

සූත්‍රාන්ත පිටකයෙහි

නවවැනි ග්‍රන්ථය

සංයුත්තනිකාය

(තෘතීය භාගය)

බණ්ඩක වර්ගය

ත්‍රිපිටක පරිවර්තන කාරකසභායෙහි
සංයුත්තනිකාය ශෝධක මණ්ඩලය විසින්
සිංහල භාෂාවට නඟන ලදී.

ත්‍රිපිටක සම්පාදක මණ්ඩලය විසින් පාඨශෝධන පුළුක වැ
සංස්කරණය කරන ලදී.

ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජය මගින්
ප්‍රකාශිත යි.

රාජ්‍ය මුද්‍රණාලයෙහි මුද්‍රිත යි.

Buddha Jayanti Tripitaka Series, Volume XV

THE NINTH BOOK

in

THE SUTTANTA PITAKA

THE BOOK IS

SANYUTTANIKAYA

PART III

KHANDHAKA VAGGA

WITH THE SINHALESE TRANSLATION

By

THE SANYUTTANIKAYA EDITORIAL BOARD

OF

TRIPITAKA TRANSLATION COMMITTEE

REVISED AND EDITED

By

TRIPITAKA EDITORIAL BOARD

PUBLISHED UNDER THE PATRONAGE

OF

**DEMOCRATIC SOCIALIST REPUBLICAN
GOVERNMENT OF SRI LANKA**

PRINTED AT GOVERNMENT PRESS

B. E. 2526

C. E. 1983

සුතතතන පිටකෙ

සිංඤ්ජනනිකායො

තනියො භාගො

බන්ධක වගො

සුත්තානන පිටකයෙහි

සිංඤ්ජනනිකාය

තෘතිය භාගය

බන්ධක වගිය

“කරාගතපාවෙදීමෙන් හිතවෙට්ටු දමමින්ගොස් විවටො විරොවති
නො පවිසන්නො.”

“මහණෙනි, කරාගතයන් වහන්සේ විසින් දෙගනා කරන ලද
ධම්ම හා විනය විවිධ වූයේ බබළයි. වැසුණේ නො ම බබළයි.”

(අධ්‍යාත්මරත්නාය, තිකතිපාත - භරණ්ඩවග්ග, 9 සූත්‍රය)

පවුන CONTENTS

සංස්කාරක නිවේදනය	ix
ත්‍රිපිටක මණ්ඩලය	xi
සංකේත නිරූපණය - ABBREVIATIONS	xiii
පාළි භෝධිය - PALI ALPHABET	xiv
බ්‍රහ්මචරිණී විසය සූචි	xv
පෙළ හා පරිච්ඡිතය	2 - 573
ගාථාදිපාද - සූචි	577
සංකල්පනාමානුකූලමණිකා	579-580
විසේෂපදනුකූලමණිකා	581-585
ශ්‍රෝමයස්ථාන දර්ශනය	587-589

සංස්කාරක නිවේදනය

බුද්ධජයන්ති ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථමාලායෙහි පසළොස් (15) වැනි ග්‍රන්ථය වශයෙන් ද, සූත්‍රාන්ත පිටකයෙහි නවවැනි ග්‍රන්ථය වශයෙන් ද පළකරවීමට ත්‍රිපිටක මණ්ඩලය විසින් සම්මත කළ සංයුක්ත නිකායෙහි තුන්වැනි ඛන්ධකවග්ගය ශ්‍රී ලංකා බෞද්ධ මණ්ඩලය විසින් සිංහල භාෂාවට පරිවර්තන කිරීම සඳහා ගාල්ලේ පරමානන්ද විහාරාධිපති රාජකීය පණ්ඩිත චතුරේඤ්ඤ අමරසිංහ ස්ථවිරයන් වහන්සේට පවරන ලද්දේය. උන් වහන්සේ විසින් යථාකාලයෙහි නිමහම් කරන ලද එම සිංහල පරිවර්තනය උන් වහන්සේ ද ඇතුළත් වූ සංයුක්තනිකාය ශෝධක මණ්ඩලයෙහි පණ්ඩිත හැගොඩ ධම්මිත්ථ, පණ්ඩිත ගලගම සරණංකර යන තෙර වරුන් විසින් පාළියෙහි ලිපිදෙසාදිය බැහැර කොට පාඨාන්තර ද දක්වමින් සිංහල පරිවර්තනය සකස් කරන ලද්දේය.

එසේ මැ ත්‍රිපිටක සංස්කාරක මණ්ඩලයෙහි ප්‍රධාන සම්පාදක ධුරය බැරූ දර්ශන විශාරද පරමාහාර සිරි චජිරඤ්ඤාභිධාන නායක ස්වාමීන්ද්‍රයන් වහන්සේගේ මාර්ගෝපදෙශ පරිදි පෙය්‍යාලමුඛ සූත්‍ර නාම සූත්‍ර සංඛ්‍යා ආදිය ද යථෝක්ත ශෝධක මණ්ඩලය මගින් මැ සකස් කරන ලද විය.

මුද්‍රණ අවස්ථාවට පැමිණ වර්තමාන ත්‍රිපිටක සම්පාදක මණ්ඩලයේ මහතෙරවරුන්ගේ සහාය ඇති වූ මහාවිහාරාන්වයෙහි ආගත වාවනාමාර්ගය නො නැසිය දී ආරක්ෂා කර ගැනීමට වෑයම් කළමහ. ඒ සඳහා දීඝ-මජ්ඣිමාදි වෙනත් නිකාය ග්‍රන්ථ හා අර්ථකථා ද සංසන්දනය කොට විමසන ලද්දේය. එසේ මැ පරිවර්තනය සකස් කිරීමේ දී සියබසෙහි විරාගන ශිෂ්ට සම්ප්‍රදය සුරක්ෂිත කිරීම ද ත්‍රිපිටක සම්පාදක මණ්ඩලයේ අභිප්‍රේතය විය.

බුද්ධ පරිනිර්වාණයෙන්, හවුරුදු දෙදහස් පන්සියයක් පිරිම නිමිත්ත කොටගෙන පැවැත්වූ බුද්ධජයන්ති උත්සවය අනුස්මරණය කිරීම සඳහා ලංකා බෞද්ධ මණ්ඩලය මගින් ආරම්භ කරන ලද විශිෂ්ටතම වූ ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථ සංශෝධන හා පරිවර්තන කොට යුහුසුලුව මුද්‍රණය කරවාලීම සඳහා ශ්‍රී ලංකාද්වීපයෙහි අතිගරු ජනාධිපති ජේ. ආර්. ජයවර්ධන උතුමාණන්ගේ කාරුණික අනුග්‍රහය ද ගරු සංස්කෘතික කටයුතු පිළිබඳ අමාත්‍ය තැන්පත් ඊ. ඇල්. බී. හුරුල්ලේ මැතිතුමාණන්ගේ මෙහෙයැවීම ද සංස්කෘතික අමාත්‍යාංශයේ අතිරේක ලේකම් සෝමපාල ජයවර්ධන මහතාණන්ගේ බුද්ධිමත්වන උදෙසාගය ද නිසා ත්‍රිපිටක මුද්‍රණය අවසාන වෙමින් පවත්නා අතර මෙම සංයුක්ත-ඛන්ධක වර්ගය මුද්‍රණය වීමෙන් දීඝගමාදි මහානිකාය ග්‍රන්ථ සතරෙහි මුද්‍රණය ද අවසාන වූ බව මෙහිලා පවසමහ.

තවද ලංකා බෞද්ධ මණ්ඩලයෙහි පරලෝ සැපත්වූ ද ජීවමාන වූ ද හැම සාමූහික හා මේ සත්කායායෙහි සහාය වූ ද සතුටු වූ වන්නාවූ හැම පිනැතියන් හා රජයේ මුද්‍රණාලයාධිකාරී නෙවිල් නානායක්කාර මහතාණන් ප්‍රමුඛ ත්‍රිපිටක මුද්‍රණාංශයෙහි නියුක්ත වූවාහු ද ත්‍රිපිටක සම්පාදක මණ්ඩලයට සියලු පහසුකම් සලසා දෙන මහානායක වාරිකාරාමයෙහි නියුක්ත ආර්. ඒ. ඇම්. සමරසිංහ මහතා ද ශ්‍රී සද්ධර්ම ප්‍රවර්තක කුශල හේතුයෙන් සුබහාගී වෙත්වා යි මෙමි ත්‍රිපිටක වැ ආශංසනය කරමිහ.

මේ වගට, ශාසනෝදයකාරී,

ලබුගම ලංකානන්ද,

මහානායකස්ථවිර වමිහ.

ත්‍රිපිටක මණ්ඩලයේ ප්‍රධානසම්පාදක

2526
1983 නොවැම්බර් මස 05 වැනි දින,

ත්‍රිපිටක කායභාලයේ දියැ.

115, විජේරාම මාවත,

කොළඹ 7.

ත්‍රිපිටක සම්පාදක මණ්ඩලය

උපදෙශක :

අග්ගමහාපණ්ඩිත, බළන්ගොඩ ආනන්දමෙත්‍රෙය මහානායක මහාස්ථවිර පාදයන් වහන්සේ

සභාපති :

අභංගම විද්‍යාවන්ද්‍රපරිවෙණාධිපති, ත්‍රිපිටකවාගිශ්වරාවාය්, කෝදුගොඩ ශ්‍රී ඥානාලොක දක්ෂිණෙලංකායෙහි ප්‍රධාන සංඝනායක ස්ථවිරයන් වහන්සේ

ප්‍රධාන සම්පාදක :

මොල්ලිගොඩ ප්‍රච්චනොදය පරිවෙණාධිපති ශ්‍රී මහාවිහාරවංශාලංකාර විමල කීර්ති ශ්‍රී ත්‍රිපිටකවාගිශ්වර, රාජකීය පණ්ඩිත ලබුගම ශ්‍රී ලංකානන්ද—කෝට්ටේ ශ්‍රී කල්‍යාණි සාමග්‍රීධර්ම මහාසංඝසභායෙහි මහානායක ස්ථවිරයන් වහන්සේ

සම්පාදක :

කිරුළපන පූර්වාරාමයෙහි හා නාරාහේන්පිට අභයාරාමයෙහි අධිපති අනුරාධපුර බුද්ධශ්‍රාවක ධර්මපියාධිපති, ශාස්ත්‍රපති, විද්‍යාවිශාරද, රාජකීය පණ්ඩිත, රද්දල්ලේ ශ්‍රී ප්‍රඥලොක—කෝට්ටේ ශ්‍රී කල්‍යාණි සාමග්‍රීධර්ම මහාසංඝසභායෙහි අනුනායක ස්ථවිරයන් වහන්සේ

හෙරලියාවල ශ්‍රී සුධර්මාරාමාධිපති, ශාස්ත්‍රපති, විද්‍යාවිශාරද, රාජකීය පණ්ඩිත, වේඩරුවේ ශ්‍රී අනවමදර්ශී—කෝට්ටේ ශ්‍රී කල්‍යාණි සාමග්‍රීධර්ම මහාසංඝසභායෙහි අනුනායක ස්ථවිරයන් වහන්සේ

හිඟුලේ, මාකඩවර විහාරාධිපති, ශ්‍රී රෙවත පරිවෙණාධිපති, රාජකීය පණ්ඩිත, කරහමපිටිගොඩ සුමනසාර ස්ථවිරයන් වහන්සේ

කොළඹ තිඹිරිගස්සායේ අශෝකාරාමාධිපති, රාජකීය පණ්ඩිත, කරදන ශ්‍රී ප්‍රඥලංකාර නායක ස්ථවිරයන් වහන්සේ

අනුරාධපුර බුද්ධශ්‍රාවක ධර්මපියායෙහි ත්‍රිපිටක අංශයෙහි මහාවාය්, ශාස්ත්‍රාවාය්, රාජකීය පණ්ඩිත ත්‍රිපිටකාවාය්, උඩුවේ ජනානන්ද ස්ථවිරයන් වහන්සේ

ලේකම :

කොළඹ බෞද්ධාලොක මාවතෙහි බෞද්ධාලොක විහාරාධිපති, පණ්ඩිත, දෙරගමුවේ සිරි ධම්මපාල—කොළඹදිශායෙහි ප්‍රධාන සංඝනායක ස්ථවිරයන් වහන්සේ

සංකේතන නිරූපණය

ABBREVIATIONS

- සීමු — සීහළකර මුද්දින, නැදුන්විහාරනිපිටකගනුමාලා -
මජ්ඣිමනිකායො 1959.
- සායා — සායාමකර මුද්දින පොතක්කං.
- මජ්ඣං — මජ්ඣමනිකායො පොතක්කං.
- PTS — PALI TEXT SOCIETY SANYUTTANIKAYA.

THE PALI ALPHABET

IN SINHALA CHARACTERS

VOWELS

අ ආ ඉ ඊ උ ඌ ඍ ඎ

CONSONANTS

ක	ඛ	ග	ඝ	ඞ
ච	ඡ	ජ	ඣ	ඤ
ට	ඪ	ඳ	ඬ	ඳ්
ත	ථ	ද	ධ	ණ
ප	ඵ	ඞ	භ	ම

ය ර ල ව ස හ ළ අං

ක	කා	කි	කී	කු	කූ	කෙ	කේ
ඛ	ඛා	ඛි	ඛී	ඛු	ඛූ	ඛෙ	ඛේ
ග	ගා	ගි	ගී	ගු	ගූ	ගෙ	ගේ

Conjunct - Consonants

කක	කඞ්	ත්‍ර	මම්ප
කඛ	කඤ්	ද්ද	බ්, ඞ්බ
කය	කඤ්ච	ද්ධ	ඞ්බ්
කි	කඞ්ඡ	ද්‍ර	මම්ම
කච	කඞ්, ජ්	ද්ව	ඞ්ම
කඡ	කඞ්ඣ	ධ්ව	ය්‍ය
කට	ට්	න්ත	ය්‍හ
කඟ	ඞ, ජ්	න්ත	ල්ල
කඝ	ඞද්	න්ද	ල්‍ය
කඞ	ඞද්ධ	න්ධ	ල්‍හ
ග්‍ර	ණ්ණ	න්න	ව්‍හ
ඞක	ඞඞ්	න්හ	ස්ස
ඞච	ඞඞ්	ප්ප	ස්ම
ඞඡ	ඞ, ඞද්	ප්ප්	ස්ව
ඞට	ඞඤ	බ්බ	ඞ්ම
ඞඡ	න්ත	බ්බ්	ව්‍හ
ඞජ	න්ත	බ්‍ර	ඞ්‍හ
ඞඣ	න්ත	ඞම්ප	

ඞ ඞ ඞ ඞ ඞ ඞ ඞ

සංයුක්තනීතිය

තනියෝ භාගෝ

බැකිකවග්ග - විසයසූචි

1. බැකිසංයුක්තං 2-573

1. නකුලපිතු වග්ගො 2 - 37

1. නකුලපිතු	සුත්තං	2 - 9
2. දෙවදග	„	8 - 15
3. භාලිද්දිකානි	„	14 - 21
4. දුතිය භාලිද්දිකානි	„	20 - 23
5. සමාඛිභාවනා	„	22 - 25
6. පටිසල්ලාන	„	26 - 29
7. පඨමඋපාදාපරික්කානා	„	28 - 33
8. දුතියඋපාදාපරික්කානා	„	32 - 33
9. පඨමඅනිත්තානාගත	„	34 - 35
10. දුතියඅනිත්තානාගත	„	34 - 35
11. තතිය අනිත්තානාගත	„	34 - 37

2. අනිච්ච වග්ගො 38 - 45

1. අනිච්ච	සුත්තං	38 - 39
2. දුක්ඛ	„	38 - 39
3. අනත්ත	„	38 - 39
4. සදනිච්ච	„	38 - 41
5. සංදුක්ඛ	„	40 - 41
6. සදනත්ත	„	40 - 41
7. පඨමභෙතු	„	40 - 41
8. දුතියභෙතු	„	42 - 43
9. තතිය භෙතු	„	42 - 43
10. අනන්ත	„	42 - 45

3. භාර වග්ගො 46 - 59

1. භාර	සුත්තං	46 - 47
2. පරිකුඤ්ඤා	„	46 - 49
3. අභිජාත	„	48 - 49
4. ඡන්දරාග	„	48 - 49

5. පරමඅසංසාද	සූතනං	50 - 51
6. දුතිය අසංසාද	,,	52 - 53
7. තතිය අසංසාද	,,	52 - 55
8. අභිනන්දන	,,	54 - 57
9. උපපාද	,,	56 - 57
10. අඝමුල	,,	56 - 57
11. පහභිගු	,,	58 - 59

4. නතුමානාන වග්ගො 60 - 75

1. පරම නතුමානාන	සූතනං	60 - 61
2. දුතිය නතුමානාන	,,	60 - 63
3. පරම භික්ඛු	,,	62 - 65
4. දුතිය භික්ඛු	,,	64 - 67
5. පරම ආනන්ද	,,	66 - 69
6. දුතිය ආනන්ද	,,	68 - 71
7. පරම අනුරාම	,,	70 - 73
8. දුතිය අනුරාම	,,	72 - 73
9. තතිය අනුරාම	,,	72 - 73
10. චතුස්ස අනුරාම	,,	74 - 75

5. අත්තදීප වග්ගො 76 - 93

1. අත්තදීප	සූතනං	76 - 79
2. පටිපද	,,	78 - 81
3. පරමඅනිච්චතා	,,	80 - 81
4. දුතිය අනිච්චතා	,,	82 - 83
5. සමනුපස්සනා	,,	82 - 85
6. භුක්ඛි	,,	84 - 87
7. පරමසොණ	,,	86 - 89
8. දුතියසොණ	,,	90 - 91
9. පරමනන්දිකඛය	,,	90 - 91
10. දුතියනන්දිකඛය	,,	92 - 93

මජ්ඣිම පණ්ණාසක

1. උපසම්මෙය්‍යො 94 - 125

1. උපස	සූතනං	4 - 95
2. බිජ්	,,	4 - 97
3. උද්දන	,,	8 - 103

4. උපාදාන පරිවහන	සුභතං	102 - 109
5. සතතවිශාන	,,	108 - 113
6. සමුදාය	,,	114 - 115
7. පඤ්චවග්ගිය	,,	114 - 119
8. මහාලී	,,	118 - 121
9. ආදිත්ත	,,	120 - 123
10. නිරුත්තිපථ	,,	122 - 125

2. අරහත්ත වග්ගො 126 - 141

1. උපාදිය	සුභතං	126 - 129
2. මඤ්ඤමාන	,,	128 - 129
3. අභිනාදනා	,,	130 - 131
4. අනිච්ච	,,	130 - 133
5. දුක්ඛ	,,	132 - 135
6. අනත්ත	,,	134 - 135
7. අනත්තනිය	,,	136 - 137
8. රජනිය	,,	136 - 139
9. රාධ	,,	138 - 141
10. සුරාධ	,,	140 - 141

3. ඛජ්ජනිය වග්ගො 142 - 179

1. අස්සාද	සුභතං	142 - 143
2. පථම සමුදය	,,	142 - 143
3. දුතිය සමුදය	,,	142 - 143
4. පථම අරහත්ත	,,	144 - 145
5. දුතිය අරහත්ත	,,	146 - 147
6. සිගොපම	,,	146 - 149
7. ඛජ්ජනිය	,,	148 - 155
8. පිණ්ඩාලා	,,	156 - 161
9. පාරිලෝපක	,,	160 - 171
10. පුණ්ණමා	,,	170 - 179

4. ථේරමග්ගො 180 - 235

1. ආනාද	සුභතං	180 - 183
2. නිසං	,,	182 - 189
3. යමක	,,	188 - 201
4. අනුරාධ	,,	200 - 207
5. විකකලී	,,	206 - 215

6. අග්ගථ	„	214 - 219
7. බෙමක	„	218 - 227
8. ඡන්ත	„	226 - 233
9. පඨම රාහුල	„	232 - 235
10. දුතිය රාහුල	„	234 - 235

5. පුප්ඵ වග්ගො 236 - 271

1. නදී	සුතතං	236 - 239
2. පුප්ඵ	„	238 - 241
3. ඵෙණපිණ්ඩුපම	„	240 - 247
4. ගොමයපිණ්ඩුපම	„	246 - 253
5. නබ්බිබොපම	„	252 - 255
6. සුභික	„	254 - 255
7. ගඤ්ඤබ්භි	„	256 - 259
8. දුතිය ගඤ්ඤබ්භි	„	258 - 261
9. වාසිජවොපම	„	262 - 267
10. අනිච්ච සඤ්ඤ	„	266 - 271

උපරිපණ්ණාසක

1. අනන්තවග්ගො 272 - 283

1. අනන්ත	සුතතං	272 - 273
2. දුක්ඛ	„	274 - 275
3. සන්තාය	„	274 - 277
4. පරිඤ්ඤාය	„	276 - 277
5. සමණ	„	278 - 279
6. දුතියසමණ	„	278 - 279
7. සොත්තපත්ත	„	278 - 279
8. අරහත්ත	„	280 - 281
9. පඨමඡන්දරාග	„	280 - 281
10. දුතියඡන්දරාග	„	280 - 283

2. ධම්මකපිකවග්ගො 284 - 301

1. අවිජ්ජා	සුතතං	284 - 285
2. විජ්ජා	„	284 - 285
3. පඨමධම්මකපික	„	284 - 287
4. දුතියධම්මකපික	„	286 - 287
5. බන්ධන	„	288 - 291

6.	පරිමපරිපූර්ණ	„	290 - 291
7.	ද්විතීයපරිපූර්ණ	„	290 - 298
8.	සංකීර්ණජනිත	„	292 - 298
9.	උපාදාන	„	292 - 293
10.	සීල	„	294 - 297
11.	සුතමන	„	296 - 299
12.	පරිමකප	„	298 - 299
13.	ද්විතීයකප	„	298 - 301

3. අවිජ්ජාචරිත 302 - 313

1	පරිම සමුදයබලම	සුතනං	302 - 303
2.	ද්විතීය සමුදයබලම	„	304 - 305
3.	තනිත සමුදයබලම	„	304 - 305
4.	පරිම අසාද	„	306 - 307
5.	ද්විතීය අසාද	„	306 - 307
6.	පරිම සමුදය	„	306 - 307
7.	ද්විතීය සමුදය	„	308 - 309
8.	කොට්ඨිත	„	308 - 309
9.	ද්විතීය කොට්ඨිත	„	310 - 311
10.	තනිත කොට්ඨිත	„	310 - 313

4. කුකකුලචරිත 314 - 323

1.	කුකකුල	සුතනං	314 - 315
2.	පරිම අනිච්ච	„	314 - 315
3.	ද්විතීය අනිච්ච	„	314 - 315
4.	තනිත අනිච්ච	„	316 - 317
5.	පරිම දුක්ඛ	„	316 - 317
6.	ද්විතීය දුක්ඛ	„	316 - 317
7.	තනිත දුක්ඛ	„	316 - 317
8.	අනත්ත	„	318 - 319
9.	ද්විතීය අනත්ත	„	318 - 319
10.	තනිත අනත්ත	„	318 - 319
11.	නිබ්බිදබහුල	„	320 - 321
12.	අනිච්චානුපස්සනා	„	320 - 321
13.	දුක්ඛානුපස්සි	„	320 - 323
14.	අනත්තානුපස්සනා	„	322 - 323

5. දිවයිනවග්ගය 324 - 339

1. අජබ්‍යත	සුතනං	324 - 325
2. එතංමම	„	324 - 327
3. සොඅත්තා	„	326 - 329
4. නො වෙ මෙ සියා	„	328 - 329
5. මිච්ඡාදිවසි	„	330 - 331
6. සක්කායදිවසි	„	330 - 333
7. අත්තානුදිවසි	„	332 - 333
8. පඨම අභිනිවෙස	„	334 - 335
9. දුතිය අභිනිවෙස	„	334 - 337
10. ආනන්ද	„	336 - 339

2. රාධ සංයුතනං 340-377

1. පඨම මාරවග්ගය 340 - 351

1. මාර	සුතනං	340 - 343
2. සත්තං	„	342 - 343
3. භවිනෙතති	„	344 - 345
4. පටිඤ්ඤාය	„	344 - 345
5. සමණ	„	346 - 347
6. දුතිය සමණ	„	346 - 347
7. සොත්තාපත්ත	„	346 - 347
8. අරහත්ත	„	348 - 349
9. ඡන්දරාග	„	348 - 349
10. දුතිය ඡන්දරාග	„	348 - 351

2. දුතියමාරවග්ගය 352 - 359

1. මාර	සුතනං	352 - 353
2. මාරධම්ම	„	352 - 353
3. අනිච්ච	„	352 - 353
4. අනිච්චධම්ම	„	354 - 355
5. දුක්ඛ	„	354 - 355
6. දුක්ඛධම්ම	„	354 - 355
7. අනත්ත	„	356 - 357
8. අනත්තධම්ම	„	356 - 357
9. බයධම්ම	„	356 - 357
10. වයධම්ම	„	358 - 359
11. සමුදයධම්ම	„	358 - 359
12. නිරෝධ ධම්ම	„	358 - 359

3. ආයාචනාවලගො 360 - 371

1. මාර	සුතනං	360 - 361
2. මාරබමම	„	360 - 361
3. අනිච්ච	„	362 - 363
4. අනිච්චබමම	„	362 - 363
5. දුක්ඛ	„	362 - 365
6. දුක්ඛබමම	„	364 - 365
7. අනත්ත	„	364 - 365
8. අනත්තබමම	„	366 - 367
9. බයබමම	„	366 - 367
10. වයබමම	„	366 - 369
11. සමුදයබමම	„	368 - 369
12. නිරෝධ බමම	„	368 - 371

4. උපනිසිනනකවගො 372 - 377

1. මාර	සුතනං	372 - 373
2. මාරබමම	„	372 - 373
3. අනිච්ච	„	372 - 373
4. අනිච්ච බමම	„	374 - 375
5. දුක්ඛ	„	374 - 375
6. දුක්ඛ බමම	„	374 - 375
7. අනත්ත	„	374 - 375
8. අනත්තබමම	„	374 - 375
9. බයබමම	„	374 - 375
10. වයබමම	„	376 - 377
11. සමුදයබමම	„	376 - 377
12. නිරෝධ බමම	„	376 - 377

3. දිට්ඨි සංයුතං 378-441

1. සොතාපනතිවගො 378 - 417

1. වාත	සුතනං	378 - 381
2. ඵතංමම	„	380 - 383
3. සො අත්තා	„	382 - 387
4. නො ච මෙ සිය	„	386 - 389
5. නාභිදිත්ත	„	388 - 391
6. කරතො	„	392 - 395
7. හෙතු	„	394 - 397

8.	මහාදිලි	සුත්තං	396 - 403
9.	සසසනලොක	,,	402 - 405
10.	අසසනලොක	,,	404 - 407
11.	අනනවා	,,	406 - 407
12.	අනනනවා	,,	408 - 409
13.	තං ජිවං තං සරීර	,,	408 - 411
14.	අඤ්ඤං ජිවං අඤ්ඤං සරීර	,,	410 - 411
15.	භොති තථාගත	,,	412 - 413
16.	න භොති තථාගත	,,	412 - 415
17.	භොති ච නච භොති තථාගත	,,	414 - 415
18.	නෙව භොති න නභොති තථාගත	,,	416 - 417

2. ගමනවග්ගො 418 - 431

1.	වාත	සුත්තං	418 - 419
2 - 6.	එකං මම - සො අතතා - නොච මේ සිසා - නපිදිනන - කරතො	,,	420 - 421
7-12.	නපිහෙතු - මහාදිලි - සසසන ලොක - අසසන - අනනවා - අනනනවාලොක	,,	422 - 423
13-18.	තං ජිවතං සරීර - අඤ්ඤං ජිව අඤ්ඤං සරීර - භොති තථාගත - නභොති තථාගත - භොති ච නච භොති තථාගත - නෙව භොති න න භොති තථාගත	,,	424 - 427
19.	රූපි අතතා	,,	426 - 427
20.	අරූපි අතතා	,,	426 - 427
21.	රූපි ච අරූපි ච අතතා	,,	428 - 429
22.	නෙව රූපි නා රූපි අතතා	,,	428 - 429
23.	එක නත සුඛි අතතා	,,	428 - 429
24.	එක නත දුක්ඛි අතතා	,,	428 - 429
25.	සුඛ දුක්ඛි අතතා	,,	428 - 429
26.	අදුක්ඛ මසුඛි අතතා	,,	428 - 431

3. තතිසගමනවග්ගො 432 - 435

1-25.	වාත	සුත්තං	432 - 433
26.	අදුක්ඛ මසුඛි අතතා	,,	432 - 435

4. චතුස්ථගමනවග්ගො 436 - 441

1-25.	වාත	සුත්තං	436 - 437
26.	අදුක්ඛ මසුඛි අතතා	,,	438 - 439

4. මහකතති සංයුතතං 442-449

1. මහකතතිසංයුතතං 442 - 449

1. චක්ඛු	සුතතං	442 - 443
2. රූප	„	442 - 445
3. විඤ්ඤාණ	„	444 - 445
4. එසා	„	444 - 445
5. වේදනා	„	444 - 445
6. සඤ්ඤ	„	446 - 447
7. චේතනා	„	446 - 447
8. තණ්හා	„	446 - 447
9. ඛාදා	„	446 - 447
10. ඛනි	„	448 - 449

5. උප්පාද සංයුතතං 450-457

1. චක්ඛු	සුතතං	450 - 451
2. රූප	„	450 - 451
3. විඤ්ඤාණ	„	452 - 453
4. එසා	„	452 - 453
5. වේදනා	„	452 - 453
6. සඤ්ඤ	„	452 - 453
7. චේතනා	„	454 - 455
8. තණ්හා	„	454 - 455
9. ඛාදා	„	454 - 455
10. ඛනි	„	454 - 457

6. කිලෙස සංයුතතං 458-459

1. චක්ඛු	සුතතං	458 - 459
2. රූප	„	458 - 459
3. විඤ්ඤාණ	„	458 - 461
4. එසා	„	460 - 461
5. වේදනා	„	460 - 461
6. සඤ්ඤ	„	460 - 461
7. චේතනා	„	462 - 463
8. තණ්හා	„	462 - 463
9. ඛාදා	„	462 - 465
10. ඛනි	„	464 - 465

7. සාරිපුත්ත සංයුතතං 466-477

1. විවෙකජ	සුත්තං	466 - 467
2. අවිතකක	,,	468 - 469
3. පිති	,,	468 - 469
4. උපෙකකා	,,	468 - 471
5. අකාසානඤ්චායතන	,,	470 - 471
6. විඤ්ඤාණඤ්චායතන	,,	470 - 471
7. ආකිඤ්චඤ්ඤායතන	,,	470 - 471
8. නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතන	,,	470 - 471
9. නිරොධසමාපතති	,,	472 - 473
10. සුචික්ඛි	,,	472 - 477

8. නාග සංයුතතං 478-493

1. සුඤ්ඤික	සුත්තං	478 - 479
2. පණ්ණිනතර	,,	478 - 479
3. උපොසථ	,,	478 - 481
4. දුතිය උපොසථ	,,	480 - 481
5. තතිය උපොසථ	,,	480 - 481
6. චතුත්ථ උපොසථ	,,	480 - 483
7. සුත	,,	482 - 483
8. දුතිය සුත	,,	482 - 483
9. තතිය සුත	,,	484 - 485
10. චතුත්ථ සුත	,,	484 - 485
11. අත්තදායක අණ්ඩජ	,,	484 - 485
12-19. පාන - චන්ද - සාන - මාලා - ගඤ්ඤි - විලෙපන - සෙසා - ආවසථදායක අණ්ඩජ	සුත්තං	486 - 487
20. පඤ්ඤායදායක අණ්ඩජ	සුත්තං	488 - 489
21-40. අත්තදායකාදි ජලාචුජ්ඣ සංසෙදජ්ඣ සුත්තානි		488 - 489
41-44. අත්තදායක ඔපපාතික - පාන - චන්ද - සානදායක ඔපපාතික සුත්තං		488 - 489
45-50. මාලා - ගඤ්ඤි - විලෙපන - සෙසා - ආවසථ - පඤ්ඤායදායක ඔපපාතික	සුත්තං	490 - 491

9. සුප්‍රසන්න සංස්කෘත 494-505

1. සුප්‍රසන්න විග්‍රහ 494 - 503

1.	සුභික	සුතනං	494 - 495
2.	භරතානි	,,	494 - 495
3.	ද්වයකානි	,,	494 - 497
4 - 6.	ද්විතිය - තතිය - චතුස්ථ - අයකාරී සුතනානි		496 - 497
7.	අනන්‍යයක අක්කර	සුතනං	496 - 497
8-15.	පානදයක - චන්ද - යාන - මාලා - ගක්කු - විලෙපන - සෙය්‍ය - ආවසර දයක අක්කර	සුතනං	498 - 499
16.	පද්ධිපෙය්‍යදයක අක්කර	සුතනං	500 - 501
17-56.	අනන්‍යදයකාදි ජලාබුජ සංසෙදජ සුතනානි		500 - 501
37-40.	අනන්‍යදයක - පාන - චන්ද - යාන - දයක ඔපපාතික	සුතනං	500 - 501
41-46.	මාලාදයක - ගක්කු - විලෙපන - සෙය්‍ය - ආවසර - පද්ධිපෙය්‍ය - දයක ඔපපාතික	සුතනං	502 - 503

10. ගනිබ්බ සංස්කෘත 504-511

1. ගනිබ්බ විග්‍රහ 504 - 511

1.	සුභික	සුතනං	504 - 505
2.	සුචරිත	,,	504 - 505
3.	මූලගක්කු	,,	506 - 507
4-12.	සාරගක්කාදි	සුතනානි	506 - 507
13-22.	අනන්‍යදයකාදි - මූලගක්කාදි	,,	508 - 509
23-112.	අනන්‍යදයකාදි - සාරගක්කාදි	,,	508 - 511

11. වලාහක සංස්කෘත 512-519

1. වලාහක විග්‍රහ 512 - 519

1.	සුභික	සුතනං	512 - 513
2.	සුචරිත	,,	512 - 513
3-12.	අනන්‍යදයකාදි සිතවලාහක සුතනානි		514 - 515
13-52.	අනන්‍යදයකාදි උණ්භවලාහකාදි සුතනානි		514 - 517

53.	සිතවලාභක	සුභතං	516 - 517
54.	උණහවලාභක	„	516 - 517
55.	අබ්භවලාභක	„	516 - 617
56.	වාතවලාභක	„	518 - 519
57.	වසාභවලාභක	„	518 - 519

12. වච්ඡගොතන සංග්‍රහනං 520-537

1. වච්ඡගොතනවග්ගො 520 - 537

1.	රූප අඤ්ඤාණ	සුභතං	520 - 521
2.	වේදනා අඤ්ඤාණ	„	520 - 523
3.	සඤ්ඤා අඤ්ඤාණ	„	522 - 523
4.	සංකාර අඤ්ඤාණ	„	522 - 525
5.	විඤ්ඤාණ අඤ්ඤාණ	„	524 - 525
6.	රූප අදස්සන	„	524 - 525
7.	වේදනා අදස්සන	„	524 - 525
8.	සඤ්ඤා අදස්සන	„	526 - 527
9.	සංකාර අදස්සන	„	526 - 527
10.	විඤ්ඤාණ අදස්සන	„	526 - 527
11.	රූප අනභිසමය	„	526 - 527
12.	වේදනා අනභිසමය	„	526 - 527
13.	සඤ්ඤා අනභිසමය	„	528 - 529
14.	සංකාර අනභිසමය	„	528 - 529
15.	විඤ්ඤාණ අනභිසමය	„	528 - 529
16.	රූප අනනුබෝධ	„	528 - 529
17.	වේදනා අනනුබෝධ	„	528 - 529
18.	සඤ්ඤා අනනුබෝධ	„	528 - 529
19.	සංකාර අනනුබෝධ	„	530 - 531
20.	විඤ්ඤාණ අනනුබෝධ	„	530 - 531
21-25.	රූප - වේදනා - සඤ්ඤා - සංකාර - විඤ්ඤාණ - අප්පට්ඨෙධ	„	530 - 531.
26-29.	රූපාදි අසලකකිණ		
30.	විඤ්ඤාණ අසලකකිණ	„	532 - 533
31-34.	රූපාදි අනුපලකකිණ -		
35.	විඤ්ඤාණ අනුපලකකිණ	„	532 - 533
36-40.	රූපාදි අපච්චුපලකකිණ	„	532 - 533
41-45.	රූපාදි අසමපෙකකිණ	„	532 - 533

46-50.	රූපාදි අපවිත්‍රපෙකිණි සුභනං	532 - 533
51-54.	රූප - වේදනා - සංකෘතිය - සංකාර අපවිත්තකම්ම	534 - 535
55	විකෘතිය අපවිත්තකම්ම	534 - 537

13. කුසල සංයුතතං 538-573

1. කුසලවග්ගො 538 - 573

1.	සමාපතතිකුසල	සුභනං	538 - 539
2.	සිතිකුසල	„	538 - 541
3	චුට්ඨාන කුසල	„	540 - 541
4.	කලලිත කුසල	„	540 - 543
5.	ආරම්භ කුසලතා	„	542 - 543
6.	ගොචර කුසලතා	„	542 - 545
7.	අභිනිහාර කුසලතා	„	544 - 545
8.	සකකච්චකාරී	„	544 - 547
9.	සාතච්චකාරී	„	546 - 547
10.	සප්පායකාරී	„	546 - 549
11.	සමාපතති සිතිකුසල	„	548 - 549
12.	සමාපතතිචුට්ඨානකුසල	„	548 - 551
13.	සමාපතතිකලලිතකුසල	„	550 - 551
14.	සමාපතතිආරම්භකුසල	„	550 - 553
15-18.	සමාපතති සිති-ගොචරකුසල සිතිඅභිනිහාර - සකකච්චකාරී සිති - සාතච්චකාරී	„	552 - 553
19-21.	සමාපතතිසප්පායකාරී - සිති චුට්ඨාන - සිතිකලලිත	„	554 - 555
22-27.	සිතිආරම්භ - ගොචර - අභිනිහාර - සකකච්චකාරී - සාතච්චකාරී - සප්පායකාරී	„	556 - 557
28-29.	චුට්ඨානකලලිත - චුට්ඨාන ආරම්භ	„	558 - 559
30-34.	චුට්ඨානගොචර - අභිනිහාර - සකකච්චකාරී - සාතච්චකාරී - සප්පායකාරී	„	560 - 561
35-38.	කලලිතආරම්භ - ගොචර - අභිනිහාර - සකකච්චකාරී	„	562 - 563
39-42.	කලලිතසාතච්චකාරී - සප්පායකාරී - ආරම්භගොචර - අභිනිහාර	„	564 - 565

43-47.	ආරම්භක සකකවකාරි - සුඛනං සානවකාරි - සප්පායකාරි - ගොවර සකකවකාරි - සානවකාරි	566 - 567
48-52.	ගොවර සානවකාරි - සප්පායකාරි - අභිනිසාර සකකවකාරි - සානවකාරි - සප්පායකාරි	568 - 569
53.	සකකවකාරි - ගොවකාරි	270 - 571
54.	ආරම්භක සප්පායකාරි	570 - 571
55.	සකකවකාරි - සානවකාරි	570 - 575

සුභාග්‍යපිටකේ

සංයුත්තනිකායෝ

තනියෝ භාගෝ

බ්‍රහ්මකවගෝ

සුභාග්‍යපිටකයෙහි

සංයුත්තනිකාය

තනියෝ භාගය

බ්‍රහ්මකවරිය

සුභ්‍රතනාපිටකේ
සංයුත්තනිකායෝ

තනිශ්‍යෝ හාගෝ

බන්ධකවග්ගෝ

1. බන්ධසංයුත්තං

1. මූලපණ්ණාසකෝ

1. නකුලපිතුචග්ගෝ

නමෝ තස්ස භගවතෝ අරහතෝ සම්මාසම්බුද්ධස්ස.

1. 1. 1. 1.

නකුලපිතු සුත්තං

1. එවං මෙ සුතං : එකං සමයං භගවා භග්ගෙසු විහරති සුංසුමාරගිරේ¹ හෙසකලාවතෙ මිගදයෙ.

අප්ඛො නකුලපිතා ගහපති යෙන භගවා තෙත්ථපසඛකම්. උපසඛකම්භා භගවන්තං අභිවාදෙභා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසීනේතා ඛො නකුලපිතා ගහපති භගවන්තං එතදවොච. “අහමස්මි භනෙන, ජ්ණේණා වුද්ධො මහලලකො අභිගතො වයො අනුපපතො ආතුරකායො අභිණ්භාතඛෙකා.² අනිච්චදස්සාවි ඛො පනාහං භනෙන, භගවතො මනොභාවතීයානඤ්ච භික්ඛුනං. ඔවදතු මං භනෙන භගවා, අනුසාසතු මං භනෙන භගවා, සං මමස්ස දීඝරතතා භිතාය සුඛායා”ති.

“එවමෙනං ගහපති, එවමෙනං ගහපති, ආතුරො භ’යං³ ගහපති, කායො අණ්ඛභුතො⁴ පරියොනද්ධො. යො හි ගහපති. ඉමං කායං පරිහරතො චූත්තතමපි ආරොග්ගං පටිජානෙය්‍ය, කිමඤ්ඤත්‍ර ඛාලයා. තස්මාතිහ තෙ ගහපති, එවං සිකතිතබ්බං : ආතුරකායස්ස මෙ සතො විතතං අනාතුරං භවිස්සතීති. එවං හි තෙ ගහපති, සිකතිතබ්බතීති.”

1. සුසුමාරගිරේ - මජ්ඣං.

2. අභිකඛණ්භාතඛෙකා - මජ්ඣං, ස්‍යා, සී, 1 අභිණ්භායාතඛෙකා - සී, 2

3. ආතුරොභායං - මජ්ඣං, ස්‍යා, ආතුරො තෙ - සී 1, 2, PTS

4. අභිභුතො - PTS.

සූත්‍රාන්තරපිටකයෙහි සංයුත්තනිකාය

තෘතීය භාගය

බන්ධකවර්ගය

1. බන්ධසංයුත්තය

1. මූලපණ්ණාසකය

1. නකුලපිතු වර්ගය

ඒ භගවත් අර්හත් සම්මාසම්බුදුරජාණන් වහන්සේට නමස්කාර වේවා

1. 1. 1. 1.

නකුලපිතු සූත්‍රය

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී. එක්කලෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ භග්ග දනව්වෙහි සුංසුමාරගීර නුවර සමීපයෙහි හෙසකලා මුවළුවිහි වැඩ වසන සේක.

එකල්හි නකුලපිතු ගැහැව් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළඹියේ යැ. එළඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැදෑ එකත්පසෙක හින. එකත්පසෙක හුන් නකුලපිතුගැහැව් භාග්‍යවතුන් වහන්සේට “ වහන්ස, මම ජරායෙන් පීර්ණයෙමි. (වයසින්) වැඩුණෙමි මහලුවෙමි, වයස්ගතයෙමි, පැසුප්වියට පැමිණියෙමි. ගිලන්කය ඇත්තෙමි. නිරතුරු රෝග ඇත්තෙමි. වහන්ස, මම භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ ශ්‍රාවක වූ මනොභාවනීය භික්ෂූන් නිතර නො දක්නාසුලු වෙමි වහන්ස, යම්සේ මට දිගුකලක් හිත සුව පිණිස පවතී නම්, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එසේ මට අවවාද කරන සේක්වා. වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මට අනුශාසනා කරන සේක්ව ” යි තෙල සැලකෙළේ යැ.

“ ගැහැව්, තෙල එසේ මැයැ, ගැහැව්, තෙල එසේ මැයැ, ගැහැව්, මේ කය රොග ඇත්තෙක් මැයැ (දුබල බැවින්) බිජුවටක් වැන්න, සියුම් සිවියෙන් වැසුණේ යැ. ගැහැව්, යමෙක් මේ කය පරිහරණය කරමින් මොහොතකුදු නිරොගබවක් පිළින කරන්නේ නම් ඒ බාලබව හැර අන් කිමෙක් ද ? ගැහැව්, එහෙයින් තොප විසින් මෙහිලා මෙසේ භික්ෂීය යුතු : “ ගිලන් කය ඇති මාගේ සිත නො ගිලන් වෙති ” යි. ගැහැව්, තොප විසින් මෙසේ මැ භික්ෂීය යුතු යි වදළහ.

අප බො නිකුලපිතා ගහපති හඟවතො භාසිතං අභිනන්දිතා අනුමොදිතා උට්ඨායාසනා හඟවන්තං අභිවාදෙතා පදකම්මං කන්තා යෙනායසමා සාරිපුත්තො තෙනුපසඞ්කමි. උපසඞ්කමිතා ආයසමතො සාරිපුත්තං අභිවාදෙතා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසින්නං බො නිකුලපිතරං ගහපතිං ආයසමා සාරිපුත්තො එතදවොච : “විපසසන්නාති බො තෙ ගහපති, ඉන්ද්‍රියානි, පරිසුඛො මුඛවණ්ණො පරියොදතො, අලස්ස නො අස්ස හඟවතො සමමුඛා ධම්මං කථං භවණායා”ති. කිං හි නො සියා හතෙන, ඉද්දනාහං හතෙන, හඟවතා ධම්මයා කථාය අමතෙන අභිසිත්තොති. “යථාකථං පන තුං ගහපති, හඟවතා ධම්මයා කථාය අමතෙන අභිසිත්තො”ති?

“ඉධාහං හතෙන, යෙන හඟවා තෙනුපසඞ්කමි. උපසඞ්කමිතා හඟවන්තං අභිවාදෙතා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසින්නො බො’හං හතෙන, හඟවන්තං එතදවොචං : අහමම් හතෙන, ජිණ්ණො වුඤ්ඤො මහලලකො අභිගතො වියොඅනුපපන්නො ආතුරකායො අභිණ්ණාතඤ්ඤො අතිච්චදස්සාපි බො පනාහං හතෙන, හඟවතො මනොභාවතීයානඤ්ච භික්ඛුනං. ඔව්දතු මං හතෙන හඟවා, අනුසාසතු මං හතෙන හඟවා, යං මමස්ස දිශරත්තං භිතාය සුඛායාති.

එවං වුත්තෙ මං හතෙන හඟවා එතදවොච : “එවමෙනං ගහපති, එවමෙනං ගහපති, ආතුරො හ’යං ගහපති, කායො අභිභුතො පරියොනඤ්ඤො යො හි ගහපති, ඉමං කායං පරිහරන්තො මුහුත්තමපි ආරොහං පටිජානෙය්‍ය, කිමඤ්ඤත්තු බාලා. තස්මාතිහ තෙ ගහපති, එවං සික්ඛිතබ්බා : ආතුරකායස්ස මෙ සතො විත්තං අනාතුරං භවිස්සතිති. එවං හි තෙ ගහපති, සික්ඛිතබ්බනති. එවං බොහං හතෙන, හඟවතා ධම්මයා කථාය අමතෙන අභිසිත්තො”ති.

“න හි පන තං² ගහපති, පටිභාසි තං හඟවන්තං උත්තරිං පටිපුච්ඡතුං : කිත්තාවතා නු බො හතෙන, ආතුරකායො චෙච්ච භොති ආතුරවිත්තො ච? කිත්තාවතා ච පන ආතුරකායො හි³ බො භොති, නො ච ආතුරවිත්තොති?” දුරතොපි බො මයං හතෙන, ආගච්ඡෙය්‍යාම ආයසමතො සාරිපුත්තස්ස සන්තිකෙ එතස්ස භාසිතස්ස අත්මඤ්ඤතුං. සාධු වතායසමන්තං යෙච්ච සාරිපුත්තං පටිභාතු එතස්ස භාසිතස්ස අත්තොති.

“තෙන හි ගහපති, සුණාහි සාධුකං මනසි කරොති, භාසිස්සාමිති” ‘එවමහතෙතති’ බො නිකුලපිතා ගහපති ආයසමතො සාරිපුත්තස්ස පච්චස්සොසි. ආයසමා සාරිපුත්තො එතදවොච :

කථෙඤ්ච ගහපති, ආතුරකායො චෙච්ච භොති ආතුරවිත්තො ච :

ඉධ ගහපති, අස්සුත්තවා පුපුර්ජනො අරියානං අදස්සාපි අරියධම්මස්ස අකොච්ඤෙ අරියධම්මෙ අවිතීනො, සප්පරිසානං අදස්සාපි සප්පරිසධම්මස්ස අකොච්ඤෙ සප්පරිසධම්මෙ අවිතීනො, රූපං අත්තතො සමනුපස්සති,

1. කථං හි - මජ්ඣං.
2. න හි පන තුං - ස්‍යා.
3. ආතුරකායොපි - ස්‍යා.

එකල්හි නිකායානුකූල ගැහැව් භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ දෙශනාව පිළිගෙන සතුටු වූ හුනාස්තෙන් නැගී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැදූ පැදකුණු කොට ආයුෂ්මත් ආරිපුත්‍ර ස්ථවිරයන් වහන්සේ වෙත එළඹියේ යැ. එළඹූ ආරිපුත්‍ර ස්ථවිරයන් වහන්සේ වැද එකත්පසෙක හිත. එකත්පසෙක හුන් නිකායානුකූල ගැහැව්හට ආයුෂ්මත් ආරිපුත්‍ර ස්ථවිරයන් වහන්සේ මෙය වදළු සේක. “ගැහැව්, තොපගේ ඉඳුරෝ වෙසෙසින් පහන්හ, මුඛවර්ණය පිරිසිදු යැ, පැහැපත් යැ. අද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙතින් දැහැමි කපාවක් අසන්නට ලැබී දැ” යි වහන්ස, කිම නො වේ ද, වහන්ස, මම දැන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් දැහැමි කපා නමැති අමාවෙන් අඛියෙස් කරන ලද්දෙමි වෙමි. “ගැහැව්, තෙපි කෙසේ නම් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් දැහැමි කපා නමැති අමාවෙන් අඛියෙස් කරන ලද්දෙහු දැ” යි.

“වහන්ස, මෙහි ලා මම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළඹියෙමි. එළඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැදූ එකත්පසෙක හුන්නෙමි. වහන්ස, එකත්පසෙක හුන් මම භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැල කෙළෙමි. ‘වහන්ස, මම දිරුණෙමි. (වයසින්) වැඩුණෙමි. මහල්ලෙමි. වයස්ගතයෙමි. පැසුළුවියට පැමිණියෙමි. ගිලන්කය ඇත්තෙමි නිරතුරු රෝග ඇත්තෙමි. වහන්ස, මම භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ (ශ්‍රාවක වූ) මන වඩන හික්මුන් නිතර නො දක්නාසුලු වෙමි. වහන්ස, යමක් මට දිගුකලක් හිතයට සුවයට වැටට නම්, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එසේ මට අවවාද කරනසේක්වා. වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මට අනුශාසනා කරනසේක්වායි.

වහන්ස, මෙසේ කී කල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ‘ගැහැව්, තෙල එසේය. ගැහැව් තෙල එසේය. ගැහැව්, මේ කය රෝග ඇත්තෙ ම යැ බිඳුටක් වැන්නැ. සියුම් සිවියෙන් වළඳනා ලද්දේ යැ. ගැහැව්, යමෙක් මේ කය පරිහරණය කරමින් මොහොතකුදු නිරෝගබව පිළින කරන්නේ නම් ඒ බාලබව හැර අන් කිමෙක් ද ? එහෙයින් ගැහැව්, මෙහි තොප විසින් මෙසේ හික්මිය යුතු; ගිලන් කය ඇත්තාවූ මාගේ සිත නො ගිලන් වෙති යි. ගැහැව්, තොප විසින් මෙසේ හික්මිය යුතු මැයැ’ යි මෙය වදළු සේක. වහන්ස, මම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් දැහැමි කපා නමැති අමාවෙන් මෙසේ අඛියෙස් කරන ලද්දෙමි වෙමි.”

“ගැහැව්, ‘වහන්ස, කොපමණෙකින් ගිලන්කය ඇත්තේත් ගිලන් සිත ඇත්තේත් වේ ද ? කොපමණෙකින් ගිලන්කය ඇත්තේ නො ගිලන් සිත ඇත්තේ වේ දැ’ යි ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අතින් ඔතුයෙහි විචාරන්නට තොපට නො මැ වැටැහිණි දැ’ යි. වහන්ස, ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවන් වහන්සේ සම්පයෙහි මේ භාෂිතයේ අරුත දැන ගැනීම පිණිස අපි දුර සිට වුවත් එමු. මේ භාෂිතයේ අර්ථය ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරුන් වහන්සේට මැ වැටහේ නම්, මනා මැ යැ.

ගැහැව්, එසේ නම් අසව. මැනවින් මෙනෙහි කරව. කියමි’යි. වහන්ස, එසේ යැ යි නිකායානුකූල ගැහැව් ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරුන් වහන්සේට පිළිවදන් ඇස්වී ය. ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවෝ තෙල වදළහ.

ගැහැව්, කෙසේ නම් ගිලන්කය ඇත්තේත් ගිලන් සිත ඇත්තේත් වේ ද :

ගැහැව්, ආයුධයන් (නුවණැසින්) නො දක්නාසුලු ආයුධධර්මයෙහි අදක්ෂ වූ ආයුධ ධර්මයෙහි නො හික්මුණු, සත්පුරුෂයන් නො දක්නාසුලු සත්පුරුෂ ධර්මයෙහි අදක්ෂ වූ සත්පුරුෂ ධර්මයෙහි නො හික්මුණු අභ්‍යන්තර පාඨමාලා තෙමේ රූපය ආත්ම යැ යි

රූපවිනතං වා අතතානං, අතතනි වා රූපං, රූපසම්මං වා අතතානං. 'අහං රූපං මම රූප'නති පරිවූඨථායි හොති. තස්ස 'අහං රූපං, මම රූප'නති පරිවූඨථායිනො තං රූපං විපරිණමති, අඤ්ඤාථා හොති. තස්ස රූපවිපරිණාමඤ්ඤාථාභාවා උපපජ්ජන්ති සොකපරිදේවද්වකිකද්දෙමනස්සපායාසා.

වේදනං අතතතො සමනුපස්සති, වේදනාවිනතං වා අතතානං, අතතනි වා වේදනං, වේදනාය වා අතතානං. 'අහං වේදනා, මම වේදනා'ති පරිවූඨථායි හොති. තස්ස 'අහං වේදනා, මම වේදනා'ති පරිවූඨථායිනො සා වේදනා විමරිණමති, අඤ්ඤාථා හොති. තස්ස වේදනාවිපරිණාමඤ්ඤාථාභාවා උපපජ්ජන්ති සොකපරිදේවද්වකිකද්දෙමනස්සපායාසා.

සඤ්ඤං අතතතො සමනුපස්සති, සඤ්ඤාවිනතං වා අතතානං, අතතනි වා සඤ්ඤං, සඤ්ඤාය වා අතතානං. 'අහං සඤ්ඤා, මම සඤ්ඤා'ති පරිවූඨථායි හොති. තස්ස 'අහං සඤ්ඤා, මම සඤ්ඤා'ති පරිවූඨථායිනො සා සඤ්ඤා විපරිණමති, අඤ්ඤාථා හොති. තස්ස සඤ්ඤාවිපරිණාමඤ්ඤාථාභාවා උපපජ්ජන්ති සොකපරිදේවද්වකිකද්දෙමනස්සපායාසා.

සංකාරෙ අතතතො සමනුපස්සති, සංකාරවිනතං වා අතතානං, අතතනි වා සංකාරෙ, සංකාරෙසු වා අතතානං. 'අහං සංකාරා, මම සංකාරා'ති පරිවූඨථායි හොති. තස්ස 'අහං සංකාරා, මම සංකාරා'ති පරිවූඨථායිනො තෙ සංකාරා විපරිණමන්ති, අඤ්ඤාථා හොති. තස්ස සංකාරවිපරිණාමඤ්ඤාථාභාවා උපපජ්ජන්ති සොකපරිදේවද්වකිකද්දෙමනස්සපායාසා.

විඤ්ඤාණං අතතතො සමනුපස්සති, විඤ්ඤාණවිනතං වා අතතානං, අතතනි වා විඤ්ඤාණං, විඤ්ඤාණසම්මං වා අතතානං. 'අහං විඤ්ඤාණං, මම විඤ්ඤාණ'නති පරිවූඨථායි හොති. තස්ස 'අහං විඤ්ඤාණං, මම විඤ්ඤාණ'නති පරිවූඨථායිනො තං විඤ්ඤාණං විපරිණමති, අඤ්ඤාථා හොති. තස්ස විඤ්ඤාණවිපරිණාමඤ්ඤාථාභාවා උපපජ්ජන්ති සොකපරිදේවද්වකිකද්දෙමනස්සපායාසා.

එවං ඛො ගහපතී, ආතුරකායො වෙච්ච හොති ආතුරචිත්තො ච.

කථඤ්ච ගහපතී, ආතුරකායො හි¹ ඛො හොති, නො ච ආතුරචිත්තො.

ඉධ ගහපතී, සුත්ථා අරියසාවකො අරියානං දස්සාවි අරියධම්මස්ස කොච්ඤෙ අරියධම්මෙ සුචිතීනො, සප්පරිසානං දස්සාවි සප්පරිසධම්මස්ස කොච්ඤෙ සප්පරිසධම්මෙ සුචිතීනො න රූපං අතතතො සමනුපස්සති, න රූපවිනතං වා අතතානං, න අතතනි වා රූපං, න රූපසම්මං වා අතතානං. 'අහං රූපං, මම රූප'නති න පරිවූඨථායි හොති. තස්ස 'අහං රූපං, මම රූප'නති අපරිවූඨථායිනො තං රූපං විපරිණමති, අඤ්ඤාථා හොති. තස්ස රූපවිපරිණාමඤ්ඤාථාභාවා නුපපජ්ජන්ති සොකපරිදේවද්වකිකද්දෙමනස්සපායාසා.

1. ආතුරකායො'පි - සිමු.

හෝ, ආත්මය රූප ඇත්තෙකු යි හෝ, ආත්මයෙහි රූපය පවතී යැ යි හෝ, රූපයෙහි ආත්මය පවතී යැ යි හෝ දකී. 'රූපය මම ය, මාගේ රූපය' යි පරිශුන්වාන වශයෙන් ගිලගෙන සිටුනේ වෙයි. 'මම රූපය, මාගේ රූපය' යි වැළඳගෙන සිටින ඔහුගේ ඒ රූපය ජරාමරණ විසින් පෙරළෙයි. අනාත්මතාවයට පැමිණෙයි. රූපයාගේ විපරිණාමයෙන් හා අනාත්මතාවයෙන් ඔහුට සොක පරිදේව දුක්ඛ දෙමනස්ස උපායාසයෝ උපදිති.

වේදනාව ආත්මයැ යි හෝ, ආත්මය වේදනා ඇත්තෙකු යි හෝ, ආත්මයෙහි වේදනාව පවතී යැ යි හෝ, වේදනාවෙහි ආත්මය පවතී යැ යි හෝ දකී. 'වේදනාව මම ය, මාගේ වේදනාව' යැ යි වැළඳගෙන සිටිනුයුතු වෙයි. 'මම වේදනා යෙමි. මාගේ යැ වේදනා යැයි' වැළඳගෙන සිටින ඔහුගේ ඒ වේදනාව විපරිණාම වෙයි. අනාත්මතාවයට පැමිණෙයි. වේදනායෙහි විපරිණාම අනාත්මතාවයෙන් ඔහුට සොක පරිදේව දුක්ඛ දෙමනස්ස උපායාසයෝ උපදිති.

සංඤ්ච ආත්මයැ යි හෝ, ආත්මය සංඤ්ච ඇත්තෙකු යි හෝ, ආත්මයෙහි සංඤ්ච පවතී යැ යි හෝ, සංඤ්චෙහි ආත්මය පවතී යැ යි හෝ දකී. 'සංඤ්ච මම ය, මාගේ යැ සංඤ්ච' යැ යි වැළඳගෙන සිටිනුයුතු වෙයි. 'සංඤ්ච මම ය, මාගේ යැ සංඤ්ච' යැ යි පරිශුන්වාන ව සිටින ඔහුගේ ඒ සංඤ්ච විපරිණාම වෙයි. අනාත්මතාවයට පැමිණෙයි. සංඤ්චෙහි විපරිණාමානාත්මතාවයෙන් ඔහුට සොක පරිදේව දුක්ඛ දෙමනස්ස උපායාසයෝ උපදිති.

සංස්කාර ආත්මයැ යි හෝ, ආත්මය සංස්කාර ඇත්තෙකු යි හෝ, ආත්මයෙහි සංස්කාර පවතී යැ යි හෝ, සංස්කාරයන්හි ආත්මය පවතී යැ යි හෝ දකී. 'සංස්කාර මම ය, මාගේ සංස්කාර' යැ යි පරිශුන්වාන ව සිටිනුයුතු වෙයි. 'සංස්කාර මම ය, මාගේ සංස්කාර' යැ යි වැළඳගෙන සිටිනුයුතු වූ ඔහුගේ ඒ සංස්කාර විපරිණාම වෙයි. අනාත්මතාවයට පැමිණෙයි. සංස්කාරවිපරිණාමානාත්මතාවයෙන් ඔහුට සොක පරිදේව දුක්ඛ දෙමනස්ස උපායාසයෝ උපදිති.

විඤ්ඤා ආත්මයැ යි හෝ, ආත්මය විඤ්ඤා ඇත්තෙකු යි හෝ, ආත්මයෙහි විඤ්ඤා පවතී යැ යි හෝ, විඤ්ඤායෙහි ආත්මය පවතී යැ යි හෝ දකී. 'විඤ්ඤා මම ය, මාගේ යැ විඤ්ඤා' යැ යි වැළඳගෙන සිටිනුයුතු වෙයි. 'විඤ්ඤා මම ය, මාගේ විඤ්ඤා' යැ යි වැළඳගෙන සිටින ඔහුගේ ඒ විඤ්ඤා පෙරළෙයි. අනාත්මතාවයට පැමිණෙයි. විඤ්ඤායෙහි විපරිණාමයෙන් ඔහුට සොක පරිදේව දුක්ඛ දෙමනස්ස උපායාසයෝ උපදිති.

ගැහැටි, මෙසේ ගිලන්කය ඇත්තේ ගිලන්සිත් ඇත්තේ වෙයි.

ගැහැටි, කෙසේ නම් ගිලන්කය ඇත්තේ ම ගිලන්සිත් ඇත්තේ නොවේ යැ යත් :

ගැහැටි, ආයතීයන් දක්නාසුලු ආයතීයවශයෙන් දක්ෂ වූ ආයතීයවශයෙන් හික්මුණු සන්තරුණයන් දක්නාසුලු සන්තරුණවශයෙන් දක්ෂ වූ සන්තරුණ වර්ගයෙහි හික්මුණු ශ්‍රාවණ ආයතීයවශයෙන් රූපය ආත්මය යි නො දකී, ආත්මය රූප ඇත්තෙකු යි හෝ නො දකී, ආත්මයෙහි රූපය පවතී ය යි හෝ නො දකී, රූපයෙහි ආත්මය පවතී ය යි හෝ නො දකී. 'රූපය මම ය, මාගේ යැ රූප' යැ යි තෘෂ්ණාදාෂ්ටි විසින් නො ගැනීමෙන් මැඩලන අයුරෙන් නො සිටිනුයුතු වෙයි. 'රූපය මම ය, මාගේ රූප' යි තෘෂ්ණා දාෂ්ටි විසින් වැළඳ නො ගන්නා ඔහුගේ ඒ රූපය ජරාමරණ විසින් පෙරළෙයි අනාත්මතාවයට පැමිණෙයි. රූපයාගේ විපරිණාම අනාත්මතාවයෙන් ඔහුට සොක පරිදේව දුක්ඛ දෙමනස්ස උපායාසයෝ නූපදිති.

න වේදනං අත්තතො සමනුපස්සති, න වේදනාවිනතං වා අත්තනං, න අත්තති වා වේදනං, න වේදනාස වා අත්තනං. 'අහං වේදනා, මම වේදනා'ති න පරිසුඛිට්ඨාසී හොති. තස්ස 'අහං වේදනා, මම වේදනා'ති අපරිසුඛිට්ඨාසිනො සා වේදනා විපරිණමති, අඤ්ඤාථා හොති. තස්ස වේදනා විපරිණාමඤ්ඤාථාභාවා නූපපජ්ජන්ති සොකපරිදේවදුක්ඛදොමනස්සුපායාසා.

න සඤ්ඤං අත්තතො සමනුපස්සති, න සඤ්ඤාවිනතං වා අත්තනං, න අත්තති වා සඤ්ඤං, න සඤ්ඤාස වා අත්තනං. 'අහං සඤ්ඤා, මම සඤ්ඤා'ති න පරිසුඛිට්ඨාසී හොති. තස්ස 'අහං සඤ්ඤා, මම සඤ්ඤා'ති අපරිසුඛිට්ඨාසිනො සා සඤ්ඤා විපරිණමති, අඤ්ඤාථා හොති. තස්ස සඤ්ඤා විපරිණාමඤ්ඤාථාභාවා නූපපජ්ජන්ති සොකපරිදේවදුක්ඛදොමනස්සුපායාසා.

න සංකාරං අත්තතො සමනුපස්සති. න සංකාරවිනතං වා අත්තනං, න අත්තති වා සංකාරං, න සංකාරෙසු වා අත්තනං. 'අහං සංකාරා, මම සංකාරා'ති න පරිසුඛිට්ඨාසී හොති, තස්ස 'අහං සංකාරා, මම සංකාරා'ති අපරිසුඛිට්ඨාසිනො තෙ සංකාරා විපරිණමන්ති, අඤ්ඤාථා හොන්ති. තස්ස සංකාරවිපරිණාමඤ්ඤාථාභාවා නූපපජ්ජන්ති සොකපරිදේවදුක්ඛදොමනස්සුපායාසා.

න විඤ්ඤාණං අත්තතො සමනුපස්සති, න විඤ්ඤාණවිනතං වා අත්තනං, න අත්තති වා විඤ්ඤාණං, න විඤ්ඤාණසමී වා අත්තනං, 'අහං විඤ්ඤාණං, මම විඤ්ඤාණ'න්ති න පරිසුඛිට්ඨාසී හොති. තස්ස 'අහං විඤ්ඤාණං, මම විඤ්ඤාණ'න්ති අපරිසුඛිට්ඨාසිනො තං විඤ්ඤාණං විපරිණමති, අඤ්ඤාථා හොති. තස්ස විඤ්ඤාණවිපරිණාමඤ්ඤාථාභාවා නූපපජ්ජන්ති සොකපරිදේවදුක්ඛදොමනස්සුපායාසා.

එවං බො ගහපති, ආතුරකායො හොති, නො ච ආතුරවිනොන්ති.

ඉදමවොච ආයස්මා භාරිපුතො. අත්තමනො නකුලපිතා ගහපති ආයස්මතො භාරිපුතස්ස භාසිතං අභිනඤ්ඤිති.

1. 1. 1. 2.

දෙවදහ සුතං

2. එවං මෙ සුතං : එකං සමයං ගගව්‍යා සකෙකස්ස¹ විහරති දෙවදහං නාම සකායනං නිගමො.

අථ බො සම්බුද්ධා පච්ඡාභුමගමිකා² භික්ඛු යෙන ගගව්‍යා තෙනුපසඞ්කමිසු. උපසඞ්කමිත්වා ගගවිනතං අභිවාදෙත්වා එකමනතං නිසිදිංසු එකමනතං නිසිත්තා බො තෙ භික්ඛු ගගවිනතං එතදවොද්ධං : ඉච්ඡාම මයං ගතො, පච්ඡාභුමං ජනපදං ගතාං. පච්ඡාභුමෙ ජනපදෙ නිවාසං කප්පෙතුන්ති.

1. සකෙකාසස්ස - සායා.

2. පච්ඡාභුමගමිකා - අධිකාරී.

වෙදනාව ආත්මයැ යි නො දකියි, ආත්මය වෙදනා ඇත්තෙකැ යි හෝ නො දකියි, ආත්මයෙහි වෙදනාව පවතී යයි හෝ නො දකියි, වෙදනාවෙහි ආත්මය පවතී ය යි හෝ නො දකී. 'වෙදනාව මම ය, මාගේ වෙදනාව' ය යි වැළඳ නො සිටිනසුලු වෙයි. . 'වෙදනාව මම ය, මාගේ වෙදනාව' ය යි වැළඳ ගෙන නො සිටින ඔහුගේ ඒ වෙදනාව පෙරළෙයි. අන්‍යාථාභාවයට යෙයි වැළඳ නො සිටිනසුලු වෙයි. 'වෙදනාව මම ය, මාගේ වෙදනාව' ය යි වැළඳගෙන නො සිටින ඔහුගේ ඒ වෙදනාව පෙරළෙයි. අන්‍යාථාභාවයට යයි. වෙදනාවගේ විපරිණාම අන්‍යාථාභාවයෙන් ඔහුට සොක පරිදෙව දුක්ඛ දෙමනස්ස උපායාසයෝ නූපදිති.

සංඤ්ච ආත්මය යි නො දකියි, ආත්මය සංඤ්ච ඇත්තෙකැ යි හෝ නො දකියි, ආත්මයෙහි සංඤ්ච පවතී ය යි හෝ නො දකියි, සංඤ්චෙහි ආත්මය පවතී ය යි හෝ නො දකී. 'සංඤ්ච මම ය, මාගේ සංඤ්ච' යයි වැළඳගෙන නො සිටිනසුලු වෙයි. 'සංඤ්ච මම ය, මාගේ සංඤ්ච ය' යි වැළඳගෙන නො සිටින ඔහුගේ ඒ සංඤ්ච විපරිණාම වෙයි. අන්‍යාකාර වෙයි. සංඤ්චෙහි විපරිණාමාන්‍යාථාභාවයෙන් ඔහුට සොක පරිදෙව දුක්ඛ දෙමනස්ස උපායාසයෝ නූපදිති.

සංස්කාර ආත්මය යි නො දකියි, ආත්මය සංස්කාර ඇත්තෙකැ යි හෝ නො දකියි, ආත්මයෙහි සංස්කාර පවතී ය යි හෝ නො දකියි, සංස්කාරයන්හි ආත්මය පවතී යයි හෝ නො දකී. 'සංස්කාර මම ය, මාගේ සංස්කාර' ය යි වැළඳගෙන නො සිටිනසුලු වෙයි. 'මම සංස්කාරය, මාගේ සංස්කාර යයි වැළඳගෙන නො සිටින ඔහුගේ ඒ සංස්කාරයෝ විපරිණාම වෙත්. අන්සැහැටි වෙත්. සංස්කාර විපරිණාමාන්‍යාථාභාවයෙන් ඔහුට සොකපරිදෙව දුක්ඛ දෙමනස්ස උපායාසයෝ නූපදිති.

විඤ්ඤා ආත්මය යි නො දකියි, ආත්මය විඤ්ඤා ඇත්තෙකැ යි හෝ නො දකියි, ආත්මයෙහි විඤ්ඤා පවතී ය යි හෝ නො දකියි, විඤ්ඤායෙහි ආත්මය පවතී ය යි හෝ නො දකී. විඤ්ඤා මම ය, මාගේ විඤ්ඤා ය' යි වැළඳගෙන නො සිටිනසුලු වෙයි. 'විඤ්ඤා මම ය, මාගේ විඤ්ඤා' යයි වැළඳගෙන නො සිටින ඔහුගේ ඒ විඤ්ඤා විපරිණාම වෙයි. අන්‍යාථාභාව වෙයි. විඤ්ඤායාගේ විපරිණාමාන්‍යාථාභාවයෙන් ඔහුට සොක පරිදෙව දුක්ඛ දෙමනස්ස උපායාසයෝ නූපදිත්.

ගැහැවි, මෙසේ ගිලන්කය ඇත්තේ ගිලන්සිත් නැත්තේ වෙය යි.

ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවෝ මෙය වදළහ. සතුටු සිත් ඇති නකුලපිතු ගැහැවි ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවන්ගේ දෙගනාව පිළිගත්තේ යි.

1. 1. 1. 2.

දෙවදහ සූත්‍රය

2. මා විසින් මෙසේ අසන ලදි. එක්කලෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ශාක්‍ය දනව්වෙහි ශාක්‍යයන්ගේ දෙවදහ නම් නියමිගමිහි වැඩවසන සේක.

එ කල්හි අපරදිග දනව්වට යනු කැමති බොහෝ භික්ෂුහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළඹියහ. එළඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැඳ එකත්පසෙක හුන්හ. එකත්පසෙක හුන් ඒ භික්ෂුහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය සැලකළහ : "වහන්ස, අපි අපරදිග දනව්වට යන්නටත්, අපරදිගදනව්වෙහි වාසකරන්නටත් කැමැත්තෙමු"යි.

අපලොකිතො පන වො භික්ඛවෙ, සාරිපුතොති? ‘න බො නො හනො, අපලොකිතො ආයස්මා සාරිපුතො’ති අපලොකෙථ භික්ඛවෙ, සාරිපුතං. පණ්ණිනො භික්ඛු අනුග්ගාහකො සමුභවාරින්නති. එවං හනොති බො තෙ භික්ඛු භගවතො පච්චස්සොස්සං.

තෙන බො පන සමයෙන ආයස්මා සාරිපුතො භගවතො අවිදුරෙ අඤ්ඤානරස්මිං ඵලගලගුමෙ^{*} නිසින්නො හොති. අථ බො තෙ භික්ඛු භගවතො භාසිතං අභිනාදිකා අනුමොදිකා උට්ඨායාසනා භගවතං අභිවාදෙකා පදකම්ණං කතා යෙනායස්මා සාරිපුතො තෙනුපසංඛිකම්සු. උපසංඛිකම්සා ආයස්මතා සාරිපුතෙන න සද්ධිං සමොදාදිංසු. සමොදාදියං කථං සාරාණීයං විනිසාරෙකා එකමන්තං නිසිදිංසු. එකමන්තං නිසින්නා බො තෙ භික්ඛු ආයස්මන්තං සාරිපුතං එතදවොච්ච : “ඉච්ඡාම මයං ආවුසො සාරිපුත, පච්ඡාභුමං ජනපදං ගතතුං, පච්ඡාභුමෙ ජනපදෙ නිවාසං කපෙපතුනති. අපලොකිතො නො සත්ථා”ති.

සනති භාවුසො, නානාවෙරජ්ජගතං භික්ඛුං පඤ්ඤං පුච්ඡ්තාරො ඛතතියපණ්ණිතාපි බ්‍රාහ්මණපණ්ණිතාපි ගහපතීපණ්ණිතාපි සමණපණ්ණිතාපි. පණ්ණිතා භාවුසො, මනුස්සා විමංසකා : ‘කිංවාදි පනායස්මන්තානං සත්ථා කිමකබ්බාසී? කච්චි වො ආයස්මන්තානං ධම්මා සුසුත්තා සුගග්ගිතා සුමනසිකතා සුපඛාරිතා සුපපට්ඨිඤ්ඤා පඤ්ඤාය, යථා බ්‍යාකරෙය්‍යානං යස්මනො චුත්තවාදිනො වෙච භගවතො අස්සථ න ච භගවතං අනුතෙන අබ්‍යාචිකෙය්‍යාථ, ධම්මස්ස වානුඛම්මං ව්‍යාකරෙය්‍යාථ. න ච කොච්චි සහගම්මිකො වාදනුවාදෙ² ගාරය්‍යං ථානං ආගචෙජ්ජයාති?.

“දුරතොපි බො මයං, ආවුසො, ආගචෙජ්ජයාම ආයස්මතො සාරිපුතස්ස සනතිකෙ එතස්ස භාසිතස්ස අත්ථමඤ්ඤතුං, සාධු වතා-යස්මන්තං යෙ ව සාරිපුතං පටිභාතු එතස්ස භාසිතස්ස අත්ථො”ති.

තෙන භාවුසො, සුණ්ඨං, සාධුකං මනසි කරොථ, භාසිස්සාමිති. එවමාවුසොති බො තෙ භික්ඛු ආයස්මතො සාරිපුතස්ස පච්චස්සොස්සං, ආයස්මා සාරිපුතො එතදවොච්ච :

සනති භාවුසො, නානාවෙරජ්ජගතං භික්ඛුං පඤ්ඤං පුච්ඡ්තාරො ඛතතියපණ්ණිතාපි බ්‍රාහ්මණපණ්ණිතාපි ගහපතීපණ්ණිතාපි සමණපණ්ණිතාපි පණ්ණිතා භාවුසො, මනුස්සා විමංසකා : “කිංවාදි පනායස්මන්තානං සත්ථා කිමකබ්බාසී”ති.

එවං පුට්ඨා තුමො ආවුසො, එවං බ්‍යාකරෙය්‍යාථ : ‘ජඤ්ජරාග-විනායකබ්බාසී බො නො ආවුසො, සත්ථා’ති.

එවං බ්‍යාකතෙපි බො ආවුසො, අස්සයෙව³ උත්තරිං පඤ්ඤං පුච්ඡ්තාරො ඛතතියපණ්ණිතාපි බ්‍රාහ්මණපණ්ණිතාපි ගහපතීපණ්ණිතාපි සමණපණ්ණිතාපි පණ්ණිතා භාවුසො, මනුස්සා විමංසකා : “කිංමිං පනායස්මන්තානං ජඤ්ජරාගවිනායකබ්බාසී සත්ථා” ති.

1. කිංවාදියස්මන්තානං - ස්‍යා.

2. වාදනුවාදො ස්‍යා, සි 1, 2.

3. අස්සඤ්ඤාව - සිමු, සි 1, 2.

* ඵලගලාගුමෙ - බහුසු

මහණෙනි, තොප විසින් සැරියුත් පුළුවියනා ලද්දේ දැ යි. වහන්ස, අප විසින් ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවෝ නො පුළුවියනා ලදහ යි. මහණෙනි, සැරියුත් පුළුවියිවු. මහණෙනි, සැරියුත් පණ්ඩිතයෙක, සත්‍යමසරුන්ට අනුග්‍රහ කරන්නේ වෙයි. වහන්ස, එසේ ය යි ඒ භික්ෂුහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් ඇස්වූහ.

එ සමයෙහි ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට නුදුරෙහි එක්තුවර ලැහැබෙක වැඩහුන්නාහු වෙති. එ කල්හි ඒ භික්ෂුහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ වචනය පිළිගෙන අනුමෝදන් ව හුනස්නෙන් නැගිට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැද පැදකුණු කොට ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවන් වෙත එළඹියහ. එළඹ ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවන් සමග සතුටු වූහ. සතුටු විය යුතු සිහි කටයුතු කරාව කොට නිමවා එකත්පසෙක හුන්හ. එකත්පසෙක හුන් ඒ භික්ෂුහු ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවන්ට “ඇවැත්නි, ශාරිපුත්‍රයෙනි, අපි පැසුළුදිග දනව්වට යන්නටත්, පැසුළුදිග දනව්වෙහි වසන්නටත් කැමැත්තෙනු. අප විසින් ශාස්තෘන් වහන්සේ පුළුවියනා ලදහ” යි තෙල කිහ.

ඇවැත්නි, අන්රජයකට ගිය මහණහු පැන පුළුවියනා කැත් පඩුවෝ ද බමුණු පඩුවෝ ද ගැහැව් පඩුවෝ ද මහණ පඩුවෝ ද ඇත්තාහු ම ය. ඇවැත්නි, පණ්ඩිත මිනිස්සු ‘ආයුෂ්මතුන්ගේ ශාස්තෘ තෙමේ කුමන ලබ්ධි ඇත්තේ ද, කුමක් (අවවාද විසින්) කියන්නේ දැ යි, විමසන්නෝ ය. යම් සේ ප්‍රකාශ කරන්නා වූ ආයුෂ්මත්හු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදරන ලද්දක් කියන්නෝත් වන්නහු නම්, භාග්‍යවතුන් වහන්සේට අභ්‍යයෙන් නො ද නින්ද කරන්නහු නම්, දහමට ද අනුදහමක් පවසන්නහු නම්, කරුණු සහිත වූ කිසියම් වාදනුවාදයක් ගැරහිය යුතු තැනට නො ද පැමිණෙන්නේ නම් - කීම, ආයුෂ්මත් තොප විසින් (එසේ) දහම් මැනවින් අයන ලද ද, සකසා උගන්නා ලද ද, මනා කොට මෙනෙහි කරන ලද ද, මැනවින් සලකා බලන ලද ද, නුවණින් මනා කොට අවබෝධ කරන ලද දැ යි.

“ඇවැත්නි, අපි ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරුන් වහන්සේ සම්පයෙහි තෙල භාෂිතයෙහි අරුත් දැන ගන්නට දුර සිට වුවත් එන්නෙමු. මැනවි. ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරුන් වහන්සේට ම තෙල වචනයෙහි අරුත වැටහේවා” යි.

ඇවැත්නි, එසේ නම් අසවු. මැනවින් මෙනෙහි කරවු. කියන්නෙමි යි. ‘ඇවැත්නි, එසේ ය’ යි ඒ භික්ෂුහු ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවන්ට පිළිවදන් ඇස්වූහ. ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවෝ මෙය වදළහ :

ඇවැත්නි, අන්‍යාදෙශගත මහණහුගෙන් පැන පුළුවියනා කැත් පඩුවෝ ද බමුණු පඩුවෝ ද ගැහැව් පඩුවෝ ද මහණ පඩුවෝ ද ඇත් මැ යැ. ඇවැත්නි, පණ්ඩිත මිනිස්සු “ආයුෂ්මතුන්ගේ ශාස්තෘ තෙමේ කිනම් වාද ඇත්තේ ද ? කුමක් (අවවාද වසයෙන්) කියන්නේ දැ” යි විමසන්නෝ මැ යි.

ඇවැත්නි, මෙසේ පුළුවියනා ලද තෙපි “ඇවැත්නි, අපගේ ශාස්තෘන් වහන්සේ ඡන්දරාගය නැසීම පවසන සේකැ” යි මෙසේ ප්‍රකාශ කරවු.

ඇවැත්නි, මෙසේ පැවසූ කල්හි ද මතුයෙහි දු පැන පුළුවියනා කැත් පඩුවෝ ද බමුණු පඩුවෝ ද ගැහැව් අඩුවෝ ද මහණ පඩුවෝ ද වෙත් මැ යැ. ඇවැත්නි, පණ්ඩිත මිනිස්සු “ආයුෂ්මතුන්ගේ ශාස්තෘ තෙමේ කීමෙකිහි ඡන්දරාග නැසීම පවසන්නේ දැ” යි විමසන්නෝ මැ යි.

එවිං පුට්ටි, තුලෙන ආට්ටො, එවිං බ්‍යානරෙය්‍යාථ : “රුපෙ බො ආට්ටො, ඡන්දරගච්ඡනයකායි සන්ථා, වෙදනාය ඡන්දරගච්ඡනයකායි සන්ථා, සංකෘතය ඡන්දරගච්ඡනයකායි සන්ථා, සංඛාරෙසු ඡන්දරගච්ඡනයකායි සන්ථා, විශුද්ධණ ඡන්දරගච්ඡනයකායි සන්ථා”ති.

එවිට බොහොමයක් බොහෝ ආවුසො, අසුසුයෙව්¹ උතතරිං පසුසුසු
පුළුපුනායෙරි බතනිපසුසුනායෙරි බ්‍රාහ්මණපසුසුනායෙරි ගහපතිපසුසුනායෙරි
සමණපසුසුනායෙරි. පසුසුනා හාපුසො, මනුසුසු විමංසකා : නිං “පනා
සසුසුනානං. ආදිනවං. දිසුසු රුපෙ ඡන්දරගවිනසකුසාසි සජා,
වෙදනාස ඡන්දරගවිනසකුසාසි සජා, සසුසුසුසු ඡන්දරගවිනසකුසාසි
සජා, සසුසුසුසු ඡන්දරගවිනසකුසාසි සජා, විසුසුසුසු ඡන්දරග
විනසකුසාසි සජානි”.

එවිං පුවතා තුමෙන ආවුසො, එවිං බ්‍යාකරෙය්‍යාථ : “රුපෙ බො ආවුසො, අවිගතරුගස්ස² අවිගතඡන්දස්ස අවිගතපෙමස්ස අවිගතපිපාසස්ස අවිගතතණ්හස්ස නස්ස රුපස්ස විපරිණාමඤ්ඤථාභාවා උපපජ්ජන්ති සොකපරිදෙවදුක්ඛදොමනස්සපායාසා, වෙදනාය -පෙ-සඤ්ඤාය-පෙ-සඛ්බාරෙසු අවිගතරුගස්ස අවිගතඡන්දස්ස අවිගතපෙමස්ස අවිගතපිපාසස්ස අවිගතපරිලාභස්ස තෙසං සඛ්බාරානං විපරිණාමඤ්ඤථාභාවා උපපජ්ජන්ති සොකපරිදෙවදුක්ඛදොමනස්සපායාසා. විඤ්ඤාණෙ අවිගතරුගස්ස අවිගතඡන්දස්ස අවිගතපෙමස්ස අවිගතපිපාසස්ස අවිගතපරිලාභස්ස අවිගතතණ්හස්ස නස්ස විඤ්ඤාණස්ස විපරිණාමඤ්ඤථාභාවා උපපජ්ජන්ති සොකපරිදෙවදුක්ඛදොමනස්සපායාසා. ඉදං බො නො ආවුසො, අදිනවිං දිස්වා රුපෙ ඡන්දරුගච්ඡන්ධායි සන්ථා, වෙදනාය -පෙ-සඤ්ඤාය-පෙ-සඛ්බාරෙසු-පෙ-විඤ්ඤාණෙ ඡන්දරුගච්ඡන්ධායි සන්ථා”ති.

එවං බ්‍යාකතෙපි ඛො ආවුසො, අසුසෙව¹ උත්තරිං පඤ්ඤං
 පුච්ඡිතාථෙ ඛතතීපඤ්ඤිනාපි බ්‍රහ්මණපඤ්ඤිනාපි ගහපතිපඤ්ඤිනාපි
 සමණපඤ්ඤිනාපි. පඤ්ඤිනා හාවුසො, මනුස්සා විමංසකා : “ක්විපනාය-
 සමනතානං ආනිසංසං දිසං රූපෙ ඡන්ද්‍රගවිනායකකාසී සජ්ඣා, වේදනාය-
 -පෙ- සඤ්ඤාය -පෙ- සංඛාරෙසු -පෙ- විඤ්ඤාණෙ ස්ඤ්ජරගවිනායකකාසී
 සජ්ඣා”ති.

එවැ ප්‍රධාන තුළින් ආවුණෝ, එවිං බ්‍රාහ්මණයාට : රූපේ බෝ
ආවුණෝ, විගතරුගණය විගතච්ඡද්‍රයය විගතපෙමයය විගතපිපාසයය
විගතපරිලාහයය විගතතණ්ඩයය තයය රූපය විපරිණාමඤ්ඤාථාභාවා
නුප්පජ්ජනනී සොකපරිදේවද්‍රකබ්දේමනස්සුපායාසා. වේදනාය විගතරු-
ගණය විගතච්ඡද්‍රයය විගතපෙමයය විගතපිපාසයය විගතපරිලාහයය
විගතතණ්ඩයය තයය වේදනාය විපරිණාමඤ්ඤාථාභාවා නුප්පජ්ජනනී
සොකපරිදේවද්‍රකබ්දේමනස්සුපායාසා. සඤ්ඤා - පෙ - සඛිංරෙසු
විගතරුගණය විගතච්ඡද්‍රයය විගතපෙමයය විගතපිපාසයය විගතපරිලාහයය
විගතතණ්ඩයය තෙසං සඛිංරුතං විපරිණාමඤ්ඤාථාභාවා නුප්පජ්ජනනී
සොකපරිදේවද්‍රකබ්දේමනස්සුපායාසා. විඤ්ඤාණේ විගතරුගණය
විගතච්ඡද්‍රයය විගතපෙමයය විගතපිපාසයය විගතපරිලාහයය විගත-
තණ්ඩයය තය විඤ්ඤාණය විපරිණාමඤ්ඤාථාභාවා නුප්පජ්ජනනී

1. අත්තිකෞතු - පිටු, පි 1, 2.

2. **අවිනිරුගසස - සියා.**

ඇවැත්නි, මෙසේ පුළුවන්නා ලද තෙපි “ඇවැත්නි, (අපගේ) ශාස්තෘන් වහන්සේ රූපයෙහි ඡන්දරාගය නැසීම පවසන සේක. ශාස්තෘන් වහන්සේ වෙදනාවෙහි ඡන්දරාගය නැසීම පවසන සේක. ශාස්තෘන් වහන්සේ සංඤ්‍යාවෙහි ඡන්දරාගය නැසීම පවසන සේක. ශාස්තෘන් වහන්සේ සංස්කාරයන්හි ඡන්දරාගය නැසීම පවසන සේක. ශාස්තෘන් වහන්සේ විඤ්ඤායෙහි ඡන්දරාගය නැසීම පවසන සේකැ”යි මෙසේ ප්‍රකාශ කරවු.

ඇවැත්නි, මෙසේ පැවසූ කල්හි දු මතු පැන පුළුවන්නා කැත් පඩුවෝ ද බමුණු පඩුවෝ ද ගැහැවි පඩුවෝ ද මහණ පඩුවෝ ද වෙන් මැ යැ. ඇවැත්නි, පණ්ඩිත මිනිස්සු “ආයුෂ් මතුන්ගේ ශාස්තෘ තෙමේ කිනම් දෙපයක් දැක රූපයෙහි ඡන්දරාගය නැසීම පවසන්නේ ද ? ශාස්තෘ තෙමේ වෙදනාවෙහි ඡන්දරාගය නැසීම පවසන්නේ ද ? ශාස්තෘ තෙමේ සංඤ්‍යාවෙහි ඡන්දරාගය නැසීම පවසන්නේ ද ? ශාස්තෘ තෙමේ සංස්කරකාරයන්හි ඡන්දරාගය නැසීම පවසන්නේ ද ? ශාස්තෘ තෙමේ විඤ්ඤායෙහි ඡන්දරාගය නැසීම පවසන්නේ දැ”යි, විමසන්නෝ මැ යි.

ඇවැත්නි, මෙසේ පුළුවන්නා ලද තෙපි මෙසේ ප්‍රකාශ කරවු : ඇවැත්නි, රූපයෙහි නො පහ වූ රාග ඇති නො පහ වූ ඡන්ද ඇති නො පහ වූ ප්‍රමු ඇති නො පහ වූ පිපාසා ඇති නො පහ වූ පරිදහ ඇති නො පහ වූ තෘෂ්ණා ඇති ඔහුට ඒ රූපය පෙරැළීමෙන් අත් සැහැවි විමෙන් සොක පරිදෙව දුක්ඛ දෙමනස්ස උපායාසයෝ උපදිත්. වෙදනාවෙහි සංඤ්‍යාවෙහි ... සංස්කාරයන්හි නො පැහු වූ රාග ඇති නො පැහු ඡන්ද ඇති නො පැහු ප්‍රමු ඇති නො පැහු පිපාසා ඇති නො පැහු පරිදහ ඇති නො පැහු තෘෂ්ණා ඇති ඔහුට ඒ සංස්කාරයන්ගේ වෙනස් විමෙන් අත්සැහැවි විමෙන් සොක පරිදෙව දුක්ඛ දෙමනස්ස උපායාසයෝ උපදිත්. විඤ්ඤායෙහි නො පැහු රාග ඇති නො පැහු ඡන්ද ඇති නො පැහු ප්‍රමු ඇති නො පැහු පවස් ඇති නො පැහු පරිදහ ඇති නො පැහු තෘෂ්ණා ඇති පුද්ගලයාහට ඒ විඤ්ඤායෙහි වෙනස් විමෙන් අත්සැහැවි විමෙන් සොක පරිදෙව දුක්ඛ දෙමනස්ස උපායාසයෝ උපදිත්. ඇවැත්නි, අපගේ ශාස්තෘන් වහන්සේ මේ දෙපය දැක රූපයෙහි ඡන්දරාගය නැසීම පවසන සේක. වෙදනාවෙහි ... සංඤ්‍යාවෙහි ... සංස්කාරයන්හි ... විඤ්ඤායෙහි ඡන්දරාගය නැසීම පවසන සේකැ”යි.

ඇවැත්නි, මෙසේ පැවසූ කල්හි දු මතු පැන පුළුවන්නා කැත් පඩුවෝ ද බමුණු පඩුවෝ ද ගැහැවි පඩුවෝ ද මහණ පඩුවෝ ද ඇත් මැ යැ. ඇවැත්නි, පණ්ඩිත මිනිස්සු “ආයුෂ් මතුන්ගේ ශාස්තෘ තෙමේ කිනම් අනුසස්සක් දැක රූපයෙහි ඡන්දරාගය නැසීම පවසන්නේ ද වෙදනායෙහි ... සංඤ්‍යාවෙහි ... සංස්කාරයන්හි ... ශාස්තෘ තෙමේ විඤ්ඤායෙහි ඡන්දරාගය නැසීම පවසන්නේ දැ”යි විමසන්නෝ මැ යි.

ඇවැත්නි, මෙසේ පුළුවන්නා ලද තෙපි මෙසේ පවසවු : “ඇවැත්නි, රූපයෙහි පහ වූ රාග ඇති පහ වූ ඡන්ද ඇති පහ වූ ප්‍රමු ඇති පහ වූ පිපාසා ඇති පහ වූ පරිදහ ඇති පහ වූ තෘෂ්ණා ඇති පුද්ගලයාහට ඒ රූපයෙහි පරිණාමයෙන් අන්‍යාථාභාවයෙන් සොක පරිදෙව දුක්ඛ දෙමනස්ස උපායාසයෝ නූපදිති. වෙදනාවෙහි පහ වූ රාග ඇති පහ වූ ඡන්ද ඇති පහ වූ ප්‍රමු ඇති පහ වූ පිපාසා ඇති පහ වූ පරිදහ ඇති පහ වූ තෘෂ්ණා ඇති පුද්ගලයාහට ඒ වෙදනායෙහි පරිණාමයෙන් අන්‍යාථාභාවයෙන් සොක පරිදෙව දුක්ඛ දෙමනස්ස උපායාසයෝ නූපදිති. සංඤ්‍යාවෙහි ... සංස්කාරයන්හි පහ වූ රාග ඇති පහ වූ ඡන්ද ඇති පහ වූ ප්‍රමු ඇති පහ වූ පිපාසා ඇති පහ වූ පරිදහ ඇති පහ වූ තෘෂ්ණා ඇති පුද්ගලයාහට ඒ සංස්කාරයන්ගේ පරිණාමාන්‍යාථාභාවයෙන් සොක පරිදෙව දුක්ඛ දෙමනස්ස උපායාසයෝ නූපදිති. විඤ්ඤායෙහි පහ වූ රාග ඇති පහ වූ ඡන්ද ඇති පහ වූ ප්‍රමු ඇති පහ වූ පිපාසා ඇති පහ වූ පරිදහ ඇති පහ වූ තෘෂ්ණා ඇති පුද්ගලයාගේ විපරිණාමාන්‍යාථාභාවයෙන් සොක පරිදෙව දුක්ඛ දෙමනස්ස උපායාසයෝ නූපදිත්.

සෞඛ්‍යවර්දෙව්‍යකඩයෙහි මහසුපායාසය, ඉදං බො නො අංවුසො අනිසංසං දිස්වා රුපෙ ඡන්දරගචිනිතකඩාසී සන්ථා වෙදනාය ඡන්දරගචිනිතකඩාසී සන්ථා, සංඝද්‍යාය -පෙ- සංඛ්‍යාරෙසු -පෙ- විඝද්‍යාණෙ ඡන්දරගචිනිතකඩාසී සන්ථා”ති.

අකුකලෙ වාටුසො, ධම්මෙ උපසම්පජ්ජ විහරතො; දිඨ්ථි චෙව ධම්මෙ සුඛො විහායේ අභවිසං අවිසානො; අනුපායසො අපරිප්පානො; කායස්ස ච හෙද පරම්මරණං සුගති පාවිකඛිං, නසිදං භගවා අකුසලානං ධම්මානං පභානං වණ්ණෙණ්ණ. යස්මි ච ඛො ආටුසො, අකුකලෙ ධම්මෙ උපසම්පජ්ජ විහරතො; දිඨ්ථි ධම්මෙ දුකෙඛිං විහායේ සවිසානො; සඋපායසො සපරිප්පානො; කායස්ස ච හෙද පරම්මරණං දුගති පාවිකඛිං, නස්මි භගවා අකුසලානං ධම්මානං පභානං වණ්ණෙණි.

කුසලෙ චාට්‍රිසෝ, ධම්මේ උපසම්පජ්ජ විහරතො; දිට්ඨේ චේව ධම්මේ දුක්ඛො විහාරේ අවිඤ්ඤා සම්භාවො; සඋප්පාදො; සපරිලාභො; කායස්ස ච හෙද පරම්මරණො; දුක්ඛානි පාරිකඛිං, නසිදං¹ භගවා, කුසලොභං ධම්මාභං උපසම්පදං වණේණස්ස, සසමා ච ඛො අච්ඡිසො, කුසලෙ ධම්මේ උපසම්පජ්ජ විහරතො; දිට්ඨේ චේව ධම්මේ සුඛො විහාරේ අවිඤ්ඤා අනුපායො; අපරිලාභො, කායස්ස ච හෙද පරම්මරණො; සුභානි පාරිකඛිං, නසමා භගවා, කුසලොභං ධම්මාභං උපසම්පදං වණේණස්සිති.

ඉදමවොවායසමා සාරිපුතො. අතතමනා තෙ භික්ඛු අයසමාතො සාරිපුතො භාසිතං අභිනන්දන්ති.

1. 1. 1. 3.

ဟာဇိဒိုသားဘိ ဗျာဓိ။

3. එවිං මෙ සුභිං: එකං සමයං අයස්මා, මහාකව්වනො අවිනන්සු විහරති කුරරසරෙ² පපානෙ³ පබ්බතෙ. අථ බො භාලීඤ්ඤානි⁴ ගහපති යෙනායස්මා: මහාකව්වනො තෙභුපඛකම්. උපසඛකම්ත්වා අයස්මන්තං මහාකව්වනං අනිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසීනො, බො භාලීඤ්ඤානි ගහපති අයස්මන්තං මහාකව්වනං එතදවොච චිත්තමිදං හනොන, හගවතා අට්ඨකවගගියෙ⁵ මාගන්ඤි⁶ පසෙක-

“ඔබට පහසු අතීතයක්
 ගැන අනුබලය මුනි සිතුවානි,
 කාමෙහි උනන්දු අපුරේකරුවෙකු,
 කළු නිවැසියා ජනන කාසිරි”යි.

1. න වෞ - සිමු.
2. කුලසරේ - මජ්ඣං.
3. පවතෙන - සිමු.
4. හලිඤ්ඤානි - ස්‍යා.
5. අධ්‍යාපනවග්ගිකෙ - සි 1, 2. PTS
6. මාග්ගික - ස්‍යා, මජ්ඣං
7. අපුරකකර්මානු - මජ්ඣං, ස්‍යා, PTS, සි 1, 2.

ඇවැත්නි, අපගේ ශාස්තෘන් වහන්සේ මේ අනුසස් දැක රූපයෙහි ඡන්දරාගය නැසීම පවසන සේක. ශාස්තෘන් වහන්සේ වෙදනායෙහි ඡන්දරාගය නැසීම පවසන සේක. සංඥයෙහි ... සංස්කාරයන්හි ... ශාස්තෘන් වහන්සේ විඤ්ඤායෙහි ඡන්දරාගය නැසීම පවසන සේකැ යි.

ඇවැත්නි, අකුසල් දහම් රැස් කොට වසන්තනුට මේ අත්බැව්හින් නිදුක් වූ තැවිලි නැති දැවිලි නැති සුඛවිහරණයෙක් වන්නේ නම්, කාබුන් මරණින් මතුත් සුගතිය කැමති විය යුතු නම්, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ අකුසල ධර්මයන්ගේ ප්‍රභාණය නො පසස්නා සේක. ඇවැත්නි යම් භෙයෙකින් අකුසල් දහම් රැස් කොට වසන්තනුට මේ අත්බැව්හින් දුක් සහිත තැවිලි සහිත දැවිලි සහිත දුක්ඛවිහරණයෙක් වේ ද, කාබුන් මරණින් මතුත් දුගතිය කැමති විය යුතු ද, එහෙයින් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අකුසල ධර්මයන්ගේ ප්‍රභාණය පසස්නා සේක.

ඇවැත්නි, කුසල් දහම් රැස් කොට වසන්තනුට මේ අත්බැව්හින් දුක් සහිත තැවිලි සහිත දැවිලි සහිත දුක්ඛවිහරණයෙක් වන්නේ නම්, කාබුන් මරණින් මතුත් දුගතිය කැමති විය යුතු නම්, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කුසල් දහම් රැස් කිරීම නො පසස්නා සේක. ඇවැත්නි, යම් භෙයෙකින් කුසල් දහම් රැස් කොට වසන්තනුට මේ අත්බැව්හින් නිදුක් වූ තැවිලි නැති දැවිලි නැති සුඛවිහරණයෙක් වේ ද, කාබුන් මරණින් මතුත් සුගතිය කැමති විය යුතු ද, එහෙයින් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කුසල් දහම් රැස් කිරීම පසස්නා සේකැ යි.

ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවෝ මෙය වදළහ. යතුටුසින් ඇති ඒ භික්ෂුහු ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවන්ගේ දෙශනාව පිළිගත්හ.

**1. 1. 1. 3.
භාලිද්දිකානි සූත්‍රය**

3. මා විසින් මෙසේ අසන ලදි : එක්කලෙක ආයුෂ්මත් මහාකච්චාන තෙරණුවෝ අවන්ති දනව්වෙහි කුරරසර නුවර සමීපයෙහි ප්‍රපාත පව්වෙහි වැඩවෙසෙති. එකල්හි භාලිද්දිකානි ගැහැව් ආයුෂ්මත් මහාකච්චාන තෙරණුවන් වෙත එළඹියේ යැ. එළඹ ආයුෂ්මත් මහාකච්චාන තෙරණුවන් වැඳ එකත්පසෙකැ හින. එකත්පසෙක හුන් භාලිද්දිකානි ගැහැව් ආයුෂ්මත් මහාකච්චාන තෙරණුවන්ට තෙල සැලකෙළේ යැ. වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් අෂ්ටකචර්ගයට අයත් මාගන්දිය ප්‍රශ්නයෙහි දී මෙය වදළ සේකැ :

“විඤ්ඤාණගොචර සංඛ්‍යාත ඔකය හැරපියා අනිකෙතසාරී (රූපාදී නිමිත්තෙහි නො හැසිරෙන්නා) වූ ගම්හි සංසර්ගයන් නො කරන්නා වූ කාමයන්ගෙන් වෙන් වූ සසරවට පෙරටු නො කරන්නා වූ ක්ෂිණාසුව මුනි තෙමේ ජනයා සමග විදරුධකථා නො කරන්නේ යැ” යි.

ඉමියං නු ඛො හතෙන, හගචතා සඛිබ්භෙනන භාසිතස්ස කථං වින්ථා රෙන අන්තො දට්ඨබ්බොති?

රූපධාතු ඛො ගහපති, විඤ්ඤාණස්ස ඔකො. රූපධාතුරග-
විනිබ්භිඤ්ඤා¹ පන විඤ්ඤාණං ඔකසාරීති වුච්චති. වේදනාධාතු ඛො
ගහපති විඤ්ඤාණස්ස ඔකො, වේදනාධාතුරගවිනිබ්භිඤ්ඤා පන
විඤ්ඤාණං ඔකසාරීති වුච්චති. සඤ්ඤාධාතු ඛො ගහපති, විඤ්ඤාණස්ස
ඔකො, සඤ්ඤාධාතුරගවිනිබ්භිඤ්ඤා පන විඤ්ඤාණං ඔකසාරී²ති වුච්චති.
සංඛාරධාතු ඛො ගහපති, විඤ්ඤාණස්ස ඔකො. සංඛාරධාතුරග-
විනිබ්භිඤ්ඤා පන විඤ්ඤාණං ඔකසාරීති වුච්චති. එවං ඛො ගහපති,
ඔකසාරී භොති.

කථංඤ්ඤා ගහපති, අන්තොකසාරී භොති: රූපධාතුයං ඛො ගහපති,
යො ඡන්දෙ යො රුගො යා නන්දි යා තණ්හා යෙ උපසුපාදනා³
වෙනසො අභිට්ඨානාභිනිවේසානුසයා, තෙ තථාගතස්ස පභිනා උච්ඡින්නමූලා
තාලාවඤ්ඤාතා අනභාවකතා අයතීං අනුපාදාමමා. තස්මා තථාගතො
අන්තොකසාරීති වුච්චති. වේදනාධාතුයං ඛො ගහපති
-පෙ- සඤ්ඤාධාතුයං ඛො ගහපති -පෙ- සංඛාරධාතුයං ඛො ගහපති,
යො ඡන්දෙ යො රුගො යා නන්දි යා තණ්හා යෙ උපසුපාදනා වෙනසො
අභිට්ඨානාභිනිවේසානුසයා, තෙ තථාගතස්ස පභිනා උච්ඡින්නමූලා
තාලාවඤ්ඤාතා අනභාවකතා අයතීං අනුපාදාමමා. තස්මා තථාගතො
අන්තොකසාරීති වුච්චති. විඤ්ඤාණධාතුයං ඛො ගහපති, යො ඡන්දෙ
යො රුගො යා නන්දි යා තණ්හා යෙ උපසුපාදනා වෙනසො
අභිට්ඨානාභිනිවේසානුසයා, තෙ තථාගතස්ස පභිනා උච්ඡින්නමූලා
තාලාවඤ්ඤාතා අනභාවකතා අයතීං අනුපාදාමමා. තස්මා තථාගතො
අන්තොකසාරීති වුච්චති. එවං ඛො ගහපති, අන්තොකසාරී භොති.

කථංඤ්ඤා ගහපති, නිකෙතසාරී භොති: රූපනිමිත්තනිකෙතවිසාර-
විනිබ්භිඤ්ඤා⁴ ඛො ගහපති, නිකෙතසාරීති වුච්චති. සද්දනිමිත්ත -පෙ-
ගකුනිමිත්ත -පෙ- රසනිමිත්ත -පෙ- ථොට්ඨබ්බනිමිත්ත -පෙ- ධම්ම
නිමිත්තනිකෙතවිසාරවිනිබ්භිඤ්ඤා ඛො ගහපති, නිකෙතසාරීති වුච්චති.
එවං ඛො ගහපති, නිකෙතසාරී භොති.

කථංඤ්ඤා ගහපති, අනිකෙතසාරී භොති: රූපනිමිත්තනිකෙතවිසාර-
විනිබ්භිඤ්ඤා⁴ ඛො ගහපති, තථාගතස්ස පභිනා උච්ඡින්නමූලා තාලාවඤ්ඤාතා
අනභාවකතා අයතීං අනුපාදාමමා. තස්මා තථාගතො අනිකෙතසාරීති
වුච්චති. සද්දනිමිත්ත -පෙ- ගකුනිමිත්ත -පෙ- රසනිමිත්ත -පෙ-
ථොට්ඨබ්බනිමිත්ත -පෙ- ධම්මනිමිත්තනිකෙතවිසාරවිනිබ්භිඤ්ඤා ඛො ගහපති,
තථාගතස්ස පභිනා උච්ඡින්නමූලා තාලාවඤ්ඤාතා අනභාවකතා අයතීං
අනුපාදාමමා. තස්මා තථාගතො අනිකෙතසාරීති වුච්චති. එවං ඛො
ගහපති, අනිකෙතසාරී භොති.

1. විනිබ්භිඤ්ඤා - ස්‍යා, මජ්ඣං.
2. උපාදායානුපාදනා - සිමු.
3. අනභාවං කතා - මජ්ඣං. ස්‍යා PTT.
4. - විනිබ්භිඤ්ඤා කතවි.

වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් සැකෙවින් වදරන ලද මේ දෙශනාවෙහි අර්ථය විස්තර වශයෙන් කෙසේ දත යුතු දැයි.

ගැහැවිය, රූපස්කන්ධය කම්චිඤ්ජායාගේ ප්‍රත්‍යය සංඛ්‍යාත ඔකය යි. රූපස්කන්ධයෙහි ඇල්මෙන් බැඳුණු විඤ්ජාය ඔකසාරි (ගෘහාලයයෙහි හැසිරෙන්නා) ය යි කියනු ලැබේ. ගැහැවිය, වේදනාස්කන්ධය විඤ්ජායාගේ ගෘහය යි. වේදනාස්කන්ධයෙහි ඇල්මෙන් බැඳුණු විඤ්ජාය ගෙහි හැසිරෙන්නා යයි කියනු ලැබේ. ගැහැවිය, සංඥස්කන්ධය, විඤ්ජායාගේ ගෘහය යි. සංඥස්කන්ධයෙහි ඇල්මෙන් බැඳුණු විඤ්ජාය ගෙහි හැසිරෙන්නා යයි කියනු ලැබේ. ගැහැවිය, සංස්කාරස්කන්ධය විඤ්ජායාගේ ගෘහ යයි. සංස්කාරස්කන්ධයෙහි ඇල්මෙන් බැඳුණු විඤ්ජාය ගෙහි හැසිරෙන්නා යයි කියනු ලැබේ. ගැහැවිය, මෙසේ ඔකසාරි වේ.

ගැහැවිය, කෙසේ නම් අනොකසාරි වේ ද ? ගැහැවිය, රූපස්කන්ධයෙහි යම් ඡන්දයෙක් යම් රාගයෙක් යම් සතුටු වීමක් යම් තෘෂ්ණාවක්, යම් (තෘෂ්ණා දෘෂ්ටි) උපය කෙතෙක්, (කාමුපාදනාදි සිටු) උපාදන කෙතෙක් අකුසල් සිත්හි අධිෂ්ඨාන අභිනිවේස අනුසය වූවාහු වෙද්ද, ඔහු තථාගතයන් වහන්සේ විසින් ප්‍රතිණ කරන ලදහ. උසුන් මුල් කරන ලදහ. මුදුන්සුන් තල් ගසක් මෙන් කරන ලදහ. අත්‍යන්තයෙන් අභාවයට පමුණුවන ලදහ. මතු නූපදනා ස්වභාව ඇත්තාහ. එහෙයින් තථාගතයන් වහන්සේ අනොකසාරි (ගෙහි නොහැසිරෙනු) ය යි කියනු ලැබේ. ගැහැවිය, වේදනාස්කන්ධයෙහි ... ගැහැවිය, සංඥස්කන්ධයෙහි ... ගැහැවිය, සංස්කාරස්කන්ධයෙහි යම් ඡන්දයෙක් යම් රාගයෙක් යම් සතුටු වීමක් යම් තෘෂ්ණාවක්, යම් උපය උපාදන කෙතෙක් අකුසල් සිත්හි අධිෂ්ඨාන අභිනිවේස අනුසය වෙද්ද, ඔහු තථාගතයන් වහන්සේ විසින් ප්‍රතිණ කරන ලදහ. උසුන් මුල් කරන ලදහ. හිස් සුන් තලක් මෙන් කරන ලදහ. අනුභාව කරන ලදහ. මතු නූපදනා ස්වභාව ඇත්තාහ. එහෙයින් තථාගතයන් වහන්සේ අනොකසාරි ය යි කියනු ලැබේ. ගැහැවිය, විඤ්ජාස්කන්ධයෙහි යම් ඡන්දයෙක් යම් රාගයෙක් යම් සතුටු වීමක් යම් තෘෂ්ණාවක්, යම් උපය උපාදන කෙතෙක් අකුසල් සිත්හි අධිෂ්ඨාන අභිනිවේස අනුසය වෙද්ද, ඔහු තථාගතයන් වහන්සේ විසින් ප්‍රතිණ කරන ලදහ. උසුන් මුල් කරන ලදහ. මුදුන්සුන් තලක් මෙන් කරන ලදහ. අනුභාව කරන ලදහ. මතු නූපදනා ස්වභාව ඇත්තාහ. එහෙයින් තථාගතයන් වහන්සේ අනොකසාරි ය යි කියනු ලැබේ. ගැහැවිය, මෙසේ අනොකසාරි වේ.

ගැහැවිය, කෙසේ නම් නිකෙතසාරි (නිවෙස්හි හැසිරෙන්නේ) වේ ද යත් : ගැහැවිය, රූපාලම්භන නමැති නිවෙස්හි උපන් කෙලෙසුන්ගේ විසාර—පැතිරීම හා විනිබන්ධ—බැඳීම හෙතුකොටගෙන නිකෙසාරි යයි කියනු ලැබේ. ශබ්දලම්භන ... ගන්ධාලම්භන ... රසාලම්භන ... සපුෂ්ටව්‍යාලම්භන ... ගැහැවිය, ධර්මාලම්භන නමැති නිවෙස්හි හටගත් කෙලෙසුන්ගේ පැතිරීමෙන් හා බැඳීමෙන් නිකෙතසාරි යයි කියනු ලැබේ. ගැහැවිය, මෙසේ නිකෙතසාරි වේ.

ගැහැවි, කෙසේ නම් අනිකෙතසාරි (නිවෙස්හි නොහැසිරෙන්නේ) වේ ද යත් : ගැහැවිය, රූපාලම්භන නමැති නිවාසයෙහි (හටගත් කෙලෙසුන්ගේ) විසාරවිනිබන්ධයෝ තථාගතයන් වහන්සේ විසින් ප්‍රතිණ කරන ලදහ. තාලාවස්තුක කරන ලදහ. අනභාව කරන ලදහ. මතු නූපදනා ස්වභාව ඇත්තාහ. එහෙයින් තථාගතයන් වහන්සේ අනිකෙතසාරි යයි කියනු ලැබේ. ශබ්දලම්භන ... ගන්ධාලම්භන ... රසාලම්භන සපුෂ්ටව්‍යාලම්භන ... ගැහැවිය, ධර්මාලම්භන නමැති නිවෙස්හි හටගත් කෙලෙසුන්ගේ විසාරවිනිබන්ධයෝ තථාගතයන් වහන්සේ විසින් ප්‍රතිණ කරන ලදහ. උසුන් මුල්කරන ලදහ. තාලාවස්තුක කරන ලදහ. අනභාව කරන ලදහ. මතු නූපදනා ස්වභාවය ඇත්තාහ. එහෙයින් තථාගතයන් වහන්සේ අනිකෙතසාරි ය යි කියනු ලැබේ. ගැහැවිය, මෙසේ අනිකෙතසාරි වේ.

කථෙඤ්ච ගහපති, ගාමෙ සන්චරිතො හොති: ඉධ ගහපති, එකච්චො ගිහිති සංසට්ඨො¹ විහරති සහනඤ්ඤි සහසොක්ඛි සුඛිනෙසු සුඛිනො දුක්ඛිනෙසු දුක්ඛිනො. උපපන්නෙසු කිච්චකරණීයෙසු අත්තනා වොයොගං ආපජ්ජති. එවං බො ගහපති ගාමෙ සන්චරිතො හොති.

කථෙඤ්ච ගහපති, ගාමෙ න සන්චරිතො හොති: ඉධ ගහපති එකච්චො ගිහිති අසංසට්ඨො² විහරති න සහනඤ්ඤි න සහසොක්ඛි න සුඛිනෙසු සුඛිනො න දුක්ඛිනෙසු දුක්ඛිනො. උපපන්නෙසු කිච්චකරණීයෙසු න අත්තනා වොයොගං³, ආපජ්ජති. එවං බො ගහපති, ගාමෙ න සන්චරිතො හොති.

කථෙඤ්ච ගහපති, කාමෙහි අරිතො හොති: ඉධ ගහපති, එකච්චො කාමෙසු අවිගතරාගො හොති අවිගතජ්ඣෙ අවිගතපෙමො අවිගතපිපාසො අවිගතපරිලාභො අවිගතතණ්හො. එවං බො ගහපති, කාමෙහි අරිතො හොති.

කථෙඤ්ච ගහපති, කාමෙහි රිතො හොති: ඉධ ගහපති, එකච්චො කාමෙසු විගතරාගො හොති විගතජ්ඣෙ විගතපෙමො විගතපිපාසො විගතපරිලාභො විගතතණ්හො. එවං බො ගහපති කාමෙහි රිතො හොති.

කථෙඤ්ච ගහපති පුරෙකකිරිතො හොති: ඉධ ගහපති, එකච්චස්ස එවං හොති: එවංරූපො සියං අනාගතමඤ්ඤානං, එවංවෙදනො සියං අනාගතමඤ්ඤානං, එවංසංඝෙඤ්ඤා⁴ සියං අනාගතමඤ්ඤානං, එවංසංඝාදෙ සියං අනාගතමඤ්ඤානං, එවංවිඤ්ඤාණො සියං අනාගතමඤ්ඤානං. එවං බො ගහපති, පුරෙකකිරිතො හොති.

කථෙඤ්ච ගහපති, අපුරෙකකිරිතො හොති: ඉධ ගහපති, එකච්චස්ස එවං න හොති: එවංරූපො සියං අනාගතමඤ්ඤානං, එවංවෙදනො සියං අනාගතමඤ්ඤානං, එවංසංඝෙඤ්ඤා සියං අනාගතමඤ්ඤානං, එවං සංඝාදෙ සියං අනාගතමඤ්ඤානං, එවංවිඤ්ඤාණො සියං අනාගතමඤ්ඤානං, එවං බො ගහපති, අපුරෙකකිරිතො හොති.

කථෙඤ්ච ගහපති, කථං විගහස්ස ජනෙන කතො හොති: ඉධ ගහපති, එකච්චො එවරූපං කථං කතො හොති: න තං ඉමං ධම්මවිනයං ආජානාසි අහං ඉමං ධම්මවිනයං ආජානාමි, කිං තං ඉමං ධම්මවිනයං ආජානිස්සාමි? මිච්ඡාපට්ඨකො නමසි අහමස්මි සම්මාපට්ඨකො. පුරෙ වචනියං පච්ඡා අවච, පච්ඡා වචනියං පුරෙ අවච. සහිතං මෙ අසහිතං තෙ. ආවිණ්ණං තෙ විපරිච්ඡතං. ආරොපිතො තෙ වාදෙ. වර වාදපමොක්ඛාය නිගහිතොසි. නිබ්බේදෙහි වා සචෙ පහොසි⁵ති, එවං බො ගහපති, කථං විගහස්ස ජනෙන කතො හොති.

1. ගිහිසංසට්ඨො - මජ්ඣං.
 2. ගිහිඅසංසට්ඨො - මජ්ඣං.
 3. තෙසු යොගං - මජ්ඣං. සූ. PTS.
 4. එවං සංඝෙඤ්ඤා - සී.
 5. අභිවිණ්ණනො - මජ්ඣං සූ. PTS. සී. 1, 2. සී. සිමු.
 6. නිබ්බේදෙහි සූ. සී. 1, 2.

ගැහැවිය, කෙසේ නම් ගම්හි හටගත් සන්ථව ඇත්තේ වේද යත් : ගැහැවිය, මෙසස්නෙහි ඇතැම් මහණෙක් ගිහියන් හා සංසාෂ්ට (මුසු) වූයේ සමග සතුටු වන්නේ සමග ශොක කරන්නේ (දයකයන්) සුඛිත කල්හි සුඛිත වන්නේ දුඛිත කල්හි දුඛිත වන්නේ වෙසෙයි. උපන් කටයුතු ඇතිකල්හි තමා උපයෝගයට (එහි යෙදීමට) පැමිණෙයි. ගැහැවිය, මෙසේ ගම්හි හටගත් සන්ථව ඇත්තේ වේ.

ගැහැවිය, කෙසේ නම් ගම්හි හටගත් සන්ථව නැත්තේ වේද : ගැහැවි, මෙසස්නෙහි ඇතැම් මහණෙක් ගිහියන් හා මුසු නො වූයේ සමග සතුටු නො වන්නේ සමග ශොක නො කරන්නේ (දයකයන්) සුඛිත කල්හි සුඛිත නො වන්නේ දුඛිත කල්හි දුඛිත නො වන්නේ වෙසෙයි. උපන් කටයුතු ඇති කල්හි තමා යෙදීමට නො පැමිණෙයි. ගැහැවි, මෙසේ ගම්හි හටගත් සංසර්ග නැත්තේ වේ.

ගැහැවි, කෙසේ නම් කාමයන්ගෙන් නො සිස් වූයේ වේද : ගැහැවිය, මෙසස්නෙහි ඇතැම් මහණෙක් වස්තු කාමයන්හි නො පහ වූ රාග ඇත්තේ නො පහ වූ ඡන්ද ඇත්තේ නො පහ වූ ප්‍රේම ඇත්තේ නො පහ වූ පවස් ඇත්තේ නො පහ වූ පරිදහ ඇත්තේ නො පහ වූ තෘෂ්ණා ඇත්තේ වෙයි. ගැහැවි, මෙසේ ක්ලේශකාමයන්ගෙන් නො සිස් වූයේ වේ.

ගැහැවි, කෙසේ නම් කාමයන්ගෙන් සිස් වූයේ වේද : ගැහැවිය, මෙසස්නෙහි ඇතැම් මහණෙක් කාමයන්හි පහ වූ රාග ඇත්තේ පහ වූ ඡන්ද ඇත්තේ පහ වූ ප්‍රේම ඇත්තේ පහ වූ පවස් ඇත්තේ පහ වූ පරිදහ ඇත්තේ පහ වූ තෘෂ්ණා ඇත්තේ වෙයි. ගැහැවි, මෙසේ කාමයන් ගෙන් සිස් වූයේ වේ.

ගැහැවිය, කෙසේ නම් සසරවට පෙරටු කරන්නේ වේද : ගැහැවි, මෙසස්නෙහි ඇතැම් මහණක්හට “ මතුකල මෙබඳු රු ඇත්තෙමි වෙමි. මතුකල මෙබඳු වෙදනා ඇත්තෙමි වෙමි. මතුකල මෙබඳු සංඤ ඇත්තෙමි වෙමි. මතුකල මෙබඳු සංස්කාර ඇත්තෙමි වෙමි. මතුකල මෙබඳු විඤන ඇත්තෙමි වෙමි. මෙසේ අදහස් වෙයි. ගැහැවිය, මෙසේ සසරවට පෙරටු කරන්නේ වේ.

ගැහැවි, කෙසේ නම් සසරවට පෙරටු නො කරන්නේ වේද : ගැහැවි, මෙසස්නෙහි ඇතැම් මහණක්හට “ මතුකල මෙබඳු රු ඇත්තෙමි වෙමි. මතු කල මෙබඳු වෙදනා ඇත්තෙමි වෙමි. මතුකල මෙබඳු සංඤ ඇත්තෙමි වෙමි. මතුකල මෙබඳු සංස්කාර ඇත්තෙමි වෙමි. මතු කල මෙබඳු විඤන ඇත්තෙමි වෙමි ” යි මෙසේ අදහස් නො වෙයි. ගැහැවිය, මෙසේ සසරවට පෙරටු නො කරන්නේ වේ.

ගැහැවිය, කෙසේ නම් ජනයා සමග විග්‍රාහික කථා කරන්නේ වේද යත් : ගැහැවිය, මෙසස්නෙහි ඇතැම් කෙනෙක් මෙබඳු කථා කරන්නේ වෙයි : “ තෝ මේ ශාසනය නො දනිති. මම මේ ශාසනය දනිමි. කිම, තෝ මේ ශාසනය දනිතිද ? තෝ වරදවා පිළිපත්තෙහි මම මැනවින් පිළිපත්තෙමි වෙමි. පළමු වැ කිය යුක්ත පසු වැ කියෙහි පසු වැ කිය යුක්ත පළමු වැ කියෙහි. මාගේ වචනය සිලිපි යැ. තාගේ වචනය නො සිලිපි යැ හා විසින් (කලක් ම) පුරුදු කරන ලද වාදය (මාගේ වාදයෙන්) පෙරැළී ගියේ යැ. තට වාද නගන ලදී. වාදයෙන් මිදීම පිණිස (හැසිරෙව. ක්‍රියා කර ව.) නිග්‍රහ කරන ලද වෙහි. ඉදින් පොහොසත්හි නම් මුදව (මෙහි දී ම මිදෙව.) ” යි. ගැහැවිය, මෙසේ ජනයා සමග විග්‍රාහික කථා කරන්නේ වේ.

කථකුඩු ගහපති, කථං න විගහණ ජනෙන කතතා හොති : ඉධ ගහපති, එකවෙවා න එවරුපිං කථං කතතා හොති : “ න තිං ඉමං ධම්මවිනයං ආජානාසි අහං ඉමං ධම්මවිනයං ආජානාමි. කිං තිං ඉමං ධම්මවිනයං ආජානිස්සසි? මිඛ්, පටිපනොනා කුමසි අහමසම් සම්මා, පටිපනොනා. පුරෙ වචනියං පඤ්ඤා අවච, පඤ්ඤා වචනියං පුරෙ අවච, සහිතං මෙ, අසහිතං තෙ, අවිණිණං තෙ විපරිකතං ආරොපිතො තෙ වාදො, චර වාදප්පමොක්ඛාය නිගහතිතොසි නිබ්බේදොති වා සචෙ පහොසි”ති. එවං ඛො ගහපති, කථං න විගහණ ජනෙන කතතා හොති.

ඉති ගහපති, යං තං වුත්තං භගවතා අට්ඨකවග්ගියෙ මාගන්දියපඤ්ඤා

“ඔකං පහාය අනිකෙනසාරී
ගාමෙ අකුබ්බං මුනි සන්ථවානි
කාමෙති රිතොනා අපුරෙකධරතො
කථං න විගහණ ජනෙන කසිරුති.”

ඉමස්ස ඛො ගහපති, භගවතා සංඛිබ්බෙනන භාසිතස්ස එවං වින්ථාරෙන අන්තො දට්ඨබ්බොති.

1. 1. 1. 4.

දුතිය භාලිද්දිකානි සුත්තං.

4 එවං මෙ සුතං : එකං සමයං ආයස්මා මහාකච්චානො අවනතිසු විහරති කුරිරිඝරෙ පපාතො පබ්බතො. අථ ඛො භාලිද්දිකානි ගහපති යෙනායස්මා මහාකච්චානො තෙනුපසංකම්. උපසංකම්ත්වා ආයස්මන්තං මහාකච්චානං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසිද්දි, එකමන්තං නිසිතො ඛො භාලිද්දිකානි ගහපති ආයස්මන්තං මහාකච්චානං එතදවොච :

වුත්තමිදං භනොන, භගවතා සංකප්පඤ්ඤා “ යෙ හෙ සමණ්ත්වාගමණා තණ්හාසංඛිතවිමුත්තා, තෙ අවචන්තනිට්ඨා අවචන්තයොගකෙබ්බිතො අවචන්තවුග්ගවාරිනො අවචන්තපටියොසානා සෙට්ඨා දෙවමනුස්සාන”තති. ඉමස්ස හු ඛො භනොන, භගවතා සංඛිබ්බෙනන භාසිතස්ස කථං වින්ථාරෙන අන්තො දට්ඨබ්බොති.

රුපධාතුයා ඛො ගහපති, යො ජ්ඤෙ යො රාගො යා නන්දි යා තණ්හා යෙ උපසුපාදනා චේතසො අභිට්ඨානාහිනිවේසානුසයා, තෙසං ඛයා විරාගා නිරෝධා වාගා පටිනිස්සග්ගා විතතං සුවිමුත්තනති වුච්චති. වේදනාධාතුයා ඛො ගහපති -පෙ- සංඝාදාධාතුයා ඛො ගහපති -පෙ- සංඛාරාධාතුයා ඛො ගහපති -පෙ- විඤ්ඤාධාතුයා ඛො ගහපති, යො ජ්ඤෙ යො රාගො යා නන්දි යා තණ්හා යෙ උපසුපාදනා චේතසො අභිට්ඨානාහිනිවේසානුසයා, තෙසං ඛයා විරාගා නිරෝධා වාගා පටිනිස්සග්ගා විතතං සුවිමුත්තනති වුච්චති.

ගැහැවිය, කෙසේ නම් ජනයා සමග විග්‍රාහික කථා නොකරන්නේ වේද යත් : ගැහැවිය, මෙසේයනෙහි ඇතැම් මහණෙක් මෙබඳු කථා නොකරන්නේ වෙයි : “ තෝ මේ ශාසනය නො දනිති, මම මේ ශාසනය දනිමි. කීම, තෝ මේ ශාසනය දන්නෙහි ද ? තෝ වරදවා පිළිපන්නෙහි. මම මැනවින් පිළිපන්නෙමි වෙමි. පළමු කිය යුත්ත පසුවැ කියෙහි. පසු වැ කියයුත්ත පළමු කියෙහි. මාගේ වචනය සිලිටි යැ, තාගේ වචනය නො සිලිටි යැ. තාගේ පුරුදු වචනය පෙරළි ගියේ යැ, තම වාද නගන ලදි. වාදයෙන් මිදීමට ක්‍රියා කරව. නිග්‍රහ කරන ලද්දෙහි. ඉදින් පොහොනෙහි නම් මුදව ” යි ගැහැවිය, මෙසේ ජනයා සමග විග්‍රාහික කථා නොකරන්නේ වේ.

ගැහැවිය, මෙසේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් - අඡ්චකචර්ගයට අයත් මාගන්දිය ප්‍රශ්නයෙහි—

“ ශාසනය හැර ගෙහි නො හැසිරෙන සුදු ගමිහි සසභ නො කරන කාමයන්ගෙන් හිස් වූ සසචරට පෙරටු නො කරන මුනි තෙමේ ජනයා සමග විග්‍රාහික කථා නො කරන්නේ ය” යි ඒ යමක් වදාරන ලද නම්—

ගැහැවිය, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් සැකෙවින් වදාරන ලද මේ දෙශනාවෙහි අර්ථය විස්තර විසින් මෙසේ දත යුත්තේ යි.

1. 1. 1. 4.

දෙවන භාලිද්දිකානි සූත්‍රය

4. මා විසින් මෙසේ අසන ලදි : එක් කලෙක මහාකච්චාන තෙරණුවෝ අවන්ති දනව්වෙහි කුරරසර නුවර සමීපයෙහි ප්‍රපාත පර්වතයෙහි වැඩ වෙසෙති. එකල භාලිද්දිකානි ගැහැවිය ආයුෂ්මත් මහාකච්චාන තෙරණුවන් වෙත එළඹියේ යැ. එළඹ ආයුෂ්මත් මහාකච්චාන තෙරණුවන් වැඳ එකත්පසෙක හින. එකත්පසෙක හුන් භාලිද්දිකානි ගැහැවිය ආයුෂ්මත් මහාකච්චාන තෙරණුවන්ට තෙල සැලකෙළේ ය.

වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් ගනුප්‍රශ්නයෙහි “ යම් ඒ මහණ බමුණු කෙනෙක් තෘෂ්ණාක්ෂ්‍ය සංකල්පය නිවනෙහි (එ අරමුණු කොට ඇති එලවිමුත්තියෙන්) මුදුණාහු වෙද්ද, ඔහු අත්‍යන්ත නිෂ්ඨා ඇත්තෝ යැ. අත්‍යන්ත යොගක්ෂෙම ඇත්තෝ යැ. අත්‍යන්ත බ්‍රහ්මචාරිහු යැ, අත්‍යන්ත අවසාන ඇත්තෝ යැ. දෙවිමිනිසුන්ට ශ්‍රේෂ්ඨයහ ” යි මෙය වදාරන ලද්දේ යැ. වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් සැකෙවින් වදාරන ලද මේ භාෂිතයාගේ - දෙශනායෙහි අර්ථය විස්තර විසින් කෙසේ දත යුතු ද යි.

ගැහැවිය, රූපස්කන්ධයෙහි යම් ඡන්දයෙක් යම් රාගයෙක් යම් සතුටෙක් යම් තෘෂ්ණාවක් යම් උපය උපාදාන කෙනෙක් අකුශල චිත්තයෙහි අධිවයාන අභිනිවෙස අනුසය වෙන් නම් ඔවුන්ගේ ක්ෂය වීමෙන් විරාගයෙන් නිරොධයෙන් දුර්ලබෙන් බැහැර කිරීමෙන් සිත මැනවින් මිදුණේ ය යි කියනු ලැබේ. ගැහැවිය, වේදනාස්කන්ධයෙහි ... ගැහැවිය, සංඥස්කන්ධයෙහි ... ගැහැවිය, සංස්කාර ස්කන්ධයෙහි ... ගැහැවිය, විඤ්ඤාස්කන්ධයෙහි යම් ඡන්දයෙක් යම් රාගයෙක් යම් සතුටෙක් යම් තෘෂ්ණාවක් යම් උපය උපාදාන කෙනෙක් අකුශල චිත්තයාගේ අධිවයාන අභිනිවෙස අනුසය වෙන් නම් ඔවුන්ගේ ක්ෂය වීමෙන් විරාගයෙන් නිරොධයෙන් දුර්ලබෙන් බැහැර කිරීමෙන් සිත මැනවින් මිදුණේ ය යි කියනු ලැබේ.

ඉති බො හභපතී, යනනං වුතනං හභවතා සකකපඤ්ඤා : “යෙ තෙ සමණත්‍රිභවණා තණ්හාසංඛිතවිමුත්තා, තෙ අවචනනනිට්ඨා අවචනන-
යොගකෙබ්බිනො අවචනනත්‍රිභවචාරිනො අවචනනපරියොසනා සෙට්ඨා
දෙවමනුස්සාන”නති ඉමස්ස බො හභපතී, හභවතා සංඛිතෙනන
හාසිතස්ස එවං විජාරෙන අපේථා දට්ඨබ්බොති.

1. 1. 1. 5.

සමාධි භාවනා සූතනං

5. එවං මෙ සූතං : එකං සමයං හභවා සාවච්ඡියං විහරති
ජෙනවනෙ අනාඨපිණ්ඩිකස්ස ආරාමෙ. නත්‍ර බො හභවා භික්ඛු
ආමනෙතස්සි භික්ඛවොති. හදනෙතති තෙ භික්ඛු හභවතො පච්චසොසාසුං
හභවා එතදවොච :

සමාධිං භික්ඛවෙ, භාවෙඨ. සමාභිකො භික්ඛවෙ, භික්ඛු යථාභූතං
පජානාති. කිඤ්ච යථාභූතං පජානාති? රූපස්ස සමුදයඤ්ච අත්ථගමඤ්ච,
වේදනාය සමුදයඤ්ච අත්ථගමඤ්ච, සඤ්ඤාය සමුදයඤ්ච අත්ථගමඤ්ච,
සංඛාරානං සමුදයඤ්ච අත්ථගමඤ්ච, විඤ්ඤාණස්ස සමුදයඤ්ච
අත්ථගමඤ්ච.

කො ච භික්ඛවෙ, රූපස්ස සමුදයො, කො වේදනාය සමුදයො,
කො සඤ්ඤාය සමුදයො, කො සංඛාරානං සමුදයො, කො විඤ්ඤාණස්ස
සමුදයො :

ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු අභිනන්දති අභිවදති අජේඤ්ඤාසාය තිට්ඨති.
කිඤ්ච අභිනන්දති අභිවදති අජේඤ්ඤාසාය තිට්ඨති : රූපං අභිනන්දති
අභිවදති අජේඤ්ඤාසාය තිට්ඨති, තස්ස රූපං අභිනන්දතො අභිවදතො
අජේඤ්ඤාසාය තිට්ඨතො උපපජ්ජති නන්දි. යා රූපෙ නන්දි තදුපාදනං
තස්සුපාදනපච්චයා හවො, හවපච්චයා ජාති, ජාතිපච්චයා ජරාමරණං
සොකපරිදෙවදුක්ඛදොමනස්සුපායාසා සම්භවනති. එවමෙනස්ස කෙවලස්ස
දුක්ඛකක්ඛන්ධස්ස සමුදයො භොති.

වේදනං අභිනන්දති අභිවදති අජේඤ්ඤාසාය තිට්ඨති තස්ස වේදනං
අභිනන්දතො අභිවදතො අජේඤ්ඤාසාය තිට්ඨතො උපපජ්ජති නන්දි.
යා වේදනාය නන්දි තදුපාදනං, තස්සුපාදනපච්චයා හවො, හවපච්චයා
ජාති, ජාතිපච්චයා ජරාමරණං සොකපරිදෙවදුක්ඛදොමනස්සුපායාසා
සම්භවනති. එවමෙනස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛකක්ඛන්ධස්ස සමුදයො භොති.

සඤ්ඤං අභිනන්දති - පෙ - සංඛාරො අභිනන්දති අභිවදති අජේඤ්ඤාසාය
තිට්ඨති. තස්ස සංඛාරො අභිනන්දතො අභිවදතො අජේඤ්ඤාසාය තිට්ඨතො
උපපජ්ජති නන්දි. යා සංඛාරොසු නන්දි තදුපාදනං, තස්සුපාදනපච්චයා
හවො, හවපච්චයා ජාති, ජාතිපච්චයා ජරාමරණං සොකපරිදෙවදුක්ඛ-
දොමනස්සුපායාසා සම්භවනති. එවමෙනස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛකක්ඛන්ධස්ස
සමුදයො භොති.

ගැහැටිය, මෙසේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් ශක්‍රපුත්තයෙහි “යම් ඒ මහණබමුණු කෙනෙක් තෘෂ්ණාක්ෂය සම්බන්ධ නිවන අරමුණු කොට මිදුණාහු නම් ඔහු අත්‍යන්ත නිෂ්ඨා ඇත්තෝ යැ, අත්‍යන්තයොගක්ෂෙම ඇත්තෝ යැ. අත්‍යන්ත බ්‍රහ්මචාරීහු යැ, අත්‍යන්ත පයථිවසාන ඇත්තෝ යැ, දෙවිමිනිසුන්ට ශ්‍රේෂ්ඨයහ ” යි ඒ යමක් වදාළ සේක් නම් ගැහැටිය, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් සැකෙවින් වදාළ මේ දෙශනායෙහි අර්ථය විස්තර විසින් මෙසේ දත යුතු යි.

1. 1. 1. 5.

සමාධිභාවනා සූත්‍රය

5. මා විසින් මෙසේ අසන ලද : එක් කලෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්තුවර සමීපයෙහි ජෙනවන නම් වූ අන්තර්ගත සිටුහුගේ අරමිති වැඩ වසන සේක. එහි දී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ‘මහණෙනි’ යි භික්ෂූන් ඇමැතු සේක. ‘වහන්සැ’ යි ඒ භික්ෂූහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් ඇස්වූහ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තෙල වදාළ සේක.

මහණෙනි, සමාධිය වඩවූ මහණෙනි, සමාධිගත මහණ යථාභූතව - ඇති සැටි දැනී. කුමක් යාථාවයෙන් දැනී ද යත් : රූපයාගේ සමුදය ද අස්තගමය ද, වේදනාවේ සමුදය ද, අස්තගමය ද සංඤ්චේ සමුදය ද අස්තගමය ද, සංස්කාරයන්ගේ සමුදය ද අස්තගමය ද, විඤ්ඤායාගේ සමුදය ද අස්තගමය ද දැනී.

මහණෙනි, රූපයාගේ සමුදය (භටගැන්ම) කවරේ ද, වේදනාවේ සමුදය කවරේ ද, සංඤ්චේ සමුදය කවරේ ද, සංස්කාරයන්ගේ සමුදය කවරේ ද, විඤ්ඤායාගේ සමුදය කවරේ ද :

මහණෙනි, මෙසේනෙහි මහණ පතයි. මැනවැ යි ලොභවයෙන් කියයි. බැසැගෙන සිටී, කුමක් පතා ද : මැනවැ යි කියා ද : බැසැගෙන සිටී ද : රූපය පතයි. මැනවැ යි කියයි. එහි බැසැගෙන සිටී. රූපය පතන මැනවැ යි කියන එහි බැසැගෙන සිටින ඔහුට තෘෂ්ණාව උපදී. රූපයෙහි යම් තෘෂ්ණාවක් වේ නම් ඒ උපාදාන යි. උපාදානප්‍රත්‍යයෙන් ඔහුට භවය වෙයි. භවප්‍රත්‍යයෙන් ජාතිය වෙයි. ජාතිප්‍රත්‍යයෙන් ජරාමරණ සොක පරිදෙව දුක්ඛ දෙමනස්ස උපායාසයෝ භට ගනිත්. මෙසේ මේ හුදු දුක් රැසෙහි සමුදය වේ.

වේදනාව පතයි, මැනවැ යි කියයි, බැසැ ගෙන සිටී. වේදනාව පතන මැනවැ යි කියන ගිලගෙන සිටින ඔහුට තෘෂ්ණාව උපදී. වේදනාවෙහි යම් තෘෂ්ණාවක් වේ නම් ඒ උපාදාන යි. උපාදානප්‍රත්‍යයෙන් ඔහුට භවය වේ. භවප්‍රත්‍යයෙන් ජාතිය වේ. ජාතිප්‍රත්‍යයෙන් ජරාමරණ සොකපරිදෙව දුක්ඛදෙමනස්ස උපායාසයෝ භටගනිත්. මෙසේ මේ හුදු දුක් රැසෙහි සමුදය වේ.

සංඤ්ච පතයි, සංස්කාරයන් පතයි, මැනවැ යි කියයි, ගිලගෙන සිටී. සංස්කාරයන් පතන මැනවැ යි කියන ගිලගෙන සිටින ඔහුට තෘෂ්ණාව උපදී. සංස්කාරයන්හි යම් තෘෂ්ණාවක් වේ නම් ඒ උපාදාන යි. උපාදාන ප්‍රත්‍යයෙන් ඔහුට භවය වෙයි. භව ප්‍රත්‍යයෙන් ජාතිය වෙයි. ජාතිප්‍රත්‍යයෙන් ජරාමරණසොකපරිදෙව දුක්ඛදෙමනස්ස උපායාසයෝ භටගනිත්. මෙසේ මේ හුදු දුක් රැසෙහි සමුදය වේ.

විඤ්ඤාණං අභිනන්දති අභිවදති අජේඛාසාය තිට්ඨති. තස්ස විඤ්ඤාණං අභිනන්දතො අභිවදතො අජේඛාසාය තිට්ඨතො උපපජ්ජති නන්දි. යා විඤ්ඤාණෙ නන්දි තදුපාදනං, තස්සුපාදනපච්චයා භවො, භවපච්චයා ජාති, ජාතිපච්චයා ජරාමරණං සොකපරිදෙවදුක්ඛ-දෙමනස්සුපායාසා සමභවනති. එවමෙනස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛකඛනස්ස සමුදයො භොති.

අයං භික්ඛවෙ, රූපස්ස සමුදයො, අයං වේදනාය සමුදයො, අයං සඤ්ඤාය සමුදයො, අයං සංඛාරානං සමුදයො. අයං විඤ්ඤාණස්ස සමුදයො.

කො ච භික්ඛවෙ, රූපස්ස අත්ථගමො, කො වේදනාය අත්ථගමො, කො සඤ්ඤාය අත්ථගමො, කො සංඛාරානං අත්ථගමො, කො විඤ්ඤාණස්ස අත්ථගමො :

ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු නාභිනන්දති නාභිවදති නාජේඛාසාය තිට්ඨති. කිඤ්ච නාභිනන්දති නාභිවදති නාජේඛාසාය තිට්ඨති : රූපං නාභිනන්දති නාභිවදති නාජේඛාසාය තිට්ඨති, තස්ස රූපං අනභිනන්දතො අනභිවදතො අනජේඛාසාය තිට්ඨතො යා රූපෙ නන්දි සා නිරුජ්ඣති, තස්ස නන්දිතිරේධා උපාදනනිරේධො, උපාදනනිරේධා භවනිරේධො, භවනිරේධා ජාතිනිරේධො, ජාතිනිරේධා ජරාමරණං සොකපරිදෙව-දුක්ඛදෙමනස්සුපායාසා නිරුජ්ඣනති. එවමෙනස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛ-කඛනස්ස නිරේධො භොති.

වේදනං නාභිනන්දති නාභිවදති නාජේඛාසාය තිට්ඨති. තස්ස වේදනං අනභිනන්දතො අනභිවදතො අනජේඛාසාය තිට්ඨතො යා වේදනාය නන්දි සා නිරුජ්ඣති. තස්ස නන්දිතිරේධා උපාදනනිරේධො, උපාදනනිරේධා භවනිරේධො. භවනිරේධා - පෙ - එවමෙනස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛකඛනස්ස නිරේධො භොති

සඤ්ඤං නාභිනන්දති - පෙ - සංඛාරෙ නාභිනන්දති නාභිවදති නාජේඛාසාය තිට්ඨති, තස්ස සංඛාරෙ අනභිනන්දතො අනභිවදතො අනජේඛාසාය තිට්ඨතො යා සංඛාරෙසු නන්දි සා නිරුජ්ඣති. තස්ස නන්දිතිරේධා උපාදනනිරේධො, උපාදනනිරේධා - පෙ - එවමෙනස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛකඛනස්ස නිරේධො භොති.

විඤ්ඤාණං නාභිනන්දති නාභිවදති නාජේඛාසාය තිට්ඨති, තස්ස විඤ්ඤාණං අනභිනන්දතො අනභිවදතො අනජේඛාසාය තිට්ඨතො යා විඤ්ඤාණෙ නන්දි සා නිරුජ්ඣති. තස්ස නන්දිතිරේධා උපාදනනිරේධො, උපාදනනිරේධා භවනිරේධො, භවනිරේධා ජාතිනිරේධො, ජාති-නිරේධා ජරාමරණං සොකපරිදෙවදුක්ඛදෙමනස්සුපායාසා නිරුජ්ඣනති. එවමෙනස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛකඛනස්ස නිරේධො භොති.

අයං භික්ඛවෙ, රූපස්ස අත්ථගමො, අයං වේදනාය අත්ථගමො, අයං සඤ්ඤාය අත්ථගමො, අයං සංඛාරානං අත්ථගමො, අයං විඤ්ඤාණස්ස අත්ථගමොති.

විඤනය පතයි, මැනවැ යි කියයි. ගිලගෙන සිටී. විඤනය පතන මැනවැ යි කියන ගිලගෙන සිටින ඔහුට තෘෂ්ණාව උපදී. විඤනයෙහි යම් තෘෂ්ණාවක් වේ නම් ඒ උපාදාන යි උපාදාන ප්‍රත්‍යයයෙන් ඔහුට භවය වෙයි. භවප්‍රත්‍යයයෙන් ජාතිය වෙයි. ජාති ප්‍රත්‍යයයෙන් ජරාමරණසොකපරිදෙවදුක්ඛදෙමනස්සඋපායාසයෝ භටගනිත්. මෙසේ මේ හුදු දුක් රැසෙහි සමුදය වේ.

මහණෙනි, මේ රූපයාගේ සමුදය යි. මේ වේදනාවෙහි සමුදය යි. මේ සංඤයෙහි සමුදය යි, මේ සංස්කාරයන්ගේ සමුදය යි. මේ විඤනයෙහි සමුදය යි.

මහණෙනි, රූපයාගේ නිරොධය කවරේ ද; වේදනායෙහි නිරොධය කවරේ ද; සංඤයෙහි නිරොධය කවරේ ද; සංස්කාරයන්ගේ නිරොධය කවරේ ද; විඤනයෙහි නිරොධය කවරේ ද :

මහණෙනි, මෙසස්තෙහි මහණනොපතයි. මැනවැයි නොකියයි. බැසැ ගෙන නොසිටී. කුමක් නොපතා ද, මැනවි යි නොකියා ද, බැසැ ගෙන නොසිටී ද; රූපය නොපතයි. මැනවැ යි නොකියයි. බැස ගෙන නොසිටී. රූපය නොපතන මැනවැයි නොකියන බැස ගෙන නොසිටින ඔහුගේ රූපයෙහි යම් තෘෂ්ණාවක් වේ නම් එය නිරුද්ධ වෙයි. ඔහුගේ තෘෂ්ණාව නිරුද්ධ වීමෙන් උපාදාන නිරොධය වෙයි. උපාදාන නිරොධයෙන් භවනිරොධය වෙයි. භවනිරොධයෙන් ජාතිනිරොධය වෙයි. ජාතිනිරොධයෙන් ජරාමරණසොකපරිදෙවදුක්ඛදෙමනස්සඋපායාසයෝ නිරුද්ධ වෙත්. මෙසේ මේ හුදු දුක්රැසෙහි නිරොධය වේ.

වේදනාව නොපතයි. මැනවැයි නොකියයි. බැසැ ගෙන නොසිටියි. වේදනාව නොපතන මැනවැයි නොකියන බැසැ ගෙන නොසිටින ඔහුගේ වේදනාවෙහි යම් තෘෂ්ණාවක් වේ නම් එය නිරුද්ධ වෙයි. ඔහුගේ තෘෂ්ණාව නිරුද්ධ වීමෙන් උපාදාන නිරොධය වෙයි. උපාදාන නිරොධයෙන් භවනිරොධය වෙයි. භවනිරොධයෙන් ... මෙසේ මේ හුදු දුක් රැසේ නිරොධය වේ.

සංඤව නොපතයි ... සංස්කාරයන් නොපතයි. මැනවැයි නොකියයි. බැසැ ගෙන නොසිටී. සංස්කාරයන් නොපතන මැනවැයි නොකියන බැසැ ගෙන නොසිටින ඔහුගේ සංස්කාරයන්හි යම් තෘෂ්ණාවක් වේ නම් එය නිරුද්ධ වෙයි. ඔහුගේ තෘෂ්ණාව නිරුද්ධ වීමෙන් උපාදාන නිරොධය වෙයි. උපාදාන නිරොධයෙන් ... මෙසේ මේ හුදු දුක් රැසේ නිරොධය වේ.

විඤනය නොපතයි. මැනවැයි නොකියයි. බැසැ ගෙන නොසිටියි. විඤනය නොපතන මැනවැයි නොකියන බැසැ ගෙන නොසිටින ඔහුගේ විඤනයෙහි යම් තෘෂ්ණාවක් වේ නම් එය නිරුද්ධ වෙයි. ඔහුගේ තෘෂ්ණාව නිරුද්ධ වීමෙන් උපාදාන නිරොධය වෙයි. උපාදාන නිරොධයෙන් භව නිරොධය වෙයි. භව නිරොධයෙන් ජාති නිරොධය වෙයි. ජාතිනිරොධයෙන් ජරාමරණ සොක පරිදෙව දුක්ඛදෙමනස්ස උපායාසයෝ නිරුද්ධ වෙත්. මෙසේ මේ හුදු දුක්රැසේ නිරොධය වේ.

මහණෙනි, මේ රූපයෙහි නිරොධය යි. මේ වේදනායෙහි නිරොධය යි. මේ සංඤයෙහි නිරොධය යි. මේ සංස්කාරයන්ගේ නිරොධය යි. මේ විඤනයාගේ නිරොධය යි.

1. 1. 1. 6.

පටිසලාන සුත්තං

6. සාවචේයං :

පටිසලානෙ භික්ඛවෙ, යොගමාපජ්ජථ. පටිසලලීනො භික්ඛවෙ, භික්ඛු යථාභුතං පජානාති. කිංඤ්ච යථාභුතං පජානාති : රූපස්ස සමුදයඤ්ච අත්ථගමඤ්ච, වේදනාය සමුදයඤ්ච අත්ථගමඤ්ච, සංඝාය සමුදයඤ්ච අත්ථගමඤ්ච, සංඛාරානං සමුදයඤ්ච අත්ථගමඤ්ච, විඤ්ඤාණස්ස සමුදයඤ්ච අත්ථගමඤ්ච.

කො ච භික්ඛවෙ, රූපස්ස සමුදයො, කො වේදනාය සමුදයො, කො සංඝාය සමුදයො, කො සංඛාරානං සමුදයො, කො විඤ්ඤාණස්ස සමුදයො :

ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු අභිනන්දති අභිවදති අජේඛාසාය තිට්ඨති. කිංඤ්ච අභිනන්දති අභිවදති අජේඛාසාය තිට්ඨති, රූපං අභිනන්දති අභිවදති අජේඛාසාය තිට්ඨති. තස්ස රූපං අභිනන්දතො අභිවදතො අජේඛාසාය තිට්ඨතො උපපජ්ජති නන්දි. යා රූපෙ නන්දි තදුපාදුතං. තස්සුපාදුතපච්චයා භවො, භවපච්චයා ජාති, ජාතිපච්චයා ජරාමරණං සොකපරිදේවදුක්ඛදෙමනස්සුපායාසා සම්භවනති. ඵවමෙනස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛකංකක්ඛස්ස තමුදයො භොති.

වේදනං අභිනන්දති -පෙ- සංඝායං අභිනන්දති -පෙ- සංඛාරො අභිනන්දති -පෙ- විඤ්ඤාණං අභිනන්දති අභිවදති අජේඛාසාය තිට්ඨති. තස්ස විඤ්ඤාණං අභිනන්දතො අභිවදතො අජේඛාසාය තිට්ඨතො උපපජ්ජති නන්දි, යා විඤ්ඤාණෙ නන්දි තදුපාදුතං. තස්සුපාදුතපච්චයා භවො, භවපච්චයා ජාති, ජාතිපච්චයා ජරාමරණං සොකපරිදේවදුක්ඛ-දෙමනස්සුපායාසා සම්භවනති. ඵවමෙනස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛකංකක්ඛස්ස සමුදයො භොති.

අයං භික්ඛවෙ, රූපස්ස සමුදයො, අයං වේදනාය සමුදයො, අයං සංඝාය සමුදයො, අයං සංඛාරානං සමුදයො, අයං විඤ්ඤාණස්ස සමුදයො.

කො ච භික්ඛවෙ, රූපස්ස අත්ථගමො, කො වේදනාය අත්ථගමො, කො සංඝාය අත්ථගමො, කො සංඛාරානං අත්ථගමො, කො විඤ්ඤාණස්ස අත්ථගමො :

ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු නාභිනන්දති නාභිවදති නාජේඛාසාය තිට්ඨති. කිංඤ්ච නාභිනන්දති නාභිවදති නාජේඛාසාය තිට්ඨති, රූපං නාභිනන්දති නාභිවදති නාජේඛාසාය තිට්ඨති. තස්ස රූපං අනභිනන්දතො අනභිවදතො අනාජේඛාසාය තිට්ඨතො යා රූපෙ නන්දි, යා නිරුජ්ඣති. තස්ස නන්දිතිරේධා උපාදුනතිරේධො. උපාදුනතිරේධො භවතිරේධො භවතිරේධො ජාතිතිරේධො. ජාතිතිරේධො ජරාමරණං සොකපරිදේව-දුක්ඛදෙමනස්සුපායාසා නිරුජ්ඣනති ඵවමෙනස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛ-කංකක්ඛස්ස නිරේධො භොති.

1. 1. 1. 6.

පටිසල්ලාන සූත්‍රය

6. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, පිළිසලනෙහි (කායවිවේකයෙහි) යෙදෙවු. මහණෙනි, පිළිසලනෙහි යෙදුණු මහණ යාථාවයෙන් (තතු සේ) දනී. කුමක් තතු සේ දනී ද යත් : රූපයෙහි සමුදය ද අස්තගමය ද වේදනායෙහි සමුදය ද අස්තගමය ද සංඤයෙහි සමුදය ද අස්තගමය ද සංස්කාරයන්ගේ සමුදය ද අස්තගමය ද විඤනයෙහි සමුදය ද අස්තගමය ද දනී.

මහණෙනි, රූපයෙහි සමුදය කවරේ ද, වේදනායෙහි සමුදය කවරේ ද, සංඤයෙහි සමුදය කවරේ ද, සංස්කාරයන්ගේ සමුදය කවරේ ද, විඤනයෙහි සමුදය කවරේ ද :

මහණෙනි, මෙසස්නෙහි මහණ පතයි, මැනවැ යි කියයි, බැසැ ගෙන සිටී. කුමක් පතා ද මැනවැ යි කියා ද බැසැ ගෙන සිටී ද : රූපය පතයි. මැනවැ යි කියයි. බැසැ ගෙන සිටී. රූපය පතන මැනවැ යි කියන බැසැ ගෙන සිටින ඔහුට තන්ද්‍රිසංඛ්‍යාත තෘෂ්ණාව උපදී. රූපයෙහි යම් තෘෂ්ණාවක් වේ නම් එය උපාදාන යි. උපාදාන ප්‍රත්‍යයයෙන් ඔහුට භවය වෙයි. භවප්‍රත්‍යයයෙන් ජාතිය වෙයි. ජාති ප්‍රත්‍යයයෙන් ජරාමරණසොකපරිදේව දුක්ඛදෙමනස්ස උපායාසයෝ භටගනිත්. මෙසේ මේ හුදු දුක් රැසේ සමුදය වේ.

වේදනාව පතයි. ... සංඤව පතයි. ... සංස්කාරයන් පතයි. ... විඤනය පතයි. මැනවැ යි කියයි. බැසැ ගෙන සිටී. විඤනය පතන මැනවැ යි කියන බැසැ ගෙන සිටින ඔහුට තෘෂ්ණාව උපදී. විඤනයෙහි යම් තෘෂ්ණාවක් වේ නම් එය උපාදාන යි. උපාදාන ප්‍රත්‍යයයෙන් ඔහුට භවය වෙයි. භවප්‍රත්‍යයයෙන් ජාතිය වෙයි. ජාතිප්‍රත්‍යයයෙන් ජරාමරණසොකපරිදේව දුක්ඛදෙමනස්ස උපායාසයෝ භටගනිත්. මෙසේ මේ හුදු දුක් රැසේ සමුදය වේ.

මහණෙනි, මේ රූපයෙහි සමුදය යි. මේ වේදනායෙහි සමුදය යි. මේ සංඤයෙහි සමුදය යි. මේ සංස්කාරයන්ගේ සමුදය යි. මේ විඤනයෙහි සමුදය යි.

මහණෙනි, රූපයෙහි නිරොධය කවරේ ද, වේදනායෙහි නිරොධය කවරේ ද, සංඤයෙහි නිරොධය කවරේ ද, සංස්කාරයන්ගේ නිරොධය කවරේ ද, විඤනයෙහි නිරොධය කවරේ ද :

මහණෙනි, මෙහි මහණ නො පතයි. මැනවැ යි නො කියයි. බැසැ ගෙන නො සිටී. කුමක් නො පතා ද, මැනවැ යි නො කියා ද, බැසැ ගෙන නො සිටී ද : රූපය නො පතයි. මැනවැ යි නො කියයි. බැසැ ගෙන නො සිටී. රූපය නො පතන මැනවැ යි නො කියන බැසැ ගෙන නො සිටින ඔහුගේ රූපයෙහි යම් තෘෂ්ණාවක් වේ නම් එය නිරුද්ධ වෙයි. ඔහුගේ තෘෂ්ණාව නිරුද්ධ වීමෙන් උපාදාන නිරොධය වෙයි. උපාදාන නිරොධයෙන් භවනිරොධය වෙයි. භවනිරොධයෙන් ජාතිනිරොධය වෙයි. ජාතිනිරොධයෙන් ජරාමරණ සොක පරිදේව දුක්ඛ දෙමනස්ස උපායාසයෝ නිරුද්ධ වෙත්. මෙසේ මේ හුදු දුක් රැසේ නිරොධය වේ.

වේදනං නාභිනන්දනී-පෙ-සකුසුං නාභිනන්දනී-පෙ-සකුසුං ර නාභිනන්දනී, -පෙ- විකුසුං නාභිනන්දනී නාභිවදනී නාභිකුසුං නිවදනී. නසු විකුසුං අනභිනන්දනො අනභිවදනො අනභිකුසුං නිවදනො යා විකුසුං නන්දනී සා නිරුච්ඡිති. නසු නන්දනිරොධා උපාදනනිරොධො. උපාදනනිරොධා භවනනිරොධො. භවනනිරොධා ජාතිනිරොධො. ජාතිනිරොධා ජරාමරණං සංකපරිදේවදුක්ඛ- දේවතසුපායාසා නිරුච්ඡිති එවමෙතසු කෙවලසු දුක්ඛකකුසුං නිරොධො හොති.

අයං භික්ඛවෙ, රූපසු අත්ථගමො. අයං වේදනාය අත්ථගමො. අයං සකුසුං අත්ථගමො. අයං සකුසුං රානං අත්ථගමො. අයං විකුසුං අත්ථගමො,ති.

1. 1. 1. 7.

පටිම උපාදපරිනසානා සුත්තං

7. සංවජ්ඣිතං-

උපාද¹පරිනසානකුසුං වො භික්ඛවෙ, දෙසිසාමි අනුපාද²අපරි- නසුනකුසුං. නං සුභාදා, සාධුකං මනසිකරොථ භාසිසාමිති. එවං භනෙතති ඛො තෙ භික්ඛු භගවතො පටිමසොසු, භගවා එතදවොච :

කපකුසුං භික්ඛවෙ, උපාදපරිනසානා හොති :

ඉධ භික්ඛවෙ, අසුත්තවා පුථුජ්ඣනො අරියානං අදසාමි අරිය- ධම්මසු අකොවිදො අරියධම්මෙ අවිනිනො, සපුරිසානං අදසාමි සපුරිසධම්මසු අකොවිදො සපුරිසධම්මෙ අවිනිනො. රූපං අත්තනො සමනුපසාති, රූපවත්තං වා අත්තනං, අත්තනි වා රූපං, රූපසම්මං වා අත්තනං. නසු නං රූපං විපරිණමති අකුසුං හොති. නසු රූපවිපරිණමකුසුංභාවා රූපවිපරිණමානුපරිවතති විකුසුං හොති. නසු රූපවිපරිණමානුපරිවතජ්³ පරිනසානා ධම්මසමුපාදා විත්තං පරියාදය නිවදනති. වෙනසො පරියාදනා උත්තාසවා ච හොති විභානවා ච අපෙකකවා ච. උපාදය ච පරිනසානි.

වේදනං අත්තනො සමනුපසාති, වේදනාවත්තං වා අත්තනං, අත්තනි වා වේදනං, වේදනාය වා අත්තනං. නසු සා වේදනා විපරිණමති, අකුසුං හොති, නසු වේදනාවිපරිණමකුසුංභාවා වේදනාවිපරිණමානුපරිවතති විකුසුං හොති. නසු වේදනා- විපරිණමානුපරිවතජ්³ පරිනසානා ධම්මසමුපාදා විත්තං පරියාදය නිවදනති. වෙනසො පරියාදනා උත්තාසවා ච හොති විභානවා ච අපෙකකවා ච. උපාදය ච පරිනසානි.

1. උපාදන - සා - සි 1, 2.

2. අනුපාදන - සා - සි 1, 2.

3. පරිවතන - සිමු. PTS.

වෙදනාව නො පතයි ... සංඥාව නො පතයි ... සංස්කාරයන් නො පතයි ... විඤ්ඤාය නො පතයි. මැනවැයි නො කියයි. බැසෑ ගෙන නො සිටී. විඤ්ඤාය නො පතන මැනවැයි නො කියන බැසෑ ගෙන නො සිටින ඔහුගේ විඤ්ඤායෙහි යම් තෘෂ්ණාවක් වේ නම් එය නිරුද්ධ වෙයි, ඔහුගේ තෘෂ්ණාව නිරුද්ධ වීමෙන් උපාදනනිරෝධය වෙයි. උපාදනනිරෝධයෙන් භවනිරෝධය වෙයි. භවනිරෝධයෙන් ජාතනිරෝධය වෙයි. ජාති නිරෝධයෙන් ජරාමරණ සොක පරිදෙව්දුක්ඛදෙමනස්සඋපායාසයෝ නිරුද්ධ වෙත්. මෙසේ මේ හුදු දුක් රැසේ නිරෝධය වේ.

මහණෙනි, මේ රූපයෙහි නිරෝධය යි, මේ වෙදනායෙහි නිරෝධය යි. මේ සංඥයෙහි නිරෝධය යි. මේ සංස්කාරයන්ගේ නිරෝධය යි මේ විඤ්ඤායෙහි නිරෝධය යි.

1. 1. 1. 7.

පළමුවැනි උපාදපරිත්ථස්සනා සූත්‍රය

7. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, තොපට උපාදනායෙන් උපන් පරිත්ථස්සනාව ද අනුපාදනායෙන් වන අපරිත්ථස්සනාව ද දෙකොන කෙරෙහි වේ. එය අසවු. මැනවින් මෙනෙහි කරවු. කියමි යි. වහන්ස, එසේ යයි ඒ මහණතුහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් ඇස්වූහ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තෙල වදළ සේක :

මහණෙනි, උපාදනායෙන් වන පරිත්ථස්සනාව කෙසේ වේ ද යත් :

මහණෙනි, ආයතීයන් නො දක්නා ආයතීධර්මයෙහි අදක්ෂ ආයතීධර්මයෙහි නො හික්මුණු, සත්පුරුෂයන් නො දක්නා සත්පුරුෂධර්මයෙහි අදක්ෂ සත්පුරුෂධර්මයෙහි නො හික්මුණු නුගත් පුහුදුන් තෙමේ රූපය ආත්මය යි හෝ, ආත්මය රූප ඇත්තෙකැයි හෝ, ආත්මයෙහි රූපය පවතී ය යි හෝ, රූපයෙහි ආත්මය පවතී ය යි හෝ දකී. ඔහුගේ ඒ රූපය පෙරළෙයි. අන්‍යාකාර වෙයි. ඔහුගේ ඒ රූපය පෙරළීමෙන් අන්‍යාකාර වීමෙන් කර්මවිඤ්ඤාය රූපයේ පෙරළීම අනුව පෙරළෙනසුලු වෙයි. රූපයේ පෙරළීම අනුව පෙරළුණු සිතීන් උපන් තණ්හාපරිත්ථස්සනා ද අකුශලධර්ම සමුත්පාදයෝ ද ඔහුගේ කුසල් සිත ක්ෂය කොට ගෙන සිටිත්. චිත්තපරියාදනායෙන් තැති ගැනුම් ඇත්තේ ද දුක් ඇත්තේ ද අපේක්ෂා (ආලය) ඇත්තේ ද වෙයි. දැඩි කොට ගෙන ද පෙළෙයි.

වෙදනාව ආත්මය යි හෝ, ආත්මය වෙදනා ඇත්තෙකැයි හෝ, ආත්මයෙහි වෙදනාව පවතී ය යි හෝ, වෙදනාවෙහි ආත්මය පවතී ය යි හෝ දකී. ඔහුගේ ඒ වෙදනාව වෙනස් වෙයි. අන් සැහැටි වෙයි. ඔහුගේ වෙදනාව වෙනස් වීමෙන් අන් සැහැටි වීමෙන් කර්ම විඤ්ඤාය වෙදනායෙහි වෙනස් වීම අනුව පෙරළෙනසුලු වෙයි. වෙදනාව වෙනස් වීම අනුව පෙරළුණු සිතීන් හටගත් තණ්හාපරිත්ථස්සනා ද අකුශලධර්ම සමුත්පාදයෝ ද ඔහුගේ සිත ක්ෂය කොට ගෙන සිටිත්. චිත්තපරියාදනායෙන් තැති ගැනුම් ඇත්තේ ද දුක් ඇත්තේ ද ආලය ඇත්තේ ද වෙයි. දැඩි කොට ගෙන ද පෙළෙයි.

සඤ්ඤාං - පෙ - සඬ්ඬාථෙ අත්තතො සමනුපස්සති, සඬ්ඬාථවතනං වා අත්තනං, අත්තති වා සඬ්ඬාථෙ, සඬ්ඬාථෙසු වා අත්තනං. තස්ස තෙ සඬ්ඬාථා විපරිණමනති, අඤ්ඤාථා භොනති. තස්ස සඬ්ඬාථානං විපරිණමඤ්ඤාථාභාවා සඬ්ඬාථවිපරිණමානුපරිච්ඡති විඤ්ඤාණං භොති. තස්ස සඬ්ඬාථවිපරිණමානුපරිච්ඡතිඡා පරිතස්සනා ඛම්මසමුප්පාදා විතනං පරියාදාය කිංචිනති. චෙතසො පරියාදනා උත්තාසවා ච භොති විඤානවා ච අපෙක්ඛවා ච. උපාදාය ව පරිතස්සති.

විඤ්ඤාණං අනන්තො සමනුපස්සති, විඤ්ඤාණවන්තං වා අනන්තං,
අනන්ති වා විඤ්ඤාණං, විඤ්ඤාණසමිං වා අනන්තං. නස්ස තං විඤ්ඤාණං
විපරිණමති, අඤ්ඤථා හොති. නස්ස විඤ්ඤාණවිපරිණාමඤ්ඤථාභාවා
විඤ්ඤාණවිපරිණාමානුපරිවතති විඤ්ඤාණං හොති. නස්ස¹ විඤ්ඤාණ-
විපරිණාමානුපරිවතතිජා පරිනස්සනා ධම්මසමුප්පාදා වින්තං පරිඨොද්ග
තිවින්නති. චෙතසො පරිඨොදනා උත්තාසවා ච හොති, විඝ්නවා ච,
අපෙක්ඛවා ච. උපාදග්ග ච පරිනස්සති.

එම. බො. හිකඩවෙ, උපාද්‍යපරිනසන, හොනි.

කර්ණව භික්ඛුවේ, අනුපාද අපරිනාසනා ගොති:

ඉඩ හික්කවෙ, සුන්වා අරියසාවකො අරියනං දසාංචි අරියබමසා
කොච්ඡෙ අරියබමෙ සුචිතීතො, සප්පරිසානං දසාංචි සප්පරිසබමසා
කොච්ඡෙ සප්පරිසබමෙ සුචිතීතො න රූපං අත්තතො සමනුපසාති,
න රූපවනතං වා අත්තනං, න අත්තනී වා රූපං, න රූපසමිං වා
අත්තනං. තස්ස නං රූපං විපරිණමති, අඤ්ඤථා භොති. තස්ස
රූපවිපරිණාමඤ්ඤථාභාවා න රූපවිපරිණාමානුපරිවතනී විඤ්ඤණං
භොති. තස්ස රූපවිපරිණාමානුපරිවතනීඡ පරිනස්සනා බමබසමුපපාදා
චිතනං න පරියාදාය කිංචිනති. චෙතසො අපරියාදානා න චෙව
උත්තාසවා² භොති න විභාතවා න අපෙක්ඛවා. අනුපාදාය ව න
පරිනස්සති.

න වෙදනං අත්තතො සමනුපස්සති, න වෙදනාචන්තං වා අත්තානං,
න අත්තති වා වෙදනං, න වෙදනාය වා අත්තානං. නස්ස සං
වෙදනා විපරිණමති අසුඤ්චා හොති. නස්ස වෙදනා විපරිණාමසුඤ්චාභාවා
න වෙදනා විපරිණාමානුපරිච්ඡති විසුඤ්ඤං හොති. නස්ස වෙදනා
විපරිණාමානුපරිච්ඡතිජා පරිත්තස්සානා ධම්මසමුප්පාදා චිත්තං න පරියාදාය
නිව්ඤ්ඤති. චේතසො අපරියාදානා න චෙව උත්තාසවා හොති න
විභානවා න අපේක්ඛවා. අනුපාදාය ච න පරිත්තස්සති. චේතසො
අපරියාදානා න චෙව උත්තාසවා හොති. න විභානවා, න අපේක්ඛවා,
අනුපාදාය ච න පරිත්තස්සති.

නි සඳහා -පෙ- නි සඳහා අතතො සම්බුද්ධත්වය, නි
සඳහා වන්නේ අතතො, නි අතතො වා සඳහා නි සඳහා වූ වා
අතතො, තස්ම භෙ සඳහා විජිතමනනී, අසඳහා හොනනී

1. **ଉତ୍ତର -** ପୃ. 1, 2.

2. න වේදිකාසඵල - සිමු. න ව උත්තාසඵල - සි. 1, 2.

සංඥාව ... සංස්කාර ... ආත්ම විසින් දකියි, සංස්කාරවත් ආත්මය හෝ, ආත්මයෙහි සංස්කාර හෝ සංස්කාරයන්හි ආත්මය හෝ දකියි. ඔහුගේ එ සංස්කාර පෙරළෙයි, අන් අයුරු වෙයි. සංස්කාරයන්ගේ විපරිණාම අනාරාභාව හෙතෙයෙන් ඔහුගේ කර්ම විඤ්ඤාය සංස්කාර විපරිණාම අනුව පෙරළෙනසුලු වෙයි, සංස්කාර විපරිණාම අනුව පෙරළෙන සුලු සිතින් උපත් තෘෂ්ණා පරිත්තස්සනා ද අකුශලධර්ම සමුත්පාදයෝ ද ඔහුගේ කුසල් සිත අල්වා ගෙන සිටිත්. චිත්තපරියාදනයෙන් තැනී ගැනුම් ඇත්තේ ද දුක් ඇත්තේ ද අපෙක්ෂා ඇත්තේ ද වෙයි, දැඩි කොට ගෙන පෙළෙන්නේ ද වේ.

විඤ්ඤාය ආත්ම විසින් දකියි, විඤ්ඤාවත් ආත්මය හෝ, ආත්මයෙහි විඤ්ඤාය හෝ, විඤ්ඤායෙහි ආත්මය හෝ, දකියි. ඔහුගේ එ විඤ්ඤාය පෙරළෙයි, අන් අයුරු වෙයි. විඤ්ඤායාගේ විපරිණාම අනාරාභාව හේතෙයෙන් ඔහුගේ කර්මවිඤ්ඤාය විඤ්ඤා විපරිණාමය අනුව පෙරළෙනසුලු වෙයි. විඤ්ඤා විපරිණාමය අනුව පෙරළෙන සිතින් උපත් තෘෂ්ණා පරිත්තස්සනා ද අකුශලධර්ම සමුත්පාදයෝ ද ඔහුගේ කුසල් සිත අල්වා ගෙන සිටිත්. චිත්තපරියාදන හේතෙයෙන් තැනී ගැනුම් ඇත්තේ ද දුක් ඇත්තේ ද ආලය ඇත්තේ ද වෙයි, දැඩි වැ ගෙන පෙළෙන්නේ ද වේ.

මෙසේ වනාහි මහණෙනි, උපාද පරිත්තස්සනා වේ.

මහණෙනි, අනුපාද අපරිත්තස්සනා කී සෙයින් වේ යැ යත් :

මහණෙනි, මේ, ලොකයෙහි ආර්යයන් දක්නා ආර්ය ධර්මයෙහි දක්ෂ ආර්යධර්මයෙහි මොනොවට හික්වුණු, සන්පුරුෂයන් දක්නා සන්පුරුෂ ධර්මයෙහි දක්ෂ සන්පුරුෂ ධර්මයෙහි මොනොවට හික්වුණු ශ්‍රැතවත් ආර්යශ්‍රාවක රූපය ආත්ම විසින් නො දකියි, රූපවත් ආත්මය හෝ නො දකියි, ආත්මයෙහි රූපය ඇතැයි හෝ නො දකියි, රූපයෙහි ආත්මය ඇතැයි හෝ නො දකියි, ඔහුගේ එ රූපය පෙරළෙයි, අන් අයුරු වෙයි. රූප විපරිණාම අනාරාභාව හේතෙයෙන් ඔහුගේ කර්මවිඤ්ඤාය රූපයාගේ විපරිණාමය අනුව පෙරළෙන සුලු වෙයි, රූපයාගේ විපරිණාමය අනුව පෙරළෙන සිතින් උපත්, තෘෂ්ණා පරිත්තස්සනා ද අකුශලධර්ම සමුත්පාදයෝ ද ඔහුගේ සිත දැඩි වැ ගෙන නො සිටිත්. චිත්තයාගේ අපරියාදන (දැඩි කොට නො ගැනීම) හේතෙයෙන් තැනීගැනුම් ඇත්තේ නො ද වෙයි, දුක් සහිත නො වෙයි ආලය සහිත නො වෙයි, දැඩි කොට නො ගෙන නො ද පෙළෙන්නේ වේ.

වේදනාව ආත්ම විසින් නො දකියි, වේදනාවත් ආත්මය හෝ නො දකියි, ආත්මයෙහි වේදනාව හෝ නො දකියි, වේදනායෙහි ආත්මය හෝ නො දකියි. ඔහුගේ ඒ වේදනාව පෙරළෙ යි, අන් අයුරු වෙයි, වේදනාවගේ පෙරළීම අන් අයුරුවීම හේතෙයෙන් ඔහුගේ කර්මවිඤ්ඤාය වේදනා විපරිණාමය අනුව පෙරළෙන සුලු වෙයි. වේදනා විපරිණාමය අනුව පෙරළෙන සිතින් උපත් තෘෂ්ණාපරිත්තස්සනා ද අකුශලධර්ම සමුත්පාදයෝ ද ඔහුගේ සිත දැඩි කොට ගෙන නො සිටිත්. චිත්තයාගේ අපරියාදන හේතෙයෙන් නො ද තැනීගැනුම් ඇත්තේ වෙයි, දුක් ඇත්තේ නො වෙයි, ආලය ඇත්තේ නො වෙයි, දැඩි කොට ගෙන නො ද පෙළෙන්නේ වේ.

සංඥාව ආත්ම විසින් නො දකියි ... සංස්කාර ආත්ම විසින් නො දකියි, සංස්කාරවත් ආත්මය හෝ නො දකියි, ආත්මයෙහි සංස්කාර හෝ නො දකියි, සංස්කාරයන්හි ආත්මය හෝ නො දකියි. ඔහුගේ ඒ සංස්කාරයෝ පෙරළෙති, අන් අයුරු වෙත්. සංස්කාරයන්ගේ

නස්ස සඛ්ඛාරවිපරිණාමඤ්ඤාථාභාවා න සඛ්ඛාරවිපරිණාමානුපරිවතති විඤ්ඤාණං හොති. නස්ස සඛ්ඛාර විපරිණාමානුපරිවතතිඡ, පරිනස්සනා ධම්මසමුපපාදා චිත්තං න පරිසාදය තිට්ඨනති, චේතසො අපරිසාදනා න චෙච උත්තාසවා හොති න විසාතවා න අපෙකඛවා, අනුපාදය ච න පරිසස්සති.

න විඤ්ඤාණං අත්තතො සමනුපස්සති. න විඤ්ඤාණවත්තං වා අත්තානං, න අත්තති වා විඤ්ඤාණං, න විඤ්ඤාණසම්මං වා අත්තානං, නස්ස තං විඤ්ඤාණං විපරිණමති, අඤ්ඤාථා හොති නස්ස විඤ්ඤාණ විපරිණාමඤ්ඤාථාභාවා න විඤ්ඤාණවිපරිණාමානුපරිවතති විඤ්ඤාණං හොති, නස්ස විඤ්ඤාණවිපරිණාමානුපරිවතතිඡ, පරිනස්සනා ධම්මසමුපපාදා චිත්තං න පරිසාදය තිට්ඨනති, චේතසො අපරිසාදනා න චෙච උත්තාසවා හොති න විසාතවා න අපෙකඛවා අනුපාදය ච න පරිනස්සති.

එවං බො භික්ඛවෙ, අනුපාදා අපරිනස්සනා හොතිති.

1. 1. 1. 8.

දුතිය උපාදපරිනස්සනා සුත්තං

8. ආවච්ඡියං-

උපාදපරිනස්සනාඤ්ච වො භික්ඛවෙ, දෙසිය්සාමි, අනුපාදා අපරි-
නස්සනාඤ්ච. තං සුඤ්ඤාථා -පෙ-

කථාඤ්ච භික්ඛවෙ, උපාදපරිනස්සනා හොති :

ඉධ භික්ඛවෙ, අසුඤ්ඤාවා පුපුඡ්ඡතො රූපං “එතං මම, එසොභමස්මි එසො මෙ අත්තා”ති සමනුපස්සති. නස්ස තං රූපං විපරිණමති, අඤ්ඤාථා හොති. නස්ස රූපවිපරිණාමඤ්ඤාථාභාවා උපපජ්ජති සොකා පරිදෙවදුක්ඛදොමනස්සපායාසා.

වෙදනං -පෙ- සඤ්ඤාං -පෙ- සඛ්ඛාරෙ -පෙ- විඤ්ඤාණං “එතං මම, එසොභමස්මි එසො මෙ අත්තා”ති සමනුපස්සති, නස්ස තං විඤ්ඤාණං විපරිණමති, අඤ්ඤාථා හොති, නස්ස විඤ්ඤාණවිපරිණා-
මඤ්ඤාථාභාවා උපපජ්ජනති සොකාපරිදෙවදුක්ඛදොමනස්සපායාසා.

එවං බො භික්ඛවෙ, උපාදපරිනස්සනා හොති.

කථාඤ්ච භික්ඛවෙ, අනුපාදාඅපරිනස්සනා හොති :

ඉධ භික්ඛවෙ සුඤ්ඤාවා අරියසාවකො රූපං “නෙතං මම, නෙතො භමස්මි, න මෙසො අත්තා”ති සමනුපස්සති. නස්ස තං රූපං විපරිණමති, අඤ්ඤාථා හොති. නස්ස රූපවිපරිණාමඤ්ඤාථාභාවා නුපපජ්ජනති සොකාපරිදෙවදුක්ඛදොමනස්සපායාසා. වෙදනං -පෙ-
සඤ්ඤාං -පෙ- සඛ්ඛාරෙ -පෙ- විඤ්ඤාණං “නෙතං මම, නෙතොභමස්මි න මෙසො අත්තා”ති සමනුපස්සති. නස්ස විඤ්ඤාණවිපරිණාමඤ්ඤාථාභාවා නුපපජ්ජනති සොකාපරිදෙවදුක්ඛදොමනස්සපායාසා.

එවං බො භික්ඛවෙ, අනුපාදාඅපරිනස්සනා හොතිති.

විපරිණාම අත්‍යාවශ්‍යව හේතුයෙන් ඔහුගේ කර්මවිඤ්ඤාය සංස්කාර විපරිණාමය අනුව පෙරළෙනසුලු වෙයි, සංස්කාර විපරිණාම අනුව පෙරළෙන සුලු සිතින් උපන් තණ්හා පරිත්‍යයනා ද අකුශලධර්ම සමුත්පාදයෝ ද ඔහුගේ කුසල් සිත, ක්ෂය කොට ගෙන නො සිටිත්. චිත්තයාගේ අපරිශාදන හේතුයෙන් නො ද තැනිගැනුම් ඇති වෙයි, දුක් ඇති නො වෙයි, ආලය ඇති නො වෙයි, නො ද දැඩි කොට ගෙන පෙළෙන්නේ වෙ.

විඤ්ඤාය ආත්ම විසින් නො දකියි, ආත්මය විඤ්ඤාවන් සි හෝ නො දකියි, විඤ්ඤාය ආත්මයෙහි ඇතැයි හෝ නො දකියි, ආත්මය විඤ්ඤායෙහි ඇතැයි හෝ නො දකියි. ඔහුගේ ඒ විඤ්ඤාය පෙරළෙයි, අන් අයුරු වෙයි. විඤ්ඤායාගේ වෙනස්වීම් පෙරළීම් හේතුයෙන් ඔහුගේ කර්මවිඤ්ඤාය විඤ්ඤාවිපරිණාමය අනුව පෙරළෙන සුලු වෙයි, විඤ්ඤා විපරිණාමය අනුව පෙරළෙනසුලු සිතින් උපන් තාප්ණා පරිත්‍යයනා ද අකුශල ධර්මසමුත්පාදයෝ ද ඔහුගේ කුසල් සිත ක්ෂය කොට ගෙන සිටිත්. චිත්තයාගේ දැඩි කොට නො ගැනීම් හේතුයෙන් තැනිගැනුම් නො ද ඇති වෙයි, දුක් ඇති නො වෙයි, ආලය ඇති නො වෙයි, දැඩි කොට ගෙන පෙළෙන්නේ ද නො වෙ.

මෙසෙයින් මහණෙනි, අනුපාද අපරිත්‍යයනා වේ යැ යි (වදළුසේකි).

1. 1. 1. 8. දෙවැනි උපාදපරිත්‍යයනා සූත්‍රය

8. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, නොපට උපාදපරිත්‍යයනාව ද, අනුපාදඅපරිත්‍යයනාව ද දෙකොන කරන් නෙමි. එය අසවු ... මහණෙනි, උපාදපරිත්‍යයනා කියෙයින් වේය යත් :

මහණෙනි, මෙලොව ශ්‍රැතවත් පාඨග්ජන රූපය “ තෙල මගේ යැ, තෙල මම වෙමි, තෙල මාගේ ආත්ම ” යි දකියි. ඔහුගේ ඒ රූපය පෙරළෙයි, අන් අයුරු වෙයි. රූපයාගේ විපරිණාම අත්‍යාවශ්‍යයෙන් ඔහුට සොක - පරිදෙව - දුක්ඛ - දෙවනස්ස - උපායාසයෝ උපදිති. වෙදනාව ... සංඤ්ච ... සංස්කාර ... විඤ්ඤාය “ තෙල මාගේ යැ, තෙල මම වෙමි, තෙල මාගේ ආත්මයයි දකියි. ඔහුගේ ඒ විඤ්ඤාය පෙරළෙයි, අන් අයුරු වෙයි. ඔහුට විඤ්ඤායාගේ විපරිණාම - අත්‍යාවශ්‍යයෙන් සොක - පරිදෙව - දුක්ඛ - දෙවනස්ස - උපායාසයෝ උපදිත්.

මහණෙනි, මෙසෙයින් (තණ්හා මාන - දිට්ඨි - විසින්) උපදපරිත්‍යයනා වෙයි.

මහණෙනි, කියෙයින් අනුපාද අපරිත්‍යයනා වේ යත් :

මහණෙනි, මෙලොව ශ්‍රැතවත් ආර්යශ්‍රාවක රූපය “ තෙල මාගේ නො වෙ යැ, තෙල මම නො වෙමි, තෙල මාගේ ආත්ම නො වෙයි ” (විදසුන් නුවණින්) දකියි. ඔහුගේ ඒ රූපය පෙරළෙයි. අන් අයුරු වෙයි. ඔහුට රූපයාගේ විපරිණාම - අත්‍යාවශ්‍යව හේතුයෙන් සොක - පරිදෙව - දුක්ඛ - දෙවනස්ස - උපායාසයෝ නූපදිති. වෙදනාව ... සංඤ්ච ... සංස්කාර ... විඤ්ඤාය “ තෙල මාගේ නො වෙ යැ, තෙල මම නො වෙමි, තෙල මාගේ ආත්ම නො වෙයි ” (විදසුන් නුවණින්) දකි යි. ඔහුට විඤ්ඤායාගේ විපරිණාම - අත්‍යාවශ්‍යයෙන් සොකපරිදෙව - දුක්ඛ දෙවනස්ස - උපායාසයෝ උපදිත්.

මහණෙනි, මෙසෙයින් (තණ්හා - මාන - දිට්ඨි විසින් නො ගත්, හෙයින්) අනුපාද අපරිත්‍යයනා වේ යයි.

1. 1. 1. 9.

පයම් අතිතනාගත සුතනං

9. සාවජ්ඣයං-

රූපං භික්ඛවෙ, අතිච්චං අතිතනාගතං, කො පන වාදෙ පච්චුප්පනනස්ස. එවං පස්සං භික්ඛවෙ, සුතවා අරියසාවකො අතිතස්මිං රූපස්මිං අනපෙඛො හොති, අනාගතං රූපං නාභිනඤ්ඤි, පච්චුප්පනනස්ස රූපස්ස නිබ්බිද්දය විරුගාය නිරුධාය පටිපනෙතා හොති. වෙදනා අතිච්චා -පෙ- සඤ්ඤා අතිච්චා -පෙ- සංඛාරා අතිච්චා -පෙ- විඤ්ඤාණං අතිච්චං අතිතනාගතං, කො පන වාදෙ පච්චුප්පනනස්ස. එවං පස්සං භික්ඛවෙ, සුතවා අරියසාවකො අතිතස්මිං විඤ්ඤාණස්මිං අනපෙඛො හොති, අනාගතං විඤ්ඤාණං නාභිනඤ්ඤි, පච්චුප්පනනස්ස විඤ්ඤාණස්ස නිබ්බිද්දය විරුගාය නිරුධාය පටිපනෙතා හොතිති.

1. 1. 1. 10.

දුතිය අතිතනාගත සුතනං

10. සාවජ්ඣයං-

රූපං භික්ඛවෙ, දුතියං අතිතනාගතං, කො පන වාදෙ පච්චුප්පනනස්ස. එවං පස්සං භික්ඛවෙ, සුතවා අරියසාවකො අතිතස්මිං රූපස්මිං අනපෙඛො හොති, අනාගතං රූපං නාභිනඤ්ඤි, පච්චුප්පනනස්ස රූපස්ස නිබ්බිද්දය විරුගාය නිරුධාය පටිපනෙතා හොති. වෙදනා දුතියා -පෙ- සඤ්ඤා දුතියා -පෙ- සංඛාරා දුතියා -පෙ- විඤ්ඤාණං දුතියං අතිතනාගතං, කො පන වාදෙ පච්චුප්පනනස්ස. එවං පස්සං භික්ඛවෙ, සුතවා අරියසාවකො අතිතස්මිං විඤ්ඤාණස්මිං අනපෙඛො හොති, අනාගතං විඤ්ඤාණං නාභිනඤ්ඤි, පච්චුප්පනනස්ස විඤ්ඤාණස්ස නිබ්බිද්දය විරුගාය නිරුධාය පටිපනෙතා හොතිති.

1. 1. 1. 11.

තතිය අතිතනාගත සුතනං

11. සාවජ්ඣයං-

රූපං භික්ඛවෙ, අනතතා අතිතනාගතං, කො පන වාදෙ පච්චුප්පනනස්ස, එවං පස්සං භික්ඛවෙ, සුතවා අරියසාවකො අතිතස්මිං රූපස්මිං අනපෙඛො හොති, අනාගතං රූපං නාභිනඤ්ඤි, පච්චුප්පනනස්ස රූපස්ස නිබ්බිද්දය විරුගාය නිරුධාය පටිපනෙතා හොති. වෙදනා අනතතා -පෙ- සඤ්ඤා අනතතා -පෙ-

1. 1. 1. 9.

පළමුවැනි අතීතානාගත සූත්‍රය

9. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි අතීත - අනාගත රූපය අතීතය යැ, පව්වුප්පන්න (-පවත්නා) රූපයාගේ (අතීතයනා පිළිබඳ) කවර කථා යැ. (අනිත්‍යමැයි) මහණෙනි, මෙසෙයින් දක්නා ග්‍රැනවත් ආර්යශ්‍රාවක අතීත රූපයෙහි අපෙක්ෂා රහිත වෙයි. අනාගත රූපය නො පනයි, ප්‍රත්‍යුත්පන්න රූපයාගේ නිර්වේදය පිණිස, විරාගය පිණිස නිරොධය පිණිස පිළිපන්නේ වෙයි. වෙදනාව අතීතය යැ... සංඤච අතීතය යැ... සංස්කාර අතීතය යැ... අතීතානාගත විඤ්ඤාන අතීතය යැ, පව්වුප්පන්න විඤ්ඤාන පිළිබඳ කවර කථා යැ. (අනිත්‍ය මැ යි) මහණෙනි, මෙසේ (විදසුන් නුවණින්) දක්නා ග්‍රැනවත් ආර්යශ්‍රාවක අතීත විඤ්ඤානෙහි අපෙක්ෂා රහිත වෙයි, අනාගත විඤ්ඤාන නො පනයි, ප්‍රත්‍යුත්පන්න විඤ්ඤානාගේ නිර්වේදය පිණිස විරාගය පිණිස නිරොධය පිණිස පිළිපන්නේ වේ ය යි.

1. 1. 1. 10.

දෙවැනි අතීතානාගත සූත්‍රය

10. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, අතීතානාගත රූපය දුක් යැ, පවත්නා රූපය පිළිබඳ කවර කථා යැ (දුක් මැයි). මහණෙනි, මෙසේ (විවසුන් නුවණින්) දක්නා ග්‍රැනවත් ආර්යශ්‍රාවක අතීත රූපයෙහි අනපේක්ෂක වෙයි, අනාගත රූපය නො පනයි, පවත්නා රූපයාගේ නිර්වේදය පිණිස, විරාගය පිණිස, නිරොධය පිණිස පිළිපන්නේ වෙයි. වෙදනාව දුක් යැ, ... සංඤච දුක් යැ, ... සංස්කාර දුක් යැ, ... අතීතානාගත විඤ්ඤාන දුක් යැ, පවත්නා විඤ්ඤාන පිළිබඳ කවර කථා යැ. මහණෙනි, මෙසේ දක්නා ග්‍රැනවත් ආර්යශ්‍රාවක අතීත රූපයෙහි අනපේක්ෂක වෙයි, අනාගත රූපය ප්‍රාර්ථනා නො කෙරෙයි, ප්‍රත්‍යුත්පන්න රූපයාගේ නිර්වේදය පිණිස, විරාගය පිණිස, නිරොධය පිණිස පිළිපන්නේ වේ ය යි.

1. 1. 1. 11.

තෙවැනි අතීතානාගත සූත්‍රය

11. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, අතීතානාගත රූපය අනාත්ම ය, වර්තමාන රූපය පිළිබඳ කවර කථා යැ. මහණෙනි, මෙසේ දක්නා ග්‍රැනවත් ආයතීශ්‍රාවක ඉකුත් රූපයෙහි අපෙක්ෂා රහිත වෙයි, මතු රූපය නො පනයි, පවත්නා රූපයාගේ කලකිරීම පිණිස, නො ඇල්ම පිණිස, නිරොධය පිණිස පිළිපන්නේ වෙයි. වෙදනාව අනාත්ම යි ... සංඤච අනාත්ම යි ...

36 සංයුතනනිකායෙ ඛනිසංයුතනං - නකුලපිතුවගෙහා [1.1. 1. 11]

සබ්බාරු අහතතා -පෙ- විඤ්ඤාණං අනතතං අනිතානාගතං, කො පන වාදෙ පච්චුප්පනතස්ස. එවං පස්සං භික්ඛවො, සුතවා අරියසාවකො අනිතස්මිං විඤ්ඤාණස්මිං අනපෙබ්බො භොති, අනාගතං විඤ්ඤාණං නාභිතඤ්ඤාති, පච්චුප්පනතස්ස විඤ්ඤාණස්ස නිබ්බිදාය විරුගාය නිරුරුධාය පටිපනෙතා භොතිති.

නකුලපිතුවගෙහා පඨමො

තස්සුද්දනං :

නකුලපිතා දෙවදහා දොපි භාලිඤ්ඤාකාති ව සමාඛි පටිසල්ලානං උපාදාපරිතස්සනා දුච්චෙ අනිතානාගතා නිඤ්ඤා විග්ගො තෙන පට්ඨවති.

සංස්කෘතියේ සංකීර්ණතාවය - නිකුලපිතූ වර්ගය [1.1.1.11.] 37

සංස්කාර අනන්තයයි ... අතීතානාගත විඥානය අනන්තයයි, වර්තමාන විඥානය පිළිබඳ කවර කථා යැ. මහණෙනි, මෙසේ දක්නා ශ්‍රැතවත් ආයතනික අතීත විඥානයෙහි අපෙක්ෂා රහිත වෙයි, අනාගත විඥානය නො පතයි, ප්‍රත්‍යුත්පන්න විඥානයාගේ නිර්වේදය පිණිස විරාගය පිණිස නිරොධය පිණිස පිළිපන්නේ වේ යයි.

පළමුවැනි නිකුලපිතූ වර්ගයයි.

එහි උද්දාය :

නිකුලපිතූ සූත්‍රය, දෙවදහ සූත්‍රය, භාලිද්දක සූත්‍ර දෙක ය, සමාධි සූත්‍රය, පටිසල්ලාන සූත්‍රය, උපාදපරිත්ථස්සනා සූත්‍ර දෙකය, අතීතානාගත සූත්‍ර තුන දැයි සූත්‍ර එකොළොස්කින් නිකුලපිතූ වර්ගය යුක්ත යයි කියනු ලැබේ.

2. අනිවච්චගෙනා

1. 1. 2. 1.

අනිවච්ච සුත්තං

12. සාවච්ඡියං-

රූපං භික්ඛුවෙ අනිවච්චං, වෙදනා අනිවච්චා, සංඝායං අනිවච්චා, සංඛාරා අනිවච්චා, විඤ්ඤාණං අනිවච්චං. එවං පසුං භික්ඛුවෙ, සුභවා අරියසංවහො රූපසම්මපි නිබ්බිදාති, වෙදනාසම්මපි නිබ්බිදාති, සංඝායාසම්මපි නිබ්බිදාති, සංඛාරෙසම්මපි නිබ්බිදාති, විඤ්ඤාණසම්මපි නිබ්බිදාති. නිබ්බිදං විරජ්ජාති, විරාගා විමුක්ඛාති, විමුක්ඛාසම්මපි ඤාණං ගොති : බිණ්ණා ජාති වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං කතං කරණීයං නාපරං ඉස්සන්තායාති පජානාතිති.

1. 1. 2. 2.

දුක්ඛ සුත්තං

13. සාවච්ඡියං-

රූපං භික්ඛුවෙ දුක්ඛං, වෙදනා දුක්ඛා, සංඝායං දුක්ඛා සංඛාරා දුක්ඛා, විඤ්ඤාණං දුක්ඛං. එවං පසුං භික්ඛුවෙ, -පෙ- නාපරං ඉස්සන්තායාති පජානාතිති.

1. 1. 2. 3.

අනන්ත සුත්තං

14. සාවච්ඡියං-

රූපං භික්ඛුවෙ අනන්තා, වෙදනා අනන්තා, සංඝායං අනන්තා, සංඛාරා අනන්තා, විඤ්ඤාණං අනන්තා. එවං පසුං භික්ඛුවෙ -පෙ- නාපරං ඉස්සන්තායාති පජානාතිති.

1. 1. 2. 4.

යදනිවච්ච සුත්තං

15. සාවච්ඡියං-

රූපං භික්ඛුවෙ අනිවච්චං, යදනිවච්චං නං දුක්ඛං, යං දුක්ඛං තදනන්තා, යදනන්තා නං “නෙතං මම නෙසොභමසම්, න මෙසො අනන්තා”ති එවිමෙතං යපාභුතං සම්මපඤ්ඤාය දාමබ්බං.

2. අනිත්‍ය වර්ගය

1. 1. 2. 1.

අනිත්‍ය සූත්‍රය

12. සැවැත්නුවර :

මහණෙනි, රූපය අනිත්‍ය යැ, වේදනාව අනිත්‍ය යැ, සංඥාව අනිත්‍ය යැ, සංස්කාර අනිත්‍ය යැ, විඤ්ඤා අනිත්‍ය යි. මෙසෙයින් (විද්වූන් නුවණින්) දක්නා ශ්‍රාවණ ආයතනවල රූපයෙහිද කලකිරෙයි, වේදනායෙහිද කලකිරෙයි, සංඥායෙහිද කලකිරෙයි, සංස්කාරයන්හිද කලකිරෙයි, විඤ්ඤායෙහිද කලකිරෙයි. කලකිරෙනුයේ නො ඇලෙයි, නො ඇලීම හේතුවෙන් (කෙලෙසුන් කෙරෙන්) මිදෙයි, මිදුණු කල්හි, මිදිණැයි (ප්‍රත්‍ය වේක්ෂා) ඥානය වෙයි : “ජාතිය ගෙවිණ, මහබලසර වැස නිමවනලදි. සිවුමහ කරණි කරන ලද, මේ රහත්බව සඳහා අත් කිසෙක් නැතැ”යි දනී යයි.

1. 1. 2. 2.

දුකඛ සූත්‍රය

13. සැවැත්නුවර :

මහණෙනි, රූපය දුක් යැ, වේදනාව දුක් යැ, සංඥාව දුක් යැ, සංස්කාර දුක් යැ, විඤ්ඤා දුක යි. මහණෙනි මෙසේ (විද්වූන් නුවණින්) දක්නා ... මේ රහත් බව සඳහා අත් කිසෙක් නැතැයි දනී යයි.

1. 1. 2. 3.

අනත්ත සූත්‍රය

14. සැවැත්නුවර :

මහණෙනි, රූපය අනාත්ම යැ, වේදනාව අනාත්ම යැ, සංඥාව අනාත්ම යැ, සංස්කාර අනාත්ම යැ, විඤ්ඤා අනාත්ම යි. මහණෙනි, මෙසේ දක්නා ... මේ රහත්බව සඳහා අත් කිසෙක් නැතැයි දනී යයි.

1. 1. 2. 4.

යදනිව්ව සූත්‍රය

15. සැවැත්නුවර :

මහණෙනි, රූපය අනිත්‍ය යැ. යමක් අනිත්‍ය නම් එය දුක් යැ, යමක් දුක් නම් එය අනාත්ම යැ, යමක් අනාත්ම නම් එය “තෙල මා අයත් නො වෙයි, තෙලෙ මා නො වෙයි, තෙලෙ මාගේ ආත්මය නො වෙයි.” මෙසෙයින් තෙල යථාභූත කොට මනා නුවණින් දැක්කයුතු.

වේදනා අනිච්චා-පෙ-සඤ්ඤා අනිච්චා-පෙ-සඤ්ඤා අනිච්චා-පෙ-විඤ්ඤාණං අනිච්චං, යදනිච්චං තං දුක්ඛං, යං දුක්ඛං තදනත්තා, යදනත්තා තං “නෙතං මම, නෙසො ‘හමස්මි, න මෙසො අත්තා’ති ඵවමෙතං යථා භුතං සම්මප්පඤ්ඤාය දට්ඨබ්බං.

එවං පසං භික්ඛවෙ, සුත්ථා ආරියසාවකො රූපස්මිම්පි නිබ්බිදාති, -පෙ- නාපරං ඉන්ද්‍රියායාති පජානාතිති.

1. 1. 2. 5.

යංදුක්ඛ සුත්තං

16. සාවජජියං-

රූපං භික්ඛවෙ දුක්ඛං, යං දුක්ඛං තදනත්තා, යදනත්තා තං “නෙතං මම, නෙසො ‘හමස්මි, න මෙසො අත්තා’ති ඵවමෙතං යථා භුතං සම්මප්පඤ්ඤාය දට්ඨබ්බං. වේදනා දුක්ඛා-පෙ-සඤ්ඤා දුක්ඛා-පෙ-සඤ්ඤා දුක්ඛා-පෙ-විඤ්ඤාණං දුක්ඛං, යං දුක්ඛං තදනත්තා, යදනත්තා තං “නෙතං මම, නෙසො ‘හමස්මි, න මෙසො අත්තා’ති ඵවමෙතං යථා භුතං සම්මප්පඤ්ඤාය දට්ඨබ්බං.

එවං පසං භික්ඛවෙ -පෙ- නාපරං ඉන්ද්‍රියායාති පජානාතිති.

1. 1. 2. 6.

යදනත්ත සුත්තං

17. සාවජජියං-

රූපං භික්ඛවෙ අනත්තා යදනත්තා තං “නෙතං මම නෙසො ‘හමස්මි, න මෙසො අත්තා’ති ඵවමෙතං යථා භුතං සම්මප්පඤ්ඤාය දට්ඨබ්බං. වේදනා අනත්තා -පෙ-සඤ්ඤා අනත්තා -පෙ-සඤ්ඤා අනත්තා -පෙ-විඤ්ඤාණං අනත්තා, යදනත්තා තං “නෙතං මම, නෙසො ‘හමස්මි, න මෙ සො අත්තා’ති ඵවමෙතං යථා භුතං සම්මප්පඤ්ඤාය දට්ඨබ්බං.

එවං පසං භික්ඛවෙ, -පෙ- නාපරං ඉන්ද්‍රියායාති පජානාතිති.

1. 1. 2. 7.

පඨම භෙතු සුත්තං

18. සාවජජියං-

රූපං භික්ඛවෙ අනිච්චං. යොපි භෙතු යොපි පච්චගො රූපස්ස උප්පාදය, යොපි අනිච්චො. අනිච්චසම්භූතං භික්ඛවෙ, රූපං කුතො නිච්චං හවිස්සති වේදනා අනිච්චා. -පෙ-සඤ්ඤා අනිච්චා -පෙ-සඤ්ඤා අනිච්චා -පෙ-විඤ්ඤාණං අනිච්චං, යොපි භෙතු යොපි පච්චගො විඤ්ඤාණස්ස උප්පාදය, යොපි අනිච්චො. අනිච්චසම්භූතං භික්ඛවෙ, විඤ්ඤාණං කුතො නිච්චං හවිස්සති.

එවං පසං භික්ඛවෙ -පෙ- නාපරං ඉන්ද්‍රියායාති පජානාතිති.

වෙදනාව අනිත්‍ය යැ ... සංඥව අනිත්‍ය යැ ... සංස්කාර අනිත්‍ය යැ ... විඤ්ඤාන අනිත්‍ය යැ. යමක් අනිත්‍ය නම් එය දුක් යැ, යමක් දුක් නම් එය අනාත්ම යැ, යමක් අනාත්ම නම් එය “තෙල මා අයත් නො වෙයි, තෙලෙ මම නො වෙමි, තෙල මාගේ ආත්මය නො වෙයි.” මෙසෙයින් තෙල යථාභූත කොට සමාක්ප්‍රඥයෙන් දැක්ක යුතු.

මහණෙනි, මෙසෙයින් දක්නා ග්‍රැහවත් ආයථිග්‍රාවක රූපයෙහිද කලකිරෙයි ... මේ රහත්බව සඳහා අන් කියෙක් නැතැයි දනී යයි.

1. 1. 2. 5.

යංදුක්ඛ සූත්‍රය

16. සැවැත්නුවර :

මහණෙනි, රූපය දුක් යැ, යමක් දුක් නම් එය අනාත්ම යැ. යමක් අනාත්ම නම් “තෙල මා අයත් නො වෙයි, තෙලෙ මම නො වෙමි, තෙල මාගේ ආත්මය නො වෙයි” මෙසේ තෙල ඇති සැවියෙන් සමාක්ප්‍රඥයෙන් දැක්ක යුතු. වෙදනාව දුක් යැ ... සංඥව දුක් යැ ... සංස්කාර දුක් යැ ... විඤ්ඤාන දුක් යි. යමක් දුක් නම් එය අනාත්ම යි. යමක් අනාත්ම නම් එය “තෙල මා අයත් නො වෙයි, තෙලෙ මම නො වෙමි, තෙල මාගේ ආත්මය නො වෙයි” මෙසේ තෙල ඇතිසැවියෙන් සමාක්ප්‍රඥයෙන් දැක්ක යුතු.

මහණෙනි, මෙසේ දක්නා ... මේ රහත් බව සඳහා අන්කියෙක් නැතැයි දනී, යයි.

1. 1. 2. 6.

යදනත්ත සූත්‍රය

17. සැවැත්නුවර :

මහණෙනි, රූපය අනාත්ම යි. යමක් අනාත්ම නම් එය “තෙල මා අයත් නො වෙයි, තෙලෙ මම නො වෙමි, තෙල මාගේ ආත්මය නො වෙයි. මෙසේ තෙල යථාභූත කොට සමාක් ප්‍රඥයෙන් දැක්කයුතු, වෙදනාව අනාත්ම යැ ... සංඥව අනාත්ම යැ ... සංස්කාර අනාත්ම යැ ... විඤ්ඤාන අනාත්ම යි. යමක් අනාත්ම නම් එය “තෙල මා අයත් නො වෙයි, තෙලෙ මම නො වෙමි, තෙල මාගේ ආත්මය නො වෙයි” මෙසේ තෙල යථාභූත කොට සමාක් ප්‍රඥයෙන් දැක්කයුතු.

මහණෙනි, මෙසෙයින් දක්නා ... මේ රහත් බව සඳහා අන්කියෙක් නැතැයි දනී යයි.

1. 1. 2. 7.

පයම හෙතු සූත්‍රය

18. සැවැත්නුවර :

මහණෙනි, රූපය අනිත්‍ය යැ රූපයාගේ ඉපැන්මට යමක් හෙතු වේ නම් ප්‍රත්‍යය වේ නම්, හෙ ද අනිත්‍ය යි. මහණෙනි, රූපය අනිත්‍ය සම්භූත යි. කොයින් නිත්‍ය වන්නේ ද, වෙදනාව අනිත්‍ය යැ ... සංඥව අනිත්‍ය යැ ... සංස්කාර අනිත්‍ය යැ ... විඤ්ඤාන අනිත්‍ය යැ, විඤ්ඤායාගේ ඉපැන්මට යමක් හෙතු වේ ද, යමක් ප්‍රත්‍යය වේ ද, හෙ ද අනිත්‍ය යැ. කොයින් නිත්‍ය වන්නේ ද.

මහණෙනි, මෙසේ දක්නා ... මේ රහත් බව පිණිස අන් කියෙක් නැතැයි දනී යයි.

1. 1. 2. 8.

දුතිය හෙතු සුත්තං

19. සාවච්ඡියං-

රූපං භික්ඛවෙ, දුක්ඛං. යොපි හෙතු යොපි පච්චයො රූපස්ස උප්පාදාය සොපි දුක්ඛො. දුක්ඛසම්භූතං භික්ඛවෙ, රූපං, කුතො සුඛං භවිස්සති. වෙදනා දුක්ඛා -පෙ- සඤ්ඤා දුක්ඛා -පෙ- සඛාරා දුක්ඛා -පෙ- විඤ්ඤාණං දුක්ඛං. යොපි හෙතු යොපි පච්චයො විඤ්ඤාණස්ස උප්පාදාය සොපි දුක්ඛො දුක්ඛසම්භූතං භික්ඛවෙ, විඤ්ඤාණං. කුතො සුඛං භවිස්සති.

එවං පස්සං භික්ඛවෙ -පෙ- නාපරං ඉත්ථත්තායාති පජානාතිති.

1. 1. 2. 9.

තතිය හෙතු සුත්තං

20. සාවච්ඡියං-

රූපං භික්ඛවෙ, අනත්තා. යොපි හෙතු යොපි පච්චයො රූපස්ස උප්පාදාය සොපි අනත්තා. අනත්තසම්භූතං භික්ඛවෙ රූපං, කුතො අත්තා භවිස්සති. වෙදනා අනත්තා -පෙ- සඤ්ඤා අනත්තා -පෙ- සඛාරා -පෙ- අනත්තා -පෙ- විඤ්ඤාණං අනත්තා. යොපි හෙතු යොපි පච්චයො විඤ්ඤාණස්ස උප්පාදාය සොපි අනත්තා. අනත්තසම්භූතං භික්ඛවෙ විඤ්ඤාණං. කුතො අත්තා භවිස්සති.

එවං පස්සං භික්ඛවෙ, සුඛවා අරියසංවිකො රූපසම්මපි නිබ්බිඤ්ඤාති, වෙදනායපි නිබ්බිඤ්ඤාති, සඤ්ඤායපි නිබ්බිඤ්ඤාති, සඛාරෙසුපි නිබ්බිඤ්ඤාති, විඤ්ඤාණසම්මපි නිබ්බිඤ්ඤාති. නිබ්බිඤ්ඤා විරජ්ජති, විරුහා විමුච්චති, විමුක්තසම්මං විමුක්තමිති ඤාණං භොති. ඛිණං ජාති, වුස්සිතං බ්‍රහ්මවරියං, කතං කරඤ්ඤියං, නාපරං ඉත්ථත්තායාති පජානාතිති.

1. 1. 2. 10.

. ආනන්ද සුත්තං

21. සාවච්ඡියං-

අථ බො ආයස්මා ආනන්දෙ යෙන භගවා තෙත්තපසඛිකම් උපසඛිකම්භා භගවත්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසීන්තො බො ආයස්මා ආනන්දෙ භගවත්තං එතදවොච :

නිරුධො නිරුධොති භන්තෙ වුච්චති, කතමෙසානං බො භන්තෙ ඛම්මානං නිරොධා නිරොධොති වුච්චති ?

1. 1. 2. 8.
දෙවැනි හෙතු සූත්‍රය

19. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, රූපය දුක් යැ. රූපයාගේ උත්පාදය පිණිස යම් හෙතෙයක් යම් ප්‍රත්‍යයෙක් ඇත් ද, හෙ ද දුකැ. මහණෙනි, රූපය දුක්ඛසම්භූත යි. කොයින් සුඛයෙක් වේ ද, වේදනා දුක් යැ ... සංඥා දුක් යැ ... සංස්කාරයෝ දුක්ඛ ... විඤ්ඤාන දුක් යැ, විඤ්ඤානාගේ උත්පාදය සඳහා යම් හෙතෙවක් හා ප්‍රත්‍යයක් හා ඇත් ද, එ ද දුකැ. මහණෙනි, විඤ්ඤාන දුක්ඛ සම්භූත යි. කොයින් සුඛ වේ ද.

මහණෙනි, මෙසේ දක්නා ආර්යශ්‍රාවක ... එ අර්හත්වය පිණිස අත් කියෙක් නැති යි නුවණින් දනී.

1. 1. 2. 9.
තෙවැනි හෙතු සූත්‍රය

20. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, රූපය අනාත්ම යැ, රූපයාගේ උත්පාදය සඳහා යම් මැ හෙතෙයක් යම් මැ ප්‍රත්‍යයෙක් ඇත් ද, හෙ ද අනාත්ම යැ. මහණෙනි, රූපය අනාත්ම සම්භූත යි කොයින් ආත්මයෙක් වේ ද. වේදනාව අනාත්ම යැ ... සංඥාව අනාත්ම යැ ... සංස්කාරයෝ අනාත්මයහ ... විඤ්ඤාන අනාත්ම යැ විඤ්ඤානාගේ උත්පාදය පිණිස යම් හෙතෙයක් ඇත් ද, යම් ප්‍රත්‍යයෙක් ඇත් ද, හෙ ද අනාත්ම යැ. මහණෙනි, විඤ්ඤාන අනාත්ම සම්භූත යි. කොයින් ආත්මයෙක් වේ ද.

මහණෙනි මෙසේ දක්නා ශ්‍රාවතවත් ආර්යශ්‍රාවක රූපයෙහිද නිර්වේද කරයි, වේදනා යෙහිද නිර්වේද කරයි, සංඥායෙහිද නිර්වේද කරයි, සංස්කාරයන්හිද නිර්වේද කරයි, විඤ්ඤානෙහිද නිර්වේද කරයි. නිර්වේද කරනුයේ විරාග කරයි, විරාග භෙතෙයෙන් මිදෙයි, මිදුණු කල “ විමුක්තයෙම් ” යි ඥානය පහල වෙයි. ජාතිය ක්ෂිණ වූ, බලසර වැස නිමවන ලද, කරණි කරන ලද, එ අර්හත්වය පිණිස අත් කියෙක් නැති යි නුවණින් දනී.

1. 1. 2. 10.
ආනන්ද සූත්‍රය

21. සැවැත්තුවර :

ඉක්ඛිති ආයුෂ්මත් අනද තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරා එළැඹියහ. එළැඹූ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සකසා වැද එකන්පසෙකැ හුන්හ. එකන්පසෙකැ හුන් ආයුෂ්මත් අනද තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැල කළහ. :

වහන්ස, නිරොධ යැ, නිරොධ යැ යි කියනු ලැබෙයි. වහන්ස, කවර ධර්ම භෙතෙ කුන්ගේ නිරොධයෙන් ‘නිරොධය යි’ කියනු ලැබේ ද ?

රූපං බො ආනන්ද, අනිච්චං, සංඛිතං පටිච්චසමුප්පන්නං ඛයධම්මං වයධම්මං විරූගධම්මං නිරෝධධම්මං. තස්ස නිරෝධා නිරෝධොති චූළවතී, වේදනා අනිච්චා -පෙ- තස්ස නිරෝධා නිරෝධොති චූළවතී. සංඛිතා අනිච්චා -පෙ- තස්ස නිරෝධා නිරෝධොති චූළවතී. සංඛාරා අනිච්චා -පෙ- තෙසං නිරෝධා නිරෝධොති චූළවතී, විඤ්ඤාණං අනිච්චං සංඛිතං පටිච්චසමුප්පන්නං ඛයධම්මං වයධම්මං විරූගධම්මං නිරෝධධම්මං, තස්ස නිරෝධා නිරෝධොති චූළවතීති.

ඉමෙසං බො ආනන්ද ඛම්මානං නිරෝධා නිරෝධොති චූළවතීති
අනිවච්චග්ගො දුතියො.

තස්සද්දානං :

අනිච්චං දුක්ඛං අනන්තා සද්දනිච්චාපරෙ තයො
භෙදානාපි තයො චූත්තා ආනන්දෙන දුරිතො වග්ගො.

ආනන්දය, රූපය අනිත්‍ය යැ, ප්‍රත්‍යයන් විසින් කරන ලද, ප්‍රතිත්‍යසමුත්පන්න යැ, කියවන සැහැටි ඇතැ, වියවන සැහැටි ඇතැ, විරාගස්වභාව ඇතැ, නිරොධ ස්වභාව ඇති. ඒ රූපයාගේ නිරොධ හෙතෙයෙන් “නිරොධය” යි කියනු ලැබෙයි. වේදනා අනිත්‍ය යැ ... සංඥා අනිත්‍ය යැ ... සංස්කාරයෝ අනිත්‍යහ ... විඤ්ඤා අනිත්‍ය යැ, ප්‍රත්‍යයන් විසින් කරන ලද, ප්‍රත්‍යයෙන් සමුත්පන්නයැ, ක්ෂයස්වභාව ව්‍යයස්වභාව විරාගස්වභාව නිරොධස්වභාව ඇති. ඒ විඤ්ඤාගේ නිරොධයෙන් “නිරොධය” යි කියනු ලැබෙයි.

ආනන්ද මේ ධර්මයන්ගේ නිරොධයෙන් “නිරොධය” යි කියනු ලැබේ.

දෙවැනි අනිත්‍ය වර්ග යි.

එහි උද්දනය :

අනිච්ච සූත්‍රය, දුක්ඛ සූත්‍රය, අනත්ත සූත්‍රය, යදනිච්චාදී අත්‍ය තුන් සූත්‍රයෝ යැ, හෙතු වසයෙන් සූත්‍රයෝ තුන් දෙනෙකැ ආනන්ද සූත්‍රයෙන් වෛශේ වර්ගය පිරිහි.

3. භාරවගෙහා

1. 1. 3. 1.

භාර සුතතං

සාමන්තියං-

භාරඤ්ච වො භික්ඛවෙ දෙසියාමි භාරභාරඤ්ච, භාරාදානඤ්ච, භාරනිකෙට්ඨඤ්ච. තං සුඤ්ඤං -පෙ- එතදවොච :

කතමො ච භික්ඛවෙ භාරො : පඤ්චපාදානකකිකානියං වචනීයං. කතමෙ පඤ්ච : රුප්පපාදානකකිකො, වේදනුපාදානකකිකො, සංස්පෘශ්පාදානකකිකො, සංඛාරපාදානකකිකො, විඤ්ඤාදානකකිකො. අයං චූළචනි භික්ඛවෙ භාරො.

කතමො ච භික්ඛවෙ භාරභාරො : පුග්ගලොකියං වචනීයං, සො'යං ආයස්මා එවනාමො එවංගොසෙතා, අයං චූළචනි භික්ඛවෙ, භාරභාරො.

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ, භාරාදානං : යායං තණ්හා පොනොහවිතා නාදිරුග්ගහගතා තත්ත තත්තාභිනාදිති සෙය්‍යපිදං : කාමතණ්හා භව-තණ්හා විභවතණ්හා. ඉදං චූළචනි භික්ඛවෙ භාරාදානං.

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ භාරනිකෙට්ඨං : යො තස්සායෙව තණ්හාය අසෙසවිරාගනිරෝධො චාහො පටිනිස්සග්ගො මුතති අනාලයො. ඉදං චූළචනි භික්ඛවෙ භාරනිකෙට්ඨනනි.

ඉදමවොච භගවා ඉදං වතා සුගතො අපාපරං එතදවොච සත්ථ :

1. භාරා භවෙ පඤ්චකකිකා භාරභාරො ච පුග්ගලො, භාරාදානං දුඛං¹ ලොකෙ භාරනිකෙට්ඨං සුඛං.
2. නිකම්පිත්ථා ගරා භාරං අඤ්ඤං භාරං අනාදිය, සමුලං තණ්හං අබ්බුග්ග නිවර්තනො පටිනිබ්බතො.

1. 1. 3. 2.

පටිඤ්ඤා සුතතං

23. සාමන්තියං-

පටිඤ්ඤායො ච භික්ඛවෙ ධම්මෙ දෙසියාමි පටිඤ්ඤාඤ්ච, තං සුඤ්ඤං -පෙ-

1. දුකං - සිමු. මජ්ඣං,

3. භාර වර්ගය

1. 1. 3. 1.

භාර සූත්‍රය

22. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, තොපට භාරය ද දෙසමි, භාරභාරය හා භාරාදනය හා භාරනික්කේඛපය හා දෙසමි. එය අසව ... තෙල වදළහ :

මහණෙනි, “ භාර ” නම් කවරෙ යන් : පඤ්ච උපාදන ස්කන්ධහ’යි කියයුතු වෙයි.

කවර පසෙක : එ මෙසේ යැ : රූපොපාදනස්කන්ධ යැ, වේදනොපාදනස්කන්ධ යැ, සංඥොපාදනස්කන්ධ යැ, සංස්කාරොපාදනස්කන්ධ යැ, විඤ්ඤාපාදනස්කන්ධ යි. මහණෙනි, මෙ භාරයැ යි කියනු ලැබෙයි.

මහණෙනි, “ භාරභාර ” නම් කවරෙ යන් : පුද්ගල යයි කිය යුතු වෙයි. මෙබඳු නම් ඇති මෙබඳු ගොනු ඇති, යම් ආයුෂ්මත් කෙනෙක් ඇත් ද, මහණෙනි මෙ “ භාරභාර ” යයි කියනු ලැබෙයි.

මහණෙනි, “ භාරාදන ” නම් කවරෙ යන් : පුනර්භවය පිණිස පවත්නා නන්දිරාග සහගත වූ රූපාදි ඒ ඒ අරමුණෙහි අභිනන්දන ස්වභාව ඇති යම් මෙ තෘෂ්ණායෙක් ඇත් ද, එ කෙසේ ද යන් : කාමතෘෂ්ණා යැ, භවතෘෂ්ණා යැ, විභවතෘෂ්ණා යි. මහණෙනි, මෙ “ භාරාදන ” යි කියනු ලැබෙයි.

මහණෙනි, “ භාරනික්කේඛප ” නම් කවරෙ යන් : ඒ තෘෂ්ණාවගේ මැ යම් අශෙෂ විරාගනිරෝධයෙක්, පරිත්‍යාගයෙක්, හැරැපිමෙක්, බිඳීමෙක්, නො ඇල්මෙක් ඇත් ද, මහණෙනි, මෙ “ භාරනික්කේඛප ” යි කියනු ලැබෙයි.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදළහ. සුගතයන් වහන්සේ මෙය වදුරා ශාස්තෘ වූ බුදුහු යළිදු අත්‍ය වූ තෙල ගාථා ද වදළ සේකි.

1. පඤ්චස්කන්ධයෝ එකැතින් භාරයහ, වැළි පුද්ගල භාරභාර වෙයි, ලොකයෙහි භාරාදනය (භාරග්‍රහණය) දුක්වෙයි, භාරනික්කේඛපය සුඛ වෙයි.

2. ගුරුබර බහා තබා අන්බරක් නො ගෙන අවිද්‍යා මූල සහිත තෘෂ්ණාව උදුරා නිස්තෘෂ්ණ වූයේ පිරිනිවිදේ නම් වේ.

1. 1. 3. 2.

පරිඤ්ඤා සූත්‍රය

12. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, පරිඤෙය ධර්මයනුදු දෙසමි, පරිඤ ද දෙසමි, එ අසව ...

කතමෙ ව භික්ඛවෙ පරිඤ්ඤායො ධම්මො :

රූපං භික්ඛවෙ, පරිඤ්ඤායො ධම්මො, වෙදනා පරිඤ්ඤායො ධම්මො, සංඤ්ඤා පරිඤ්ඤායො ධම්මො, සංඛාරා පරිඤ්ඤායො ධම්මො, විඤ්ඤාණං පරිඤ්ඤායො ධම්මො. ඉමෙ වුව්චනානි භික්ඛවෙ, පරිඤ්ඤායො ධම්මො.

කතමො ච භික්ඛවෙ, පරිඤ්ඤා :

යො භික්ඛවෙ රුහකකයො ද්‍රෙහකකයො මොහකකයො. අයං වුව්චනි භික්ඛවෙ පරිඤ්ඤානි

1. 1. 3. 3.

අභිජාන සුතතං

24. සාවච්ඡිකං-

රූපං භික්ඛවෙ, අනභිජානං අපරිජානං අවිරාජයං අපජහං අභබ්බො දුක්ඛකකයාය. වෙදනං අනභිජානං -පෙ- සංඤ්ඤා අනභිජානං -පෙ- සංඛාරෙ අනභිජානං -පෙ- විඤ්ඤාණං අනභිජානං අපරිජානං අවිරාජයං අපජහං අභබ්බො දුක්ඛකකයාය.

රූපඤ්ච ඛො භික්ඛවෙ, අභිජානං පරිජානං විරාජයං පජහං භබ්බො දුක්ඛකකයාය. වෙදනං අභිජානං -පෙ- සංඤ්ඤා අභිජානං -පෙ- සංඛාරෙ අභිජානං -පෙ- විඤ්ඤාණං අභිජානං පරිජානං විරාජයං පජහං භබ්බො දුක්ඛකකයානි.

1. 1. 3. 4.

ජන්දරාග සුතතං

25. සාවච්ඡිකං-

යො භික්ඛවෙ, රූපයමිං ජන්දරාගො, නං පජහථ, එවං නං රූපං පභිනං භවිස්සති උච්ඡින්නමුලං තාලාවඤ්ඤකතං අනභාවකතං අයතිං අනුපාදාමිමං.

යො වෙදනාය ජන්දරාගො, නං පජහථ, එවං සා වෙදනා පභිනා භවිස්සති උච්ඡින්නමුලා තාලාවඤ්ඤකතා අනභාවකතා අයතිං අනුපාදාමිමං.

යො සංඤ්ඤාය ජන්දරාගො, නං පජහථ -පෙ- යො සංඛාරෙසු ජන්දරාගො, නං පජහථ, එවං තෙ සංඛාරා පභිනා භවිස්සන්ති උච්ඡින්නමුලා තාලාවඤ්ඤකතා අනභාවකතා අයතිං අනුපාදාමිමං.

යො විඤ්ඤාණයමිං ජන්දරාගො, නං පජහථ, එවං නං විඤ්ඤාණං පභිනං භවිස්සති උච්ඡින්නමුලං තාලාවඤ්ඤකතං අනභාවකතං අයතිං අනුපාදාමිමං.

මහණෙනි, පරිඥය ධර්මයෝ කවරහ යත් :

මහණෙනි, රූපය පරිඥය (සමතික්‍රම කළයුතු) ධර්ම යැ වෙදනා පරිඥය ධර්ම යැ සංඥ පරිඥය ධර්ම යැ සංස්කාර පරිඥය ධර්ම යැ විඤ්ඤාන පරිඥය ධර්ම යි. මහණෙනි, මොහු පරිඥය ධර්මහ යි කියනු ලබෙත්.

මහණෙනි, පරිඥ කවර යත් :

මහණෙනි, යම් රාගක්‍ෂයෙක් දෙසක්‍ෂයෙක් මොහක්‍ෂයෙක් ඇත් ද, මහණෙනි, මෙ පරිඥ යි කියනු ලබේ.

1. 1. 3. 3.

අභිජාන සූත්‍රය

24. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, රූපය ඤාපරිඥ වශයෙන් නො දන්නේ තීරණ පරිඥ වශයෙන් නො දන්නේ ප්‍රභාණපරිඥ වශයෙන් නො ඉක්මවනුයේ නො හරනේ දුඛක්ෂය පිණිස අභව්‍ය යැ, වෙදනා ඤාපරිඥවශයෙන් නො දන්නේ ... සංඥ ඤාපරිඥ වශයෙන් නො දන්නේ ... සංස්කාර ඤාපරිඥවශයෙන් නො දන්නේ ... විඤ්ඤාන ඤාපරිඥ වශයෙන් නො දන්නේ තීරණ පරිඥවශයෙන් නො දන්නේ ප්‍රභාණ පරිඥවශයෙන් නො ඉක්ම වනුයේ නො හරනේ දුඛක්ෂය පිණිස අභව්‍ය යි.

මහණෙනි, රූපය ඤාපරිඥවශයෙන් දන්නේ තීරණපරිඥවශයෙන් දන්නේ ප්‍රභාණ පරිඥවශයෙන් ඉක්මවනුයේ දුරලක්‍රමයේ දුඛක්ෂය පිණිස භව්‍ය වෙයි. වෙදනා ඤාපරිඥවශයෙන් දන්නේ ... සංඥ ඤාපරිඥවශයෙන් දන්නේ ... සංස්කාර ඤාපරිඥ වශයෙන් දන්නේ ... විඤ්ඤාන ඤාපරිඥවශයෙන් දන්නේ තීරණ පරිඥවශයෙන් දන්නේ ප්‍රභාණපරිඥවශයෙන් ඉක්මවනුයේ දුරලක්‍රමයේ දුඛක්ෂය පිණිස භව්‍ය වේ.

1. 1. 3. 4.

ජන්දරාග සූත්‍රය

25. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, රූපයෙහි යම් ජන්දරාගයෙක් ඇත් ද, එය දුරුකරව. මෙසේ ඒ රූපය, ප්‍රතිණ වූයේ උසුන් මුල් ඇත්තේ, මුදුන් සුන් තලක් සෙයින් අවස්තුක වූයේ අනභාව කරන ලද්දේ මතුයෙහි නූපදනා සැහැවී ඇත්තේ වෙයි.

වෙදනායෙහි යම් ජන්දරාගයෙක් ඇත් ද, එය දුරුකරව. මෙසේ ඒ වෙදනාව, ප්‍රතිණ වෙයි. උසුන් මුල් ඇති වෙයි. මුදුන් සුන් තලක් සෙයින් කරන ලද අවස්තුකභාව ඇති වෙයි. අනභාව කරන ලද වෙයි. මතුයෙහි නූපදනා සැහැවී ඇති වේ.

සංඥයෙහි යම් ජන්දරාගයෙක් ඇත් ද, එය හැරපියව ... සංස්කාරයන්හි යම් ජන්ද රාගයෙක් ඇත් ද, එය දුරුකරව, මෙසේ ඒ සංස්කාරයෝ ප්‍රතිණ වූවාහු උසුන් මුල් ඇත්තාහු තැලාවස්තුකාන වූවාහු අනභාවකාන වූවාහු මත්තෙහි නූපදනා සැහැවී ඇත්තාහු වෙත්.

විඤ්ඤානෙහි යම් ජන්දරාගයෙක් ඇත් ද එය නෙරව. මෙසේ ඒ විඤ්ඤාන ප්‍රතිණ වූයේ උසුන් මුල් ඇත්තේ, මුදුන් සුන් තලක් සෙයින් අවස්තුක වූයේ අනභාව කරන ලද්දේ මතුයෙහි නූපදනා සැහැවී ඇත්තේ වේ.

1. 1. 3. 5.

පඨම අසසාද සුතතං

26. සාවද්දියං-

පුබ්බෙව් මෙ භික්ඛවෙ, සමෙධොධිං අනභිසම්බුද්ධියා බොධිසත්තසොසෙව සතො ඵතද්දොසි :

කො හු බො රූපස්ස අස්සාදො, කො ආදීනවො, කිං නිස්සරණං :
කො වේදනාය -පෙ- කො සඤ්ඤාය -පෙ- කො සංඛාරානං -පෙ-
කො විඤ්ඤාණස්ස අස්සාදො, කො ආදීනවො කිං නිස්සරණනති :

තස්ස මස්සං භික්ඛවෙ ඵතද්දොසි : යං බො රූපං පටිච්ච
උපපජ්ජති සුඛං සොමනස්සං, අයං රූපස්ස අස්සාදො, යං රූපං
අනිච්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං, අයං රූපස්ස ආදීනවො, යො රූපස්මිං
ඡන්දරුගච්ඡනගො ඡන්දරුගප්පභානං, ඉදං රූපස්ස නිස්සරණං.

යං වේදනං පටිච්ච -පෙ- යං සඤ්ඤං පටිච්ච -පෙ- යං සංඛාරො
පටිච්ච උපපජ්ජති සුඛං සොමනස්සං, අයං සංඛාරානං අස්සාදො, යෙ
සංඛාරා අනිච්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං, අයං සංඛාරානං ආදීනවො,
යො සංඛාරොසු ඡන්දරුගච්ඡනගො ඡන්දරුගප්පභානං, ඉදං සංඛාරානං
නිස්සරණං.

යං විඤ්ඤාණං පටිච්ච උපපජ්ජති සුඛං සොමනස්සං, අයං විඤ්ඤාණස්ස
අස්සාදො, යං විඤ්ඤාණං අනිච්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං, අයං
විඤ්ඤාණස්ස ආදීනවො, යො විඤ්ඤාණස්මිං ඡන්දරුගච්ඡනගො
ඡන්දරුගප්පභානං ඉදං විඤ්ඤාණස්ස නිස්සරණං.

සාවඤ්චිවඤ්චාහං භික්ඛවෙ ඉමෙසං පඤ්චන්තං උපාදානකකිකානං
ඵචං අස්සාදඤ්ච අස්සාදතො ආදීනවඤ්ච ආදීනවතො නිස්සරණඤ්ච
නිස්සරණතො යථාභූතං න අබ්භඤ්ඤාසිං, නෙවනාචාහං භික්ඛවෙ,
සදෙවකෙ ලොකෙ සමාරකෙ සබ්බගමකෙ සස්සමණ්ට්ඨාගමණීයං
පජාය සදෙවමනුස්සාය අනුත්තරං සම්මාසමොධොධිං අභිසම්බුද්ධොති¹
පච්චඤ්ඤාසිං.

සතොව බො'හං භික්ඛවෙ, ඉමෙසං පඤ්චන්තං උපාදානකකිකානං
ඵචං අස්සාදඤ්ච අස්සාදතො ආදීනවඤ්ච ආදීනවතො නිස්සරණඤ්ච
නිස්සරණතො යථාභූතං අබ්භඤ්ඤාසිං, අපාහං භික්ඛවෙ, සදෙවකෙ
ලොකෙ සමාරකෙ සබ්බගමකෙ සස්සමණ්ට්ඨාගමණීයං පජාය සදෙව-
මනුස්සාය අනුත්තරං සම්මාසමොධොධිං අභිසම්බුද්ධොති¹ පච්චඤ්ඤාසිං,
ඤ්ඤාණඤ්ච පන මෙ දස්සනං උදපාදි, අකුප්පා මෙ වෙතොවිමුත්ති,
අයමනතිමා ජාති නඤ්ඤාති පුත්ඛවොති.

1. අභිසම්බුද්ධොති - සිමු.

1. 1. 3. 5.

පළමුවැනි අස්සාද සූත්‍රය

26. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, සම්බෝධියෙන් පළමු මැ අභිසම්බෝධියට නො පත් බෝසත්වූ මැ මට මේ සිත පහළ විය :

රූපයාගේ ආස්වාදය කවර යැ, ආදීනව කවර යැ, නිස්සරණය කීමෙක : වේදනායෙහි ... සංඤ්ඤායෙහි ... සංස්කාරයන්ගේ ... විඤ්ඤායෙහි ආස්වාදය කවර යැ, ආදීනව කවර යැ, නිස්සරණය කීමෙකැයි.

මහණෙනි, ඒ මාහට තෙල සිත විය : රූපය නිසා යම් සුවයෙක් සොම්නසෙක් උපදී ද, මේ රූපයාගේ ආස්වාද යි. යම් රූපයක් අනිත්‍ය ද දුක් ද විපරිණාම සැඟවී ද, මේ රූපයාගේ ආදීනව යි. රූපයෙහි යම් ඡන්දරාග වනයක් ඡන්දරාග ප්‍රභාණයෙක් ඇත් ද, මේ රූපයාගේ නිස්සරණ යි.

වේදනාව නිසා ... සංඤ්ඤා නිසා ... සංස්කාර නිසා යම් සුවයෙක් සොම්නසෙක් උපදී ද, මේ සංස්කාරයන්ගේ ආස්වාද යි. යම් සංස්කාර කෙනෙක් අනිත්‍ය ද දුක් ද පෙරළෙන සැඟවී ඇත් ද, මේ සංස්කාරයන්ගේ ආදීනව යි. සංස්කාරයන්ගේ යම් ඡන්දරාගවනයක් ඡන්දරාගප්‍රභාණයෙක් ඇත් ද, මේ සංස්කාරයන්ගේ නිස්සරණ යි.

විඤ්ඤා නිසා යම් සුවයෙක් සොම්නසෙක් උපදී ද, මේ විඤ්ඤායාගේ අස්සාද යි. යම් විඤ්ඤායෙක් අනිත්‍ය ද දුක් ද පෙරළෙන සැඟවී ඇත් ද, මේ විඤ්ඤායාගේ ආදීනව යි. විඤ්ඤායෙහි යම් ඡන්දරාග වනයක් ඡන්දරාගප්‍රභාණයෙක් ඇත් ද මේ විඤ්ඤායාගේ නිස්සරණ යි.

මහණෙනි, යථාක් වටිනා මෙම පඤ්චොපාදනස්කන්ධයන්ගේ ආස්වාදය ආස්වාද වශයෙන් ද ආදීනව ආදීනව වශයෙන් ද නිශ්ශරණය නිශ්ශරණ වශයෙන් ද මේ සෙයින් ඇතිසැටි අවබෝධ නො කෙළෙමි ද, මහණෙනි, ඒකක් මම දෙවියන් සහිත මරුන් සහිත බලුන් සහිත ලොකයෙහි මහණ බමුණන් සහිත දෙවි මිනිසුන් සහිත සත්ත්වප්‍රජාව කෙරෙහි අනුන්තර වූ සමායක් යථාබෝධිය අවබෝධ කෙළෙමැයි නො ම ප්‍රතිඥ කෙළෙමි.

මහණෙනි, යම් කලෙක පවත් වම මෙම පඤ්චොපාදනස්කන්ධයන් ගේ ආස්වාදය ආස්වාද විසින් ද ආදීනව ආදීනව විසින් ද නිශ්ශරණය නිශ්ශරණ විසින් ද මේ සෙයින් යථාභූත කොට අවබෝධ කෙළෙමි ද, මහණෙනි, එකල්හි මම දෙවියන් සහිත මරුන් සහිත බලුන් සහිත ලොකයෙහි මහණ බමුණන් සහිත දෙවි මිනිසුන් සහිත සත්ත්වප්‍රජාව කෙරෙහි අනුන්තර වූ සමායක් සම්බෝධිය අවබෝධ කෙළෙමැයි ප්‍රතිඥ කෙළෙමි. මට ඤාදර්ශනය ද උපත, මාගේ වතොවිමුක්තිය (ඵලසමාධිය) අකොප්‍ය යැ, මේ අන්තිම ජාතිය යි, දැන් පුනර්භවයෙක් නැති යි.

1. 1. 3. 6.

දුතිය අසසාද සුත්තං

27. සාවජ්ඣයං-

රූපස්සාහං භික්ඛවෙ, අස්සාදපරියෙසනං අවරිං, යො රූපස්ස අස්සාදෙ තදඡකිගමං, යාවතා රූපස්ස අස්සාදෙ පඤ්ඤාය මෙ සො සුද්ධෙසී. රූපස්සාහං භික්ඛවෙ, ආදීනවපරියෙසනං අවරිං, යො රූපස්ස ආදීනවො තදඡකිගමං, යාවතා රූපස්ස ආදීනවො පඤ්ඤාය මෙ සො සුද්ධෙසී, රූපස්සාහං භික්ඛවෙ, නිස්සරණපරියෙසනං අවරිං. යං රූපස්ස නිස්සරණං තදඡකිගමං, යාවතා රූපස්ස නිස්සරණං පඤ්ඤාය මෙ තං සුද්ධෙසී.

වෙදනායාහං භික්ඛවෙ, අස්සාදපරියෙසනං අවරිං. -පෙ- සඤ්ඤායාහං භික්ඛවෙ, අස්සාදපරියෙසනං අවරිං. -පෙ- සබ්බාදිනාහං භික්ඛවෙ, අස්සාදපරියෙසනං අවරිං. -පෙ- විඤ්ඤාණස්සාහං භික්ඛවෙ, අස්සාද-පරියෙසනං අවරිං, යො විඤ්ඤාණස්ස අස්සාදෙ තදඡකිගමං, යාවතා විඤ්ඤාණස්ස අස්සාදෙ පඤ්ඤාය මෙ සො සුද්ධෙසී, විඤ්ඤාණස්සාහං භික්ඛවෙ, ආදීනවපරියෙසනං අවරිං, යො විඤ්ඤාණස්ස ආදීනවො තදඡකිගමං. යාවතා විඤ්ඤාණස්ස ආදීනවො පඤ්ඤාය මෙ සො සුද්ධෙසී. විඤ්ඤාණස්සාහං භික්ඛවෙ, නිස්සරණපරියෙසනං අවරිං. යං විඤ්ඤාණස්ස නිස්සරණං තදඡකිගමං, යාවතා විඤ්ඤාණස්ස නිස්සරණං පඤ්ඤාය මෙ තං සුද්ධෙසී.

යාවක්ඛිවඤ්ඤාහං භික්ඛවෙ, ඉමෙසං පඤ්ඤානං උපාදානකකිකානං අස්සාදඤ්ඤා අස්සාදතො ආදීනවඤ්ඤා ආදීනවතො නිස්සරණඤ්ඤා නිස්සරණතො යථාභූතං නාබ්භඤ්ඤාසිං. තෙවතාවාහං භික්ඛවෙ, සදෙවතෙ ලොකෙ සමාරකෙ සබ්බභවතෙ සස්සමණව්‍යාභමණියා පජාය සදෙව-මනුස්සාය අනුත්තරං සම්මාසම්මොධිං අභිසම්බුද්ධොති පච්චඤ්ඤාසිං.

යතො ච බො'හං භික්ඛවෙ, ඉමෙසං පඤ්ඤානං උපාදානකකිකානං එවං අස්සාදඤ්ඤා අස්සාදතො ආදීනවඤ්ඤා ආදීනවතො නිස්සරණඤ්ඤා නිස්සරණතො යථාභූතං අබ්භඤ්ඤාසිං. අපාහං භික්ඛවෙ, සදෙවතෙ ලොකෙ සමාරකෙ සබ්බභවතෙ සස්සමණව්‍යාභමණියා පජාය සදෙවමනුස්සාය අනුත්තරං සම්මාසම්මොධිං අභිසම්බුද්ධොති පච්චඤ්ඤාසිං. ඤ්ඤාණඤ්ඤා පන මෙ දස්සනං උදපාදි, අක්ඛපා මෙ වෙතොවිමුතති අයමතතිමා ජාති, නාඡීදාති පුනබ්භවොති.

1. 1. 3. 7.

තතිය අසසාද සුත්තං

සාවජ්ඣයං-

තො වෙදං භික්ඛවෙ, රූපස්ස අස්සාදෙ අභවිස්ස, නසිදං සත්තා රූපසමිං සාරජ්ජත්ථං, යසමා ච බො භික්ඛවෙ, අභි රූපස්ස අස්සාදෙ, තසමා සත්තා රූපසමිං සාරජ්ජනති.

1. 1. 3. 6.

දෙවැනි අස්සාද සූත්‍රය

27. සැවැත්නුවර :

මහණෙනි, මම රූපයාගේ ආස්වාද පයෙඝිෂණය කෙළෙමි. රූපයාගේ යම් ආස්වාදයෙක් ඇත් ද, එය අවබෝධ කෙළෙමි, රූපයාගේ යම් පමණ ආස්වාදයෙක් ඇත් ද, එමා විසින් ප්‍රඥයෙන් මොනවාට දක්නා ලදි. මහණෙනි, මම රූපයාගේ ආදිතව පයෙඝිෂණය කෙළෙමි. රූපයාගේ යම් ආදිතවයෙක් ඇත් ද එ ද අවබෝධ කෙළෙමි. රූපයාගේ යම් පමණ ආදිතවයෙක් ඇත් ද, එය මා විසින් ප්‍රඥයෙන් මොනවාට දක්නා ලදි. මහණෙනි, මම රූපයාගේ නිශ්ශරණ පයෙඝිෂණය කෙළෙමි. රූපයාගේ යම් නිශ්ශරණයෙක් ඇත් ද, එය අවබෝධ කෙළෙමි. රූපයාගේ යම් පමණ නිශ්ශරණයෙක් ඇත් ද එය මා විසින් ප්‍රඥයෙන් මොනවාට දක්නා ලදි.

මහණෙනි, මම වෙද්දානව පිළිබඳ ආස්වාද පයෙඝිෂණය කෙළෙමි. ... මහණෙනි, මම සංඤ්ච පිළිබඳ ආස්වාද පයෙඝිෂණය කෙළෙමි. ... මහණෙනි, මම සංස්කාර පිළිබඳ ආස්වාද පයෙඝිෂණය කෙළෙමි. ... මහණෙනි මම විඤ්ඤාන පිළිබඳ ආස්වාද පයෙඝිෂණය කෙළෙමි. විඤ්ඤානගේ යම් ආස්වාදයෙක් ඇත් ද, එය අවබෝධ කෙළෙමි. විඤ්ඤානගේ යම් පමණ ආස්වාදයෙක් ඇත් ද, එය මා විසින් ප්‍රඥයෙන් මොනවාට දක්නා ලදි. මහණෙනි, මම විඤ්ඤාන පිළිබඳ ආදිතව පයෙඝිෂණය කෙළෙමි. විඤ්ඤානගේ යම් ආදිතවයෙක් ඇත් ද එය අවබෝධ කෙළෙමි. විඤ්ඤානගේ යම් පමණ ආදිතවයෙක් ඇත් ද, එය මා විසින් ප්‍රඥයෙන් මොනවාට දක්නා ලදි. මහණෙනි, මම විඤ්ඤානගේ නිශ්ශරණපයෙඝිෂණය කෙළෙමි. විඤ්ඤානගේ යම් නිශ්ශරණයෙක් ඇත් ද, එය අවබෝධ කෙළෙමි. විඤ්ඤානගේ යම් පමණ නිශ්ශරණයෙක් ඇත් ද එය මා විසින් ප්‍රඥයෙන් දක්නා ලදි.

මහණෙනි, මම යම්තාක් මේ පඤ්චොපාදනස්කන්ධයන්ගේ ආස්වාදය ආස්වාද විසිනුදු ආදිතවය ආදිතව විසිනුදු නිශ්ශරණය නිශ්ශරණ විසිනුදු ඇති තතු නුවණින් අවබෝධ නො කෙළෙමි වේද, මහණෙනි මම ඒතාක් මරුන් සහිත බමුන් සහිත දෙවියන් සහිත ලොකයෙහි දෙවිමිනිසුන් සහිත මහණ බමුණන් සහිත සත්ත්වාබ්‍ය ප්‍රජායෙහි අනුත්තර සමාක් සම්බෝධිය මොනවාට අවබෝධ කෙළෙමි යි පිළින නො කෙළෙමි.

මහණෙනි, මම යම් කලෙක මේ පඤ්චොපාදනස්කන්ධයන්ගේ මෙසේ ආස්වාදය ආස්වාද විසිනුදු ආදිතවය ආදිතව විසිනුදු නිශ්ශරණය නිශ්ශරණ විසිනුදු ඇති තතු මොනවාට අවබෝධ කෙළෙමි වේ ද, මහණෙනි එසඳ මම දෙවියන් සහිත මරුන් සහිත බ්‍රහ්මයන් සහිත ලොකයෙහි ශ්‍රමණ බ්‍රාහ්මණයන් සහිත අවශෙෂ දෙවමනුෂ්‍යයන් සහිත සත්ත්වාබ්‍ය ප්‍රජායෙහි ලා අනුත්තර සමාක් සම්බෝධිය අවබෝධ කෙළෙමි යි ප්‍රතිඥා කෙළෙමි. මාගේ වෙතො විමුක්තිය අකොප්පා යැ, මේ අන්තිම ජාති වෙයි, දූන් පුනර්භවයෙක් නැති යි මට ඤාදර්ශනය ද උද විය.

1. 1. 3. 7.

තෙවැනි අස්සාද සූත්‍රය

28. සැවැත්නුවර :

මහණෙනි රූපයාගේ ආස්වාදයෙක් නැත් නම් සත්ත්වයෝ රූපයෙහි නො ඇලෙති, මහණෙනි, යම් භෙය්‍යකින් රූපයාගේ ආස්වාදයෙක් ඇත් ද, එහෙයින් සත්ත්වයෝ රූපයෙහි ඇලෙති.

නො වෙදං භික්ඛවෙ, රූපස්ස ආදිනවො අභවිස්ස, නසිදං සත්තා රූපස්මි නිබ්බිදෙය්‍යං. යස්මා ච බො භික්ඛවෙ, අනි රූපස්ස ආදිනවො, තස්මා සත්තා රූපස්මි නිබ්බිදෙතති.

නො වෙදං භික්ඛවෙ, රූපස්ස නිස්සරණං අභවිස්ස, නසිදං සත්තා රූපස්මා නිස්සරෙය්‍යං. යස්මා ච බො භික්ඛවෙ, අනි රූපස්ස නිස්සරණං, තස්මා සත්තා රූපස්මා නිස්සරන්ති.

නො වෙදං භික්ඛවෙ, වෙදනාය අස්සාදෙ අභවිස්ස -පෙ- නො වෙදං භික්ඛවෙ, සඤ්ඤාය අස්සාදෙ අභවිස්ස -පෙ- නො වෙදං භික්ඛවෙ, සඬ්ඛාරානං අස්සාදෙ අභවිස්ස -පෙ- නො වෙදං භික්ඛවෙ, විඤ්ඤාණස්ස අස්සාදෙ අභවිස්ස, නසිදං සත්තා විඤ්ඤාණස්මි සාරජ්ජෙය්‍යං. යස්මා ච බො භික්ඛවෙ, අනි විඤ්ඤාණස්ස අස්සාදෙ, තස්මා සත්තා විඤ්ඤාණස්මි සාරජ්ජන්ති.

නො වෙදං භික්ඛවෙ, විඤ්ඤාණස්ස ආදිනවො අභවිස්ස, නසිදං සත්තා විඤ්ඤාණස්මි නිබ්බිදෙය්‍යං. යස්මා ච බො භික්ඛවෙ, අනි විඤ්ඤාණස්ස ආදිනවො, තස්මා සත්තා විඤ්ඤාණස්මි නිබ්බිදෙතති.

නො වෙදං භික්ඛවෙ, විඤ්ඤාණස්ස නිස්සරණං අභවිස්ස, නසිදං සත්තා විඤ්ඤාණස්මා නිස්සරෙය්‍යං, යස්මා ච බො භික්ඛවෙ, අනි විඤ්ඤාණස්ස නිස්සරණං, තස්මා සත්තා විඤ්ඤාණස්මා නිස්සරන්ති.

යාවකිව්ඤ්ච භික්ඛවෙ, සත්තා ඉමෙසං පඤ්චනං උපාදානකකිකානං අස්සාදඤ්ච අස්සාදනො ආදිනවඤ්ච ආදිනවනො නිස්සරණඤ්ච නිස්සරණනො යථාභූතං නාබ්භඤ්ඤංසු, නෙව තාව භික්ඛවෙ, සත්තා සදෙවකා ලොකා සමාරකා සබ්බභකා සස්සමණ්‍යුභග්ගේ පජා සදෙවමනුස්සා නිස්සටා විසඤ්ඤානතා විපපමුතතා විමරියාදිකතෙන වෙනසා විහරිංසු.

යනො ච බො භික්ඛවෙ, සත්තා ඉමෙසං පඤ්චනං උපාදානකකිකානං අස්සාදඤ්ච අස්සාදනො ආදිනවඤ්ච ආදිනවනො නිස්සරණඤ්ච නිස්සරණනො යථාභූතං අබ්භඤ්ඤංසු, අථ බො භික්ඛවෙ, සත්තා සදෙවකා ලොකා සමාරකා සබ්බභකා සස්සමණ්‍යුභග්ගේ පජා සදෙවමනුස්සා නිස්සටා විසඤ්ඤානතා විපපමුතතා විමරියාදිකතෙන වෙනසා විහරන්ති.

1. 1. 3. 8.

අභිනන්දනං සුත්තං

29. සාවජ්ජියං-

යො භික්ඛවෙ, රූපං අභිනන්දති, දුක්ඛං සො අභිනන්දති, සො දුක්ඛං අභිනන්දති අපරිමුතෙනා සො දුක්ඛස්මාති වදාමි. යො වෙදනං අභිනන්දති -පෙ- යො සඤ්ඤං අභිනන්දති -පෙ- යො සඬ්ඛාරෙ අභිනන්දති -පෙ- යො විඤ්ඤාණං අභිනන්දති සො දුක්ඛං අභිනන්දති, යො දුක්ඛං අභිනන්දති අපරිමුතෙනා සො දුක්ඛස්මාති වදාමි.

මහණෙනි, රූපයාගේ ආදිතවයෙක් නොවී නම් සත්ත්වයෝ රූපයෙහි නොකලකිරෙති. මහණෙනි, යම්හෙයෙකින් රූපයාගේ ආදිතවයෙක් ඇත් ද, එහෙයින් සත්ත්වයෝ රූපයෙහි නිර්වේද කෙරෙත්.

මහණෙනි, රූපයාගේ නිශ්ශරණයෙක් නොවී නම්, සත්ත්වයෝ රූපයෙන් නිශ්ශාත නොවෙති. මහණෙනි, යම් හෙයෙකින් රූපයාගේ නිශ්ශරණ ඇත් ද, එහෙයින් සත්ත්වයෝ රූපය කෙරෙන් නිශ්ශරණ කෙරෙත්.

මහණෙනි, වේදනායෙහි ආස්වාදයෙක් නොවී නම් ... මහණෙනි, සංඤයෙහි ආස්වාදයෙක් නොවී නම් ... මහණෙනි, සංස්කාරයන්ගේ ආස්වාදයෙක් නොවී නම් ... මහණෙනි, විඤ්ඤායාගේ ආස්වාදයෙක් නොවී නම් සත්ත්වයෝ, විඤ්ඤායෙහි නොඇලෙති. මහණෙනි, යම් හෙයෙකින් විඤ්ඤායාගේ ආස්වාදයෙක් ඇත් ද, එහෙයින් සත්ත්වයෝ විඤ්ඤායෙහි ඇලෙත්.

මහණෙනි, විඤ්ඤායාගේ ආදිතවයෙක් නොවී නම් සත්ත්වයෝ විඤ්ඤායෙහි නිර්වේද නොකෙරෙති. මහණෙනි, යම් හෙයෙකින් විඤ්ඤායාගේ ආදිතව ඇත් ද එහෙයින් සත්ත්වයෝ විඤ්ඤායෙහි කලකිරෙත්.

මහණෙනි, යම්හෙයෙකින් විඤ්ඤායාගේ නිශ්ශරණ නොවී නම් සත්ත්වයෝ විඤ්ඤායා කෙරෙන් නිශ්ශරණ නොකෙරෙති. මහණෙනි, යම්හෙයෙකින් විඤ්ඤායාගේ නිශ්ශරණ ඇත් ද එහෙයින් සත්ත්වයෝ විඤ්ඤායා කෙරෙන් නිශ්ශරණ නොකෙරෙත්.

මහණෙනි, යම්තාක්කල් සත්ත්වයෝ මේ පඤ්චොපාදනස්කන්ධයන්ගේ ආස්වාදය ආස්වාද විසිනිදු ආදිතවය ආදිතව විසිනුදු නිශ්ශරණය නිශ්ශරණ විසිනුදු ඇතිතතු අවබෝධ නොකළාහු ද, මහණෙනි, ඒතාක් මරුන් සහිත බමුන් සහිත දෙවියන් සහිත ලෝවැසි සත්ත්වයෝ දෙවි මිනිසුන් සහිත මහණ බමුණන් සහිත සත්ත්වප්‍රජාව නිශ්ශාත වූවාහු විසංයුක්ත වූවාහු විප්‍රමුත්ත වූවාහු සීමා කොට නොගත් සිතින් යුතුව වාස නොකළාහු ම ය.

මහණෙනි, යම්කලෙක පටන් සත්ත්වයෝ මේ පඤ්චොපාදන ස්කන්ධයන්ගේ ආස්වාදය ආස්වාද විසිනුදු ආදිතවය ආදිතව විසිනුදු නිශ්ශරණය නිශ්ශරණ විසිනුදු ඇතිතතු දත්තාහු ද, මහණෙනි, එසේ සත්ත්වයෝ දෙවියන් සහිත මරුන් සහිත බමුන් සහිත ලෝවැස්සෝ මහණ බමුණන් සහිත දෙවි මිනිසුන් සහිත සත්ත්ව ප්‍රජාව (මේ පස්කඳින්) නික්මුණාහුය, විසංයුක්ත වූහුය, වෙසෙසින් මිදුණාහුය, සීමා කොට නොගත් සිතින් යුතුව වාස කෙරෙත් යි.

1. 1. 3. 8.

අභිනන්දන සූත්‍රය

29. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, යමෙක් රූපය අභිනන්දනා කෙරෙයි (සතුටින් පිළිගනියි) ද හෙ දුක් අභිනන්දනා කෙරෙයි. යමෙක් දුක් අභිනන්දනා කෙරෙයි ද හෙ දුකින් නොමිදුණේ යයි කියමි. යමෙක් වේදනාව අභිනන්දනා කෙරෙයි ද ... යමෙක් සංඤව අභිනන්දනා කෙරෙයි ද ... යමෙක් සංස්කාර අභිනන්දනා කෙරෙයි ද ... යමෙක් විඤ්ඤාය අභිනන්දනා කෙරෙයි ද හෙ දුක් අභිනන්දනා කෙරෙයි, යමෙක් දුක් අභිනන්දනා කෙරෙයි ද භේදකින් නොමිදුණේ යයි කියමි.

යො ච බො භික්ඛවෙ, රූපං නාභිනන්දති, දුක්ඛං සො නාභිනන්දති,
 යො දුක්ඛං නාභිනන්දති පරිමුතෙනා සො දුක්ඛස්මාති වදුමි. යො වෙදනං
 නාභිනන්දති -පෙ- යො සඤ්ඤාං නාභිනන්දති -පෙ- යො සංඛාරෙ
 නාභිනන්දති, -පෙ- යො විඤ්ඤාණං නාභිනන්දති දුක්ඛං සො නාභිනන්දති,
 යො දුක්ඛං නාභිනන්දති පරිමුතෙනා සො දුක්ඛස්මාති වදුමිති.

1. 1. 3. 9.

උපපාදි සුත්තං

30. සාවඡ්ඨියං-

යො භික්ඛවෙ, රූපස්ස උප්පාදෙ ධිති අභිනිබ්බතති පාත්තුභාවො,
 දුක්ඛස්සෙසො උප්පාදෙ රෙග්ගානං ධිති ජරාමරණස්ස පාත්තුභාවො.
 යො වෙදනාය උප්පාදෙ -පෙ- යො සඤ්ඤාය උප්පාදෙ -පෙ- යො
 සංඛාරානං උප්පාදෙ -පෙ- යො විඤ්ඤාණස්ස උප්පාදෙ ධිති අභිනිබ්බතති
 පාත්තුභාවො, දුක්ඛස්සෙසො උප්පාදෙ රෙග්ගානං ධිති ජරාමරණස්ස
 පාත්තුභාවො.

යො ච බො භික්ඛවෙ, රූපස්ස නිරේඛො වූපසමො අත්ථඛමො,
 දුක්ඛස්සෙසො නිරේඛො රෙග්ගානං වූපසමො ජරාමරණස්ස අත්ථඛමො.
 යො වෙදනාය නිරේඛො -පෙ- යො සඤ්ඤාය නිරේඛො -පෙ- යො
 සංඛාරානං නිරේඛො -පෙ- යො විඤ්ඤාණස්ස නිරේඛො වූපසමො
 අත්ථඛමො, දුක්ඛස්සෙසො නිරේඛො රෙග්ගානං වූපසමො ජරාමරණස්ස
 අත්ථඛමොති.

1. 1. 3. 10.

අසමුල සුත්තං

31. සාවඡ්ඨියං-

අසඤ්ච බො භික්ඛවෙ, දෙසිය්සාමි, අසමුලඤ්ච. නං සුණාථ -පෙ-
 කතමඤ්ච භික්ඛවෙ අසං :

රූපං භික්ඛවෙ, අසං, වෙදනා අසං, සඤ්ඤා අසං, සංඛාරා අසං,
 විඤ්ඤාණං අසං. ඉදං මූච්චති භික්ඛවෙ, අසං.

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ, අසමුලං :

ගායං තණ්හා පොතොගවිකා නන්දිරගසගගතා තත්තත්තාභිනන්දති,
 සෙය්සාපිදං : කාමතණ්හා, භවතණ්හා, විභවතණ්හා. ඉදං වූච්චති
 භික්ඛවෙ, අසමුලනති.

1. අත්ථගමො - සිමු. මජ්ඣං

මහණෙනි, යමෙකුත් රූපය අභිනන්දනා නො කෙරෙයි ද හෙ දුක් අභිනන්දනා නො කෙරෙයි, යමෙක් දුක් අභිනන්දනා නො කෙරෙයි ද හෙ දුකින් මිදුණේ යයි කියමි. යමෙක් වෙදනාව අභිනන්දනා නො කෙරෙයි ද ... යමෙක් සංඤ්ච අභිනන්දනා නො කෙරෙයි ද ... යමෙක් සංස්කාර අභිනන්දනා නො කෙරෙයි ද ... යමෙක් විඤ්ඤාය අභි නන්දනා නො කෙරෙයි ද හෙ දුක් අභිනන්දනා නො කෙරෙයි, යමෙක් දුක් අභිනන්දනා නො කෙරෙයි ද හෙ දුකින් මිදුණේ යයි කියමි යි.

1. 1. 3. 9.

උප්පාද සූත්‍රය

30. සැවැත්නුවර :

මහණෙනි, රූපයාගේ යම් ඉපදීමෙක් ස්ථිතියක් අභිනිර්වානියක් පහළවීමෙක් ඇත් ද, තෙල දුඃඛයාගේ උත්පාද යයි, රොගයන්ගේ ස්ථිතිය යි, ජරාමරණයාගේ පහළවීම යි. වෙදනාවගේ යම් ඉපදීමෙක් ... සංඤ්චගේ යම් ඉපදීමෙක් ... සංස්කාරයන්ගේ යම් ඉපදීමෙක් ... විඤ්ඤායාගේ යම් උත්පාදයෙක් ස්ථිතියක් අභිනිර්වානියක් ප්‍රාදුර්භාවයෙක් ඇත් ද, තෙල දුඃඛයාගේ උත්පාදය යි. රොගයන්ගේ ස්ථිතිය යි ජරාමරණයන්ගේ පහළවීම යි.

මහණෙනි, රූපයාගේ යම් නිරොධයෙක් ව්‍යුපගමයෙක් (සන්තිදීමෙක්) අස්තයට යෑමෙක් ඇත් ද, තෙල දුඃඛයාගේ නිරොධ යයි, ව්‍යුපගම යයි, අස්තඛගම යයි. වෙදනා යෙහි යම් නිරොධයෙක් ... සංඤ්ඤායෙහි යම් නිරොධයෙක් සංස්කාරයන්ගේ යම් නිරොධ යෙක් ... විඤ්ඤායාගේ යම් නිරොධයෙක් සන්තිදීමෙක් අස්තයට යෑමෙක් ඇත් ද, තෙල දුඃඛයාගේ නිරොධ ය, සන්තිදීම අස්තයට යෑම් වේ යයි.

1. 1. 3. 10.

අසමුල සූත්‍රය

31. සැවැත්නුවර :

මහණෙනි, තොපට දුඃඛය ද, දුඃඛ මූලය ද දෙගනා කරමි. එය අසව :

මහණෙනි, දුඃඛය කවරෙ යත් :

මහණෙනි, රූපය දුක් යැ, වෙදනාව දුක් යැ, සංඤ්ච දුක් යැ, සංස්කාර දුක් යැ, විඤ්ඤාය දුක් යැ, මහණෙනි, මේ දුකැයි කියනු ලැබේ.

මහණෙනි, දුඃඛමූලය කවරෙ යත් :

සුතර්භවය, ඇතිකරන නන්දිරාගසහගත වූ ඒ ඒ භවයෙහි අභිනන්දනා කරන යම් තෘෂ්ණාවක් ඇත් ද, එ කවර යැ : කාමතෘෂ්ණා යැ, භවතෘෂ්ණා යැ, විභාවතෘෂ්ණා යි. මහණෙනි, මේ දුඃඛමූල යයි කියනු ලැබේ.

1. 1. 3. 11.

පහඬු පුත්තං

32. සංවිජ්ජිතං-

පහඬුඤ්ච වො බො භික්ඛවෙ, දෙසිස්සාමි අප්පහඬුඤ්ච. නං සුඤ්ඤාථ.
- පෙ -

කිඤ්ච භික්ඛවෙ, පහඬු, කිං අප්පහඬු :

රූපං භික්ඛවෙ, පහඬු, සො නස්ස නිරුධො වූපසමො අත්ථගමො.
ඉදං අප්පහඬු. වේදනා පහඬු, සො නස්ස නිරුධො වූපසමො
අත්ථගමො ඉදං අප්පහඬු. සකුඤ්ඤ පහඬු, සො නස්ස නිරුධො
වූපසමො අත්ථගමො, ඉදං අප්පහඬු, සකිංඤ්ඤ පහඬු, සො නෙසං
නිරුධො වූපසමො අත්ථගමො ඉදං අප්පහඬු. විඤ්ඤාණං පහඬු,
සො නස්ස නිරුධො වූපසමො අත්ථගමො ඉදං අප්පහඬුති.

භාරවග්ගො තනිසො.

තස්සද්දානං :

භාරං පටිඤ්ඤං අභිජානං ඡන්දරුගෙන තයො ව අස්සාදා
අභිජානා ව උප්පාදො අභමුලං පහඬු වාති.

1. 1. 3. 11.

පහඬු සූත්‍රය

32. සැවැත්තුවර :

භෙණ්ඩ, තොපට බිඳෙනසුලු දෑ ද දෙසමී, නො බිඳෙන සුලු දෑ ද දෙසමී. එය අසව.

භෙණ්ඩ, කුමක් නම් බිඳෙනසුලු වේ ද, කුමක් නම් නො බිඳෙනසුලු වේ ද :

භෙණ්ඩ, රූපය බිඳෙනසුලු වෙයි. ඒ රූපයාගේ යම් නිරෝධයෙක් ව්‍යුපගමයෙක් අස්තංගමයෙක් ඇත් ද, තෙල නො බිඳෙන සුලු වෙයි. වේදනාව බිඳෙන සුලු යැ, ඒ වේදනාව පිළිබඳ යම් නිරෝධයෙක් ව්‍යුපගමයෙක් අස්තංගමයෙක් ඇත් ද, තෙල නො බිඳෙනසුලු වෙයි. සංඥාව බිඳෙන සුලු වෙයි. ඒ සංඥාව පිළිබඳ යම් නිරෝධයෙක් ව්‍යුපගමයෙක් අස්තංගමයෙක් ඇත් ද තෙල නො බිඳෙන සුලු වෙයි. සංස්කාර බිඳෙන සුලු වෙයි. ඒ සංස්කාර පිළිබඳ යම් නිරෝධයෙක් ව්‍යුපගමයෙක් අස්තංගමයෙක් ඇත් ද, තෙල නො බිඳෙන සුලු වෙයි. විඤ්ඤා බිඳෙනසුලු වෙයි. ඒ විඤ්ඤා පිළිබඳ යම් නිරෝධයෙක් ව්‍යුපගමයෙක් අස්තංගමයෙක් ඇත් ද තෙල නො බිඳෙනසුලු වේ.

තෙවැනි භාරවර්ග යි

එහි උද්දනය :

භාරසූත්‍රය, පරික්ඛාන සූත්‍රය, අභිජානසූත්‍රය, ඡන්දරාග සූත්‍රය හා අස්සාද සූත්‍ර කුතය, අභිනන්දන සූත්‍රය, උප්පාද සූත්‍රය. අසමුලසූත්‍රය, පහංගු සූත්‍රය යන එකොළොස් යි,

4. නතුමහාක වගෙහා

1. 1. 4. 1.

පටම නතුමහාක සුතනං

33. සාවස්ථියං-

නත්‍ර බො හගවා භික්ඛු ආමනෙහසි 'භික්ඛවො'ති, 'හදනෙහ'ති තෙ භික්ඛු හගවතො පච්චසොසුං. හගවා එතදවොච.

යං භික්ඛවෙ, න තුමාහං තං පජ්ඣථ, තං වො පභිනං භිතාය සුබාය භවිස්සති.

කිඤ්ච භික්ඛවෙ, න තුමාහං :

රූපං භික්ඛවෙ, න තුමාහං තං පජ්ඣථ. තං වො පභිනං භිතාය සුබාය භවිස්සති. වෙදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සංඛාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං න තුමාහං, තං පජ්ඣථ. තං වො පභිනං භිතාය සුබාය භවිස්සති.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ යං ඉමස්මිං ජේතවනෙ තිණ්ණකට්ඨසාඛාපලාසං තං ජනො හරෙය්‍ය වා ඛහෙය්‍ය වා යථාපච්චයං වා කාරෙය්‍ය, අපිනු තුමාහං එවමස්ස : "අමෙහ ජනො හරති වා ඛහති වා යථාපච්චයං වා කාරෙති"ති.

නො හෙතිං හනෙහ.

තං කිස්ස හෙතු ?

න භි නො එතං හනෙහ, අත්තා වා අත්තනියං වාති.

එවමෙව බො භික්ඛවෙ, රූපං න තුමාහං, තං පජ්ඣථ. තං වො පභිනං භිතාය සුබාය භවිස්සති. වෙදනා න තුමාහං -පෙ- සඤ්ඤා න තුමාහං -පෙ- සංඛාරා න තුමාහං -පෙ- විඤ්ඤාණං න තුමාහං, තං පජ්ඣථ. තං වො පභිනං භිතාය සුබාය භවිස්සති.

1. 1. 4. 2.

දුතිය නතුමහාක සුතනං

34. සාවස්ථියං-

යං භික්ඛවෙ, න තුමාහං තං පජ්ඣථ, තං වො පභිනං භිතාය සුබාය භවිස්සති.

4. නතුම්භාක වර්ගය

1. 1. 4. 1.

පළමුවැනි නතුම්භාක සූත්‍රය

33. සැවැත්තුවර :

එකල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ 'මහණෙනි'යි හික්මුණු ඇමතු සේක. ඒ මහණහු ද 'වහන්සැ'යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් ඇස්වූහ. භාග්‍යවතුන්වහන්සේ තෙල වදළසේක :

මහණෙනි ,යමක් තොපගේ නො වේ නම් එය (ජන්දරාගප්‍රභාණ වියින්) දුරුකරව. එය ප්‍රභීණ වූයේ තොපට හිත පිණිය සුව පිණිය වන්නේ යැ.

මහණෙනි, කවරක් තොපගේ නො වේය යත් :

මහණෙනි, රූපය තොපගේ නො වෙයි, එය දුරුකරව. එය ප්‍රභීණ වූයේ හිත පිණිය සුව පිණිය වෙයි. වෙදනාව ... සංඤ්ච ... සංස්කාර ... විඤ්ඤාය තොපගේ නො වෙයි, එය දුරුකරව. එය ප්‍රභීණ වූයේ තොපට හිත පිණිය සුව පිණිය වේ.

මහණෙනි, යම්සේ මේ දෙවර්ම්භි තණ - දෑව - අතු - කොළ ඇත් ද ජනායා එය රැගෙන යන්නේ හෝ දවන්නේ හෝ කැමැති පරිදි කරන්නේ හෝ වෙද, (එකල්හි) මහණෙනි තොපට මේ සිත වන්නේ ද : "ජනායා අප හැරගෙන යෙයි හෝ දවයි හෝ කැමැති පරිදි කෙරෙයි හෝ"යි ?

වහන්ස, තෙල නො වේ මැයි.

එ කවර හෙයිනැ ?

වහන්ස, තෙල අපගේ ආත්ම හෝ ආත්ම පිළිබඳ හෝ නො ම වෙයි.

මහණෙනි, එපරිදි ම රූපය තොපගේ නො වෙයි, එය දුරු කරව. එය ප්‍රභීණ වූයේ තොපට හිත පිණිය සුව පිණිය වෙයි. වෙදනාව තොපගේ නො වෙයි ... සංඤ්ච තොපගේ නො වෙයි ... සංස්කාර තොපගේ නො වෙයි ... විඤ්ඤාය තොපගේ නො වෙයි. එය දුරුකරව, එය ප්‍රභීණ වූයේ තොපට හිත පිණිය සුව පිණිය වන්නේ යි.

1. 1. 4. 2.

දෙවැනි නතුම්භාක සූත්‍රය

34. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, යමක් තොපගේ නො වේ නම් එය දුරුලවු. එය ප්‍රභීණ වූයේ තොපට හිත පිණිය සුව පිණිය වන්නේ යි.

කිඤ්ච භික්ඛවෙ, න තුමිහාකං :

රූපං භික්ඛවෙ, න තුමිහාකං තං පඡ්භථ, තං වො පභිනං හිතාය සුඛාය භවිස්සති, වේදනා න තුමිහාකං -පෙ- සඤ්ඤා න තුමිහාකං -පෙ- සංකාරා න තුමිහාකං -පෙ- විඤ්ඤාණං න තුමිහාකං තං පඡ්භථ තං වො පභිනං හිතාය සුඛාය භවිස්සති.

යං භික්ඛවෙ, න තුමිහාකං තං පඡ්භථ, තං වො පභිනං හිතාය සුඛාය භවිස්සති.

1. 1. 4. 3.

පශ්ම භික්ඛු සුතතං.

35 සාවජ්ඣං-

අථ ඛො අඤ්ඤාතරේ භික්ඛු යෙන භගවා තෙනුපසංඝිකම්, උප-සංඝිකම්ඤා භගවන්තං අභිවාදෙඤා එකන්තං නිසීදි, එකමන්තං නිසින්නො ඛො සො භික්ඛු භගවන්තං එතදවොච :

සාධු මෙ භන්තෙ, භගවා සංඝිකතෙන ධම්මං දෙසෙතු, යමහං භගවතො ධම්මං සුඤ්ඤා ඵකො වූපකවෙය්, අපමනෙතො ආනාපි පභිතතො විහරෙය්සන්ති.

යං ඛො භික්ඛු, අනුසෙති තෙන සංඝිං ගච්ඡති, යං නානුසෙති න තෙන සංඝිං ගච්ඡති.

අඤ්ඤාතං භගවා, අඤ්ඤාතං සුගතාති.

යථාකථං පන ඤාමං භික්ඛු, මයා සංඝිකතෙන භාසිතස්ස විජාරෙන අත්ථං ආජානාසීති?

රූපං වෙ භන්තෙ, අනුසෙති තෙන සංඝිං ගච්ඡති, වේදනං වෙ අනුසෙති තෙන සංඝිං ගච්ඡති, සඤ්ඤා වෙ අනුසෙති තෙන සංඝිං ගච්ඡති සංකාරෙ වෙ අනුසෙති තෙන සංඝිං ගච්ඡති, විඤ්ඤාණං වෙ අනුසෙති තෙන සංඝිං ගච්ඡති.

රූපං වෙ භන්තෙ, නානුසෙති න තෙන සංඝිං ගච්ඡති, වේදනං වෙ නානුසෙති න තෙන සංඝිං ගච්ඡති සඤ්ඤා වෙ නානුසෙති න තෙන සංඝිං ගච්ඡති, සංකාරෙ වෙ නානුසෙති න තෙන සංඝිං ගච්ඡති, විඤ්ඤාණං වෙ නානුසෙති න තෙන සංඝිං ගච්ඡති, ඉමස්ස ඛොහං භන්තෙ, භගවතා සංඝිකතෙන භාසිතස්ස එවං විජාරෙන අත්ථං ආජානාමිති.

සාධු සාධු භික්ඛු, සාධු ඛො ඤාමං භික්ඛු, මයා සංඝිකතෙන භාසිතස්ස විජාරෙන අත්ථං ආජානාසි, රූපං වෙ භික්ඛු, අනුසෙති තෙන සංඝිං ගච්ඡති, වේදනං වෙ -පෙ- සඤ්ඤා වෙ -පෙ- සංකාරෙ වෙ -පෙ- විඤ්ඤාණං වෙ අනුසෙති තෙන සංඝිං ගච්ඡති.

මහණෙනි, කුමක් තොපගේ නො වෙයි යත් :

මහණෙනි, රූපය තොපගේ නො වෙයි, එය දුර්ලබු, එය ප්‍රභිණ වූයේ තොපට හිත පිණිස සුව පිණිස වෙයි. වේදනාව තොපගේ නො වෙයි. ... සංඥාව තොපගේ නො වෙයි ... සංස්කාර තොපගේ නො වෙයි, ... විඤ්ඤාන තොපගේ නො වෙයි, එය දුරුකරවු. එය ප්‍රභිණ වූයේ තොපට හිත පිණිස සුව පිණිස වෙයි.

මහණෙනි, යමක් තොපගේ නො වේ නම් එය දුරු කරවු. එය ප්‍රභිණ වූයේ හිත පිණිස සුව පිණිස වන්නේ යි.

1. 1. 4. 3. පළමුවැනි භික්ෂු සූත්‍රය

35. සැවැත්තුවර :

එකල්හි එක්තරා මහණෙක් භාග්‍යවතුන්වහන්සේ වැඩහුන් තැනට පැමිණියේය. පැමිණ භාග්‍යවතුන්වහන්සේ සභ්‍යා වැද එකත් පසෙක හුන්නේ යැ, එකත්පස් වැ හුන් ඒ මහණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැල කෙළේය :

වහන්ස, මම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙතින් යම් ධර්මයක් අසා එකලා වැ ගණයා කෙරෙත් වෙන් වැ නො පමා වැ කෙලෙස් තවන වැර ඇති වැ නිවන් කරා මෙහෙය වූ සිත් ඇති වැ වාස කෙරෙම නම් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මට එබඳු ධර්මයක් දෙශනා කරන සේක්වයි.

මහණ යමක්, අනුශය කෙරේ ද, ඒ අනුශය ධර්මය කරණ කොට (පුද්ගල රක්තයැ, දුෂ්ට යැ, මුළු යයි) සංඛ්‍යාවට යෙයි. යමක් අනුශය නො කෙරේ ද, ඒ කරණ කොට සංඛ්‍යාවට නො යෙයි.

භාග්‍යවතුන් වහන්ස, දන්තාලද යැ, සුගතයන්වහන්ස, දන්තාලදෙයි.

මහණ, මා විසින් සැකෙවින් කියනලද ධර්මයාගේ අර්ථය තෙපි විස්තර විසින් කියෙයින් දන්තහු ද ?

වහන්ස, ඉදින් රූපය අනුශය කෙරේ නම් ඒ අනුශය හෙතු කොට ගෙන (පුභුල් රක්තාදි) ප්‍රඥප්තියට යෙයි, ඉදින් වේදනාව අනුශය කෙරේ නම් එයින් ප්‍රඥප්තියට යෙයි, ඉදින් සංඥාව අනුශය කෙරේ නම් එයින් ප්‍රඥප්තියට යෙයි, ඉදින් සංස්කාර අනුශය කෙරේ නම් එයින් ප්‍රඥප්තියට යෙයි, ඉදින් විඤ්ඤාන අනුශය කෙරේ නම් එයින් ප්‍රඥප්තියට යෙයි.

වහන්ස, ඉදින් රූපය අනුශය නො කෙරේ නම් එයින් ප්‍රඥප්තියට නො යෙයි, ඉදින් වේදනාව අනුශය නො කෙරේ නම් ප්‍රඥප්තියට නො යෙයි, ඉදින් සංස්කාර අනුශය නො කෙරේ නම් ප්‍රඥප්තියට නො යෙයි, ඉදින් විඤ්ඤාන අනුශය නො කෙරේ නම්, ප්‍රඥප්තියට නො යෙයි. වහන්ස, භාග්‍යවතුන්වහන්සේ විසින් සැකෙවින් දෙශිත මේ ධර්මයාගේ අර්ථය මම විස්තර විසින් මෙසෙයින් දනිමි.

මැනැව් මැනව් මහණ. මහණ, මා විසින් සැකෙවින් දෙශිත ධර්මයාගේ අර්ථය තෙපි විස්තර විසින් දන්තහු, එ මැනැව්. මහණ, ඉදින් රූපය අනුශය කෙරේ නම් එයින් ප්‍රඥප්තියට යෙයි, ඉදින් වේදනාව ... ඉදින් සංඥාව ... ඉදින් සංස්කාර ... ඉදින් විඤ්ඤාන අනුශය කෙරේ නම්, එයින් ප්‍රඥප්තියට නො යෙයි.

රූපං වෙ භික්ඛු, නානුසෙති න තෙන සඛිං ගව්ඡති, වෙදනං වෙ -පෙ- සඤ්ඤං වෙ -පෙ- සඛිංරෙ වෙ -පෙ- විඤ්ඤාණං වෙ නානුසෙති න තෙන සඛිං ගව්ඡති. ඉමස්ස ඛො භික්ඛු, මයා සඛිඛිතෙනන භාසිතස්ස එවං වින්දාරෙන අන්තො දට්ඨබ්බොති.

අථ ඛො සො භික්ඛු භගවතො භාසිතං අභිනන්දිතා අනුමොදිතා උට්ඨායාසනා භගවන්තං අභිවාදෙතා පදකම්ණං කතා පක්කාමි. අථ ඛො සො භික්ඛු එකො වූපකට්ඨො අප්පමනෙතා ආතාපි පභිතතෙතා විහරෙතො න විරසෙතෙව යස්සන්ධාය කුලපුත්තා සම්මදෙව අභාරස්මා අනභාරිතං පබ්බජනති, තදනුත්තරං බ්‍රහ්මචරියපරියොසානං දිට්ඨෙව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සවජ්ඣනා උපසම්පජ්ජ විහාසි, ඛිණං ජාති වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං කතං කරණීයං නාපරං ඉන්ද්‍රියතායාති අබ්භඤ්ඤාසි, අඤ්ඤාතරෙව පන සො භික්ඛු අරහතං අහොසිති.

1. 1. 4. 4.

දුතිය භික්ඛු සුත්තං.

36. සංවජ්ජයං :

අථ ඛො අඤ්ඤාතරෙ භික්ඛු යෙන භගවා තෙනුපසඛකම් -පෙ- එකමන්තං තිසිනෙතා ඛො සො භික්ඛු භගවන්තං එතදවොච :

‘සාධු මෙ භතෙන භගවා සඛිඛිතෙනන ධම්මං දෙසෙතු, යමහං භගවතො ධම්මං සුත්වා එකො වූපකට්ඨො අප්පමනෙතා ආතාපි පභිතතෙතා විහරෙය්‍යනති.

යං ඛො භික්ඛු, අනුසෙති තං අනුමීයති, යං අනුමීයති තෙන සඛිං ගව්ඡති. යං නානුසෙති න තං අනුමීයති, යං නානුමීයති න තෙන සඛිං ගව්ඡති.

අඤ්ඤාතං භගවා, අඤ්ඤාතං සුගතාති.

සථාකථං පන තං භික්ඛු මයා සඛිඛිතෙනන භාසිතස්ස වින්දාරෙන අන්තො ආජානාසිති ?

රූපං වෙ භතෙන අනුසෙති තං අනුමීයති, යං අනුමීයති තෙන සඛිං ගව්ඡති වෙදනං වෙ අනුසෙති -පෙ- සඤ්ඤං වෙ අනුසෙති -පෙ- සඛිංරෙ වෙ අනුසෙති -පෙ- විඤ්ඤාණං වෙ අනුසෙති තං අනුමීයති, යං අනුමීයති තෙන සඛිං ගව්ඡති.

මහණ, ඉදින් රූපය අනුශය නො කෙරේ නම් එයින් රක්තාදි ප්‍රඥප්තියට නො යෙයි, ඉදින් වෙදනාව ... ඉදින් සංඤච ... ඉදින් සංස්කාර ... ඉදින් විඤනය අනුශය නො කෙරේ නම් එයින් ප්‍රඥප්තියට නො යෙයි. මහණ, මා විසින් සැකෙවින් දෙශිත මේ ධර්මයාගේ අර්ථය විස්තර විසින් මෙසේ දත යුක්තේ ය.

ඉක්බිති ඒ මහණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ භාෂිතය සතුටින් පිළිගෙන අනුමෝදන් වැ හුනස්නෙන් නැඟී භාග්‍යවතුන්සේ සකසා වැඳ පැදකුණු කොට ඉවත් වැ ගියේ යැ. අනතුරු වැ ඒ මහණ, එකලා වැ ගණයා කෙරෙන් වෙන් වැ නො පමා වැ කෙලෙස් තවන වැර ඇති වැ නිවන් කරා යොමු කළ සිත් ඇති වැ වෙසෙනුයේ නොබෝ කලකින් මැ යමක් සඳහා කුලපුත්තූ මැනවින් මැ ගිහිගෙයින් නික්ම සස්තෙහි පැවිදි වෙන් ද, මහ බලසර අවසන්ති වූ ඒ උත්තමාර්ථය (රහත් බව) මෙ අත්බවහි තෙමේ මැ දැන පසක් කොට එයට එළැඹූ වාස කෙළේය. “ ජාතිය ක්ෂය වූවාය, මහ බලසර වැස නිමවන ලද, සිවුමහ කිස කරන ලද, මේ රහත් බව සඳහා අත් කියෙස් නැතැ ” යි (පස් විකුම් නැණින්) දන්තා ලදි. ඒ මහණ රහතුන් වහන්සේ අතර අත්‍යන්තරයක් වී.

1. 1. 4. 4.

දෙවැනි භික්ඛු සූත්‍රය

36. සැවැත්තුවර :

ඉක්බිති එක්තරා මහණෙක් භාග්‍යවතුන්වහන්සේ වැඩහුන් තැනට එළඹියේ ය ... එකක් පසෙක හුන් ඒ මහණ භාග්‍යවතුන්වහන්සේට තෙල සැල කෙළේය.

වහන්ස මම භාග්‍යවතුන්වහන්සේ වෙතින් යම් දහමක් අසා එකලා වැ ගණයා කෙරෙන් වෙන් වැ නො පමා වැ කෙලෙස් තවන වැර ඇති වැ වාස කෙරෙමි නම් මට එබඳු දහමක් දෙසනායේක්ව ” යි.

මහණ යමක් අරමුණු කොට (කාමරාගාදිය) උපදි ද, ඒ (අනුසයිත වූ) රූපාදිය (නැසෙන) අනුසය සමග) නැසෙයි, යමක් (අනුසය සමග) නැසේ ද, ඒ (අනුසය) කරණ කොටගෙන (රක්ත යැ දුෂ්ට යැ මුළු යැයි) ගිණිමට යෙයි. යමක් (අනුසය සමග) නූපදි ද, එය, (නැසෙන අනුසය සමග) නො නැසෙයි. යමක් (අනුසය සමග) නො නැසේ ද, ඒ අනුසය කරණ කොට ගෙන (රක්තාදි) සංඛ්‍යාවට නොයේ යයි.

භාග්‍යවතුන් වහන්ස, (මා විසින්) දන්තා ලද, සුගතයන් වහන්ස, දන්තා ලද්දි.

මහණ තෙපි මා විසින් සැකෙවින් (පැවැසූ) භාෂිතයාගේ අර්ථය විස්තර විසින් කියෙයින් දැනගත්තවු යැයි.

වහන්ස, ඉදින් රූපය (අරමුණු කොට කාමරාගාදි අනුසය) පවතී ද ඒ (අනුසයිත රූපය නැසෙන අනුසය සමග) නැසෙයි. යම් රූපයක් (නැසෙන අනුසය සමග) නැසේ ද, ඒ අනුසය කරණ කොටගෙන (රක්ත යැ දුෂ්ට යැ මුළු යැයි) සංඛ්‍යාවට යෙයි, ඉදින් වෙදනාව (අරමුණු කොට අනුසය) උපදි ද, ... ඉදින් සංඤච (අරමුණු කොට අනුසය) උපදි ද, ... ඉදින් සංස්කාරයන් (අරමුණු කොට අනුසය) උපදි ද, ඒ (අනුසයිත සංස්කාරය නැසෙන අනුසය සමග) නැසෙයි. යම් සංස්කාරයක් (නැසෙන අනුසය සමග) නැසේ ද, ඒ (අනුසය කරණ කොටගෙන (රක්ත යැ ආදි) සංඛ්‍යාවට යෙයි. ඉදින් විඤනය (අරමුණු කොට අනුසය) උපදි ද, ඒ (අනුසයිත විඤනය නැසෙන අනුසය සමග) නැසෙයි. යම් විඤනයක් (නැසෙන අනුසය සමග) නැසේ ද, ඒ (අනුසය) කරණ කොට ගෙන (රක්ත දුෂ්ට යැ මුළු යැයි) ගිණිමට යේ.

රූපං චෙ භතෙන, නානුසෙති න තං අනුමිගති, යං නානුමිගති න තෙන සඛිං ගච්ඡති, චේදනං චෙ නානුසෙති -පෙ- සඤ්ඤං චෙ නානුසෙති -පෙ- සඛිංරෙ චෙ නානුසෙති -පෙ- විඤ්ඤාණං චෙ නානුසෙති න තං අනුමිගති, යං නානුමිගති න තෙන සඛිං ගච්ඡති. ඉමස්ස බො'හං භතෙන, භගවතා සඛිඤ්ඤෙන භසිතස්ස එවං විජාරෙන අත්ථං ආජානාමිති.

සාධු සාධු භික්ඛු, සාධු බො තං භික්ඛු මයා සඛිඤ්ඤෙන භාසිතස්ස විජාරෙන අත්ථං ආජානාමි : රූපඤ්ඤෙ භික්ඛු, අනුසෙති තං අනුමිගති, යං අනුමිගති තෙන සඛිං ගච්ඡති. චේදනඤ්ඤෙ -පෙ- සඤ්ඤඤෙ -පෙ- සඛිංරෙ චෙ -පෙ- විඤ්ඤාණඤ්ඤෙ අනුසෙති, තං අනුමිගති. යං අනුමිගති, තෙන සඛිං ගච්ඡති.

රූපඤ්ඤෙ භික්ඛු, නානුසෙති, න තං අනුමිගති. යං නානුමිගති, න තෙන සඛිං ගච්ඡති, චේදනඤ්ඤෙ -පෙ- සඤ්ඤඤෙ -පෙ- සඛිංරෙ චෙ -පෙ- විඤ්ඤාණඤ්ඤෙ නානුසෙති, න තං අනුමිගති. යං නානුමිගති, න තෙන සඛිං ගච්ඡති, ඉමස්ස බො භික්ඛු, මයා සඛිඤ්ඤෙන භාසිතස්ස එවං විජාරෙන අත්ථං දට්ඨබ්බොති.

අථ බො සො භික්ඛු, භගවතො භාසිතං අභිනන්දිතා අනුමොදිතා උට්ඨායාසනා භගවතං අභිවාදෙතා පදකම්මං කතා පක්කමි. අථ බො සො භික්ඛු එකො වූපකට්ඨා අප්පමාදෙනා ආනාපි පභිතතෙනා විහරතො -පෙ- අඤ්ඤාතරො ච පන සො භික්ඛු අරහතං අහොසිති.

1. 1. 4. 5.

පඨම ආනන්ද සූතං.

37. සාවච්ඡයං-

අථ බො ආයස්මා ආනන්දෙ යෙන භගවා තෙනුපසඛිකමි, උපසඛිකමිතා භගවතං අභිවාදෙතා එකමනං නිසීදි. එකමනං නිසින්නං බො ආයස්මනං ආනන්දං භගවා එතදවොච :

සචෙ තං ආනන්ද, එවං පුච්ඡෙය්සං : කතමෙතං ආවුසො ආනන්ද, ඛම්මානං උප්පාදෙ පඤ්ඤායති, වගො පඤ්ඤායති, සීතස්ස අඤ්ඤාථතං පඤ්ඤායති ති. එවං පුච්ඡො තං ආනන්ද, කිනති බ්‍යාකරෙය්සාසිති?

වහන්ස ඉදින් රූපය (අරමුණු කොට අනුසය) නුපදි ද ඒ (නානුසයිත රූපය නැසෙන අනුසය සමග නො නැසෙයි, යම් රූපයක් (නැසෙන අනුසය සමග) නො නැසේ ද, ඒ, (අනුසය) කරුණ කොට ගෙන (රක්තයැ දුෂ්ටයැ මුඛයැ යි) සංඛ්‍යාවට නො යෙයි. ඉදින් වෙදනාව අරමුණු කොට (අනුසය) නුපදි ද ඒ (නො අනුසයිත වෙදනාව නැසෙන අනුසය සමග) නො නැසෙයි" යම් වෙදනාවක් නැසෙන අනුසය සමග නො නැසේ ද ඒ අනුසය කරුණකොට ගෙන (රක්තයැ යනාදී) සංඛ්‍යාවට නො යෙයි. ඉදින් සංඤච ... ඉදින් සංස්කාරයන් (අරමුණු කොට අනුසය) නුපදි ද ඒ (නානුසයිත සංස්කාරය නැසෙන අනුසය සමග) නො නැසෙයි, යම් සංස්කාරයක් අනුසය සමග නො නැසේ ද ඒ කරුණ කොට ගෙන, (රක්තයැ යනාදීන්) ගිණිමට නොයෙයි. ඉදින් විඤනය (අරමුණු කොට අනුසය) නුපදි ද, ඒ (විඤනය නැසෙන අනුසය සමග) නො නැසෙයි. යම් විඤනයක් (අනුසය සමග නො නැසේ ද, ඒ) අනුසය කරුණ කොට ගෙන (රක්තයැ, දුෂ්ටය, මුඛයැ යි) ගිණිමට නොයේ. වහන්ස මම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් සැකෙවින් වදාළ මේ භාෂිතයාගේ මෙසේ විස්තර විසින් අර්ථය දැන ගනිමි යි.

මහණ මැනවැ මැනවැ, මහණ මනා මැ ය තෙපි මා විසින් සැකෙවින් පවසන ලද භාෂිතයා ගේ විස්තරයෙන් අර්ථය දන්නවුය. මහණ ඉදින් රූපය (අරමුණු කොට අනුසය) උපදි ද ඒ (අනුසයිත රූපය අනුසය සමග) නැසෙයි. යම් රූපයක් (අනුසය සමග) නැසේ ද ඒ කරුණ කොට ගෙන (රක්තයැ දුෂ්ටයැ මුඛයැ යි) ගිණිමට යෙයි. ඉදින් වෙදනාව ... ඉදින් සංඤච ... ඉදින් සංස්කාරයන් ... ඉදින් විඤනය (අරමුණු කොට අනුසය) පවතී ද ඒ (අනුසයිත විඤනය අනුසය සමග) නැසෙයි, යම් විඤනයක් (අනුසය සමග) නැසේ ද ඒ අනුසය කරුණ කොට ගෙන (රක්තයැ යනාදීන්) ගිණිමට යෙයි.

මහණ, ඉදින් රූපය (අරමුණු කොට අනුසය) නුපදි ද ඒ (විඤනය අනුසය සමග) නො නැසෙයි, යම් රූපයක් (අනුසය සමග) නො නැසේ ද ඒ (අනුසයිත රූපය) අනුසය සමග නො නැසෙයි, යම් රූපයක් (අනුසය සමග) නො නැසේ ද, ඒ කරුණ කොට ගෙන, (රක්තයැ යනාදීන්) ගිණිමට යෙයි. ඉදින් වෙදනාව ... ඉදින් සංඤච ... ඉදින් සංස්කාරයන් ... ඉදින් විඤනය (අනුසය සමග) නුපදි ද ඒ (අනුසයිත විඤනය අනුසය සමග) නො නැසෙයි, යම් විඤනයක් (අනුසය සමග) නො නැසේ ද ඒ විඤනය කරුණ කොට ගෙන (රක්තයැ, දුෂ්ටයැ, මුඛයැ යි) සංඛ්‍යාවට නොයේ. මහණ, මා විසින් සැකෙවින් පවසන ලද මේ භාෂිතයාගේ මෙසේ විස්තර විසින් අර්ථය ගතයුත්තේ යි.

ඉක්බිති ඒ මහණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ භාෂිතය අභිනන්දන කොට අනුමෝදන්ව හුනස්නෙන් නැගී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැඳ පැදකුණු කොට නික්ම ගියේය. ඉක්බිති ඒ මහණ එකලා වූයේ කාය විවෙක ඇතියේ නො පමාවූයේ කෙලෙස් තවන වැර ඇතියේ නිවනට මෙහෙයු සිත් ඇතිව වාස කරනුයේ ... තවද ඒ මහණ රහතුන් අතුරෙන් අන්‍යතර යෙක් වූයේ යි.

1. 1. 4. 5.

පළමුවැනි ආනන්ද සූත්‍රය

37. සැවැත්නුවර :

ඉක්බිති ආයුෂ්මත් ආනන්ද ස්ථවිරයන් වහන්සේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැඩහුන් තැනට එළැඹියේ ය. එළැඹූ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සකසා වැඳ එකත්පස් වැ හුන්නේය. එකත්පස් වැ හුන් ආයුෂ්මත් ආනන්දස්ථවිරයන් වහන්සේට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තෙල වදාළ සේක :

ඉදින් ආනන්ද, කොප මෙසේ පුළුවස්නාහු නම් " සැවැත්ති ආනන්දයෙනි, කවර ධර්ම කෙනකුන්ගේ උත්පාදය පැනේ ද, ව්‍යය පැනේ ද, සිටියහුගේ අන්‍යාථාත්වය (ජරාව) පැනේ ද " යි. ආනන්ද, මෙසේ පුළුවස්නා ලද තෙපි කීමැ යි ප්‍රකාශ කරන්නහු ද ?

සචෙ මං භනෙන, එවං පුච්ඡෙය්‍යං : කතමෙසං ආවුසො ආනන්ද, ධම්මානං උප්පාදෙ පඤ්ඤායති, වයො පඤ්ඤායති, සීතස්ස අඤ්ඤාථතනං පඤ්ඤායති එවං පුට්ඨාභං භනෙන, එවං බ්‍යාකරෙය්‍යං : රුපස්ස ඛො ආවුසො, උප්පාදෙ පඤ්ඤායති, වයො පඤ්ඤායති, සීතස්ස අඤ්ඤාථතනං පඤ්ඤායති, වේදනාය උප්පාදෙ -පෙ- සඤ්ඤාය -පෙ- සංඛාරානං -පෙ- විඤ්ඤාණස්ස උප්පාදෙ පඤ්ඤායති, වයො පඤ්ඤායති, සීතස්ස අඤ්ඤාථතනං පඤ්ඤායති, ඉමෙසං ඛො ආවුසො, ධම්මානං උප්පාදෙ පඤ්ඤායති, වයො පඤ්ඤායති, සීතස්ස අඤ්ඤාථතනං පඤ්ඤායති, එවං පුට්ඨාභං භනෙන, එවං බ්‍යාකරෙය්‍යානති.

සාධු සාධු ආනන්ද, රුපස්ස ඛො ආනන්ද, උප්පාදෙ පඤ්ඤායති, වයො පඤ්ඤායති, සීතස්ස අඤ්ඤාථතනං පඤ්ඤායති. වේදනාය -පෙ- සඤ්ඤාය -පෙ- සංඛාරානං -පෙ- විඤ්ඤාණස්ස උප්පාදෙ පඤ්ඤායති, වයො පඤ්ඤායති, සීතස්ස අඤ්ඤාථතනං පඤ්ඤායති, ඉමෙසං ඛො ආනන්ද, ධම්මානං උප්පාදෙ පඤ්ඤායති, වයො පඤ්ඤායති, සීතස්ස අඤ්ඤාථතනං පඤ්ඤායති. එවං පුට්ඨාභං ආනන්ද, එවං බ්‍යාකරෙය්‍යාසිති.

1. 1. 4. 6.

දුතිය ආනන්ද සුත්තං

38. සාවජ්ඣයං :

අථ ඛො අගස්මා ආනන්දෙ යෙන භගවා තෙනුපසංඛුමි. -පෙ- එකමන්තං නිසින්නං ඛො ආගස්මන්තං ආනන්දං භගවා එතදවොච :

සචෙ නං ආනන්ද, එවං පුච්ඡෙය්‍යං : “කතමෙසං ආවුසො ආනන්ද, ධම්මානං උප්පාදෙ පඤ්ඤායති, වයො පඤ්ඤායති, සීතස්ස අඤ්ඤාථතනං පඤ්ඤායති, කතමෙසං ධම්මානං උප්පාදෙ පඤ්ඤායස්සති, වයො පඤ්ඤායස්සති, සීතස්ස අඤ්ඤාථතනං පඤ්ඤායස්සති, කතමෙසං ධම්මානං උප්පාදෙ පඤ්ඤායති, වයො පඤ්ඤායති, සීතස්ස අඤ්ඤාථතනං පඤ්ඤායති. එවං පුට්ඨාභං තං ආනන්ද, කිනති බ්‍යාකරෙය්‍යාසිති ?

සචෙ මං භනෙන, එවං පුච්ඡෙය්‍යං : කතමෙසං ආවුසො ආනන්ද, ධම්මානං උප්පාදෙ පඤ්ඤායති, වයො පඤ්ඤායති, සීතස්ස අඤ්ඤාථතනං පඤ්ඤායති, කතමෙසං ධම්මානං උප්පාදෙ පඤ්ඤායස්සති, වයො පඤ්ඤායස්සති, සීතස්ස අඤ්ඤාථතනං පඤ්ඤායස්සති, කතමෙසං ආවුසො ආනන්ද, ධම්මානං උප්පාදෙ පඤ්ඤායති, වයො පඤ්ඤායති, සීතස්ස අඤ්ඤාථතනං පඤ්ඤායති. එවං පුට්ඨාභං අභං භනෙන, එවං බ්‍යාකරෙය්‍යං : යං ඛො ආවුසො, රුපං අතීතං නිරුඳ්ධං විපරිණතං, තස්ස උප්පාදෙ පඤ්ඤායති, වයො පඤ්ඤායති, සීතස්ස අඤ්ඤාථතනං පඤ්ඤායති, යං වේදනා අතීතා නිරුඳ්ධා විපරිණතා, තස්ස උප්පාදෙ පඤ්ඤායති, වයො පඤ්ඤායති, සීතාය අඤ්ඤාථතනං පඤ්ඤායති, යං සඤ්ඤා-පෙ-යෙ සංඛාරා අතීතා නිරුඳ්ධා විපරිණතා, තෙසං උප්පාදෙ පඤ්ඤායති, වයො පඤ්ඤායති, සීතානං අඤ්ඤාථතනං පඤ්ඤායති, යං විඤ්ඤාණං අතීතං නිරුඳ්ධං විපරිණතං, තස්ස උප්පාදෙ පඤ්ඤායති, වයො පඤ්ඤායති, සීතස්ස අඤ්ඤාථතනං පඤ්ඤායති, ඉමෙසං ඛො ආවුසො, ධම්මානං උප්පාදෙ පඤ්ඤායති, වයො පඤ්ඤායති, සීතස්ස අඤ්ඤාථතනං පඤ්ඤායති.

වහන්ස, ඉදින් මා මෙසේ පුළුවියනාහු නම් “ආනන්ද කවර ධර්ම කෙනකුන්ගේ ඉපැත්ම පැනේ ද, විනාශය පැනේ ද, සිටියහුගේ වෙනස (ජරාව) පැනේ ද” යි. වහන්ස, මෙසේ පුළුවියනා ලද මම මේ පරිදි ප්‍රකාශ කරන්නෙමි : ඇවැත්නි, රූපයාගේ උත්පාදය පැනෙයි, ව්‍යය පැනෙයි, සිටියහුගේ අත්‍යාමාන්වය පැනෙයි, වේදනාවගේ උත්පාදය ... සංඥාවගේ ... සංස්කාරයන්ගේ ... විඤ්ඤායාගේ උත්පාදය පැනෙයි, ව්‍යය පැනෙයි, සිටියහුගේ අත්‍යාමාන්වය පැනේ. ඇවැත්නි, මේ ධර්මයන්ගේ උත්පාදය පැනෙයි, ව්‍යය පැනෙයි සිටියහුගේ අත්‍යාමාන්වය පැනෙයි. වහන්ස, මෙසේ පුළුවියනා ලද මම මෙලෙසින් ප්‍රකාශ කරන්නෙමි යි.

මැනවි, මැනවි, ආනන්ද. ආනන්ද, රූපයාගේ ඉපැත්ම පැනෙයි, විනාශය පැනෙයි, සිටියහුගේ වෙනස්වීම් සම්බන්ධ ජරාව පැනෙයි. වේදනාවේ ... සංඥාවේ ... සංස්කාරයන්ගේ ... විඤ්ඤායාගේ උත්පාදය පැනෙයි, ව්‍යය පැනෙයි, සිටියහුගේ අත්‍යාමාන්වය පැනේ. ආනන්ද, මේ ධර්මයන්ගේ උත්පාදය පැනෙයි, ව්‍යය පැනෙයි, සිටියහුගේ අත්‍යාමාන්වය පැනේ. ආනන්ද, මෙසේ පුළුවියනා ලද තෙපි මෙලෙසින් ප්‍රකාශ කරන්නහුයි.

1. 1. 4. 6.

දෙවැනි ආනන්ද සූත්‍රය

38. සැවැත්නුවර :

එකල්හි ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැඩහුන් තැනට එළඹියහ. ... එකත්පයෙකැ හුන් ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරුන්හට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කෙල වදළ සේක :

ඉදින් ආනන්ද, කොප මෙසේ පුළුවියනාහු නම් : “ඇවැත්නි, කවර ධර්මකෙනකුන්ගේ උත්පාදය පැනුණේ ද, ව්‍යය පැනුණේ ද, සිටියහුගේ අත්‍යාමාන්වය පැනුණේ ද, කවර ධර්ම කෙනකුන්ගේ උත්පාදය පැනෙන්නේ ද, ව්‍යය පැනෙන්නේ ද, සිටියහුගේ අත්‍යාමාන්වය පැනෙන්නේ ද, කවර ධර්මකෙනකුන්ගේ උත්පාදය පැනේ ද, ව්‍යය පැනේ ද, සිටියහුගේ අත්‍යාමාන්වය පැනේ ද” යි. ආනන්ද, මෙසේ පුළුවියනා ලද තෙපි කීමැයි ප්‍රකාශකරන්නහු ද යි ?

වහන්ස, ඉදින් මා මෙසේ විචාරන්නාහු නම් : “ඇවැත්නි, කවර ධර්මකෙනකුන්ගේ උත්පත්තිය පැනුණේ ද, විනාශය පැනුණේ ද, සිටියහුගේ වෙනස පැනුණේ ද, කවර ධර්මකෙනකුන්ගේ උත්පත්තිය පැනෙන්නේ ද, විනාශය පැනෙන්නේ ද සිටියහුගේ වෙනස පැනෙන්නේ ද, කවර ධර්ම කෙනකුන්ගේ උත්පත්තිය පැනේ ද, විනාශය පැනේ ද, සිටියහුගේ වෙනස පැනේ” ද යි. වහන්ස, මෙසේ විචාරනලද මෙලෙසින් ප්‍රකාශ කරන්නෙමි : “ඇවැත්නි, අතීත වූ නිරුද්ධ වූ විපරිණත වූ යම් රූපයෙක් ඇත් ද, ඒ රූපයාගේ උත්පාදය පැනුණේ යැ, ව්‍යය පැනුණේ යැ, සිටියහුගේ අත්‍යාමාන්වය පැනුණේ යැ. අතීත වූ නිරුද්ධ වූ විපරිණත වූ යම් වේදනාවක් ඇද්ද, ඒ වේදනාවගේ උත්පාදය පැනුණේ යැ, ව්‍යය පැනුණේ යැ, සිටි වේදනාවගේ අත්‍යාමාන්වය පැනුණේ යැ. යම් සංඥාවක් ... අතීත වූ නිරුද්ධ වූ විපරිණත වූ යම් සංස්කාර කෙනෙක් ඇද්ද, ඒ සංස්කාරයන්ගේ උත්පාදය පැනුණේ යැ, ව්‍යය පැනුණේ යැ, සිටියවුන්ගේ අත්‍යාමාන්වය පැනුණේ යැ. අතීත වූ නිරුද්ධ වූ විපරිණත වූ යම් විඤ්ඤායෙක් ඇද්ද, ඒ විඤ්ඤායාගේ උත්පාදය පැනුණේ යැ, ව්‍යය පැනුණේ යැ, සිටියහුගේ අත්‍යාමාන්වය පැනුණේ යැ.

යං ඛො ආවුතො, රූපං අජාතං අපාතුහුතං තස්ස උප්පාදෙ පඤ්ඤාසිස්සති, වගො පඤ්ඤාසිස්සති සීතස්ස අඤ්ඤාථතනං පඤ්ඤාසිස්සති. යා වෙදනා -පෙ- යා සඤ්ඤා -පෙ- යෙ සඛිබාරා -පෙ- යං විඤ්ඤාණං අජාතං අපාතුහුතං, තස්ස උප්පාදෙ පඤ්ඤාසිස්සති, වගො පඤ්ඤාසිස්සති, සීතස්ස අඤ්ඤාථතනං පඤ්ඤාසිස්සති, ඉමෙසං ඛො ආවුතො ඛම්මානං උප්පාදෙ පඤ්ඤාසිස්සති වගො පඤ්ඤාසිස්සති සීතානං අඤ්ඤාථතනං පඤ්ඤාසිස්සති.

යං ඛො ආවුතො, රූපං ජාතං පාතුහුතං, තස්ස උප්පාදෙ පඤ්ඤාසිස්සති, වගො පඤ්ඤාසිස්සති, සීතස්ස අඤ්ඤාථතනං පඤ්ඤාසිස්සති. යා වෙදනා -පෙ- යා සඤ්ඤා -පෙ- යෙ සඛිබාරා -පෙ- යං විඤ්ඤාණං ජාතං පාතුහුතං, තස්ස උප්පාදෙ පඤ්ඤාසිස්සති, වගො පඤ්ඤාසිස්සති. සීතස්ස අඤ්ඤාථතනං පඤ්ඤාසිස්සති. එවං පුට්ඨොගං භනෙන, එවං බ්‍යාකරෙය්‍යනති.

සාධු සාධු ආනන්ද, රූපං අතීතං නිරුඤ්ඤං විපරිණතං, තස්ස උප්පාදෙ පඤ්ඤාසිස්සති, වගො පඤ්ඤාසිස්සති, සීතස්ස අඤ්ඤාථතනං පඤ්ඤාසිස්සති, යා වෙදනා -පෙ- යා සඤ්ඤා -පෙ- යෙ සඛිබාරා -පෙ- යං විඤ්ඤාණං අතීතං නිරුඤ්ඤං විපරිණතං, තස්ස උප්පාදෙ පඤ්ඤාසිස්සති, වගො පඤ්ඤාසිස්සති, සීතස්ස අඤ්ඤාථතනං පඤ්ඤාසිස්සති, ඉමෙසං ඛො ආනන්ද, ඛම්මානං උප්පාදෙ පඤ්ඤාසිස්සති, වගො පඤ්ඤාසිස්සති, සීතස්ස අඤ්ඤාථතනං පඤ්ඤාසිස්සති.

යං ඛො ආනන්ද, රූපං අජාතං අපාතුහුතං, තස්ස උප්පාදෙ පඤ්ඤාසිස්සති, වගො පඤ්ඤාසිස්සති, සීතස්ස අඤ්ඤාථතනං පඤ්ඤාසිස්සති, යා වෙදනා -පෙ- යා සඤ්ඤා -පෙ- යෙ සඛිබාරා -පෙ- යං විඤ්ඤාණං අජාතං අපාතුහුතං, තස්ස උප්පාදෙ පඤ්ඤාසිස්සති, වගො පඤ්ඤාසිස්සති, සීතස්ස අඤ්ඤාථතනං පඤ්ඤාසිස්සති. ඉමෙසං ඛො ආනන්ද, ඛම්මානං උප්පාදෙ පඤ්ඤාසිස්සති, වගො පඤ්ඤාසිස්සති, සීතස්ස අඤ්ඤාථතනං පඤ්ඤාසිස්සති.

යං ඛො ආනන්ද, රූපං ජාතං පාතුහුතං, තස්ස උප්පාදෙ පඤ්ඤාසිස්සති, වගො පඤ්ඤාසිස්සති, සීතස්ස අඤ්ඤාථතනං පඤ්ඤාසිස්සති. යා වෙදනා -පෙ- යා සඤ්ඤා -පෙ- යෙ සඛිබාරා -පෙ- යං විඤ්ඤාණං ජාතං පාතුහුතං, තස්ස උප්පාදෙ පඤ්ඤාසිස්සති, වගො පඤ්ඤාසිස්සති, සීතස්ස අඤ්ඤාථතනං පඤ්ඤාසිස්සති. ඉමෙසං ඛො ආනන්ද, ඛම්මානං උප්පාදෙ පඤ්ඤාසිස්සති, වගො පඤ්ඤාසිස්සති, සීතානං අඤ්ඤාථතනං පඤ්ඤාසිස්සති. එවං පුට්ඨො කිං ආනන්ද, එවං බ්‍යාකරෙය්‍යාසිති.

1. 1. 4. 7.

පට්ඨ අනුධම්ම සුත්තං

39. සාවජ්ඣයං :

ඛම්මානුධම්මපට්ටනනස්ස භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො අයමනුඛම්මො හොති.

යං රූපෙ නිබ්බිදබ්‍රලො විහරෙය්‍ය, වෙදනාය නිබ්බිදබ්‍රලො විහරෙය්‍ය, සඤ්ඤාය නිබ්බිදබ්‍රලො විහරෙය්‍ය, සඛිබාරෙසු නිබ්බිද බ්‍රලො විහරෙය්‍ය, විඤ්ඤාණෙ නිබ්බිදබ්‍රලො විහරෙය්‍ය,

ඇවැත්නි, නූපත් නො පහළ වූ යම් රූපයෙක් ඇත් ද, ඒ රූපයාගේ උත්පාදය පැනෙන්නේ යැ, ව්‍යය පැනෙන්නේ යැ, සිටියහුගේ අන්‍යාථාත්වය පැනෙන්නේ යැ. යම් වෙදනාවක් ... යම් සංඥාවක් ... යම් සංස්කාර කෙනෙක් ... නූපත් නො පහළ වූ යම් විඤ්ඤායෙක් ඇත් ද, ඒ විඤ්ඤායාගේ උත්පාදය පැනෙන්නේ යැ, ව්‍යය පැනෙන්නේ යැ, සිටියහුගේ අන්‍යාථාත්වය පැනෙන්නේ යැ.

ඇවැත්නි, උපත් පහළ වූ යම් රූපයෙක් ඇත් ද, ඒ රූපයාගේ උත්පාදය පැනෙයි, ව්‍යය පැනෙයි, සිටියහුගේ අන්‍යාථාත්වය පැනෙයි, යම් වෙදනාවක් ... යම් සංඥාවක් ... යම් සංස්කාර කෙනෙක් ... උපත් පහළ වූ යම් විඤ්ඤායෙක් ඇත් ද, ඒ විඤ්ඤායාගේ උත්පාදය පැනෙයි ව්‍යය පැනෙයි සිටියහුගේ අන්‍යාථාත්වය පැනේ යයි. “ වහන්ස මෙසේ පුළුවස්නා ලද මම මෙසේ විසදා කියන්නෙමි යි.

මැනවි මැනවි ආනන්ද, අතීත වූ නිරුද්ධ වූ විපරිණත වූ රූපයෙක් ඇත් ද, ඒ රූපයාගේ ඉපදීම පැනුණේ ය, විනාශය පැනුණේ ය, සිටියහුගේ චේතස පැනුණේ ය. යම් වෙදනාවක් ... යම් සංඥාවක් ... යම් සංස්කාර කෙනෙක් ... අතීත වූ නිරුද්ධ වූ විපරිණත වූ යම් විඤ්ඤායෙක් ඇත් ද, ඒ විඤ්ඤායාගේ ඉපදීම පැනුණේ ය, විනාශය පැනුණේ ය, සිටියහු ගේ චේතස පෙනුණේ යි. ආනන්ද, මේ ධර්මයන්ගේ ඉපදීම පැනුණේ ය, විනාශය පැනුණේ ය, සිටියහුගේ චේතස පෙනුණේ යි.

ආනන්ද, නූපත් නො පහළ වූ යම් රූපයෙක් ඇත් ද, ඒ රූපයාගේ ඉපදීම පැනෙන්නේ යැ, විනාශය පැනෙන්නේ යැ, සිටියහුගේ චේතස පැනෙන්නේ යැ යම් වෙදනාවක් ... යම් සංඥාවක් ... යම් සංස්කාර කෙනෙක් ... නූපත් නො පහළ වූ යම් විඤ්ඤායෙක් ඇත් ද, ඒ විඤ්ඤායාගේ ඉපදීම පැනෙන්නේ යැ, විනාශය පැනෙන්නේ යැ, සිටියහුගේ චේතස පෙනෙන්නේ යැ. ආනන්ද, මේ ධර්මයන්ගේ ඉපදීම පැනෙන්නේ යැ, විනාශය, පැනෙන්නේ යැ, සිටියහුගේ චේතස පැනෙන්නේ යි.

ආනන්ද, උපත් පහළ වූ යම් රූපයෙක් ඇත් ද, ඒ රූපයාගේ උත්පාදය පැනෙයි, ව්‍යය පැනෙයි, සිටියහුගේ අන්‍යාථාත්වය පැනෙයි, යම් වෙදනාවක් ... යම් සංඥාවක් ... යම් සංස්කාර කෙනෙක් ... උපත් පහළ වූ යම් විඤ්ඤායෙක් ඇත් ද, ඒ විඤ්ඤායාගේ උත්පාදය පැනෙයි, ව්‍යය පැනෙයි, සිටියහුගේ අන්‍යාථාත්වය පැනෙයි. ආනන්ද, මේ ධර්මයන්ගේ උත්පාදය පැනෙයි, ව්‍යය පැනෙයි, සිටියහුගේ අන්‍යාථාත්වය පැනෙයි. ආනන්දය මෙසේ පුළුවස්නා ලද තෙපි මෙසේ විසදා ප්‍රකාශකරන්නහු යි.

1. 1. 4. 7.

පළමුවැනි අනුධම්ම සූත්‍රය

39. සැවැත්නුවර :

මහණෙනි, ධර්මානුධර්මප්‍රතිපත්ත (නවලොකොත්තරධර්මයනට අනුලොම වූ පූර්වහාගප්‍රතිපදාවට පිළිපත්) මහණහට මේ අනුලොමධර්ම වෙයි.

යම් භෙයෙකින් රූපයෙහි නිර්වේද (උකට්ඨ) බහුල වැ වාස කෙරේ ද, වෙදනායෙහි නිර්වේද බහුල වැ වාස කෙරේ ද, සංඥයෙහි නිර්වේද බහුල වැ වාස කෙරේ ද, සංස්කාර යන්ති නිර්වේද බහුල වැ වාස කෙරේ ද, විඤ්ඤායෙහි නිර්වේද බහුල වැ වාස කෙරේ ද,

සො රූපෙ නිබ්බද්ධත්‍වො විහරන්තො වෙදනාය -පෙ- සඤ්ඤාය -පෙ- සංඛාරෙසු -පෙ- විඤ්ඤාණෙ නිබ්බද්ධත්‍වො විහරන්තො රූපං පරිජානාති, වෙදනං පරිජානාති, සඤ්ඤං පරිජානාති, සංඛාරෙ පරිජානාති, විඤ්ඤාණං පරිජානාති. සො රූපං පරිජානං වෙදනං පරිජානං සඤ්ඤං පරිජානං සංඛාරෙ පරිජානං විඤ්ඤාණං පරිජානං, පරිමුච්චති රූපමහා, පරිමුච්චති වෙදනාය, පරිමුච්චති සඤ්ඤාය, පරිමුච්චති සංඛාරෙති, පරිමුච්චති විඤ්ඤාණමහා, පරිමුච්චති ජාතියා ජරාමරණෙන සොකෙති පරිදෙවෙති දුක්ඛෙති දොමනස්සෙති උපායාසෙති. පරිමුච්චති දුක්ඛස්මාති වදාමි'ති.

1. 1. 4. 8.

දුතිය අනුධම්ම සූතං

40. සාවජ්ඣයං :

ධම්මානුධම්මපටිපත්තස්ස භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො අගමනුධම්මො හොති :

යං රූපෙ අනිව්වානුපසයි විහරෙය්‍ය, වෙදනාය -පෙ- සඤ්ඤාය -පෙ- සංඛාරෙසු -පෙ- විඤ්ඤාණෙ අනිව්වානුපසයි විහරෙය්‍ය, සො රූපෙ අනිව්වානුපසයි විහරන්තො වෙදනාය -පෙ- සඤ්ඤාය -පෙ- සංඛාරෙසු -පෙ- විඤ්ඤාණෙ අනිව්වානුපසයි විහරන්තො රූපං පරිජානාති, වෙදනං-පෙ-සඤ්ඤං-පෙ-සංඛාරෙ-පෙ-විඤ්ඤාණං පරිජානාති. සො රූපං පරිජානං වෙදනං-පෙ-සඤ්ඤං-ප-සංඛාරෙ-පෙ-විඤ්ඤාණං පරිජානං පරිමුච්චති රූපමහා, පරිමුච්චති වෙදනාය, පරිමුච්චති සඤ්ඤාය, පරිමුච්චති සංඛාරෙති. පරිමුච්චති විඤ්ඤාණමහා, පරිමුච්චති ජාතියා ජරාමරණෙන සොකෙති පරිදෙවෙති දුක්ඛෙති දොමනස්සෙති උපායාසෙති, පරිමුච්චති දුක්ඛස්මාති වදාමිති.

1. 1. 4. 9.

තතිය අනුධම්ම සූතං

41. සාවජ්ඣයං :

ධම්මානුධම්මපටිපත්තස්ස භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො අගමනුධම්මො හොති :

යං රූපෙ දුක්ඛානුපසයි විහරෙය්‍ය, වෙදනාය-පෙ-සඤ්ඤාය-පෙ-සංඛාරෙසු-පෙ-විඤ්ඤාණෙ දුක්ඛානුපසයි විහරෙය්‍ය, සො රූපෙ දුක්ඛානුපසයි විහරන්තො වෙදනාය-පෙ-සඤ්ඤාය-පෙ-සංඛාරෙසු-පෙ-විඤ්ඤාණෙ දුක්ඛානුපසයි විහරන්තො රූපං පරිජානාති වෙදනං-පෙ-සඤ්ඤං-පෙ-සංඛාරෙ-ප-විඤ්ඤාණං පරිජානාති. සො රූපං පරිජානං වෙදනං-ප-සඤ්ඤං-පෙ-සංඛාරෙ-පෙ-විඤ්ඤාණං පරිජානං, පරිමුච්චති රූපමහා, පරිමුච්චති වෙදනාය-පෙ-සඤ්ඤාය-පෙ-සංඛාරෙති-පෙ-පරිමුච්චති විඤ්ඤාණමහා, පරිමුච්චති ජාතියා ජරාමරණෙන සොකෙති පරිදෙවෙති දුක්ඛෙති දොමනස්සෙති උපායාසෙති, පරිමුච්චති දුක්ඛස්මාති වදාමිති.

හෙ රූපයෙහි නිර්වේද බහුල වූ වාස කරනුයේ වේදනායෙහි ... සංඥයෙහි ... සංස්කාරයන්හි ... විඤ්ඤායෙහි නිර්වේද බහුල වූ වාස කරනුයේ රූපය (ත්‍රිවිධ පරිඤ්ඤායෙන්) පිරිසිදු දැනිය, වේදනාව පිරිසිදු දැනිය, සංඥාව පිරිසිදු දැනිය, සංස්කාර පිරිසිදු දැනිය, විඤ්ඤාය පිරිසිදු දැනිය. හෙ රූපය පිරිසිදු දන්නේ වේදනාව පිරිසිදු දන්නේ සංඥාව පිරිසිදු දන්නේ සංස්කාර පිරිසිදු දන්නේ විඤ්ඤාය පිරිසිදු දන්නේ රූපයෙන් (ප්‍රභාණපරිඤ්ඤා විසින්) මිදෙයි, වේදනායෙන් මිදෙයි, සංඥායෙන් මිදෙයි, සංස්කාරයන්ගෙන් මිදෙයි, විඤ්ඤායෙන් මිදෙයි. ජාතියෙන් ජරාවෙන් හා මරණයෙන් ශොකයෙන් වැලපීමෙන් (කායික) දුකින් (මානසික) දෙමනසින් දැඩි ආයාසයෙන් මිදෙයි. වෘත්තදුඃඛයෙන් මිදේ යයි කියමි යි.

1. 1. 4. 8.

දෙවැනි අනුධම්ම සූත්‍රය

40. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, ධර්මානුධර්මප්‍රතිපත්ත මහණහට මේ අනුලොමධර්ම වෙයි :

යම් භෙයෙකින් රූපයෙහි අනිත්‍යානුදර්ශී වූ (අනිත්‍යය නුවණින්, දකිමින්) වාස කෙරේ ද, වේදනායෙහි ... සංඥයෙහි ... සංස්කාරයන්හි ... විඤ්ඤායෙහි අනිත්‍යානුදර්ශී වූ වාස කෙරේ ද, හෙ රූපයෙහි අනිත්‍යානුදර්ශී වූ වාස කරනුයේ වේදනායෙහි ... සංඥයෙහි ... සංස්කාරයන්හි ... විඤ්ඤායෙහි අනිත්‍යානුදර්ශී වූ වාස කරනුයේ රූපය පිරිසිදු දැනිය. වේදනාව ... සංඥාව ... සංස්කාර ... විඤ්ඤාය පිරිසිදු දැනිය. හෙ රූපය පිරිසිදු දන්නේ වේදනාව ... සංඥාව ... සංස්කාර ... විඤ්ඤාය පිරිසිදු දන්නේ රූපයෙන් මිදෙයි, වේදනායෙන් මිදෙයි, සංඥායෙන් මිදෙයි, සංස්කාරයන්ගෙන් මිදෙයි, විඤ්ඤායෙන් මිදෙයි. ජාතියෙන් - ජරාමරණයෙන් - ශොකයෙන් - පරිදෙවයෙන් - දුකින් - දෙමනසින් - උපායාසයෙන් මිදෙයි. පස්කඳ දුකින් මිදේ යයි කියමි යි.

1. 1. 4. 9.

තෙවැනි අනුධම්ම සූත්‍රය

41. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, ධර්මානුධර්මප්‍රතිපත්ත මහණහට මේ අනුලොම ධර්ම වෙයි :

යම් භෙයෙකින් රූපයෙහි දුඃඛානුදර්ශී වූ වෙසේ ද, වේදනායෙහි ... සංඥයෙහි ... සංස්කාරයන්හි ... විඤ්ඤායෙහි දුඃඛානුදර්ශී වූ වෙසේ ද, හෙ රූපයෙහි දුඃඛානුදර්ශී වූ වාස කරනුයේ වේදනායෙහි ... සංඥයෙහි ... සංස්කාරයන්හි ... විඤ්ඤායෙහි දුඃඛානුදර්ශී වූ වාස කරනුයේ රූපය පිරිසිදු දැනිය, වේදනාව ... සංඥාව ... සංස්කාර ... විඤ්ඤාය පිරිසිදු දැනිය. හෙ රූපය පිරිසිදු දන්නේ වේදනාව ... සංඥාව ... සංස්කාර ... විඤ්ඤාය පිරිසිදු දන්නේ රූපයෙන් මිදෙයි, වේදනායෙන් ... සංඥායෙන් ... සංස්කාරයන්ගෙන් ... විඤ්ඤායෙන් මිදෙයි. ජාතියෙන් - ජරා මරණයෙන් - ශොකයෙන් - පරිදෙවයෙන් - දුකින් - දෙමනසින් - උපායාසයෙන් මිදෙයි. පස්කඳ දුකින් මිදේ යයි කියමි යි.

1. 1. 4. 10.

චතුත්ථ අනුධම්ම සූතකං

42. සංවිජජීයං :

ධම්මානුධම්මපටිපත්තස්ස හික්ඛවෙ, හික්ඛනො අයමනුධම්මො
හොති :

යං රූපෙ අනත්තානුපස්සි විහරෙය්‍ය, වේදනාය-පෙ-සඤ්ඤාය-පෙ-
සංඛාරෙසු-පෙ-විඤ්ඤාණේ අනත්තානුපස්සි විහරෙය්‍ය, සො රූපෙ
අනත්තානුපස්සි විහරතො, වේදනාය-පෙ-සඤ්ඤාය-පෙ- සංඛාරෙසු
-පෙ-විඤ්ඤාණේ අනත්තානුපස්සි විහරතො, රූපං පරිජානාති, වේදනා-
-පෙ-සඤ්ඤා-පෙ-සංඛාර-පෙ-විඤ්ඤාණං පරිජානාති. සො රූපං
පරිජානං වේදනා-පෙ-සඤ්ඤා-පෙ-සංඛාර-පෙ-විඤ්ඤාණං පරිජානං.
පරිමුච්චති රූපමහා, වේදනාය-පෙ-සඤ්ඤාය-පෙ-සංඛාරෙහි-පෙ-පරි-
මුච්චති විඤ්ඤාණමහා. පරිමුච්චති ජාතියා ජරාමරණෙන සොකෙහි
පරිදෙවෙහි දුකෙහි දොමනසොහි උපායාසෙහි. පරිමුච්චති දුක්ඛසමාති
වදාමිති.

නතුමහාභවගෙහා චතුස්සො.

නසුද්දානං :

න තුමහාකෙන ඥෙ වුත්තා හික්ඛති අපරෙ දුවෙ
ආනඤ්ඤෙන දුවෙ වුත්තා අනුධම්මෙහි ඥෙ දුකාති.

1. 1. 4. 10.

සිව්වැනි අනුධම්ම සූත්‍රය

43. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, ධර්මානුධර්මප්‍රතිපත්ත මහණහට මෙ අනුලොම ධර්ම වෙයි :

යම් හෙයෙකින් රූපයෙහි අනාත්මානුදර්ශී වැ වෙසේ ද වෙදනායෙහි ... සංඤයෙහි ... සංස්කාරයන්හි ... විඤ්ඤායෙහි අනාත්මානුදර්ශී වැ වෙසේ ද, හෙ රූපයෙහි අනාත්මානුදර්ශී වැ වාස කරනුයේ වෙදනායෙහි ... සංඤයෙහි ... සංස්කාරයන්හි ... විඤ්ඤායෙහි අනාත්මානුදර්ශී වැ වාස කරනුයේ රූපය පිරිසිදු දැනිය, වෙදනාව ... සංඤාව ... සංස්කාර ... විඤ්ඤාය පිරිසිදු දැනිය. හෙ රූපය පිරිසිදු දන්නේ වෙදනාව ... සංඤාව ... සංස්කාර ... විඤ්ඤාය පිරිසිදු දන්නේ රූපයෙන් මිදෙයි, වෙදනායෙන් ... සංඤයෙන් ... සංස්කාරයන්ගෙන් ... විඤ්ඤායෙන් මිදෙයි. ජාතියෙන් - ජරාවෙන් හා මරණයෙන් - ශොකයෙන් - වැලපීමෙන් - දුකින් - දෙමනසින් - උපායාසයෙන් (දැඩිවෙහෙසින්) මිදෙයි. පස්කඳු දුකින් මිදේ යයි කියමි යි.

සතරවැනි නතුම්භාෂා වර්ග යි.

එහි උද්දනය :

නතුම්භාෂා නමින් සූත්‍ර දෙකක් දෙශිත යැ, භික්ෂු නමින් අත්‍යා සූත්‍ර දෙකක් ද, ආනන්ද නමින් සූත්‍ර දෙකක් ද දෙශිත යැ, අනුධම්ම නමින් ද්විත දෙකක් (සතරක්) දෙශිත යි. (මෙසේ නතුම්භාෂා වර්ගයෙහි සූත්‍ර දශයෙකි).

5. අත්තදීපවග්ගො

1. 1. 5. 1.

අත්තදීප සුත්තං.

43. සංවජ්ඣයං :

අත්තදීපා භික්ඛවෙ, විහරථ අත්තසරණං අනඤ්ඤසරණං. ධම්මදීපා ධම්මසරණං අනඤ්ඤසරණං.

අත්තදීපානං භික්ඛවෙ, විහරන් අත්තසරණානං අනඤ්ඤසරණානං ධම්මදීපානං ධම්මසරණානං අනඤ්ඤසරණානං, ගොතියෙව උපපරික්ඛිතබ්බො¹, “කිඤ්ජාතිකා සොකපරිදෙවදුක්ඛද්දෙමනස්සපායාසා. කිංපභොතිකා”ති.

කිඤ්ජාතිකා ච භික්ඛවෙ, සොකපරිදෙවදුක්ඛද්දෙමනස්සපායාසා : කිංපභොතිකා :

ඉධ භික්ඛවෙ, අස්සුතවා පුථුජ්ඣනො අරියානං අදස්සාවි අරියධම්මස්ස අකොච්ඤෙ අරියධම්මෙ අවිනීතො, සප්පරිසානං අදස්සාවි සප්පරිසධම්මස්ස අකොච්ඤෙ සප්පරිසධම්මෙ අවිනීතො, රූපං අත්තතො සමනුපස්සති, රූපවන්තං වා අත්තානං, අත්තති වා රූපං, රූපසම්මං වා අත්තානං. තස්ස නං රූපං විපරිණමති, අඤ්ඤථා භොති තස්ස රූප-විපරිණාමඤ්ඤථාභාවා උපපජ්ජන්ති සොකපරිදෙවදුක්ඛද්දෙමනස්ස-පායාසා.

වෙදනං අත්තතො සමනුපස්සති, වෙදනාවන්තං වා අත්තානං, අත්තති වා වෙදනං, වෙදනාය වා අත්තානං. තස්ස සා වෙදනා විපරිණමති, අඤ්ඤථා භොති. තස්ස වෙදනාවිපරිණාමඤ්ඤථාභාවා උපපජ්ජන්ති සොකපරිදෙවදුක්ඛද්දෙමනස්සපායාසා. සඤ්ඤං -පෙ-සඬ්ඛාරෙ අත්තතො සමනුපස්සති, සඬ්ඛාරවන්තං වා අත්තානං, අත්තති වා සඬ්ඛාරෙ, සඬ්ඛාරෙසු වා අත්තානං. තස්ස හෙ සඬ්ඛාර විපරිණමන්ති, අඤ්ඤථා භොති. තස්ස සඬ්ඛාරවිපරිණාමඤ්ඤථාභාවා උපපජ්ජන්ති සොකපරිදෙවදුක්ඛද්දෙමනස්සපායාසා.

විඤ්ඤාණං අත්තතො සමනුපස්සති, විඤ්ඤාණවන්තං වා අත්තානං, අත්තති වා විඤ්ඤාණං, විඤ්ඤාණසම්මං වා අත්තානං. තස්ස නං විඤ්ඤාණං විපරිණමති, අඤ්ඤථා භොති. තස්ස විඤ්ඤාණවිපරිණා-මඤ්ඤථාභාවා උපපජ්ජන්ති සොකපරිදෙවදුක්ඛද්දෙමනස්සපායාසා.

1. උපපරික්ඛිතබ්බො - සීමු.

5. අත්තදිප වර්ගය

1. 1. 5. 1.

අත්තදිප සූත්‍රය

43. සැවැක්නුවර :

මහණෙනි, තමා පිහිට කොට තමා සරණ කොට වාස කරවු. මෙරමා පිහිට කොට වාස නො කරවු. (ලොව් ලොවතුරා) දහම් පිහිට කොට දහම් සරණ කොට වාස කරවු, මෙරමා පිහිට කොට වාස නො කරවු.

මහණෙනි, තමා පිහිට කොට තමා සරණ කොට, මෙරමා පිහිට නො කොට ධර්මය පිහිට කොට, ධර්මය සරණ කොට මෙරමා සරණ නො කොට වසන තොප විසින් සොක-පරිදෙව-දුක්ඛ-දෙමනස්ස-උපායාසයෝ කුමක් ජාති කොට ඇත් ද, කුමක් ප්‍රභව කොට ඇත් ද " යි කාරණය ම විමසිය යුතු ය.

මහණෙනි, සොකපරිදෙව-දුක්ඛ-දෙමනස්ස-උපායාසයෝ කුමක් ජාති කොට ඇත් ද, කුමක් ප්‍රභව කොට ඇත් ද යත් :

මහණෙනි, මේ ලොකයෙහි ආර්යයන් නො දක්නා ආර්යධර්මයෙහි අදක්ෂ ආර්ය ධර්මයෙහි නො හික්මුණු, සන්පුරුෂයන් නො දක්නා සන්පුරුෂධර්මයෙහි අදක්ෂ සන් පුරුෂ ධර්මයෙහි නො හික්මුණු අශ්‍රැතවත් පෘථග්ජන රූපය ආත්ම විසින් දකියි, ආත්මය රූප ඇත්තක් කොට හෝ දකියි, ආත්මයෙහි රූපය ඇතැයි හෝ දකියි, රූපයෙහි ආත්මය ඇතැයි හෝ දකී. ඔහුගේ ඒ රූපය විපරිණාමයට යෙයි, අන්තර්ගත වෙයි. රූපයාගේ විපරිණාම-අත්‍යාචාරාව හෙතෙයෙන් ඔහුට සොක-පරිදෙව-දුක්ඛ-දෙමනස්ස-උපායාසයෝ උපදිති.

වෙදනාව ආත්ම වශයෙන් දකියි, ආත්මය වෙදනා ඇත්තෙකැයි හෝ දකියි, ආත්මයෙහි වෙදනාව ඇතැයි හෝ දකියි, වෙදනයෙහි ආත්මය ඇතැයි හෝ දකී. ඔහුගේ ඒ වෙදනාව විපරිණාමයට යෙයි, අන් අයුරු වෙයි. ඔහුට වෙදනාවගේ විපරිණාම-අත්‍යාචාරාව හෙතෙයෙන් සොක-පරිදෙව-දුක්ඛ-දෙමනස්ස-උපායාසයෝ උපදිති. සංඤ්ච... සංස්කාර ආත්ම වශයෙන් දකියි, සංස්කාරවත් ආත්මය හෝ දකියි, ආත්මයෙහි සංස්කාර ඇතැයි හෝ දකියි, සංස්කාරයන්හි ආත්මය ඇතැයි හෝ දකී. ඔහුගේ ඒ සංස්කාර විපරිණාමයට යෙයි, අන්තර්ගත වෙයි. සංස්කාරයන්ගේ විපරිණාම-අත්‍යාචාරාව හෙතෙයෙන් ඔහුට සොක-පරිදෙව-දුක්ඛ-දෙමනස්ස-උපායාසයෝ උපදිති.

විඤ්ඤාන ආත්ම විසින් දකියි. විඤ්ඤාවත් ආත්මය හෝ දකියි, ආත්මයෙහි විඤ්ඤාන ඇතැයි හෝ දකියි, විඤ්ඤානෙහි ආත්මය ඇතැයි හෝ දකී. ඔහුගේ ඒ විඤ්ඤාන විපරිණාමයට යෙයි. අන්තර්ගත වෙයි. විඤ්ඤායාගේ විපරිණාම - අත්‍යාචාරාව හෙතෙයෙන් ඔහුට සොක-පරිදෙව-දුක්ඛ-දෙමනස්ස-උපායාසයෝ උපදිති.

රූපස්ස කෙව භික්ඛවෙ, අනිච්චතං විදිත්වා විපරිණාමවිරහනිරෝධං පුබ්බෙ වෙච රූපං ඵතරහි ව සබ්බං රූපං අනිච්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මනති ඵවමෙතං යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤාය පස්සතො යෙ සොකපරිදේවදුක්ඛද්වේශසුපායාසා තෙ පතීයනති, තෙසං පභානා න පරිතස්සති, අපරිතස්සං සුඛං විහරති. සුඛං විහරං භික්ඛු 'තදබ්බතිබ්බුතො'ති වුච්චති.

වේදනාය කෙව භික්ඛවෙ, අනිච්චතං විදිත්වා විපරිණාමවිරහනිරෝධං පුබ්බෙ වෙච වේදනා ඵතරහි ව සබ්බං වේදනා අනිච්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මනති ඵවමෙතං යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤාය පස්සතො යෙ සොකපරිදේවදුක්ඛද්වේශසුපායාසා තෙ පතීයනති. තෙසං පභානා න පරිතස්සති, අපරිතස්සං සුඛං විහරති. සුඛං විහරං භික්ඛු 'තදබ්බතිබ්බුතො'ති වුච්චති.

සඤ්ඤාය කෙව භික්ඛවෙ, -පෙ- සබ්බාරූතං කෙව භික්ඛවෙ, අනිච්චතං විදිත්වා විපරිණාමවිරහනිරෝධං පුබ්බෙ වෙච සබ්බාරූ ඵතරහි ව සබ්බෙ සබ්බාරූ අනිච්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මනති ඵවමෙතං යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤාය පස්සතො යෙ සොකපරිදේවදුක්ඛද්වේශසුපායාසා තෙ පතීයනති, තෙසං පභානා න පරිතස්සති, අපරිතස්සං සුඛං විහරති, සුඛං විහරං භික්ඛු 'තදබ්බතිබ්බුතො'ති වුච්චති.

විඤ්ඤාණස්ස කෙව භික්ඛවෙ, අනිච්චතං විදිත්වා විපරිණාම-විරහනිරෝධං පුබ්බෙ වෙච විඤ්ඤාණං ඵතරහි ව සබ්බං විඤ්ඤාණං අනිච්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මනති ඵවමෙතං යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤාය පස්සතො යෙ සොකපරිදේවදුක්ඛද්වේශසුපායාසා තෙ පතීයනති. තෙසං පභානා න පරිතස්සති, අපරිතස්සං සුඛං විහරති, සුඛං විහරං භික්ඛු "තදබ්බතිබ්බුතො"ති වුච්චති.

1. 1. 5. 2.

පටිපද සුත්තං

44. සාවජ්ඣයං :

සක්කායසම්මුදයගාමිනිඤ්ඤ වො භික්ඛවෙ, පටිපදං දෙසිස්සාමි, සක්කායනිරෝධගාමිනිඤ්ඤ පටිපදං, නං සුඤ්ඤං -පෙ-

කතමා ව භික්ඛවෙ, සක්කායසම්මුදයගාමිනි පටිපදා :

ඉධ භික්ඛවෙ, අසුඤ්ඤාය පුත්ථජ්ජනො අරියානං අදස්සාමි අරිය-ධම්මස්ස අකොවිදො අරියධම්මෙ අවිනිත්තො, සප්පරිසානං අදස්සාමි සප්පරිසධම්මස්ස අකොවිදො සප්පරිසධම්මෙ අවිනිත්තො, රූපං අනතතො සමනුපස්සති, රූපවනතං වා අනතතං, අනතති වා රූපං, රූපස්මි වා අනතතං, වේදනං අනතතො සමනුපස්සති, වේදනාවනතං වා අනතතං, අනතති වා වේදනං, වේදනාය වා අනතතං,

තවද මහණෙනි, රූපයාගේ ම අනිත්‍යතා දැන විපරිණාම විරාග නිරෝධය දැන අතීත යෙහි වූ රූපය හා වර්තමානයෙහි වූ රූපය දැයි හැම රූ අනිත්‍යය, දුඃඛය, පෙරළෙන සැහැවි ඇතියි තෙල මෙසේ ඇතිසැටිය සමයක් ප්‍රඥයෙන් දක්නාහට යම් ශොක-පරිදේව-දුඃඛ-දොර්මනසා-උපායාස කෙනෙක් ඇත් ද ඔහු ප්‍රතීණ වෙත්. ඔවුන්ගේ ප්‍රභාණ හෙතෙම යෙන් ත්‍රස්ත නො වේ, ත්‍රස්ත නො වනුයේ සුවසේ විහරණ කෙරෙයි සුවසේ විහරණ කරන මහණ (විදර්ශනාධිගයෙන් ශොක නිවුණු හෙයින්) " තදඛිත වශයෙන් නිවුණෙකි " යි කියනු ලැබේ.

තවද මහණෙනි, වෙදනාව පිළිබඳ අනිත්‍යතා දැන විපරිණාම විරාග නිරෝධය දැන පෙර වූ ද වෙදනා හා වර්තමානයෙහි වූ ද සියලු වෙදනාවෝ අනිත්‍යයහ, දුඃඛයහ, පෙරළෙන සැහැවි ඇතියහ යි මෙසේ තෙල ඇතිසැටිය සමයක් ප්‍රඥයෙන් දක්නාහට යම් ශොක-පරිදේව-දුඃඛ-දොර්මනසා-උපායාස කෙනෙක් ඇත් ද, ඔහු ප්‍රතීණ වෙත්. ඔවුන්ගේ ප්‍රභාණ හෙතෙම යෙන් ත්‍රස්ත නො වෙයි, ත්‍රස්ත නො වනුයේ සැපසේ විහරණ කෙරෙයි, සැපසේ විහරණ කරන මහණ " තදඛිත වශයෙන්, නිවුණෙකි " යි කියනු ලැබේ.

තවද මහණෙනි, සංඤ්ච පිළිබඳ වූ ම ... මහණෙනි, සංස්කාරයන් පිළිබඳ වූ ම අනිත්‍යතාව දැන විපරිණාම විරාගනිරෝධය දැන අතීතයෙහි වූ සංස්කාර හා වර්තමානයෙහි වූ සියලු සංස්කාරයෝ අනිත්‍යයහ, දුඃඛයහ, පෙරළෙන සැහැවි ඇතියහ යි මෙසේ තෙල ඇතිසැටිය සමයක් ප්‍රඥයෙන් දක්නාහට යම් ශොක-පරිදේව-දුඃඛ-දොර්මනසා-උපායාස කෙනෙක් ඇත් ද, ඔහු ප්‍රතීණ වෙත්. ඔවුන්ගේ ප්‍රභාණ හෙතෙම යෙන් ත්‍රස්ත නො වෙයි, ත්‍රස්ත නො වනුයේ සැපසේ විහරණ කෙරෙයි, සැපසේ විහරණ කරන මහණ " තදඛිත වශයෙන් නිවුණෙකි " යි කියනු ලැබේ.

තවද මහණෙනි, විඤ්ඤාන පිළිබඳ වූ ම අනිත්‍යතා දැන විපරිණාම විරාග නිරෝධය දැන අතීතයෙහි වූ ම විඤ්ඤාන හා වර්තමානයෙහි ද සියලු විඤ්ඤාන අනිත්‍යය දුඃඛය පෙරළෙන සැහැවි ඇතියෙකි යි මෙසේ තෙල ඇතිසැටිය සමයක් ප්‍රඥයෙන් දක්නාහට යම් ශොක-පරිදේව-දුඃඛ-දොර්මනසා-උපායාස කෙනෙක් ඇත් ද, ඔහු ප්‍රතීණ වෙත්. ඔවුන්ගේ ප්‍රභාණ හෙතෙම යෙන් ත්‍රස්ත නො වෙයි, ත්‍රස්ත නො වනුයේ සැපසේ විහරණ කෙරෙයි, සැපසේ විහරණ කරන මහණ " තදඛිත වශයෙන් නිවුණෙකි " යි කියනු ලැබේ.

1. 1. 5. 2.

පටිපදා සූත්‍රය

44. සැවැත්නුවර :

මහණෙනි, තොපට සත්කාය සමුදය ගාමිනී වූ ද ප්‍රතිපත් දෙසම්, සත්කාය නිරෝධ ගාමිනී වූ ද ප්‍රතිපත් දෙසම්. එ අසව.

මහණෙනි, සත්කාය සමුදය ගාමිනී ප්‍රතිපත් කවර :

මහණෙනි, මෙලොව බුද්ධාදි ආර්යයන් නො දක්නා සුලු, ආර්යධර්මය පිළිබඳ අදක්ෂ, ආර්යධර්මයෙහි අවිනිත, බුද්ධාදි සත්පුරුෂයන් නො දක්නා සුලු, සත්පුරුෂධර්මය පිළිබඳ අදක්ෂ, සත්පුරුෂධර්මයෙහි අවිනිත, අග්‍රැතවත් පාඨශ්පත තෙමේ රූපය ආත්ම වශයෙන් දකියි, ආත්මය රූපවත් කොට හෝ දකියි, ආත්මයෙහි ලා හෝ රූපය දකියි, රූපයෙහි ලා හෝ ආත්මය දකියි. වෙදනාව ආත්ම වශයෙන් දකියි, ආත්මය වෙදනාවත් කොට හෝ දකියි, ආත්මයෙහි ලා හෝ වෙදනාව දකියි, වෙදනායෙහි ලා හෝ ආත්මය දකි.

සඤ්ඤං -පෙ- සඛ්ඛාරෙ -පෙ- විඤ්ඤාණං අනන්තො සමනුපස්සති විඤ්ඤාණචන්තං වා අනන්තං අනන්ති වා විඤ්ඤාණං, විඤ්ඤාණසම්මං වා අනන්තං, අයං චූළචති භික්ඛවෙ, සක්කායසමුදයගාමිනිපට්ඨදාති. ඉතිතිදං භික්ඛවෙ, චූළචති දුක්ඛසමුදයගාමිනී සමනුපස්සනාති. අයමෙවෙත්ථ අත්ථො.

කතමා ච භික්ඛවෙ, සක්කායනිරෝධගාමිනී පට්ඨදා :

ඉධ භික්ඛවෙ, සුතවා අරියසාවකො අරියානං දස්සාවි අරියධම්මස්ස කොවිදො අරියධම්මෙ සුචිතීනො, සප්පරිසානං දස්සාවි, සප්පරිසධම්මස්ස කොවිදො, සප්පරිසධම්මෙ සුචිතීනො, න රූපං අනන්තො සමනුපස්සති, න රූපචන්තං වා අනන්තං, න අනන්ති වා රූපං, න රූපසම්මං වා අනන්තං. න වෙදනං අනන්තො සමනුපස්සති -පෙ- න සඤ්ඤං -පෙ- න සඛ්ඛාරෙ -පෙ- න විඤ්ඤාණං අනන්තො සමනුපස්සති, න විඤ්ඤාණචන්තං වා අනන්තං, න අනන්ති වා විඤ්ඤාණං, න විඤ්ඤාණසම්මං වා අනන්තං. අයං චූළචති භික්ඛවෙ, සක්කායනිරෝධගාමිනිපට්ඨදාති, සක්කායනිරෝධගාමිනී පට්ඨදාති ඉතිතිදං භික්ඛවෙ, චූළචති දුක්ඛනිරෝධගාමිනී සමනුපස්සනාති. අයමෙවෙත්ථ අත්ථොති.

1. 1. 5. 3.

පඨම අනිවත්තා සුතනං.

45. සාවජ්ඣයං :

රූපං භික්ඛවෙ අනිච්චං යදනිච්චං තං දුක්ඛං යං දුක්ඛං නදනතතා යදනතතා තං “නෙතං මම, නෙසොභමස්මි, න මෙසො අනන්තා”ති. එවමෙතං යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤාය දට්ඨබ්බං. එවමෙතං යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤාය පස්සතො චිත්තං චිරජ්ජති, විමුච්චති අනුපාදාය ආසවෙහි. වෙදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සඛ්ඛාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං අනිච්චං, යදනිච්චං තං දුක්ඛං, යං දුක්ඛං නදනතතා, යදනතතා තං “නෙතං මම නෙසොභමස්මි න මෙසො අනන්තා”ති එවමෙතං යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤාය දට්ඨබ්බං. එවමෙතං යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤාය පස්සතො චිත්තං චිරජ්ජති, විමුච්චති අනුපාදාය ආසවෙහි.

රූපධාතුයා වෙ භික්ඛවෙ භික්ඛුනො චිත්තං චිරත්තං විමුත්තං භොති අනුපාදාය ආසවෙහි, වෙදනාධාතුයා -පෙ- සඤ්ඤාධාතුයා -පෙ- සඛ්ඛාරධාතුයා -පෙ- විඤ්ඤාණධාතුයා වෙ භික්ඛවෙ භික්ඛුනො චිත්තං චිරත්තං විමුත්තං භොති අනුපාදාය ආසවෙහි, විමුත්තතතා සීතං, සීතතතා සනතුසීතං, සනතුසීතතතා න පරිනස්සති, අපරිනස්සං පච්චත්තං යෙව පරිනිබ්බායති, “බිණ්ණං ජාති චූසිතං බ්‍රහ්මචරියං කතං කරණීයං නාපරං ඉත්තනායා”ති පජානාතිති.

සංඥාව ... සංස්කාර ... විඤ්ඤාන ආත්ම වශයෙන් දකියි, ආත්මය විඤ්ඤානවත් කොට හෝ දකියි, විඤ්ඤාන ආත්මයෙහි ලා හෝ දකියි, ආත්මය විඤ්ඤානෙහි ලා හෝ දකියි. මහණෙනි, මේ සත්කායසමුදයගාමිනිප්‍රතිපද ය යි කියනු ලැබේ. මහණෙනි, මෙසේ මෙය දුඃඛසමුදයගාමිනිසමුද්‍රණනා ය යි කියනු ලැබේ. මෙය ම මෙහි අර්ථ යි.

මහණෙනි, සත්කාය නිරොධගාමිනි ප්‍රතිපත් කවර :

මහණෙනි, මෙලොව බුද්ධාදි ආයතනයන් දක්නා සුලු, ආයතධර්මය පිළිබඳ දක්ෂ, ආයතධර්මයෙහි මොනොවට හික්මුණු, බුද්ධාදි සත්පුරුෂයන් දක්නා සුලු, සත්පුරුෂ ධර්මය පිළිබඳ දක්ෂ, සත්පුරුෂ ධර්මයෙහි මොනොවට හික්මුණු, ග්‍රැහවත් ආයතීශ්‍රාවක තෙමේ රූපය ආත්ම වශයෙන් නො දකියි, ආත්මය රූපවත් කොට හෝ නො දකියි, ආත්මයෙහි හෝ රූපය නො දකියි, රූපයෙහි හෝ ආත්මය නො දකියි. වෙදනාව ආත්ම වශයෙන් නො දකියි, ... සංඥාව ආත්ම වශයෙන් නො දකියි, ... සංස්කාර ආත්ම වශයෙන් නො දකියි ... විඤ්ඤාන ආත්ම වශයෙන් නො දකියි, ආත්මය විඤ්ඤානවත් කොට හෝ නො දකියි, විඤ්ඤාන ආත්මයෙහි ලා හෝ නො දකියි, ආත්මය විඤ්ඤානෙහි ලා හෝ නො දකියි. මහණෙනි, මේ සත්කායනිරොධගාමිනිප්‍රතිපත් ය යි කියනු ලැබේ. මහණෙනි, මෙසේ මෙය දුඃඛනිරොධගාමිනි සමුද්‍රණනා ය යි කියනු ලැබේ. මෙය ම මෙහි අර්ථ යි.

1. 1. 5. 3.

පළමුවැනි අනිවච්ඡා සූත්‍රය

45. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, රූපය අනිත්‍ය යි, යමක් අනිත්‍ය වේ ද එය දුක් වෙයි. යමක් දුක් වේ ද, එය අනාත්ම වෙයි. යමක් අනාත්ම වේ ද, එය “තෙල මාගේ නො වෙයි, තෙල මම නො වෙමි. තෙල මාගේ ආත්ම නො වේ” යි මෙසේ තෙල ඇතිසැටිය සමයක් ප්‍රඥයෙන් දතයුතු ය. මෙසේ තෙල ඇති සැටිය සමයක් ප්‍රඥයෙන් දක්නුගේ සිත (මාර්ගක්ෂණයෙහි දී) නො ඇලෙයි, (එලක්ෂණයෙහි දී) උපාදාන වශයෙන් නො ගෙන ආප්‍රවයන් කෙරෙත් මිඳෙයි. වෙදනාව ... සංඥාව ... සංස්කාර ... විඤ්ඤාන අනිත්‍ය යි. යමක් අනිත්‍ය වේ ද එය දුක් වෙයි. යමක් දුක් වේ ද එය අනාත්ම වෙයි. යමක් අනාත්ම වේ ද එය “තෙල මාගේ නො වෙයි, තෙල මම නො වෙමි, තෙල මාගේ ආත්ම නො වේ” යි මෙසේ තෙල ඇතිසැටිය සමයක් ප්‍රඥයෙන් දතයුතු ය. මෙසේ තෙල ඇතිසැටිය සමයක් ප්‍රඥයෙන් දක්නුගේ සිත නො ඇලෙයි උපාදාන වශයෙන් නො ගෙන ආප්‍රවයන් ගෙන් මිඳෙයි.

මහණෙනි, ඉදින් මහණහුගේ සිත රූපධාතුවෙහි නො ඇලුණේ උපාදාන වශයෙන් නො ගෙන ආප්‍රවයන් කෙරෙත් මිදුණේ වෙද. වෙදනා ධාතුවෙහි ... සංඥාධාතුවෙහි ... සංස්කාර ධාතුවෙහි ... මහණෙනි, ඉදින් මහණහුගේ සිත විඤ්ඤාධාතුවෙහි නො ඇලුණේ වේ ද, උපාදාන වශයෙන් නො ගෙන ආප්‍රවයන් ගෙන් මිදුණේ වෙයි. චිත්තීක්ෂ බැවින් මතුයෙහි (කළයුතු, කිය නැති හෙයින්) ස්ථිත වෙයි, ස්ථිත බැවින් (ලැබියයුතු දැ ලැබීමෙන්) සන්තුෂ්ට වෙයි, සන්තුෂ්ට බැවින් ත්‍රස්ත නො වෙයි, ත්‍රස්ත නො වනුයේ තමා කෙරෙහි ම (තමා විසින් ම) පිරිනිවෙයි. “ජාතිය, ක්ෂීණ විය. බලසර වැස නිමැවිණ, කරණි කරන ලද, මේ අර්හත්වය පිණිස අන් කිසෙක් නැති” යි, දූත ගති යි.

1. 1. 5. 4.

දුතිය අනිවචනා සුත්තං

46. සාවජ්ඣයං :

රූපං භික්ඛවෙ අනිවචං, යදනිවචං තං දුක්ඛං, යං දුක්ඛං තදනන්තරායෙ යදනන්තරායං තං “නෙතං මම නෙසො ‘හමස්මි න මෙසො අත්තා’”ති එවමෙතං යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤාය දව්ඨබ්බං, වෙදනා අනිවචා -ප- සඤ්ඤා අනිවචා -පෙ- සංඛාරා අනිවචා -පෙ- විඤ්ඤාණං අනිවචං යදනිවචං තං දුක්ඛං යං දුක්ඛං තදනන්තරායෙ යදනන්තරායං තං “නෙතං මම නෙසො ‘හමස්මි න මෙසො අත්තා’”ති එවමෙතං යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤාය දව්ඨබ්බං, එවමෙතං යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤාය පස්සන්තො පුබ්බන්තරානුදිට්ඨියො න භොනති, පුබ්බන්තරානුදිට්ඨිනං අසති අපරන්තරානුදිට්ඨියො න භොනති, අපරන්තරානුදිට්ඨිනං අසති එමසා පරමාසො න භොති, එමසා පරමාසෙ අසති රූපස්මිං වෙදනාය සඤ්ඤාය සංඛාරෙසු විඤ්ඤාණස්මිං චිත්තං චිරජ්ජනී, විමුච්චති අනුපාදාය අසවෙහි, විමුක්තන්තරායං ඤීනං, ඤීනන්තරායං සන්තුස්සිතං, සන්තුස්සිතන්තරායං පරිත්තස්සති, අපරිත්තස්සං පච්චන්තංයෙව පරිනිබ්බායති. “ඛිණං ජාති වුස්සිතං බ්‍රහ්මචරියං කතං කරණීයං නාපරං ඉත්තන්තරායං”ති පජානාතිති.

1. 1. 5. 5.

සමනුපස්සන්තා සුත්තං

47. සාවජ්ඣයං :

යෙ හි කෙවි භික්ඛවෙ, සමණා වා බ්‍රහ්මණා වා අනෙකච්ඡිතං අත්තානං සමනුපස්සමානා සමනුපස්සන්ති, සබ්බෙ තෙ පඤ්චපාදාන-කකිනෙහි සමනුපස්සන්ති, එතෙසං වා අඤ්ඤාතරං.

කතමෙ පඤ්ච :

ඉධ භික්ඛවෙ, අස්සුතවා පුට්ඨජ්ජනො අරියානං අදස්සාවි අරියධම්මස්ස අකොච්ඤෙ අරියධම්මෙ අච්ඡින්නො, සප්පරිසානං අදස්සාවි සප්පරිස-ධම්මස්ස අකොච්ඤෙ සප්පරිසධම්මෙ අච්ඡින්නො, රූපං අත්තන්තරායෙ සමනුපස්සති රූපවන්තං වා අත්තානං අත්තති වා රූපං, රූපස්මිං වා අත්තානං, වෙදනං -පෙ- සඤ්ඤං -පෙ- සංඛාරෙ -පෙ- විඤ්ඤාණං අත්තන්තරායෙ සමනුපස්සති, විඤ්ඤාණවන්තං වා අත්තානං අත්තති වා විඤ්ඤාණං විඤ්ඤාණස්මිං වා අත්තානං.

1. 1. 5. 4.

දෙවැනි අනිවචකා සූත්‍රය

46. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, රූපය අනිත්‍ය යි, යමක් අනිත්‍ය වෙ ද එය දුක් වෙයි, යමක් දුක් වෙ ද එය අනාත්ම වෙයි, යමක් අනාත්ම වෙ ද එය “තෙල මාගේ නො වෙයි, තෙල මම නො වෙමි, තෙල මාගේ ආත්ම නො වෙ”යි මෙසේ තෙල ඇති සැටිය සමාක් ප්‍රඥයෙන් දනුනු. වෙදනාව අනිත්‍ය යැ ... සංඥාව අනිත්‍ය යැ ... සංස්කාර අනිත්‍ය යැ ... විඤ්ඤාන අනිත්‍ය ය, යමක් අනිත්‍ය වෙ ද එය දුක් වෙයි, යමක් දුක් වෙ ද එය අනාත්ම වෙයි, යමක් අනාත්ම වෙ ද එය “තෙල මාගේ නො වෙයි, තෙල මම නො වෙමි, තෙල මාගේ ආත්ම නො වෙ”යි මෙසේ තෙල ඇත්තියැටිය සමාක්ප්‍රඥයෙන් දනුනු. මෙසේ තෙල ඇති සැටිය සමාක්ප්‍රඥයෙන් දක්නාහට පූර්වාත්තය අනුචරිය (අටළොස්) දෘෂ්ටිහ නො වෙත්. පූර්වාත්තානුදෘෂ්ටි නැති කල්හි අපරාත්තය, අනුච රිය (පුසාළිය) දෘෂ්ටිහ නො වෙත්. අපරාත්තානුදෘෂ්ටි නැති කල්හි දෘෂ්ටිකක්ති විසින් (දෘෂ්ටි) පරාමර්ශයෙක් නො වෙයි, දෘෂ්ටිකක්ති විසින් පරාමර්ශයක් නැති කල්හි රූපයෙහි වෙදනායෙහි සංඥයෙහි සංස්කාර යන්හි විඤ්ඤානෙහි සිත නො ඇලෙයි, උපාදාන වශයෙන් නො ගෙන ආසුරියන්ගෙන් සිත මිදෙයි, මිදුණු හෙයින් ස්ථිත වෙයි, ස්ථිත හෙයින් සන්තුෂ්ට වෙයි, සන්තුෂ්ට හෙයින් ත්‍රස්ත නො වෙයි, ත්‍රස්ත නො වනුයේ තෙමේ ම පිරිනිවෙයි. “ජාතිය ගෙවිණ, බලසර වැස නිමැවිණ, කරණි කරන ලද, මේ රහත් බව පිණිස අත්තිසෙක් නැති”යි දනගනි යි.

1. 1. 5. 5.

සමනුපස්සනා සූත්‍රය

47. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, යම් කිසි ශ්‍රමණ කෙනෙක් වෙන්වයි බ්‍රාහ්මණ කෙනෙක් වෙන්වයි දෘෂ්ටි වශයෙන් දක්නාහු අනෙකප්‍රකාර ආත්මය දකිත්. ඒ සියල්ලෝ පඤ්චොපාදාන ස්කන්ධ යන් දෘෂ්ටිවශයෙන් දකිති. ඒ පඤ්චොපාදානස්කන්ධ අතුරෙන් අත්‍යන්තරයක් හෝ දකිත්.

කවර පසෙක යත් :

මහණෙනි, මෙලොව, බුද්ධාදි ආයාසීයන් නොදක්නා ආයාසීධර්ම පිළිබඳ අදක්ෂ වූ ආයාසීධර්මයෙහි අවිනිත වූ, බුද්ධාදි සන්පුරුෂයන් නො දක්නා සන්පුරුෂධර්ම පිළිබඳ අදක්ෂ වූ සන්පුරුෂ ධර්මයෙහි අවිනිත වූ, අශ්‍රැතවත් පාඨග්ජන තෙමේ රූපය ආත්ම විසින් දකියි. ආත්මය රූපවත් කොට හෝ දකියි, ආත්මයෙහි ලා හෝ රූපය දකියි, රූපයෙහි ලා හෝ ආත්මය දකියි. වෙදනාව ... සංඥාව ... සංස්කාර ... විඤ්ඤාන ආත්ම විසින් දකියි, ආත්මය විඤ්ඤාවත් කොට හෝ දකියි, ආත්මයෙහි ලා හෝ විඤ්ඤාන දකියි, විඤ්ඤානෙහි ලා හෝ ආත්මය දකියි.

ඉති අගඤ්චව සමනුපසාදා අසමිති වසා අවිගතං භොති. අසමිති බො පන භික්ඛවෙ අවිගතෙ, පඤ්චානං ඉන්ද්‍රියානං අවසානනාති භොති : චක්ඛුන්ද්‍රියසං භොතින්ද්‍රියසං ශාතින්ද්‍රියසං ජ්වතින්ද්‍රියසං කාසින්ද්‍රියසං. අපී භික්ඛවෙ මනො අපී ධම්මා, අපී අවිජ්ජාධාතු අවිජ්ජාසම්ප්පජ්ජන භික්ඛවෙ, වේදසිතෙන පුට්ඨසං අසසුතවතො පුට්ඨජනසං අසමිතිපි'සං භොති, අගමහමසමිති'පිසං භොති භවිසානති පි'සං භොති, රුපි භවිසානති'පිසං භොති, අරුපි භවිසානති'පිසං භොති. සඤ්ඤී භවිසානති'පිසං භොති, අසඤ්ඤී භවිසානති'පිසං භොති. නෙවසඤ්ඤීනාසඤ්ඤී භවිසානති'පිසං භොති.

[illegible]

1. 1. 5. 6.

බන්ධ ස්වභාවය.

48. $\frac{1}{2} \times \frac{1}{2} \times \frac{1}{2} = \frac{1}{8}$

පසුව චි භික්ඛවෙ, බිනෙ දෙසියසාමි, පසුව පාදනකබනෙ ච : නං
සුභංථ -පෙ-

කතමේ වී භික්ඛවේ, පඤ්චකඩ්ඛිනි: යං කිඤ්චි භික්ඛවේ, රූපං අභිනානායනපච්චුපපන්නං අජ්ඣාතං වා බහිඤ්ඤා වා, ඔලාරිකං වා, සුමුඛං වා, ධීනං වා පණ්ණිනං වා, යං දුරේ සන්තතිකො වා, අයං චූචචති රූපකඤ්ඤො.

යා කාචි වෙදනා -පෙ- යා කාචි සඤ්ඤා -පෙ- යෙ කෙචි සංඛාර -පෙ- යං කිඤ්චි විඤ්ඤාණං අනිත්තානාගතපච්චුප්පත්තං, අජ්ඣතං වා, ඛණ්ඩිතං වා, ඛලාටිකං වා සුමුමං වා, හිනං වා පණ්ණිතං වා, යං දුරෙ සනතිතෙ වා, අයං වූච්චති විඤ්ඤාණකතො. ඉමෙ වූච්චනති භික්ඛවෙ, පඤ්ඤාකතො.

කතමෙ ව භික්ඛවෙ, පඤ්චපාදනකකිකො : යං කිඤ්චි භික්ඛවෙ,
රූපං අනිතානාගතපච්චුප්පන්නං අඤ්ඤානං වා, ඛිතිතං වා,
ඔදාරිකං වා සුබ්බමං වා, භීතං වා පඤ්ඤිතං වා, යං දුරෙ සන්තිතෙ වා
සාසවං උපාදනීයං, අයං වුච්ඡති රූප්පාදනකිකො.

මෙසේ මේ දිවයිනෙහි ප්‍රජාප්තිය (යමකුට) ඇත් ද, (එකල්හි) ඔහුට 'මම වෙමි' යන ප්‍රජාප්තිය අවිගත (අප්‍රතික්ෂේප) වෙයි. මහණෙනි, 'මම වෙමි' යන ප්‍රජාප්තිය අවිගත කල්හි චක්ෂුරිත්වය - ශ්‍රෝත ඉන්ද්‍රිය - ස්පර්ශ ඉන්ද්‍රිය - චිත්ත ඉන්ද්‍රිය - කායෙන්ද්‍රිය යන පඤ්චේන්ද්‍රියයන්ගේ අවකාශය (ඉපදීම) වෙයි. මහණෙනි, මනස (-කර්මවික්ෂේපය) ඇත, ආරම්භක ධර්ම ඇත, (පවනක්ෂේපයෙහි) අවිද්‍යාව ඇත. මහණෙනි, අවිද්‍යාව ප්‍රජාප්තියක් ස්පර්ශයෙන් හටගත් වේදනායෙන් පහස්නා ලද ඒ අශ්‍රැතවත් පාඨග්ජනහට (තණ්හාදි වශයෙන්) "මම වෙමි" යන මඤ්ඤතා ද වෙයි, (රූපාදි කිසිවක් ආත්ම දෘෂ්ටි වශයෙන් ගෙන ඔහුට මම "මම වෙමි" යි මඤ්ඤතා ද වෙයි, ඔහුට 'මතු වෙමි' යි ද වෙයි, ඔහුට 'මතු නො වෙමි' යි ද වෙයි, 'මතු රූපි වෙමි' යි ද ඔහුට වෙයි, 'මතු අරූපි වෙමි' යි ද ඔහුට වෙයි, 'මතු සංඤා ඇති (සංඤා) වෙමි' යි ද ඔහුට වෙයි, 'මතු සංඤා නැති (අසංඤා) වෙමි' යි ද ඔහුට වෙයි, 'මතු නොව සංඤානාසංඤා වෙමි' යි ද ඔහුට වෙයි.

තවද, මහණෙනි, ඒ පඤ්චස්කන්ධයෙහි මෑ පඤ්චේන්ද්‍රියයෝ ඇත්තාහුය, එහෙයින් තෙල ඉන්ද්‍රියයන්හි ශ්‍රැතවත් ආර්යශ්‍රාවක හට අවිද්‍යාව ප්‍රතික්ෂේප වෙයි, අර්හත්මාරිභ්‍ය න විද්‍යාව උපදී. ඔහුට අවිද්‍යාවිරාගයෙන් විද්‍යාව ඉපදීමෙන් 'මම වෙමි' ඔහුට තණ්හා මාන දිවයි නො වෙයි, රූපාදිය 'මම මම වෙමි' ආත්මදෘෂ්ටිය නො වෙයි, (ශාශ්වත විසින්) මතු වෙමි ද නො වෙයි, (උච්ඡේද විසින්) මතු නො වෙමි ද නො වෙයි, මතු රූපි වෙමි ද නො වෙයි, අරූපි වෙමි ද නො වෙයි, මතු සංඤා වෙමි ද නො වෙයි, මතු අසංඤා වෙමි ද නො වෙයි, මතු නොව සංඤානාසංඤා වෙමි ද ඔහුට දෘෂ්ටිය නො වෙයි.

1. 1. 5. 6.

බන්ධ සූත්‍රය

48. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, පඤ්චස්කන්ධ ද, පඤ්චොපාදනස්කන්ධ ද දෙසමි. එය අසව ...

මහණෙනි, පඤ්චස්කන්ධ කවරහ යත් : මහණෙනි, අතීත - අනාගත - වර්තමාන වූ, ආධ්‍යාත්ම, චේතසි, ඛායික චේතසි, ඛායික චේතසි, සුක්ෂම චේතසි, භීත චේතසි, ප්‍රණීත චේතසි යම්කිසි රූපයක් ඇත් ද, දුර වූ හෝ ළඟ වූ හෝ යම් රූපයක් ඇත් ද මේ රූපස්කන්ධ යි කියනු ලැබේ.

යම්කිසි වේදනාවක් ... යම්කිසි සංඤාවක් ... යම්කිසි සංස්කාර ... අතීත - අනාගත - ප්‍රත්‍යුත්පන්න වූ ආධ්‍යාත්ම චේතසි, ඛායික චේතසි, ඛායික චේතසි, සුක්ෂම චේතසි, භීත චේතසි, ප්‍රණීත චේතසි යම්කිසි විඤ්ඤායක් ඇත් ද, දුර වූ හෝ ළඟ වූ හෝ යම් විඤ්ඤායක් ඇත් ද මේ විඤ්ඤා ස්කන්ධ යි කියනු ලැබේ. මහණෙනි, මොහු පඤ්චස්කන්ධ යි කියනු ලැබේ :

මහණෙනි, පඤ්චොපාදනස්කන්ධ කවරහ යත් : මහණෙනි, ආසුච සහිත වූ උපාදන යනට ප්‍රත්‍යය වූ අතීත - අනාගත - ප්‍රත්‍යුත්පන්න වූ ආධ්‍යාත්ම චේතසි, ඛායික චේතසි, ඛායික චේතසි, සුක්ෂම චේතසි, භීත චේතසි, ප්‍රණීත චේතසි යම් රූපයක් ඇත් ද, ළඟ වූ හෝ දුර වූ හෝ යම් රූපයක් ඇත් ද, 'මේ රූපොපාදනස්කන්ධ' යි කියනු ලැබේ.

යා කාචි වේදනා -පෙ- යා කාචි සඤ්ඤා -පෙ- යෙ කෙචි සඛ්ඛාරා -පෙ- යං කිඤ්චි විඤ්ඤාණං අනිත්තානාගතපච්චුප්පත්තං අජ්ඣතනං වා බහිඤා වා, ඔදාරිකං වා සුමුමං වා, හිනං වා පණ්ණිනං වා, යං දුරේ සනතිකෙ වා සංසම් උපාදායං, අයං වුව්චති විඤ්ඤාණුපාදනකකිංකො.

ඉමෙ වුව්චනති භික්ඛවෙ, පඤ්චුපාදනකිංකාති.

1. 1. 5. 7.

පඨමසොණසුත්තං.

49.

එවං මෙ සුතං එකං සමයං භගවා රුජගහෙ විහරති වෙළවනෙ කලඤ්ඤානිවාපෙ. අථ ඛො සොණො ගහපතිපුත්තො යෙන භගවා තෙනුපසඛකම් උපසඛකම්භා භගවනනං අභිවාදෙත්වා එකමනනං නිසීදි. එකමනනං නිසීදනං ඛො සොණං ගහපතිපුත්තං භගවා එතදවොච :

යෙ හි කෙචි සොණ, සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා අනිච්චෙන රුපෙන දුක්ඛෙන විපරිණාමධම්මෙන සෙය්‍යො'හමසමිති වා සමනුපසානති, සද්දිසො'හමසමිති වා සමනුපසානති, හිනො'හමසමිති වා සමනුපසානති, කිම්ඤ්ඤානු යථාභුතස්ස අදස්සනා. අනිච්චාය වේදනාය දුක්ඛාය විපරිණාමධම්මාය සෙය්‍යො'හමසමිති වා සමනුපසානති, සද්දිසො'හමසමිති වා සමනුපසානති, හිනො'හමසමිති වා සමනුපසානති. කිම්ඤ්ඤානු යථාභුතස්ස අදස්සනා. අනිච්චාය සඤ්ඤාය දුක්ඛාය විපරිණාමධම්මාය -පෙ- අනිච්චෙහි සඛ්ඛාරෙහි දුක්ඛෙහි විපරිණාමධම්මෙහි -පෙ- අනිච්චෙන විඤ්ඤාණෙන දුක්ඛෙන විපරිණාමධම්මෙන සෙය්‍යො'හමසමිති වා සමනුපසානති, සද්දිසො'හමසමිති වා සමනුපසානති, හිනො'හමසමිති වා සමනුපසානති, කිම්ඤ්ඤානු යථාභුතස්ස අදස්සනා.

යෙ ච ඛො කෙචි සොණ, සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා අනිච්චෙන රුපෙන දුක්ඛෙන විපරිණාමධම්මෙන සෙය්‍යො'හමසමිති'පි න සමනුපසානති, සද්දිසො'හමසමිති'පි න සමනුපසානති, හිනො'හමසමිති'පි න සමනුපසානති, කිම්ඤ්ඤානු යථාභුතස්ස අදස්සනා, අනිච්චාය වේදනාය දුක්ඛාය විපරිණාමධම්මාය -පෙ- අනිච්චාය සඤ්ඤාය -පෙ- අනිච්චෙහි සඛ්ඛාරෙහි -පෙ- අනිච්චෙන විඤ්ඤාණෙන දුක්ඛෙන විපරිණාමධම්මෙන සෙය්‍යො'හමසමිති'පි න සමනුපසානති, සද්දිසො'හමසමිති'පි න සමනුපසානති, හිනො'හමසමිති'පි න සමනුපසානති, කිම්ඤ්ඤානු යථාභුතස්ස අදස්සනා.

තං කිම්ඤ්ඤාසි සොණ, රූපං නිච්චං වා අනිච්චං වාති ?

අනිච්චං භනෙත;

යං පනානිච්චං, දුක්ඛං වා තං සුඛං වා'ති ?

දුක්ඛං භනෙත,

යම් කිසි වෙදනාවක් ... යම් කිසි සංඥාවක් ... යම් කිසි සංස්කාර ... ආප්‍රව සහිත වූ උපාදායනට ප්‍රත්‍යය වූ අතීත අනාගත - ප්‍රත්‍යුත්පත්ත වූ අධ්‍යාත්ම වේවයි, බාහිර වේවයි, ඔද්‍යාන වේවයි, සුක්ඛ වේවයි, හිත වේවයි, ප්‍රණීත වේවයි, යම් කිසි විඤ්ඤායෙන් ඇත් ද, දුර වූ හෝ ළඟ වූ හෝ යම් විඤ්ඤායෙන් ඇත් ද, වෙ විඤ්ඤාපාදනස්කන්ධ යි කියනු ලැබේ.

මහණෙනි, මොහු පඤ්චොපාදනස්කන්ධ යි කියනු ලැබෙත්.

1. 1. 5. 7.

පළමුවැනි සොණ සූත්‍රය

49. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී. එක් සමයෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ රජගහ නුවර කලන්දක නිවාස නම් වූ වෙළඳවෙහෙරෙහි වැඩ වසනසේන. එකල්හි සොණ නම් ගෘහපති පුත්‍ර භාග්‍යවතුන් වහන්සේ යම් තැනෙක්හි ද එ තන්හි එළැඹියේ යැ. එළැඹූ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සකසා වැද එකත්පස් වැ හුන්නේ යැ. එකත් පසෙකැ හුන් සොණ ගැහැටි පුත්තට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තෙල වදළ සේක :

සොණය, යම් කිසි ශ්‍රමණ කෙනෙක් හෝ බ්‍රාහ්මණ කෙනෙක් හෝ දුක් වූ පෙරළෙන යැහැටි ඇති අනිත්‍ය රූපයෙන් “ මම උත්තමයෙමි ” යි හෝ දකිත් ද, “ මම සදාශ යෙමි ” යි හෝ දකිත් ද, “ මම භිතයෙමි ” යි හෝ දකිත් ද යථාභූතාර්ථයාගේ අදර්ශනය මිස අන් කිමෙක ? දුක් වූ පෙරළෙන යැහැටි ඇති අනිත්‍ය වෙදනායෙන් “ මම උත්තම යෙමි ” යි හෝ දකිත් ද, “ මම සදාශයෙමි ” යි හෝ දකිත් ද, “ මම භිතයෙමි ” යි හෝ දකිත් ද, යථාභූතාර්ථයාගේ අදර්ශනය මිස එ අන් කිම ? දුක් වූ විපරිණාම ස්වභාව ඇති අනිත්‍ය සංඥායෙන් ... දුක් වූ පෙරළෙන ගති ඇති අනිත්‍ය සංස්කාරයෙන් ... දුක් වූ පෙරළෙන දහම් ඇති අනිත්‍ය විඤ්ඤායෙන් “ මම විශිෂ්ටයෙමි ” යි හෝ දකිත් ද, “ මම සමාන යෙමි ” යි හෝ දකිත් ද, “ මම භිතයෙමි ” යි හෝ දකිත් ද, යථාභූතාර්ථයාගේ අදර්ශනය හැර අන් කිමෙක ?

සොණය, යම් කිසි ශ්‍රමණ කෙනෙක් හෝ බ්‍රාහ්මණ කෙනෙක් හෝ දුක් වූ විපරිණාම ධර්ම වූ අනිත්‍ය රූපය හෙතු කොට “ මම විශිෂ්ට යෙමි ” යි හෝ නො දකිත් ද, “ මම කුලයයෙමි ” යි හෝ නො දකිත් ද, “ මම භිතයෙමි ” යි හෝ නො දකිත් ද, යථාභූතාර්ථයාගේ අදර්ශනය හැර අන් කිමෙක ? දුක් වූ විපරිණාම ධර්ම වූ අනිත්‍ය වූ වෙදනාව නිසා ... අනිත්‍ය වූ සංඥාව නිසා ... අනිත්‍ය වූ සංස්කාර නිසා ... දුක් වූ විපරිණාම ධර්ම වූ අනිත්‍ය විඤ්ඤාය හෙතු කොට “ මම උත්තමයෙමි ” යි කියාත් නො දකිත් ද, “ මම සදාශයෙමි ” යි කියාත් නො දකිත් ද, “ මම භිතයෙමි ” යි කියාත් නො දකිත් ද, යථාභූතාර්ථයාගේ අදර්ශනය හැර අන් කිම ?

සොණය, එ කිසේ හභිති : රූපය නිත්‍ය හෝ අනිත්‍ය හෝ වේ දැ යි ?

වහන්ස, අනිත්‍ය යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය වේ නම් එ දුක් හෝ සුඛ හෝ වේ දැ යි ?

වහන්ස, දුක් යැ.

යං පනානිච්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං කල්ලං නු තං සමනුපස්සිතුං එතං මම, එසො'හමස්මි, එසො මෙ අත්තා'ති ?

නො හෙතං භනෙත,

වෙදනා නිච්චා වා අනිච්චා වාති ?

අනිච්චා භනෙත,

යං පනානිච්චං, දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති ?

දුක්ඛං භනෙත,

යං පනානිච්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං, කල්ලං නු තං සමනුපස්සිතුං එතං මම, එසො'හමස්මි, එසො මෙ අත්තා'ති ?

නො හෙං භනෙත.

සඤ්ඤා -පෙ- සඛ්ඛාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං නිච්චං වා අනිච්චං වාති ?

අනිච්චං භනෙත.

යං පනානිච්චං, දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති ?

දුක්ඛං භනෙත.

යං පනානිච්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං, කල්ලං නු තං සමනුපස්සිතුං, එතං මම, එසො'හමස්මි, එසො මෙ අත්තා'ති ?

නො හෙතං භනෙත.

තස්මාතිහ සොණ, යං කිඤ්චි රූපං අනිත්තාගතපච්චුප්පන්නං අජ්ඣන්තං වා, ඛිතිඛා වා, ඔලාරිකං වා සුබ්බමං වා, භීතං වා පණීතං වා, යං දුරේ සන්තිකෙ වා, සබ්බං රූපං නෙතං මම, නෙසො'හමස්මි, න මෙසො අත්තා'ති එවමෙතං යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤාය දට්ඨබ්බං.

යා කාචි වෙදනා -පෙ- යා කාචි සඤ්ඤා -පෙ- යෙ කෙචි සඛ්ඛාරා -පෙ- යං කිඤ්චි විඤ්ඤාණං අනිත්තාගතපච්චුප්පන්නං අජ්ඣන්තං වා, ඛිතිඛා වා, ඔලාරිකං වා සුබ්බමං වා, භීතං වා පණීතං වා, යං දුරේ සන්තිකෙ වා, සබ්බං විඤ්ඤාණං “නෙතං මම නෙසො'හමස්මි, න මෙසො අත්තා'ති එවමෙතං යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤාය දට්ඨබ්බං.

එවං පස්සං සොණ, සුතවා අරියසාවකො රූපස්මි'ම්පි නිබ්බිද්දති, වෙදනාය'පි නිබ්බිද්දති, සඤ්ඤාය'පි නිබ්බිද්දති, සඛ්ඛාරෙසු'පි නිබ්බිද්දති විඤ්ඤාණස්මි'ම්පි නිබ්බිද්දති, නිබ්බිදං විරජ්ජති, විරුගා විමුච්චති, විමුක්තස්මි විමුක්තස්මි ඤාණං භොති. “ඛිණා ජාති වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං කතං කරණීයං නාපරං ඉත්තකායා”ති පජානාතිති.

යමෙක් අනිත්‍ය වේ නම් දුක් වේ නම් පෙරළෙන සැහැවි වේ නම් එය “ තෙල මාගේ යැ, තෙලෙ මම වෙමි, තෙල මාගේ ආත්ම ය යි නුවණින් දක්නට නිසි වේ ද ?

වහන්ස, තෙල නිසි නො වෙයි.

වෙදනා නිත්‍ය හෝ අනිත්‍ය හෝ වේ දැයි ?

වහන්ස, අනිත්‍ය යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය වේ නම් එය දුඃඛ හෝ සුඛ හෝ වේ දැයි ?

වහන්ස, දුක් යැ.

යමෙක් වනාහි අනිත්‍ය දුඃඛ විපරිණාම ධර්ම වේ නම් එය “ තෙල මාගේ යැ, තෙලෙ මම වෙමි, තෙල, මාගේ ආත්ම ” යයි නුවණින් දක්නට යොග්‍ය වේ ද ?

වහන්ස, තෙල යොග්‍ය නො වේ මැ යැ.

සංඤ ... සංස්කාරයෝ ... විඤ්ඤාන නිත්‍ය හෝ අනිත්‍ය හෝ වේ දැයි ?

වහන්ස, අනිත්‍ය යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය වේ නම් එය දුක් හෝ හෝ සුඛ හෝ වේ දැයි ?

වහන්ස, දුක් යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය දුඃඛ විපරිණාම ධර්ම වේ නම් එය “තෙල මාගේ යැ, තෙලෙ මම වෙමි, තෙල මාගේ ආත්ම” ය යි නුවණින් දක්නට නිසි වේ ද ?

වහන්ස, තෙල නිසි නො වේ මැ යැ.

සොණය, ඒ හෙතුවන් ආධ්‍යාත්මික වූ හෝ ඛාහිර වූ හෝ ඔලාරික වූ හෝ සියුම් වූ හෝ හීන වූ හෝ ප්‍රණීන වූ හෝ අතීතානාගත ප්‍රත්‍යුත්පන්න යම් රූපයෙක් ඇත් ද, දුරෙහි වූ හෝ භම්පයෙහි වූ හෝ යම් රූපයෙක් ඇත් ද එ හැට රූපය “තෙල මා අයත් නො වෙයි, තෙලෙ මම නො වෙමි, තෙල මා අයත් ආත්මයක් නො වෙයි” යි මෙසේ මෙ කරුණ ඇති සැටිය සමයක් ප්‍රඥයෙන් දක්ක යුතු.

යම් කිසි වෙදනාවක් ... යම්කිසි සංඤාවක් ... යම්කිසි සංස්කාර කෙනෙක් ... ආධ්‍යාත්මික වූ හෝ ඛාහිර වූ හෝ ඔදාරික වූ හෝ සුක්ෂ්ම වූ හෝ හීන වූ හෝ ප්‍රණීන වූ හෝ අතීතානාගත ප්‍රත්‍යුත්පන්න යම් විඤ්ඤානෙක් ඇත් ද, දුරෙහි වූ හෝ සම්පයෙහි වූ හෝ යම් විඤ්ඤානෙක් ඇත් ද, එ හැට විඤ්ඤාන “තෙල මා අයත් නො වෙයි, තෙලෙ මම නො වෙමි, තෙල මාගේ ආත්ම නො වේ” යයි මෙසේ මෙ කරුණ ඇති සැටිය සමයක් ප්‍රඥයෙන් දක්ක යුතු.

සොණය, මෙසේ දක්නේ ශ්‍රැතවත් ආයථිශ්‍රාවක රූපයෙහි දු නිර්වෙද කෙරෙයි, වෙදනායෙහි දු නිර්වෙද කෙරෙයි, සංඤයෙහි දු නිර්වෙද කෙරෙයි, සංස්කාරයෙහි දු නිර්වෙද කෙරෙයි, විඤ්ඤානෙහි දු නිර්වෙද කෙරෙයි. නිර්වෙද කරනුයේ විරක්ත වෙයි, විරාග හෙතුවෙන් මිදෙයි. මිදුණු කල “විමුක්ත” යයි ඤානය පහළ වෙයි, “ජාති ක්ෂිණ වූ. බඹසර වැස නිමවිණ, කරුණි කරන ලද. මෙ අනුපාදාපරිනිර්වාණය පිණිස කළ යුතු අත් කිසෙක් නැති” යි නුවණින් දනියයි වදළහ.

1. 1. 5. 8.

දුතිය සොණ සුත්තං.

50.

එවං මෙ සුත්තං එකං සමයං භගවා රුජගහෙ විහරති චෙඨවනෙ කලාදකනිවාපෙ. අථ ඛො සොණො ගහපතීපුත්තො යෙන භගවා තෙනුපසඛකම් උපසඛකමිත්වා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසීත්තං ඛො සොණං ගහපතීපුත්තං භගවා එතදාවොච :

යෙ කෙවි සොණ, සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා රූපං නපපජානන්ති රූපසමුදයං නපපජානන්ති රූපනිරෝධං නපපජානන්ති රූපනිරෝධගාමිතිං පටිපදං නපපජානන්ති, වෙදනං -පෙ- සඤ්ඤං -පෙ- සඛ්ඛාරෙ -පෙ- විඤ්ඤාණං නපපජානන්ති, විඤ්ඤාණසමුදයං නපපජානන්ති, විඤ්ඤාණනිරෝධං නපපජානන්ති, විඤ්ඤාණනිරෝධගාමිතිං පටිපදං නපපජානන්ති, න මෙනෙ සොණ, සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා සමණෙසු වා සමණසම්මතා බ්‍රාහ්මණෙසු වා බ්‍රාහ්මණසම්මතා, න ච පන තෙ අයසම්මතො සාමඤ්ඤත්ථං වා බ්‍රහ්මඤ්ඤත්ථං වා දිට්‍ඨෙව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජ විහරන්ති.

යෙ ච ඛො කෙවි සොණ, සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා රූපං පජානන්ති, රූපසමුදයං පජානන්ති, රූපනිරෝධං පජානන්ති, රූපනිරෝධගාමිතිං පටිපදං පජානන්ති. වෙදනං -පෙ- සඤ්ඤං -පෙ- සඛ්ඛාරෙ -පෙ- විඤ්ඤාණං පජානන්ති විඤ්ඤාණසමුදයං පජානන්ති විඤ්ඤාණනිරෝධං පජානන්ති විඤ්ඤාණනිරෝධගාමිතිං පටිපදං පජානන්ති, තෙ ඛො මෙ සොණ, සමණා වා බ්‍රාහ්මණ වා සමණෙසු චෙව සමණසම්මතා බ්‍රාහ්මණෙසු චෙව බ්‍රාහ්මණසම්මතා, තෙ ච පනායසම්මතො සාමඤ්ඤත්ථෙවෙව බ්‍රහ්මඤ්ඤත්ථං ච දිට්‍ඨෙව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජ විහරන්ති.

1. 1. 5. 9.

පඨමානන්දිකඛය සුත්තං.

51. සාවජ්ඣයං :

අනිච්චඤ්ඤාව භික්ඛවෙ, භික්ඛු රූපං අනිච්චානි පසාහි. සාසා භොති සම්මාදිට්ඨි, සම්මාපසාං නිබ්බිජ්ඣති. නන්දිකඛයා රුගකකයො, රුගකකයා නන්දිකකයො. නන්දිරුගකකයා විතතං විමුත්තං සුචිමුත්තානනි වුච්චති.

අනිච්චඤ්ඤාව භික්ඛවෙ, භික්ඛු වෙදනං අනිච්චානි පසාහි, -පෙ- අනිච්චඤ්ඤාව භික්ඛවෙ, භික්ඛු සඤ්ඤං අනිච්චානි පසාහි, -පෙ- අනිච්චයෙව භික්ඛවෙ, භික්ඛු සඛ්ඛාරෙ අනිච්චානි පසාහි -පෙ- අනිච්චඤ්ඤාව භික්ඛවෙ, භික්ඛු විඤ්ඤාණං අනිච්චානි පසාහි. සාසා භොති සම්මාදිට්ඨි, සම්මා පසාං නිබ්බිජ්ඣති, නන්දිකකයා රුගකකයො, රුගකකයා නන්දිකකයො, නන්දිරුගකකයා විතතං විමුත්තං සුචිමුත්තානනි වුච්චති.

1. 1. 5. 8.

දෙවැනි සොණ සූත්‍රය

50.

ඔං විසින් මෙසේ අසන ලදි : එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ රජගහනුවර කලන්දක නිවාස නම් වූ වෙළුමනෙහි වැඩ වාසය කරන සේක. එකල්හි සොණ ගෘහපතිපුත්‍ර භාග්‍යවතුන් වහන්සේ යම් තැනෙක්හි ද එතන්හි එළැඹියේ යැ. එළැඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සකසා වැද එකන්පසෙකැ හුන්නේ යැ. එකන් පසෙකැ හුන් සොණ ගෘහපති පුත්‍රහට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තෙල වදළසේක :

සොණය, යම්කිසි මහණ කෙනෙක් හෝ බමුණු කෙනෙක් හෝ රූපය නො දනිත් ද, රූප සමුදය නො දනිත් ද, රූපනිරොධය නො දනිත් ද, රූපනිරොධගාමිනී පටිපදාව නො දනිත් ද, වෙදනාව ... සංඥාව ... සංස්කාර ... විඤ්ඤාය නො දනිත් ද, විඤ්ඤාසමුදය නො දනිත් ද විඤ්ඤා නිරොධය නො දනිත් ද, විඤ්ඤා නිරොධගාමිනී ප්‍රතිපදාව නො දනිත් ද, සොණය, තෙල ශ්‍රමණයෝ හෝ බ්‍රාහ්මණයෝ හෝ ශ්‍රමණයන් කෙරෙහි ශ්‍රමණ සම්මත නොවෙති, බ්‍රාහ්මණයන් කෙරෙහි බ්‍රාහ්මණ සම්මත නොවෙත්. ඒ ආයුෂ්මත්හු ශ්‍රාමණ්‍යාර්ථය වේ ව යි බ්‍රාහ්මණ්‍යාර්ථය වේවයි දිට්‍රදුමියෙහි මැ තමන් විසින් විශිෂ්ට ඤානයෙන් දැන ප්‍රත්‍යක්ෂ කොට එයට එළැඹූ නො ද විහරණ කෙරෙත්.

සොණය, යම් කිසි ශ්‍රමණ කෙනෙක් හෝ බ්‍රාහ්මණ කෙනෙක් හෝ රූපය දනිත් ද, රූප සමුදය දනිත් ද, රූපනිරොධය දනිත් ද, රූපනිරොධගාමිනී පටිපදාව දනිත් ද, වෙදනාව ... සංඥාව ... සංස්කාර ... විඤ්ඤාය දනිත් ද, විඤ්ඤා සමුදය දනිත් ද, විඤ්ඤා නිරොධය දනිත් ද; විඤ්ඤා නිරොධගාමිනී ප්‍රතිපදාව දනිත් ද, සොණය, තෙල ශ්‍රමණයෝ හෝ බ්‍රාහ්මණයෝ හෝ ශ්‍රමණයන් කෙරෙහි ශ්‍රමණ සම්මත නො ද වෙති. බ්‍රාහ්මණයන් කෙරෙහි බ්‍රාහ්මණ සම්මත නො ද වෙත්. ඒ ආයුෂ්මත්හු විනාහි ශ්‍රාමණ්‍යාර්ථය ද බ්‍රාහ්මණ්‍යාර්ථය ද දිට්‍රදුමියෙහි මැ තමන් විසින් විශිෂ්ට ඤානයෙන් දැන ප්‍රත්‍යක්ෂ කොට එයට එළැඹූ විහරණ කෙරෙත් යි වදළහ.

1. 1. 5. 9.

පළමුවැනි නන්දිකය සූත්‍රය

51. සැවැත්නුවර :

මහණෙනි, මහණ අනිත්‍ය වූ ම රූපය අනිත්‍යය යි දකිති, එය ඔහුගේ සමයග්දාෂ්ටිය වෙයි, සමයග්දානසෙන් දක්වන කලකිරෙයි. නන්දි සංඛ්‍යාත තෘෂ්ණාක්ෂය හෙතෙයෙන් රාගක්ෂය වෙයි, රාගක්ෂය හෙතෙයෙන් තෘෂ්ණාක්ෂය වෙයි, නන්දිරාගක්ෂය හෙතෙයෙන් සිත මිදුණේ මොනොවට මිදුණේ යි කියනු ලැබෙයි.

මහණෙනි, මහණ අනිත්‍ය වූ ම වෙදනාව අනිත්‍ය යි දකිති ... මහණෙනි, මහණ අනිත්‍ය වූ ම සංඥාව අනිත්‍ය'යි දකිති ... මහණෙනි, මහණ අනිත්‍ය වූ ම සංස්කාර 'අනිත්‍ය' යි දකිති මහණෙනි, මහණ අනිත්‍ය වූ ම විඤ්ඤාය 'අනිත්‍ය'යි දකිති, එය ඔහුගේ සමයග්දාෂ්ටිය වෙයි, සමයග්දානසෙන් දක්වන කලකිරෙයි. තෘෂ්ණාක්ෂයෙන් රාගක්ෂය වෙයි, රාගක්ෂයෙන් තෘෂ්ණාක්ෂය වෙයි. නන්දිරාගක්ෂයෙන් සිත මිදුණේ මොනොවට මිදුණේ යි කියනු ලැබේ යයි.

1. 1. 5. 10.

දුතිය නන්දිකය සුතතං.

52. සාවජිතං :

රූපං භික්ඛවෙ, යොනිසො මනසි කරොථ, රූපානිච්චතඤ්ච
 යථාභූතං සමනුපස්සාථ, රූපං භික්ඛවෙ, භික්ඛු යොනිසො
 මනසිකරෙතොතා රූපානිච්චතඤ්ච යථාභූතං සමනුපස්සතොතා රූපස්මිං
 නිබ්බිජ්ඣති. නන්දිකයා රුගකකයො, රුගකකයා නන්දිකකයො,
 නන්දිරුගකකයා විතතං විමුතතං සුවිමුතතනනි වුච්චති.

වෙදනං භික්ඛවෙ, -පෙ- සඤ්ඤං භික්ඛවෙ, -පෙ- සඤ්ඤං භික්ඛවෙ,
 -ප- විඤ්ඤාණං භික්ඛවෙ, යොනිසො මනසිකරොථ, විඤ්ඤාණානිච්චතඤ්ච
 යථාභූතං සමනුපස්සාථ. විඤ්ඤාණං භික්ඛවෙ භික්ඛු. යොනිසො
 මනසිකරෙතොතා විඤ්ඤාණානිච්චතඤ්ච යථාභූතං සමනුපස්සතොතා
 විඤ්ඤාණස්මිං නිබ්බිජ්ඣති. නන්දිකයා රුගකකයො, රුගකකයා
 නන්දිකකයො, නන්දිරුගකකයා විතතං විමුතතං සුවිමුතතනනි වුච්චති.

අනන්තදිපවග්ගො පඤ්ඤමො

නසස්සද්දනං :

අනන්තදීපා පටිපදා-දො ව භොතති අනිච්චතා
 සමනුපස්සනා ඛිකා දො -සොණා දො නන්දිකකයෙන චාති.

මූලපණ්ණාසකං සමතතං.

නසස්ස මූලපණ්ණාසකස්ස වග්ගද්දනං :

නකුලපිතා අනිච්චො ව -භාරෙ න තුම්භාකෙන ව
 අනන්තදීපෙන පඤ්ඤාසං -පරාමං තෙන වුච්චති.

1. 1. 5. 10.

දෙවැනි නන්දික්ඛය සූත්‍රය

52. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, රූපය නුවණින් මෙතෙහි කරව, රූපයාගේ අනිත්‍යතාව ද යථාභූත කොට බලව, මහණෙනි, මහණ, රූපය නුවණින් මෙතෙහි කරනුයේ රූපයාගේ අනිත්‍යතාව ද ඇතිසැටි දක්නේ රූපයෙහි කලකිරෙයි, නන්දිසංඛ්‍යාත තෘෂ්ණාක්ෂයෙන් රාගක්ෂය වෙයි, රාගක්ෂයෙන් තෘෂ්ණාක්ෂය වෙයි, නන්දි රාගක්ෂයෙන් සිත (කෙලෙසුන් කෙරෙන්) මිදුණේ වෙසෙසින් මිදුණේ යි කියනු ලැබෙයි.

මහණෙනි, වේදනාව ... මහණෙනි, සංඤ්ච ... මහණෙනි, සංස්කාර ... මහණෙනි, විඤ්ඤාන නුවණින් මෙතෙහි කරව, විඤ්ඤානාගේ අනිත්‍යතා ද යථාභූත කොට බලව, මහණෙනි, මහණ විඤ්ඤාන නුවණින් මෙතෙහි කරන්නේ විඤ්ඤානාගේ අනිත්‍යතා ද යථාභූත කොට දක්නේ විඤ්ඤානෙහි කලකිරෙයි, නන්දිසංඛ්‍යාත තෘෂ්ණාක්ෂය හෙතෙයෙන් රාගක්ෂය වෙයි, රාගක්ෂය හෙතෙයෙන් තෘෂ්ණාක්ෂය වෙයි, නන්දිරාගක්ෂය හෙතෙයෙන් සිත කෙලෙසුන් කෙරෙන් මිදුණේ වෙසෙසින් මිදුණේ යි කියනු ලැබේ යයි වදාළසේක.

පස්වැනි අත්තදිපවර්ග යි

එහි උද්දනය :

අත්තදිප සූත්‍ර ය, පටිපද සූත්‍ර ය, අනිච්චතා සූත්‍ර දෙක ය, සමනුපස්සනා සූත්‍ර ය, බන්ධ සූත්‍ර සොණ සූත්‍ර දෙක ය, නන්දික්ඛය සූත්‍ර දෙක දැයි අත්තදිපවර්ගයෙහි සූත්‍ර දශයකි.

මූලපණ්ණසකය සමාප්ත යි

ඒ මූලපණ්ණසකයේ වර්ගොද්දනය :

නකුලපිතු වර්ග ය, අනිච්ච වර්ග ය හා භාරවර්ග ය නකුම්භාක වර්ගයෙන් ද, අත්තදිප වර්ගයෙන් ද පයම පණ්ණසකය කියනු ලැබේ.

2. මජ්ඣිමපණ්ණාසකො

1. උපයවගෙහා

1. 2. 1. 1.

උපය සූතං

53. සංවජ්ඣයං :

උපයො භික්ඛවෙ, අවිමුක්ඛො, අනුපයො විමුක්ඛො, රූප්පයං වා භික්ඛවෙ, විඤ්ඤාණං තිට්ඨමානං තිට්ඨෙය්‍ය, රූපාරම්භණං රූපපතිට්ඨං නන්‍යුපසෙවනං වුද්ධිං විරුද්ධිං චෙපුලං ආපජේය්‍ය, වේදනුපයං වා භික්ඛවෙ -පෙ- සඤ්ඤාපයං වා භික්ඛවෙ -පෙ- සංඛාරූපයං වා භික්ඛවෙ විඤ්ඤාණං තිට්ඨමානං තිට්ඨෙය්‍ය සංඛාරාරම්භණං සංඛාරපතිට්ඨං නන්‍යුපසෙවනං වුද්ධිං විරුද්ධිං චෙපුලං ආපජේය්‍ය.

යො භික්ඛවෙ එවං වදෙය්‍ය : අභමඤ්ඤානු රූපා අඤ්ඤානු වේදනාය අඤ්ඤානු සඤ්ඤාය අඤ්ඤානු සංඛාරෙහි විඤ්ඤාණස්ස ආගතීං වා ගතීං වා වුද්ධිං වා උපපත්තිං වා වුද්ධිං වා විරුද්ධිං වා චෙපුලං වා පඤ්ඤාපෙස්සාමිති නෙතං ධානං විජ්ජති.

රූපධාතුයා චෙ භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො රාගො පභිනො භොති, රාගස්ස පභානා වොච්ජ්ජනාරම්භණං, පතිට්ඨා විඤ්ඤාණස්ස න භොති, වේදනාධාතුයා චෙ භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො -පෙ- සඤ්ඤාධාතුයා චෙ භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො -පෙ- සංඛාරධාතුයා චෙ භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො රාගො පභිනො භොති. රාගස්ස පභානා වොච්ජ්ජනාරම්භණං පතිට්ඨා විඤ්ඤාණස්ස න භොති. විඤ්ඤාණධාතුයා චෙ භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො රාගො පභිනො භොති, රාගස්ස පභානා වොච්ජ්ජනාරම්භණං පතිට්ඨා විඤ්ඤාණස්ස න භොති. තදුපපතිට්ඨිතං විඤ්ඤාණං අවිරුද්ධං අනභි සංඛව්ච විමුක්ඛං, විමුක්ඛතතා සිතං සිතතතා සන්තුසිතං, සන්තුසිතතතා න පරිතස්සති අපරිතස්සං පච්චතතං යෙව පරිනිබ්බායති. 'බිණ්ණ ජාති, වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං, කතං කරණීයං, නාපරං ඉන්ද්‍රිතතායා'ති පජානාතිති.

1. 2. 1. 2.

බීජ සූතං

54. සංවජ්ඣයං :

පඤ්චමාති භික්ඛවෙ බීජජාතාති, කතමාති පඤ්ච : මූලබීජං ඛකබීජං එඵබීජං අග්ගබීජං බීජබීජඤ්ඤව පඤ්චමං. ඉමාති චස්ස භික්ඛවෙ පඤ්ච බීජජාතාති අඛණ්ඩාති අපුත්තිකාති අවාතාතපහතාති සාරාදුසිති සුඛසසිතාති පඨවි ච නාස්ස ආපො ච නාස්ස අපි නු ඉමාති භික්ඛවෙ පඤ්ච බීජජාතාති වුද්ධිං විරුද්ධිං චෙපුලං ආපජේය්‍යනති.

2. මජ්ඣිමපණ්ණාසකය

1. උපය වර්ගය

1. 2. 1. 1.

උපය සූත්‍රය

53. සැවැත්නුවර :

මහණෙනි, උපය (තෘෂ්ණා - දාෂ්ටි - මාන) සහිත වූයේ, සසරින් නො මිදුණේ වෙයි, උපය රහිත වූයේ මිදුණේ වෙයි. (තෘෂ්ණා - දාෂ්ටි - මාන විසින්) රූපයට හෝ ඵලාභි සිටුනා කර්මවිඤ්ඤා රූපය අරමුණු කොට රූපය පිහිට කොට සිටුනේ යැ, නන්දි සංඛ්‍යාත තෘෂ්ණායෙන් තෙත් වූයේ වෘද්ධියට විරුද්ධයට විපුලත්වයට පැමිණෙයි. මහණෙනි, වෙදනොපය හෝ ... සංඥාපය හෝ ... මහණෙනි, සංස්කාරොපය හෝ ඵලාභි සිටුනා කර්මවිඤ්ඤා සංස්කාර අරමුණු කොට සංස්කාර පිහිට කොට සිටුනේ යැ, නන්දි සංඛ්‍යාත තෘෂ්ණායෙන් තෙත් වූයේ වෘද්ධියට විරුද්ධයට විපුලත්වයට පැමිණෙයි.

මහණෙනි, යවෙක් මෙසේ කියා නම් (කියේ යැ :) “ ටට රූපය තබා වෙදනා තබා සංඥා තබා සංස්කාර තබා විඤ්ඤායාගේ ආගතිය හෝ ගතිය හෝ චක්‍රතිය හෝ උත්පත්තිය හෝ වෘද්ධිය හෝ විරුද්ධිය හෝ විපුලත්වය හෝ පනවම් ” යි (කියායි). තෙල කරුණ විද්‍යාමාන නො වෙයි.

මහණෙනි, ඉදින් රූපධාතුව පිළිබඳ වූ, මහණහුගේ රාගය ප්‍රභිණ වේ ද, රාගයාගේ ප්‍රභාණයෙන් අරමුණ සිද්ධයි, කර්මවිඤ්ඤායාගේ පිහිටීමෙන් නො වෙයි. මහණෙනි, ඉදින් වෙදනාධාතුව පිළිබඳ වූ, මහණහුගේ ... මහණෙනි, ඉදින් සංඥාධාතුව පිළිබඳ වූ, මහණහුගේ ... මහණෙනි, ඉදින් සංස්කාර ධාතුව පිළිබඳ වූ, මහණහුගේ රාගය ප්‍රභිණ වේ ද, රාගයාගේ ප්‍රභාණයෙන් අරමුණ සිද්ධයි, කර්මවිඤ්ඤායාගේ ප්‍රතිෂ්ඨායෙන් නො වෙයි. මහණෙනි, ඉදින් විඤ්ඤාධාතුව පිළිබඳ වූ, මහණහුගේ රාගය ප්‍රභිණ වේ ද, රාගයාගේ ප්‍රභාණයෙන් අරමුණ සිද්ධයි, විඤ්ඤායාගේ ප්‍රතිෂ්ඨායෙන් නො වෙයි. නො පිහිටි ඒ විඤ්ඤා විරුද්ධයට නො පැමිණියේ ප්‍රතිසන්ධිය අභිසංස්කරණය නො කොට මිදුණේ වෙයි. විමුක්ත හෙයින් ස්ථිත වෙයි, ස්ථිත හෙයින් සන්තුෂ්ට වෙයි, සන්තුෂ්ට හෙයින් ත්‍රස්ත නො වෙයි, ත්‍රස්ත නො වන්නේ තමා කෙරෙහි ම නිවෙයි. ජාතිය ක්ෂය වියැ, ඛණ්ඩ වැස නිමවනලද, කරුණි කරන ලදී, තෙල අනුපාද පරිනිර්වාණය පිණිස කළ යුතු අත් කියෙක් නැති යි නුවණින් දනි යි.

1. 2. 1. 2.

බීජ සූත්‍රය

54. සැවැත්නුවර :

මහණෙනි, මේ බීජයෝ පස්දෙනෙකි. කවර පස්දෙනෙක යත් : මූලබීජ යැ, ස්කන්ධ බීජ යැ, ඵල (පුරුක්) බීජ යැ, අග්‍රබීජ යැ, පස්වැනි වූ බීජබීජ ය දැයි. මහණෙනි, මේ පඤ්ච බීජයෝ නො කැඩුණා හු, කුණු නො වුවාහු, අවු-සුළඟින් නො පහළාහු, පිහිටි සාරය ඇත්තාහු සුඛසංකිත වූවාහු වෙත් ද, පිහිටන පොළොව ද නො වේ නම්, තෙත් කරන ජලය ද නො වේ නම් මහණෙනි, මේ පඤ්චබීජයෝ වෘද්ධියට විරුද්ධයට විපුලත්වයට පැමිණෙත් ද ?

නො හෙතං භනෙතං.

ඉමානි වස්ස භික්ඛවෙ පඤ්ච ඛිජ්ජාතානි ඛණ්ඩානි පුතිකානි වාතාතපහතානි අසාරාදුසිති න සුඛසයිතානි පථවි ච අස්ස, ආපො ච අස්ස, අපි නු ඉමානි භික්ඛවෙ පඤ්ච ඛිජ්ජාතානි වුද්ධිං විරුල්භිං චෙපුලං ආපජේය්‍යනති ?

නො හෙතං භනෙතං,

ඉමානි වස්ස භික්ඛවෙ පඤ්ච ඛිජ්ජාතානි අඛණ්ඩානි අපුතිකානි සාරාදුසිති සුඛසයිතානි පථවි ච අස්ස ආපො ච අස්ස, අපි නු ඉමානි පඤ්ච ඛිජ්ජාතානි වුද්ධිං විරුල්භිං චෙපුලං ආපජේය්‍යනති.

එවං භනෙතං,

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ පථවිඛාතු එවං වතස්සො විඤ්ඤාණං ධර්මිනියො දට්ඨබ්බො, සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ ආපොඛාතු එවං නන්දිරාගො දට්ඨබ්බො. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ පඤ්ච ඛිජ්ජාතානි එවං විඤ්ඤාණං සංහාරං දට්ඨබ්බං.

රුප්පයං භික්ඛවෙ විඤ්ඤාණං තිට්ඨමානං තිට්ඨෙය්‍ය. රූපා-රමමණං රූපප්පතිට්ඨං නන්දපසෙවනං වුද්ධිං විරුල්භිං චෙපුලං ආපජේය්‍ය, වෙදනුපයං වා භික්ඛවෙ විඤ්ඤාණං -පෙ- සඤ්ඤාපයං වා භික්ඛවෙ -පෙ- සඛිං රූපයං වා භික්ඛවෙ විඤ්ඤාණං තිට්ඨමානං තිට්ඨෙය්‍ය සඛිං රාමමණං සඛිං රප්පතිට්ඨං නන්දපසෙවනං වුද්ධිං විරුල්භිං චෙපුලං ආපජේය්‍ය.

යො භික්ඛවෙ එවං වදෙය්‍ය අභමඤ්ඤාත්‍ර රූපා අඤ්ඤාත්‍ර වෙදනාය අඤ්ඤාත්‍ර සඤ්ඤාය අඤ්ඤාත්‍ර සඛිං රෙභි විඤ්ඤාණස්ස අගතීං වා ගතීං වා වුද්ධිං වා උප්පත්තීං වා වුද්ධිං වා විරුල්භිං වා චෙපුලං වා පඤ්ඤාපෙස්සාමිති නෙතං ථානං විජ්ජති.

රූපඛාතුයා වෙ භික්ඛවෙ භික්ඛුනො රාගො පභිනො භොති, රාගස්ස පහානා වොච්ඡේජ්ජනාරමමණං පතිට්ඨා විඤ්ඤාණස්ස න භොති. වෙදනාඛාතුයා වෙ භික්ඛවෙ භික්ඛුනො -පෙ- සඤ්ඤාඛාතුයා වෙ භික්ඛවෙ භික්ඛුනො -පෙ- සඛිං රඛාතුයා වෙ භික්ඛවෙ භික්ඛුනො -පෙ- විඤ්ඤාණඛාතුයා වෙ භික්ඛවෙ භික්ඛුනො රාගො පභිනො භොති රාගස්ස පහානා වොච්ඡේජ්ජනාරමමණං පතිට්ඨා විඤ්ඤාණස්ස න භොති. තදප්පතිට්ඨිතං විඤ්ඤාණං අවිරුලභං අනභිසංඛිට්ඨං විමුත්තං විමුත්තත්තා සීතං, සීතත්තා සන්තුසිතං, සන්තුසිතත්තා න පරිතස්සතී, අපරිතස්සං පච්චත්තං යෙව පරිතිබ්බායතී, ඛිණං ජාති වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං කතං කරණීයං නාපරං ඉත්ථත්තායාති පජානාතිති.

වහන්ස, තෙල නො වේ මැයි.

මහණෙනි, මේ පඤ්චබ්‍රහ්මයේ කැඩී ගියාහු, කුණු වූවාහු, අවු-පුළුන් පහළාහු, සාරාදයි නො වූවාහු, සුබසයිත නො වූවාහු වෙන් ද, පොළොව ද ඇත්නම් ජලය ද ඇත්නම් මහණෙනි, මේ පඤ්චබ්‍රහ්මයේ වෘද්ධියට විරුද්ධියට විපුලත්වයට පැමිණෙත් ද ?

වහන්ස, තෙල නො වේ ම යැ.

මහණෙනි, මේ පඤ්චබ්‍රහ්මයේ නො කැඩුණාහු, කුණු නො වූවාහු, සාරය ගෙන දෙත් නාහු, සුබසයිත වූවාහු වෙන් ද, පොළොව ද, ජලය ද ඇත් ද, (එසේ) මේ පඤ්චබ්‍රහ්මයේ වැඩීමට වෙසෙසින් නැඟීමට විපුලභාවයට පැමිණෙත් ද ?

වහන්ස, එසේ යැ.

මහණෙනි, පාරිවිධාතුව යම්සේ ද, එසෙයින් චතුර් විඤ්ඤා ස්ථිතිහු දතයුත්තාහ. මහණෙනි, අපොධාතුව යම්සේ ද, එසෙයින් නන්දිරාගය දතයුතුය. මහණෙනි, පඤ්චබ්‍රහ්මයේ යම්සේ ද, එසෙයින් ප්‍රත්‍යය සහිත කර්මවිඤ්ඤා දත යුතු යි.

මහණෙනි, රූපයට පැමිණ සිටුවා කර්මවිඤ්ඤා රූපය අරමුණු කොට රූපය පිහිට කොට සිටුවේ ද, නන්දි සභිබ්‍රාහ්ම තෘෂ්ණායෙන් තෙත් වූයේ වෘද්ධියට විරුද්ධියට විපුලත්වයට පැමිණෙයි. මහණෙනි, වෙදනාවට හෝ පැමිණි ... මහණෙනි, සංඤ්ඤාවට හෝ පැමිණි ... මහණෙනි සංස්කාරයට හෝ පැමිණි සිටුවා කර්මවිඤ්ඤා සංස්කාර අරමුණු කොට සංස්කාර පිහිට කොට සිටුවේ ද, තෘෂ්ණායෙන් තෙත්වූයේ වෘද්ධියට විරුද්ධියට විපුලත්වයට පැමිණෙයි.

මහණෙනි, යමෙක් “ මම රූපය හැර, වෙදනාව හැර, සංඤ්ඤා හැර සංස්කාරයන් හැර කර්මවිඤ්ඤායාගේ ඊම හෝ යෑම හෝ චුති ය හෝ උත්පත්තිය හෝ වැඩීම හෝ නැඟීම හෝ පැතිරීම හෝ පනවන්නෙමි ” යි කියා නම් තෙල කරුණ විද්‍යාමාන නො වෙයි.

මහණෙනි, ඉදින් රූපධාතුව පිළිබඳ රාගය මහණහට ප්‍රතීණ වේ ද, රාගයාගේ ප්‍රභාණයෙන් අරමුණ සිද්ධියි, කර්මවිඤ්ඤායාගේ පිහිටීමක් නො වෙයි. මහණෙනි, ඉදින් මහණහට වෙදනා ධාතුව පිළිබඳ ... මහණෙනි, ඉදින් මහණහට සංඤ්ඤාධාතුව පිළිබඳ ... මහණෙනි, ඉදින් මහණහට සංස්කාර ධාතුව පිළිබඳ ... මහණෙනි, ඉදින් මහණහට විඤ්ඤාධාතුව පිළිබඳ රාගය ප්‍රතීණ වේ ද, රාගයාගේ ප්‍රභාණයෙන් අරමුණ සිද්ධියි. කර්ම විඤ්ඤායාගේ පිහිටීමක් නො වෙයි. නො පිහිටි එ විඤ්ඤා විරුද්ධියට නො පැමිණියේ ප්‍රතිසන්ධිය අභිසංස්කරණය නො කොට ලිද්දෙන් වෙයි, විමුක්ත හෙයින් ස්ථිත වෙයි, ස්ථිත හෙයින් සන්තුෂ්ට වෙයි, සන්තුෂ්ට හෙයින් ත්‍රස්ත නො වෙයි, ත්‍රස්ත නොවන්නේ තමා කෙරෙහි ම පිරිනිවෙ යි. ජාතිය ක්ෂය වී යැ, බ්‍රහ්මාරූප වූය නිමවිණැ, කරුණ කරන ලද, තෙල අනුපාදපරිනිර්වාණය පිණිස කළ යුතු අත්කියෙක් නැතැ යි නුවණින් දනී යි.

1. 2. 1. 3.

උදන සුතං

55. සාවච්ඡයං :

තත්‍ර ඛො භගවා උදනං උදනෙසි “නො වස්සං, නො ච මෙ සියං, න භවිස්සති, න මෙ භවිස්සති” එවං විමුච්චමානො භික්ඛු ජිනෙය්‍යොරම්භාගීයාති සංසොඡනාති”ති.

එවං වුත්තෙ අඤ්ඤානරො භික්ඛු භගවතං එතදවොච : “යථාකථං පන භනෙත, නො වස්සං, නො ච මෙ සියං, න භවිස්සති, න මෙ භවිස්සති, එවං විමුච්චමානො භික්ඛු ජිනෙය්‍යොරම්භාගීයාති සංසොඡනාති”ති ?

ඉධ භික්ඛු, අස්සුතවා සුථුඡ්ඡනො අරියානං අදස්සාවි අරියබලමස්ස අකොවිදො අරියබලෙම අවිනිතො, සප්පරිසානං අදස්සාවි සප්පරිස-බලමස්ස අකොවිදො සප්පරිසබලෙම අවිනිතො, රූපං අත්තනො සමනුපස්සති, රූපවතනං වා අත්තනං, අත්තති වා රූපං, රූපසම්මං වා අත්තනං. වෙදනං අත්තනො සමනුපස්සති, වෙදනාවතනං වා අත්තනං, අත්තති වා වෙදනං, වෙදනාස වා අත්තනං. සඤ්ඤං -පෙ- සඛ්ඛාරෙ අත්තනො සමනුපස්සති, සඛ්ඛාරවතනං වා අත්තනං, අත්තති වා සඛ්ඛාරෙ, සඛ්ඛාරෙසු වා අත්තනං. විඤ්ඤණං අත්තනො සමනුපස්සති, විඤ්ඤණවතනං වා අත්තනං, අත්තති වා විඤ්ඤණං, විඤ්ඤණසම්මං වා අත්තනං.

සො අනිච්චං රූපං, ‘අනිච්චං රූප’නති යථාභූතං නපපජානාති අනිච්චං වෙදනං ‘අනිච්චං වෙදනා’ති යථාභූතං නපපජානාති. අනිච්චං සඤ්ඤං -පෙ- අනිච්චෙ සඛ්ඛාරෙ ‘අනිච්චං සඛ්ඛාර’ති යථාභූතං නපපජානාති. අනිච්චං විඤ්ඤණං ‘අනිච්චං විඤ්ඤණ’නති යථාභූතං නපපජානාති.

දුක්ඛං රූපං ‘දුක්ඛං රූප’නති යථාභූතං නපපජානාති. දුක්ඛං වෙදනං ‘දුක්ඛං වෙදනා’ති යථාභූතං නපපජානාති. දුක්ඛං සඤ්ඤං -පෙ- දුක්ඛෙ සඛ්ඛාරෙ ‘දුක්ඛං සඛ්ඛාර’ති යථාභූතං නපපජානාති. දුක්ඛං විඤ්ඤණං ‘දුක්ඛං විඤ්ඤණනති’ යථාභූතං නපපජානාති.

අනත්තං රූපං ‘අනත්තං රූප’නති යථාභූතං නපපජානාති. අනත්තං වෙදනං ‘අනත්තං වෙදනා’ති යථාභූතං නපපජානාති. අනත්තං සඤ්ඤං -පෙ- අනත්තෙ සඛ්ඛාරෙ ‘අනත්තං සඛ්ඛාර’ති යථාභූතං නපපජානාති. අනත්තං විඤ්ඤණං ‘අනත්තං විඤ්ඤණ’නති යථාභූතං නපපජානාති.

සඛ්ඛිතං රූපං ‘සඛ්ඛිතං රූප’නති යථාභූතං නපපජානාති. සඛ්ඛිතං වෙදනං ‘සඛ්ඛිතං වෙදනා’ති යථාභූතං නපපජානාති. සඛ්ඛිතං සඤ්ඤං -පෙ- සඛ්ඛිතෙ සඛ්ඛාරෙ ‘සඛ්ඛිතං සඛ්ඛාර’ති යථාභූතං නපපජානාති. සඛ්ඛිතං විඤ්ඤණං ‘සඛ්ඛිතං විඤ්ඤණ’නති යථාභූතං නපපජානාති.

1. 2. 1. 3.

උදන සූත්‍රය

55. සැවැත්තුවර :

එසඳු භාග්‍යවතුන්වහන්සේ (මෙ) ප්‍රීතිවාක්‍යය පහළ කළසේක : “ඉදින් මම නො වූයෙමි නම්, මට අතීත කර්මාභිසංස්කාරයෙක් නො ද වී නම්, මතු ස්කන්ධ පහළ කරන කර්මසංස්කාරයෙක් නො වන්නේ යැ, (එය නැති කල්හි) මට (මතු ප්‍රතිසන්ධියක් නම්) නො වන්නේ යි. මෙසේ නිශ්චයට පැවිණෙන මහණ ඕරම්භාගීය සංයෝජන සිද්ධි.”

මෙසේ වදළ කල්හි එක්තරා මහණෙක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැල කෙළේය : “වහන්ස, කෙසේ නම් ‘ඉදින් මම නො වූයෙමි නම්, මට අතීත කර්මාභිසංස්කාරයෙක් නො ද වී නම්, මතු ස්කන්ධ පහළ කරන කර්ම සංස්කාරයෙක් නො වන්නේ යැ, (එය නැති කල්හි) මට (මතු ප්‍රතිසන්ධියක් නම්) නො වන්නේ’ යි මෙසේ හදහන මහණ ඕරම්භාගීය සංයෝජන සිදුනේ දැයි ?

මහණ, බුද්ධාදී ආයතීයන් නො දක්නා ආයතීධර්මයෙහි අදක්ෂ ආයතීධර්මයෙහි අවිනිත, ... බුද්ධාදී සත්පුරුෂයන් නො දක්නා සත්පුරුෂ ධර්මයෙහි අදක්ෂ සත්පුරුෂ ධර්මයෙහි අවිනිත අග්‍රානවත් පාරග්ගික තෙමේ රූපය ආත්ම වශයෙන් දකියි. ආත්මය රූපවත් කොට හෝ ආත්මයෙහි රූපය ඇතැයි හෝ රූපයෙහි ආත්මය ඇතැයි හෝ දකියි. වේදනාව ආත්ම විසින් දකියි. ආත්මය වේදනාවත් කොට හෝ ආත්මයෙහි වේදනාව ඇතැයි හෝ වේදනයෙහි ආත්මය ඇතැයි හෝ දකියි. සංඥාව ... සංස්කාර ආත්ම විසින් දකියි. ආත්මය සංස්කාර වත් කොට හෝ ආත්මයෙහි සංස්කාර ඇතැයි හෝ සංස්කාරයෙහි ආත්මය ඇතැයි හෝ දකියි. විඤ්ඤාන ආත්ම විසින් දකියි, ආත්මය විඤ්ඤානවත් කොට හෝ ආත්මයෙහි විඤ්ඤාන හෝ, විඤ්ඤානෙහි ආත්මය හෝ දකියි.

හෙ අනිත්‍ය වූ රූපය ‘රූපය අනිත්‍ය’ යි ඇති සැටි නො දනියි, අනිත්‍ය වූ වේදනාව ‘වේදනාව අනිත්‍ය’ යි ඇති සැටි නො දනියි, අනිත්‍ය වූ සංඥාව ... අනිත්‍ය වූ සංස්කාර ‘සංස්කාර අනිත්‍ය’ යි ඇති සැටි නො දනියි, අනිත්‍ය වූ විඤ්ඤාන ය ‘විඤ්ඤාන අනිත්‍ය’ යි ඇති සැටි නො දනියි.

දුක් වූ, රූපය ‘රූපය දුකැ’ යි තත් වූ පරිදි නො දනියි, දුක් වූ වේදනාව ‘වේදනාව දුකැ’ යි තත් වූ පරිදි නො දනියි. දුක් වූ සංඥාව ... දුක් වූ සංස්කාර ‘සංස්කාර දුකැ’ යි තත් වූ පරිදි නො දනියි, දුක් වූ විඤ්ඤාන ‘විඤ්ඤාන දුකැ’ යි තත් වූ පරිදි නො දනියි.

අනාත්ම වූ රූපය ‘රූපය අනාත්ම’ යි යථාභූත කොට නො දනියි, අනාත්ම වූ වේදනාව ‘වේදනාව අනාත්ම’ යි යථාභූත කොට නො දනියි, අනාත්ම වූ සංඥාව ... අනාත්ම වූ සංස්කාර ‘සංස්කාර අනාත්ම’ යි යථාභූත කොට නො දනියි.

සංඛත වූ ප්‍රත්‍යයොක්ඛන රූපය ‘රූපය සංඛත’ යයි තත්ත්වාකාරයෙන් නො දනියි. සංඛත වූ වේදනාව ‘වේදනාව සංඛත’ යයි තත්ත්වාකාරයෙන් නො දනියි, සංඛත වූ සංඥාව ... සංඛත වූ සංස්කාර ‘සංස්කාර සංඛත’ යයි තත්ත්වාකාරයෙන් නො දනියි, සංඛත වූ විඤ්ඤාන ‘විඤ්ඤාන සංඛත’ යයි තත්ත්වාකාරයෙන් නො දනියි.

රූපං විභවිස්සනීති යථාභූතං නපජානාති. වේදනා-පෙ-සංඝඤ්ඤා-පෙ- සංඛාරා විභවිස්සනීති යථාභූතං නපජානාති. විඤ්ඤාණං විභවිස්සනීති යථාභූතං නපජානාති.

සුභවාච බො භික්ඛු¹, අරියසාවකෝ අරියානං දස්සාවි අරියධම්මස්ස කොවිදො අරියධම්මෙ සුචිතීනො සප්පරිසානං දස්සාවි සප්පරිසධම්මස්ස කොවිදො සප්පරිසධම්මෙ සුචිතීනො න රූපං අත්තතො සමනුපස්සති. න රූපවන්තං වා අත්තානං, න අත්තනි වා රූපං, න රූපසම්මං වා අත්තානං, න වේදනං අත්තතො සමනුපස්සති, න වේදනාවන්තං වා අත්තානං, න අත්තනි වා වේදනං, න වේදනාය වා අත්තානං, න සංඝඤ්ඤා-පෙ-න සංඛාරෙ අත්තතො සමනුපස්සති. න සංඛාරවන්තං වා අත්තානං, න අත්තනි වා සංඛාරෙ, න සංඛාරෙසු වා අත්තානං. න විඤ්ඤාණං අත්තතො සමනුපස්සති, න විඤ්ඤාණවන්තං වා අත්තානං, න අත්තනි වා විඤ්ඤාණං, න විඤ්ඤාණසම්මං වා අත්තානං.

සො අනිච්චං රූපං 'අනිච්චං රූපනති' යථාභූතං පජානාති. අනිච්චං වේදනං 'අනිච්චං වේදනා'ති -පෙ- අනිච්චං සංඝඤ්ඤාං -පෙ- අනිච්චෙ සංඛාරෙ 'අනිච්චං සංඛාරා'ති -පෙ- අනිච්චං විඤ්ඤාණං 'අනිච්චං විඤ්ඤාණනති' යථාභූතං පජානාති.

දුක්ඛං රූපං 'දුක්ඛං රූපනති' යථාභූතං පජානාති දුක්ඛං වේදනං -පෙ- දුක්ඛං සංඝඤ්ඤාං -පෙ- දුක්ඛෙ සංඛාරෙ -පෙ- දුක්ඛං විඤ්ඤාණං 'දුක්ඛං විඤ්ඤාණනති' යථාභූතං පජානාති.

අනත්තං රූපං 'අනත්තං රූපනති' යථාභූතං පජානාති. අනත්තං වේදනං -පෙ- අනත්තං සංඝඤ්ඤාං -පෙ- අනත්තෙ සංඛාරෙ -පෙ- අනත්තං විඤ්ඤාණං 'අනත්තං විඤ්ඤාණනති' යථාභූතං පජානාති.

සංඛිතං රූපං 'සංඛිතං රූපනති' යථාභූතං පජානාති. සංඛිතං වේදනං -පෙ- සංඛිතං සංඝඤ්ඤාං -පෙ- සංඛිතෙ සංඛාරෙ -පෙ- සංඛිතං විඤ්ඤාණං 'සංඛිතං විඤ්ඤාණනති' යථාභූතං පජානාති.

රූපං විභවිස්සනීති යථාභූතං පජානාති, වේදනා විභවිස්සනීති -පෙ- සංඝඤ්ඤා විභවිස්සනීති -පෙ- සංඛාරා විභවිස්සනීති -පෙ- විඤ්ඤාණං විභවිස්සනීති යථාභූතං පජානාති.

සො රූපස්ස විභවා, වේදනාය විභවා, සංඝඤ්ඤාය විභවා, සංඛාරානං විභවා, විඤ්ඤාණස්ස විභවා ඵලං බො භික්ඛු "නො චස්සං, නො ච මෙ සියං, න භවිස්සති, න මෙ භවිස්සති"ති, ඵලං විමුච්චමානො භික්ඛු ජිඤ්ඤෙය්‍යාරම්භාගියානි සංයෙජ්ඣන්ති?

ඵලං විමුච්චමානො භනන්ත, භික්ඛු ජිඤ්ඤෙය්‍යාරම්භාගියානි සංයෙජ්ඣන්ති.

රූපය බිඳේ යයි ඇති සැටි නො දනිමි, වෙදනාව ... සංඥාව ... සංස්කාර බිඳේ යයි ඇති සැටි නො දනිමි, විඤනය බිඳේ යයි ඇතිසැටි නො දනී.

මහණ, ග්‍රැහවත් ආයතීශ්‍රාවක තෙමේ (බුද්ධාදි) ආයතීයන් දක්නේ ආයතී ධර්මයෙහි දක්ෂ වූයේ ආයතීධර්මයෙහි මොනොවට විනිත වූයේ, (බුද්ධාදි) සත්පුරුෂයන් දක්නේ සත්පුරුෂධර්මයෙහි දක්ෂ වූයේ සත්පුරුෂධර්මයෙහි මොනොවට විනිත වූයේ රූපය ආත්ම විසින් නො දකිමි, ආත්මය රූපවත් කොට හෝ නො දකිමි, ආත්මයෙහි රූපය ඇතැයි හෝ නො දකිමි, රූපයෙහි ආත්මය ඇතැයි හෝ නො දකිමි. වෙදනාව ආත්ම විසින් නො දකිමි, ආත්මය වෙදනාවත් කොට හෝ නො දකිමි, ආත්මයෙහි වෙදනාව ඇතැයි හෝ නො දකිමි, වෙදනයෙහි ආත්මය ඇතැයි හෝ නො දකිමි. සංඥාව ආත්ම විසින් නො දකිමි ... සංස්කාර ආත්ම විසින් නො දකිමි, ආත්මය සංස්කාරවත් කොට හෝ නො දකිමි, ආත්මයෙහි සංස්කාර ඇතැයි හෝ නො දකිමි, සංස්කාරයෙහි ආත්මය ඇතැයි හෝ නො දකිමි, විඤනය ආත්ම විසින් නො දකිමි, ආත්මය විඤනවත් කොට හෝ නො දකිමි, ආත්මයෙහි විඤනය ඇතැයි හෝ නො දකිමි, විඤනයෙහි ආත්මය ඇතැයි හෝ නො දකිමි.

හෙ අනිත්‍ය වූ රූපය 'රූපය අනිත්‍ය'යි තත් වූ පරිදි දනිමි, අනිත්‍ය වූ වෙදනාව 'වෙදනාව අනිත්‍ය'යි ... අනිත්‍ය වූ සංඥාව ... අනිත්‍ය වූ සංස්කාර 'සංස්කාර අනිත්‍ය'යි ... අනිත්‍ය වූ විඤනය 'විඤනය අනිත්‍ය'යි තත්වූ පරිදි දනී.

දුක් වූ රූපය 'රූපය දුකැයි ඇති සැටි දනිමි, දුක් වූ වෙදනාව ... දුක් වූ සංඥාව ... දුක් වූ සංස්කාර ... දුක් වූ විඤනය 'විඤනය දුකැයි ඇති සැටි දනිමි.

අනාත්ම වූ රූපය 'රූපය අනාත්ම' යයි ඇතිසැටි දනිමි, අනාත්ම වූ වෙදනාව ... අනාත්ම වූ සංඥාව ... අනාත්ම වූ සංස්කාර ... අනාත්ම වූ විඤනය 'විඤනය අනාත්ම' යයි ඇති සැටි දනිමි.

සංඛත වූ රූපය 'රූපය සංඛත'යයි යථාභූතකොට දනිමි, සංඛත වූ වෙදනාව ... සංඛත වූ සංඥාව ... සංඛත වූ සංස්කාර ... සංඛත වූ විඤනය 'විඤනය සංඛත'යයි යථාභූත කොට දනී.

රූපය බිඳේ යයි තත්ත්වකාරයෙන් දනිමි, වෙදනාව බිඳේයයි ... සංඥාව බිඳේයයි ... සංස්කාර බිඳේයයි ... විඤනය බිඳේ යයි තත්ත්වකාරයෙන් දනී.

මහණ, මෙසේ හෙ රූපයාගේ විභව දර්ශනයෙන්, වෙදනාවගේ විභවදර්ශනයෙන්, සංඥාවගේ විභවදර්ශනයෙන්, සංස්කාරයන්ගේ විභවදර්ශනයෙන්, විඤනයාගේ විභව දර්ශනයෙන් "ඉදින් මම නො වූයෙමි නම්, අතීත කර්මාභිසංස්කාරයෙක් නො වී නම්, මට මතු ස්කන්ධ පහළකරන කර්මසංස්කාරයෙක් නො වන්නේයැ. (එය නැති කල්හි) මට (මතුප්‍රතිසන්ධියක්) නො වන්නේ'යි මෙසේ හදුනන මහණ ඔරම්භාගීය සංයෝජන සිදුනේ දැයි ?

වහන්ස, මෙසේ හදුනන මහණ ඔරම්භාගීය සංයෝජන සිදින්නේ මැයි.

“කථං පන භනෙන, ජානතො කථං පන පසානො අනන්තරං ආසාවානං ඛයො භොති”ති?

ඉධ භික්ඛු, අසුන්ව: පුට්ඨජනො අනසිනායෙ ධානෙ නාසං ආපජ්ජති, නාසො භෙසො භික්ඛු, අසුන්වතො පුට්ඨජනස්ස “නො වස්සං, නො ච මෙ සියා, න භවිස්සති, න මෙ භවිස්සති”ති.

සුන්ව: ච ඛො භික්ඛු, අරියසාවකො අනසිනායෙ ධානෙ න නාසං ආපජ්ජති. න භෙසො භික්ඛු, නාසො සුන්වතො අරියසාවකස්ස නො වස්සං, නො ච මෙ සියා, න භවිස්සති. න මෙ භවිස්සති.

රුප්පයං වා භික්ඛු, විඤ්ඤාණං නිට්ඨමානං තිට්ඨෙය්‍ය, රුපරම්මණං රුපප්පතිට්ඨං, නන්‍යපසෙවනං, වුද්ධිං විරුලිං වෙසුලං ආපජ්ජෙය්‍ය. වේදනුපයං වා භික්ඛු, -පෙ- සඤ්ඤාපයං වා භික්ඛු, -පෙ- සංඛාරුපයං වා භික්ඛු, විඤ්ඤාණං නිට්ඨමානං තිට්ඨෙය්‍ය, සංඛාරාරම්මණං සංඛාරප්පතිට්ඨං නන්‍යපසෙවනං වුද්ධිං විරුලිං වෙසුලං ආපජ්ජෙය්‍ය.

යො භික්ඛු,¹ එවං විදෙය්‍ය: අභමඤ්ඤානු රුපා, අඤ්ඤානු වේදනාය, අඤ්ඤානු සඤ්ඤාය, අඤ්ඤානු සංඛාරෙහි විඤ්ඤාණස්ස ආගතිං වා ගතිං වා වුද්ධිං වා උප්පන්නං වා වුද්ධිං වා විරුලිං වා වෙසුලං වා පඤ්ඤාපෙසාමිති නෙතං ධානං විජ්ජති.

රුපධාතුයා වෙ භික්ඛු, භික්ඛුනො රුගො පභිනො භොති, රුගස්ස පභානා වොච්ඡ්ජ්ජනාරම්මණං පතිට්ඨා විඤ්ඤාණස්ස න භොති, වේදනාධාතුයා වෙ භික්ඛු, භික්ඛුනො -පෙ- සඤ්ඤාධාතුයා වෙ භික්ඛු, භික්ඛුනො -පෙ- සංඛාරධාතුයා වෙ භික්ඛු, භික්ඛුනො -පෙ- විඤ්ඤාණධාතුයා වෙ භික්ඛු, භික්ඛුනො රුගො පභිනො භොති. රුගස්ස පභානා වොච්ඡ්ජ්ජනාරම්මණං පතිට්ඨා විඤ්ඤාණස්ස න භොති. නද්දප්පතිට්ඨිතං විඤ්ඤාණං අවිරුලහං අනභිසංඛිට්ඨ විමුක්තං. විමුක්තත්තා සීතං. සීතත්තා සනතුසිතං. සනතුසිතත්තා න පරිනස්සති. අපරිනස්සං පච්චත්තං යෙව පරිනිබ්බායති. ඛිණං ජාති වුද්ධිතං බ්‍රහ්මචරියං කතං කාරණීයං නාපරං ඉත්ථත්තායාති පජානාති. එවං ඛො භික්ඛු, ජානතො එවං පසානො අනන්තරං ආසාවානං ඛයො භොතිති.

1. 2. 1. 4.

උපාදාන පරිවත්ත සුත්තං

56. සාවජ්ජියං :

පඤ්චමෙ භික්ඛවෙ, උපාදානකකිකා, කතමෙ පඤ්ච: සෙය්‍යපීදං : රුප්පාදානකකිකො, වේදනුපාදානකකිකො, සඤ්ඤාපාදානකකිකො, සංඛාරුපාදානකකිකො, විඤ්ඤාණුපාදානකකිකො, යාවකිවඤ්ඤාහං භික්ඛවෙ, ඉමෙ පඤ්චුපාදානකකිකෙ වතුපරිවත්තං² යථාභුතං නාඛඤ්ඤාසිං, නෙව නාවාහං භික්ඛවෙ සදෙවකෙ ලොකෙ සමාරකෙ සමුභවකෙ සස්සමණබ්‍රාහ්මණීයා පජාය සදෙවමනුස්සාය අනුත්තරං

1. යො භික්ඛු - සිමු.

2. වතුපරිවට්ටං - මජ්ඣං.

වහන්ස, කෙසේ දන්තාහව කෙසේ දක්තාහව විදර්ශනාවට අනතුරු වූ ආශ්‍රවක්ෂය සංඛ්‍යාත අර්හත්ඵලය වේ ද ?

මහණ, මෙලොකයෙහි අග්‍රාතවත් පෘථග්ජන තෙමේ ත්‍රස්ත (හය) නො වියයුතු කරුණෙහි ත්‍රාසයට පැමිණෙයි. මහණ, “ඉදින්, මම නො වූයෙමි නම්, මට, අතීත කර්මාභිසංස්කාරයෙක් නොවී නම්, මතු ස්කන්ධ පහළකරන කර්මසංස්කාරයෙක් නො වන්නේ යැ, (එය නැති කල්හි) මට මතු ප්‍රතිසන්ධියක් නො වන්නේ යැ” යන තෙලෙ, අග්‍රාතවත් පෘථග්ජනහව ත්‍රාසයෙකි.

මහණ, ග්‍රාතවත් ආර්යග්‍රාවක තෙමේ ත්‍රාස නො කළ යුතු කරුණෙහි ත්‍රාසයට නො පැමිණෙයි, මහණ, ග්‍රාතවත් ආර්යග්‍රාවක හට “ඉදින් මම නො වී නම්, මට අතීත කර්මාභිසංස්කාරයෙක් නො වී නම් මතු ස්කන්ධ පහළකරන කර්මසංස්කාරයෙක් නො වන්නේ යැ, (එය නැතිකල්හි) මට ප්‍රතිසන්ධියක් නො වන්නේ යැ ” යන තෙලෙ ත්‍රාසයෙක් නො වෙයි.

මහණ, රූපයට පැමිණ සිටුනා කර්මවිඤ්ජන රූපය අරමුණු කොට රූපය පිහිට කොට සිටුනේ යැ, තෘෂ්ණායෙන් තෙත් වූයේ වෘද්ධියට විරුද්ධියට විපුලත්වයට පැමිණෙයි. මහණ, වෙදනාවට හෝ පැමිණි ... මහණ, සංඤ්චට හෝ පැමිණි, මහණ, සංස්කාරයනට හෝ පැමිණි සිටුනා කර්මවිඤ්ජන සංස්කාර අරමුණු කොට සංස්කාර පිහිට කොට සිටුනේ යැ. තෘෂ්ණායෙන් තෙත්වූයේ වෘද්ධියට විරුද්ධියට විපුලත්වයට පැමිණෙයි.

මහණ යමෙක් මෙසේ කියා නම් : (කිසේ යැ)” මට රූපය තබා, වෙදනාව තබා, සංඤ්ච තබා, සංස්කාර තබා, විඤ්ජනායෙහි ඊම හෝ යැම හෝ චූනිය හෝ උත්පත්තිය හෝ වෘද්ධිය හෝ විරුද්ධිය හෝ විපුලත්වය හෝ පනවමි ” යි තෙල කරුණ විද්‍යාමාන නො වේ.

මහණ, ඉදින් රූපධාතුව පිළිබඳ භික්ෂුහට රාගය ප්‍රභීණ වේ ද, රාගප්‍රභාණයෙන් අරමුණ සිද්ධෙයි, විඤ්ජනයට ප්‍රතිෂ්ඨා නො වෙයි, මහණ, ඉදින් මහණහට වෙදනා ධාතුව පිළිබඳ ... මහණ, ඉදින් මහණහට සංඤ්චධාතුව පිළිබඳ ... මහණ, ඉදින් මහණහට සංස්කාර ධාතුව පිළිබඳ ... මහණ, ඉදින් මහණහට විඤ්ජනධාතුව පිළිබඳ රාගය ප්‍රභීණ වේ ද, රාගප්‍රභාණයෙන් අරමුණ සිද්ධෙයි, විඤ්ජනයට ප්‍රතිෂ්ඨා නො වෙයි. ප්‍රතිෂ්ඨා රහිත ඒ විඤ්ජන අනභිවෘද්ධියට අවිරුද්ධියට අවිපුලත්වයට පැමිණියේ ප්‍රතිසන්ධිය සකස් නො කොට (සසරින්) මිදුණේ වෙයි. මිදුණු හෙයින් ස්ථිත වෙයි, ස්ථිත හෙයින් සන්තුෂ්ට වෙයි, සන්තුෂ්ට හෙයින් ත්‍රාසයට නො පැමිණෙයි, ත්‍රාසයට නො පැමිණෙනුයේ තෙමේ ම පිරිනිවෙයි. ජාතිය ක්ෂය වියැ, මග බලසර වූය නිමවන ලදි. කරණි කරන ලද, මෙ අර්හත්වය පිණිස අන්තිමෙක් නැතැයි දන ගනිති. මහණ, මෙසේ දන්තාහව මෙසේ දක්තාහව විදර්ශනාවට අනතුරු වූ ආශ්‍රවක්ෂය (අර්හත්වය) වේ යයි (වදළ සේකි).

1. 2. 1. 4.

උපාදාන පරිවත්ත සූත්‍රය

56. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, මේ උපාදානස්කන්ධ පසෙකි. කවර පසෙක යත් : ඒ මෙසේ යැ : රූපොපාදානස්කන්ධය, වෙදනොපාදානස්කන්ධය, සංඤ්ජාපාදානස්කන්ධය, සංස්කාරොපාදානස්කන්ධය, විඤ්ජනොපාදානස්කන්ධ යි. මහණෙනි, යම්තාක් මම මේ පඤ්චොපාදානස්කන්ධයන් වතුෂ්පරිවර්ත වශයෙන් ඇතිසැටි අවබෝධ නො කෙළෙමි ද මහණෙනි, ඒ තාක් මම අභිසම්බුද්ධයෙමි යි දෙවියන් සහිත මරුන් සහිත බමුන් සහිත ලොකයෙහි මහණ බමුණන් සහිත දෙවිමිනිසුන් සහිත සත්ත්වප්‍රජාව අතර අනුත්තර වූ

සමාසමොඛොතිං අභිසම්ප්‍රදොයාති පච්චිකුසුසං, යතො ච බොහං
භික්ඛවෙ, ඉමෙ පඤ්චුපාදනකකිකෙ චතුපරිවත්තං යථාභූතං
අබහඤ්ඤසිං, අථාහං භික්ඛවෙ, සදෙවකෙ ලොකෙ සමාරකෙ
සමුභවකෙ සසාමණ්ඩ්‍රාභවණීයා පජාය සදෙවමනුසාය අනුත්තරං
සමාසමොඛොතිං අභිසම්ප්‍රදොයාති පච්චිකුසුසං.

කථං චතුපරිවත්තං¹ :

රූපං අබහඤ්ඤසිං, රූපසමුදයං අබහඤ්ඤසිං, රූපනිරෝධං
අබහඤ්ඤසිං, රූපනිරෝධගාමිනිං පටිපදං අබහඤ්ඤසිං, වෙදනං
අබහඤ්ඤසිං, -පෙ- සඤ්ඤං අබහඤ්ඤසිං, -පෙ- සංඛාරෙ අබහඤ්ඤසිං,
-පෙ- විඤ්ඤණං අබහඤ්ඤසිං, විඤ්ඤණසමුදයං අබහඤ්ඤසිං,
විඤ්ඤණනිරෝධං අබහඤ්ඤසිං, විඤ්ඤණනිරෝධගාමිනිං පටිපදං
අබහඤ්ඤසිං.

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ, රූපං :

චත්තරො ච මහාභූතා චතුත්තාඤ්ච මහාභූතානං උපාදය රූපං. ඉදං
වූච්චති භික්ඛවෙ, රූපං. ආහාරසමුදයා රූපසමුදයො, ආහාරනිරෝධා
රූපනිරෝධො, අයමෙව අරියො අට්ඨඛිතිකො මග්ගො රූපනිරෝධගාමිනී
පටිපදා, සෙය්‍යපීදං : සමමාදිට්ඨි සමාසඛකපෙසා සමමාවාචා සමමා
කම්මනෙතා සමමාඥාජ්චො සමමාවායාමො සමමාසති සමමාසමාති.

යෙ හි කෙවී භික්ඛවෙ සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා එවං රූපං අභිඤ්ඤය
එවං රූපසමුදයං අභිඤ්ඤය එවං රූපනිරෝධං අභිඤ්ඤය එවං
රූපනිරෝධගාමිනිං පටිපදං අභිඤ්ඤය රූපස්ස නිබ්බිදය විරාගා
නිරෝධාය පටිපත්තා, තෙ සුපටිපත්තා², යෙ සුපටිපත්තා, තෙ ඉමසමිං
ධම්මේන යෙ ගාමනති.

යෙ ච බො කෙවී භික්ඛවෙ, සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා එවං රූපං
අභිඤ්ඤය එවං රූපසමුදයං අභිඤ්ඤය එවං රූපං නිරෝධං අභිඤ්ඤය
එවං රූපනිරෝධගාමිනිං පටිපදං අභිඤ්ඤය, රූපස්ස නිබ්බිදා විරාගා
නිරෝධා අනුපාදා විමුත්තා, තෙ සුචිත්තා, යෙ සුචිත්තා, තෙ
කෙච්චිනො, යෙ කෙච්චිනො, ඵට්ඨං තෙසං නජ්ඣ පඤ්ඤපනාය.

කතමා ච භික්ඛවෙ, වෙදනා :

ජයිමෙ භික්ඛවෙ, වෙදනාකායා : චක්ඛුසම්ප්පජා වෙදනා, සොත
සම්ප්පජා වෙදනා, ඝාතසම්ප්පජා වෙදනා, ජ්වහාසම්ප්පජා වෙදනා,
කායසම්ප්පජා වෙදනා, මනොසම්ප්පජා වෙදනා, අයං වූච්චති භික්ඛවෙ,
වෙදනා. එස්සසමුදයා වෙදනාසමුදයො, එස්සනිරෝධා වෙදනානිරෝධො,
අයමෙව අරියො අට්ඨඛිතිකො මග්ගො වෙදනානිරෝධගාමිනී පටිපදා,
සෙය්‍යපීදං : සමමාදිට්ඨි -පෙ- සමමාසමාති.

1. චතුපරිවට්ටං - මජ්ඣං.

2. සුපටිපත්තා - සීමු, මජ්ඣං.

සමාක්සමිබොධිය අභිසම්බුද්ධයෙම් ප්‍රතිඥා නො කෙළෙමි. මහණෙනි මම යම් කලක පටන් මේ පඤ්චොපාදනස්කන්ධයන් චතුෂ්පරිවර්ත වශයෙන් ඇතිසැටි අවබෝධ කෙළෙමි ද, මහණෙනි, එකල්හි මම සම්බුද්ධයෙම් යි දෙවියන් සහිත මරුන් සහිත බඹුන් සහිත ශ්‍රොකයෙහි මහණ බමුණන් සහිත දෙවිමිනිසුන් සහිත සත්ත්වප්‍රජාව අතර අනුත්තර සමාක් සමිබොධිය අභිසම්බුද්ධයෙම් ප්‍රතිඥා කෙළෙමි.

චතුෂ්පරිවර්තය කෙසේ යැ :

රූපය අවබෝධ කෙළෙමි, රූපසමුදය අවබෝධ කෙළෙමි, රූපනිරෝධය අවබෝධ කෙළෙමි, රූපනිරෝධගාමිනිපටිපදා අවබෝධ කෙළෙමි. වෙදනාව අවබෝධ කෙළෙමි ... සංඥාව අවබෝධ කෙළෙමි ... සංස්කාර අවබෝධ කෙළෙමි ... විඤ්ඤාන අවබෝධ කෙළෙමි, විඤ්ඤානසමුදය අවබෝධ කෙළෙමි, විඤ්ඤානනිරෝධය අවබෝධ කෙළෙමි, විඤ්ඤානනිරෝධගාමිනි ප්‍රතිපදා අවබෝධ කෙළෙමි.

මහණෙනි, රූපය කවර යැ :

සතර මහාභූතයෝ ද සතර මහාභූතයන් නිසා පවත්නා රූප ද මහණෙනි, මේ 'රූප' යි කියනු ලැබේ. ආහාර සමුදයයෙන් රූපසමුදය වෙයි. ආහාරනිරෝධයෙන් රූප නිරෝධය වෙයි. මේ අර්ථයට මම ම රූපනිරෝධගාමිනිපටිපදා යි. එ මෙසේ යැ : සමාග්දාෂ්ටිය, සමාක්සමිකල්පය, සමාග්වචනය, සමාක්කර්මාන්තය, සමාගාපීවය, සමාග්වායාමය, සමාක්ස්මානිය, සමාක්සමාධියි.

මහණෙනි, යම් කිසි මහණ කෙනෙක් වෙන් වයි බ්‍රාහ්මණ කෙනෙක් වෙන්වයි මෙසේ රූපය දැන, මෙසේ රූපසමුදය දැන, මෙසේ රූපනිරෝධය දැන, මෙසේ රූපනිරෝධ ගාමිනිපටිපදා දැන රූපයාගේ නිර්වේදය පිණිස විරාගය පිණිස නිරෝධය පිණිස පිළිපත්නාහු වෙන් ද, ඔහු තුටු සුපිළිපත්හ, යම් කෙනෙක් සුපිළිපත් වෙන් ද, උහු මේ ශාසනයෙහි පිහිටා සිටිත්.

මහණෙනි යම් කිසි මහණ කෙනෙක් හෝ බ්‍රාහ්මණ කෙනෙක් හෝ මෙසේ රූපය දැන, රූපසමුදය දැන, රූපනිරෝධය දැන, රූපනිරෝධගාමිනිපටිපදා දැන රූපයාගේ නිර්වේදයෙන් විරාගයෙන් නිරෝධයෙන් උපාදනය නො කොට (තණ්හාදී වශයෙන් අල්වා නො ගෙන) මිදුණාහු වෙන් ද, ඔහු සුවිමුක්තයහ. යම් කෙනෙක් සුවිමුක්ත ද, ඔහු කෙවලිහ (කළ සියලුකිස ඇතියහ). යම් කෙනෙක් කෙවලි ද, ඔවුනට පැනවීමට වර්තයෙක් (කරුණක්) නැත.

මහණෙනි, වෙදනාව කවර යැ :

මහණෙනි, මේ වෙදනා සමූහ සයෙකි : වක්ඡුෂ් ස්පර්ශයෙන් උපන් වෙදනා යැ, ශ්‍රොතස්පර්ශයෙන් උපන් වෙදනා යැ, ස්ප්‍රාණස්පර්ශයෙන් උපන් වෙදනා යැ, පිත්ථා ස්පර්ශයෙන් උපන් වෙදනා යැ, කායස්පර්ශයෙන් උපන් වෙදනා යැ, මනස්ස්පර්ශයෙන් උපන් වෙදනා යි. මහණෙනි, මේ වෙදනා යි කියනු ලැබේ. ස්පර්ශ සමුදයයෙන් වෙදනාසමුදය වෙයි. ස්පර්ශනිරෝධයෙන් වෙදනානිරෝධය වෙයි. මේ ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගය ම වෙදනානිරෝධගාමිනි ප්‍රතිපදා ය. එ මෙසේ යැ : සමාග්දාෂ්ටිය ... සමාක් සමාධියි.

යෙ හි කෙවි හික්කවෙ, සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා එවං වෙදනං අභිඤ්ඤාය එවං වෙදනාසමුදයං අභිඤ්ඤාය එවං වෙදනානිරෝධං අභිඤ්ඤාය එවං වෙදනානිරෝධගාමිනිං පටිපදං අභිඤ්ඤාය වෙදනාය නිබ්බිදාය විරාගාය නිරෝධාය පටිපන්නා, තෙ සුපටිපන්නා. යෙ සුපටිපන්නා, තෙ ඉමසමිං ධම්මවිනයෙ ගාධනති.

යෙ ච බො කෙවි හික්කවෙ, සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා එවං වෙදනං අභිඤ්ඤාය එවං වෙදනාසමුදයං අභිඤ්ඤාය එවං වෙදනානිරෝධං අභිඤ්ඤාය එවං වෙදනානිරෝධගාමිනිං පටිපදං අභිඤ්ඤාය වෙදනාය නිබ්බිදාය විරාගා නිරෝධා අනුපාදා විමුක්තා, තෙ සුචිමුක්තා, යෙ සුචිමුක්තා, තෙ කෙවලිනො, යෙ කෙවලිනො, වට්ටං තෙසං නත්ථි පඤ්ඤාපනාය.

කතමා ච හික්කවෙ, සඤ්ඤා :

ජසිමෙ හික්කවෙ, සඤ්ඤාකායා : රූපසඤ්ඤා සද්දසඤ්ඤා ගන්ධසඤ්ඤා රසසඤ්ඤා ථොට්ඨබ්බසඤ්ඤා ධම්මසඤ්ඤා, අයං චූළචති හික්කවෙ, සඤ්ඤා. එසාසමුදයා සඤ්ඤාසමුදයො, එසානිරෝධා සඤ්ඤානිරෝධො, අයමෙව අරියො අට්ඨඞ්ගිකො මග්ගො සඤ්ඤානිරෝධගාමිනි පටිපදා : සෙය්‍යපිදං : සම්මාදිට්ඨි -පෙ- සම්මාසමාධි.

යෙ හි කෙවි හික්කවෙ, සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා එවං සඤ්ඤාං අභිඤ්ඤාය -පෙ- වට්ටං තෙසං නත්ථි පඤ්ඤාපනාය.

කතමෙ ච හික්කවෙ, සඛ්ඛාරා :

ජසිමෙ හික්කවෙ, වේදනාකායා : රූපසඤ්ඤාවනා සද්දසඤ්ඤාවනා ගන්ධසඤ්ඤාවනා රසසඤ්ඤාවනා ථොට්ඨබ්බසඤ්ඤාවනා ධම්මසඤ්ඤාවනා, ඉමෙ චූළචති හික්කවෙ, සඛ්ඛාරා. එසාසමුදයා සඛ්ඛාරසමුදයො, එසානිරෝධා සඛ්ඛාරනිරෝධො, අයමෙව අරියො අට්ඨඞ්ගිකො මග්ගො සඛ්ඛාරනිරෝධගාමිනි පටිපදා : සෙය්‍යපිදං : සම්මාදිට්ඨි -පෙ- සම්මාසමාධි.

යෙ හි කෙවි හික්කවෙ, සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා එවං සඛ්ඛාරෙ අභිඤ්ඤාය -පෙ- වට්ටං තෙසං නත්ථි පඤ්ඤාපනාය.

කතමඤ්ච හික්කවෙ, විඤ්ඤාණං :

ජසිමෙ හික්කවෙ, විඤ්ඤාණකායා : චක්ඛුචිඤ්ඤාණං, සොභචිඤ්ඤාණං, ඝාතචිඤ්ඤාණං, ජ්චාචිඤ්ඤාණං, කායචිඤ්ඤාණං, මනෝචිඤ්ඤාණං. ඉදං චූළචති හික්කවෙ, විඤ්ඤාණං. නාමරූපසමුදයා විඤ්ඤාණසමුදයො, නාමරූපනිරෝධා විඤ්ඤාණනිරෝධො, අයමෙව අරියො අට්ඨඞ්ගිකො මග්ගො විඤ්ඤාණනිරෝධගාමිනි පටිපදා : සෙය්‍යපිදං : සම්මාදිට්ඨි -පෙ- සම්මාසමාධි.

යෙ හි කෙවි හික්කවෙ, සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා එවං විඤ්ඤාණං අභිඤ්ඤාය, එවං විඤ්ඤාණසමුදයං අභිඤ්ඤාය එවං විඤ්ඤාණනිරෝධං අභිඤ්ඤාය එවං විඤ්ඤාණනිරෝධගාමිනිං පටිපදං අභිඤ්ඤාය විඤ්ඤාණසං නිබ්බිදාය විරාගාය නිරෝධාය පටිපන්නා, තෙ සුපටිපන්නා, යෙ සුපටිපන්නා තෙ ඉමසමිං ධම්මවිනයෙ ගාධනති.

මහණෙනි, යම් කිසි ශ්‍රමණ කෙනෙක් හෝ බ්‍රාහ්මණ කෙනෙක් හෝ මෙසේ වෙදනාව දූත, මෙසේ වෙදනාසමුදය දූත, මෙසේ වෙදනානිරොධය දූත, මෙසේ වෙදනානිරොධ ගාමිනීපටිපදාව දූත වෙදනාවගේ නිර්වේදය පිණිස විරාගය පිණිස නිරොධය පිණිස පිළිපත්තාහු ද, ඔහු සුප්‍රතිපත්තයහ. යම් කෙනෙක් සුප්‍රතිපත්ත ද, ඔහු මේ ශාසනයෙහි පිහිටා සිටී.

මහණෙනි, යම්කිසි මහණ කෙනෙක් හෝ බ්‍රාහ්මණ කෙනෙක් හෝ මෙසේ වෙදනාව දූත, වෙදනාසමුදය දූත, වෙදනානිරොධය දූත, වෙදනානිරොධගාමිනීපටිපදාව දූත වෙදනාව පිළිබඳ නිර්වේදයෙන් විරාගයෙන් නිරොධයෙන් උපාදාන විසින් ශ්‍රහණය නො කොට විමුක්ත වූවාහු ද, ඔහු සුවිමුක්ත වෙති. යම් කෙනෙක් සුවිමුක්ත ද, ඔහු කෙවලි වෙති. යම් කෙනෙක් කෙවලි වෙත් ද, ඔවුනට පැනවීමට වර්තයෙක් නැත.

මහණෙනි, සංඤ්ඤා කවර යැ :

මහණෙනි, මේ සංඤ්ඤා සයෙකි : රූපසංඤ්ඤා යැ, ඛනිද සංඤ්ඤා යැ, ගන්ධ සංඤ්ඤා යැ, රසසංඤ්ඤා යැ, ස්ප්‍රෂ්ටව්‍යා සංඤ්ඤා යැ, ධර්මසංඤ්ඤා යි. මහණෙනි, මේ 'සංඤ්ඤා' කියනු ලැබේ : ස්පර්ශසමුදයයෙන් සංඤ්ඤාසමුදය වෙයි. ස්පර්ශනිරොධයෙන් සංඤ්ඤානිරොධය වෙයි. මේ ආර්ය අෂ්ටාංගිකමාර්ගය ම සංඤ්ඤා නිරොධගාමිනී ප්‍රතිපදාව වෙයි. එ මෙසේ යැ : සමාග්දෘෂ්ටිය ... සමාක්සමාධි යි.

මහණෙනි, යම්කිසි ශ්‍රමණ කෙනෙක් හෝ බ්‍රාහ්මණ කෙනෙක් හෝ මෙසේ සංඤ්ඤාව දූත ... ඔවුනට පැනවීමට වර්තයෙක් නැත.

මහණෙනි, සංස්කාර කවරහු යැ :

මහණෙනි, මේ චේතනාරාශි සයෙකි : රූපසංස්කාර චේතනා යැ, ඛනිදසංස්කාර චේතනා යැ, ගන්ධසංස්කාර චේතනා යැ, රසසංස්කාර චේතනා යැ, ස්ප්‍රෂ්ටව්‍යා සංස්කාර චේතනා යැ, ධර්මසංස්කාර චේතනා යි. මහණෙනි, මොහු සංස්කාර යි කියනු ලැබෙත්. ස්පර්ශ සමුදයයෙන් සංස්කාරසමුදය වෙයි. ස්පර්ශනිරොධයෙන් සංස්කාරනිරොධය වෙයි. මේ ආර්ය අෂ්ටාංගිකමාර්ගය ම සංස්කාරනිරොධගාමිනී ප්‍රතිපදා යි. එ මෙසේ යැ : සමාග්දෘෂ්ටිය ... සමාක්සමාධි යි.

මහණෙනි, යම්කිසි ශ්‍රමණ කෙනෙක් වෙන්වයි බ්‍රාහ්මණ කෙනෙක් වෙන්වයි මෙසේ සංස්කාර දූත ... ඔවුනට පැනවීමට වර්තයෙක් නැත.

මහණෙනි, විඤ්ඤා කවර යැ :

මහණෙනි, මේ විඤ්ඤා රාශි සයෙකි : (එනම්) චක්ඡුර්විඤ්ඤා යැ, ශ්‍රොත්‍රවිඤ්ඤා යැ, ස්ප්‍රෂ්ටවිඤ්ඤා යැ, ජිහ්වා විඤ්ඤා යැ, කායවිඤ්ඤා යැ. මනෝවිඤ්ඤා යි. මහණෙනි, මේ විඤ්ඤා යි කියනු ලැබේ. නාමරූප සමුදයෙන් විඤ්ඤාසමුදය වෙයි. නාමරූපනිරොධයෙන් විඤ්ඤානිරොධය වෙයි. මේ ආර්ය අෂ්ටාංගිකමාර්ගය ම විඤ්ඤානිරොධගාමිනී ප්‍රතිපදා යි. එ මෙසේ යැ : සමාග්දෘෂ්ටිය ... සමාක්සමාධි යි.

මහණෙනි, යම්කිසි මහණ කෙනෙක් වෙන්වයි බ්‍රාහ්මණ කෙනෙක් වෙන්වයි මෙසේ විඤ්ඤා දූත, මෙසේ විඤ්ඤාසමුදය දූත, මෙසේ විඤ්ඤානිරොධය දූත, මෙසේ විඤ්ඤා නිරොධගාමිනී ප්‍රතිපදාව දූත විඤ්ඤායාගේ නිර්වේදය පිණිස, විරාගය පිණිස, නිරොධය පිණිස පිළිපත්තාහු වෙත් ද, ඔහු තුමු මොනොවට පිළිපත්තාහු වෙති. යම් කෙනෙක් සුවිඤ්ඤා වෙත් ද, ඔහු මේ ධර්මවිනයෙහි පිහිටා සිටී.

යෙ ච ඛො කෙවි භික්ඛවෙ සමණා වා, බ්‍රාහ්මණා වා එවං විඤ්ඤාණං අභිඤ්ඤාය එවං විඤ්ඤාණ සමුදයං අභිඤ්ඤාය. එවං විඤ්ඤාණනිරෝධං අභිඤ්ඤාය, එවං විඤ්ඤාණනිරෝධගාමිනිං පටිපදං අභිඤ්ඤාය විඤ්ඤාණස්ස නිබ්බිදා විරාගා නිරෝධා අනුපාදා විමුත්තා, තෙ සුචිත්තා, යෙ සුචිත්තා තෙ කෙවලිනො, යෙ කෙවලිනො චට්ඨං තෙසං නාථි පඤ්ඤාපනායාති.

1. 2. 1. 5.

සත්තට්ඨාන සූත්තං.

57. සාවථිසං :

සත්තට්ඨානකුසලො භික්ඛවෙ, භික්ඛු තිවිධුපපරික්ඛි ඉමසම්. ධම්මවිනයෙ කෙවලී වුසිතවා උත්තමපුරිසොති.

කථංඤ්ච භික්ඛවෙ, භික්ඛු සත්තට්ඨානකුසලො හොති :

ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු රූපං පජානාති, රූපසමුදයං පජානාති, රූපනිරෝධං පජානාති, රූපනිරෝධගාමිනිං පටිපදං පජානාති, රූපස්ස අස්සාදං පජානාති, රූපස්ස ආදීනවං පජානාති, රූපස්ස නිස්සරණං පජානාති.

වෙදනං පජානාති, වෙදනසමුදයං පජානාති, වෙදනනිරෝධං පජානාති, වෙදනනිරෝධගාමිනිං පටිපදං පජානාති, වෙදනාය අස්සාදං පජානාති, වෙදනාය ආදීනවං පජානාති, වෙදනාය නිස්සරණං පජානාති.

සඤ්ඤා පජානාති -පෙ- සඬ්ඛාරෙ පජානාති, සඬ්ඛාරසමුදයං පජානාති, සඬ්ඛාරනිරෝධං පජානාති, සඬ්ඛාරනිරෝධගාමිනිං පටිපදං පජානාති, සඬ්ඛාරානං අස්සාදං පජානාති, සඬ්ඛාරානං ආදීනවං පජානාති, සඬ්ඛාරානං නිස්සරණං පජානාති.

විඤ්ඤාණං පජානාති, විඤ්ඤාණසමුදයං පජානාති, විඤ්ඤාණනිරෝධං පජානාති, විඤ්ඤාණනිරෝධගාමිනිං පටිපදං පජානාති, විඤ්ඤාණස්ස අස්සාදං පජානාති, විඤ්ඤාණස්ස ආදීනවං පජානාති, විඤ්ඤාණස්ස නිස්සරණං පජානාති.

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ, රූපං :

චත්තාරො ච මහාභූතා චතුත්තංඤ්ච මහාභූතානං උපාදය රූපං. ඉදං වුච්චති භික්ඛවෙ, රූපං. ආහාරසමුදයා රූපසමුදයො, ආහාරනිරෝධා රූපනිරෝධො, අයමෙව අරියො අට්ඨංගිකො මය්හො රූපනිරෝධගාමිනී පටිපදා, සෙය්‍යථිදං : සම්මාදිට්ඨි -පෙ- සම්මාසම්ඛි. යං රූපං පටිච්ච උපපජ්ජති සුඛං සොමනස්සං අගං රූපස්ස අස්සාදෙ. යං රූපං අනිච්චං දුක්ඛං විපරිණම්ඛමිමං, අයං රූපස්ස ආදීනවො. යො රූපසම් ඡන්දරුගවිනයො ඡන්දරුගප්පහානං ඉදං රූපස්ස නිස්සරණං.

මහණෙනි, යම් කිසි ශ්‍රමණ කෙනෙක් හෝ බ්‍රාහ්මණ කෙනෙක් හෝ වෙසේ විඤ්ඤාන දැන, මෙසේ විඤ්ඤාසමුදය දැන, මෙසේ විඤ්ඤානිරෝධය දැන, මෙසේ විඤ්ඤානිරෝධ ආරම්භය ප්‍රතිපද්‍යා දැන විඤ්ඤායාගේ නිර්වේදයෙන් විරාගයෙන් නිරෝධයෙන් උපාදාන විසින් අල්වා නොගෙන මිදුණාහු ද, ඔහු මොනොවට මිදුණාහු වෙති. යම් කෙනෙක් සුමුත්ත ද ඔහු කෙටිලිහ, යම් කෙනෙක් කෙටිලි වෙන් ද, ඔවුනට පැනවීමට වර්තයෙක් නැති යි වදාළසේක.

1. 2. 1. 5. සත්තට්ඨාන සූත්‍රය

57. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, සත් තැනෙක දක්ෂ ත්‍රිවිධ උපපරික්ෂා ඇති මහණ මෙ ධර්මවිනයෙහි කළ සැම කිය ඇති, වුසු බලසර ඇති උත්තමපුරුෂ යි කියනු ලැබේ.

මහණෙනි, මහණ කිසෙයින් සත්තට්ඨාන කුසල වේ ය යත් :

මහණෙනි, මෙ සස්තෙහි මහණ රූපය දැනියි, රූප සමුදය දැනියි, රූපනිරෝධය දැනියි, රූපනිරෝධගාමිනීපටිපද්‍යා දැනියි, රූපයාගේ ආස්වාදය දැනියි, රූපයාගේ ආදිනව දැනියි, රූපයාගේ නිශ්ශරණය දැනියි.

වේදනාව දැනියි, වේදනා සමුදය දැනියි, වේදනා නිරෝධය දැනියි, වේදනානිරෝධගාමිනී පටිපද්‍යා දැනියි, වේදනායෙහි ආස්වාදය දැනියි, වේදනායෙහි ආදිනව දැනියි, වේදනායෙහි නිශ්ශරණය දැනියි.

සංඥා දැනියි ... සංස්කාර දැනියි, සංස්කාරසමුදය දැනියි, සංස්කාරනිරෝධය දැනියි, සංස්කාරනිරෝධගාමිනීපටිපද්‍යා දැනියි, සංස්කාරයන්ගේ ආස්වාදය දැනියි, සංස්කාරයන්ගේ ආදිනව දැනියි, සංස්කාරයන්ගේ නිශ්ශරණය දැනියි.

විඤ්ඤාන දැනියි, විඤ්ඤාසමුදය දැනියි, විඤ්ඤානිරෝධය දැනියි, විඤ්ඤානිරෝධගාමිනී පටිපද්‍යා දැනියි, විඤ්ඤායාගේ ආස්වාදය දැනියි, විඤ්ඤායාගේ ආදිනව දැනියි, විඤ්ඤායාගේ නිශ්ශරණය දැනියි.

මහණෙනි, රූපය කවර යැ :

සතර මහාභූතයෝ ද, සතරමහාභූතයන් නිසා පවත්නා රූප ද මහණෙනි, මෙ “රූප” යි කියනු ලැබේ. ආහාර සමුදයයෙන් රූපසමුදය වෙයි. ආහාරනිරෝධයෙන් රූපනිරෝධය වෙයි. මෙ ආයාසී අෂ්ටාංගිකමාර්ගය ම රූපනිරෝධගාමිනීප්‍රතිපද යි. එ මෙසේ යැ : සමාග්දෘෂ්ටිය ... සමාග් සමාධි යි. රූපය නිසා යම් සුවයෙක් සොම්නසෙක් උපදී ද, මෙ රූපයාගේ ආස්වාද යි. යම් රූපයක් අනිත්‍ය ද දුක් ද පෙරළෙන සැහැවි ඇත් ද මෙ රූපයාගේ ආදිනව යි. රූප විෂයෙහි යම් ඡන්ද රාගවිතයයෙක් ඡන්දරාගප්‍රභාණයෙක් ඇත් ද මෙ රූපයාගේ නිශ්ශරණ යි.

යෙ හි කෙවි භික්ඛවෙ, සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා එවං රූපං අභිඤ්ඤාය එවං රූපසමුදයං අභිඤ්ඤාය එවං රූපනිරෝධං අභිඤ්ඤාය එවං රූපනිරෝධගාමිනිං පටිපදං අභිඤ්ඤාය එවං රූපස්ස අස්සාදං අභිඤ්ඤාය එවං රූපස්ස ආදීනවං අභිඤ්ඤාය එවං රූපස්ස නිස්සරණං අභිඤ්ඤාය රූපස්ස නිබ්බිදාය විරුගාය නිරෝධාය පටිපන්නා, තෙ සුපටිපන්නා, යෙ සුපටිපන්නා තෙ ඉමසමිං ධම්මවිනයෙ ගාඛනති.

යෙ ච බො කෙවි භික්ඛවෙ, සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා එවං රූපං අභිඤ්ඤාය එවං රූපසමුදයං අභිඤ්ඤාය එවං රූපනිරෝධං අභිඤ්ඤාය එවං රූපනිරෝධගාමිනිං පටිපදං අභිඤ්ඤාය එවං රූපස්ස අස්සාදං අභිඤ්ඤාය එවං රූපස්ස ආදීනවං අභිඤ්ඤාය එවං රූපස්ස නිස්සරණං අභිඤ්ඤාය රූපස්ස නිබ්බිදා විරුගා නිරෝධා අනුපාදා විමුක්තා, තෙ සුවිමුක්තා. යෙ සුවිමුක්තා තෙ කෙවලිනො, යෙ කෙවලිනො චට්ඨං තෙසං නන්ඨි පඤ්ඤාපනාය.

කතමා ච භික්ඛවෙ, වෙදනා :

ඡස්සමෙ භික්ඛවෙ, වෙදනාකායා : චක්ඛුසම්පස්සජා වෙදනා, සොතසම්පස්සජා වෙදනා, ඝානසම්පස්සජා වෙදනා, ජීවහාසම්පස්සජා වෙදනා, කායසම්පස්සජා වෙදනා, මනෝසම්පස්සජා වෙදනා අයං චූළච්ඡි භික්ඛවෙ, වෙදනා. එස්සසමුදයා වෙදනාසමුදයො, එස්සානිරෝධා වෙදනානිරෝධො, අයමෙව අරියො අට්ඨබ්බිකො මග්ගො වෙදනා-නිරෝධගාමිනි පටිපදා සෙය්‍යාපිදං : සම්මද්ධි -පෙ- සම්මාසමාධි. යං වෙදනං පටිච්ච උපපජ්ජති සුඛං සොමනස්සං, අයං වෙදනාය අස්සාදො, යා වෙදනා අනිච්චා දුක්ඛා විපරිණාමධම්මා, අයං වෙදනාය ආදීනවො, යො වෙදනාය ඡන්දරුගවිනයො ඡන්දරුගපපහානං, ඉදං වෙදනාය නිස්සරණං.

යෙ හි කෙවි භික්ඛවෙ, සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා එවං වෙදනං අභිඤ්ඤාය එවං වෙදනාසමුදයං අභිඤ්ඤාය එවං වෙදනානිරෝධං අභිඤ්ඤාය එවං වෙදනානිරෝධගාමිනිං පටිපදං අභිඤ්ඤාය එවං වෙදනාය අස්සාදං අභිඤ්ඤාය එවං වෙදනාය ආදීනවං අභිඤ්ඤාය එවං වෙදනාය නිස්සරණං අභිඤ්ඤාය වෙදනාය නිබ්බිදාය විරුගාය නිරෝධාය පටිපන්නා. තෙ සුපටිපන්නා, යෙ සුපටිපන්නා තෙ ඉමසමිං ධම්මවිනයෙ ගාඛනති.

යෙ ච බො කෙවි භික්ඛවෙ, සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා එවං වෙදනං අභිඤ්ඤාය එවං වෙදනාසමුදයං අභිඤ්ඤාය එවං වෙදනා නිරෝධං අභිඤ්ඤාය එවං වෙදනානිරෝධගාමිනිං පටිපදං අභිඤ්ඤාය එවං වෙදනාය අස්සාදං අභිඤ්ඤාය එවං වෙදනාය ආදීනවං අභිඤ්ඤාය එවං වෙදනාය නිස්සරණං අභිඤ්ඤාය වෙදනාය නිබ්බිදා විරුගා නිරෝධා අනුපාදා විමුක්තා, තෙ සුවිමුක්තා. යෙ සුවිමුක්තා තෙ කෙවලිනො. යෙ කෙවලිනො චට්ඨං තෙසං නන්ඨි පඤ්ඤාපනාය.

මහණෙනි, යම්කිසි ශ්‍රමණ කෙනෙක් හෝ බ්‍රාහ්මණ කෙනෙක් හෝ මෙසේ රූපය දැන, මෙසේ රූපසමුදය දැන, මෙසේ රූපනිරෝධය දැන, මෙසේ රූපනිරෝධගාමිනී ප්‍රතිපදාව දැන, මෙසේ රූපයේ ආස්වාදය දැන මෙසේ රූපයාගේ ආදිනව දැන, මෙසේ රූපයාගේ නිශ්ශරණය දැන රූපයාගේ නිර්වේදය පිණිස විරාගය පිණිස, නිරෝධය පිණිස පිළිපත්නාහු වෙත් ද, ඔහු සුප්‍රතිපත්තයහ. යව කෙනෙක් සුප්‍රතිපත්ත ද ඔහු මේ ශාසනයෙහි පිහිටා සිටිත්.

මහණෙනි, යම් කිසි ශ්‍රමණ කෙනෙක් හෝ බ්‍රාහ්මණ කෙනෙක් හෝ මෙසේ රූපය දැන මෙසේ රූපසමුදය දැන, මෙසේ රූපනිරෝධය දැන, මෙසේ රූප නිරෝධගාමිනී ප්‍රතිපදාව දැන මෙසේ රූපයාගේ ආස්වාදය දැන, මෙසේ රූපයාගේ ආදිනව දැන, මෙසේ රූපයාගේ නිශ්ශරණය දැන, රූපයාගේ නිර්වේදයෙන් විරාගයෙන් නිරෝධයෙන් කෘෂ්ණාදි උපාදන විසින් ශ්‍රහණය නො කොට මිදුණාහු ද, ඔහු මොනොවට මිදුණාහු වෙති. යම් කෙනෙක් සුවිමුක්ත ද, ඔහු කෙවලි වෙති. යම් කෙනෙක් කෙවලි වෙත් ද, ඔවුනට පතවනු සඳහා වර්තයෙක් නැත.

මහණෙනි, වේදනා කවර යැ :

මහණෙනි, වේදනා සමූහ සයෙකි. චක්ඛුසම්ඵස්සයෙන් උපන් වේදනා යැ, සොත සම්ඵස්සයෙන් උපන් වේදනා යැ, සාතසම්ඵස්සයෙන් උපන් වේදනා යැ, ජීව්හාසම්ඵස්සයෙන් උපන් වේදනා යැ, කායසම්ඵස්සයෙන් උපන් වේදනා යැ, මනෝසම්ඵස්සයෙන් උපන් වේදනා යි. මහණෙනි, ටෙ වේදනා යි කියනු ලැබේ. ස්පර්ශසමුදයයෙන් වේදනාසමුදය වෙයි. ස්පර්ශනිරෝධයෙන් වේදනානිරෝධය වෙයි. මෙ අර්ථයට මහ ම වේදනානිරෝධගාමිනී ප්‍රතිපදා යි. එ මෙසේ යැ : සමාග්දාෂ්ටි ය ... සමාක් සමාධි යි. වේදනාව නිසා යම් සුඛයෙක් සොම්නසෙක් උපදනේ ද, මෙ වේදනාව පිළිබඳ ආස්වාද යි. යම් වේදනාවක් අනිත්‍ය ද, දුක් ද, පෙරළෙන සැතපු ඇත් ද, මෙ වේදනාව පිළිබඳ ආදිනව යි. වේදනා පිළිබඳ යම් ඡන්දරාග චිතයෙක් ඡන්දරාග ප්‍රභාණයෙක් ඇත් ද, මෙ වේදනාව පිළිබඳ නිශ්ශරණ යි.

මහණෙනි, යම්කිසි ශ්‍රමණකෙනෙක් වෙන්වයි, බ්‍රාහ්මණ කෙනෙක් වෙන්වයි මෙසේ වේදනාව දැන, මෙසේ වේදනාසමුදය දැන, මෙසේ වේදනානිරෝධය දැන, මෙසේ වේදනා නිරෝධගාමිනීප්‍රතිපදාව දැන, මෙසේ වේදනායෙහි ආස්වාදය දැන, මෙසේ වේදනායෙහි ආදිනව දැන, මෙසේ වේදනායෙහි නිශ්ශරණය දැන, වේදනාවගේ නිර්වේදය පිණිස, විරාගය පිණිස, නිරෝධය පිණිස පිළිපත්නාහු වෙත් ද, ඔහු සුප්‍රතිපත්ත වෙති. යම් කෙනෙක් සුප්‍රතිපත්ත ද, ඔහු මේ ශාසනයෙහි පිහිටා සිටිත්.

මහණෙනි, යම්කිසි ශ්‍රමණ කෙනෙක් හෝ බ්‍රාහ්මණ කෙනෙක් හෝ මෙසේ වේදනාව දැන, මෙසේ වේදනාසමුදය දැන, මෙසේ වේදනානිරෝධය දැන, මෙසේ වේදනානිරෝධ ගාමිනීප්‍රතිපදාව දැන, මෙසේ වේදනාව පිළිබඳ ආස්වාදය දැන, මෙසේ වේදනාව පිළිබඳ ආදිනව දැන, මෙසේ වේදනා පිළිබඳ නිශ්ශරණය දැන, වේදනාවගේ නිර්වේදයෙන්, විරාගයෙන්, නිෂොධයෙන් උපාදන විසින් ශ්‍රහණය නො කොට විමුක්ත වෙත් ද, ඔහු සුවිමුක්ත වෙති. යම් කෙනෙක් සුවිමුක්ත ද, ඔහු කෙවලි වෙති. යම් කෙනෙක් කෙවලි වෙත් ද, ඔවුනට පැනවීමට වර්තයෙක් නැත.

කතමො ච භික්ඛවෙ සඤ්ඤා :

ඡස්මිමෙ භික්ඛවෙ සඤ්ඤා : රූපසඤ්ඤා සද්දසඤ්ඤා ගන්ධසඤ්ඤා රසසඤ්ඤා ථොඨ්ඨබ්බසඤ්ඤා ධම්මසඤ්ඤා. අයං චූළචනි භික්ඛවෙ, සඤ්ඤා -පෙ- වට්ඨං තෙසං නන්ථි පඤ්ඤාපනාය.

කතමෙ ච භික්ඛවෙ, සඛිංඤ්ඤා :

ඡස්මිමෙ භික්ඛවෙ චේතනාකායා : රූපසඤ්ඤානා, සද්දසඤ්ඤානා, ගන්ධසඤ්ඤානා, රසසඤ්ඤානා, ථොඨ්ඨබ්බසඤ්ඤානා, ධම්මසඤ්ඤානා. ඉමෙ චූළචනා භික්ඛවෙ සඛිංඤ්ඤා -පෙ- වට්ඨං තෙසං නන්ථි පඤ්ඤාපනාය.

කකමඤ්ඤා භික්ඛවෙ, විඤ්ඤාණං :

ඡස්මිමෙ භික්ඛවෙ, විඤ්ඤාණකායා : චක්ඛුචිඤ්ඤාණං -පෙ- මනෝ විඤ්ඤාණං, ඉදං චූළචනි භික්ඛවෙ, විඤ්ඤාණං. නාමරූපසමුදයා විඤ්ඤාණසමුදයො, නාමරූපනිරෝධා විඤ්ඤාණනිරෝධො, අයමෙව අරියො අට්ඨ්ඨිකො මග්ගො විඤ්ඤාණනිරෝධගාමිනීපට්ඨදා, සෙය්‍යපීදං : සමමාදිට්ඨි -පෙ- සමමාසමාගි. යං විඤ්ඤාණං පට්ඨව උපපජ්ජති සුඛං සොමනස්සං, අයං විඤ්ඤාණස්ස අස්සාදො, යං විඤ්ඤාණං අනිච්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං, අයං විඤ්ඤාණස්ස අද්දිනවො. යො විඤ්ඤාණසම්මි ඡන්දරාගවිනයො ඡන්දරාගපපහානං, ඉදං විඤ්ඤාණස්ස නිස්සරණං.

යෙ හි කෙවි භික්ඛවෙ, සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා එවං විඤ්ඤාණං අභිඤ්ඤාය එවං විඤ්ඤාණසමුදයං අභිඤ්ඤාය එවං විඤ්ඤාණනිරෝධං අභිඤ්ඤාය එවං විඤ්ඤාණනිරෝධගාමිනීං පට්ඨදං අභිඤ්ඤාය එවං විඤ්ඤාණස්ස අස්සාදං අභිඤ්ඤාය එවං විඤ්ඤාණස්ස අද්දිනවං අභිඤ්ඤාය එවං විඤ්ඤාණස්ස නිස්සරණං අභිඤ්ඤාය විඤ්ඤාණස්ස නිබ්බදා විරාගා නිරෝධාය පට්ඨනතා, තෙ සුපට්ඨනතා යෙ සුපට්ඨනතා තෙ ඉමසම්මි ධම්මවිනයෙ ගාඛනති.

යෙ ච ඛො කෙවි භික්ඛවෙ, සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා එවං විඤ්ඤාණං අභිඤ්ඤාය එවං විඤ්ඤාණසමුදයං අභිඤ්ඤාය එවං විඤ්ඤාණනිරෝධං අභිඤ්ඤාය එවං විඤ්ඤාණනිරෝධගාමිනීං පට්ඨදං අභිඤ්ඤාය එවං විඤ්ඤාණස්ස අස්සාදං අභිඤ්ඤාය එවං විඤ්ඤාණස්ස අද්දිනවං අභිඤ්ඤාය එවං විඤ්ඤාණස්ස නිස්සරණං අභිඤ්ඤාය විඤ්ඤාණස්ස නිබ්බදා විරාගා නිරෝධා අනුපාදා විමුක්ඛතා, තෙ සුවිමුක්ඛතා. යෙ සුවිමුක්ඛතා තෙ කෙවලීනො, යෙ කෙවලීනො වට්ඨං තෙසං නන්ථි පඤ්ඤාපනාය. එවං ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු සත්තට්ඨානකුසලො භොති.

කථඤ්ඤා භික්ඛවෙ, භික්ඛු තිවිධුපපරිකම් භොති :

ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු ධාතුසො උපපරිකම්ති. ආයතනසො උපපරිකම්ති. පට්ඨවසමුපපාදසො උපපරිකම්ති, එවං ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු තිවිධුපපරිකම් භොති.

සත්තට්ඨානකුසලො භික්ඛවෙ, භික්ඛු තිවිධුපපරිකම් ඉමසම්මි ධම්ම විනයෙ කෙවලී චූළිතවා උත්තමපුරිසොති චූළචනිති.

මහණෙනි, සංඤ්ඤා කවර යැ :

මහණෙනි, මේ සංඤ්ඤා සයෙකි : රූපසංඤ්ඤා යැ, ඛණ්ඩසංඤ්ඤා යැ, ගන්ධසංඤ්ඤා යැ, රසසංඤ්ඤා යැ, ස්ප්‍රෂ්ටව්‍යාසංඤ්ඤා යැ, ධර්මසංඤ්ඤා යි. මහණෙනි, මේ 'සංඤ්ඤා' කියනු ලැබේ... ඔවුන්ට පැනවීමට වර්තයෙක් නැත.

මහණෙනි, සංස්කාර කවර යැ :

මහණෙනි, මේ වේදනාසමූහ සයෙකි : රූපසංඤ්ඤාවේදනා යැ, ඛණ්ඩසංඤ්ඤාවේදනා යැ, ගන්ධසංඤ්ඤාවේදනා යැ, රසසංඤ්ඤාවේදනා යැ, ස්ප්‍රෂ්ටව්‍යාසංඤ්ඤාවේදනා යැ, ධර්මසංඤ්ඤාවේදනා යි. මහණෙනි, මොහු 'සංස්කාර' කියනු ලැබේ. ... ඔවුන්ට පැනවීමට වර්තයෙක් නැත.

මහණෙනි, විඤ්ඤා කවර යැ :

මහණෙනි, මේ විඤ්ඤාසමූහ සයෙකි : වක්ඛු විඤ්ඤාණ යැ ... මනෝවිඤ්ඤාණ යි. මහණෙනි, මේ විඤ්ඤා කියනු ලැබේ. නාමරූප සමුදයයෙන් විඤ්ඤා සමුදය වෙයි. නාමරූපනිරෝධයෙන් විඤ්ඤා නිරෝධය වෙයි. මේ අවිඤ්ඤාමග ම විඤ්ඤා නිරෝධ ගාමිනී ප්‍රතිපදාව යි : එ මෙසේ යැ : සමාග් දාස්ථිය ... සමාග් සමාධි යි. විඤ්ඤා නිසා යම් සුවයෙක් සොම්නසෙක් උපදී ද, මේ විඤ්ඤාගේ ආස්වාද යි. යම් විඤ්ඤා යක් අනිත්‍ය ද, දුක් ද, පෙරළෙන යැහැව් ඇත් ද, මේ විඤ්ඤාගේ ආදිනව යි. විඤ්ඤා විෂයෙහි යම් ඡන්දරාග විනයයෙක් ඡන්දරාග ප්‍රභාණයෙක් ඇත් ද, මේ විඤ්ඤාගේ නිශ්ශරණ යි.

මහණෙනි, යම්කිසි ශ්‍රමණ කෙනෙක් වෙන්වයි බ්‍රාහ්මණ කෙනෙක් වෙන්වයි මෙසේ විඤ්ඤා දන, මෙසේ විඤ්ඤා සමුදය දන, මෙසේ විඤ්ඤා නිරෝධය දන, මෙසේ විඤ්ඤා නිරෝධගාමිනීප්‍රතිපදාව දන, මෙසේ විඤ්ඤාගේ ආස්වාදය දන, මෙසේ විඤ්ඤාගේ ආදිනව දන, මෙසේ විඤ්ඤාගේ නිශ්ශරණය දන, විඤ්ඤාගේ නිර්වේදය පිණිස, විරාගය පිණිස, නිරෝධය පිණිස පිළිපත්තාහු වෙත් ද, ඔහු තුමු සුප්‍රතිපත්තයහ. යම් කෙනෙක් සුප්‍රතිපත්ත ද, ඔහු මේ ශාසනයෙහි පිහිටා සිටී.

මහණෙනි, යම්කිසි ශ්‍රමණ කෙනෙක් වෙන්වයි, බ්‍රාහ්මණ කෙනෙක් වෙන්වයි මෙසෙයින් විඤ්ඤා දන, මෙසෙයින් විඤ්ඤා සමුදය දන, මෙසෙයින් විඤ්ඤානිරෝධය දන, මෙසෙයින් විඤ්ඤා නිරෝධගාමිනී ප්‍රතිපදාව දන, මෙසෙයින් විඤ්ඤාගේ ආස්වාදය දන, මෙසෙයින් විඤ්ඤාගේ ආදිනව දන, මෙසෙයින් විඤ්ඤාගේ නිශ්ශරණය දන, විඤ්ඤා පිළිබඳ නිර්වේදයෙන් විරාගයෙන් නිරෝධයෙන් තෘප්තොදි උපාදා විසින් දුඛිව නො ගෙන මිදුණාහු ද, ඔහුතුමු මොනොවට මිදුණාහු වෙති. යම් කෙනෙක් මොනොවට මිදුණාහු ද, ඔහු කෙවලිහ. යම් කෙනෙක් කෙවලි වෙත් ද, ඔවුන්ට පනවනු සඳහා වර්තයෙක් නැති. මහණෙනි, මෙසෙයින් වනාහි මහණ සත්තැනෙක දක්ෂ වූයේ වෙයි.

මහණෙනි, කියෙයින් මහණ ත්‍රිවිධ උපපරික්ෂා ඇති වේය යත් :

මහණෙනි, මේ සස්තෙනි මහණ ධාතු වශයෙන් විමසා බලයි, ආයතන වශයෙන් විමසා බලයි, පටිච්චසමුප්පාද වශයෙන් විමසා බලයි. මහණෙනි මෙසෙයින් වනාහි මහණ ත්‍රිවිධ උපපරික්ෂා ඇති වෙයි.

මහණෙනි, සත්තැනෙක දක්ෂ වූ ත්‍රිවිධ උපපරික්ෂා ඇති මහණ මේ ශාසනයෙහි (කළ සියලු කිසි ඇති හෙයින්) කෙවලි යැ, (විසු මග බබසර ඇති හෙයින්) උච්චිත යැ, උත්තම පුරුෂ යි කියනු ලැබෙයි වදළෙස්කි.

1. 2. 1. 6.

සම්බුද්ධ සුත්තං

58. සාමජීයං :

තථාගතො භික්ඛවෙ, අරහං සම්මාසම්බුද්ධො රූපස්ස නිබ්බිදු විරාගා නිරෝධා අනුපාදුම්මතො ‘සම්මාසම්බුද්ධා’ති වුච්චති, භික්ඛුපි භික්ඛවෙ, පඤ්ඤාච්ඡුතො රූපස්ස නිබ්බිදු විරාගා නිරෝධා අනුපාදුම්මතො ‘පඤ්ඤාච්ඡුතො’ති වුච්චති.

තථාගතො භික්ඛවෙ, අරහං සම්මාසම්බුද්ධො චේදනාය -පෙ- පඤ්ඤාය -පෙ- සංඛාරානං -පෙ- විඤ්ඤාණස්ස නිබ්බිදු විරාගා නිරෝධා අනුපාදුම්මතො ‘සම්මාසම්බුද්ධා’ති වුච්චති. භික්ඛුපි භික්ඛවෙ, පඤ්ඤාච්ඡුතො විඤ්ඤාණස්ස නිබ්බිදු විරාගා නිරෝධා අනුපාදුම්මතො ‘පඤ්ඤාච්ඡුතො’ති වුච්චති.

නත්‍ර භික්ඛවෙ, කො විසෙසො කො අභිප්පායො කිං නානාකරණං තථාගතස්ස අරහතො සම්මාසම්බුද්ධස්ස පඤ්ඤාච්ඡුතොන භික්ඛුනාති?

භගවංමුලකා නො භනෙත, ධම්මා භගවංනෙතතිකා භගවංපටි සරණා, සාධු වත භනෙත, භගවනනඤ්ඤාදි පටිභාතු එතස්ස භාසිතස්ස අනො, භගවතො සුත්වා භික්ඛු ධාරෙස්සන්තිති.

තෙන භි භික්ඛවෙ, සුණාථ, සාධුකං මනසි කරොථ, භාසිස්සාමිති. එවං භනෙත’ති ඛො තෙ භික්ඛු භගවතො පච්චස්සොක්ඛං, භගවා එතදවොච :

තථාගතො භික්ඛවෙ, අරහං සම්මාසම්බුද්ධො අනුප්පන්නස්ස මගස්ස උප්පාදෙනා. අසඤ්ජාතස්ස මගස්ස සඤ්ජනෙනා. අනක්ඛාතස්ස මගස්ස අක්ඛාතා. මගඤ්ඤා මගවිදු මගකොවිදො, මගානුගා ච භික්ඛවෙ, එතරති සාවකා විහරන්ති, පච්ඡා සමන්තාගතා.

අයං ඛො භික්ඛවෙ, විසෙසො අයං අභිප්පායො, ඉදං නානාකරණං තථාගතස්ස අරහතො සම්මාසම්බුද්ධස්ස පඤ්ඤාච්ඡුතොන භික්ඛුනාති.

1. 2. 1. 7.

පඤ්චවග්ගිය සුත්තං

59. එකං සමයං භගවා බාරාණසියං විහරති ඉසිපතනෙ මිගදායෙ. නත්‍ර ඛො භගවා පඤ්චවග්ගියෙ භික්ඛු අමනෙතසි, “ භික්ඛවො’ති. ‘භද්දෙන’ති තෙ භික්ඛු භගම්භො පච්චස්සොක්ඛං, භගවා එතදවොච :

1. 2. 1. 6.

සම්බුද්ධ සූත්‍රය

58. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, තථාගත වූ අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ තෙමේ රූපය පිළිබඳ නිර්වේදයෙන් විරාගයෙන් නිරෝධයෙන් තෘෂ්ණාදි විසින් ග්‍රහණ නො කොට මිදුණේ 'සම්මා සම්බුද්ධ'යි කියනු ලැබෙයි. මහණෙනි, ප්‍රඥවිමුක්ත මහණ ද රූපය පිළිබඳ නිර්වේදයෙන් විරාගයෙන් නිරෝධයෙන් තෘෂ්ණාදි විසින් ග්‍රහණ නො කොට මිදුණේ 'පඤ්ඤ විමුක්ත' යි කියනු ලැබේ.

මහණෙනි, තථාගත වූ අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ තෙමේ වේදනාව පිළිබඳ ... සංඥාව පිළිබඳ ... සංස්කාර පිළිබඳ ... විඤ්ඤාය පිළිබඳ නිර්වේදයෙන් විරාගයෙන් නිරෝධයෙන් උපාදාන විසින් ග්‍රහණ නො කොට මිදුණේ, 'සම්මා සම්බුද්ධ'යි කියනු ලැබෙයි. මහණෙනි, ප්‍රඥවිමුක්ත මහණ ද විඤ්ඤාය පිළිබඳ නිර්වේදයෙන් විරාගයෙන් නිරෝධයෙන් උපාදාන විසින් ග්‍රහණ නො කොට මිදුණේ 'පඤ්ඤ විමුක්ත'යි කියනු ලැබේ.

මහණෙනි, එහි ලා ප්‍රඥවිමුක්ත භික්ෂු හා තථාගත වූ අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධයන්ගේ විශේෂය කවරේ යැ, අධ්‍යායය කවරේ යැ, නානාකරණය කීවැ ?

වහන්ස, ධර්මයෝ අපහට හඟවන්නු මුල් කොට ඇත්තාහ, හඟවන්නු නෙතෘ කොට ඇත්තාහ, හඟවන්නු පිළිසරණ කොට ඇත්තාහ. වහන්ස, එකැතින් ලැනවි, තෙල භාෂිත යාගේ අර්ථය භාග්‍යවතුන් වහන්සේට ම වැටහේවා. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙතින් අසා භික්ෂුහු ධරන්තාහ යි.

මහණෙනි, එසේ වී නම් අසවු, මොනොවට මෙනෙහි කරවු කියන්නෙමි යි. වහන්ස, එසේ යයි ඒ භික්ෂුහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් ඇස්සුහ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තෙල වදළහ :

මහණෙනි, තථාගත වූ අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධයෝ තුපත් මාර්ගය උපදවන්නාහ, අසඤ්ජාතමාර්ගය සංජනනය කරන්නාහ, අනෙකකු විසින් ප්‍රකාශ නො කළ මාර්ගය ප්‍රකාශ කරන්නාහ. (දත් හෙයින්) මාර්ගඥයහ, (ප්‍රකටකළ හෙයින්) මාර්ගවිද්හ, (මග-නො මග දත් හෙයින්) මාර්ග නිපුණහ. මහණෙනි, මෙකල ශ්‍රාවකයෝ මාර්ගය අනුව යන්නාහු පසුව යෙදුණාහු වාස කෙරෙත්.

මහණෙනි, පඤ්ඤ විමුක්ත මහණ හා තථාගත අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධයන්ගේ මේ විශේෂ යි, මේ අධ්‍යායය යි. මේ නානාකරණ යි.

1. 2. 1. 7.

පඤ්චවග්ගිය සූත්‍රය

59. එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ බරණැස ඉසිපතන මීගදයයෙහි වැඩ වාසය කරන්නාසේක. එහි දී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ 'මහණෙනි'යි පඤ්චවග්ගිය භික්ෂූන් ඇමතු සේක. 'වහන්සැ'යි ඒ භික්ෂුහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් ඇස්සුහ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තෙල වදළසේක :

රූපං භික්ඛවෙ, අනත්තං, රූපඤ්ඤා භිදං භික්ඛවෙ, අත්තං අභවිස්ස, නාසිදං රූපං ආබ්බායාසං සංවත්තොයා, ලබ්භෙථ ච රූපෙ ඵලං මෙ රූපං භොත්තු, ඵලං මෙ රූපං මා අභොසි'ති. යස්මා ච බො භික්ඛවෙ, රූපං අනත්තං, නස්මා රූපං ආබ්බායාසං සංවත්තති. න ච ලබ්භති රූපෙ "ඵලං මෙ රූපං භොත්තු, ඵලං මෙ රූපං මා අභොසි"ති.

වෙදනා භික්ඛවෙ අනත්තං, -පෙ- සඤ්ඤා භික්ඛවෙ අනත්තං -පෙ-, සංඛාරා භික්ඛවෙ අනත්තං, -පෙ- විඤ්ඤාණං භික්ඛවෙ අනත්තං. විඤ්ඤාණඤ්ඤා භිදං භික්ඛවෙ, අත්තං අභවිස්ස, නාසිදං විඤ්ඤාණං ආබ්බායාසං සංවත්තොයා, ලබ්භෙථ ච විඤ්ඤාණෙ, "ඵලං මෙ විඤ්ඤාණං භොත්තු, ඵලමෙව විඤ්ඤාණං මා අභොසි"ති. යස්මා ච බො භික්ඛවෙ, විඤ්ඤාණං අනත්තං, නස්මා විඤ්ඤාණං ආබ්බායාසං සංවත්තති. න ච ලබ්භති විඤ්ඤාණෙ. "ඵලමෙව විඤ්ඤාණං භොත්තු ඵලමෙව විඤ්ඤාණං මා අභොසි"ති.

තං කිම්මඤ්ඤාථ භික්ඛවෙ, රූපං නිව්චං වා අනිව්චං වා'ති? අනිව්චං භන්තෙ.

යං පනානිව්චං, දුක්ඛං වා තං සුඛං වා'ති? දුක්ඛං භන්තෙ.

යං පනානිව්චං, දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං, කල්ලං නු තං සමනුපස්සිතුං, 'ඵතං මම, ඵසො'හමස්මි, ඵසො මෙ අත්තා'ති? නො භෙතං භන්තෙ.

වෙදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සංඛාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං නිව්චං වා අනිව්චං වා'ති? අනිව්චං භන්තෙ.

යං පනානිව්චං, දුක්ඛං වා තං සුඛං වා'ති? දුක්ඛං භන්තෙ.

යං පනානිව්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං, කල්ලං නු තං සමනුපස්සිතුං, 'ඵතං මම, ඵසො'හමස්මි, ඵසො මෙ අත්තා'ති? නො භෙතං භන්තෙ.

නස්මා තිහ භික්ඛවෙ, යං කිඤ්චි රූපං අනිත්තාගතපච්චුප්පන්නං, අජකිත්තං වා ඛණ්ඩා වා, ඔලාරිකං වා සුමුමං වා, භීතං වා පණ්ණිතං වා, යං දුරේ සන්තිකෙ වා, සබ්බං රූපං, නෙතං මම, නෙසො'හමස්මි. න මෙසො අත්තා'ති, ඵවමෙතං යථාභූතං සම්මපාඤ්ඤාය දට්ඨබ්බං.

යා කාවි වෙදනා -පෙ- යා කාවි සඤ්ඤා -පෙ- යෙ කෙවි සංඛාරා -පෙ- යං කිඤ්චි විඤ්ඤා අනිත්තාගතපච්චුප්පන්නං, අජකිත්තං වා, ඛණ්ඩා වා, ඔලාරිකං වා සුමුමං වා, භීතං වා පණ්ණිතං වා, යං දුරේ සන්තිකෙ වා සබ්බං විඤ්ඤාණං 'නෙතං මම, නෙසො'හමස්මි, න මෙසො අත්තා'ති ඵවමෙතං යථාභූතං සම්මපාඤ්ඤාය දට්ඨබ්බං.

මහණෙනි, රූපය අනාත්ම යැ, මහණෙනි, මේ රූපය ආත්ම වී නම් මේ රූපය ආබාධ පිණිස නො වැටෙන්නේ යැ. රූපයෙහි ලා “මාගේ රූපය මෙසේ වේවා, මාගේ රූපය මෙසේ නො වේව යි ලැබෙන්නේ ද වෙයි. මහණෙනි, යම් හෙයකින් රූපය අනාත්ම ද, එහෙයින් රූපය ආබාධ පිණිස වැටෙයි. රූපයෙහි ලා “මාගේ රූපය මෙසේ වේවා, මාගේ රූපය මෙසේ නො වේව” යි ලැබෙන්නේ ද නො වෙයි.

මහණෙනි, වෙදනාව අනාත්ම යැ, ... සංඥාව අනාත්ම යැ ... සංස්කාර අනාත්ම යැ ... විඤ්ඤාය අනාත්ම යැ, මහණෙනි, මේ විඤ්ඤාය ආත්ම වූයේ නම් මේ විඤ්ඤාය ආබාධ පිණිස නො වැටෙන්නේ යැ, විඤ්ඤායෙහි ලා “මාගේ විඤ්ඤාය මෙසේ වේවා, මාගේ විඤ්ඤාය මෙසේ නො වේව” යි ලැබෙන්නේ ද වෙයි. මහණෙනි, යම් හෙයකින් විඤ්ඤාය අනාත්ම ද, එහෙයින් විඤ්ඤාය ආබාධ පිණිස වැටෙයි, විඤ්ඤායෙහි ලා “මාගේ විඤ්ඤාය මෙසේ වේවා, මාගේ විඤ්ඤාය මෙසේ නො වේව” යි නො ද ලැබෙන්නේ වෙයි.

මහණෙනි, එ කීමැයි හඟිවූ ද “රූපය නිත්‍ය හෝ අනිත්‍ය හෝ” යි. වහන්ස, අනිත්‍ය යැ.

යමක් වූකලී අනිත්‍ය නම් එ දුක් හෝ සුව හෝ වේ ද ? වහන්ස, දුක් යැ.

යමක් වනාහි අනිත්‍ය ද, දුක් ද, පෙරළෙන සැහැවි ඇත් ද, “තෙලෙ මාගේ යැ, තෙලෙ මම වෙමි, තෙලෙ මාගේ ආත්ම ” යි දක්නට සුදුසු ද ? වහන්ස, තෙලෙ නො වේ මැ යි.

වෙදනාව ... සංඥාව ... සංස්කාර ... විඤ්ඤාය නිත්‍ය හෝ අනිත්‍ය හෝ යි. වහන්ස, අනිත්‍ය යැ.

යමක් වනාහි අනිත්‍ය ද, එය දුක් හෝ සුව හෝ යි. වහන්ස, දුක් යැ.

යමක් වූකලී අනිත්‍ය ද, දුක් ද, පෙරළෙන සැහැවි ඇත් ද, “තෙලෙ මාගේ යැ, තෙලෙ මම වෙමි, තෙලෙ මාගේ ආත්ම ” යි එය දක්නට සුදුසු ද ? වහන්ස, තෙලෙ නො වේ මැ යි.

මහණෙනි, එහෙයින් මෙහි ලා අනිත්‍යානුගත ප්‍රත්‍යුත්පන්න වූ, අධ්‍යාත්ම වෙවයි බාහිර වෙවයි ඔදරික වෙවයි සුක්ෂ්ම වෙවයි භීත වෙවයි ප්‍රණීත වෙවයි යම්කිසි රූපයක් ඇත් ද, දුර හෝ ළඟ හෝ යම් රූපයකුත් ඇත් ද, එ සියලු රූපය “තෙලෙ මාගේ නො වෙයි, තෙලෙ මම නො වෙමි, තෙලෙ මාගේ ආත්ම නො වේ ” යි මෙසේ තෙල තතු සේ සමාසක් ප්‍රඥයෙන් (විදර්ශනාභ්‍යාසයෙන්) දැක්ක යුතු යි.

යම්කිසි වෙදනාවක් ... යම්කිසි සංඥාවක් ... යම්කිසි සංස්කාර ... අනිත්‍යානුගත ප්‍රත්‍යුත් පන්න වූ අධ්‍යාත්ම වෙවයි බාහිර වෙවයි ඔදාරික වෙවයි සුක්ෂ්ම වෙවයි භීත වෙවයි ප්‍රණීත වෙවයි යම්කිසි විඤ්ඤායක් ඇත් ද, දුර හෝ ළඟ හෝ යම් විඤ්ඤායකුත් ඇත් ද, එ සියලු විඤ්ඤාය “තෙලෙ මාගේ නො වෙයි, තෙලෙ මම නො වෙමි, තෙලෙ මාගේ ආත්ම නො වෙයි ” මෙසේ තෙල තතු සේ සමාසක්ප්‍රඥයෙන් දැක්කයුතු.

එවං පසං භික්ඛවෙ සුතවා අරියසාවකො රූපසම්මපි නිබ්බන්දති. වේදනායපි නිබ්බන්දති, සංඝායාපි නිබ්බන්දති, සංඝාරොසුපි නිබ්බන්දති, විඤ්ඤාණසම්මපි නිබ්බන්දති, නිබ්බන්දං විරජ්ජති, විරුහා විමුච්චති, විමුච්චතස්මිං විමුච්චතස්මිං ස්වායං භොති; ‘බිණ්ණ ජාති, වුසිතං මුහුට්ඨරියං, කතං කරණීයං නාපරං ඉප්පත්තායාති පඤ්ඤානි’ති.

ඉදමචොච භගවා, අත්තමනා පඤ්චවග්ගියා භික්ඛු භගවතො භාසිතං අභිනන්දං. ඉමස්මිංකාලෙ පන වෙසාකරණස්මිං භඤ්ඤාමානෙ පඤ්චවග්ගියානං භික්ඛුනං අනුපාදාය අසවෙති විතතානි චමුච්චිසුති.

1. 2. 1. 8.

මහාලි සුතං

60. එකං සමයං භගවා වෙසාලියං විහරති මහාවනෙ කුටාගාර් සාලායං, අථ ඛො මහාලි ලීච්චි යෙන භගවා තෙනුපසඛකම් උපසඛකම්භා භගවන්තං අභිවාදෙභා එකමන්තං නිසීදි, එකමන්තං නිසින්නො ඛො මහාලි ලීච්චි භගවන්තං එතදචොච :

පූරණො භනෙන, කසසපො එවමාහ : “නඤ්ඤා භෙතු නඤ්ඤා පච්චයො සත්තානං සංකිලෙසාය. අභෙතු අපපච්චයා සත්තා සංකිලිස්සන්ති. නඤ්ඤා භෙතු නඤ්ඤා පච්චයො සත්තානං විසුද්ධියා අභෙතු අපපච්චයා සත්තා විසුද්ධන්ති”ති. ඉධ භගවා කිමාහාති.

අඤ්ඤා මහාලි, භෙතු අඤ්ඤා පච්චයො සත්තානං සංකිලෙසාය, සභෙතු අපපච්චයා සත්තා සංකිලිස්සන්ති, අඤ්ඤා මහාලි, භෙතු අඤ්ඤා පච්චයො සත්තානං විසුද්ධියා, සභෙතු අපපච්චයා සත්තා විසුද්ධන්ති.

කතමො පන භනෙන, භෙතු කතමො පච්චයො සත්තානං සංකිලෙසාය, කථං සභෙතු අපපච්චයා සත්තා සංකිලිස්සන්ති ?

රූපඤ්ඤා භිදං මහාලි, එකන්තදුක්ඛං අභවිස්ස දුක්ඛානුපතීනං දුක්ඛාවකක්ඛන්තං, අනවකක්ඛන්තං සුඛෙන, නසීදං සත්තා රූපසම්මං සාරජේය්‍යං, යස්මා ච ඛො මහාලි, රූපං සුඛං සුඛානුපතීනං සුඛාවකක්ඛන්තං අනවකක්ඛන්තං දුක්ඛෙන තස්මා සත්තා රූපසම්මං සාරජ්ජනති, සාරුහා සංසුජ්ජනති, සංයොගා සංකිලිස්සන්ති. අයමපි ඛො මහාලි, භෙතු අයං පච්චයො සත්තානං සංකිලෙසාය, එවං සභෙතු අපපච්චයා සත්තා සංකිලිස්සන්ති.

වේදනා ච භිදං මහාලි එකන්තදුක්ඛං අභවිස්ස, දුක්ඛානුපතීනං දුක්ඛාවකක්ඛන්තං, අනවකක්ඛන්තං සුඛෙන, නසීදං සත්තා වේදනාය සාරජේය්‍යං, යස්මා ච ඛො මහාලි, වේදනා සුඛං සුඛානුපතීනං, අනවකක්ඛන්තං දුක්ඛෙන තස්මා සත්තා වේදනාය සාරජ්ජනති. සාරුහා සංසුජ්ජනති. සංයොගා සංකිලිස්සන්ති, අයමපි ඛො මහාලි, භෙතු අයං පච්චයො සත්තානං සංකිලෙසාය. එවමපි සභෙතු අපපච්චයා සත්තා සංකිලිස්සන්ති.

මහණෙනි, මෙසේ විවසුන් නැණින් දක්නා ශ්‍රැතවත් ආර්යශ්‍රාවක තෙමේ රූපයෙහි කලකිරෙයි, වෙදනායෙහි ... සංඤයෙහි ... සංස්කාරයන්හි ... විඤ්ඤායෙහි කලකිරෙයි, කලකිරෙනුයේ නො ඇලෙයි, නො ඇලීම් හෙතෙයන් (කෙලෙසුන් කෙරෙන්) මිදෙයි, මිදුණු කල්හි මිදුණේ ය යන ඤාය වෙයි. “ජාතිය ක්පය වී යැ, මහබ්බසර වැස නිමවන ලද, කරණි කරන ලද, මෙ රහත්බව සඳහා කළයුතු අත්කිසෙක් නැතැ” යි දැන ගනියි.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදළ සේක. සතුටු වූ පස්වග මහණහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ භාෂිතය පිළිගත්හ. මෙ වෙය්‍යාකරණය වදරන් මැ පස්වග මහණුන්ගේ සිත් උපාදා විසින් නො ගෙන මිදුණේ යි.

1. 2. 1. 8.

මහාලි සූත්‍රය

60. එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විශාලා මහනුවර මහවනයෙහි වූ කුටාභාර ශාලායෙහි වැඩ වාසය කෙරෙති. එ කල්හි මහාලි ලිච්ඡවි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැඩහුන් තැනට එළැඹූ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සකසා වැද එකත් පස් ව හුන්තේ යැ, එකත් පස්ව හුන් මහාලි ලිච්ඡවි භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැල කෙළේය :

වහන්ස, පූරණකාශ්‍යප මෙසේ කියයි : “ සත්වයන්ගේ කෙලෙසීමට හෙතුවක් නැත, ප්‍රත්‍යයක් නැත. හෙතු රහිත වැ ප්‍රත්‍යය රහිත වැ සත්වයෝ කෙලෙසෙති. සත්ව යන්ගේ විශුද්ධියට හෙතුවක් නැත, ප්‍රත්‍යයක් නැත. හෙතු රහිත වැ ප්‍රත්‍යය රහිත වැ සත්වයෝ විශුද්ධ වෙත් යි. මෙ කරුණෙහි ලා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කුමක් වදරන සේක් ද ?

මහාලි, සත්වයන්ගේ කෙලෙසීමට හෙතු ඇත, ප්‍රත්‍යය ඇත. හෙතු සහිත වැ ප්‍රත්‍යය සහිත වැ සත්වයෝ කෙලෙසෙති. මහාලි, සත්වයන්ගේ විශුද්ධියට හෙතු ඇත. ප්‍රත්‍යය ඇත. හෙතු සහිත වැ ප්‍රත්‍යය සහිත වැ සත්වයෝ විශුද්ධ වෙත් යි.

වහන්ස, සත්වයන්ගේ කෙලෙසීමට හෙතු කවර, ප්‍රත්‍යය කවර යැ, කිසෙයින් සත්වයෝ සහෙතුක වැ සප්‍රත්‍යය වැ කෙලෙසෙත් ද යි.

මහාලි, රූපය ද එකාන්තයෙන් දුක් වූවක් දුකෙහි පතිත වූවක් දුකෙහි වැදගත්තක් සුවයෙහි නො වැදගත්තක් වී නම් සත්වයෝ රූපයෙහි නො ඇලෙන්නාහුය. මහාලි, යම් හෙයෙකින් රූපය සුඛ ද, සුඛානුපතිත ද, සුඛාවතීර්ණ ද, දුඃඛාවතීර්ණ නො වේ ද, එහෙයින් සත්වයෝ රූපයෙහි ඇලෙති, ඇලීමෙන් (සංයෝජන වශයෙන්) බැඳෙති, බැඳීමෙන් කෙලෙසෙත්. මහාලි, සත්වයන්ගේ කෙලෙසීම පිණිස මෙ ද හෙතෙයකි, මෙ ප්‍රත්‍යයෙකි. මෙසෙයින් සත්වයෝ හෙතුසහිත වැ ප්‍රත්‍යය සහිත වැ කෙලෙසෙත්.

මහාලි, වෙදනාව ද එකාන්තයෙන් දුක් වූවක් දුකෙහි පතිත වූවක් දුකෙහි වැදගත්තක් සුවයෙහි නො වැදගත්තක් වී නම් සත්වයෝ වෙදනායෙහි නො ඇලෙන්නාහුය. මහාලි, යම්හෙයෙකින් වෙදනාව සුඛ ද, සුඛානුපතිත ද, සුඛාවතීර්ණ ද, දුඃඛාවතීර්ණ නො වේ ද, එහෙයින් සත්වයෝ වෙදනායෙහි ඇලෙති. ඇලීම් හෙතෙයන් බැඳෙති බැඳීමෙන් කෙලෙසෙත්. මහාලි, මෙ ද හෙතුවකි, මෙ ප්‍රත්‍යයකි. මෙසෙයින් සත්වයෝ හෙතුසහිත වැ ප්‍රත්‍යය සහිත වැ කෙලෙසෙත්.

සඤ්ඤ ව -පෙ- සඬාරා ව හිදං මහාලී එකනනදුක්ඛා අභවිස්සංසු, දුක්ඛානුපතීනා දුක්ඛාවකකනනා අනවකකනනා සුඛෙන, නසිදං සත්තා සඬාරෙරසු සාරජ්ජය්‍යං, යස්මා ච බො මහාලී, සඬාරා සුඛානුපතීනා සුඛාවකකනනා අනවකකනනා දුක්ඛෙන, නසමා සත්තා සඬාරෙරසු සාරජ්ජනී, සාරාගා සංයුජ්ජනී, සඤ්ඤාගා සංකිලීස්සනතී. අයමපි බො මහාලී, හෙතු අයං පච්චයො සත්තානං සංකිලෙසාය, එවමපි බො සහෙතු සපපච්චයා සත්තා සංකිලීස්සනතී.

විඤ්ඤාණඤ්ච හිදං මහාලී, එකනනදුක්ඛං අභවිස්ස, දුක්ඛානුපතීනං දුක්ඛාවකකනනං අනවකකනනං සුඛෙන, නසිදං සත්තා විඤ්ඤාණසමිං සාරජ්ජය්‍යං, යස්මා ච බො මහාලී, විඤ්ඤාණං සුඛං සුඛානුපතීනං සුඛාවකකනනං අනවකකනනං දුක්ඛෙන, නසමා සත්තා විඤ්ඤාණසමිං සාරජ්ජනී, සාරාගා සංයුජ්ජනී, සංයොගා සංකිලීස්සනතී. අයමපි බො මහාලී, හෙතු අයං පච්චයො සත්තානං සංකිලෙසාය. එවං සහෙතු සපපච්චයා සත්තා සංකිලීස්සනතී.

කතමො පන භතෙන, හෙතු කතමො පච්චයො සත්තානං විසුද්ධියා, කපං සහෙතු සපපච්චයා සත්තා විසුජ්ඣනතී?

රූපඤ්ච හිදං මහාලී, එකනනසුඛං අභවිස්ස, සුඛානුපතීනං සුඛාවකකනනං අනවකකනනං දුක්ඛෙන, නසිදං සත්තා රූපසමිං නිබ්බිද්දෙය්‍යං, යස්මා ච බො මහාලී, රූපං දුක්ඛං. දුක්ඛානුපතීනං, දුක්ඛාවකකනනං අනවකකනනං සුඛෙන, නසමා සත්තා රූපසමිං නිබ්බිද්දනතී, නිබ්බිද්දං විරජ්ජනතී, විරාගා විසුජ්ඣනතී. අයමපි බො මහාලී, හෙතු අයං පච්චයො සත්තානං විසුද්ධියා. එවමපි සහෙතු සපපච්චයා සත්තා විසුජ්ඣනතී.

වේදනා ව හිදං මහාලී, එකනනසුඛා අභවිස්ස -පෙ- සඤ්ඤ ව හිදං මහාලී -පෙ- සඬාරා ව හිදං මහාලී, එකනනසුඛා අභවිස්සංසු -පෙ- විඤ්ඤාණඤ්ච හිදං මහාලී, එකනනසුඛං අභවිස්ස, සුඛානුපතීනං, සුඛාවකකනනං, අනවකකනනං දුක්ඛෙන, නසිදං සත්තා විඤ්ඤාණසමිං නිබ්බිද්දෙය්‍යං, යස්මා ච බො මහාලී, විඤ්ඤාණං දුක්ඛං දුක්ඛානුපතීනං දුක්ඛාවකකනනං අනවකකනනං සුඛෙන, නසමා සත්තා විඤ්ඤාණසමිං නිබ්බිද්දනතී, නිබ්බිද්දං විරජ්ජනතී. විරාගා විසුජ්ඣනතී. අයං බො මහාලී, හෙතු අයං පච්චයො සත්තානං විසුද්ධියා. එවං සහෙතු සපපච්චයා සත්තා විසුජ්ඣනතී.

1. 2. 1. 9.

ආදිත්ත සුත්තං

61. සාවස්ථිං :

රූපං භික්ඛවෙ, ආදිත්තං. වේදනා ආදිත්තා, සඤ්ඤා ආදිත්තා, සඬාරා ආදිත්තා, විඤ්ඤාණං ආදිත්තං.

එවං පසුං භික්ඛවෙ, සුත්තවා අරියසංවකො රූපස්මිම්බි නිබ්බිඤ්ඤි. වේදනාසම්බි නිබ්බිඤ්ඤි, සංඝාදාසම්බි නිබ්බිඤ්ඤි, සංඛාරෙසුම්බි නිබ්බිඤ්ඤි, විඤ්ඤාණස්මිම්බි නිබ්බිඤ්ඤි, නිබ්බිඤ්ඤං විරජ්ජති, විරාගා විමුක්ඛති, විමුක්ඛතස්මිං විමුක්ඛතමිති ඤාණං භොති. 'ඛිණං ජාති, වුසිතං ඩුග්ගවරියං, කතං කරණීයං, නාපරං ඉත්තතායාති පජානාති'ති.

1. 2. 1. 10.

නිරුත්තිපථ සුත්තං.

62. සංවජ්ජියං :

තයො මෙ භික්ඛවෙ, නිරුත්තිපථා අභිවචනපථා පඤ්ඤානතිපථා අසංවික්ඛණ්ණා අසංවික්ඛණ්ණපුබ්බා න සංවික්ඛතති, න සංවික්ඛිස්සතති අපජාතිකුට්ඨා සමණෙහි ඩ්වංගමණෙහි විඤ්ඤති.

කතමෙ තයො :

යං භික්ඛවෙ, රූපං අතීතං නිරුද්ධං විපරිණතං, 'අභොසි'ති තස්ස සංඛා, 'අභොසි'ති තස්ස සමඤ්ඤා, 'අභොසි'ති තස්ස පඤ්ඤානති, න තස්ස සංඛා 'අජී'ති. න තස්ස සංඛා 'භවිස්සති'ති.

යා වේදනා අතීතා නිරුද්ධා විපරිණතා, 'අභොසි'ති තස්සා සංඛා, 'අභොසි'ති තස්සා සමඤ්ඤා, 'අභොසි'ති තස්සා පඤ්ඤානති, න තස්සා සංඛා 'අජී'ති. න තස්සා සංඛා 'භවිස්සති'ති.

යා සංඤ්ඤා - පෙ - යෙ සංඛාරා අතීතා, නිරුද්ධා, විපරිණතා, 'අභෙසු'නති තෙසං සංඛා, 'අභෙසු'නති තෙසං සමඤ්ඤා 'අභෙසු'නති තෙසං පඤ්ඤානති. න තෙසං සංඛා 'අජී'ති. න තෙසං සංඛා 'භවිස්සති'ති.

යං විඤ්ඤාණං අතීතං නිරුද්ධං විපරිණතං, 'අභොසි'ති තස්ස සංඛා, 'අභොසි'ති තස්ස සමඤ්ඤා, 'අභොසි'ති තස්ස පඤ්ඤානති. න තස්ස සංඛා 'අජී'ති. න තස්ස සංඛා 'භවිස්සති'ති.

යං භික්ඛවෙ, රූපං අජාතං අපානුභූතං 'භවිස්සති'ති තස්ස සංඛා, 'භවිස්සති'ති තස්ස සමඤ්ඤා, 'භවිස්සති'ති තස්ස පඤ්ඤානති, න තස්ස සංඛා 'අජී'ති. ඒ තස්ස සංඛා 'අභොසි'ති. යා වේදනා - පෙ - යා සංඤ්ඤා - පෙ - යෙ සංඛාරා - පෙ - යං විඤ්ඤාණං අජාතං අපානුභූතං 'භවිස්සති'ති තස්ස සංඛා, 'භවිස්සති'ති තස්ස සමඤ්ඤා, 'භවිස්සති'ති තස්ස පඤ්ඤානති. න තස්ස සංඛා 'අජී'ති. න තස්ස සංඛා 'අභොසි'ති.

මහණෙනි, මෙසේ දක්නා ශ්‍රැතවත් ආයතීශ්‍රාවක රූපයෙහි දු කලකිරෙයි, වෙදනායෙහි දු කලකිරෙයි, සංඤයෙහි දු කලකිරෙයි, සංස්කාරයන්හි දු කලකිරෙයි, විඤ්ඤායෙහි දු කලකිරෙයි. කලකිරෙනුයේ නො ඇලෙයි. නො ඇලීමෙන් මිදෙයි, මිදුණු කල්හි මිදිණැයි දැනීම වෙයි. “ජාතිය ක්ෂය විය, ඛණ්ඩ වැස නිවෙන ලද, සිවුමහ කිස කරන ලද, මේ බව සඳහා අන් කිසෙක් නැතැයි දැනගනීයි.

1. 2. 1. 10.

නිරුක්තිපට සූත්‍රය

02. සැවැත්තුවර :

යම් නිරුක්තිපට කෙනෙක් බැහැර නො කරන ලද ද, බැහැර නො කළ විරු ද, දුනුදු බැහැර නො කරනු ලැබෙත් ද, මතුදු බැහැර නො කරනු ලැබෙත් ද, නුවණැති මහණ බවුණන් විසින් පිළිකෙව නො කරන ලද ද මේ නිරුක්තිපට-අධිවචනපට-ප්‍රඥප්තිපට තිදෙනෙක් වෙත්.

කවර තිදෙනෙකු යත් :

මහණෙනි, යම් රූපයක් අතීත ද, නිරුද්ධ ද, විපරිණත ද ‘චූයේ ය’ යනු ඒ රූපයාගේ සංඛ්‍යාව යි, ‘චූයේ ය’ යනු ඒ රූපයාගේ නම යි. ‘චූයේ ය’ යනු ඒ රූපයාගේ ප්‍රඥප්ති යි. ‘ඇත’ යනු ඒ රූපයාගේ සංඛ්‍යාව නො වෙයි, ‘වන්නේ ය’ යනු ඒ රූපයාගේ සංඛ්‍යාව (ගිණීම) නො වේ.

යම් වෙදනාවක් අතීත ද, නිරුද්ධ ද, විපරිණත ද, ‘චූයේ ය’ යනු ඒ වෙදනාවගේ සංඛ්‍යාව (ගිණීම) වෙයි. ‘චූයේ ය’ යනු ඒ වෙදනාවගේ නම වෙයි, ‘චූයේ ය’ යනු ඒ වෙදනාවගේ ප්‍රඥප්තිය වෙයි. ‘ඇත’ යනු ඒ වෙදනාවගේ සංඛ්‍යාව නො වෙයි, ‘මතු වන්නේ ය’ යනු ඒ වෙදනාවගේ සංඛ්‍යාව නො වෙයි.

යම් සංඤවක් ... යම් සංස්කාර කෙනෙක් අතීත ද, නිරුද්ධ ද, විපරිණත ද, ‘චූහු’ යනු ඔවුනට සංඛ්‍යා යි, ‘චූහු’ යනු ඔවුනට නම යි ‘චූහු’ යනු ඔවුනට ප්‍රඥප්ති යි. ‘ඇත’ යනු ඔවුනට සංඛ්‍යා නො වෙයි, “මතු වන්නාහ ‘යනු ඔවුනට සංඛ්‍යා නො වෙයි.

යම් විඤ්ඤායක් අතීත ද, නිරුද්ධ ද, විපරිණත ද, ‘චූයේ ය’ යනු එයට සංඛ්‍යා යි, ‘චූයේ ය’ යනු එයට නම යි, ‘චූයේ ය’ යනු එයට ප්‍රඥප්ති යි. ‘ඇත’ යනු එයට සංඛ්‍යා නො වෙයි, ‘මතු වන්නේ ය’ යනු එයට සංඛ්‍යා නො වෙයි.

මහණෙනි, යම් රූපයක් අජාත ද අපාකුභුත (පහළ නො වී) ද, ‘වන්නේ ය’ යනු එයට සංඛ්‍යා යි, ‘වන්නේ ය’ යනු එයට නම යි, ‘වන්නේ ය’ යනු එයට ප්‍රඥප්ති යි. ‘ඇත’ යනු එයට සංඛ්‍යා නො වෙයි, ‘චූයේ ය, යනු එයට සංඛ්‍යා නො වෙයි. යම් වෙදනාවක් ... යම් සංඤවක් ... යම් සංස්කාර කෙනෙක් ... යම් විඤ්ඤායක් අජාත ද, අපාකුභුත ද, ‘වන්නේ ය’, යනු එයට සංඛ්‍යා වෙයි, ‘වන්නේ ය’ යනු එයට නම වෙයි, ‘වන්නේ ය’, යනු එයට ප්‍රඥප්ති වෙයි. ‘ඇත’ යනු එයට සංඛ්‍යා නො වෙයි, ‘චූයේ ය’ යනු එයට සංඛ්‍යා නො වේ යයි.

යං භික්ඛවෙ රූපං ජාතං පාත්‍රභූතං, 'අප්පි'ති තස්ස සංඛා. 'අප්පි'ති තස්ස සමඤ්ඤ, 'අප්පි'ති තස්ස පඤ්ඤාතී, න තස්ස සංඛා 'අභොසි'ති. න තස්ස සංඛා 'භවිස්සතී'ති. යං වෙදනා-පෙ-යං සඤ්ඤ-පෙ-යෙ සංඛාර-පෙ-යං විඤ්ඤණං ජාතං පාත්‍රභූතං, 'අප්පි'ති තස්ස සංඛා. 'අප්පි'ති තස්ස සමඤ්ඤ. 'අප්පි'ති තස්ස පඤ්ඤාතී. න තස්ස සංඛා 'අභොසි'ති න තස්ස සංඛා 'භවිස්සතී'ති.

ඉමෙ බො භික්ඛවෙ, තයො නිරුතතිපථො, අභිවචනපථො, පඤ්ඤාතතිපථො, අසංඛිණිණො අසංඛිණිණපුබ්බො, න සංඛිණිණනති, න සංඛිණිසංඛනති අපපතිකුට්ඨො, සමණෙහි බ්‍රාහ්මණෙහි විඤ්ඤති.

යෙපි තෙ භික්ඛවෙ, අහෙසුං උක්කලා වස්සභඤ්ඤ, අහෙතුකවාද, අකිරිතවාද, නානිකවාද, තෙපිමෙ තයො නිරුතතිපථෙ අභිවචනපථෙ පඤ්ඤාතතිපථෙ න ගරහිතබ්බං න පටිකෙකාසිතබ්බං මඤ්ඤාදොසු. තං නිස්ස හෙතු : නිසුබ්බාණේසඋපාරම්භහයා'ති.

උපසම්මෙහා පඨමො

භසසුද්දනං :

උපයො ඕජං උදනං උපාදහපරිවට්ඨකුච සත්තව්‍යානං
බ්‍රහ්මො පඤ්චවග්ගි මහාලී ආදිතො නිරුතතිපථෙහවාති.

මහණෙනි, යම් රූපයක් ජාත ද, පාතුහුන ද 'ඇත' යනු එයට සංඛ්‍යා යි. 'ඇත' යනු එයට නම යි, 'ඇත' යනු එයට ප්‍රඥප්ති යි. 'වූයේය' යනු එයට සංඛ්‍යා නො වෙයි, 'වන්තේය' යනු එයට සංඛ්‍යා නො වෙයි. යම් වෛදනාවක් ... යම් සංඥාවක් ... යම් සංස්කාර කෙනෙක් ... යම් විඤ්ඤායක් ජාත ද, පාතුහුන ද 'ඇත' යනු එයට සංඛ්‍යා වෙයි, 'ඇත' යනු එයට නම වෙයි, 'ඇත' යනු එයට ප්‍රඥප්ති වේ යයි.

මහණෙනි, යම් නිරුක්ති මාර්ග කෙනෙක් බැහැර නො කරන ලද ද, බැහැර නො කළ විරූ ද, දැනුණු බැහැර නො කරනු ලැබෙත් ද, මතු ද නො ද බැහැර කෙරෙත් ද, නුවණැති මහණ බමුණන් විසින් පිළිකෙව නො කරන ලද මේ නිරුක්තිපට අධිවචනපට-ප්‍රඥප්තිපට තිදෙන වෙතැයි.

මහණෙනි, උක්කල දනවු වැසි අහෙනුකවාදී අක්‍රියවාදී නාස්තිකවාදී වස්ස භඤ්ඤ නම් යම් දෘෂ්ටිගතිකයෝ වූවාහු ද, උහු ද මේ නිරුක්ති මාර්ග අධිවචන මාර්ග ප්‍රඥප්ති මාර්ගයෝ තිදෙන ගැරහියයුතු කොට, පිළිකෙව කොට නො සිතූහ. එ කවර හෙයින් යත් : නින්ද - සට්ටන - දෙෂා රෝපණ - අපවාද බියෙන් ය යි.

පළමුවැනි උපයවර්ග යි

එහි උද්දනය :

උපය සූත්‍රය, බීජ සූත්‍රය, උදන සූත්‍රය, උපාදන පරිවට්ට සූත්‍රය, සත්තට්ඨාන සූත්‍රය, බුද්ධ සූත්‍රය, පඤ්ච වග්ගිය සූත්‍රය, මහාලී සූත්‍රය, ආදිත්ත සූත්‍රය, නිරුක්තිපට සූත්‍රය සමග උපය වර්ගයෙහි සූත්‍ර දශයෙකි.

2. අරහත්තවග්ගො

1. 2. 2. 1.

උපාදිය සුත්තං

63. සාවජ්ඣයං :

අථ බො අඤ්ඤානරො භික්ඛු යෙන භගව, තෙනුපසංඝකම්. උපසංඝකම්නා භගවන්තං අභිවාදෙතා එකමන්තං නිසීදී, එකමන්තං නිසින්නො බො සො භික්ඛු භගවන්තං එතදවොච :

සාධු මෙ භනෙන භගව, සංඝිතිතෙන නිවමං දෙසෙතු, යමහං භගවතො නිවමං සුත්තං එකො වූපකට්ඨා අප්පමන්නො ආතාපි පභිතන්නො විහරෙය්‍යන්ති.

උපාදියමානො බො භික්ඛු, බඥො¹ මාරස්ස, අනුපාදියමානො ඉත්තො පාපිමතො²ති.

අඤ්ඤාතං භගව, අඤ්ඤාතං සුගතො³ති.

යථාකථං පන ත්වං භික්ඛු, මයා සංඝිතිතෙන භාසිතස්ස විජාරෙන අත්ථං ආජානාසීති ?

රූපං බො භනෙන, උපාදියමානො බඥො¹ මාරස්ස, අනුපාදියමානො ඉත්තො පාපිමතො. වේදනං උපාදියමානො බඥො¹ මාරස්ස, අනුපාදියමානො ඉත්තො පාපිමතො. සංඤ්ඤාං - පෙ - සංඛාරෙ උපාදියමානො බඥො¹ මාරස්ස, අනුපාදියමානො ඉත්තො පාපිමතො. විඤ්ඤාණං උපාදියමානො බඥො¹ මාරස්ස, අනුපාදියමානො ඉත්තො පාපිමතො. ඉමස්ස බ්‍රහ්මා භනෙන, භගවත, සංඝිතිතෙන භාසිතස්ස එවං විජාරෙන අත්ථං ආජානාමිති.

සාධු සාධු භික්ඛු, සාධු බො ත්වං භික්ඛු, මයා සංඝිතිතෙන භාසිතස්ස විජාරෙන අත්ථං ආජානාසී. රූපං බො භික්ඛු, උපාදියමානො බඥො¹ මාරස්ස, අනුපාදියමානො ඉත්තො පාපිමතො. වේදනං - පෙ - සංඤ්ඤාං - පෙ - සංඛාරෙ - පෙ - විඤ්ඤාණං උපාදියමානො බඥො¹ මාරස්ස, අනුපාදියමානො ඉත්තො පාපිමතො. ඉමස්ස බො භික්ඛු, මයා සංඝිතිතෙන භාසිතස්ස එවං විජාරෙන අත්ථං දට්ඨබ්බෙති.

අථ බො සො භික්ඛු භගවතො භාසිතං අභිනන්දිතා අනුමොදිතා උට්ඨායාසනා භගවන්තං අභිවාදෙතා පදකම්මං කතා පක්කාමි. අථ බො සො භික්ඛු එකො වූපකට්ඨා අප්පමන්නො ආතාපි පභිතන්නො

1. බඥො - සිඬු.

2. අරහත්ත වර්ගය

1. 2. 2. 1.

උපාදිය සූත්‍රය

63. සැවැත්තුවර :

එ සමයෙහි එක්කරා මහණෙක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැඩහුන් තැනට එළඹියේ යැ. එළඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සකසා වැඳ එකත්පසෙක හුන්නේ යැ. එකත් පසෙක හුන් ඒ මහණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැල කෙළේය :

“ වහන්ස, මම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙතින් යම් ධර්මයක් අසා එකලා වැ ගණයා කෙරෙත් වෙන් වැ කෙලෙස් තවන වැර ඇති වැ නිවන් කරා යොමු කළ සිත් ඇති වැ වාස කෙරෙමි ද, මට එබඳු ධර්මයක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැකෙවින් දෙසනසේක් නම් මැනැව් ” යි.

“ මහණ, තෘෂ්ණා - දාෂ්ටි - මාන විසින් දැඩි වැ ගන්නේ මාරපාශයෙන් බැඳුණේ වෙයි, දැඩි වැ නො ගන්නේ මිදුණේ වෙයි ” යයි.

“ භාග්‍යවතුන් වහන්ස, දන්නා ලද යැ, සුගතයන් වහන්ස, දන්නා ලද ” යි.

“ මහණ, මා විසින් සැකෙවින් දෙශිත ධර්මයාගේ අර්ථය කිසෙයින් තෙපි විස්තර විසින් දනිවු ද ” යි.

වහන්ස, රූපය (තණ්හා - මාන - දිට්ඨි විසින්) දැඩි වැ ගන්නේ මාරපාශයෙන් බැඳුණේ වෙයි, දැඩි වැ නො ගන්නේ මාරපාශයෙන් මිදුණේ වෙයි, වෙදනාව උපාදන විසින් ගන්නේ මාරපාශයෙන් බැඳුණේ වෙයි, උපාදන විසින් නො ගන්නේ මාරපාශයෙන් මිදුණේ වෙයි, සංඥාව ... සංස්කාර උපාදන විසින් ගන්නේ බැඳුණේ වෙයි, නො ගන්නේ මිදුණේ වෙයි. විඤ්ඤා උපාදන විසින් ගන්නේ මාත්‍රාපාශයෙන් බැඳුණේ වෙයි, නො ගන්නේ මාත්‍රාපාශයෙන් මිදුණේ වෙයි. වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් සැකෙවින් භාෂිත මේ ධර්මයාගේ අර්ථය විස්තර වශයෙන් මම මෙසේ දනිමි යි.

මහණ, මැනැව්, මැනැව්. මහණ, මා විසින් සැකෙවින් දෙශිත ධර්මයාගේ අර්ථය තෙපි විස්තර විසින් දනිවු. මහණ, රූපය තණ්හාදි විසින් ගන්නේ මාරපාශයෙන් බැඳුණේ වෙයි, තණ්හාදි විසින් නො ගන්නේ මාරපාශයෙන් මිදුණේ වෙයි. වෙදනාව ... සංඥාව ... සංස්කාර ... විඤ්ඤා තණ්හාදි විසින් ගන්නේ මාරපාශයෙන් බැඳුණේ වෙයි, නො ගන්නේ මාරපාශයෙන් මිදුණේ වෙයි. මහණ, මා විසින් සැකෙවින් භාෂිත මේ ධර්මයාගේ අර්ථය මෙසේ විස්තර වශයෙන් දනගුතු.

එකල්හි එ මහණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ භාෂිතය පිළිගෙන අනුමෝදන් වැ හුනස්නෙන් නැගී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැඳ පැදකුණු කොට නික්ම ගියේ යැ. ඉක්බිති එ මහණ එකලා වැ ගණයා කෙරෙත් වෙන් වැ නො පමා වැ කෙලෙස් තවන

විහරනෙතා හා විරසෙසව යසාසත්ථාය කුලපුතතා සම්මදෙව අගාරසමා අනගාරියං පබ්බජනති, තදනුතතරං බ්‍රහ්මචරියපරිශොභානං දිට්ඨෙව-
ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජා විහාසි. 'බිණ්ණා ජාති,
වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං කතං කරණීයං නාපරං ඉත්තතායා'ති අබ්භාඤ්ඤාසි.
අඤ්ඤාතරෙ ව පන සො භික්ඛු අරහතං අගොසිති.

1. 2. 2. 2.

මඤ්ඤමාන සුතතං.

64. සාවජ්ඣයං :

අථ ඛො අඤ්ඤාතරෙ භික්ඛු යෙන භගවා තෙනුපසඛිකම්-පෙ-
භගවතතං එතදවොච :

සාධු මෙ භතෙන භගවා සඛිබ්බෙනන ධම්මං දෙසෙතු - පෙ -
පභිතතෙනා විහරෙය්‍යනති.

මඤ්ඤමානො ඛො භික්ඛු, බඥො මාරස්ස, අමඤ්ඤමානො මුත්තො
පාපිමනො'ති.

අඤ්ඤාතං භගවා, අඤ්ඤාතං සුගතා'ති.

යථාකථං පන තං භික්ඛු, මයා සඛිබ්බෙනන භාසිතස්ස විත්ථාරෙන
අත්ථං ආජානාසිති ?

රූපං ඛො භතෙන, මඤ්ඤමානො බඥො මාරස්ස, අමඤ්ඤමානො
මුත්තො පාපිමනො. වෙදනං - පෙ - සඤ්ඤං - පෙ - සඛිබ්බාරෙ - පෙ -
විඤ්ඤාණං මඤ්ඤමානො බඥො මාරස්ස, අමඤ්ඤමානො මුත්තො
පාපිමනො. ඉමස්ස බවාහං භතෙන, භගවතා සඛිබ්බෙනන භාසිතස්ස
එවං විත්ථාරෙන අත්ථං ආජානාමිති.

සාධු සාධු භික්ඛු, සාධු ඛො තං භික්ඛු, මයා සඛිබ්බෙනන
භාසිතස්ස විත්ථාරෙන අත්ථං ආජානාසි. රූපං ඛො භික්ඛු, මඤ්ඤමානො
බඥො මාරස්ස, අමඤ්ඤමානො මුත්තො පාපිමනො. වෙදනං-පෙ-
සඤ්ඤං-පෙ-සඛිබ්බාරෙ-පෙ-විඤ්ඤාණං මඤ්ඤමානො බඥො මාරස්ස,
අමඤ්ඤමානො මුත්තො පාපිමනො. ඉමස්ස ඛො භික්ඛු, මයා සඛිබ්බෙනන
භාසිතස්ස එවං විත්ථාරෙන අත්ථං දට්ඨබ්බො'ති.

අථ ඛො සො භික්ඛු භගවතො භාසිතං අභිනන්දිත්වා-පෙ-භගවතතං
පදකම්මිණං කත්වා පකකාමි. අථ ඛො සො භික්ඛු එකො වූපකට්ඨො
-පෙ- අඤ්ඤාතරෙ ව පන සො භික්ඛු අරහතං අගොසිති.

වැර ඇති වැ නිවන් කරා යොමු කළ සිත් ඇති වැ වාස කරනුයේ නො බෝ කලකින් මැ යමක් සඳහා කුලපුත්භූ මොනොවට ගිහිගෙන් නික් මැ බුදුසසුන්හි පැවිදි වෙන් ද, මහබ්බසර අවසනැ වූ ඒ උතුට් අර්හත්වය මෙ අත්බවිහි මැ තමන් මැ මගනුවණින් දැන පයක් කොට එයට එළැබැ වාස කෙළේ ය. “ජාතිය ක්ෂය විය, මහබ්බසර වැස නිමවන ලද, කරණි කරන ලද, මෙ රහත්බව පිණිස අත්කියෙක් නැතැ” යි දන්තේය. ඒ මහණ රහතුන් වහන්සේ අතර අත්‍යාතරයෙක් වූයේ යි.

1. 2. 2. 2.

මඤ්ඤමාන සූත්‍රය

64. සැවැත්තුවර :

එකල්හි එක්තරා මහමණක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැඩහුන් තැනට එළැඹියේ යැ ... භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැල කෙළේ ය :

“වහන්ස, ... (මම) නිවන් කරා යොමු කළ සිතැති වැ වාස කෙරෙමි ද, භාග්‍ය වතුන් වහන්සේ මට එබදු දහමක් සැකෙවින් දෙසන සේක් නම් මැනවි යි.

මහණ, තෘෂ්ණා - මාන - දෘෂ්ටි මඤ්ඤානා විසින් හඟනේ මාරපාශයෙන් බැඳුණේ වෙයි, මඤ්ඤානා විසින් නො හඟනේ මාරපාශයෙන් වීදුණේ වෙ.

භාග්‍යවතුන් වහන්ස, දන්නා ලද යැ, සුගතයන් වහන්ස, දන්නා ලද යි.

මහණ, මා විසින් සැකෙවින් දෙශිත ධර්මයාගේ අර්ථය තෙපි කීසෙයින් විස්තර විසින් දනිවු දෑ යි ?

වහන්ස, රූපය මඤ්ඤානා විසින් හඟනේ මාරපාශයෙන් බැඳුණේ වෙයි, මඤ්ඤානා විසින් නො හඟනේ මාරපාශයෙන් මිදුණේ වෙයි. වෙදනාව ... සංඥාව ... සංස්කාර ... විඤ්ඤාන මඤ්ඤානා විසින් හඟනේ මාරපාශයෙන් බැඳුණේ වෙයි, නො හඟනේ මිදුණේ වෙයි. වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් සැකෙවින් දෙශිත මෙ භාෂිතයාගේ අර්ථ මෙසෙයින් මම විස්තර වශයෙන් දනිමි යි.

මහණ, මැනවි මැනවි. මහණ, මා විසින් සැකෙවින් දෙශනා කළ භාෂිතයාගේ අර්ථ මෙසෙයින් තෙපි විස්තර විසින් දනිවු නම් එ මනා යි. මහණ, රූපය තෘෂ්ණාදි මඤ්ඤානා විසින් හඟනේ මාරපාශයෙන් බැඳුණේ වෙයි, නො හඟනේ මාරපාශයෙන් මිදුණේ වෙයි. වෙදනාව ... සංඥාව ... සංස්කාර ... විඤ්ඤාන මඤ්ඤානා විසින් හඟනේ මාරපාශයෙන් බැඳුණේ වෙයි, නො හඟනේ මාරපාශයෙන් මිදුණේ වෙයි. මහණ මා විසින් සැකෙවින් දෙශිත ධර්මයාගේ අර්ථ මෙසෙයින් විස්තර වශයෙන් දනුයුතු.

එකල්හි ඒ මහණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ භාෂිතය පිළිගෙන භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පැදකුණු කොට නික්මැ ගියේ යැ. ඉක්බිති එ මහණ එකලා වැ ගණයා කෙරෙන් වෙන් වැ ... එ මහණ රහතුන් වහන්සේ අතර අත්‍යාතරයෙක් වූයේ යි.

1. 2. 2. 3.

අභිනන්දන සුත්තං

65. සාවඤ්ඤියං :

අථ ඛො අඤ්ඤානුරුඤ්ඤා භික්ඛු සෙන භගවා නෙත්ථ පඤ්ඤාමි.
උපපඤ්ඤාමි ඤා - පෙ - එක මනනං නිසිද්ධතො ඛො සො භික්ඛු භගවනං
එතදවොච :

සාධු මෙ භනෙත භගවා සංඛිද්ධතො ධම්මං දෙසෙතු, - පෙ -
පභිනිතො විහරෙය්හති.

අභිනන්දනානො ඛො භික්ඛු, ඛද්ධො මාරුඤ්ඤා, අනභිනන්දනානො
මුත්තො පාපිමනො'ති.

අඤ්ඤානං භගවා, අඤ්ඤානං සුගතා'ති.

යථාකථං පන තං භික්ඛු, මයා සංඛිද්ධතො භාසිතස්ස විජාරෙන
අත්ථං ආජානාසි'ති ?

රූපං ඛො භනෙත, අභිනන්දනානො ඛද්ධො මාරුඤ්ඤා, අනභිනන්දනානො
මුත්තො පාපිමනො. චෙදනං - පෙ - සංඤ්ඤා - පෙ - සංඛිද්ධාරෙ - පෙ -
විඤ්ඤාණං අභිනන්දනානො ඛද්ධො මාරුඤ්ඤා, අනභිනන්දනානො මුත්තො
පාපිමනො. ඉමස්ස ඛවා'හං භනෙත, භගවතා සංඛිද්ධතො භාසිතස්ස
එවං විජාරෙන අත්ථං ආජානාමි'ති.

සාධු සාධු භික්ඛු, සාධු ඛො තං භික්ඛු, මයා සංඛිද්ධතො
භාසිතස්ස එවං විජාරෙන අත්ථං ආජානාසි.

රූපං ඛො භික්ඛු, අභිනන්දනානො ඛද්ධො මාරුඤ්ඤා, අනභිනන්දනානො
මුත්තො පාපිමනො. චෙදනං - පෙ - සංඤ්ඤා - පෙ - සංඛිද්ධාරෙ - පෙ -
විඤ්ඤාණං අභිනන්දනානො ඛද්ධො මාරුඤ්ඤා, අනභිනන්දනානො මුත්තො
පාපිමනො. ඉමස්ස ඛො භික්ඛු, මයා සංඛිද්ධතො භාසිතස්ස එවං
විජාරෙන අත්ථං දට්ඨබ්බො'ති.

අථ ඛො සො භික්ඛු භගවතො භාසිතං අභිනන්දනානො, - පෙ - භගවනං
පදනම්ඤ්ඤා කතො පකකාමි. අථ ඛො සො භික්ඛු එකො වූපකට්ඨො
- පෙ - අඤ්ඤානුරුඤ්ඤා ව පන සො භික්ඛු අරහතං අගොසිති.

1. 2. 2. 4.

අනිච්ච සුත්තං

66. සාවඤ්ඤියං :

අථ ඛො අඤ්ඤානුරුඤ්ඤා භික්ඛු - පෙ - භගවනං එතදවොච :

සාධු මෙ භනෙත භගවා සංඛිද්ධතො ධම්මං දෙසෙතු, සම්මං
භගවතො ධම්මං සුඤ්ඤා එකො වූපකට්ඨො අප්පම්ඤ්ඤා ආනාපි
පභිනිතො විහරෙය්හති

1. 2. 2. 3.
අභිනන්දන සූත්‍රය

65. සැවැත්තුවර :

එකල්හි එක්තරා මහණෙක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැඩහුන් තැනට එළැඹියේ යැ, එළැඹි ... එක්තරාසෙකැ හුන් ඒ මහණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැලකෙළේ ය :

“වහන්ස, ... (මම) නිවන් කරා යොමු කළ සිතැති වැ වාස කෙරෙමි ද, මට එබඳු දහමක් සැකෙවින් දෙශනා කරන සේක් නම් මැනැවි”යි.

“මහණ, තෘෂ්ණාදි විසින් අභිනන්දන කරනුයේ මාරපාශයෙන් බැඳුණේ වෙයි, අභිනන්දන නො කරනුයේ පාපිමත්හුගේ (මරහුගේ) පාශයෙන් මිදුණේ වෙයි.”

“භාග්‍යවතුන් වහන්ස, දන්තා ලද යැ, සුගතයන් වහන්ස දන්තා ලද්ද”යි.

“මහණ, මා විසින් සැකෙවින් දෙශිත ධර්මයාගේ අර්ථ කෙසේ නම් තෙපි විස්තර විසින් දනිවු ද ?”

වහන්ස, රූපය, අභිනන්දන කරනුයේ මාරපාශයෙන් බැඳුණේ වෙයි, අභිනන්දන නො කරනුයේ මාරපාශයෙන් මිදුණේ වෙයි. වෙදනාව ... සංඥාව ... සංස්කාර ... විඤ්ඤාය අභිනන්දන කරනුයේ මාරපාශයෙන් බැඳුණේ වෙයි, අභිනන්දන නො කරනුයේ මාරපාශයෙන් මිදුණේ වෙයි. වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් සැකෙවින් දෙශිත ධර්මයාගේ අර්ථ මෙසෙයින් මම විස්තර වශයෙන් දනිමි යි.

මහණ, මනා යැ මනා යැ, මහණ, මා විසින් සැකෙවින් දෙශිතධර්මයාගේ අර්ථ මෙසෙයින් තෙපි විස්තර ලෙස දනිවු.

මහණ, රූපය අභිනන්දන කරනුයේ මාරපාශයෙන් බැඳුණේ වෙයි, අභිනන්දන නො කරනුයේ මාරපාශයෙන් මිදුණේ වෙයි. වෙදනාව ... සංඥාව ... සංස්කාර ... විඤ්ඤාය අභිනන්දන කරනුයේ මාරපාශයෙන් බැඳුණේ වෙයි, අභිනන්දන නො කරනුයේ මාරපාශයෙන් මිදුණේ වෙයි. මහණ, මා විසින් සැකෙවින් දෙශිත මේ ධර්මයාගේ අර්ථ මෙසෙයින් විස්තර ලෙස දනුනු යි.

එකල්හි ඒ මහණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ භාෂිතය පිළිගෙන ... භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පැදකුණු කොට නික්ම ගියේ යැ. ඉක්බිති එ මහණ එකලා වැ ගණයා කෙරෙන් වෙන් වැ ... එ මහණ රහතුන් වහන්සේ අතරැ අන්‍යාතරයෙක් වූයේ යි.

1. 2. 2. 4.
අනිච්ච සූත්‍රය

66. සැවැත්තුවර :

එකල්හි එක්තරා මහණෙක් ... භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැලකෙළේ ය.

“වහන්ස, මම යම් දහමක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙතින් අසා එකලා වූයෙමි ගණයා කෙරෙන් වෙන්වූයෙමි නො පමාවූයෙමි කෙලෙස් තවන වැර ඇතියෙමි, නිවන් කරා යොමු කළ සිත් ඇතියෙමි, වාස කෙරෙමි නම්, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මට එබඳු දහමක් දෙසනසේක් නම් මැනැවි”යි.

යං ඛො භික්ඛු, අනිච්චං, තත්‍ර තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො'ති.

අඤ්ඤාතං භගවා අඤ්ඤාතං සුගතා'ති.

යථාකථං පන තං භික්ඛු, මයා සංඛිඛිතෙතන භාසිතස්ස විජ්ජාරෙන අත්ථං ආජානාසි'ති.

රූපං ඛො භතෙන, අනිච්චං, තත්‍ර මෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො, වේදනා අනිච්චා - පෙ - සඤ්ඤා අනිච්චා - පෙ - සංඛාරා අනිච්චා - ප - විඤ්ඤාණං අනිච්චං, තත්‍ර මෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො, ඉමස්ස බ්වා'හං භතෙන, භගවතා සංඛිඛිතෙතන භාසිතස්ස එවං විජ්ජාරෙන අත්ථං ආජානාමි'ති.

සාධු සාධු භික්ඛු, සාධු ඛො තං භික්ඛු, මයා සංඛිඛිතෙතන භාසිතස්ස විජ්ජාරෙන අත්ථං ආජානාසි, රූපං ඛො භික්ඛු, අනිච්චං, තත්‍ර තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො වේදනා - පෙ - සඤ්ඤා - පෙ - සංඛාරා - පෙ - විඤ්ඤාණං අනිච්චා, තත්‍ර තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො. ඉමස්ස ඛො භික්ඛු, මයා සංඛිඛිතෙතන භාසිතස්ස එවං විජ්ජාරෙන අත්ථං දට්ඨබ්බො'ති.

අථ ඛො සො භික්ඛු, භගවතො භාසිතං අභිනන්දිතා - පෙ - අඤ්ඤාතරො ව පන සො භික්ඛු අරහතං අහොසිති.

1. 2. 2. 5.

දුක්ඛ සුත්තං

67. සාවජ්ජිකං :

අථ ඛො අඤ්ඤාතරො භික්ඛු - පෙ - එකමන්තං නිසිංහො ඛො සො භික්ඛු භගවන්තං එතදවොච :

සාධු මෙ භතෙන භගවා සංඛිඛිතෙතන ධම්මං දෙසෙතු - පෙ - පතිතතො විහරෙය්‍යන්ති.

යං ඛො භික්ඛු, දුක්ඛං, තත්‍ර තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො'ති.

අඤ්ඤාතං භගවා අඤ්ඤාතං සුගතා'ති.

යථාකථං පන තං භික්ඛු, මයා සංඛිඛිතෙතන භාසිතස්ස විජ්ජාරෙන අත්ථං ආජානාසි'ති ?

රූපං ඛො භතෙන, දුක්ඛං, තත්‍ර මෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො, වේදනා දුක්ඛා - පෙ - සඤ්ඤා දුක්ඛා - පෙ - සංඛාරා දුක්ඛා - පෙ - විඤ්ඤාණං දුක්ඛං, තත්‍ර මෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො. ඉමස්ස බ්වා'හං භතෙන, භගවතා සංඛිඛිතෙතන භාසිතස්ස එවං විජ්ජාරෙන අත්ථං ආජානාමි'ති

මහණ, යමක් අනිත්‍ය ද, එහි තොපගේ තෘෂ්ණාවන්තය දුර්වලයුතු යි.

භාග්‍යවතුන් වහන්ස, දන්තලද යැ, සුගතයන් වහන්ස, දන්තල දෙ යි.

මහණ, මා විසින් සැකෙවින් දෙශිත ධර්මයාගේ අර්ථ කියෙයිත් තෙපි විස්තර විසින් දනිවු ද ?

වහන්ස, රූපය අනිත්‍ය යැ, එහි ලා මාගේ තෘෂ්ණාවන්තය ප්‍රභාණය කළයුතු වෙයි. වෙදනාව අනිත්‍ය යැ. ... සංඥාව අනිත්‍ය යැ, ... සංස්කාර අනිත්‍ය යැ, ... විඤ්ඤාන අනිත්‍ය යැ, එහි ලා මාගේ තෘෂ්ණාවන්තය ප්‍රභාණය කළයුතු වෙයි. වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් සැකෙවින් දෙශිත මේ ධර්මයාගේ අර්ථ මම් විස්තර වශයෙන් මෙසේ දනිමි යි.

මැනවි මැනවි මහණ. මහණ මා විසින් සැකෙවින් දෙශිත ධර්මයාගේ අර්ථ මෙසේ විස්තර වශයෙන් දනිවු, මහණ, රූපය අනිත්‍ය යැ, එහි ලා තොපගේ තෘෂ්ණාවන්තය හළයුතු යි. වෙදනාව ... සංඥාව ... සංස්කාර ... විඤ්ඤාන අනිත්‍ය යැ, එහි ලා තොපගේ තෘෂ්ණාවන්තය හළයුතු යි. මහණ මා විසින් සැකෙවින් භාෂිත මේ ධර්මයාගේ අර්ථ මෙසේ දනුන්නේ යි.

එකල්හි ඒ මහණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ භාෂිතය පිළිගෙන ... ඒ මහණ රහතුන් අතර අන්‍යාතරයෙක් වූයේ යි.

1. 2. 2. 5.

දුක්ඛ සූත්‍රය

67. සැවැත්තුවර :

එකල්හි එක්තරා මහණෙක් ... එකත්පසෙක හුන් ඒ මහණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැලකෙළේ ය :

වහන්ස, මම ... නිවන් කරා යොමුකළ සිතැති වැ වාස කෙරෙමි නම් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මට එබඳු දහමක් සැකෙවින් දෙසනසේක් නම් මැනවි යි.

මහණ, යමක් දුක් ද එහි ලා තොපගේ තෘෂ්ණාවන්තය හළයුතු යි.

භාග්‍යවතුන් වහන්ස, දන්තලද යැ, සුගතයන් වහන්ස, දන්තල දෙ යි.

මහණ, මා විසින් සැකෙවින් දෙශිත වචනයාගේ අර්ථ කවර අයුරකින් තෙපි විස්තර වශයෙන් දනිවු ද යි.

වහන්ස, රූපය දුක් යැ, එහි ලා මාගේ තෘෂ්ණාවන්තය හළයුතු වෙයි, වෙදනාව දුක් යැ, ... සංඥාව දුක් යැ ... සංස්කාර දුක් යැ ... විඤ්ඤාන දුක් යැ, එහි ලා මාගේ තෘෂ්ණාවන්තය හළයුතු වෙයි. වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් සැකෙවින් දෙශිත මේ ධර්මයාගේ අර්ථ මම් විස්තර වශයෙන් මෙසේ දනිමි යි.

සාධු සාධු භික්ඛු, සාධු බො තිං භික්ඛු, මයා සංඛිඛිතෙන භාසිතස්ස විජ්ජාරෙන අත්ථං ආජානාසි. රූපං බො භික්ඛු, දුක්ඛං, තත්ත තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො. වේදනා දුක්ඛා-පෙ-සංඝාදො දුක්ඛා-පෙ-සංඝාරා දුක්ඛා-පෙ-විඤ්ඤාණං දුක්ඛං, තත්ත තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො. ඉමස්ස බො භික්ඛු, මයා සංඛිඛිතෙන භාසිතස්ස එවං විජ්ජාරෙන අත්ථො දට්ඨබ්බො'ති.

අථ බො සො භික්ඛු, භගවතො භාසිතං අභිනන්දිතා - පෙ - අඤ්ඤාතරෙ ව පන සො භික්ඛු අරහතං අගොසි'ති.

1. 2. 2. 6.

අනත්ත සුත්තං

68. සාවජ්ඣයං :

අථ බො අඤ්ඤාතරෙ භික්ඛු-පෙ-එකමන්තං නිසිත්තො බො සො භික්ඛු භගවන්තං එතදවොච :

සාධු මෙ භනෙත, භගවා සංඛිඛිතෙන ධම්මං දෙසෙතු - පෙ - පටිත්තෙනා විහරෙය්‍යන්ති.

සො බො භික්ඛු, අනත්තා, තත්ත තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො'ති.

අඤ්ඤාතං භගවා, අඤ්ඤාතං සුගතාති.

යථාකථං පන තිං භික්ඛු, මයා සංඛිඛිතෙන භාසිතස්ස විජ්ජාරෙන අත්ථං ආජානාසි'ති ?

රූපං බො භනෙත, අනත්තා, තත්ත මෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො. වේදනා අනත්තා-පෙ-සංඝාදො අනත්තා-පෙ-සංඝාරා අනත්තා-පෙ-විඤ්ඤාණං අනත්තා, තත්ත මෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො. ඉමස්ස බො'හං භනෙත, භගවතා සංඛිඛිතෙන භාසිතස්ස එවං විජ්ජාරෙන අත්ථං ආජානාමි'ති.

සාධු සාධු භික්ඛු, සාධු බො තිං භික්ඛු, මයා සංඛිඛිතෙන භාසිතස්ස එවං විජ්ජාරෙන අත්ථං ආජානාසි. රූපං බො භික්ඛු, අනත්තා, තත්ත තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො. වේදනා-පෙ-සංඝාදො-පෙ-සංඝාරා-පෙ-විඤ්ඤාණං අනත්තා, තත්ත තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො. ඉමස්ස බො භික්ඛු, මයා සංඛිඛිතෙන භාසිතස්ස එවං විජ්ජාරෙන අත්ථො දට්ඨබ්බො'ති.

අථ බො සො භික්ඛු භගවතො භාසිතං අභිනන්දිතා - පෙ - අඤ්ඤාතරෙ ව පන සො භික්ඛු අරහතං අගොසි'ති.

මැනැව් මැනැව් මහණ. මහණ, මා විසින් සැකෙවින් කියන ලද වචනයාගේ අර්ථ තෙපි විස්තර වශයෙන් දැනිවු, මහණ, රූපය දුක් යැ, එහි ලා නොපගේ තෘෂ්ණාවෂන්දය හළයුතු ය. වෙදනාව දුක් යැ ... සංඥාව දුක් යැ ... සංස්කාර දුක් යැ ... විඤ්ඤාය දුක් යැ. එහි ලා නොපගේ තෘෂ්ණාවෂන්දය හළයුතු යි. මහණ, මා විසින් සැකෙවින් දෙශිත වෙ වචනයාගේ අර්ථ විස්තර වශයෙන් මෙසේ දතයුත්තේ යි.

එ කල්හි, එ මහණ, භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ භාෂිතය පිළිගෙන ... එ මහණ රහතුන් අතර අත්‍යන්තරයෙක් වූයේ යි.

1. 2. 2. 6.

අනන්ත සූත්‍රය

68. සැවැත්තුවර :

එකල්හි එක්තරා මහණෙක් ... එකත්පසෙක හුන් ඒ මහණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැල කෙළේ යැ :

වහන්ස, මම ... නිවන් කරා යොමු කළ සිතැති වැ වාස කෙරෙමි ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මට එබඳු දහමක් සැකෙවින් දෙසනසේක් නම් මනා යි.

මහණ, යමක් අනාත්ම ද එහි ලා නොපගේ තෘෂ්ණාවෂන්දය ප්‍රභාණ කළයුතු.

භාග්‍යවතුන් වහන්ස දන්නා ලද යැ, සුගතයන් වහන්ස දන්නා ලදී යි.

මහණ, මා විසින් සැකෙවින් පවසන ලද වචනයාගේ අරුත් තෙපි කියෙයිත් විතර විසින් දැනිවු දැ යි ?

වහන්ස, රූපය අනාත්ම යි, එහි ලා මාගේ තෘෂ්ණාවෂන්දය ප්‍රභාණ කළයුතු වෙයි. වෙදනාව අනාත්ම යි ... සංඥාව අනාත්ම යි ... සංස්කාර අනාත්ම යි ... විඤ්ඤාය අනාත්ම යි, එහි ලා මාගේ තෘෂ්ණාවෂන්දය ප්‍රභාණ කළයුතු වෙ. වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් දෙශිත ධර්මයාගේ අර්ථ මම මෙසේ විස්තර වශයෙන් දැනිමි යි.

මහණ, මැනැව් මැනැව්. මහණ, මා විසින් සැකෙවින් පවසන ලද වචනයාගේ අරුත් තෙපි විතර විසින් මෙසේ දැනිවු, ඒ මැනැව්. මහණ, රූපය අනාත්ම යි, එහි ලා තෘෂ්ණාවෂන්දය ප්‍රභාණ කළයුතු යි, වෙදනාව ... සංඥාව ... සංස්කාර ... විඤ්ඤාය අනාත්ම යි, එහි ලා තෘෂ්ණාවෂන්දය ප්‍රභාණ කළයුතු. මහණ, මා විසින් සැකෙවින් පැවැසූ වචනයාගේ අරුත් විතර විසින් මෙසේ දතයුත්තේ යි.

එකල්හි එ මහණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ භාෂිතය පිළිගෙන ... එ මහණ රහතුන් අතර අත්‍යන්තරයෙක් වූයේ යි.

1. 2. 2. 7.

අනත්තනිය සුත්තං

69. සාවජ්ඣයං :

අථ බො අඤ්ඤාතරො භික්ඛු-පෙ-ඵකමන්තං නිසින්නො බො සො භික්ඛු භගවන්තං ඵතදවොච :

සාධු මෙ භනෙත, භගවා සංඛිඛින්නෙතා ධම්මං දෙසෙතු-පෙ-පභිතතෙතො විහරෙය්‍යන්ති.

යං බො භික්ඛු අනත්තනියං, තත්‍ර තෙ ඡන්‍දො පභාතබ්බොති.

අඤ්ඤාතං භගවා අඤ්ඤාතං සුගතා'ති.

යථාකථං පන කං භික්ඛු, මයා සංඛිඛින්නෙතා භාසිතස්ස විජාරෙත අත්ථං අථානාසී'ති ?

රූපං බො භනෙත, අනත්තනියං, තත්‍ර මෙ ඡන්‍දො පභාතබ්බො, වේදනා අනත්තනියා, තත්‍ර මෙ ඡන්‍දො පභාතබ්බො, සංඤ්ඤා - පෙ - සංඛාරා අනත්තනියා, තත්‍ර මෙ ඡන්‍දො පභාතබ්බො. විඤ්ඤාණං අනත්තනියං, තත්‍ර මෙ ඡන්‍දො පභාතබ්බො, ඉමස්ස බො'හං භනෙත භගවතා සංඛිඛින්නෙතා භාසිතස්ස ඵලං විජාරෙත අත්ථං අථානාමිති.

සාධු සාධු භික්ඛු, සාධු බො කං භික්ඛු, මයා සංඛිඛින්නෙතා භාසිතස්ස විජාරෙත අත්ථං අථානාසී, රූපං බො භික්ඛු, අනත්තනියං, තත්‍ර තෙ ඡන්‍දො පභාතබ්බො. වේදනා අනත්තනියා - පෙ - සංඤ්ඤා අනත්තනියා - පෙ - සංඛාරා අනත්තනියා - පෙ - විඤ්ඤාණං අනත්තනියං, තත්‍ර තෙ ඡන්‍දො පභාතබ්බො. ඉමස්ස බො භික්ඛු, මයා සංඛිඛින්නෙතා භාසිතස්ස ඵලං විජාරෙත අත්ථං දට්ඨබ්බොති.

අථ බො සො භික්ඛු, භගවතො භාසිතං අභිනන්දිතා-පෙ-අඤ්ඤාතරො ච පන සො භික්ඛු අරහතං අගොසිති.

1. 2. 2. 8.

රජනිය සුත්තං

70. සාවජ්ඣයං :

අථ බො අඤ්ඤාතරො භික්ඛු-පෙ-ඵකමන්තං නිසින්නො බො සො භික්ඛු භගවන්තං ඵතදවොච : සාධු මෙ භනෙත, භගවා සංඛිඛින්නෙතා ධම්මං දෙසෙතු යමහං භගවතො ධම්මං සුත්තං ඵකො වූපකට්ඨො අප්පමතො අනාපි පභිතතො විහරෙය්‍යන්ති.

යං බො භික්ඛු, රජනියසංකප්පිතං තත්‍ර තෙ ඡන්‍දො පභාතබ්බොති.

අඤ්ඤාතං භගවා, අඤ්ඤාතං සුගතා'ති.

1. 2. 2. 7.

අනන්තය සූත්‍රය

69. සැවැත්තුවර :

එකල්හි එක්තරා මහණෙක් ... එකත් පසෙක හුන් ඒ මහණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැලකෙළේ ය :

වහන්ස, මම ... නිවන කරා යොමු කළ සිතැති වැ වාස කෙරෙමි ද, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ට එබඳු දහමක් සැකෙවින් දෙශනා කරන සේක් නම් මනා යි.

මහණ, යමක් තමා අයත් ද, එහි තෘෂ්ණාවිෂන්දය හළයුතු යි.

භාග්‍යවතුන් වහන්ස, දන්තා ලද යැ, සුගතයන් වහන්ස, දන්තා ලදැ යි.

මහණ, මා විසින් සැකෙවින් දෙශිත වේ ච්චනයාගේ අර්ථ කියෙයිත් තෙපි විස්තර වශයෙන් දැනිමු දැ යි ?

වහන්ස, රූපය තමා අයත් නො වෙයි, එහි ලා මාගේ තෘෂ්ණාවිෂන්දය හළයුතු වේ. වේදනාව තමා අයත් නො වෙයි, එහි ලා මාගේ තෘෂ්ණාවිෂන්දය හළයුතු වේ. සංඥාව ... සංස්කාර තමා අයත් නො වෙයි, එහි ලා මාගේ තෘෂ්ණාවිෂන්දය හළයුතු වේ. විඤ්ඤාය තමා අයත් නො වෙයි, එහි ලා මාගේ තෘෂ්ණාවිෂන්දය හළයුතු වේ. වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් සැකෙවින් දෙශිත මේ ධර්මයාගේ අර්ථ මම මෙසේ විස්තර වශයෙන් දැනිමි යි.

මහණ, මැනවි, මැනවි. මහණ මාවිසින් සැකෙවින් පැවැසූ වචනයේ අරුත් මෙසේ තෙපි විතර විසින් දැනිමු. මහණ, රූපය තමා සතු නොවෙයි, එහි ලා නොපගේ තෘෂ්ණාවිෂන්දය හළයුතු ය. වේදනාව තමා සතු නො වෙයි, ... සංඥාව තමා සතු නො වෙයි ... සංස්කාර තමා සතු නො වෙයි ... විඤ්ඤාය තමා සතු නො වෙයි. එහි ලා නොපගේ, තෘෂ්ණාවිෂන්දය හළයුතු. මහණ මා විසින් සැකෙවින් පැවැසූ මේ වචනයේ අරුත් මෙසේ විස්තර වශයෙන් දැනුන්නේ යි.

එකල්හි එ මහණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ භාෂිතය පිළිගෙන ... ඒ මහණ රහතුන් අතර අත්‍යන්තරයෙක් ද වූයේ යි.

1. 2. 2. 8.

රජනීය සූත්‍රය

70. සැවැත්තුවර :

එකල්හි එක්තරා මහණෙක් ... එකත්පස්වැ හුන් ඒ මහණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැල කෙළේ යැ : වහන්ස, මම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙතින් යම් දහමක් අපා එකලා වැ ගණයා කෙරෙත් වෙන්වැ නො පමා වැ කෙලෙස් තවන වැර ඇති වැ නිවන කරා යොමු කළ සිතැති වැ වාස කෙරෙමි ද, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එබඳු දහමක් මට දෙශනා කරනසේක් නම් මැනවැ යි.

මහණ, රක්ඛන්ද්‍රව්‍යාකාරයෙන් සිටි යමක් ඇත්ද, එහි තාගේ තෘෂ්ණාවිෂන්දය ප්‍රභාණ කටයුතු යි.

භාග්‍යවතුන් වහන්ස, දන්තා ලද යැ, සුගතයන් වහන්ස, දන්තා ලදැ යි.

සථාකථං පන නිං භික්ඛු, මයා සබ්බිකෙතන භාසිතස්ස විජාරෙන අත්ථං ආජානාමි?

රූපං බො භනෙත, රජනීයසණ්ඨිතං, තත්‍ර මෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො, වේදනා රජනීයසණ්ඨිතා, තත්‍ර මෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො, සඤ්ඤා-පෙ-සඤ්ඤාරා-පෙ-විඤ්ඤාණං රජනීයසණ්ඨිතං, තත්‍ර මෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො, ඉමස්ස බො'හං භනෙත භගවතා සබ්බිකෙතන භාසිතස්ස එවං විජාරෙන අත්ථං ආජානාමි'ති.

සාධු සාධු භික්ඛු, සාධු බො නිං භික්ඛු, මයා සබ්බිකෙතන භාසිතස්ස විජාරෙන අත්ථං ආජානාමි, රූපං බො භික්ඛු, රජනීයසණ්ඨිතං, තත්‍ර තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො, වේදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ-සඤ්ඤාරා-පෙ-විඤ්ඤාණං රජනීයසණ්ඨිතං, තත්‍ර තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො. ඉමස්ස බො භික්ඛු, මයා සබ්බිකෙතන භාසිතස්ස එවං විජාරෙන අත්ථො දට්ඨබ්බොති.

අථ බො සො භික්ඛු භගවතො භාසිතං අනිනන්දිකා අනුමොදිකා උට්ඨායාසනා භගවන්තං අභිවාදෙකා පදකම්මං කතා පකකම්. අථ බො සො භික්ඛු එකො වූපකට්ඨො අප්පමනෙතා ආනාපි පභිතතෙතා විහරන්තො න විරසෙව යස්සන්ධා කුලපුත්තා සම්මදෙව අගාරසමා අනගාරියං පබ්බජන්ති තදනුතතරං බ්‍රහ්මචරියපට්ටයොසානං දිට්ඨව ධම්මෙ සං අභිඤ්ඤා සමඡ්ඡන්ති උපසම්පජ්ජි විහාසි. ඛිණං ජාති, වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං, කතං කරණීයං, නාපරං ඉන්ද්‍රියාසාති අබ්භඤ්ඤාසි අඤ්ඤාතරො ව පන සො භික්ඛු අරහතං අභොසිති.

1. 2. 2. 9.

රාධ සුතකං

71. සාමජීයං :

අථ බො ආයස්මා රාධො යෙන භගවා තෙනුපසඛකම්. උපසඛකමිතා භගවන්තං අභිවාදෙකා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසිනො බො ආයස්මා රාධො භගවන්තං එතදවොච :

“කථනනු බො භනෙත, ජානතො කථං පස්සතො ඉමස්මිඤ්ච සවිඤ්ඤාණකෙ කායෙ බහිඤ්ඤා ව සබ්බන්තිකෙතසු අභිඛාරමමභිකාර මානානුසයා න භොනති”ති?

යං කිඤ්චි රාධ, රූපං අනිතානාගතපච්චුප්පන්නං අජ්ඣන්තං වා බහිඤ්ඤා වා ඔලාරිකං වා සුබ්බමං වා සීනං වා පණීතං වා යං දුරෙ සන්තිකෙ වා සබ්බං රූපං “නෙතං මම, නෙසොහමස්මි, න මෙසො අනතා”ති. එවමෙතං යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤාය පස්සති. යා කාචි වේදනා-පෙ- යා කාචි සඤ්ඤා-පෙ-යෙ කෙචි සඤ්ඤාරා -පෙ- යං කිඤ්චි විඤ්ඤාණං අනිතානාගතපච්චුප්පන්නං අජ්ඣන්තං වා බහිඤ්ඤා වා ඔලාරිකං වා සුබ්බමං වා සීනං වා පණීතං වා යං දුරෙ සන්තිකෙ වා සබ්බං

මහණ, මා විසින් සැකෙවින් දෙශිත වචනයේ අර්ථ කිසෙයින් තෙපි විස්තර විසින් දැනු දී යි ?

වහන්ස, රූපය රඤ්ජනද්‍රව්‍යාකාරයෙන් සිටියේ ය, එහිලා මාගේ තෘෂ්ණාවන්තය ප්‍රභාණ කටයුතු වෙයි. වේදනාව රඤ්ජනද්‍රව්‍යාකාරයෙන් සිටියා යැ, එහි ලා මාගේ තෘෂ්ණාවන්තය ප්‍රභාණ කටයුතු වෙයි. සංඥාව... සංස්කාර... විඤ්ඤාය රඤ්ජන ද්‍රව්‍යාකාරයෙන් සිටියේ යැ, එහිලා මාගේ තෘෂ්ණාවන්තය ප්‍රභාණ කටයුතු වේ. වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් සැකෙවින් දෙශිත මේ ධර්මයාගේ අර්ථ මම මෙසේ විස්තර වශයෙන් දැනිමි යි.

මහණ, මැනැව් මැනැව්. මහණ මා විසින් සැකෙවින් දෙශිත වචනයාගේ අර්ථ තෙපි විස්තර විසින් දැනු. ඒ මැනැව්. මහණ රූපය රඤ්ජන ද්‍රව්‍යාකාරයෙන් සිටියේ වෙයි. එහිලා තොපගේ තෘෂ්ණාවන්තය ප්‍රභාණ කළයුතු යැ, වේදනාව... සංඥාව... සංස්කාර... විඤ්ඤාය රඤ්ජන ද්‍රව්‍යාකාරයෙන් සිටියේ වෙයි, එහිලා තොපගේ තෘෂ්ණාවන්තය ප්‍රභාණ කළයුතු.

එකල්හි එ මහණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ භාෂිතය පිළිගෙන අනුමෝදන් වැ හුනස්නෙන් නැගී සිට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අභිවාදනා කොට නික්මැ ගියේ යැ. ඉක්බිති එ මහණ එකලා වැ ගණයා කෙරෙන් වෙන් වැ නො පමා වැ කෙලෙස් තවන වැර ඇති වැ නිවන කරා යොමු කළ සිතැති වැ වාස කරනුයේ නොබෝ කලකින් මැ යමක් සඳහා කුලපුත්තූ මොනොවට ගිහිගෙන් නික්මැ සපුන්හි පැවිදි වෙන් ද, බබ්බසර කෙළවර කොට ඇති ඒ උතුම් අර්හත්වය තමා මැ දැන පසක් කොට එයට එළැඹැ වාස කෙළේ යි. “ජාතිය ක්ෂය වියැ, බබ්බසර වැය නිමවන ලදී. කරණි කරන ලද, මෙ රහත් බව සඳහා කළමනා අත් කිසෙක් නැතැ” යි වෙසෙසින් දන්තේ යැ. ඒ මහණ රහතුන් අතුරෙහි අනාගතයෙක් ද වූයේ යි.

1. 2. 2. 9.

රාධ සූත්‍රය

71. සැවැත්තුවර :

එකල්හි ආයුෂ්මත් රාධ තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැඩහුන් තැනට එළැඹියහ. එළැඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැඳ එකත් පසෙකැ හුන්හ. එකත් පසෙකැ හුන් ආයුෂ්මත් රාධ තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැලකළහ :

වහන්ස, කිසෙයින් දන්තා කිසෙයින් දන්තා පුහුල්හට සවිඤ්ඤාක මෙ ශරීරයෙහිත් බාහිර රූපාදි සර්වත්‍රිත්තයන්හිත් අභංකාර දෘෂ්ටිය - මමිකාර තෘෂ්ණාව - මාන යන අනුශයධර්මයෝ නො වෙන් දී යි ?

රාධය, අතීත - අනාගත - ප්‍රත්‍යුත්පන්න යම් රූපයෙක් ඇත් ද, අධ්‍යාත්ම හෝ බාහිර හෝ ඖදරික හෝ සුක්ෂ්ම හෝ හිත හෝ ප්‍රණීත හෝ දුර් හෝ ළඟ හෝ යම් කිසි රූපයෙක් ඇත් ද, ඒ සියලු රූපය “තෙල මාගේ නො වෙයි, තෙල මම නො වෙමි, තෙල මාගේ ආත්ම නො වෙයි” මෙසේ තෙල යථාභූත කොට සමයක් ප්‍රඥවෙන් දකියි. යම් කිසි වේදනාවක් ... යම්කිසි සංඥාවක් ... යම් කිසි සංස්කාර ... අතීත - අනාගත - ප්‍රත්‍යුත්පන්න යම් විඤ්ඤායෙක් ඇත් ද, අධ්‍යාත්ම වේවයි බාහිර වේවයි ඖදරික වේවයි සුක්ෂ්ම වේවයි හිත වේවයි ප්‍රණීත වේවයි දුර් වේවයි ළඟ වේවයි යම් කිසි විඤ්ඤායෙක්

විඤ්ඤාණං “නෙතං මම, නෙසොභමස්මි, න මෙසො අත්තා”ති ඵචමෙතං යථාභූතං සමමපාඤ්ඤාය පසාති. ඵචං බො රාධ, ජානතො ඵචං පසාතො ඉමස්මිඤ්ච සවිඤ්ඤාණකෙ කායෙ ඛණ්ඩා ච සබ්බන්තිමිත්තෙසු අභිඛාරමමිඛාරමානානුසයා න භොනති. -පෙ- අඤ්ඤාතරො ච පනායස්මා රාධො අරහතං අභොසිති.

1. 2. 2. 10.

සුරාධ සුත්තං.

72. භාවජජීයං :

අථ බො ආයස්මා සුරාධො යෙන භගව, තෙනුපසඛන්ති. උපසඛන්තිත්වා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා ඵකමන්තං නිසීදි. ඵකමන්තං නිසිත්තො බො ආයස්මා සුරාධො භගවන්තං ඵතදවොච :

කථනනු බො භනෙත, ජානතො කථං පසාතො ඉමස්මිඤ්ච සවිඤ්ඤාණකෙ කායෙ ඛණ්ඩා ච සබ්බන්තිමිත්තෙසු අභිඛාරමමිඛාරමානාපගතං මානසං භොති, විධා සමභික්කන්තං සන්තං සුචිත්තනනති ?

යං කිඤ්චි සුරාධ, රූපං අනිත්තානාගතපච්චුප්පන්තං අජ්ඣන්තං වා ඛණ්ඩා වා ඔලාරිකං වා සුචුමං වා භීතං වා පණීතං වා යං දුරෙ සන්තිකෙ වා, සබ්බං රූපං “නෙතං මම, නෙසොභමස්මි, න මෙසො අත්තා”ති ඵචමෙතං යථාභූතං සමමපාඤ්ඤාය දිස්වා අනුපාදු විමුත්තො භොති.

යා කාවි වෙදනා-පෙ-යා කාවි සඤ්ඤා-පෙ-යෙ කෙවි සඛාරා-පෙ-යං කිඤ්චි විඤ්ඤාණං අනිත්තානාගතපච්චුප්පන්තං අජ්ඣන්තං වා ඛණ්ඩා වා ඔලාරිකං වා සුචුමං වා භීතං වා පණීතං වා යං දුරෙ සන්තිකෙ වා, සබ්බං විඤ්ඤාණං “නෙතං මම, නෙසොභමස්මි, න මෙසො අත්තා”ති ඵචමෙතං යථාභූතං සමමපාඤ්ඤාය දිස්වා අනුපාදු විමුත්තො භොති.

ඵචං බො සුරාධ, ජානතො ඵචං පසාතො ඉමස්මිඤ්ච සවිඤ්ඤාණකෙ කායෙ ඛණ්ඩා ච සබ්බන්තිමිත්තෙසු අභිඛාරමමිඛාරමානාපගතං මානසං භොති. විධා සමභික්කන්තං සන්තං සුචිත්තනනති. -පෙ- අඤ්ඤාතරො ච පනායස්මා සුරාධො අරහතං අභොසිති.

අරහනනවග්ගො දුතියො

තස්සද්දානං :

උපාදිය මඤ්ඤාමානො අපොඨි අභිනන්දනා
අනිච්චං දුක්ඛං අනත්තං ච අනත්තනිසං රජනියසණ්ඛිතං
රාධ සුරාධෙන වෙච්ච දුතියො සුරිතො වග්ගො.

ඇත් ද ඒ සියලු විඥනය “තෙල මාගේ නො වෙයි, තෙලෙ මම නො වෙමි, තෙලෙ මාගේ ආත්ම නො වෙයි” මෙසේ තෙල ඇති සැටි සමාක්ප්‍රඥයෙන් දකියි. රාධය මෙසේ දන්නා මෙසේ දක්නා පුහුල්තට සවිඥනක මේ ශරීරයෙහිත් බාහිර රූපාදි සර්ව නිමිත්ත විෂයෙහිත් අභංකාර දෘෂ්ටිය - මමිකාර තෘෂ්ණාව - මාන යන අනුශයයෝ නො වෙත් යි ... ආයුෂ්මත් රාධ තෙරණුවෝ රහතුන් අතුරෙහි අන්‍යාතර වූහ යි.

1. 2. 2. 10.

සුරාධ සූත්‍රය

72. සැවැත්තුවර :

එකල්හි ආයුෂ්මත් සුරාධ තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැඩහුන් නැනට එළැඹියහ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැද එකත්පසෙකැ හුන්. එකත්පසෙකැ හුන් ආයුෂ්මත් සුරාධ තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැලකළහ :

වහන්ස, කිසෙයින් දන්තහුගේ කිසෙයින් දක්තහුගේ සිත සවිඥනක වූ මේ කයෙහිත් බැහැර රූපාදි සියලු නිමිති විෂයෙහිත් අභිච්ඡාර (-දිවයි) මමිච්ඡාර (-තණ්හා) මාන පහවූයේ වේ ද, මාන කොටස් මැනැවින් ඉක්මැ වූයේ ක්ලෙශවාපශමයෙන් ශාන්ත වූයේ කෙලෙසුන් කෙරෙන් මිදුණේ වේ ද යි ?

සුරාධ, අධ්‍යාත්ම චේවයි බාහිර චේවයි ඖදරික චේවයි සුක්ෂ්ම චේවයි භීත චේවයි ප්‍රණීත චේවයි අතීත - අනාගත - ප්‍රත්‍යක්ෂන්ත යමිකිසි රූපයක් ඇත් ද දුර හෝ ළඟ හෝ යම් රූපයක් ඇත් ද ඒ සියලු රූපය “තෙල මාගේ නො වෙයි, තෙලෙ මම නො වෙමි, තෙලෙ මාගේ ආත්ම නො වෙයි” යි මෙසේ තෙල ඇති සැටි සමාක්ප්‍රඥයෙන් දැන උපාදන විසින් නො ගෙන කෙලෙසුන් කෙරෙන් මිදුණේ වෙයි.

යමිකිසි වෙදනාවක් ... යමිකිසි සංඥාවක් ... යමිකිසි සංස්කාර ... අතීත - අනාගත - ප්‍රත්‍යක්ෂන්ත වූ අධ්‍යාත්ම චේවයි බාහිර චේවයි ඖදරික චේවයි සුක්ෂ්ම චේවයි භීත චේවයි ප්‍රණීත චේවයි යමිකිසි විඥනයක් ඇත් ද, දුර හෝ ළඟ හෝ යම් විඥනයක් ඇත් ද, ඒ සියලු විඥනය “තෙල මාගේ නො වෙයි, තෙලෙ මම නො වෙමි, තෙලෙ මාගේ ආත්ම නො වෙයි” යි මෙසේ තෙල ඇති සැටි සමාක්ප්‍රඥයෙන් දැන උපාදන විසින් නො ගෙන කෙලෙසුන් කෙරෙන් මිදුණේ වෙයි.

සුරාධ, මෙසේ දන්තහුගේ මෙසේ දක්තහුගේ සිත මේ විඥන සහිත කයෙහි ද, බාහිර සියලු නිමිත්තයන්හි ද දිවයි - තණ්හා - මානයෙන් පහවූයේ වෙයි, මාන කොටස් මොනොවට ඉක්මැවූයේ ශාන්ත වූයේ මොනොවට මිදුණේ වෙයි. ... ආයුෂ්මත් සුරාධ තෙරණුවෝ රහතුන් අතුරෙහි අන්‍යාතර කෙනෙක් වූහ යි.

දෙවැනි අරහත්තවර්ග යි

එහි උද්දනය :

උපාදිය, මඤ්ඤාමාන, යළි අභිනන්දනා අනිච්ච, දුක්ඛ, අනත්ත, අත්තනිය, රජනිය, රාධ, සුරාධ ද යි සූත්‍ර දශයකින් දෙවැනි වර්ගය පිරුණේ වෙයි.

3. බජ්ජනියවගෙහා

1. 2. 3. 1.

අසාද සුතනං

73. සාවජ්ඣයං :

අසුතවා භික්ඛවෙ, පුත්ථජ්ඣනො රූපස්ස අසාදස්ස ආදිනවස්ස භික්ඛරණස්ස යථාභුතං නපජානාති. වේදනාය අසාදස්ස ආදිනවස්ස භික්ඛරණස්ස යථාභුතං නපජානාති. සඤ්ඤාය-පෙ-සංඛාරානං-පෙ-විඤ්ඤාණස්ස අසාදස්ස ආදිනවස්ස භික්ඛරණස්ස යථාභුතං නපජානාති.

සුතවා ච ඛො භික්ඛවෙ අරියසාවකො රූපස්ස අසාදස්ස ආදිනවස්ස භික්ඛරණස්ස යථාභුතං පජානාති, වේදනාය-පෙ-සඤ්ඤාය-පෙ-සංඛාරානං-පෙ-විඤ්ඤාණස්ස අසාදස්ස ආදිනවස්ස භික්ඛරණස්ස යථාභුතං පජානාති.

1. 2. 3. 2.

පඨම සමුදය සුතනං

74. සාවජ්ඣයං :

අසුතවා භික්ඛවෙ, පුත්ථජ්ඣනො රූපස්ස සමුදයස්ස අත්ථගමස්ස අසාදස්ස ආදිනවස්ස භික්ඛරණස්ස යථාභුතං නපජානාති. වේදනාය - පෙ - සඤ්ඤාය - පෙ - සංඛාරානං - පෙ - විඤ්ඤාණස්ස සමුදයස්ස අත්ථගමස්ස අසාදස්ස ආදිනවස්ස භික්ඛරණස්ස යථාභුතං නපජානාති.

සුතවා ච ඛො භික්ඛවෙ, අරියසාවකො රූපස්ස සමුදයස්ස අත්ථගමස්ස අසාදස්ස ආදිනවස්ස භික්ඛරණස්ස යථාභුතං පජානාති, වේදනාය - පෙ - සඤ්ඤාය - පෙ - සංඛාරානං - පෙ - විඤ්ඤාණස්ස සමුදයස්ස අත්ථගමස්ස අසාදස්ස ආදිනවස්ස භික්ඛරණස්ස යථාභුතං පජානාති.

1. 2. 3. 3.

දුතිය සමුදය සුතනං

75. සාවජ්ඣයං :

සුතවා භික්ඛවෙ, අරියසාවකො රූපස්ස සමුදයස්ස අත්ථගමස්ස අසාදස්ස ආදිනවස්ස භික්ඛරණස්ස යථාභුතං පජානාති. වේදනාය - පෙ - සඤ්ඤාය - පෙ - සංඛාරානං - පෙ - විඤ්ඤාණස්ස සමුදයස්ස අත්ථගමස්ස අසාදස්ස ආදිනවස්ස භික්ඛරණස්ස යථාභුතං පජානාති.

3. බේජනිය වර්ගය

1. 2. 3. 1.

අස්සාද සූත්‍රය

73. සැවැත්නුවර :

මහණෙනි, අග්‍රාතවත් පාඨග්ජන රූපයාගේ ආශ්වාද ද, ආදීනව ද, නිශ්ශරණ ද ඇති සැටි නො දනියි. වෙදනාවගේ ... සංඤ්චගේ ... සංස්කාරයන්ගේ ... විඤ්ඤායාගේ ආස්වාද ද, ආදීනව ද, නිශ්ශරණ ද ඇති සැටි නො දනියි.

මහණෙනි, ග්‍රාතවත් ආර්යශ්‍රාවක රූපයාගේ ආස්වාදත් ආදීනවත් නිශ්ශරණත් ඇති සැටි දනියි. වෙදනාවගේ ... සංඤ්චගේ ... සංස්කාරයන්ගේ ... විඤ්ඤායාගේ ආස්වාදත් ආදීනවත් නිශ්ශරණත් ඇති සැටි දනි යි.

1. 2. 3. 2.

සමමුච්චනි සමුදය සූත්‍රය

74. සැවැත්නුවර :

මහණෙනි, අග්‍රාතවත් පාඨග්ජන රූපයාගේ සමුදය ද, අස්තභිගමය ද, ආස්වාදය ද, ආදීනව ද, නිශ්ශරණය ද ඇති සැටි නො දනියි. වෙදනාවගේ ... සංඤ්චගේ ... සංස්කාරයන්ගේ ... විඤ්ඤායාගේ සමුදය ද, අස්තභිගමය ද, ආස්වාදය ද, ආදීනව ද, නිශ්ශරණය ද ඇති සැටි නො දනියි.

මහණෙනි, ග්‍රාතවත් ආර්යශ්‍රාවක රූපයාගේ සමුදයත් අස්තභිගමයත්, ආස්වාදයත්, ආදීනවත්, නිශ්ශරණයත් ඇති සැටි දනියි. වෙදනාවගේ ... සංඤ්චගේ ... සංස්කාරයන්ගේ ... විඤ්ඤායාගේ සමුදයත් අස්තභිගමයත් ආස්වාදයත් ආදීනවත් නිශ්ශරණයත් ඇති සැටි දනි යි.

1. 2. 3. 3.

දෙවැනි සමුදය සූත්‍රය

75. සැවැත්නුවර :

මහණෙනි, ග්‍රාතවත් ආර්යශ්‍රාවක රූපයාගේ සමුදය ද, අස්තභිගමය ද, ආස්වාදය ද, ආදීනව ද, නිශ්ශරණය ද ඇති සැටි දනියි. වෙදනාවගේ ... සංඤ්චගේ ... සංස්කාරයන්ගේ ... විඤ්ඤායාගේ සමුදය ද, අස්තභිගමය ද, ආස්වාදය ද, ආදීනව ද, නිශ්ශරණය ද ඇති සැටි දනි යි.

1. 2. 3. 4.

පට්ඨ අරහන්ත සුත්තං

76. සාමන්තියං :

රූපං භික්ඛවෙ, අනිච්චං. ශබ්දානිච්චං නං දුක්ඛං. සං දුක්ඛං නදනතතා. ශදනතතා නං “නෙතං මම, නෙසො’හමසමි, න මෙසො අතතා”ති ඵවමෙතං යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤාය දට්ඨබ්බං. වේදනා-පෙ-සඤ්ඤා-පෙ-සඤ්ඤා-පෙ-විඤ්ඤාණං අනිච්චං. ශබ්දානිච්චං නං දුක්ඛං. සං දුක්ඛං නදනතතා. ශදනතතා නං “නෙතං මම, නෙසො’හමසමි න මෙසො අතතා”ති ඵවමෙතං යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤාය දට්ඨබ්බං.

ඵචං පස්සං භික්ඛවෙ, සුතවා අරියසාවකො රූපසම්මපි නිබ්බිද්දති, වේදනාසම් නිබ්බිද්දති, සඤ්ඤාසම් නිබ්බිද්දති, සඤ්ඤාසම් නිබ්බිද්දති, විඤ්ඤාණසම්මපි නිබ්බිද්දති. නිබ්බිද්දං විරජ්ජති, විරාගා විමුච්චති. විමුත්තසම්මං විමුත්තමිති ඤාණං භොති, ඛිණ්ණ ජාති වුසිතං බුහමවරියං කතං කරණීයං නාපරං ඉත්තතායාති පජ්ජානාති.

යාවතා භික්ඛවෙ, සත්තාවාසා, යාවතා භවග්ගං, එතෙ අග්ගා එතෙ සෙට්ඨා ලොකසම්මං යදිදං අරහන්තො’ති. ඉදමවොච භගවා, ඉදං චන්දා සුගතො අපාපරං ඵනදවොච සත්ථා :

1. සුඛිනො වත අරහන්තො - නණ්ණා තෙසං න විජ්ජති අසම්මානො සමුච්ඡින්නො - මොහජාලං පදුලිතං.
2. අනෙජං තෙ අනුප්පත්තා - විතතං තෙසං අනාපිලං ලොකෙ අනුපලිත්තා තෙ - බුහමභූතා අනාසවා.
3. පඤ්චකකිකං පරිඤ්ඤාය - සත්තසංඛම්මගොචරා පාසංසිතා සප්පරිසා - පුත්තා බුද්ධස්ස ඔරසා.
4. සත්තරතනසම්පත්තා - නිසු සිකාසු සිකම්මානා අනුච්චරන්ති මහාවිරා - පටිනිභග්ගෙරවා.
5. දසහඬෙහති සම්පත්තා - මහාභාගා සමාහිතා එතෙ බො සෙට්ඨා ලොකසම්මං - නණ්ණා තෙසං න විජ්ජති.
6. අසෙබ්බඤ්ඤා උප්පත්තං - අනනිමොයං සමුස්සයො යො සාරො බුහමවරියස්ස - තසම්මං අපරපච්චයා.
7. විධාසු න විකම්පන්ති - විප්පමුත්තා පුනඛභවා දන්තභූමිං අනුප්පත්තා - තෙ ලොකෙ විජ්ජාමිනො.
8. උභං තිරියං අපාචිතං - නජ්ඣි තෙසං න විජ්ජති නදන්ති තෙ සිහනාදා - බුද්ධා ලොකෙ අනුත්තරා’ති.

1. 2. 3. 4.

පළමුවැනි අරහත්ත සූත්‍රය

76. සැවැත්නුවර:

මහණෙනි, රූපය අනිත්‍යයි, යමක් අනිත්‍යය ද, එය දුකයි. යමක් දුක් ද, එය අනාත්මයි. යමක් අනාත්ම ද එය “තෙල මාගේ නො වෙයි, තෙලෙ මම නො වෙමි, තෙල මාගේ ආත්ම නො වෙ” යයි මෙසේ තෙල ඇති සැටි සමයක්ප්‍රඥයෙන් දැක්කයුතු යැ. වෙදනාව ... සංඥාව ... සංස්කාර ... උඤ්ජාය අනිත්‍යයි. යමක් අනිත්‍යය ද, එය දුකයි. යමක් දුක් ද, එය අනාත්මයි. යමක් අනාත්ම ද, එය “තෙල මාගේ නො වෙයි, තෙලෙ මම නො වෙමි, තෙල මාගේ ආත්ම නො වෙ.” යයි මෙසේ තෙල ඇති සැටි සමයක් ප්‍රඥයෙන් දැක්කයුතු.

මහණෙනි, මෙසේ දක්නා ශ්‍රැතවන් ආර්යශ්‍රාමක රූපයෙහි දු කලකිරෙයි, වෙදනා යෙහි දු කලකිරෙයි, සංඥයෙහි දු කලකිරෙයි සංස්කාරයෙහි දු කල කිරෙයි විඤ්ජායෙහි දු කලකිරෙයි. කලකිරෙනුයේ නො ඇලෙයි. හො ඇලීමෙන් මිදෙයි. මිදුණු කල්හි විමුක්තිය යන ඥානය වෙයි. ‘ජාතිය ක්ෂය විය, බලිසර වැය නිව්වන ලද, කරණි කරන ලද, මේ අරහත්ත්වය පිණිස අත් කියෙක් නැතැ’යි දනියි.

මහණෙනි, සත්ත්වාවාස යම්තාක් ද, භවාග්‍රය යම්තාක් ද ඒතාක් ලොකයෙහි මොහු අග්‍රයහ, මොහු ශ්‍රේෂ්ඨයහ. ඔහු කවරහ : රහත්හු යි. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදළසේක සුගත වූ ශාස්තෘන් වහන්සේ මෙය වදරා යළි මතුදු තෙල වදළ සේක :

1. රහත්හු එකාන්තයෙන් (ධ්‍යාන - මාර්ග - ඵල සුඛයෙන්) සුඛිතයහ, ඔවුනට තෘෂ්ණායෙක් නැත. නව්විධ අස්මිමානය රහත් මහ නුවණින් සිදින ලදී, මොහ නැමැති දෑල පළන ලදී.

2. ඔහු, අරහත්ත්වයට පැමිණියහ, ඔවුන්ගේ සිත කැළඹීම් රහිතය, ඔහු ලොකයෙහි තෘෂ්ණා දෘෂ්ටි විසින් නො ඇලුණහ, ශ්‍රේෂ්ඨහ, ආසුට රහිතයහ.

3. පස්කඳ ත්‍රිවිධ පරිඤ්ජයෙන් පිරිසිඳ දූත සිට ඔහු (සද්ධා - හිරි ආදී) සජ්ඣ සද්ධර්ම ගොචර නොට ඇතියහ, (නුවණැත්තන් විසින්) පැයසිය යුග්ගතහ, සත්පුරුෂහ, බුදු රජාණන් වහන්සේගේ ඕරස පුත්‍රයහ.

4. සජ්ඣ බොධ්‍යාගරත්නයෙන් යුක්තයහ, ත්‍රිවිධ ශික්ෂායෙහි ශික්ෂිතයහ, මහාවිර වූ ඔහු ප්‍රමිණ භය හෙරව ඇත්තාහු (නිසැක ව) හැසිරෙති.

5. (අසෙබසිලක්ඛන්ධාදී) දශ අංගයෙකින් යුක්තයහ, මහා නාගයහ, (උපචාර - අර්පණා ධ්‍යානයෙන්) සමාහිතයහ, මොහු වනාහි ශ්‍රේෂ්ඨ වෙති, ඔවුනට තෘෂ්ණා නැති.

6. රහත්පල නුවණ උපන, මේ අන්තිම ආත්මභවය යි. බ්‍රහ්මවයංගියාගේ යම් සාරයක් ඇත් ද, සාර සංඛ්‍යාත ඒ අරහත් ඵලයෙහි පරප්‍රත්‍යය රහිතයහ. (අන්‍ය උපකාර වරහිත වූ ප්‍රත්‍යක්ෂ විසින් මැ පිළිවිද සිටියහ.)

7. ත්‍රිවිධ මාන කොටස්හි නො සැලකි, පුනර්භවයෙන් මිදුණහ, අරහත්ත්වයට, අනුප්‍රාප්තයහ, ඔහු ලොකයෙහි (රාගාදිය) දිනා සිටියාහු යි.

8. උඛ - සරය - යට (පස්කඳෙහි හෝ කාලත්‍රයෙහි හෝ භවත්‍රයෙහි හෝ) ඔවුනට තෘෂ්ණායෙක් නැති. අනුත්තර වූ චතුස්සත්‍ය බුද්ධ වූ එ රහත්හු ලොකයෙහි අභිනතාද කරන්නාහ යි.

1. 2. 3. 5.

දුතිය අරහතන සුතතං

77. සංවජ්ඣයං :

රූපං භික්ඛවෙ, අනිච්චං. යදනිච්චං තං දුක්ඛං. යං දුක්ඛං තදනතතා. යදනතතා තං “නෙතං මම”, “නෙසො’හමසමි”, “න මෙසො අතතා” ති ඵවමෙතං යථාභූතං සම්පප්පස්සය දට්ඨබ්බං. වෙදනා අනිච්චා -පෙ-සස්ස අනිච්චා-පෙ-සඛ්ඛාරා අනිච්චා-පෙ විස්සයුණං අනිච්චං යදනිච්චං තං දුක්ඛං. යං දුක්ඛං තදනතතා. යදනතතා තං, “නෙතං මම, නෙසො’හමසමි, න මෙසො අතතා” ති ඵවමෙතං යථාභූතං සම්පප්පස්සය දට්ඨබ්බං.

ඵවං පස්සං භික්ඛවෙ, සුතචා අරියසාවකො රූපසම්මපි නිබ්බිඤ්ඤි, වෙදනායපි නිබ්බිඤ්ඤි, සස්සයපි නිබ්බිඤ්ඤි, සඛ්ඛාරෙසුපි නිබ්බිඤ්ඤි, විස්සයුණසම්මපි නිබ්බිඤ්ඤි. නිබ්බිඤ්ඤං විරජ්ජති, විරාගා විමුච්චති, විමුක්තසම්මි විමුක්තමිති ස්ඤ්ඤං භොති, ඛිණං ජාති, වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං, කතං කරණීයං, නාපරං ඉත්තතායාති පජානාති.

යාවතා භික්ඛවෙ, සත්තාචාසා, යාවතා, භවග්ගං, එතෙ අග්ගා එතෙ සෙට්ඨා ලොකසම්මි යදිදං අරහතොති.

1. 2. 3. 6.

සිහොපම සුතතං

78. සංවජ්ඣයං :

සිහො භික්ඛවෙ, මිගරාජා සංයන්තසම්මයං ආසයා නික්ඛමති, ආසයා නික්ඛමිත්ථා විජම්බති, විජම්බිත්ථා සමන්තා චතුර්දිසා අනුච්චොකෙති, සමන්තා චතුර්දිසා අනුච්චොකෙත්ථා තික්ඛතන්තං සිහභාදං නදති, තික්ඛතන්තං සිහභාදං නදිත්ථා ගොචරාය පක්ඛමති.

යෙ කෙවි භික්ඛවෙ, තීරච්ඡානගතා පාණා සිහස්ස මිගරස්සෙස්ස නදතො සද්දං සුණන්ති, යෙභුයොන භයං සන්තාසං සංවේගං ආපජ්ජන්ති, බිලං බිලාසයා පවිසන්ති, දක්ඛං දක්ඛාසයා පවිසන්ති, චනං චනාසයා පවිසන්ති, ආකාසං පක්ඛිනො භජන්ති. යෙපි තෙ භික්ඛවෙ, රස්සෙස්ස නාගා භාමනිගමරාජධානීසු දලෙහති වරතොගි බඬා, තෙපි තාති බක්ඛනාති සස්සද්දිත්ථා සම්පදලෙත්ථා භිතා මුක්තකරිසං චජමානා යෙන වා තෙන වා පලායන්ති. ඵවං මහිද්ධිකො බො භික්ඛවෙ, සිහො මිගරාජා තීරච්ඡානගතානං පාණානං ඵවං මහෙසකො; ඵවං මහානුභාවො.

ඵවමෙව බො භික්ඛවෙ, යද් නථාගතො ලොකෙ උප්පජ්ජති අරහං සම්මාසම්බුද්ධො විජ්ජාචරණසම්පන්නො සුගතො ලොකවිදු අනුත්තරො පුරිසදම්මසාරම් සත්ථා දෙවම්බුස්සානං බුද්ධො භගවා, සො ධම්මං දෙසෙති : ඉති රූපං, ඉති රූපස්ස සමුදයො, ඉති රූපස්ස අත්ථබ්බමො. ඉති වෙදනා-පෙ-ඉති සස්සයු-පෙ-ඉති සඛ්ඛාරා-පෙ-ඉති විස්සයුණං, ඉති විස්සයුණස්ස සමුදයො, ඉති විස්සයුණස්ස අත්ථබ්බමො.

1. 2. 3. 5.

දෙවැනි අරහත්ත සූත්‍රය

77. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, රූපය අනිත්‍යයි. යමෙක් අනිත්‍ය ද, එය දුක යි. යමෙක් දුක් ද, එය අනාත්ම යි. යමෙක් අනාත්ම ද, එය “තෙල මාගේ නො වෙයි, තෙලෙ මම නො වෙමි, තෙල මාගේ ආත්ම නොවේ” යයි මෙසේ තෙල තතුසේ සමයක් ප්‍රඥයෙන් දතයුතු ය. වෙදනාව අනිත්‍ය ය ... සංඥාව අනිත්‍ය ය ... සංස්කාර අනිත්‍ය ය ... විඤ්ඤාන අනිත්‍ය ය. යමෙක් අනිත්‍ය ද, එය දුක යි. යමෙක් දුක් ද, එය අනාත්ම යි. යමෙක් අනාත්ම ද, එය “තෙල මාගේ නො වෙයි, තෙලෙ මම නො වෙමි, තෙල මාගේ ආත්ම නො වේ” යයි මෙසේ තෙල තතුසේ සමයක් ප්‍රඥයෙන් දක්කයුතු.

මහණෙනි, මෙසේ දක්නා ශ්‍රැතවත් ආයතීශ්‍රාවක රූපයෙහි දු කලකිරෙයි, වෙදනාහි දු කලකිරෙයි, සංඥයෙහි දු කලකිරෙයි, සංස්කාරයෙහි දු කලකිරෙයි, විඤ්ඤානෙහි දු කලකිරෙයි. කලකිරෙනුයේ නො ඇලෙයි. නො ඇලෙනුයේ ඵ්ථෙයි. ඵ්ථුණු කල්හි ඵ්ථුණේ ය යන ඥානය වෙයි. ජාතිය ක්ෂය විය, බලිසර වැය නිව්වන ලද, කරණිකරන ලද, මේ රහත්බව පිණිස කටයුතු අත් කියෙක් නැති යි දනිමි.

මහණෙනි, සත්ත්වාවාස යම්නාක් ද, භවාග්‍රය යම්නාක් ද, ඒනාක් ලොකයෙහි මොහු අග්‍රයභ, මොහු ශ්‍රේෂ්ඨයභ. ඔහු කවරහ : රහත්හු යි වදළසේක.

1. 2. 3. 6.

සීහොසම සූත්‍රය

78. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, මාගරාජන් වූ සිංහ සවස් වේලෙහි වාසස්ථානයෙන් නික්මෙයි. වාසයෙන් නික්මැ වජ්ඣයි, වැජ්ඣැ භාත්පසැ සතරදික් පරික්ෂා කොට බලයි. භාත්පසැ සතරදික් බලා තෙවටක් සිහනද කෙරෙයි. තෙවටක් සිහනද කොට ගොදුරු පිණිස යයි.

මහණෙනි, යමකිසි තිරිසන්ගිය ප්‍රාණි කෙනෙක් නාදකරන සිංහමාගරාජයාගේ ශබ්දය අසද්ද, ඔහු බෙහෙවින් භයට සන්ත්‍රාසයට සංවේගයට පැමිණෙත්. බිලයෙහි වසන සත්හු බිලයට වදිති, දියෙහි වසන සත්හු දියට වදිති, වනය වාස කොට ඇති සත්හු වනයට වදිති, පක්ෂිහු අභය භජනය කෙරෙත්. මහණෙනි, ගම් නියම්ගම් රජදහන්හි දෘඪවරපටින් බැලුණු රජුට අයත් යම් මැහස්කිහු ඇද්ද ඔහු දු ඒ බන්ධනයන් සිඳැ ගෙන බිඳැ ගෙන බියපත් වූවාහු මලවූ හෙළමින් යම් ඒ තැනෙකැ පලා යෙත්. මහණෙනි, මාගරාජන් වූ සිංහ තිරිසන් ගිය සතුන් අතුරින් මෙබඳු මහත් සාද්ධි ඇතියෙකැ, මෙබඳු මහෙශාකායයෙකැ, මෙබඳු මහත් අනුභාව ඇතියෙකි.

මහණෙනි, එ පරිදි මැ යම් කලෙක අර්හත් වූ සංඝස්ස සම්බුද්ධ වූ විද්‍යාවරණ සම්පන්න වූ සුගත වූ ලොකවිද් වූ අනුත්තර පුරුපදමසාරථී වූ දෙවමිනිස්තට ශාස්තෘ වූ බුද්ධ වූ භගවත් වූ තථාගතයන් වහන්සේ ලොවැ උපදනාසේක් ද, ඔබ දහම් දෙසත් : “රූපය මෙතෙකැ, රූපසමුදය මෙතෙකැ, රූපයාගේ අත්ථඨිගමය මෙතෙකි. වෙදනාව මෙතෙකැ ... සංඥාව මෙතෙකැ ... සංස්කාර මෙතෙකැ ... විඤ්ඤාන මෙතෙකැ, විඤ්ඤාන සමුදය, මෙතෙකැ, විඤ්ඤාන අත්ථඨිගමය මෙතෙකි,, (මෙසේ දෙසත්).

යෙපි තෙ භික්ඛවෙ, දෙවා දිස්සායුක්ඛා වණ්ණවනො, සුඛබ්බලා උච්චෙසු විමානෙසු ඕරට්ඨිතිකා, තෙපි නථාගහස්ස ධම්මදෙසනං සුඛා සෙභ්‍රායෝග්‍යා භයං සන්නාසං සංවෙගං අපඤ්ඤානි. අනිච්චාච නිර් හො මයං සමානා නිච්චලානි අමඤ්ඤිමහ, අද්ඛවාච නිර් හො මයං සමානා ධ්‍රුවමානි අමඤ්ඤිමහ. අසස්සතාච නිර් හො මයං සමානා සස්සතමානි අමඤ්ඤිමහ. මයං පි නිර් හො අනිච්චා අද්ඛවා අසස්සතා සක්කායපට්ඨාපනානි.

එවං මහිද්ධිකො ඛො භික්ඛවෙ, නථාගතො සද්දෙව්භාස්ස ලොකස්ස එවං මහෙසකෙඛා එවං මහානුභාවොති. ඉදමචොච භගවා ඉදං වතා සුගතො අථාපරං එතදචොච සත්ථා :

යද ඛුඤ්ඤො අභිඤ්ඤාය ධම්මවක්ඛනං පච්ඡන්ති
සද්දෙව්භාස්ස ලොකස්ස සත්ථා අපච්ඡිග්ගලො,

භක්කායඤ්ච නිරොධඤ්ච සක්කායස්ස ච සමාවං.
අරියං චට්ඨමිතිකං මග්ගං දුක්ඛපසමගාමිනං,

යෙපි දිස්සායුක්ඛා දෙවා වණ්ණවනො, යසස්සිනො
තිතා සන්නාසමාපාදං සිහසෙස්සිතරෙ මගා,

අච්ඡිච්ඡන්තා සක්කායං අනිච්චා නිර් හො මයං
සුඛා අරහතො වාහාං පිපපමුත්තස්ස තාදිනොති.

1. 2. 3. 7.

බඤ්ඤිතස්ස සුත්තං

69. සාමජීයං :

යෙ හි කෙව් භික්ඛවෙ, සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා අනාඤ්ඤිනං පුබ්බෙතිවාසං අනුස්සරමානා අනුස්සරන්ති, සබ්බෙ තෙ පඤ්චපාදානි කිංකෙ අනුස්සරන්ති, එතෙසං වා අඤ්ඤන්තරං.

“එවංරූපො අහොසිං අනිතමඤ්ඤානන්ති” ඉති වා හි භික්ඛවෙ, අනුස්සරමානො රූපඤ්ඤෙව අනුස්සරති. “එවංවේදනො අහොසිං අනිතමඤ්ඤානන්ති” ඉති වා භික්ඛවෙ, අනුස්සරමානො වේදනඤ්ඤෙව අනුස්සරති. එවංසඤ්ඤාදි අහොසිං අනිතමඤ්ඤානන්ති ඉති වා භික්ඛවෙ, අනුස්සරමානො සඤ්ඤාං මෙව අනුස්සරති. එවංසංඛාරො අහොසිං අනිතමඤ්ඤානන්ති ඉති වා හි, භික්ඛවෙ, අනුස්සරමානො සංඛාරෙව අනුස්සරති. එවංවිඤ්ඤාණො අහොසිං අනිතමඤ්ඤානන්ති ඉති වා හි භික්ඛවෙ, අනුස්සරමානො විඤ්ඤාණෙව අනුස්සරති.

කිංඤ්ච භික්ඛවෙ, රූපං වදෙථ : රූපනීති ඛො භික්ඛවෙ, තස්මා රූපනති චූචිති. කෙත රූපනී : සිතෙන පි රූපනී උණෙන පි රූපනී ජිහ්වණං පි රූපනී ඵපාභායං පි රූපනී ඛංසමකප්පවාතානප සිරිංසප්පමප්පොතං පි රූපනී. රූපනීති ඛො භික්ඛවෙ, තස්මා රූපනති චූචිති.

1. එවං සඤ්ඤා - මජ්ඣං, සා.

මහණෙනි, දීර්ඝායුෂ්ණ වූ චර්ණවත් වූ සුබබ්‍රහ්ම වූ උස්මිනේහි චිරස්ථායී වැ සිටුනා යම් දෙවිකෙනෙක් ඇද්ද, උහුදු තථාගතයන්ගේ දම්දෙසුම් අසා බොහෙවින් බියට සන්ත්‍රාසයට සංවෙගයට පැමිණෙති : “භවත්ති, අපි අතීතය වුවමෝ නිත්‍යයමිහ යි සිතුවහ. භවත්ති, අපි අබ්‍රුව දිව්‍යවේ ධ්‍රැවයමිහ යි සිතුවහ. භවත්ති, අපි අභාශ්වත වුවමෝ භාශ්වතයමිහ යි සිතුවහ. භවත්ති, අපි වනාහි අතීතයමිහ, අබ්‍රුවයමිහ. අභාශ්වතයමිහ, සත්කාය පරියාපන්තයමිහ” යි (සංවේගදන්තව්).

මහණෙනි, තථාගතයන් සදෙවන ලොකයාට මෙසේ මහත් සාද්ධි ඇතියහ, මෙසේ චෛත්‍යාකාශයහ, මෙසේ මහානුභාවයහ යි භගවත්හු තෙල වදළහ. සුගතයන් වහන්සේ මෙය වදාරා වැලිත් ශාස්තෘන් වහන්සේ තදන්‍ය වූ තෙල භාෂෙළ ද වදළහ :

1. දෙවියන් සහිත ලොකයාට ශාස්තෘ වූ අප්‍රතිපුද්ගල වූ සර්වඥයන් වහන්සේ යම් කලෙක විශිෂ්ටඥනයෙන් දන ධර්මවත්‍රය පවත්වාලූ සේක් ද,
2. සත්කාය (සංස්කෘතිය) හා නිරොධය හා සත්කාය සමභවය හා දුක් සන්තිද්‍රවන අරිඅටහිමහ හා (දෙසත් ද),
3. චර්ණවත් යගස්ව වූ දීර්ඝායුෂ්ණ වූ යම් දෙවිකෙනෙක් ඇද්ද, (ඔහු හැට) සිංහයාගේ නාද අසා ඉතර ජාගයන් බියට පත්වන්නාක් මෙන් හිත වැ (මෙසේ) සන්ත්‍රාසයට පැමිණියහ.
4. භවත්ති, අපි සත්කායය පැන නැගී ගියමහ, අතීතයමිහ යි විප්‍රමුක්ත වූ නාදී ගුණ ඇති අර්හත් වූ බුදුන්ගේ වාක්‍යය අසා දකුමිහ යි.

1. 2. 3. 7.

බණ්ණාසන සූත්‍රය

79. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, අනෙකුත් පූර්වජිව්‍යය වුවහින් මෙතෙහි කරන යම් වැ ප්‍රමාණ කෙනෙක් හෝ ප්‍රාග්ධන කෙනෙක් හෝ අනුස්මරණය කෙරෙත් ද, එහැට පසුදෙව්‍යාදාන ජිකන්ධයන් අනුස්මරණ කෙරෙති, කුලන් අනුරත් අනාපාරයක් හෝ අනුස්මරණ කෙරෙත්.

මහණෙනි, “අතීත කාලයෙහි මෙබඳු රූප ඇතියෙට වීම” යි හෝ සිහි කරන්නේ රූපස්කන්ධය වැ සිහි කෙරෙයි. මහණෙනි, “අතීතකාලයෙහි මෙබඳු වේදනා ඇතියෙට වීම” යි හෝ සිහිකරන්නේ වේදනාස්කන්ධය වැ සිහි කෙරෙයි. මහණෙනි, “අතීතකාලයෙහි මෙබඳු සංඥා ඇතියෙට වීම” යි හෝ සිහිකරන්නේ සංඥාස්කන්ධය වැ සිහි කෙරෙයි. මහණෙනි, “අතීතකාලයෙහි මෙබඳු සංස්කාර ඇතියෙට වීම” යි හෝ සිහිකරන්නේ සංස්කාරයන් වැ සිහි කෙරෙයි. මහණෙනි, “අතීතකාලයෙහි මෙබඳු විඤ්ඤා ඇතියෙට වීම” යි හෝ සිහි කරන්නේ විඤ්ඤාස්කන්ධය වැ සිහි කෙරෙයි.

මහණෙනි, කවර කරුණින් රූපය නියන්තේ ය යත් : මහණෙනි, “බිඳේ” නුයි එයින් රූපය යි කියනු ලැබෙයි, කුමකින් බිඳේ ය යත් : ඕනෙයෙකු බිඳෙයි, උප්පයෙකු බිඳෙයි, බබ්බසිසිනුදු බිඳෙයි, පච්ඡිනුදු බිඳෙයි. බැහැ ලේ බොන වැසිය - විද ලේ බොන පිදුරු ය - වාත ය - ආතප ය - දීර්ගජාති ය යන මොවුන්ගේ සංස්පර්ශ යෙකු බිඳේ. මහණෙනි, “බිඳේනු” යි එයින් රූප යි කියනු ලැබේ.

කිඤ්ච භික්ඛවෙ, වෙදනං වදෙථ : වෙදියනීති¹ බො භික්ඛවෙ, තස්මා වෙදනානි චූළවති කිඤ්ච වෙදියනී² සුඛමපි වෙදියනි දුක්ඛමපි වෙදියනි අදුක්ඛමසුඛමපි වෙදියනි. වෙදියනීති බො භික්ඛවෙ, තස්මා වෙදනානි චූළවති.

කිඤ්ච භික්ඛවෙ, සඤ්ඤං වදෙථ : සඤ්ඤානානිති බො භික්ඛවෙ, තස්මා සඤ්ඤානි චූළවති. කිඤ්ච සඤ්ඤානානි : නිලමපි සඤ්ඤානානි ; පිතකමපි සඤ්ඤානානි ; ලොභිතකමපි සඤ්ඤානානි ; ඔදතමපි සඤ්ඤානානි. සඤ්ඤානානිති බො භික්ඛවෙ, තස්මා සඤ්ඤානි චූළවති.

කිඤ්ච භික්ඛවෙ, සඛ්ඛාරෙ වදෙථ : සඛ්ඛතං අභිසඛ්ඛරොනානිති භික්ඛවෙ, තස්මා සඛ්ඛාරානි චූළවනති. කිඤ්ච සඛ්ඛතං අභිසඛ්ඛරොනානි : රූපං රූපතතාය³ සඛ්ඛතං අභිසඛ්ඛරොනානි. වෙදනං වෙදනතතාය සඛ්ඛතං අභිසඛ්ඛරොනානි. සඤ්ඤං සඤ්ඤතතාය සඛ්ඛතං අභිසඛ්ඛරොනානි. සඛ්ඛාරෙ සඛ්ඛාරතතාය සඛ්ඛතං අභිසඛ්ඛරොනානි. විඤ්ඤාණං විඤ්ඤාණතතාය සඛ්ඛතං අභිසඛ්ඛරොනානි. සඛ්ඛතං අභිසඛ්ඛරොනානිති බො භික්ඛවෙ, තස්මා සඛ්ඛාරානි චූළවනති.

කිඤ්ච භික්ඛවෙ, විඤ්ඤාණං වදෙථ : විජානානිති බො භික්ඛවෙ, තස්මා විඤ්ඤාණනානි චූළවති. කිඤ්ච විජානානි : අමබ්බලමපි විජානානි, තිත්තකමපි විජානානි, කට්ඨකමපි විජානානි, මධුරකමපි³ විජානානි, බාරිකමපි විජානානි, අබාරිකමපි විජානානි, ලොඤ්ඤකමපි විජානානි, අලොඤ්ඤකමපි විජානානි. විජානානිති බො භික්ඛවෙ, තස්මා විඤ්ඤාණනානි චූළවති.

තඤ්ඤ භික්ඛවෙ, සුතවා අරියසාවකො ඉති පටිසඤ්චිකකති : අහං බො එතරගි රූපෙන ඛජ්ජාමි, අනිත්තමසං අභ්භානං එවමෙව රූපෙන ඛජ්ජං, සෙය්‍යථාපි එතරගි පච්චුප්පනෙන රූපෙන ඛජ්ජාමි. අහං වෙච බො පන අනාගතං රූපං අනිත්තකොයං, අනාගතමසං අභ්භානං එවමෙව රූපෙන ඛජ්ජොයං, සෙය්‍යථාපි එතරගි පච්චුප්පනෙන රූපෙන ඛජ්ජාමිති. සො ඉති පටිසඤ්චාය අනිත්තමං රූපමිං අනපෙබ්බො භොති අනාගතං රූපං නානිත්තකො පච්චුප්පනාය රූපස්ස නිබ්බද්ධ විරුගාය නිරුධාය පටිපනෙනා භොති.

අහං බො එතරගි වෙදනාය ඛජ්ජාමි, අනිත්තමසං අභ්භානං එවමෙව වෙදනාය ඛජ්ජං සෙය්‍යථාපි එතරගි පච්චුප්පනාය වෙදනාය ඛජ්ජාමි. අහං වෙච බො පන අනාගතං වෙදනං අනිත්තකොයං අනාගතමසං අභ්භානං එවමෙව වෙදනාය ඛජ්ජොයං, සෙය්‍යථාපි එතරගි පච්චුප්පනාය වෙදනාය ඛජ්ජාමිති. සො ඉති පටිසඤ්චාය අනිත්තම වෙදනාය අනපෙබ්බො භොති, අනාගතං වෙදනං නානිත්තකො පච්චුප්පනාය වෙදනාය නිබ්බද්ධ විරුගාය නිරුධාය පටිපනෙනා භොති.

1. වෙදියනීති - මජ්ඣං, ස්‍යා
2. රූපතතාය - අට්ඨකථා.
3. මධුරමපි - මජ්ඣං, ස්‍යා.

මහණෙනි, කවර කරුණින් වෙදනා කියන්නේ ය යත් : මහණෙනි, “වළඳ කෙරේ” නුයි එයින් වෙදනා යි කියනු ලැබෙයි. කුමක් වළඳ කෙරෙයි යත් : සුඛය ද වළඳ කෙරෙයි. දුඃඛය ද වළඳ කෙරෙයි, උපෙක්ෂාව ද වළඳ කෙරේ. මහණෙනි, මෙසේ වළඳ කෙරේ නු යි එයින් වෙදනා යි කියනු ලැබේ.

මහණෙනි, කවර කරුණින් සංඤා කියන්නේ ය යත් : මහණෙනි, “හඳුනාගනී” නුයි එයින් සංඤා යි කියනු ලැබෙයි. කවර කරුණින් හඳුනයි යත් : නිල ද හඳුනයි, කහවන ද හඳුනයි, ලෙහෙවන ද හඳුනයි, සුද ද හඳුනයි. මහණෙනි, මෙසේ “හඳුනා” නුයි එයින් සංඤා යි කියනු ලැබේ.

මහණෙනි, කවර කරුණින් සංස්කාර කියන්නේ ය යත් : මහණෙනි, “සඬ්ඛන කොට අභිසංස්කරණ කෙරෙත්” නුයි එයින් සංස්කාරාණ යි කියනු ලැබෙත්. කවර කරුණින් සඬ්ඛනය අභිසංස්කරණ කෙරෙති යත් : රූපය රූපය පිණිස සඬ්ඛන කොට අභිසංස්කරණය කෙරෙති, වෙදනාව වෙදනා පිණිස සඬ්ඛන කොට අභිසංස්කරණය කෙරෙති, සංඤාව සංඤා පිණිස සඬ්ඛන කොට අභිසංස්කරණය කෙරෙති, සංස්කාර සංස්කාර පිණිස සඬ්ඛන කොට අභිසංස්කරණය කෙරෙයි. විඤ්ඤාන විඤ්ඤාන පිණිස සඬ්ඛන කොට අභිසංස්කරණය කෙරෙත්. “මහණෙනි, සඬ්ඛන කොට අභිසංස්කරණ කෙරෙත්” නුයි එයින් සංස්කාරාණ යි කියනු ලැබෙත්.

මහණෙනි, කවර කරුණින් විඤ්ඤාන කියන්නේ ය යත් : මහණෙනි, “විජානන කෙරේ” නුයි එයින් විඤ්ඤාන යයි කියනු ලැබෙයි. කවර කරුණින් විජානන කෙරේ ය යත් : ඇඹුල ද විජානන කෙරෙයි, තිත්ත ද විජානන කෙරෙයි, කටුකරස ද විජානන කෙරෙයි, ඔටුරරස ද විජානන කෙරෙයි, කරරස ද විජානන කෙරෙයි. නොකරරස ද විජානන කෙරෙයි, ලුණුරස ද විජානන කෙරෙයි, නොලුණුරස ද විජානන කෙරේ. මහණෙනි, මෙසේ “විජානන කෙරේ” නුයි එයින් විඤ්ඤාන යි කියනු ලැබේ.

මහණෙනි, එහි ශ්‍රැතවත් ආයතීශ්‍රාවක මෙසේ නුවණින් සලකා බලයි : “මම චූකලී දැන් රූපය විසින් කනු ලබමි. යම්සේ දැන් පච්චුප්පන්න රූපය විසින් කනු ලබමි ද, එසෙයින් ම ඉකුන් කල්හි දු රූපය විසින් කනු ලැබිමි. මම අනාගතරූපය පතම නම් යම් පරිදි දැන් ප්‍රත්‍යුත්පන්න රූපය විසින් කනු ලබමි ද, එපරිදි මම අනාගතකාලයෙහි දු රූපය විසින් කනු ලබමි” යි හෙ මෙසේ ප්‍රත්‍යාවෙක්ෂා කොට අතීතරූපයෙහි නිරපෙක්ෂ වෙයි, අනාගතරූපය නො පතයි, ප්‍රත්‍යුත්පන්න රූපය පිළිබඳ වෑ නිර්වේදය පිණිස විරාගය පිණිස නිරෝධය පිණිස පිළිපන්නේ වේ.

“මම චර්තමානයෙහි වෙදනාව විසින් කනු ලබමි. මම යම් පරිදි දැන් ප්‍රත්‍යුත්පන්න වෙදනාව විසින් කනු ලබමි ද, අතීත කාලයෙහි දු එපරිදි ම වෙදනාව විසින් කනු ලැබිමි. මම වනාහි අනාගතවෙදනාව පතම නම් යම් පරිදි දැන් ප්‍රත්‍යුත්පන්න වෙදනාව විසින් කනු ලබමි ද, එපරිදි ම අනාගතකාලයෙහි දු වෙදනාව විසින් කනු ලබමි” යි හෙ මෙසේ ප්‍රත්‍යාවෙක්ෂා කොට අතීතවෙදනාව පිළිබඳ වෑ නිරපෙක්ෂ වෙයි, අනාගතවෙදනාව නො පතයි. ප්‍රත්‍යුත්පන්නවෙදනාව පිළිබඳ කොට නිර්වේදය පිණිස විරාගය පිණිස නිරෝධය පිණිස පිළිපන්නේ වේ.

අහං බො එතරති සඤ්ඤාය ඛජ්ජාමි - පෙ - අහං බො එතරති සඤ්ඤායෙති ඛජ්ජාමි. අනිත්තමපහං අභ්‍යානං එවමෙව සඤ්ඤායෙති ඛජ්ජාමි, සෙය්‍යථාපි එතරති පච්චුප්පනෙනති සඤ්ඤායෙති ඛජ්ජාමි, අහං වෙව බො පන අනාගතෙ සඤ්ඤායෙ අභිනන්දෙය්‍යං, අනාගතමපහං අභ්‍යානං එවමෙව සඤ්ඤායෙති ඛජ්ජාමි, සෙය්‍යථාපි එතරති පච්චුප්පනෙනති සඤ්ඤායෙති ඛජ්ජාමිති සො ඉති පටිසඤ්ඤාය අනිත්තෙසු සඤ්ඤායෙසු අනපෙබ්බො භොති, අනාගතෙ සඤ්ඤායෙ නාභිනන්දති, පච්චුප්පනානං සඤ්ඤායානං නිබ්බද්ධය විරුගාය නිරුධාය පටිපන්නො භොති.

අහං බො එතරති විඤ්ඤායෙත ඛජ්ජාමි. අනිත්තමපහං අභ්‍යානං එවමෙව විඤ්ඤායෙත ඛජ්ජාමි, සෙය්‍යථාපි එතරති පච්චුප්පනෙනති විඤ්ඤායෙත ඛජ්ජාමි. අහං වෙව බො පන අනාගතං විඤ්ඤායං අභිනන්දෙය්‍යං, අනාගතමපහං අභ්‍යානං එවමෙව විඤ්ඤායෙත ඛජ්ජාමි, සෙය්‍යථාපි එතරති පච්චුප්පනෙනති විඤ්ඤායෙත ඛජ්ජාමි. සො ඉති පටිසඤ්ඤාය අනිත්තෙසු විඤ්ඤායෙසු අනපෙබ්බො භොති අනාගතං විඤ්ඤායං නාභිනන්දති පච්චුප්පනායං විඤ්ඤායෙයං නිබ්බද්ධය විරුගාය නිරුධාය පටිපන්නො භොති

තං කිං මඤ්ඤාප භික්ඛවෙ, රූපං නිව්චං වා අත්ථිවං වාති? “අත්ථිවං භනෙන”. “යමපනාතිව්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති? “දුක්ඛං භනෙන.” යමපනාතිව්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං කල්ලං නු තං සමනුපසිඤ්ඤාමං: “එතං මම, එසො’හමස්මි, එසො මෙ අත්තා”ති? “නො භෙතං භනෙන,” වෙදනා - පෙ - සඤ්ඤා - පෙ - සඤ්ඤාය - පෙ - විඤ්ඤායං නිව්චං වා අත්ථිවං වාති? “අත්ථිවං භනෙන,” යමපනාතිව්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති? ” “දුක්ඛං භනෙන,” යමපනාතිව්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං කල්ලං නු තං සමනුපසිඤ්ඤාමං: “එතං මම, එසො’හමස්මි, එසො මෙ අත්තා”ති? “නො භෙතං භනෙන”.

තස්මාතිහ භික්ඛවෙ, යං කිඤ්ඤි රූපං අනිත්තානාගතපච්චුප්පනාං අජ්ඣත්තං වා බහිඤ්ඤා වා ඔදාරිකං වා සුබ්බමං වා භීතං වා පඤ්ඤිතං වා යං දුරෙ සන්තිකෙ වා, සබ්බං රූපං “නෙතං මම, නෙසො’හමස්මි, න මෙ සො අත්තා”ති, එවමෙතං යථාභූතං සමමප්පඤ්ඤාය දට්ඨබ්බං. යං කාචි වෙදනා - පෙ - යං කාචි සඤ්ඤා - පෙ - යෙ කෙචි සඤ්ඤාය - පෙ - යං කිඤ්ඤි විඤ්ඤායං අනිත්තානාගතපච්චුප්පනාං අජ්ඣත්තං වා බහිඤ්ඤා වා ඔදාරිකං වා සුබ්බමං වා භීතං වා පඤ්ඤිතං වා යං දුරෙ සන්තිකෙ වා, සබ්බං විඤ්ඤායං “නෙතං මම, නෙසො’හමස්මි, න මෙසො අත්තා”ති එවමෙතං යථාභූතං සමමප්පඤ්ඤාය දට්ඨබ්බං.

අයං වුට්ඨති භික්ඛවෙ, අරියසාවකො අපච්ඡාති, නො ආච්ඡාති, පජ්ඣති, න උපාදියති, විසිනෙති, නො උසිනෙති¹ විට්ඨපෙති, න සක්ඛුපෙති.

1. විසෙනෙති, නො උසෙසනෙති. - සිමු

“මම දැන් සංඥාව විසින් කනු ලබමි ... මම වනාහි දැන් සංස්කාර විසින් කනු ලබමි. මම යම් පරිදි දැන් ප්‍රත්‍යක්ෂපත්ත සංස්කාර විසින් කනු ලබමි ද එපරිදිම අනිත්‍යකාලයෙහි ද සංස්කාර විසින් කනු ලැබීමි. මම වනාහි අනාගතසංස්කාර පතම නම් යම් පරිදි දැන් ප්‍රත්‍යක්ෂපත්තසංස්කාර විසින් කනු ලබමි ද, එ පරිදි ම අනාගතකාලයෙහි ද සංස්කාර විසින් කනු ලබමි”යි හෙ මෙසේ ප්‍රත්‍යවේක්ෂා කොට අනිත්‍යසංස්කාර කොටරහි නිරපේක්ෂ වෙයි. අනාගතසංස්කාර නො පතයි, ප්‍රත්‍යක්ෂපත්තසංස්කාර පිළිබඳ කොට නිර්වේදය පිණිස විරාගය පිණිස නිරොධය පිණිස පිළිපත්තේ වේ.

“මම දැන් විඤනය විසින් කනු ලබමි. මම යම් පරිදි දැන් ප්‍රත්‍යක්ෂපත්ත විඤනය විසින් කනු ලබමිද, අනිත්‍යකාලයෙහි ද එපරිදි ම විඤනය විසින් කනු ලැබීමි. මම වනාහි අනාගතවිඤනය පතම නම් මම යම් පරිදි දැන් ප්‍රත්‍යක්ෂපත්ත විඤනය විසින් කනු ලබමි ද, එපරිදි ම අනාගතකාලයෙහි ද විඤනය විසින් කනු ලබමි” යි හෙ මෙසේ ප්‍රත්‍යවේක්ෂා කොට අනිත්‍යවිඤනය කෙරෙහි නිරපේක්ෂ වෙයි, අනාගතවිඤනය නො පතයි, ප්‍රත්‍යක්ෂපත්ත විඤනය පිළිබඳ කොට නිර්වේදය පිණිස විරාගය පිණිස නිරොධය පිණිස පිළිපත්තේ වේ.

මහණෙනි, කෙසේ හඟිවූ ද, රූපය නිත්‍ය හෝ අනිත්‍ය වේ දැ යි ? වහන්ස, අනිත්‍ය යැ. යමෙක් අනිත්‍ය වේ නම් හෙ දුඃඛ හෝ සුඛ වේ දැ යි ? වහන්ස, දුක් යැ. යමෙක් අනිත්‍ය වේ නම් දුක් වේ නම් පෙරළෙන සැහැටි ඇත් නම් “තෙල මාගේ යැ. මම තෙලෙ වෙමි, තෙලෙ මාගේ ආත්ම යයි” එය නුවණින් දක්නට කල‍්‍ය වේ දැ යි ? වහන්ස, තෙල කරුණ එසේ නො වේ ම යැ.

මහණෙනි, එ කරුණින් ම ආධ්‍යාත්මික වේවයි ඛාගිර වේවයි ඔළාරික වේවයි සියුම් වේවයි හිත වේවයි ප්‍රණීත වේවයි දුරෙහි වේවයි හටියෙහි වේවයි අභිභානාගත ප්‍රත්‍යක්ෂපත්ත යම් මැ රූපයෙක් ඇත් නම් එ හැට රූපය “තෙල මාගේ නො වෙයි, මම තෙලෙ නොවෙමි, තෙලෙ මාගේ ආත්ම නො වේ” යයි මෙසේ තෙල කරුණ ඇති සැටි සම‍්‍යක් ප්‍රඥයෙන් දනගුතු ය. යම් මැ වේදනායෙක් ඇත් ද ... යම් මැ සංඥයෙක් ඇත් ද ... යම් මැ සංස්කාරයක් ඇත් ද ... අධ්‍යාත්ම වේවයි ඛාගිර වේවයි ඔළාරික වේවයි සුක්ෂ්ම වේවයි හිත වේවයි ප්‍රණීත වේවයි දුරෙහි වේවයි හටියෙහි වේවයි අනිත්‍ය අනාගත ප්‍රත්‍යක්ෂපත්ත වූ යම් මැ විඤනයෙක් ඇත් ද, “තෙල මාගේ නො වෙයි, තෙල මම නො වෙමි, තෙල මාගේ ආත්ම නො වේ”යි තෙල කරුණ මෙසේ ඇති සැටි යෙත් සම‍්‍යක්ප්‍රඥයෙන් දනගුතු යි.

මහණෙනි, මේ ආයතියාවක (සසරවට) ඉවත් කෙරෙයි. නො රැස් කෙරෙයි, දුරැලයි, නො හනි‍යි, විසුරුවයි, නො කැටි කෙරෙයි, නිවයි, නො දල්වා යි කියනු ලැබේ.

කිඤ්ච අපචිනාති, නො ආචිනාති : රූපං අපචිනාති, නො ආචිනාති. වේදනං අපචිනාති, නො ආචිනාති සංඤ්ඤං අපචිනාති, නො ආචිනාති. සංඛාරෙ අපචිනාති, නො ආචිනාති. විඤ්ඤාණං අපචිනාති, නො ආචිනාති.

කිඤ්ච පච්ඡති, න උපාදියති : රූපං පච්ඡති න උපාදියති. වේදනං පච්ඡති න උපාදියති. සංඤ්ඤං-පෙ-සංඛාරෙ පච්ඡති, න උපාදියති. විඤ්ඤාණං පච්ඡති, න උපාදියති.

කිඤ්ච විසිනෙති, න උසිනෙති : රූපං විසිනෙති න උසිනෙති. වේදනං විසිනෙති න උසිනෙති. සංඤ්ඤං - පෙ - සංඛාරෙ - පෙ - විඤ්ඤාණං විසිනෙති න උසිනෙති.

කිඤ්ච විට්ඨපෙති, න සක්ඛුපෙති : රූපං විට්ඨපෙති, න සක්ඛුපෙති. වේදනං විට්ඨපෙති, න සක්ඛුපෙති. සංඤ්ඤං - පෙ - සංඛාරෙ විට්ඨපෙති, න සක්ඛුපෙති. විඤ්ඤාණං විට්ඨපෙති, න සක්ඛුපෙති.

එවං පස්සං භික්ඛවෙ, සුඛවා අරියසාවකො රූපස්මිම්පි නිබ්බිඤ්ඤාති වේදනාය'පි නිබ්බිඤ්ඤාති සංඤ්ඤාය'පි-පෙ-සංඛාරෙසුපි-පෙ-විඤ්ඤාණස්මිම්පි නිබ්බිඤ්ඤාති නිබ්බිඤ්ඤාති විරජ්ජති විරුහා විමුච්චති විමුක්ඛාසම්. විමුක්ඛාසෙති ඤ්ඤාණං භොති. ඛිණ්ණා ජාති වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං කතං කරණීයං නාපරං ඉත්තකායෙති පච්ඡානාති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ, භික්ඛු නෙවාචිනාති න අපචිනාති. අපචිනිත්වා සිතො. නෙව පච්ඡති, න උපාදියති, පච්ඡිත්වා සිතො. නෙව විසිනෙති න උසිනෙති. විසිනෙත්වා සිතො. නෙව විට්ඨපෙති න සක්ඛුපෙති විට්ඨපෙත්වා සිතො.

කිඤ්ච නෙවාචිනාති න අපචිනාති අපචිනිත්වා සිතො ; රූපං නෙවාචිනාති, න අපචිනාති, අපචිනිත්වා සිතො. වේදනං-පෙ-සංඤ්ඤං - පෙ-සංඛාරෙ-පෙ-විඤ්ඤාණං නෙවාචිනාති, න අපචිනාති, අපචිනිත්වා සිතො.

කිඤ්ච නෙව පච්ඡති න උපාදියති පච්ඡිත්වා සිතො : රූපං නෙව පච්ඡති න උපාදියති පච්ඡිත්වා සිතො. වේදනං නෙව පච්ඡති න උපාදියති. පච්ඡිත්වා සිතො. සංඤ්ඤං-පෙ-සංඛාරෙ-පෙ-විඤ්ඤාණං නෙව පච්ඡති න උපාදියති. පච්ඡිත්වා සිතො.

කිඤ්ච නෙව විසිනෙති, න උසිනෙති, විසිනෙත්වා සිතො : රූපං නෙව විසිනෙති න උසිනෙති විසිනෙත්වා සිතො. වේදනං නෙව විසිනෙති න උසිනෙති විසිනෙත්වා සිතො. සංඤ්ඤං-පෙ-සංඛාරෙ-පෙ-විඤ්ඤාණං නෙව විසිනෙති, න උසිනෙති, විසිනෙත්වා සිතො.

කිඤ්ච නෙව විට්ඨපෙති න සක්ඛුපෙති විට්ඨපෙත්වා සිතො : රූපං නෙව විට්ඨපෙති න සක්ඛුපෙති, විට්ඨපෙත්වා සිතො. වේදනං-පෙ-සංඤ්ඤං - පෙ-සංඛාරෙ-පෙ-විඤ්ඤාණං නෙව විට්ඨපෙති න සක්ඛුපෙති විට්ඨපෙත්වා සිතො.

එවං විමුක්ඛවිත්තං ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛුං සඉඤ්ඤ දෙවා සබ්බභික්ඛා සපජ්ජාපනිකා ආරකාව නමස්සනති :

“නමො තෙ පුරිතාජඤ්ඤා නමො තෙ පුරිසුත්තම්,
යස්ස තෙ නාභිජනාම සමපි නිස්සංඝ කොයසිති.”

කුමක් වනසා ද, නො රැස් කෙරේ ද යත් : රූපය වනසයි, නො රැස් කෙරෙයි. වේදනාව වනසයි, නො රැස් කෙරෙයි. සංඥාව වනසයි, නො රැස් කෙරෙයි. සංස්කාර වනසයි, නො රැස් කෙරෙයි. විඤ්ඤාන වනසයි, නො රැස් කෙරෙයි.

කුමක් දුරලා ද, නො ගනී ද යත් : රූපය දුරලයි, නො ගනියි. වේදනාව දුරලයි, නො ගනියි. සංඥාව ... සංස්කාර දුරලයි, නො ගනියි. විඤ්ඤාන දුරලයි, නො ගනියි.

කුමක් විසුරුවා ද, රැස් නො කෙරේ ද යත් : රූපය විසුරුවයි, රැස් නො කෙරෙයි. වේදනාව විසුරුවයි, රැස් නො කෙරෙයි. සංඥාව ... සංස්කාර ... විඤ්ඤාන විසුරුවයි, රැස් නො කෙරෙයි.

කුමක් නිවා ද, නො දල්වා ද යත් : රූපය නිවයි, නො දල්වයි. වේදනාව නිවයි, නො දල්වයි. සංඥාව ... සංස්කාර නිවයි, නො දල්වයි. විඤ්ඤාන නිවයි, නො දල්වයි.

උභෙතෙති, ටෙසේ දක්නා ග්‍රැහවත් ආයතීග්‍රාවක රූපයෙහි දු කලකිරෙයි, වේදනායෙහි දු කලකිරෙයි. සංඥාවෙහි දු ... සංස්කාරයන් කෙරෙහි දු ... විඤ්ඤානෙහි දු කලකිරෙයි, කල කිරෙන්නේ වරක්ත වෙයි. විරාග භෙතයෙන් විමුක්ත වෙයි, විමුක්ත වත් ම “විමුක්ත යෙව්”යි ඤානය වෙයි : “ජාතිය ක්ෂිණ විය, බලිසර වැස නිමවන ලදී. කරණි කරන ලද, මේ රහත් බව පිණිස අත් කියෙක් නැති”යි නුවණින් දැනී. උභෙතෙති, මේ මහණ රැස් නො කෙරෙයි, නො වනසයි, වනසා සිටියේ වෙයි. නො ම හැරැපියයි, නො ගනියි, හැරැ පියා සිටියේ වෙයි, නො ම විසුරුවයි, රැස් නො කෙරෙයි, විසුරුවා සිටියේ වෙයි. නො ම නිවයි, නො ම දල්වයි. නිවා සිටියේ යයි කියනු ලැබේ.

කුමක් නො ම රැස් කෙරේ ද නො ම වනසා ද, වනසා සිටියේ වේ ද යත් : රූපය නො ම රැස් කෙරෙයි, නො ම වනසයි, වනසා සිටියේ වෙයි. වේදනාව ... සංඥාව ... සංස්කාර ... විඤ්ඤාන නො ම රැස් කෙරෙයි, නො ම වනසයි, වනසා සිටියේ යැ.

කුමක් නො ම හරනේ ද, නො ගනී ද, හැරැ පියා සිටියේ වේ ද යත් : රූපය නො ම හරියි, නො ගනියි, හැරැ පියා සිටියේ යැ. වේදනාව නො ම හරියි, නො ගනියි, හැරැපියා සිටියේ යැ. සංඥාව ... සංස්කාර ... විඤ්ඤාන නො ම හරියි, නො ගනියි, හැරැපියා සිටියේ යැ.

කුමක් නො ම විසුරුවයි ද, රැස් නො කරයි ද, විසුරුවා සිටියේ වේ ද යත් : රූපය නො ම විසුරුවයි, නො ම රැස් කෙරෙයි, විසුරුවා සිටියේ යැ. වේදනාව නො ම විසුරුවයි, රැස් නො කෙරෙයි, විසුරුවා සිටියේ යැ. සංඥාව ... සංස්කාර ... විඤ්ඤාන නො ම විසුරුවයි, නො ම රැස් කෙරෙයි, විසුරුවා සිටියේ යැ.

කුමක් නිවාපියා ද නො දල්වා ද, නිවාපියා සිටියේ වේ ද යත් : රූපය නො ම නිවයි, නො ම දල්වයි, නිවාපියා සිටියේ යැ. වේදනාව ... සංඥාව ... සංස්කාර ... විඤ්ඤාන නො ම නිවයි, නො ම දල්වයි, නිවාපියා සිටියේ යි.

උභෙතෙති, ටෙසේ විමුක්ත සිත් ඇති මහණහට ඉන්ද්‍රියා සහිත චුත්ථයා සහිත ප්‍රජාපති සහිත දෙවියෝ දුරිත් ම නමස්කාර කෙරෙත්. (කෙසේ යැ :)

“යටක් ඇසිරි කොට ධ්‍යාන කරවු ද, යම් ඒ නොපගේ සිතැති නො දනුමිහ, පුරුෂ ශ්‍රේෂ්ඨයාණනි, නොපට නමස්කාර වේවා, පුරුෂොත්තමයාණනි, නොපට නමස්කාර වේවා”යි (කියා යි).

1. 2. 3. 8.

පිණෙඩාලා සුත්තං.

එවං මෙ සුත්තං එකං සමයං භගවා සකෙහාසු විහරති භාසිලමුක්ඛස්මිං නිශ්‍රොධාරාමෙ. අථ බො භගවා කිංකුසබ්බො පභංගො භගවා කිංකුසබ්බො පභංගො පුබ්බන්තසමයං නිවාසෙත්වා පභංගවිවරමාදය කපිලවත්ථුං¹ පිණෙඩාලා පාමිසි. කපිලවත්ථුස්මිං පිණෙඩාලා වරිත්වා පච්ඡාභ්‍යාසං පිණෙඩාලා පටික්ඛන්තො යෙන මහාවතං තෙනුපසංකම් දිවා විහාරාය, මහාවතං අපේකාගහෙත්වා බෙලුවලධිකාය මූලෙ දිවා විහාරං තිසිදි.

අථ බො භගවතො රහොගහස්ස පටිසලලිනස්ස එවං වෙනසො පරිචිතකො උදපාදි : ‘මයා බො කිංකුසබ්බො පචාලොහා,² සනෙත්ථ භික්ඛු නවා අවිරපබ්බජිතා අබුනාගතා ඉමං ධම්මවිනයං, තෙසං මමං අපස්සන්තානං සියා අඤ්ඤාථන්තං සියා විපරිණාමො. සෙය්‍යථාපි නාම චිච්ඡස්ස තරුණස්ස මාතරං අපස්සන්තස්ස සියා අඤ්ඤාථන්තං සියා විපරිණාමො. එවමෙවං සනෙත්ථ භික්ඛු නවා අවිරපබ්බජිතා අබුනාගතා ඉමං ධම්මවිනයං, තෙසං මමං අපස්සන්තානං සියා අඤ්ඤාථන්තං සියා විපරිණාමො. සෙය්‍යථාපි නාම චිච්ඡස්ස තරුණානං උදකං අලහන්තානං සියා අඤ්ඤාථන්තං සියා විපරිණාමො. එවමෙවං සනෙත්ථ භික්ඛු නවා අවිරපබ්බජිතා අබුනාගතා ඉමං ධම්මවිනයං, තෙසං මමං අලහන්තානං දස්සනාය සියා අඤ්ඤාථන්තං සියා විපරිණාමො. යනුනුනාහං යථෙව මයා පුබ්බෙ කිංකුසබ්බො අනුගහිතො, එවමෙවං එතරහි අනුගහෙත්‍යං භික්ඛුසබ්බන්ති.

අථ බො බ්‍රහ්මා සහමපති භගවතො වෙනසා වෙනොපරිචිතකක-
මඤ්ඤාය සෙය්‍යථාපි නාම බලවා පුරිතො සමමිඤ්ජිතං වා බාහං පසාරෙය්‍ය පසාරිතං වා බාහං සමමිඤ්ජෙය්‍ය, එවමෙවං බ්‍රහ්මලොකෙ අනතරහිතො භගවතො පුරතො පාතුරහොසි.

අථ බො බ්‍රහ්මා සහමපති එකංසං උක්ඛරාසබ්බං කරිත්වා යෙන භගවා තෙනඤ්ජලිමපණාමෙත්වා භගවන්තං එතදවොච : ‘එවමෙතං භගවා, එවමෙතං සුගති, භගවතා භනන්ත, භික්ඛුසබ්බො පචාලොහා සනෙත්ථ භික්ඛු නවා අවිරපබ්බජිතා අබුනාගතා ඉමං ධම්මවිනයං, තෙසං භගවන්තං අපස්සන්තානං සියා අඤ්ඤාථන්තං සියා විපරිණාමො. සෙය්‍යථාපි නාම චිච්ඡස්ස තරුණස්ස මාතරං අපස්සන්තස්ස සියා අඤ්ඤාථන්තං සියා විපරිණාමො. එවමෙවං සනෙත්ථ භික්ඛු නවා අවිරපබ්බජිතා අබුනාගතා ඉමං ධම්මවිනයං, තෙසං භගවන්තං අපස්සන්තානං සියා අඤ්ඤාථන්තං සියා විපරිණාමො. සෙය්‍යථාපි නාම චිච්ඡස්ස තරුණානං උදකං අලහන්තානං සියා අඤ්ඤාථන්තං සියා විපරිණාමො, එවමෙවං සනෙත්ථ භික්ඛු නවා අවිරපබ්බජිතා අබුනාගතා ඉමං ධම්මවිනයං, තෙසං භගවන්තං අලහන්තානං දස්සනාය සියා අඤ්ඤාථන්තං සියා විපරිණාමො.

අභිනන්දතු භනන්ත, භගවා භික්ඛුසබ්බං අභිවදතු භනන්ත, භගවා භික්ඛුසබ්බං. යථෙව භනන්ත, භගවතා පුබ්බෙ කිංකුසබ්බො අනුගහිතො, එවමෙවං එතරහි අනුගහෙත්‍යාතු භික්ඛුසබ්බන්ති.

1. කපිලවත්ථුස්මිං - සි. 1, 2, ස්‍යා

2. පචාලොහා - ස්‍යා, මජ්ඣං.

1. 2. 3. 8.

පිණ්ඩොලා සූත්‍රය

80. ටා ටිසින් පෙසස් අයන ලදි. එක් සමයෙකු හාගාවතුන් වහන්සේ ශාක්‍ය ජනපදයෙහි වූ කපිලවාස්තු පුර යටිපයෙහි නිග්‍රාධාරාමයෙහි වැඩ වසනාසේන. එකල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ නිසියට කරුණෙකු ලා භික්ෂු සංඝයා බැහැර කොට දෙවන දින පෙවරුයෙහි හැඳ පෙර වැ පා සිවුරු ගෙන කිඹුල්වනට පිටු පිණිස පිවිසි සේක. කිඹුල්වනෙහි පිටු පිණිස ගැබ්බූ බතින් පසු වැ පිණ්ඩපාතයෙන් වැලැකී යෙක් පහාටනය කරා දිවා විහාරය පිණිස එළඹී යේක. පහාටනයට එළඹ නගබුල් බෙලිරැකක් වුලා දිවා විහාරය පිණිස වැඩනුන් සේක.

එසඳු රහොගන වූ එකාකී වූ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙබඳු විෂයාපට්ඨනර්කයෙන් උපත : “ථා ටිසින් බික්සහහු බැහැර කරන ලදහ. මෙහි නවක වූ පැවිදි නොබෝකල් ඇති මෙ සස්තට ආධුනික වැ පැවිණි භික්ෂූහු ඇත. ථා නො දක්නා ඔවුනට අත්‍යාපාත්වයෙක් වෙයි, පෙරළීමෙක් වෙයි. මව නොදක්නා ළපැටි වසුට යම් පරිදි අත්‍යාපාත්වයෙක් වේ ද, පෙරළියෙක් වේ ද එපරිදි ම මෙහි නවක වූ පැවිදි නොබෝකල් ඇති මෙ සස්තට අධුනාගත වූ භික්ෂූහු ඇත. ථා නො දක්නා ඔවුනට අත්‍යාපාත්වයෙක් වෙයි, පෙරළියෙක් වේ. දිය නො ලබන තරුණබිජයන්ට යම් පරිදි අත්‍යාපාත්වයෙක් ඇත් ද, පෙරළියෙක් ඇත් ද, එ පරිදි මෙහි නවක වූ අළුත පැවිදි වූ මෙ සස්තට ළහැදි පැවිණි භික්ෂූහු ඇත් ද, දර්ශනය පිණිස ථා නො ලබන ඔවුනට අත්‍යාපාත්වයෙක් වෙයි, විපරිණාමයෙක් වේ. යම් පරිදි ථා ටිසින් පෙර බික්සහහු අනුග්‍රහ කරන ලද්දහු ද, එ පරිදි ම මව දැන් බික් සහනට අනුග්‍රහ කෙරෙමි නම් මනා මැ නු ”යි.

එසඳු සහම්පතී බ්‍රහ්ම සියසිතින් භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ චින්තනපරිමිතභාවය දැන, යම් පරිදි බලවත් පුරුෂයෙක් හැකුවා අත දිගු කරනේ ද, දිගුකළ අත හෝ හකුටවා ද එ පරිදි බඳු ලොවැ අතුරුදන් වූයේ බුදුන් ඉදිරියෙහි පහළ වී.

ඉක්බිති සහම්පතී බඹ උත්තරායංගය එකස් කොට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත ඇදිලි බැඳ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල යැලූකළේ : “භාග්‍යවතුන් වහන්ස, තෙල එසේම යැ. යුගතයන් වහන්ස, තෙල එසේ මැ යි. වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ටිසින් බික්සහහු තෙරන ලදහ. මෙහි ළහැදි පැවිදි වූ මෙ සස්තට ළහැදි, පැවිණි නවක භික්ෂූහු ඇත. බුදුන් නො දක්නා ඔවුනට අත්‍යාපාත්වයෙක් වෙයි, පෙරළීමෙක් වෙයි. මවු දෙන නො දක්නා ළපැටි වසුට යම් පරිදි අත්‍යාපාත්වය හා විපර්යාසය හා ඇත් ද, එපරිදි ම මෙහි ළහැදි පැවිදි වූ මෙ සස්තට ළහැදි පැවිණි භික්ෂූහු වෙති. බුදුන් නො දක්නා ඔවුනට අත්‍යාපා භාවය වෙයි, විපර්යාසය වේ. දිය පතා ලබන තරුණබිජවලට යම් පරිදි අත්‍යාපාභාවය හා විපරිණාමය හා වේ ද, එපරිදි ම මෙහි පැවිදි නොබෝ කල් ඇති මෙ සස්තට ළහැදි පැවිණි නවක භික්ෂූහු ඇත. බුදුන් දක්නට නො ලබන ඔවුනට අත්‍යාපාත්වය වෙයි, විපරිණාමය වේ.

වනන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ බික්සහහුන් පිළිගන්නා සේක වා, වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ බික්සහනට ඔවා දෙන සේකවා. වහන්ස, යම් පරිදි පෙර භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ටිසින් බික්සහහු අනුග්‍රහ කරන ලද්දහු ද, එපරිදි ම දැනු බික්සහහුන් සගන්නා සේකවා”යි.

අභිවාසෙසි භගවා තුණ්හිභාවෙන. අථ ඛො බ්‍රහ්මා සහම්පති භගවතො අභිවාසනං විදිතා භගවනතං අභිවාදෙතා පදකක්ඛිණං කතා තත්තෙවනතරධාසි.

අථ ඛො භගවා සායනහසමයං පටිසල්ලානා වුට්ඨිතො යෙන නිත්‍රොධාරාමො තෙනුපසඛකමි. උපසඛකමිතා පඤ්ඤාතෙන ආසනෙ නිසිදි. නිසජ්ඡ ඛො භගවා තථාරූපං ඉඤ්ඤාභිසංඛාරං අභිසංඛාසි¹ යථා තෙ භික්ඛු එකද්විතිකාය සාරජ්ජමානරූපා යෙන භගවා තෙනුපසඛකමෙය්‍යං.

“තෙපි භික්ඛු එකද්විතිකාය සාරජ්ජමානරූපා යෙන භගවා තෙනුපසඛකමිසු. උපසඛකමිතා භගවනතං අභිවාදෙතා එකමනතං නිසිදිසු, එකමනතං නිසිනො ඛො තෙ භික්ඛු භගවා එතදවොච : “අනනමිදං භික්ඛවෙ, ජිවිකානං යදිදං පිණ්ඩාලායං. අභිසාපොයං² ලොකසමිං පිණ්ඩාලො විවරසි පනනපාණිනි” තං ච ඛො එවං භික්ඛවෙ, කුලපුත්තා උපෙනති අත්ථවස්සිකා අත්ථවසං පටිච්ච, තෙව රාජාභිනිතා න වොරාභිනිතා න ඉණ්ටා න හයට්ඨා න ආජිවිකාපකතා. අපි ච ඛො ඔතිණ්ණමහා ජාතියා ජරාමරණෙන³ සොකෙහි පරිදෙවෙහි දුක්ඛෙහි දෙමනස්සෙහි උපායාසෙහි දුක්ඛාතිණ්ණා දුක්ඛපරෙනා අපෙපවනාම ඉමස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛකඛන්ධස්ස අනනකිරියා පඤ්ඤායෙථා’ති.

එවං පබ්බජිතො වායං භික්ඛවෙ, කුලපුත්තො, සො ච භොති අභිජ්ඣාලු කාමෙසු තිබ්බසාරාගො ව්‍යාපනාවිතො පදුට්ඨමනසඛකපෙපා මුට්ඨස්සති අසම්පජානො අසමාහිතො විබ්භනාවිතො පාකත්ඤ්ජයො. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, ඡවාලාතං උභතො පදිනතං මජ්ඣෙකි ගුඨගතං තෙව ගාමෙ කට්ඨත්ථං එරති, නාරඤ්ඤ කට්ඨත්ථං එරති, තදුපමාහං භික්ඛවෙ, ඉමං පුග්ගලං වදාමි ගිහිභොගා ච පරිහිතො සාමඤ්ඤාත්ඤච න පරිපුරෙති.

තයො මෙ භික්ඛවෙ, අකුසලචිතකකා. කාමචිතකෙකා ව්‍යාපාද චිතකෙකා විහිංසාචිතකෙකා. ඉමෙ ච ඛො භික්ඛවෙ, තයො අකුසල චිතකකා තං කු අපරිසෙසා නිරුජ්ඣනති : චතුසු වා සතිපට්ඨානෙසු සුපතිට්ඨචිතතස්ස විහරතො අනිමිතතං වා සමාධිං භාවයතො.

යාවඤ්ඤිදං භික්ඛවෙ අලමෙව අනිමිතො සමාධි භාවෙනුං අනිමිතො භික්ඛවෙ, සමාධි භාවිතො බහුලිකතො මහපථලො භොති මහාතිසංඝො.

ඥෙමා භික්ඛවෙ, දිට්ඨියො හවදිට්ඨි ච විහවදිට්ඨි ච, තත්‍ර භික්ඛවෙ, සුත්තවා අරියසාවකො ඉති පටිසඤ්චිකති : “අනි නු ඛො තං කිඤ්චි ලොකසමිං යමහං උපාදියමානො න වජ්ජවා අස්ස”නති. සො එවං පජානාති : නත්ථි නු ඛො තං කිඤ්චි ලොකසමිං යමහං උපාදියමානො න වජ්ජවා අස්සං. අහං ච රූපඤ්ඤච උපාදියමානො උපාදියෙය්‍යං,

1. අභිසංඛාරෙසි - ස්‍යා.
2. අභිසාපෙය්‍යං - සි 1, 2.
3. ජරාය මරණෙන - මජ්ඣං, ස්‍යා, PTS.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තුෂ්ණිමහාවයෙන් ඉවසුයේක. එසඳ සහම්පති බබ භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ අධිවාසනා දෑන බුදුන් සකසා වැඳ පැදකුණු කොට එහි ම අතුරුදන් කෙළේ.

ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සවස් වේලෙහි පිළියලනින් නැගී සිටියේක් නිග්‍රොධාරාමය කරා එළැඹී සේක. එළැඹූ පැන වූ අස්නෙහි වැඩ හුන් සේක. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැඩ හිඳ යම් පරිදි එ මහණුන් නති නති වැ හා දෙදෙනා බැහිනුයු බානසුලු යැහැව් ඇත්තාහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරා එළැබෙත් නම් එබඳු ඉදුහයක් කළසේක.

එ මහණුන් ද නති නති වැ හා දෙදෙනා බැහිනුයු බානසුලු වැ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරා එළැඹීයහ. එළැඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සකසා වැඳ එකක් පස්වැ හුන්හ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එකක්පස් වැ හුන් ඒ මහණුන්ට තෙල වදුළුසේක : “මහණෙනි, ජීවිකාවන් අතුරින් මේ ජීවිකාව ලාමකය, එ කීමෙකයත් : පිඩුසිහිම යැ. ‘පාත්‍රය ගත් අත් ඇති වැ පිඩු සිහනු වැ හැසිරෙහි’ යන මේ ලොකයෙහි ආත්‍රොපයෙකැ, මහණෙනි. කුලපුත්‍රයෝ හෙතුවගහ වූවාහු අර්ථවගය නිසා මෙසේ ඒ පිඩු සිහිටට පැමිණෙති. රාජනීතියෙන් අහිනිත වැ නො වෙන් මැ යැ, සොරුන් විසින් අහිනිත වැ නො වෙන් මැ යැ, ණයින් පෙළුණාහු නො වෙන් මැ යැ, හයින් පෙළුණාහු නො වෙන් මැ යැ, ජීවිකායෙන් පෙළුණාහු නො වෙන් මැ යි. වැළිත් ජාතියෙකුදු ජරාමරණයෙකුදු ශොකයෙකුදු පරිදෙවයෙකුදු දුකිනුදු දෙමිනසිනුදු උපායාසයෙකුදු බැයගතුවහ. මෙසේ දුකට බටුම්භ, දුකින් පිඩිතයම්භ, (එයින්) මේ කෙටිල දුකක්කන්ධයාගේ කෙළවර කිරීමෙක් පැනේ නම් මනා මැනු”යි කියා යි.

මහණෙනි, මෙසේ පැවිදි වූ මේ කුලපුත්‍රයෙක් වේ ද, හෙ ද අභිධ්‍යා බහුල වෙයි, කාමයෙහි නිව්‍රයංගා ඇති වෙයි, විපත්සිත් ඇති වෙයි, දුෂ්ඨ සිත් ඇති වෙයි, මුෂිත ස්මෘති ඇති වෙයි. නිෂ්ප්‍රාඥ වෙයි, එකඟ නො වූ සිත් ඇති වෙයි, භ්‍රාන්ත සිත් ඇති වෙයි ප්‍රකෘති ඉදුරන් ඇති වේ. මහණෙනි, යම් පරිදි දෙපස ඇවිළුගත්, මැදැ වැනි අගුවි ඇති සොහොන් පෙණ හෙල්ලෙක් ගමෙහි දර පිණිස වේවයි නොයෙ දේ ද වෙනෙහි කෘෂ්ට පිණිස නො යෙදේ ද, මහණෙනි, මම මේ පුභුලා එවන් උපමා ඇතියෙකැ යි කියමි. ගිහි භොගයෙකුදු පිරිහිණැ, ශ්‍රමණාර්ථය ද නො පුරයි.

මහණෙනි, මේ අකුශල විතර්කයෝ තුන් දෙනෙකි : කාමවිතර්ක යැ, ව්‍යාපාද විතර්ක යැ, විහිංසා විතර්ක යි. මහණෙනි, ඒ අකුශල විතර්කයෝ තුන්දෙන නිරවශෙය වැ කොහි ලා නිරුද්ධ වෙත් ද යත් : සතර සිව්වත්හි මොනොවට පිහිටි සිත් ඇති වැ වසනුවහට හෝ විදර්ශනා සමාධිය වඩනුවහට හෝ යැ.

මහණෙනි, භාවනාවශයෙන් වඩන්නට විදර්ශනා සමාධිය නිසි මැ යැ. මහණෙනි, වඩනාලද විදර්ශනා සමාධිය බහුලිකෘත වූයේ මහත්ඵල වෙයි, මහානාශය වේ.

මහණෙනි, මේ දෘෂ්ටිහු දෙදෙනෙකි : හවදෘෂ්ටිය විභවදෘෂ්ටිය ද කියායි. මහණෙනි, එහිලා ශ්‍රැතවත් ආයඤ්චාවක මෙසේ සලකයි : “යමක් මම උපාදන වශයෙන් ගන්නෙමි නිදෙස් වෙමි නම් එබඳු යම්කිසිවක් ඇද්ද හෝ”යි. හේ මෙසේ නුවණින් දනියි : “යමක් මම උපාදන වශයෙන් ගන්නෙමි නිදෙස් වෙමි නම් එ කිසියු ලොවැ නැති නු !”යි. මම වැළිත් උපාදන වශයෙන් ගන්නෙමි රූපය ම උපාදන කෙරෙමි, උපාදන වශයෙන්

වේදනාසෙසුඤ්ච උපාදිසමානො උපාදිසෙය්‍යං, සඤ්ඤාසෙසුඤ්ච උපාදිසමානො උපාදිසෙය්‍යං. සඛ්ඛාරෙසෙව උපාදිසමානො උපාදි-
සෙය්‍යං. විඤ්ඤාණසෙසුඤ්ච උපාදිසමානො උපාදිසෙය්‍යං, නස්ස මෙ
අස්ස උපාද්‍යනපච්චයා භවො, භවපච්චයා ජාති, ජාතිපච්චයා
ජරාමරණං. සොකපරිදේවදුක්ඛද්‍රෙමනස්සුපායාසා සමභවෙය්‍යං.
එවමෙතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛනිකික්ඛස්ස සමුදයො අස්ස.

තං නිං මඤ්ඤාථ භික්ඛවෙ, රූපං නිච්චං වා අනිච්චං වාති? අනිච්චං භනෙත, සමපනාතිච්චං දුක්ඛං වා නං සුඛං වා තී? දුක්ඛං භනෙත, සමපනාතිච්චං දුක්ඛං විපරිණාමබ්බමං කල්ලං නු තං සමනුමපස්සිතුං. “එතං මම එසො‘භම්සම් එසො මෙ අත්තාති’”? නො භෙතං භනෙත, වේදනා-පෙ-සඤ්ඤා-පෙ-සඛ්ඛාර-පෙ-විඤ්ඤාණං නිච්චං වා අනිච්චං වාති? අනිච්චං භනෙත, සමපනාතිච්චං දුක්ඛං වා නං සුඛං වාති? දුක්ඛං භනෙත, සමපනාතිච්චං දුක්ඛං විපරිණාමබ්බමං කල්ලං නු තං සමනුමපස්සිතුං. “එතං මම, එසො‘භම්සම්, එසො මෙ අත්තාති’”? නො භෙතං භනෙත.

තස්මාතිහ භික්ඛවෙ, සං තිඤ්ඤි රූපං අනිනානාගතපච්චුප්පන්නං අජ්ඣත්තං වා බහිඤ්ඤා වා ඔළාරිකං වා සුබ්බමං වා භීනං වා පඤ්ඤිතං වා සං දුරෙ සනතිකෙ වා සබ්බං රූපං “නෙතං මම, නෙසො‘භම්සම්, හ මෙ සො අත්තාති’”ති එවමෙතං යථාභුතං සමමප්පඤ්ඤාය දට්ඨබ්බං. යා කාචි වේදනා-පෙ-යා කාචි සඤ්ඤා - පෙ - යෙ කෙචි සඛ්ඛාර-පෙ-යං තිඤ්ඤි විඤ්ඤාණං අනිනානාගතපච්චුප්පන්නං අජ්ඣත්තං වා බහිඤ්ඤා වා ඔළාරිකං වා සුබ්බමං වා භීනං වා පඤ්ඤිතං වා සං දුරෙ සනතිකෙ වා සබ්බං විඤ්ඤාණං ‘නෙතං මම, නෙසො‘භම්සම්, හ මෙසො අත්තාති, එවමෙතං යථාභුතං සමමප්පඤ්ඤාය දට්ඨබ්බං.

එවං පස්සං භික්ඛවෙ, සුභවා අරියසාවකො රූපසම්මපි නිබ්බිඤ්ඤා වේදනාසපි නිබ්බිඤ්ඤා සඤ්ඤාසපි නිබ්බිඤ්ඤා සඛ්ඛාරෙසුපි නිබ්බිඤ්ඤා විඤ්ඤාණසම්මපි නිබ්බිඤ්ඤා, නිබ්බිඤ්ඤා විරජ්ජාති. විරුගා, විච්ඡව්වති. විච්ඡත්තසම්ම විච්ඡත්තමිති ඤ්ඤාණං භොති. ඛිණ්ණජාති වුට්ඨිතං බ්‍රහ්මචරියං කතං කරණීයං නාපරං ඉත්තතායාති පජනාතිති.

1. 2. 3. 9.

පාරිලෙය්‍යක සුත්තං

81. එකං සමයං භගවා කොසලේයං විහරති කොසිතාරාමෙ. අථ බො භගවා පුබ්බනහසමයං නිවාසෙකා, පත්තවිචරමාදාය කොසලේයං පිණ්ඩාය පාවිසී. කොසලේයං පිණ්ඩාය චරිකා, පච්ඡාභගතං පිණ්ඩපාන-පටික්කනෙතා සාමං සෙනාසනං සංසාමෙකා, පත්තවිචරමාදාය අනාමනෙතාති උපට්ඨාකෙ අනපලොකෙකා භික්ඛුසභ්‍යං. එකො අදුනිසො චාරිකං පක්කාමි.

ගන්නෙමි වෙදනාව ම උපාදන කෙරෙමි, උපාදනවශයෙන් ගන්නෙමි සංඥාව ම උපාදන කෙරෙමි, උපාදන වශයෙන් ගන්නෙමි සංස්කාරයන් ම උපාදන කෙරෙමි, උපාදන වශයෙන් ගන්නෙමි විඤනය ම උපාදන කෙරෙමි. එබඳු මට උපාදන හෙතෙයෙන් හවස වෙයි, හවහෙතෙයෙන් ජාතිය, ජාතිහෙතෙයෙන් ශොක පරිදෙව දුඃඛ දොර්මනසා උපායාස යන මොහු හටගනිත්. මෙසේ තෙල කෙවල දුඃඛස්කන්ධයාගේ සමුදය වේ.

මහණෙනි, එ කියේ හනිවු ද ? රූපය නිත්‍ය හෝ අනිත්‍ය හෝ වේ ද ? වහන්ස, අනිත්‍ය යැ. යමෙක් අනිත්‍ය වේ නම් එ දුඃඛ හෝ සුඛ හෝ වේ ද ? වහන්ස, දුක් යැ. යමෙක් අනිත්‍ය වේ නම් දුක් වේ නම් පෙරළෙන සැහැවි වේ නම් "තෙල මාගේ යැ, මම තෙලෙ වෙමි, තෙලෙ මාගේ ආත්මය"යි එ නුවණින් දක්නට නිසි වේ දැ යි ? වහන්ස, තෙල නිසි නො වේ මැ යි. වෙදනා ... සංඥ ... සංස්කාර ... විඤනය නිත්‍ය හෝ අනිත්‍ය හෝ දැ යි ? වහන්ස, අනිත්‍ය යැ. යමෙක් අනිත්‍ය වේ නම් එ දුඃඛ හෝ සුඛ හෝ වේ දැ යි ? වහන්ස, දුක් යැ. යමෙක් අනිත්‍ය වේ නම් දුක් වේ නම් පෙරළෙන සැහැවි වේ නම් එය "තෙල මාගේ යැ, තෙලෙ මම වෙමි, තෙලෙ මාගේ ආත්මය"යි නුවණින් දක්නට නිසි වේ දැ යි ? වහන්ස, තෙලෙ නිසි නො වේ.

මහණෙනි, එහෙයින් යම් මැ රූපයෙක් අතීත අනාගත ප්‍රත්‍යක්ෂන්ත වේ ද, අධ්‍යාත්ම හෝ ඛාහිර හෝ ඔළාරික හෝ සියුම් හෝ හීන හෝ ප්‍රණීත හෝ වේ ද, දුරෙහි වේවයි හම්යෙහි වේවයි යම් රූපයෙක් වේද, එ හැම රූපය "තෙල මාගේ නො වෙයි, තෙලෙ මම නො වෙමි, තෙලෙ මාගේ ආත්ම නො වෙයි"යි මෙසේ මෙය ඇති සැටි සමයක්ප්‍රඥයෙන් දතයුතු ය. යම්කිසි වෙදනාවක් ... යම්කිසි සංඥාවක් ... යම්කිසි සංස්කාර ... යම්කිසි විඤනයෙක් අතීතානාගතප්‍රත්‍යක්ෂන්ත වූයේ ආධ්‍යාත්මික හෝ ඛාහිර හෝ ඔළාරික හෝ සියුම් හෝ හීන හෝ ප්‍රණීත හෝ වේ ද, දුරෙහි හෝ සමීපයෙහි හෝ වේ ද, එ හැම විඤන "තෙල මාගේ නො වෙයි, තෙල මම නො වෙමි, තෙලෙ මාගේ ආත්ම නො වෙයි"යි මෙය මෙසේ ඇති සැටි සමයක්ප්‍රඥයෙන් දතයුතු යි.

මහණෙනි, මෙසේ දක්නා ශ්‍රැතවත් ආයාර්ශ්‍රාවක රූපයෙහි දු කලකිරෙයි, වෙදනායෙහි දු කලකිරෙයි, සංඥයෙහි දු කලකිරෙයි, සංස්කාරයෙහි දු කලකිරෙයි. විඤනයෙහි දු කලකිරේ. කලකිරෙනුයේ සාරාග වශයෙන් නො ඇලෙයි. එ විරාග හෙතෙයෙන් මිදෙයි, මිදුණු කල්හි "විමුක්තයෙමි"යි ඤනය වෙයි. ජාතිය ක්ෂීණ යැ, බඹසර වසන ලද, කරණි කරන ලද මේ අර්හත්ත්වය පිණිස කළමනා කියෙක් නැති"යි නුවණින් දනියි.

1. 2. 3. 9.

පාරිලයාක සූත්‍රය

81. එක් කලෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කොසඹෑ නුවර සොමිකාරාමයෙහි වැඩ වසනසේක. එසඳ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පෙරවරුයෙහි හැඳෑ පෙරෙවෑ පාසිවුරු ගෙන කොසඹෑ පුරයට පිටු පිණිස පිවිසියේක. කොසඹෑයෙහි පිටු පිණිස හැසිර පසුබත්හි පිණ්ඩපාතයෙන් වැළැකියේක් තමන් වහන්සේ ම සෙනසුන් සහවා තබා පා සිවුරු ගෙන උපස්ථායකයන් නො අමතා බික්සහුන් අපලොකන නො කොට (-නො විවාරා) එකලා වැ දෙවන මහණකු නැති වැ වාරිකාවට වැඩියේක.

අථ ඛො අඤ්ඤානරු භික්ඛු අවිරපකනන්තස්ස භගවතො යෙනායස්මා අනන්තො තෙනුපසඛකම්. උපසඛකම්භා ආයස්මන්තං ආනන්තං එතදවොච : “එභා”වුසො ආනන්ත, භගවා සාමං සෙනාසනං සංසාමේනා පත්තව්වරමාදා අනාමනේනා, උපට්ඨාකො අනපලොකේනා භික්ඛුසඛසං එකො අදුතියො වාරිකං පකකන්තොති.

යස්මිං ආවුසො සමයෙ භගවා සාමං සෙනාසනං සංසාමේනා පත්තව්වරමාදා අනාමනේනා, උපට්ඨාකො අනපලොකේනා භික්ඛුසඛසං එකො අදුතියො වාරිකං පකකමති එකොච භගවා තස්මිං සමයෙ විහරිතුකාමො භොති. න භගවා තස්මිං සමයෙ කෙනවි අනුබ්ඤ්ඤානො භොතිති.

අථ ඛො භගවා අනුපුබ්බෙන වාරිකං වරමානො යෙන පාරිලෙයාකං තදවසරි. තත්ත සුදං භගවා පාරිලෙයාකෙ විහරති භද්දසාලමුලෙ අථ ඛො සම්බුද්ධා භික්ඛු යෙන ආයස්මා අනන්තො තෙනුපසඛකම්සු. උපසඛකම්භා ආයස්මනා ආනන්තෙහ සද්ධිං සමේවාදිංසු. සමේවාදතියං කථං සාරුණියං විනිසාරේනා එකමන්තං නිසිදිංසු. එකමන්තං නිසින්නා ඛො තෙ භික්ඛු ආයස්මන්තං ආනන්තං එතදවොචු : “විරසුත්තා ඛො නො ආවුසො ආනන්ත භගවතො සමමුඛා ධම්මකථා ඉවජාම මයං ආවුසො ආනන්ත, භගවතො සමමුඛා ධම්මං කථං සොතුනති”

අථ ඛො ආයස්මා අනන්තො තෙහි භික්ඛුහි සද්ධිං යෙන පාරිලෙයාකං භද්දසාලමුලං යෙන භගවා තෙනුපසඛකම්. උපසඛකම්භා භගවන්තං අභිවාදේනා එකමන්තං නිසිදි, එකමන්තං නිසින්නො ඛො තෙ භික්ඛු භගවා ධම්මයා කථාය සන්දස්සෙයි. සමාදපෙයි. සමුනේනජයි. සමපභංගෙයි.

තෙන ඛො පන සමයෙන අඤ්ඤාතරස්ස භික්ඛුනො එවං චේතසො පරිචිතකේකා උදපාදි : “කථං නු ඛො ජානතො කථං පස්සතො අනන්තර් ආසවානං බයො භොති”ති.

අථ ඛො භගවා තස්ස භික්ඛුනො චේතසා චේතොපරිචිතකකමඤ්ඤාය භික්ඛු ආමනේනයි : “විචයසො දෙසිතො භික්ඛවෙ, මයා ධම්මො : විචයසො දෙසිතා චත්තාරෙහ සතිපට්ඨානා. විචයසො දෙසිතා චත්තාරෙහ සම්මප්පධානා. විචයසො දෙසිතා චත්තාරෙහ ඉද්ධිපාදා. විචයසො දෙසිතාති පඤ්චන්ද්‍රියාති. විචයසො දෙසිතාති පඤ්චබලාති. විචයසො දෙසිතා සත්තබොජ්ඣංගා. විචයසො දෙසිතො අරියො අට්ඨබ්බිකො මග්ගො. එවං විචයසො ඛො දෙසිතො භික්ඛවෙ, මයා ධම්මො. එවං විචයසො දෙසිතෙ ඛො භික්ඛවෙ, මයා ධම්මෙ අථ ච පනිඛේකවට්ඨස්ස භික්ඛුනො එවං චේතසො පරිචිතකේකා උදපාදි : “කථං නු ඛො ජානතො කථං පස්සතො අනන්තර් ආසවානං බයො භොති”ති.

1. පාරිලෙයාකං - මජ්ඣං, සායං.
පාරිනායානගරං - අට්ඨකථා.

ඉක්බිති අනාගතර මහණෙක් බුදුන් වැඩි නොබෝ වෙලෙහි ආයුෂ්මත් අනඳ තෙරණුවන් කරා එළැඹියේ ය, එළැඹ ආයුෂ්මත් අනඳ තෙරණුවන්ට තෙල කී : “ඇවැත් ආනන්දයෙනි, එව, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කුමු ම සෙනසුන් සහවා තබා පාසිවුරු ගෙන උවු මහණුන් නො අමතා බික්සහුන් නො විවාරා එකලා වැ පසු මහණකු නැති වැ වාරිකාවට නික්ම වැඩියේකැ”යි.

ඇවැත්, යම් කලෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සෙනසුන් සහවා තබා පාසිවුරු ගෙන උපස්ථායකයන් නො අමතා බික්සහුන් අපලොකන නො කොට පශ්චාත් ශ්‍රමණයකු නැති වැ එකාකී වැ වාරිකාවට බැස යන සේක් ද, එකල භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එකලා වැ ම වසනු කැමැති සේක. එකල්හි යම් මැ කෙනෙකුන් විසින් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ලුහුබැඳියයුතු නො වෙති”යි.

ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පිළිවෙළින් වාරිකා කරනසේක් පාරිලෙයාකවනය කරා වැඩියේක. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඒ පාරිලෙයාකවනයෙහි හදු වූ සල්ලකක්මුල වැඩ වසනසේක. එසඳ බොහෝ භික්ෂුහු ආයුෂ්මත් අනඳ තෙරණුවන් කරා එළැඹියහ. එළැඹ ආයුෂ්මත් අනඳ තෙරණුවන් සමග සතුවූ වූහ. සතුවූ වියයුතු සිහිකළයුතු කරා කොට නිමවා එකත්පස් වැ හුන්හ. එකත්පස් වැ හුන් එ මහණහු ආයුෂ්මත් අනඳ තෙරණුවන්ට තෙල කීහු : “ඇවැත්නි අනඳ තෙරණුවනි, අප විසින් බුදුන් හමියෙහි දැහැමිකරා ඇසූ බොහෝ කල් ඇත. ඇවැත්නි අනඳ තෙරණුවනි, අපි බුදුන් හමියෙහි දැහැමි කරාවක් අසන්නට කැමැතියමහ”යි.

එසඳ ආයුෂ්මත් අනඳ තෙරණුවෝ එ මහණුන් සමග පාරිලෙයාකවනයෙහි වූ හදුගාලුලය වෙතැ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරා එළැඹියහ. එළැඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සකසා වැඳ එකත් පස්වැ හුන්හ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එකත්පස් වැ හුන් එ මහණුන්හට දැහැමි කරායෙන් කරුණු දුක්වූ සේක, සමාදන් කරවූ සේක, තෙඳ ගැන්වූ සේක, පිණ වූ සේක.

එකල එක්තරා මහණක්හට මෙබඳු චිත්තපරිවිතර්කයෙක් උපනා. “කෙසේ දන්නා කෙසේ දක්නා මහණක්හට මාර්ගඥනයට අනන්තර ව ආප්‍රවක්ෂය වෙ දැ”යි.

එසඳ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එ මහණහුගේ චිත්තපරිවිතර්කය සියසිහිත් දන මහණුන් ඇමතු සේක : “මහණෙනි, මා විසින් විවය නුවණින් දහම් දෙසන ලද : විවය නුවණින් සතර සිව්වන්හු දෙසන ලදහ. විවයනුවණින් සතර සමාක්ප්‍රධන්හු දෙසන ලදහ. විවය නුවණින් සතර සාද්ධි පාදයෝ දෙසන ලදහ, විවයනුවණින් පඤ්චෙන්ද්‍රියයෝ දෙසන ලදහ, විවයනුවණින් පඤ්චබලයෝ දෙසන ලදහ, විවයනුවණින් සප්ත බොධ්‍යාංගයෝ දෙසන ලදහ, විවයනුවණින් අරිඤ්චිමහ දෙසන ලදී. මහණෙනි, මා විසින් මෙසේ විවයනුවණින් දහම් දෙසන ලදී. මහණෙනි, මා විසින් මෙසේ විවයනුවණින් දහම් දෙසත් ම, වැලිත් මෙහි ලා ඇතැම් මහණක්හට. මෙබඳු චිත්තපරිවිතර්කයෙක් උපනා : කෙසේ දන්නා කෙසේ දක්නා මහණක්හට අර්හත් මාර්ගඥනයට අනන්තර ව. (ආප්‍රවක්ෂය සංඛ්‍යාත) අර්හත්ඵලඥනය වෙ දැ”යි (කියා යි).

කථං ච භික්ඛවෙ, ජානතො කථං පස්සතො අනන්තරා අසවානං බයො හොති : ඉධ භික්ඛවෙ, අස්සුතවා පුපුර්ජනො අරියානං අදස්සාපි අරියධම්මස්ස අකොච්ඤෙ අරියධම්මෙ අවිනිතො සප්පරිසානං අදස්සාපි සප්පරිසධම්මස්ස අකොච්ඤෙ සප්පරිසධම්මෙ අවිනිතො, රූපං අත්තතො සමනුපස්සති යං බො පන සා භික්ඛවෙ, සමනුපස්සනා, සඛ්ඛාරො සො. සො පන සඛ්ඛාරො කිනාරිදුතො කිංසමුදයො කිංඤ්ඤාතිතො කිම්පහවොති : අවිජ්ජාසම්පස්සජෙන භික්ඛවෙ, වෙදගිතෙන චුට්ඨස්ස අස්සුතවතො පුපුර්ජනස්ස උපානතා තණ්හා තතොජො සො සඛ්ඛාරො.

ඉති බො භික්ඛවෙ, සොපි බො සඛ්ඛාරො අනිච්චො සඛ්ඛතො පටිච්චසමුප්පන්නො, සාපි තණ්හා අනිච්චා සඛ්ඛතා පටිච්චසමුප්පන්නා, සාපි වෙදනා අනිච්චා සඛ්ඛතා පටිච්චසමුප්පන්නා, සොපි එස්සො අනිච්චො සඛ්ඛතො පටිච්චසමුප්පන්නො, සාපි අවිජ්ජා අනිච්චා සඛ්ඛතා පටිච්චසමුප්පන්නා. එවමපි බො භික්ඛවෙ, ජානතො එවං පස්සතො අනන්තරා අසවානං බයො හොති.

න හෙව බො රූපං අත්තතො සමනුපස්සති අපි ච බො රූපවින්නං අත්තානං සමනුපස්සති. යං බො පන සා භික්ඛවෙ, සමනුපස්සනා සඛ්ඛාරො සො, සො පන සඛ්ඛාරො කිනාරිදුතො කිංසමුදයො කිංඤ්ඤාතිතො කිම්පහවො : අවිජ්ජාසම්පස්සජෙන භික්ඛවෙ, වෙදගිතෙන චුට්ඨස්ස අස්සුතවතො පුපුර්ජනස්ස උපානතා තණ්හා තතොජො සො සඛ්ඛාරො. ඉති බො භික්ඛවෙ, සොපි සඛ්ඛාරො අනිච්චො සඛ්ඛතො පටිච්චසමුප්පන්නො සාපි තණ්හා -පෙ- සාපි වෙදනා -පෙ- සොපි එස්සො -පෙ- සාපි අවිජ්ජා අනිච්චා සඛ්ඛතා පටිච්චසමුප්පන්නා. එවමපි බො භික්ඛවෙ, ජානතො එවං පස්සතො අනන්තරා අසවානං බයො හොති.

න හෙව බො රූපං අත්තතො සමනුපස්සති, න රූපවින්නං අත්තානං සමනුපස්සති. අපි ච බො අත්තති රූපං සමනුපස්සති. යං බො පන සා භික්ඛවෙ, සමනුපස්සනා සඛ්ඛාරො සො. සො පන සඛ්ඛාරො කිනාරිදුතො කිංසමුදයො කිංඤ්ඤාතිතො කිම්පහවො : අවිජ්ජාසම්පස්සජෙන භික්ඛවෙ, වෙදගිතෙන චුට්ඨස්ස අස්සුතවතො පුපුර්ජනස්ස උපානතා තණ්හා තතොජො සො සඛ්ඛාරො.

ඉති බො භික්ඛවෙ, සොපි සඛ්ඛාරො අනිච්චො සඛ්ඛතො පටිච්ච සමුප්පන්නො. සාපි තණ්හා අනිච්චා සඛ්ඛතා පටිච්චසමුප්පන්නා, සාපි වෙදනා -පෙ- සොපි එස්සො -පෙ- සාපි අවිජ්ජා අනිච්චා සඛ්ඛතා පටිච්චසමුප්පන්නා. එවමපි බො භික්ඛවෙ, ජානතො එවං පස්සතො අනන්තරා අසවානං බයො හොති.

න හෙව බො රූපං අත්තතො සමනුපස්සති, න රූපවින්නං අත්තානං සමනුපස්සති, න අත්තති රූපං සමනුපස්සති. අපි ච බො රූපසම්මං අත්තානං සමනුපස්සති. යං බො පන සා භික්ඛවෙ, සමනුපස්සනා සඛ්ඛාරො සො. සො පන සඛ්ඛාරො කිනාරිදුතො

මහණෙනි, කෙසේ දන්නා කෙසේ දක්නා මහණක්හට අර්හත්මාර්ගභ්‍යාසයට අනන්තරව ආප්‍රචක්ෂය සංඛ්‍යාත අර්හත්ඵලය වේ ද යත් : මහණෙනි, මෙහි බුද්ධාදි ආයතීයන් නො දක්නාසුලු ආයතීධර්මයෙහි අදක්ෂ වූ ආයතීධර්මයෙහි අකොවිද වූ ආයතීධර්මයෙහි අවිනිත වූ, බුද්ධාදි සත්පුරුෂයන් නො දක්නාසුලු සත්පුරුෂ ධර්මයෙහි අදක්ෂ වූ සත් පුරුෂධර්මයෙහි අකොවිද වූ සත්පුරුෂධර්මයෙහි අවිනිත වූ අග්‍රානවත් පාඨග්ජන නෙම ශුද්ධ රූපය ම ආත්මවශයෙන් දක්නේ ය, මහණෙනි, යම් ඒ දිවියේ සමනුපස්සනායෙක් වෙද, ඒ සංස්කාර වෙ. ඒ සංස්කාර කුමක් නිදන කොට ඇත්තේ ද කුමක් සමුදය කොට ඇත්තේ ද, කුමක් ජාති කොට ඇත්තේ ද, කුමක් ප්‍රභව කොට ඇත්තේ ද යත් : මහණෙනි, අවිදු සම්පහසින් උපන් වෙදනාවෙන් පහස්නා ලද අග්‍රානවත් පාඨග්ජනහට උපන් තෘෂ්ණායෙක් ඇත් ද, ඒ සංස්කාර එයින් හටගත්තේ ය.

මහණෙනි, මෙසේ ඒ සංස්කාර ද අනිත්‍ය ය, සඬ්ඛත ය, ප්‍රත්‍යයෙන් උපන. ඒ තෘෂ්ණා ද අනිත්‍ය ය, සඬ්ඛත ය, ප්‍රත්‍යයෙන් උපන. ඒ වෙදනා ද අනිත්‍ය ය, සඬ්ඛත ය, ප්‍රත්‍යයෙන් උපන. ඒ ස්පර්ශ ද අනිත්‍ය ය, සඬ්ඛත ය, ප්‍රත්‍යයෙන් උපන. ඒ අවිද්‍යා ද අනිත්‍ය ය, සඬ්ඛත ය, ප්‍රත්‍යයෙහි උපන. මහණෙනි, මෙසෙයිනුදු දන්නා දක්නා මහණහට අර්හත්මාර්ගයට අනන්තරව අර්හත්ඵලය වේ.

රූපය ආත්මය යි නො ම දකියි. වැලිදු ආත්මය රූපවත් කොට දකී. මහණෙනි යම් ඒ සමනුපස්සනායෙක් වේ නම් එ සංස්කාර යි. ඒ සංස්කාර කුමක් නිදන කොට ඇත්තේ ද, කුමක් සමුදය කොට ඇත්තේ ද, කුමක් ජාති කොට ඇත්තේ ද, කුමක් ප්‍රභව කොට ඇත්තේ ද යත් : මහණෙනි, අවිදු සම්පහසින් හටගත් වෙදනායෙන් පහස්නා ලද අග්‍රානවත් පාඨග්ජනහට උපන් තෘෂ්ණායෙක් ඇත් ද, ඒ සංස්කාර එයින් උපන. මහණෙනි, මෙසේ මේ සංස්කාර ද අනිත්‍ය ය, සඬ්ඛත ය, ප්‍රත්‍යයෙන් උපන. ඒ තෘෂ්ණා ද, ... ඒ වෙදනා ද ... ඒ ස්පර්ශ ද ... ඒ අවිද්‍යා ද අනිත්‍ය ය, සඬ්ඛත ය, ප්‍රත්‍යයෙන් උපන. මහණෙනි, මෙසේ දන්නා දක්නා මහණහට මාර්ගයට ඉක්බිති වැ අර්හත්ඵලය වේ.

රූපය ආත්ම වශයෙන් නො ම දකියි, ආත්මය රූපවත් කොට නො දකියි, වැලිදු රූපය ආත්මයෙහි ලා දකී. මහණෙනි, යම් ඒ සමනුපස්සනායෙක් වේ නම් එ සංස්කාර යි. ඒ සංස්කාර කුමක් නිදන කොට ඇත් ද, කුමක් සමුදය කොට ඇත් ද, කුමක් ජාති කොට ඇත් ද, කුමක් ප්‍රභව කොට ඇත් ද යත් : මහණෙනි, අවිදු සම්පහසින් උපන් වෙදනායෙන් පහස්නා ලද අග්‍රානවත් පාඨග්ජනහට උපන් තෘෂ්ණායෙන් ඇත් ද, ඒ සංස්කාරය එයින් උපන.

මහණෙනි, ඒ සංස්කාර ද අනිත්‍ය ය, සඬ්ඛත ය, පටිච්චසමුප්පන්න ය. ඒ තෘෂ්ණා ද අනිත්‍ය ය, සඬ්ඛත ය, පටිච්චසමුප්පන්න ය. එ වෙදනා ද ... ඒ ස්පර්ශ ද ... ඒ අවිද්‍යා ද අනිත්‍ය ය, සඬ්ඛත ය, පටිච්චසමුප්පන්න ය. මහණෙනි, මෙසේත් දන්නා දක්නා මහණහට මාර්ගයට ඉක්බිති ව අර්හත්ඵලය වේ.

රූපය ආත්මය වශයෙන් නො ම දකියි, ආත්මය රූපවත් කොට නො ම දකියි, රූපය ආත්මයෙහි පිහිටියේ ය යි නො ම දකී. වැලිදු ආත්මය රූපයෙහි ලා දකියි. මහණෙනි, යම් ඒ සමනුපස්සනායෙක් වේ නම් ඒ සංස්කාර යි. ඒ සංස්කාරය කුමක් නිදන කොට

කිංසමුදයො කිඤ්ජාතිකො කිම්පභවො : අවිජ්ජාසම්ප්පය්ජෙන භික්ඛවෙ, වේදසීතෙන පුට්ඨස්ස අසුඤ්ඤානවතො පුපුජ්ජනස්ස උප්පානා තණ්හා තතොජ්ජො සො සංඛාරො. ඉති ඛො භික්ඛවෙ, සොපි සංඛාරො අනිච්චො සංඛාරතො පටිච්චසමුප්පන්නො. සාපි තණ්හා -පෙ- සාපි වේදනා -පෙ- සොපි ඵසෙසා -පෙ- සාපි අවිජ්ජා අනිච්චො සංඛාරා පටිච්චසමුප්පන්නා. ඵවමපි ඛො භික්ඛවෙ, ජානතො ඵවං පස්සතො අනන්තරා අසම්මානං බයො හොති.

න හෙව ඛො රූපං අත්තතො සමනුපස්සති න රූපවින්නං අත්තානං සමනුපස්සති න අත්තති රූපං සමනුපස්සති න රූපසම්මං අත්තානං සමනුපස්සති. අපි ච ඛො වේදනං අත්තතො සමනුපස්සති -පෙ- (යථා රූපකඛ්ඛෙ විජ්ජාරො ඵවං උපරි චිත්තාරො බ්බා විජ්ජාරෙතබ්බො) අපි ච ඛො වේදනාවින්නං අත්තානං සමනුපස්සති -පෙ- අපි ච ඛො අත්තති වේදනං සමනුපස්සති -පෙ- අපි ච ඛො වේදනාස අත්තානං සමනුපස්සති -පෙ- අපි ච ඛො සඤ්ඤං අත්තතො සමනුපස්සති -පෙ- අපි ච ඛො සඤ්ඤාවින්නං අත්තානං සමනුපස්සති -පෙ- අපි ච ඛො අත්තති සඤ්ඤං සමනුපස්සති -පෙ- අපි ච ඛො සඤ්ඤාස අත්තානං සමනුපස්සති -පෙ- අපි ච ඛො සංඛාරෙ අත්තතො සමනුපස්සති -පෙ- අපි ච ඛො සංඛාරවින්නං අත්තානං සමනුපස්සති -පෙ- අපි ච ඛො අත්තති සංඛාරෙ සමනුපස්සති -පෙ- අපි ච ඛො සංඛාරෙසු අත්තානං සමනුපස්සති -පෙ- අපි ච ඛො විඤ්ඤාණං අත්තතො සමනුපස්සති -පෙ- අපි ච ඛො විඤ්ඤාණවින්නං අත්තානං සමනුපස්සති -පෙ- අපි ච ඛො අත්තති විඤ්ඤාණං සමනුපස්සති -පෙ- අපි ච ඛො විඤ්ඤාණසම්මං අත්තානං සමනුපස්සති.

යා ඛො පන සා භික්ඛවෙ සමනුපස්සතා, සංඛාරො සො. සො පන සංඛාරො කිනන්දනො කිංසමුදයො කිඤ්ජාතිකො කිම්පභවො : අවිජ්ජාසම්ප්පය්ජෙන භික්ඛවෙ, වේදසීතෙන පුට්ඨස්ස අසුඤ්ඤානවතො පුපුජ්ජනස්ස උප්පානා තණ්හා. තතොජ්ජො සො සංඛාරො. ඉති ඛො භික්ඛවෙ, සොපි සංඛාරො අනිච්චො සංඛාරතො පටිච්චසමුප්පන්නො. සාපි තණ්හා -පෙ- සාපි වේදනා -පෙ- සොපි ඵසෙසා -පෙ- සාපි අවිජ්ජා අනිච්චො සංඛාරා පටිච්චසමුප්පන්නා. ඵවමපි ඛො භික්ඛවෙ, ජානතො ඵවං පස්සතො අනන්තරා අසම්මානං බයො හොති.

න හෙව ඛො රූපං අත්තතො සමනුපස්සති න රූපවින්නං අත්තානං සමනුපස්සති න අත්තති රූපං සමනුපස්සති න රූපසම්මං අත්තානං සමනුපස්සති. න වේදනං අත්තතො සමනුපස්සති න වේදනාවින්නං අත්තානං සමනුපස්සති න අත්තති වේදනං සමනුපස්සති න වේදනාස අත්තානං සමනුපස්සති. න සඤ්ඤං අත්තතො සමනුපස්සති න සඤ්ඤාවින්නං අත්තානං සමනුපස්සති න අත්තති සඤ්ඤං සමනුපස්සති න සඤ්ඤාස අත්තානං සමනුපස්සති. න සංඛාරෙ අත්තතො සමනුපස්සති න සංඛාරවින්නං අත්තානං සමනුපස්සති න අත්තති සංඛාරෙ සමනුපස්සති න සංඛාරෙසු අත්තානං සමනුපස්සති, න විඤ්ඤාණං අත්තතො සමනුපස්සති න විඤ්ඤාණවින්නං අත්තානං සමනුපස්සති න අත්තති විඤ්ඤාණං සමනුපස්සති. න විඤ්ඤාණසම්මං අත්තානං සමනුපස්සති.

ඇත්තේ ද කුමක් සමුදය කොට ඇත්තේ ද, කුමක් ජාති කොට ඇත්තේ ද, කුමක් ප්‍රභව කොට ඇත්තේ ද යත් : මහණෙනි, අවිද්‍යා සම්පහසිත් හටගත් වෙදනායෙන් පහස්නා ලද අග්‍රානවත් පාරජ්ජනනට උපන් තෘෂ්ණායෙන් ඇත් ද, ඒ සංස්කාරය එයින් උපන. මහණෙනි මෙසේ ඒ සංස්කාර ද අනිත්‍ය ය, සඬ්ඛන ය, පටිච්චසමුප්පන්න ය. ඒ තෘෂ්ණා ද ... ඒ වෙදනා ද ... ඒ ස්පර්ශ ද ... ඒ අවිද්‍යා ද අනිත්‍ය ය, සඬ්ඛන ය, පටිච්චසමුප්පන්න ය. මහණෙනි, මෙසේත් දන්නා දක්නා මහණහට මාර්ගයට ඉක්බිති අර්හත්ඵලය වේ.

රූපය ආත්ම ය යි නො ම දකියි, ආත්මය රූපවත් කොට නො ම දකියි, රූපය ආත්මයෙහි ලා නො ම දකියි, ආත්මය රූපයෙහි ලා නො ම දකී. වැළි දු වෙදනාව ආත්ම ය යි දකියි ... (රූපස්කන්ධයෙහි විස්තරය සේ මතු ස්කන්ධ සතර ම විස්තර කටයුතු යි.) වැළි දු ආත්මය වෙදනා ඇත්තෙකැ යි දකී ... වැළි දු වෙදනාව ආත්මයෙහි ලා දකී ... වැළි දු ආත්මය වෙදනායෙහි ලා දකී ... වැළි දු සංඥාව ම ආත්ම වශයෙන් දකී ... වැළි දු ආත්මය සංඥා ඇත්තෙකැ යි දකී ... වැළි දු සංඥාව ආත්මයෙහි ලා දකී ... වැළි දු ආත්මය සංඥාවෙහි ලා දකී ... වැළි දු සංස්කාර ම ආත්ම ය යි දකී ... වැළි දු ආත්මය සංස්කාර ඇත්තෙකැ යි දකී ... වැළි දු සංස්කාර ආත්මයෙහි ලා දකී ... වැළි දු ආත්මය සංස්කාරයන්හි ලා දකී ... වැළි දු ආත්මය සංස්කාරයන්හි ලා දකී ... වැළි දු විඤ්ඤාය ම ආත්ම ය යි දකී. ... වැළි දු ආත්මය විඤ්ඤා ඇත්තෙකැ යි දකී ... වැළි දු විඤ්ඤා ආත්මයෙහි ලා දකී ... වැළි දු ආත්මය විඤ්ඤායෙහි ලා දකී.

මහණෙනි, යම් ඒ සමනුපස්සනාවක් වේ නම් එය සංස්කාර යි. ඒ සංස්කාරය කුමක් නිදන කොට ඇත්තේ ද, කුමක් සමුදය කොට ඇත්තේ ද, කුමක් ජාති කොට ඇත්තේ ද, කුමක් ප්‍රභව කොට ඇත්තේ ද යත් : මහණෙනි අවිද්‍යා සම්පහසිත් හටගත් වෙදනායෙන් පහස්නා ලද අග්‍රානවත් පාරජ්ජනනට තෘෂ්ණා උපන. ඒ සංස්කාර එයින් හටගත්තේ ය. මහණෙනි, මෙසේ ඒ සංස්කාර ද, අනිත්‍ය ය, සඬ්ඛන ය, පටිච්චසමුප්පන්න ය. ඒ තෘෂ්ණා ද ... ඒ වෙදනා ද ... ඒ ස්පර්ශ ද ... ඒ අවිද්‍යා ද අනිත්‍ය ය, සඬ්ඛන ය, පටිච්චසමුප්පන්න ය. මහණෙනි, මෙසේත් දන්නා දක්නා මහණහට අර්හත්මාර්ගයට අනන්තර ව අර්හත්ඵලය වේ.

මහණෙනි, රූපය ආත්ම ය යි නො ම දකියි, ආත්මය රූපවත් කොට නො ම දකියි, රූපය ආත්මයෙහි ලා නො ම දකියි, රූපයෙහි ලා ආත්මය නො ම දකී. වෙදනාව ආත්ම ය යි නො ම දකියි, ආත්මය වෙදනා ඇත්තෙකැ යි නො ම දකී යි, වෙදනාව ආත්මයෙහි ලා නො ම දකියි, වෙදනායෙහි ලා ආත්මය නො ම දකී. සංඥාව ආත්ම ය යි නො ම දකියි, ආත්මය සංඥා ඇත්තෙකැ යි නො ම දකියි, සංඥාව ආත්මයෙහි ලා නො ම දකියි, සංඥායෙහි ලා ආත්මය නො ම දකී. සංස්කාර ආත්ම ය යි නො ම දකියි, ආත්මය සංස්කාර ඇත්තෙකැ යි නො ම දකියි, සංස්කාර ආත්මයෙහි ලා නො ම දකියි, සංස්කාරයෙහි ලා ආත්මය නො ම දකී. විඤ්ඤාය ආත්ම ය යි නො ම දකියි, ආත්මය විඤ්ඤා ඇත්තෙකැ යි නො ම දකියි, ආත්මයෙහි ලා විඤ්ඤාය නො ම දකියි, විඤ්ඤායෙහි ලා ආත්මය නො ම දකී.

අපි ච බො ඵලං දිට්ඨි හොති : “සො අත්තා සො ලොකො සො ථෙව්ව භවිස්සාමි නිවේවා ධූවො සස්සතො අවිපරිණාමධම්මො”ති. යා බො පන සා භික්ඛවෙ, සස්සතදිට්ඨි සඛ්ඛාරො සො, සො පන සඛ්ඛාරො කින්නිදුනො කිංසමුදයො කිඤ්ජාතිකො කිම්පභවො : අවිජ්ජා සම්පස්සජෙන භික්ඛවෙ, වේදසිතෙන පුට්ඨස්ස අස්සුතවතො පුට්ඨජ්ජනස්ස උප්පන්නා තණ්හා. තතොජො සො සඛ්ඛාරො. ඉති බො භික්ඛවෙ, සො‘පි සඛ්ඛාරො අනිවේවා සඛ්ඛතො පටිච්චසමුප්පන්නො සාපි තණ්හා -පෙ- සා‘පි වේදනා -පෙ- සො‘පි ඵසො -පෙ- සාපි අවිජ්ජා අනිව්වා සඛ්ඛතා පටිච්චසමුප්පන්නා. ඵවමපි බො භික්ඛවෙ, ජානතො ඵලං පස්සතො අනන්තරා අසචානං බයො හොති.

න හෙව බො රූපං අත්තතො සමනුපස්සාති න රූපවත්තං අත්තානං සමනුපස්සාති න අත්තති රූපං සමනුපස්සාති න රූපසම් අත්තානං සමනුපස්සාති. න වේදනං -පෙ- න සඤ්ඤං -පෙ- න සඛ්ඛාරෙ -පෙ- න විඤ්ඤාණං අත්තතො සමනුපස්සාති න විඤ්ඤාණවත්තං අත්තානං සමනුපස්සාති න අත්තති විඤ්ඤාණං සමනුපස්සාති. න විඤ්ඤාණසම් අත්තානං සමනුපස්සාති නා‘පි ඵලං දිට්ඨි හොති. සො අත්තා සො ලොකො සො ථෙව්ව භවිස්සාමි නිවේවා ධූවො සස්සතො අවිපරිණාමධම්මො‘ති, අපි ච බො ඵලං දිට්ඨි හොති : “නො චස්ස නො ච මෙ සිසා න භවිස්සාමි’ න මෙ භවිස්සාති”ති. යා බො පන සා භික්ඛවෙ, උචේදදිට්ඨි සඛ්ඛාරෙ සො. සො පන සඛ්ඛාරො කින්නිදුනො කිංසමුදයො කිඤ්ජාතිකො කිම්පභවො : අවිජ්ජාසම්පස්සජෙන, භික්ඛවෙ, වේදසිතෙන පුට්ඨස්ස අස්සුතවතො පුට්ඨජ්ජනස්ස උප්පන්නා තණ්හා තතොජො සො සඛ්ඛාරෙ. ඉති බො භික්ඛවෙ, සො‘පි සඛ්ඛාරෙ අනිවේවා සඛ්ඛතො පටිච්චසම්පන්නො. සාපි තණ්හා සාපි වේදනා -පෙ- සො‘පි ඵසො -පෙ- ‘සාපි අවිජ්ජා අනිව්වා සඛ්ඛතා පටිච්ච සමුප්පන්නා, ඵවමපි බො භික්ඛවෙ, ජානතො ඵලං පස්සතො අනන්තරා අසචානං බයො හොති.

න හෙව බො රූපං අත්තතො සමනුපස්සාති න රූපවත්තං අත්තානං සමනුපස්සාති න අත්තති රූපං සමනුපස්සාති න රූපසම් අත්තානං සමනුපස්සාති. න වේදනං අත්තතො සමනුපස්සාති න වේදනාවත්තං අත්තානං සමනුපස්සාති න අත්තති වේදනං සමනුපස්සාති න වේදනාස අත්තානං සමනුපස්සාති. න සඤ්ඤං අත්තතො සමනුපස්සාති න සඤ්ඤාවත්තං අත්තානං සමනුපස්සාති න අත්තති සඤ්ඤං සමනුපස්සාති. න සඤ්ඤාස අත්තානං සමනුපස්සාති. න සඛ්ඛාරෙ අත්තතො සමනුපස්සාති. න සඛ්ඛාරවත්තං අත්තානං සමනුපස්සාති න අත්තති සඛ්ඛාරෙ සමනුපස්සාති න සඛ්ඛාරෙසු අත්තානං සමනුපස්සාති. න විඤ්ඤාණං අත්තතො සමනුපස්සාති න විඤ්ඤාණවත්තං අත්තානං සමනුපස්සාති න අත්තති විඤ්ඤාණං සමනුපස්සාති. න විඤ්ඤාණසම් අත්තානං සමනුපස්සාති.

වැලිදු "ඒ මම ආත්මය වෙමි, ඒ මම ලොකය වෙමි, ඒ මම පරලොව වන්නෙමි. නිත්‍යයෙමි, ධ්‍රැවයෙමි, ශාශ්වතයෙමි, නො පෙරළෙන සැඟවියෙමි" යි මෙබදු දෘෂ්ටි ඇත්තේ වේ. මහණෙනි, යම් ඒ ශාශ්වත දෘෂ්ටියක් වේ නම් ඒ සංස්කාර යි. ඒ සංස්කාර කුමක් නිදන කොට ඇත්තේ ද, කුමක් සමුදය කොට ඇත්තේ ද, කුමක් ජාති කොට ඇත්තේ ද, කුමක් ප්‍රභව කොට ඇත්තේ ද යත් ; මහණෙනි, අවිදු සම්පහසින් භටගත් වෙදනායෙන් පහස්නා ලද අශ්‍රැතවත් පාඨප්පනභට තෘෂ්ණාව උපන. ඒ සංස්කාර එයින් භටගන්නේ ය. මහණෙනි, මෙසේ ඒ සංස්කාර ද අනිත්‍ය ය, සඬ්ඛන ය, පටිච්චසමුප්පන්න ය. ඒ තෘෂ්ණා ද ... ඒ වෙදනා ද ... ඒ ස්පර්ශ ද ... ඒ අවිද්‍යා ද අනිත්‍ය ය, සඬ්ඛන ය, පටිච්චසමුප්පන්න ය. මහණෙනි, මෙසේ ද දන්නා දක්නා මහණභට අර්හත්මාර්ගයට ඉක්බිති ව අර්හත්ඵලය වේ.

රූපය ආත්ම විසින් නො ම දකියි, ආත්මය රූපවත් කොට නො ම දකියි ආත්මයෙහි ලා රූපය ඇතැ යි නො ම දකියි, රූපයෙහි ලා ආත්මය ඇතැ යි නො ම දකී. වෙදනාව ... නො ම දකී ... සංඥාව ... නො ම දකී. සංස්කාර ... නො ම දකී. විඤ්ඤාය ආත්ම වශයෙන් නො ම දකියි, ආත්මය විඤ්ඤාවත් කොට නො ම දකියි, ආත්මයෙහි ලා විඤ්ඤාය නො ම දකියි, විඤ්ඤායෙහි ලා ආත්මය නො ම දකී. "ඒ මම ආත්මයෙමි, ඒ මම ලොකයෙමි, ඒ මම පරලොව වන්නෙමි, නිත්‍යයෙමි, ධ්‍රැවයෙමි, ශාශ්වතයෙමි, නො පෙරළෙන සැඟවියෙමි යි" වැලිදු මෙබදු දෘෂ්ටි ඇත්තේ ද නො වෙයි. "ඉදින් මම නො වන්නෙමි නම් මට (පිරිකර ද) නො වන්නේ ය. (මම) මතු නො වන්නෙමි නම් මතු ද මට (පිරිකර) නො වන්නේ ය" කියා යි. මහණෙනි, යම් ඒ උච්ඡේද දෘෂ්ටියක් වේ නම් ඒ සංස්කාරය යි. ඒ සංස්කාරය කුමක් නිදන කොට ඇත්තේ ද, කුමක් සමුදය කොට ඇත්තේ ද, කුමක් ජාති කොට ඇත්තේ ද, කුමක් ප්‍රභව කොට ඇත්තේ ද යත් : මහණෙනි. අවිදු සම්පහසින් භටගත් වෙදනායෙන් පහස්නා ලද අශ්‍රැතවත් පාඨප්පනභට තෘෂ්ණා උපන. ඒ සංස්කාර එයින් (එ තෘෂ්ණායෙන්) භටගන්නේ ය. මහණෙනි මෙසේ ඒ සංස්කාර ද අනිත්‍ය ය, සඬ්ඛන ය, පටිච්ච සමුප්පන්න ය. ඒ තෘෂ්ණා ද ... ඒ වෙදනා ද ... ඒ ස්පර්ශ ද ... ඒ අවිද්‍යා ද අනිත්‍ය ය, සඬ්ඛන ය, පටිච්චසමුප්පන්න යි. මහණෙනි මෙසේ දන්නා මෙසේ දක්නා මහණභට අර්හත්මාර්ගයට අනන්තර ව අර්හත්ඵලය වේ.

රූපය ආත්ම වශයෙන් නො ම දකියි, ආත්මය රූපවත් යයි නො ම දකියි ආත්මයෙහි ලා රූපය ඇතැ යි නො ම දකියි, රූපයෙහි ලා ආත්මය ඇතැ යි නො ම දකී. වෙදනාව ආත්ම වශයෙන් නො ම දකී යි, ආත්මය වෙදනාවත් ය යි නො ම දකියි, ආත්මයෙහි ලා වෙදනාව ඇතැ යි නො ම දකියි වෙදනායෙහි ලා ආත්මය ඇතැ යි නො ම දකී. සංඥාව ආත්ම වශයෙන් නො ම දකියි, ආත්මය සංඥ ඇත්තෙකැ යි නො ම දකී. ආත්මයෙහි ලා සංඥාව පවතී ය යි නො ම දකී යි සංඥයෙහි ලා ආත්මය පවතී ය යි නො ම දකී, සංස්කාර ආත්ම වශයෙන් නො ම දකියි. ආත්මය. සංස්කාරවත් ය යි නො ම දකියි, ආත්මයෙහි ලා සංස්කාර පවතී ය යි නො ම දකියි, සංස්කාරයෙහි ලා ආත්මය පවතී ය යි නො ම දකී. විඤ්ඤාය ආත්ම වශයෙන් නො ම දකියි, ආත්මය විඤ්ඤාවත් යයි නො ම දකියි, ආත්මයෙහි ලා විඤ්ඤාය පවතී ය යි නො ම දකී, විඤ්ඤායෙහි ලා ආත්මය පවතී ය යි නො ම දකී.

නා'පි එවං දිට්ඨි භොති. 'සො අත්තා සො ලොකො සො පෙව්ව හවිස්සාමි නිවේවා ධූවො සස්සතො අවිපරිණාමධම්මොති. නා'පි එවං දිට්ඨි භොති : "නො චස්සං නො ච මෙ සියා න හවිස්සාමි' න මෙ හවිස්සාති"ති. අපි ච බො "කබ්බි භොති වෙවිකිච්ඡි අනිට්ඨිගතො සද්ධම්මෙ". යා බො පන සා භික්ඛවෙ, කඬ්ඛිතා වෙවිකිච්ඡිතා, අනිට්ඨිගතතා සද්ධම්මෙ, සඛ්ඛාරෙ සො. සො පන සඛ්ඛාරෙ ක්කිනිදුනො කිංසල්ලදයො කිඤ්ජාතිකො කිලපභවො : අවිජ්ජා සම්පස්සපෙන භික්ඛවෙ, වෙදසිතෙන පුට්ඨස්ස අස්සුතවතො පුපුජ්ජනස්ස උප්පන්නා තණ්හා. තතොජ්ජා සො සඛ්ඛාරෙ ඉති බො භික්ඛවෙ, සො'පි සඛ්ඛාරෙ අතිවෙවා සඛ්ඛතො පටිච්චසමුප්පන්නො, සො'පි තණ්හා අතිවො සඛ්ඛතා පටිච්චසමුප්පන්නා, සො'පි වෙදනා අතිවො සඛ්ඛතා පටිච්චසමුප්පන්නා සො'පි එස්සො අතිවෙවා සඛ්ඛතො පටිච්චසමුප්පන්නො, සො'පි අවිජ්ජා අතිවො සඛ්ඛතා පටිච්චසමුප්පන්නා. එවං පි බො භික්ඛවෙ, ජානතො එවං පස්සතො අනන්තරා අසවානං ඛයො භොතිති.

1. 2. 3. 10.

පුණ්ණමාසුතනං

82.

එකං සමයං භගවා සාමජ්ජියං විහරති පුබ්බාරාමෙ මිහාරමානු පාසාදෙ මහතා භික්ඛුසංඝෙසන සද්ධිං. තෙන බො පන සමයෙන භගවා තදනුපොසථෙ පණ්ණරසෙ පුණ්ණාය පුණ්ණමාස රතතිය භික්ඛුසංඝපටිට්ඨතො අජේඛාකාසෙ නිසින්නො භොති.

අථ බො අඤ්ඤාතරො භික්ඛු උට්ඨායාසනා එකංසං උත්තරාසඛං කරිත්වා යෙන භගවා තෙනඤ්ජලිං පනාමෙකා භගවන්තං එතදවොච : "පුච්චෙය්‍යාහං භනෙන, භගවන්තං කිඤ්චිදෙව දෙසං. සචෙ මෙ භගවා ඔකාසං කරොති පඤ්ඤාස්ස වේය්‍යාකරණායාති." "තෙන හි කිං භික්ඛු, සකෙ අසතෙ නිසිදිත්වා පුච්ච යදුකඛ්ඛිති."

එවං භනෙති බො සො භික්ඛු භගවතො පටිස්සුත්වා සකෙ අසතෙ නිසිදිත්වා භගවන්තං එතදවොච : "ඉමෙ නු බො භනෙන, පඤ්චපාදනකඛ්ඛා, සෙය්‍යපීදං : රුප්පපාදනකඛ්ඛො වෙදනුපාදනකඛ්ඛො සඤ්ඤපාදනකඛ්ඛො සඛ්ඛාරුපාදනකඛ්ඛො විඤ්ඤාණුපාදනකඛ්ඛොති" "ඉමෙ බො භික්ඛු, පඤ්චපාදනකඛ්ඛො සෙය්‍යපීදං : රුප්පපාදනකඛ්ඛො වෙදනුපාදනකඛ්ඛො සඤ්ඤපාදනකඛ්ඛො සංඛාරුපාදනකඛ්ඛො විඤ්ඤාණුපාදනකඛ්ඛොති.

සාධු භනෙති බො සො භික්ඛු භගවතො භාසිතං අභිනන්දිත්වා අනුමොදිත්වා භගවන්තං උත්තරිං පඤ්ඤං අපුච්ඡි. "ඉමෙ බො පන භනෙන, පඤ්චපාදනකඛ්ඛො කිමමුලකාති? "ඉමෙ බො භික්ඛු, පඤ්චපාදනකඛ්ඛො ඡන්දමුලකා"ති. "සාධු භනෙත"ති බො සො භික්ඛු

මෙබඳු දෘෂ්ටි ඇත්තේත් නො වෙයි. “ඒ මම ආත්මයෙහි, ඒ මම ලොකයෙහි, ඒ මම පරලොව වන්නෙමි, නිත්‍යයෙහි, ධ්‍රැවයෙහි, ශාස්ත්‍රයෙහි, නො පෙරළෙන සුලු වෙමි”යි. මෙබඳු දෘෂ්ටි ඇත්තේත් නො වෙයි. “ඉදින් මම නො වන්නෙමි නම් ඔට (පිරිකර ද) නො වන්නේ ය. (මම) මතු නො වන්නෙමි නම් මතු ද මට (පිරිකර) නො වන්නේ ය”යි. මෙබඳු දෘෂ්ටි ඇත්තේත් නො වෙයි. වැලි දු සැක කරන සුලු වූයේ විවිකිවිජා ඇත්තේ සදහම්හි නිමාවට නො ගියේ වෙයි. මහණෙනි, යම් ඒ සැක කරන සුලු බවෙක් විවිකිවිජා ඇති බවෙක් සදහම්හි නිමාවට නො ගිය බවෙක් වේ නම් එය සංස්කාරයි. ඒ සංස්කාර කුමක් නිදන කොට ඇත්තේ ද, කුමක් සමුදය කොට ඇත්තේ ද, කුමක් ජාති කොට ඇත්තේ ද, කුමක් ප්‍රභව කොට ඇත්තේ ද යත් : මහණෙනි, අවිදු සම්පහයින් හටගත්, වේදනායෙන් පහස්නා ලද අග්‍රානවත් පාඨස්පනහට තෘෂ්ණාව උපන. ඒ සංස්කාර එයින් හටගත්තේ ය. මහණෙනි, මෙසේ ඒ සංස්කාරත් අනිත්‍ය ය, සංඛත ය, පටිච්චසමුප්පන්න ය. ඒ තෘෂ්ණාත් අනිත්‍ය ය, සංඛත ය, පටිච්චසමුප්පන්න ය. ඒ වේදනාත් අනිත්‍ය ය, සංඛත, පටිච්චසමුප්පන්න ය. ඒ ස්පර්ශත් අනිත්‍ය ය, සංඛත ය, පටිච්චසමුප්පන්න ය. ඒ අවිද්‍යාත් අනිත්‍ය ය, සංඛත ය, පටිච්චසමුප්පන්න ය. මහණෙනි, මෙසේත් දත්තා මෙසේත් දත්තා මහණහට අර්හත්මාර්ගඥනයට අනන්තරව අර්හත්ඵලඥනය වෙයි.

1. 2. 3. 10.

පුණණමා සූත්‍රය

82. එක් සමයෙකැ, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්තුවර සම්පයෙහි වූ පූර්වාරාම නම් මුටුරාමාපහයෙහි මහත් භික්ෂු සංඝයා සමඟ වැඩවසන සේක. එ කල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එදින උපොසථය වූ පසළොස්වක් දිනයෙහි (මාස ආදිය පිරුණු බැවින්) පූර්ණ වූ පුත් සඳ යුත් රැයෙහි “බික්ඝහන විසින් පිරිවරන ලද්දහු අබවස වැඩහුන් සේක් වෙති.

එකල්හි එක්තරා මහණෙක් හුනයෙනන් නැගිට උතුරුසහ එකස් කොට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත ඇඳිලි බැඳ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැල කෙළේ ය : “වහන්ස, ඉදින් මට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ප්‍රශ්නයක් පිළිවිසිමට අවකාශ දෙන සේක් නම් මම භාග්‍යවතුන් වහන්සේගෙන් කිසි දෙයක් (කරුණක්) විචාරන්නෙමි”යි. මහණ, එසේ වී නම් තෙපි සිය අසුන්හි හිඳ යමක් කැමැත්තහු විචාරව”යි.

ඒ මහණ “වහන්ස, එසේ ය”යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් දි සිය අසුන්හි හිඳ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැල කෙළේ ය ; “වහන්ස, මොහු පඤ්චොපාදනස්ස කන්ධයෝ යැ ඔහු කවරහ යත් : රූපොපාදනස්ස කන්ධ ය. වේදනොපාදනස්ස කන්ධ ය, සංඥොපාදනස්ස කන්ධ ය, සංස්කාරොපාදනස්ස කන්ධ ය විඤ්ඤාපාදනස්ස කන්ධ ය, මහණ, මොහු ම පඤ්චොපාදනස්ස කන්ධයෝ ය. ඔහු කවරහ යත්, රූපොපාදනස්ස කන්ධ ය, වේදනොපාදනස්ස කන්ධ ය, සංඥොපාදනස්ස කන්ධ ය, සංස්කාරොපාදනස්ස කන්ධ ය, විඤ්ඤාපාදනස්ස කන්ධ”යි

ඒ මහණ “වහන්ස, මැනවැ”යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ දෙශනාව පිළිගෙන අනු මෝදන් වැ භාග්‍යවතුන් වහන්සේගෙන් මතුයෙහි පැනයක් විචාළේ ය : “වහන්ස, මේ පඤ්චොපාදනස්ස කන්ධයෝ කුමක් මුල් කොට ඇත්තාහු දැ”යි. මහණ, මේ පඤ්චොපාදනස්ස කන්ධයෝ තෘෂ්ණාස්පන්දය මුල් කොට ඇති යහ යි. එ මහණ, “වහන්ස මැනවැ”යි

භගවතො භාසිතං අභිනන්දිත්වා අනුමොදිත්වා භගවන්තං උත්තරිං පඤ්ඤං ආපුච්ඡී : “තඤ්ඤෙඤ්ච නු ඛො භනෙත, උපාදානං තෙ පඤ්චු පාදානකකිත්වා උදහු අඤ්ඤානු පඤ්චුපාදානකකිත්වෙති උපාදානනි?” “භ ඛො භික්ඛු, තඤ්ඤෙඤ්ච උපාදානං තෙ පඤ්චුපාදානකකිත්වා නපි අඤ්ඤානු පඤ්චුපාදානකකිත්වෙති උපාදානං, අපි ච යො තත්ථ ඡන්දරුගො නං තත්ථ උපාදානනි.”

සාධු භනෙතති, ඛො සො භික්ඛු භගවතො භාසිතං අභිනන්දිත්වා අනුමොදිත්වා භගවන්තං උත්තරිං පඤ්ඤං ආපුච්ඡී : “සියං පන භනෙත, පඤ්චුපාදානකකිත්වෙසු ඡන්දරුගවෙමන්තතාති? “සියං භික්ඛුති” භගවා අවොච. “ඉධ භික්ඛු එකච්චස්ස එවං භොති : එවං රූපො සියං අනාගතමඤ්ඤානං, එවං වේදනො සියං අනාගතමඤ්ඤානං, එවං සංඤ්ඤා සියං අනාගතමඤ්ඤානං, එවං සංඛාරො සියං අනාගතමඤ්ඤානං, එවං විඤ්ඤාණො සියං අනාගතමඤ්ඤානනි. එවං ඛො භික්ඛු සියං පඤ්චු පාදානකකිත්වෙසු ඡන්දරුගවෙමන්තතාති.

“සාධු භනෙතති” ඛො සො භික්ඛු -පෙ- උත්තරිං පඤ්ඤං ආපුච්ඡී. “කිත්තාවතා නු ඛො භනෙත, ඛන්ධානං ඛන්ධාගිවචන”නති? යං කිඤ්චි භික්ඛු රූපං අතීතානාගතපච්චුප්පන්තං අත්ඤ්ඤානං වා ඛතිඤ්ඤා වා ඔලාරිකං වා සුමුමං වා හීනං වා පඤ්ඤානං වා යං දුරෙ සන්තිකෙ වා අයං ටුච්චති රූපකකිත්වො, යං කාවි වේදනා -පෙ- යං කාවි සංඤ්ඤා -පෙ- යෙ කෙවි සංඛාරා -පෙ- යං කිඤ්චි විඤ්ඤාණං අතීතානාගත පච්චුප්පන්තං අත්ඤ්ඤානං වා ඛතිඤ්ඤා වා ඔලාරිකං වා සුමුමං වා හීනං වා පඤ්ඤානං වා යං දුරෙ සන්තිකෙ වා අයං ටුච්චති විඤ්ඤාණකකිත්වො. එත්තාවතා ඛො භික්ඛු, ඛන්ධානං ඛන්ධාගිවචනනි”.

“සාධු භනෙතති” ඛො සො භික්ඛු -පෙ- උත්තරිං පඤ්ඤං ආපුච්ඡී. “කො නු ඛො භනෙත, හෙතු කො පච්චයො රූපකකිත්වො පඤ්ඤාපනාය? කො හෙතු කො පච්චයො වේදනාකකිත්වො පඤ්ඤාපනාය? කො හෙතු කො පච්චයො සංඤ්ඤාකකිත්වො පඤ්ඤාපනාය? කො හෙතු කො පච්චයො සංඛාරකකිත්වො පඤ්ඤාපනාය? කො හෙතු කො පච්චයො විඤ්ඤාණකකිත්වො පඤ්ඤාපනාය”ති? චත්තාරො ඛො භික්ඛු, මහාභුතා හෙතු චත්තාරො මහාභුතා පච්චයො රූපකකිත්වො පඤ්ඤාපනාය. එසෙසා හෙතු එසෙසා පච්චයො වේදනාකකිත්වො පඤ්ඤාපනාය. එසෙසා හෙතු එසෙසා පච්චයො සංඤ්ඤාකකිත්වො පඤ්ඤාපනාය. එසෙසා හෙතු එසෙසා පච්චයො සංඛාරකකිත්වො පඤ්ඤාපනාය. නාමරූපං හෙතු නාමරූපං පච්චයො විඤ්ඤාණකකිත්වො පඤ්ඤාපනාය”ති.

“සාධු භනෙත”ති ඛො සො භික්ඛු -පෙ- උත්තරිං පඤ්ඤං ආපුච්ඡී. “කථං නු ඛො භනෙත, සකකායදිට්ඨි භොතිති? “ඉධ භික්ඛු, අසපුරිසා පුපුර්ජනො අරියානං අදස්සාවි අරියධම්මස්ස අභ්‍යාච්ඤෙ අරියධම්මෙ අවිනිතො සපුරිසානං අදස්සාවි සපුරිසධම්මස්ස අභ්‍යාච්ඤෙ සපුරිස ධම්මෙ අවිනිතො රූපං අත්තතො සම්නුපස්සති රූපචන්තං වා අත්තානං

1. පඤ්චුති උපාදානකකිත්වෙති - මජ්ඣං, ස්‍යා, සීඉ.
2. ඛො ඉති උභයං - කත්ථවි.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ භාෂිතය පිළිගෙන අනුමෝදන් වූ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගෙන් මතුයෙහි පැනයක් විචාළේ ය : “වහන්ස, ඒ පඤ්චොපාදනස්කන්ධ කෙනෙක් ඇද්ද උපාදනය එම වේ ද ? නැතහොත් උපාදනය පඤ්චොපාදනස්කන්ධ හැර සිටුවෙන් දැයි ? මහණ එම උපාදන ඒ පඤ්චොපාදනස්කන්ධ නොවෙයි, උපාදනය පඤ්චොපාදනස්කන්ධ හැර සිටුවෙන් ද නොවෙයි. වැලිදු එහි යම් ඡන්දරාගයෙක් වේ නම් එය එහි උපාදන යි.

ඒ මහණ “වහන්ස, මැනවැ”යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ භාෂිතය පිළිගෙන අනුමෝදන් කොට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අතින් මතුයෙහි පැනයක් විචාළේ ය : වහන්ස, පඤ්චොපාදනස්කන්ධයන්හි ඡන්දරාගනානාත්වයෙක් වන්නේ දැයි ? වන්නේ ය මහණ, යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ සේක. මහණ, මෙහි ඇතමකුට මෙසේ අදහසෙක් වෙයි : “මතුකල මෙබඳු රූ ඇතියෙකිම වෙමි, මතුකල මෙබඳු වෙදනා ඇතියෙකිම වෙමි, මතුකල මෙබඳු සංඤ ඇතියෙකිම වෙමි. මතුකල මෙබඳු සංස්කාර ඇතියෙකිම වෙමි. මතුකල මෙබඳු විඤන ඇතියෙකිම වෙමි යි. මහණ, මෙසේ පඤ්චොපාදනස්කන්ධයන්හි ඡන්දරාගනානාත්වයෙක් වේ යි.

“වහන්ස, මැනවැ”යි ඒ මහණ මතුයෙහි පැනයක් විචාළේ ය. වහන්ස, ස්කන්ධයනට ස්කන්ධ ප්‍රඥප්තිය කෙනෙකින් වේ දැයි ? මහණ, අතීත වෙවයි අනාගත වෙවයි ප්‍රත්‍යුපන්න වෙවයි ආධ්‍යාත්මික වෙවයි ඛාහිර වෙවයි ඔදරික වෙ වයි සුක්ෂම වෙවයි හීන වෙවයි ප්‍රණීත වෙවයි යම් කිසි රූපයෙක් ඇත්ද, දුර වෙවයි ළඟ වෙවයි යම් රූපයකුත් ඇත්ද, මේ රූපස්කන්ධ ය යි කියනු ලැබෙයි, යම් කිසි වෙදනාවක් . . . යම්කිසි සංඤාවක් . . . යම්කිසි සංස්කාර කෙනෙක්. . . අතීත වෙවයි අනාගත වෙවයි ප්‍රත්‍යුපන්න වෙවයි ආධ්‍යාත්මික වෙවයි ඛාහිර වෙවයි ඔදරික වෙවයි සුක්ෂම වෙවයි හීන වෙවයි ප්‍රණීත වෙවයි යම්කිසි විඤනයෙක් ඇත්ද, දුර වෙවයි ළඟ වෙවයි යම් විඤනයෙකුත් ඇත්ද, මේ විඤනස්කන්ධ ය යි කියනු ලැබේ. මහණ ස්කන්ධයන්ට ස්කන්ධප්‍රඥප්තිය මෙනෙකින් වේ යි.

“වහන්ස, මැනවැ”යි ඒ මහණ . . . මතුයෙහි පැනයක් විචාළේ ය : වහන්ස, රූපස්කන්ධ ප්‍රඥප්තියට හෙතු කවරේද, ප්‍රත්‍යය කවරේද ? වෙදනාස්කන්ධ ප්‍රඥප්තියට හෙතු කවරේද ? ප්‍රත්‍යය කවරේද, සංඤස්කන්ධ ප්‍රඥප්තියට හෙතු කවරේද ? ප්‍රත්‍යය කවරේද ? සංස්කාරස්කන්ධ ප්‍රඥප්තියට හෙතුව කවරේද ? ප්‍රත්‍යය කවරේද ? විඤනස්කන්ධ ප්‍රඥප්තියෙහි හෙතු කවරේද ? ප්‍රත්‍යය කවරේද දැයි ? මහණ, රූපස්කන්ධ යෙහි ප්‍රඥප්තියට සතර මහාභුතයෝ හෙතුව, සතර මහාභුතයෝ ප්‍රත්‍යයහ. වෙදනා ස්කන්ධ ප්‍රඥප්තියට ස්පර්ශය හෙතු ය, ස්පර්ශය ප්‍රත්‍යය ය. ස්පර්ශඤස්කන්ධය ප්‍රඥප්තිය ස්පර්ශය හෙතු ය, ස්පර්ශය ප්‍රත්‍යය ය ; සංස්කාරස්කන්ධ ප්‍රඥප්තියට ස්පර්ශය හෙතු ය, ස්පර්ශය ප්‍රත්‍යය ය. විඤනස්කන්ධයට ප්‍රඥප්තියට නාමරූප හෙතු ය, නාමරූප ප්‍රත්‍යයයි.

එ මහණ “වහන්ස, මැනවැ” යි. . . මතු පැනයක් විචාළේ ය : වහන්ස, කෙසේ නම් සත්කායදෘෂ්ටි වේ දැයි ? මහණ, මේ ලොකයෙහි ආයාඨයන් නො දක්නාසුලු ආයාඨ ධර්මයෙහි අදක්ෂ ආයාඨධර්මයෙහි නො හික්වුණු සත්පුරුෂයන් නො දක්නාසුලු, සත්පුරුෂධර්මයෙහි අදක්ෂ සත්පුරුෂධර්මයෙහි නො හික්වුණු අශ්‍රැකවත් පාර්ශ්වන

සමනුපසානි අතනනි වා රූපං සමනුපසානි රූපසමි වා අතනානං සමනුපසානි. වෙදනං -පෙ- සඤ්ඤං -පෙ- සඤ්ඤා රෙ -පෙ- විඤ්ඤාණං අතනනො සමනුපසානි විඤ්ඤාණවනනං වා අතනානං සමනුපසානි අතනනි වා විඤ්ඤාණං සමනුපසානි විඤ්ඤාණසමි වා අතනානං සමනුපසානි. එවං බො භික්ඛු, සකකායදිට්ඨි භොති”ති.

“සාධු භනෙන්”ති, බො සො භික්ඛු -පෙ- උතතරිං පඤ්ඤං ආපුච්ඡි. “කථං පන භනෙන්, සකකායදිට්ඨි න භොති”ති? “ඉධ භික්ඛු සුතවා අරියසාවකො අරියානං දසාංචි අරියධම්මසා කොච්ඤෙ අරියධම්මෙ සුචිතීනො සපුරිසානං දසාංචි සපුරිසධම්මසා කොච්ඤෙ සපුරිස ධම්මෙ සුචිතීනො න රූපං අතනනො සමනුපසානි න රූපවනනං වා අතනානං සමනුපසානි න අතනනි වා රූපං සමනුපසානි න රූපසමි වා අතනානං සමනුපසානි. න වෙදනං -පෙ- න සඤ්ඤං -පෙ- න සඤ්ඤා රෙ -පෙ- න විඤ්ඤාණං අතනනො සමනුපසානි න විඤ්ඤාණවනනං වා අතනානං සමනුපසානි න අතනනි වා විඤ්ඤාණං සමනුපසානි න විඤ්ඤාණසමි වා අතනානං සමනුපසානි, එවං බො භික්ඛු සකකායදිට්ඨි න භොතිති.

“සාධු භනෙන්”ති, බො සො භික්ඛු -පෙ- උතතරිං පඤ්ඤං ආපුච්ඡි: “කො ණු බො භනෙන්, රූපසා අසාදෙ, කො ආදීනවො, කිං නිසාරණං, කො වෙදනාය -පෙ- කො සඤ්ඤාය -පෙ- කො සඤ්ඤාරානං -පෙ- කො විඤ්ඤාණසා අසාදෙ, කො ආදීනවො, කිං නිසාරණනි”?

“යං බො භික්ඛු, රූපං පටිච්ච උපඡ්ඡති සුඛං සොමනස්සං, අයං රූපසා අසාදෙ. යං රූපං අනිච්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං, අයං රූපසා ආදීනවො. යො රූපසමි ඡන්දරාගවිනයො ඡන්දරාගප්පභානං ඉදං රූපසා නිසාරණං. යං වෙදනං පටිච්ච උපඡ්ඡති සුඛං සොමනස්සං අයං වෙදනාය අසාදෙ. යං වෙදනා අනිච්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං අයං වෙදනාය ආදීනවො. යො වෙදනාය ඡන්දරාග විනයො ඡන්දරාගප්පභානං, ඉදං වෙදනාය නිසාරණං, යං සඤ්ඤං පටිච්ච -පෙ- යෙ සඤ්ඤා රෙ පටිච්ච උපඡ්ඡති සුඛං සොමනස්සං අයං සඤ්ඤාරානං අසාදෙ. යෙ සඤ්ඤාරා අනිච්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං, අයං සඤ්ඤාරානං ආදීනවො. යො සඤ්ඤා රෙසු ඡන්දරාගවිනයො ඡන්දරාග ප්පභානං ඉදං සඤ්ඤාරානං නිසාරණං, යං විඤ්ඤාණං පටිච්ච උපඡ්ඡති සුඛං සොමනස්සං අයං විඤ්ඤාණසා අසාදෙ, යං විඤ්ඤාණං අනිච්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං අයං විඤ්ඤාණසා ආදීනවො, යො විඤ්ඤාණසමි ඡන්දරාගවිනයො ඡන්දරාගප්පභානං ඉදං විඤ්ඤාණසා නිසාරණං”නති.

“සාධු භනෙන්”ති, බො සො භික්ඛු භගවතො භාසිතං අභිනන්දිතා භගවතානං උතතරිං පඤ්ඤං ආපුච්ඡි: “කථං ණු බො භනෙන්, ජානතො කථං පසස්සො ඉමසමි ව සවිඤ්ඤාණකො කායෙ ඛභිඤ්ඤා ව සබ්බ නිවිතෙනසු අභිධිකාරමිච්ඤිකාරමිඤ්ඤානානුසයා න භොනති”ති? යං කිඤ්චි භික්ඛු රූපං අනිඤානාගතපට්ඨප්පභානං අප්ඤ්ඤානං වා ඛභිඤ්ඤා වා ඕළාරිකං වා සුමුමං වා භීතං වා පණීතං වා යං දුරෙ සනතිකෙ වා සබ්බං රූපං

තෙමේ රූපය ආත්ම වශයෙන් නුනුවණින් දකියි, ආත්මය රූපවත් කොට හෝ දකියි. රූපය ආත්මයෙහි පිහිටියේ ය යි හෝ දකියි ආත්මය රූපයෙහි පිහිටියේ ය යි හෝ දකි. වෙදනාව . . . සංඥාව . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤාය ආත්ම වශයෙන් දකියි, ආත්මය විඤ්ඤාවත් කොට හෝ දකියි. විඤ්ඤාය ආත්මයෙහි පිහිටියේ ය යි හෝ දකියි. ආත්මය විඤ්ඤායෙහි පිහිටියේ ය යි හෝ දකි. මහණ, මෙසේ සත්කායදෘෂ්ටි වේයි.

ඒ මහණ “වහන්ස” මැනවැ”යි මතුයෙහි පැනයක් විචාළේ ය : වහන්ස කෙසේ නම් සත්කායදෘෂ්ටිය නො වේ දැ යි ? මහණ, මේ ලොකයෙහි ආයාසීයන් දක්නාසුලු ආයාසී ධර්මයෙහි දක්ෂ ආයාසී ධර්මයෙහි හික්වුණු, සන්පුරුෂයන් දක්නාසුලු, සන්පුරුෂධර්මයෙහි දක්ෂ සන්පුරුෂ ධර්මයෙහි හික්වුණු ශ්‍රැතවත් ආයාසීශ්‍රාවක තෙමේ රූපය ආත්ම වශයෙන් නො දකියි, ආත්මය රූපවත් කොට හෝ නො දකියි, ආත්මයෙහි රූපය පවතී ය යි හෝ නො දකියි. රූපයෙහි ආත්මය පවතී ය යි හෝ නො දකි. වෙදනාව . . . නො දකි. . . සංඥාව . . . නො දකි. . . සංස්කාර . . . නො දකි. විඤ්ඤාය ආත්ම වශයෙන් නො දකියි, ආත්මය විඤ්ඤාවත් කොට නො දකියි, ආත්මයෙහි විඤ්ඤාය පවතී ය යි හෝ නො දකියි, විඤ්ඤායෙහි ආත්මය පවතී ය යි හෝ නො දකි. මහණ, මෙසේ සත්කායදෘෂ්ටි නො වේ යි.

“වහන්ස, මැනවැ”යි ඒ මහණ . . . මතුයෙහි පැනයක් විචාළේ ය : වහන්ස, රූපයෙහි ආස්වාද කවරේ ද ? ආදිනව කීමෙක් ද ? නිස්සරණ කීමෙක් ද ? වෙදනායෙහි . . . සංඥයෙහි . . . සංස්කාරයන්ගේ . . . විඤ්ඤායෙහි ආස්වාද කවරේ ද ? ආදිනව කවරේ ද ? නිස්සරණ කවරේ ද ? යි

මහණ, රූපය නිසා යම් සුවයෙක් සොම්නසෙක් උපදී ද, මේ රූපයෙහි ආස්වාද යි. යම් රූපයෙක් අනිත්‍ය ද, දුක් ද, වෙනස් වනසුලු ද, මේ රූපයෙහි ආදිනව යි. රූපයෙහි යම් ඡන්දරාගචිතයෙක් ඡන්දරාගප්‍රභාණයෙක් වේ නම් මේ රූපයෙහි නිස්සරණ යි. වෙදනාව නිසා යම් සුවයෙක් සොම්නසෙක් උපදී ද, මේ වෙදනායෙහි ආස්වාද යි. යම් වෙදනාවක් අනිත්‍ය නම් දුක් නම් වෙනස් වනසුලු නම් මේ වෙදනායෙහි ආදිනව යි. වෙදනායෙහි යම් ඡන්දරාගචිතයෙක් ඡන්දරාගප්‍රභාණයෙක් වේ ද මේ වෙදනායෙහි නිස්සරණ යි. සංඥාව නිසා යම් . . . සංස්කාර නිසා යම් සුවයෙක් සොම්නසෙක් උපදී ද, මේ සංස්කාරයන්ගේ ආස්වාද යි. යම් සංස්කාර කෙනෙක් අනිත්‍ය ද, දුක් ද, වෙනස් වන සැඟවී ඇත් ද මේ සංස්කාරයන්ගේ ආදිනව යි. සංස්කාරයන්හි යම් ඡන්දරාගචිතයෙක් ඡන්දරාග ප්‍රභාණයෙක් ඇත් ද මේ සංස්කාරයන්ගේ නිස්සරණ යි. විඤ්ඤාය නිසා යම් සුවයෙක් සොම්නසෙක් උපදී ද, මේ විඤ්ඤායාගේ ආස්වාද යි. යම් විඤ්ඤායෙක් අනිත්‍ය ද, දුක් ද, වෙනස් වන සැඟවී ඇත් ද, මේ විඤ්ඤායාගේ ආදිනව යි විඤ්ඤායෙහි යම් ඡන්දරාගචිතයෙක් ඡන්දරාගප්‍රභාණයෙක් ඇත් ද මේ විඤ්ඤායාගේ නිස්සරණ යි.

“වහන්ස, මැනවැ”යි ඒ මහණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ භාෂිතය පිළිගෙන අනුමෝදන් වැ භාග්‍යවතුන් වහන්සේගෙන් මතුයෙහි පැනයක් විචාළේ ය : “වහන්ස, කෙසේ දන්නහුට කෙසේ දක්නහුට මේ විඤ්ඤා සහිත කයෙහි ද, බැහැර සියලු නිමිත්තයන්හි ද, අභංකාර මමංකාර මානානුසාය ධර්මයෝ නො වෙද්ද”යි ? මහණ, අතීත වේවයි අනාගත වේවයි පච්චුප්පන්න වේවයි ආධ්‍යාත්මික වේවයි බාහිර වේවයි ඖදරික වේවයි සුක්ෂ්ම වේවයි හීන වේවයි ප්‍රණීත වේවයි යම් කිසි රූපයෙක් වේ ද, දුර වේවයි ප්‍රභූ-වේවයි-යම් රූපයෙකුත් වේ ද, ඒ සියලු රූපය “තෙල මාගේ නො වේ”යි, තෙල මම නො වෙමි.

“නෙතං මම නෙසො‘හමසමි න මෙසො අත්තා’ති. එවමෙනං යථාභූතං සමමපසඤ්ඤාය පසාති, යා කාචි වෙදනා -පෙ- යා කාචි සඤ්ඤා -පෙ- යෙ කෙචි සඛ්ඛාරා -පෙ- යං කිඤ්චි විඤ්ඤාණං අතීතානාගත පච්චුප්පනං අජ්ඣතනං වා ඛණ්ඨා වා ඔලාරිකං වා සුබ්බමං වා තීනං වා පණ්ණීනං වා යං දුරෙ සනතිකෙ වා සබ්බං විඤ්ඤාණං නෙතං මම නෙසො‘හමසමි න මෙ‘සො අත්තා’ති එවමෙනං යථාභූතං සමමපසඤ්ඤාය පසාති, එවං බො භික්ඛු, ජානතො එවං පසාතො ඉමසමිඤ්ච සවිඤ්ඤාණකෙ කායෙ ඛණ්ඨා ව සබ්බන්තිතොසු අභිධ්ඤාරමමිඤ්ඤාර මානානුසයා න භොනාතීති.

තෙන බො පන සමයෙන අඤ්ඤාතරස්ස භික්ඛුනො, එවං වෙනසො පරිචිතකෙනා උදපාදි : “ඉති කීර් හො රූපං අනත්තා, වෙදනා අනත්තා, සඤ්ඤා අනත්තා, සඛ්ඛාරා අනත්තා, විඤ්ඤාණං අනත්තා. අනත්තකතාති කමමාති කථමත්තානං පුඨස්සන්තීති.

අථ බො භගවා තස්ස භික්ඛුනො වෙනසා වෙනසා පරිචිතකක-මඤ්ඤාය භික්ඛු අමනෙතයි : “ථානං බො පනෙතං භික්ඛවෙ, විජ්ජති ; යං ඉධෙකවෙචා මොහපුරිසො අවිදා අවිජ්ජාගතො තණ්හාධිගතෙන වෙනසා සඤ්ඤාසනං අනිඛාවිතබ්බං මඤ්ඤෙය්‍ය : “ඉති කීර් හො රූපං අනත්තා, වෙදනා අනත්තා, සඤ්ඤා අනත්තා, සඛ්ඛාරා අනත්තා, විඤ්ඤාණං අනත්තා, අනත්තකතාති කමමාති කථමත්තානං පුඨස්සන්තී”ති. පටිපුච්ඡාමිතීතා බො මෙ තුමෙහ භික්ඛවෙ, තත්‍ර තත්‍ර තෙසු තෙසු ධම්මෙසු”.

“තං කිංමඤ්ඤාථ භික්ඛවෙ, රූපං නිව්චං වා අනිව්චං වා”ති? අනිව්චං භනෙන.

“යං පනානිව්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වා”ති? දුක්ඛං භනෙන.

යං පනානිව්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං කල්ලං නු තං සමනුපසිඤ්ඤා : “එතං මම එසො‘හමසමි එසො මෙ අත්තා’ති? නො භෙනං භනෙන,

වෙදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සඛ්ඛාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං නිව්චං වා අනිව්චං වා”ති? අනිව්චං භනෙන,

යං පනානිව්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති? දුක්ඛං භනෙන.

“යං පනානිව්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං කල්ලං නු තං සමනුපසිඤ්ඤා :

“එතං මම එසො‘හමසමි එසො මෙ අත්තා’ති? නො භෙනං භනෙන.

තෙල මාගේ ආත්ම නො වෙති"යි මෙසේ මෙය ඇති සැටි මනානුවණින් දකී. යම් කිසි වෙදනාවක් . . . යම් කිසි සංඥාවක් . . . යම් කිසි සංස්කාර කෙනෙක් . . . අනිත වෙවයි අනාගත වෙවයි පව්වුප්පන්න වෙවයි ආධ්‍යාත්මික වෙවයි බාහිර වෙවයි ඖදරික වෙවයි සුක්ෂ්ම වෙවයි භීත වෙවයි ප්‍රණීත වෙවයි යම් කිසි විඥනයක් ඇත් ද, දුර් වෙවයි ළඟ වෙවයි යම් විඥනයකුත් ඇත් ද, ඒ සියලු විඥනය "තෙල මාගේ නො වෙයි තෙල මම නො වෙමි. තෙල මාගේ ආත්ම නො වෙති"යි මෙසේ මෙය ඇති සැටි මනා නුවණින් දකී. මහණ, මෙසේ දන්තනුට මෙසේ දක්තනුට මේ සවිඤ්ඤාණක කයෙහිත් පිටත සියලු නිමිත්තයෙහිත් අභංකාර මමංකාර මානාසුසය ධර්මයෝ නො වෙත් යි.

එ කල්හි එක්තරා මහණකුහට "පින්වත්නි, මෙසේ වනාහි රූපය අනාත්ම ල, වෙදනාව අනාත්ම ල, සංඥාව අනාත්ම ල, සංස්කාර අනාත්ම ල. විඥනය අනාත්ම ල, (එහෙයින්) අනාත්මක වූ කළ කර්මයෝ කෙසේ නම් ආත්මය ස්පර්ශ කෙරෙත් ද යි (නමා කරා පැමිණෙත් ද යි) මෙබඳු චිත්තපරිවිතරකයෙක් පහළ විය.

ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඒ මහණහුගේ චිත්තපරිවිතරකය තමන් වහන්සේගේ සිතින් පිරිසිඳ දූත භික්ෂූන් ඇමතු සේක : මහණෙනි, මේ ලොකයෙහි නුවණ නැති අවිද්‍යාවට පැමිණි ඇතැම් භික්ෂූ පුරුෂයෙක් " පින්වත්නි, මෙසේ වනාහි රූපය අනාත්ම ල, වෙදනාව අනාත්ම ල, සංඥාව අනාත්ම ල, සංස්කාර අනාත්ම ල, විඥනය අනාත්ම ල, අනාත්මක වූ කරන ලද කර්මයෝ කෙසේ ආත්මය ස්පර්ශ කෙරෙත් ද යි" තාප්ණයෙන් මධ්‍යා ලද සිතින් බුදුසසුන ඉක් මැ යායුතු කොට හඟනෝ ද (එහෙයින්) මහණෙනි, තෙසි ඒ ඒ තත්ති මාගේ ඒ ඒ දහමහි පිළිවිසෑ භික්ෂුණාහු ය.

මහණෙනි, ඒ කෙසේ හඟිවූ ද රූපය නිත්‍ය හෝ අනිත්‍ය හෝ වේ ද ? වහන්ස, අනිත්‍ය යැ.

යමක් අනිත්‍ය නම් එය දුක් හෝ සුව හෝ වේ ද ? වහන්ස, දුක් යැ.

යමක් අනිත්‍ය නම් දුක් නම් පෙරළෙන සැහැටි ඇත් නම් එය 'තෙල මා ගැත්තේ' යැ, තෙල මම වෙමි, තෙල මාගේ ආත්මය'යි දක්නට නිසි වේ ද ? වහන්ස, තෙල නො වේ මැ යි.

වෙදනාව ... සංඥාව ... සංස්කාර ... විඥනය නිත්‍ය හෝ අනිත්‍ය හෝ වේ ද ? වහන්ස, අනිත්‍ය යැ.

යම් දූයෙක් අනිත්‍ය නම් එය දුක් හෝ සුව හෝ වේ ද ? වහන්ස, දුක් යැ.

යම් දූයෙක් අනිත්‍ය නම් දුක් නම් පෙරළෙන සැහැටි ඇත් නම් එය, 'තෙල මා ගැත්තේ' යැ, තෙල මම වෙමි, තෙල මාගේ ආත්මය'යි දක්නට නිසි වේ ද ? වහන්ස, තෙල නො වේ මැ යි.

තසමාතිහ භික්ඛවෙ, යං කිඤ්චි රූපං අනිත්තානාගතපච්චුප්පනං අජකිත්තං වා බහිඤ්චා වා ඔලාරිකං වා සුඛුමං වා තිනං වා පණීතං වා යං දුරෙ සනතිකෙ වා සබ්බං රූපං “නෙතං මම නෙසො’හමස්මි න මෙ’සො අත්තා”ති එවමෙතං යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤාය දට්ඨබ්බං. යා කාචි වෙදනා -පෙ- යා කාචි සඤ්ඤා -පෙ- යෙ කෙචි සබ්බාරා -පෙ- යං කිඤ්චි විඤ්ඤාණං අනිත්තානාගතපච්චුප්පනං අජකිත්තං වා බහිඤ්චා වා ඔලාරිකං වා සුඛුමං වා තිනං වා පණීතං වා යං දුරෙ සනතිකෙ වා සබ්බං විඤ්ඤාණං : ‘නෙතං මම නෙසො’හමස්මි න මෙ සො අත්තා”ති, එවමෙතං යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤාය දට්ඨබ්බං.

එවං පසුං භික්ඛවෙ, සුතවා අරියසාවකො රූපසම්මපි නිබ්බිදුති වෙදනායපි නිබ්බිදුති සඤ්ඤායපි, නිබ්බිදුති සබ්බාරෙසුපි නිබ්බිදුති. විඤ්ඤාණසම්මපි නිබ්බිදුති. නිබ්බිදුං විරජ්ජති. විරාගා විමුච්චති. විමුත්තසම්මං විමුත්තමිති’ ඤාණං භොති. ඛණ්ණ ජාති. වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං. කතං කරණීයං නාපරං ඉත්තනායාති පජානාතිති.’¹

බජ්ජනීයවගෙනා තනියො.

තසසුද්දානං :

අසාසදො දො සමුදයා - අරහතෙනති අපරෙ දුවෙ සිභො බජ්ජන පිණ්ඩාලාං පාරිලෙයොන පුණ්ණමාති.¹

1. “දො බබ්බා තඤ්ඤාච සියං - අබ්බිච්චනඤ්ච භෙත්තා, සත්තා යෙන දුවෙ වුත්තා - අසාසද විඤ්ඤාණකෙන ව, එතෙ දසව්ඛා වුත්තා - භොති භික්ඛු පුච්ඡායාති”ති.
දිසානෙයං ගාථා මජ්ඣං, සායා, PTS. පොඤ්ඤාසු.

මහණෙනි, එහෙයින් අතීත-අනාගත-පවච්ඡපන්න වෙවයි ආධ්‍යාත්මික වෙවයි බාහිර වෙවයි ඖදරික වෙවයි සුක්ෂ්ම වෙවයි තීන වෙවයි ප්‍රණීත වෙවයි යම් කිසි රූපයෙක් වේ ද, දුර වෙවයි ළඟ වෙවයි යම් රූපයෙකුත් වේ ද, ඒ සියලු රූපය 'තෙල මාගේ නො වේ යැ, තෙලෙ මම නො වෙමි, තෙලෙ මාගේ ආත්මය නො වේ යයි මෙසේ මෙය ඇති සැටි මනා නුවණින් දක්කයුතු. යම් කිසි වෙදනාවක් ... සංඥාවක් ... සංස්කාර කෙනෙක් ... අතීත-අනාගත-පවච්ඡපන්න වෙවයි ආධ්‍යාත්මික වෙවයි බාහිර වෙවයි ඖදරික වෙවයි සුක්ෂ්ම වෙවයි තීන වෙවයි ප්‍රණීත වෙවයි යම්කිසි විඤ්ඤායෙක් වේ ද, දුර වෙවයි ළඟ වෙවයි යම් විඤ්ඤායෙකුත් වේ ද, ඒ සියලු විඤ්ඤාය 'තෙල මාගේ නො වේ යැ, තෙලෙ මම නො වෙමි, තෙලෙ මාගේ ආත්මය නො වේ ය යි මෙසේ මෙය ඇති සැටි මනානුවණින් දක්කයුතු.

මහණෙනි මසේ දක්නා ශ්‍රැතවත් ආර්යශ්‍රාවක රූපයෙහිත් කලකිරෙයි, වෙදනායෙහිත් කලකිරෙයි, සංඥාවෙහිත් කලකිරෙයි, සංස්කාර කෙරෙහිත් කලකිරෙයි, විඤ්ඤායෙහිත් කලකිරෙයි කලකිරෙන්නේ නො ඇලෙයි, විරාගහෙතෙයෙන් මිදෙයි. මිදුණු කල්හි මිදිණැ යි දැනුම වෙයි. ජාතිය ගෙවිණ, මහ බබ්බර වැස නිමවන ලද, කරණි කරන ලද, මේ රහත්බව පිණිස කළමනා අත්කියෙක් නැතැ යි දැනගනියි.

තෙවැනි බජ්ජනීය වර්ගය

එහි උද්‍යාය

අස්සාද සූත්‍රය, සමුදය සූත්‍ර දෙකය, අනෙක් අරහත්ත සූත්‍ර දෙක ය, සිහොපම සූත්‍ර ය, බජ්ජනීය සූත්‍ර ය, පිණ්ඩොලා සූත්‍ර ය, පාරිලෙයා සූත්‍ර ය පුණ්ණමා සූත්‍ර ය යි බජ්ජනීය වර්ගයෙහි සූත්‍ර දසයෙකි.

4. පේරවගෙහා

1. 2. 4. 1.

ආනන්ද සුතං

83.

එවං මෙ සුතං : එකං සමයං ආයස්මා ආනන්දෙ භාවන්තීයං විහරති ඡේතනනෙ අනාථපිණ්ඩිකස්ස ආරාමෙ. තනු බො, ආයස්මා ආනන්දෙ භික්ඛු ආමනෙතසි : ‘ආට්ඨසො භික්ඛවොති. ‘ආට්ඨසොති බො තෙ භික්ඛු ආයස්මතො ආනන්දස්ස පච්චස්සොසුං, ආයස්මා ආනන්දෙ එතදවොච : පුණ්ණො නාම ආට්ඨසො ආයස්මා මනභානිපුතො අමහාකං නවතානං සතං ඛුප්පකාරෙ භොති. සො අමො ඉමිනා ඔවාදෙන ඔවදති :

උපාදය ආට්ඨසො ආනන්ද, ‘අසමි’ති භොති, නො අනුපාදය. කිඤ්ච උපාදය ‘අසමි’ති භොති නො අනුපාදය : රූපං උපාදය ‘අසමි’ති භොති නො අනුපාදය. වේදනා-පෙ-සංඤ්ඤා-පෙ-සංඛාර-පෙ-විඤ්ඤාණං උපාදය ‘අසමි’ති භොති නො අනුපාදය. සෙය්‍යථාපි ආට්ඨසො ආනන්ද, ඉති වා පුරිසො වා දහරෙ සුවා මණ්ඩනජාතියො¹ ආදසෙ වා පරිසුඤ්ඤා පරියොදයෙ. අවේජ වා උදකපතෙත සකං මුඛනිමිත්තං පච්චචෙක්ඛමානො උපාදය පස්සෙය්‍ය, නො අනුපාදය. එවමෙව බො ආට්ඨසො ආනන්ද, රූපං උපාදය අසමිති භොති, නො අනුපාදය, වේදනා-පෙ-සංඤ්ඤා-පෙ-සංඛාර-පෙ-විඤ්ඤාණං උපාදය ‘අසමි’ති භොති, නො අනුපාදය.

තං කිං මඤ්ඤාසි ආට්ඨසො ආනන්ද, රූපං නිව්චං වා අනිව්චං වාති ? අනිව්චං ආට්ඨසො. යං පනානිව්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති ? දුක්ඛං ආට්ඨසො. යං පනානිව්චං දුක්ඛං විපරිණාමබලං කල්ලං නු තං සමනුපස්සිතුං “එතං මම, එසො’හමස්මි, එසො මෙ අත්තා”ති ? නො හෙතං ආට්ඨසො.

වේදනා - පෙ - සංඤ්ඤා - පෙ - සංඛාර - පෙ - විඤ්ඤාණං නිව්චං වා, අනිව්චං වාති ? අනිව්චං ආට්ඨසො. යං පනානිව්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති ? දුක්ඛං ආට්ඨසො. යං පනානිව්චං දුක්ඛං විපරිණාමබලං, කල්ලං නු තං සමනුපස්සිතුං එතං මම, එසො’හමස්මි, එසො මෙ අත්තාති ? නො හෙතං ආට්ඨසො.

1. මණ්ඩනජාතියො - සි.මු.

4. ටේර වර්ගය

1. 2. 4. 1.

ආනන්ද සූත්‍රය

83. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී. එක් කලෙක ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරණුවෝ සැවැත් නුවර සමීපයෙහි රෙතවන නම් අනේපිඬු සිටුහුගේ අරමිහි වැඩවෙසෙති. එහි දී ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරණුවෝ “ ඇවැත්නි, මහණෙනි ” යි භික්ෂූන් ඇමතූහ. ඒ භික්ෂූහු “ ඇවැත්නි”යි ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරණුවන්ට පිළිවදන් ඇස්වූහ. ” ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරණුවෝ මෙය වදළහ : ඇවැත්නි, මන්තෘනිපුත්‍ර ආයුෂ්මත් පුණ්ණ නම් තෙරණුවෝ නවක වූ ම අපට බොහෝ උපකාර වෙති. උන් වහන්සේ මේ අවවාදයෙන් අපට අවවාද කෙරෙති :

“ ඇවැත්නි, ආනන්දයෙනි (මම) වෙමි ”යි (හැඟීම තෘෂ්ණා දෘෂ්ටි මාන ප්‍රපඤ්ච තුන) නිසා වෙ යි. නො නිසා නො වෙ. කුමක් නිසා (මම) වෙමි ”යි වෙ යැ නො නිසා නො වෙ යැ යත් : රූපය නිසා (මම) වෙමි යි වෙයි, නො නිසා නො වෙයි, වෙදනාව ... සංඤච ... සංස්කාර ... විඤ්ඤාය නිසා වෙමි ”යි වෙයි, නො නිසා නො වෙ. ඇවැත්නි, ආනන්දයෙනි, යම්මේ සැරසෙනසුලු යොවුන් තරුණ ස්ත්‍රියක් හෝ පුරුෂයෙක් හෝ සුපිරිසිදු පැහැපත් කැඩපතෙක හෝ පහන් දියබඳුනෙක හෝ සිය මුවනිමිත්ත බලන්නේ නිසා දක්නේ වෙ ද, නො නිසා නො දක්නේ වෙ ද, ඇවැත්නි, ආනන්දයෙනි, එ සෙයින් ම රූපය නිසා වෙමි ”යි වෙයි, නො නිසා නො වෙයි, වෙදනාව ... සංඤච ... සංස්කාර ... විඤ්ඤාය නිසා “ වෙමි ”යි වෙයි, නො නිසා නො වෙ.

ඇවැත්නි ආනන්දයෙනි, ඒ කීමැ යි හඟිවූ ද ? රූපය නිත්‍ය හෝ වේද, අනිත්‍ය හෝ වේද ? ඇවැත්නි, අනිත්‍ය යැ. යමෙක් අනිත්‍ය නම් එය දුක් හෝ සුව හෝ වේ දැ යි ? ඇවැත්නි, දුක් යැ. යමෙක් අනිත්‍ය නම් දුක් නම් පෙරලෙන සැහැටි ඇත් නම් එය තෙල මාගේ යැ තෙල මම වෙමි, තෙල මාගේ ආත්ම යි දක්නට යුතු ද ? ඇවැත්නි, තෙල යුතු නො වෙ මැ යි.

වෙදනාව ... සංඤච ... සංස්කාර ... විඤ්ඤාය නිත්‍ය හෝ වේ ද, අනිත්‍ය හෝ වේ ද ? ඇවැත්නි, අනිත්‍ය යැ. යමෙක් අනිත්‍ය නම් එය දුක් හෝ වේ ද, සුව හෝ වේ ද ? ඇවැත්නි දුක් යැ. යමෙක් අනිත්‍ය නම් දුක් නම් පෙරලෙන සැහැටි ඇත් නම් එය තෙල මාගේ යැ තෙල මම වෙමි, තෙල මාගේ ආත්ම යි දක්නට යුතු ද ? ඇවැත්නි, තෙල යුතු නො වෙ මැ යි.

තස්මාතිහ ආවුසො, ආනන්ද, යං කිංඤ්චි රූපං අනිත්‍යානාගත-
පච්චුප්පත්තං අජඤ්ඤානං වා බහිඤ්ඤා වා ඔලුරිකං වා සුඛමං වා හිතං
වා පණ්ණිතං වා යං දුරෙ සනතිකෙ වා සබ්බං රූපං “නෙතං මම,
නෙසො’හමස්මි, න මෙතො අත්තාති”, එවමෙතං යථාභූතං
සම්මප්පඤ්ඤාය දට්ඨබ්බං. යා කාචි වෙදනා - පෙ - යා කාචි සඤ්ඤා - පෙ -
යෙ කෙචි සබ්බාරූපං - පෙ - යං කිංඤ්චි විඤ්ඤාණං අනිත්‍යානාගතපච්චුප්පත්තං
අජඤ්ඤානං වා බහිඤ්ඤා වා ඔලුරිකං වා සුඛමං වා හිතං වා පණ්ණිතං වා
යං දුරෙ සනතිකෙ වා, සබ්බං විඤ්ඤාණං “නෙතං මම, නෙසො’හමස්මි,
න මෙසො අත්තාති” ති, එවමෙතං යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤාය දට්ඨබ්බං.

එවං පස්සං ආවුසො ආනන්ද, සුතවා අරියසාවකො රූපස්මිම්පි
නිබ්බිදන්ති, වෙදනායපි නිබ්බිදන්ති, සඤ්ඤායපි නිබ්බිදන්ති, සබ්බාරෙසුපි
නිබ්බිදන්ති, විඤ්ඤාණස්මිම්පි නිබ්බිදන්ති, නිබ්බිදං විරජ්ජති. විරුහා
විසුච්චති - පෙ - නාපරං ඉන්ද්‍රි‍යතායාති පජානාතිති”.

පුණ්ණො නාම ආවුසො, ආයස්මා මනනාතිපුතො අමහාකං
නවකානං සතං බ්‍රහ්මකාරෙණ භොති, සො අමො ඉමිනා ඔවාදෙන
ඔවදති. ඉදංඤ්ච පන මෙ ආයස්මතො පුණ්ණස්ස මනනාතිපුතස්ස
බ්‍රහ්මදෙසනං සුත්වා බ්‍රහ්මො අභිසම්මෙතොති.¹

1. 2. 4. 2.

නිසස සුත්තං.

84. සාවජ්ජියං :

තෙන බො පන සමයෙන ආයස්මා තිස්සො භගවතො
පිතුච්ඡාපුතො සම්බුද්ධානං භික්ඛූනං එවමාරොචෙති; “අපි මෙ
ආවුසො, මධුරකජාතො විස කාසො දිසාපි මෙ න පක්කායනති.²
බ්‍රමාපි මං නප්පට්ඨනති³. පිනම්ඤ්ඤා මෙ විතතං පරියාදය තිට්ඨති.
අනභිරතො ච බ්‍රහ්මචරියං චරම්. භොති ච මෙ බ්‍රහ්මෙසු විවිකිච්ඡාති”.

අථ බො සම්බුද්ධා භික්ඛූ තෙන භගවා තෙනුපබ්බතීසු.
උපසම්බතීචා භගවතානං අභිවාදෙචා එකමනතං නිසීදීසු. එකමනතං
නිසත්තා බො තෙ භික්ඛූ භගවතානං එතදවොචුං : “ආයස්මා භතො,
තිස්සො භගවතො පිතුච්ඡාපුතො සම්බුද්ධානං භික්ඛූනං එවමාරොචෙති :
‘අපි මෙ ආවුසො, මධුරකජාතො විස කාසො. දිසා’පි මෙ න
පක්කායනති. බ්‍රමාපි මං නප්පට්ඨනති. පිනම්ඤ්ඤා මෙ විතතං
පරියාදය තිට්ඨති. අනභිරතො ච බ්‍රහ්මචරියං චරම්. භොති ච මෙ
බ්‍රහ්මෙසු විවිකිච්ඡාති.”

1 අභිසම්මෙතොති - මජ්ඣං, සූ. 2.
2 පෙක්කායනති - මජ්ඣං, සූ. 3.
3 න පට්ඨනති - මජ්ඣං.

ඇවැත්නි ආනන්දයෙනි, එහෙයින් අතීතානාගත පච්චස්පත්ත වූ ආධ්‍යාත්මික වේවයි බාහිර වේවයි ඖදරික වේවයි සුක්ෂම වේවයි හිත වේවයි ප්‍රණීත වේවයි යම් කිසි රූපයෙක් වේ ද, දුර වේවයි ළඟ වේවයි යම් රූපයෙකුත් වේ ද, ඒ සියලු රූපය තෙල මාගේ නො වෙයි, තෙල මම නො වෙමි. තෙල මාගේ ආත්මය නොවේය''යි මෙසේ තෙල තතු සේ මනානුවණින් දැක්කයුතු. යම් කිසි වෙදනාවක් ... යම් කිසි සංඥාවක් ... යම් කිසි සංස්කාර කෙනෙක් ... අතීතානාගත පච්චස්පත්ත වූ ආධ්‍යාත්මික වේවයි බාහිර වේවයි ඖදරික වේවයි සුක්ෂම වේවයි හිත වේවයි ප්‍රණීත වේවයි යම් කිසි විඤ්ඤායෙක් වේ ද, දුර වේවයි ළඟ වේවයි යම් විඤ්ඤායෙකුත් වේ ද, ඒ සියලු විඤ්ඤාය තෙල මාගේ නො වෙයි, තෙල මම නො වෙමි, තෙල මාගේ ආත්මය නො වේය''යි මෙසේ මෙය තතු සේ මනානුවණින් දැක්කයුතු.

ඇවැත්නි, ආනන්දයෙනි, මෙසේ දක්නා ග්‍රැහවත් ආර්යග්‍රාවක රූපයෙහිත් කලකිරෙයි, වෙදනායෙහිත් කලකිරෙයි, සංඥායෙහිත් කලකිරෙයි, සංස්කාරයන්හිත් කලකිරෙයි. විඤ්ඤායෙහිත් කලකිරෙයි. කලකිරෙනුයේ නො ඇලෙයි. නො ඇලීම හෙතෙයෙන් මිදෙයි. ... මේ රහත් බව පිණිස අනෙකෙක් නැත යි දැනගනි''යි.

ඇවැත්නි, මන්තානිපුත්‍ර ආයුෂ්මත් පුණ්ණ නම් තෙරණුවෝ නවක වූ ම අපට බොහෝ උපකාර ඇත්තෝ වෙති. උන් වහන්සේ මේ අවවාදයෙන් අපට අවවාද දෙති. මන්තානිපුත්‍ර ආයුෂ්මත් පුණ්ණ තෙරණුවන්ගේ මේ දහම් දෙසුම අසා මාවිසින් දහම් අවබෝධ කරන ලද්දේ යි. (සොකාපන්න වීම් යන අදහසි)

1. 2. 4. 2.

කිස්ස සූත්‍රය

84. සැවැත්තුවර :

එ කල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ නැන්දණියගේ (පියාගේ සහෝදරියගේ) පුත් ආයුෂ්මත් කිස්ස තෙරණුවෝ බොහෝ භික්ෂූන්ට මෙසේ කියති : “ඇවැත්නි, මාගේ කයත් හටගත් බර ඇත්තක් මෙනි. (අකර්මණ්‍ය ය.) දිශාවෝ ද මට නො පැහැදිලියහ. දහම්හු (පයඤ්ඤාපිටකයෝ) ද මට නො වැටහෙත්. ථිනමිද්ධයත් මා සිත මැඩගෙන සිටියි. නො ඇලුණෙම් ම බබසර හැසිරෙමි. දහම්හි මට විවිකිවිඡාවත් වේ''යයි.

එ කල්හි බොහෝ භික්ෂූහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළඹියහ. එළඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැද එකත්පසෙක හුන්හ. එකත්පසෙක හුන් ඒ භික්ෂූහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැලකළහ : වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ නැන්දණිය පුත් ආයුෂ්මත් කිස්ස තෙරණුවෝ බොහෝ භික්ෂූන්ට මෙසේ ආරොචනා කෙරෙති : “ඇවැත්නි, මාගේ කයත් හටගත් බර ඇත්තක් මෙනි, දිශාවෝත් මට නො පැහැදිලියහ. දහම්හුත් මට නො වැටහෙත්. ථිනමිද්ධයත් මාගේ සිත මැඩ ගෙන සිටියි, නො ඇලුණෙම් බබසර සරමි. දහම්හි මට විවිකිවිඡාවත් වේ ය'' කියා යි.

අථ ඛො භගවා අඤ්ඤාතරං භික්ඛුං ආමනෙතයි. එහි තිං භික්ඛු, මම වචනෙන තිස්සං භික්ඛුං ආමනෙතාහි : “සත්ථා තං ආට්ඨසො තිස්ස ආමනෙතාහි”ති. එවං භනෙතාහි, ඛො සො භික්ඛු භගවතො පටිස්සුතා යෙනායස්මා තිස්සො තෙනුපසඛකමි, උපසඛකමිතා ආයස්මන්තං තිස්සං එතදවොච : “සත්ථා තං ආට්ඨසො තිස්ස ආමනෙතාහි”ති. “එවමාට්ඨසො”ති ඛො ආයස්මා තිස්සො තස්ස භික්ඛුනො පටිස්සුතා යෙන භගවා තෙනුපසඛකමි, උපසඛකමිතා භගවන්තං අභිවාදෙතා එකමන්තං නිසිද්දි. එකමන්තං නිසින්නං ඛො ආයස්මන්තං තිස්සං භගවා එතදවොච :

සච්චං කිර තිං තිස්ස, සම්බහුලානං භික්ඛුනං එවමාරොචෙයි : අපි මෙ ආට්ඨසො මධුරකජානො විස කායො දිසාපි මෙ න පකකායනති. ධම්මාපි මං නපපටිභනති. පිනමිඤ්ඤාද මෙ විතතං පරිඤ්ඤා නිව්ඤ්ඤා. අනභිරතො ච බුහවච්චං වරුමි. හොති ච මෙ ධම්මෙසු විචිකිච්ඤාති? එවං භනෙත,

තං කිං මඤ්ඤාසි තිස්ස, රූපෙ අවිගතරාගස්ස අවිගතඡන්දස්ස අවිගතපෙමස්ස අවිගතපිපාසස්ස අවිගතපරිලාභස්ස අවිගතතණ්හස්ස තස්ස රූපස්ස විපරිණාමඤ්ඤාථාභාවා උපපජ්ජන්ති සොකපරිදෙවදුක්ඛදොමනස්ස පායාසාති? එවමනෙත. සාධු සාධු තිස්ස, එවං හෙතං තිස්ස, හොති යථා තං රූපෙ අවිගතරාගස්ස.

වෙදනාය අවිගතරාගස්ස -පෙ- අවිගතතණ්හස්ස තස්සා වෙදනාය විපරිණාමඤ්ඤාථාභාවා උපපජ්ජන්ති සොකපරිදෙවදුක්ඛදොමනස්ස පායාසාති? එවං භනෙත, සාධු සාධු තිස්ස, එවං හෙතං තිස්ස, හොති යථා තං වෙදනාය අවිගතරාගස්ස

සඤ්ඤාය -පෙ- සම්බාරෙසු අවිගතරාගස්ස -පෙ- අවිගතතණ්හස්ස තෙසං සම්බාරානං විපරිණාමඤ්ඤාථාභාවා උපපජ්ජන්ති සොකපරිදෙවදුක්ඛදොමනස්ස පායාසාති? එවං භනෙත, සාධු සාධු තිස්ස, එවං හෙතං තිස්ස, හොති යථා තං සම්බාරෙසු අවිගතරාගස්ස.

විඤ්ඤාණෙ අවිගතරාගස්ස අවිගතඡන්දස්ස අවිගතපෙමස්ස අවිගත පිපාසස්ස අවිගතපරිලාභස්ස අවිගතතණ්හස්ස තස්ස විඤ්ඤාණස්ස විපරිණාමඤ්ඤාථාභාවා උපපජ්ජන්ති සොකපරිදෙවදුක්ඛදොමනස්ස පායාසාති? එවං භනෙත, සාධු සාධු තිස්ස, එවං හෙතං තිස්ස, හොති යථා තං විඤ්ඤාණෙ අවිගතරාගස්ස.

තං කිං මඤ්ඤාසි තිස්ස, රූපෙ විගතරාගස්ස විගතපෙමස්ස විගතපිපාසස්ස විගතපරිලාභස්ස විගතතණ්හස්ස තස්ස රූපස්ස විපරිණාමඤ්ඤාථාභාවා උපපජ්ජන්ති සොකපරිදෙවදුක්ඛදොමනස්ස පායාසාති? හො හෙතං භනෙත, සාධු සාධු තිස්ස, එවං හෙතං තිස්ස, හොති යථා තං රූපෙ විගතරාගස්ස.

එකල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එක්තරා මහණකු ඇමතු සේක : “මහණ, එව් තොප මාගේ වචනයෙන් “ඇවැත්නි, තිස්සයෙනි, ශාස්තෘන් වහන්සේ තොප අමනන සේකැ”යි තිස්ස මහණහු අමතව”යි. වහන්ස, එසේ යයි ඒ මහණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් අස්වා ආයුෂ්මත් තිස්සයන් වෙත එළඹියේ ය. එළඹ ආයුෂ්මත් තිස්සයනට “ඇවැත්නි, තිස්සයෙනි ශාස්තෘන් වහන්සේ තොප අමනන සේකැ”යි තෙල කී ය. ආයුෂ්මත් තිස්ස තෙරණුවෝ “ඇවැත්නි, එසේ ය”යි ඒ මහණහට පිළිතුරු දී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළඹියහ. එළඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සකසා වැඳ එකත්පස් වැ හුන්හ. එකත්පස් වැ හුන් ආයුෂ්මත් තිස්ස තෙරණුවන්ට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තෙල වදළ සේක :

තිස්ස, තෙපි බොහෝ හික්සුන්ට මෙසේ සැලකළහු යනු සැබෑ ද ? ඇවැත්නි, මාගේ කය හටගත් බර ඇත්තක් මෙනි, දිශා ද මට නො පැහැදිළි යැ, දහම්හු ද මට නො වටහත්, ථිතමිද්ධය ද මා සිත මැඩ ගෙන සිටියි. නො ඇලුණෙමි ම බඹසර හැසිරෙමි. දහමිහි මට විවික්ච්ඡා ද වෙයි කියා යි. වහන්ස, එසේ යැ.

තිස්ස, එ කිමෙකැ යි හඟිවූ ද ? රූපයෙහි පහ නො වූ රාග ඇති, පහ නො වූ ඡන්ද ඇති, පහ නො වූ ප්‍රථම ඇති, පහ නො වූ පිපාසා ඇති, පහ නො වූ පරිඝ්‍ර ඇති, පහ නො වූ තෘෂ්ණා ඇති පුභුල් එ රූපයාගේ විපරිණාම අත්‍යාපාභාව (වෙනස්වීම) හෙතෙයෙන් සොක-පරිදෙව-දුක්ඛ-දෙමනස්ස-උපායාසයෝ උපදිත් ද ? වහන්ස, එසේ යැ. මැනැව් මැනැව් තිස්ස. තිස්ස, රූපයෙහි අවිගතරාග පුද්ගලහට යම්සේ නම් තෙල එසේ මැ වෙයි.

වේදනායෙහි පහ නො වූ රාග ඇති . . . පහ නො වූ තෘෂ්ණා ඇති පුභුල්හට ඒ වේදනාවගේ විපරිණාම අත්‍යාපාභාව හෙතෙයෙන් සොක-පරිදෙව-දුක්ඛ-දෙමනස්ස-උපායාසයෝ උපදිත් ද ? වහන්ස, එසේ යැ. මැනැව් මැනැව්, තිස්ස. තිස්ස, වේදනායෙහි අවිගතරාග පුද්ගලහට යම්සේ නම් තෙල එසේ මැ වෙයි.

සංඤයෙහි . . . සංස්කාරයන්හි පහ නො වූ රාග ඇති . . . පහ නො වූ තෘෂ්ණා ඇති පුභුල්හට ඒ සංස්කාරයන්ගේ විපරිණාම අත්‍යාපාභාව හෙතෙයෙන් සොක-පරිදෙව-දුක්ඛ-දෙමනස්ස-උපායාසයෝ උපදිත් ද ? වහන්ස, එසේ යැ. මැනැව් මැනැව්, තිස්ස. තිස්ස, සංස්කාර විෂයෙහි අවිගතරාග පුද්ගලහට යම්සේ නම් තෙල එසේ මැ වෙයි.

විඤ්ඤායෙහි පහ නො වූ රාග ඇති, පහ නො වූ ඡන්ද ඇති, පහ නො වූ ප්‍රථම ඇති, පහ නො වූ පිපාසා ඇති පහ නො වූ පරිඝ්‍ර ඇති, පහ නො වූ තෘෂ්ණා ඇති පුභුල්හට ඒ විඤ්ඤායාගේ විපරිණාම අත්‍යාපාභාව හෙතෙයෙන් සොක-පරිදෙව-දුක්ඛ-දෙමනස්ස-උපායාසයෝ උපදිත් ද ? වහන්ස, එසේ යැ. මැනැව් මැනැව්, තිස්ස. තිස්ස, විඤ්ඤායෙහි අවිගතරාග පුද්ගලහට යම්සේ නම් තෙල එසේ මැ වෙයි.

තිස්ස, ඒ කිමැයි හඟි ද ? රූපයෙහි පහ වූ රාග ඇති පහ වූ ප්‍රථම ඇති පහ වූ පිපාසා ඇති පහ වූ පරිඝ්‍ර ඇති පහ වූ තෘෂ්ණා ඇති පුද්ගලහට ඒ රූපයාගේ වෙනස් වීමෙන් අන් අයුරු විමෙන් සොක-පරිදෙව-දුක්ඛ-දෙමනස්ස-උපායාසයෝ උපදිත් ද ? වහන්ස, තෙල නො වේ මැයි. මැනැව්, මැනැව්. තිස්ස. තිස්ස, රූපයෙහි පහ වූ රාග ඇති පුභුල්හට යම්සේ නම් තෙල එසේ මැ වෙයි.

වේදනාය - පෙ - සඤ්ඤාය - පෙ - සඛ්ඛාරෙසු - පෙ - විඤ්ඤාණේ විගතරුගස්ස විගතජ්ඣස්ස විගතපෙමස්ස විගතපිපාසස්ස විගතපරිලාභස්ස විගතධර්මස්ස නස්ස විඤ්ඤාණස්ස විපරිණාමඤ්ඤාථාභාවා උපපජ්ජන්ති සොකපරිදේවදුක්ඛදේවනස්සුපායාසාති? නො හෙතෙහි, “සාධු සාධු තිස්ස, එවං ‘හෙතං තිස්ස, හොති යථා තං විඤ්ඤාණේ විගතරුගස්ස.

තං කිං මඤ්ඤාසි තිස්ස රූපං නිව්චං වා අනිව්චං වාති? අනිව්චං හතෙන,

යං පනාතිව්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති? දුක්ඛං හතෙන,

යං පනාතිව්චං දුක්ඛං විපරිණාමගිමිමං කල්ලං නු තං සමනුපසිභුං එතං මම, එසො‘හමස්මි, එසො මෙ අත්තාති? නො හෙතෙහි, හතෙන,

වේදනා - පෙ - සඤ්ඤා - පෙ - සඛ්ඛාර - පෙ - විඤ්ඤාණං නිව්චං වා අනිව්චං වාති? අනිව්චං හතෙන,

යං පනාතිව්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති? දුක්ඛං හතෙන,

යං පනාතිව්චං දුක්ඛං විපරිණාමගිමිමං කල්ලං නු තං සමනුසිභුං “එතං මම, එසො‘හමස්මි, එසො මෙ අත්තාති”ති? නො හෙතෙහි, හතෙන,

“තස්මාතිහ තිස්ස, යං කිඤ්චි රූපං අනිත්තානාගතපච්චුප්පන්නං අජ්ඣත්තං වා ඛණ්ඩා වා ඔලාරිකං වා සුබ්බමං වා භීතං වා පණීතං වා යං දුරේ සන්තිකෙ වා සබ්බං රූපං “නෙතං මම, නෙසො‘හමස්මි, න මෙසො අත්තාති”ති එවිමෙතං යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤාය දට්ඨබ්බං. යා කාචි වේදනා - පෙ - යා කාචි සඤ්ඤා - පෙ - යෙ තෙවි සඛ්ඛාර - පෙ - යං කිඤ්චි විඤ්ඤාණං අනිත්තානාගතපච්චුප්පන්නං අජ්ඣත්තං වා ඛණ්ඩා වා ඔලාරිකං වා සුබ්බමං වා භීතං වා පණීතං වා යං දුරේ සන්තිකෙ වා සබ්බං විඤ්ඤාණං “නෙතං මම, නෙසො‘හමස්මි, න මෙ‘සො අත්තාති”ති එවිමෙතං යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤාය දට්ඨබ්බං.

එවං පස්සං තිස්ස, සුතවා අරියසාවකො රූපස්මිපි නිබ්බිඤ්ඤා - පෙ - විඤ්ඤාණස්මිපි නිබ්බිඤ්ඤාති. නිබ්බිඤ්ඤා විරජ්ජති - පෙ - නාපරං ඉත්තත්තායාති පජානාති.

සෙය්‍යථාපි¹ තිස්ස, දො පුරිසා, එකො පුරිසො අමග්ගකුසලො එකො පුරිසො මග්ගකුසලො, තමෙතං සො අමග්ගකුසලො පුරිසො අමුං මග්ගකුසලං පුරිසං මග්ගං පුච්ඡෙය්‍ය, සො එවං වදෙය්‍ය : “අමො පුරිස,² අයං මග්ගො. තෙන මුහුත්තං ගච්ඡ. තෙන මුහුත්තං

1. “සෙය්‍යථාපස්සු” - සිමු.

2. එහි හො පුරිස - මජ්ඣං, එවං හො පුරිස - සා.

වෙදනායෙහි . . . සංඥයෙහි . . . සංස්කාරයන්හි . . . විඤ්ඤායෙහි පහ වූ රාග ඇති පහ වූ ඡන්ද ඇති පහ වූ ප්‍රේම ඇති පහ වූ පිපාසා ඇති පහ වූ පරිද්ද ඇති පහ වූ කෘෂ්ණා ඇති පුභුල්හට ඒ විඤ්ඤායාගේ වෙනස් වීම් අත් පරිදි වීම් හෙතෙයෙන් සොක-පරිදෙව-දුක්ඛ-දෙමනස්ස-උපායාසයෝ උපදිද් ද ? වහන්ස, මෙය නො වේ මැ යි. තිස්ස, මැනැව්, මැනැව්. තිස්ස, විඤ්ඤායෙහි පහ වූ රාග ඇති පුද්ගලහට යම්සේ නම් තෙල එසේ ම වෙයි.

තිස්ස, ඒ කිමැ යි හඟිවූ ද ? රූපය නිත්‍ය හෝ වෙ ද ? අනිත්‍ය හෝ වෙ ද ? වහන්ස, අනිත්‍ය යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් එය දුක් හෝ වෙ ද ? සුව හෝ වෙ ද ? වහන්ස, දුක් යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් දුක් නම් පෙරළෙන සැහැව් ඇත් නම් එය “තෙල මාගේ යැ, තෙල මම වෙමි, තෙල මාගේ ආත්ම”යි දක්නට නිසි ද ? වහන්ස, තෙල නො වේ මැ යි.

වෙදනාව . . . සංඥාව . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤාය නිත්‍ය හෝ වෙ ද ? අනිත්‍ය හෝ වෙ ද ? වහන්ස, අනිත්‍ය යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් එය දුක් හෝ වෙ ද ? සුව හෝ වෙ ද ? වහන්ස, දුක් යැ. යමෙක් අනිත්‍ය නම් දුක් නම් පෙරළෙන සැහැව් ඇත් නම් එය තෙල “මා ගේ යැ, තෙල මම වෙමි, තෙල මාගේ ආත්ම”යි දක්නට නිසි ද ? වහන්ස, තෙල නො වේ මැ යි.

තිස්ස, එහෙයින් අභිනානාගත පච්චුප්පන්ත වූ ආධ්‍යාත්මික හෝ ඛාගි රහෝ ඛාදරික හෝ සුක්ෂ්ම හෝ භීත හෝ ප්‍රණීත හෝ යම් කිසි රූපයෙක් ඇත් ද, දුර වූ හෝ ළඟ වූ හෝ යම් රූපයෙකුත් ඇත් ද ඒ සියලු රූපය “තෙල මාගේ නො වෙයි, තෙල මම නො වෙමි, තෙල මාගේ ආත්ම නො වේ ය යි මෙසේ තෙල තතු සේ මනානුවණින් දැක්කයුතු. යම් කිසි වෙදනාවක් . . . යම් කිසි සංඥාවක් . . . යම් කිසි සංස්කාර කෙනෙක් . . . අභිනානාගත පච්චුප්පන්ත වූ ආධ්‍යාත්මික හෝ ඛාගි රහෝ ඛාදරික හෝ සුක්ෂ්ම හෝ භීත හෝ ප්‍රණීත හෝ යම් කිසි විඤ්ඤායෙක් ඇත් ද, දුර වූ හෝ ළඟ වූ හෝ යම් විඤ්ඤායෙකුත් ඇත් ද, ඒ සියලු විඤ්ඤාය “තෙල මාගේ නො වෙයි, තෙල මම නො වෙමි. තෙල මාගේ ආත්ම නො වේ ය”යි මෙසේ තෙල තතු සේ මනානුවණින් දැක්කයුතු,

තිස්ස, මෙසේ දක්නා ශ්‍රැතවත් ආයඤ්ඤාවක රූපයෙහි දු කලකිරෙයි . . . විඤ්ඤායෙහි දු කලකිරෙයි, කලකිරෙන්නේ නො ඇලෙයි . . . මේ රහත් බව පිණිස කළයුතු අත් කිසෙක් නැතැ යි දනගනී.

තිස්ස, යම්සේ පුරුෂයෝ දෙදෙනෙක් වෙද්ද, එක් පුරුෂයෙක් මාර්ගයෙහි අදක්ෂ යැ. එක් පුරුෂයෙක් මාර්ගයෙහි දක්ෂ යැ. ඒ මේ අමන්ගකුසල (මහ නොදත්) පුරුෂ මේ මන්ගකුසල (මහ දත්) පුරුෂයාගෙන් මහ පුළුවියෙන් ය. හෙ මෙසේ කියන්නේ ය: හවත් පුරුෂය, මේ මහ ය. එයින් මොහොතක් යා, එයින් මොහොතක් ගොස් දෙම.

ගනාවා දකිකියාසි දව්වා පථං. තත්ථ වාමං මුඤ්ඤිති; දකිකිණං ගණනාහි. තෙන මුහුත්තං ගච්ඡ, තෙන මුහුත්තං ගනාවා දකිකියාසි තිබ්බං වනසණ්ඩං. තෙන මුහුත්තං ගච්ඡ. තෙන මුහුත්තං ගනාවා දකිකියාසි මහනතං නිත්තං පලලලං, තෙන මුහුත්තං ගච්ඡ, තෙන මුහුත්තං ගනාවා දකිකියාසි සොබ්බං පපාතං. තෙන මුහුත්තං ගච්ඡ. තෙන මුහුත්තං ගනාවා දකිකියාසි සමං භූමිභාගං රමණීයං.

උපමා බො මායං තිස්ස, කතා අත්ථස්ස විඤ්ඤාපනාය. අයං චෙත්ථ අත්ථො : පුරිසො මග්ගකුසලොති බො තිස්ස, පුප්ප්ඡ්ඡනස්සෙතං අභිවචනං. ‘පුරිසො මග්ගකුසලොති’ බො තිස්ස, තථාගතස්සෙතං අභිවචනං අරහතො සමමාසලේඛියස්ස. ‘දව්වාපථොති’ බො තිස්ස, විවිකිච්ඡායෙතං අභිවචනං. ‘වාමොමග්ගො’ති බො තිස්ස, අට්ඨබ්බිකස්සෙතං මිච්ඡාමග්ගස්ස අභිවචනං සෙය්‍යපිදං : මිච්ඡාදිට්ඨියා, මිච්ඡාසබ්බකප්පස්ස මිච්ඡා, වාචාය මිච්ඡා, කමමනාස්ස මිච්ඡා, ආජ්චස්ස මිච්ඡා, වායාමස්ස මිච්ඡා, සතියා මිච්ඡා, සමාධියස්ස. දකිකිණො මග්ගොති බො තිස්ස, අරියස්සෙතං අට්ඨබ්බිකස්ස මග්ගස්ස අභිවචනං. සෙය්‍යපිදං : සමමාදිට්ඨියා සමමා සබ්බකප්පස්ස සමමා, වාචාය සමමා, කමමනාස්ස සමමා, ආජ්චස්ස සමමා, වායාමස්ස සමමා, සතියා සමමා, සමාධියස්ස. ‘තිබ්බො වනසණ්ඩොති’ බො තිස්ස, අවිජ්ජායෙතං අභිවචනං. ‘මහනතං නිත්තං පලලලනති’ බො තිස්ස, කාමානමෙතං අභිවචනං. ‘සොබ්බං පපාතොති’ බො තිස්ස, කොඬුපායාසස්සෙතං අභිවචනං. ‘සමො භූමිභාගො රමණීයොති’ බො තිස්ස, නිබ්බානස්සෙතං අභිවචනං.

අභිරම තිස්ස, අභිරම තිස්ස, අභමොවාදෙන අභමනුග්ගහෙන අභමනුසාසනියාති, ඉදම්චොච භගවා. අත්තමනො අයස්මා තිස්සො භගවතො භාසිතං අභිනුජ්ඣති.

1. 2. 4. 3.
යමක සුත්තං

85. එවං මෙ සුත්තං, එකං සමයං අයස්මා සාමිසුතොහා සාවද්දියං විහරති ජෙතවනෙ අනාථපිණ්ඩිකස්ස ආරාමෙ.

තෙන බො පන සමයෙන යමකස්ස නාම භික්ඛුනො එඛරුපං පාපකං දිට්ඨිගතං උප්පන්නං හොති තථාහං භගවතා ධම්මං, දෙසිතං ආජානාමි යථා ඛිණ්ණසම්මො භික්ඛු කායස්ස හෙද උච්ඡ්ඡති විනස්සති න හොති පරමමරණා’ති.

අස්සොපුං බො සම්මනුලා භික්ඛු යමකස්ස තීර නාම භික්ඛුනො එඛරුපං පාපකං දිට්ඨිගතං උප්පන්නං හොති : තථාහං භගවතා ධම්මං දෙසිතං ආජානාමි, යථා ඛිණ්ණසම්මො භික්ඛු කායස්ස හෙද උච්ඡ්ඡති විනස්සති න හොති පරමමරණා’ති.

1. දොඬාපථොති - මජ්ඣං, ස්‍යා.

සන්ධියක් දක්නෙහි, එහි වට මුද දකුණ ගනු, එයින් මොහොතක් යා. එයින් මොහොතක් ගොස් ගත වනලැහැබක් දක්නෙහි, එයින් මොහොතක් යා. එයින් මොහොතක් ගොස් මහත් වූ ගැඹුරු ප්‍රපාතයක් මඩවගුරක් දක්නෙහි. එයින් මොහොතක් යා. එයින් මොහොතක් ගොස් හෙබක් දක්නෙහි එයින් මොහොතක් යා. එයින් මොහොතක් ගොස් සිත්කලු සම භූමි භාගයක් දක්නෙහි.

නිස්ස, අරුත් හැඟවීම පිණිස මා විසින් මේ උපමාව කරන ලදී. මේ මෙහි අර්ථ යි. නිස්ස, ‘අමාර්ගකුල’ (මහනොදත්) පුරුප යන තෙල පුහුදුන්හට නමෙකි. නිස්ස, ‘මාර්ග කුල’ (මහ දත්) පුරුප යනු තෙල අර්භත් සම්මාසම්බුද්ධ වූ තථාගතයන්ට නමෙකි. නිස්ස, ‘දෙමංසන්ධිය’ යන තෙල විවිකිවිජාවට නමෙකි. නිස්ස, ‘වම් මහ ය’ යන තෙල අශ්වාංගික මිථ්‍යාමාර්ගයට නමෙකි. එනම් : මිච්ඡාදිට්ඨියට ය, මිච්ඡා සංකප්පයට ය, මිච්ඡාවචනයට ය, මිච්ඡාකම්මන්තයට ය, මිච්ඡාආජීවයට ය, මිච්ඡා වායාමයට ය, මිච්ඡාසනියට ය, මිච්ඡාසමාධියට යි. නිස්ස, ‘දකුණු මහ’ යනු තෙල ආයාසී අශ්වාංගිකමාර්ගයට නමෙකි. එනම් : සම්මාදිට්ඨියට ය, සම්මාසංකප්පයට ය, සම්මාවාචාවට ය, සම්මාකම්මන්තයට ය, සම්මාආජීවයට ය, සම්මාවායාමයට ය, සම්මාසනියට ය, සම්මාසමාධියට යි. නිස්ස, ‘ගත වනලැහැබ’ යනු තෙල අවිද්‍යාවට නමෙකි. නිස්සය ‘මහත් ගැඹුරු මඩවගුර’ යනු තෙල කාමයන්ට නමෙකි. නිස්ස, හෙබ ය (ප්‍රපාතය) යනු තෙල ඥාන උපායාස දෙකට නමෙකි. නිස්ස, ‘සිත්කලු සම භූමිභාගය’ යනු තෙල නිවනට නමෙකි.

නිස්ස, (බබ්සරෙහි) ඇලෙව. නිස්ස, ඇලෙව. මම අවිවාදයෙන් (පිහිට වෙමි). මම අනුග්‍රහයෙන් (පිහිට වෙමි) මම අනුශාසනායෙන් (පිහිට වෙමි) යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදළු සේක. සත්‍ය සිත් ඇති ආයුෂ්මත් නිස්ස තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ දෙශනාව පිළිගත්හ යි.

1. 2. 4. 3.
යමක සූත්‍රය

85. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී. එක්කලෙක ආයුෂ්මත් තෙරණුවෝ සැවැත් නුවර සමීපයෙහි ජෙනවන නම් වූ අනේපිඬු සිටුහුගේ අරමිහි වැඩවෙසෙති.

එසමයෙහි යමක නම් මහණහට යම්සේ “රහත් මහණ කය බිඳීමෙන් සිදේ ද, වැනසේ ද මරණින් මතු නො වෙ ද, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් එසෙයින් දෙසන ලද දහමක් මම දනිමි ” යි මෙබඳු ලාමක මිථ්‍යාදාෂ්ටියක් උපන.

බොහෝ හික්සුහු යමක නම් මහණහට යම්සේ රහත් මහණ කාබුත් මරණින් සිදේ ද වැනසේ ද මරණින් මතු නො වෙ ද, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් එසේ දෙසන ලද දහමක් මම දනිමි ” යි මෙබඳු ලාමක මිථ්‍යාදාෂ්ටිගතයෙක් උපනැ යි ඇසූහ.

අප්ඵ බො තෙ භික්ඛු යෙනායස්මා යමකො තෙනුපසඛකමිංසු. උපසඛකමිත්වා ආයස්මතා යමකෙන සද්ධිං සම්මොදිංසු සම්මොදනීයං කපං සාරාණීයං විතීසාරෙත්වා එකමන්තං නිසීදිංසු. එකමන්තං නිසීත්තා බො තෙ භික්ඛු ආයස්මන්තං යමකං එතදවොචුං : “සච්චං කීර් තෙ ආවුසො යමක, එවරුපං පාපකං දිට්ඨිගතං උපපන්නං “තථාහං භගවතා ධම්මං දෙසිතං ආජානාමි, යථා ඛිණ්ණසම්මො භික්ඛු කායස්ස හෙද උච්ඡ්ඡති විනයස්සති න හොති පරම්මරණා”ති.

එවං බොහං¹ ආවුසො භගවතා ධම්මං දෙසිතං ආජානාමි යථා ඛිණ්ණසම්මො භික්ඛු කායස්ස හෙද උච්ඡ්ඡති විනයස්සති න හොති පරම්මරණා’ති.

මා ආවුසො, යමක එවං අවච්ච, මා භගවන්තං අබ්භාවිකම්, න හි සාධු භගවතො අබ්භක්කානං,² න හි භගවා එවං වදෙය්‍ය : “ඛිණ්ණසම්මො භික්ඛු කායස්ස හෙද උච්ඡ්ඡති විනයස්සති න හොති පරම්මරණා”ති.

එවමපි බො ආයස්මා යමකො තෙහි භික්ඛුහි වුච්චමානො තථෙව නං පාපකං දිට්ඨිගතං ථාමසා පරාමස්ස³ අභිනිවිස්ස වොහරති “තථාහං භගවතා ධම්මං දෙසිතං ආජානාමි යථා ඛිණ්ණසම්මො භික්ඛු කායස්ස හෙද උච්ඡ්ඡති විනයස්සති න හොති පරම්මරණා’ති.”

යතො බො තෙ භික්ඛු නායකම්මිංසු. ආයස්මන්තං යමකං එතස්මා පාපකං දිට්ඨිගතා විචේට්ඨතුං. අප්ඵබො තෙ භික්ඛු උට්ඨායාසතා යෙනායස්මා සාරිපුත්තො තෙනුපසඛකමිංසු, උපසඛකමිත්වා ආයස්මන්තං සාරිපුත්තං එතදවොචුං : යමකස්ස නාම ආවුසො සාරිපුත්ත, භික්ඛුතො එවරුපං පාපකං දිට්ඨිගතං උපපන්නං : “තථාහං භගවතා ධම්මං දෙසිතං ආජානාමි යථා ඛිණ්ණසම්මො භික්ඛු කායස්ස හෙද උච්ඡ්ඡති විනයස්සති න හොති පරම්මරණා’ති. සාධායස්මා සාරිපුත්තො යෙන යමකො භික්ඛු තෙනුපසඛකමතු අනුකම්පං උපාදයා”ති. අභිවාසෙසි බො ආයස්මා සාරිපුත්තො තුණ්හිභාවෙන.

අප්ඵ බො ආයස්මා සාරිපුත්තො සායනහසම්මං පටිසල්ලානා වුට්ඨිතො යෙනායස්මා යමකො තෙනුපසඛකමි, උපසඛකමිත්වා ආයස්මතා යමකෙන සද්ධිං සම්මොදි සම්මොදනීයං කපං සාරාණීයං විතීසාරෙත්වා එකමන්තං නිසීදි, එකමන්තං නිසීත්තො බො ආයස්මා සාරිපුත්තො ආයස්මන්තං යමකං එතදවොච : සච්චං කීර් තෙ ආවුසො යමක, එවරුපං පාපකං දිට්ඨිගතං උපපන්නං? තථාහං භගවතා ධම්මං දෙසිතං ආජානාමි, යථා ඛිණ්ණසම්මො භික්ඛු කායස්ස හෙද උච්ඡ්ඡති විනයස්සති න හොති පරම්මරණා”ති.

එවසදුච්ච බොහං ආවුසො, භගවතා ධම්මං දෙසිතං ආජානාමි : “යථා ඛිණ්ණසම්මො භික්ඛු කායස්ස හෙද උච්ඡ්ඡති විනයස්සති න හොති පරම්මරණා”ති.

1. එවං බොහං - ස්‍යා, මජ්ඣං

2. අබ්භාවිකමිතං - මජ්ඣං.

3. පරාමාසා - මජ්ඣං.

එකල ඒ භික්ෂුහු ආයුෂ්මත් යමක තෙරුන් වෙත එළැඹියහ. එළැඹූ ආයුෂ්මත් යමක තෙරුන් සමඟ සතුටු වූහ. සතුටු විය යුතු සිහි කටයුතු කථා කොට නිමවා එකත් පසෙක හුන්හ. එකත්පසෙක හුන් ඒ භික්ෂුහු ආයුෂ්මත් යමක තෙරුන්ට “ ඇවැත්නි, යමකයෙනි, “ රහත් මහණ යම්සේ කය බිඳීමෙන් සිදේ ද, වැනයේ ද, මරණින් මතු නො වේ ද, එපරිදි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් දෙසන ලද දහමක් මම දනිමි ” යි මෙබඳු ලාමක මිත්‍යාදෘෂ්ටි ගතයෙක් නොපට උපන්නේ සැබෑ ද ? යි කීහ.

ඇවැත්නි, යම්සේ රහත් මහණ කය බිඳීමෙන් සිදේ ද, වැනයේ ද මරණින් මතු නො වේ ද, එසේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් දෙසන ලද දහමක් මම දනිමි ” යි.

ඇවැත්නි, යමකයෙනි නහමක් මෙසේ කියවු. භාග්‍යවතුන් වහන්සේට නහමක් අභූතයෙන් වොදනා කරවු. භාග්‍යවතුන් වහන්සේට අභූතයෙන් වොදනා කිරීම නො ම මැනැවි. “ රහත් මහණ කය බිඳීමෙන් සිදෙයි, වැනයෙයි. මරණින් මතු නො වෙයි. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙසේ නහමක් වදරන සේකැ යි.

ආයුෂ්මත් යමක තෙමේ ඒ භික්ෂුන් විසින් මෙසේ ද කියනු ලබන්නේ යම්සේ රහත් මහණ කය බිඳීමෙන් සිදේ ද, වැනයේ ද, මරණින් මතු නො වේ ද, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් එසේ දෙසන ලද දහමක් මම දනිමි ” යි යන ලාමක මිත්‍යාදෘෂ්ටිය එසේ ම දෘෂ්ටි ස්ථාමයෙන්, දෘෂ්ටි පරාමර්ශයෙන් පිටිසගෙන වහරයි.

යම් කලෙක ඒ භික්ෂුහු ආයුෂ්මත් යමක තෙරුන් ඒ ලාමක මිත්‍යාදෘෂ්ටියෙන් වෙන් කරන්නට නො හැකි වූවාහු ද, එ කල්හි ඒ භික්ෂුහු හුනස්නෙන් නැගිට ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවන් වෙත එළැඹියහ. එළැඹූ ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවන්ට තෙල සැලකළහ : ඇවැත්නි, ශාරිපුත්‍රයෙනි, යමක නම් මහණහට යම්සේ රහත් මහණ කය බිඳීමෙන් සිදේ ද, වැනයේ ද, මරණින් මතු නො වේ ද, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් එසේ දෙසන ලද දහමක් මම දනිමි ” යි මෙබඳු ලාමක මිත්‍යාදෘෂ්ටියක් උපන. ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවෝ අනුකම්පා පිණිස යමක මහණහු වෙත එළැඹෙත් නම් මැනැව් යි. ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවෝ තුෂ්ණිමභාවයෙන් ඉවසූහ.

ඉක්බිති ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවෝ සවස් වෙලෙහි පලසමවතින් නැගී සිටියාහු ආයුෂ්මත් යමක තෙරුන් වෙත එළැඹියහ. එළැඹූ ආයුෂ්මත් යමක තෙරුන් සමඟ සතුටු වූහ. සතුටු විය යුතු සිහි කටයුතු කථා කොට නිමවා එකත්පසෙක වැඩ හුන්හ. එකත්පස් වැඩ වැඩහුන් ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවෝ ආයුෂ්මත් යමක තෙරුන්ට තෙල වදළහ : ඇවැත්නි, යමකයෙනි, යම්සේ “ රහත් මහණ කය බිඳීමෙන් සිදේ ද, වැනයේ ද, මරණින් මතු නො වේ ද, භාග්‍යවතුන්වහන්සේ විසින් එසේ දෙසන ලද දහමක් මම දනිමි ” යි මෙබඳු ලාමක මිත්‍යාදෘෂ්ටි ගතයෙක් නොපට උපන්නේ සැබෑ දැයි ?

ඇවැත්නි, “ යම්සේ රහත් මහණ කය බිඳීමෙන් සිදේ ද, වැනයේ ද මරණින් මතු නො වේ ද, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් එසේ දෙසන ලද දහම මම දනිමි ” යි.

තං කිං මඤ්ඤාසි? ආට්‍රිසො, යමක, “රූපං නිව්චං වා අනිව්චං වා”ති. අනිව්චං ආට්‍රිසො.

“යං පනානිව්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වා”ති? දුක්ඛං ආට්‍රිසො.

යං පනානිව්චං දුක්ඛං විපරිණාමබලමං, කල්ලනනු තං සමනුපසසිතුං “එතං මම, එසොභමස්මි, එසො මෙ අත්තා”ති? නො හෙතං ආට්‍රිසො.

වෙදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සංඛාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං නිව්චං වා අනිව්චං වාති? අනිව්චං ආට්‍රිසො,

යං පනානිව්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති? දුක්ඛං ආට්‍රිසො

යං පනානිව්චං දුක්ඛං විපරිණාමබලමං කල්ලනනු තං සමනුපසසිතුං “එතං මම, එසොභමස්මි, එසො මෙ අත්තා”ති. නො හෙතං ආට්‍රිසො.

තස්මාතිහාට්‍රිසො යමක, යං කිඤ්චි රූපං අනිත්‍යානාගතපච්චුප්පන්නං අජඛිත්තං වා බහිඤා වා ඔලාරිකං වා සුමුමං වා නිනං වා පණීතං වා යං දුරේ සන්තිකෙ වා, සබ්බං රූපං “නෙතං මම නෙසොභමස්මි, න මෙසො අත්තා”ති එවමෙතං යථාභූතං සමමප්පඤ්ඤාය දට්ඨබ්බං, යා කාචි වෙදනා -පෙ- යා කාචි සඤ්ඤා -පෙ- යෙ කෙචි සංඛාරා -පෙ- යං කිඤ්චි විඤ්ඤාණං අනිත්‍යානාගතපච්චුප්පන්නං අජඛිත්තං වා බහිඤා වා ඔලාරිකං වා සුමුමං වා නිනං වා පණීතං වා යං දුරේ සන්තිකෙ වා සබ්බං විඤ්ඤාණං “නෙතං මම, නෙසොභමස්මි, න මෙසො අත්තා”ති එවමෙතං යථාභූතං සමමප්පඤ්ඤාය දට්ඨබ්බං.

එවං පස්සං ආට්‍රිසො යමක, සුතවා අරියසාවකො රූපස්මිම්පි නිබ්බිදුති -පෙ- නාපරං ඉත්තන්තායාති පජානාති.

තං කිං මඤ්ඤාසි ආට්‍රිසො යමක, ‘රූපං තථාගතො’ති සමනු පස්සාසීති? නො හෙතං ආට්‍රිසො.

වෙදනං -පෙ- සඤ්ඤා පෙ- සංඛාරෙ -පෙ- විඤ්ඤාණං තථාගතො’ති සමනුපසසාසීති? නො හෙතං ආට්‍රිසො.

තං කිං මඤ්ඤාසි ආට්‍රිසො යමක, රූපස්මිං “තථාගතො’ති සමනු පස්සාසීති? නො හෙතං ආට්‍රිසො.

අඤ්ඤාත්‍ර රූපා තථාගතොති සමනුපස්සාසී’ති? නො හෙතං ආට්‍රිසො.

වෙදනාය -පෙ- අඤ්ඤාත්‍ර වෙදනාය -පෙ- සඤ්ඤාය -පෙ- අඤ්ඤාත්‍ර සඤ්ඤාය -පෙ- සංඛාරෙත්ත -පෙ- අඤ්ඤාත්‍ර සංඛාරෙති -පෙ- විඤ්ඤාණස්මිං තථාගතො’ති සමනුපස්සාසීති? නො හෙතං ආට්‍රිසො.

අඤ්ඤාත්‍ර විඤ්ඤාණා තථාගතො’ති සමනුපස්සාසීති? නො හෙතං ආට්‍රිසො.

ඇවැත්නි, යමකයෙනි ඒ කිවැයි හඟිවු ද, රූපය නිත්‍ය හෝ අනිත්‍ය හෝ වේ ද ? ඇවැත්නි, අනිත්‍ය යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය නම්, එය දුක් හෝ සුව හෝ වේ ද? ඇවැත්නි දුක් යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් දුක් නම් පෙරළෙන සැහැවි ඇත් නම් එය " තෙල මාගේ යැ, තෙල මම වෙමි, තෙල මාගේ ආත්ම ය"යි දක්නට නිසි ද ? ඇවැත්නි, තෙල නිසි නො වේ ම යැ.

වෙදනාව ... සංඤච ... සංස්කාර ... විඤ්ඤාය නිත්‍ය හෝ වෙද, අනිත්‍ය හෝ වෙද ? ඇවැත්නි, අනිත්‍ය යැ.

යමක් අනිත්‍ය නම් එය දුක් හෝ සුව හෝ යි. ඇවැත්නි, දුක් යැ.

යමක් අනිත්‍ය නම් දුක් නම් වෙනස් වන සුලු නම් එය " තෙල මාගේ යැ, තෙල මම වෙමි, තෙල මාගේ ආත්ම ය"යි දක්නට නිසි ද? ඇවැත්නි, තෙල නිසි නො වේ ම ය.

ඇවැත්නි, යමකයෙනි, එතෙයින් මෙලොවැ අනිත-අනාගත-පවිටුප්පත්ත වූ ආධ්‍යාත්මික හෝ බාහිර හෝ ඖදරික හෝ සුක්ඛම හෝ භිත හෝ ප්‍රණිත හෝ යම්කිසි රූපයක් ඇත් ද, දුර වූ හෝ ළඟ වූ හෝ යම් රූපයකුත් ඇත් ද, ඒ සියලු රූපය " තෙල මාගේ නො වෙයි, තෙල මම නො වෙමි, තෙල මාගේ ආත්මය නො වෙයි " යි මෙසේ තෙල තතු සේ සමායක් ප්‍රඥයෙන් දක්ක යුතු. යම් කිසි වෙදනාවක් ... යම් කිසි සංඤචක් ... යම් කිසි සංස්කාර කෙතෙක් ඇත් ද ... අනිත-අනාගත-පවිටුප්පත්ත වූ ආධ්‍යාත්මික වෙවයි බාහිර වෙවයි ඖදරික වෙවයි සුක්ඛම වෙවයි භිත වෙවයි ප්‍රණිත වෙවයි යම්කිසි විඤ්ඤායක් ඇත් ද, දුර වෙවයි, ළඟ වෙවයි යම් විඤ්ඤායෙකුත් ඇත් ද, ඒ සියලු විඤ්ඤාය " තෙල මාගේ නො වෙයි, තෙල මම නො වෙමි, තෙල මාගේ ආත්ම නො වෙයි " යි මෙසේ තෙල තතු සේ විවසුන් නුවණින් දක්කයුතු.

ඇවැත්නි, යමකයෙනි, මෙසේ දක්නා ග්‍රැහවත් ආර්යශ්‍රාවක රූපයෙහි දු කලකිරෙයි ... මේ රහත් බව පිණිස කටයුතු අත් කියෙක් නැතැ යි දනගනියි.

ඇවැත්නි, යමකයෙනි, ඒ කිමැ යි හඟිවු ද, රූපය සත්ත්වයා ය යි දකිවු ද ? ඇවැත්නි, තෙල නො වේ ම ය.

වෙදනාව ... සංඤච ... සංස්කාර ... විඤ්ඤාය සත්ත්වයා යි දකිවු ද ? ඇවැත්නි, තෙල නො වේ ම ය.

ඇවැත්නි, යමකයෙනි, ඒ කිමැ යි හඟි වු ද, රූපයෙහි සත්ත්වයා වේ යයි දකිවු ද? ඇවැත්නි තෙල නො වේ ම ය.

රූපයෙන් වෙන් වැ සත්ත්වයා වේ යයි දකිවු ද ? ඇවැත්නි මෙය නො වේ ම ය.

වෙදනායෙහි ... වෙදනායෙන් වෙන් වැ ... සංඤ්ඤායෙහි ... සංඤ්ඤායෙන් වෙන් වැ ... සංස්කාරයන්හි ... සංස්කාරයන් ගෙන් වෙන් වැ ... විඤ්ඤායෙහි ... සත්ත්වයා වේ යයි දකිවු ද ? ඇවැත්නි, තෙල නොවෙම ය.

විඤ්ඤායෙන් වෙන් ව සත්ත්වයා වේ ය යි දකිවු ද ? ඇවැත්නි, තෙල නො වෙම ය.

තං කිං මඤ්ඤාසි ආවුසො, යමක, අයං සො අරුපි අවේදනො අසඤ්ඤි අසඤ්ඤායෙ අවිඤ්ඤායෙ තථාගතොති සමනුපස්සාසිති. නො හෙතං ආවුසො.

තං කිං මඤ්ඤාසි ආවුසො, යමක, රූපං -පෙ- වේදනං -පෙ- සඤ්ඤං -පෙ- සඤ්ඤායෙ¹ -පෙ- විඤ්ඤායෙ තථාගතො'ති සමනුපස්සාසිති? නො හෙතං ආවුසො.

එත්ත ච තෙ ආවුසො යමක දිට්ඨෙව ධම්මෙ සච්චනො ථේතනො² තථාගතෙ අනුපලබ්භියමානො³ කල්ලං නු තෙ තං වේය්‍යාකරණං “තථාගං භගවතා ධම්මං දෙසිතං ආචාරාමි යථා ඛිණ්ණසවො භික්ඛු කායස්ස හෙද උච්ඡ්ඡන්ති විනයස්ස නි හොති පරමමරණාති? අහු බො මෙතං ආවුසො සරිපුත්ත, පුබ්බෙ අවිදුසුනො පාපකං දිට්ඨිගතං ඉදඤ්ඤා පන මෙ ආයසමනො සාරිපුත්තස්ස ධම්මදෙසනං සුත්වා තඤ්ඤෙව පාපකං දිට්ඨිගතං පභිනං, ධම්මො ච මෙ අභිසමෙතොති.”⁴

සචෙ තං ආවුසො යමක, එවං පුච්ඡෙය්‍යං : “යො සො ආවුසො යමක, භික්ඛු අරහං ඛිණ්ණසවො සො කායස්ස හෙද පරමමරණා කිං හොතිති එවං පුච්ඡා තං ආවුසො යමක, කිනති බ්‍යාකරෙය්‍යාසි”ති?

සචෙ මං ආවුසො එවං පුච්ඡෙය්‍යං : “යො සො ආවුසො යමක, භික්ඛු අරහං ඛිණ්ණසවො සො කායස්ස හෙද පරමමරණා කිං හොති”ති? එවං පුච්ඡා ‘හං ආවුසො, එවං බ්‍යාකරෙය්‍යං : රූපං බො ආවුසො අනිච්චං, යදනිච්චං තං දුක්ඛං, යං දුක්ඛං තං නිරුද්ධං, තදත්ථගතං, වේදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සඤ්ඤායෙ -පෙ- විඤ්ඤායෙ අනිච්චං යදනිච්චං තං දුක්ඛං යං දුක්ඛං තං නිරුද්ධං තදත්ථගතනාති” එවං පුච්ඡා ‘හං ආවුසො, එවං බ්‍යාකරෙය්‍යනාති.

සාධු සාධු ආවුසො යමක, තෙනහාවුසො යමක, උපමනෙත කරිස්සාමි එතස්සෙව අත්ථස්ස භිශ්‍යොසොමත්තාය ඤ්ඤායෙ.

සෙය්‍යථාපි ආවුසො යමක, ගහපති වා ගහපතිපුත්තො වා අඤ්ඤා මහඤ්ඤා මහාභොගො, සො ච ආරක්ඛසම්පන්නො තස්ස කොච්ඡෙව පුරිසො උපපජ්ජෙය්‍ය අනත්ථකාමො අභිසකාමො අයොගකෙබ්බකාමො ජීවිතා වොරෙපෙතුකාමො, තස්ස එවමස්ස : “අයං බො ගහපති වා ගහපතිපුත්තො වා අඤ්ඤා මහඤ්ඤා මහාභොගො, සො ච ආරක්ඛසම්පන්නො. න ව්‍යා සුකරෙ⁵ පසස්ස ජීවිතා වොරෙපෙතුං, යනනුභාහං අනුපබ්ඡ ජීවිතා වොරෙපෙය්‍ය”නාති. සො තං ගහපති වා ගහපතිපුත්තං වා උපසඤ්ඤාමි තථා එවං වදෙය්‍ය : “උපසඤ්ඤායං තං භනෙත”ති. තමෙනං සො ගහපති වා ගහපති-පුත්තො වා උපසඤ්ඤායෙ, සො උපසඤ්ඤායෙ, පුබ්බධාසී පච්ඡානිපාති කිඤ්ඤාරපච්ඡාසී මනාපචාරී පියවාදී. තස්ස සො ගහපති වා

1. වේදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සඤ්ඤායෙ -පෙ- ස්‍යා.

2. තථාගතො - ස්‍යා.

3. තථාගතො අනුපලබ්භියමානො - මජ්ඣිම, ස්‍යා.

4. අභිසමිතො - මජ්ඣිම, ස්‍යා.

5. “නායං සුකරෙ-මජ්ඣිම නිකායෙ සුකරෙ-ස්‍යා.

ඇවැත්නි, යමකයෙනි, කිමැ යි හභිවු ද, රූපය ... වෙදනාව ... සංඤච ... සංස්කාරයන් ... විඤ්ඤාස සත්ත්වයා යි දකිවු දැයි ? ඇවැත්නි, මෙය නො වේ ම ය.

ඇවැත්නි, යමකයෙනි, ඒ කිමැ යි හභිවු ද ? රූප නො වූ වෙදනා නො වූ සංඤ නො වූ සංස්කාර නො වූ විඤ්ඤාස නො වූ ඒ මේ ධර්මය සත්ත්වයා යි දකිවු දැයි ? ඇවැත්නි, තෙල නො වේ ම ය.

ඇවැත්නි, යමකයෙනි, මෙහි ලා මේ අත්බැවිහි ම නොපට සත්‍ය විසින් ස්ථිර විසින් සත්ත්වයකු නො ලැබෙන කල්හි යමයේ රහත් වහණ කය බිඳීමෙන් සිද්ධ ද, වැනසේ ද, මරණින් මතු නො වේ ද, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් එසේ දෙසන ලද දහමක් මම දනිමි ” යි නොපගේ ඒ පැවසීම සුදුසු ද ? ඇවැත්නි, ශාරිපුත්‍රයෙනි, නුවණ නැති මට පෙර මේ ලාමක දෘෂ්ටිය විය. ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවන්ගේ මේ දහම දෙසුම අයා ඒ ලාමක දෘෂ්ටිය පහ වූ ගියේ ය. මා විසින් ධර්මය ද අවබෝධ කරන ලද්දේ ” යයි.

ඇවැත්නි යමකයෙනි, ඉදින් නොප මෙසේ විචාරන්තෘහු නම් (එනම්) : “ ඇවැත් යමකයෙනි, යම් ඒ අර්හත් ක්ෂිණාසුච මහණෙක් වේ ද, හෙ කාබුත් මරණින් මතු කීම වේ දැ ” යි ඇවැත් යමකයෙනි, මෙසේ පුඵච්ඡන්තා ලද තෙපි කීමෙකැයි විසදා කියන්නහු ද ?

ඇවැත්නි, ඉදින් මා මෙසේ පුඵච්ඡන්තෘහු නම් : ඇවැත්නි යමකයෙනි, යම් ඒ අර්හත් ක්ෂිණාසුච මහණෙක් වේ ද, හෙ කාබුත් මරණින් මතු කීම වේ දැ ” යි ඇවැත්නි මෙසේ පුඵච්ඡන්තා ලද මම මෙසේ විසදා කියන්නෙමි : “ ඇවැත්නි රූපය අනිත්‍ය යැ, යමක් අනිත්‍ය ද එය දුක් යැ, යමක් දුක් ද එය නිරුද්ධ යැ, අස්තභිගත යැ. වෙදනාව ... සංඤච ... සංස්කාර ... විඤ්ඤාස අනිත්‍ය යැ, යමක් අනිත්‍ය ද එය දුක් යැ, යමක් දුක් ද එය නිරුද්ධ යැ, අස්තභිගත යැ. ” මෙසේ පුඵච්ඡන්තා ලද මම මෙසේ විසදා කියන්නෙමි යි.

ඇවැත්නි යමකයෙනි, මැනවි. මැනවි. ඇවැත්නි, යමකයෙනි, එසේ වී නම් මේ අරුත (මේ පුඵම මාර්ගය) ම බෙහෙවින් දැනීම පිණිස නොපට උපමාවක් කරන්නෙමි :

“ ඇවැත්නි, යමකයෙනි, යම් සේ ආස්‍ය වූ මහත්ධන ඇති මහත් භොග ඇති ගැහැටියෙක් හෝ ගැහැටිපුතෙක් හෝ වේ ද, හෙ ද ආරක්ෂාසම්පන්න ය. ඔහුට අවැඩ කැමැති අභිත කැමැති සිවු උපායෙන් ක්ෂෙමභාවය නො කැමැති (උච්ඡුරු කැමැති) දිවි තොර කරනු කැමැති කිසියම් පුරුෂයෙක් උපදන්නේ ය. ඔහුට මෙ බඳු සිතෙක් වන්නේ ය : “ මේ ගැහැටි හෝ ගැහැටිපුත් හෝ ආස්‍ය ය. මහත් ධන ඇත්තේ ය. මහත් භොග ඇත්තේ ය. හෙ ද ආරක්ෂාසම්පන්න ය. මැඩ දිවි තොර කරන්නට සුකර නො වේ. මම ඇතුළුට පිවිස දිවි තොර කරන්නෙමි නම් මැනවැ ” යි හෙ ඒ ගැහැටියා වෙත හෝ ගැහැටිපුතු වෙත හෝ එළැඹ “ හිමි, මුඛට උවටැත් කරන්නෙමි ” යි මෙසේ කියන්නේ ය. ඒ ගැහැටි හෝ ගැහැටිපුත් හෝ ඒ මොහු ලවා උවටැත් කරවාගන්නේ ය. හෙ පළමු නැඟී සිටින්නේ පසු ව භොවින්නේ කුම් කෙරෙමි ද ? යි පුඵච්ඡන්නේ මනවිධන දෑ කරනුයේ පියවදන් බණනුයේ උවටැත් කරන්නේ යි ඔහුගේ ඒ ගැහැටි හෝ ගැහැටිපුත් හෝ මිතුරු

ගහපතිපුතො වා මිත්තතො'පි නං සද්දහෙය්‍ය. සුහර්ෂතො 'පි නං සද්දහෙය්‍ය නයම් විසයාසං ආපජෙජ්ජය්‍ය, යද්ධො ආවුසො නය්‍ය පුරිසය්‍ය ඵවමය්‍ය : "සංවිසයටො ඛො ම්‍යායං ගහපති වා ගහපති-පුතො වාති." අථ නං රහොගතං විදිත්වා තිණ්ණෙන සන්තෙත ජිවිතා වොරෙපෙය්‍ය.

නං තිං මඤ්ඤාසි ආවුසො යමක, යද්ධො සො පුරිසො අමුං ගහපතිං වා ගහපතිපුතං වා උපසඞ්ගමිත්වා ඵවමාහ : "උපට්ඨකෙය්‍යං නං හතොත"ති, තද්ධො සො වධිකොව, වධිකඤ්ච පන සන්තං න අඤ්ඤාසි. "වධිකො ඔ"ති. යද්ධො සො උපට්ඨාති පුබ්බට්ඨාසි පච්ඡාතිපාති තිඞ්කාරපටිසයාසි මනාපවාදි පිඨවාදි. තද්ධො සො වධිකොව, වධිකඤ්ච පන සන්තං න අඤ්ඤාසි. "වධිකො ඔ"ති. යද්ධො නං රහොගතං විදිත්වා තිණ්ණෙන සන්තෙත ජිවිතාවොරෙපෙති. තද්ධො සො වධිකොව, වධිකඤ්ච පන සන්තං න අඤ්ඤාසි "වධිකො ඔ"ති. ඵවමාවුසොති.

ඵවමෙව ඛො ආවුසො අස්සුතවා පුථුර්ෂතො අරියානං අදකාසි අරියබම්මය්‍ය අකොවිදො අරියබම්මෙ අවිනිතො, සප්පුරිසානං අදකාසි සප්පුරිසබම්මය්‍ය අකොවිදො සප්පුරිසබම්මෙ අවිනිතො, රූපං අත්තතො සමනුපය්‍යති, රූපවන්තං වා අත්තානං, අත්තති වා රූපං, රූපයම්ම වා, අත්තානං, වෙදනං -පෙ- සඤ්ඤං -පෙ- සඞ්ඛාරෙ -පෙ- විඤ්ඤාණං. අත්තතො සමනුපය්‍යති විඤ්ඤාණවන්තං වා අත්තානං, අත්තති වා, විඤ්ඤාණං විඤ්ඤාණයම්ම වා අත්තානං. සො අතිවං රූපං 'අතිවං. රූපනති යථාභූතං නපජානාති, අතිවං වෙදනං 'අතිවං වෙදනාති යථාභූතං නපජානාති, අතිවං සඤ්ඤං "අතිවං සඤ්ඤාති යථාභූතං නපජානාති, අතිවෙව සඞ්ඛාරෙ 'අතිවං සඞ්ඛාරාති යථාභූතං නපජානාති, අතිවං විඤ්ඤාණං 'අතිවං විඤ්ඤාණනාති යථාභූතං නපජානාති.

දුක්ඛං රූපං 'දුක්ඛං රූපනති යථාභූතං නපජානාති, දුක්ඛං වෙදනං -පෙ- දුක්ඛං සඤ්ඤං -පෙ- දුක්ඛෙ සඞ්ඛාරෙ -පෙ- දුක්ඛං විඤ්ඤාණං 'දුක්ඛං විඤ්ඤාණනාති යථාභූතං නපජානාති.

අත්තනං රූපං 'අත්තනා' රූපනති යථාභූතං නපජානාති, අත්තනං වෙදනං අත්තනා වෙදනාති යථාභූතං නපජානාති, අත්තනං සඤ්ඤං -පෙ- අත්තනෙ සඞ්ඛාරෙ අත්තනා සඞ්ඛාරාති යථාභූතං නපජානාති, අත්තනං විඤ්ඤාණං අත්තනං විඤ්ඤාණනාති යථාභූතං නපජානාති.

සඞ්ඛිතං රූපං සඞ්ඛිතං රූපනති යථාභූතං නපජානාති, සඞ්ඛිතං වෙදනං සඞ්ඛිතා වෙදනාති යථාභූතං නපජානාති, සඞ්ඛිතං සඤ්ඤං -පෙ- සඞ්ඛිතෙ සඞ්ඛාරෙ සඞ්ඛිතා සඞ්ඛාරා'ති යථාභූතං නපජානාති, සඞ්ඛිතං විඤ්ඤාණං සඞ්ඛිතං විඤ්ඤාණනාති යථාභූතං නපජානාති.

වධිකං රූපං වධිකං රූපනති යථාභූතං නපජානාති. වධිකං වෙදනං -පෙ- වධිකං සඤ්ඤං -පෙ- වධිකෙ සඞ්ඛාරෙ -පෙ- වධිකා සඞ්ඛාරාති යථාභූතං නපජානාති, වධිකං විඤ්ඤාණං වධිකං විඤ්ඤාණනාති යථාභූතං නපජානාති.

සෙයින්ද ඔහු හඳුන්වන්නේ ය. සුභද සෙයින්ද ඔහු හඳුන්වන්නේ ය. ඔහු කෙරෙහි විශ්වාසයට පැමිණෙන්නේ ය. ඇවැත්නි, යම් කලෙක ඒ පුරුෂයාට “මේ ගැහැටි හෝ ගැහැටිපුත් හෝ මාකෙරෙහි ඉතා විශ්වාස ඇත්තේ ය”යි මෙසේ අදහස් වන්නේ ද, එ කල්හි ඔහු එකලා වූවහු දැන තියුණු සැතීන් දිවි තොර කරන්නේ යි.

ඇවැත්නි, යම්කයෙහි ඒ කිමෙකැයි හඟිවුද, යම් කලෙක ඒ පුරිස් තෙවෙ මේ ගැහැටියා වෙත හෝ ගැහැටිපුතු වෙත හෝ එළඹූ “හිටි, මුඛට උවටැත් කරමි දැ”යි මෙසේ කී ද, එ කල්හීන් හෙ වධකයා ම ය. වධක වූ ම ඔහු මාගේ වධකයා යි නො දන්නේය. යම් කලෙකත් හෙ පළමු නැහි සිටින්නේ පසුව හොචින්නේ කුම කෙරෙමි ද යි පිළිවදන් අස්වන්නේ මනාප දැ කරන්නේ, පියවදන් බණන්නේ උවටන් කෙරේ ද, එ කල්හීදු හෙ වධකයා ම ය. වධක වූ ම ඔහු මාගේ වධකයා යි නො දන්නේ ය. යම් කලෙකහිදු එකලා වූ ඔහු දැන තියුණු සැතීන් දිවි තොර කෙරේ ද, එකල්හීදු හෙ වධකයා ම ය. වධක වූ ම ඔහු මාගේ වධකයා යි නො දන්නේ ය. ඇවැත්නි, එසේ ය යි.

ඇවැත්නි, එසෙයින් ම ආයතීයන් නො දක්නා ආයතීධර්මයෙහි අදක්ෂ ආයතීධර්මයෙහි නො හික්මුණු සත්පුරුෂයන් නො දක්නා සත්පුරුෂධර්මයෙහි අදක්ෂ සත්පුරුෂධර්මයෙහි නො හික්මුණු අමුතුවත් පාඨග්ග්‍ය රූපය ආත්මය යි හෝ ආත්මය රූප ඇත්තෙකැයි හෝ ආත්මයෙහි රූපය ඇතැයි හෝ රූපයෙහි ආත්මය ඇතැයි හෝ දකියි, වෙදනාව . . . සංඥාව . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤාය ආත්මය යි හෝ ආත්මය විඤ්ඤාවත් යි හෝ ආත්මයෙහි විඤ්ඤාය ඇතැයි හෝ විඤ්ඤායෙහි ආත්මය ඇතැයි හෝ දකී. අනිත්‍ය වූ රූපය අනිත්‍ය වූ රූපය යි තතු සේ නො දනියි, අනිත්‍යවූ වෙදනාව අනිත්‍යවූ වෙදනාව ය යි තතු සේ නොදනියි, අනිත්‍ය වූ සංඥාව අනිත්‍ය වූ සංඥාව යයි තතු සේ නො දනියි, අනිත්‍ය වූ සංස්කාර අනිත්‍ය වූ සංස්කාරයයි තතු සේ නො දනියි, අනිත්‍ය වූ විඤ්ඤාය අනිත්‍ය වූ විඤ්ඤායයි තතුසේ නො දනී.

දුක් වූ රූපය දුක් වූ රූපය යි තතු සේ නො දනියි, දුක් වූ වෙදනාව . . . දුක් වූ සංඥාව . . . දුක් වූ සංස්කාර . . . දුක් වූ විඤ්ඤාය දුක් වූ විඤ්ඤාය යයි තතු සේ නො දනී.

අනාත්ම වූ රූපය අනාත්ම වූ රූප යයි තතු සේ නො දනියි, අනාත්ම වූ වෙදනාව අනාත්ම වූ වෙදනාව යයි තතු සේ නො දනියි. අනාත්ම වූ සංඥාව . . . අනාත්ම වූ සංස්කාර අනාත්ම සංස්කාර යි තතු සේ නො දනියි, අනාත්ම වූ විඤ්ඤාය අනාත්ම වූ විඤ්ඤාය යි තතු සේ නො දනී.

සංඛත රූපය සංඛත රූප යයි තතු සේ නො දනියි, සංඛත ඵලදනාව සංඛත ඵලදනාව ය යි තතු සේ නො දනියි, සංඛත සංඝඤ්ඤාව . . . සංඛත සංඛාර සංඛත සංඛාර යයි තතු සේ නො දනියි. සංඛත විඤ්ඤාණය සංඛත විඤ්ඤාණ ය යි තතු සේ නො දනී.

වධක රූපය වධක රූප යයි තතු සේ නො දනියි. වධක වෙදනාව . . . වධක සංඝඤ්ඤාව . . . වධක සංඛාර වධක සංඛාර ය යි තතු සේ නො දනී. වධක විඤ්ඤාණය වධක විඤ්ඤාය යි තතු සේ නො දනී.

සො රූපං උපෙනි උපාදියති අභිධ්මානි 'අත්තා මෙ'ති, වෙදනං උපෙනි උපාදියති අභිධ්මානි 'අත්තා මෙ'ති සඤ්ඤං -පෙ- සංඛ්ඛාරෙ උපෙනි උපාදියති අභිධ්මානි 'අත්තා මෙ'ති. විඤ්ඤාණං උපෙනි උපාදියති අභිධ්මානි 'අත්තා මෙ'ති, නසසිමෙ පඤ්චුපාදනකකිකා උපෙනා උපාදින්නා දිඝරත්තං අභිනාය දුක්ඛාය සංවත්තනති.

සුත්තවා ච බො ආවුසො අරියසාවකො අරියානං දසසාවි අරියධම්මස්ස කොවිදො අරියධම්මෙ සුචිතීනො, සප්පරිසානං දසසාවි සප්පරිසධම්මස්ස කොවිදො සප්පරිසධම්මෙ සුචිතීනො න රූපං අත්තතො සමනුපස්සති, න රූපවත්තං වා අත්තානං, න අත්තනි වා රූපං, න රූපසමි වා අත්තානං, න වෙදනං -පෙ- න සඤ්ඤං -පෙ- න සංඛ්ඛාරෙ -පෙ- න විඤ්ඤාණං අත්තතො සමනුපස්සති, න විඤ්ඤාණවත්තං වා අත්තානං, න අත්තනි වා විඤ්ඤාණං, න විඤ්ඤාණසමි වා අත්තානං.

සො අනිච්චං රූපං අනිච්චං රූපනති යථාභූතං පජානාති, අනිච්චං වෙදනං -පෙ- අනිච්චං සඤ්ඤං -පෙ- අනිච්චෙව සංඛ්ඛාරෙ -පෙ- අනිච්චං විඤ්ඤාණං අනිච්චං විඤ්ඤාණනති යථාභූතං පජානාති.

දුක්ඛං රූපං දුක්ඛං රූපනති යථාභූතං පජානාති. දුක්ඛං වෙදනං -පෙ- දුක්ඛං සඤ්ඤං -පෙ- දුක්ඛෙව සංඛ්ඛාරෙ -පෙ- දුක්ඛං විඤ්ඤාණං දුක්ඛං විඤ්ඤාණනති යථාභූතං පජානාති.

අනත්තං රූපං අනත්තා රූපනති යථාභූතං පජානාති, අනත්තං වෙදනං -පෙ- අනත්තං සඤ්ඤං -පෙ- අනත්තෙව සංඛ්ඛාරෙ -පෙ- අනත්තං විඤ්ඤාණං අනත්තා විඤ්ඤාණනති යථාභූතං පජානාති.

සංඛ්ඛිතං රූපං සංඛ්ඛිතං රූපනති යථාභූතං පජානාති. සංඛ්ඛිතං වෙදනං -පෙ- සංඛ්ඛිතං සඤ්ඤං -පෙ- සංඛ්ඛිතෙව සංඛ්ඛාරෙ -පෙ- සංඛ්ඛිතං විඤ්ඤාණං සංඛ්ඛිතං විඤ්ඤාණනති යථාභූතං පජානාති.

වධිකං රූපං වධිකං රූපනති යථාභූතං පජානාති. වධිකං වෙදනං -පෙ- වධිකං සඤ්ඤං -පෙ- වධිකෙව සංඛ්ඛාරෙ -පෙ- වධිකං විඤ්ඤාණං වධිකං විඤ්ඤාණනති යථාභූතං පජානාති.

සො රූපං න උපෙනි, න උපාදියති, න අභිධ්මානි, අත්තා මෙති. වෙදනං න උපෙනි -පෙ- සඤ්ඤං න උපෙනි -පෙ- සංඛ්ඛාරෙ න උපෙනි -පෙ- විඤ්ඤාණං න උපෙනි, න උපාදියති, න අභිධ්මානි අත්තා මෙ'ති, නසසිමෙ පඤ්චුපාදනකකිකා අනුපෙනා අනුපාදින්නා දිඝරත්තං භිනාය සුඛාය සංවත්තනනති.

හෙ රූපය මාගේ ආත්මය යි දෘෂ්ටි විසින් පැමිණෙයි. දැඩි වැ ගනිමි, (එහි) පිහිටයි. වෙදනාව මාගේ ආත්මයයි පැමිණෙයි. දැඩි වැ ගනිමි, පිහිටයි. සංඥාව මාගේ ආත්මයයි . . . සංස්කාරයන් දෘෂ්ටි විසින් පැමිණෙයි ගනි පිහිටයි. විඤනය මාගේ ආත්මයයි පැමිණෙයි දැඩි වැ ගනිමි, පිහිටයි. ඔහු විසින් මෙ පඤ්චොපාදනස්කන්ධයෝ දීර්ඝ රාත්‍රියෙහි උපගත වූවාහු දැඩි වැ ගන්නා ලද්දහු අහිත පිණිය දුක් පිණිය පවතිත්.

ඇවැත්නි, ආයතීයන් දක්නා ආයතීධර්මයෙහි දක්ෂ ආයතීධර්මයෙහි හික්වුණු සන්පුරුෂ යන් දක්නා සන්පුරුෂ ධර්මයෙහි දක්ෂ සන්පුරුෂධර්මයෙහි හික්වුණු ශ්‍රැතවත් ආයතීශ්‍රාවක රූපය ආත්ම විසින් නො දකිමි, ආත්මය රූපවත් යි හෝ නො දකිමි, රූපය ආත්මයෙහි ඇතැයි හෝ නො දකිමි, රූපයෙහි ආත්මය ඇතැයි හෝ නො දකිමි. වෙදනාව . . . සංඥාව . . . සංස්කාර . . . විඤනය ආත්ම විසින් නො දකිමි, ආත්මය විඤන වත් යයි හෝ නො දකිමි, විඤනය ආත්මයෙහි ඇතැයි හෝ නො දකිමි, විඤනයෙහි ආත්මය ඇතැයි හෝ නො දකිමි.

හෙ අනිත්‍ය වූ රූපය අනිත්‍ය වූ රූපයයි තතු සේ දනිමි, අනිත්‍ය වූ වෙදනාව . . . අනිත්‍ය වූ සංඥාව . . . අනිත්‍ය වූ සංස්කාර . . . අනිත්‍ය වූ විඤනය අනිත්‍ය වූ විඤන ය යි තතු සේ දනිමි.

දුක් වූ රූපය දුක් වූ රූප යයි තතුසේ දනිමි, දුක් වූ වෙදනාව . . . දුක් වූ සංඥාව . . . දුක් වූ සංස්කාර . . . දුක් වූ විඤනය දුක් වූ විඤන ය යි තතු සේ දනිමි.

අනාත්ම වූ රූපය අනාත්ම වූ රූප ය යි තතු සේ දනිමි, අනාත්ම වූ වෙදනාව . . . අනාත්ම වූ සංඥාව . . . අනාත්ම වූ සංස්කාර . . . අනාත්ම වූ විඤනය අනාත්මවූ විඤන ය යි තතු සේ දනිමි.

සංඛත වූ රූපය සංඛත වූ රූප යයි තතු සේ දනිමි, සංඛත වූ වෙදනාව . . . සංඛත වූ සංඥාව . . . සංඛත වූ සංස්කාර . . . සංඛත වූ විඤනය සංඛත වූ විඤන යයි තතු සේ දනිමි.

වධක වූ රූපය වධක වූ රූප යයි තතු සේ දනිමි. වධකක වූ වෙදනාව . . . වධක වූ සංඥාව . . . වධක වූ සංස්කාර . . . වධක වූ විඤනය වධක වූ විඤනය යයි තතු සේ දනිමි.

හෙ රූපය මාගේ ආත්මයයි නො පැමිණෙයි. දැඩි වැ නො ගනිමි නො පිහිට යි. වෙදනාව (මාගේ ආත්මයයි) නො පැමිණෙයි . . . සංඥාව නො පැමිණෙයි . . . සංස්කාරයන් නො පැමිණෙයි . . . විඤනය මාගේ ආත්මයයි නො පැමිණෙයි. දැඩිවැ නො ගනිමි, නො පිහිටයි. ඔහු විසින් මෙ පඤ්චොපාදනස්කන්ධයෝ උපගත නො වූවාහු දැඩි වැ නො ගන්නා ලද්දහු දිගු කලක් මුළුල්ලෙහි හිත පිණිය සුව පිණිය පවතිත් යයි.

එවමෙනං¹ ආවුසො සාරිපුත්ත හොති. සෙසං ආයසමනනාදිසා සබ්බභවාරිනො අනුකම්පකා අත්ථකාමා ඕවාදකා අනුසාසකා. ඉදඤ්ච පන මෙ ආයසමනො සාරිපුත්තස්ස ධම්මදෙසනං සුචා අනුපාදය ආසවෙති විනතං විමුක්තනති.

ඉදමවොච ආයසමා සාරිපුත්තො. අත්තමනො ආයසමා යමකො ආයසමනො සාරිපුත්තස්ස භාසිතං අභිනන්දීති²

1. 2. 4. 4.

අනුරාධ සුත්තං

එවං මෙ සුතං³ එකං සමයං භගවා ඓසාරාලියං විහරති මහාවනෙ කුමාරගාරභාලායං, තෙන බො පන සමයෙන ආයසමා අනුරාධො භගවතො අවිදුරෙ අරඤ්ඤකුටිකායං විහරති. අථ බො සම්බහුලා අඤ්ඤාතිත්ථියා පරිබ්බාජකා යෙනායසමා අනුරාධො තෙනුපසංකම්ප්පු, උපසංකම්පිකා ආයසමනා අනුරාධෙන සද්ධිං සම්මොදිංසු, සම්මොදනියං කථං සාරාණීයං විහිසාරෙත්වා එකමනතං නිසීදිංසු. එකමනතං නිසිත්තා බො ධෙ අඤ්ඤාතිත්ථියා පරිබ්බාජකා ආයසමනතං අනුරාධං එතදවොචුං :

සො සො ආවුසො අනුරාධ, තථාගතො උත්තමපුරිසො පරමපුරිසො පරමපතතිපතෙනා, තං තථාගතො ඉමෙසු චතුසු ධාතෙසු පඤ්ඤපය මාතො පඤ්ඤපෙති : හොති තථාගතො පරමමරණා'ති වා න හොති තථාගතො පරමමරණාති වා හොති ච න ච හොති තථාගතො පරමමරණාති වා නෙව හොති න න හොති තථාගතො පරමමරණාති වා'ති.

එවං වුත්තෙ ආයසමා අනුරාධො⁴ තෙ අඤ්ඤාතිත්ථියෙ පරිබ්බාජකෙ එතදවොච : “සො සො ආවුසො තථාගතො උත්තමපුරිසො පරමපුරිසො පරමපතතිපතෙනා, තං තථාගතො අඤ්ඤාත්‍රිමෙති⁵ චතුසි ධාතෙති පඤ්ඤපයමාතො පඤ්ඤපෙති : “හොති තථාගතො පරමමරණා'ති වා, ‘න හොති තථාගතො පරමමරණා'ති වා ‘හොති ච න ච හොති තථාගතො පරමමරණා'ති වා ‘නෙව හොති න න හොති තථාගතො පරමමරණාති වා’ති.

එවං වුත්තෙ තෙ⁶ අඤ්ඤාතිත්ථියා පරිබ්බාජකා ආයසමනතං අනුරාධං එතදවොචුං : “සො වායං භික්ඛු නවො ගවේසාති. අවිරපබ්බජිතො, ථෙරො වා පන බාලො අව්‍යතෙතා”ති.

1. එවිඤ්ඤනං - සභා.
2. ආයසමනනාතං තාදිසා - මජ්ඣං, සභා.
3. උභයොයං පාඨො - මජ්ඣං, සභා.
4. උභයොයං පාඨො මජ්ඣං, සභා.
5. එවං වුත්තෙ අනුරාධො - P. T. S.
6. අඤ්ඤාත්‍රි ඉමෙති - මජ්ඣං, සභා.
7. එවං වුත්තෙ - මජ්ඣං.

ඇවැත්නි ශාරිපුත්‍රයෙනි, යම් කෙනකුන්ට අනුකම්පා කරන වැඩ කැමැති ඔව්දන් දෙන අනුශාසනා කරන ආයුෂ්මතුන් වැනි සත්‍රිථසරහු වෙන් නම් තෙලෙ මෙසේ වෙයි. ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවන්ගේ වේ ධර්මදෙශනාව අසා මාගේ සිත උපාදන රහිත වූ ආයුච්ඡන් කෙරෙන් මිදුණේ යයි.

ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවෝ මෙය වදළහ. සතුටු සිත් ඇති ආයුෂ්මත් යමක ස්ථවිර තෙමේ ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවන්ගේ දෙශනාව පිළිගත්තේ යි.

1. 2. 4. 4.

අනුරාධ සූත්‍රය

මා විසින් මෙසේ අසන ලද; එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසල්පුර සමීප යෙහි වූ මහාවනයෙහි කුටාගාරශාලායෙහි වැඩ වසනසේක. එ සමයෙහි ආයුෂ්මත් අනුරාධ තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට නුදුරෙන් වන කිළියෙකැ වෙසෙති. එකලැ බොහෝ අන්තොටු පිරිවැජ්ජෝ ආයුෂ්මත් අනුරාධ තෙරණුවන් කරා එළැඹියහ. එළැඹ ආයුෂ්මත් අනුරාධ තෙරණුවන් සමග සතුටු වූහ. සතුටු වියයුතු සිහිකටයුතු කපා කොට නිමවා එකත් පස් වැ හුන්හ. එකත්පස් වැ හුන් ඒ අන්තොටු පිරිවැජ්ජෝ ආයුෂ්මත් අනුරාධ තෙරණුවන්හට තෙල කීහු :

ඇවැත් අනුරාධයෙනි, උත්තමපුරුෂ වූ පරමපුරුෂ වූ පැමිණිය යුතු උතුම් ඵලයට පැමිණි යම් ඒ තථාගත (සත්ත්වයෙක්) වේ ද, ඒ (තථාගත සංඛ්‍යත) සත්ත්වයා (ඔබගේ ශාස්තෘ වූ) තථාගතයෝ මෙ සතර තත්ති ලා පනවන්නාහු පනවන් ද ? (කවර සතර තැනෙකැ යත් :) සත්ත්ව මරණින් මතු වෙයි හෝ, සත්ත්ව මරණින් මතු නො වෙයි හෝ, සත්ත්ව මරණින් මතු වෙයි නො ද වෙයි හෝ, සත්ත්ව මරණින් මතු නො ද වෙයි හෝ ද නො වෙයි හෝ”යි.

මෙසේ කී කල්හි ආයුෂ්මත් අනුරාධ තෙරණුවෝ ඒ අන්තොටු පිරිවැජ්ජනට තෙල කීහ: ඇවැත්නි, යම් ඒ උත්තමපුරුෂ වූ පරමපුරුෂ වූ උතුම් ඵලයට පැමිණි සත්ත්ව වේ ද, (අපගේ ශාස්තෘ වූ) තථාගතයන් වහන්සේ ඒ සත්ත්වයා පනවනසේක් “සත්ත්ව මරණින් මතු වෙයි හෝ, සත්ත්ව මරණින් මතු නො වෙයි හෝ, සත්ත්ව මරණින් මතු වෙයි නො ද වෙයි හෝ, සත්ත්ව මරණින් මතු නො ද වෙයි නො ද නො වෙයි හෝ” යන මේ සත්තර තැන් හැර පනවති යි.

මෙසේ කී කල්හි ඒ අන්තොටු පිරිවැජ්ජෝ ආයුෂ්මත් අනුරාධ තෙරණුවන්හට තෙල කීහු : “මේ මහණ නවකයෙක් පැවිදි වැ නො බෝ කල් ඇත්තෙක් වන්නේය, (නැතහොත්) ස්ථවිර වූයේ බාලයෙක් අව්‍යක්තයෙක් හෝ වන්නේ යි”.

අථ ඛො තෙ අඤ්ඤාතිත්ථියා පරිබ්බාජකා ආයස්සන්තං අනුරුධං නච්චාදෙන ච බාලචාදෙන ච අපසාදෙත්වා උට්ඨායාසනා පක්කමිංසු. අථ ඛො ආයස්සමිතො අනුරුධස්ස අවිරපක්කනෙනසු තෙසු අඤ්ඤාතිත්ථියෙසු පරිබ්බාජකෙසු එතදභොසි :

“සචෙ ඛො මං තෙ අඤ්ඤාතිත්ථියා පරිබ්බාජකා උත්තරිං පඤ්ඤා පුච්චෙත්ඤ්ඤං. කථං බ්‍යාකරමානො නු ඛො‘හං¹ තෙසං අඤ්ඤාතිත්ථියානං පරිබ්බාජකානං වුත්තචාදී චෙච භගවතො අස්සං, න ච භගවන්තං අභුතෙන අබ්‍යාචිකෙකය්‍යං, ධම්මස්ස චානුධම්මං බ්‍යාකරෙය්‍යං, න ච කොචි සහධම්මකො චාදුනුචාදෙ² ගාරය්‍යං ථානං ආගච්චෙත්ඤ්ඤං”ති.

අථ ඛො ආයස්මා අනුරුධො යෙන භගවා තෙනුපසඛික්ඛමි උපසඛික්ඛමිත්වා භගවන්තං අභිචාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසිත්තො ඛො ආයස්මා අනුරුධො භගවන්තං එතදවොච ;

“ඉදුහං භනෙත, භගවතො අවිදුරෙ අරඤ්ඤාකුට්ඨිකායං විහරමි. අථ ඛො භනෙත සම්බහුලා අඤ්ඤාතිත්ථියා පරිබ්බාජකා යෙනාහං තෙනුපසඛික්ඛමිංසු, උපසඛික්ඛමිත්වා මම සද්ධිං සමෙමාදිංසු. සමෙමාදනීයං කථං සාරණීයං විතීසාරෙත්වා එකමන්තං නිසීදිංසු, එකමන්තං නිසිත්තො ඛො භනෙත, තෙ අඤ්ඤාතිත්ථියා පරිබ්බාජකා මං එතදවොචුං :

යො සො ආවුසො, අනුරුධ, නථාගතො උත්තමපුරිසො පරමපුරිසො පරමපතතිපතෙතො තං නථාගතො ඉමෙසු චතුසු ථානෙසු පඤ්ඤාපයමානො පඤ්ඤාපෙති : “හොති නථාගතො පරමමරණති වා, -පෙ- “නෙච හොති න න හොති නථාගතො පරමමරණති වා”ති.

එචං වුත්තා‘හං භනෙත, තෙ අඤ්ඤාතිත්ථියෙ පරිබ්බාජකෙ එතදවොචං : “යො සො ආවුසො නථාගතො උත්තමපුරිසො පරමපුරිසො පරමපතතිපතෙතො තං නථාගතො අඤ්ඤාත්‍රිමෙති චතුහි ථානෙහි පඤ්ඤාපයමානො පඤ්ඤාපෙති : “හොති නථාගතො පරමමරණා”ති වා -පෙ- “නෙච හොති න න හොති නථාගතො පරමමරණාති වා”ති

එචං වුත්තෙ භනෙත, තෙ අඤ්ඤාතිත්ථියා පරිබ්බාජකා මං එතදවොචුං : “සො චා‘යං භික්ඛු නචො භවිස්සති අවිරපබ්බජිතො ථෙරෙ වා පන බාලො අබ්‍යතෙතො”ති.

අථ ඛො මං භනෙත, තෙ අඤ්ඤාතිත්ථියා පරිබ්බාජකා නච්චාදෙන ච බාලචාදෙන ච අපසාදෙත්වා උට්ඨායාසනා පක්කමිංසු. තස්ස මය්‍යං භනෙත, අවිරපක්කනෙනසු තෙසු අඤ්ඤාතිත්ථියෙසු පරිබ්බාජකෙසු එතදභොසි :

1. නබ්බාහං - මජ්ඣං, ස්‍යා.

2. චාදුනුචාතො - සීඝ්‍ර.

ඉක්බිති ඒ අන්තොටු පිරිවැජ්ජේ ආයුෂ්මත් අනුරාධ තෙරුන්ට නවකවාදයෙන් බාල වාදයෙන් අවමන් කොට හුනස්නෙන් නැගූ ගියහ. ඉක්බිති ආයුෂ්මත් අනුරාධ තෙරුන් හට ඒ අන්තොටු පිරිවැජ්ජන් බැහැර වූ ගිය නොබෝ කල්හි තෙල අදහස විය :

“ඉදින් ඒ අන්තොටු පිරිවැජ්ජේ මතුයෙහි මා පැන පුච්චස්නාහු නම් ඒ අන්තොටු පිරිවැජ්ජනට මම කෙසේ විසඳා කියන්නෙමි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදරන ලද්ද කියන්නෙකිමි වේමි ද, භාග්‍යවතුන් වහන්සේට අභූතයෙන් නො ද නුභූත කියන්නෙකිමි වේමි ද, (ලොචතුරු) දහමට අනුලොම වූ (පිළිවෙත්) දහමක් පවසන්නෙමි ද, කරුණු සහිත වූ කිසි යම් වාදනුවාදයක් ගැරහියයුතු කරුණට නො ද පැමිණේද”යි.

ඉක්බිති ආයුෂ්මත් අනුරාධ තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙතැ එළැඹියහ. එළැඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැඳ එකැත්පස් වූ හුන්හ. එකැත්පස් වූ හුන් ආයුෂ්මත් අනුරාධ තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැලකළහ.

වහන්ස, මම මෙහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේට නුදුරු තැන පන්සලකැ වෙසෙමි. එකල්හි වහන්ස, බොහෝ අන්තොටු පිරිවැජ්ජේ මා වෙතැ එළැඹියහ. එළැඹ මා සමග සතුටු වූහ. සතුටු වියයුතු සිහිකටයුතු කථා කොට නිව්වා එකත් පසෙකැ හුන්හ. එකත් පසෙකැ හුන් ඒ අන්තොටු පිරිවැජ්ජයෝ මට තෙල කිහු :

“ඇවැත් අනුරාධයෙනි, උත්තමපුරුෂ වූ පරමපුරුෂ වූ පරමප්‍රාප්තියට පැමිණි යම් ඒ සත්ත්ව වෙ ද, (යුෂ්මත් ශාස්තෘ වූ) තථාගතයෝ ඒ සත්ත්වයා මෙ සතර තත්ති ලා පනවන්නාහු ‘සත්ත්ව මරණින් මතු වෙයි හෝ . . . සත්ත්ව මරණින් මතු නො ද වෙයි නො ද නො වෙයි හෝ පනවන්ද’යි ?

මෙසේ කීකල්හි වහන්ස, මම ඒ අන්තොටු පිරිවැජ්ජනට තෙල කිමි : “ඇවැත්නි උත්තමපුරුෂ වූ පරමපුරුෂ වූ පරමප්‍රාප්තියට පැමිණි යම් ඒ සත්ත්ව වෙ ද, අස්මත් ශාස්තෘ වූ තථාගතයන් වහන්සේ ඒ සත්ත්වයා පනවන්නාහු සත්ත්ව මරණින් මතු වෙයි හෝ . . . සත්ත්ව මරණින් මතු නො ද වෙයි නො ද නො වෙයි හෝ යන සතර තැන හැර පනවනසේකැ”යි.

වහන්ස, මෙසේ කීකල්හි ඒ අන්තොටු පිරිවැජ්ජේ මට තෙල කිහු : “ඒ මේ මහණ නවකයෙක්, පැවිදි වූ නොබෝ කල් ඇත්තෙක් වන්නේය, ස්ථවිර වූයේ බාලයෙක් අව්‍යක්කතයෙක් වන්නේ හෝ යි”.

වහන්ස, ඉක්බිති ඒ අන්තොටු පිරිවැජ්ජේ නවක වාදයෙහුද බාලවාදයෙහුද මට අවමන් කොට හුනස්නෙන් නැගූ ගියහ. වහන්ස, ඒ අන්තොටු පිරිවැජ්ජන් බැහැර වූ ගිය නොබෝ කල්හි ඒ මට මේ සිත විය :

“සචෙ ඛො මං තෙ අඤ්ඤාතිත්ථියා පරිබ්බාජකා උත්තරිං පඤ්ඤාං පුච්ඡෙස්සං, කථං බ්‍යාකරමානො භු ඛො’හං තෙසං අඤ්ඤාතිත්ථියානං පරිබ්බාජකානං වුත්තවාදී චෙච ගඟවතො අස්සං. න ච ගඟවත්තං අබ්‍යාචිකෙකියං. ධම්මස්ස වානුධම්මං බ්‍යාකරෙස්සං, න ච කොචි සහධම්මිකො වාදානුචාදො ගාරස්සං ථානං ආගච්ඡෙස්සා”ති.

තං කිං මඤ්ඤාසි අනුරාධ, “රූපං නිච්චං වා අනිච්චං වා’ති? අනිච්චං හතෙන.

“යං පනානිච්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වා’ති? දුක්ඛං හතෙන.

යං පනානිච්චං දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං කල්පනානු තං සමනුපස්සිතුං “එතං මම එසො’හමස්මි’ එසො මෙ අත්තා”ති? නො හෙතං හතෙන.

වෙදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සංඛාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං නිච්චං වා අනිච්චං වා’ති? අනිච්චං හතෙන.

යං පනානිච්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වා’ති? දුක්ඛං හතෙන.

යං පනානිච්චං දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං කල්පනානු තං සමනුපස්සිතුං “එතං මම එසො’හමස්මි’ එසො මෙ අත්තා”ති? නො හෙතං හතෙන.

තස්මාතිහ අනුරාධ, යං කිඤ්චි රූපං අතිතානාගතපච්චුප්පන්නං අජඣිත්තං වා බහිඤ්ඤා වා ඕලාරිකං වා සුමුමං වා භිනං වා පඤ්ඤිතං වා යං දුරෙ සනතිකෙ වා සබ්බං රූපං “නෙතං මම, නෙසො’හමස්මි’ න මෙසො අත්තා”ති එවමෙතං යථාභූතං සමමප්පඤ්ඤාය දට්ඨබ්බං, යා කාචි වෙදනා -පෙ- යා කාචි සඤ්ඤා -පෙ- යෙ කෙචි සංඛාරා -පෙ- යං කිඤ්චි විඤ්ඤාණං අතිතානාගතපච්චුප්පන්නං අජඣිත්තං වා බහිඤ්ඤා වා ඕලාරිකං වා සුමුමං වා භිනං වා පඤ්ඤිතං වා. යං දුරෙ සනතිකෙ වා සබ්බං විඤ්ඤාණං ‘නෙතං මම නෙසො’හමස්මි, න මෙ’සො අත්තා”ති එවමෙතං යථාභූතං සමමප්පඤ්ඤාය දට්ඨබ්බං, එවං පස්සං අරියසංචකො රූපසම්මප්පි නිබ්බිදාති -පෙ- නාපරං ඉත්තන්තායාති පජානාති.

තං කිං මඤ්ඤාසි අනුරාධ, “රූපං තථාගතො’ති සමනුපස්සසීති? නො හෙතං හතෙන. වෙදනං -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සංඛාරෙ -පෙ- විඤ්ඤාණං තථාගතො’ති සමනුපස්සසීති. නො හෙතං හතෙන.

තං කිං මඤ්ඤාසි අනුරාධ, රූපසම්මං තථාගතො’ති සමනුපස්සසීති නො හෙතං හතෙන.

අඤ්ඤානු රූපා තථාගතො’ති සමනුපස්සසීති? නො හෙතං හතෙන.

වෙදනාය -පෙ- අඤ්ඤානු වෙදනාය -පෙ- සඤ්ඤාය -පෙ- අඤ්ඤානු සඤ්ඤාය -පෙ- සංඛාරෙසු -පෙ- අඤ්ඤානු සංඛාරෙහි -පෙ- විඤ්ඤාණසම්මං “තථාගතො’ති සමනුපස්සසීති? නො හෙතං හතෙන.

“ඉදින් ඒ අන්තොටු පිරිවැජ්ජේ ඔතුයෙහි මා පැන පුළුවුස්නාහු නම් ඒ අන්තොටු පිරිවැජ්ජනට කෙසේ පියදා කියන මේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදරන ලද්ද කියන් නෙකිම් වෙමි ද, භාග්‍යවතුන් වහන්සේට අහුනයෙන් නො ද නුගුණ කියන් නෙකිම් වෙමි ද, ලොවතුරු දහමට අනුලොම වූ පිළිවෙත් දහමක් කියන් නෙමි ද, කරුණු සහිත වූ කිසියම් වාදනුවාදයක් ගැරහියුතු කරුණට නො ද පැමිණෙන්නේද”යි.

අනුරාධය, ඒ කීමෙකැයි හඟිති ද : ‘රූපය නිත්‍ය හෝ අනිත්‍ය හෝ වේ ද ? වහන්ස, අනිත්‍ය යැ.

යමක් අනිත්‍ය නම් එය දුක් හෝ සුව හෝ වේ ද ? වහන්ස, දුක් යැ.

යමක් අනිත්‍ය නම් දුක් නම් පෙරළෙන සැහැවි ඇත්නම් එය “තෙල මාගේ යැ, තෙලෙ මම් වෙමි, තෙල මාගේ ආත්මය යි දක්නට සුදුසු ද ? වහන්ස, තෙල නො වෙමි යැ.

වෙදනාව . . . සංඤ්ච . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤාන නිත්‍ය හෝ අනිත්‍ය හෝ වේ ද ? වහන්ස, අනිත්‍ය යැ.

යමක් අනිත්‍ය නම් එය දුක් හෝ සුව හෝ වේ ද ? වහන්ස, දුක් යැ.

යමක් අනිත්‍ය නම් දුක් නම් පෙරළෙන සැහැවි ඇති නම් එය “තෙල මාගේ යැ, තෙලෙ මම් වෙමි තෙල මාගේ ආත්මය”යි දක්නට නිසි ද ? වහන්ස, තෙල නො වෙමි යැ.

එහෙයින් අනුරාධය, මෙහි ලා අභිනානාගතප්‍රත්‍යක්ෂන් න වූ ආධ්‍යාත්ම වෙවයි බාහිර වෙවයි ඔදරිත වෙවයි සුක්ෂම වෙවයි හිත වෙවයි ප්‍රණීත වෙවයි යම් කිසි රූපයකුත් වේ ද, දුග්ධ වෙ වයි ළඟැ වෙවයි යට රූපයකුත් වේ ද, (එ) සියලු රූපය “තෙල මාගේ නො වෙයි, තෙලෙ මම් වෙමි, තෙල මාගේ ආත්මය වෙමි ය”යි මමයේ තෙල ඇතිසැටියෙන් විදසුන් නුවණින් දක්ක යුතු. යම් කිසි වෙදනාවක් වේ ද . . . යම් කිසි සංඤ්චක් වේ ද . . . යම් කිසි සංස්කාර වේ ද . . . අනිත-අනාගත-පවිච්ඡන්ත අප්ඤ්ඤාන වෙවයි බාහිර වෙව යි ඔදරිත වෙවයි සුමම වෙවයි හිත වෙවයි පණිත වෙවයි යම් කිසි විඤ්ඤානකුත් වේ ද, දුග්ධ වෙවයි ළඟැ වෙවයි යට විඤ්ඤානකුත් වේ ද, (එ) සියලු විඤ්ඤාන “තෙල මාගේ නො වෙයි, තෙලෙ මම් වෙමි, තෙල මාගේ ආත්මය නො වෙමි” මමයේ තෙල යථාගුණ කොට විදර්ශනාඤ්ඤායෙන් දක්කයුතු. මමයේ දක්නා ආයාශ්‍රාවක රූපයෙහිදු කල්කීරයි. . . . මට රහත්බව පිණිස අනෙකක් නැතැයි දැනගනි.

අනුරාධය ඒ කීමෙකැ යි හඟිති ද ? රූපය සත්ත්ව යි දකිති ද ? වහන්ස, තෙල නො වෙමි යැ. වෙදනාව . . . සංඤ්ච . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤාන සත්ත්ව වෙමි යයි දකිති ද ? වහන්ස, තෙල නො වෙමි යැ.

අනුරාධය, ඒ කීමෙකැයි හඟිති ද ? රූපයෙහි සත්ත්ව වෙමි ය යි දකිති ද ? වහන්ස, තෙල නො වෙමි යැ.

රූපයෙන් බැහැර සත්ත්ව වෙමි ය යි දකිති ද ? වහන්ස, මෙය නො වෙමි යැ.

වෙදනායම් . . . වෙදනායන් බැහැර . . . සංඤ්ඤාන . . . සංඤ්ඤාන බැහැර . . . සංස්කාරයන්හි . . . සංස්කාරයෙන් බැහැර . . . විඤ්ඤානෙහි සත්ත්ව වෙමි යයි දකිති ද ? වහන්ස, මෙය නො වෙමි යැ.

අඤ්ඤාත්‍ර විඤ්ඤාණං තථාගතොති සමනුපසංසිති? නො හෙතං භනෙන.

තං කිං මඤ්ඤාසි අනුරුධ, රූපං - වෙදනා - සඤ්ඤා - සංඛාර - විඤ්ඤාණං තථාගතොති සමනුපසංසිති? නො හෙතං භනෙන.

තං කිම්මඤ්ඤාසි අනුරුධ, අයං සො අරූපී අවෙදනො අසඤ්ඤා අසංඛාරෙ අවිඤ්ඤාණො තථාගතොති සමනුපසංසිති? නො හෙතං භනෙන.

එත්ථ ච තෙ අනුරුධ, දිට්ඨං ධම්මෙ සම්මතො ථෙතතො තථාගතෙ අනුපලබ්භියමානො¹ කල්ලනනු තෙ තං ව්‍යාකරණං “සො සො ආවුසො, තථාගතො උත්තමපුරිසො පරමපුරිසො පරමපතති-පතෙනා තං තථාගතො අඤ්ඤාත්‍රීමෙහි චතුති ථානෙහි පඤ්ඤාපයමානො පඤ්ඤාපෙයා”² “හොති තථාගතො පරමමරණාති වා න හොති තථාගතො පරමමරණාති වා හොති ච න ච හොති තථාගතො පරමමරණාති වා”³ නො හෙතං භනෙන.

සාධු සාධු අනුරුධ, පුබ්බෙ වාහං අනුරුධ, එතරහි ච දුක්ඛඤ්ඤව පඤ්ඤාපෙමි දුක්ඛස්ස ච තිරෙඛනති.

1. 2. 4. 5.

වක්කලි සුත්තං

87. එවං මෙ සුතං එකං සමයං භගවා රාජගහෙ විහරති චෛත්ථනෙ කල්ලඤ්ඤානිවාපෙ. තෙන බො පන සමයෙන ආයස්මා වක්කලි කුමාකාරතිවෙසනෙ විහරති ආබාධිකො දුක්ඛිතො බාලහගිලානො.

අථ බො ආයස්මා වක්කලි උපට්ඨාකෙ ආමනෙහසි : එථ තුලෙහ ආවුසො, යෙන භගවා තෙනුපසංඛිකමථ උපසංඛිකමිත්වා මම වචනෙන භගවතො පාදෙ සිරසා වඤ්ඤං වක්කලි භනෙත භික්ඛු ආබාධිකො දුක්ඛිතො බාලහගිලානො. සො භගවතො පාදෙ සිරසා වඤ්ඤාති එවඤ්ඤ වදෙථ ‘සාධු කීර භනෙත, භගවා යෙන වක්කලි භික්ඛු තෙනුපසංඛිකමතු අනුකම්පං උපාදයා’ති.

එවමාවුසොති බො තෙ භික්ඛු ආයස්මතො වක්කලිස්ස පටිසසුත්වා යෙන භගවා තෙනුපසංඛිකමිත්සු උපසංඛිකමිත්වා භගවතං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදිංසු. එකමන්තං නිසින්නා බො තෙ භික්ඛු භගවතං එතදවොචුං : වක්කලි භනෙත, භික්ඛු ආබාධිකො දුක්ඛිතො බාලහගිලානො. සො භගවතො පාදෙ සිරසා වඤ්ඤාති “සාධු කීර භනෙත, භගවා යෙන වක්කලි භික්ඛු තෙනුපසංඛිකමතු අනුකම්පං උපාදයා”ති. අභිවාසෙසි භගවා තුණ්හිභාවෙන.

1 තථාගතො අනුපලබ්භියමානො - මජ්ඣං, සූ. 1.

2. පඤ්ඤාපෙති - මජ්ඣං, සූ. 2.

විඤ්ඤායෙන් බැහැර සත්ත්ව වේ යයි දකිති ද ? වහන්ස, මෙය නොවේ මැයි.

අනුරාධය, ඒ කීමකැ යි හ හිති ද, රූපය-වේදනාව-සංඤ්ච-සංස්කාර-විඤ්ඤාය සත්ත්ව වේ යයි දකිති ද ? වහන්ස, මෙය නොවේ මැයි.

අනුරාධය ඒ කීමැයි හනිමි ද ? රූප නොවූ වේදනා නොවූ සංඤ්ඤා වූ සංස්කාර නො වූ විඤ්ඤා නොවූ මේ පුද්ගල සත්ත්ව යි දකිති ද ? වහන්ස, මෙය නොවේ මැයි.

අනුරාධය මෙහි ලා මේ අත්බැවිති ව සත්‍ය වශයෙන් ස්ථිර වශයෙන් නොපට සත්ත්වයකු නොලැබෙන කල්හි “ඇවැත්නි උත්තමපුරුෂ වූ පරමපුරුෂ වූ පරම ප්‍රාජ්ඣියට පැමිණියම් ඒ තථාගත (සත්ත්ව) වේ නම් තථාගතයෝ ඒ සත්ත්වයා පනවත්තාහු සත්ත්ව මරණින් මතු වෙයි හෝ සත්ත්ව මරණින් මතු නො වෙයි හෝ සත්ත්ව මරණින් මතු වෙයි නො ද වෙයි හෝ සත්ත්ව මරණින් මතු නො ද වෙයි, නො ද නො වෙයි හෝ යන මේ සිවු තැනින් වෙන් ව පනව ති”යිතොපගේ ඒ විසඳීම නිසි ද ? වහන්ස, තෙල නො වේ මැයි.

අනුරාධය, මැනැව් මැනැව්. අනුරාධය පෙරදු දැනුණු මේ දූෂයෙන් දූෂිතරොධයන් පනවමිනි.

1. 2. 4. 5.

වක්කලි සූත්‍රය

87. මා විසින් මෙසේ අසන ලදි. එක් කලෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ රජගහ නුවර සමීපයෙහි කලන්දකනිවාප නම් වූ වෙළුමනාරාමයෙහි වැඩවසනසේක. එ කල්හි ආයුෂ්මත් වක්කලි තෙරණුවෝ හටගත් ආබාධ ඇත්තාහු දුකට පැමිණියාහු දැඩි සේ ගිලන් වූවාහු කුඹල් කම්හලෙහි වැඩ වෙසෙති.

එ කල්හි ආයුෂ්මත් වක්කලි තෙරණුවෝ උපස්ථායකයන් ඇමතුහ : ඇවැත්නි, එව, තෙපි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළැඹෙවු. එළැඹූ “ වහන්ස වක්කලි මහණ හටගත් ආබාධ ඇත්තේ දූෂිතවූයේ දැඩි සේ ගිලන් වෙයි. හේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ පා සහළ හිසින් වඳි යයි මාගේ වචනයෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ පා සහළ හිසින් වඳිවූ. වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අනුකම්පා පිණිස වක්කලි මහණහු වෙත ‘එළැඹෙනසේක්’ නම් මැනැව් යි. මෙසේත් කියවු ” යි.

ඇවැත්නි, එසේ යයි ඒ භික්ෂූහු ආයුෂ්මත් වක්කලි තෙරුන්ට පිළිවදන් අස්වා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළැඹියහ. එළඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැඳ එකත්පසෙක හුත්හ. එකත් පසෙක හුන් ඒ භික්ෂූහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැලකළහ : “ වහන්ස, වක්කලි මහණ හටගත් ආබාධ ඇත්තේ දූෂිත වූයේ දැඩි ගිලන් වෙයි. භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ පා සහළ හිසින් වඳි, මෙසේත් කිය යි : “ වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අනුකම්පා පිණිස වක්කලි මහණහු වෙත එළැඹෙනසේක් නම් මැනැව් යි. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ නිශ්ශබ්දභාවයෙන් ඉවසුසේක.

අථ බො භගවා නිවාසෙවා පනතව්වරමාදාය යෙනායසවා වක්කලී තෙනුපසඛිකම්. අදදසා බො ආයසමා වක්කලී භගවන්තං දුරතොච ආගච්ඡන්තං දිස්වාන මඤ්ඤවාන සමඤ්ඤායි.¹

අථ බො භගවා ආයසමන්තං වක්කලීං එතදවොච : “අලං වක්කලී මා නම මඤ්ඤවාන සමඤ්ඤායි. සන්තිමානි ආයනානි පඤ්ඤාන්තානි, නස්වාහං නිසිදිස්සාමි” ති. නිසිදි භගවා පඤ්ඤානෙන ආසනෙ. නිසජ්ඣ බො භගවා ආයසමන්තං වක්කලීං එතදවොච :

කච්චි තෙ වක්කලී, බමනීයං? කච්චි යාපනීයං? කච්චි තෙ දුක්ඛා වෙදනා පටික්කමනානි නො අභික්කමනානි, පටික්කමොසානං පඤ්ඤායති නො අභික්කමොති?

න මෙ භනෙන, බමනීයං, න යාපනීයං. බාළුහා මෙ දුක්ඛා වෙදනා අභික්කමනානි නො පටික්කමනානි. අභික්කමොසානං පඤ්ඤායති නො පටික්කමොති.

කච්චි තෙ වක්කලී, න කිඤ්චි කුකකුච්චං න කොචි විප්පට්ඨාරොති? නග්ග මෙ භනෙන, අනප්පකං කුකකුච්චං අනප්පකො විප්පට්ඨාරොති.

කච්චි පන තං වක්කලී, අත්තා සිලතො න උපවදනීති? න බො මං භනෙන, අත්තා සිලතො උපවදනීති.

නො චෙ කිර තං වක්කලී, අත්තා සිලතො උපවදනී, අථ කිඤ්චි තෙ කුකකුච්චං කොචි විප්පට්ඨාරොති? විරපට්ඨිකාහං භනෙන, භගවන්තං දස්සනාය උපසඛිකම්තුකාමො. නජ්ච ච මෙ කායසමිං නාවනිකා බලමන්තා, යාවතාහං² භගවන්තං දස්සනාය උපසඛිකමෙය්‍යන්ති.

අලං වක්කලී, කිං තෙ ඉමිනා පුත්තිකායෙන දිට්ඨෙන, යො බො වක්කලී, ධම්මං පස්සති තො මං පස්සති, යො මං පස්සති තො ධම්මං පස්සති, ධම්මං හි වක්කලී, පස්සනො මං පස්සති. මං පස්සනො ධම්මං පස්සති. තං කිං මඤ්ඤායි වක්කලී, “රූපං නිච්චං වා අනිච්චං වාති? අනිච්චං භනෙන,

යම්පනානිච්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති? දුක්ඛං භනෙන,

යම්පනානිච්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං කල්ලං ණු තං තමනුපස්සිතුං “එතං මම, එතො ‘හමසමි, එතො මෙ අත්තා’ ති? නො හෙනං භනෙන,

වෙදනා - පෙ - සඤ්ඤා-සඤ්ඤා-විඤ්ඤාණං නිච්චං වා අනිච්චං වාති? අනිච්චං භනෙන - පෙ - එතො මෙ අත්තාති? නො හෙනං භනෙන.

1. මඤ්ඤකෙ සමධොයි - මජ්ඣං.

2. කිසමිඤ්ච - සි 2.

3. යාහං - සිමු. යායාහං - PTS.

ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හැඳ පෙරව පාසිවුරු ගෙන ආයුෂ්මත් වක්කලි තෙරුන් වෙත එළඹියේක. ආයුෂ්මත් වක්කලි තෙරණුවෝ වඩනා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දුරදිම දුටහ. දැක ඇදෙන් නැගී සිටීමට උත්සාහ ධරුව.

එකල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ආයුෂ්මත් වක්කලි තෙරුන්හට තෙල වදළුසේක :
 “ වක්කලි කම නැත, තෙපි ඇදෙන් නැගී සිටීමට නහමක් උත්සාහ ධරව. මෙ පනවනලද අසුන් ඇත, මම එහි ගිදිම ” යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පැනවූ අසුන්හි හුන්සේක. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැඩිහිටි ආයුෂ්මත් වක්කලි තෙරුන්හට තෙල වදළුසේක :

“ වක්කලි කිම, තොපට ඉවසිය හැකි ද ? කිම යැපිය හැකි ? කිම, දුක් වෙදනා අඩු වේ ද, වැඩි නො වේ ද ? මේ දුක් වෙදනාවන්ගේ අඩුවීම පැහැයි ද, වැඩිවීම නො පෙන් ද ? ”

“ වහන්ස මට නො යැගිය හැක්කැ, නො යැපිය හැකි. මාගේ දැඩි දුක් වෙදනා වැඩිවෙයි අඩු නො වේ. මේ දුක් වෙදනාවන්ගේ වැඩිම පැනෙයි, නැවැත්ම නො පැනේ යි.

වක්කලි කිම තොපට කිසියම් කුකුසක් නැද්ද ? කිසියම් විපිළියරෙක් නැද්ද ? වහන්ස, මට එකාන්තයෙන් කුකුස් අනල්ප ය, විපිළියර අනල්ප යයි.

වක්කලි කිම තෙමේ තොපට ශීලයෙන් උපවාද නො කෙරේ ද ? වහන්ස, තෙමේ මට ශීලයෙන් උපවාද නො කෙරේ යයි.

වක්කලි, ඉදින් තෙමේ තොපට ශීලයෙන් උපවාද නො කෙරේ නම් එ කල්හි තොපගේ කුකුස කිම, විපිළියර කිම ? වහන්ස, මම බොහෝ කලෙක පටන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දැකීම පිණිස එළඹෙනු කැමැත්තෙමි. යම්තාක් මට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දැකීම පිණිස එළඹෙන්නෙමි නම් එපමණකුත් බලමාත්‍රයෙක් මා සිරුරෙහි නැති.

වක්කලිය, කම නැත. මේ කුණුකය දැකීමෙන් තොපට කවර වැඩෙක් ද ? වක්කලි යමෙක් ධර්මය දකී නම් හෙ මා දකිමි, යමෙක් මා දකී නම් හේ ධර්මය දකිමි. වක්කලි, දහම් දක්නේ මා දකිමි, මා දක්නේ දහම් දකී. වක්කලි ඒ කිමැයි හඟිවූ ද ? රූපය නිත්‍ය හෝ වේ ද ? අනිත්‍ය හෝ වේද ද යි. වහන්ස අනිත්‍ය ය.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් එය දුක් හෝ වේ ද ? සුව හෝ වේ ද ? යි. වහන්ස, දුක් ය.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් දුක් නම් පෙරළෙන සැහැවි නම් එය “ තෙල මගේය, තෙලෙ මම වෙමි, තෙල මාගේ ආත්ම ” යි. දක්නට සුදුසු ද යි ? වහන්ස මෙය නො වේ ම ය.

වෙදනාව ... සංඤච ... සංස්කාර ... විඤ්ඤාන නිත්‍ය හෝ වේ ද ? අනිත්‍ය හෝ වේ ද ? යි වහන්ස, අනිත්‍ය ය ... තෙල මාගේ ආත්ම යි, (දක්නට සුදුසු ද යි?) වහන්ස, මෙය නො වේ ම ය.

තස්මා තිභ වක්කලී -පෙ- එවං පස්සං -පෙ- නාපරං ඉත්තනායාති පජානාති.

අථ බො භගවා ආයස්මන්තං වක්කලීං ඉමිනා ඔවාදෙන ඔවදිත්වා උට්ඨායාසනා යෙන ගිජ්ඣකුට්ඨෙ පබ්බතො තෙන පක්කාමි.

අථ බො ආයස්මා වක්කලී අචිරපක්කන්තස්ස භගවතො උපට්ඨානෙ ආමනෙහි : “එථ මං ආට්ඨසො මඤ්චකං ආරොපෙත්වා යෙන ඉසිගිලීපස්සං කාලසීලා තෙනුපසඛකමථ. කථං හි නාම මාදිසො අන්තර්ගරෙ කාලං තත්තබ්බං මඤ්ඤෙය්‍යා”ති.

එවමාට්ඨසොති බො තෙ භික්ඛු ආයස්මතො වක්කලීස්ස පටිස්සුත්වා ආයස්මන්තං වක්කලීං මඤ්චකං ආරොපෙත්වා යෙන ඉසිගිලීපස්සං කාලසීලා තෙනුපසඛකමිංසු.

අථ බො භගවා තඤ්ච රතතිං තඤ්ච දිව්සාවසෙසං ගිජ්ඣකුට්ඨෙ පබ්බතෙ විහාසි.

අථ බො දො දෙවතායො අභික්කන්තාය රතතියා අභික්කන්තවණ්ණං කෙවලකපං ගිජ්ඣකුට්ඨං ඔභාසෙත්වා යෙන භගවා තෙනුපසඛකමිංසු. උපසඛකමිත්වා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං අට්ඨංසු. එකමන්තං සීතා බො එකා දෙවතා භගවන්තං එතදවොච : වක්කලී භනෙත, භික්ඛු විමොක්ඛාය චෙතෙති’ති. අපරං දෙවතා භගවන්තං එතදවොච : “සො හි නුභ භනෙත,¹ සුචිත්තෙතා විමුච්චිස්සති’ති, ඉදමවොචුං. තා දෙවතායො ඉදං වත්වා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා පදකම්ණං කත්වා තත්ථෙවන්තරධාසිංසු.

අථ බො භගවා තස්සා රතතියා අට්ඨයෙන භික්ඛු ආමනෙහි : “එථ තුමෙහ භික්ඛවෙ, යෙන වක්කලී භික්ඛු තෙනුපසඛකමථ, උපසඛකමිත්වා වක්කලීං භික්ඛුං එවං වදෙථ : “සුණාට්ඨසො² වක්කලී, භගවතො වචනං දවිත්තඤ්ච දෙවතානං, ඉමං ආට්ඨසො රතතිං දො දෙවතායො අභික්කන්තාය රතතියා අභික්කන්තවණ්ණං කෙවලකපං ගිජ්ඣකුට්ඨං ඔභාසෙත්වා යෙන භගවා තෙනුපසඛකමිංසු. උපසඛකමිත්වා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං අට්ඨංසු. එකමන්තං සීතා බො ආට්ඨසො එකා දෙවතා භගවන්තං එතදවොච : “වක්කලී භනෙත, භික්ඛු විමොක්ඛාය චෙතෙති’ති. අපරං දෙවතා භගවන්තං එතදවොච : “සො හි නුභ භනෙත³ සුචිත්තෙතා විමුච්චිස්සති’ති, භගවා ච තං ආට්ඨසො වක්කලී, එවමාහ. “මා භාසි වක්කලී, අපාපකං තෙ මරණං භවිස්සති අපාපිකා කාලකිරියා”ති.

එවං භනෙතති බො තෙ භික්ඛු භගවතො පටිස්සුත්වා යෙනායස්මා වක්කලී තෙනුපසඛකමිංසු, උපසඛකමිත්වා ආයස්මන්තං වක්කලීං එතදවොචුං : “සුණාට්ඨසො වක්කලී,³ භගවතො වචනං දවිත්තඤ්ච දෙවතානං”තති.

1. සො භනෙත - සි, සිමු, ස්‍යා.

2. සො හි නුභ සො භනෙත - සිමු, සි, 2, ස්‍යා.

3. සුණාට්ඨසො තං - මජ්ඣං, ස්‍යා.

වත්කලය, එහෙයින් මෙහි ලා ... මෙසේ දක්නා ... මේ බැව් පිණිස අනෙකක් නැතැයි දැනගනී යි.

ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ආයුෂ්මත් වත්කලි තෙරුන්ට මේ අවවාදයෙන් අවවාද කොට හුනස්නෙන් නැගී ගිජිකුළුපව්ව වෙත වැඩම කළ සේක.

එ කල්හි ආයුෂ්මත් වත්කලි තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැඩම කළ නොබෝ කල්හි උපස්ථායකයන් ඇමතුහ. ඇවැත්නි, එවු. මා ඇදකට නංවා ගෙන ඉසිගිලිපස කළුගල්ලාව වෙත එළඹෙවු. කෙසේ මා වැන්නෙක් ඇතුළුව කල්ලියකළුතු කොට හහනේ දැයි.

ඇවැත්නි, එසේ යයි ඒ භික්ෂුහු ආයුෂ්මත් වත්කලි තෙරුන්ට පිළිතුරු දී ආයුෂ්මත් වත්කලි තෙරුන් ඇදකට නංවාගෙන ඉසිගිලි පස කළුගල්ලාව වෙත එළඹීයහ.

එකල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඒ රැයක් ඉතිරි දහවලක් ගිජිකුළු පව්වෙහි විසූ සේක.

ඉක්බිති රෑ පෙරයම ඉක්ම ගිය කල්හි මනා ජව්වර්ණ ඇති දෙවනාවෝ දෙදෙනෙක් මුළු ගිජිකුළුපව්ව බඩුවා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළඹීයහ. එළඹූ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැඳ එකත්පසෙක සිටියහ. එකත්පසෙක සිටි එක් දෙවියෙක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේට “ වහන්ස වත්කලි මහණ මාර්ගවිමොක්ෂය පිණිස සිතා ය”යි තෙල සැලකෙළේ ය. අනෙක් දෙව් තෙමේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට “වහන්ස, හෙතෙමේ ඵකාන්තයෙන් අර්හත්ඵල විමුක්තියෙන් විමුක්තව මිඳෙන්තේ” යයි තෙල සැල කෙළේය. ඒ දෙවනාවෝ මෙය කීහ. මෙය කියා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැඳ එදකුණු කොට එහි ම අතුරුදහන් වූහ.

ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඒ රැය ඇවැමෙන් භික්ෂූන් ඇමතුසේක : මහණෙනි, එව, තෙපි වත්කලි මහණ වෙත එළඹෙවු. එළඹ වත්කලි මහණගට මෙසේ කියවු : ඇවැත්නි, වත්කලිය, භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ ද දෙවියන් දෙදෙනෙකුගේ ද වදන් අසව. ඇවැත්නි, මේ රැය, මනහර ජව්වර්ණ ඇති දෙවියෝ දෙදෙනෙක් රෑ පෙරයම ඉක්ම ගිය කල්හි මුළු ගිජිකුළු පව්ව බඩුවා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළඹීයහ. එළඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැඳ එකත් පසෙක සිටියහ. ඇවැත්නි, එකත් පසෙක සිටි එක් දෙවියෙක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේට “ වහන්ස, වත්කලි මහණ තෙමේ මාර්ග විමොක්ෂය පිණිස සිතා යයි මෙය සැලකෙළේ ය. අනෙක් දෙව් තෙමේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට “ වහන්ස, හෙතෙමේ ඵකාන්තයෙන් අර්හත්ඵල විමුක්තියෙන් විමුක්තව මිඳෙන්තේ යයි මෙය සැලකෙළේ ය. ඇවැත්නි වත්කලි, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ද තොපට “ වත්කලි නහමක් බිය වවු. වත්කලි නහමක් බිය වවු. තොපගේ මරණය අලාමක වන්නේ ය. කාලක්‍රියාව අලාමක වන්නි යයි මෙසේ වදළ සේකැ”යි.

වහන්ස, එසේ යයි ඒ භික්ෂුහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් අස්වා ආයුෂ්මත් වත්කලි තෙරුන් වෙත එළඹීයහ. එළඹ ආයුෂ්මත් වත්කලි තෙරුන්ට “ ඇවැත්නි වත්කලි ය, භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේත් දෙවියන් දෙදෙනෙකුගේත් වදන් අසව යි. තෙල කීහු.

අථ ඛො ආයස්මා චක්කලී උපට්ඨානෙ ආමනෙහි : “එථ මං ආවුසො, මඤ්චකා ඕරොපෙථ, කරං හි නාම මාදිසො උච්ච ආසනෙ තිසිදිනා තස්ස භගවතො සාසනං සොතබ්බං මඤ්ඤායා”ති.

එවමාවුසොති ඛො තෙ භික්ඛු ආයස්මතො චක්කලීස්ස පටිස්සුනා ආයස්මන්තං චක්කලීං මඤ්චකා ඕරොපෙසුං.

ඉමං ආවුසො රතනිං ඤෙ දෙවනායො අභික්කන්තාය රතනියා අභික්කන්තවණ්ණා කෙවලකප්පං ගිණ්ඛකුටං ඔහාසෙත්වා යෙන භගවා තෙනුපසඛකමිංසු, උපසඛකමිත්වා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං අට්ඨංසු, එකමන්තං සීතා ඛො ආවුසො එකා දෙවතා භගවන්තං එතදවොච : “චක්කලී භනෙත, භික්ඛු විමොක්ඛාය චෙතෙති”ති. අපරා දෙවතා භගවන්තං එතදවොච : “සො හි නුත භනෙත, සුවිමුත්තො විමුච්චස්සති”ති. භගවා ච තං ආවුසො චක්කලී, එවමාහ : “මා භාසි චක්කලී, මා භාසි චක්කලී, අපාපකං තෙ මරණං භවිස්සති, අපාපිකා කාලකිරිසා”ති.

තෙනහාවුසො මම වචනෙන භගවතො පාදෙ සිරසා වන්දම. “චක්කලී භනෙත, භික්ඛු ආබාධිකො දුක්ඛිතො බාලහගිලානො, සො භගවතො පාදෙ සිරසා වන්දති, එවඤ්ච වදෙති : “රූපං අනිච්චං තාහං භනෙත, න කඛිංමි “යදනිච්චං තං දුක්ඛන්ති න විවිකිච්ඡාමි. යදනිච්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං නාපි මෙ තත්ථ ඡන්‍යෙ වා රුගො වා පෙමං වාහි න විවිකිච්ඡාමි, වෙදනා අනිච්චා තාහං භනෙත, න කඛිංමි. -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සඛාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං අනිච්චං තාහං භනෙත, හි කඛිංමි, යදනිච්චං තං දුක්ඛන්ති න විවිකිච්ඡාමි, යදනිච්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං, නාපි මෙ තත්ථ ඡන්‍යෙ වා රුගො වා පෙමං වාහි න විවිකිච්ඡාමි”ති.

එවමාවුසොති ඛො තෙ භික්ඛු ආයස්මතො චක්කලීස්ස පටිස්සුනා පක්කමිංසු.

අථ ඛො ආයස්මා චක්කලී අවිරපක්කනෙහස්ස තෙසු භික්ඛුසු සත්ථං ආහරෙසි.¹

අථ ඛො තෙ භික්ඛු යෙන භගවා තෙනුපසඛකමිංසු, උපසඛකමිත්වා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදිංසු, එකමන්තං නිසිහ්තා ඛො තෙ භික්ඛු භගවන්තං එතදවොචු : චක්කලී භනෙත, භික්ඛු ආබාධිකො දුක්ඛිතො බාලහගිලානො. සො භගවතො පාදෙ සිරසා වන්දති, එවඤ්ච වදෙති : රූපං අනිච්චං, තාහං භනෙත, න කඛිංමි, යදනිච්චං තං දුක්ඛන්ති න විවිකිච්ඡාමි යදනිච්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං නාපි මෙ තත්ථ ඡන්‍යෙ වා රුගො වා පෙමං වාහි න විවිකිච්ඡාමි. වෙදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සඛාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං අනිච්චං තාහං භනෙත හි කඛිංමි, යදනිච්චං තං දුක්ඛන්ති න විවිකිච්ඡාමි, යදනිච්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං නාපි මෙ තත්ථ ඡන්‍යෙ වා රුගො වා පෙමං වාහි න විවිකිච්ඡාමිති.

1. වන්දනීති ත්වං ච වදෙථ - මජ්ඣං.
2. ආහාරෙසි - සිමු.

එ කල්හි ආයුෂ්මත් වක්කලි තෙරණුවෝ උපස්ථායකයන් ඇමතුහ. ඇවැත්නි, එවු, මා ඇදෙන් බස්වවු, කෙසේ නම් මා වැනියෙක් උසසුනෙක හිඳ ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ හසුන ඇසිය යුතු කොට හඟනේ ද ? යි.

ඇවැත්නි, එසේ යයි ඒ හික්ෂුහු ආයුෂ්මත් වක්කලි තෙරුන්ට පිළිතුරු දී ආයුෂ්මත් වක්කලි තෙරුන් ඇදෙන් බැස්වූහ.

ඇවැත්නි, මේ රූ මහතර ජම්බර්ණ ඇති දෙවියෝ දෙදෙනෙක් රූපෙරයම ඉක්ම ගිය කල්හි මුළු ගිජිකුළු පව්ව බබුළුවා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළඹියහ. එළඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැඳ එකත් පසෙක සිටියහ. ඇවැත්නි, එකත් පසෙක සිටි එක් දෙවියෙක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේට “ වහන්ස වක්කලි මහණ මාර්ගවිමොක්ඛය පිණිස සිතා ය ” යි තෙල සැලකෙළේය. අනෙක් දෙවි තෙමේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට “ වහන්ස, හෙතෙමේ ඒකාන්තයෙන් අර්හත්ඵල විමුක්තියෙන් විමුක්තව මිඳෙන්නේ ය ” යි තෙල සැලකෙළේය. ඇවැත්නි, වක්කලිය, භාග්‍යවතුන් වහන්සේත් තොපට “ වක්කලි නහමක් බිය වවු, වක්කලි නහමක් බිය වවු. තොපගේ මරණය අලාමක වන්නේ ය. කාලක්‍රියාව අලාමක වන්නී ය ” යි මෙසේ වදළ සේකැ යි.

ඇවැත්නි, එසේ වී නම් මාගේ වචනයෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ පා සහළ හිසින් වදිවු. “ වහන්ස වක්කලි මහණ හටගත් ආබාධ ඇත්තේ දුූඛිත වූයේ දැයි සේ ගිලන් වෙයි. හේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ පාසහළ හිසින් වදියි. මෙසේත් කියයි : (කෙසේ යැ යත් :) රූපය අනිත්‍යය. වහන්ස මම එය සැක නො කරමි. යමෙක් අනිත්‍ය නම් එය දුකැ යි විචිකිච්ඡා නො කරමි. යමෙක් අනිත්‍ය නම් දුක් නම් වෙනස්වන සුලු නම් එහි මාගේ ඡන්දයෙක් හෝ රාගයෙක් හෝ ප්‍රෙමයෙක් හෝ නැතැ යි සැක නො කරමි. වෙදනාව අනිත්‍ය ය. වහන්ස, එය මම සැක නො කරමි ... සංඥාව ... සංස්කාර ... විඤ්ඤා අනිත්‍ය ය. වහන්ස, එය මම සැක නො කරමි. යමෙක් අනිත්‍ය නම් එය දුකැ යි විචිකිච්ඡා නො කරමි. යමෙක් අනිත්‍ය නම් දුක් නම් වෙනස් වන ස්වභාව ඇත්තේ නම් එහි මාගේ ඡන්දයෙක් රාගයෙක් හෝ ප්‍රෙමයෙක් හෝ නැතැ යි සැක නො කරමි ” යි.

ඇවැත්නි, එසේ යයි ඒ හික්ෂුහු ආයුෂ්මත් වක්කලි තෙරුන්ට පිළිතුරු දී නික්ම ගියහ.

ඉක්බිති ආයුෂ්මත් වක්කලි තෙරණුවෝ ඒ හික්ෂුන් ගිය නො බෝ කල්හි සැතකින් ගලනළ සිදගත්හ.

එ කල්හි ඒ හික්ෂුහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළඹියහ. එළඹ භාග්‍යවතුන්, වහන්සේ වැඳ එකත් පසෙක හුන්න. එකත්පසෙක හුන් ඒ හික්ෂුහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැලකළහ : “ වහන්ස, වක්කලි මහණ හටගත් ආබාධ ඇත්තේ ය. දුූඛිත වූයේ දැයි සේ ගිලන් වෙයි. හෙ භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ පාසහළුවන් දෙහොත් මුදුන් තබා වදියි. මෙසේත් කියයි : රූපය අනිත්‍ය ය. එය මම සැක නො කරමි. යමෙක් අනිත්‍ය නම් එය දුකැ යි විචිකිච්ඡා නො කරමි. යමෙක් අනිත්‍ය නම් දුක් නම් වෙනස් වන සුලු නම් එහි මාගේ ඡන්දයෙක් හෝ රාගයෙක් හෝ ප්‍රෙමයෙක් හෝ නැතැ යි සැක නො කරමි. වෙදනා ... සංඥා ... සංස්කාරයෝ ... විඤ්ඤා අනිත්‍ය යැ. වහන්ස, එය මම සැක නො කරමි. යමෙක් අනිත්‍ය වී නම් මේ දුකැ යි විචිකිච්ඡා නො කරමි. යමෙක් අනිත්‍ය නම් දුක් නම් වෙනස් වන සුලු නම් එහි මාගේ ඡන්දයෙක් හෝ රාගයෙක් හෝ ප්‍රෙමයෙක් හෝ නැතැ යි සැක නො කරමි ” යි.

අථ ඛො භගවා භික්ඛු ආමනෙතසි. ආයාම භික්ඛවෙ, යෙන ඉසිගිලිපස්සං කාලසිලා තෙනුපසඛකමිස්සාම, යත් වක්කලිනා කුල පුතෙනන සත්ථං ආභරිතනති. “එවං භනෙන”ති ඛො තෙ භික්ඛු භගවතො පච්චස්සොද්ධං.

අථ ඛො භගවා සම්බුද්ධො භික්ඛුහි සද්ධිං යෙන ඉසිගිලිපස්සං කාලසිලා තෙනුපසඛකමි, අද්දසා ඛො භගවා ආයස්මන්තං වක්කලිං දුරතොච මඤ්ඤකෙ විවත්තකකිංසං සෙමානං.

තෙන ඛො පන සමයෙන බ්‍රුමාසිත්තං තිමිරාසිත්තං ගච්ඡතෙව පුරිමං දිසං, ගච්ඡති පච්ඡිමං දිසං, ගච්ඡති උත්තරං දිසං, ගච්ඡති දක්ඛිණං දිසං, ගච්ඡති උභං, ගච්ඡති අධො, ගච්ඡති¹ අනුදිසං.

අථ ඛො භගවා භික්ඛු ආමනෙතසි : “පස්සථ නො තුමෙහ භික්ඛවෙ, එතං බ්‍රුමාසිත්තං තිමිරාසිත්තං ගච්ඡතෙව පුරිමං දිසං, ගච්ඡති පච්ඡිමං දිසං, ගච්ඡති උත්තරං දිසං, ගච්ඡති දක්ඛිණං දිසං, ගච්ඡති උභං, ගච්ඡති අධො, ගච්ඡති අනුදිසනති? එවං භනෙන.

එසො ඛො භික්ඛවෙ, මාරො පාපිමා වක්කලිස්ස කුලපුත්තස්ස විඤ්ඤණං සමජොසති, තත්ථ වක්කලිස්ස කුලපුත්තස්ස විඤ්ඤණං පතිට්ඨිතනති.

අප්පතිට්ඨිතෙන ච භික්ඛවෙ, විඤ්ඤණෙන වක්කලි කුලපුත්තො පරිතිබ්බුතොති.

1. 2. 4. 6.

අස්සජි සුත්තං

88. එකං සමයං භගවා රාජගහෙ විහරති චෙඨවනො කලඤ්ඤා නිවාපො. තෙන ඛො පන සමයෙන ආයස්මා අස්සජි කාස්සපකාණ්ඨමෙ විහරති ආබාධිකො දුක්ඛිතො බාලහගිලානො.

අථ ඛො ආයස්මා අස්සජි උපට්ඨාකෙ ආමනෙතසි “එථ තුමෙහ ආට්ඨසො යෙන භගවා තෙනුපසඛකමිථ, උපසඛකමිත්වා මම චවනෙන භගවතො පාදෙ සිරසා චන්ද්‍රථ “අස්සජි භනෙන, භික්ඛු ආබාධිකො දුක්ඛිතො බාලහගිලානො සො භගවතො පාදෙ සිරසා චන්ද්‍රති”ති, එවඤ්ඤ චදෙථ : “සාධු කීර භනෙන, භගවා යෙන අස්සජි භික්ඛු තෙනුපසඛකමතු අනුකම්පං උපාදයාති. එවමාට්ඨසොති ඛො තෙ භික්ඛු ආයස්මතො අස්සජිස්ස පටිසසුත්වා යෙන භගවා තෙනුපසඛකමිස්ස, උපසඛකමිත්වා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදිංසු, එකමන්තං නිසින්නා ඛො තෙ භික්ඛු භගවන්තං එතදවොචුං : අස්සජි භනෙන, භික්ඛු ආබාධිකො දුක්ඛිතො බාලහගිලානො සො භගවතො පාදෙ සිරසා චන්ද්‍රති, එවං ච² චදෙති : සාධු කීර භනෙන, භගවා යෙන අස්සජි භික්ඛු තෙනුපසඛකමතු අනුකම්පං උපාදයා’ති. අභිවාසෙසි භගවා තුණ්හිභාවෙන.

1. උභං දිසං ගච්ඡති අධො දිසං - මජ්ඣං, සා. 1.

2. එවං - සා. 1.

3. එවං -, සා. 1.

ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ භික්ෂූන් ඇමතු සේක. මහණෙනි, යම්හ වක්කලි කුලපුතු විසින් යම් තැනෙක දී සැතෙකින් ගලනල සිදු ගන්නා ලදද, ඒ ඉසිගිලිපය කළුගල් තලාව වෙත එළඹෙන්නෙමු යි. වහන්ස, එසේ යයි ඒ භික්ෂූහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් ඇස්වූහ.

ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ බොහෝ භික්ෂූන් සමග ඉසිගිලිපය කළුගල්තලාව වෙත එළැඹී සේක. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පෙරඑණු කඳු ඇති ව ඇදෙහි හෝනා, ආයුෂ්මත් වක්කලි තෙරහු දුර දී ම දුටු සේක.

එ සමයෙහි දුමනබවෙක් අදුරුබවෙක් පෙරදිගට යේ ම ය. පැයුළුදිගට යෙයි. උතුරු දිගට යෙයි. දකුණු දිගට යෙයි. උඩට යෙයි. යටට යෙයි. අනුදිගට යෙයි.

එ කල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ භික්ෂූන් ඇමතු සේක. මහණෙනි, තෙපි පෙරදිගට යන පැළදිගට යන උතුරු දිගට යන දකුණුදිගට යන උඩට යන යටට යන අනුදිගට යන මේ දුමනබව අදුරුබව දකිවුද ? වහන්ස, එසේ යැ.

මහණෙනි, තෙලෙ පව්වු මරු ය. වක්කලි කුලපුතුගේ විඤ්ඤාය කොහි පිහිටියේ ද යි. වක්කලි කුලපුතුගේ විඤ්ඤාය සොයයි.

මහණෙනි, වක්කලි කුලපුත් නො පිහිටි විඤ්ඤායෙන් පිරිනිවියේ යි වදළුසේක.

1. 2. 4. 6.

අස්සජී සූත්‍රය

88. එක් කලෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ රජගහනුවර සමීපයෙහි කලන්දකනිවාප නම් වූ වෙළුම්නාරාමයෙහි වැඩවසන සේක. එ සමයෙහි ආයුෂ්මත් අස්සජී තෙරණුවෝ හටගත් ආබාධ ඇත්තාහු දුෂිත වූවාහු දඩ් සේ ගිලන් වූවාහු කස්සපකාරාමයෙහි (කසුප් සිටු විසින් කරවන ලද අරමිහි) වැඩවෙසෙති.

එ කල්හි ආයුෂ්මත් අස්සජී තෙරණුවෝ උපස්ථායකයන් ඇමතූහ. “ඇවැත්නි, එවු, තෙපි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළඹෙවු ; “වහන්ස, අස්සජී මහණ හටගත් ආබාධ ඇත්තෝ යැ. දුකට පැමිණියේ යැ දඩ්සේ ගිලන් වෙයි. මෙ භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ පාසභළුවන් දෙහොත් මුදුන් තබා වඳි යයි මාගේ වචනයෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ පාසභළුවන් දෙහොත් මුදුන්හි තබා වඳිවු. මෙසේත් කියවු “වහන්ස භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අනුකම්පා පිණිස අස්සජී මහණහු වෙත එළඹෙන සේක් නම් මැනැවැ” යි. ඇවැත්නි, එසේ යයි ඒ භික්ෂූහු ආයුෂ්මත් අස්සජී තෙරුන්ට’ පිළිතුරු දී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළැඹියහ. එළඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැඳ එකත්පට්ඨක හුන්හ. එකත් පට්ඨක හුන් ඒ භික්ෂූහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය සැලකළහ. වහන්ස, අස්සජී මහණ හටගත් ආබාධ ඇත්තෝ යැ. දුෂිත යැ දඩ්සේ ගිලන් වෙයි. හේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ පාසභළුවන් හිස් මුදුනින් වඳියි. මෙසේත් කියයි : වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අනුකම්පා පිණිස අස්සජී මහණහු වෙත එළඹෙන සේක් නම් මැනැවැ යි. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මුඛින් නො බැණ ඉවසූ සේක.

අථ බො භගවා සායනහසමයං පටිසල්ලානා වුට්ඨිනො යෙනායසමා අස්සථි තෙනුපසඛකම්. අද්දසා බො ආයස්මා අස්සථි භගවනං දුරතොව ආගමිත්තං. දිස්වාන මඤ්චන සමඤ්චාසි.¹

අථ බො භගවා ආයස්මනං අස්සථි. එතදවොච : අලං අස්සථි, මා කිං මඤ්චන සමඤ්චාසි, සන්තිමාති ආසනාති පඤ්ඤානාති නන්තං නිසිදිස්සාමිති. නිසිදි භගවා පඤ්ඤානො ආසනො, නිස්සල්ල බො භගවා ආයස්මනං අස්සථි. එතදවොච : “කච්චි තෙ අස්සථි බමනියං? කච්චි යාපනියං? කච්චි දුක්ඛා වෙදනා පටික්ඛමනා නො අභික්ඛමනා? පටික්ඛමොසානං පඤ්ඤායති නො අභික්ඛමොති?”

න මෙ භනොන, බමනියං, න යාපනියං, බාලනා මෙ දුක්ඛා වෙදනා, අභික්ඛමනා නො පටික්ඛමනා, අභික්ඛමොසානං පඤ්ඤායති, නො පටික්ඛමොති.

කච්චි තෙ අස්සථි න කිඤ්චි කුක්ඛාවං න කොචි විප්පට්ඨාරොති?
නග්ග මෙ භනොන, අනප්පකං කුක්ඛාවං අනප්පකො විප්පට්ඨාරොති.
කච්චි පන තං අස්සථි, අතතා සීලතො න උපවදනී?
න බො මං භනොන, අතතා සීලතො උපවදනී.
නො වෙ කිර තං අස්සථි අතතා සීලතො උපවදනී,
අථ කිඤ්චි තෙ කුක්ඛාවං, කො ච විප්පට්ඨාරොති?

පුබ්බෙ බවාහං භනොන, ගෙලඤ්ඤා² පස්සමොක්ඛා කායසංඛාරෙ විහරාමි.³ කොහං⁴ තං සමාධිං නප්පට්ඨිහාමි. නස්ස මයං භනොන, තං සමාධිං අප්පට්ඨිහතො එවං හොති “නො ච බවාහං පටිභායාමිති.

යෙ තෙ අස්සථි, සමණ්ට්ඨාගමණා සමාධිසාරතා සමාධි සාමඤ්ඤා තෙහං තං සමාධිං අප්පට්ඨිහතං එවං හොති “නො චස්ස මයං පටිභායාමා”ති.

තං කිං මඤ්ඤාසි අස්සථි, රූපං නිච්චං වා අනිච්චං වාති?

අනිච්චං භනොන -පෙ-.

වෙදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සංඛාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං නිච්චං වා අනිච්චං වාති?

අනිච්චං භනොන -පෙ-.

කසමාහිත අස්සථි -පෙ- එවං පස්සං -පෙ- නාපරං ඉන්ද්‍රියතායාති පජානාති.

1. මඤ්චකෙ සමධොසි - මඡයං.

2. ගෙලඤ්ඤා - සිමු.

3. විප්පට්ඨාරො විහරාමි - සිමු.

4. කොහං - PTS.

ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සවස්කල ඵලසම්මතීන් නැගීසිටි සේක් ආයුෂ්මත් අස්සථි තෙරුන් වෙත එළඬියේක. ආයුෂ්මත් අස්සථි තෙරණුවෝ වැඩම කරන භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දුරදී ම දුටහ. දෑක ඇඳෙන් නැගී සිටීමට උත්සාහ දරන අයුරක් දැක්වූහ.

එ කල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අස්සථි තෙරුන්ට තෙල වදළ සේක : “අස්සථි, කම් නැත. තෙපි ඇඳෙන් නැගී සිටීමට උත්සාහ නො දරවු. පතචන ලද මේ අයුත් ඇත. මම් එහි හිඳින්නෙමි ”යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පතචන ලද අස්තෙහි වැඩහුන් සේක, වැඩහිඳ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ආයුෂ්මත් අස්සථි තෙරුන්ට තෙල වදළ සේක : “අස්සථි, කිම. තොපට ඉවසිය හැකි ද ? කිම යැපිය හැකි ද ? කිම දුක් වෙදනාවෝ පිරිහෙද්ද ? නො වැඩෙත්ද ? මේ දුක්වෙදනාවන්ගේ පිරිහීම පැහැයි ද ? වැඩීම නො පැනේ ද ?

වහන්ස, මට නොඉවසිය හැකි ය. නො යැපිය හැකි ය. මාගේ දුක්වෙදනාවෝ වැඩෙති. නො පිරිහෙති. මේ දුක් වෙදනාවන්ගේ වැඩීම පැහැයි, පිරිහීම නො පැනේ යි.

අස්සථිය, කිම ? තොපට කිසියම් කුකුසෙක් නැද්ද ? කිසි යම් විපිළිසරෙක් නැද්ද ? යි.

වහන්ස, මට එකාන්තයෙන් කුකුස් අනල්ප ය, විපිළිසර අනල්පය යි.

අස්සථි කිම. තෙමේ තොපට ශීලයෙන් උපවාද නො කෙරේ ද ? යි ?

වහන්ස, මට තෙමේ ශීලයෙන් උපවාද නො කෙරේ ය යි.

අස්සථිය, ඉදින් තෙමේ තොපට ශීලයෙන් උපවාද නො කෙරේ නම් එ කල්හි තොපගේ කුකුස කිමෙක් ද ? විපිළිසර කිමෙක් ද ? යි.

වහන්ස, පෙර මම ශීලන්තවූවිනි කායසංඛාරයන් (අස්සාය පස්සාය දෙක) යන්හිදුවා වෙසෙමි. මට ඒ සමාධිය නො පිළිලබමි. වහන්ස, ඒ සමාධිය නොපිළි ලබන මට “මම නො ද පිරිහෙමි ද?” යි මම බදු සිතෙක් වෙයි.

අස්සථි, සමාධිය සාර කොට ඇති සමාධිය ශ්‍රමණ බව කොට ඇති යම් ඒ භෙණ ඛමුණෝ වෙත් නම් ඒ සමාධිය නො පිළිලබන ඔවුන්ට ‘අපි පිරිහෙන්නමෝ නො වමු ද’යි මම බදු සිතෙක් වෙයි.

අස්සථි, ඒ කිමැයි හඬවු ද ? රූපය නිත්‍ය හෝ ? අනිත්‍ය හෝ වේ ද ?

වහන්ස, අනිත්‍ය ය. . . .

වෙදනාව . . . සංඤච . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤාන නිත්‍ය හෝ අනිත්‍ය හෝ වේ ද ?

වහන්ස, අනිත්‍ය ය. . . .

අස්සථි එහෙයින් මෙහි ලා . . . මෙයේ දක්නා . . . මේ බව පිණිස අනෙකෙක් නැතැ යි දැනගනී.

සො සුඛං වෙ වෙදනං වෙදියති සා අනිච්චාති පජානාති. අනඤ්ඤාසිතාති පජානාති අනභිනන්දිතාති පජානාති, දුක්ඛං වෙ වෙදනං වෙදියති සා අනිච්චාති පජානාති අනඤ්ඤාසිතාති පජානාති අනභිනන්දිතාති පජානාති. අදුක්ඛමසුඛං වෙ වෙදනං වෙදියති සා අනිච්චාති පජානාති අනඤ්ඤාසිතාති පජානාති, අනභිනන්දිතාති පජානාති.

සො සුඛං වෙ වෙදනං වෙදියති විසඤ්ඤානෙතා නං වෙදියති. දුක්ඛඤ්ඤෙ වෙදනං වෙදියති විසඤ්ඤානෙතා නං වෙදියති, අදුක්ඛමසුඛඤ්ඤෙ වෙදනං වෙදියති විසඤ්ඤානෙතා නං වෙදියති, සො කාය පරියනතිකඤ්ඤෙ වෙදනං වෙදියමානො කායපරියනතිකං වෙදනං වෙදියමිති පජානාති, ජීවිතපරියනතිකඤ්ඤෙ වෙදනං වෙදියමානො ජීවිතපරියනතිකං වෙදනං වෙදියමිති පජානාති. කායස්ස හෙද උඤ්චං ජීවිතපරියාදානා ඉධෙව සබ්බවෙදසිතාති අනභිනන්දිතාති සිතිහවිස්සන්තිති පජානාති.

සෙය්‍යථාපි අස්සජී, තෙලඤ්ඤෙ පටිච්ච වට්ටිඤ්ඤෙ පටිච්ච තෙලපපදිපො ඤායෙය්‍ය. නසොච තෙලස්ස ච චට්ටියා ච පරියාදානා අනාභාරො නිබ්බායෙය්‍ය, එවමෙව ඛො අස්සජී භික්ඛු කායපරියනතිකං වෙදනං වෙදියමානො කායපරියනතිකං වෙදනං වෙදියමිති පජානාති, ජීවිතපරියනතිකං වෙදනං වෙදියමානො ජීවිතපරියනතිකං වෙදනං වෙදියමිති පජානාති, කායස්ස හෙද උඤ්චං ජීවිතපරියාදානා ඉධෙව සබ්බවෙදසිතාති අනභිනන්දිතාති සිතිහවිස්සන්තිති පජානාති.

1. 2. 4. 7.

බෙමක සුත්තං

89. එකං සමයං සම්බුද්ධා ථෙරා භික්ඛු භොසමබ්බියං විහරන්ති භොසිතාරාමෙ. තෙන ඛො පන සමයෙන ආයස්මා බෙමකො බද්ධිකාරාමෙ විහරති ආබාධිකො දුක්ඛිතො බාලුහිලානො.

අථ ඛො ථෙරා භික්ඛු සායනහසමයං පටිසල්ලානා වුට්ඨිතා ආයස්මනං දසකං ආමනෙතස්ස : “එහි ත්වං ආවුසො දසක, යෙන බෙමකො භික්ඛු තෙනුපසඤ්ඤම, උපසඤ්ඤමිත්වා බෙමකං භික්ඛුං එවං වදෙහි : ථෙරා තං ආවුසො බෙමක, එවමාහංසු : “කච්චිතෙ ආවුසො බමනීයං ? කච්චි යාපනීයං ? කච්චි දුක්ඛා වෙදනා පටික්ඛමනති නො අභික්ඛමනති ? පටික්ඛමොසානං පඤ්ඤායති නො අභික්ඛමොති ?

“එවමාවුසොහි ඛො ආයස්මා දසකො ථෙරාතං භික්ඛුතං පටිස්සුත්වා යෙනායස්මා බෙමකො තෙනුපසඤ්ඤම, උපසඤ්ඤමිත්වා ආයස්මනං බෙමකං එතදවොච : “ථෙරා තං ආවුසො බෙමක, එවමාහංසු : කච්චි තෙ ආවුසො බමනීයං ? කච්චි යාපනීයං ? කච්චි දුක්ඛා වෙදනා පටික්ඛමනති නො අභික්ඛමනති ? පටික්ඛමොසානං පඤ්ඤායති නො අභික්ඛමොති ?

හෙ ඉදින් සුවවෙදනාවක් විදි ද, එය අනිත්‍ය යයි දනිමි, (තෘෂ්ණාදාජටි විසින්) නො බැසගන්නා ලදු යි දනිමි, නො පතන ලදු යි දනිමි, ඉදින් දුක්වෙදනාවක් විදි ද, එය අනිත්‍ය යයි දනිමි. නොබැසගන්නා ලදු යි දනගනිමි, නොපතන ලදු යි දනගනිමි, ඉදින් නොදුක් නොසුව වෙදනාවක් විදි ද එම අනිත්‍ය ය යි දනගනිමි, (තෘෂ්ණා දාජටි විසින්) නො බැසගන්නා ලදු යි දනගනිමි, නො පතන ලදු යි දනගනිමි.

ඉදින් හෙ සුවවෙදනාවක් විදි නම් (තෘෂ්ණා වයයෙන්) නො යෙදි එය විදිමි. ඉදින් දුක්වෙදනාවක් විදි නම් නො යෙදි එය විදිමි. ඉදින් නො දුක් නො සුව වෙදනාවක් විදි නම් නො යෙදි එය විදිමි. හෙ කය හිමි කොට ඇති වෙදනාවක් විදි නම් කය හිමි කොට ඇති වෙදනාවක් විදිමි යි දනගනිමි, ඉදින් දිවි හිමි කොට ඇති වෙදනාවක් විදි නම් දිවි හිමි කොට ඇති වෙදනාවක් විදිමි යි දනගනිමි, කය බිඳිමෙන් මතු දිවි කෙළවර විමෙන් නො පතන ලද සියලු වෙදනාවෝ මෙහි ම සන්තිරෙන්නාහ යි දනගනිමි.

අස්සපි, යම්සේ තෙලන් නිසා වැටියත් නිසා තෙල්පහන දූල්වෙන්ගේ ද, එ ම තෙලන් වැටියත් ගෙවී යෑමෙන් ප්‍රත්‍යය රහිත වැ නිවෙන්ගේ ද, අස්සපි, එසෙයින් ම මහණ කය හිමි කොට ඇති වෙදනාවක් විදින්ගේ කය හිමි කොට ඇති වෙදනාවක් විදිමි යි දනගනිමි, දිවි හිමි කොට ඇති වෙදනාවක් විදින්ගේ දිවි හිමි කොට ඇති වෙදනාවක් විදිමි යි දනගනිමි. කය බිඳිමෙන් මතු දිවි කෙළවර විමෙන් නො පතන ලද සියලු වෙදනාවෝ මෙහි ම සන්තිරෙන්නාහ යි දනගනිමි යි.

1. 2. 4. 7.

බෙමක සූත්‍රය

89. එක්කලෙක බොහෝ වූ ස්ථවිර භික්ෂූහු කොසඹෑ නුවර සමීපයෙහි සොසිතාරාමයෙහි වැඩවෙසෙත්. එසමයෙහි ආයුෂ්මත් බෙමක තෙරණුවෝ හටගත් ආධාධ ඇත්තෑහු දුකට පැමිණියාහු දැඩි සේ ගිලන් වූවාහු බදරිකාරාමයෙහි වෙසෙති.

එ කල්හි ස්ථවිරභික්ෂූහු සවස්කලා විවෙකයෙන් නැති සිටියාහු ආයුෂ්මත් දසක තෙරුන් ඇමතුහ : “ඇවැත්නි, දසකයෙනි, එවු. තෙපි බෙමක තෙරුන් වෙත එළැබෙවු. එළැබූ බෙමක තෙරුන්ට මෙසේ කියවු. ඇවැත්නි, බෙමකයෙනි, ස්ථවිර භික්ෂූහු තොපට මෙසේ කිහ : “ඇවැත්නි, කිම, තොපට ඉවසිය හැකි ද ? කිම යැපිය හැකි ද ? කිම දුක්වෙදනාවෝ පිරිහෙද්ද ? නො වැඩෙද්ද ? ඔබ දුක්වෙදනාවන්ගේ පිරිහීම පෙනේ ද ? වැඩීම නො පෙනේ ද” යි ?

ඇවැත්නි, එසේ ය යි ආයුෂ්මත් දසක තෙරණුවෝ ස්ථවිර භික්ෂූන්ට පිළිතුරු දී ආයුෂ්මත් බෙමක තෙරුන් වෙත එළඹියහ. එළඹි ආයුෂ්මත් බෙමක තෙරුන්ට මෙය කිහ : “ඇවැත්නි, බෙමකයෙනි, තෙරහු තොපට මෙසේ කිහ : “ඇවැත්නි, කිම ? තොපට ඉවසිය හැකි ද ? කිම ? යැපිය හැකි ද ? කිම දුක්වෙදනාවෝ පිරිහෙත් ද, නො වැඩෙත් ද, මේ දුක්වෙදනාවන්ගේ පිරිහීම පෙනෙයි ද වැඩීම නො පෙනේ ද යි ?

න මෙ ආවුසො ඛමනීයං න යාපනීයං, බාලො මෙ දුක්ඛා වෙදනා අභික්ඛමනානි නො පටික්ඛමනානි, අභික්ඛමොසානං පඤ්ඤායතී නො පටික්ඛමොති.

අථ බො ආයස්මා දසකො යෙන ථෙරා භික්ඛු තෙනුපසඛකම් උපසඛකමිත්වා ථෙරෙ භික්ඛු එතදවොච : බෙමකො ආවුසො, භික්ඛු එවමාහ : “න මෙ ආවුසො ඛමනීයං න යාපනීයං බාලො මෙ දුක්ඛා වෙදනා අභික්ඛමනානි නො පටික්ඛමනානි, අභික්ඛමොසානං පඤ්ඤායතී නො පටික්ඛමොති.

එහි නං ආවුසො දසක, යෙන බෙමකො භික්ඛු තෙනුපසඛකම. උපසඛකමිත්වා බෙමකං භික්ඛුං එවං වදෙහි “ථෙරා නං ආවුසො බෙමක, එවමාහංසු : “පඤ්ඤිමෙ ආවුසො උපාදනකකිකා වුත්තා භගවතා සෙය්‍යපීදං : රුපුපාදනකකිකො වෙදනුපාදනකකිකො සඤ්ඤා පාදනකකිකො සංඛාරුපාදනකකිකො විඤ්ඤාණුපාදනකකිකො, ඉමෙසු ආයස්මා බෙමකො පඤ්චසුපාදනකකිකෙසු කිඤ්චි අත්තානං¹ වා අත්තනීයං වා සමනුපසායතීති ?

එවමාවුසොති බො ආයස්මා දසකො ථෙරානං භික්ඛුනං පටිස්සුත්වා යෙනායස්මා බෙමකො තෙනුපසඛකම් උපසඛකමිත්වා ආයස්මන්තං බෙමකං එතදවොච : “ථෙරා නං ආවුසො බෙමක, එවමාහංසු : “පඤ්ඤිමෙ ආවුසො උපාදනකකිකා වුත්තා භගවතා සෙය්‍යපීදං : රුපුපාදනකකිකො -පෙ- විඤ්ඤාණුපාදනකකිකො, ඉමෙසු ආයස්මා බෙමකො පඤ්චසුපාදනකකිකෙසු කිඤ්චි අත්තානං¹ වා අත්තනීයං වා සමනුපසායතීති.

පඤ්ඤිමෙ ආවුසො උපාදනකකිකා වුත්තා භගවතා සෙය්‍යපීදං : රුපුපාදනකකිකො -පෙ- විඤ්ඤාණුපාදනකකිකො. ඉමෙසු බොහං ආවුසො පඤ්චසුපාදනකකිකෙසු න කිඤ්චි අත්තානං වා අත්තනීයං වා සමනුපසායතීති.

අථ බො ආයස්මා දසකො යෙන ථෙරා භික්ඛු තෙනුපසඛකම්. උපසඛකමිත්වා ථෙරෙ භික්ඛු එතදවොච : බෙමකො ආවුසො භික්ඛු එවමාහ : “පඤ්ඤිමෙ ආවුසො උපාදනකකිකා වුත්තා භගවතා, සෙය්‍යපීදං : රුපුපාදනකකිකො -පෙ- විඤ්ඤාණුපාදනකකිකො. ඉමෙසු බොහං ආවුසො පඤ්චසුපාදනකකිකෙසු න කිඤ්චි අත්තානං වා අත්තනීයං වා සමනුපසායතීති.

එහි නං ආවුසො දසක, යෙන බෙමකො භික්ඛු තෙනුපසඛකම, උපසඛකමිත්වා බෙමකං භික්ඛුං එවං වදෙහි : ථෙරා නං ආවුසො බෙමක, එවමාහංසු : “පඤ්ඤිමෙ ආවුසො උපාදනකකිකා වුත්තා භගවතා, සෙය්‍යපීදං : රුපුපාදනකකිකො -පෙ- විඤ්ඤාණුපාදනකකිකො. නො ටෙ කිරායස්මා බෙමකො ඉමෙසු පඤ්චසුපාදනකකිකෙසු කිඤ්චි අත්තානං වා අත්තනීයං වා සමනුපසායතී, තෙන ‘භායස්මා බෙමකො අරහං ඛිණ්ණාසවොති.

1. අත්තං - මජ්ඣං.

2. බවාහං - මජ්ඣං, ස්‍යා.

ඇවැත්නි, මට නොඉවසිය හැකි ය. නොයැපිය හැකි ය. මාගේ දැඩි දුක්වේදනාවෝ වැඩෙත්, නො පිරිහෙත්. මේ දුක්වේදනාවන්ගේ වැඩීම පෙනෙයි, පිරිහීම නො පෙනේ යි.

ඉක්බිති ආයුෂ්මත් දසක තෙරණුවෝ ස්ථවිර භික්ෂූන් වෙත එළඹියහ. එළඹ ස්ථවිර භික්ෂූන්ට මෙය කීහ : ඇවැත්නි, බෙමක භික්ෂු තෙමේ මෙසේ කී ය : ඇවැත්නි, මට නොඉවසිය හැකි ය, නො යැපිය හැකි ය. මාගේ දැඩි දුක්වේදනාවෝ වැඩෙත්, නො පිරිහෙත්. මේ දුක්වේදනාවන්ගේ වැඩීම පෙනෙයි, පිරිහීම නො පෙනේ යි.

ඇවැත්නි, දසකයෙනි, එවු. තෙපි බෙමක භික්ෂූහු වෙත එළඹෙවු. එළඹ බෙමක භික්ෂූහට මෙසේ කියවු : “ඇවැත්නි, බෙමකයෙනි, තෙරහු තොපට මෙසේ කීහ : “ඇවැත්නි, මේ පස් උපාදාස්කන්ධ කෙනෙක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදරන ලදහ. එනම් : රූපොපාදාස්කන්ධය, වේදනොපාදාස්කන්ධය, සංඥොපාදාස්කන්ධය, සංස්කාරොපාදාස්කන්ධය, විඤ්ඤාපාදාස්කන්ධය යි. ආයුෂ්මත් බෙමක තෙමේ මේ පඤ්චොපාදාස්කන්ධයන් අතුරෙන් කිසිවක් ආත්ම යි හෝ ආත්මයට අයත් යි හෝ දකී ද?” යි ?

ඇවැත්නි එසේ ය යි ආයුෂ්මත් දසක ස්ථවිර තෙමේ ස්ථවිර භික්ෂූන්ට පිළිතුරු දී ආයුෂ්මත් බෙමක තෙරුන් වෙත එළඹියේ ය. එළඹ ආයුෂ්මත් බෙමක තෙරුන්ට මෙය කී ය : “ඇවැත්නි බෙමකයෙනි, තෙරහු තොපට මෙසේ කීහ : ඇවැත්නි මේ පස් උපාදාස්කන්ධ කෙනෙක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදරන ලදහ. එනම් : රූපොපාදාස්කන්ධය . . . විඤ්ඤාපාදාස්කන්ධය යි. ආයුෂ්මත් බෙමක තෙමේ මේ පඤ්චොපාදාස්කන්ධයන් අතුරින් කිසිවක් ආත්ම යි හෝ ආත්මයට අයත් යි හෝ දකී ද?” යි

ඇවැත්නි, මේ පස් උපාදාස්කන්ධ කෙනෙක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදරන ලදහ. එනම් : රූපොපාදාස්කන්ධය ය ... විඤ්ඤාපාදාස්කන්ධය යි. ඇවැත්නි මේ පඤ්චොපාදාස්කන්ධයන් අතුරෙන් කිසිවක් ආත්ම ය යි හෝ ආත්මයට අයත් ය යි හෝ මම නො දකිමි යි.

ඉක්බිති ආයුෂ්මත් දසක ස්ථවිර තෙමේ ස්ථවිර භික්ෂූන් වෙත එළඹියේ ය. එළඹ ස්ථවිර භික්ෂූන්ට මෙය කී ය : ඇවැත්නි බෙමක භික්ෂු තෙමේ මෙසේ කී ය : ඇවැත්නි, මේ පස් උපාදාස්කන්ධ කෙනෙක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදරන ලදහ එනම් : රූපොපාදාස්කන්ධය, . . . විඤ්ඤාපාදාස්කන්ධය යි. ඇවැත්නි, මේ පඤ්චොපාදාස්කන්ධයන් අතුරින් කිසිවක් ආත්ම ය යි හෝ ආත්මයට අයත් ය යි හෝ මට නො දකිමි යි.

ඇවැත්නි, දසකයෙනි, එවු. තෙපි බෙමක භික්ෂූහු වෙත එළඹෙවු. එළඹ බෙමක භික්ෂූහට මෙසේ කියවු : ඇවැත්නි, බෙමකයෙනි, තෙරහු තොපට මෙසේ කීහ : ඇවැත්නි, මේ පස් උපාදාස්කන්ධ කෙනෙක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදරන ලදහ. එනම් : රූපොපාදාස්කන්ධය ය ... විඤ්ඤාපාදාස්කන්ධය යි. ආයුෂ්මත් බෙමක තෙමේ මේ පඤ්චොපාදාස්කන්ධයන් අතුරින් කිසිවක් ආත්ම යි හෝ ආත්මයට අයත් යි හෝ ඉදින් නො දකී ද ? එසේ විනම් ආයුෂ්මත් බෙමක තෙමේ අර්භන් වූ ක්ෂිණාසුවයෙකැ යි.

එවමාට්‍රිසොති බො ආයස්මා දසකො ථෙරානං භික්ඛුනං පටිස්සුනා යෙනායස්මා බෙමකො තෙනුපසඛිකමි. උපසඛිකමිනා ආයස්මනනං බෙමකං එතදවොච : ථෙරා නං ආට්‍රිසො බෙමක, එවමාහංසු : පඤ්චමෙ ආට්‍රිසො උපාදනකඛනා චුත්තා භගවතා සෙය්‍යපීදං : රුපුපාදනකඛනො -පෙ- විඤ්ඤාණුපාදනකඛනො, නො වෙ කිරායස්මා බෙමකො ඉමෙසු පඤ්චසුපාදනකඛනොසු. කිඤ්චි අත්තානං වා අත්තනියං වා සමනුපස්සාමි. තෙන'භායස්මා බෙමකො අරහං ඛිණ්ණසවොති.

පඤ්චමෙ ආට්‍රිසො උපාදනකඛනා චුත්තා භගවතා, සෙය්‍යපීදං : රුපුපාදනකඛනො -පෙ- විඤ්ඤාණුපාදනකඛනො ඉමෙසු බොහං ආට්‍රිසො පඤ්චසුපාදනකඛනොසු න කිඤ්චි අත්තානං වා අත්තනියං වා සමනුපස්සාමි. නවමිති අරහං ඛිණ්ණසවො, අපි ච මෙ ආට්‍රිසො පඤ්චසුපාදනකඛනොසු 'අසමි'ති අබිගතං. "අයමහමසමි"ති ච න සමනුපස්සාමිති.

අප්ථ බො ආයස්මා දසකො යෙන ථෙර භික්ඛු තෙනුපසඛිකමි. උපසඛිකමිනා ථෙරෙ භික්ඛු එතදවොච : "බෙමකො ආට්‍රිසො : භික්ඛු එවමාහ "පඤ්චමෙ ආට්‍රිසො උපාදනකඛනා චුත්තා භගවතා, සෙය්‍යපීදං : රුපුපාදනකඛනො -පෙ- විඤ්ඤාණුපාදනකඛනො, ඉමෙසු බො'හං ආට්‍රිසො පඤ්චසුපාදනකඛනොසු න කිඤ්චි අත්තානං වා අත්තනියං වා සමනුපස්සාමි. න වමිති අරහං ඛිණ්ණසවො, අපි ච මෙ ආට්‍රිසො පඤ්චසුපාදනකඛනොසු අසමි'ති 'අබිගතං, අයමහමසමිති ච න සමනුපස්සාමි'ති.

එති නං ආට්‍රිසො දසක යෙන බෙමකො භික්ඛු තෙනුපසඛිකම, උපසඛිකමිනා බෙමකං භික්ඛු එවං වදෙහි : "ථෙරා නං ආට්‍රිසො බෙමක, එවමාහංසු : 'යමෙනං ආට්‍රිසො බෙමක, 'අසමි'ති වදෙසි, කිමෙනං 'අසමි'ති වදෙසි ? රූපං 'අසමි'ති වදෙසි ? අඤ්ඤාත්‍ර රූපා 'අසමි'ති වදෙසි ? වෙදනං 'අසමි'ති වදෙසි අඤ්ඤාත්‍ර වෙදනාය 'අසමි'ති වදෙසි ? සඤ්ඤං -පෙ- සඛිකාරෙ 'අසමි'ති වදෙසි ? අඤ්ඤාත්‍ර සඛිකාරෙහි 'අසමි'ති වදෙසි ? විඤ්ඤාණං 'අසමි'ති වදෙසි ? අඤ්ඤාත්‍ර විඤ්ඤාණං 'අසමි'ති වදෙසි ? යමෙනං ආට්‍රිසො බෙමක, 'අසමි'ති වදෙසි, කිමෙනං 'අසමි'ති වදෙසි'ති ?

එවමාට්‍රිසොති බො ආයස්මා දසකො ථෙරානං භික්ඛුනං පටිස්සුනා යෙනායස්මා බෙමකො තෙනුපසඛිකමි, උපසඛිකමිනා ආයස්මනනං බෙමකං එතදවොච : "ථෙරා නං ආට්‍රිසො බෙමක, එවමාහංසු. "යමෙනං ආට්‍රිසො බෙමක, 'අසමි'ති වදෙසි කිමෙනං 'අසමි'ති වදෙසි ? රූපං 'අසමි'ති වදෙසි ? අඤ්ඤාත්‍ර රූපා 'අසමි'ති වදෙසි ? වෙදනං -පෙ- සඤ්ඤං - සඛිකාරෙ - විඤ්ඤාණං 'අසමි'ති වදෙසි ? අඤ්ඤාත්‍ර විඤ්ඤාණං 'අසමි'ති වදෙසි ? යමෙනං ආට්‍රිසො බෙමක, 'අසමි'ති වදෙසි, කිමෙනං 'අසමි'ති වදෙසි'ති ?

අලා ආට්‍රිසො දසක, කිං ඉමාය සඛිකාවනිකාය, ආහරට්‍රිසො දණ්ණං අහමෙව යෙන ථෙර භික්ඛු තෙනුපසඛිකමිස්සාමිති.

ඇවැත්නි, එසේ යයි ආයුෂ්මත් දසක ස්ථවිර තෙමේ ස්ථවිර භික්ෂුන්ට පිළිතුරු දී ආයුෂ්මත් බෙමකයන් වෙත එළඹියේ ය. එළඹ ආයුෂ්මත් බෙමකයන්ට මෙය කී ය : ඇවැත්නි බෙමකයෙනි, තෙරහු තොපට මෙසේ කිහ : ඇවැත්නි, මේ පස් උපාදාන ස්කන්ධ කෙනෙක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදරන ලදහ. එනම් : රූපොපාදාන ස්කන්ධ ය ... විඤ්ඤාපාදානස්කන්ධ යි. ඉදින් ආයුෂ්මත් බෙමක තෙමේ මේ, පඤ්චොපාදානස්කන්ධය අතුරින් කිසිවක් ආත්ම යි හෝ ආත්මයට අයත් යි හෝ නො දකී ද, එසේ වී නම් ආයුෂ්මත් බෙමක තෙමේ ආර්හත් වූ ක්ෂිණාසුචයෙකැ යි.

ඇවැත්නි, මේ පස් උපාදානස්කන්ධ කෙටනක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදරන ලදහ. එනම් : රූපොපාදානස්කන්ධ ය ... විඤ්ඤාපාදානස්කන්ධ යි. ඇවැත්නි, පඤ්චොපාදානස්කන්ධයන් අතුරින් කිසිවක් ආත්ම යයි හෝ ආත්මයට අයත් යයි හෝ මම නො දකිමි. අර්හත් වූ ක්ෂිණාසුචයෙක් ද නො වෙමි. ඇවැත්නි, වැලිදු මා විසින් මේ පඤ්චොපාදානස්කන්ධයන්හි 'වෙමි' යි පැවැති (නාෂ්ණාමාන) අවබෝධ කරන ලදී. 'මේ මම වෙමි' යි ද (දෘෂ්ටි විසින්) නො දකිමි යි.

ඉක්බිති ආයුෂ්මත් දසක ස්ථවිර තෙමේ ස්ථවිර භික්ෂුන් වෙත එළඹියේ ය. එළඹ ස්ථවිර භික්ෂුන්ට මෙය කී ය : ඇවැත්නි බෙමක භික්ෂු තෙමේ මෙසේ කී ය : ඇවැත්නි, මේ පස් උපාදානස්කන්ධ කෙනෙක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදරන ලදහ. එනම් රූපොපාදානස්කන්ධ ය ... විඤ්ඤාපාදානස්කන්ධ යි. ඇවැත්නි, මේ පඤ්චොපාදානස්කන්ධයන් අතුරින් කිසිවක් ආත්ම යයි හෝ ආත්මයට අයත් යයි හෝ මම නො දකිමි. අර්හත් වූ ක්ෂිණාසුචයෙක් ද නො වෙමි. ඇවැත්නි වැලිදු මා විසින් පඤ්චොපාදානස්කන්ධයන්හි 'වෙමි' යි පැවැති (නාෂ්ණාමාන) අවබෝධ කරන ලදී. 'මේ මම වෙමි' යි ද නො දකිමි යි.

ඇවැත්නි, දසකයෙනි, එවූ තෙහි බෙමක භික්ෂුහු වෙත එළඹෙවූ. එළඹූ බෙමක භික්ෂුහට මෙසේ කියවූ : ඇවැත්නි, බෙමකයෙනි, තෙරහු තොපට මෙසේ කිහ : ඇවැත්නි බෙමකයෙනි, තෙල යමක් වෙමි' යි කියවූ නම් තෙල කුමක් වෙමි' යි කියවූ ද, රූපය මම් වෙමි' යි කියවූ ද ? රූපයෙන් පිටත් අනෙකක් මම් වෙමි' යි කියවූ ද ? වෙදනාව මම් වෙමි' යි කියවූ ද ? වෙදනාවෙන් පිටත් අනෙකක් මම් වෙමි' යි කියවූ ද ? සංඥාව ... සංස්කාර මම් වෙමි' යි කියවූ ද ? සංස්කාරයෙන් පිටත් අනෙකක් මම් වෙමි' යි කියවූ ද ? විඤ්ඤාය මම් වෙමි' යි කියවූ ද ? විඤ්ඤායෙන් පිටත් අනෙකක් මම් වෙමි' යි කියවූ ද ? ඇවැත්නි, බෙමකයෙනි තෙල යමක් මම් වෙමි' යි කියවූ නම් තෙල කුමක් මම් වෙමි' යි කියවූ ද ? යි.

ඇවැත්නි, එසේ යැ යි ආයුෂ්මත් දසක ස්ථවිර තෙමේ ස්ථවිර භික්ෂුන්ට පිළිවදන් අස්වා ආයුෂ්මත් බෙමකයන් වෙත එළඹියේ ය. එළඹ ආයුෂ්මත් බෙමකයන්ට මෙය කී ය : ඇවැත්නි, බෙමකයෙනි, තෙරහු තොපට මෙසේ කිහ : ඇවැත්නි, බෙමකයෙනි තෙල යමක් 'වෙමි' යි කියවූ නම් කුමක් වෙමි' යි කියවූ ද ? රූපය මම් වෙමි' යි කියවූ ද ? රූපයෙන් බැහැර අනෙකක් 'වෙමි' යි කියවූ ද ? වෙදනාව ... සංඥාව ... සංස්කාර ... විඤ්ඤාය 'වෙමි' යි කියවූ ද ? විඤ්ඤායෙන් බැහැර අනෙකක් 'වෙමි' යි කියවූ ද ? ඇවැත්නි බෙමකයෙනි තෙල යමක් වෙමි' යි කියවූ නම් තෙල කුමක් වෙමි' යි කියවූ ද ? යි.

ඇවැත්නි, දසකයෙනි, කම් නැත. මේ පුනපුනා ගමනාගමනින් කිම ? ඇවැත්නි සැරයටිය ගෙනෙව්. මම ම ස්ථවිර භික්ෂුන් වෙත එළඹෙන්නෙමි යි.

අප්ඵ බො ආයසමා බෙමකො දණ්ඩමොලුබ්බ සෙන ථෙර භික්ඛු තෙනුපසඞ්කමි. උපසඞ්කමිතා ථෙරෙති භික්ඛුති සද්ධිං සමොදි. සමොදනීයා කථං සාරණීයං විතීසාරෙතා එකමනාං නිසිදි. එකමනාං නිසිනාං බො ආයසමනාං බෙමකං ථෙර භික්ඛු එතදවොචුං : “යමෙන ආවුසො බෙමක. ‘අසමි’ති වදෙසි කිමෙන ‘අසමි’ති වදෙසි ? රූපං ‘අසමි’ති වදෙසි ? අඤ්ඤාත්ම රූපා ‘අසමි’ති වදෙසි ? වෙදනං - සඤ්ඤා - සඛ්ඛාරෙ - විඤ්ඤාණං ‘අසමි’ති වදෙසි ? අඤ්ඤාත්ම විඤ්ඤාණං ‘අසමි’ති වදෙසි ? යමෙන ආවුසො බෙමක, ‘අසමි’ති වදෙසි ? කිමෙන ‘අසමි’ති වදෙසිති ?

න බොභං ආවුසො, රූපං ‘අසමි’ති වදමි නපි අඤ්ඤාත්ම රූපා ‘අසමි’ති වදමි. න වෙදනං ‘අසමි’ති වදමි නපි අඤ්ඤාත්ම වෙදනාය ‘අසමි’ති වදමි. න සඤ්ඤා-න සඛ්ඛාරෙ ‘අසමි’ති වදමි. නපි අඤ්ඤාත්ම සඛ්ඛාරෙති ‘අසමි’ති වදමි. න විඤ්ඤාණං ‘අසමි’ති වදමි. නපි අඤ්ඤාත්ම විඤ්ඤාණං ‘අසමි’ති වදමි. අපි ච මෙ ආවුසො, පඤ්චස්ස-පාදනකකිකේසු ‘අසමි’ති අබිගතං “අසමහමසමි”ති න ච සමනුපසාමි.

සෙය්‍යපාපි ආවුසො, උපපලස්ස වා පදුමස්ස වා පුණ්ඩරීකස්ස වා ගඤ්ඤා යො නු බො එවං වදෙය්‍ය : “පතනස්ස ගඤ්ඤාති වා වණ්ණස්ස ගඤ්ඤාති වා කිඤ්ඤාත්මස්ස ගඤ්ඤාති වා සමමා නු බො සො වදමානො වදෙය්‍යාති ?

නො හෙතං ආවුසො,

යපා කථමපනාවුසො, සමමා බ්‍යාකරමානො බ්‍යාකරෙය්‍යාති ?

පුප්ඵස්ස ගඤ්ඤාති බො ආවුසො, සමමා බ්‍යාකරමානො බ්‍යාකරෙය්‍යාති.

එවමෙව බොභං ආවුසො, න රූපං ‘අසමි’ති වදමි. නපි අඤ්ඤාත්ම රූපා ‘අසමි’ති වදමි. න වෙදනං-න සඤ්ඤා-න සඛ්ඛාරෙ-න විඤ්ඤාණං ‘අසමි’ති වදමි. නපි අඤ්ඤාත්ම විඤ්ඤාණං ‘අසමි’ති වදමි. අපි ච මෙ ආවුසො, පඤ්චස්සපාදනකකිකේසු ‘අසමි’ති අබිගතං අසමහමසමිති න ච සමනුපසාමි.

කිඤ්ඤාපි ආවුසො, අරියසාවකස්ස පඤ්ඤාචාරමාගිගාති සඤ්ඤා-ජනාති පතිගාති භවනති අප්ඵ බවස්ස හොතිසෙව පඤ්චස්සපාදනකකිකේසු අණ්ණසහගතො ‘අසමි’ති මානො ‘අසමි’ති ඡන්දො ‘අසමි’ති අනුසයො අසමුහතො, සො අපරෙත සමයෙන පඤ්චස්සපාදනකකිකේසු උදගබ්බයානුපසයි විහරති “ඉති රූපං, ඉති රූපස්ස සමුදයො, ඉති රූපස්ස අත්ථගමො, ඉති වෙදනා - පෙ - ඉති සඤ්ඤා - පෙ - ඉති සඛ්ඛාර - පෙ - ඉති විඤ්ඤාණං, ඉති විඤ්ඤාණස්ස සමුදයො, ඉති විඤ්ඤාණස්ස අත්ථගමොති, තස්ස ඉමෙසු පඤ්චස්සපාදනකකිකේසු උදගබ්බයානුපසයිනො විහරතො යොපිස්ස හොති පඤ්චස්සපාදනකකිකේසු අණ්ණසහගතො ‘අසමි’ති මානො ‘අසමි’ති ඡන්දො ‘අසමි’ති අනුසයො අසමුහතො, සොපි සමුගස්සානං ගච්ඡති.

ඉක්බිති ආයුෂ්මත් ඛෙමක ස්ථවිර තෙමේ සැරයටිය එල්බ ගෙන ස්ථවිර භික්ෂුන් වෙත එළැඹියේ යැ. එළැඹූ ස්ථවිර භික්ෂුන් සමග සතුටු වියැ. සතුටු වියයුතු සිහි කටයුතු කට්ඨාස කොට නිමවා එකත්පසෙක හුන්නේ යැ. එකත්පසෙක හුන් ආයුෂ්මත් ඛෙමක යන්ට ස්ථවිර භික්ෂුහු මෙය කිතු : ඇවැත්නි, ඛෙමකයෙනි, තෙල යමක් මම් වෙමි'යි කියවු නම් තෙල කුමක් 'මම් වෙමි' යි කියවු ද ? රූපය 'මම් වෙමි'යි කියවු ද ? රූපයෙන් බැහැර අනෙකක් 'මම් වෙමි'යි කියවු ද ? වෙදනාව ... සංඥාව ... සංස්කාර ... විඥනය 'මම් වෙමි'යි කියවු ද ? විඥනයෙන් බැහැර අනෙකක් 'මම් වෙමි'යි කියවු ද ? ඇවැත්නි ඛෙමකයෙනි, තෙල යමක් 'මම් වෙමි'යි කියවු නම් තෙල කුමක් 'මම් වෙමි'යි කියවු ද ? යි.

ඇවැත්නි. මම රූපය 'මම් වෙමි'යි නො කියමි. රූපයෙන් බැහැර අනෙකක් 'මම් වෙමි'යි නො කියමි, වෙදනාව 'මම් වෙමි'යි නො කියමි. වෙදනාවෙන් බැහැර අනෙකක් 'මම් වෙමි'යි නො කියමි. සංඥාව ... සංස්කාර 'මම් වෙමි'යි නො කියමි. සංස්කාරයෙන් බැහැර අනෙකක් 'මම් වෙමි'යි නො කියමි. විඥනය 'මම් වෙමි'යි නො කියමි. විඥනයෙන් බැහැර අනෙකක් 'මම් වෙමි'යි නො කියමි. ඇවැත්නි, වැලිදු මා විසින් පඤ්චොපාදානස්කන්ධයන්හි වෙමි යි (පැවති තෘෂ්ණාමාන) අවබෝධ කරන ලදී. මේ මම වෙමි'යි ද නො දකිමි.

ඇවැත්නි, යම්සේ උපුලෙක හෝ පියුමෙක හෝ හෙල පියුමෙක හෝ ගඳෙක් වේ ද, යමෙක් වනාහි පෙත්තෙහි ගඳ යයි හෝ වර්ණයෙහි ගඳ යයි හෝ රෙණුයෙහි ගඳ යයි හෝ මෙසේ කියන්නේ නම් එසේ කියන හේ මනා කොට කියන්නේ දැ යි ?

ඇවැත්නි, තෙල නො වේ ම ය.

ඇවැත්නි, මැනැවින් පවසන්නෙක් ඒ කෙසේ නම් පවසන්නේ ද ?

ඇවැත්නි, මැනැවින් පවසන්නෙක් මලෙහි ගඳ යයි පවසන්නේ යි.

ඇවැත්නි, එසෙයින් ම මම රූපය 'මම් වෙමි'යි නො කියමි. රූපයෙන් පිටත අනෙකක් 'මම් වෙමි'යි ද නො කියමි. වෙදනාව ... නො කියමි. සංඥාව ... නො කියමි. සංස්කාර ... නො කියමි. විඥනය 'මම් වෙමි'යි නො කියමි. විඥනයෙන් බැහැර අනෙකක් 'මම් වෙමි'යි ද නො කියමි. ඇවැත්නි, වැලි දු මා විසින් පඤ්චොපාදානස්කන්ධයන්හි 'වෙමි'යි (පැවැති තෘෂ්ණාමාන) අවබෝධ කරන ලදී. 'මේ මම වෙමි'යි ද නො දකිමි.

ඇවැත්නි, ආර්යශ්‍රාවකභට ඔරම්භාගීය සංයෝජන පස ප්‍රතිණ වූයේ නමුදු වැලිත් ඔහුට පඤ්චොපාදානස්කන්ධයන්හි අණු සහගත වූ 'මම් වෙමි' යන මානය, 'මම් වෙමි' යන ඡන්දය, 'මම් වෙමි' යන අනුශය නො නසන ලද වෙසි. අපරිභාගයෙහි රූපය මෙසේ යැ, රූපයේ භටගැනීම මෙසේ යැ, රූපයේ අස්තභිගමය මෙසේ යැ. වෙදනාව මෙසේ යැ ... සංඥාව මෙසේ යැ ... සංස්කාර මෙසේ යැ ... විඥනය මෙසේ යැ, විඥනයේ භටගැනීම මෙසේ යැ, විඥනයේ අස්තභිගමය මෙසේ යයි පඤ්චොපාදානස්කන්ධයන්හි උදයවාය (භටගැනීම හා විනාශය) දක්නාසුලු වැ වෙසෙයි. මේ පඤ්චොපාදානස්කන්ධයන්හි උදයවාය අනු වැ දක්නාසුලු වැ වෙසෙන ඔහුට පඤ්චොපාදානස්කන්ධයන්හි අණුසහගත (පියුම්) වූ 'මම් වෙමි'යි පවත්නා යම් මානයෙක් 'මම් වෙමි'යි පවත්නා යම් ඡන්දයෙක් 'මම් වෙමි'යි පවත්නා යම් අනුශයෙක් නො නස්නා ලද වේ නම් හෙද සහමුලින් නැසීමට යෙයි.

සෙය්‍යථාපි ආවුසො, ව්‍යං සංඛිලිට්ඨං මලග්ගතිනං. නමෙනං සාමිකා රජකස්ස අනුප්පදජ්ජං, නමෙනං රජකො උග්ගෙ වා බාරෙ වා ගොමයෙ වා සමමද්දිනා; අවේ උදකෙ විකඛාලෙති කිඤ්චා'පි නං ගොති ව්‍යං පරිසුභං පරියොදනං. අථ බවස්ස ගොතෙව¹ අණුසහගතො උග්ගගතො; වා බාරගතො; වා ගොමයගතො; වා අසමුහතො, නමෙනං රජකො සාමිකානං දෙති. නමෙනං සාමිකා ගකුපරිනාවිතෙ කරණකො නිකම්පනති. යො'පිස්ස ගොති අණුසහගතො උග්ගගතො; වා බාරගතො; වා ගොමයගතො; වා අසමුහතො. සො'පි සමුග්ගානං ගව්ඡති.

එවමෙව බො ආවුසො, කිඤ්චාපි අරියසාවකස්ස පඤ්ඤාචරමාගිතාති සඤ්ඤාජනාති පටිනාති භවනාති. අථ බවස්ස ගොතියෙව පඤ්ඤ පාදනකකිකෙසු අණුසහගතො 'අසම්'ති මානො 'අසම්'ති ජ්ඤෙ 'අසම්'ති අනුසයො අසමුහතො. සො අපරෙත සමයෙන පඤ්ඤ-පාදනකකිකෙසු උදයබ්බයානුපසිං විහරති, "ඉති රූපං, ඉති රූපස්ස සමුදයො, ඉති රූපස්ස අත්ථගමො, ඉති වේදනා, -පෙ- ඉති සඤ්ඤා -පෙ- ඉති සංඛාරං -පෙ- ඉති විඤ්ඤාණං, ඉති විඤ්ඤාණස්ස සමුදයො ඉති විඤ්ඤාණස්ස අත්ථගමොති, තස්ස ඉමෙසු පඤ්ඤපාදනකකිකෙසු උදයබ්බයානුපසිංගො විහරතො යො'පිස්ස ගොති පඤ්ඤ-පාදනකකිකෙසු අණුසහගතො 'අසම්'ති මානො 'අසම්'ති ජ්ඤෙ 'අසම්'ති අනුසයො අසමුහතො, සොපි සමුග්ගානං ගව්ඡති.

එවං චුතෙන ථෙරා භික්ඛු ආයස්මනනං බෙමකං එතදවොචුං : "න බො මයං ආයස්මනනං බෙමකං විහෙසාපෙබා ආපුච්ඡිමා² අපි වායස්මා බෙමකො පගොති තස්ස භගවතො; සාසනං විජාරෙත ආවිකම්භං දෙසෙභුං පඤ්ඤාපෙභුං³ පට්ඨපෙභුං විවරිභුං විහජ්භුං උත්තානිකාභුං, තස්මිදං ආයස්මනා බෙමකෙන තස්ස භගවතො; සාසනං විජාරෙත අවිකම්භං දෙසිතං පඤ්ඤපිතං පට්ඨපිතං විවරිතං විහජිතං උත්තානිකවනති.

ඉදමචොව ආයස්මා බෙමකො, අත්තමනා ථෙරා භික්ඛු ආයස්මතො බෙමකස්ස භාගිතං අතිනානුං.

ඉමස්මිඤ්ච පන වේය්‍යාකරණස්මි භඤ්ඤාමානෙ සට්ඨිමනනානං ථෙරානං භික්ඛුනං අනුපාදය ආසවේහි විත්තානි විමුච්චිංසු ආයස්මතො; ච බෙමකස්සාති.

1. 2. 4. 8.

ජනන සුත්තං

90. එකං සමයං සඬහුලා ථෙරා භික්ඛු බාරාණසියං විහරන්ති. ඉසිපතනෙ මිගදායෙ. අථ බො ආයස්මා ජනනා සායනහසමයං පටිසල්ලානා චුට්ඨිතො අවාසුරණං⁴ ආදය විහාරෙත විහාරං

1. ගොති යො - සිමු.
2. පුච්ඡිමා - මජ්ඣං.
3. පඤ්ඤාපෙභුං - මජ්ඣං.
4. අවාසුරණං - සිමු, ස්වා.

ඇවැත්නි, යම්සේ කිලිටි වූ හටගත් මල ඇති වස්ත්‍රයෙක් වේ ද, තෙල වස්ත්‍රය හිමියෝ රජකයාහට දෙන්නාහු ය. රජක තෙමේ තෙල වස්ත්‍රය අඵදියෙහි හෝ කරදියෙහි හෝ ගොමදියෙහි මැඩ පහන්දියෙහි සෝදලයි. ඒ වන පිරිසුදු වූයේ භාන්පසින් බබළන්නේ නමුදු වැලිත් එහි අණුසහගත (සියුම්)වූ අඵගද හෝ කරගද හෝ ගොමගද හෝ නො නටුයේ වෙයි. රජක තෙමේ තෙල වස්ත්‍රය හිමියන්ට දෙයි. හිමියෝ තෙල වස්ත්‍රය ගදින් පිරිබඩ කළ කරවූවෙක බහා තබත්, එහි අණුසහගත වූ (සියුම් වූ) නො නට යම් අඵ ගදෙක් හෝ කරගදෙක් හෝ ගොට ගදෙක් හෝ වේ නම් හෙද සහමුලින් නැසීමට යෙයි.

ඇවැත්නි, එසෙයින් ම කෙසේ හෝ අරිසමුහුගේ ඔරම්භාගිය සංයොජන පස ප්‍රතිණ වූයේ නමුදු වැලිත් ඔහුගේ පඤ්චොපාදනස්කන්ධයන්හි අණුසහගත වූ (සියුම් වූ) සහමුලින් නො නස්නා ලද 'මම් වෙම්'යි පවත්නා මානසෙක් 'මම් වෙම්'යි පවත්නා ඡන්දසෙක් 'මම් වෙම්'යි පවත්නා අනුසයෙක් වේ ම ය. හෙ අපරභාගයෙහි පඤ්චොපාදනස්කන්ධයන්හි "රූපය මෙසේ යැ. රූපයේ හටගැනීම මෙසේ යැ, රූපයේ අස්තභිගමය මෙසේ යැ. වෙදනාව මෙසේ යැ ... සංඤ්ච මෙසේ යැ ... සංස්කාර මෙසේ යැ ... විඤ්ඤාය මෙසේ යැ ... විඤ්ඤායේ හටගැනීම මෙසේ යැ විඤ්ඤායේ අස්තභිගමය මෙසේ යැයි උදයව්‍යාය අනු වැ දක්නාසුලු වැ වෙසෙයි. මේ පඤ්චොපාදනස්කන්ධයන්හි උදයව්‍යාය අනු වැ දක්නාසුලු වැ වෙසෙන ඔහුගේ පඤ්චොපාදනස්කන්ධයන්හි සියුම් වූ සහමුලින් නො නස්නා ලද "වෙම්"යි පවත්නා යම් මානසෙකුත් 'වෙම්' යි පවත්නා යම් ඡන්දසෙකුත් 'වෙම්'යි පවත්නා යම් අනුසයෙකුත් නො නටුයේ ද හෙද සහමුලින් නැසීමට යේ.

මෙසේ කී කල්හි ස්ථවිර භික්ෂුහු ආයුෂ්මත් බෙමකයන්ටමෙය කීහු: "අපි ආයුෂ්මත් බෙමකයන් වෙහෙසනු කැමැත්තමෝ නො විචාළමහ. එහෙත් ආයුෂ්මත් බෙමක තෙමේ ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ සස්ත විස්තර වශයෙන් කියන්නට දෙශනා කරන්නට පතවන්නට පිහිටු වන්නට විවරණය කරන්නට බෙදන්නට උඩුහුරු කරන්නට පොහෝනේ යැ. ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ මේ ශාසනය ආයුෂ්මත් බෙමකයන් විසින් විස්තර වශයෙන් කියන ලද්දේ යැ. දෙශනා කරන ලද්දේ යැ. පතවන ලද්දේ යැ. පිහිටුවන ලද්දේ යැ. විවරණය කරන ලද්දේ යැ. බෙදන ලද්දේ යැ. උඩුහුරු කරන ලද්දේ "යි.

ආයුෂ්මත් බෙමක තෙරණුවෝ මෙය වදළහ. සතුටු සිත් ඇති ස්ථවිර භික්ෂුහු ආයුෂ්මත් බෙමක තෙරුන්ගේ දෙශනාව පිළිගත්හ.

මේ වෙය්‍යාකරණය (නිග්ගාථක සූත්‍රය) බණන කල්හි සැටක් පමණ ස්ථවිර භික්ෂුන්ගේත් ආයුෂ්මත් බෙමක තෙරුන් ගේත් සිත් උපාදාන රහිත වැ කෙලෙසුන්ගෙන් මිදුණේ යි.

1. 2. 4. 8.

ජන්ත සූත්‍රය

90. එක් කලෙක බොහෝ ස්ථවිර භික්ෂුහු බරණැස් නුවර සමීපයෙහි මීගද්‍ය නම් වූ ඉසිපතනාරාමයෙහි වැඩවෙසෙති. එ කල්හි ආයුෂ්මත් ජන්ත (ස්ථවිර) සවස්කල විවෙකයෙන් නැඟී සිටියේ යතුර රැගෙන වෙහෙරින් වෙහෙරට එළඹූ ස්ථවිර භික්ෂුන්ට

උපසඹකමිනි, ථෙරෙ භික්ඛු එතදවොච : “ඔව්දනතු මං ආයස්මනො, ¹ ථෙර් අනුසාසනතු මං ආයස්මනො ථෙරා. කරොනතු මෙ ආයස්මනො ථෙරා; ධම්මිං කථං යථාහං ධම්මං පසෙසයානති.

එවිං බ්‍රිතෙන ඇසසමනනං ඡන්තං ථෙරා භික්ඛු එතදවොච්චිං : “රූපං බො ආවුසො ඡන්තා, අනිච්චං, වේදනා අනිච්චා, සංකෘයු අනිච්චා, සංඛාරා අනිච්චා, විසංකෘණං අනිච්චං, රූපං අනත්තා, වේදනා අනත්තා, සංකෘයු අනත්තා, සංඛාරා අනත්තා, විසංකෘණං අනත්තා, සංඛාරා අනිච්චා, සංඛෙ ධම්මා අනත්තා”ති.

අප බො අංසමනො ඡන්තස්ස එතදහොසි : මස්සමපි බො එතං ඵලං හොති : “රූපං අනිච්චං, වෙදනා අනිච්චා, සංකෘද්දා අනිච්චා, සංඛාරා අනිච්චා, විඤ්ඤාණං අනිච්චං, රූපං අනත්තා, වෙදනා අනත්තා, සංකෘද්දා අනත්තා, සංඛාරා අනත්තා, විඤ්ඤාණං අනත්තා, සංඛෙධ සංඛාරා අනිච්චා සංඛෙධ ධම්මා අනත්තාති. අප ච පන මෙ සංඛිසංඛාර සමපෙ සංඛුප්පිපට්ඨිස්සංගෙ තණ්හකංගෙ විරාගෙ නිරෝධෙ නිබ්බානෙ විත්තං න පක්කිද්දති නප්පසිද්දති න සනතිට්ඨති නාබ්බුච්චති” පරිභස්සනා උපාදානං උපපජ්ජති, පච්චුද්ධත්තති මානසං, අප කො චරති මෙ අත්තාති, න බො පනෙවිං ධම්මං පස්සනො හොති “කො ණු බො මෙ තථා ධම්මං දෙසෙස්ස ස්ථාහං ධම්මං පස්සෙස්ස”න්ති.

අළු බො අයසමනෝ ඡත්තංගං එතද්දොසි : “අයං බො අයසමා ආනන්දො කොසමිඛං විහරති අභාසිතාග්ගමෙ. සඤ්ච වෙච සංවණ්ණේතො සමානවිතො ච විඤ්ඤානං සමුගමවාරිනං. පහොති ච මෙ අයසමා ආනන්දො නථා ධම්මං දෙසෙතං යථංභං ධම්මං පසොයං, අනි ච මෙ අයසමනෙත ආනන්දො නාවතීකා විසසට්ඨි, යනන්තාභං යෙනායමා ආනන්දො තෙනුපසඛකමෙය්‍ය”නති.

අප බො අයසමා ඡනෙතා සෙනාසනං සංසාමෙත්වා පත්තච්චරමාදාය
සෙත කොසමිති සොසිතාරාමෝ, සෙනාසමා අනන්තො තෙත්තපසඛිකමි.
උපසඛිකමිත්වා අයසමතා අනන්තො සද්ධං සමමොද්දි සමමොදනීයං
කපං සාරාණීයං විනිසාරෙත්වා එකමන්තං නිසිද්දි. එකමන්තං නිසිතො
බො අයසමා ඡනෙතා අයසමන්තං අනන්තං එතදවොච: “එකමිදාහං
ආවුසො අනන්තං සමයං බාරාණසියං විහරාමි ඉසිපතනෙ මිගදායෙ,
අප බො අහං ආවුසො සායන්තසමයං පටිසල්ලානා ප්‍රට්ඨිතො අවාසුරණං
ආදාය විහාරෙන විහාරං උපසඛිකමි. උපසඛිකමිත්වා ථෙරෙ භික්ඛු
එතදවොචං: “ඔච්ඡන්තු මං අයසමනො ථෙරා අත්‍රසාසන්තු මං
අයසමනො ථෙරා, කරොන්තු මෙ අයසමනො ථෙරා ධම්මං කපං
යථාහං ධම්මං පසෙසාය”න්ති.

එවං වුනේන මං ආවුසො, ථෙරො භික්ඛු එතදවොවුං : රූපං වො ආවුසො ඡන්ත, අනිවං, වෙදනා අනිවං, සංඝස්ස අනිවං, සංඛාරො අනිවං, විඤ්ඤං අනිවං. රූපං අනන්තා, වෙදනා අනන්තා, සංඝස්ස අනන්තා, සංඛාරො අනන්තා, විඤ්ඤං අනන්තා, සංඛාරො අනිවං, සංඛිතං ධම්මං අනන්තා'ති.

1. **දායකම් තත්ත්ව - සීමා, සි 2.**

2. නිව්ලුවෙහි - සිලු.

3. නවෝපනෙත - සිමු.

තෙල කී ය : යම්සේ මම දහම් දක්නෙම් නම් එ පරිද්දෙන් ආයුෂ්මත් තෙරහු මට අවවාද කෙරෙත්වා. ආයුෂ්මත් තෙරහු මට අනුශාසනා කෙරෙත්වා. ආයුෂ්මත් තෙරහු මට දැනුම් කතා කෙරෙත්වා'' යි.

මෙසේ කී කල්හි ස්ථවිර භික්ෂුහු ආයුෂ්මත් ඡන්තහට තෙල කීහු : “ඇවැත්නි, ඡන්තයෙනි, රූපය අනිත්‍ය යැ, වේදනාව අනිත්‍ය යැ, සංඥාව අනිත්‍ය යැ, සංස්කාරයෝ අනිත්‍යයහ, විඤ්ඤාය අනිත්‍ය යි. රූපය අනාත්ම යැ, වේදනාව අනාත්ම යැ, සංඥාව අනාත්ම යැ, සංස්කාර අනාත්ම යැ, විඤ්ඤාය අනාත්ම යි. සියලු සංස්කාරයෝ අනිත්‍යයහ. සියලු ධර්මයෝ අනාත්මයහ'' යි.

එ කල්හි ආයුෂ්මත් ඡන්තහට තෙල සිත විය : “මට ද තෙල මෙසේ වෙයි. රූපය අනිත්‍ය යැ, වේදනාව අනිත්‍ය යැ, සංඥාව අනිත්‍ය යැ, සංස්කාර අනිත්‍ය යැ, විඤ්ඤාය අනිත්‍ය යි. රූපය අනාත්ම යැ, වේදනාව අනාත්ම යැ, සංඥාව අනාත්ම යැ, සංස්කාර අනාත්ම යැ, විඤ්ඤාය අනාත්ම යි. සියලු සංස්කාරයෝ අනිත්‍යයහ. සියලු ධර්මයෝ අනාත්මයහ'' යි. වැලි දු මා ගේ සිත සියලු සංස්කාරයන්ගේ සන්තිඳීම වූ සියලු උපයින් ගේ දුරලීම වූ තෘෂ්ණායෙහි ක්ෂය කිරීම වූ නො ඇලීම වූ නැවැත්ම වූ නිවනෙහි නො වැද ගනිමි, නො පහදිමි නො සිටිමි, නො බැඳෙමි, නැතිගැනුම ද දැඩි කොට ගැනුම ද උපදිමි. වැලි කුමක් මාගේ ආත්මය දැ යි මා සිත පෙරළා එයි, දහම් දක්නහුට එසේ නො වෙයි, යම්සේ මම දහම් දක්නෙම් නම් එසෙයින් කවුරු නම් මට දහම් දෙසන් දැ'' යි.

එ කල්හි ආයුෂ්මත් ඡන්තහට තෙල සිත විය : “ශාස්තෘන් වහන්සේ විසින් වර්ණනා කරන ලද, නුවණැති සමුම්භරුන් විසින් බුහුමන් කරන ලද මේ ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරණුවෝ කොසඹූ නුවර සොසිතාරාමයෙහි වැඩවෙසෙති. යම්සේ මම දහම් දක්නෙම් නම් එ පරිද්දෙන් මට දහම් දෙසන්නට ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරණුවෝ පොහො සත් ද වෙති. ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරුන් කෙරෙහි එ පමණ විශ්වාසයෙක් ද මට ඇත්තේ ය. මම ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරුන් වෙත එළැඹෙන්නෙමි නම් මැනැවැ'' යි.

ඉක්බිති ආයුෂ්මත් ඡන්ත ස්ථවිර සෙනසුන් සකසා තබා පා සිවුරු ගෙන කොසඹූ නුවර සොසිතාරාමයෙහි ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරුන් වෙත එළැඹියේ යැ. එළැඹ ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරුන් සමඟ සතුටු විය. සතුටු වියයුතු සිහි කටයුතු කළා කොට නිමවා එකත්පසෙක හුන්නේ යැ. එකත් පසෙක හුන් ආයුෂ්මත් ඡන්ත ස්ථවිර ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරුන්ට තෙල කී ය : ඇවැත්නි, ආනන්දයෙනි, මම එක්කලෙක මේ බරණැස් නුවර සම්පයෙහි මීගදය නම් වූ ඉඩිපනතාරාමයෙහි වෙසෙමි. ඇවැත්නි, එ කල්හි මම සවස්කල විවෙකයෙන් නැගිසිටියෙමි යතුර රැගෙන වෙහෙරින් වෙහෙරට එළැඹියෙමි. එළැඹූ ස්ථවිර භික්ෂූන්ට තෙල කියෙමි : “යම්සේ මම දහම් දක්නෙම් නම් ආයුෂ්මත් තෙරහු මට එසේ අවවාද කෙරෙත්වා. ආයුෂ්මත් තෙරහු මට අනුශාසනා කෙරෙත්වා. ආයුෂ්මත් තෙරහු මට දැනුම්කතා කෙරෙත්වා'' යි.

ඇවැත්නි, මෙසේ කී කල්හි ස්ථවිර භික්ෂුහු මට තෙල කීහු : “ඇවැත්නි, ඡන්තයෙනි, රූපය අනිත්‍ය යැ. වේදනාව අනිත්‍ය යැ. සංඥාව අනිත්‍ය යැ. සංස්කාර අනිත්‍ය යැ, විඤ්ඤාය අනිත්‍ය යි. රූපය අනාත්ම යැ, වේදනාව අනාත්ම යැ, සංඥාව අනාත්ම යැ, සංස්කාර අනාත්ම යැ, විඤ්ඤාය අනාත්ම යි. සියලු සංස්කාරයෝ අනිත්‍යයහ. සියලු ධර්මයෝ අනාත්මයහ'' යි.

තස්ස මග්ගං ආවුසො, එතදහොසි : “මග්ගමි බො එතං එවං හොති : රූපං අනිච්ඡා, වේදනා -පෙ- සක්ඛාදා -පෙ- වික්ඛාදාං අනිච්ඡං. රූපං අනත්තං, වේදනා -පෙ- සක්ඛාදා -පෙ- වික්ඛාදාං අනත්තං, සබ්බෙ සංඛාරා අනිච්ඡා, සබ්බෙ ධම්මා අනත්තා”ති.

අථ ච පන මෙ සබ්බසංඛාරසමප්ථෙ සබ්බපඨිපට්ඨිතස්සග්ගෙ තණ්හකකියෙ විරාගෙ නිරෝධෙ නිබ්බානෙ චිත්තං න පකඛ්ඤ්ඤාති නිප්පසිද්ධති න සනතිව්ඤ්ඤාති නාබ්බ්‍රව්වති. පරිතස්සානා උපාදානං උපපජ්ජති. පච්චුද්ධත්තති මානසං. අථ කො චරති මෙ අත්තාති. න බො පනෙතං ධම්මං පස්සතො හොති, කො භු බො මෙ තථා ධම්මං දෙසෙය්‍ය යථාහං ධම්මං පස්සෙය්‍ය’නති.

තස්ස මග්ගං ආවුසො, එතදහොසි : “අයං බො ආයස්මා ආනන්දෙ කොසම්බියං විහරති සොසිතාරාමෙ සඤ්ච චෙව සංවණ්ණිතො සමිතාපිතො ච වික්ඛාදානං සබ්බභවාරිතං. පහොති ච මෙ ආයස්මා ආනන්දෙ තථා ධම්මං දෙසෙතුං, යථාහං ධම්මං පස්සෙය්‍යං. අත්ථි ච මෙ ආයස්මතො ආනන්දෙ තාමතිකා විස්සට්ඨි, යනුනාහං යෙනායස්මා ආනන්දෙ තෙභුපසංඝකමෙය්‍ය’නති. ඔවදතු මං ආයස්මා ආනන්දෙ, අනුසාසතු මං ආයස්මා ආනන්දෙ, කරොතු මෙ ආයස්මා ආනන්දෙ ධම්මං කථං, යථාහං ධම්මං පස්සෙය්‍යනති.

එත්තකොනපි මියං ආයස්මතො ඡත්තස්ස අත්තමනා අභිරතා, තං¹ ආයස්මා ඡතොනා ආපිඤ්ඤාසි. ඩිලං පභිද්දි,² ඔද්භාවුසො, ඡත්ත සොතං. හබ්බො’සි ධම්මං වික්ඛාදාතුනති. අථ බො ආයස්මතො ඡත්තස්ස තාවතකොනෙව³ උලාරං පිතිපාමොජ්ජං උපපජ්ජි හබ්බො කිරස්මි ධම්මං වික්ඛාදාතු”නති.

සමමුඛා මෙතං ආවුසො ඡත්ත, හගවතො සුතං සමමුඛා ච පටිග්ගතිතං කම්මානාගොත්තං භික්ඛුං ඔවදන්තස්ස “ආයතියසිතො බොයං කම්මාන, ලොකො යෙභුයෙයන අත්ථිතඤ්ඤව භත්ථිතඤ්ඤ, ලොකසමුදයං බො කම්මාන යථාහං සම්මප්පඤ්ඤාය පස්සතො යා ලොකෙ නත්ථිතා සා න හොති. ලොකනිර්ධං බො කම්මාන යථාහං සම්මප්පඤ්ඤාය පස්සතො යා ලොකෙ අත්ථිතා සා න හොති. උපසුපාදානාභිතිවෙසපිතිබ්බො බොයං කම්මාන, ලොකො යෙභුයෙයන, තඤ්ඤායං උපසුපාදානං වේතසො අභිව්ඤ්ඤාතිවෙසානුසයං න උපෙති. න උපාදියති න අභිව්ඤ්ඤාති ‘අත්තා මෙ’ති දුක්ඛමෙව උපපජ්ජමානං උපපජ්ජති. දුක්ඛං නිරුජ්ඣමානං නිරුජ්ඣති”ති. න කඛාති න විචිතිවෙති. අපරපච්චයා ඤ්ඤාමෙවස්ස එත්ථ හොති. එත්තවතා බො කම්මාන, සමමාදිට්ඨි හොති.

1. අත්තමනා අපිනාමි තං - මජ්ඣං,

2. ඩිලං ඡිද්දි - මජ්ඣං.

3. තාවදෙව - සිමු.

ඇවැත්නි, ඒ මට තෙල සිත විය : “මට ද තෙල මෙසේ වෙයි. රූපය අනිත්‍ය යැ. වේදනාව . . . සංඥාව . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤාන අනිත්‍ය යි. රූපය අනාත්ම යැ වේදනාව . . . සංඥාව . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤාන අනාත්ම යි. සියලු සංස්කාරයෝ අනිත්‍යයහ. සියලු ධර්මයෝ අනාත්මයහ”යි.

වැලි දු මාගේ සිත සියලු සංස්කාරයන්ගේ සන්තිදීම වූ සියලු උපයෝගී දුර්ලබ වූ තෘෂ්ණායෙහි ක්ෂය කිරීම වූ නො ඇල්ම වූ නැවැත්ම වූ නිවහනෙහි නො වැදගතියි නො පහදී, මැනවින් නො සිටියි, නො බැඳෙයි. තැනිගැනුමක් දැඩි කොට ගැනුමක් උපදී. “වැලි කීමෙන් මාගේ ආත්මය දැඩි සිත පෙරළා එයි. සිවුසස් දහම් දක්නාහට තෙල නො ම වේ. යම්සේ මම දහම් දක්නෙමි නම් කවරෙක් මට එසේ දහම් දෙසන්නේ දැ”යි.

ඇවැත්නි ඒ මට තෙල සිත විය : “ශාස්තෘන් වහන්සේ විසින් වර්ණනා කරන ලද නුවණැති සමුච්ඡාරුත් විසින් බුහුමන් කරන ලද මේ ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරණුවෝ කොසඹානුවර සොසිකාරාමයෙහි වැඩවෙසෙති යම්සේ මම දහම් දක්නෙමි නම් එසේ මට දහම් දෙසන්නට ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරණුවෝ පොහොසත් ද වෙති. ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරුන් කෙරෙහි එ පටණ විශ්වාසයෙකුදු මට ඇත. මම ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරුන් වෙත එළඹෙන්නෙමි නම් මැනවැ”යි යම්සේ මම දහම් දක්නෙමි නම් එසේ ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරණුවෝ මට අවවාද කරන සේක්වා, ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරණුවෝ මට අනුශාසනා කරන සේක්වා, ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරණුවෝ මට දහම් කතා කරන සේක්වා”යි.

මම පමණෙකිනුදු අපි ආයුෂ්මත් ඡන්තහට සතුටු වීමහ, ආයුෂ්මත් ඡන්ත විසින් ආරාධිතයම්හ. ආයුෂ්මත් ඡන්ත එය හෙළි කෙළේ යැ. (මාන) හුල බිත්දේ ය. ඡන්තයෙනි, කන් යොමු කර, දහම් දැනගන්නට සුදුස්සෙහි. එකල්හි ආයුෂ්මත් ඡන්තහට “දහම් දැනගන්නට සුදුස්සෙමි”යි එ පමණෙකින්ම උදරප්‍රීති ප්‍රමොදාය උපත.

ඇවැත්නි, ඡන්තයෙනි, කච්චානගොත්ත මහණහට අවවාද කරන භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ හමුයෙහි ම මා විසින් තෙල අසන ලද වෙයි, හමුයෙහි ම පිළිගන්නා ලද ද වෙයි : කච්චානග මෙලෝ වැසි තෙමේ බෙහෙවින් ඇති බව ද නැති බව ද යන දෙක ඇසුරු කෙළේ ය. කච්චානග, ලොකයේ හටගැන්ම තතුයේ විද්‍යුත් නුවණින් දක්නහට ලොව යම් නැති බවක් වේ නම් එය නො වෙයි, කච්චානග, ලොකනිරෝධය තතු යේ මනා නුවණින් දක්නහට ලොව යම් ඇති බවක් වේ නම් එය නො වේ. කච්චානග, මෙ ලෝවැසි තෙමේ (තණ්හාදි කාමාදි) උපය උපාදාන විනිබන්ධ ඇත්තේ යැ. මේ තෙමේ ඒ උපය උපාදාන දෙකට ද සිතේ පිහිටීම ඇතුළත පිටිසීම අනුසය යන මොවුන්ට ද නො පැමිණේ. මාගේ ආත්මය යි නො ගනී. නො පිහිටයි. උපදනේ දුක ම උපදී. නිරුද්ධ වන්නේ දුක ම නිරුද්ධ වේ යයි සැක නො කෙරේ. විවිකිච්ඡා නො කෙරේ. පරප්‍රත්‍යය රහිත බැවින් ඔහුට මෙහි ලා දැනීම ම වෙයි. කච්චානග මෙතෙකින් සම්මාදිට්ඨිය වෙයි.

“සබ්බමත්ථි”ති ඛො කච්චාන, අයමෙකො අනෙතා, “සබ්බං නත්ථි”ති ඛො අයං දුතියො අනෙතා, එතෙ තෙ කච්චාන, උභො අනෙත අනුපගමම මජ්ඣේන නථාගතො ධම්මං දෙසෙති : “අවිජ්ජා-පච්චයා සංඝාරා, සංඝාරාපච්චයා විඤ්ඤාණං, විඤ්ඤාණපච්චයා නාමරූපං නාමරූපපච්චයා සලායතනං, සලායතනපච්චයා එසසා, එසසපච්චයා වේදනා, වේදනාපච්චයා නණ්හා, නණ්හාපච්චයා උපාදානං, උපාදාන-පච්චයා භවො, භවපච්චයාජාති, ජාතිපච්චයා ජරාමරණං සොක-පරිදෙවදුක්ඛදොමනස්සපායාසා සම්භවනති, එවමෙතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛතඛනිස්ස සමුදයො භොති.

අවිජ්ජායකෙව අසෙසවිරුගතිරේවා සංඝාරතිරේවා, සංඝාර-තිරේවා විඤ්ඤාණතිරේවා, විඤ්ඤාණතිරේවා නාමරූපතිරේවා, නාමරූපතිරේවා සලායතනතිරේවා, සලායතනතිරේවා එසස-තිරේවා, එසසතිරේවා වේදනාතිරේවා, වේදනාතිරේවා නණ්හා-තිරේවා, නණ්හාතිරේවා උපාදානතිරේවා. උපාදානතිරේවා භවතිරේවා, භවතිරේවා ජාතිතිරේවා, ජාතිතිරේවා ජරාමරණං සොකපරිදෙවදුක්ඛදොමනස්සපායාසා නිරුජ්ඣනති. එවමෙතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛකඛනිස්ස තිරේවා භොති”ති.

එවමෙතං¹ ආවුසො ආනන්ද භොති, යෙසං ආයස්මන්තානං තාදිසා සබ්බභවාරයො අනුකම්පකා අත්ථකාමා ඔවාදකා අනුසාසකා. ඉදංඤ්ච පන මෙ ආයස්මනො ආනන්දස්ස ධම්මදෙසනං සුත්වා ධම්මො අභිසම්මෙතොති.

1. 2. 4. 9.

පඨම රාහුල සුත්තං

91. සාවජ්ජිතං :

අථ ඛො ආයස්මා රාහුලො යෙන භගවා තෙනුපසඛකම්. උපසඛකම්භවා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදී. එකමන්තං නිසිත්තො ඛො ආයස්මා රුහුලො භගවන්තා එතදවොච

කථංචු ඛො භනෙත, ජානතො කථං පස්සතො ඉමස්මිඤ්ච සවිඤ්ඤාණකෙ නායෙ බ්‍රහ්මා ව සබ්බනිවේතෙනසු අභිඤ්ඤාමම්භිකාර-මානානුසරා² න භොනතීති ?

යං කිඤ්චි රුහුල, රූපං අනිත්තාභතපච්චුප්පන්නං අජ්ඣන්තං වා බන්ධා වා ඔලාරිකං වා සුත්‍රමං වා භීතං වා පණීතං වා යං දුරෙ සන්තිකෙ වා සබ්බං රූපං “තෙතං මම තෙසොභමස්මි න මෙසො අත්තා”ති එවමෙතං යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤාය පස්සති. යා කාචී වේදනා

1. එවඤ්ච තෙ - සිමු.

2. “අභිකාරමම්මකාරමානානුසරා - මජ්ඣං, සත්ථා, PTS

කම්මානස, “සියල්ල ඇතැ”යි යන මෙය එක් අත්තයෙකැ, “සියල්ල නැතැ”යි යන මෙය දෙවෙනි අත්ත යයි. කම්මානස, තෙල අත්ත දෙකට නො පැමිණ තථාගතයෝ මැදුම් මගින් දහම් දෙසති. අවිද්‍යා ප්‍රත්‍යයයෙන් සංස්කාර වෙයි, සංස්කාර ප්‍රත්‍යයයෙන් විඤ්ඤාන වෙයි, විඤ්ඤානප්‍රත්‍යයයෙන් නාමරූප වෙයි, නාමරූපප්‍රත්‍යයයෙන් ඡායා වෙයි, ඡායාප්‍රත්‍යයයෙන් ස්පර්ශ වෙයි, ස්පර්ශප්‍රත්‍යයයෙන් වේදනා වෙයි, වේදනාප්‍රත්‍යයයෙන් තෘප්ණා වෙයි, තෘප්ණා ප්‍රත්‍යයයෙන් උපාදාන වෙයි, උපාදාන ප්‍රත්‍යයයෙන් භව වෙයි, භවප්‍රත්‍යයයෙන් ජාතිය වෙයි, ජාති ප්‍රත්‍යයයෙන් ජරාමරණ සොකපරිදොව දුක්ඛ දොමනස්ස උපායාසයෝ වන්නාහ. මෙසේ තෙල කෙටල දුඛස්කන්ධයාගේ සමුදය වෙයි.

අවිද්‍යාවේ ම නිරවශේෂ විරාගනිරෝධයෙන් සංස්කාර නිරෝධය වෙයි, සංස්කාර නිරෝධයෙන් විඤ්ඤානනිරෝධය වෙයි, විඤ්ඤානනිරෝධයෙන් නාමරූපනිරෝධය වෙයි, නාමරූපනිරෝධයෙන් ඡායානිරෝධය වෙයි, ඡායානිරෝධයෙන් ස්පර්ශ නිරෝධය වෙයි, ස්පර්ශනිරෝධයෙන් වේදනානිරෝධය වෙයි, වේදනානිරෝධයෙන් තෘප්ණානිරෝධය වෙයි, තෘප්ණානිරෝධයෙන් උපාදානනිරෝධය වෙයි, උපාදාන නිරෝධයෙන් භවනිරෝධය වෙයි, භවනිරෝධයෙන් ජාතීනිරෝධය වෙයි, ජාති නිරෝධයෙන් ජරාමරණ සොකපරිදොව දුක්ඛදොමනස්සඋපායාසයෝ නිරුද්ධ වෙත්. මෙසේ තෙල හුදු දුඛරාශිහුගේනිරෝධය වේ යයි.

ඇවැත්නි, ආනන්දයෙනි, යම් කෙනෙකුන්ට අනුකම්පා කරන වැඩ කැමැති අවවාද කරන අනුශාසනා කරන ආයුෂ්මතුන් වැනි සබ්බසංසාර වෙන් නම් ඔහු මෙසේ වෙති. ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරුන්ගේ මේ දම්දෙසුන් අසා මා විසින් දහම් අවබෝධ කරන ලද්දේ යයි.

1. 2. 4. 9.

පළමුවැනි රාහුල සූත්‍රය

91. සැවැත්තුවර :

එ කල්හි ආයුෂ්මත් රාහුල තෙමේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළඹියේ ය. එළඹි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැද එකත්පසෙක හුන්නේ ය. එකත්පසෙක හුන් ආයුෂ්මත් රාහුල තෙමේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය සැලකෙළේ ය :

“වහන්ස, කෙසේ දන්තහුට කෙසේ දක්තහුට මේ සවිඤ්ඤාණක කයෙහින් පිටත සියලු නිමිත්තයන්හින් අභිංකාර (දිට්ඨි) මම්මංකාර (තණ්හා) මාන යන අනුශාසක ධර්මයෝ නො වෙත් ද යි ?

රාහුලය, අතීත වූ හෝ අනාගත වූ හෝ පවිට්ඨපන්න වූ හෝ ආධ්‍යාත්මික වූ හෝ ධාරිත වූ හෝ ඔද්ධත වූ හෝ සුක්ඛම වූ හෝ භීත වූ හෝ ප්‍රණීත වූ හෝ යම් කිසි රූපයක් වේ ද, දුර වූ හෝ ළඟ වූ හෝ යම් රූපයෙකුත් වේ ද ඒ සියලු රූපය “තෙල මාගේ නො වේ තෙල මම නො වෙමි තෙල මාගේ ආත්ම නො වේ” යයි මෙසේ සමාසක් ප්‍රඥයෙන් තෙල තතු සේ දකිමි, යම් කිසි වේදනාවක් . . . යම් කිසි සංඥාවක් . . . යම් කිසි

-පෙ- යා කාචි සඤ්ඤා - යෙ කෙචි සඤ්ඤා - යං කිඤ්චි විඤ්ඤාණං අනිත්‍යානාගතපච්චුප්පත්තං අඤ්ඤාතං වා බහිද්ධා වා ඔලාරිකං වා සුබ්බමං වා හිනං වා පණීතං වා යං දුරෙ සන්තිකෙ වා, සබ්බං විඤ්ඤාණං “නෙතං මම, නෙසොභමසමි න මෙසො අත්තා”ති ඵවමෙනං යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤාය පසාති.

ඵවං බො රුහුල, ජානතො ඵවං පසාතො ඉමසමිඤ්ච සවිඤ්ඤාණකෙ කායෙ බහිද්ධා ච සබ්බනිවේදෙනසු අභිඤ්ඤාරමමිඤ්ඤාරමානානුසයා න භොනති”ති.

1. 2. 4. 10.

දුතිය රාහුල සුත්තං

92. සාවකීයං :

ඵකමන්තං නිසිනෙනා බො ආයසමා රාහුලො හගවන්තං ඵතදවොච :

කථංහු බො හනෙන, ජානතො කථං පසාතො ඉමසමිඤ්ච සවිඤ්ඤාණකෙ කායෙ බහිද්ධා ච සබ්බනිවේදෙනසු අභිංකාරමමිංකාරමානාපගතං මානසං භොති විධාසමතික්කන්තං සන්තං සුචික්ඛන්තනි ?

යං කිඤ්චි රුහුල, රූපං -පෙ- යං දුරෙ සන්තිකෙ වා සබ්බං රූපං “නෙතං මම, නෙසො’හමසමි, න මෙසො අත්තා”ති ඵවමෙනං යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤාය දිස්වා අනුපාදවික්ඛිතො භොති. යා කාචි චෙදනා - පෙ - යා කාචි සඤ්ඤා - යෙ කෙචි සඤ්ඤා - යං කිඤ්චි විඤ්ඤාණං අනිත්‍යානාගතපච්චුප්පත්තං අඤ්ඤාතං වා බහිද්ධා වා ඔලාරිකං වා සුබ්බමං වා හිනං වා පණීතං වා යං දුරෙ සන්තිකෙ වා, සබ්බං විඤ්ඤාණං “නෙතං මම, නෙසොභමසමි, න මෙසො අත්තා”ති ඵවමෙනං යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤාය දිස්වා අනුපාද වික්ඛිතො භොති.

ඵවං බො රුහුල, ජානතො ඵවං පසාතො ඉමසමිඤ්ච සවිඤ්ඤාණකෙ කායෙ බහිද්ධා ච සබ්බනිවේදෙනසු අභිංකාරමමිංකාරමානාපගතං මානසං භොති විධාසමතික්කන්තං සන්තං සුචික්ඛන්තනි.

පේරවගෙහා චතුස්සො.

නත්‍රැඤ්ඤා :

ආනඤ්ඤා තිස්සො යමකො අනුරාධො ච චකාකම්භි අසාජි බෙමකො ඡනෙනා රාහුලා අපරෙ දුවෙති.

සංස්කාරකෙනෙක් . . . අතීත වූ හෝ අනාගත වූ හෝ පච්චුප්පන්න වූ හෝ ආධ්‍යාත්මික වූ හෝ බාහිර වූ හෝ ඖදරික වූ හෝ සුක්ෂ්ම වූ හෝ භීත වූ හෝ ප්‍රණීත වූ හෝ යම් කිසි විඤ්ඤායෙක් වේ ද, දුර වූ හෝ ළඟ වූ හෝ යම් විඤ්ඤායෙකුත් වේ ද, ඒ සියලු විඤ්ඤාය “තෙල මාගේ නො වෙයි, තෙල මම නො වෙමි තෙල මාගේ ආත්මය නො වේ” යයි මෙසේ සමයක් ප්‍රඥයෙන් තෙල ඇති සැටි දකියි.

රාහුල, මෙසේ දන්තහුට මෙසේ දක්නහුට මේ සවිඤ්ඤාණක කයෙහිත් බැහැර සියලු නිමිත්තයන්හිත් අභිංකාර මමිංකාර මානාත්‍රසයයෝ නො වෙති යි.

1. 2. 4. 10.

දෙවැනි රාහුල සූත්‍රය

92. සැවැත්තුවර :

එකත් පසෙක හුන් ආයුෂ්මත් රාහුල නෙමේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය සැල කෙළේ ය :

“වහන්ස, කෙසේ දන්තාහට කෙසේ දක්නාහට මේ සවිඤ්ඤාණක කයෙහිත් බැහැර සියලු නිමිත්තයන්හිත් අභිංකාර මමිංකාරමානායෙන් වෙන් වූ මාන කොටසුන් ඉක්මවූ සන්තූන් වූ මොනොවට මිදුණු සිත වේ ද ?” යි.

රාහුලය, . . . යම් කිසි රූපයෙක් වේ ද, දුර වූ හෝ ළඟ වූ හෝ යම් රූපයෙකුත් වේ ද, ඒ සියලු රූපය ‘තෙල මාගේ නො වෙයි, තෙල මම නො වෙමි, තෙල මාගේ ආත්ම නො වේ’ යයි මෙසේ තෙල තතු සේ මනා තුවණින් දැක උපාදාන රහිත වැ මිදුණේ වෙයි යම් කිසි වේදනාවක් . . . යම් කිසි සංඥාවක් . . . යම් කිසි සංස්කාර කෙනෙක් . . . අතීත වූ හෝ අනාගත වූ හෝ පච්චුප්පන්න වූ හෝ ආධ්‍යාත්මික වූ හෝ බාහිර වූ හෝ ඖදරික වූ හෝ සුක්ෂ්ම වූ හෝ භීත වූ හෝ ප්‍රණීත වූ හෝ යම් කිසි විඤ්ඤායෙක් වේ ද, දුර වූ හෝ ළඟ වූ හෝ යම් විඤ්ඤායෙකුත් වේ ද, ඒ සියලු විඤ්ඤාය ‘තෙල මාගේ නො වෙයි, තෙල මම නො වෙමි, තෙල මාගේ ආත්මය නො වේ’ යයි මෙසේ තෙල තතු සේ මනා තුවණින් දැක උපාදාන රහිත ව මිදුණේ වෙයි.

රාහුලය, මෙසේ දන්තා මෙසේ දක්නා පුද්ගලහට මේ සවිඤ්ඤාණක කයෙහිත් පිටත සියලු නිමිත්තයන්හිත් අභිඛකාර (දිට්ඨි) මමිඛකාර (තණ්හා) මානායෙන් වෙන් වූ මාන කොටසුන් ඉක්ම වූ සන්තූන් වූ මැනවින් මිදුණු සිත වෙයි.

සිවුවැනි ථෙර වර්ග යි

එහි උද්‍යාය :

ආනන්ද, කිස්ස, යමක, අනුරාධ, වක්කලි, අස්සපි, බෙමක, ඡන්න යන සූත්‍ර ද, අනෙක් රාහුල සූත්‍ර දෙක ද යි සූත්‍ර දශයෙකි.

5. පුළුල්වගෙහා

1. 2. 5. 1.

නදී සුතකං

93. සංවිච්ඡිතං :

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, නදී පබ්බතෙය්‍යා ඔහාරිනී දුරභිගමා සිසසොතා, තස්සා උභොසු නිරේසු¹ කාසා වෙපි ජාතා අස්සු. තෙ නං අජේඛාලලේඛය්‍යං, කුසා වෙපි ජාතා අස්සු. තෙ නං අජේඛාලලේඛය්‍යං. බබ්බජා වෙපි ජාතා අස්සු. තෙ නං අජේඛාලලේඛය්‍යං. බීරණා වෙපි ජාතා අස්සු. තෙ නං අජේඛාලලේඛය්‍යං. රුක්ඛා වෙපි ජාතා අස්සු. තෙ නං අජේඛාලලේඛය්‍යං.

තස්සා පුරිසො සොතෙන වුය්‍යමානො කාසෙ වෙපි ගණේහය්‍ය, තෙ පලුජේය්‍යං. සො තතො නිදනං අනගච්ඡාසනං ආපජේය්‍ය. කුසෙ වෙපි ගණේහය්‍ය තෙ පලුජේය්‍යං. සො තතො නිදනං අනගච්ඡාසනං ආපජේය්‍ය බබ්බජේ වෙපි ගණේහය්‍ය තෙ පලුජේය්‍යං. සො තතො නිදනං අනගච්ඡාසනං ආපජේය්‍ය. බීරණෙ වෙපි ගණේහය්‍ය තෙ පලුජේය්‍යං. සො තතො නිදනං අනගච්ඡාසනං ආපජේය්‍ය. රුක්ඛෙ වෙපි ගණේහය්‍ය. තෙ පලුජේය්‍යං. සො තතො නිදනං අනගච්ඡාසනං ආපජේය්‍ය.

ඵවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, අස්සුතවා පුපුල්නො අරියානං අදස්සාපි අරියධම්මස්ස අකොවිදො අරියධම්මෙ අවිනිකො, සප්පරිසානං අදස්සාපි සප්පරිසධම්මස්ස අකොවිදො සප්පරිසධම්මෙ අවිනිකො රූපං අත්තතො සමනුපස්සති, රූපච්ඡතං වා අත්තානං, අත්තති වා රූපං, රූපසම්මං වා අත්තානං, තස්ස නං රූපං පලුජති. සො තතො නිදනං අනගච්ඡාසනං ආපජති

වෙදනං අත්තතො සමනුපස්සති -පෙ- වෙදනාය වා අත්තානං, තස්ස සා වෙදනා පලුජති. සො තතො නිදනං අනගච්ඡාසනං ආපජති. සඤ්ඤා -පෙ- සඤ්ඤා රෙ අත්තතො සමනුපස්සති. සඤ්ඤා රච්ඡතං වා අත්තානං අත්තති වා සඤ්ඤා රෙ සඤ්ඤා රෙසු වා අත්තානං, තස්ස තෙ සඤ්ඤා රා පලුජනති. සො තතො නිදනං අනගච්ඡාසනං ආපජති. විඤ්ඤාණං අත්තතො සමනුපස්සති. විඤ්ඤාණ ච්ඡතං වා අත්තානං, අත්තති වා විඤ්ඤාණං, විඤ්ඤාණ සම්මං වා අත්තානං. තස්ස නං විඤ්ඤාණං පලුජති. සො තතො නිදනං අනගච්ඡාසනං ආපජති.

තං කිං මඤ්ඤාථ භික්ඛවෙ, රූපං නිච්චං වා අනිච්චං වාති?

අනිච්චං භනෙන,

1. උභතො නිරේ - සිමු.
උභතො නිරේසු - ස්‍යා.

5. පුස්ථ වර්ගය

1. 2. 5. 1

නදි සූත්‍රය

93. සැවැත්නුවර :

මහණෙනි, යම්සේ පර්වතයෙන් ගලා බස්නා, දියෙහි වැටුණු වැටුණු දෑ පහළට ගෙන යන, දුරට ගමන් කරන, වෙගවත් ජලධාරා ඇති නදියක් වේ ද, ඉදින් එහි දෙනෙර හටගත් වැලැක් තෘණයෝ වෙන් ද, ඔහු ඒ නදිය එල්බ ගන්නාහ. ඉදින් හටගත් කුඹ තෘණයෝ වෙන් ද, ඔහු ඒ නදිය එල්බ ගන්නාහ. ඉදින් හටගත් බබුස් තෘණයෝ වෙන් ද, ඔහු ඒ නදිය එල්බ ගන්නාහ. ඉදින් හටගත් සුවිදහොට තෘණයෝ වෙන් ද, ඔහු ඒ නදිය එල්බ ගන්නාහ. ඉදින් හටගත් (එරඩු ආදි දුබල) වෘක්ෂයෝ වෙන් ද, ඔහු ඒ නදිය එල්බ ගන්නාහ.

ඒ නදියේ සැබ පහරින් පහතට ගෙන යනු ලබන (පාවෙන) පුරුෂයෙක් ඉදින් ඒ වැලැක් එල්බ ගන්නේ ද, ඒ තෘණ සිඳෙන්නේ යැ. හෙ ඒ හෙතු කොට ඇති බලවත් වනයට පැමිණෙන්නේ යැ. ඉදින් කුඹතණ ගන්නේ ද, ඒ තෘණ සිඳෙන්නේ යැ. හෙ ඒ හෙතු කොට ඇති බලවත් වනයට පැමිණෙන්නේ යැ. ඉදින් බබුස් තණ ගන්නේ ද, ඒ තෘණ සිඳෙන්නේ යැ. හෙ ඒ හෙතු කොට ඇති බලවත් වනයට පැමිණෙන්නේ යැ. ඉදින් සුවිදහොට ගන්නේ ද, ඒ තෘණ සිඳෙන්නේ යැ. හෙ ඒ හෙතු කොට ඇති බලවත් වනයට පැමිණෙන්නේ යැ. ඉදින් රුක් ගන්නේ ද, ඒ රුක් සිඳෙන්නේ යැ, හෙ ඒ හෙතු කොට ඇති බලවත් වනයට පැමිණෙන්නේ යැ.

මහණෙනි, එසෙයින් ම බුද්ධාදි ආර්යයන් නො දක්නා ආර්යාධර්මයෙහි අදක්ෂ, ආර්යාධර්මයෙහි නො හික්මුණු, බුද්ධාදි සත්පුරුෂයන් නො දක්නා, සත්පුරුෂාධර්මයෙහි අදක්ෂ, සත්පුරුෂාධර්මයෙහි නො හික්මුණු අග්‍රාභවත් පාඨග්ජන රූපය ආත්ම විසින් දකියි, රූපවත් ආත්මය හෝ, රූපය ආත්මයෙහි ලා හෝ ආත්මය රූපයෙහි ලා හෝ දකියි. ඔහට ඒ රූපය නැසෙයි. හෙ ඒ නිදන කොට ඇති මහත් වනයට පැමිණෙයි.

වෙදනාව ආත්ම යයි දකියි ... වෙදනාවෙහි ආත්මය පවතී යයි හෝ දකියි. ඔහුගේ ඒ වෙදනාව නැසෙයි. හෙ ඒ හෙතු කොට ඇති මහත් වනයට පැමිණෙයි, සංඤ්චි ... සංස්කාර ආත්මය යි දකියි, ආත්මය සංස්කාර ඇත්තෙකැ යි හෝ ආත්මයෙහි සංස්කාර පවතී යි හෝ සංස්කාරයන්හි ආත්මය පවතී යි හෝ දකියි. ඔහුගේ ඒ සංස්කාරයෝ නැසෙති, හෙ ඒ හෙතු කොට ඇති බලවත් වනයට පැමිණෙයි, විඤ්ඤා ආත්මය යි දකියි, ආත්මය විඤ්ඤා ඇත්තෙකැ යි හෝ ආත්මයෙහි විඤ්ඤා පවතී යි හෝ විඤ්ඤායෙහි ආත්මය පවතී යි හෝ දකියි, ඔහුගේ ඒ විඤ්ඤා නැසෙයි. හෙ ඒ හෙතු කොට බලවත් දුකට පැමිණේ.

මහණෙනි, ඒ කීමැයි හගිවූ ද ? රූපය නිත්‍ය හෝ වේ ද අනිත්‍ය හෝ වේ දැ ? යි

වහන්ස, අනිත්‍ය යැ.

යං පනාතිච්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති?

දුක්ඛං භනෙත,

යං පනාතිච්චං දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං කල්ලං නු තං සමනුපසිඤ්ඤා :
“එතං මම එතොභමස්මි, එතො මෙ අත්තාති?”.

තො භෙනං භනෙත,

වෙදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සඛාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං නිච්චං වා
අතිච්චං වාති?

අතිච්චං භනෙත -පෙ-.

තස්මාතිහ භික්ඛවෙ -පෙ- නාපරං ඉත්තතායාති පජානාතිති.

1. 2. 5. 2.

පුප්ඵ සුත්තං.

94. සාවජ්ඣයං :

නාහං භික්ඛවෙ, ලොකෙන විවදුමි. ලොකො වා¹ බො භික්ඛවෙ,
මයා විවදති. න භික්ඛවෙ, ධම්මවාදී කෙනපි ලොකස්මි. විවදති.

යං භික්ඛවෙ, නත්තිසම්මතං ලොකෙ පණ්ණිනානං අහම්පි තං
නත්ති වදුමි.² යං භික්ඛවෙ, අත්තිසම්මතං ලොකෙ පණ්ණිනානං අහම්පි
තං අත්ති වදුමි.

කිඤ්ච භික්ඛවෙ, නත්තිසම්මතං ලොකෙ පණ්ණිනානං යමහං
නත්ති වදුමි.

රූපං භික්ඛවෙ, නිච්චං ධූවං සස්සතං අවිපරිනාමධම්මං නත්ති
සම්මතං ලොකෙ පණ්ණිනානං අහම්පි තං නත්ති වදුමි. වෙදනා නිච්චං
ධූවා සස්සතා අවිපරිනාමධම්මා නත්තිසම්මතා ලොකෙ පණ්ණිනානං
අහම්පි තං නත්ති වදුමි. සඤ්ඤා -පෙ- සඛාරා නිච්චං ධූවා සස්සතා
අවිපරිනාමධම්මා නත්තිසම්මතා ලොකෙ පණ්ණිනානං අහම්පි තං නත්ති
වදුමි. විඤ්ඤාණං නිච්චං ධූවං සස්සතං අවිපරිනාමධම්මං නත්තිසම්මතං
ලොකෙ පණ්ණිනානං අහම්පි තං නත්ති වදුමි. ඉදං බො භික්ඛවෙ,
නත්තිසම්මතං ලොකෙ පණ්ණිනානං යමහං නත්ති වදුමි.³

කිඤ්ච භික්ඛවෙ, අත්තිසම්මතං ලොකෙ පණ්ණිනානං යමහං අත්ති
වදුමි.

රූපං භික්ඛවෙ, අතිච්චං දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං අත්තිසම්මතං
ලොකෙ පණ්ණිනානං අහම්පි තං අත්ති වදුමි. වෙදනා අතිච්චං දුක්ඛා
විපරිනාමධම්මං අත්තිසම්මතා ලොකෙ පණ්ණිනානං අහම්පි තං අත්ති
වදුමි, සඤ්ඤා -පෙ- සඛාරා අතිච්චං දුක්ඛා විපරිනාමධම්මා අත්ති
සම්මතා ලොකෙ පණ්ණිනානං අහම්පි තං අත්ති වදුමි. විඤ්ඤාණං
අතිච්චං දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං අත්තිසම්මතං ලොකෙ පණ්ණිනානං
අහම්පි තං අත්ති වදුමි.

1. ලොකොව - මජ්ඣං.

2. නත්ති වදුමි - මජ්ඣං.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් එය දුක් හෝ වේ ද ? සුව හෝ වේ දැ යි ?

වහන්ස, දුක් යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් දුක් නම් වෙනස් වන සැහැටි නම් එය “ තෙල මාගේ යැ. තෙල මම වෙමි. තෙල මාගේ ආත්ම යයි දක්නට සුදුසු ද ? ” යි.

වහන්ස, මෙය යුතු නො වේ ම ය.

වෙදනාව ... සංඥාව ... සංස්කාරයෝ ... විඤ්ඤා නිත්‍ය හෝ වෙන් ද, අනිත්‍ය හෝ වෙන් ද ? යි.

වහන්ස, අනිත්‍ය ය

මහණෙනි, එහෙයින් මෙහි ... මේ රහත් බව පිණිස අත් කියෙක් නැතැ යි දැනගනී යි.

1. 2. 5. 2.

ප්‍රථම සූත්‍රය

94. සැවැත්නුවර :

මහණෙනි, මම ලොකයා සමඟ විවාද නො කරමි. මහණෙනි, ලොකයා වූ කලී මා සමඟ විවාද කෙරෙයි. මහණෙනි, ධර්මවාදියෙක් ලොව කිසිවකු සමඟ විවාද නො නො කෙරෙයි.

මහණෙනි, ලොව පණ්ඩිතයන් විසින් යමෙක් නැතැ යි සම්මත නම් මම ද එය නැතැ යි කියමි. මහණෙනි, ලොව යමෙක් පණ්ඩිතයන් විසින් ඇතැ යි සම්මත නම් මම ද එය ඇතැ යි කියමි.

මහණෙනි, මම යමක් නැතැ යි කියමි ද, ලොව එ බඳු කීමෙක් පණ්ඩිතයන් විසින් නැතැ යි සම්මත ද යත් :

මහණෙනි, නිත්‍ය ධ්‍රැව ශාස්ත්‍රික අවිපරිණාමධර්ම රූපයක් ලොව නැතැ යි පණ්ඩිතයන් විසින් සම්මත යැ. මම ද එය නැතැ යි කියමි. නිත්‍ය ධ්‍රැව ශාස්ත්‍රික අවිපරිණාමධර්ම වෙදනාවක් නැතැ යි පණ්ඩිතයන් විසින් සම්මත යැ. මම ද එය නැතැ යි කියමි. සංඥාවක් ... නිත්‍ය ධ්‍රැව ශාස්ත්‍රික අවිපරිණාමධර්ම සංස්කාර ලොව නැතැ යි පණ්ඩිතයන් විසින් සම්මත යැ. මම ද එය නැතැ යි කියමි. නිත්‍ය ධ්‍රැව ශාස්ත්‍රික අවිපරිණාමධර්ම විඤ්ඤායක් ලොව නැතැ යි පණ්ඩිතයන් විසින් සම්මත යැ. මම ද එය නැතැ යි කියමි. මහණෙනි, මම යමක් නැතැ යි කියමි ද, මේ වූකලී ලොකයෙහි පණ්ඩිතයන් විසින් නැතැ යි සම්මත යි.

මහණෙනි, මම යමෙක් ඇතැ යි කියමි ද, ඒ කීමෙක් ලොව පණ්ඩිතයන් විසින් ඇතැ යි සම්මත ද යත් :

මහණෙනි, අනිත්‍ය, දුඃඛ, විපරිණාමධර්ම රූපයක් ලොව ඇතැ යි පණ්ඩිතයන් විසින් සම්මත ය. මම ද එය ඇතැ යි කියමි. අනිත්‍ය, දුඃඛ, විපරිණාමධර්ම වෙදනාවක් ලොව ඇතැ යි පණ්ඩිතයන් විසින් සම්මත යැ, මම ද එය ඇතැ යි කියමි. සංඥාවක් ... අනිත්‍ය දුඃඛ විපරිණාමධර්ම සංස්කාර ලොව ඇතැ යි පණ්ඩිතයන් විසින් සම්මත යැ. මම ද එය ඇතැ යි කියමි. අනිත්‍ය, දුඃඛ, විපරිණාමධර්ම විඤ්ඤායක් පණ්ඩිතයන් විසින් ලොව ඇතැ යි සම්මත යැ, මම ද එය ඇතැ යි කියමි.

ඉදං ඛො භික්ඛවෙ, අසීසමිතං ලොකෙ පණ්ණිනානං යමහං අසීති වදාමි.

අසී භික්ඛවෙ, ලොකෙ ලොකධම්මො යං¹ නථාගතො අභිසම්බුද්ධානි අභිසමෙති අභිසම්බුද්ධානා අභිසමෙතා ආවික්ඛති දෙසෙති පඤ්ඤාපෙති පට්ඨපෙති විවරති විහරති උත්තානිකරොති. කිංඤ්ච භික්ඛවෙ, ලොකෙ ලොකධම්මො යං නථාගතො අභිසම්බුද්ධානි, අභිසමෙති. අභිසම්බුද්ධානා අභිසමෙතා ආවික්ඛති දෙසෙති, පඤ්ඤාපෙති, පට්ඨපෙති විවරති විහරති උත්තානිකරොති?

රූපං භික්ඛවෙ, ලොකෙ ලොකධම්මො, නං නථාගතො අභිසම්බුද්ධානි අභිසමෙති, අභිසම්බුද්ධානා අභිසමෙතා ආවික්ඛති දෙසෙති පඤ්ඤාපෙති පට්ඨපෙති විවරති විහරති උත්තානිකරොති. සො භික්ඛවෙ, නථාගතෙන ඵලං ආවික්ඛියමානෙ දෙසියමානෙ පඤ්ඤාපියමානෙ පට්ඨපියමානෙ විවරියමානෙ විහරියමානෙ උත්තානිකසිරිමානෙ න ජානාති න පසානි නමහං භික්ඛවෙ, බාලං පුපුර්ජනං අකං අවකල්පකං අජානනං අපසානනං කිනති කරොමි.

වෙදනා භික්ඛවෙ, ලොකෙ ලොකධම්මො - පෙ - සඤ්ඤා භික්ඛවෙ ලොකෙ ලොකධම්මො - පෙ - සංඛාරා භික්ඛවෙ, ලොකෙ ලොකධම්මො - පෙ - විඤ්ඤාණං භික්ඛවෙ, ලොකෙ ලොකධම්මො. නං නථාගතො අභිසම්බුද්ධානි අභිසමෙති, අභිසම්බුද්ධානා අභිසමෙතා ආවික්ඛති දෙසෙති පඤ්ඤාපෙති පට්ඨපෙති විවරති විහරති උත්තානිකරොති. සො භික්ඛවෙ, නථාගතෙන ඵලං ආවික්ඛියමානෙ දෙසියමානෙ පඤ්ඤාපියමානෙ පට්ඨපියමානෙ විවරියමානෙ විහරියමානෙ උත්තානිකසිරිමානෙ න ජානාති න පසානි. නමහං භික්ඛවෙ, බාලං පුපුර්ජනං අකං අවකල්පකං අජානනං අපසානනං කිනති කරොමි.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, උපපලං වා පදුමං වා පුණ්ඩරිකං වා උදකෙ ජානං උදකෙ සංවග්ගිං² උදකා අවවුග්ගමම රාති. අනුපලිතනං උදකෙන, ඵලමෙව ඛො භික්ඛවෙ, නථාගතො ලොකෙ ජානො ලොකෙ සංවග්ගො ලොකං අභිභුය්‍ය විහරති අනුපලිතෙනා ලොකෙතාති.

1. 2. 5. 3.

ථෙණපිණ්ඩුපම සූත්තං

95. එකං සමයං භගවා අසුජ්ඣායං³ විහරති ගඞ්භාය නදියා තිරෙ. නත්‍ර ඛො භගවා භික්ඛු ආමනෙතසි: 'භික්ඛවොති, භදනෙත'ති තෙ භික්ඛු භගවතො පට්ටසොසුං. භගවා එතදවොච:

1. නං - මජ්ඣං, ස්‍යා.
2. සංවට්ටං - සි, ස්‍යා.
3. අයොජ්ඣායං - සි 2.

මහජන, මම යමක් ඇතැයි කියමි ද, මෙය වූකලී පණ්ඩිතයන් විසින් ලොව ඇතැයි සම්මතයි.

මහජන, තරාගත තෙමේ යමක් මොනොවට අවබෝධ කෙරෙයි ද, මොනොවට දැනගනියි ද, මොනොවට අවබෝධ කොට මොනොවට දැනගෙන කියයි ද, දෙශනා කෙරෙයි ද, පනවයි ද, පිහිටුවයි ද, විවරණ කෙරෙයි ද, බෙදයි ද, උඩුහුරු කෙරෙයි ද, ඒ ලොකධර්මය (ස්කන්ධ පඤ්චකය) ලොව ඇති. මහජන, තරාගත තෙමේ යමක් මැනවින් අවබෝධ කෙරෙයි නම් මනාකොට දැනගනියි නම් අවබෝධ කොට දැන කියා නම් දෙශනා කෙරේ නම් පනවා නම් පිහිටුවා නම් විවරණය කෙරේ නම්, බෙදා නම් උඩුහුරු කෙරේ නම් ලොව ඒ ලොකධර්මය කීමෙක යත් :

මහජන, රූපය ලොව ලොකධර්මයෙකි. තරාගත තෙමේ එය මැනවින් අවබෝධ කෙරෙයි, මැනවින් දැනගනියි. මැනවින් අවබෝධ කොට මැනවින් දැනගෙන කියයි. දෙසයි, පනවයි, පිහිටුවයි, විවරණ කෙරෙයි, බෙදයි, උඩුහුරු කෙරෙයි. මහජන, තරාගතයන් විසින් මෙසේ කියනු ලබන කල්හි දෙශනා කරනු ලබන කල්හි පනවනු ලබන කල්හි පිහිටුවනු ලබන කල්හි විවරණ කරනු ලබන කල්හි බෙදනු ලබන කල්හි උඩුහුරු කරනු ලබන කල්හි යමක් නො දනි නම් නො දකී නම් මහජන, අන්ධ වූ ඇස් නැති නො දන්නා නො දක්නා ඒ බාල පුහුදුන්හට මම කුමක් කෙරෙමි ද ?

මහජන, වේදනාව ලොව ලොකධර්මයෙකි . . . මහජන, සංඤ්චා ලොව ලොකධර්මයෙකි . . . මහජන, සංස්කාරයෝ ලොව ලොකධර්මයෝ ය මහජන, විඤ්ඤාය ලොව ලොකධර්මයෙකි. තරාගත තෙමේ එය මැනවින් අවබෝධ කෙරෙයි, මැනවින් දැනගනියි. මැනවින් අවබෝධ කොට මැනවින් දැන කියයි, දෙශනා කෙරෙයි, පනවයි, පිහිටුවයි, විවරණ කෙරෙයි, බෙදයි, උඩුහුරු කෙරෙයි. මහජන, තරාගතයන් විසින් මෙසේ කියනු ලබන කල්හි දෙශනා කරනු ලබන කල්හි පනවනු ලබන කල්හි පිහිටුවනු ලබන කල්හි විවරණ කරනු ලබන කල්හි බෙදනු ලබන කල්හි උඩුහුරු කරනු ලබන කල්හි යමක් නො දනියි නො දකියි නම්, මහජන, අන්ධ වූ ඇස් නැති නො දන්නා නො දක්නා ඒ බාලපුහුදුන්හට මම කුමක් කෙරෙමි ද ?

මහජන, දියෙහි හටගත් දියෙහි වැඩුණු උපුලක් හෝ පියුමක් හෝ හෙළපියුමක් හෝ දියෙන් නැති දියෙන් නො ගැටී යටසේ සිටුවන් ද මහජන, එසෙයින් ම තරාගත තෙමේ ලොව උපන්නේ ලොව වැඩුණේ ලොව මැඩගෙන ලොකයා හා නො ගැටී වාස කෙරේ යි.

1. 2. 5. 3.

චේතන පිණිසුපම සූත්‍රය

95. එක්සමයෙක භාග්‍යාවතුන් වහන්සේ අයොධ්‍යා නගර සමීපයෙහි ගංගා නම් ගංඉවුරෙහි වැඩවසන සේක. එහි දී භාග්‍යාවතුන් වහන්සේ මහජන, යි භික්ෂූන් ඇමතු සේක. පින්වතුන් වහන්සැ යි ඒ භික්ෂූහු භාග්‍යාවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් ඇස්සූහ. භාග්‍යාවතුන් වහන්සේ තෙල වදළ සේක :

සෙය්‍යථාපි භික්කවෙ, අයං ගම්භානදී මහත්තං ථෙණපිණ්ඩං ආවහෙය්‍ය තමෙනං චක්ඛුමා පුරිසො පසෙය්‍ය නිජ්ඣායෙය්‍ය යොනිසො උපපරිකෙඛය්‍ය, තස්ස නං පස්සතො නිජ්ඣායතො යොනිසො උපපරිකෙඛතො රිත්තකඤ්ඤෙව බායෙය්‍ය තුව්ඡකඤ්ඤෙව, බායෙය්‍ය අසාරකඤ්ඤෙව, බායෙය්‍ය කිං හි සියං භික්කවෙ, ථෙණපිණ්ඩං¹ සාරො?

එවමෙව බො භික්කවෙ, යං කිඤ්චි රූපං අතිතානාගතපච්චුප්පත්තං අජ්ඣන්තං වා බහිඤ්ඤා වා ඔලාරිකං වා සුඛුමං වා භීතං වා පණ්ණිතං වා යං දුරෙ සන්තිකෙ වා, තං භික්ඛු පස්සති නිජ්ඣායති යොනිසො උපපරිකෙඛති, තස්ස නං පස්සතො නිජ්ඣායතො යොනිසො උපපරිකෙඛතො රිත්තකඤ්ඤෙව බායති තුව්ඡකඤ්ඤෙව බායති අසාරකඤ්ඤෙව බායති කිං හි සියං භික්කවෙ, රූපෙ සාරෙ?

සෙය්‍යථාපි භික්කවෙ, සරදසමයෙ ථුලලුප්පිතකෙ දෙවෙ චස්සන්තෙ උදකෙ උදකඛුබ්බුලං¹ උපපජ්ජති වෙව නිරුජ්ඣති ච. තමෙනං චක්ඛුමා පුරිසො පසෙය්‍ය නිජ්ඣායෙය්‍ය යොනිසො උපපරිකෙඛය්‍ය, තස්ස නං පස්සතො නිජ්ඣායතො යොනිසො උපපරිකෙඛතො රිත්තකඤ්ඤෙව බායෙය්‍ය තුව්ඡකඤ්ඤෙව බායෙය්‍ය අසාරකඤ්ඤෙව බායෙය්‍ය. කිං හි සියං භික්කවෙ උදකඛුබ්බුලෙ සාරෙ?

එවමෙව බො භික්කවෙ, යං කාචී වෙදනා අතිතානාගතපච්චුප්පත්තා අජ්ඣන්තං වා බහිඤ්ඤා වා ඔලාරිකා වා සුඛුමා වා භීතා වා පණ්ණිතා වා යං දුරෙ සන්තිකෙ වා, තං භික්ඛු පස්සති නිජ්ඣායති යොනිසො උපපරිකෙඛති. තස්ස නං පස්සතො නිජ්ඣායතො යොනිසො උපපරිකෙඛතො රිත්තකඤ්ඤෙව බායති. තුව්ඡකඤ්ඤෙව බායති අසාරකඤ්ඤෙව බායති. කිං හි සියං භික්කවෙ, වෙදනාය සාරෙ?

සෙය්‍යථාපි භික්කවෙ, ගිම්භානං පච්ඡමෙ මාසෙ සිතෙ මජ්ඣන්තිකෙ කාලෙ මරීචී ඵ්ඤ්ඤා, තමෙනං චක්ඛුමා පුරිසො පසෙය්‍ය නිජ්ඣායෙය්‍ය යොනිසො උපපරිකෙඛය්‍ය, තස්ස නං පස්සතො නිජ්ඣායතො යොනිසො උපපරිකෙඛතො රිත්තකඤ්ඤෙව බායෙය්‍ය තුව්ඡකඤ්ඤෙව බායෙය්‍ය අසාරකඤ්ඤෙව බායෙය්‍ය. කිං හි සියං භික්කවෙ, මරීචිකාය සාරෙ?

එවමෙව බො භික්කවෙ, යං කාචී සඤ්ඤා අතිතානාගතපච්චුප්පත්තා -පෙ- යං දුරෙ සන්තිකෙ වා. තං භික්ඛු පස්සති නිජ්ඣායති යොනිසො උපපරිකෙඛති. තස්ස නං පස්සතො නිජ්ඣායතො යොනිසො උපපරිකෙඛතො රිත්තකඤ්ඤෙව බායති තුව්ඡකඤ්ඤෙව බායති. අසාරකඤ්ඤෙව බායති. කිං හි සියං භික්කවෙ, සඤ්ඤාය සාරෙ?

1. ථෙණපිණ්ඩස්ස - සිමු.

2. උදකඛුබ්බුලං - මජ්ඣං, උදකෙ ඛුබ්බුලං P.T.S.

මහණෙනි, යම්සේ මෙ “ගංගා” නදිය මහත් පෙණපිඩක් එළවන්නේ ද, ඇස් ඇති පුරුෂයෙක් තෙල පෙණපිඩ දක්නේ යැ. සිතන්නේ යැ, නුවණින් පිරික්සන්නේ ය. දක්නා, සිතන, නුවණින් පිරික්සන ඔහුට එය හිස් වූවක් සේ ම වැටහෙන්නේ ය. බොල් වූවක් සේ ම වැටහෙන්නේ ය. හර නැත්තක් සේ ම වැටහෙන්නේ ය. මහණෙනි, කිම, පෙණපිඩෙහි හරයෙක් වන්නේ ද ?

මහණෙනි, එසෙයින් ම අතීත-අනාගත-පවිටුප්පන්න ආධ්‍යාත්මික වූ හෝ බාහිර වූ හෝ ඖදරික වූ හෝ සුක්ෂ්ම වූ හෝ භීත වූ හෝ ප්‍රණීත වූ හෝ යම් කිසි රූපයක් වේ ද, දුර වූ හෝ ළඟ වූ හෝ යම් රූපයෙකුත් වේ ද, මහණ එය දකියි, සිතයි, නුවණින් පිරික්සයි. දකින, සිතන, නුවණින් පිරික්සන ඔහුට එය හිස් වූවක් සේ ම වැටහෙයි. බොල් වූවක් සේ ම වැටහෙයි. හර නැත්තක් සේ ම වැටහෙයි. මහණෙනි, කිම, රූපයෙහි හරයෙක් වන්නේ ද ?

මහණෙනි, යම්සේ සරත්තල මහත්පොද ඇති වැස්ස වස්තා කල්හි දියෙහි දියබුබුළෙක් හටගන්නේත් වේ ද, නැසෙන්නේත් වේ ද, ඇස් ඇති පුරුෂයෙක් තෙල දිය බුබුළු දක්නේ යැ. සිතන්නේ යැ. නුවණින් පුනපුනා පිරික්සන්නේ යැ. දකින සිතන නුවණින් පිරික්සන ඔහුට එය හිස් වූවක් සේ ම වැටහෙන්නේ යැ. බොල් වූවක් සේ ම වැටහෙන්නේ යැ. හර නැත්තක් සේ ම වැටහෙන්නේ යැ. මහණෙනි, කිම, දියබුබුළෙහි හරයෙක් වන්නේ ද ?

මහණෙනි, එසෙයින් ම අතීත-අනාගත-පවිටුප්පන්න ආධ්‍යාත්මික වූ හෝ බාහිර වූ හෝ ඖදරික වූ හෝ සුක්ෂ්ම වූ හෝ භීත වූ හෝ ප්‍රණීත වූ හෝ යම් කිසි වේදනාවක් ඇත් ද, දුර වූ හෝ ළඟ වූ හෝ යම් වේදනාවකුත් ඇත් ද, මහණ එය දකියි, සිතයි, නුවණින් පිරික්සයි. දකින සිතන නුවණින් පිරික්සන ඔහුට එය හිස් වූවක් සේ ම වැටහෙයි, බොල් වූවක් සේ ම වැටහෙයි, හර නැත්තක් සේ ම වැටහෙයි. මහණෙනි, කිම, වේදනායෙහි ධාරයෙක් ඇත්තේ ද ?

මහණෙනි, යම්සේ ගිම්මල පැසුළුමස මධ්‍යාස්තයෙහි මිටිඟු සැලේ ද, ඇස් ඇති පුරුෂයෙක් තෙල මිටිඟුව දක්නේ යැ. සිතන්නේ යැ, නුවණින් පිරික්සන්නේ යැ. බලන සිතන නුවණින් පිරික්සන ඔහුට එය හිස් වූවක් සේ ම වැටහෙන්නේ යැ, බොල් වූවක් සේ ම වැටහෙන්නේ යැ, හර නැත්තක් සේ ම වැටහෙන්නේ යැ. මහණෙනි, කිම, මිටිඟුවෙහි හරයෙක් වන්නේ ද ?

මහණෙනි, එසෙයින් ම අතීත-අනාගත-පවිටුප්පන්න . . . යම් කිසි සංඥාවක් ඇත්ද, දුර වූ හෝ ළඟ වූ හෝ යම් සංඥාවකුත් ඇත් ද, මහණ එය දකියි, සිතයි, නුවණින් පිරික්සයි. දකින සිතන නුවණින් පිරික්සන ඔහුට එය හිස් වූවක් සේ ම වැටහෙයි, බොල් වූවක් සේ ම වැටහෙයි, හර නැත්තක් සේ ම වැටහෙයි. මහණෙනි, කිම, සංඥයෙහි හරයෙක් වන්නේ ද ?

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, පුරිසො සාරත්තො සාරගවෙසි සාරපරි-
යෙසනං වරමානො තිණ්ණං කුරාරිං ආදාය වනං පවිසෙය්‍ය, සො
තත් පසෙය්‍ය මහනාං කදලිකකිං උජුං නවං අකුකකුකජානං¹
නමෙනං මුලෙ ඡිද්දෙය්‍ය, මුලෙ ඡෙත්වා අග්ගෙ ඡිද්දෙය්‍ය, අග්ගෙ ඡෙත්වා
පත්තවට්ඨිං මිනිබ්බුජෙය්‍ය, සො තත් පත්තවට්ඨිං මිනිබ්බුජනො
ථෙග්ගුමපි නාගිගවෙජ්‍යය. කුතො සාරං? තමෙනං චක්ඛුමා පුරිසො
පසෙය්‍ය නිජ්ඣායෙය්‍ය යොනිසො උපපරිකෙකිය, තස්ස නං පස්සතො
නිජ්ඣායතො යොනිසො උපපරිකකිතො රිත්තකඤ්ඤාව බායෙය්‍ය
තුල්ඡකඤ්ඤාව බායෙය්‍ය අසාරකඤ්ඤාව බායෙය්‍ය. කිං හි සියං
භික්ඛවෙ, කදලිකකිං සාරො?

එවමෙව බො භික්ඛවෙ, යෙ කෙවි සඛිංරා අනිත්තාගතපච්චුප්පත්තා
අජ්ඣතනං වා බග්ගිං වා ඔලාරිකා වා සුචුමා මා හිනා වා පණ්ණිනා වා
යෙ දුරෙ සන්තිකෙ වා, නං භික්ඛු පස්සති නිජ්ඣායති යොනිසො
උපපරිකකිති, තස්ස නං පස්සතො නිජ්ඣායතො යොනිසො උපපරිකකිතො
රිත්තකඤ්ඤාව බායති තුල්ඡකඤ්ඤාව බායති අසාරකඤ්ඤාව බායති.
කිං හි සියං භික්ඛවෙ, සඛිංරෙසු සාරො?

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, මායාකාරො වා මායාකාරනෙත්වාපි වා
වාතුමහාපථො මායං විදංසෙය්‍ය, තමෙනං චක්ඛුමා පුරිසො පසෙය්‍ය
නිජ්ඣායෙය්‍ය යොනිසො උපපරිකෙකිය, තස්ස නං පස්සතො
නිජ්ඣායතො යොනිසො උපපරිකකිතො රිත්තකඤ්ඤාව බායෙය්‍ය
තුල්ඡකඤ්ඤාව බායෙය්‍ය අසාරකඤ්ඤාව බායෙය්‍ය. කිං හි සියං
භික්ඛවෙ, මායාය සාරො?

එවමෙව බො භික්ඛවෙ, යං කිංඤ්චි විඤ්ඤාණං අනිත්තාගත-
පච්චුප්පත්තං අජ්ඣතනං වා බග්ගිං වා ඔලාරිකං වා සුචුමං වා හිනං වා
පණ්ණිනං වා යං දුරෙ සන්තිකෙ වා, නං භික්ඛු පස්සති නිජ්ඣායති
යොනිසො උපපරිකකිති. තස්ස නං පස්සතො නිජ්ඣායතො යොනිසො
උපපරිකකිතො රිත්තකඤ්ඤාව බායති තුල්ඡකඤ්ඤාව බායති අසාර-
කඤ්ඤාව බායති. කිං හි සියං භික්ඛවෙ, විඤ්ඤාණෙ සාරො?

එවං පස්සං භික්ඛවෙ, සුතවා අරියතාවතො රූපස්මිමපි නිබ්බිද්දති
වෙදනායපි නිබ්බිද්දති සඤ්ඤායපි නිබ්බිද්දති සඛිංරෙසුපි නිබ්බිද්දති
විඤ්ඤාණස්මිමපි නිබ්බිද්දති. නිබ්බිදං විරජ්ජති විරාගා විමුච්චති
විමුක්තස්මිං 'විමුක්තමිති ඤාණං හොති. ඛිණ්ණ ජාති චූසිතං බ්‍රහ්මවරියං
කතං කරණිකං නාපරං ඉත්ථත්තායා'ති පජානාතිති.

ඉදමවොච භගවා. ඉදං චත්ථා සුගතො අපාරං එතදවොච සත්ථා :

1. ථෙණ්ඩිඤ්ඤාපමං රූපං වෙදනා බ්‍රබ්බුථුපමං
මරිචිකුපමං සඤ්ඤා සඛිංරා කදලුපමං,
මාසුපමඤ්ඤා විඤ්ඤාණං දිට්ඨිතාදිච්චබද්ධා.

1. අකකුකජානං - සිමු. අකුකකුජකජානං - ස්‍යා.
2. වතුමහාපථෙ - මජ්ඣං.
3. දෙසිතා - මජ්ඣං, ස්‍යා.

යම්සේ පුරුෂයෙක් හරයෙන් ප්‍රායෝජන ඇතියේ හර සොයනුයේ හර සෙවීමෙහි සරනුයේ තියුණු කෙටෙරියක් ගෙන වනයට පිවිසෙනුයේ ද, හෙ එහි ඇද නැති අලුත් නොහටගත් බඩය ඇති මහත් කෙසෙල් කඳක් දක්නේ යැ. තෙල කෙසෙල් කඳ මුල සිඳින්නේ යැ. මුල සිඳ අග සිඳින්නේ යැ, අග සිඳ, පත්වැටි ගලවන්නේ යැ, හෙ එහි පත්වැටි ගලවනුයේ එලයද නො ලබන්නේ ය. හර කොයිත් ද? ඇස් ඇති පුරුෂයෙක් ඒ තෙල කෙසෙල් කඳ දක්නේ යැ. සිතන්නේ යැ, නුවණින් විමසන්නේ යැ. දකින සිතන නුවණින් විමසන ඔහුට එය හිස් වූවක් සේ ම වැටහෙන්නේ යැ, බොල් වූවක් සේ ම වැටහෙන්නේ යැ, හර නැත්තක් සේ ම වැටහෙන්නේ යි. කිම, මහණෙනි, කෙසෙල් කඳෙහි හරයෙක් වන්නේ ද ?

මහණෙනි, එසෙයින් ම අතීත-අනාගත-පවුප්පන්න වූ ආධ්‍යාත්මික චේවයි බාහිර චේවයි ඖදරික චේවයි සුක්ෂම චේවයි හිත චේවයි ; ප්‍රණීත චේවයි යම් කිසි සංස්කාර කෙනෙක් ඇද්ද, දුර චේවයි ළඟ චේවයි යම් සංස්කාර කෙනෙකුත් ඇද්ද, මහණ එය දකියි, සිතයි, නුවණින් පිරික්සයි. දකින සිතන නුවණින් පිරික්සන ඔහුට එය හිස් වූවක් සේ ම වැටහෙන්නේ යැ, බොල් වූවක් සේ ම වැටහෙන්නේ යැ. හර නැත්තක් සේ ම වැටහෙන්නේ යැ. මහණෙනි, සංස්කාරයන්හි කුමන හරයෙක් වන්නේ ද ?

මහණෙනි, යම්සේ ඉදුරුදැලියෙක් (විජ්ජාකරුවෙක්) හෝ ඉදුරුදැලියකුගේ අතැවැස්සෙක් හෝ සිවුමංසලෙක මායාවක් (විජ්ජාවක්) දක්වන්නේ ද, ඇස් ඇති පුරුෂයෙක් තෙල මායාව දක්නේ යැ, සිතන්නේ යැ, නුවණින් පිරික්සන්නේ යැ. දකින සිතන නුවණින් පිරික්සන ඔහුට එය හිස් වූවක් සේ ම වැටහෙන්නේ යැ, බොල් වූවක් සේ ම වැටහෙන්නේ යැ, හර නැත්තක් සේ ම වැටහෙන්නේ යැ. කිම මහණෙනි, මායාවෙහි හරයෙක් වන්නේ ද ?

මහණෙනි, එසෙයින් ම අතීත-අනාගත-වර්තමාන වූ ආධ්‍යාත්මික චේවයි බාහිර චේවයි ඖදරික චේවයි සුක්ෂම චේවයි හිත චේවයි ප්‍රණීත චේවයි යම් කිසි විඤ්ඤායෙක් ඇත් ද, දුර චේවයි ළඟ චේවයි යම් විඤ්ඤායෙකුත් ඇත් ද ? මහණ ඒ විඤ්ඤාය දකියි. සිතයි, නුවණින් පිරික්සයි. දකින සිතන නුවණින් පිරික්සන ඔහුට එය හිස් වූවක් සේ ම වැටහෙයි, බොල් වූවක් සේ ම වැටහෙයි, හර නැත්තක් සේ ම වැටහෙයි. කිම මහණෙනි, විඤ්ඤායෙහි හරයෙක් වන්නේ ද ?

මහණෙනි, මෙසේ දක්නා ශ්‍රැතවත් ආයතීශ්‍රාවක තෙමේ රූපයෙහි දු කලකිරෙයි, වේදනායෙහි දු කලකිරෙයි, සංඥායෙහි දු කලකිරෙයි, සංස්කාරයෙහි දු කලකිරෙයි, විඤ්ඤායෙහි දු කලකිරෙයි, කලකිරෙන්නේ නො ඇලෙයි. නො ඇලීම් හෙතෙසෙන් (පස් කඳෙන්) මිදෙයි ; මිදුණු කල්හි මිදිණැ යි දැනීම (ප්‍රනායාමක්ෂා ඥානය) වෙයි. ජාතික්ෂය විය. මහබලසර වැසැනීමෙහි ලද කරුණි කරන ලද, මේ රහත් බව පිණිස අන් කිසෙක් නැතැ යි දැනගනියි.

භාග්‍යාවතුන් වහන්සේ මෙය වදළ සේක. සුගත වූ ශාස්තෘන් වහන්සේ මෙය වදරා යළි මතු දු තෙල ශාර්ථ වදළ සේක :

- (1) රූපය පෙණපිඩක් වැන්න, වේදනාව දියබුබුළක් වැන්න ; සංඥාව මිරිඟුවක් වැන්න ; සංස්කාර කෙසෙල්කඳක් වැන්න ; විඤ්ඤාය මායාවක් වැන්නැ යි ආදිවචනවූ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් දක්වන ලදි.

2. යථා යථා නං¹ නිජ්ඣායති² යොනිසො උපපරිකකති,
රිත්තකං නුවජ්ඣං හොති යො නං පස්සති යොනිසො.
3. යො ඉමං කායං භාරයනං³ භූරිපඤ්ඤාන දෙසිතං,
පභානං තිණ්ණං ධම්මානං රූපං පස්සෙථ⁴ ඡබ්බිතං.
4. ආයු උසමා ච විඤ්ඤාණං යද්ද කායං ජහනතිමං
අපවිඤ්ඤා තද්ද සෙති පරහතනං අවෙතනං.
5. එතාදිසායං සන්තානො මායායං බාලප්පිති,
වධකො එසො අකබාතො සාරො එත්ථ න විජ්ජති.
6. එවං ඛනෙ අවෙකෙඛය්‍ය භික්ඛු ආරභිවිරියො,
දිවා වා යදි වා රතති සම්පජානො පතිස්සතො..
7. පජ්ඣෙ⁵ සබ්බසංයොගං කරෙය්‍ය සරණතනනො,
චරෙය්‍යාදිත්තසීසොව පත්ථයං අවුට්ඨං පදනති.

1. 2. 5. 4.

ගොමය පිණ්ඩුපම සූතකං.

96. සාවජ්ඣයං :

අථ බො අඤ්ඤාතරො භික්ඛු යෙන භගවා තෙනුපසඤ්ඤාමි,
උපසඤ්ඤාමිති භගවන්තං අභිවාදෙතා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං
නිසිදෙතො බො සො භික්ඛු භගවන්තං එතදවොච :

අජී නු බො භනෙත, කිඤ්ඤි රූපං යං රූපං නිච්චං ධූවං
සස්සනං අවිපරිනාමධම්මං සස්සතිසමං තථෙව ධස්සති? අජී නු බො
භනෙත, කාචි වෙදනා යා වෙදනා නිච්චා ධූවා සස්සනා අවිපරිනාමධම්මා
සස්සතිසමං තථෙව ධස්සති? අජී නු බො භනෙත, කාචි සඤ්ඤා යා
සඤ්ඤා -පෙ- අජී නු බො භනෙත, කෙචි සබ්බාරා යෙ සබ්බාරා
නිච්චා ධූවා සස්සනා අවිපරිනාමධම්මා සස්සතිසමං තථෙව ධස්සනති? අජී
නු බො භනෙත, කිඤ්ඤි විඤ්ඤාණං යං විඤ්ඤාණං නිච්චං ධූවං
සස්සනං අවිපරිනාමධම්මං සස්සතිසමං තථෙව ධස්සති?

නජී බො භික්ඛු, කිඤ්ඤි රූපං යං රූපං නිච්චං ධූවං සස්සනං
අවිපරිනාමධම්මං සස්සතිසමං තථෙව ධස්සති. නජී බො භික්ඛු, කාචි
වෙදනා - පෙ - කාචි සඤ්ඤා - පෙ - කෙචි සබ්බාරා - පෙ - නජී බො
භික්ඛු කිඤ්ඤි විඤ්ඤාණං යං විඤ්ඤාණං නිච්චං ධූවං සස්සනං
අවිපරිනාමධම්මං සස්සතිසමං තථෙව ධස්සති.

1. 'නං' උභ්‍යං - මජ්ඣං, ස්‍යා, PTS.

2. නිජ්ඣාති - සි 2.

3. භූරිපඤ්ඤා කායං ආරභන - මජ්ඣං, ස්‍යා, PTS.

4. පස්සෙථ - මජ්ඣං.

5. පටිස්සතො - මජ්ඣං, ස්‍යා.

6. ජඤෙය්‍ය - මජ්ඣං.

- (2) යමෙක් එය නුවණින් දකි ද, යම් යම් පරිද්දෙන් එය සිතා ද, නුවණින් පිරික්සා ද, එපරිද්දෙන් හිස් වූවක් බොල් වූවක් වෙයි.
- (3) පතළ නුවණැති බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් ගැරහියයුතු කොට දෙශිත, (ආයු ආදී) දහම් තුනෙක ප්‍රභාණය ඇති, සොහොනෙහි දමන ලද රූපස්කන්ධ සංඛ්‍යාත මේ කය යමෙක් දක්නේ ද,
- (4) ආයුෂ්‍ය (ජීවිතෙන්දියත්) උණුසුමක් (කර්මපතනපොධාතුවත්) විඥනයත් යම් කලෙක මේ කය හැර දමා ද, එ කල්හී බැහැර කරන ලද්දේ (කෘමිගණාදී) මෙරමා හට බත් ව අවෙනන ව හොටි යි (දකියි.)
- (5) (මළහු පිළිබඳ) මේ ප්‍රවේණිය (ක්‍රියාවලිය) මෙ බඳු ය. මේ විඥනය බාලයන් ලවා මැනැවැ යි කියවන මායාවෙකි. තෙල ස්කන්ධ (ඔවුනොවුන් නසාලන අරියෙන් වධකයෙකැ යි පවසන ලදී. මෙහි හරයෙක් නැති.
- (6) ඇරඹූ වෙර ඇති මහණ ඉදින් දහවල් හෝ රැය හෝ මනා නුවණ ඇත්තේ එළඹ සිටි සිහි ඇත්තේ ස්කන්ධයන් මෙසේ බලන්නේ යි.
- (7) අවසුත සම්බන්ධ නිවන පතනුයේ සියලු සංයෝජන දුරු කරන්නේ යැ, තමහට පිහිටක් කර ගන්නේ යැ, භිස ගිනි ගන්නකු සේ හැසිරෙන්නේ යි.

1. 2. 5. 4.

ගොමය පින්වූපම සූත්‍රය

96. සැවැත්තුවර :

එකල්හී එක්තරා මහණෙක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළැඹියේ ය. එළැඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැඳ එකත්පසෙක හුන්නේ යැ, එකත්පසෙක හුන් ඒ මහණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය සැල කෙළේ ය :

“ වහන්ස, යම් රූපයෙක් නිත්‍ය වූයේ ධ්‍රැව වූයේ ශාශ්වත වූයේ නො පෙරළෙන සැහැවි ඇත්තේ ශාශ්වතවස්තු හා සම වූයේ එසේ ම සිටුනේ නම් එබඳු කිසි රූපයෙක් ඇද්ද ? වහන්ස, යම් වේදනාවක් නිත්‍ය ද, ධ්‍රැව ද, ශාශ්වත ද, නො පෙරළෙන සැහැවි ඇත් ද, ශාශ්වත වස්තූන් හා සම ව එසේ ම සිටියි නම් එ බඳු කිසියම් වේදනාවක් ඇද්ද ? වහන්ස, යම් සංඥාවක් ... එ බඳු කිසියම් සංඥාවක් ඇද්ද ? වහන්ස, යම් සංස්කාර කෙනෙක් නිත්‍ය ද, ධ්‍රැව ද, ශාශ්වත ද, නො පෙරළෙන සැහැවි ඇත් ද, ශාශ්වතවස්තූන් හා සම ව එසේ ම සිටියි නම් එ බඳු කිසියම් සංස්කාර කෙනෙක් ඇද්ද ? වහන්ස, යම් විඥනයෙක් නිත්‍ය ද, ධ්‍රැව ද, ශාශ්වත ද, නො පෙරළෙන සැහැවි ඇත් ද ශාශ්වත වස්තූන් හා සම ව එසේ ම සිටුනේ නම් එ බඳු කිසියම් විඥනයක් ඇද්ද ” යි.

මහණ, යම් කිසි රූපයෙක් නිත්‍ය නම් ධ්‍රැව නම් ශාශ්වත නම් නොවෙනස් වන ස්වභාව ඇත්තේ නම් ශාශ්වත වස්තූන් හා සම ව එසේ ම සිටුනේ නම් එබඳු කිසි රූපයෙක් නැත් මැ යැ, මහණ, ... කිසි වේදනාවක් නැත් මැ යැ, කිසි සංඥාවක් ... කිසි සංස්කාර කෙනෙක් ... මහණ, යම් විඥනයෙක් නිත්‍ය නම් ධ්‍රැව නම් ශාශ්වත නම් නො වෙනස් වන ස්වභාව ඇත්තේ නම් ශාශ්වතවස්තූන් හා සම ව එසේ ම සිටුනේ නම් එබඳු කිසි විඥනයෙක් නැත් මැ යි.

අථ බො භගවා පරිත්තං ගොමයපිණ්ණං පාණිනා ගහෙත්වා තං භික්ඛුං එතදවොච : එත්තකොපි බො භික්ඛු, අත්තභාවපට්ඨාභො නඤ්ඤිතිච්චො ධූවො සස්සතො අවිපරිනාමධම්මො, එත්තකො චෙපි භික්ඛු, අත්තභාවපට්ඨාභො අභවිස්ස තිච්චො ධූවො සස්සතො අවිපරිනාමධම්මො නසිදං බ්‍රහ්මචරියවාහො පඤ්ඤායෙථ සම්මා දුක්ඛකඩයාය, යස්මා ච බො භික්ඛු, එත්තකොපි අත්තභාවපට්ඨාභො නඤ්ඤිතිච්චො ධූවො සස්සතො අවිපරිනාමධම්මො. තස්මා බ්‍රහ්මචරියවාහො පඤ්ඤායති සම්මා දුක්ඛකඩයාය.

“භූතපුබ්බාහං භික්ඛු, රුජා අහොසිං බත්තියො මුඛාවසිත්තො. තස්ස මය්‍යං භික්ඛු, රඤ්ඤාද සතො බත්තියස්ස මුඛාවසිත්තස්ස චතුරාසිති නගරසභස්සාති අහෙසුං කුසාවතිරුජබාතිපප්පුබ්බාති.

තස්ස මය්‍යං භික්ඛු රඤ්ඤාද සතො බත්තියස්ස මුඛාවසිත්තස්ස චතුරාසිති පාසාදසභස්සාති අහෙසුං ඛිම්මපාසාදපප්පුබ්බාති.

තස්ස මය්‍යං භික්ඛු, රඤ්ඤාද සතො බත්තියස්ස මුඛාවසිත්තස්ස චතුරාසිතිකුටාගාරසභස්සාති අහෙසුං මහාබ්‍රහ්මකුටාගාරපප්පුබ්බාති.

තස්ස මය්‍යං භික්ඛු, රඤ්ඤාද සතො බත්තියස්ස මුඛාවසිත්තස්ස චතුරාසිතිපලලඛ්‍යසභස්සාති අහෙසුං දන්තමයාති සාරමයාති සොවණ්ණමයාති රුපිමයාති ගොනකත්තාති¹ පටිකත්තාති පටලිකත්තාති කාදලිමිභපවරපච්චත්රණාති සලහතරච්ඡදනී² උභතො-ලොභිතකුපබානාති.

තස්ස මය්‍යං භික්ඛු රඤ්ඤාද සතො බත්තියස්ස මුඛාවසිත්තස්ස චතුරාසිතිනාගසභස්සාති අහෙසුං සොවණ්ණලඛ්‍යාරාති සොවණ්ණඛාති හෙමජාලපට්චන්තාති උප්පොසථනාගරජපප්පුබ්බාති.

තස්ස මය්‍යං භික්ඛු රඤ්ඤාද සතො බත්තියස්ස මුඛාවසිත්තස්ස චතුරාසිතිඅසුසභස්සාති අහෙසුං සොවණ්ණලඛ්‍යාරාති සොවණ්ණඛාති හෙමජාලපට්චන්තාති චලාභාසඅසුරජපප්පුබ්බාති.

තස්ස මය්‍යං භික්ඛු රඤ්ඤාද සතො බත්තියස්ස මුඛාවසිත්තස්ස චතුරාසිතිරථසභස්සාති අහෙසුං සොවණ්ණලඛ්‍යාරාති සොවණ්ණඛාති හෙමජාලපට්චන්තාති මේජයනතරථපප්පුබ්බාති.

තස්ස මය්‍යං භික්ඛු, රඤ්ඤාද සතො බත්තියස්ස මුඛාවසිත්තස්ස චතුරාසිති මණ්ඩසභස්සාති අහෙසුං මණ්ඩරතනපප්පුබ්බාති.

තස්ස මය්‍යං භික්ඛු, රඤ්ඤාද සතො බත්තියස්ස මුඛාවසිත්තස්ස චතුරාසිති ඉත්ථිසභස්සාති අහෙසුං සුභද්දදෙවිපප්පුබ්බාති.

තස්ස මය්‍යං භික්ඛු, රඤ්ඤාද සතො බත්තියස්ස මුඛාවසිත්තස්ස චතුරාසිති බත්තිසභස්සාති අහෙසුං අනුයුතතාති³ පරිනායකරතනපප්පුබ්බාති.

1. සොවණ්ණමයාහි ගොනකත්තාති - මජ්ඣ.

2. සලහතරච්ඡදනාති, - PTS, පි 2.

3. අනුයුතතාති - මජ්ඣ, ස්‍යා.

ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අල්ප වූ ගොමපිඩක් අතින් ගෙන ඒ මහණහට මෙය වදාළ සේක : මහණ, නිත්‍ය වූ ධූව වූ ශාශ්වත වූ නො පෙරළෙන සැහැව් ඇති මෙ පමණ වූ ද ලබන ලද අත්බවෙක් නැත. මහණ, ඉතින් නිත්‍ය වූ ධූව වූ ශාශ්වත වූ නො පෙරළෙන සැහැව් ඇති මෙ පමණ වූ ද පිළිලද අත්බවෙක් වී නම් මොනොවට දුක් ගෙවීම පිණිස මේ බඹසර විසුම නො පැනනැන් යැ. මහණ යම් හෙයෙනින් නිත්‍ය වූ ධූව වූ ශාශ්වත වූ නොවෙනස් වන ස්වභාව ඇති මෙ පමණ වූ ද අත් බැව් පිළිලැබීමෙන් නැද්ද, එ හෙයින් මොනොවට දුක් ගෙවීම පිණිස බඹසර විසුම පැනේ.

මහණ, පෙර වූවක් කියමි : මම මුදුන්හි අභිෂෙක කළ කැන්රජෙක් වීමි. මහණ, මුදුන්හි අභිෂික්ත කැන්රජකු වූ ඒ මට කුසාවතී රාජධානිය ප්‍රමුඛ කොට ඇති නගරයෝ සුවාසු දහසක් වූහ.

මහණ, මුදුන්හි, අභිෂික්ත කැන්රජකු වූ ඒ මට දහම්පහය ප්‍රමුඛ කොට ඇති ප්‍රාසාදයෝ සුවාසුදහසක් වූහ.

මහණ, මුදුන්හි අභිෂෙස් කළ කැන්රජකු වූ ඒ මට මහාවූහ කුළුගෙය ප්‍රමුඛ කොට ඇති කුළුගෙවල් සුවාසුදහසක් විය.

මහණ, මුදුන්හි බිෂෙස් කළ කැන්රජකු වූ ඒ මට දළමුවා වූ ද හරමුවා වූ ද රන්මුවා වූ ද රිදීමුවා වූ ද කොදුපලස් අතුරන ලද්දවූ ද දෙපස එළලොම්මුවා සුදු කම්බිලි අතුරන ලද්ද වූ ද ගහපුප් එළලොම්මුවා අතුරුණු අතුරන ලද්දවූ ද කෙසෙල්මුවසමින් කළ උතුම් පසතුරුණු ඇති උඩුවියන් සහිත වූ දෙපස රන් කන්වසින් ඇති පලහනු සුවාසුදහසක් වූහ.

මහණ, මුදුන්හි, අභිෂික්ත කැන්රජකු වූ ඒ මට රන් අබරණ ඇති රන් දද ඇති රන් දෑලින් වැසුණු උපොසථ ඇත්රජ ප්‍රමුඛ කොට ඇති ඇත්හු සුවාසුදහසක් වූහ.

මහණ මුදුන්හි අභිෂෙක කළ කැන්රජකු වූ ඒ මට රන් අබරණ ඇති රන් දද ඇති රන් දෑලින් වැසුණු වලාහක අස්රජ ප්‍රමුඛ කොට ඇති අස්හු සුවාසුදහසක් වූහ.

මහණ, මුදුනෙහි අභිෂෙක කරන ලද කැන්රජකු වූ ඒ මට රන් අබරණ ඇති රන් දද ඇති රන් දෑලින් වැසුණු විජයොත් රිය ප්‍රමුඛ කොට ඇති රියහු සුවාසුදහසක් වූහ.

මහණ, මුදුන්හි අභිෂෙක කළ කැන්රජකු වූ ඒ මට මිණිරුවන් ප්‍රමුඛ කොට ඇති මාණික්‍යයෝ සුවාසුදහසක් වූහ.

මහණ, මුදුන්හි අභිෂෙක කළ කැන්රජකු වූ ඒ මට සුහදා දෙවිය ප්‍රමුඛ කොට ඇති ස්ත්‍රීහු සුවාසුදහසක් වූහ.

මහණ, මුදුන්හි අභිෂික්ත කැන්රජකු වූ ඒ මට අනුගත පරිණායක රත්නය ප්‍රමුඛ කොට ඇති කැන්රජහු සුවාසුදහසක් වූහ.

තස්ස මය්හං භික්ඛු, රඤ්ඤාදු සතො බ්‍රහ්මචරිකායා මුඛාවසින්නස්ස චතුරාර්ථසිද්ධිසංඝස්සාති අහෙසුං දුකුලසන්දානාති² කංසුපධාරණාති.

තස්ස මය්හං භික්ඛු, රඤ්ඤාදු සතො බ්‍රහ්මචරිකායා මුඛාවසින්නස්ස චතුරාර්ථසිද්ධිසංඝස්සාති අහෙසුං : බොමසුබ්බමාති කොසෙය්‍යසුබ්බමාති කම්බලසුබ්බමාති කප්පාසිකසුබ්බමාති.

තස්ස මය්හං භික්ඛු, රඤ්ඤාදු සතො බ්‍රහ්මචරිකායා මුඛාවසින්නස්ස චතුරාර්ථසිද්ධිසංඝස්සාති අහෙසුං සායං පානං භන්තාභිභාරො අභිහරිත්ථ.

තෙසං බො පන භික්ඛු, චතුරාර්ථසිද්ධියා නගරසභස්සානං එකඤ්ඤාදු වතං නගරං හොති යමහං තෙන සමයෙන අජ්ඣාචසාමි කුසාවතී රාජධානි.

තෙසං බො පන භික්ඛු, චතුරාර්ථසිද්ධියා පාසාදුසභස්සානං එකොයෙව පාසාදෙ හොති යමහං තෙන සමයෙන අජ්ඣාචසාමි ධම්මපාසාදෙ.

තෙසං බො පන භික්ඛු, චතුරාර්ථසිද්ධියා කුට්ටාගාරසභස්සානං එකඤ්ඤාදු වතං කුට්ටාගාරං හොති යමහං තෙන සමයෙන අජ්ඣාචසාමි මහාබ්‍යුහං කුට්ටාගාරං.

තෙසං බො පන භික්ඛු, චතුරාර්ථසිද්ධියා පලලබ්බසභස්සානං එකොයෙව සො පලලබ්බො හොති යමහං තෙන සමයෙන පරිතුඤ්ජාමි දන්තමයො වා සාරමයො වා සොවණ්ණමයො වා රූපිකමයො වා.

තෙසං බො පන භික්ඛු, චතුරාර්ථසිද්ධියා නාගසභස්සානං එකොයෙව සො නාගො හොති යමහං තෙන සමයෙන අභිරුහාමි උපොසථො නාගරජා.

තෙසං බො පන භික්ඛු, චතුරාර්ථසිද්ධියා අසුසභස්සානං එකොයෙව සො අසුසො හොති යමහං තෙන සමයෙන අභිරුහාමි චලාහකො අසුරජා.

තෙසං බො පන භික්ඛු, චතුරාර්ථසිද්ධියා රථසභස්සානං එකොයෙව සො රථො හොති යමහං තෙන සමයෙන අභිරුහාමි වෙජ්‍යකො රථො.

තෙසං බො පන භික්ඛු, චතුරාර්ථසිද්ධියා ඉන්ද්‍රියසභස්සානං එකොයෙව සා ඉන්ද්‍රියං හොති යා මං තෙන සමයෙන පච්චුපච්චාති බ්‍රහ්මචරිකායා වා වේලාමිකා වා.

තෙසං බො පන භික්ඛු, චතුරාර්ථසිද්ධියා ව්‍යාපාරසභස්සානං එකඤ්ඤාදු වතං ව්‍යාපාරං හොති යමහං තෙන සමයෙන පරිදහාමි බොමසුබ්බමං වා කොසෙය්‍යසුබ්බමං වා කම්බලසුබ්බමං වා කප්පාසිකසුබ්බමං වා.

මහණ මුද්‍රාණි අභිපෙක කළ කැත්රජකු වූ ඒ මට දුහුල් අතුරුණු ඇති රිදිමුවා දෝනා බදුන් ඇති සුවාසුදහසක් දෙන්නු වූහ.

මහණ, මුද්‍රාණි බියෙස් කළ කැත්රජකු වූ ඒ මට සියුම් කොමු පිළි යැ, සියුම් කසිසඵ යැ, සියුම් කම්බිලි යැ, සියුම් කපුපිළිය යි වස්ත්‍රයුගල සුවාසු දහසක් විය.

මහණ, මස්තකාභිෂික්ත ක්පත්‍රියරාජන් වූ ඒ මට උදය සවස එළැවියයුතු බත එළැවනු ලැබී ද (එබඳු) සුවාසුදහසක් බත් බදුන් වියැ.

මහණ, එ සමයෙහි මම යම් නගරයෙකැ වෙසෙමි ද, ඒ සුවාසුදහසක් නගර අතුරින් ඒ එක ම නගරය කුසාවතී රාජධානිය වෙයි.

මහණ, එ සමයෙහි මම යම් පහයෙකැ වෙසෙමි ද, ඒ සුවාසුදහසක් පහය අතුරෙන් ඒ එකම පහය ධර්මප්‍රාසාදය වෙයි.

මහණ එ සමයෙහි මම යම් කුටාගාරයෙකැ වෙසෙමි ද ඒ සුවාසුදහසක් කුටාගාර අතුරින් ඒ එකම කුටාගාරය මහාවිහාර කුටාගාරය වෙයි.

මහණ, එ සමයෙහි මම යම් පයංචිකයක් පරිභොග කෙරෙමි ද, සුවාසුදහසක් පර්යඤ්ඤා අතුරින් ඒ එකම පර්යඤ්ඤා දළමුවා හෝ හරමුවා හෝ රන්මුවා හෝ රිදිමුවා හෝ වෙයි.

මහණ, එසමයෙහි මම යම් ඇතකු නැහෙමි ද, ඒ සුවාසුදහසක් ඇතුන් අතුරින් එක ම ඇතා උපොසථ කුලයෙහි වූ ඇත් රජ යි.

මහණ, එසමයෙහි මම යම් අසකු නැගෙමි ද, ඒ සුවාසුදහසක් අසුන් අතුරින් ඒ එක ම අස්රජ වලාහක අස්වරාජ යි.

මහණ, එසමයෙහි මම යම් රියක නැගෙමි ද, ඒ සුවාසුදහසක් රිය අතුරින් ඒ එක ම රිය චෛත්‍යන්ත රථය වෙයි.

මහණ, එසමයෙහි යම් ස්ත්‍රියක් මා උච්චාන් කෙරේ ද, ඒ සුවාසුදහසක් ස්ත්‍රීන් අතුරින් ඒ එක ම ස්ත්‍රිය ක්පත්‍රිය හෝ වෙලාචික (ක්පත්‍රියකුට දව බැම්ණියකගේ හෝ බමුණකුට දව ක්පත්‍රියාවකගේ හෝ කුසින් උපන් ස්ත්‍රිය) හෝ වෙයි.

මහණ, එ සමයෙහි මම වස්ත්‍ර යුගලයක් හදිමි ද, ඒ සුවාසු දහසක් වස්ත්‍ර යුගල අතුරින් ඒ එක ම වත්සුවළ සියුම් කොමුපිළි හෝ සියුම් කසිසඵ හෝ සියුම් කම්බිලි හෝ සියුම් කපුපිළි හෝ වෙයි.

තෙසං බො භික්ඛු, චතුරසීතිසං ථාලිපාකසහසාරං ඵකොසෙව සො ථාලිපාකො හොති යතො නාලිකොදනපරමං භුඤ්ජාමි තදුපිගඤ්ච සුපෙය්‍යං.

ඉති බො භික්ඛු, සබ්බෙ තෙ සඛාරා අනිතා නිරුථා, විපරිනතා ඵලං අනිච්චා බො භික්ඛු, සඛාරා, ඵලං අට්ඨවා බො භික්ඛු සඛාරා, ඵලං අනස්සාසිකා බො භික්ඛු සඛාරා, යාවඤ්ජිදං භික්ඛු, අලමෙව සබ්බසඛාරෙරසු නිබ්බිදිතුං අලං විරජ්ජිතුං අලං විමුච්චිතුනති.

1. 2. 5. 5.

නබ්බිබොපම සූතනං.

97. සාවජ්ඣං :

එකමනතං නිසිනෙනා බො සො භික්ඛු, භගවනතං එතදවොච :

“අඤ්ච ණු බො භනෙන, කිඤ්චි රූපං යං රූපං නිච්චං ධූවං සස්සතං අවිපරිනාමධම්මං සස්සතිසමං තථෙව ධස්සති? අඤ්ච ණු බො භනෙන, කාචි වේදනා -පෙ- කාචි සඤ්ඤා -පෙ- අඤ්ච ණු බො භනෙන, කෙචි සඛාරා -පෙ- අඤ්ච ණු බො භනෙන, කිඤ්චි විඤ්ඤාණං යං විඤ්ඤාණං නිච්චං ධූවං සස්සතං අවිපරිනාමධම්මං සස්සතිසමං තථෙව ධස්සතිති?

නඤ්ච බො භික්ඛු, කිඤ්චි රූපං යං රූපං නිච්චං ධූවං සස්සතං අවිපරිනාමධම්මං සස්සතිසමං තථෙව ධස්සති. නඤ්ච බො භික්ඛු, කාචි වේදනා -පෙ- නඤ්ච බො භික්ඛු, කාචි සඤ්ඤා -පෙ- නඤ්ච බො භික්ඛු කෙචි සඛාරා -පෙ- නඤ්ච බො භික්ඛු කිඤ්චි විඤ්ඤාණං යං විඤ්ඤාණං නිච්චං ධූවං සස්සතං අවිපරිනාමධම්මං සස්සතිසමං තථෙව ධස්සතිති.

අථ බො භගවා පරිත්තං නබ්බිබොසං පංසුං ආරොපෙත්වා තං භික්ඛුං එතදවොච : “එතතකම්පි බො භික්ඛු, රූපං නඤ්ච නිච්චං ධූවං සස්සතං අවිපරිනාමධම්මං සස්සතිසමං තථෙව ධස්සති. එතතකම්පි වෙ භික්ඛු, රූපං අභවිස්ස නිච්චං ධූවං සස්සතං අවිපරිනාමධම්මං, නසිදං බ්‍රහ්මචරියවාසො පඤ්ඤායෙථ සම්මා දුක්ඛකකයාය. යස්මා ච බො භික්ඛු එතතකම්පි රූපං නඤ්ච නිච්චං ධූවං සස්සතං අවිපරිනාමධම්මං තස්මා බ්‍රහ්මචරියවාසො පඤ්ඤායති සම්මා දුක්ඛකකයාය, එතතිකාපි බො භික්ඛු, වේදනා නඤ්ච නිච්චං ධූවං සස්සතං අවිපරිනාමධම්මං සස්සතිසමං තථෙව ධස්සති, එතතිකාපි වෙ භික්ඛු, වේදනා අභවිස්ස නිච්චං ධූවං සස්සතං අවිපරිනාමධම්මං, නසිදං බ්‍රහ්මචරියවාසො පඤ්ඤායෙථ සම්මා දුක්ඛකකයාය. යස්මා ච බො භික්ඛු, එතතිකාපි වේදනා නඤ්ච නිච්චං ධූවං සස්සතං අවිපරිනාමධම්මං තස්මා බ්‍රහ්මචරියවාසො පඤ්ඤායති සම්මා දුක්ඛකකයාය. එතතිකාපි බො භික්ඛු සඤ්ඤා නඤ්ච -පෙ- එතතකාපි බො භික්ඛු, සඛාරා නඤ්ච නිච්චං ධූවං සස්සතං අවිපරිනාමධම්මං සස්සතිසමං තථෙව ධස්සනති, එතතකාපි භික්ඛු, සඛාරා අභවිස්සංසු නිච්චං ධූවං සස්සතං අවිපරිනාමධම්මං නසිදං බ්‍රහ්මචරියවාසො පඤ්ඤායෙථ සම්මා දුක්ඛකකයාය. යස්මා ච

1. එතතකාපි භික්ඛු - ස්‍යා.

මහණ, එ සමයෙහි යම් සැළියෙකින් ගෙන ඔදන හා එයට අනුරූප වූ සුප ද වළඳම ද, ඒ සුවාසුදහසක් අහර බදුන් අතුරින් ඒ එකම අහර බදුන වෙයි.

මහණ, මෙසේ වනාහි ඒ සියලු සංස්කාරයෝ ඉක්මැ ගියහ, නිරුද්ධයහ, පරිණාමයට (වෙනස් බවට) ගියහ. මහණ, සංස්කාරයෝ මෙසේ අනිත්‍යයහ. මහණ, සංස්කාරයෝ මෙසේ අධ්‍රැවයහ. (ස්ථිර ව නො පවත්නාහ), මහණ, සංස්කාරයෝ මෙසේ අස්වැසිලි රහිතයහ. මහණ, සියලු සංස්කාරයන්හි කලකිරෙන්නට සුදුසු යැ, නො ඇලෙන්නට සුදුසු යැ, මිඳෙන්නට සුදුසු යි.

1. 2. 5. 5.

නබ්බිබොපම සූත්‍රය

97. සැවැත්නුවර :

එකත්පසෙක හුන් ඒ මහණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල යැල කෙළේ ය :

වහන්ස, යම් රූපයෙක් නිත්‍ය ද, ධ්‍රැව ද ශාශ්වත ද නොවෙනස් වන ස්වභාව ඇත්තේ ද ශාශ්වතවස්තුන් හා සම ව එසේ ම සිටුනේ ද එබඳු කිසි රූපයෙක් ඇද්ද ? වහන්ස, ... කිසි වෙදනාවක් ඇද්ද ? වහන්ස ... කිසි සංඥාවක් ඇද්ද ? වහන්ස ... කිසි සංස්කාර කෙනෙක් ඇද්ද ? වහන්ස, යම් විඤනයෙක් නිත්‍ය ද, ධ්‍රැව ද ශාශ්වත ද නොවෙනස් වන ස්වභාව ඇත්තේ ද ශාශ්වත වස්තුන් හා සම ව එසේ ම සිටුනේ ද එබඳු කිසි විඤනයෙක් ඇද්ද"යි.

මහණ, යම් රූපයෙක් නිත්‍ය ද, ධ්‍රැව ද, ශාශ්වත ද, නොවෙනස් වන ස්වභාව ඇත්තේ ද, ශාශ්වතවස්තුන් හා සම ව එසේ ම සිටුනේ ද එබඳු කිසි රූපයෙක් නැත් ම යැ, මහණ,... කිසි වෙදනාවක් නැත් ම යැ, මහණ, ... කිසි සංඥාවක් නැත් ම යැ, මහණ, ... කිසි සංස්කාර කෙනෙක් නැත් ම යැ, මහණ, යම් විඤනයෙක් නිත්‍ය ද, ධ්‍රැව ද, ශාශ්වත ද, නොවෙනස් වන ස්වභාව ඇත් ද ශාශ්වතවස්තුන් හා සම ව එසේ ම සිටුනේ නම් එ බඳු කිසි විඤනයෙක් නැත් මැ යි.

ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පස් බිඳක් නියයිලෙහි නඟා ඒ මහණහට තෙල වදළ සේක : මහණ, නිත්‍ය වූ ධ්‍රැව වූ ශාශ්වත වූ පෙරපළන සැහැවි ඇති ශාශ්වතවස්තුන් හා සම ව එසේ ම සිටුනා මෙ පමණ වූ ද රූපයෙක් නැත. මහණ නිත්‍ය වූ ධ්‍රැව වූ ශාශ්වත වූ නොපෙරපළන සැහැවි ඇති මෙ පමණ වූ ද රූපයෙක් ඉදින් වි නම් මොනොවට දුක් ගෙවීම පිණිස මෙ බබ්බරවිසුම නො පැනෙන්නේ යැ. මහණ යම් හෙයෙකින් නිත්‍ය වූ ධ්‍රැව වූ ශාශ්වත වූ නොපෙරපළන සැහැවි ඇති මෙ පමණ වූ ද රූපයෙක් නැද්ද, එ හෙයින් මැනවින් දුක් ගෙවීම පිණිස බබ්බරවිසුම පැනේ. මහණ, නිත්‍ය වූ ධ්‍රැව වූ ශාශ්වත වූ නොවෙනස් වන ස්වභාව ඇති ශාශ්වතවස්තුන් හා සම ව එසේ ම සිටුනා මෙ පමණ වූ ද වෙදනාවක් නැත. මහණ, ඉදින් නිත්‍ය වූ ධ්‍රැව වූ ශාශ්වත වූ නොවෙනස් වන ස්වභාව ඇති මෙපමණ වූ ද වෙදනාවක් වී නම් මොනොවට දුක් ගෙවීම පිණිස මෙ බබ්බරවිසුම නො පැනෙන්නේ ය. මහණ, යම් හෙයෙකින් නිත්‍ය වූ ධ්‍රැව වූ ශාශ්වත වූ නොවෙනස් වන ස්වභාව ඇති මෙ පමණ වූ ද වෙදනාවක් නැද්ද, එ හෙයින් මොනොවට දුක් ගෙවීම පිණිස බබ්බර විසුම පැනෙයි. මහණ, මෙ පමණ වූ ද සංඥාවක් නැත. ... මහණ, නිත්‍ය වූ ධ්‍රැව වූ ශාශ්වත වූ නොවෙනස් වන ස්වභාව ඇති ශාශ්වත වස්තුන් හා සම ව එසේ ම සිටුනා මෙපමණ වූ ද සංස්කාරකෙනෙක් නැත. මහණ, නිත්‍ය වූ ධ්‍රැව වූ ශාශ්වත වූ නො වෙනස් වන ස්වභාව ඇති මෙපමණ වූ ද සංස්කාර කෙනෙක් ඉදින් වූහු නම් මොනොවට දුක් ගෙවීම පිණිස මෙ බබ්බර විසුම නො පැනෙන්නේ යැ. මහණ, යම් හෙයෙකින් නිත්‍ය වූ ධ්‍රැව වූ ශාශ්වත වූ

බො භික්‍ෂු එතතකාපි සඛාරා නන්ති නිව්වා ධූවා සස්සනං අවිපරිනාම
 ධම්මං තස්මා බ්‍රහ්මවරියවාසෙ පඤ්ඤායති සම්මා දුක්ඛකකියාය.
 එතතකාපි බො භික්‍ෂු විඤ්ඤාණං නන්ති නිව්වා ධූවා සස්සනං
 අවිපරිනාමධම්මං සස්සතිසමං තථෙව ධස්සති. එතතකාපි චෙ භික්‍ෂු,
 විඤ්ඤාණං අභවිස්ස නිව්වා ධූවා සස්සනං අවිපරිනාමධම්මං, නයිදං
 බ්‍රහ්මවරියවාසෙ පඤ්ඤායෙථ සම්මා දුක්ඛකකියාය. යස්මා ච බො
 භික්‍ෂු, එතතකාපි විඤ්ඤාණං නන්ති නිව්වා ධූවා සස්සනං අවිපරිනාම
 ධම්මං තස්මා බ්‍රහ්මවරියවාසෙ පඤ්ඤායති සම්මා දුක්ඛකකියාය.

නං කිං මඤ්ඤාසි භික්‍ෂු, රූපං නිව්වා වා අනිව්වා වාති ?

අනිව්වා භනෙන -පෙ-.

වේදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සඛාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං නිව්වා වා
 අනිව්වා වාති ?

අනිව්වා භනෙන -පෙ-.

තස්මාතිහ භික්‍ෂු -පෙ- එවං පස්සං භික්‍ෂු, සුභවා අරියසාවකො
 -පෙ- නාපරං ඉන්ද්‍රියතායාති පජානාතීති.

1. 2. 5. 6.

සුද්ධික සුත්තං

98. සාවජ්ජියං :

එකමන්තං නිසිනෙත්වා බො සො භික්‍ෂු භගවන්තං එතදවොච :

අන්ති නු බො භනෙන, කිඤ්චි රූපං යං රූපං නිව්වා ධූවා සස්සනං
 අවිපරිනාමධම්මං සස්සතිසමං තථෙව ධස්සති ? අන්ති නු බො භනෙන,
 කාචි වේදනා -පෙ- අන්ති නු බො භනෙන, කාචි සඤ්ඤා -පෙ- අන්ති
 නු බො භනෙන, කෙචි සඛාරා -පෙ- අන්ති නු බො භනෙන, කිඤ්චි
 විඤ්ඤාණං යං විඤ්ඤාණං නිව්වා ධූවා සස්සනං අවිපරිනාමධම්මං
 සස්සතිසමං තථෙව ධස්සතිති.

නන්ති බො භික්‍ෂු, කිඤ්චි රූපං යං රූපං නිව්වා ධූවා සස්සනං
 අවිපරිනාමධම්මං සස්සතිසමං තථෙව ධස්සති.

නන්ති බො භික්‍ෂු, කාචි වේදනා -පෙ- කාචි සඤ්ඤා -පෙ- කෙචි
 සඛාරා -පෙ- නන්ති බො භික්‍ෂු, කිඤ්චි විඤ්ඤාණං යං විඤ්ඤාණං
 නිව්වා ධූවා සස්සනං අවිපරිනාමධම්මං සස්සතිසමං තථෙව
 ධස්සතිති.

නොවෙනස් වන ස්වභාව ඇති මෙපමණ වූ ද සංස්කාර කෙනෙක් නැත්තාහු ද එ හෙයින් මොනොවට දුක් ගෙවීම පිණිස බඹසර විසුම පැනෙයි. මහණ, නිත්‍ය වූ ධූව වූ ශාශ්වත වූ නොවෙනස් වන ස්වභාව ඇති ශාශ්වත වස්තූන් හා සම ව එසේ ම සිටුනා මෙපෙමණ වූ ද විඤනයෙක් නැත. මහණ, නිත්‍ය වූ ධූව වූ ශාශ්වත වූ නොවෙනස් වන ස්වභාව ඇති මෙපමණ වූ ද විඤනයෙක් ඉදින් වී නම් මොනොවට දුක් ගෙවීම පිණිස මේ බඹසර විසුම නො පැනෙන්නේ යැ. මහණ, යම් හෙයකින් නිත්‍ය වූ ධූව වූ ශාශ්වත වූ නොවෙනස් වන ස්වභාව ඇති මෙ පමණ වූ ද විඤනයෙක් නැද්ද. එ හෙයින් මැනවින් දුක් ගෙවීම පිණිස බඹසර විසුම පැනේ.

මහණ, ඒ කිමැයි හඟිහි ද ? රූපය නිත්‍ය හෝ වේ ද ? අනිත්‍ය හෝ වේ ද ? යි

වහන්ස, අනිත්‍ය ය.

වෙදනාව ... සංඥාව ... සංස්කාර ... විඤනය නිත්‍ය හෝ වේ ද ? අනිත්‍ය හෝ වේ ද ? යි

වහන්ස, අනිත්‍ය ය.

මහණ, එ හෙයින් මෙහි ෬ ... මහණ, මෙසේ දක්නා ශ්‍රැතවත් ආර්යශ්‍රාවක ... මේ බැව් පිණිස අනෙකක් නැතැ'යි දැනගනී යි.

1. 2. 5. 6.

සුද්ධික සූත්‍රය

98. සැවැත්තුවර :

එකත්පස් ව හුන් ඒ මහණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැලකෙළේ ය :

වහන්ස, යම් රූපයෙක් නිත්‍ය නම් ධූව නම් ශාශ්වත නම් නොවෙනස් වන ස්වභාව ඇත්තේ නම් ශාශ්වත වස්තූන් හා සම ව එසේ ම සිටුනේ නම් එ බඳු කිසි රූපයෙක් ඇද්ද ? වහන්ස, ... කිසි වෙදනාවක් ඇද්ද ? වහන්ස, ... කිසි සංඥාවක් ඇද්ද ? වහන්ස, ... කිසි සංස්කාර කෙනෙක් ඇත්තාහු ද ? වහන්ස, යම් විඤනයෙක් නිත්‍ය නම් ධූව නම් ශාශ්වත නම් නොවෙනස් වන ස්වභාව ඇත් නම් ශාශ්වත වස්තූන් හා සම ව එසේ ම සිටුනේ නම් එ බඳු කිසි විඤනයෙක් ඇද්ද ? "යි.

මහණ, යම් රූපයෙක් නිත්‍ය නම් ධූව නම් ශාශ්වත නම් නොවෙනස් වන ස්වභාව ඇත්තේ නම් ශාශ්වත වස්තූන් හා සම ව එසේ ම සිටුනේ නම් එ බඳු කිසි රූපයෙක් නැත් ම යැ.

මහණ, ... කිසි වෙදනාවක් නැත් ම ය. කිසි සංඥාවක් ... කිසි සංස්කාර කෙනෙක් ... මහණ, යම් විඤනයෙක් නිත්‍ය නම් ධූව නම් ශාශ්වත නම් නොවෙනස් වන ස්වභාව ඇත් නම් ශාශ්වත වස්තූන් හා සම ව එසේ ම සිටුනේ නම් එ බඳු කිසි විඤනයෙක් නැත් මැ යි.

1. 2. 5. 7.

ගද්දුලබ්ධි සූත්‍රය.

99. සාවද්‍යීයං :

අනම්‍යග්‍රහණං භික්ඛුවෙ සංසාරො. පුබ්බාකොච්ඡි න පඤ්ඤායති
අවිජ්ජානීවරණානං සත්තානං තණ්හාසංයෝජනානං සක්ඛාවතං
සංසරතං.

හොති ඛො සො¹ භික්ඛුවෙ, සමයො යං මහාසම්මදෙද්දා උසස්සස්සති
විසුස්සති න භවතී, න කෙව්‍යං භික්ඛුවෙ, අවිජ්ජානීවරණානං
සත්තානං තණ්හාසංයෝජනානං සක්ඛාවතං සංසරතං දුක්ඛස්ස අනන-
කිරියං වදාමි.

හොති ඛො සො භික්ඛුවෙ, සමයො යං සිනෙරුපබ්බතරුජා
උබ්බස්සති² විනස්සති න භවතී. න කෙව්‍යං භික්ඛුවෙ, අවිජ්ජානීවර-
ණානං සත්තානං තණ්හාසංයෝජනානං සක්ඛාවතං සංසරතං දුක්ඛස්ස
අනනකිරියං වදාමි.

හොති ඛො සො භික්ඛුවෙ, සමයො යං මහාපඨවී උබ්බස්සති
විනස්සති න භවතී න කෙව්‍යං භික්ඛුවෙ, අවිජ්ජානීවරණානං
සත්තානං තණ්හාසංයෝජනානං සක්ඛාවතං සංසරතං දුක්ඛස්ස අනන-
කිරියං වදාමි.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛුවෙ සා ගද්දුලබ්ධො දුල්ලෙභ ඛිලෙ වා ථම්මෙ වා
උපනිබ්බෙඛො තමෙව ඛිලං වා ථම්මං වා අනුපරිබාවතී, අනුපරිවතනතී
ථවමෙව ඛො භික්ඛුවෙ අස්සුතවා පුපුරුජනො අරියානං අදස්සාචි
අරියබ්බමස්ස අකොච්ඡෙදො අරියබ්බමෙව අවිනිනො, සප්පරිසානං අදස්සාචි
සප්පරිසබ්බමස්ස අකොච්ඡෙදො සප්පරිසබ්බමෙව අවිනිනො, රූපං අතතතො
සමනුපස්සති. රූපවතනං වා අතතානං, අතනති වා රූපං රූපසමී වා
අතතානං.

වෙදනං -පෙ- සඤ්ඤං -පෙ- සංඛාරෙ -පෙ- විඤ්ඤාණං අතතතො
සමනුපස්සති. විඤ්ඤාණවතනං වා අතතානං අතනති වා විඤ්ඤාණං
විඤ්ඤාණසමී වා අතතානං. සො රූපඤ්ඤෙව අනුපරිබාවතී අනුපරි-
වතනතී. වෙදනඤ්ඤෙව අනුපරිබාවතී අනුපරිවතනතී, සඤ්ඤාඤ්ඤෙව
අනුපරිබාවතී අනුපරිවතනතී, සංඛාරෙයෙව අනුපරිබාවතී අනුපරි-
වතනතී. විඤ්ඤාණඤ්ඤෙව අනුපරිබාවතී අනුපරිවතනතී.

සො රූපං අනුපරිබාවං අනුපරිවතනං වෙදනං -පෙ- සඤ්ඤං -පෙ-
සංඛාරෙ -පෙ- විඤ්ඤාණං අනුපරිබාවං අනුපරිවතනං න පරිමුච්චති
රූපමා න පරිමුච්චති වෙදනාය න පරිමුච්චති සඤ්ඤාය න පරිමුච්චති
සංඛාරෙති න පරිමුච්චති විඤ්ඤාණමා න පරිමුච්චති ජාතියා ජරා-
මරණෙන තොකෙති පරිදෙවෙති දුක්ඛෙති දෙමනස්සෙති උපායාසෙති
න පරිමුච්චති දුක්ඛස්මාති වදාමි.

1. හොති සො - මජ්ඣං, ස්‍යා.

2. බ්‍රහ්මති - මජ්ඣං, ස්‍යා, PTS.

1. 2. 5. 7.

ගද්දුලබ්බේ සූත්‍රය

99. සැවැත්තුවර :

භගවතෙහි, ඔබ සසර අනවරාග්‍ර යැ. අවිද්‍යාව නිවරණ කොට ඇති තෘෂ්ණාව සංයොජන කොට ඇති භවයෙන් භවයට සංඛාවන කරන චක්‍රයේ ප්‍රතිසන්ධි විසින් සැරිසරන සත්ත්වයන්ගේ මුල් කෙළෙවර නො පෙනේ.

භගවතෙහි, යම් කලෙක මම මහපුත්‍රද සිංදේ ද, වියළේ ද, නො වේ ද, එ බඳු කලක් මම ම යැ. භගවතෙහි, අවිද්‍යාව නිවරණ කොට ඇති තෘෂ්ණාව සංයොජන කොට ඇති සංඛාවන සංසරණ කරන සත්ත්වයන්ගේ දුක් කෙළවර කිරීමක් මම නො ම කියමි.

භගවතෙහි, යම් කලෙක මම සිංහරු පර්වතරාජයා දූවේ ද, වැනසේ ද, නො වේ ද, එ බඳු කලක් මම ම යැ. භගවතෙහි, අවිද්‍යාව නිවරණ කොට ඇති තෘෂ්ණාව සංයොජන කොට ඇති දිව්‍ය සැරිසරන සත්ත්වයන්ගේ දුක කෙළවර කිරීමක් මම නො ම කියමි.

භගවතෙහි, යම් කලෙක මම උභයොලොව දූවේ ද, වැනසේ ද, නො වේ ද, එ බඳු කලක් මම ම යැ. භගවතෙහි, අවිද්‍යාව නිවරණ කොට ඇති තෘෂ්ණාව සංයොජන කොට ඇති දිව්‍ය සැරිසරන සත්ත්වයන්ගේ දුක කෙළවර කිරීමක් මම නො ම කියමි.

භගවතෙහි, බද්ධවීන් බැඳුණු ශුභකයෙක් දැඩි හුලක හෝ වැටකිලි මගින් බඳනා ලද්දේ යම්වෙසේ ඒ හුල මැ හෝ වැටි මැ හෝ වටාගෙන අනුව දිව්‍ය ද, අනුව පෙරළේ ද, භගවතෙහි, එමසෙයින් මැ ආර්යයන් නොදක්නා ආර්ය ධර්මයෙහි අදක්ම ආර්යධර්මයෙහි නොහික්මුණු සන්පුරුෂයන් මනා දක්නා සන්පුරුෂධර්මයෙහි අදක්ම සන්පුරුෂධර්මයෙහි නොහික්මුණු අශුභවත් පාපජ්ජන තෙවේ රූපය ආත්ම වශයෙන් හෝ ආත්මය රූපවත් කොට හෝ ආත්මයෙහි ලා රූපය හෝ රූපයෙහි ලා ආත්මය හෝ දකිමි.

වෙදනාව . . . සංඤ්ච . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤාය ආත්මය වශයෙන් හෝ ආත්මය විඤ්ඤාවන්ය යි හෝ ආත්මයෙහි විඤ්ඤාය ඇතැ යි හෝ විඤ්ඤායෙහි ආත්මය ඇතැ යි හෝ දකිමි. මෙ රූපය මැ අනුව දිව්‍යයි, රූපය මැ අනුව පෙරළෙයි. වෙදනාව ම අනුව දිව්‍යයි, වෙදනාව ම අනුව පෙරළෙයි. සංඤ්ච ම අනුව දිව්‍යයි, සංඤ්ච ම අනුව පෙරළෙයි, සංස්කාර මැ අනුව දිව්‍යයි, සංස්කාර මැ අනුව පෙරළෙයි. විඤ්ඤාය මැ අනුව දිව්‍යයි විඤ්ඤාය මැ අනුව පෙරළේ.

මේ රූපය අනුව දිව්‍යවන්නේ අනුව පෙරළෙන්නේ වෙදනාව . . . සංඤ්ච . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤාය අනුව දිව්‍යවන්නේ අනුව පෙරළෙන්නේ රූපයෙන් මනා මිඳෙයි, වෙදනාවෙන් නො මිඳෙයි, සංඤ්චෙන් නො මිඳෙයි, සංස්කාරයන් ගෙන් නො මිඳෙයි, විඤ්ඤායෙන් නො මිඳෙයි. ජාතියෙන් ජරාමරණයෙන් ශොකයෙන් පරිදෙවයෙන් කායික දුකෙන් දෙමනසින් දැඩි ආයාසයෙන් නො මිඳෙයි. (පස්කඳ) දුකින් නො මිඳේ යයි කියමි.

සුභවා ච බො භික්ඛවෙ, අරියසාවකො අරියානං දසසාවි
අරියධම්මස්ස කොච්ඤෙ අරියධම්මෙ සුචිතීනො සප්පරිසානං දසසාවි
සප්පරිසධම්මස්ස කොච්ඤෙ සප්පරිසධම්මෙ සුචිතීනො න රූපං අත්තනො
සමනුපස්සති න රූපවත්තං වා අත්තානං න අත්තති වා රූපං න
රූපස්මි වා අත්තානං, න වෙදනං -පෙ- න සඤ්ඤං -පෙ- න
සංඛාරෙ -පෙ- න විඤ්ඤාණං අත්තනො සමනුපස්සති න විඤ්ඤාණ
වත්තං වා අත්තානං න අත්තති වා විඤ්ඤාණං න විඤ්ඤාණස්මි වා
අත්තානං.

සො රූපං නානුපරිධාවති නානුපරිවත්තති. වෙදනං නානුපරි-
ධාවති නානුපරිවත්තති සඤ්ඤං -පෙ- සංඛාරෙ නානුපරිධාවති.
නානුපරිවත්තති. විඤ්ඤාණං නානුපරිධාවති නානුපරිවත්තති.

සො රූපං අනනුපරිධාවං අනනුපරිවත්තං වෙදනං -පෙ- සඤ්ඤං
-පෙ- සංඛාරෙ -පෙ- විඤ්ඤාණං අනනුපරිධාවං අනනුපරිවත්තං
පරිමුච්චති රූපමා පරිමුච්චති වෙදනාය, පරිමුච්චති සඤ්ඤාය, පරිමුච්චති
සංඛාරෙති, පරිමුච්චති විඤ්ඤාණමා, පරිමුච්චති ජාතියා ජරාමරණෙන
කොකෙති පරිදෙවෙති දුකෙති දෙමනස්සෙති උපායාසෙති පරිමුච්චති
දුක්ඛස්වාති වදාමිති.

1. 2. 5. 8.

දුතිය ගද්දුලබ්ධි සුත්තං

100. සාවජ්ඣයං :

අනම්මකොඤ්ඤායං භික්ඛවෙ, සංසාරො පුබ්බා කොච්ඤෙ න පඤ්ඤායති
අවිජ්ජාතිවර්ණානං සත්තානං තණ්හාසංයෝජනානං සක්ඛාවතං
සංසරතං. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, සා ගද්දුලබ්භො දළෙහ ඛිලෙ වා
ථමෙහ වා උපනිබ්භො සො ගච්ඡති චෙපි තමෙව ඛිලං වා ථමං වා
උපගච්ඡති¹. තිට්ඨති චෙපි තමෙව ඛිලං වා ථමං වා උපනිට්ඨති,
තිසීදති චෙපි තමෙව ඛිලං වා ථමං වා උපනිසීදති, නිපජ්ජති. චෙපි
තමෙව ඛිලං වා ථමං වා උපනිපජ්ජති.

“ඵවමෙව බො භික්ඛවෙ, අසසුතවා පුට්ඨජ්ජනො රූපං “ඵතං මම,
ඵසො’භමස්මි, ඵසො මෙ අත්තා”ති සමනුපස්සති. වෙදනං “ඵතං මම
-පෙ- සඤ්ඤං “ඵතං මම -පෙ- සංඛාරෙ “ඵතං මම -පෙ- විඤ්ඤාණං
“ඵතං මම ඵසො’භමස්මි, ඵසො මෙ අත්තා”ති සමනුපස්සති. සො
ගච්ඡති චෙපි ඉමෙව පඤ්චුපාදනකකිකෙ උපගච්ඡති. තිට්ඨති චෙපි
ඉමෙව පඤ්චුපාදනකකිකෙ උපනිට්ඨති, තිසීදති චෙපි ඉමෙව පඤ්චු-
පාදනකකිකෙ උපනිසීදති. නිපජ්ජති චෙපි ඉමෙව පඤ්චුපාදනකකිකෙ
උපනිපජ්ජති.

1. උපනිගච්ඡති - සිමු, සි 2.

මහණෙනි, ආර්යයන් දක්නාසුලු ආර්යාධර්මයෙහි දක්ෂ ආර්යාධර්මයෙහි භික්ෂුණු සන්පුරුෂයන් දක්නා සන්පුරුෂ ධර්මයෙහි දක්ෂ සන්පුරුෂ ධර්මයෙහි භික්ෂුණු ග්‍රාහවත් ආර්යශ්‍රාවක රූපය ආත්මය වශයෙන් නො දකියි, ආත්මය රූප ඇත්තෙකැ යි හෝ නො දකියි, ආත්මයෙහි රූපය ඇතැයි හෝ නො දකියි, රූපයෙහි ආත්මය ඇතැ යි හෝ නො දකියි. වෙදනාව . . . නො දකියි, සංඥාව . . . නො දකියි, සංස්කාර . . . නො දකියි, විඤ්ඤාන ආත්මය වශයෙන් නො දකියි, ආත්මය විඤ්ඤාන ඇත්තෙකැ යි හෝ නො දකියි, ආත්මයෙහි විඤ්ඤාන ඇතැ යි හෝ නො දකියි. විඤ්ඤානෙහි ආත්මය ඇතැ යි හෝ නො දකි.

හෙ රූපය අනුව නො දිවෙයි, නො පෙරළෙයි. වෙදනාව අනුව නො දිවෙයි, නො පෙරළෙයි. සංඥාව . . . සංස්කාරයන් අනුව නො දිවෙයි. නො පෙරළෙයි. විඤ්ඤාන අනුව නො දිවෙයි. නො පෙරළෙයි.

හෙ රූපය අනුව නො දිවෙන්නේ නො පෙරළෙන්නේ වෙදනාව . . . සංඥාව . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤාන අනුව නො දිවෙන්නේ අනුව නො පෙරළෙන්නේ රූපයෙන් මිදෙයි, වෙදනාවෙන් මිදෙයි, සංඥාවෙන් මිදෙයි, සංස්කාරයන් ගෙන් මිදෙයි, විඤ්ඤානෙන් මිදෙයි, ජාතියෙන් ජරාමරණයෙන් ශොකයෙන් පරිදෙවයෙන් කාශික දුකෙන් දෙමනසින් දැඩි ආයාසයෙන් මිදෙයි. (පස්කඳු) දුකින් මිදේ යයි කියමි යි.

1. 2. 5. 8.

දුක්ඛ ගද්දුලබ්ධි සූත්‍රය

100. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, මම සසර අනවරාග්‍ර යැ. අවිද්‍යාව නිවරණ කොට ඇති තෘප්තාව සංයෝජන කොට ඇති දිවෙන සැරිසරන සතුන්ගේ මුල් කෙළවර නො පැනෙයි. මහණෙනි, යම් සේ බලුදමින් බැලුණු ශුන්‍යයෙක් දැඩි හුලෙක හෝ වැඩෙන හෝ බඳනා ලද්දේ ද, ඉදින් හෙ යේ නම් ඒ හුල මැ හෝ වැඩ මැ හෝ ළඟට යෙයි. ඉදින් සිටි නම් ඒ හුල මැ හෝ වැඩ මැ හෝ ළඟ සිටියි. ඉදින් හිඳි නම් ඒ හුල මැ හෝ වැඩ මැ හෝ ළඟ හිඳියි. ඉදින් ලඟි නම් ඒ හුල මැ හෝ වැඩ මැ හෝ ළඟ ලගියි.

මහණෙනි, එලෙසින් ම අග්‍රාහවත් පෘථග්ජන තෙමේ රූපය “තෙල මාගේ ය. තෙල මම වෙමි. තෙල මාගේ ආත්ම ය යි දකි. වෙදනාව තෙල මාගේ යැ . . . සංඥාව තෙල මාගේ යැ . . . සංස්කාර තෙල මාගේ යැ . . . විඤ්ඤාන තෙල මාගේ යැ. තෙල මම වෙමි, තෙල මාගේ ආත්ම යයි දකියි. හෙ ඉදින් යේ නම් මේ පඤ්චොපාදන ස්කන්ධ වෙත මැ යෙයි, ඉදින් සිටි නම් මේ පඤ්චොපාදනස්කන්ධ වෙත මැ සිටියි, ඉදින් හිඳි නම් මේ පඤ්චොපාදනස්කන්ධ වෙත ම ඉදියි, ඉදින් හොචි නම් මේ පඤ්චොපාදන ස්කන්ධය වෙත මැ හොචි.

නසමානිත භික්කුවේ, භික්ඛුනා අභික්කණං¹ සකං විතතං පච්චවේක්ඛිතබ්බං දිඝරහනමිදං විතතං සංකිලිට්ඨං රුගෙන දෙසෙන මොභෙනාති. විතතසංකිලෙසා භික්කුවේ, සත්තා සංකිලිසුනති. විතතවොදනා සත්තා විසුජ්ඣනති, දිට්ඨං වො භික්කුවේ, චරණං නාම විතතනති?

එවමහනෙත,

නමි ඛො භික්කුවේ, චරණං² විතතං විතෙතනෙව විතතිතං තෙනාපි ඛො භික්කුවේ, චරණෙන විතෙතන විතතඤ්ඤෙව විතතතරං. නසමානිත භික්කුවේ, භික්ඛුනා අභික්කණං සකං විතතං පච්චවේක්ඛිතබ්බං. “දිඝරහනමිදං විතතං සංකිලිට්ඨං රුගෙන දෙසෙන මොභෙනා”ති. විතතසංකිලෙසා භික්කුවේ, සත්තා සංකිලිසුනති. විතතවොදනා සත්තා විසුජ්ඣනති.

නාසං භික්කුවේ, අඤ්ඤං එකතිකායමපි සම්භූපසාමි, එවං විතතං යථසිදං භික්කුවේ, තීරච්ඡානගතා පාණා. තෙපි ඛො භික්කුවේ, තීරච්ඡානගතා පාණා විතෙතනෙව විතතිතා,³ තෙහිපි ඛො භික්කුවේ, තීරච්ඡානගතෙහි පාණෙහි විතතඤ්ඤෙව විතතතරං. නසමානිත භික්කුවේ, භික්ඛුනා අභික්කණං⁴ සකං විතතං පච්චවේක්ඛිතබ්බං. “දිඝරහනමිදං විතතං සංකිලිට්ඨං රුගෙන දෙසෙන මොභෙනා”ති. විතතසංකිලෙසා භික්කුවේ, සත්තා සංකිලිසුනති. විතතවොදනා සත්තා විසුජ්ඣනති.

සෙය්‍යථාපි භික්කුවේ, රජකො වා විතතකාරකො වා සති රජනාය වා ලාබාය වා භලිද්දියා වා නිලාය වා⁵ මඤ්ඤට්ඨාය වා සුපරිමට්ඨො⁶ වා එලකො භිතතියා වා දුස්සපටෙ වා ඉඤ්ඤරූපං වා පුරිතරූපං වා අනිතිමවිනෙය්‍ය සබ්බභගපච්චභගං. එවමෙව ඛො භික්කුවේ, අසුභවා පුප්ථජ්ඣො රූපඤ්ඤෙව අනිතිබ්බතෙතනො අනිතිබ්බතෙතති. වෙදනඤ්ඤෙව - පෙ - සඤ්ඤඤෙව - සංකාරෙයෙව - විඤ්ඤණංයෙව අනිතිබ්බතෙතනො අනිතිබ්බතෙතති.

නං කිමඤ්ඤෙව භික්කුවේ, රූපං නිච්චං වා අනිච්චං වාති?

අනිච්චං භනෙත - පෙ -.

වෙදනා - පෙ - සඤ්ඤා - පෙ - සංකාරා - පෙ - විඤ්ඤණං නිච්චං වා අනිච්චං වාති?

අනිච්චං භනෙත - පෙ -.

නසමානිත භික්කුවේ එවං පසං - පෙ - නාපරං ඉක්ඛානායති පජානාතිති.

1. භික්කුවේ අභික්කණං - මජ්ඣං, සූ. 2.

2. චරණං නාම, මජ්ඣං, සූ. PTS

3. විතතනා - සි. 2 PTS

4. භික්කුවේ අභික්කණං - මජ්ඣං, සූ.

5. පනිලියා වා - මජ්ඣං, සි. 2.

6. මඤ්ඤට්ඨාය - මජ්ඣං, මඤ්ඤට්ඨාය - PTS

7. සුපරිමට්ඨො - මජ්ඣං, PTS

මහණෙනි, එ හෙයින් මහණහු විසින් “මේ සිත දිගුකලක් මුළුල්ලෙහි රාගයෙන් ද්වේෂයෙන් මොහයෙන් සකිලිවී ය”යි සිය සිත නිතර පස්විකියයුතු යි. මහණෙනි, සිත සකලෙසේ විමෙන් සත්ත්වයෝ කෙලෙසෙති. සිත පිරිසිදු විමෙන් සත්ත්වයෝ පිරිසිදු වෙති. මහණෙනි, නොප විසින් වරණ නම් චිත්‍රය දක්නා ලද ද ?

වහන්ස, එසේ යැ.

මහණෙනි, ඒ වරණචිත්‍රය ද සිතින් ම විසිතුරු කරන ලද යැ, මහණෙනි, ඒ වරණ චිත්‍රයට ද වඩා සිත ම ඉතා විසිතුරු යි. මහණෙනි, එ හෙයින් මෙහි ලා මහණහු විසින් “මේ සිත දිගුකලක් මුළුල්ලෙහි රාගයෙන් ද්වේෂයෙන් මොහයෙන් සකිලිවී ය යි නිතොර සිය සිත පස්විකියයුතු යැ. මහණෙනි, සිත සකිලිවී විමෙන් සත්ත්වයෝ කෙලෙසෙති. සිත පිරිසිදු විමෙන් සත්ත්වයෝ පිරිසිදු වෙති.

මහණෙනි, මේ තිරිසන්ගත ප්‍රාණිහු යම් බඳු වෙන් ද මහණෙනි, එසේ විසිතුරු වූ අන් එක ද සමූහයක් මට නො දකිමි. මහණෙනි, ඒ තිරිසන් ගත ප්‍රාණිහු ද සිතින් ම විසිතුරු වූහ. මහණෙනි, ඒ තිරිසන්ගත ප්‍රාණින්ට ද වඩා සිත ම ඉතා විසිතුරු යැ. මහණෙනි, එ හෙයින් මෙහි ලා මහණහු විසින් මේ සිත දිගුකලක් මුළුල්ලෙහි රාගයෙන් ද්වේෂයෙන් මොහයෙන් සකිලිවී ය යි නිතොර සිය සිත පස්විකියයුතු යැ. මහණෙනි, සිත කෙලෙසි මෙන් සත්ත්වයෝ කෙලෙසෙති. සිත පිරිසිදු විමෙන් සත්ත්වයෝ පිරිසිදු වෙති.

මහණෙනි, යටසේ, රජකයෙක් වච්චයි සිත්තරෙක් වච්චයි, රඳන් හෝ ලතු හෝ රන්වන් පැහැය හෝ නිල්පැහැය හෝ මදට හෝ ඇති කල්හි වැනවින් මට වූ පුවරුවෙක හෝ බිතෙක හෝ රෙදිවෙක හෝ සියලු අභ්‍යයහ ඇති ඉතිරි රුවක් වච්චයි පුරුප රුවක් වච්චයි මවන්තෝ ද ? මහණෙනි, එසෙයින් මැ අග්‍රැවන් පාඨග්ජන නිපදවන්තෝ රූපය මැ නිපදවයි. වෙදනාව මැ . . . සංඥාව මැ . . . සංස්කාර මැ . . . නිපදවන්තෝ විඤ්ඤාය ම නිපදවයි.

මහණෙනි, ඒ කිමැ යි හිනිවූ ද ? රූපය නිත්‍ය හෝ වේ ද ? අනිත්‍ය හෝ වේ ද ? යි.

වහන්ස, අනිත්‍ය ය . . .

වෙදනාව . . . සංඥාව . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤාය නිත්‍ය හෝ වේ ද ? අනිත්‍ය හෝ වේ ද ? යි.

වහන්ස, අනිත්‍ය ය. . .

මහණෙනි එ හෙයින් මෙහි ලා මෙසේ දක්නා . . . මේ බැව් පිණිස අන්කියෙක් නැතැයි දැනගනී.

1. 2. 5. 9.

වාසිපටොපම සූතනං

101. සාවජ්ඣයං :

ජානතො'හං හික්කවෙ, පස්සතො ආසවානං බයං වදාමි.
නො අජානතො නො අපස්සතො.

කිඤ්ච හික්කවෙ, ජානතො කිං පස්සතො ආසවානං බයො
හොති :

ඉති රූපං ඉති රූපස්ස සමුදයො ඉති රූපස්ස අත්ථගමො, ඉති
වේදනා - පෙ - ඉති සංඤ්ඤා - ඉති සංඛාරං - ඉති විඤ්ඤාණං ඉති
විඤ්ඤාණස්ස සමුදයො ඉති විඤ්ඤාණස්ස අත්ථගමොති. එවං බො
හික්කවෙ, ජානතො එවං පස්සතො ආසවානං බයො හොති.

භාවනානුයොගමනනුයුත්තස්ස හික්කවෙ, හික්කුනො විහරතො.
කිඤ්චා'පි එවං ඉවජ් උපපජේය්‍ය : “අහො වත මෙ අනුපාදය
ආසවෙහි විතතං විමුච්චෙය්‍යා”ති, අථ බවස්ස නෙව අනුපාදය ආසවෙහි
විතතං විමුච්චති.

තං කිස්ස හෙතු,

කිස්ස අභාවිතතතා?

අභාවිතතතා තිස්ස චචන්දියං.

අභාවිතතතා චතුත්තං සතිපට්ඨානානං, අභාවිතතතා චතුත්තං
සම්මප්පධානානං, අභාවිතතතා චතුත්තං ඉද්ධිපාදනං, අභාවිතතතා
පඤ්චනනං ඉද්ධියානං, අභාවිතතතා පඤ්චනනං බලානං, අභාවිතතතා
සත්තනනං බොජ්ඣංගනං, අභාවිතතතා අරියස්ස අට්ඨබ්බිකස්ස
මග්ගස්ස.

සෙත්ථාපි හික්කවෙ, කුකකුටියා අණ්ඨානි අට්ඨ වා දස වා
ආදස වා තානස්ස කුකකුටියා න සම්මා අභිසංඝිතානි න සම්මා
පරිසෙදිතානි න සම්මා පරිභාවිතානි. කිඤ්චා'පි තස්සා කුකකුටියා එවං
ඉවජ් උපපජේය්‍ය : “අහො වත මෙ කුකකුටිපොතකා පාදනබසිබාය
වා මුඛතුණ්ඩකෙන වා අණ්ඩකොසං පදලොචා සොඤ්චනා අභිනිබ්බි-
ජේය්‍යස්ස”නති. අථ බො අභබ්බා'ව තෙ කුකකුටිපොතකා පාදනබසිබාය
වා මුඛතුණ්ඩකෙන වා අණ්ඩකොසං පදලොචා සොඤ්චනා
අභිනිබ්බිජ්ඣං.

තං කිස්ස හෙතු?

තථා හි පන හික්කවෙ, කුකකුටියා අණ්ඨානි අට්ඨ වා දස වා
ආදස වා තානි කුකකුටියා න සම්මා අභිසංඝිතානි න සම්මා
පරිසෙදිතානි න සම්මා පරිභාවිතානි.

එවමෙව බො හික්කවෙ, භාවනානුයොගමනනුයුත්තස්ස හික්කුනො
විහරතො කිඤ්චාපි එවං ඉවජ් උපපජේය්‍ය : “අහො වත මෙ
අනුපාදය ආසවෙහි විතතං විමුච්චෙය්‍යාති. අථ බවස්ස නෙව අනුපාදය
ආසවෙහි විතතං විමුච්චති.

1. 2. 5. 9.
වාසිජටොපම සූත්‍රය

101. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, මම දන්නා දක්නා පුහුල්හට ආප්‍රවක්ෂය කියමි. නො දන්නාහට නො කියමි, නො දක්නාහට නො කියමි.

මහණෙනි, කුමක් දන්නා කුමක් දක්නා පුහුල්හට ආප්‍රවක්ෂය වේ යැ යත් :

රූපය මෙසේ යැ, රූපසමුදය (-හට ගැනීම) මෙසේ යැ, රූප අස්තංගමය (-අභාවය) මෙසේ යැ. වේදනාව මෙසේ යැ. . . සංඤ්ච මෙසේ යැ. . . සංස්කාර මෙසේ යැ. . . විඤ්ඤාය මෙසේ යැ. විඤ්ඤායාගේ හටගැනීම මෙසේ යැ, විඤ්ඤායාගේ අස්තංග මය මෙසේ යි. මහණෙනි, මෙසේ දන්නා මෙසේ දක්නා පුහුල්හට ආප්‍රවක්ෂය වේ.

භාවනානුයෝගයෙහි යෙදී වාස කරන මහණහට “මාගේ සිත උපාදාන විසින් ග්‍රහණය නො කොට ආප්‍රවයන්ගෙන් මිඳෙන් නම් වනා”යි ඉදින් මෙබඳු රිසියෙක් උපදනේ ද, එසේ නමුත් ඔහුගේ සිත උපාදාන විසින් ග්‍රහණය නො කොට ආප්‍රවයන් ගෙන් නො මිඳෙයි.

ඒ කවර හෙයින්ද යත් :

නො වඩනා ලද හෙයින්ද යි කියයුතු යි.

කුමක් නො වඩනාලද හෙයින්ද යත් :

සතර සතිපට්ඨාන නො වඩනාලද හෙයින්ද, සතරසම්මප්පධාන නො වඩනා ලද හෙයින්ද, සතර ඉද්ධිපාද නො වඩනාලද හෙයින්ද, පඤ්චේන්ද්‍රිය නො වඩනා ලද හෙයින්ද. පඤ්චබල නො වඩනාලද හෙයින්ද, සත්ත බොජ්ඣංග නො වඩනා ලද හෙයින්ද, ආර්යඅෂ්ටාංගික මාර්ගය නො වඩනා ලද හෙයින්ද.

මහණෙනි, යම්කිසිකිසියකගේ බිජුවටහු අටක් හෝ දශයක් හෝ දෙදළාසෙක් හෝ වෙන් ද, කිකිළිය විසින් ඒ මතුයෙහි ලැගැ මොනොවට නො රක්නා ලද්දහු මොනොවට උණුසුම් නො ගත්වන ලද්දහු මොනොවට කුකුළගද නො ගත්වන ලද්දහු වෙති. ඒ කිකිළියට “මාගේ කුකුළු පැටවු පානියසිළින් හෝ චූවතුඩින් හෝ බිජුවට පළා ගෙන සුවසේ නික්මෙන්නාහු නම් මැනවැ”යි ඉදින් මෙ බඳු ආශාවක් උපදනේ ද ? එහෙත් ඒ කුකුළු පැටවු පානියසිළින් හෝ චූවතුඩින් හෝ බිජුවට පළා ගෙන සුවසේ නික්මෙන්නට අසමත්හු මැයි.

ඒ කුම හෙයින්ද යත් :

මහණෙනි ඒ එසේ මැ යි. අටක් වූ හෝ දශයක් වූ හෝ දෙදළාසක් වූ හෝ කිකිළිය ගේ ඒ බිජුවටහු කිකිළිය විසින් මැනවින් නොලඟින ලද්දහු යැ, මැනවින් උණුසුම් නොගත්වන ලද්දහු යැ, මැනවින් නොවඩන ලද්දහු යි. (එහෙයින්).

මහණෙනි, එසෙයින් ම භාවනානුයෝගී වැ වෙසෙන මහණහට “මා සිත උපාදාන රහිත ව ආප්‍රවයන් කෙරෙන් මිඳෙන් නම් මැනවැ”යි කෙසේ හෝ මෙ බඳු ආශාවක් උපදනේ ද, එහෙත් ඔහුගේ සිත උපාදාන රහිත ව ආප්‍රවයන් කෙරෙන් නො මැ මිඳෙයි.

තං කිංසු හෙතු?

අභාවිතතානිස්ස වචනිතං.

කිංසු අභාවිතතා :

අභාවිතතා වතුනං සතිපට්ඨානානං අභාවිතතා වතුනං සම්මපට්ඨානානං අභාවිතතා වතුනං ඉද්ධිපාදානං අභාවිතතා පඤ්චනං ඉන්ද්‍රියානං අභාවිතතා පඤ්චනං බලානං අභාවිතතා සත්තනං බොජ්ඣබ්‍යානං අභාවිතතා අරියස්ස අට්ඨබ්බිකස්ස මග්ගස්ස.

භාවනානුයෝගමනුස්ථතස්ස භික්ඛවෙ, භික්ඛනො විහරතො කිංඤ්චාපි න එවං ඉච්ඡා උපපජ්ජෙය්‍ය, ‘අහො වත මෙ අනුපාදාය ආසවෙහි විතතං විමුච්චෙය්‍යාති, අථ ඛෙස්ස අනුපාදාය ආසවෙහි විතතං විමුච්චති.

තං කිංසු හෙතු?

භාවිතතානිස්ස වචනිතං.

කිංසු භාවිතතා :

භාවිතතා වතුනං සතිපට්ඨානානං භාවිතතා වතුනං ඉද්ධිපාදානං භාවිතතා පඤ්චනං ඉන්ද්‍රියානං භාවිතතා පඤ්චනං බලානං භාවිතතා සත්තනං බොජ්ඣබ්‍යානං භාවිතතා අරියස්ස අට්ඨබ්බිකස්ස මග්ගස්ස.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, කුකකුට්ඨො අණ්ඩාති අට්ඨ වා දස වා ද්වාදස වා නානස්ස කුකකුට්ඨො සම්මා අභිසංඝිතාති, සම්මා පරිසෙදිතාති සම්මා පරිභාවිතාති. කිංඤ්චාපි තස්සා කුකකුට්ඨො න එවං ඉච්ඡා උපපජ්ජෙය්‍ය : “අහො වත මෙ කුකකුට්ඨොනං පාදනබ්බිබ්බාය වා මුඛතුණ්ඩකෙන වා අණ්ඩකොසං පදලොචා සොඤ්චා අභිනිබ්බි-ජ්ජෙය්‍යස්ස”නති. අථ ඛො භබ්බාව හෙ කුකකුට්ඨොනං පාදනබ්බිබ්බාය වා මුඛතුණ්ඩකෙන වා අණ්ඩකොසං පදලොචා සොඤ්චා අභිනිබ්බිජ්ජන්තුං.

තං කිංසු හෙතු?

තථා හි පන භික්ඛවෙ, කුකකුට්ඨො අණ්ඩාති අට්ඨ වා දස වා ද්වාදස වා නානස්ස කුකකුට්ඨො සම්මා අභිසංඝිතාති සම්මා පරිසෙදිතාති සම්මා පරිභාවිතාති.

එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භාවනානුයෝගමනුස්ථතස්ස භික්ඛනො විහරතො කිංඤ්චාපි න එවං ඉච්ඡා උපපජ්ජෙය්‍ය : “අහො වත මෙ අනුපාදාය ආසවෙහි විතතං විමුච්චෙය්‍යාති, අථ ඛෙස්ස අනුපාදාය ආසවෙහි විතතං විමුච්චති.

තං කිංසු හෙතු?

භාවිතතානිස්ස වචනිතං.

ඒ කවර හෙයින් යත් :

නොවඩන ලද බැවින් යි කියයුතු වෙයි.

කුමක් නොවඩනා ලද බැවින් යත් :

සතරසතීපටියාන නොවඩන ලද බැවින් සතරසතීපටීපටියාන නොවඩන ලද බැවින්, සතරඉද්ධිපාද නොවඩන ලද බැවින්, පඤ්චෙන්ද්‍රිය නොවඩන ලද බැවින්, පඤ්චබල නොවඩන ලද බැවින්, සත්තබොජ්ඣංග නොවඩන ලද බැවින්, ආයතීභ්වයාධික මාර්ගය නොවඩන ලද බැවිනි.

මහණෙනි, භාවනානුයෝගී වැ වෙසෙන මහණුට “මා සිත උපාදාන රහිත වැ ආප්‍රවයන් කෙරෙන් විදෙන්තේ නම් මැනවැ” යි ඉදින් මෙ බදු ආශාවක් නූපදනේ ද? එහෙත් ඔහුගේ සිත උපාදාන රහිත වැ ආප්‍රවයන් කෙරෙන් විදෙයි.

ඒ කවර හෙයින් යත් :

වඩන ලද බැවින් යි කියයුතු වෙයි.

කුමක් වඩන ලද බැවින් යත් :

සතර සිව්වන් වඩන ලද බැවින්, සතර සම්මිපටියාන වඩනා ලද බැවින්, සිවුඉද්ධිපාද වඩන ලද බැවින්, පසිඳුරන් වඩන ලද බැවින්, පස්බලන් වඩන ලද බැවින්, සත්තබොජ්ඣංග වඩන ලද බැවින්, අරිභවගිග වඩන ලද බැවිනි.

මහණෙනි, යම්කිසිකිසියකගේ බිජුවටුනු අවෙක් හෝ දශයක් හෝ දෙළයක් හෝ වෙන් ද, ඒවා කිසිකිසිය විසින් මැනවින් ලගිනා ලද්දහු මැනවින් උණුසුම් ගන්වන ලද්දහු මැනවින් වඩන ලද්දහු වෙන් ද, ඒ කිසිකිසියට මාගේ කුකුළුපැවුනු පානියසිළින් හෝ, ද්‍රවකුඩින් හෝ බිජුවට පළා ගෙන සුවයේ නික්මෙන්නාහු නථ මැනවැ” යි ඉදින් මෙ බදු ආශාවක් නූපදනේ ද, එහෙත් ඒ කුකුළුපැවුනු පානියසිළින් හෝ ද්‍රවකුඩින් හෝ බිජුවට පළාගෙන සුවයේ නික්මෙන්නට සමර්ථහු මැ යි.

එ කවර හෙයින් යත් :

මහණෙනි, ඒ එයේ මැ යි. අටක් වූ හෝ දශයක් වූ හෝ දෙළයක් වූ හෝ කිසිකිසියගේ ඒ බිජුවටුනු කිසිකිසිය විසින් මැනවින් ලගින ලද්දෝ මැනවින් උණුසුම් ගන්වන ලද්දෝ මැනවින් වඩන ලද්දෝ වන්නාහු ය. (එහෙයින්)

මහණෙනි, එසෙයින් මැ භාවනානුයෝගී වැ වෙසෙන මහණුට “මා සිත උපාදාන රහිත ව ආප්‍රවයන් ගෙන් විදෙන්තේ නම් මැනවැ යි. ඉදින් මෙ බදු ආශාවක් නූපදනේ ද, එහෙත් ඔහු සිත උපාදාන රහිත ව ආප්‍රවයන් කෙරෙන් විදෙයි.

ඒ කුම හෙයින් යත් :

වඩන ලද බැවින් යි කියයුතු වෙයි.

කිසිම භාවිතතතා?

භාවිතතතා: චතුරතාං සත්පට්ඨානානං භාවිතතතා: චතුරතාං සමමපඨානානං භාවිතතතා: චතුරතාං ඉද්ධිපාදානං භාවිතතතා: පඤ්චනං ඉන්ද්‍රියානං භාවිතතතා: පඤ්චනං ඛ්‍යානං භාවිතතතා: සත්තනං බොජ්ඣංගිනානං භාවිතතතා: අරියස්ස අට්ඨබ්බිකස්ස මගස්ස.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, පලගණ්ඨස්ස වා පලගණ්ඨකෙනවාසිස්ස වා වාසිජටෙ දිස්සනෙන වා අඛ්‍යුලීපදානි¹ දිස්සනති අඛ්‍යුලීපදා², නො ච බවස්ස ඵලං ඤාණං හොති; “ඵත්තකං චත³ මෙ අජ්ජ වාසිජටං බිණං ඵත්තකං භියොසා, ඵත්තකං පරෙ”ති.* අථ බවස්ස බිණෙ බිණංතෙව ඤාණං හොති.

ඵවමෙව බො භික්ඛවෙ, භාවනානුයොගමනුස්ථතස්ස භික්ඛුනො විහරතො කිඤ්චාපි න ඵලං ඤාණං හොති: “ඵත්තකං චත මෙ අජ්ජ අසවානං බිණං, ඵත්තකං භියොසා, ඵත්තකං පරෙ”ති. අථ බවස්ස බිණෙ බිණංතෙව ඤාණං හොති

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, සාමුද්දිකාය නාමාය වෙනතබ්බිනබ්බාය ජමාසානි⁴ උදකෙ පරියාදාය⁵ හෙමනතිකෙන⁶ ඵලං උකඛිතතාය වාතාතපපරෙතානි බ්බිනානි, තානි පාවුස්සකෙන මෙසෙන අභිපප-
වුට්ඨානි⁷ අපකසිරෙන පටිපසස්සමනනි පුත්තානි භවන්ති.

ඵවමෙව බො භික්ඛවෙ, භාවනානුයොගමනුස්ථතස්ස භික්ඛුනො විහරතො අපකසිරෙනෙව සංඤ්ඤාජනානි පටිපසස්සමනනි, පුත්තානි භවන්ති.

1. 2. 5. 10.

අනිච්චසංඤ්ඤා සුත්තං

102. සාවජ්ඣයං :

අනිච්චසංඤ්ඤා භික්ඛවෙ, භාවනා බහුලිකතා සබ්බං කාමරුහං පරියාදිගති. සබ්බං රූපරුහං පරියාදිගති. සබ්බං භවරුහං පරියාදිගති. සබ්බං අවිජ්ජං පරියාදිගති. සබ්බං අසම්මානං පරියාදිගති, සමුහනති⁸.

1. අඛ්‍යුලීපදානි - සිමු.
2. අඛ්‍යුලීපදා - මජ්ඣං,
3. ඵත්තකං වා - සිමු, ස්වා
- * අයං පාඨො ‘මජ්ඣං’ පොත්තකෙන න දිස්සනෙ
4. වස්සමාසානි - මජ්ඣං
5. පරියොදාතාය - සි 2
6. හෙමනතිකෙ - මජ්ඣං
7. අභිපපවට්ඨා - සි 2
8. අසම්මානං සමුහනනි - මජ්ඣං.

කුමක් වඩන ලද බැවින් යත් :

සතර සිව්වත් වඩන ලද බැවින්. සිවුසමසතර වඩන ලද බැවින්. සිවුදසා වඩන ලද බැවින්. පසිඳුරන් වඩන ලද බැවින්. පස්බලන් වඩන ලද බැවින්. සත්බොජන වඩන ලද බැවින්. අර්ථවත්වන වඩන ලද බැවින්.

මහණෙනි, යම්සේ වඩුවකුගේ හෝ වඩු අතවැස්සකුගේ හෝ වැට්ටෙහි ඇතිලි සටහන් හෝ මහපටුහිලි සටහන් හෝ දක්නා ලැබේ ද, ඔහුට : “ මාගේ වැට්ට අද මෙ පමණ ගෙවිණි. ඊයේ මෙ පමණ ගෙවිණි, පෙර දවස මෙ පමණ ගෙවිණි ”යි මෙසේ දැනීම නො ද වෙයි. එතෙකු වුවත් ගෙවුණු කල්හි ගෙවුණේ ම යයි දැනුම ඔහුට වෙයි.

මහණෙනි, එසෙයින් ම භාවනානුයෝගී වැ වෙසෙන මහණහුට : “මාගේ ආප්‍රවයන් ගෙන් අද මෙ තෙක් ගෙවිණි, ඊයේ මෙතෙක් ගෙවිණි, පෙර දවස මෙතෙක් ගෙවිණි”යි ඉදින් මෙ බඳු දැනීමක් නො වෙයි. එහෙත් ඔහුට ක්ෂය වූ කල්හි ක්ෂය වූයේ ම යයි දැනුම වෙයි.

මහණෙනි, වේවැල්බැඳුමෙන් බඳනා ලද යමක් දියෙහි රැඳුණු හිමක්කල ගොඩට නහන ලද මුහුදෙහි වූ නැවක අවුසුලුහින් පහළ බැඳුම් වේ ද, ඒ බන්ධනයෝ වැසිකල මෙසෙයන් වෙසෙයින් තෙමුණාහු පහසුවෙන් දුබල වෙති. දිරායෙති.

මහණෙනි, එසෙයින් ම භාවනානුයෝගයෙහි යෙදී වෙසෙන මහණහුගේ සංයෝජනයෝ නිදුකින් ම යන්හිදෙති. දිරායෙති යි. (නො පැනෙන බවට යෙති.)

1. 2. 5. 10.

අනිච්චසංස්ඤා සූත්‍රය

102. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, භාවන වූ බහුලිකෘත වූ අනිච්චසංස්ඤාව සියලු කාමරාගය ගෙවයි. සියලු රූපරාගය ගෙවයි. සියලු භවරාගය ගෙවයි. සියලු අවිද්‍යාව ගෙවයි. සියලු අස්මිමානය ගෙවයි, නසයි.

සෙයසථාපි භික්ඛවෙ, සරදසමයෙ කසාකො මහානඛගලෙන කසනො, සබ්බානි මූලසන්නානකානි සමපදලෙනො, කසති. එවමෙව බො භික්ඛවෙ, අනිච්චසඤ්ඤා භාවිතා බහුලිකතා සබ්බං කාමරුගං පරියාදියති. සබ්බං රූපරුගං පරියාදියති. සබ්බං භවරුගං පරියාදියති. සබ්බං අවිජ්ජං පරියාදියති. සබ්බං අසම්මානං පරියාදියති, සමුගනති.

සෙයසථාපි භික්ඛවෙ, බබ්බජ්ජායකො බබ්බජං ලාභිත්වා අග්ගෙ ගගෙත්වා ඔබ්බුතානි නිඤ්ඤානානි නිපෙථාටෙති, එවමෙව බො භික්ඛවෙ, අනිච්චසඤ්ඤා භාවිතා සබ්බං කාමරුගං -පෙ- සමුගනති.

සෙයසථාපි භික්ඛවෙ, අමුට්ඨිකේයා වණ්ටවජ්ජනාය යාති තත්‍ර අමොති වණ්ටපනිබ්බානි¹ සබ්බානි තානි තදනවයානි² භවනති. එවමෙව බො භික්ඛවෙ, අනිච්චසඤ්ඤා භාවිතා බහුලිකතා සබ්බං කාමරුගං -පෙ- සමුගනති.

සෙයසථාපි භික්ඛවෙ, කුටාගාරස්ස යා කාචි ගොපානසීයො සබ්බා තා කුටඛගමා කුටතින්නා කුටසමොසරණා, කුටං තාසං අග්ගමකතායති. එවමෙව බො භික්ඛවෙ, අනිච්චසඤ්ඤා භාවිතා -පෙ- සමුගනති.

සෙයසථාපි භික්ඛවෙ, යෙ කෙවි මූලගඤ්ඤා කාලානුසාරී³. තෙසං අග්ගමකතායති, එවමෙව බො භික්ඛවෙ, අනිච්චසඤ්ඤා භාවිතා -පෙ- සමුගනති.

සෙයසථාපි භික්ඛවෙ, යෙ කෙවි සාරගඤ්ඤා ලොභිතවඤ්ඤා තෙසං අග්ගමකතායති, එවමෙව බො භික්ඛවෙ, අනිච්චසඤ්ඤා භාවිතා -පෙ- සමුගනති.

සෙයසථාපි භික්ඛවෙ, යෙ කෙවි පුප්ඵගඤ්ඤා විසසිකං තෙසං අග්ගමකතායති, එවමෙව බො භික්ඛවෙ අනිච්චසඤ්ඤා භාවිතා -පෙ- සමුගනති.

සෙයසථාපි භික්ඛවෙ, යෙ කෙවි කුඛ්ඛරුජානො⁴ සබ්බෙ තෙ රඤ්ඤා චක්කවත්තිස්ස අනුයුජනා භවනති. රුජා තෙසං චක්කවත්ති අග්ගමකතායති, එවමෙව බො භික්ඛවෙ, අනිච්චසඤ්ඤා භාවිතා -පෙ- සමුගනති.

සෙයසථාපි භික්ඛවෙ, යා කාචි තාරකරූපානං පභා සබ්බා තා චන්දිමප්පභාය කල්‍යාණාග්ගනති සොළසිං, චන්දප්පභා තාසං අග්ගමකතායති. එවමෙව බො භික්ඛවෙ, අනිච්චසඤ්ඤා භාවිතා -පෙ- සමුගනති.

1. වණ්ටපනිබ්බානි - ස්වා.
2. තත්තවයානි - ස්වා.
3. කාලානුසාරී ගඤ්ඤා - මජ්ඣ.
4. කුඛ්ඛරුජානො - ස්වා.

මහණෙනි, යම්සේ ගොවියෙක් සරත්කල මහනඟුලෙන් යාත්තේ පැතිර සිටි සියලු මුල් සිඳිවිත් සා ද, මහණෙනි, එසෙයින් ම අනිච්චසඤ්ඤාව වඩනා ලද්දී බහුල කරන ලද්දී සියලු කාමරාගය ගෙවයි. සියලු රූපරාගය ගෙවයි. සියලු භවරාගය ගෙවයි. සියලු අවිද්‍යාව ගෙවයි. සියලු අස්මිමානය ගෙවයි, නසයි.

මහණෙනි, යම්සේ බබ්බස්නණ කපන්නෙක් බබ්බස්නණ කපා අගින් ගෙන යටට සලා ද, පොළා ද, පොළා පසෙක දමා ද, මහණෙනි, එසෙයින් ම භාවිත බහුලිකාන අනිච්ච සංඤ්ඤාව සියලු කාමරාගය . . . නසයි.

මහණෙනි, යම්සේ අබ්බකැනෙක තුවටු සිඳි කල්හි එහි යට තුවටුයෙහි බැඳුණු අඟි වේ නම් ඒ සියල්ල එය අනුව පවත්නේ (පතනය) වේ ද මහණෙනි, එසෙයින් ම . . . නසයි. භාවිත බහුලිකාන අනිත්‍යසංඤ්ඤාව සියලු කාමරාගය . . . නසයි.

මහණෙනි, කුච්ඡෙයෙක යම්කිසි ගොනැස්හු වෙද්ද ඒ සියල්ලෝ කැණිමඩලට ගියාහු කැණිමඩලට නැමුණාහු කැණිමඩල අනුව පැතිර සිටියාහු වෙන් ද කැණිමඩල ඔවුන්ට අග්‍ර යයි කියනු ලැබෙයි. මහණෙනි, එසෙයින් ම භාවිත අනිච්චසඤ්ඤාව . . . නසයි.

මහණෙනි, යම්සේ යම් කිසි මූලගන්ධයෝ වෙද්ද ? කච්ඡගිල්ගඳ ඔවුන්ට අග්‍ර යයි කියනු ලැබෙයි, මහණෙනි, එසෙයින් ම භාවිත අනිච්චසඤ්ඤාව . . . නසයි.

මහණෙනි, යම්සේ යම් කිසි හරගඳහු වෙද්ද ? රත්සලුන් ඔවුන්ට අග්‍ර යයි කියනු ලැබේ. මහණෙනි, එසෙයින් ම භාවිත අනිච්චසඤ්ඤාව . . . නසයි.

මහණෙනි, යම්සේ යම් කිසි මල්ගඳහු වෙද්ද ? දැසමන් ඔවුන්ට අග්‍ර යයි කියනු ලැබෙයි. මහණෙනි, එසෙයින් ම අනිච්චසඤ්ඤාව වඩන ලද්දී . . . නසයි.

මහණෙනි, යම්සේ යම් කිසි කුඩා රජහු වෙද්ද ? ඒ සියල්ලෝ සක්විති රජුට අනුකූල වූවාහු වෙන්, සක්විතිරජ ඔවුන්ට අග්‍ර යයි කියනු ලැබෙයි, මහණෙනි, එසෙයින් ම භාවිත අනිච්චසඤ්ඤාව . . . නසයි.

මහණෙනි, යම්සේ තාරක රූපයන්ගේ යම්කිසි කැලෑව වේ ද ඒ සියලු කැලෑම් සඳ කැලෑම්හි පසාලොස් වන කලාවක් නො අගි ද, සඳ කැලෑම් ඔවුන්ට අග්‍ර යයි කියනු ලැබෙයි. මහණෙනි, එසෙයින් ම භාවිත අනිච්චසඤ්ඤාව . . . නසයි.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, සරදසමයෙ විද්ධෙ විගතවලාභකෙ දෙවෙ ආදිවෙවා නහං අබ්භුසසුකකමානො¹ සබ්බං ආකාසගතං නමගතං අභිච්ඡව්ව භාසතෙ ච, තපතෙ ච, විරෝචනෙ² ච. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, අනිච්චසඤ්ඤ භාවිතා බහුලිකතා සබ්බං කාමරුගං පරියාදියති, සබ්බං රූපරුගං පරියාදියති, සබ්බං භවරුගං පරියාදියති, සබ්බං අවිජ්ජං පරියාදියති, සබ්බං අසම්මානං පරියාදියති, සමුහනති.

කථං භාවිතා ච භික්ඛවෙ, අනිච්චසඤ්ඤ කථං බහුලිකතා සබ්බං කාමරුගං පරියාදියති -පෙ- සබ්බං අසම්මානං පරියාදියති, සමුහනති.

ඉති රූපං, ඉති රූපස්ස සමුදයො, ඉති රූපස්ස අත්ථගමො. ඉති වේදනා -පෙ- ඉති සඤ්ඤා -පෙ- ඉති සංඛාරා -පෙ- ඉති විඤ්ඤාණං. ඉති විඤ්ඤාණස්ස සමුදයො ඉති විඤ්ඤාණස්ස අත්ථගමොති, එවං භාවිතා ඛො භික්ඛවෙ, අනිච්චසඤ්ඤ එවං බහුලිකතා සබ්බං කාමරුගං පරියාදියති, සබ්බං රූපරුගං පරියාදියති, සබ්බං භවරුගං පරියාදියති, සබ්බං අවිජ්ජං පරියාදියති, සබ්බං අසම්මානං පරියාදියති, සමුහනති.

පුප්ඵවග්ගො පඤ්ඤමො.

නවුරුදුනං :

නදි පුප්ඵඤ්ඤ ථේණඤ්ඤ ගොමයඤ්ඤ නබ්බිබං සුද්ධිං ද්ධෙ ච ගඤ්ඤා වාසිජටං අනිච්චතාති.

මජ්ඣිමපණ්ණාසකං සමන්තං.

නස්ස මජ්ඣිමපණ්ණාසකස්ස වග්ගදුදුනං :

උපයො අරහතො ච බ්ජ්ජනියො ථෙරසව්ගයො පුප්ඵවග්ගෙන පණ්ණාසො දුතියො තෙන වුව්වති.

1. අබ්භුසසුකකමානො - මජ්ඣං, ස්‍යා. අබ්භුසසුකමානො - සිමු.

2. විරෝචනි - සිමු. සි 2

මහණෙනි, යම්මෙක් සරත්කල අහස පහන් වූ කල්හි පහ වූ විලාකුට ඇති කල්හි හිර අහසට නැගෙන්නේ අහසෙහි වූ සියලු අඳුර වෙසෙයින් නසා දිලියෙන්නේ වේ ද, බබළන්නේත් වේ ද, වෙසෙයින් බබළන්නේ වේ ද, මහණෙනි, එසෙයින් ම වඩනා ලද බහුල කරන ලද අනිත්‍ය සංඥාව සියලු කාමරාගය ගෙවයි, සියලු රූපරාගය ගෙවයි, සියලු භවරාගය ගෙවයි, සියලු අවිද්‍යාව ගෙවයි, සියලු අස්මිමානය ගෙවයි, නසයි.

මහණෙනි, කෙසේ වඩන ලද කෙසේ බහුල කරන ලද අනිච්චයඤ්ඤාව සියලු කාමරාගය ගෙවා ද . . . සියලු අස්මිමානය ගෙවා ද, නසා ද යත් :

රූපය මෙසේ යැ, රූපයේ භවගැන්ව මෙසේ යැ, රූපයේ අස්නධිගමය මෙසේ යැ, වේදනාව මෙසේ යැ . . . සංඥාව මෙසේ යැ . . . සංස්කාර මෙසේ යැ . . . විඤ්ඤාය මෙසේ යැ, විඤ්ඤායාගේ භවගැන්ව මෙසේ යැ, විඤ්ඤායේ අස්නධිගමය මෙසේ යි. මහණෙනි, මෙසේ වඩන ලද මෙසේ බහුල කරන ලද අනිච්චයඤ්ඤාව සියලු කාමරාගය ගෙවයි, සියලු රූපරාගය ගෙවයි. සියලු භවරාගය ගෙවයි, සියලු අවිද්‍යාව ගෙවයි, සියලු අස්මිමානය ගෙවයි, නසා යි.

පස්වැනි පුජ්ථ වර්ග යි

එහි සූත්‍ර නාමාවලිය :

නදී, පුජ්ථ, ඵෙණ්‍යපිණ්ඩොපම, ගොමයපිණ්ඩොපම, නබ්බිංබාපම සුද්ධික සූත්‍ර ද ගද්දුලබ්දධ සූත්‍ර දෙක ද වාසිජට, අනිච්චයඤ්ඤ සූත්‍ර දෙක ද යි සූත්‍ර දශයෙකි.

මජ්ඣිමපණ්ණාසක නිමි.

ඒ මජ්ඣිමපණ්ණාසකයේ වර්ගනාමාවලිය :

උපය, අරහත්ත, බජ්ජනිය, ටට්ඨ, පුජ්ථ යන වර්ගවලින් දුතිය පණ්ණාසක කියනු ලැබේ.

3. උපරිපණ්ණාසකං

1. අනන්තගෙහා

1. 3. 1. 1.

අනන්ත පුත්තං

103. සාවජ්ජියං :

චන්තාරො මෙ භික්ඛවෙ, අනන්තා. කතමෙ චන්තාරො :

සක්කායනේවා සක්කායසමුදයනේවා සක්කායනිරෝධනේවා
සක්කායනිරෝධගාමිනීපටිපදනේවා.

කතමො ච භික්ඛවෙ, සක්කායනේවා :

පඤ්චපාදානකකිකානිස්ස චචනියං,

කතමෙ පඤ්ච,

සෙය්‍යපීදං : රුප්පාදානකකිකො වේදනුපාදානකකිකො සඤ්ඤ-
පාදානකකිකො සංඛාරුපාදානකකිකො විඤ්ඤාණුපාදානකකිකො. අයං
චූළචනී භික්ඛවෙ, සක්කායනේවා.

කතමො ච භික්ඛවෙ, සක්කායසමුදයනේවා,

යායං තණ්හා පොතොභවිතා තජ්ජිරුගසහගතා තත්තත්තාභිභජ්ජිති,
සෙය්‍යපීදං : කාමතණ්හා භවතණ්හා විභවතණ්හා, අයං චූළචනී
භික්ඛවෙ, සක්කායසමුදයනේවා.

කතමො ච භික්ඛවෙ, සක්කායනිරෝධනේවා,

යො තස්සා යෙව තණ්හාය අසෙසවිරුගනිරෝධො වාගො
පටිතිස්සගො මුතනී අනාලයො. අයං චූළචනී භික්ඛවෙ, සක්කාය-
නිරෝධනේවා.

කතමො ච භික්ඛවෙ, සක්කායනිරෝධගාමිනීපටිපදනේවා,

අයමෙ ච අරියො අට්ඨබ්බිකො මග්ගො. සෙය්‍යපීදං : සම්මාදිට්ඨි
සම්මාසංකප්පො, සම්මාචාරො, සම්මාකමමනේවා සම්මාආර්ථවො
සම්මාචාරායාමො සම්මාසුති සම්මාසමාධි. අයං චූළචනී භික්ඛවෙ,
සක්කායනිරෝධගාමිනීපටිපදනේවා. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ, චන්තාරො
අනන්තානි.

3. උපරිපණ්ණාසකය

1. අනන්ත වර්ගය

1. 3. 1. 1.

අන්ත සූත්‍රය

103. සැවැත්නුවර :

මහණෙනි, මේ අන්ත සතරෙකි. කවර සතරෙකැ යත් :

සක්කාය අන්ත යැ, සක්කායසමුදය අන්ත යැ, සක්කායනිරෝධ අන්ත යැ, සක්කාය නිරෝධගාමිනිපටිපද අන්ත යයි.

මහණෙනි, සක්කාය අන්තය කවරැ යත් :

පඤ්චොපාදනස්කන්ධ යයි කියැවුනු වෙයි.

කවර පසෙකැ යත් :

එනම් : රූපොපාදනස්කන්ධ යැ, වේදනොපාදනස්කන්ධ යැ, සංඥොපාදනස්කන්ධ යැ, සංස්කාරොපාදනස්කන්ධ යැ, විඤ්ඤොපාදනස්කන්ධ යි. මහණෙනි, මේ සක්කායඅන්ත යයි කියනු ලැබෙයි.

මහණෙනි, සක්කායසමුදය අන්තය කවරැ යත් :

පුනර්භවය ඇති කරන නන්දිරාගය සහගිය ඒ ඒ තන්හි ඇල්ම ඇති කරන යම් යම් තෘෂ්ණාවක් වේ ද, එනම් : කාමතෘෂ්ණාව ය, භවතෘෂ්ණාව ය, විභවතෘෂ්ණාව යි. මහණෙනි, මේ සක්කායසමුදය අන්ත යයි කියනු ලැබෙයි.

මහණෙනි, සක්කායනිරෝධ අන්තය කවරැ යත් :

ඒ තෘෂ්ණාවේ ම යම් නිරවශේෂවිරාගනිරෝධයෙක් දුර්ලබෙක් බැහැරලීමෙක් මිදීමෙක් නො ඇල්මෙක් වේ ද, මහණෙනි, මේ සක්කායනිරෝධ අන්ත යයි කියනු ලැබෙයි.

මහණෙනි, සක්කායනිරෝධගාමිනිපටිපද අන්තය කවරැ යත් :

මේ ආර්ය අෂ්ටාංගිකමාර්ගය මැ යි. එ නම් : සම්මාදිට්ඨි යැ, සම්මාසංකප්ප යැ, සම්මාවාචා යැ, සම්මාකම්මන්ත යැ, සම්මාආර්ථිව යැ, සම්මාවායාම යැ, සම්මාසති යැ, සම්මාසමාධි යි. මහණෙනි, මේ සක්කායනිරෝධගාමිනිපටිපද අන්ත යයි කියනු ලැබේ. මහණෙනි, මේ අන්ත සතර යි.

1. 3. 1. 2.

දුක්ඛ සුත්තං

104. සාවජ්ඣයං :

දුක්ඛඤ්ඤා වො භික්ඛවෙ, දෙසිස්සාමි දුක්ඛසමුදයඤ්ඤා දුක්ඛනිරෝධඤ්ඤා දුක්ඛනිරෝධගාමිනීඤ්ඤා පටිපදං තං සුඤ්ඤං

කතමඤ්ඤා භික්ඛවෙ, දුක්ඛං :

පඤ්චුපාදනකකිකාභිස්ස වචනීයං.

කතමෙ පඤ්ච,

සෙය්‍යපීදං : රුප්පාදනකකිකො -පෙ- විඤ්ඤාණ්ණපාදනකකිකො,
ඉදං වුච්චති භික්ඛවෙ, දුක්ඛං.

කතමො ච භික්ඛවෙ, දුක්ඛසමුදයො :

යායං තණ්හා පොනොභවිකා නන්දිරාගසහගතා තත්‍රතත්‍රාභිනන්දිනී
සෙය්‍යපීදං : කාමතණ්හා භවතණ්හා විභවතණ්හා, අයං වුච්චති
භික්ඛවෙ, දුක්ඛසමුදයො.

කතමො ච භික්ඛවෙ, දුක්ඛනිරෝධො :

යො තස්සායෙව තණ්හාය අසෙසවිරුගනිරෝධො චාගො
පටිනිස්සග්ගො මුත්ති අනාලයො, අයං වුච්චති භික්ඛවෙ, දුක්ඛ-
නිරෝධො.

කතමො ච භික්ඛවෙ, දුක්ඛනිරෝධගාමිනීපටිපදා :

අයමෙව අරියො අර්ථබ්බිකො මග්ගො. සෙය්‍යපීදං : සම්මාදිට්ඨි
-පෙ- සම්මා සම්මා, අයං වුච්චති භික්ඛවෙ, දුක්ඛනිරෝධගාමිනී-
පටිපදාති.

1. 3. 1. 3.

සකකාය සුත්තං

105. සාවජ්ඣයං :

සකකායඤ්ඤා වො භික්ඛවෙ, දෙසිස්සාමි සකකායසමුදයඤ්ඤා සකකායනිරෝධඤ්ඤා සකකායනිරෝධගාමිනීඤ්ඤා පටිපදං තං සුඤ්ඤං.

කතමො ච භික්ඛවෙ, සකකායො :

පඤ්චුපාදනකකිකාභිස්ස වචනීයං.

කතමෙ පඤ්ච,

සෙය්‍යපීදං : රුප්පාදනකකිකො -පෙ- විඤ්ඤාණ්ණපාදනකකිකො,
අයං වුච්චති භික්ඛවෙ, සකකායො.

1. 3. 1. 2.

දුක්ඛ සූත්‍රය

104. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, තොපට දුක්ඛයත්, දුක්ඛසමුදයත්, දුක්ඛනිරෝධයත්, දුක්ඛනිරෝධගාමිනී පටිපදාවත් දෙශනා කරන්නෙමි, එය අසවු.

මහණෙනි, දුක්ඛය කවරේ යැ යත් :

පඤ්චොපාදනස්කන්ධ ධි කියයුතු වෙයි.

කවර පසෙකැ යත් :

රූපොපාදනස්කන්ධ ය, . . . විඤ්ඤාපාදනස්කන්ධ ධි, මහණෙනි, මේ දුක්ඛය ධි කියනු ලැබේ.

මහණෙනි, දුක්ඛසමුදය කවරැ යත් :

පුනර්භවය කරන නන්දිරාගය සහගිය ඒ ඒ තන්හි ඇල්ම ඇති කරන යම් මේ තෘෂ්ණාවක් වෙ ද, එ නම් : කාමතෘෂ්ණා යැ භවතෘෂ්ණා යැ විභවතෘෂ්ණා ධි. මහණෙනි මේ දුක්ඛසමුදය ධි කියනු ලැබෙයි.

මහණෙනි, දුක්ඛනිරෝධය කවරේ යැ යත් :

ඒ තෘෂ්ණාවේ ම යම් නිරවශෙෂ විරාගනිරෝධයෙක් දුරලීමක් බැහැරලීමක් විදීමක් නො ඇල්මක් වෙ ද මහණෙනි, මේ දුක්ඛනිරෝධ ධි කියනු ලැබේ.

මහණෙනි, දුක්ඛනිරෝධගාමිනීපටිපදාව කවරැ යත් : මේ අර්ථදක්ෂිමහ මැ ධි. එ නම් : සම්මාදිට්ඨි . . . සම්මාසමාධි ධි. මහණෙනි, මේ දුක්ඛනිරෝධගාමිනී පටිපදාව යයි කියනු ලැබේ ධි.

1. 3. 1. 3.

සක්කාය සූත්‍රය

105. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, තොපට සක්කායයත්, සක්කායසමුදයයත්, සක්කායනිරෝධයත්, සක්කාය නිරෝධගාමිනීපටිපදාවත් දෙශනා කරන්නෙමි. එය අසවු.

මහණෙනි, සක්කාය කවරැ යත් :

පඤ්චොපාදනස්කන්ධ යයි කියයුතු වෙයි.

කවර පසෙකැ යත් :

රූපොපාදනස්කන්ධ ය . . . විඤ්ඤාපාදනස්කන්ධ ධි. මහණෙනි, මේ සක්කාය යයි කියනු ලැබේ ධි.

කතමො ච භික්ඛවෙ, සක්කායසමුදයො :

යං තණ්හා පොතොහවිතා නාදිරුගසහගතා තත්‍ර තත්‍රාභිනාදීති,
සෙය්‍යපීදං : කාමතණ්හා භවතණ්හා විභවතණ්හා, අයං වුව්චති
භික්ඛවෙ, සක්කායසමුදයො.

කතමො ච භික්ඛවෙ, සක්කායනිරුධො :

යො තස්සායෙව තණ්හාය අසෙසවිරුගනිරුධො වාගො
පටිතිස්සග්ගො මුතති අනාලයො, අයං වුව්චති භික්ඛවෙ, සක්කාය-
නිරුධො.

කතමො ච භික්ඛවෙ, සක්කායනිරුධගාමිනී පටිපදා :

අයමෙව අරියො අවසිඛිතිකො මග්ගො, සෙය්‍යපීදං : සම්මාදිට්ඨි
-පෙ- සම්මායමාති, අයං වුව්චති භික්ඛවෙ, සක්කායනිරුධගාමිනී
පටිපදාති.

1. 3. 1. 4.

පරිඤ්ඤායා සුතතං

106. සාවජජීයං :

පරිඤ්ඤායො ච භික්ඛවෙ, ධම්මෙ දෙසිස්සාමි පරිඤ්ඤාඤාච
පරිඤ්ඤාතාවිඤ්ඤා පුග්ගලං. තං සුඤ්ඤං.

කතමෙ ච භික්ඛවෙ, පරිඤ්ඤායා ධම්මා :

රූපං භික්ඛවෙ, පරිඤ්ඤායො ධම්මො, වේදනා පරිඤ්ඤායො,
ධම්මො, සඤ්ඤා -පෙ- සංකාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං පරිඤ්ඤායො
ධම්මො, ඉමෙ වුව්චනති භික්ඛවෙ, පරිඤ්ඤායා ධම්මා.

කතමො ච භික්ඛවෙ, පරිඤ්ඤා :

යො භික්ඛවෙ, රුගතකයො¹ දොසකකයො මොහකකයො, අයං
වුව්චති භික්ඛවෙ, පරිඤ්ඤා.

කතමො ච භික්ඛවෙ, පරිඤ්ඤාතාවි පුග්ගලො :

අරහා'තිස්ස වචනිකං. යො'යං අයස්සා එවංනාමො එවංගොතො.
අයං වුව්චති භික්ඛවෙ, පරිඤ්ඤාතාවි පුග්ගලොති.

1. පරිඤ්ඤා රුගතකයො - මිත්තා, ස්වා.

මහණෙනි, සක්කායසමුදයය කවර යත් :

පුනර්භවය කරන නන්දිරාගය සහගිය ඒ ඒ තන්හි ඇල්ම ඇති කරන යම් මේ තෘෂ්ණාවක් වේ ද, එනම් : කාමතෘෂ්ණාය, භවතෘෂ්ණාය, විභවතෘෂ්ණායයි. මහණෙනි, මේ සක්කායසමුදයයයි කියනු ලැබේ යි.

මහණෙනි, සක්කායනිරොධය කවරේ යැ යත් :

එ තෘෂ්ණාවේ ම යම් නිරවශෙෂවිරාගනිරොධයෙක් දුරලීමෙක් බැහැරලීමෙක් මිදීමෙක් නො ඇල්මෙක් වේ ද, මහණෙනි, මේ සක්කායනිරොධයයි කියනු ලැබේ.

මහණෙනි, සක්කායනිරොධගාමිනිපටිපදාව කවර යත් :

මේ අරිටමහිමහ මැයි. එනම් : සම්මාදිට්ඨිය . . . සම්මාසමාධියයි. මහණෙනි, මේ සක්කායනිරොධගාමිනි පටිපදායි කියනු ලැබේ යි.

1. 3. 1. 4.

පරිඤ්ඤායු සූත්‍රය

106. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි පිරිසිඳ දතයුතු දහම් ද, පිරිසිඳ දැනීම ද, පිරිසිඳ දැන සිටි පුහුලා ද දෙයනා කරන්නෙමි. එය අසවු.

මහණෙනි, පිරිසිඳ දතයුතු දහම්හු කවරහ යත් :

මහණෙනි, රූපය පිරිසිඳ දතයුතු දහමෙකි. වෙදනාව පිරිසිඳ දතයුතු දහමෙකි. සංඥාව . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤාය පිරිසිඳ දතයුතු දහමෙකි. මහණෙනි, මොහු පිරිසිඳ දතයුතු දහම්හු යි කියනු ලැබෙති.

මහණෙනි, පිරිසිඳ දැනීම කවර යැ යත් :

මහණෙනි, යම් රාගය ක්ෂය කිරීමෙක් වේ ද, ද්වේෂය ක්ෂය කිරීමෙක් වේ ද, මොහය ක්ෂය කිරීමෙක් වේ ද, මහණෙනි, මේ පිරිසිඳ දැනීම යි කියනු ලැබේ යි.

මහණෙනි, පිරිසිඳ දැන සිටි පුහුල් කවරේ යැ යත් :

රහත් තෙමේ යයි කියයුතු වෙයි. මෙබඳු නම් ඇති මෙබඳු ගොත් ඇති යම් මේ ආයුෂ්මතෙක් වේ ද, මහණෙනි, මේ පිරිසිඳ දත් පුහුල් යයි කියනු ලැබේ යි.

1. 3. 1. 5.

සමණ පුත්තං

107. සාවජ්ඣයං :

පඤ්චමෙ භික්ඛවෙ, උපාදනකකිංකා, කතමෙ පඤ්ච, සෙය්‍යපිදං :
රුප්පාදනකකිංකො -පෙ- විඤ්ඤාණ්ණපාදනකකිංකො.

යෙ භි කෙවි භික්ඛවෙ, සමණා වා, බ්‍රාහ්මණා වා, ඉමෙසං පඤ්චන්තං
උපාදනකකිංකානං අසාදකං ආදිනවකං නිසාරණකං යථාභුතං
නපපජානන්ති. න මෙතෙ භික්ඛවෙ, සමණා වා, බ්‍රාහ්මණා වා,
සමණෙසු වෙව සමණසම්මතා බ්‍රාහ්මණෙසු ච බ්‍රාහ්මණසම්මතා, න ච
පන තෙ අයසමනො සාමකුසුඛං වා බ්‍රහ්මකුසුඛං වා දිට්ඨංච
බ්‍රමෙම සයං අභිඤ්ඤා සවර්තකා උපසම්පජ්ජි විහරන්ති.

යෙ ච බො කෙවි භික්ඛවෙ, සමණා වා, බ්‍රාහ්මණා වා, ඉමෙසං
පඤ්චන්තං උපාදනකකිංකානං අසාදකං ආදිනවකං නිසාරණකං
යථාභුතං පජානන්ති. තෙ බො මෙ භික්ඛවෙ, සමණා වා, බ්‍රාහ්මණා වා,
සමණෙසු වෙව සමණසම්මතා බ්‍රාහ්මණෙසු ච බ්‍රාහ්මණසම්මතා, තෙ ච
පනායසමනො සාමකුසුඛං බ්‍රහ්මකුසුඛං දිට්ඨංච බ්‍රමෙම සයං
අභිඤ්ඤා සවර්තකා උපසම්පජ්ජි විහරන්ති.

1. 3. 1. 6.

දුතිය සමණ පුත්තං

108. සාවජ්ඣයං :

පඤ්චමෙ භික්ඛවෙ, උපාදනකකිංකා, කතමෙ පඤ්ච, සෙය්‍යපිදං :
රුප්පාදනකකිංකො -පෙ- විඤ්ඤාණ්ණපාදනකකිංකො.

යෙ භි කෙවි භික්ඛවෙ, සමණා වා, බ්‍රාහ්මණා වා, ඉමෙසං පඤ්චන්තං
උපාදනකකිංකානං සමුදයකං අනුගමකං අසාදකං ආදිනවකං
නිසාරණකං යථාභුතං නපපජානන්ති -පෙ- පජානන්ති -පෙ- සයං
අභිඤ්ඤා සවර්තකා උපසම්පජ්ජි විහරන්ති.

1. 3. 1. 7.

සොකාපනන පුත්තං

109. සාවජ්ඣයං :

පඤ්චමෙ භික්ඛවෙ, උපාදනකකිංකා, කතමෙ පඤ්ච, සෙය්‍යපිදං :
රුප්පාදනකකිංකො -පෙ- විඤ්ඤාණ්ණපාදනකකිංකො.

යතො බො භික්ඛවෙ, අරියසාවකො ඉමෙසං පඤ්චන්තං
උපාදනකකිංකානං සමුදයකං අනුගමකං අසාදකං ආදිනවකං
නිසාරණකං යථාභුතං පජානන්ති, අයං වුච්චති භික්ඛවෙ, අරියසාවකො
සොකාපනනො අවිනිපාතබ්‍රමෙමා නියතො සම්බොධිපරායණොති.

1. 3. 1. 5.

සමණ සූත්‍රය

107. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, මේ උපාදනස්කන්ධයෝ පසෙකි. කවර පසෙකැ යත් : එනම් . . . රූපොපාදනස්කන්ධ යැ . . . විඤ්ඤාපාදනස්කන්ධ යි.

මහණෙනි, යම්කිසි ශ්‍රමණ කෙනෙක් හෝ බ්‍රාහ්මණ කෙනෙක් හෝ මේ පඤ්චොපාදනස්කන්ධයන්ගේ ආස්වාදයත් ආදිනවයත් නිශ්ශරණයත් තතු සේ නො දනිද්ද, මහණෙනි, ඒ මේ ශ්‍රමණයෝ හෝ බ්‍රාහ්මණයෝ හෝ මහණුන් කෙරෙහි මහණ ය යි ද සම්මත නො වෙති. බමුණන් කෙරෙහි බමුණු ය යි ද සම්මත නො වෙති. ඒ ආයුෂ්මත්හු මහණකම්හි ඵලය හෝ බමුණකම්හි ඵලය හෝ මේ අත්බැවිහි ම තුමු ම මැනවින් දැන පසක් කොට එයට එළැඹු නො ද වෙසෙති.

මහණෙනි, යම්කිසි මහණ කෙනෙක් හෝ බමුණු කෙනෙක් හෝ මේ පඤ්චොපාදනස්කන්ධයන්ගේ ආස්වාදයත් ආදිනවයත් නිශ්ශරණයත් තතුසේ දනිද්ද, මහණෙනි, ඒ මේ ශ්‍රමණයෝ හෝ බ්‍රාහ්මණයෝ හෝ මහණුන් කෙරෙහි මහණ ය යි ද සම්මතයහ, බමුණන් කෙරෙහි බමුණු ය යි ද සම්මතයහ. ඒ ආයුෂ්මත්හු ද මහණකමේ ඵලයක් බමුණකමේ ඵලයත් මේ අත්බැවිහි ම තුමු ම වෙසෙසින් දැන පසක් කොට එයට එළැඹු වෙසෙති යි.

1. 3. 1. 6.

දුතිය සමණ සූත්‍රය

108. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, මේ උපාදනස්කන්ධ පසෙකි. කවර පසෙකැ යත් : එනම් . . . රූපොපාදනස්කන්ධ යැ, . . . විඤ්ඤාපාදනස්කන්ධ යි.

මහණෙනි, යම්කිසි මහණ කෙනෙක් හෝ බමුණු කෙනෙක් හෝ මේ පඤ්චොපාදනස්කන්ධයන්ගේ සමුදයත් අස්තභිගමයත් ආස්වාදයත් ආදිනවයත් නිශ්ශරණයත් තතුසේ නො දනිද්ද . . . දනිද්ද, . . . තුමු මැ වෙසෙසින් දැන පසක් කොට ඊට එළඹ වෙසෙත් යි.

1. 3. 1. 7.

සොකාපන්න සූත්‍රය

109. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, මේ උපාදනස්කන්ධ පසෙකි. කවර පසෙකැ යත් : එනම් . . . රූපොපාදනස්කන්ධ ය . . . විඤ්ඤාපාදනස්කන්ධ යි.

මහණෙනි, යම් කලෙක පටන් ආර්යශ්‍රාවක තෙමේ මේ පඤ්චොපාදනස්කන්ධයන්ගේ සමුදයත් අස්තභිගමයත් ආස්වාදයත් ආදිනවයත් නිශ්ඨරණයත් තතුසේ දනි ද, මහණෙනි, මේ තෙමේ සිවුඅපායෙහි නොවැටෙන ස්වභාව ඇති (ධම්මනියාම වශයෙන්) නියත වූ (මතු තෙමහ නමැති) සම්බෝධිය පිහිට කොට ඇති සෝචන් වූ අරිසවු යයි කියනු ලැබේ යි.

1. 3. 1. 8.

අරහතන සුතනං

110. සංවජ්ඣයං :

පඤ්චමෙ භික්ඛවෙ, උපාදානකකිංකා, කතමෙ පඤ්ච, සෙයාපීදං :
රුප්පාදානකකිංකො - පෙ - විඤ්ඤාණ්ණපාදානකකිංකො.

යතො බො භික්ඛවෙ, භික්ඛු ඉමෙසං පඤ්චනනං උපාදානකකිංකානං
සමුදයඤ්ච අත්ථගමඤ්ච අස්සාදඤ්ච අදිනවඤ්ච නිසාරණඤ්ච යථාභූතං
විදිත්වා අනුපාදා විමුත්තො හොති. අයං වුව්චති භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරහං
බිණ්ණසවො, වුසිත්තො කතකරණීයො ඔතිතභාරො අනුපපතසද්දෙවො
පරිකබ්බිණභවසංයොජනො සම්මදඤ්ඤා විමුත්තොති.

1. 3. 1. 9.

පඨම ඡන්දරාග සුතනං

111. සංවජ්ඣයං :

රුපෙ භික්ඛවෙ, යො ඡන්දෙ යො රාගො යා නන්දි යා තණ්හා
තං පජ්ඣත්ථ, එවං තං රූපං පභීනං භවිස්සති උච්ඡින්නමූලං තාලාවඤ්ඤා-
කතං අනභාවකතං ආයතීං අනුපාදාමිමං.

වෙදනාය යො ඡන්දෙ යො රාගො යා නන්දි යා තණ්හා තං
පජ්ඣත්ථ. එවං සා වෙදනා පභීනා භවිස්සති උච්ඡින්නමූලා
තාලාවඤ්ඤාකතා අනභාවකතා ආයතීං අනුපාදාමිමං.

සඤ්ඤාය - පෙ - සංඛාරෙසු යො ඡන්දෙ යො රාගො යා නන්දි යා
තණ්හා තං පජ්ඣත්ථ එවං තෙ සංඛාරා පභීනා භවිස්සති උච්ඡින්නමූලා
තාලාවඤ්ඤාකතා අනභාවකතා ආයතීං අනුපාදාමිමං.

විඤ්ඤාණෙ යො ඡන්දෙ යො රාගො යා නන්දි යා තණ්හා තං
පජ්ඣත්ථ. එවං තං විඤ්ඤාණං පභීනං භවිස්සති උච්ඡින්නමූලං
තාලාවඤ්ඤාකතං අනභාවකතං ආයතීං අනුපාදාමිමංනති.

1. 3. 1. 10.

දුතිය ඡන්දරාග සුතනං

112. සංවජ්ඣයං :

රුපෙ බො භික්ඛවෙ, යො ඡන්දෙ යො රාගො යා නන්දි යා
තණ්හා යෙ උපසුපාදනා වේතසො අබ්චයානාහිනිවේසානුසයා තෙ
පජ්ඣත්ථ, එවං තං රූපං පභීනං භවිස්සති උච්ඡින්නමූලං තාලාවඤ්ඤාකතං
අනභාවකතං ආයතීං අනුපාදාමිමං.

1. 3. 1. 8.

අරහත්ත සූත්‍රය

110. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, මේ උපාදනස්කන්ධ පසෙකි. කවර පසෙක් ද යත් : එ නම්.—
රූපොපාදනස්කන්ධ ය . . . විඤ්ඤාපාදනස්කන්ධ යි.

මහණෙනි, යම් කලෙක පටන් මහණ මේ පඤ්චොපාදනස්කන්ධයන්ගේ සමුදයක් අස්තඨගමයන් ආස්වාදයන් ආදීනවයන් නිශ්ශරණයන් තතුසේ දැන උපාදන රහිත වැ මිදුණේ වේ ද, මහණෙනි, මේ මහණ අර්හත් යැ, ක්ෂිණාසුච යැ, වුසු බලසර ඇත්තේ යැ, කළ සිවුමහ කිස ඇත්තේ යැ, බහා තැබූ පස්කඳ බර ඇත්තේ යැ, (මහ පල) පිළිවෙළින් පැමිණි ස්වාර්ථ ඇත්තේ යැ, ක්ෂය වී ගිය භවසංයෝජන ඇත්තේ යැ, මොනොවට දැන (සසරින්) මිදිණැ යි කියනු ලැබේ.

1. 3. 1. 9.

පයම් ඡන්දරාග සූත්‍රය

111. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, රූපයෙහි යම් ඡන්දයෙක් යම් රාගයෙක් යම් නන්දියෙක් යම් තණ්හාවක් ඇත් ද, එය දුරු කරවු. මෙසේ ඒ රූපය ප්‍රතීණ වූයේ උසුන් මුල් ඇත්තේ හිස් සුන් තල්ගසක් මෙන් වෙන් කරන ලද්දේ නැවත නොහටගන්නක් කරන ලද්දේ මතු නූපදනා සැඟවී ඇත්තේ වන්නේ යැ.

වේදනායෙහි යම් ඡන්දයෙක් යම් රාගයෙක් යම් නන්දියෙක් යම් තණ්හායෙක් ඇත් ද එය දුරු කරවු. මෙසේ ඒ වේදනාව ප්‍රතීණ වූවා වෙයි. උසුන් මුල් ඇති වෙයි, හිස් සුන් තල්ගසක් මෙන් කරන ලද වෙයි, යළි නොහටගන්නක් කරන ලද වෙයි. මතු නූපදනා ස්වභාව ඇති වෙයි.

සංඥයෙහි . . . සංස්කාරයන්හි යම් ඡන්දයෙක් යම් රාගයෙක් යම් නන්දියෙක් යම් තණ්හාවක් ඇත් ද, එය දුරු කරවු. මෙසේ ඒ සංස්කාරයෝ ප්‍රතීණ වූවාහු උසුන් මුල් ඇත්තාහු හිස් සුන් තල්ගසක් මෙන් කරන ලද්දහු නැවත නොහටගන්නා බවට පමුණුවන ලද්දහු මතු නූපදනා ස්වභාව ඇති වන්නාහු ය.

විඤ්ඤායෙහි යම් ඡන්දයෙක් යම් රාගයෙක් යම් නන්දියෙක් යම් තණ්හාවක් ඇත් ද, එය දුරු කරවු. මෙසේ ඒ විඤ්ඤාය ප්‍රතීණ වූයේ උසුන් මුල් ඇත්තේ හිස් සුන් තල් ගසක් මෙන් කරන ලද්දේ නැවත නොහටගන්නා බවට පමුණුවන ලද්දේ මතු නූපදනා ස්වභාව ඇත්තේ වන්නේ යි.

1. 3. 1. 10.

දුතිය ඡන්දරාග සූත්‍රය

112. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, රූපයෙහි යම් ඡන්දයෙක් යම් රාගයෙක් යම් නන්දියෙක් යම් තණ්හාවක් වේ ද, යම් උපය උපාදනයෝ විත්තයාගේ අධිවිචාන අභිනිවේස අනුසයයෝ වෙද්ද ඔවුන් දුරු කරවු. මෙසේ ඒ රූපය ප්‍රතීණ වූයේ උසුන් මුල් ඇත්තේ හිස් සුන් තල්ගසක් මෙන් කරන ලද්දේ නැවත නොහටගන්නා බවට පමුණුවන ලද්දේ මතු නූපදනා ස්වභාව ඇත්තේ වන්නේ යැ.

වේදනාය යො ඡන්දො යො ර ගො යා නන්දි යා තණ්හා යෙ උපසුපාදනා චේතසො අභිධ්මානාහිනිවේසානුසයා තෙ පජ්ඣථ, එවං සා වේදනා පභිනං භවිස්සති උච්ඡින්නමුලා තාලාවන්තකතා, අනභාවකතා ආයතිං අනුපපාදබම්බා.

සංකුඤ්ඤා -පෙ- සංකුඤ්ඤා -පෙ- විඤ්ඤාණේ යො ඡන්දො යො රාගො යා නන්දි යා තණ්හා යෙ උපසුපාදනා චේතසො අභිධ්මානාහිනිවේසානුසයා, තෙ පජ්ඣථ. එවං තං විඤ්ඤාණං පභිනං භවිස්සති උච්ඡින්නමුලා තාලාවන්තකතං අනභාවකතං ආයතිං අනුපපාදබම්බනති.

අනන්තරායෙ පඨමො.

නන්දිදායනං :

අනෙතා දුක්ඛඤ්ඤා සකකායො පරිඤ්ඤායා සමණා දුච්චෙ, සොතාපතො අරහා ච දුච්චෙ ඡන්දරාගිනාති

වෙදනායෙහි යම් ඡන්දයෙක් යම් රාගයෙක් යම් නන්දියක් යම් තණ්හාවක් ඇත් ද, යම් උපයඋපාදනයෝ විත්තයාගේ අධිට්ඨාන-අභිනිවෙස-අනුසයයෝ ඇත් ද, ඔවුන් දුරු කරවු. මෙසේ ඒ වෙදනාව ප්‍රභිණ වූවා, උසුන් මුල් ඇත්තී හිස් සුන් තල් ගසක් මෙ කරන ලද්දී නැවත නො හටගන්නා බවට පමුණුවන ලද්දී මතු නූපදනා ස්වභාව ඇත්තී වන්නී ය.

සංඤයෙහි . . . සංස්කාරයන්හි . . . විඤ්ඤායෙහි යම් ඡන්දයෙක් යම් රාගයෙක් යම් නන්දියක් යම් තණ්හාවක් ඇත් ද, යම් උපය උපාදනයෝ විත්තයාගේ අධිට්ඨාන අභිනිවෙස අනුසයයෝ ඇත්ද ඔවුන් දුරු කරවු. මෙසේ ඒ විඤ්ඤාය ප්‍රභිණ වූයේ උසුන් මුල් ඇත්තේ හිස් සුන් තල්ගසක් මෙන් කරන ලද්දේ නැවත නොහටගන්නා බවට පමුණු වන ලද්දේ මතු නූපදනා ස්වභාව ඇත්තේ වන්නේ යයි.

පළමු වැනි අන්ත වර්ග යි

එහි උද්දනය :

අන්ත, දුක්ඛ, සක්කාය, පරිඤ්ඤායා යන සූත්‍ර සතර යැ, සමණසූත්‍ර දෙක යැ. යොනා පන්න අරහත්ත සූත්‍ර දෙක යැ, ඡන්දරාග සූත්‍රදෙක ද යි සූත්‍ර දශයෙකි.

2. ධම්මකට්ඨකවග්ගො

1. 3. 2. 1.

අවිජ්ජා සුත්තං

113. සංවජ්ජියං :

අථ ඛො අඤ්ඤානරො භික්ඛු යෙන භගවා තෙනුපසංඝිකම්. උපසංඝිකම්භා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසින්නො ඛො සො භික්ඛු භගවන්තං එතදවොච : “අවිජ්ජා අවිජ්ජා”ති භන්තෙ වුච්චති. කතමා නු ඛො භන්තෙ, අවිජ්ජා කිත්තාවතා ච අවිජ්ජාගතො හොතිති.

ඉධ භික්ඛු අසුඤ්ඤානං රූපං නපජානාති, රූපසමුදයං නපජානාති, රූපනිරෝධං නපජානාති, රූපනිරෝධගාමිනිං පටිපදං නපජානාති, වෙදනං නපජානාති -පෙ- සඤ්ඤාං නපජානාති -පෙ- සංඛාරෙ නපජානාති -පෙ- විඤ්ඤාණං නපජානාති, විඤ්ඤාණසමුදයං නපජානාති, විඤ්ඤාණනිරෝධං නපජානාති, විඤ්ඤාණනිරෝධගාමිනිං පටිපදං නපජානාති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ, අවිජ්ජා එතතාවතා ච අවිජ්ජාගතො හොතිති.

1. 3. 2. 2.

විජ්ජා සුත්තං

114. සංවජ්ජියං :

එකමන්තං නිසින්නො ඛො සො භික්ඛු භගවන්තං එතදවොච : “විජ්ජා විජ්ජා”ති භන්තෙ, වුච්චති. කතමා නු ඛො භන්තෙ, විජ්ජා කිත්තාවතා ච විජ්ජාගතො හොතිති.

ඉධ භික්ඛු සුත්තවා අරියසාවකො රූපං පජානාති, රූපසමුදයං පජානාති, රූපනිරෝධං පජානාති, රූපනිරෝධගාමිනිං පටිපදං පජානාති, වෙදනං පජානාති -පෙ- සඤ්ඤාං පජානාති -පෙ- සංඛාරෙ පජානාති -පෙ- විඤ්ඤාණං පජානාති, විඤ්ඤාණසමුදයං පජානාති, විඤ්ඤාණනිරෝධං පජානාති, විඤ්ඤාණනිරෝධගාමිනිං පටිපදං පජානාති. අයං වුච්චති භික්ඛු විජ්ජා. එතතාවතා ච විජ්ජාගතො හොතිති.

1. 3. 2. 3.

පඨම ධම්මකට්ඨකසුත්තං

115. සංවජ්ජියං :

එකමන්තං නිසින්නො ඛො සො භික්ඛු භගවන්තං එතදවොච : “ධම්මකට්ඨකො ධම්මකට්ඨකො”ති භන්තෙ, වුච්චති, කිත්තාවතා නු ඛො භන්තෙ, ධම්මකට්ඨකො හොතිති.

2. ධම්මකථික වර්ගය

1. 3. 2. 1.

අවිජ්ජා සූත්‍රය

113. සැවැත්තු වර :

එකල්හි එක්තරා මහණෙක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළඹියේ ය. එළඹූ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැද එකත්පසෙක හුන්නේ යැ. එකත්පසෙක හුන් ඒ මහණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැලකෙළේ යැ : වහන්ස, අවිද්‍යා යැ, අවිද්‍යා යැ යි කියනු ලැබේ. වහන්ස, අවිද්‍යාව නම් කවර යැ ? කොපමණෙකින් (අවිද්‍යාවට ගියේ) අවිද්‍යාගත වේ ද ?

මහණ, මෙහි අග්‍රානවත් පෘථග්ජන රූපය නො දනී ද, රූපසමුදය නො දනී ද, රූප නිරෝධය නො දනී ද, රූපනිරෝධගාමිනීපටිපදාව නො දනී ද, වෙදනාව නො දනී ද, . . . සඤ්ඤා නො දනී ද, . . . සංඛාර නො දනී ද . . . විඤ්ඤාණය නො දනී ද, විඤ්ඤාණසමුදය නො දනී ද, විඤ්ඤාණනිරෝධය නො දනී ද, විඤ්ඤාණනිරෝධගාමිනී පටිපදාව නො දනී ද, මහණෙනි, මේ අවිද්‍යා යි කියනු ලැබේ, මෙ පමණෙකින් අවිද්‍යාගත ද වේ ය යි.

1. 3. 2. 2.

විජ්ජා සූත්‍රය

114. සැවැත්තු වර :

එකත්පසෙක හුන් ඒ මහණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැලකෙළේ යැ : වහන්ස, විද්‍යා යැ, විද්‍යා යි කියනු ලැබේ. වහන්ස, විද්‍යාව නම් කවර යැ. කොපමණෙකින් විද්‍යාගතත් වේ ද ?

මහණ, මෙහි ශ්‍රාතවත් ආයතීශ්‍රාවක තෙමේ රූපය දනී ද, රූපසමුදය දනී ද, රූපනිරෝධය දනී ද, රූපනිරෝධගාමිනීපටිපදාව දනී ද, වෙදනාව දනී ද . . . සඤ්ඤාව දනී ද . . . සංඛාර දනී ද . . . විඤ්ඤාණය දනී ද, විඤ්ඤාණසමුදය දනී ද, විඤ්ඤාණනිරෝධය දනී ද, විඤ්ඤාණ නිරෝධගාමිනීපටිපදාව දනී ද මහණ, මේ විද්‍යා යයි කියනු ලැබේ. මෙපමණෙකින් විද්‍යාගත ද වේ ය යි.

1. 3. 2. 3.

පයම ධම්ම කථික සූත්‍රය

115. සැවැත්තු වර :

එකත්පසෙක හුන් ඒ මහණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැලකෙළේ යැ : වහන්ස, “ධම්මකථික ය, ධම්මකථික” ය යි කියනු ලැබේ. වහන්ස, කොපමණෙකින් “ධම්ම කථික” වේ ද යි.

රූපස්ස චෙ භික්ඛු නිබ්බිද්දය විරුගාය නිරෝධාය ධම්මං දෙසෙති,
 “ධම්මකපිකො භික්ඛු”ති අලං වචනාය. රූපස්ස චෙ භික්ඛු නිබ්බිද්දය
 විරුගාය නිරෝධාය පටිපනො හොති, “ධම්මානුධම්මපටිපනො
 භික්ඛු”ති අලං වචනාය, රූපස්ස චෙ භික්ඛු නිබ්බිද්ද විරුගා නිරෝධා
 අනුපාදා විමුක්තො හොති, “දිට්ඨධම්මනිබ්බානපනො භික්ඛු”ති අලං
 වචනාය.

වේදනාය චෙ භික්ඛු -පෙ- සංඝස්ස චෙ භික්ඛු -පෙ- සංඝාරානං
 චෙ භික්ඛු -පෙ- විඤ්ඤාණස්ස චෙ භික්ඛු නිබ්බිද්දය විරුගාය නිරෝධාය
 ධම්මං දෙසෙති “ධම්මකපිකො භික්ඛු”ති අලං වචනාය, විඤ්ඤාණස්ස
 චෙ භික්ඛු නිබ්බිද්දය විරුගාය නිරෝධාය පටිපනො හොති “ධම්මානු-
 ධම්මපටිපනො භික්ඛු”ති අලං වචනාය. විඤ්ඤාණස්ස චෙ භික්ඛු
 නිබ්බිද්ද විරුගා නිරෝධා අනුපාදා විමුක්තො හොති “දිට්ඨධම්ම-
 නිබ්බානපනො භික්ඛු”ති අලං වචනායාති.

1. 3. 2. 4.

දුතිය ධම්මකපික සූතකං

116. සාවජජීයං :

ඵකමන්තං නිසින්නො බො සො භික්ඛු භගවන්තං ඵතදවොච :
 “ධම්මකපිකො ධම්මකපිකො”ති භනෙත, චුට්ඨති. කිත්තාවතා නු බො
 භනෙත, ධම්මකපිකො හොති? කිත්තාවතා ධම්මානුධම්මපටිපනො
 හොති? කිත්තාවතා දිට්ඨධම්මනිබ්බානපනො හොති”ති?

රූපස්ස චෙ භික්ඛු නිබ්බිද්දය විරුගාය නිරෝධාය ධම්මං දෙසෙති,
 “ධම්මකපිකො භික්ඛු”ති අලං වචනාය. රූපස්ස චෙ භික්ඛු නිබ්බිද්දය
 විරුගාය නිරෝධාය පටිපනො හොති, “ධම්මානුධම්මපටිපනො
 භික්ඛු”ති අලං වචනාය. රූපස්ස චෙ භික්ඛු නිබ්බිද්ද විරුගා නිරෝධා
 අනුපාදා විමුක්තො හොති, “දිට්ඨධම්මනිබ්බානපනො භික්ඛු”ති අලං
 වචනාය.

වේදනාය චෙ භික්ඛු -පෙ- සංඝස්ස චෙ භික්ඛු -පෙ- සංඝාරානං
 චෙ භික්ඛු -පෙ- විඤ්ඤාණස්ස චෙ භික්ඛු නිබ්බිද්දය විරුගාය නිරෝධාය
 ධම්මං දෙසෙති “ධම්මකපිකො භික්ඛු”ති අලං වචනාය. විඤ්ඤාණස්ස
 චෙ භික්ඛු නිබ්බිද්දය විරුගාය නිරෝධාය පටිපනො හොති, “ධම්මානු
 ධම්මපටිපනො භික්ඛු”ති අලං වචනාය. විඤ්ඤාණස්ස චෙ භික්ඛු
 නිබ්බිද්ද විරුගා නිරෝධා අනුපාදා විමුක්තො හොති, “දිට්ඨධම්ම-
 නිබ්බානපනො භික්ඛු”ති අලං වචනායාති.

මහණ, ඉදින් රූපයෙහි කලකිරීම පිණිස නො ඇල්ම පිණිස නිරොධය පිණිස දහම් දෙසා නම්, (ඒ) මහණ “ධම්මකට්ඨක” ය යි කියන්නට සුදුසු වෙයි. මහණ ඉදින් රූපයෙහි කලකිරීම පිණිස නො ඇල්ම පිණිස නිරොධය පිණිස පිළිපන්නේ වෙ නම්, (ඒ) මහණ “ධම්මානුධම්මපටිපන්න” ය යි කියන්නට සුදුසු වෙයි. මහණ ඉදින්, රූපයෙහි කලකිරීමෙන් නොඇල්මෙන් නිරොධයෙන් උපාදාන රහිත වැ මිදුණේ වෙ නම් (ඒ) මහණ දිට්ඨදූමියෙහි නිවනට පැමිණියේ යි කියන්නට සුදුසු වෙයි.

මහණ, ඉදින් වෙදායෙහි . . . මහණ, ඉදින් සඤ්ඤයෙහි . . . මහණ ඉදින් සංඛාරයන්හි . . . මහණ, ඉදින් විඤ්ඤාණයෙහි කලකිරීම පිණිස නොඇල්ම පිණිස නිරොධය පිණිස දහම් දෙසා නම්, (ඒ) මහණ “ධම්මකට්ඨක” ය යි කීමට සුදුසු වෙයි. මහණ, ඉදින් විඤ්ඤාණයෙහි කලකිරීම පිණිස නොඇල්ම පිණිස නිරොධය පිණිස පිළිපන්නේ වෙ නම් (ඒ) මහණ “ධම්මානුධම්මපටිපන්න” යයි කියන්නට සුදුසු වෙයි. මහණ ඉදින් විඤ්ඤාණයෙහි කලකිරීමෙන් නොඇල්මෙන් නිරොධයෙන් උපාදානරහිත ව මිදුණේ වෙ නම්, (ඒ) මහණ තෙමේ දිට්ඨදූමියෙහි නිවනට පැමිණියේ ය යි කියන්නට සුදුසු වෙයි.

1. 3. 2. 4.

දූතිය ධම්මකට්ඨක සූත්‍රය

116. සැවැත්තුවර :

එකන්තපයෙක හුන් ඒ මහණ භාගාවතුන් වහන්සේට මෙය සැල කෙළේ ය : වහන්ස, ධම්මකට්ඨක ය, ධම්මකට්ඨක ය යි කියනු ලැබේ. වහන්ස, කොපමණෙකින් ධම්මකට්ඨක වෙ ද ? කොපමණෙකින් ධම්මානුධම්මපටිපන්න වෙ ද ? කොපමණෙකින් දිට්ඨදූමියෙහි නිවනට පැමිණියේ වෙ ද යි.

මහණ, ඉදින් රූපයෙහි කලකිරීම පිණිස නොඇල්ම පිණිස නිරොධය පිණිස දහම් දෙසා නම්, (ඒ) මහණ “ධම්මකට්ඨක” යයි කියන්නට සුදුසු වෙ. මහණ ඉදින් රූපයෙහි කලකිරීම පිණිස නොඇල්ම පිණිස නිරොධය පිණිස පිළිපන්නේ වෙ නම්, (ඒ) මහණ “ධම්මානුධම්මපටිපන්න” ය යි කියන්නට සුදුසු වෙයි. මහණ, ඉදින් රූපයෙහි කලකිරීමෙන් නොඇල්මෙන් නිරොධයෙන් උපාදාන රහිත ව මිදුණේ වෙ නම් (ඒ) මහණ දිට්ඨදූමියෙහි නිවනට පැමිණියේ ය යි කියන්නට සුදුසු වෙයි.

මහණ, ඉදින් වෙදායෙහි . . . මහණ, ඉදින් සංඤයෙහි . . . මහණ, ඉදින් සංස්කාරයන්හි . . . මහණ, ඉදින් විඤානයෙහි කලකිරීම පිණිස නොඇල්ම පිණිස නිරොධය පිණිස දහම් දෙසා නම්, (ඒ) මහණ තෙමේ “ධම්මකට්ඨක” ය යි කියන්නට සුදුසු වෙයි. මහණ, ඉදින් විඤානයෙහි කලකිරීම පිණිස නොඇල්ම පිණිස නිරොධය පිණිස පිළිපන්නේ වෙ නම් (ඒ) මහණ “ධම්මානුධම්මපටිපන්න” යයි කියන්නට සුදුසු වෙයි. මහණ ඉදින් විඤානයෙහි කලකිරීමෙන් නොඇල්මෙන් නිරොධයෙන් උපාදාන රහිත ව මිදුණේ වෙ නම්, (ඒ) මහණ තෙමේ දිට්ඨදූමියෙහි නිවනට පැමිණියේ යයි කියන්නට සුදුසු වෙ.

1. 3. 2. 5.

බ්‍රහ්මන සුත්තං

117. සාවකීයං :

අසුත්තවා¹ භික්ඛවො, පුත්ථජ්ඣනො අරියානං අදසාපි -පෙ- සප්පරිසංඝමෙම අමිනීනො රූපං අත්තනො සමනුපසාති. රූපවිනානං වා අත්තානං අත්තනි වා රූපං රූපසමිං වා අත්තානං, අයං වුච්චති භික්ඛවො, අසුත්තවා පුත්ථජ්ඣනො රූපබ්‍රහ්මනබ්‍රහ්මො සන්නරබාහිර-බ්‍රහ්මනබ්‍රහ්මො අනිරදසසි අපාරදසසි, බ්‍රහ්මො ජායති², බ්‍රහ්මො මියති³, බ්‍රහ්මො අසමා ලොකා පරං ලොකං ගච්ඡති.

වෙදනං අත්තනො සමනුපසාති -පෙ- වෙදනාය වා අත්තානං, අයං වුච්චති භික්ඛවො, අසුත්තවා පුත්ථජ්ඣනො වෙදනාබ්‍රහ්මනබ්‍රහ්මො සානනරබාහිරබ්‍රහ්මනබ්‍රහ්මො අනිරදසසි අපාරදසසි, බ්‍රහ්මො ජායති³, බ්‍රහ්මො මියති, බ්‍රහ්මො අසමා ලොකා පරං ලොකං ගච්ඡති.

සංඝො -පෙ- සංඝාරෙ අත්තනො සමනුපසාති -පෙ- සංඝාරෙසු වා අත්තානං. අයං වුච්චති භික්ඛවො, අසුත්තවා පුත්ථජ්ඣනො සංඝාර-බ්‍රහ්මනබ්‍රහ්මො සානනරබාහිරබ්‍රහ්මනබ්‍රහ්මො අනිරදසසි අපාරදසසි, බ්‍රහ්මො ජායති බ්‍රහ්මො මියති බ්‍රහ්මො අසමා ලොකා පරං ලොකං ගච්ඡති.

විඤ්ඤාණං අත්තනො සමනුපසාති, විඤ්ඤාණවිනානං වා අත්තානං, අත්තනි වා විඤ්ඤාණං, විඤ්ඤාණසමිං වා අත්තානං. අයං වුච්චති භික්ඛවො අසුත්තවා පුත්ථජ්ඣනො විඤ්ඤාණබ්‍රහ්මනබ්‍රහ්මො සන්නරබාහිර-බ්‍රහ්මනබ්‍රහ්මො අනිරදසසි අපාරදසසි, බ්‍රහ්මො ජායති, බ්‍රහ්මො මියති, බ්‍රහ්මො අසමා ලොකා පරං ලොකං ගච්ඡති.

සුත්තවා ව බො භික්ඛවො, අරියසාවකො අරියානං අදසාපි -පෙ- සප්පරිසංඝමෙම සුමිනීනො න රූපං අත්තනො සමනුපසාති, න රූපවිනානං වා අත්තානං, න අත්තනි වා රූපං, න රූපසමිං වා අත්තානං, අයං වුච්චති භික්ඛවො, සුත්තවා අරියසාවකො න රූපබ්‍රහ්මනබ්‍රහ්මො න සන්නරබාහිරබ්‍රහ්මනබ්‍රහ්මො නිරදසසි පාරදසසි, පරිඤ්ඤානො සො දුක්ඛස්මාති වදාමි.

න වෙදනං අත්තනො සමනුපසාති -පෙ- න වෙදනාය වා අත්තානං, අයං වුච්චති භික්ඛවො, සුත්තවා අරියසාවකො න වෙදනා-බ්‍රහ්මනබ්‍රහ්මො න සන්නරබාහිරබ්‍රහ්මනබ්‍රහ්මො නිරදසසි පාරදසසි, පරිඤ්ඤානො සො දුක්ඛස්මාති වදාමි.

1. ඉධ භික්ඛවො අසුත්තවා - මජ්ඣිම, සංය, PTS.

2. ජායති - මජ්ඣිම, ජායති - සංය.

3. මියති - සංය.

1. 3. 2. 5.

බන්ධනාගාර

117. සැලැස්වීම:

මහලේකම්, බුද්ධාදි ආයතනයන් නො දක්නා . . . සන්පූර්ණ ධර්මයෙහි නො තිබුණු අග්‍රාමත් පාලන රූපය ආත්ම විසින් දකියි, රූපවත් හෝ ආත්මය දකියි, ආත්මයෙහි හෝ රූපය දකියි, රූපයෙහි හෝ ආත්මය දකියි, මහලේකම්, මේ අග්‍රාමත් පාලන රූපබන්ධනයෙන් බැඳුණේ අභ්‍යන්තර බාහිර බන්ධනයෙන් (ඔරම්භාගීය සංයෝජන සහිත උද්ධමනාගීය සංයෝජනයෙන්) බැඳුණේ සංසාර වර්තය නො දක්නේ නිර්වාණපාරය නො දක්නේ (ක්ලේශබන්ධනයෙන්) බැඳුණේ උපදිසි, බැඳුණේ මියෙයි, බැඳුණේ මෙලොවින් පරලොවට යේ යි කියනු ලැබෙයි.

මහලේකම්, වෙදනාව ආත්ම විසින් දකියි . . . වෙදනායෙහි හෝ ආත්මය දකියි. මහලේකම්, මේ අග්‍රාමත් පාලන වෙදනාබන්ධනයෙන් බැඳුණේ අභ්‍යන්තර බාහිර (සංයෝජන) බන්ධනයෙන් බැඳුණේ සසරවට නො දක්නේ නිවන නො දක්නේ බැඳුණේ උපදිසි, බැඳුණේ මියෙයි. බැඳුණේ මෙලොවින් පරලොවට යේ යි කියනු ලැබෙයි.

සංඥාව . . . සංස්කාර ආත්ම වශයෙන් දකියි . . . සංස්කාරයෙහි හෝ ආත්මය දකියි. මහලේකම්, මේ අග්‍රාමත් පාලන සංස්කාර බන්ධනයෙන් බැඳුණේ, ආධ්‍යාත්මික බාහිර බන්ධනයෙන් බැඳුණේ, සසරවට නො දක්නේ, නිවන නො දක්නේ, බැඳුණේ උපදිසි, බැඳුණේ මියෙයි, බැඳුණේ මෙලොවින් පරලොවට යේ යි කියනු ලැබෙයි.

විඤ්ඤා ආත්ම වශයෙන් දකියි, විඤ්ඤාවත් හෝ ආත්මය දකියි, ආත්මයෙහි හෝ විඤ්ඤා දකියි, විඤ්ඤායෙහි හෝ ආත්මය දකියි. මහලේකම්, මේ අග්‍රාමත් පාලන සංසාර වර්තය නො දක්නේ නිර්වාණපාරය නො දක්නේ (ක්ලේශ බන්ධනයෙන්) බැඳුණේ උපදිසි, බැඳුණේ මියෙයි, බැඳුණේ මෙලොවින් පරලොවට යේ යි කියනු ලැබේ.

මහලේකම්, බුද්ධාදි ආයතනයන් දක්නා . . . සන්පූර්ණ ධර්මයෙහි මොනොවට තිබුණු ග්‍රාමත් ආයතනාත්මක රූපය ආත්ම විසින් නො දකියි. රූපවත් හෝ ආත්මය නො දකියි, ආත්මයෙහි හෝ රූපය නො දකියි, රූපයෙහි හෝ ආත්මය නො දකියි. මහලේකම්, මේ ග්‍රාමත් ආයතනාත්මක රූපබන්ධනයෙන් නො බැඳුණේ ඔරම්භාගීය සංයෝජන සහිත උද්ධමනාගීය සංයෝජනයෙන් බැඳුණේ සසරතෙර දක්නේ නිර්වාණ පාරය දක්නේ යි කියනු ලැබේ. හෙ (සියලු) දුකින් මිදුණේ යයි කියමි.

වෙදනාව ආත්මවශයෙන් නො දකියි . . . වෙදනායෙහි හෝ ආත්මය නො දකියි, මේ ග්‍රාමත් ආයතනාත්මක වෙදනා බන්ධනයෙන් නො බැඳුණේ යයි කියනු ලැබෙයි. අභ්‍යන්තර සහිත බාහිර බන්ධනයෙන් නො බැඳුණේ යයි කියනු ලැබෙයි, සසර තෙර. දක්නේ යයි කියනු ලැබෙයි, නිර්වාණපාරය දක්නේ යයි කියනු ලැබේ. හේ (සියලු) දුකින් මිදිණැ යි කියමි.

න සඤ්ඤං -පෙ- න සඛිංරෙ අත්තනො සමනුපස්සති -පෙ- න සඛිංරෙසු වා අත්තානා. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ, සුතවා අරියසාවකො න සඛිංරඛනිනඛද්ධො න සන්තර්ඛාතිරඛනිනඛද්ධො තීරදස්සි පාරදස්සි, පරිමුතෙනා සො දුක්ඛස්මාති වදුමි.

න විඤ්ඤණං අත්තනො සමනුපස්සති, න විඤ්ඤණවත්තං වා අත්තානං, න අත්තනි වා විඤ්ඤණං, න විඤ්ඤණස්මිං වා අත්තානං, අයං වුච්චති භික්ඛවෙ, සුතවා අරියසාවකො න විඤ්ඤණඛනිනඛද්ධො තීරදස්සි පාරදස්සි, පරිමුතෙනා සො දුක්ඛස්මාති වදුමිති.

1. 3. 2. 6.

පඨම පරිපුච්ඡිත සුත්තං.

118. සාවඤ්ඤං :

තං කිං මඤ්ඤථ භික්ඛවෙ, රූපං “එතං මම එසොභමස්මි, එසො මෙ අත්තා”ති සමනුපස්සථාති? නො හෙනං හනෙන, සාධු භික්ඛවෙ. රූපං භික්ඛවෙ “නෙතං මම නෙසොභමස්මි, න මෙ සො අත්තා”ති එවමෙනං යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤය දට්ඨබ්බං, වෙදනං -පෙ- සඤ්ඤං -පෙ- සඛිංරෙ -පෙ- විඤ්ඤණං “එතං මම එසොභමස්මි එසො මෙ අත්තා”ති සමනුපස්සථාති? නො හෙනං හනෙන. සාධු භික්ඛවෙ, විඤ්ඤණං භික්ඛවෙ, “නෙතං මම නෙසොභමස්මි න මෙ සො අත්තා”ති එවමෙනං යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤය දට්ඨබ්බං.

එවං පස්සං භික්ඛවෙ, සුතවා අරියසාවකො රූපස්මිම්පි නිබ්බිදුති -පෙ- වෙදනායපි -පෙ- සඤ්ඤයපි -පෙ- සඛිංරෙසුපි -පෙ- විඤ්ඤණස්මිම්පි නිබ්බිදුති, නිබ්බිදුං විරජ්ජති -පෙ- නාපරං ඉප්පත්තා-යාති පජානාතිති.

1. 3. 2. 7.

දුතිය පරිපුච්ඡිත සුත්තං.

119. සාවඤ්ඤං :

තං කිම්මඤ්ඤථ භික්ඛවෙ, රූපං “නෙතං මම නෙසොභමස්මි න මෙ සො අත්තා”ති සමනුපස්සථාති? එවං හනෙන.

සාධු භික්ඛවෙ, රූපං භික්ඛවෙ, “නෙතං මම නෙසොභමස්මි න මෙසො අත්තා”ති එවමෙනං යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤය දට්ඨබ්බං. වෙදනං “නෙතං මම -පෙ- සඤ්ඤං “නෙතං මම -පෙ- සඛිංරෙ නෙතං මම -පෙ- විඤ්ඤණං “නෙතං මම නෙසොභමස්මි න මෙසො අත්තා”ති සමනුපස්සථාති?

සංඥා ආත්ම විසින් නො දකියි . . . සංස්කාර ආත්ම විසින් නො දකියි . . . , සංස්කාරයෙහි හෝ ආත්මය නො දකියි. මහණෙනි, මේ ශ්‍රැතවත් ආයඨිශ්‍රාවක සංස්කාර ඛන්ධනයෙන් නො බැඳුණේ යයි කියනු ලැබෙයි, අභ්‍යන්තර සහිත බාහිර ඛන්ධනයෙන් නො බැඳුණේ යයි කියනු ලැබෙයි, සංසාරවර්තය දක්නේ යයි කියනු ලැබෙයි. නිර්වාණ පාරය දක්නේ යයි කියනු ලැබේ. හෙ (සියලු) දුකින් මිදිණැ යි කියමි.

විඤ්ඤා ආත්ම වශයෙන් නො දකියි. විඤ්ඤාවත් හෝ ආත්මය නො දකියි, ආත්මයෙහි හෝ විඤ්ඤා නො දකියි, විඤ්ඤායෙහි හෝ ආත්මය නො දකියි. මහණෙනි, මේ ශ්‍රැතවත් ආයඨිශ්‍රාවක විඤ්ඤා ඛන්ධනයෙන් නො බැඳුණේ යයි කියනු ලැබෙයි. අභ්‍යන්තර බාහිර සංයෝජනයෙන් නො බැඳුණේ යයි කියනු ලැබෙයි, සසර තෙර දක්නේ යයි කියනු ලැබෙයි. නිර්වාණපාරය දක්නේ යයි කියනු ලැබේ. හෙ (සියලු) දුකින් මිදුණේ යයි කියමි.

1. 3. 2. 6.

පට්ඨප්පච්ඡික සූත්‍රය

118. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, ඒ කීමැයි හඬවු ද ? රූපය “තෙල මාගේ යැ, තෙල මම වෙමි, තෙල මාගේ ආත්ම”යි දකිවු ද යි. වහන්ස, තෙල නො වෙයි ම යැ. මහණෙනි, මැනවි. මහණෙනි, රූපය “තෙල මාගේ නො වෙයි, තෙල මම නො වෙමි, තෙල මාගේ ආත්මය නො වෙයි ය”යි මෙසේ තෙල තතු සේ මනානුවණින් දක්ක යුතු යි. වෙදනාව . . . සංඥාව . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤා “තෙල මාගේ යැ. තෙල මම වෙමි. තෙල මාගේ ආත්ම”යි දකිවු ද යි වහන්ස, තෙල නො වෙයි ම යි. මහණෙනි, මැනවි. මහණෙනි, විඤ්ඤා “තෙල මාගේ නො වෙයි. තෙල මම නො වෙමි. තෙල මාගේ ආත්මය නො වෙයි ය”යි මෙසේ තෙල තතු සේ මනානුවණින් දක්කයුතු.

මහණෙනි, මෙසේ දක්නා ශ්‍රැතවත් ආයඨිශ්‍රාවක රූපයෙහිත් කලකිරෙයි . . . වෙදනාවෙහිත් . . . සංඥාවෙහිත් . . . සංස්කාරයන්හිත් . . . විඤ්ඤායෙහිත් කලකිරෙයි. කලකිරෙන්නේ නො ඇලෙයි . . . මේ බැව් පිණිස කළයුතු අත්කියෙක් නැතැ යි දැනගනී යි.

1. 3. 2. 7.

දුතිය පට්ඨප්පච්ඡික සූත්‍රය

119. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, ඒ කීමැ යි හඬවු ද ? රූපය “තෙල මාගේ නො වෙයි, තෙල මම නො වෙමි, තෙල මාගේ ආත්ම නො වෙයි ය”යි දකිවු ද යි. වහන්ස එසේ යැ.

මහණෙනි, මැනවි. මහණෙනි, රූපය “තෙල මාගේ නො වෙයි, තෙල මම නො වෙමි, තෙල මාගේ ආත්මය නො වෙයි යයි මෙසේ තෙල තතු සේ මනානුවණින් දක්ක යුතු යැ. වෙදනාව . . . තෙල මාගේ නො වෙයි . . . සංඥාව තෙල මාගේ නො වෙයි. . . සංස්කාර “තෙල මාගේ නො වෙයි . . . විඤ්ඤා “තෙල මාගේ නො වෙයි, තෙල මම නො වෙමි, තෙල මාගේ ආත්මය නො වෙයි ය”යි දකිවු ද යි.

එවං භනෙන, සාධු භික්ඛවෙ, විඤ්ඤාණං භික්ඛවෙ, “නෙතං මම නෙසොභමසම් න මෙසො අත්තා”ති එවමෙනං යථාභූතං සම්මපඤ්ඤාය දට්ඨබ්බං.

එවං පසුං භික්ඛවෙ, සුත්ථා අරියසාවකො රූපසම්මපි නිබ්බිඤ්ඤි -පෙ- නාපරං ඉත්ථත්තායාති පජානාතිති.

1. 3. 2. 8.

සඤ්ඤාජනිය සුත්තං

120. සංවජ්ජියං :

සඤ්ඤාජනියෙ ච භික්ඛවෙ, ධම්මෙ දෙසිස්සාමි සඤ්ඤාජනඤ්ච, තං සුඤ්ඤාථ.

කතමෙ ච භික්ඛවෙ, සඤ්ඤාජනියා ධම්මා, කතමං සඤ්ඤාජනං :

රූපං භික්ඛවෙ, සඤ්ඤාජනියො ධම්මො. යො තත්ථ ඡන්දරාගො තං තත්ථ සඤ්ඤාජනං. වේදනා සඤ්ඤාජනියො ධම්මො, යො තත්ථ ඡන්දරාගො, තං තත්ථ සඤ්ඤාජනං. සඤ්ඤා -පෙ- සංඛාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං සඤ්ඤාජනියො ධම්මො, යො තත්ථ ඡන්දරාගො තං තත්ථ සඤ්ඤාජනං, ඉමෙ වුච්චන්ති භික්ඛවෙ, සඤ්ඤාජනියා ධම්මා, ඉදං සඤ්ඤාජනනනි.

1. 3. 2. 9.

උපාදනිය සුත්තං

121. සංවජ්ජියං :

උපාදනියෙ ච භික්ඛවෙ, ධම්මෙ දෙසිස්සාමි උපාදනඤ්ච, තං සුඤ්ඤාථ.

කතමෙ ච භික්ඛවෙ, උපාදනියා ධම්මා, කතමං උපාදනං :

රූපං භික්ඛවෙ, උපාදනියො ධම්මො, යො තත්ථ ඡන්දරාගො තං තත්ථ උපාදනං. වේදනා උපාදනියො ධම්මො, යො තත්ථ ඡන්දරාගො තං තත්ථ උපාදනං. සඤ්ඤා උපාදනියො ධම්මො -පෙ- සංඛාරා උපාදනියො ධම්මො -පෙ- විඤ්ඤාණං උපාදනියො ධම්මො, යො තත්ථ ඡන්දරාගො තං තත්ථ උපාදනං. ඉමෙ වුච්චන්ති භික්ඛවෙ, උපාදනියා ධම්මා, ඉදං උපාදනනනි.

වහන්ස, එසේ යි.

මහණෙනි, මැනවි. මහණෙනි, විඤ්ඤාය “තෙල මාගේ නො වෙයි, තෙල මම නො වෙමි, තෙල මාගේ ආත්ම නො වෙ ය”යි මෙසේ තෙල තතු සේ මනානුවණින් දක්ක යුතු යි.

මහණෙනි, මෙසේ දක්නා ශ්‍රැතවත් ආයඨිශ්‍රාවක තෙමේ රූපයෙහින් කලකිරෙයි . . . මේ බැව් පිණිස අත් කියෙක් නැතැ යි දැනගනී යි.

1. 3. 2. 8.

සඤ්ඤාපනිය සූත්‍රය

120. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, සංයොජනිය (සංයොජනයන්ට හිතවූ) ධර්ම ද සංයොජන ද දෙයනා කරන්නෙමි. එය අසවු.

මහණෙනි, සංයොජනිය ධර්මයෝ කවරහු ද, සංයොජන කවරහු ද යත් :

මහණෙනි, රූපය සංයොජනිය දහමෙකි, එහි යම් ඡන්දරාගයෙක් වෙ ද, එය එහි සංයොජන ය යි. වෙදනාව සංයොජනිය දහමෙකි. එහි යම් ඡන්දරාගයෙක් වෙ ද එය එහි සංයොජන යි. සංඥාව . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤාය සංයොජනිය දහමෙකි. එහි යම් ඡන්දරාගයෙක් වෙ ද එය එහි සංයොජන යි. මහණෙනි, මොහු සංයොජනිය දහමිහු යයි කියනු ලැබෙත්. මේ (ඡන්දරාගය) සංයොජන යි.

1. 3. 2. 9.

උපාදනිය සූත්‍රය

121. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, උපාදනිය (උපාදනයන්ට හිතවූ) දහම් ද උපාදන ද දෙයනා කරන්නෙමි. එය අසවු.

මහණෙනි, උපාදනිය දහම්හු කවරහු ද, උපාදන කවරේ ද යත් :

මහණෙනි, රූපය උපාදනිය දහමෙකි. එහි යම් ඡන්දරාගයෙක් ඇත් ද එය එහි උපාදන යි, වෙදනාව උපාදනිය දහමෙකි. එහි යම් ඡන්දරාගයෙක් ඇත් ද එය එහි උපාදන යි, සඤ්ඤාව උපාදනිය දහමෙකි. . . සංඛාර උපාදනිය දහමෙකි. . . විඤ්ඤාණය උපාදනිය දහමෙකි. එහි යම් ඡන්දරාගයෙක් ඇත් ද එය එහි උපාදන යි. මහණෙනි, මොහු උපාදනිය දහම්හු ය යි කියනු ලැබෙත්. මේ (ඡන්දරාගය) උපාදන යි.

1. 3. 2. 10.

සීල සුත්තං

122.

එකං සමයං ආයස්මා ච සාරිපුත්තො ආයස්මා ච මහාකොට්ඨිනො,¹ බාරණ්ඩියං විහරන්ති ඉතිපත්තෙ මගද්දසෙ. අථ ඛො ආයස්මා මහාකොට්ඨිනො¹ සායනහසමයං පටිසල්ලානා වුට්ඨිතො යෙනායස්මා සාරිපුත්තො තෙනුපසඛකමී, උපසඛකමීනා ආයස්මනා සාරිපුත්තන සද්ධිං සමමොදි, සමමොදනීයං කථං සාරණීයං විතීසාරෙත්වා එකමන්තං නිසිදි. එකමන්තං නිසිත්තො ඛො ආයස්මා මහාකොට්ඨිනො ආයස්මන්තං සාරිපුත්තං එතදවොච : “සීලවතා ආවුසො සාරිපුත්ත, භික්ඛුනා කතමෙ ඛම්මො යොනිසො මනසිකාතබ්බා”ති.

සීලවතාවුසො කොට්ඨිත, භික්ඛුනා පඤ්චපාදනකකිනා අනිච්චතො දුක්ඛතො රොගතො ගණ්ඨතො සල්ලතො අභතො ආබාධතො පරතො පලොකතො සුඤ්ඤතො අනත්තතො යොනිසො මනසිකාතබ්බා. කතමෙ පඤ්ච, සෙය්‍යවිදං : රුප්පපාදනකකිනො -පෙ- විඤ්ඤාණ්‍යපාදනකකිනො. සීලවතාවුසො කොට්ඨිත, භික්ඛුනා ඉමෙ පඤ්චපාදනකකිනා අනිච්චතො දුක්ඛතො -පෙ- අනත්තතො යොනිසො මනසිකාතබ්බා. ධානං ඛො පනෙතං ආවුසො, විජ්ජිතී යං සීලවා භික්ඛු ඉමෙ පඤ්චපාදනකකිනො අනිච්චතො දුක්ඛතො -පෙ- අනත්තතො යොනිසො මනසි කරොන්තො සොනාපතනීඵලං සච්ඡිකරෙය්‍යාති.

සොනාපත්තෙන පනාවුසො සාරිපුත්ත, භික්ඛුනා කතමෙ ඛම්මො යොනිසො මනසිකාතබ්බාති.

සොනාපත්තෙන්පි ඛො ආවුසො කොට්ඨිත, භික්ඛුනා ඉමෙ පඤ්චපාදනකකිනා අනිච්චතො -පෙ- අනත්තතො යොනිසො මනසිකාතබ්බා, ධානං ඛො පනෙතං ආවුසො, විජ්ජිතී යං සොනාපත්තො භික්ඛු ඉමෙ පඤ්චපාදනකකිනො අනිච්චතො දුක්ඛතො -පෙ- අනත්තතො යොනිසො මනසිකරොන්තො සකදගාමීඵලං සච්ඡිකරෙය්‍යාති.

සකදගාමීනා පනාවුසො සාරිපුත්ත, භික්ඛුනා කතමෙ ඛම්මො යොනිසො මනසිකාතබ්බාති.

සකදගාමීනාපි ඛො ආවුසො කොට්ඨිත, භික්ඛුනා ඉමෙ පඤ්චපාදනකකිනා අනිච්චතො දුක්ඛතො -පෙ- අනත්තතො යොනිසො මනසිකාතබ්බා. ධානං ඛො පනෙතං ආවුසො විජ්ජිතී යං සකදගාමී භික්ඛු ඉමෙ පඤ්චපාදනකකිනො අනිච්චතො දුක්ඛතො -පෙ- අනත්තතො යොනිසො මනසිකරොන්තො අනාගාමීඵලං සච්ඡිකරෙය්‍යාති.

1. මහා කොට්ඨිකො - මජ්ඣං.

1. 3. 2. 10.

සීල සූත්‍රය

122.

එක් කලෙක ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවෝ ද ආයුෂ්මත් මහාකොට්ඨිත තෙරණුවෝ ද බරණැස සම්පයෙහි ඉසිපතන නම් වූ මිගදයෙහි වාස කෙරෙති. එ කල්හි ආයුෂ්මත් මහාකොට්ඨිත තෙරණුවෝ සවස්කල විවෙකයෙන් නැගී සිටියාහු ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවන් වෙත එළැඹියහ. එළැඹ ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවන් සමඟ සතුටු වූහ. සතුටු වියයුතු සිහි කටයුතු කපා කොට නිමවා එකත්පස් වැ හුන්හ. එකත් පස් වැ හුන් ආයුෂ්මත් මහාකොට්ඨිත තෙරණුවෝ ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවන්ට තෙල කීහ : ඇවැත්නි, ශාරිපුත්‍රයෙනි, සිල්වත් මහණහු විසින් කවර දහම්හු නුවණින් මෙනෙහි කටයුත්තාහු ද යි.

ඇවැත්නි, කොට්ඨිතයෙනි, සිල්වත් මහණහු විසින් පඤ්චොපාදනස්කන්ධයෝ අනිත්‍ය වශයෙන් දුක් වශයෙන් රොග වශයෙන් ශබ් වශයෙන් හුල් වශයෙන් පීඩා වශයෙන් ආබාධ වශයෙන් මෙරමා වශයෙන් වැනසීම වශයෙන් ශූන්‍ය වශයෙන් අනාත්ම වශයෙන් නුවණින් මෙනෙහි කටයුත්තාහු ය. කවර පස් කඳෙකැ යත් : එනම්-රූපොපාදන ස්කන්ධ යැ . . . විඤ්චොපාදනස්කන්ධ යි. ඇවැත්නි, කොට්ඨිතයෙනි, සිල්වත් මහණහු විසින් මේ පඤ්චොපාදනස්කන්ධයෝ අනිත්‍ය වශයෙන් . . . දුක් වශයෙන් . . . අනාත්ම වශයෙන් නුවණින් මෙනෙහි කටයුත්තාහු යි. ඇවැත්නි, සිල්වත් මහණ මේ පඤ්චොපාදනස්කන්ධයන් අනිත්‍ය විසින් දුක් විසින් . . . අනාත්ම විසින් නුවණින් මෙනෙහි කරනුයේ සෝවන්පල පසක් කරන්නේ ය යන යම් කරුණෙක් වේ නම් තෙල කරුණ ඇත්තේ යැ.

ඇවැත්නි, ශාරිපුත්‍රයෙනි, සෝවන් මහණහු විසින් කවර දහම්හු නුවණින් මෙනෙහි කටයුත්තාහු ද යි ?

ඇවැත්නි, කොට්ඨිතයෙනි, සෝවන් මහණහු විසින් මේ පඤ්චොපාදනස්කන්ධයෝ අනිත්‍ය වශයෙන් දුක් වශයෙන් . . . අනාත්ම වශයෙන් නුවණින් මෙනෙහි කටයුත්තාහු යැ. ඇවැත්නි, සෝවන් මහණ මේ පඤ්චොපාදනස්කන්ධයන් අනිත්‍ය වශයෙන් දුක් වශයෙන් . . . අනාත්ම වශයෙන් නුවණින් මෙනෙහි කරනුයේ සෙදගැමි ඵලය පසක් කරන්නේ ය යන යම් කරුණෙක් වේ නම් තෙල කරුණ ඇත්තේ යැ.

ඇවැත්නි, ශාරිපුත්‍රයෙනි, සෙදගැමි මහණහු විසින් කවර දහම් කෙනෙක් නුවණින් මෙනෙහි කටයුත්තාහු ද යි.

ඇවැත්නි, කොට්ඨිතයෙනි, සෙදගැමි මහණහු විසින් මේ පඤ්චොපාදනස්කන්ධයෝ අනිත්‍ය වශයෙන් දුක් වශයෙන් . . . අනාත්ම වශයෙන් නුවණින් මෙනෙහි කටයුත්තාහු. ඇවැත්නි, සෙදගැමි මහණ, මේ පඤ්චොපාදනස්කන්ධයන් අනිත්‍ය විසින් දුක් විසින් . . . අනාත්ම විසින් නුවණින් මෙනෙහි කරනුයේ අනගැමි ඵලය පසක් කරන්නේ ය යන යම් කරුණෙක් වේ නම් තෙල කරුණ ඇත්තේ යැ.

අනාගාමිනා පනාවුසො සංරිපුත්ත, භික්ඛුනා කතමෙ ධම්මා යොනිසො මනසිකාතබ්බාති? අනාගාමිනාපි බො අාවුසො කොට්ඨිත, භික්ඛුනා ඉමෙ පඤ්චපාදනකකිං අනිච්චතො දුක්ඛතො -පෙ- අනත්තතො යොනිසො මනසිකාතබ්බා. ථානං බො පනෙතං අාවුසො විජ්ජති යං අනාගාමී භික්ඛු ඉමෙ පඤ්චපාදනකකිං අනිච්චතො දුක්ඛතො -පෙ- අනත්තතො යොනිසො මනසිකරොනෙතා අරහත්තඵලං¹ සම්මිකරෙය්‍යාති.

අරහතා පනාවුසො සංරිපුත්ත, කතමෙ ධම්මා යොනිසො මනසිකාතබ්බාති.

අරහතා'පි බො අාවුසො කොට්ඨිත, ඉමෙ පඤ්චපාදනකකිං අනිච්චතො දුක්ඛතො රේගතො ගණිතො සලලතො අභතො අංඛාධතො පරතො පලොකතො සුඤ්ඤතො අනත්තතො යොනිසො මනසිකාතබ්බා. නත්ථි බො අාවුසො අරහතො උත්තරිං කරණීයං, කතස්ස චා පතිවසො² අපි ච ඉමෙ ධම්මා භාවිතා බහුලිකතා දිට්ඨං ධම්මසුඛවිහාරය වෙච්ඡං වහන්තති සනිසම්පජ්ඤාය වාති.

1. 3. 2. 11.

සුතවන්ත සුත්තං

123. බාග්ගසියං :

එකමන්තං නිසිනොතො බො අංගසමා මහාකොට්ඨිතො අංගසමන්තං සංවිසුත්තං එතදවොච : සුතවතාවුසො සංරිපුත්ත, භික්ඛුනා කතමෙ ධම්මා යොනිසො මනසිකාතබ්බාති.

සුතවතාවුසො කොට්ඨිත, භික්ඛුනා පඤ්චපාදනකකිං අනිච්චතො දුක්ඛතො රේගතො ගණිතො සලලතො අභතො අංඛාධතො පරතො පලොකතො සුඤ්ඤතො අනත්තතො යොනිසො මනසිකාතබ්බා.

කතමෙ පඤ්ච, සෙය්‍යපීඨං : රුප්පපාදනකකිං -පෙ- විඤ්ඤාණ-පාදනකකිං, සුතවතාවුසො කොට්ඨිත, භික්ඛුනා ඉමෙ පඤ්ච-පාදනකකිං අනිච්චතො දුක්ඛතො -පෙ- අනත්තතො යොනිසො මනසිකාතබ්බා.

ථානං බො පනෙතං අාවුසො විජ්ජති යං සුතවා භික්ඛු ඉමෙ පඤ්චපාදනකකිං අනිච්චතො දුක්ඛතො -පෙ- අනත්තතො යොනිසො මනසිකරොනෙතා සොතප්පතිඵලං සම්මිකරෙය්‍යාති -පෙ- සකදගාමීඵලං සම්මිකරෙය්‍යාති -පෙ- අනාගාමීඵලං සම්මිකරෙය්‍යාති. -පෙ- අරහත්තඵලං සම්මිකරෙය්‍යාති.

1. අරහත්තං - මජ්ඣිම, ස්‍යා.

2. පටිච්චයො - ස්‍යා, PTS.

ඇවැත්නි, ශාරිපුත්‍රයෙනි, අනගමි මහණහු විසින් කවර දහම් කෙනෙක් නුවණින් මෙනෙහි කළ යුත්තාහු ද යි. ඇවැත්නි, කොට්ඨකයෙනි, අනගමි මහණහු විසින් මෙ පඤ්චොපාදනස්කන්ධයෝ අනිය විසින් දුක් විසින් . . . අනත් විසින් නුවණින් මෙනෙහි කළයුත්තාහු ය. ඇවැත්නි, අනගමි මහණ මේ පඤ්චොපාදනස්කන්ධයන් අනිය විසින් දුක් විසින් . . . අනත් විසින් නුවණින් මෙනෙහි කරනුයේ රහත් ඵලය පසක් කරන්නේ ය යන යම් කරුණෙක් වේ නම් තෙල කරුණ ඇත්තේ යැ.

ඇවැත්නි, ශාරිපුත්‍රයෙනි, රහත්හු විසින් කවර දහම් කෙනෙක් නුවණින් මෙනෙහි කළ යුත්තාහු ද යි ?

ඇවැත්නි, කොට්ඨකයෙනි, රහත්හු විසින් මෙ පඤ්චොපාදනස්කන්ධයෝ අනිය විසින් දුක් විසින් රොග විසින් ගම් විසින් හුල් විසින් විපත් විසින් පෙළීම විසින් මෙරමා විසින් වැනසීම විසින් සිස් විසින් අනත් විසින් නුවණින් මෙනෙහි කටයුත්තාහ. ඇවැත්නි, රහත්හට මත්තෙහි කළ යුත්තෙක් නැත, කරන ලද්ද නැවත කිරීමක් හෝ නැති. වැළි දු මේ දහම් වඩන ලද්දහු බහුල කරන ලද්දහු දිවුදූමයෙහි සුවචිතරණ පිණිය ද, සිහිනුවණ පිණිය ද පවත්නාහ යි.

1. 3. 2. 11.

සුතවන්ත සූත්‍රය

123. බරණැස්නුවර :

එකත්පසෙක හුන් ආයුෂ්මත් මහාකොට්ඨික තෙරණුවෝ ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණු වන්ට තෙල කීහ : ඇවැත්නි, ශාරිපුත්‍රයෙනි, ග්‍රැතවත් මහණහු විසින් කවර දහම් කෙනෙක් නුවණින් මෙනෙහි කට යුත්තාහු ද යි.

ඇවැත්නි, කොට්ඨකයෙනි, ග්‍රැතවත් මහණහු විසින් පඤ්චොපාදනස්කන්ධයෝ අනිය විසින් දුක් විසින් රොග විසින් ගම් විසින් හුල් විසින් විපත් විසින් පෙළීම විසින් මෙරමා විසින් වැනසීම විසින් සිස් විසින් අනත් විසින් නුවණින් මෙනෙහි කළ යුත්තාහ.

කවර පසෙක් ද යත් : එනම්—රූපොපාදනස්කන්ධය . . . විඤ්ඤාපාදනස්කන්ධ යි. ඇවැත්නි, කොට්ඨකයෙනි, ග්‍රැතවත් මහණහු විසින් මේ පඤ්චොපාදනස්කන්ධයෝ අනිය විසින් දුක් විසින් . . . අනත් විසින් නුවණින් මෙනෙහි කළයුත්තාහ.

ඇවැත්නි, යම් භෙයකින් ග්‍රැතවත් මහණ තෙමේ මේ පඤ්චොපාදනස්කන්ධයන් අනිය විසින් දුක් විසින් . . . අනත් විසින් නුවණින් මෙනෙහි කරන්නේ සෝවන්පල පසක් කරන්නේ යැ . . . සෙදගැම්පල පසක් කරන්නේ යැ . . . අනගැම්පල පසක් කරන්නේ යැ . . . රහත්පල පසක් කරන්නේ යැ යන තෙල කරුණ ඇත්තේ යි.

අරහතා පනාට්ඨසො සාරිපුත්ත, තතමෙ ධම්මා යොනිසො මනසිකාතබ්බාති. අරහතාපි බො ආට්ඨසො කොට්ඨිත, ඉමෙ පඤ්චපාදානකඛකා අනිච්චතො දුක්ඛතො රොගතො ගණ්ඨතො සලලතො අසතො ආබාධතො පරතො පලොකතො සුඤ්ඤතො අනත්තතො යොනිසො මනසිකාතබ්බා. නපි බො ආට්ඨසො අරහතො උත්තරිං කරණීයං, තත්ඝා වා පතීවයො, අපි ච ඉමෙ ධම්මා භාවිතා බහුලිකතා දිට්ඨධම්මසුබවිහාරය වෙච්ච සංවත්තනාති සතිසම්පජ්ඣාය වාති.

1. 3. 2. 12.

පඨම කපප සුත්තං

124. සාවජ්ඣයං :

අථ බො ආයස්මා භාජෙය්‍යා යෙන භගවා තෙනුපසබ්බමි. උපසබ්බමිත්වා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසින්නො බො ආයස්මා කපෙය්‍යා භගවන්තං එතදවොච :

කථනනු බො භනෙන, ජානතො කථං පස්සතො ඉමස්මිඤ්ච සවිඤ්ඤාණකෙ කායෙ බහිඤ්ඤා ච සබ්බන්තිමිත්තෙනසු අභිඛ්‍යාරමමිඛ්‍යාරමානානුසයා න භොන්තිති.

යං කිඤ්චි කපප, රූපං අනිත්තානාගතපච්චුප්පන්තං අජ්ඣන්තං වා බහිඤ්ඤා වා ඔලාරිකං වා සුබ්බමං වා හීනං වා පණීතං වා, යං දුරෙ සනතිකෙ වා, සබ්බං රූපං “නෙතං මම, නෙසොභමස්මි, න මෙසො අත්තා”ති එවමෙනං යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤාය පස්සාති. යා කාවි වේදනා -පෙ- යා කාවි සඤ්ඤා -පෙ- යෙ කෙවි සබ්බාරු -පෙ- යං කිඤ්චි විඤ්ඤාණං අනිත්තානාගතපච්චුප්පන්තං අජ්ඣන්තං වා බහිඤ්ඤා වා ඔලාරිකං වා සුබ්බමං වා හීනං වා පණීතං වා, යං දුරෙ සනතිකෙ වා, සබ්බං විඤ්ඤාණං “නෙතං මම, නෙසොභමස්මි, න මෙසො අත්තා”ති එවමෙනං යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤාය පස්සාති.

එවං බො කප්ප, ජානතො එවං පස්සතො ඉමස්මිඤ්ච සවිඤ්ඤාණකෙ කායෙ බහිඤ්ඤා ච සබ්බන්තිමිත්තෙනසු අභිඛ්‍යාරමමිඛ්‍යාරමානානුසයා න භොන්තිති.

1. 3. 2. 13.

දුතිය කපප සුත්තං

125. සාවජ්ඣයං :

එකමන්තං නිසින්නො බො ආයස්මා කපෙය්‍යා භගවන්තං එතදවොච : කථනනු බො භනෙන, ජානතො කථං පස්සතො ඉමස්මිඤ්ච සවිඤ්ඤාණකෙ කායෙ බහිඤ්ඤා ච සබ්බන්තිමිත්තෙනසු අභිඛ්‍යාරමමිඛ්‍යාරමානාපගතං මානසං භොති විධා සමතිකකන්තං සන්තං සුවිමුත්තනාති.

ඇවත්ති, ශාරිපුත්‍රයෙහි, රහත්හු විසින් කවර දහම කෙනෙක් නුවණින් මෙනෙහි කළයුත්තාහු දැ යි. ඇවත් කොට්ඨකයෙහි, රහත්හු විසින් මේ පඤ්චොපාදන ස්කන්ධයෝ අනිස විසින් දුක් විසින් රෝග විසින් ගබ විසින් හුල් විසින් විපත් විසින් පෙළීම විසින් මෙරමා විසින් වැනසුම් විසින් සිස් විසින් අනත් විසින් නුවණින් මෙනෙහි කළ යුත්තාහ. ඇවැත්ති, රහත්හට මත්තෙහි කළ යුත්තෙක් නැත. කරන ලද්ද නැවත නැවත කිරීමෙන් හෝ නැති. වැළි දු මේ දහම්හු වඩන ලද්දහු බහුල කරන ලද්දහු දිට්‍රදුමයෙහි සුවච්ඡරණ පිණිසත් සිහිනුවණ පිණිසත් පවත්නාහ යි.

1. 3. 2. 12.

පයම කප්ප සූත්‍රය

124. සැවැත්නුවර :

එ කල්හි ආයුෂ්මත් කප්ප තෙමේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළඹියේ යැ. එළඹූ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැද එකත්පසෙක හුන්නේ යැ. එකත්පසෙක හුන් ආයුෂ්මත් කප්ප තෙමේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැල කළේ යැ :

වහන්ස, කෙසේ දන්තහුට කෙසේ දක්තහුට මේ සවිඤ්ඤාණක කයෙහින් බැහැර සියලු නිමිත්තයන්හින් අභිඞ්කාර මමිඞ්කාර (අභිඞ්කාර දාෂ්ටිය, මාගේ යයි ගන්නා තණ්හාව හා) මානාත්‍රසයය යන කෙලෙස්හු නො වෙද්දැ යි ?

කප්පය, අතීත වූ හෝ අනාගත වූ හෝ පවිටුප්පන්න වූ හෝ ආධ්‍යාත්මික වූ හෝ බාහිර වූ හෝ ඖදරික වූ හෝ සුක්ෂ්ම වූ හෝ භීත වූ හෝ ප්‍රණීත වූ හෝ යම් කිසි රූපයෙක් වේ ද, දුර වූ හෝ ළඟ වූ හෝ යම් රූපයෙකුත් වේ ද (ඒ) සියලු රූපය “ තෙල මාගේ නො වෙයි, තෙලෙ මම නො වෙමි, තෙල මාගේ ආත්මය නො වේ යයි ” තෙල මෙසේ තතු සේ මනා නුවණින් දකියි, යම් කිසි වෙදනාවක් . . . යම් කිසි සංඥාවක් . . . යම් කිසි සංස්කාර කෙනෙක් . . . අතීත වූ හෝ අනාගත වූ හෝ පවිටුප්පන්න වූ හෝ ආධ්‍යාත්මික වූ හෝ බාහිර වූ හෝ ඖදරික වූ හෝ සුක්ෂ්ම වූ හෝ භීත වූ හෝ ප්‍රණීත වූ හෝ යම් කිසි විඤ්ජනයක් වේ ද, දුර වූ හෝ ළඟ වූ හෝ යම් විඤ්ජනයකුත් වේ ද ඒ සියලු විඤ්ජනය “ තෙල මාගේ නො වෙයි, තෙලෙ මම නො වෙමි තෙල මාගේ ආත්මය නො වේ ය ” යි මෙසේ තෙල තතු සේ මනානුවණින් දකී.

කප්පය, මෙසේ දන්තහුට මෙසේ දක්තහුට මේ සවිඤ්ඤාණක කයෙහින් බැහැර සියලු නිමිත්තයන්හින් අභිඞ්කාර මමිඞ්කාර මානාත්‍රසයයෝ නො වෙති යි

1. 3. 2. 13.

දුකිය කප්ප සූත්‍රය

125. සැවැත්නුවර :

එකත්පස් වැ හුන් ආයුෂ්මත් කප්ප තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය සැල කළහ : වහන්ස, කෙසේ දන්තහුගේ කෙසේ දක්තහුගේ සිත මේ සවිඤ්ඤාණක කයෙහින් බැහැර සියලු නිමිත්තයන්හින් අභිඞ්කාර මමිඞ්කාර මානාගෙන් පහ වූයේ මාන කොටසුන් ඉක්ම වූයේ සත්හුන් වූයේ මැනවින් මිදුණේ වේ දැ යි ?

යං කිඤ්චි කප්ප, රූපං අත්තානාගතපච්චුප්පන්නං අජ්ඣන්තං වා බහිඤා වා ඔලාරිකං වා සුබ්බමං වා හීනං වා පණ්ණිනං වා, යං දුරෙ සන්නිකෙ වා. සබ්බං රූපං “නෙතං මම, නෙසොහමසමි, න මෙ‘සො අත්තා”ති ඵවමෙතං යථාභූතං සමමප්පඤ්ඤාය දිස්වා අනුපාදා විමුක්තො භොති. යා කාවි වෙදනා -පෙ- යා කාවි සඤ්ඤා -පෙ- යෙ කෙවි සංඛාරා -පෙ- යං කිඤ්චි විඤ්ඤාණං, අත්තානාගතපච්චුප්පන්නං අජ්ඣන්තං වා බහිඤා වා ඔලාරිකං වා සුබ්බමං වා හීනං වා පණ්ණිනං වා යං දුරෙ සන්නිකෙ වා. සබ්බං විඤ්ඤාණං “නෙතං මම, නෙසොහමසමි න මෙ‘සො අත්තා”ති ඵවමෙතං යථාභූතං සමමප්පඤ්ඤාය දිස්වා අනුපාදා විමුක්තො භොති.

ඵවං බො කප්ප, ජානතො ඵවං පස්සතො ඉමසමිඤ්ච සවිඤ්ඤාණකෙ කායෙ බහිඤා ච සබ්බන්තිතෙතසු අභිභිකාරමථිභිකාරමානාපගතං මානසං භොති, විධා සමතිකකන්නං සන්නං සුචිත්තන්නති.

බ්බිකවග්ගො දුතිශො.

නමුද්දානං :

අවිජ්ජා විජ්ජා දො කපිකා බ්බිකා පරිපුච්ඡිතා දූවෙ,
සඤ්ඤාජනං උපාදානං සීලං සුතවා දො ච කප්පොනාති.

කප්පය, අකීන වූ හෝ අනාගත වූ හෝ පව්වුප්පන්න වූ හෝ ආධ්‍යාත්මික වූ හෝ බාහිර වූ හෝ ඖදරික වූ හෝ සුක්ෂ්ම වූ හෝ භීත වූ හෝ ප්‍රණීත වූ හෝ යම් කිසි රූපයෙක් වේ ද, දුර වූ හෝ ළඟ වූ හෝ යම් රූපයෙකුත් වේ ද, ඒ සියලු රූපය තෙල මාගේ නො වෙයි, තෙල මම නො වෙමි, තෙල මාගේ ආත්මය නොවේය''යි මෙසේ තෙල තතු සේ මනා නුවණින් දක උපාදාන රහිත ව මිදුණේ වෙයි. යම් කිසි වෙදනාවක් . . . යම් කිසි සංඥාවක් . . . යම් කිසි සංස්කාර කෙතෙක් . . . අකීන වූ හෝ අනාගත වූ හෝ පව්වුප්පන්න වූ හෝ ආධ්‍යාත්මික වූ හෝ බාහිර වූ හෝ ඖදරික වූ හෝ සුක්ෂ්ම වූ හෝ භීත වූ හෝ ප්‍රණීත වූ හෝ යම් කිසි විඤ්ඤායෙක් වේ ද, දුර වූ හෝ ළඟ වූ හෝ යම් විඤ්ඤායෙකුත් වේ ද, (ඒ) සියලු විඤ්ඤාය '' තෙල මාගේ නො වෙයි, තෙල මම නො වෙමි, තෙල මාගේ ආත්මය නො වේ යයි මෙසේ තෙල තතු සේ මනා නුවණින් දක උපාදාන රහිත ව මිදුණේ වෙයි.

කප්පය, මෙසේ දන්තහුගේ මෙසේ දක්තහුගේ සිත මේ සවිඤ්ඤාණක කයෙහිත් බැහැර සියලු නිමිත්තයන්හිත් අභිධිකාර මමිධිකාර මානසෙන් පහ වූයේ මානකොටසුන් ඉක්ම වූයේ සත්හුන් වූයේ මැනවින් මිදුණේ වේ ය යි.

දෙවැනි ධම්මකට්ඨක වර්ග සි

එහි සූත්‍ර නාමාවලිය :

අවිජ්ජා විජ්ජා යන සූත්‍ර දෙක යැ, ධම්මකට්ඨක සූත්‍ර දෙක යැ, බන්ධන සූත්‍රය, පරිපූර්ණ සූත්‍ර දෙක යැ, සඤ්ඤාප්ත උපාදාන සිල සූත්‍රවන්ත යන සූත්‍ර සතර ය කප්ප සූත්‍ර දෙක යයි සූත්‍ර තෙළෙසකි.

3. අවිජ්ජාවග්ගො

1. 3. 3. 1.

පදාම සමුදයධම්ම සූතකං

126. සාවකීයං :

අථ ඛො අඤ්ඤානරො භික්ඛු යෙන භගවා තෙනුපසඛිකම්. උපසඛිකම්නා භගවනතං අභිවාදෙතා එකමනතං නිසීදි. එකමනතං නිසිනොතා ඛො තො භික්ඛු භගවනතං එතදවොච : “අවිජ්ජා, අවිජ්ජා”ති භනොත, වුච්චති. තත්ථා ඤා ඛො භනොත, අවිජ්ජා? කීත්තාවතා ච අවිජ්ජාගතො හොතිති.

ඉධ භික්ඛු, අසසුතවා පුපුර්ජනො සමුදයධම්මං රූපං සමුදයධම්මං රූපනති යථාභූතං නපජානාති. වයධම්මං රූපං වයධම්මං රූපනති යථාභූතං නපජානාති. සමුදයවයධම්මං රූපං සමුදයවයධම්මං රූපනති යථාභූතං නපජානාති. සමුදයධම්මං වේදනං, ‘සමුදයධම්මා වේදනාති’ යථාභූතං නපජානාති ‘වයධම්මං වේදනං වයධම්මා වේදනාති’ යථාභූතං නපජානාති. සමුදයවයධම්මං වේදනං, සමුදයවයධම්මා වේදනාති, යථාභූතං නපජානාති. සමුදයධම්මං සඤ්ඤාං -පෙ- සමුදයධම්මෙ සඤ්ඤාරෙ සමුදයධම්මා සඤ්ඤාරාති යථාභූතං නපජානාති. වයධම්මෙ සඤ්ඤාරෙ වයධම්මා සඤ්ඤාරාති’ යථාභූතං නපජානාති. සමුදයවයධම්මෙ සඤ්ඤාරෙ සමුදයවයධම්මා සඤ්ඤාරාති, යථාභූතං නපජානාති සමුදයධම්මං විඤ්ඤාණං සමුදයධම්මං විඤ්ඤාණනති යථාභූතං නපජානාති. වයධම්මං විඤ්ඤාණං වයධම්මං විඤ්ඤාණනති යථාභූතං නපජානාති. සමුදයවයධම්මං විඤ්ඤාණං සමුදයවයධම්මං විඤ්ඤාණනති යථාභූතං නපජානාති. අයං වුච්චති භික්ඛු, අවිජ්ජා. එත්තාවතා ච අවිජ්ජාගතො හොතිති.

එවං වුතොත සො භික්ඛු භගවනතං එතදවොච : “විජ්ජා විජ්ජා”ති භනොත වුච්චති. තත්ථා ඤා ඛො භනොත, විජ්ජා? කීත්තාවතා ච විජ්ජාගතො හොතිති?

ඉධ භික්ඛු, සුතවා අරියසාවකො සමුදයධම්මං රූපං සමුදයධම්මං රූපනති යථාභූතං පජානාති. වයධම්මං රූපං වයධම්මං රූපනති යථාභූතං පජානාති. සමුදයවයධම්මං රූපං සමුදයවයධම්මං රූපනති යථාභූතං පජානාති. සමුදයධම්මං වේදනං -පෙ- සමුදයධම්මං සඤ්ඤාං -පෙ- සමුදයධම්මෙ සඤ්ඤාරෙ -පෙ- සමුදයධම්මං විඤ්ඤාණං සමුදයධම්මං විඤ්ඤාණනති යථාභූතං පජානාති. වයධම්මං විඤ්ඤාණං, වයධම්මං විඤ්ඤාණනති යථාභූතං පජානාති. සමුදයවයධම්මං විඤ්ඤාණං සමුදයවයධම්මං විඤ්ඤාණනති යථාභූතං පජානාති. අයං වුච්චති භික්ඛු, විජ්ජා, එත්තාවතා ච විජ්ජාගතො හොතිති.

3. අවිජ්ජා වර්ගය

1. 3. 3. 1.

පඨම සමුදය ධම්ම සූත්‍රය

126. සැවැත්නුවර :

එ කල්හි එක්තරා මහණෙක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළඹියේ ය. එළඹූ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැද එකත්පසෙකැ හුන්නේ යැ. එකත්පසෙකැ හුන් ඒ මහණ. තෙමේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය සැලකෙළේ ය : “වහන්ස, අවිද්‍යාය අවිද්‍යායයි කියනු ලැබේ. වහන්ස අවිද්‍යාව කවර යත් කොපමණකින් අවිද්‍යාගත (අවිද්‍යාවට ගියේ) ද වේ ද ” යි.

මහණ, මෙහි අශ්‍රැතවත් පාඨග්ජන තෙමේ සමුදය (ඉපදීම) ස්වභාව ඇති රූපය සමුදය ස්වභාව ඇති රූපයකැයි තතු සේ නො දනියි, ව්‍යය (වැනසීම) ස්වභාව ඇති රූපය ව්‍යය ස්වභාව ඇති රූපයකැයි තතු සේ නො දනියි, “සමුදයව්‍යය ස්වභාව ඇති රූපය සමුදයව්‍යය ස්වභාව ඇති රූපයකැයි තතු සේ නො දනියි, සමුදය සැහැව් වෙදනාව සමුදය සැහැව් වෙදනාවකැයි තතුසේ හේ නො දනියි, වැනසෙනසුලු වෙදනාව වැනසෙනසුලු වෙදනාවකැයි තතුසේ නො දනියි. සමුදයව්‍යය ස්වභාව ඇති වෙදනාව සමුදයව්‍යය ස්වභාව ඇති වෙදනාවකැයි තතු සේ නො දනියි, හටගන්නා ස්වභාව ඇති සංඥාව . . . හටගන්නා ස්වභාව ඇති සංස්කාර හටගන්නා ස්වභාව ඇති සංස්කාර යයි තතුසේ නො දනියි, වැනසෙන ස්වභාව ඇති සංස්කාර වැනසෙන ස්වභාව ඇති සංස්කාර යයි තතු සේ නො දනියි, සමුදයව්‍යය ස්වභාව ඇති සංස්කාර සමුදයව්‍යය ස්වභාව ඇති සංස්කාර යයි තතු සේ නො දනියි, හටගන්නා ස්වභාව ඇති විඤ්ඤාය හටගන්නා ස්වභාව ඇති විඤ්ඤායයි තතුසේ නො දනියි, වැනසෙන ස්වභාව ඇති විඤ්ඤාය වැනසෙන ස්වභාව ඇති විඤ්ඤායයි තතුසේ නො දනියි, සමුදයව්‍යය ස්වභාව ඇති විඤ්ඤාය සමුදය ව්‍යය ස්වභාව ඇති විඤ්ඤායයි තතුසේ නො දනී. මහණ, මේ අවිද්‍යා යයි කියනු ලැබේ. මෙ පමණකින් අවිද්‍යාගත ද වේ යි.

මෙසේ වදළ කල්හි ඒ මහණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැල කෙළේ යැ : “වහන්ස, විද්‍යා යැ විද්‍යා යයි කියනු ලැබේ. වහන්ස, විද්‍යාව නම් කවර යැ ? කොපමණකින් විද්‍යාගත වේ ද ” යි ?

මහණ, මෙහි ශ්‍රැතවත් ආයඤ්ඤාවක තෙමේ හටගන්නා සැහැව් රූපය හටගන්නා සැහැව් රූප යයි තතුසේ දනී, වැනසෙන සැහැව් රූපය වැනසෙන සැහැව් රූප යයි තතුසේ දනියි, හටගන්නා-වැනසෙන සැහැව් රූපය හටගන්නා-වැනසෙන සැහැව් රූප යයි තතුසේ දනියි, හටගන්නා හැසැව් වෙදනාව . . . හටගන්නා සැහැව් සංඥාව . . . හටගන්නා සැහැව් සංස්කාර . . . හටගන්නා සැහැව් විඤ්ඤාය හටගන්නා සැහැව් විඤ්ඤායයි තතු සේ දනියි. වැනසෙන සැහැව් විඤ්ඤාය වැනසෙන සැහැව් විඤ්ඤායයි තතුසේ දනියි, හටගන්නා-වැනසෙන සැහැව් විඤ්ඤාය හටගන්නා වැනසෙන සැහැව් විඤ්ඤාය යයි තතුසේ දනී. මහණ, මේ විද්‍යාව යයි කියනු ලැබේ මෙපමණකින් විද්‍යා ගතත් වේ යයි.

1. 3. 3. 2.

දුතිය සමුදයධම්ම සුත්තං.

127. බාරාණසියං :

එකං සමයං ආයස්මා ච භාජිපුතො ආයස්මා ච මහාකොට්ඨිනො බාරාණසියං විහරන්ති ඉතිපතතො මිහදුගො. අථ ඛො ආයස්මා මහාකොට්ඨිනො සායනාසමයං පටිසල්ලානා චූට්ඨිතො යෙනායස්මා සාරිපුතො තෙනුපසඛකමි. උපසඛකමිත්වා ආයස්මනා සාරිපුතෙන න සද්ධිං සමෙමාදි. සමෙමාදන්තියං කථං සාරාණීයං විතීතාරෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසින්නො ඛො ආයස්මා මහාකොට්ඨිනො ආයස්මන්තං සාරිපුත්තං එතදවොච : “අවිජ්ජා අවිජ්ජා”ති ආවුසො සාරිපුත්ත, චූට්ඨති. කතමා නු ඛො ආවුසො, අවිජ්ජා? කිත්තාවතා ච අවිජ්ජාගතො හොති”ති ?

ඉධාචූසො අසුත්තවා පුථුජ්ජනො සමුදයධම්මං රූපං, සමුදයධම්මං රූපනහි යථාභූතං නප්පජානාති. වයධම්මං රූපං -පෙ- සමුදයවයධම්මං රූපං සමුදයවයධම්මං රූපනහි යථාභූතං නප්පජානාති. “සමුදයධම්මං වෙදනං -පෙ- සමුදයධම්මං සඤ්ඤං -පෙ- සමුදය- ධම්මෙ සඛ්ඛාරෙ -පෙ- සමුදයධම්මං විඤ්ඤාණං සමුදයධම්මං විඤ්ඤාණනහි යථාභූතං නප්පජානාති. වයධම්මං විඤ්ඤාණං -පෙ- සමුදයවයධම්මං විඤ්ඤාණං සමුදයවයධම්මං විඤ්ඤාණනහි යථාභූතං නප්පජානාති. අයං චූට්ඨතාචූසො අවිජ්ජා, එත්තාවතා ච අවිජ්ජාගතො හොතිති.

1. 3. 3. 3.

තතිය සමුදයධම්ම සුත්තං.

128. බාරාණසියං :

එකමන්තං නිසින්නො ඛො ආයස්මා මහාකොට්ඨිනො ආයස්මන්තං සාරිපුත්තං එතදවොච : “විජ්ජා විජ්ජා”ති ඛො ආවුසො සාරිපුත්ත චූට්ඨති. කතමා නු ඛො ආවුසො විජ්ජා? කිත්තාවතා ච විජ්ජාගතො හොතිති ?

ඉධාචූසො සුත්තවා අරියසාවකො සමුදයධම්මං රූපං සමුදයධම්මං රූපනහි යථාභූතං පජානාති. වයධම්මං රූපං -පෙ- සමුදයවයධම්මං රූපං සමුදයවයධම්මං රූපනහි යථාභූතං පජානාති. සමුදයධම්මං වෙදනං -පෙ- සමුදයධම්මං සඤ්ඤං -පෙ- සමුදයධම්මෙ සඛ්ඛාරෙ -පෙ- සමුදයධම්මං විඤ්ඤාණං සමුදයධම්මං විඤ්ඤාණනහි යථාභූතං පජානාති. වයධම්මං විඤ්ඤාණං -පෙ- සමුදයවයධම්මං විඤ්ඤාණං සමුදයවයධම්මං විඤ්ඤාණනහි යථාභූතං පජානාති. අයං චූට්ඨතාචූසො විජ්ජා, එත්තාවතා ච විජ්ජාගතො හොති”ති.

1. 3. 3. 2.

දුතිය සමුදය ධම්ම සූත්‍රය

127. සැවැත්තුවර :

එක් කලෙක ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවෝ ද ආයුෂ්මත් මහාකොට්ඨික තෙරණුවෝ ද බරණැස සමීපයෙහි මිගදය නම් වූ ඉසිපතනාරාමයෙහි වැඩවෙසෙති. එකල්හි ආයුෂ්මත් මහාකොට්ඨික තෙරණුවෝ සවස්කල විවෙකයෙන් නැගී සිටියාහු ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවන් වෙත එළැඹියහ. එළැඹූ ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවන් සමඟ සතුටු වූහ. සතුටු වියයුතු සිහි කටයුතු කළා කොට නිමවා එකත්පස් වැ හුන්හ. එකත්පස් ව හුන් ආයුෂ්මත් මහාකොට්ඨික තෙරණුවෝ ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවන්ට : තෙල කීහ : ඇවැත්නි, ශාරිපුත්‍රයෙනි, අවිද්‍යා අවිද්‍යා යි කියනු ලැබේ ඇවැත්නි, අවිද්‍යා නම් කවර යැ ? කොපමණෙකින් අවිද්‍යාගතත් වේ දැ"යි ? මෙය කීහ.

ඇවැත්නි, මෙහි අග්‍රැතවත් පෘථග්ජන උපදනා ස්වභාව ඇති රූපය උපදනා ස්වභාව ඇති රූපය යි තතුසේ නො දනියි, වැනසෙන ස්වභාව ඇති රූපය . . . හටගන්නා-වැනසෙන ස්වභාව ඇති රූපය හටගන්නා-වැනසෙන ස්වභාව ඇති රූප යයි තතුසේ නො දනියි. හටගන්නාසුලු වෙදනාව . . . හටගන්නාසුලු සංඤාව . . . හටගන්නාසුලු, සංස්කාර . . . හටගන්නාසුලු විඤනය හටගන්නාසුලු විඤනය යි තතුසේ නො දනියි. වැන සෙනසුලු විඤනය . . . හටගන්නා-වැනසෙනසුලු විඤනයයි තතු සේ නො දනී. ඇවැත්නි, මේ අවිද්‍යා යයි කියනු ලැබේ මෙතෙකින් අවිද්‍යාගතත් වේ ය යි.

1. 3. 3. 3.

තතිය සමුදය ධම්ම සූත්‍රය

128. බරණැස්තුවර :

එකත්පස් ව හුන් ආයුෂ්මත් මහාකොට්ඨික තෙරණුවෝ ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවන්ට තෙල කීහ : “ඇවැත්නි, ශාරිපුත්‍රයෙනි, විජ්ජා විජ්ජා යි කියනු ලැබේ. ඇවැත්නි විජ්ජා නම් කවර යැ ? කොපමණෙකින් විජ්ජාගතත් වේ දැ"යි ?

ඇවැත්නි, මේ සස්තෙනි ග්‍රැතවත් ආයුෂ්මත හටගන්නාසුලු රූපය හටගන්නාසුලු රූප යයි තතු සේ දනියි, වැනසෙනසුලු රූපය . . . හටගන්නා-වැනසෙනසුලු රූපය හටගන්නා-වැනසෙනසුලු රූප යයි තතුසේ දනී. හටගන්නාසුලු වෙදනාව . . . හටගන්නාසුලු සංඤාව . . . හටගන්නාසුලු සංස්කාර . . . හටගන්නාසුලු විඤනය හටගන්නාසුලු විඤනය යි තතුසේ දනී වැනසෙනසුලු විඤනය . . . හටගන්නා-වැනසෙනසුලු විඤනය හටගන්නා-වැනසෙනසුලු විඤනය යි තතුසේ දනී. ඇවැත්නි, මේ විජ්ජා යි කියනු ලැබේ, මෙපමණෙකින් විජ්ජාගතත් වේ යයි.

1. 3. 3. 4.

පඨම අස්සාද සුත්තං

129. බාණණසීයං :

එකමන්තං නිසින්නො බො අයස්මා මහාකොට්ඨිනො අයස්මන්තං සාරිපුත්තං එතදවොච : අවිජ්ජා අවිජ්ජා”ති අච්ඡෙදො සාරිපුත්ත, වුච්චති. කතමා නු බො අච්ඡෙදො අවිජ්ජා? කිත්තාවතා ච අවිජ්ජාගතො භොතිති?

ඉධාච්ඡෙදො අස්සුත්තවා පුච්ඡන්තො රූපස්ස අස්සාදඤ්ච, ආදීනවඤ්ච, නිස්සරණඤ්ච යථාභූතං න පපජානාති. වෙදනාය -පෙ- සඤ්ඤාය -පෙ- සඛ්ඛාරානං -පෙ- විඤ්ඤාණස්ස අස්සාදඤ්ච, ආදීනවඤ්ච, නිස්සරණඤ්ච යථාභූතං න පපජානාති. අයං වුච්චතාච්ඡෙදො අවිජ්ජා, එතතාවතා ච අවිජ්ජාගතො භොතිති.

1. 3. 3. 5.

දුතිය අස්සාද සුත්තං

130. බාණණසීයං :

එකමන්තං නිසින්නො බො අයස්මා මහාකොට්ඨිනො අයස්මන්තං සාරිපුත්තං එතදවොච : “විජ්ජා විජ්ජා”ති අච්ඡෙදො සාරිපුත්ත, වුච්චති. කතමා නු බො අච්ඡෙදො, විජ්ජා? කිත්තාවතා ච විජ්ජාගතො භොතිති?

ඉධාච්ඡෙදො, සුත්තවා අරියසාවකො රූපස්ස අස්සාදඤ්ච ආදීනවඤ්ච නිස්සරණඤ්ච යථාභූතං පපජානාති. වෙදනාය -පෙ- සඤ්ඤාය -පෙ- සඛ්ඛාරානං -පෙ- විඤ්ඤාණස්ස අස්සාදඤ්ච ආදීනවඤ්ච නිස්සරණඤ්ච යථාභූතං පපජානාති, අයං වුච්චතාච්ඡෙදො විජ්ජා, එතතාවතා ච විජ්ජාගතො භොතිති.

1. 3. 3. 6.

පඨම සමුදය සුත්තං

131. බාණණසීයං :

එකමන්තං නිසින්නො බො අයස්මා මහාකොට්ඨිනො අයස්මන්තං සාරිපුත්තං එතදවොච : “අවිජ්ජා අවිජ්ජා”ති අච්ඡෙදො සාරිපුත්ත, වුච්චති. කතමා නු බො අච්ඡෙදො අවිජ්ජා? කිත්තාවතා ච අවිජ්ජාගතො භොතිති”?

ඉධාච්ඡෙදො, අස්සුත්තවා පුච්ඡන්තො රූපස්ස සමුදයඤ්ච අත්ථගමඤ්ච අස්සාදඤ්ච ආදීනවඤ්ච නිස්සරණඤ්ච යථාභූතං න පපජානාති. වෙදනාය -පෙ- සඤ්ඤාය -පෙ- සඛ්ඛාරානං -පෙ- විඤ්ඤාණස්ස සමුදයඤ්ච අත්ථගමඤ්ච අස්සාදඤ්ච ආදීනවඤ්ච නිස්සරණඤ්ච යථාභූතං න පපජානාති. අයං වුච්චතාච්ඡෙදො, අවිජ්ජා, එතතාවතා ච අවිජ්ජාගතො භොතිති.

1. 3. 3. 4.

පඨම අස්සාද සූත්‍රය

129. බරණැස්තුවර :

එකත්පස් ව හුන්, ආයුෂ්මත් මහාකොට්ඨික තෙරණුවෝ ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවන්ට තෙල කිහි : “ඇවැත්නි, ශාරිපුත්‍රයෙනි, අවිජ්ජා අවිජ්ජා ය යි කියනු ලැබේ. ඇවැත්නි, අවිජ්ජා නම් කවර යැ ? කොපමණෙකින් අවිජ්ජා ගතත් වේ දැ”යි ?

ඇවැත්නි, මෙහි අග්‍රාභවත් පාඨග්ජන තෙමේ රූපයාගේ ආස්වාදයත් ආදිනවයත් නිශ්ශරණයත් තතුසේ නො දනියි. වෙදනාවේ . . . සංඤ්චේ . . . සංස්කාරයන්ගේ . . . විඤ්ඤායේ ආස්වාදයත් ආදිනවයත් නිශ්ශරණයත් තතුසේ නො දනී. ඇවැත්නි, මේ අවිජ්ජා යි කියනු ලැබේ. මෙපමණෙකින් අවිජ්ජාගතත් වේ ය යි.

1. 3. 3. 5.

ද්විතීය අස්සාද සූත්‍රය

130. බරණැස්තුවර :

එකත්පසෙක හුන් ආයුෂ්මත් මහාකොට්ඨික තෙරණුවෝ ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවන්ට මෙය කිහි : “ඇවැත්නි, ශාරිපුත්‍රයෙනි, විජ්ජා විජ්ජා යි කියනු ලැබෙයි, ඇවැත්නි, විජ්ජා නම් කවරක් ද ? කොපමණෙකින් විජ්ජාගතත් වේ දැ”යි

ඇවැත්නි, මේ සස්තෙනි ග්‍රාභවත් ආයඤ්ඤාවක රූපයාගේ ආස්වාදයත් ආදිනවයත් නිශ්ශරණයත් තතුසේ දනියි, වෙදනාවේ . . . සංඤ්චේ . . . සංස්කාරයන්ගේ . . . විඤ්ඤායාගේ ආස්වාදයත් ආදිනවයත් නිශ්ශරණයත් තතුසේ දනී. ඇවැත්නි, මේ විජ්ජායි කියනු ලැබේ. මෙපමණෙකින් විජ්ජාගතත් වේ ය යි.

1. 3. 3. 6.

පඨම සමුදය සූත්‍රය

131. බරණැස්තුවර :

එකත්පසෙක හුන් ආයුෂ්මත් මහාකොට්ඨික තෙරණුවෝ ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවන්ට මෙය කිහි : “ඇවැත්නි, ශාරිපුත්‍රයෙනි, අවිජ්ජා අවිජ්ජා යි කියනු ලැබෙයි, ඇවැත්නි, අවිජ්ජා නම් කවර යැ ? කොපමණෙකින් අවිජ්ජාගතත් වේ දැ”යි ?

ඇවැත්නි, මෙහි අග්‍රාභවත් පාඨග්ජන රූපයාගේ සමුදයයත් අස්කඨිගමයත් ආස්වාදයත් ආදිනවයත් නිශ්ශරණයත් තතුසේ නො දනියි, වෙදනාවේ . . . සංඤ්චේ . . . සංස්කාරයන්ගේ . . . විඤ්ඤායාගේ සමුදයයත් අස්කඨිගමයත් ආස්වාදයත් ආදිනවයත් නිශ්ශරණයත් තතුසේ නො දනී. ඇවැත්නි මේ අවිජ්ජා යි කියනු ලැබේ. මෙ පමණෙකින් අවිජ්ජාගතත් වේ ය යි.

1. 3. 3. 7.

දුතිය සමුදය සුත්තං

132. බාණ්ණසීයං :

එකමන්තං නිසිනො බො ආයසමා මහාකොට්ඨිනො ආයසමන්තං සාරිපුත්තං එතදවොච : “විජ්ජා විජ්ජා”ති ආවුසො සාරිපුත්ත වුච්චති. කතමා නු බො ආවුසො විජ්ජා? කිත්තචතා ච විජ්ජාගතො හොතිති?

“ඉධාවුසො සුත්ථා අරිසංචකො රූපස්ස සමුදයඤ්ච අත්භමඤ්ච අස්සාදඤ්ච ආදිනවඤ්ච නිස්සරණඤ්ච යථාභූතං පජානාති වෙදනාය -පෙ- සඤ්ඤාය -පෙ- සඛාරානං -පෙ විඤ්ඤාණස්ස සමුදයඤ්ච අත්භමඤ්ච අස්සාදඤ්ච ආදිනවඤ්ච නිස්සරණඤ්ච යථාභූතං පජානාති. අයං වුච්චතාවුසො විජ්ජා, එත්තචතා ච විජ්ජාගතො හොතිති.

1. 3. 3. 8.

කොට්ඨිත සුත්තං

133. බාණ්ණසීයං :

එකං සමයං ආයසමා ච සාරිපුත්තො ආයසමා ච මහාකොට්ඨිනො බාරණ්ණසීයං විහරන්ති ඉභිපතනො මිගදසෙ. අථ බො ආයසමා සාරිපුත්තො සංගතභසමයං පටිසල්ලානා වුච්චිතො යෙනායසමා මහාකොට්ඨිනො තෙනුපසඛකමි. උපසඛකමිත්වා ආයසමතා මහාකොට්ඨිනෙන සද්ධිං සමමොදි. සමමොදනීයං කථං සාරාණීයං විනිසාරෙත්වා එකමන්තං නිසිදි. එකමන්තං නිසිනො බො ආයසමා සාරිපුත්තො ආයසමන්තං මහාකොට්ඨිනං එතදවොච : “අවිජ්ජා අවිජ්ජා”ති, ආවුසො කොට්ඨිත, වුච්චති කතමා නු බො ආවුසො අවිජ්ජා? කිත්තචතා ච අවිජ්ජාගතො හොතිති?

ඉධාවුසො, අසුත්ථා පුළුඡ්ජනො රූපස්ස අස්සාදඤ්ච ආදිනවඤ්ච නිස්සරණඤ්ච යථාභූතං නපජානාති. වෙදනාය -පෙ- සඤ්ඤාය -පෙ- සඛාරානං -පෙ- විඤ්ඤාණස්ස අස්සාදඤ්ච ආදිනවඤ්ච නිස්සරණඤ්ච යථාභූතං නපජානාති. අයං වුච්චතාවුසො අවිජ්ජා, එත්තචතා ච අවිජ්ජාගතො හොතිති.

එවං වුත්තෙ ආයසමා සාරිපුත්තො ආයසමන්තං මහාකොට්ඨිනං එතදවොච : විජ්ජා විජ්ජාති ආවුසො කොට්ඨිත, වුච්චති කතමා නු බො ආවුසො විජ්ජා? කිත්තචතා ච විජ්ජාගතො හොතිති?

ඉධාවුසො සුත්ථා අරිසංචකො රූපස්ස අස්සාදඤ්ච ආදිනවඤ්ච නිස්සරණඤ්ච යථාභූතං පජානාති වෙදනාය -පෙ- සඤ්ඤාය -පෙ- සඛාරානං -පෙ- විඤ්ඤාණස්ස අස්සාදඤ්ච ආදිනවඤ්ච නිස්සරණඤ්ච යථාභූතං පජානාති. අයං වුච්චතාවුසො විජ්ජා, එත්තචතා ච විජ්ජාගතො හොතිති.”

1. 3. 3. 7.

දුතිය සමුදය සූත්‍රය

132. බරණැස්තුවර:

එකත්පස් ව හුන් ආයුෂ්මත් මහාකොට්ඨික තෙරණුවෝ ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවන්ට මෙය කිහ: ඇවැත්නි ශාරිපුත්‍රයෙනි, විද්‍යා විද්‍යා යි කියනු ලැබේ. ඇවැත්නි, විද්‍යාව නම් කවර යැ? කොපමණෙකින් විද්‍යායුක්තත් වේ ද? යි.

ඇවැත්නි, මෙහි ශ්‍රැතවත් ආයඤ්චාවක තෙමේ රූපයාගේ සමුදයත් අස්තභිගමයත් ආස්වාදයත් ආදීනවයත් නිස්සරණයත් තතු සේ දනී. වෙදනාවගේ . . . සංඤ්චගේ . . . සංස්කාරයන්ගේ . . . විඤ්ඤායාගේ සමුදයත් අස්තභිගමයත් ආස්වාදයත් ආදී නවයත් නිසසරණයත් තතුසේ දනී. ඇවැත්නි, මේ විද්‍යාව යයි කියනු ලැබේ. මෙ තෙකින් විද්‍යායුක්තත් වේ යයි.

1. 3. 3. 8.

කොට්ඨික සූත්‍රය

එක්සමයෙක ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවෝ ද ආයුෂ්මත් මහාකොට්ඨික තෙරණුවෝ ද බරණැස් සමීපයෙහි මිගදය නම් වූ ඉසිපතනාරාමයෙහි වැඩවෙසෙත්. එකල්හි ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවෝ සවස්කල පලසමවතින් නැගී සිටියාහු ආයුෂ්මත් මහාකොට්ඨික තෙරණුවන් කරා එළැඹියහ. එළැඹූ ආයුෂ්මත් මහාකොට්ඨික තෙරණුවන් සමඟ සතුටු වූහ. සතුටු වියයුතු සිහි කටයුතු කරා කොට නිමවා එකත්පසෙකැ හුන්හ. එකත්පසෙකැ හුන් ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවෝ ආයුෂ්මත් මහාකොට්ඨික තෙරණුවන්ට තෙල කිහ: “ඇවැත්නි, කොට්ඨිකයෙනි, අවිද්‍යා අවිද්‍යා යි කියනු ලැබේ. ඇවැත්නි, අවිද්‍යාව නම් කවර යැ? කොපමණෙකින් අවිද්‍යාගතත් වේ ද?” යි?

ඇවැත්නි මේ සස්තෙහි අශ්‍රැතවත් පාඨග්ජන රූපයේ ආස්වාදයත් ආදීනවයත් නිස්සරණයත් තතු සේ නො දනියි. වෙදනාවගේ . . . සංඤ්චගේ . . . සංස්කාරයන්ගේ . . . විඤ්ඤායාගේ ආස්වාදයත් ආදීනවයත් නිස්සරණයත් තතු සේ නො දනී. ඇවැත්නි මේ අවිද්‍යා යි කියනු ලැබේ, මෙපමණෙකින් අවිද්‍යාගතත් වේ යයි.

මෙසේ පැවසූ කල්හි ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවෝ ආයුෂ්මත් මහාකොට්ඨික තෙරණුවන්ට තෙල කිහ: “ඇවැත්නි කොට්ඨිකයෙනි, විද්‍යා විද්‍යා යි කියනු ලැබේ. ඇවැත්නි, විද්‍යා නම් කවරත් ද? කොපමණෙකින් විද්‍යාගතත් වේ ද?” යි?

ඇවැත්නි, මේ සස්තෙහි ශ්‍රැතවත් ආයඤ්චාවක රූපයේ ආස්වාදයත් ආදීනවයත් නිශ්ශරණයත් තතුසේ දනියි, වෙදනායෙහි . . . සංඤ්ඤායෙහි . . . සංස්කාරයන්හි . . . විඤ්ඤායේ ආස්වාදයත් ආදීනවයත් නිස්සරණයත් තතු සේ දනී. ඇවැත්නි, මේ විද්‍යා යි කියනු ලැබේ. මේ පමණෙකින් විද්‍යාගතත් වේ ය යි.

1. 3. 3. 9.

දුතිය කොට්ඨික සුත්තං

134. බ්‍රහ්මකවග්ගො :

එකමන්තං නිසින්නො බො අයස්මා සංවිප්පන්නො අයස්මන්තං මහාකොට්ඨිකං එතදවොච : “අවිජ්ජා අවිජ්ජා”ති අච්ඡෙදො කොට්ඨික චූළචති කතමා භු බො අච්ඡෙදො අවිජ්ජා? කිත්තාවතා ච අවිජ්ජාගතො භොතිති?

ඉධාච්ඡෙදො අසුත්තවා පුපුජ්ජනො රූපස්ස සමුදයඤ්ච අත්ථගමඤ්ච අස්සාදඤ්ච අදිනවඤ්ච නිස්සරණඤ්ච යථාභූතං නප්පජානාති. වෙදනාය -පෙ- සංඝායං -පෙ- සංඝාරානං -පෙ- විඤ්ඤාණස්ස සමුදයඤ්ච අත්ථගමඤ්ච අස්සාදඤ්ච අදිනවඤ්ච නිස්සරණඤ්ච යථාභූතං නප්පජානාති. අයං චූළචතාච්ඡෙදො අවිජ්ජා එත්තාවතා ච අවිජ්ජාගතො භොතිති.

එවං චූළචතො අයස්මා සංවිප්පන්නො අයස්මන්තං මහාකොට්ඨිකං එතදවොච : ‘විජ්ජා විජ්ජා’ති අච්ඡෙදො කොට්ඨික චූළචති කතමා භු බො අච්ඡෙදො විජ්ජා කිත්තාවතා ච විජ්ජාගතො භොතිති’.

ඉධාච්ඡෙදො සුත්තවා අරියසාවකො රූපස්ස සමුදයඤ්ච අත්ථගමඤ්ච අස්සාදඤ්ච අදිනවඤ්ච නිස්සරණඤ්ච යථාභූතං පජානාති. වෙදනාය -පෙ- සංඝායං -පෙ- සංඝාරානං -පෙ- විඤ්ඤාණස්ස සමුදයඤ්ච අත්ථගමඤ්ච අස්සාදඤ්ච අදිනවඤ්ච නිස්සරණඤ්ච යථාභූතං පජානාති. අයං චූළචතාච්ඡෙදො විජ්ජා, එත්තාවතා ච විජ්ජාගතො භොතිති.

1. 3. 3. 10.

තතිය කොට්ඨික සුත්තං

135. බ්‍රහ්මකවග්ගො :

එකමන්තං නිසින්නො බො අයස්මා සංවිප්පන්නො අයස්මන්තං මහාකොට්ඨිකං එතදවොච : “අවිජ්ජා අවිජ්ජා”ති බො අච්ඡෙදො කොට්ඨික චූළචති. කතමා භු බො අච්ඡෙදො අවිජ්ජා? කිත්තාවතා ච අවිජ්ජාගතො භොතිති?

ඉධාච්ඡෙදො අසුත්තවා පුපුජ්ජනො රූපං නප්පජානාති රූපසමුදයං නප්පජානාති. රූපනිරෝධං නප්පජානාති. රූපනිරෝධගාමිනිං පටිපදං නප්පජානාති.

වෙදනං නප්පජානාති -පෙ. සංඝායං -පෙ- සංඝාරෙ -පෙ- විඤ්ඤාණං නප්පජානාති. විඤ්ඤාණසමුදයං නප්පජානාති. විඤ්ඤාණ-නිරෝධං නප්පජානාති. විඤ්ඤාණනිරෝධගාමිනිං පටිපදං නප්පජානාති. අයං චූළචතාච්ඡෙදො අවිජ්ජා එත්තාවතා ච අවිජ්ජාගතො භොතිති.

1. 3. 3. 9.

දුතිය කොට්ඨිත සූත්‍රය

134. බරණැස්ත්‍රවර :

එකත්පසෙකැ හුන් ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවෝ ආයුෂ්මත් මහාකොට්ඨිත තෙරණුවන්ට තෙල කීහ : “ඇවැත්නි, කොට්ඨිතයෙනි, අවිද්‍යා අවිද්‍යා යි කියනු ලැබෙයි, ඇවැත්නි, අවිද්‍යා නම් කවරක් යැ කොපමණෙකින් අවිද්‍යාගතත් වේ දැ” යි ?

ඇවැත්නි, මෙ සස්තෙනහි අග්‍රාතවත් පාඨග්ජන රූපයේ සමුදයත් අස්තභිගමයත් ආස්වාදයත් ආදිතවයත් නිස්සරණයත් තතුසේ නො දනියි. වෙදනාවෙහි . . . සංඤ්චෙහි . . . සංස්කාරයන්හි . . . විඤ්ඤායේ සමුදයත් අස්තභිගමයත් ආස්වාදයත් ආදිතවයත් නිස්සරණයත් තතු සේ නො දනි. මෙ අවිද්‍යාව යයි කියනු ලැබේ. මෙපමණෙකින් අවිද්‍යාගතත් වේ යයි”.

මෙසේ පැවසූ කල්හි ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවෝ ආයුෂ්මත් මහාකොට්ඨිත, තෙරණුවන්ට තෙල කීහ : “ඇවැත් කොට්ඨිතයෙනි, විද්‍යා විද්‍යා යි කියනු ලැබේ. ඇවැත්නි, විද්‍යා නම් කුමක් ද ? කොපමණෙකින් විද්‍යාගතත් වේ දැ” යි ?

ඇවැත්නි, මෙහි ග්‍රාතවත් ආයුච්ඡාවක තෙමෙ රූපයෙහි සමුදයත් අස්තභිගමයත් ආස්වාදයත් ආදිතවයත් නිස්සරණයත් තතු සේ දනියි වෙදනාවෙහි . . . සංඤ්චෙහි . . . සංස්කාරයන්හි . . . විඤ්ඤායෙහි සමුදයයත් අස්තභිගමයත් ආස්වාදයත් ආදිතවයත් නිස්සරණයත් තතු සේ දනි. ඇවැත්නි, මෙ විද්‍යා”යි කියනු ලැබේ. මෙ පමණෙකින් විද්‍යාගතත් වේ යයි”.

1. 3. 3. 10.

තතිය කොට්ඨිත සූත්‍රය

135. බරණැස්ත්‍රවර :

එකත්පස් වැ හුන් ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවෝ ආයුෂ්මත් මහාකොට්ඨිත තෙරණුවන්ට තෙල කීහ : ඇවැත්නි, කොට්ඨිතයෙනි, අවිද්‍යා අවිද්‍යා යයි කියනු ලැබේ. ඇවැත්නි, අවිද්‍යා නම් කවර යැ, කොපමණෙකින් අවිද්‍යාගතත් වේ දැ ? ” යි.

ඇවැත්නි, මෙහි අග්‍රාතවත් පාඨග්ජන තෙමෙ රූපය නො දනියි. රූපසමුදය නො දනියි. රූපනිරොධය නො දනියි. රූපනිරොධගාමිනී පටිපදාව නො දනි.

වෙදනාව නො දනියි . . . සංඤ්ච . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤාය නො දනියි, විඤ්ඤාසමුදය නො දනියි විඤ්ඤානිරොධය නො දනියි, විඤ්ඤානිරොධගාමිනී පටිපදාව නො දනි. ඇවැත්නි, මෙ අවිද්‍යා යි කියනු ලැබේ. මෙ පමණෙකින් අවිද්‍යාගතත් වේ යයි”

එවිං වුතෙන අයසමා සාරිපුතෙනා අයසමන්තං මහාකොට්ඨිනං එතදවොච : “විජ්ජා විජ්ජා”ති අවුසො කොට්ඨින වුච්චති. කතමා භූ ඛො අවුසො විජ්ජා? කිත්තවතා ච විජ්ජාගතො භොතිති?

ඉධාවුසො සුත්ථා අරියසාවකො රූපං පජානාති. රූපසමුදයං පජානාති. රූපනිරෝධං පජානාති. රූපනිරෝධගාමිතිං පටිපදං පජානාති වෙදනං -පෙ- සඤ්ඤං -පෙ- සම්මාසෙර -පෙ- විඤ්ඤාණං පජානාති විඤ්ඤාණසමුදයං පජානාති විඤ්ඤාණනිරෝධං පජානාති විඤ්ඤාණනිරෝධගාමිතිං පටිපදං පජානාති. අයං වුච්චතාවුසො විජ්ජා, එත්තාවතා ච විජ්ජාගතො භොතිති.

අවිජ්ජාවග්ගො තතිසො

තත්ත්වඥානං :

සමුදයධම්මෙන නිඤ්ඤා අසසාදා අපරෙ දුට්ඨෙ
සමුදයෙන දො වුත්තා කොට්ඨිතෙන පරෙ තයොති.

මෙසේ පැවසූ කල්හි ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවෝ ආයුෂ්මත් මහාකොට්ඨික තෙරණුවන්ට තෙල කීහ : ඇවැත්නි, කොට්ඨිකයෙනි, විද්‍යා විද්‍යා යි කියනු ලැබෙයි, ඇවැත්නි, විද්‍යා නම් කුමක් ද ? කොපමණෙකින් විද්‍යාගතත් වෙ දු''යි ?

ඇවැත්නි, මෙ සස්තෙනි ආර්යශ්‍රාවක රූපය දනියි, රූපසමුදයය දනියි, රූපනිරොධය දනියි, රූපනිරොධගාමිනිපටිපදාව දනී. වෙදනාව . . . සංඥාව . . . සංස්කාර . . . විඥනය දනියි, විඥනසමුදයය දනියි, විඥනනිරොධය දනියි, විඥන නිරොධගාමිනිපටිපදාව දනී. ඇවැත්නි, මේ විද්‍යා යි කියනු ලැබේ. මෙපමණෙකින් විද්‍යාගතත් වෙ යයි.

තෙවැනි අවිද්‍ය වර්ග යි

එහි උද්දනය :

සමුදය ධම්ම සූත්‍ර තුන යැ, අනෙක් අස්සාද සූත්‍ර දෙක යැ, සමුදය සූත්‍ර දෙක යැ අනෙක් කොට්ඨික සූත්‍ර තුන යයි සූත්‍ර දසයෙකි.

4. කුකකුළුවගො

1. 3. 4. 1.

කුකකුළු සුතකං

136. සාවස්ථිං :

රූපං භික්ඛවෙ කුකකුලං, වේදනා කුකකුලා, සංකෘතා කුකකුලා, සංඛාරා කුකකුලා, විසුද්ධාණං කුකකුලං. එවං පස්සං භික්ඛවෙ සුතවා අරියසාවකො රූපසමි නිබ්බිදාති, වේදනාසමි නිබ්බිදාති, සංකෘතාසමි නිබ්බිදාති, සංඛාරෙසුපි නිබ්බිදාති, විසුද්ධාණසමි නිබ්බිදාති. නිබ්බිදං විරජ්ජති -පෙ- භාපරං ඉන්ධනායාති පජානාති.

1. 2. 4. 2.

පඨම අනිවච සුතකං

137. සාවස්ථිං :

යං හි භික්ඛවෙ අනිවචං, තත්‍ර වො ඡන්දො පභාතබ්බො. කිංඤ්ච භික්ඛවෙ අනිවචං :

රූපං භික්ඛවෙ අනිවචං, තත්‍ර වො ඡන්දො පභාතබ්බො. වේදනා අනිවචං -පෙ- සංකෘතා අනිවචං -පෙ- සංඛාරා අනිවචං -පෙ- විසුද්ධාණං අනිවචං, තත්‍ර වො ඡන්දො පභාතබ්බො. යං හි භික්ඛවෙ අනිවචං තත්‍ර වො ඡන්දො පභාතබ්බොති.

1. 3. 4. 3.

ද්විතිය අනිවච සුතකං

138. සාවස්ථිං :

යං හි භික්ඛවෙ අනිවචං තත්‍ර වො රාගො පභාතබ්බො. කිංඤ්ච භික්ඛවෙ අනිවචං :

රූපං භික්ඛවෙ අනිවචං, තත්‍ර වො රාගො පභාතබ්බො. වේදනා -පෙ- සංකෘතා -පෙ- සංඛාරා -පෙ- විසුද්ධාණං අනිවචං, තත්‍ර වො රාගො පභාතබ්බො. යං හි භික්ඛවෙ අනිවචං, තත්‍ර වො රාගො පභාතබ්බොති.

4. කුකකුල වර්ගය

1. 3. 4. 1.

කුකකුල සූත්‍රය

136. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි රූපය ඇවිළගත් උණු අළු රැසක් වැන්න. වේදනාව ඇවිළගත් උණු අළු රැසක් වැන්න. සංඥාව ඇවිළගත් උණු අළු රැසක් වැන්න. සංස්කාරයෝ ඇවිළගත් උණු අළු රැසක් වැන්න. විඤ්ඤා ඇවිළගත් උණු අළු රැසක් වැන්න. මහණෙනි, මෙසේ දක්නා ශ්‍රැතවත් ආර්යශ්‍රාවක රූපයෙහි කලකිරෙයි වේදනායෙහිත් කලකිරෙයි, සංඥායෙහිත් කලකිරෙයි, සංස්කාරයන්හිත් කලකිරෙයි, විඤ්ඤායෙහිත් කලකිරෙයි. කලකිරෙන්නේ නො ඇලෙයි . . . මේ බැව් පිණිස අන් කියෙක් නැතැ යි දැනගනී යි.

1. 3. 4. 2.

පට්ඨ අනිච්ච සූත්‍රය

137. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, යමෙක් අනිත්‍ය ද එහි ලා තොප විසින් ඡන්දය (දුබලරාගය) පහකළ යුත්තේ යැ. මහණෙනි, කුමක් අනිත්‍ය ද යත් :

මහණෙනි, රූපය අනිත්‍ය යැ. එහිලා තොප විසින් ඡන්දය පහ කළයුත්තේ යැ. වේදනාව අනිත්‍ය යැ . . . සංඥාව අනිත්‍ය යැ. . . . සංස්කාරයෝ අනිත්‍යයහ විඤ්ඤා අනිත්‍ය යැ, එහිලා තොප විසින් ඡන්දය පහ කළයුත්තේ ය. මහණෙනි, යමෙක් අනිත්‍ය ද එහි ලා තොප විසින් ඡන්දය පහ කළයුත්තේ යි.

1. 3. 4. 3.

දුක්ඛ අනිච්ච සූත්‍රය

138. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, යමෙක් අනිත්‍ය නම් එහි ලා තොප විසින් රාගය (බලවත් රාගය) පහකළ යුත්තේ යැ. මහණෙනි, කුමක් අනිත්‍ය ද යත් :

මහණෙනි, රූපය අනිත්‍ය යැ. එහිලා තොප විසින් රාගය පහ කළයුත්තේ යැ. වේදනාව . . . සංඥාව . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤා අනිත්‍ය යැ. එහි ලා තොප විසින් රාගය පහ කළයුත්තේ යැ. මහණෙනි, යමක් අනිත්‍ය ද එහි ලා තොප විසින් රාගය පහ කළයුත්තේ යි.

1. 3. 4. 4.

තනිය අනිවච සුතනං

139. සාවජ්ඣයං :

යං හි භික්ඛවෙ, අනිවචං, තත්‍ර වො ඡන්දරාගො පභාතබ්බො. කිංඤ්ච භික්ඛවෙ, අනිවචං :

රූපං භික්ඛවෙ, අනිවචං. තත්‍ර වො ඡන්දරාගො පභාතබ්බො. වෙදනා -පෙ- සංඝායං -පෙ- සංඝාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං අනිවචං. තත්‍ර වො ඡන්දරාගො පභාතබ්බො. යං හි භික්ඛවෙ, අනිවචං, තත්‍ර වො ඡන්දරාගො පභාතබ්බොති.”

1. 3. 4. 5.

පඨම දුකඛ සුතනං

140. සාවජ්ඣයං :

යං හි භික්ඛවෙ, දුකඛං, තත්‍ර වො ඡන්දො පභාතබ්බො. කිංඤ්ච භික්ඛවෙ, දුකඛං :

රූපං භික්ඛවෙ, දුකඛං. තත්‍ර වො ඡන්දො පභාතබ්බො. වෙදනා -පෙ- සංඝායං -පෙ- සංඝාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං දුකඛං. තත්‍ර වො ඡන්දො පභාතබ්බො. යං හි භික්ඛවෙ, දුකඛං, තත්‍ර වො ඡන්දො පභාතබ්බොති.

1. 3. 4. 6.

දුතිය දුකඛ සුතනං

141. සාවජ්ඣයං :

යං හි භික්ඛවෙ, දුකඛං තත්‍ර වො රාගො පභාතබ්බො. කිංඤ්ච භික්ඛවෙ, දුකඛං :

රූපං භික්ඛවෙ, දුකඛං තත්‍ර වො රාගො පභාතබ්බො. වෙදනා සංඝායං -පෙ- සංඝාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං දුකඛං, තත්‍ර වො රාගො පභාතබ්බො. යං හි භික්ඛවෙ, දුකඛං තත්‍ර වො රාගො පභාතබ්බොති.

1. 3. 4. 7.

තනිය දුකඛ සුතනං

142. සාවජ්ඣයං :

යං හි භික්ඛවෙ, දුකඛං තත්‍ර වො ඡන්දරාගො පභාතබ්බො. කිංඤ්ච භික්ඛවෙ, දුකඛං :

රූපං භික්ඛවෙ, දුකඛං තත්‍ර වො ඡන්දරාගො පභාතබ්බො. වෙදනා -පෙ- සංඝායං -පෙ- සංඝාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං දුකඛං, තත්‍ර වො ඡන්දරාගො පභාතබ්බො. යං හි භික්ඛවෙ, දුකඛං, තත්‍ර වො ඡන්දරාගො පභාතබ්බොති.

1. 3. 4. 4.

තඛිය අනිච්ච සූත්‍රය

139. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, යමෙක් අනිත්‍ය නම් එහි ලා තොප විසින් ඡන්දරාගය පහ කළයුත්තේ ය. මහණෙනි, කුමක් අනිත්‍ය ද යත් :

මහණෙනි, රූපය අනිත්‍ය යැ. එහි ලා තොප විසින් ඡන්දරාගය පහ කළයුත්තේ යැ. වේදනාව . . . සංඥාව . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤාය අනිත්‍ය යැ. එහි ලා තොප විසින් ඡන්දරාගය පහ කළයුත්තේ යැ. මහණෙනි, යමෙක් අනිත්‍ය නම් එහි ලා තොප විසින් ඡන්දරාගය පහ කළයුත්තේ යි.

1. 3. 4. 5.

පයම් දුක්ඛ සූත්‍රය

140. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, යමෙක් දුක් නම් එහිලා තොප විසින් ඡන්දය පහ කටයුත්තේ යැ. මහණෙනි, කුමක් දුක් ද යත් :

මහණෙනි, රූපය දුක් යැ. එහි ලා තොප විසින් ඡන්දය පහ කටයුත්තේ යැ. වේදනාව . . . සංඥාව . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤාය දුක් යැ. එහි ලා තොප විසින් ඡන්දය පහ කටයුත්තේ යැ. මහණෙනි, යමෙක් දුක් නම් එහිලා තොප විසින් ඡන්දය පහ කටයුත්තේ යි.

1. 3. 4. 6.

දුතිය දුක්ඛ සූත්‍රය

141. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, යමෙක් දුක් නම් එහි ලා තොප විසින් රාගය පහ කටයුත්තේ යැ. මහණෙනි, කුමක් දුක් ද යත් :

මහණෙනි, රූපය දුක් යැ. එහි ලා තොප විසින් රාගය පහ කටයුත්තේ යැ. වේදනාව . . . සංඥාව . . . සංස්කාරයෝ . . . විඤ්ඤාය දුක් ය. එහි ලා තොප විසින් රාගය පහ කටයුත්තේ යැ. මහණෙනි, යමෙක් දුක් නම් එහි ලා තොප විසින් රාගය පහ කටයුත්තේ යි.

1. 3. 4. 7.

තඛිය දුක්ඛ සූත්‍රය

142. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, යමෙක් දුක් නම් එහි ලා තොප විසින් ඡන්දරාගය පහ කළයුත්තේ යැ. මහණෙනි, කුමක් දුක් ද යත් :

මහණෙනි, රූපය දුක් යැ. එහි ලා තොප විසින් ඡන්දරාගය පහ කළයුත්තේ යැ. වේදනාව . . . සංඥාව . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤාය දුක් යැ. එහි ලා තොප විසින් ඡන්දරාගය පහ කළයුත්තේ යැ. මහණෙනි, යමෙක් දුක් නම් එහි ලා තොප විසින් ඡන්දරාගය පහ කළයුත්තේ යි.

1. 3. 4. 8.

අනන්ත සුත්තං

143. සංවජ්ඣයං :

යො හි භික්ඛවෙ, අනන්තා නත්ත වො ඡන්දෙ පභාතබ්බො. කො ව භික්ඛවෙ, අනන්තා :

රූපං භික්ඛවෙ, අනන්තා නත්ත වො ඡන්දෙ පභාතබ්බො. වේදනා අනන්තා -පෙ- සංඝඤ්ඤා අනන්තා -පෙ- සංඛාරා අනන්තා -පෙ- විඤ්ඤාණං අනන්තා. නත්ත වො ඡන්දෙ පභාතබ්බො. යො හි භික්ඛවෙ, අනන්තා නත්ත වො ඡන්දෙ පභාතබ්බොති.

1. 3. 4. 9.

දුතිය අනන්ත සුත්තං

144. සංවජ්ඣයං :

යො හි භික්ඛවෙ, අනන්තා නත්ත වො රාගො පභාතබ්බො. කො ව භික්ඛවෙ, අනන්තා :

රූපං භික්ඛවෙ, අනන්තා නත්ත වො රාගො පභාතබ්බො. වේදනා -පෙ- සංඝඤ්ඤා -පෙ- සංඛාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං අනන්තා නත්ත වො රාගො පභාතබ්බො. යො හි භික්ඛවෙ, අනන්තා නත්ත වො රාගො පභාතබ්බොති.

1. 3. 4. 10.

තතිය අනන්ත සුත්තං

145. සංවජ්ඣයං :

යො හි භික්ඛවෙ, අනන්තා නත්ත වො ඡන්දරාගො පභාතබ්බො. කො ව භික්ඛවෙ, අනන්තා :

රූපං භික්ඛවෙ, අනන්තා නත්ත වො ඡන්දරාගො පභාතබ්බො. වේදනා අනන්තා -පෙ- සංඝඤ්ඤා -පෙ- සංඛාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං අනන්තා. නත්ත වො ඡන්දරාගො පභාතබ්බො. යො හි භික්ඛවෙ, අනන්තා නත්ත වො ඡන්දරාගො පභාතබ්බොති.

1. 3. 4. 8.

පට්ඨම අනන්ත සූත්‍රය

143. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, යමෙක් අනාත්ම නම් එහි ලා තොප විසින් ඡන්දය පහ කළයුත්තේ ය. මහණෙනි, කුමක් අනාත්ම ද යත් :

මහණෙනි, රූපය අනාත්ම යැ, එහි ලා තොප විසින් ඡන්දය පහ කළයුත්තේ යැ.

වේදනාව අනාත්ම යැ. . . . සංඥාව අනාත්ම යැ. . . . සංස්කාර අනාත්ම යැ. . . . විඤ්ඤාය අනාත්ම යැ. එහි ලා තොප විසින් ඡන්දය පහ කළ යුත්තේ යැ. මහණෙනි, යමෙක් අනාත්ම නම් එහි ලා තොප විසින් ඡන්දය පහ කළයුත්තේ යි.

1. 3. 4. 9.

දුතිය අනන්ත සූත්‍රය

144. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, යමෙක් අනාත්ම නම් එහි ලා තොප විසින් රාගය පහ කළයුත්තේ යැ. මහණෙනි, කුමක් අනාත්ම ද යත් :

මහණෙනි, රූපය අනාත්ම යැ. එහි ලා තොප විසින් රාගය පහ කළයුත්තේ යැ. වේදනාව . . . සංඥාව . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤාය අනාත්ම යැ. එහි ලා තොප විසින් රාගය පහ කළයුත්තේ යැ. මහණෙනි, යමෙක් අනාත්ම නම් එහි ලා තොප විසින් රාගය පහ කළයුත්තේ යි.

1. 3. 4. 10.

තතිය අනන්ත සූත්‍රය

145. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, යමෙක් අනාත්ම නම් එහි ලා තොප විසින් ඡන්දරාගය පහ කළයුත්තේ යැ. මහණෙනි, කුමක් අනාත්ම ද යත් :

මහණෙනි, රූපය අනාත්ම යැ. එහි ලා තොප විසින් ඡන්දරාගය පහ කළයුත්තේ යැ. වේදනාව අනාත්ම යැ. . . . සංඥාව . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤාය අනාත්ම යැ. එහිලා තොප විසින් ඡන්දරාගය පහ කළයුත්තේ යැ. මහණෙනි, යමෙක් අනාත්ම නම් එහි ලා තොප විසින් ඡන්දරාගය පහ කළයුත්තේ යි.

1. 3. 4. 11.

නිබ්බද්ධහුල සුත්තං

146. සාවජ්ඣයං :

සඤ්ඤාපබ්බජිතස්ස භික්කුවෙ, කුලපුත්තස්ස අගමනුවමෙව්හි ගොති :
 යං රූපෙ නිබ්බද්ධහුලං¹ විහරෙය්හ, වේදනාය -පෙ- සඤ්ඤාය -පෙ-
 සඤ්ඤායෙරසු නිබ්බද්ධහුලං විහරෙය්හ, විඤ්ඤාණෙ නිබ්බද්ධහුලං විහරෙය්හ.

සො රූපෙ නිබ්බද්ධහුලං විහරන්තො, වේදනාය -පෙ- සඤ්ඤාය
 -පෙ- සඤ්ඤායෙරසු -පෙ- විඤ්ඤාණෙ නිබ්බද්ධහුලං විහරන්තො, රූපං
 පරිජානාති වේදනං පරිජානාති සඤ්ඤාං පරිජානාති සඤ්ඤායෙ
 පරිජානාති විඤ්ඤාණං පරිජානාති. සො රූපං පරිජානං වේදනං
 පරිජානං සඤ්ඤාං පරිජානං, සඤ්ඤායෙ පරිජානං, විඤ්ඤාණං පරිජානං,
 පරිත්ඵුච්චති රූපමහා පරිත්ඵුච්චති වේදනාය පරිත්ඵුච්චති සඤ්ඤාය
 පරිත්ඵුච්චති සඤ්ඤායෙරසි පරිත්ඵුච්චති විඤ්ඤාණමහා, පරිත්ඵුච්චති ජාතියා
 ජරාමරණෙන සොකෙහි පරිදෙවෙහි දුකෙහි දොමනස්සෙහි උපායාසෙහි.
 පරිත්ඵුච්චති දුකකිංසාති වදාමිති.

1. 3. 4. 12.

අනිච්චානුපසංයනා සුත්තං

147. සාවජ්ඣයං :

සඤ්ඤාපබ්බජිතස්ස භික්කුවෙ, කුලපුත්තස්ස අගමනුවමෙව්හි ගොති :
 යං රූපෙ අනිච්චානුපසංයාමි විහරෙය්හ, වේදනාය -පෙ- සඤ්ඤාය -පෙ-
 සඤ්ඤායෙරසු -පෙ- විඤ්ඤාණෙ අනිච්චානුපසංයාමි විහරෙය්හ.

සො රූපෙ අනිච්චානුපසංයාමි විහරන්තො, වේදනාය -පෙ- සඤ්ඤාය
 -පෙ- සඤ්ඤායෙරසු -පෙ- විඤ්ඤාණෙ අනිච්චානුපසංයාමි විහරන්තො රූපං
 පරිජානාති, වේදනං -පෙ- සඤ්ඤාය -පෙ- සඤ්ඤායෙරසු -පෙ- විඤ්ඤාණං
 පරිජානාති. සො රූපං පරිජානං වේදනං -පෙ- සඤ්ඤාය -පෙ-
 සඤ්ඤායෙරසු -පෙ- විඤ්ඤාණං පරිජානං පරිත්ඵුච්චති රූපමහා පරිත්ඵුච්චති
 වේදනාය, පරිත්ඵුච්චති සඤ්ඤාය, පරිත්ඵුච්චති සඤ්ඤායෙරසි, පරිත්ඵුච්චති
 විඤ්ඤාණමහා, පරිත්ඵුච්චති ජාතියා ජරාමරණෙන සොකෙහි පරිදෙවෙහි
 දුකෙහි දොමනස්සෙහි උපායාසෙහි, පරිත්ඵුච්චති, දුකකිංසාති වදාමිති.

1. 3. 4. 13.

දුක්ඛානුපසංයනා සුත්තං

148. සාවජ්ඣයං :

සඤ්ඤාපබ්බජිතස්ස භික්කුවෙ, කුලපුත්තස්ස අගමනුවමෙව්හි ගොති :
 යං රූපෙ දුක්ඛානුපසංයාමි විහරෙය්හ, වේදනාය -පෙ- සඤ්ඤාය
 -පෙ- සඤ්ඤායෙරසු -පෙ- විඤ්ඤාණෙ දුක්ඛානුපසංයාමි විහරෙය්හ.

1. නිබ්බද්ධහුලං. - මිෂ්ඨං.

1. 3. 4. 11.

නිබ්බදබ්බුල සූත්‍රය

146. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, යම් භෙයෙකින් රූපයෙහි කලකිරීම බ්බුල කොට වෙසෙන්නේ නම්, වෙදනායෙහි . . . සංඤයෙහි . . . සංස්කාරයන්හි කලකිරීම බ්බුල කොට වෙසෙන්නේ නම් විඤ්ඤායෙහි කලකිරීම බ්බුල කොට වෙසෙන්නේ නම් සැදහැයෙන් පැවිදි වූ කුලපුත්භට මේ අනුදහම වෙයි.

හෙතෙම රූපයෙහි කලකිරීම බ්බුල කොට වෙසෙන්නේ වෙදනායෙහි . . . සංඤයෙහි . . . සංස්කාරයන්හි . . . විඤ්ඤායෙහි කලකිරීම බ්බුල කොට වෙසෙන්නේ රූපය පිරිසිදු දැනියි. වෙදනාව පිරිසිදු දැනියි, සංඤාව පිරිසිදු දැනියි, සංස්කාර පිරිසිදු දැනියි, විඤ්ඤාය පිරිසිදු දැනියි. හෙතෙම රූපය පිරිසිදු දන්නේ වෙදනාව පිරිසිදු දන්නේ සංඤාව පිරිසිදු දන්නේ සංස්කාර පිරිසිදු දන්නේ විඤ්ඤාය පිරිසිදු දන්නේ රූපයෙන් මිදෙයි, වෙදනාවෙන් මිදෙයි, සංඤාවෙන් මිදෙයි, සංස්කාරයන්ගෙන් මිදෙයි, විඤ්ඤායෙන් මිදෙයි. ජාතියෙන්, ජරාමරණයෙන්, ශොකයෙන්, පරිදෙවයෙන්, දුකින්, දෙමනසින්, උපායාසයෙන් මිදෙයි, (සියලු) දුකින් මිදේ ය'යි කියමි යි.

1. 3. 4. 12.

අනිච්චානුපස්සනා සූත්‍රය

147. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, යම් භෙයෙකින් රූපයෙහි අනිස අනුව දකිමින් වෙසෙන්නේ නම් වෙදනායෙහි . . . සංඤයෙහි . . . සංස්කාරයන්හි . . . විඤ්ඤායෙහි අනිස අනුව දකිමින් වෙසෙන්නේ නම් සැදහැයෙන් පැවිදි වූ කුලපුත්භට මේ අනුදහම වෙයි.

හෙ රූපයෙහි අනිස අනුව දකිමින් වෙසෙන්නේ වෙදනායෙහි . . . සංඤයෙහි . . . සංස්කාරයන්හි . . . විඤ්ඤායෙහි අනිස අනුව දකිමින් වෙසෙන්නේ රූපය පිරිසිදු දැනියි. වෙදනාව . . . සංඤාව . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤාය පිරිසිදු දැනියි. හෙ රූපය පිරිසිදු දන්නේ වෙදනාව . . . සංඤාව . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤාය පිරිසිදු දන්නේ රූපයෙන් මිදෙයි, වෙදනාවෙන් මිදෙයි, සංඤාවෙන් මිදෙයි, සංස්කාරයන්ගෙන් මිදෙයි, විඤ්ඤායෙන් මිදෙයි. ජාතියෙන්, ජරාමරණයෙන්, ශොකයෙන්, පරිදෙවයෙන්, දුකින්, දෙමනසින්, උපායාසයෙන් මිදෙයි. (සියලු) දුකින් මිදේ ය'යි කියමි යි.

1. 3. 4. 13.

දුක්ඛානුපස්සි සූත්‍රය

148. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, යම් භෙයෙකින් රූපයෙහි දුක අනුව දකිමින් වෙසෙන්නේ නම් වෙදනායෙහි . . . සංඤයෙහි . . . සංස්කාරයන්හි . . . විඤ්ඤායෙහි දුක අනුව දකිමින් වෙසෙන්නේ නම් සැදහැයෙන් පැවිදි වූ කුලපුත්භට මේ අනුදහම වෙයි.

සො රූපෙ දුක්ඛානුපස්සී විහරන්තො වෙදනාය -පෙ- සඤ්ඤාය -පෙ- සඛ්ඛාරෙසු -පෙ- විඤ්ඤාණෙ දුක්ඛානුපස්සී විහරන්තො රූපං පරිජානාති වෙදනං පරිජානාති සඤ්ඤාං පරිජානාති සඛ්ඛාරෙ පරිජානාති විඤ්ඤාණං පරිජානාති.

සො රූපං පරිජානං වෙදනං පරිජානං සඤ්ඤාං පරිජානං සඛ්ඛාරෙ පරිජානං විඤ්ඤාණං පරිජානං පරිමුච්චති රූපමහා පරිමුච්චති වෙදනාය පරිමුච්චති සඤ්ඤාය පරිමුච්චති සඛ්ඛාරෙහි පරිමුච්චති විඤ්ඤාණමහා, පරිමුච්චති ජාතියා ජරාමරණෙන සොකෙහි පරිදෙවෙහි දුක්ඛෙහි දොමනස්සෙහි උපායාසෙහි, පරිමුච්චති දුක්ඛස්මාති වදාමිති.

1. 3. 4. 14.

අනත්තානුපස්සනා සුත්තං

149. සාවකීයං :

සඤ්ඤාපබ්බජිතස්ස භික්ඛවො, කුලපුත්තස්ස අශමනුබ්බෙමා හොති :
යං රූපෙ අනත්තානුපස්සී විහරෙය්‍ය වෙදනාය -පෙ- සඤ්ඤාය -පෙ- සඛ්ඛාරෙසු -පෙ- විඤ්ඤාණෙ අනත්තානුපස්සී විහරෙය්‍ය :

සො රූපෙ අනත්තානුපස්සී විහරන්තො වෙදනාය -පෙ- සඤ්ඤාය -පෙ- සඛ්ඛාරෙසු -පෙ- විඤ්ඤාණෙ අනත්තානුපස්සී විහරන්තො රූපං පරිජානාති, වෙදනං පරිජානාති, සඤ්ඤාං පරිජානාති, සඛ්ඛාරෙ පරිජානාති, විඤ්ඤාණං පරිජානාති. සො රූපං පරිජානං වෙදනං -පෙ- සඤ්ඤාං -පෙ- සඛ්ඛාරෙ -පෙ- විඤ්ඤාණං පරිජානං පරිමුච්චති රූපමහා, පරිමුච්චති වෙදනාය, පරිමුච්චති සඤ්ඤාය, පරිමුච්චති සඛ්ඛාරෙහි, පරිමුච්චති විඤ්ඤාණමහා, පරිමුච්චති ජාතියා ජරාමරණෙන සොකෙහි පරිදෙවෙහි දුක්ඛෙහි දොමනස්සෙහි උපායාසෙහි, පරිමුච්චති දුක්ඛස්මාති වදාමිති.

කුඤ්ඤාචග්ගො චතුස්ථො.

නමුත්තං :

කුකකුලො තයො අනිවේචන - දුක්ඛෙන අපරෙ තයො
අනතෙන තයො වුත්තා - කුලපුත්තෙන දො දුකාති.

හෙතෙම රූපයෙහි දුක අනුව දකිමින් වෙසෙන්නේ වෙදනායෙහි . . . සංඤයෙහි . . . සංස්කාරයන්හි . . . විඤ්ඤායෙහි දුක අනුව දකිමින් වෙසෙන්නේ රූපය පිරිසිදු දැනිමි. වෙදනාව පිරිසිදු දැනිමි. සංඤාව පිරිසිදු දැනිමි. සංස්කාරයන් පිරිසිදු දැනිමි. විඤ්ඤාය පිරිසිදු දැනිමි.

හෙතෙම රූපය පිරිසිදු දන්නේ වෙදනාව පිරිසිදු දන්නේ සංඤාව පිරිසිදු දන්නේ සංස්කාරයන් පිරිසිදු දන්නේ විඤ්ඤාය පිරිසිදු දන්නේ රූපයෙන් මිදෙයි, වෙදනාවෙන් මිදෙයි, සංඤාවෙන් මිදෙයි, සංස්කාරයන්ගෙන් මිදෙයි, විඤ්ඤායෙන් මිදෙයි, ජාතියෙන්, ජරාමරණයෙන්, ශොකයෙන්, පරිදෙවයෙන්, දුකෙන්, දෙමනසින්, උපායාසයෙන් මිදෙයි. (සියලු) දුකෙන් මිදේ ය යි කියමි යි.

1. 3. 4. 14.

අනත්තානුපස්සනා සූත්‍රය

149. සැවැත්නුවර :

මහණෙනි, යම් හෙයකින් රූපයෙහි අනාත්මය අනුව දකිමින් වෙසෙන්නේ නම් වෙදනායෙහි . . . සංඤයෙහි . . . සංස්කාරයන්හි . . . විඤ්ඤායෙහි අනාත්මය අනුව දකිමින් වෙසෙන්නේ නම් සැදහැයෙන් පැවිදි වූ කුලපුත්තුව මේ අනුදභම වෙයි :

“ හෙ රූපයෙහි අනාත්මය අනුව දකිමින් වෙසෙන්නේ වෙදනායෙහි . . . සංඤයෙහි . . . සංස්කාරයන්හි . . . විඤ්ඤායෙහි අනාත්මය අනුව දකිමින් වෙසෙන්නේ රූපය පිරිසිදු දැනිමි, වෙදනාව පිරිසිදු දැනිමි, සංඤාව පිරිසිදු දැනිමි, සංස්කාරයන් පිරිසිදු දැනිමි, විඤ්ඤාය පිරිසිදු දැනිමි. හෙ රූපය පිරිසිදු දන්නේ වෙදනාව . . . සංඤාව . . . සංස්කාරයන් . . . විඤ්ඤාය පිරිසිදු දන්නේ රූපයෙන් මිදෙයි, වෙදනාවෙන් මිදෙයි, සංඤාවෙන් මිදෙයි, සංස්කාරයන්ගෙන් මිදෙයි, විඤ්ඤායෙන් මිදෙයි. ජාතියෙන් ජරාමරණයෙන් සොකයෙන් පරිදෙවයෙන් දුක්ඛයෙන් දෙමනස්සයෙන් උපායාසයෙන් මිදෙයි. (සියලු) දුකින් මිදේ ය යි කියමි යි.

සිවුවැනි කුක්කුළ වර්ග යි

එහි සූත්‍රනාමාවලිය :

කුක්කුල සූත්‍රය, අතිවටසූත්‍ර තුන ය, අනෙක් දුක්ඛසූත්‍ර තුන ය, අනත්තසූත්‍ර තුන ය, කුලපුත්තසූත්‍ර දුක දෙක යයි සූත්‍ර තුදසෙකි,

5. දිට්ඨි වග්ගො

1. 3. 5. 1.

අජ්ඣත්ත සූතනං

150. සාවකස්ස :

කිසමිං භු ඛො භික්ඛවෙ, සති කිං උපාදය උපපජ්ඣති අජ්ඣත්තං සුඛදුක්ඛනාති ?

භගවංමුලකා නො භනෙත, ධම්මා -පෙ-

රූපෙ ඛො භික්ඛවෙ, සති රූපං උපාදය උපපජ්ඣති අජ්ඣත්තං සුඛදුක්ඛං. වේදනාය සති වේදනං උපාදය උපපජ්ඣති අජ්ඣත්තං සුඛදුක්ඛං. සංඝාය සති -පෙ- සංඛාරෙසු සති සංඛාරෙ උපාදය උපපජ්ඣති අජ්ඣත්තං සුඛදුක්ඛං. විඤ්ඤාණෙ සති විඤ්ඤාණං උපාදය උපපජ්ඣති අජ්ඣත්තං සුඛදුක්ඛං. නං කිං මඤ්ඤාථ භික්ඛවෙ, රූපං නිවං වා අනිවං වාති ? අනිවං භනෙත,

සම්පනානිවං දුක්ඛං වා නං සුඛං වාති ? දුක්ඛං භනෙත,

සම්පනානිවං දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං, අපි භු නං අනුපාදය උපපජ්ජය අජ්ඣත්තං සුඛදුක්ඛනාති ? නො භෙතං භනෙත,

වේදනා -පෙ- සංඝාය -පෙ- සංඛාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං නිවං වා අනිවං වාති ? අනිවං භනෙත,

සම්පනානිවං දුක්ඛං වා නං සුඛං වාති ? දුක්ඛං භනෙත,

සම්පනානිවං දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං, අපි භු නං අනුපාදය උපපජ්ජය අජ්ඣත්තං සුඛදුක්ඛනාති ? නො භෙතං භනෙත,

ඵවං පස්සං භික්ඛවෙ, සුභවා අරියසාවකො රූපසම්මපි නිබ්බිද්දති -පෙ- විඤ්ඤාණසම්මපි නිබ්බිද්දති. නිබ්බිද්දං විරජ්ජති -පෙ- නාපරං ඉත්තතායාති පජානාතිති.

1. 3. 5. 2.

එතං මම සූතනං

151. සාවකස්ස :

කිසමිං භු ඛො භික්ඛවෙ, සති කිං උපාදය කිං අභිනිවිස්ස “එතං මම, එසොභමස්මි, එසො මෙ අත්තා”ති සමනුපස්සතිති.

භගවංමුලකා නො භනෙත, ධම්මා -පෙ-

5. දිවයි වර්ගය

1. 3. 5. 1.

අප්‍රකාශිත සූත්‍රය

150. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, කුමක් ඇති කල්හි කුමක් නිසා තමා තුළ සුවදුක් උපදනේ ද ?

වහන්ස, අපගේ දහම්හු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මුල් කොට ඇතියහ . . .

මහණෙනි, රූපය ඇති කල්හි රූපය නිසා තමා තුළ සුවදුක් උපදිමි, වේදනාව ඇති කල්හි වේදනාව නිසා තමා තුළ සුවදුක් උපදිමි, සංඥාව ඇති කල්හි . . . සංස්කාර ඇති කල්හි සංස්කාර නිසා තමා තුළ සුවදුක් උපදිමි, විඤ්ඤා ඇති කල්හි විඤ්ඤා නිසා තමා තුළ සුවදුක් උපදී. මහණෙනි එ කීමැයි හඟිවූ ද, රූපය නිත්‍ය හෝ අනිත්‍ය හෝ වේ ද ? වහන්ස, අනිත්‍ය යැ.

යමක් අනිත්‍ය නම් එ දුක් හෝ සුව හෝ වේ ද ? වහන්ස, දුක් යැ.

යමක් අනිත්‍ය නම් දුක් නම් පෙරළෙන සැහැවි නම් එය ඇසිරි නොකොට තමා තුළ සුවදුක් උපදනේ ද ? වහන්ස, තෙල නො වේ මැ යැ.

වේදනාව . . . සංඥාව . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤා නිත්‍ය හෝ අනිත්‍ය හෝ වේ ද ? වහන්ස, අනිත්‍ය යැ.

යමක් අනිත්‍ය නම් ඒ දුක් හෝ සුව හෝ වේ ද ? වහන්ස, දුක් යැ.

යමක් අනිත්‍ය නම් දුක් නම් පෙරළෙන සැහැවි නම් එය ඇසිරි නො කොට තමා තුළ සුවදුක් උපදනේ ද ? වහන්ස, තෙල නො වේ මැ යි.

මහණෙනි, මෙසේ දක්නා ශ්‍රැතවත් ආර්යශ්‍රාවක රූපයෙහිදු කලකිරෙයි, . . . විඤ්ඤා යෙහිදු කලකිරෙයි, කලකිරෙනුයේ නො ඇලෙයි . . . මේ බව සඳහා කටයුතු අත් කියෙක් නැතැයි දනිමි.

1. 3. 5. 2.

එතං මම සූත්‍රය

151. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, කුමක් ඇති කල්හි කුමක් නිසා කුමක් ප්‍රත්‍යය කොට “ තෙල මාගේ යැ, තෙල මම වෙමි, තෙල මාගේ ආත්ම ය”යි දකී දැ”යි ?

වහන්ස, අපගේ දහම්හු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මුල් කොට ඇතියහ . . .

රූපෙ බො භික්ඛවෙ, සති රූපං උපාදය රූපං අභිනිවිස්ස “එතං මම, එසො’හමස්මි, එසො මෙ අත්තා”ති සමනුපස්සති. වෙදනාය සති -පෙ- සඤ්ඤාය සති -පෙ- සඤ්ඤායෙ රූපං සති -පෙ- විඤ්ඤාණෙ සති විඤ්ඤාණං උපාදය විඤ්ඤාණං අභිනිවිස්ස “එතං මම, එසො’හමස්මි, එසො මෙ අත්තා”ති සමනුපස්සති.

තං කිම්මඤ්ඤථ භික්ඛවෙ, රූපං නිවං වා අනිවං වාති? අනිවං භනෙත,

යථපනානිවං -පෙ- විපරිනාමධම්මං අපි නු තං අනුපාදය “එතං මම, එසො’හමස්මි, එසො මෙ අත්තා”ති සමනුපස්සෙය්‍යාති? නො භෙතං භනෙත,

වෙදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- විඤ්ඤාණං නිවං වා අනිවං වාති? අනිවං භනෙත,

යං පනානිවං -පෙ- විපරිනාමධම්මං අපි නු තං අනුපාදය “එතං මම, එසො’හමස්මි, එසො මෙ අත්තා”ති සමනුපස්සෙය්‍යාති? නො භෙතං භනෙත,

එවං පස්සං -පෙ- නාපරං ඉත්තනායාති පජානාතිති.

1. 3. 5. 3.

සො අත්තා සුත්තං

152. සාවජජීයං :

කිස්මිං නු බො භික්ඛවෙ, සති කිං උපාදය කිං අභිනිවිස්ස එවං දිට්ඨි උපපජ්ජති “සො අත්තා, සො ලොකො, සො පෙච්ච භවිස්සාමි නිච්චො, ධූවො සස්සනො අවිපරිනාමධම්මො”ති.

භගවංමූලකා නො භනෙත, ධම්මා -පෙ-.

රූපෙ බො භික්ඛවෙ, සති රූපං උපාදය රූපං අභිනිවිස්ස එවං දිට්ඨි උපපජ්ජති “සො අත්තා, සො ලොකො, සො පෙච්ච භවිස්සාමි, නිච්චො, ධූවො, සස්සනො, අවිපරිනාමධම්මො”ති, වෙදනාය සති -පෙ- සඤ්ඤාය සති -පෙ- සඤ්ඤායෙ රූපං සති -පෙ- විඤ්ඤාණෙ සති විඤ්ඤාණං උපාදය විඤ්ඤාණං අභිනිවිස්ස එවං දිට්ඨි උපපජ්ජති “සො අත්තා, සො ලොකො, සො පෙච්ච භවිස්සාමි, නිච්චො, ධූවො, සස්සනො අවිපරිනාමධම්මො”ති.

තං කිම්මඤ්ඤථ භික්ඛවෙ, රූපං නිවං වා අනිවං වාති? අනිවං භනෙත, යං පනානිවං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති? දුක්ඛං භනෙත, යං පනානිවං දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං අපි නු තං අනුපාදය එවං දිට්ඨි උපපජ්ජෙය්‍ය “සො අත්තා, සො ලොකො, සො පෙච්ච භවිස්සාමි, නිච්චො, ධූවො සස්සනො අවිපරිනාමධම්මො”ති, නො භෙතං භනෙත,

මහණෙනි, රූපය ඇති කල්හි රූපය නිසා රූපය ප්‍රත්‍යය කොට “තෙල මාගේ යැ, තෙලෙ මම වෙමි, තෙල මාගේ ආත්ම ය”යි දකියි, වෙදනාව ඇති කල්හි . . . සංඥාව ඇති කල්හි . . . සංස්කාර ඇති කල්හි . . . විඤ්ඤාය ඇති කල්හි විඤ්ඤාය නිසා විඤ්ඤාය ප්‍රත්‍යය කොට “තෙල මාගේ ය, තෙලෙ මම වෙමි. තෙල මාගේ ආත්ම ය”යි දකී.

මහණෙනි, “ඒ කීමැයි හඟිවූ ද ? රූපය නිත්‍ය හෝ වේද ? අනිත්‍ය හෝ වේදැ” යි ?

වහන්ස, අනිත්‍ය යැ. යමක් අනිත්‍ය නම් . . . වෙනස් වන ස්වභාව ඇත් නම් එය නො ඇසුරු කොට “තෙල මාගේ යැ, තෙලෙ මම වෙමි, තෙල මාගේ ආත්ම ය”යි දක්නේ දැ යි ? වහන්ස, තෙල නො වේ ම යැ.

වෙදනාව . . . සංඥාව . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤාය නිත්‍ය හෝ වේද ? අනිත්‍ය හෝ වේදැ” යි ? වහන්ස, අනිත්‍ය යැ.

යමක් අනිත්‍ය නම් . . . වෙනස් වන ස්වභාව ඇත් නම් එය නො ඇසුරු කොට “තෙල මාගේ යැ, තෙලෙ මම වෙමි, තෙල මාගේ ආත්ම ය”යි දක්නේ දැ යි ? වහන්ස, තෙල නො වේ ම යැ.

මෙසේ දක්නා . . . මේ බැව් පිණිස අනෙකෙක් නැතැ යි දනගනි යි.

1. 3. 5. 3.

සො අත්තා සුත්‍රය

152. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, කුමක් ඇති කල්හි කුමක් නිසා කුමක් ප්‍රත්‍යය කොට “ඒ මම ආත්මයෙමි, ඒ මම ලොකය වෙමි, නිත්‍ය වූ ධූව වූ ශාශ්වත වූ නො පෙරළෙන සැහැව් වූ ඒ මම පරලොච වන්නෙමි”යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී දැ යි ?

වහන්ස, අපගේ දහම්හු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මුල් කොට ඇතියහ . . .

මහණෙනි, රූපය ඇති කල්හි රූපය නිසා රූපය ප්‍රත්‍යය කොට “ඒ මම ආත්මයෙමි, ඒ මම ලොකය වෙමි, නිත්‍ය වූ ධූව වූ ශාශ්වත වූ නො පෙරළෙන සැහැව් වූ ඒ මම, පරලොච වන්නෙමි”යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදීයි. වෙදනාව ඇති කල්හි . . . සංඥාව ඇති කල්හි . . . සංස්කාර ඇති කල්හි . . . විඤ්ඤාය ඇති කල්හි විඤ්ඤාය නිසා විඤ්ඤාය ප්‍රත්‍යය කොට “ඒ මම ආත්මයෙමි, ඒ මම ලොකය වෙමි, ඒ මම නිත්‍ය වූයෙමි, ධූව වූයෙමි, ශාශ්වත වූයෙමි නො පෙරළෙන සැහැව්යෙමි පරලොච වන්නෙමි”යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී.

මහණෙනි, ඒ කීමැයි හඟිවූ ද ? රූපය නිත්‍ය හෝ වේද, අනිත්‍ය හෝ වේද ? වහන්ස, අනිත්‍ය යැ. යමක් අනිත්‍ය නම් එය දුක් හෝ වේද, සුව හෝ වේද ? වහන්ස, දුක් යැ. යමක් අනිත්‍ය නම් දුක් නම් පෙරළෙන සැහැව් නම් එය ඇසිරි නො කොට ඒ මම ආත්මයෙමි, ඒ මම ලොකය වෙමි, ඒ මම නිත්‍ය වූයෙමි, ධූව වූයෙමි, ශාශ්වත වූයෙමි නො පෙරළෙන සැහැව්යෙමි පරලොච වන්නෙමි”යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී ද ? වහන්ස, තෙල නො වේ ම යැ.

වේදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සඛාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං නිව්චං වා අනිව්චං වාති? අනිව්චං භනෙන,

යං පනානිව්චං දුක්ඛං වා නං සුඛං වාති? දුක්ඛං භනෙන,

යං පනානිව්චං දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං, අපි නු නං අනුපාදාය ඵලං දිට්ඨි උපපජ්ජෙය්‍ය “හො අනනා, හො ලොකො, හො පෙච්ච භවිස්සාමි, නිවේවා ධුවො සස්සතො අවිපරිනාමධම්මො”ති? නො හෙතං භනෙන, ඵලං පස්සං -පෙ- නාපරං ඉත්තනායාති පජානාතිති

1. 3. 5. 4.

නො ච මෙ සියා සුත්තං.

153. සාවජ්ජියං :

කිංකරි නු බො භික්ඛවෙ, සති කිං උපාදාය කිං අභිනිවිස්සං ඵලං දිට්ඨි උපපජ්ජති? “නො චස්සං, නො ච මෙ සියා, න භවිස්සාමි, න මෙ භවිස්සති”ති.

භගවංමුලකා නො භනෙන, ධම්මා -පෙ-

රූපෙ බො භික්ඛවෙ, සති රූපං උපාදාය රූපං අභිනිවිස්සං ඵලං දිට්ඨි උපපජ්ජති: “නො චස්සං, නො ච මෙ සියා, න භවිස්සාමි න මෙ භවිස්සති”ති. වේදනාය සති -පෙ- සඤ්ඤාය සති -පෙ- සඛාරෙරුපු සති -පෙ- විඤ්ඤාණෙ සති විඤ්ඤාණං උපාදාය විඤ්ඤාණං අභිනිවිස්සං ඵලං දිට්ඨි උපපජ්ජති “නො චස්සං, නො ච මෙ සියා, න භවිස්සාමි, “න මෙ භවිස්සතිති.

නං කිං මඤ්ඤාථ භික්ඛවෙ, රූපං නිව්චං වා අනිව්චං වාති? අනිව්චං භනෙන,

යං පනානිව්චං දුක්ඛං වා නං සුඛං වාති? දුක්ඛං භනෙන,

යං පනානිව්චං දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං අපි නු නං අනුපාදාය ඵලං දිට්ඨි උපපජ්ජෙය්‍ය “නො චස්සං, නො ච මෙ සියා, න භවිස්සාමි, න මෙ භවිස්සති”ති? නො හෙතං භනෙන,

වේදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සඛාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං නිව්චං වා අනිව්චං වාති? අනිව්චං භනෙන,

යං පනානිව්චං දුක්ඛං වා නං සුඛං වාති? දුක්ඛං භනෙන,

යං පනානිව්චං දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං අපි නු නං අනුපාදාය ඵලං දිට්ඨි උපපජ්ජෙය්‍ය “නො චස්සං, නො ච මෙ සියා, න භවිස්සාමි, න මෙ භවිස්සතිති?

නො හෙතං භනෙන, ඵලං පස්සං -පෙ- නාපරං ඉත්තනායාති පජානාතිති.

1. න භවිස්සති - ස්‍යා.

2. න භවිස්සං න මෙ භවිස්සතිති - මජ්ඣං.

වෙදනාව . . . සංඥාව . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤාන නිත්‍ය හෝ වේද, අනිත්‍ය හෝ වේද ? වහන්ස, අනිත්‍ය යැ.

යමක් අනිත්‍ය නම් එය දුක් හෝ වේද, සුව හෝ වේද ? වහන්ස, දුක් යැ.

යමක් නිත්‍ය නම් දුක් නම් පෙරළෙන සැහැටි නම් එය ඇසිරි නො කොට “ඒ මම ආත්මයෙමි, ඒ මම ලොකය වෙමි, ඒ මම නිත්‍ය වූයෙමි, ධූරව වූයෙමි, ශාශ්වත වූයෙමි පෙරළෙන සැහැටියෙමි පරලොව වන්නෙමි” යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී ද ? වහන්ස, තෙල නො වේ ම යැ. මෙසේ දක්නේ . . . මේ සඳහා අන් කියෙක් නැතැයි දනගනී යි.

1. 3. 5. 4.

නො ව මෙ සියා සූත්‍රය

153. සැවැත්නුවර :

මහණෙනි, කුමක් ඇති කල්හි කුමක් නිසා කුමක් ප්‍රත්‍යය කොට “(මම) නො වන්නෙමි නම් මට (පස්කඳෙක්) නොද වන්නේ යැ, මතු නො වන්නෙමි නම් මට (පස්කඳෙක්) මතු නොවන්නේ” යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී ද ?

වහන්ස, අපගේ දහම්හු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මුල් කොට ඇතියහ . . .

මහණෙනි, රූපය ඇති කල්හි රූපය ඇසිරි කොට රූපය ප්‍රත්‍යය කොට “ඉදින් (මම) නුච්ඡයෙමි නම් මට (පස්කඳෙක්) නොද වන්නේ යැ, නො වන්නෙමි නම් (මතු පස්කඳෙක්) මට නො වන්නේ යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී. වෙදනාව ඇති කල්හි . . . සංඥාව ඇති කල්හි . . . සංස්කාර ඇති කල්හි . . . විඤ්ඤාන ඇති කල්හි විඤ්ඤාන ඇසිරි කොට විඤ්ඤාන ප්‍රත්‍යය කොට ඉදින් (මම) නුච්ඡයෙමි නම් මට (පස්කඳෙක්) නො ද වන්නේ යැ, නො වන්නෙමි නම් (මතු ද පස්කඳෙක්) මට නො වන්නේ” යි මෙ බඳු දෘෂ්ටියක් උපදී.

මහණෙනි, ඒ කීමැ යි හඬවු ද ? රූපය නිත්‍ය හෝ වේද, අනිත්‍ය හෝ වේද ? වහන්ස, අනිත්‍ය යැ.

යමක් අනිත්‍ය නම් එය දුක් හෝ වේද, සුව හෝ වේද ? වහන්ස, දුක් යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් දුක් නම් වෙනස් වනසුලු නම් එය නොඇසිරි කොට “ඉදින් (මම) නුච්ඡයෙමි නම් මට (පස්කඳෙක්) නො ද වන්නේ යැ. නො වන්නෙමි නම් මතු පස් කඳෙක් මට නො වන්නේ” යි මෙ බඳු දෘෂ්ටියක් උපදී ද යි ? වහන්ස, තෙල නො-වේ ම යැ.

වෙදනාව . . . සංඥාව . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤාන නිත්‍ය හෝ වේද, අනිත්‍ය හෝ වේද ? වහන්ස, අනිත්‍ය යැ.

යමක් අනිත්‍ය නම් එය දුක් හෝ වේද, සුව හෝ වේද ? වහන්ස, දුක් යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් දුක් නම් වෙනස් වනසුලු නම් එය ඇසිරි කොට “ඉදින් (මම) නුච්ඡයෙමි නම් මට (පස්කඳෙක්) නො ද වන්නේ යැ. ඉදින් නො වන්නෙමි නම් (මතු ද පස්කඳෙක්) මට නො වන්නේ” යි මෙ බඳු දෘෂ්ටියක් උපදී ද” යි ?

වහන්ස, තෙල නො වේ මැයි. මෙසේ දක්නේ . . . මේ බැව් පිණිස අන් කියෙක් නැතැ යි දනගනී යි.

1. 3. 5. 5.

මිච්ඡාදිට්ඨි සුත්තං

154. සාවඤ්ඤා :

කිසමිං ණු බො භික්ඛවෙ, සති කිං උපාදාය කිං අභිනිවිසං මිච්ඡාදිට්ඨි උපපජ්ජති?

භගවංමුලකා නො භනෙත ධම්මා -පෙ-.

රූපෙ බො භික්ඛවෙ, සති රූපං උපාදාය රූපං අභිනිවිසං මිච්ඡාදිට්ඨි උපපජ්ජති. වේදනාය සති -පෙ- සංඝාදාය සති -පෙ- සංඛාරෙසු සති -පෙ- විඤ්ඤාණෙ සති විඤ්ඤාණං උපාදාය විඤ්ඤාණං අභිනිවිසං මිච්ඡාදිට්ඨි උපපජ්ජති.

තං කිං මඤ්ඤාථ භික්ඛවෙ, රූපං නිවට්ඨං වා අනිවට්ඨං වාති? අනිවට්ඨං භනෙත,

යං පනානිවට්ඨං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති? දුක්ඛං භනෙත,

යං පනානිවට්ඨං, දුක්ඛං, විපරිනාමධම්මං අපි ණු තං අනුපාදාය මිච්ඡාදිට්ඨි උපපජ්ජෙය්‍යාති? නො භෙතං භනෙත,

වේදනා -පෙ- සංඝාදාය -පෙ- සංඛාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං නිවට්ඨං වා අනිවට්ඨං වාති? අනිවට්ඨං භනෙත,

යං පනානිවට්ඨං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති? දුක්ඛං භනෙත,

යං පනානිවට්ඨං, දුක්ඛං, විපරිනාමධම්මං අපි ණු තං අනුපාදාය මිච්ඡාදිට්ඨි උපපජ්ජෙය්‍යාති? නො භෙතං භනෙත,

එවං පසං -පෙ- නාපරං ඉත්තනායාති පජානාතිති.

1. 3. 5. 6,

සක්කායදිට්ඨි සුත්තං

155. සාවඤ්ඤා :

කිසමිං ණු බො භික්ඛවෙ, සති කිං උපාදාය කිං අභිනිවිසං සක්කායදිට්ඨි උපපජ්ජති?

භගවංමුලකා නො භනෙත ධම්මා -පෙ-.

රූපෙ බො භික්ඛවෙ, සති රූපං උපාදාය රූපං අභිනිවිසං සක්කායදිට්ඨි උපපජ්ජති. වේදනාය සති -පෙ- සංඝාදාය සති -පෙ- සංඛාරෙසු සති -පෙ- විඤ්ඤාණෙ සති විඤ්ඤාණං උපාදාය විඤ්ඤාණං අභිනිවිසං සක්කායදිට්ඨි උපපජ්ජති.

තං කිං මඤ්ඤාථ භික්ඛවෙ, රූපං නිවට්ඨං වා අනිවට්ඨං වාති? අනිවට්ඨං භනෙත,

1. 3. 5. 5.

මිච්ඡාදිට්ඨි සූත්‍රය

154. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, කුමක් ඇති කල්හි කුමක් ඇසුරු කොට කුමක් ප්‍රත්‍යය කොට මිථ්‍යාදෘෂ්ටිය උපදනේ ද ? යි වහන්ස,

අපගේ දහම්හු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මුල් කොට ඇතියහ . . .

මහණෙනි, රූපය ඇති කල්හි රූපය ඇසුරු කොට රූපය ප්‍රත්‍යය කොට මිථ්‍යාදෘෂ්ටිය උපදියි. වෙදනාව ඇති කල්හි . . . සංඥාව ඇති කල්හි . . . සංස්කාර ඇති කල්හි . . . විඥනය ඇති කල්හි විඥනය ඇසුරු කොට විඥනය ප්‍රත්‍යය කොට මිථ්‍යා දෘෂ්ටිය උපදි.

මහණෙනි, ඒ කිමැ යි හඟිවු ද, රූපය නිත්‍ය හෝ වේ ද , අනිත්‍ය හෝ වේ දැ යි ? වහන්ස, අනිත්‍ය යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් එය දුක් හෝ වේ ද ?, සුව හෝ වේ දැ යි ? වහන්ස, දුක් යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් දුක් නම් වෙනස් වනසුලු නම් එය නො ඇසුරු කොට මිථ්‍යා දෘෂ්ටිය උපදනේ දැ යි ? වහන්ස, කෙල නො වේ ම යැ.

වෙදනාව . . . සංඥාව . . . සංස්කාර . . . විඥනය නිත්‍ය හෝ වේ ද, අනිත්‍ය හෝ වේ දැ යි ? වහන්ස, අනිත්‍ය ය.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් එය දුක් හෝ වේ ද, සුව හෝ වේ දැ යි ? වහන්ස, දුක් යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් දුක් නම් වෙනස් වනසුලු නම් එය නොඇසුරු කොට මිථ්‍යා දෘෂ්ටිය උපදනේ දැ යි ? වහන්ස, කෙල නො වේ මැයි.

මෙසේ දක්නේ . . . මේ බැව් පිණිස අනෙකෙක් නැතැ යි දැනගනී යි.

1. 3. 5. 6.

සත්කායදිට්ඨි සූත්‍රය

155. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, කුමක් ඇති කල්හි කුමක් ඇසුරු කොට කුමක් ප්‍රත්‍යය කොට සත්කාය දෘෂ්ටිය උපදි දැ යි ?

වහන්ස, අපගේ දහම්හු භගවත්හු මුල් කොට ඇතියහ . . .

මහණෙනි, රූපය ඇති කල්හි රූපය ඇසුරු කොට රූපය ප්‍රත්‍යය කොට සත්කාය දෘෂ්ටිය උපදියි. වෙදනාව ඇති කල්හි . . . සංඥාව ඇති කල්හි . . . සංස්කාර ඇති කල්හි . . . විඥනය ඇති කල්හි විඥනය ඇසුරු කොට විඥනය ප්‍රත්‍යය කොට සත්කායදෘෂ්ටිය උපදි.

මහණෙනි, ඒ කිමැ යි හඟිවු ද ? රූපය නිත්‍ය හෝ වේ ද, අනිත්‍ය හෝ වේ දැ යි ? වහන්ස, අනිත්‍ය යැ.

යං පනානිච්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති? දුක්ඛං භනෙත,

යං පනානිච්චං දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං අපි නු තං අනුපාදාය සක්කායදිට්ඨි උපපජ්ජෙය්‍යාති? නො භෙතං භනෙත,

වේදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සඛ්ඛාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං නිච්චං වා අනිච්චං වාති? අනිච්චං භනෙත,

යං පනානිච්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති? දුක්ඛං භනෙත,

යං පනානිච්චං දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං අපි නු තං අනුපාදාය සක්කායදිට්ඨි උපපජ්ජෙය්‍යාති? නො භෙතං භනෙත,

එවං පසුං -පෙ- නාපරං ඉත්ථතතායාති පජානාතිති.

1. 3. 5. 7.

අත්තානුදිට්ඨි සුත්තං

156. සාවජ්ජියං :

කිසම්මිං නු ඛො භික්ඛවෙ, සති කිං උපාදාය කිං අභිනිවිසුං අත්තානුදිට්ඨි උපපජ්ජති?

භගවංමුලකා නො භනෙත, ධම්මා -පෙ-.

රූපෙ ඛො භික්ඛවෙ, සති රූපං උපාදාය රූපං අභිනිවිසුං අත්තානුදිට්ඨි උපපජ්ජති. වේදනාය සති -පෙ- සඤ්ඤාය සති -පෙ- සඛ්ඛාරෙසු සති -පෙ- විඤ්ඤාණෙ සති විඤ්ඤාණං උපාදාය විඤ්ඤාණං අභිනිවිසුං අත්තානුදිට්ඨි උපපජ්ජති.

තං කිං මඤ්ඤථ භික්ඛවෙ, රූපං නිච්චං වා අනිච්චං වාති? අනිච්චං භනෙත,

යං පනානිච්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති? දුක්ඛං භනෙත,

යං පනානිච්චං දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං අපි නු තං අනුපාදාය අත්තානුදිට්ඨි උපපජ්ජෙය්‍යාති? නො භෙතං භනෙත,

වේදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සඛ්ඛාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං නිච්චං වා අනිච්චං වාති? අනිච්චං භනෙත,

යං පනානිච්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති? දුක්ඛං භනෙත,

යං පනානිච්චං දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං අපි නු තං අනුපාදාය අත්තානුදිට්ඨි උපපජ්ජෙය්‍යාති? නො භෙතං භනෙත,

එවං පසුං -පෙ- නාපරං ඉත්ථතතායාති පජානාතිති.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් එය දුක් හෝ වේ ද, සුව හෝ වේ දැ යි ? වහන්ස, දුක් යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් දුක් නම් වෙනස් වනසුලු නම් එය නොඇසුරු කොට සත්කාය දෘෂ්ටිය උපදනේ දැ යි ? වහන්ස, තෙල නො වේ ම යැ.

වෙදනාව . . . සංඥාව . . . සංස්කාර . . . විඤනය නිත්‍ය හෝ වේ ද, අනිත්‍ය හෝ වේ දැ යි ? වහන්ස, අනිත්‍ය යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් එය දුක් හෝ වේ ද, සුව හෝ වේ දැ යි ? වහන්ස, දුක් යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් දුක් නම් වෙනස් වනසුලු නම් එය නොඇසුරු කොට සත්කාය දෘෂ්ටිය උපදනේ දැ යි ? වහන්ස, තෙල නො වේ මැයි.

මෙසේ දක්නේ . . . මේ බැව් පිණිස අනෙකෙක් නැතැ යි දැනගනී යි.

1. 3. 5. 7.
අත්තානුදිට්ඨි සූත්‍රය

156. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, කුමක් ඇති කල්හි කුමක් ඇසුරු කොට කුමක් ප්‍රත්‍යය කොට ආත්මානු දෘෂ්ටිය (ආත්මය අනුගතවූ දෘෂ්ටිය) උපදී දැ යි ?

වහන්ස, අපගේ දහම්හු හඟවත්හු මුල් කොට ඇතියහ . . .

මහණෙනි, රූපය ඇති කල්හි රූපය ඇසුරු කොට රූපය ප්‍රත්‍යය කොට ආත්මානු දෘෂ්ටිය උපදීයි, වෙදනාව ඇති කල්හි . . . සංඥාව ඇති කල්හි . . . සංස්කාරයන් ඇති කල්හි . . . විඤනය ඇති කල්හි විඤනය ඇසුරු කොට විඤනය ප්‍රත්‍යය කොට ආත්මානුදෘෂ්ටිය උපදී.

මහණෙනි, ඒ කිමැ යි හඟිවු ද ? රූපය නිත්‍ය හෝ වේ ද, අනිත්‍ය හෝ වේ දැ යි ? වහන්ස, අනිත්‍ය යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් එය දුක් හෝ වේ ද, සුව හෝ වේ දැ යි ? වහන්ස, දුක් යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් දුක් නම් වෙනස් වනසුලු නම් එය නො ඇසුරු කොට ආත්මානු දෘෂ්ටිය උපදනේ දැ යි ? වහන්ස, තෙල නො වේ මැ යැ.

වෙදනාව . . . සංඥාව . . . සංස්කාර . . . විඤනය නිත්‍ය හෝ වේ ද, අනිත්‍ය හෝ වේ දැ යි ? වහන්ස, අනිත්‍ය යැ.

යමක් අනිත්‍ය නම් එය දුක් හෝ වේ ද, සුව හෝ වේ දැ යි ? වහන්ස, දුක් යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් දුක් නම් වෙනස් වනසුලු නම් එය නො ඇසුරු කොට ආත්මානු දෘෂ්ටිය උපදනේ දැ යි ? වහන්ස, තෙල නො වේ මැ යි.

මෙසේ දක්නේ . . . මේ බැව් පිණිස අනෙකෙක් නැතැයි දැනගනී යි.

1. 3. 5. 8.

පට්ඨ අභිනිවෙස සූතතං

157. සංවජ්ඣයං :

කිසමිං නු බො භික්ඛවෙ, සති කිං උපාදය කිං අභිනිවිසං
උපපජ්ජන්ති සඤ්ඤාජනාභිනිවෙසවිනිබ්බාති ?¹

භගවංමුලුකා නො භනෙත, ධම්මා -පෙ-.

රූපෙ බො භික්ඛවෙ, සති රූපං උපාදය රූපං අභිනිවිසං
උපපජ්ජන්ති සඤ්ඤාජනාභිනිවෙසවිනිබ්බාති, වෙදනාය සති -පෙ-
සඤ්ඤාය සති -පෙ- සංඛාරෙසු සති -පෙ- විඤ්ඤාණෙ සති විඤ්ඤාණං
උපාදය විඤ්ඤාණං අභිනිවිසං උපපජ්ජන්ති සඤ්ඤාජනාභිනිවෙස-
විනිබ්බාති.

තං කිං මඤ්ඤාථ භික්ඛවෙ, රූපං නිවං වා අනිවං වාති ?
අනිවං භනෙත,

යං පනානිවං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති ? දුක්ඛං භනෙත,

යං පනානිවං දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං අපි නු තං අනුපාදය
උපපජ්ජෙය්‍යං සඤ්ඤාජනාභිනිවෙසවිනිබ්බාති ? නො භෙතං භනෙත,

වෙදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සංඛාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං නිවං වා
අනිවං වාති ? අනිවං භනෙත,

යං පනානිවං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති ? දුක්ඛං භනෙත,

යං පනානිවං දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං අපි නු තං අනුපාදය
උපපජ්ජෙය්‍යං සඤ්ඤාජනාභිනිවෙසවිනිබ්බාති. නො භෙතං භනෙත,

එවං පසං -පෙ- නාපරං ඉත්තතායාති පජානාතිති.

1. 3. 5. 9.

දුතිය අභිනිවෙස සූතතං

158. සංවජ්ඣයං :

කිසමිං නු බො භික්ඛවෙ, සති කිං උපාදය කිං අභිනිවිසං
උපපජ්ජන්ති සඤ්ඤාජනාභිනිවෙසවිනිබ්බාතිස්සංඛාසානාති ?

භගවංමුලුකා නො භනෙත ධම්මා -පෙ-.

රූපෙ බො භික්ඛවෙ, සති රූපං උපාදය රූපං අභිනිවිසං
උපපජ්ජන්ති සඤ්ඤාජනාභිනිවෙසවිනිබ්බාතිස්සංඛාසානා. වෙදනාය සති
-පෙ- සඤ්ඤාය සති -පෙ- සංඛාරෙසු සති -පෙ- විඤ්ඤාණෙ සති
විඤ්ඤාණං උපාදය විඤ්ඤාණං අභිනිවිසං උපපජ්ජන්ති සඤ්ඤාජනාභි-
නිවෙසවිනිබ්බාතිස්සංඛාසානා.

1. සඤ්ඤාජනවිනිවෙසවිනිබ්බාති - සිමු, සි 1, 2.

1. 3. 5. 8.

පටම අභිනිවෙස සූත්‍රය

157. සැවැත්නුවර :

“කුමක් ඇති කල්හි කුමක් ඇසුරු කොට කුමක් ප්‍රත්‍යය කොට සංයෝජනඅභිනිවෙස විනිබන්ධයෝ (සංයෝජනයෝ ය අනිත්‍යාදියෙහි නිත්‍යාදි වශයෙන් දූභිව පිවිස ගත් තෝ ය සිත තදින් බැඳගන්නා විනිබන්ධයෝ ය යන කෙලෙස්සු) උපදිද්ද”යි.

වහන්ස, අපගේ දහම්හු හඟවත්හු මුල් කොට ඇතියහ . . .

මහණෙනි, රූපය ඇති කල්හි රූපය ඇසුරු කොට රූපය ප්‍රත්‍යය කොට සංයෝජන අභිනිවෙසවිනිබන්ධයෝ උපදිති. වෙදනාව ඇති කල්හි . . . සංඥාව ඇති කල්හි . . . සංස්කාර ඇති කල්හි . . . විඤ්ඤා ඇති කල්හි විඤ්ඤා ඇසුරු කොට විඤ්ඤා ප්‍රත්‍යය කොට සංයෝජන අභිනිවෙස විනිබන්ධයෝ උපදිත්.

මහණෙනි, ඒ කිමැ යි හභිවු ද ? රූපය නිත්‍ය හෝ වේ ද අනිත්‍ය හෝ වේ දැ යි ? වහන්ස, අනිත්‍ය යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් එය දුක් හෝ වේ ද, සුව හෝ වේ දැ යි ? වහන්ස, දුක් යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් දුක් නම් වෙනස් වනසුලු නම් එය නොඇසුරු කොට සංයෝජන අභිනිවෙසවිනිබන්ධයෝ උපදනාහු දැ යි ? වහන්ස, තෙල නො වේ මැ යි.

වෙදනාව . . . සංඥාව . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤා නිත්‍ය හෝ වේ ද, අනිත්‍ය හෝ වේ දැ යි ? වහන්ස, අනිත්‍ය යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් එය දුක් හෝ වේ ද, සුව හෝ වේ දැ යි ? වහන්ස, දුක් යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් දුක් නම් වෙනස් වනසුලු නම් එය නොඇසුරු කොට සංයෝජන අභිනිවෙස විනිබන්ධයෝ උපදනාහු දැ යි ? වහන්ස, තෙල නො වේ මැ යි.

මෙසේ දක්නේ . . . මේ බැව් පිණිස අනෙකක් නැතැ යි දැනගනී යි.

1. 3. 5. 9.

දුතිය අභිනිවෙස සූත්‍රය

.158 සැවැත්නුවර :

මහණෙනි, කුමක් ඇති කල්හි කුමක් ඇසුරු කොට කුමක් ප්‍රත්‍යය කොට සංයෝජන අභිනිවෙසවිනිබන්ධඅප්ඤ්ඤාසානයෝ (සංයෝජනයෝ ය, අභිනිවෙසයෝ ය, විනිබන්ධ යෝ ය, ගිලගැනුම් වශයෙන් පවත්නා ක්ලෙශයෝ යන මොවුහු) උපදිද් දැ යි ?

වහන්ස, අපගේ දහම්හු හඟවත්හු මුල් කොට ඇතියහ . . .

මහණෙනි, රූපය ඇති කල්හි රූපය ඇසුරු කොට රූපය ප්‍රත්‍යය කොට සංයෝජන අභිනිවෙසවිනිබන්ධඅප්ඤ්ඤාසානයෝ උපදිති. වෙදනාව ඇති කල්හි . . . සංඥාව ඇති කල්හි . . . සංස්කාර ඇති කල්හි . . . විඤ්ඤා ඇති කල්හි විඤ්ඤා ඇසුරු කොට විඤ්ඤා ප්‍රත්‍යය කොට සංයෝජන අභිනිවෙසවිනිබන්ධ අප්ඤ්ඤාසානයෝ උපදිති.

තං කිං මඤ්ඤථ භික්ඛවෙ, රූපං නිව්චං වා අනිව්චං වාති?
අනිව්චං භනෙත,

යං පනානිව්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති? දුක්ඛං භනෙත,

යං පනානිව්චං දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං අපි නු තං අනුපාදාය
උපපජ්ජෙය්‍යං සඤ්ඤාජනාහිනිවෙසවිනිබ්බාසොසානාති? නො භෙතං
භනෙත,

වේදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සංකාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං නිව්චං වා
අනිව්චං වාති? අනිව්චං භනෙත.

යං පනානිව්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති? දුක්ඛං භනෙත.

යං පනානිව්චං දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං අපි නු තං අනුපාදාය
උපපජ්ජෙය්‍යං සඤ්ඤාජනාහිනිවෙසවිනිබ්බාසොසානාති. නො භෙතං
භයන්ත.

එවං පසං -පෙ- නාපරං ඉත්තකායාති පජානාතිති.

1. 3. 5. 10.

ආනන්ද සුතං

159. සාවජ්ජිමං :

අථ බො ආයස්මා ආනන්දෙ යෙන භගවා තෙනුපසඞ්ගම්,
උපසඞ්ගමිනා භගවන්තං අභිවාදෙතා එකමන්තං නිසිදි, එකමන්තං
නිසින්නො බො ආයස්මා ආනන්දෙ භගවන්තං එතදවොච : සාධු
මෙ භනෙත, භගවා සංඛින්නෙතන ධම්මං දෙසෙතු යමහං භගවනො
ධම්මං සුචා එකො වූපකවෙසා අපමනෙතා ආනාපි පභිතනෙතා
විහරෙය්‍ය”න්ති.

තං කිං මඤ්ඤාසි ආනන්ද, රූපං නිව්චං වා අනිව්චං වාති?
අනිව්චං භනෙත,

යං පනානිව්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති? දුක්ඛං භනෙත,

යං පනානිව්චං දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං කල්පනනු තං සමනුපසයිතුං
“එතං මම එසො භමසම්, එසො මෙ අත්තා”ති? නො භෙතං
භනෙත,

වේදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සංකාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං නිව්චං වා
අනිව්චං වාති? අනිව්චං භනෙත,

යං පනානිව්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති? දුක්ඛං භනෙත,

යං පනානිව්චං දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං කල්පනනු තං සමනුපසයිතුං
“එතං මම, එසො භමසම්, එසො මෙ අත්තා”ති? නො භෙතං
භනෙත.

මහතෙහි, ඒ කීමැයි හිතවු ද ? රූපය නිත්‍ය හෝ වේ ද, අනිත්‍ය හෝ වේ දැයි ? වහන්ස, අනිත්‍ය යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් එය දුක් හෝ වේ ද, සුව හෝ වේ දැයි ? වහන්ස, දුක් යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් දුක් නම් වෙනස් වනසුලු නම් එය නොඇසුරු කොට සංයෝජන අභිනිවේසවිනිබන්ධඅප්කොසානයෝ උපදනාහු දැයි ? වහන්ස, තෙල නො වේ ම යැ.

වේදනාව . . . සංඤ්ච . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤාන නිත්‍ය හෝ වේ ද, අනිත්‍ය හෝ වේ දැයි ? වහන්ස, අනිත්‍ය යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් එය දුක් හෝ වේ ද, සුව හෝ වේ දැයි ? වහන්ස, දුක් යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් දුක් නම් වෙනස් වනසුලු නම් එය නොඇසුරු කොට සංයෝජන අභිනිවේසවිනිබන්ධඅප්කොසානයෝ උපදනාහු දැයි ? වහන්ස, තෙල නො වේ මැයි.

මෙසේ දක්නේ . . . මේ බැව් පිණිස අනෙකක් නැතැයි දැනගනී යි.

1. 3. 5. 10.

ආනන්ද සූත්‍රය

159. සැවැත්තුවර :

එ කල්හි ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළැඹියහ, එළැඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැද එකත්පසෙක හුන්හ, එකත්පසෙක හුන් ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැලකළහ : “වහන්ස, මම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙතින් යම් දහමක් අසා එකලා ව ගණයා කෙරෙත් වෙන් වැ නොපමා වැ කෙලෙස් තවන වෙර ඇති වැ තිවන් පිණිස මෙහෙයු සිත් ඇති වැ වාස කෙරෙමි නම් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එබඳු දහමක් සැකෙවින් මට දෙශනා කරන සේක් නම් මැනවි”යි.

ආනන්දය, ඒ කීමැයි හිතවි ද ? රූපය නිත්‍ය හෝ වේ ද ? අනිත්‍ය හෝ වේ දැයි ? වහන්ස අනිත්‍ය ය.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් එය දුක් හෝ වේ ද, සුව හෝ වේ දැයි ? වහන්ස, දුක් යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් දුක් නම් වෙනස් වනසුලු නම් එය “තෙල මාගේ යැ, තෙලෙ මම වෙමි, තෙල මාගේ ආත්මය”යි දක්නට සුදුසු දැයි ? වහන්ස, තෙල නො වේ මැ යැ.

වේදනාව . . . සංඤ්ච . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤාන නිත්‍ය හෝ වේ ද, අනිත්‍ය හෝ වේ දැයි ? වහන්ස, අනිත්‍ය යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් එය දුක් හෝ වේ ද, සුව හෝ වේ දැයි ? වහන්ස, දුක් යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් දුක් නම් වෙනස් වනසුලු නම් එය “මෙය මාගේ ය, මේ මම වෙමි, මේ මාගේ ආත්ම ය”යි දක්නට සුදුසු දැයි ? වහන්ස, තෙල නො වේ මැ යි.

තස්මාතිහ ආනන්ද, යං කිඤ්චී රූපං අනිත්‍යානාගතපච්චුප්පත්තං
අඤ්ඤාතං වා බහිඤ්ඤා වා ඔලාරිකං වා සුඛමං වා සීනං වා පණ්ණිතං වා
යං දුරේ සන්තිකෙ වා, සබ්බං රූපං “නෙතං මම, නෙසොහමසී,
න මෙ සො අත්තා”ති එවිමෙනං යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤාය දට්ඨබ්බං.
යා කාචී වේදනා -පෙ- යා කාචී සඤ්ඤා -පෙ- යෙ කෙචී සංඛාරා
-පෙ- යං කිඤ්චී විඤ්ඤාණං අනිත්‍යානාගතපච්චුප්පත්තං අඤ්ඤාතං වා
බහිඤ්ඤා වා ඔලාරිකං වා සුඛමං වා සීනං වා පණ්ණිතං වා යං දුරේ
සන්තිකෙ වා සබ්බං විඤ්ඤාණං “නෙතං මම -පෙ-.

එවං පසං ආනන්ද, සුතවා අරියසාවකෝ රූපසම්මුඛි නිබ්බින්නී,
වේදනායපි නිබ්බින්නී, සඤ්ඤායපි නිබ්බින්නී, සංඛාරෙසුපි නිබ්බින්නී,
විඤ්ඤාණසම්මුඛි නිබ්බින්නී, නිබ්බින්නං විරජ්ජති, විරාගා විමුච්චති,
විමුක්තසම්මි විමුක්තමිති ඤාණං භොති, ඛිණ්ණ ජාති, චූෂිතං චූහමචරියං,
කතං කරණීයං, නාපරං ඉත්ථත්තායාති පජානාතිති.

දිට්ඨිවග්ගො පඤ්චමො.

තත්තුදදනං :

අඤ්ඤාතකං එතං මම සො අත්තා නො ව මෙ සීයා,
මිච්ඡා සක්කාය අත්තානුදොගිනිවෙසා ආනන්දෙනාති.

උපරිපණ්ණාසකො සමන්තො.

තත්තු වගහුදදනං :

අනෙතා ධම්මකපිකාච්ජ්ජා කුකකුලො දිට්ඨිපඤ්චමං,
තතිගො පණ්ණාසකො චූතො නිපාතො තෙන චූචවතීති

බනිතවග්ගස්ස නිපාතකෙ නිපණ්ණාසකං සමන්තං.

බනිසංයුතං නිට්ඨිතං.

ආනන්දය, එ හෙයින් මෙහි ලා අතීත වූ හෝ අනාගත වූ හෝ පව්වුප්පන්න වූ හෝ ආධ්‍යාත්මික වූ හෝ බාහිර වූ හෝ ඖදරික වූ හෝ සුක්ෂ්ම වූ හෝ භීත වූ හෝ ප්‍රණීත වූ හෝ යම් කිසි රූපයෙක් ඇත් ද, දුර වූ හෝ ළඟ වූ හෝ යම් රූපයෙක් ඇත් ද, (ඒ) සියලු රූපය “තෙල මාගේ නො වෙයි, තෙලෙ මම නො වෙමි, තෙල මාගේ ආත්මය නො වේ ය”යි මෙසේ තෙල තතු සේ විවසුන්තුවණින් දැක්ක යුතු. යම් කිසි වේදනාවක් . . . යම් කිසි සංඥාවක් . . . යම් කිසි සංස්කාර කෙනෙක් . . . අතීත වූ හෝ අනාගත වූ හෝ පව්වුප්පන්න වූ හෝ ආධ්‍යාත්මික වූ හෝ බාහිර වූ හෝ ඖදරික වූ හෝ සුක්ෂ්ම වූ හෝ භීත වූ හෝ ප්‍රණීත වූ හෝ යම්කිසි විඤ්ඤායෙක් ඇත් ද, දුර වූ හෝ ළඟ වූ හෝ යම් විඤ්ඤායෙකුත් ඇත් ද (ඒ) සියලු විඤ්ඤාය “තෙල මාගේ නො වෙයි, . . .

ආනන්දය, මෙසේ දක්නා ශ්‍රුතවත් ආයඤ්ඤාවක රූපයෙහිදු කලකිරෙයි, වේදනායෙහිදු කලකිරෙයි, සංඥායෙහිදු කලකිරෙයි, සංස්කාරයෙහිදු කලකිරෙයි, විඤ්ඤායෙහිදු කලකිරෙයි. කලකිරෙන්නේ නො ඇලෙයි නොඇල්මෙන් මිඳෙයි. මිදුණු කල්හි මිදුනේ යයි දැනීම වෙයි, ජාතිය ක්ෂය විය, බලසර වැස නිමවන ලද, කරණි කරණ ලදී. මේබැව් පිණිස අනෙකක් නැතැ යි දනගනි යි.

පස්වැනි දිවයි වර්ග යි.

එහි සූත්‍ර නාමාවලිය :

අප්ඤ්ඤානික, එතං මම, සො අත්තා, නොව මෙ සියා, මිච්ඡාදිවයි, සක්කායදිවයි, අත්තානුදිවයි යන සූත්‍ර සහ යැ, අභිනිවේය සූත්‍ර දෙක යැ, ආනන්ද සූත්‍ර ය යි සූත්‍ර දශයෙකි.

උපරි පණ්ණාසකය නිමිසේ යි.

එහි වර්ග නාමාවලිය :

අත්ත වර්ග යැ. ධම්මකමික වර්ග යැ, අවිජ්ජා වර්ග යැ, කුක්කුල වර්ග යැ, පස්වැනි වූ දිවයිවර්ග යයි තුන් වන පණ්ණාසකය කියන ලද්දේ ය. එහෙයින් නිපාත යයි කියනු ලැබේ යි. බන්ධකවර්ගය පිළිබඳ නිපාතයෙහි පණ්ණාසක තුන සමාජන යැ.

බන්ධසංයුත්තය නිමිසේ යි.

2. රාධසංයුතනං

1. පඨම මාරවගෙහා

2. 1. 1.

මාර සුතනං

160. සාවජ්ජිකං :

අප ඛො ආයස්මා රුධො යෙන භගවා තෙනුපසඛිකමි. උපසඛිකමිත්වා භගවනං අභිව්‍යාදෙත්වා එකමනං නිසීදි. එකමනං නිසිනො ඛො ආයස්මා රුධො භගවනං එතදවොච : මාරො මාරොති භනො, චුච්චති. කිත්තාවතා නු ඛො භනො, මාරොති¹.

රුපෙ ඛො රුධ සති මාරො වා අස්ස මාරොතා වා සො වා පන මියති.² තස්මා කිහත්තං රුධ රුපං මාරොති පස්ස, මාරොතාති පස්ස, මියතිති පස්ස, රොගොති පස්ස, ගණ්ඤාති පස්ස, සලලනති පස්ස, අසනති පස්ස, අසභුතනති. පස්ස, යෙ නං එවං පස්සනති තෙ සමමා පස්සනති. වෙදනාය සති මාරො වා අස්ස මාරොතා වා යො වා පන මියති¹. තස්මාතිහ ත්ථං රුධ, වෙදනං මාරොති පස්ස මාරොතාති පස්ස මියතිති පස්ස -පෙ- යෙ නං එවං පස්සනති තෙ සමමා පස්සනති. සඤ්ඤාය සති -පෙ- සඤ්ඤායෙරසු සති මාරො වා අස්ස මාරොතා වා යො වා පන මියති. තස්මාතිහ ත්ථං රුධ, සඤ්ඤායෙ මාරොති පස්ස මාරොතාති පස්ස මියතිති පස්ස -පෙ- යෙ නං එවං පස්සනති තෙ සමමා පස්සනති විඤ්ඤාණෙ සති මාරො වා අස්ස මාරොතා වා, යො වා පන මියති. තස්මාතිහ ත්ථං රුධ, විඤ්ඤාණං මාරොති පස්ස, මාරොතාති පස්ස, මියතිති පස්ස, රොගොති පස්ස, ගණ්ඤාති පස්ස, සලලනති පස්ස, අසනති පස්ස, අසභුතනති පස්ස. යෙ නං එවං පස්සනති තෙ සමමා පස්සනති.

සමාදස්සනං පන භනො, කිමජ්ජියති ?

සමාදස්සනං ඛො රුධ, නිබ්බිදත්ථං.

නිබ්බිද පන භනො, කිමජ්ජියති ?

නිබ්බිද ඛො රුධ, විරාගත්ථා.

විරාගො පන භනො කිමජ්ජියොති ?

විරාගො ඛො රුධ, විමුත්තත්ථා.

1. මාරොති චුච්චති - සිමු, සි 2.

2. මියති - ස්‍යා.

2. රාධසංයුතතය

1. ප්‍රථම මාර වර්ගය

2. 1. 1.

මාර සූත්‍රය

160. සැවැත්තුවර :

එ කල්හි ආයුෂ්මත් රාධ තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළැඹියහ. එළැඹූ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැද එකත්පස් ව හුන්හ. එකත්පස් ව හුන් ආයුෂ්මත් රාධ තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය සැලකළහ : වහන්ස, “මාර මාර” යි කියනු ලැබෙයි, වහන්ස, කොපමණෙකින් මාර වේ දැ” යි ?.

රාධය, රූපය ඇති කල්හි මරු (මරණය) හෝ මැරිය යුත්තා හෝ මැරෙන්නා හෝ වන්නේ යැ. රාධය, එ හෙයින් මෙහි ලා තෙපි රූපය මරු යයි දකිනු, මැරිය යුත්තා යයි දකිනු, මැරෙන්නා යයි දකිනු, රොග ය යි දකිනු, ගඩ යයි දකිනු, හුල යයි දකිනු, ව්‍යසන යයි දකිනු ව්‍යසනයට පැමිණියෙකැ යි දකිනු. යම් කෙනෙක් එය (රූපය) මෙ සේ දකිත් ද ඔහු මැනවින් දකිති. වෙදනාව ඇති කල්හි මරු හෝ මැරිය යුත්තා හෝ මැරෙන්නා හෝ වන්නේ යැ. රාධය, එ හෙයින් මෙහි ලා තෙපි වෙදනාව මරණ යයි දකිනු, මැරිය යුත්තා යයි දකිනු, මැරෙන්නා යයි දකිනු. . . . යම් කෙනෙක් එ වෙදනාව මෙසේ දකිත් ද ඔහු මැනවින් දකිති. සංඤ්ච ඇති කල්හි . . . සංස්කාර ඇති කල්හි මරු හෝ මැරිය යුත්තා හෝ මැරෙන්නා හෝ වන්නේ යැ. රාධය, එ හෙයින් මෙහි ලා තෙපි සංස්කාර මරු යයි දකිනු, මැරිය යුත්තා ය යි දකිනු, මැරෙන්නා ය යි දකිනු. . . . යම් කෙනෙක් මෙසේ දකිත් ද ඔහු මැනවින් දකිති. විඤ්ඤා ඇති කල්හි මරු හෝ මැරිය යුත්තා හෝ මැරෙන්නා හෝ වන්නේ යැ. රාධය, එහෙයින් මෙහි ලා තෙපි විඤ්ඤා මරු යයි දකිනු. මැරිය යුත්තා යි දකිනු. මැරෙන්නා යි දකිනු, රොග යයි දකිනු, ගඩ යයි දකිනු, හුල යයි දකිනු, ව්‍යසනයයි දකිනු, ව්‍යසනයට පැමිණියෙකැ යි දකිනු. යම් කෙනෙක් එ විඤ්ඤා මෙසේ දකිත් ද, ඔහු මොනොවට දකිත් යි.

වහන්ස, මොනොවට දැක්ම කුමක් අර්ථකොට ඇත් ද ?

රාධය, මොනොවට දැක්ම නිර්වෙදය අර්ථකොට ඇත.

වහන්ස, නිර්වෙදය කුමක් අර්ථකොට ඇත් ද ?

රාධය, නිර්වෙදය විරාගය අර්ථකොට ඇත.

වහන්ස, විරාගය කුමක් අර්ථකොට ඇත් ද ?

රාධය, විරාගය විමුක්තිය අර්ථකොට ඇත.

විදුතති පන භනෙතා කිමජ්ඣියා'ති ?

විදුතති ඛො රාධි, තිබ්බානන්තො.

තිබ්බානං පන භනෙතා, කිමජ්ඣියනති ?

අව්චසරා¹ රාධි, පඤ්ඤං. නාසකම් පඤ්ඤාසං පරියනනං ගහෙතුං. තිබ්බානොගම් භි රාධි, බ්‍රහ්මචරියං වුස්සති තිබ්බානපරායනං තිබ්බානපරියොසානනති.

2. 1. 2.

සත්ත සුත්තං.

161. සාවජ්ඣියං :

එකමන්තං නිසිනෙතා ඛො අයසමො රාධො භගවන්තං එතදවොච : සතෙතා සතෙතාති භනෙතා, වුච්චති කිත්තාවතා නු ඛො භනෙතා, සතෙතාති වුච්චති ?

රුපෙ ඛො රාධි, යො ඡන්දෙ යො රාගො යා නන්දි යා තණ්හා. තත්‍ර සතෙතා තත්‍ර විසතෙතා තස්මා සතෙතාති වුච්චති. වෙදනාය යො ඡන්දෙ යො රාගො -පෙ- සඤ්ඤාය -පෙ- සංඛාරෙසු -පෙ- විඤ්ඤාණෙ යො ඡන්දෙ යො රාගො යා නන්දි යා තණ්හා තත්‍ර සතෙතා තත්‍ර විසතෙතා. තස්මා සතෙතාති වුච්චති.

සෙය්‍යථා'පි රාධි, කුමාරකා වා කුමාරිකායො² වා පංඤාගාරකෙහි කිලනති³ යාවකිව්ඤ්ඤා තෙසු පංඤාගාරකෙසු අවිගත'රාගා භොනති අවිගත'ච්ඡන්දා අවිගත'පෙමා අවිගත'පිපාසා අවිගත'පරිත්‍රාහා අවිගත'⁴ -තණ්හා තාව තාති පංඤාගාරකාති අලභියනති කෙලාසනති ධනායනති⁵, මමායනති.

යතො ච ඛො රාධි, කුමාරකා වා කුමාරිකායො වා තෙසු පංඤාගාරකෙසු විගතරාගා භොනති විගතඡන්දා විගතපෙමා විගතපිපාසා විගතපරිත්‍රාහා විගතතණ්හා, අථ ඛො තාති පංඤාගාරකාති භන්තෙති ච පාදෙහි ච විකිරනති විධමනති විඤ්ඤාණෙති විකිලනිතං.⁶ කරොනති.

එවමෙව ඛො රාධි, තුලෙනපි රූපං විකිරථ විධමථ විඤ්ඤෙථ, විකිලනිතං කරොථ. තණ්හකකියං පටිපජ්ජථ. වෙදනං විකිරථ -පෙ- සඤ්ඤං විකිරථ -පෙ- සංඛාරෙ විකිරථ -පෙ- විඤ්ඤාණං විකිරථ විධමථ විඤ්ඤෙථ විකිලනිතං කරොථ තණ්හකකියං පටිපජ්ජථ. තණ්හකකියො භි රාධි, තිබ්බානනති.

1. අව්චසරාධි - මජ්ඣං.
2. කුමාරිකායො වා - සිමු, සි 1.
3. පංඤාගාරකෙසුකිලනතා - සිමු, සි 1. 2
4. අවිගත - ස්‍යා.
5. මනායනති - සිමු. PTS.
6. විකිලනිතං - මජ්ඣං.

වහන්ස, විමුක්තිය කුමක් අර්ථකොට ඇත් ද ?

රාධය, විමුක්තිය නිවන අර්ථකොට ඇත.

වහන්ස, නිවන කුමක් අර්ථකොට ඇත් ද ?

රාධය, ප්‍රශ්නය ඉක්මැවුයෙහි, ප්‍රශ්නයේ කෙළවර ගන්නට අසමත් වූයෙහි. නිවනට බැසගත් නිවන පිහිට කොට ඇති නිවන අවසන් කොට ඇති මහබ්බසර වෙසේ යි.

2. 1. 2.

සත්ත සූත්‍රය .

161. සැවැත්තුවර :

එකත්පස් ව හුන් රාධ තෙරණුවෝ භාගාවතුන් වහන්සේට තෙල සැලකළහ : වහන්ස, “සත්ත සත්ත”යි කියනු ලැබෙයි. වහන්ස, කොපමණෙකින් සත්ත’යි කියනු ලැබේ දැයි ?

රාධය රූපයෙහි යම් කැමැත්තක් යම් ඇල්මක් යම් සතුටක් යම් ආශාවක් වේ ද එහි ඇලුණේ යැ, එහි දැඩි ව ඇලුණේ යි. එ හෙයින් “සත්ත”යි කියනු ලැබේ යි. වේදනායෙහි යම් කැමැත්තක් යම් ඇල්මක් . . . සංඤයෙහි . . . සංස්කාරයෙහි . . . විඤ්ඤායෙහි යම් කැමැත්තක් යම් ඇල්මක් යම් සතුටක් යම් ආශාවක් වේ ද, එහි ඇලුණේ යැ, එහි දැඩි ව ඇලුණේ යි. එහෙයින්, ‘සත්ත’ යි කියනු ලැබේ.

රාධය, යම්සේ කුඩාදරුවෝ හෝ කුඩාදරියෝ හෝ වැලිගෙවලින් කෙළිද්ද, යම්තාක් ඒ වැලිගෙවල නොපහ වූ ඇලුම් ඇත්තෝ නොපහ වූ කැමැත්ත ඇත්තෝ නොපහ වූ ප්‍රේම ඇත්තෝ නොපහ වූ පවස් ඇත්තෝ නොපහ වූ පරිදහ ඇත්තෝ නොපහ වූ ආශා ඇත්තෝ වෙද්ද, ඒතාක් ඒ වැලිගෙවල ඇලුම් කෙරෙති. කෙලායන (ලොල්බව) කෙරෙති. (එය) ධනයක් මෙන් හඟිති. මමත්වය කෙරෙත්.

රාධය, යම් කලෙක කුමරුවෝ හෝ කුමරියෝ හෝ ඒ වැලිගෙවල පහ ව ගිය කැමැත්ත ඇත්තෝ පහවගිය ඇලුම් ඇත්තෝ පහවගිය පෙම් ඇත්තෝ පහවගිය පවස් ඇත්තෝ පහවගිය පරිදහ ඇත්තෝ පහවගිය ආශා ඇත්තෝ වෙද්ද, එ කල්හි ඒ වැලිගෙවල් අතින් ද පයින් ද විසුරුවති, බිඳෙති, වනයකි, පහවූ ක්‍රිඩා ඇති කෙරෙත්.

රාධය, එ පරිද්දෙන් ම නොප විසින් රූපය විසුරුවවු, බිඳෙමවු, වනයවු, පහ වූ ක්‍රිඩා ඇත්තක් කරවු, තෘෂ්ණාව ක්ෂය කිරීම පිණිස පිළිපදිවු. වේදනාව විසුරුවවු . . . සංඤාව විසුරුවවු . . . සංස්කාරයන් විසුරුවවු . . . විඤ්ඤාය විසුරුවවු, බිඳ දමවු, වනයවු, පහවගිය ක්‍රිඩා ඇත්තක් කරවු, තෘෂ්ණාව ක්ෂය කිරීම පිළිපදිවු, රාධ, තෘෂ්ණා ක්ෂය නිවන යි.

2. 1. 3.

භවනෙතති සුත්තං

162. සාවජ්ඣයං :

එකමන්තං නිසිනෙතා ඛො ආයස්මා රුධො, භගවන්තං එතදවොච :
භවනෙතති භවනෙතතිති¹ භනෙත, වුච්චති. කතමා නු ඛො භනෙත,
භවනෙතති. කතමො භවනෙතතිතිරොධොති ?

රුපෙ ඛො රුධ, යො ඡන්දෙ යො රාගො යා නන්දි යා තණ්හා
යෙ උපසුපාදනා වෙනසො අබ්ච්ඤානාහිතිවෙසානුසයා, අයං වුච්චති
භවනෙතති. තෙසං නිරොධා² භවනෙතතිතිරොධො. වේදනාය යො
ඡන්දෙ -පෙ- සක්කෙය යො ඡන්දෙ -පෙ- සඛ්ඛාරෙසු යො ඡන්දෙ -පෙ-
වික්කෙයෙ යො ඡන්දෙ යො රාගො යා නන්දි යා තණ්හා යෙ
උපසුපාදනා වෙනසො අබ්ච්ඤානාහිතිවෙසානුසයා, අයං වුච්චති
භවනෙතති. තෙසං නිරොධා³ භවනෙතතිතිරොධොති.

2. 1. 4.

පරිඤ්ඤායා සුත්තං

163. සාවජ්ඣයං :

එකමන්තං නිසිනං ඛො ආයස්මන්තං රුධං භගවා, එතදවොච :
පරිඤ්ඤායො ව රුධ ධම්මෙ දෙසෙස්සාමි. පරිඤ්ඤාච පරිඤ්ඤානාචිඤ්ච
පුග්ගලං තං සුඤ්ඤාති. -පෙ- භගවා, එතදවොච :

කතමෙ ව රුධ, පරිඤ්ඤායා ධම්මා : රුපං ඛො රුධ,
පරිඤ්ඤායො ධම්මා. වේදනා පරිඤ්ඤායො ධම්මා, සක්කෙ
-පෙ- සඛ්ඛාර -පෙ- වික්කෙයෙ පරිඤ්ඤායො ධම්මා, ඉමෙ
වුච්චනති රුධ, පරිඤ්ඤායා ධම්මා.

කතමා ව රුධ, පරිඤ්ඤා : යො ඛො රුධ, රුහකකයො
ඉද්ධකකයො මොහකකයො අයං වුච්චති රුධ, පරිඤ්ඤා.

කතමො ව රුධ, පරිඤ්ඤානාචි පුග්ගලො ?

අරහාතිස්ස වචනීයං. යොසං ආයස්මා එවංනාමො එවංගොතො.
අයං වුච්චති රුධ, පරිඤ්ඤානාචි පුග්ගලොති.

1. “භවනෙතතිතිරොධො භවනෙතතිතිරොධොති - මජ්ඣං.

“භවනෙතතිභවනෙතතිතිරොධොති. P.T.S

2. නිරොධො - මජ්ඣං.

3. යධායං - මජ්ඣං.

2. 1. 3.

භවනෙත්ති සූත්‍රය

162. සැවැත්තුවර :

එකත්පසෙක හුන් රාධ තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැලකළහ : වහන්ස, “භවනෙත්ති, භවනෙත්ති”යි කියනු ලැබේ. වහන්ස, ‘භවනෙත්තිය’ නම් කවරක් ද, ‘භවනෙත්තිනිරොධය’ කවරේ ද යි ?

රාධය, රූපයෙහි යම් ඡන්දයෙක් යම් රාගයෙක් යම් නන්දියෙක් යම් තෘෂ්ණායෙක් යම් උපය උපාදාන කෙනෙක් සිතපිළිබඳ අධිෂ්ඨානඅභිනිවේසඅනුසය කෙනෙක් වෙන් ද මේ ‘භවනෙත්ති’ යයි කියනු ලැබේ. ඔවුන්ගේ නිරොධයෙන් භවනෙත්තිනිරොධය වේ. වෙදනායෙහි යම් ඡන්දයෙක් . . . සංඥයෙහි යම් ඡන්දයෙක් . . . සංස්කාරයන්හි යම් ඡන්දයෙක් . . . විඤ්ඤායෙහි යම් ඡන්දයෙක් යම් රාගයෙක් යම් නන්දියෙක් යම් තෘෂ්ණායෙක් යම් උපයඋපාදාන කෙනෙක්, සිත පිළිබඳ අධිෂ්ඨාන, අභිනිවේස, අනුසය කෙනෙක් වෙද්ද, මේ ‘භවනෙත්ති’ යි කියනු ලැබේ. ඔවුන්ගේ නිරොධයෙන් භවනෙත්තිනිරොධය වේ ය යි.

2. 1. 4.

පරික්ඛේදයා සූත්‍රය

163. සැවැත්තුවර :

එකත්පස් ව හුන් ආයුෂ්මත් රාධ තෙරුන්ට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තෙල වදළ සේක : “රාධ, පිරිසිඳ දතයුතු දහම ද, පිරිසිඳ දැනුම ද, පිරිසිඳ දන්තා පුභුලා ද දෙශනා කරන්නෙමි. එය අසව . . . භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තෙල වදළ සේක :

රාධය, පිරිසිඳ දතයුතු දහම කවඳ යන් : රාධය, රූපය පිරිසිඳ දතයුතු දහමෙකි. වෙදනාව පිරිසිඳ දතයුතු දහමෙකි. සංඥව . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤාය පිරිසිඳ දතයුතු දහමෙකි. රාධය මොහු පිරිසිඳ දතයුතු දහම ය යි කියනු ලැබෙත්.

රාධය, පිරිසිඳ දැනුම කවඳ යන් : රාධය යම් රාගක්ෂයයෙක් යම් ද්වේෂක්ෂයයෙක් මොහක්ෂයයෙක් වේ ද ; රාධය, මේ පිරිසිඳ දැනුම ය යි කියනු ලැබේ.

රාධ ය, පිරිසිඳ දන් පුභුල් කවරෙ යන් :

මේබදු නම් ඇති මේබදු ගොත් ඇති යම් මේ ආයුෂ්මත් කෙනෙක් වෙන් නම් හෙ අර්හත් ය යි කිය යුතු වන්නේ යි. රාධය, මේ ‘පිරිසිඳ දන් පුභුල්’ යි කියනු ලැබේ.

2. 1. 5.

සමණ සුත්තං

164. සාවජ්ඣයං :

එකමන්තං නිසින්නං බො අයසමන්තං රාධං භගවා එතදවොච : පඤ්චිමෙ රාධි, උපාදනකකිකිං. කතමෙ පඤ්ච, සෙය්‍යපීදං : රුප්පාදනකකිකිං -පෙ- විඤ්ඤාණුපාදනකකිකිං. යෙ හි කෙච්චි රාධි, සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා ඉමෙසං පඤ්චන්තං උපාදනකකිකිං අස්සාදං ච අදීනවං ච නිස්සරණං ච යථාභුතං නපපජානන්ති නමෙතෙ රාධි, සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා සමණේසු වා සමණසම්මතා බ්‍රාහ්මණේසු වා බ්‍රාහ්මණසම්මතා. න ච පන තෙ අයසමන්තො සාමඤ්ඤත්ථං වා බ්‍රහ්මඤ්ඤත්ථං වා දිට්ඨෙව්වම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සම්මතො උපසම්පජ්ඣ විහරන්ති.

යෙ ච බො කෙච්චි රාධි, සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා ඉමෙසං පඤ්චන්තං උපාදනකකිකිං අස්සාදං ච අදීනවං ච නිස්සරණං ච යථාභුතං පජානන්ති, තෙ බො තෙ රාධි, සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා සමණේසු චෙව සමණසම්මතා, බ්‍රාහ්මණේසු ච බ්‍රාහ්මණසම්මතා, තෙ ච පනායසමන්තො සාමඤ්ඤත්ථං ච බ්‍රහ්මඤ්ඤත්ථං ච දිට්ඨෙව්වම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සම්මතො උපසම්පජ්ඣ විහරන්ති.

2. 1. 6.

දුතිය සමණ සුත්තං

165. සාවජ්ඣයං :

එකමන්තං නිසින්නං බො අයසමන්තං රාධං භගවා එතදවොච : පඤ්චිමෙ රාධි, උපාදනකකිකිං. කතමෙ පඤ්ච, සෙය්‍යපීදං : රුප්පාදනකකිකිං -පෙ- විඤ්ඤාණුපාදනකකිකිං. යෙ හි කෙච්චි රාධි, සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා ඉමෙසං පඤ්චන්තං උපාදනකකිකිං සමුදයං ච අත්ථග්ගමඤ්ච අස්සාදං ච අදීනවං ච නිස්සරණං ච යථාභුතං නපපජානන්ති -පෙ- සයං අභිඤ්ඤා සම්මතො උපසම්පජ්ඣ විහරන්ති.

2. 1. 7.

සොතාපන්න සුත්තං

166. සාවජ්ඣයං :

එකමන්තං නිසින්නං බො අයසමන්තං රාධං භගවා එතදවොච : පඤ්චිමෙ රාධි, උපාදනකකිකිං, කතමෙ පඤ්ච, සෙය්‍යපීදං : රුප්පාදනකකිකිං -පෙ- විඤ්ඤාණුපාදනකකිකිං.

යතො බො රාධි, අරියසාවකො ඉමෙසං පඤ්චන්තං උපාදනකකිකිං සමුදයං ච අත්ථග්ගමං ච අස්සාදං ච අදීනවං ච නිස්සරණං ච යථාභුතං පජානන්ති. අයං වුච්චති රාධි, අරියසාවකො සොතාපන්නො අවිනිපාතවම්මො නිගතො සම්බොධිපරායනොති.

2. 1. 5.

සමණ සූත්‍රය

164. සැවැත්තුවර :

එකත්පස් ව හුන් ආයුෂ්මත් රාධ තෙරුන්ට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තෙල වදළ සේක. රාධය, මේ උපාදනස්කන්ධ පසෙකි. කවර පසෙකැ යත් : එනම් රූපොපාදනස්කන්ධය : . . . විඤ්ඤාපාදනස්කන්ධ යි. රාධය, යම් කිසි ශ්‍රමණ කෙනෙක් වේවයි බ්‍රාහ්මණ කෙනෙක් වේවයි මේ පඤ්චොපාදනස්කන්ධයන්ගේ ආස්වාදයත් ආදිනවයත් නිස්සරණ යත් තතු සේ නො දැනිද් ද, රාධය, මේ මහණහු හෝ බමුණෝ හෝ මහණුන් කෙරෙහිත් මහණහු යයි සම්මත නො වෙති. බමුණන් කෙරෙහිත් බමුණෝ යයි සම්මත නො වෙති. ඒ ආයුෂ්මත්හු මහණ බැවිහි ඵලයත් බමුණු බැවිහි ඵලයත් දිට්‍රදූමියෙහි තෙමේ ම වෙසෙසින් දැන පසක් කොට ඊට එළඹ නො ද වෙසෙති.

රාධය යම්කිසි මහණ කෙනෙක් හෝ බමුණු කෙනෙක් හෝ මේ පඤ්චොපාදන ස්කන්ධයන්ගේ ආස්වාදත් ආදිනවත් නිස්සරණත් තතු සේ දැනිද්ද, රාධය, ඒ මහණහු හෝ බමුණෝ හෝ මහණුන් කෙරෙහිත් මහණහු යයි සම්මතයහ. බමුණන් කෙරෙහිත් බමුණෝ යයි සම්මත යහ. ඒ ආයුෂ්මත්හු මහණකමෙහි ඵලත් බමුණකමෙහි ඵලත් දිට්‍රදූමියෙහි තෙමේ ම වෙසෙසින් දැන එයට එළඹ වෙසෙති යි.

2. 1. 6.

දුතිය සමණ සූත්‍රය

165. සැවැත්තුවර :

එකත්පස් වැ හුන් ආයුෂ්මත් රාධ තෙරුන්ට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තෙල වදළ සේක : “රාධය මේ උපාදනස්කන්ධ පසෙකි. කවර පසෙකැ යත් : එනම් : රූපොපාදනස්කන්ධය . . . විඤ්ඤාපාදනස්කන්ධයි. රාධය යම් කිසි මහණ කෙනෙක් වේවයි බමුණු කෙනෙක් වේවයි මේ පඤ්චොපාදනස්කන්ධයන්ගේ සමුදයයත් අස්නංගමයත් ආස්වාදයත් ආදිනවයත් නිස්සරණයත් තතු සේ නො දැනිද්ද . . . තෙමේ ම වෙසෙසින් දැන පසක් කොට එයට එළඹ වෙසෙති” යි.

2. 1. 7.

සොකාපන්න සූත්‍රය

166. සැවැත්තුවර :

එකත්පස් වැ හුන් ආයුෂ්මත් රාධ තෙරුන්ට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තෙල වදළ සේක : “රාධය, මේ උපාදනස්කන්ධ පසෙකි. කවර පසෙකැ යත් : එනම් : රූපොපාදන ස්කන්ධය . . . විඤ්ඤාපාදනස්කන්ධයි.

රාධය යම් කලෙක ආයාභිශ්‍රාවක තෙමේ මේ පඤ්චොපාදනස්කන්ධයන්ගේ සමුදයයත් අස්නංගමයත් ආස්වාදයත් ආදිනවයත් නිස්සරණයත් තතු සේ දැනි ද, රාධ, මේ ආයාභි ශ්‍රාවක සිවු අපායෙහි නොවැටෙන සැහැවි ඇති ගතිනියක වූ සම්බොධිය පිහිට කොට ඇති සොකාපන්න ය යි කියනු ලැබේ” යි.

2. 1. 8.

අරහන්ත සුත්තං

167. සාවඤ්චියං :

එකමන්තං නිසින්නං බො අයසමන්තං රාධං භගවා එතදවොච :
පඤ්චිමෙ රාධ, උපාදනකකිකා. කතමෙ පඤ්ච, සෙය්‍යපිදං :
රුප්‍රපාදනකකිකො -පෙ- විඤ්ඤාණුපාදනකකිකො.

යනො බො රාධ, හික්ඛු ඉමෙසං පඤ්චන්තං උපාදනකකිකානං
සමුදයං ච අන්තගමං ච අසකාදං ච ආදීනවං ච නිසසරණං ච යථාභූතං
විදිනා අනුපාදා විමුතොතො භොති, අයං වුවච්ඡි රාධ, හික්ඛු අරහං
බිණ්ණසවො, වුසිතවා කතකරණියො ඔතිතභාරො අනුපපත්තසද්ධො
පරිකම්ණභවසංඤ්ඤාජනො සම්මදඤ්ඤා විමුතොතාති.

2. 1. 9.

ඡන්දරාග සුත්තං

168. සාවඤ්චියං :

එකමන්තං නිසින්නං බො අයසමන්තං රාධං භගවා එතදවොච :

රූපෙ බො රාධ, යො ඡන්දො යො රාගො යා නන්දි යා තණ්හා
තං පජ්ඣති. එවං තං රූපං පභිනං භවිස්සති උච්ඡින්නමූලං
තාලාවඤ්ඤානං අනභාවකතං ආයතිං අනුපාදාමමං. වේදනාය යො
ඡන්දො යො රාගො යා නන්දි යා තණ්හා තං පජ්ඣති. එවං සා වේදනා
පභිනං භවිස්සති උච්ඡින්නමූලා තාලාවඤ්ඤානං අනභාවකතං ආයතිං
අනුපාදාමමං. සංඤ්ඤාය -පෙ- සංඛාරෙසු යො ඡන්දො යො රාගො
යා නන්දි යා තණ්හා තං පජ්ඣති. එවං තෙ පඛාරා පභිනං
භවිස්සති උච්ඡින්නමූලා තාලාවඤ්ඤානං අනභාවකතං ආයතිං අනුපාදා-
මමං. විඤ්ඤාණෙ යො ඡන්දො යො රාගො යා නන්දි යා තණ්හා තං
පජ්ඣති. එවං තං විඤ්ඤාණං පභිනං භවිස්සති උච්ඡින්නමූලං තාලා-
වඤ්ඤානං අනභාවකතං ආයතිං අනුපාදාමමනති.

2. 1. 10.

දුතිය ඡන්දරාග සුත්තං

169. සාවඤ්චියං :

එකමන්තං නිසින්නං බො අයසමන්තං රාධං භගවා එතදවොච :

රූපෙ බො රාධ, යො ඡන්දො යො රාගො යා නන්දි යා තණ්හා
යෙ උපසුපාදනා¹ වෙනසො අභිට්ඨානාහිනිවෙසානුසයො තෙ පජ්ඣති.
එවං තං රූපං පභිනං භවිස්සති උච්ඡින්නමූලං තාලාවඤ්ඤානං

1. උපාසුපාදනා - සිමු.

2. 1. 8.

අරහත්ත සූත්‍රය

167. සැවැත්තුවර :

එකත්පස් වැ හුන් ආයුෂ්මත් රාධ තෙරුන්ට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තෙල වදළ සේක :
 “රාධය, මේ උපාද්‍යාස්කන්ධ පසෙකි කවර පසෙකැ යත් : එනම් : රූපොපාද්‍යාස්
 කන්ධ ය . . . විඤ්ඤාපාද්‍යාස්කන්ධ යි.

රාධ, යම් කලෙක මහණ මේ පඤ්චොපාද්‍යාස්කන්ධයන්ගේ සමුදයයන්
 අස්තඨගමයන් ආස්වාදයන් ආදීතවයන් නිශ්ශරණයන් තතු සේ දැන දැඩි ලෙස
 නො ගෙන මිදුණේ වේද, රාධ, මේ මහණ ක්ෂය වූ කෙලෙස් ඇති වැස නිම වූ බඹසර
 ඇති කළ සිවුමහ කිස ඇති, බහා තැබූ (ස්කන්ධ) බර ඇති පිළිවෙළින් පැමිණි ස්වාරූප
 ඇති ක්ෂය කළ බවබැඳුම් ඇති මැනැවින් දැන මිදුණු රහතැ යි කියනු ලැබේ”යි.

2. 1. 9.

ඡන්දරාග සූත්‍රය

168. සැවැත්තුවර :

එකත්පස් ව හුන් ආයුෂ්මත් රාධ තෙරුන්ට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තෙල වදළ සේක :

“රාධ, රූපයෙහි යම් ඡන්දයෙක් යම් රාගයෙක් යම් නන්දියෙක් යම් තෘෂ්ණායෙක් ඇත් ද
 එ දුරු කරවු. මෙසේ ඒ රූපය ප්‍රභිණ වූයේ උසුන්මුල් ඇත්තේ හිස් සුන් තල්ගසක්
 මෙන් (සහමුලින් උදුරා හළ තල්ගස ඇති තැන මෙන්) කරන ලද්දේ නැවත නොහටගන්-
 නක් කරන ලද්දේ මතු නුපදනා ස්වභාව ඇත්තේ වන්නේ ය. වෙදනායෙහි යම්,
 ඡන්දයෙක් යම් රාගයෙක් යම් නන්දියෙක් යම් තෘෂ්ණායෙක් ඇත් ද එය දුරු කරවු.
 මෙසේ ඒ වෙදනාව ප්‍රභිණ වූවා උසුන්මුල් ඇත්ති හිස්සුන් තල්ගසක් මෙන් කරන ලද්දී
 නැවත නොහටගන්නක් කරන ලද්දේ මතු නුපදනා ස්වභාව ඇත්ති වන්නී ය. සංඤයෙහි
 . . . සංස්කාරයන්හි යම් ඡන්දයෙක් යම් රාගයෙක් යම් නන්දියක් යම් තෘෂ්ණාවක්
 වේ නම් එය දුරු කරවු. මෙසේ ඒ සංස්කාරයෝ ප්‍රභිණ වූවාහු උසුන්මුල් ඇත්තාහු
 හිස් සුන් තල්ගසක් මෙන් (තාලා වස්තුවක් මෙන්) කරන ලද්දහු නැවත නොහටගන්න
 වූන් කරන ලද්දහු මතු නුපදනා ස්වභාව ඇත්තාහු වන්නාහ. විඤ්ඤායෙහි යම් ඡන්දයෙක්
 යම් රාගයෙක් යම් නන්දියක් යම් තෘෂ්ණාවක් වේ නම් එය දුරු කරවු. මෙසේ ඒ විඤ්ඤාය
 ප්‍රභිණ වූයේ උසුන්මුල් ඇත්තේ හිස් සුන් තල්ගසක් මෙන් (තාලාවස්තුවක් මෙන්)
 කරන ලද්දේ නැවත නොහටගන්නක් කරන ලද්දේ මතු නුපදනා ස්වභාව ඇත්තේ
 වන්නේ ය”යි.

2. 1. 10.

දුතිය ඡන්දරාග සූත්‍රය

169. සැවැත්තුවර :

එකත්පස් ව හුන් ආයුෂ්මත් රාධ තෙරුන්ට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තෙල වදළ සේක :

රාධය, රූපයෙහි යම් ඡන්දයෙක් යම් රාගයෙක් යම් නන්දියක් යම් තෘෂ්ණාවක් යම්
 උපයඋපාද්‍යා කෙනෙක් සිත පිළිබඳ අධිෂ්ඨානඅභිනිවේසඅනුසය කෙනෙක් වෙන් නම්
 ඔවුන් දුරු කරවු. මෙසේ ඒ රූපය ප්‍රභිණ වූයේ උසුන්මුල් ඇත්තේ හිස් සුන් තල්ගසක්

අනභාවකතං ආයතිං අනුපාදාමිමං. වෙදනාය යො ඡන්දො යො රාගො යා නන්දි යා තණ්හා යෙ උපසුපාදනා වෙනසො අභිධානාහි-
නිවේසානුසයා නෙ පජ්ඣති. එවං සා වෙදනා පභිනා භවිස්සති.
උච්ඡින්නමුලා නාලාවච්ඡිකතා අනභාවකතා ආයතිං අනුපාදාමිමා.
සඤ්ඤාය -පෙ- සබ්බාසරසු යො ඡන්දො යො රාගො යා නන්දි යා
තණ්හා යෙ උපසුපාදනා¹ වෙනසො අභිධානාහිනිවේසානුසයා නෙ
පජ්ඣති. එවං නෙ සංඛාරා පභිනා භවිස්සනති උච්ඡින්නමුලා නාලා-
වච්ඡිකතා අනභාවකතා ආයතිං අනුපාදාමිමා. විඤ්ඤාණෙ යො ඡන්දො
යො රාගො යා නන්දි යා තණ්හා යෙ උපසුපාදනා¹ වෙනසො
අභිධානාහිනිවේසානුසයා නෙ පජ්ඣති. එවං තං විඤ්ඤාණං පභිනං
භවිස්සති උච්ඡින්නමුලං නාලාවච්ඡිකතං අනභාවකතං ආයතිං
අනුපාදාමිමනති.

මාරවග්ගො පඨමො.

නක්ඛාදයනං :

මාරො සතෙනා භවිනෙතති - පරිඤ්ඤායොසා සමණා දුට්ඨො,
සොනාපතො අරහා ච - දුට්ඨො ච ඡන්දරාහිතාති.

1. උපාසුපාදනා - සිමු.

(හෝ සහමුලින් උදුරාහළ තල් ගස ඇති තැන මෙන්) මෙන් කරන ලද්දේ නැවත නොහටගන්නක් කරන ලද්දේ මතු නුපදනා ස්වභාව ඇත්තේ වන්නේ ය. වේදනායෙහි යම් ඡන්දයෙක් යම් රාගයෙක් යම් නන්දියක් යම් තණ්හාවක් යම් උපයඋපාදන කෙනෙක් සිත පිළිබඳ අධිෂ්ඨානඅභිනිවේසඅනුසය කෙනෙක් වෙත් නම් ඔවුන් දුරු කරවු. මෙසේ ඒ වේදනාව ප්‍රභිණ වුවා උසුන්වුල් ඇත්තී හිස් සුන් තල් ගසක් මෙන් (තාලාවස්තුවක් මෙන්) කරන ලද්දී නැවත නොහටගන්නක් කරන ලද්දේ මතු නුපදනා ස්වභාව ඇත්තී වන්නී ය. සංඥයෙහි . . . සංස්කාරයන්හි යම් ඡන්දයෙක් යම් රාගයෙක් යම් නන්දියක් යම් තණ්හාවක් යම් උපයඋපාදන කෙනෙක් සිත පිළිබඳ අධිෂ්ඨාන අභිනිවේස අනුසය කෙනෙක් වෙත් නම් ඔවුන් දුරු කරවු. මෙසේ ඒ සංස්කාරයෝ ප්‍රභිණ වුවාහු උසුන්වුල් ඇත්තාහු හිස් සුන් තල්ගසක් මෙන් (තාලාවස්තුවක් මෙන්) කරන ලද්දහු නැවත නොහටගන්නවුන් කරන ලද්දහු මතු නුපදනා ස්වභාව ඇත්තාහු වන්නාහ. විඤනයෙහි යම් ඡන්දයෙක් යම් රාගයෙක් යම් නන්දියක් යම් තණ්හාවක් යම් උපය උපාදන කෙනෙක් සිත පිළිබඳ අධිෂ්ඨාන අභිනිවේස අනුසය කෙනෙක් වෙත් නම් ඔවුන් දුරු කරවු. මෙසේ ඒ විඤනය ප්‍රභිණ වූයේ උසුන්වුල් ඇත්තේ හිස් සුන් තල්ගසක් මෙන් (තාලාවස්තුවක් මෙන්) කරන ලද්දේ නැවත නොහටගන්නක් කරන ලද්දේ මතු නුපදනා ස්වභාව ඇත්තේ වන්නේ ය''යි.

පළමුවැනි මාර වර්ගය

එහි සූත්‍රනාමාවලිය :

මාර, සත්ත, භවනෙන්ති, පරිඤ්ඤාය යන සූත්‍ර සතර ය, සමණසූත්‍ර දෙක ය, සොනාපන්න සූත්‍ර ය අරහත්ත සූත්‍රය ඡන්දරාගසූත්‍ර දෙක ය යි සූත්‍ර දශයෙකි.

2. ද්විතීය මාරවගෙහි

2. 2. 1.

මාර සුතනං

170. සාවජීයං :

එකමන්තං නිසින්නො බො ආයස්මා ග්‍රහෙබ්‍යං භගවන්තං එතදවොච :
‘මාරො මාරො’ති භන්තො, චූචන්ති, කතමො ණු බො භන්තො මාරොති ?

රූපං බො රාධි මාරො, වෙදනා මාරො, සංකෘතා මාරො, සංකාරා මාරො, විඤ්ඤාණං මාරො. එවං පසුං රාධි සුතවා අරියසාවකො රූපස්මිම්පි නිබ්බිදන්ති, වෙදනාස්මිම්පි නිබ්බිදන්ති, සංකෘතාස්මිම්පි නිබ්බිදන්ති, සංකාරස්මිම්පි නිබ්බිදන්ති, විඤ්ඤාණස්මිම්පි නිබ්බිදන්ති. නිබ්බිදං විරජ්ජන්ති, විරාගා විමුක්ඛන්ති, විමුක්ඛත්තං විමුක්ඛත්තමිති ස්ඤ්ඤාණං භොති ඛිණං ජාති චුසිතං බ්‍රහ්මචරියං කතං කරණීයං නාපරං ඉස්සන්තායාති පජානාතිති.

2. 2. 2.

මාරධම්ම සුතනං

171. සාවජීයං :

එකමන්තං නිසින්නො බො ආයස්මා රාගෙබ්‍යං භගවන්තං එතදවොච :
“මාරධම්මො මාරධම්මො”ති භන්තො, චූචන්ති. කතමො ණු බො භන්තො, මාරධම්මොති ?

රූපං බො රාධි, මාරධම්මො, වෙදනා මාරධම්මො, සංකෘතා මාරධම්මො, සංකාරා මාරධම්මො, විඤ්ඤාණං මාරධම්මො, එවං පසුං රාධි, සුතවා අරියසාවකො -පෙ- නාපරං ඉස්සන්තායාති පජානාතිති.

2. 2. 3.

අනිච්ච සුතනං

172. සාවජීයං :

එකමන්තං නිසින්නො බො ආයස්මා ග්‍රහෙබ්‍යං භගවන්තං එතදවොච :
“අනිච්චං අනිච්චන්ති” භන්තො, චූචන්ති. කතමන්තං බො භන්තො, අනිච්චන්ති ?

රූපං බො රාධි, අනිච්චං, වෙදනා අනිච්චං, සංකෘතා අනිච්චං, සංකාරා අනිච්චං, විඤ්ඤාණං අනිච්චං. එවං පසුං රාධි, සුතවා අරියසාවකො -පෙ- නාපරං ඉස්සන්තායාති පජානාතිති.

2. දුතිය මාර වර්ගය

2. 2. 1.

මාර සූත්‍රය

170. සැවැත්තුවර :

එකත්පසෙකැ හුන් ආයුෂ්මත් රාධ තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැල කළහ : වහන්ස, 'මාර, මාර'යි කියනු ලැබෙයි. වහන්ස, 'මාර' නම් කවරෙ යැ ?

රාධය, රූපය මාර යැ, වේදනාව මාර යැ, සංඤ්ච මාර යැ, සංස්කාර මාර යැ, විඤ්ඤාය මාර යි. රාධය, මෙසේ දක්නා ශ්‍රැතවත් ආයුෂ්මතවක රූපයෙහි දු කලකිරෙයි, වේදනායෙහි දු කලකිරෙයි, සංඤ්ඤායෙහි දු කලකිරෙයි, සංස්කාරයෙහි දු කලකිරෙයි, විඤ්ඤායෙහි දු කලකිරේ. කලකිරෙනුයේ නො ඇලෙයි, නො ඇලීම් හෙතෙයින් (පස්කදින්) මීදෙයි, මිදුණු කල්හී මිදිණැයි පස්විකුම් නැණ වෙයි, දය ගෙවිණැ, මහබඩසර වැස නිමවන ලද, සිවුමහ කිස කොට නිමවන ලද, මේ රහත් බව සඳහා කළ යුතු අත් කිසෙක් නැතැ යි දැනගනී.

2. 2. 2.

මාරධම්ම සූත්‍රය

171. සැවැත්තුවර :

එකත් පසෙකැ හුන් ආයුෂ්මත් රාධ තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල, සැලකළහ : වහන්ස, 'මාරධම්ම, මාරධම්ම' යි කියනු ලැබෙයි. වහන්ස, 'මාර ධම්ම' නම් කවරෙ යැ ?

රාධය, රූපය මාරධම්ම යැ, වේදනාව මාරධම්ම යැ, සංඤ්ච මාරධම්ම යැ, සංස්කාර මාරධම්ම යැ, විඤ්ඤාය මාරධම්ම යි. රාධ, මෙසේ දක්නා ආයුෂ්මතවක . . . මේ රහත් බව පිණිස අත් කිසෙක් නැතැ යි දැනගනී.

2. 2. 3.

අනිච්ච සූත්‍රය

172. සැවැත්තුවර :

එකත්පස් ව හුන් ආයුෂ්මත් රාධ තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැලකළහ : "වහන්ස, අනිත්‍ය යැ, අනිත්‍ය"යි කියනු ලැබෙයි, වහන්ස, අනිත්‍ය නම් කිමෙක් දෝ"යි ?

රාධය, රූපය අනිත්‍ය යැ, වේදනාව අනිත්‍ය යැ, සංඤ්ච අනිත්‍ය යැ, සංස්කාර අනිත්‍ය යැ, විඤ්ඤාය අනිත්‍ය යි. රාධය, මෙසේ දක්නා ශ්‍රැතවත් ආයුෂ්මතවක . . . මේ බැව් පිණිස අනෙකෙක් නැතැ යි දැනගනී.

2. 2. 4.

අනිච්චධම්ම ප්‍රකතං

173. සාවන්ධිසං :

එකමන්තං නිසිනොති ඛො ආයස්මා භවො භගවන්තං එතදවොච :
 “අනිච්චධම්මො අනිච්චධම්මොති” භනොති වුච්චති, කතමො ඤා ඛො
 භනොති, අනිච්චධම්මොති ?

රූපං ඛො රාගි, අනිච්චධම්මො වෙදනා අනිච්චධම්මො සංකෘතා
 අනිච්චධම්මො සංකාරා අනිච්චධම්මො විසංකෘතා අනිච්චධම්මො, එවං
 පසං රාගි, සුතවා අරියසංචිකො -පෙ- නාපරං ඉත්තනායාති
 පජානාතිති.

2. 2. 5.

දුක්ඛ ප්‍රකතං

174. සාවන්ධිසං :

එකමන්තං නිසිනොති ඛො ආයස්මා භවො භගවන්තං
 එතදවොච : “දුක්ඛං දුක්ඛං”නති භනොති, වුච්චති. කතමනා ඛො
 භනොති, දුක්ඛනති ?

රූපං ඛො රාගි, දුක්ඛං, වෙදනා දුක්ඛා සංකෘතා දුක්ඛා සංකාරා,
 දුක්ඛා විසංකෘතා දුක්ඛං. එවං පසං රාගි සුතවා අරියසංචිකො -පෙ-
 නාපරං ඉත්තනායාති පජානාතිති.

2. 2. 6.

දුක්ඛධම්ම ප්‍රකතං

175. සාවන්ධිසං :

එකමන්තං නිසිනොති ඛො ආයස්මා භවො භගවන්තං
 එතදවොච : “දුක්ඛධම්මො දුක්ඛධම්මො”ති භනොති, වුච්චති. කතමො,
 ඤා ඛො භනොති, දුක්ඛධම්මොති ?

රූපං ඛො රාගි, දුක්ඛධම්මො වෙදනා දුක්ඛධම්මො සංකෘතා
 දුක්ඛධම්මො සංකාරා දුක්ඛධම්මො විසංකෘතා දුක්ඛධම්මො, එවං
 පසං රාගි සුතවා අරියසංචිකො -පෙ- නාපරං ඉත්තනායාති
 පජානාතිති.

2. 2. 4.

අනිවිද්‍යාමය සූත්‍රය

173. සැලකිල්ලට :

එකත්පසෙක හුන් රාධ තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැලකළහ : “වහන්ස, “අනිවිද්‍යාමය යැ. අනිවිද්‍යාමය”යි කියනු ලැබෙයි, වහන්ස, අනිවිද්‍යාමය කීමෙන් දෝ යි ?”

රාධය රූපය අනිත්‍ය ස්වභාවය ඇත්තේ යැ. වෙදනාව අනිත්‍ය ස්වභාවය ඇත්තී යැ. සංඥාව අනිත්‍ය ස්වභාවය ඇත්තී යැ. සංස්කාරයෝ අනිත්‍ය ස්වභාවය ඇතියහ. විඤ්ඤාය අනිත්‍ය ස්වභාවය ඇත්තේ යි. රාධය මෙසේ දක්නා ශ්‍රැතවත් ආයතීයාවක . . . මේ රහත් බව පිණිස අනෙකෙක් නැතැ යි දැනගනී.

2. 2. 5.

දුක්ඛ සූත්‍රය

174. සැලකිල්ලට :

එකත්පසේ වැ හුන් ආයුෂ්මත් රාධ තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැල කළහ. : වහන්ස, දුක්ඛ, දුක්ඛ යි කියනු ලැබෙයි, වහන්ස, දුක්ඛ නම් කීමෙන් දෝ”යි ?

රාධය රූපය දුක් යැ, වෙදනාව දුක් යැ, සංඥාව දුක් යැ, සංස්කාර දුක් යැ, විඤ්ඤාය දුක් යි. රාධය මෙසේ දක්නා මේ ශ්‍රැතවත් ආයතීයාවක . . . මේ රහත් බව පිණිස අනෙකෙක් නැතැ යි දැනගනී.

2. 2. 6.

දුක්ඛධම්ම සූත්‍රය

175. සැලකිල්ලට :

එකත් පසෙක හුන් ආයුෂ්මත් රාධ තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැල කළහ : “වහන්ස, “දුක්ඛධම්ම දුක්ඛධම්ම”යි කියනු ලැබේ” වහන්ස, දුක්ඛධම්ම කීමෙන් දෝ හෝ යි ?

රාධය, රූපය දුක්ඛස්වභාවය ඇත්තේ ය. වෙදනාව දුක්ඛස්වභාවය ඇත්තී ය, සංඥාව දුක්ඛස්වභාවය ඇත්තී ය, සංස්කාරයෝ දුක්ඛස්වභාවය ඇතියහ. විඤ්ඤාය දුක්ඛස්වභාවය ඇත්තේ යි. මෙසේ දක්නා ශ්‍රැතවත් ආයතීයාවක . . . මේ රහත් බව පිණිස අනෙකෙක් නැතැ යි දැනගනී.

2. 2. 7.

අනන්ත සුත්තං

176. සාවන්ථිසං :

එකමන්තං නිසිනො, ඛො ආයස්මො භිමො භගවන්තං එතදවොච : “අනන්තා අනන්තා”ති භනො, වුච්චති. කතමො ඤු ඛො භනො, අනන්තාති ?

රූපං ඛො රුධි, අනන්තා වෙදනා අනන්තා සඤ්ඤා අනන්තා සංඛාරා අනන්තා විඤ්ඤාණං අනන්තා. එවං පස්සං රුධි සුඛවා අරියසාවකො -පෙ- නාපරං ඉත්තනායාති පජානාතීති.

2. 2. 8.

අනන්තධම්ම සුත්තං

177 සාවන්ථිසං :

එකමන්තං නිසිනො, ඛො ආයස්මො රාමො භගවන්තං එතදවොච : “අනන්තධම්මො, අනන්තධම්මො”ති භනො, වුච්චති. කතමො ඤු ඛො භනො, අනන්තධම්මොති ?

රූපං ඛො රුධි, අනන්තධම්මො වෙදනා අනන්තධම්මො සඤ්ඤා අනන්තධම්මො, සංඛාරා අනන්තධම්මො, විඤ්ඤාණං අනන්තධම්මො. එවං පස්සං රුධි, සුඛවා අරියසාවකො -පෙ- නාපරං ඉත්තනායාති පජානාතීති.

2. 2. 9.

බයධම්ම සුත්තං

178. සාවන්ථිසං :

එකමන්තං නිසිනො, ඛො ආයස්මො භිමො භගවන්තං එතදවොච : “බයධම්මො, බයධම්මො”ති භනො, වුච්චති. කතමො ඤු ඛො භනො, බයධම්මොති ?

රූපං ඛො රුධි, බයධම්මො, වෙදනා බයධම්මො, සඤ්ඤා බයධම්මො, සංඛාරා බයධම්මො, විඤ්ඤාණං බයධම්මො. එවං පස්සං රුධි සුඛවා අරියසාවකො -පෙ- නාපරං ඉත්තනායාති පජානාතීති.

2. 2. 7.

අනන්ත සූත්‍රය

176. සැවැත්තුවර :

එකත් පසෙක හුන් ආයුෂ්මත් රාධ තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැල කළහ : වහන්ස, 'අනාත්ම යැ. අනාත්ම යැ' යි කියනු ලැබේ. වහන්ස, අනාත්මය නම් කීමෙක් දෝ ? යි.

"රාධය, රූපය අනාත්ම යැ, වේදනාව අනාත්ම යැ, සංඥාව අනාත්ම යැ, සංස්කාරයෝ අනාත්මයහ, විඤ්ඤාය අනාත්ම යි. රාධය, මෙසේ දක්නා ශ්‍රැතවත් ආයුෂ්මාවක . . . මේ රහත් බව පිණිස අනෙකෙක් නැතැ යි දැනගනී.

2. 2. 8.

අනන්තධම්ම සූත්‍රය

177. සැවැත්තුවර :

එකත් පසෙක හුන් ආයුෂ්මත් රාධ තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැල කළහ : වහන්ස, 'අනාත්මස්වභාව යැ, අනාත්මස්වභාව යැ' යි කියනු ලැබේ, වහන්ස, අනාත්මස්වභාවය ඇත්තේ කීමෙක් දෝ" යි.

"රාධය, රූපය, අනාත්මස්වභාව යැ, වේදනාව අනාත්මස්වභාව යැ, සංඥාව අනාත්මස්වභාව යැ. සංස්කාර අනාත්මස්වභාව යැ විඤ්ඤාය අනාත්මස්වභාව යැ. රාධය මෙසේ දක්නා . . . ශ්‍රැතවත් ආයුෂ්මාවක මේ රහත් බව පිණිස අනෙකෙක් නැතැ යි දැනගනී".

2. 2. 9.

බයධම්ම සූත්‍රය

178. සැවැත්තුවර :

එකත් පසෙක හුන් ආයුෂ්මත් රාධ තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය සැල කළහ : "වහන්ස, 'බයධම්ම, බයධම්ම (නැසෙන සුළු)' යි කියනු ලැබේ. වහන්ස කීමෙක් බයධම්ම වේ දැ යි

රාධය, රූපය බයධම්ම යැ, වේදනාව බයධම්ම යැ. සංඥාව බයධම්ම යැ. සංස්කාර බයධම්ම යැ, විඤ්ඤාය බයධම්ම යි. රාධය මෙසේ දක්නා ශ්‍රැතවත් ආයුෂ්මාවක . . . මේ රහත් බව පිණිස අනෙකෙක් නැතැ යි දැනගනී".

2. 2. 10.

වයධම්ම සූතං

179. සාවන්ථියං :

එකමන්තං නිසින්නො ඛො අයස්මො භ්ගො භගවන්තං එතදවොච :
 “වයධම්මො, වයධම්මො”ති භනෙත, වූච්චති. කතමො ඥු ඛො
 භනෙත, වයධම්මොති ?

රූපං ඛො රුධි, වයධම්මො වෙදනා වයධම්මො සඤ්ඤා වයධම්මො,
 සංකාරා වයධම්මො, විඤ්ඤාණං වයධම්මො. එවං පස්සං රුධි, සුත්ථි,
 අරියසාවකො -පෙ- නාපරං ඉත්තනායාති පජානාතිති.

2. 2. 11.

සමුදයධම්ම සූතං

180. සාවන්ථියං :

එකමන්තං නිසින්නො ඛො අයස්මො රාගො භගවන්තං
 එතදවොච : “සමුදයධම්මො, සමුදයධම්මො”ති භනෙත, වූච්චති.
 කතමො ඥු ඛො භනෙත, සමුදයධම්මොති ?

රූපං ඛො රුධි, සමුදයධම්මො වෙදනා සමුදයධම්මො සඤ්ඤා
 සමුදයධම්මො සංකාරා සමුදයධම්මො විඤ්ඤාණං සමුදයධම්මො. එවං
 පස්සං රුධි සුත්ථි, අරියසාවකො -පෙ- නාපරං ඉත්තනායාති
 පජානාතිති.

2. 2. 12.

නිරොධධම්ම සූතං

181. සාවන්ථියං :

එකමන්තං නිසින්නො ඛො අයස්මො භ්ගො භගවන්තං
 එතදවොච : “නිරොධධම්මො, නිරොධධම්මො”ති භනෙත වූච්චති.
 කතමො ඥු ඛො භනෙත, නිරොධධම්මොති.

රූපං ඛො රුධි, නිරොධධම්මො වෙදනා නිරොධධම්මො සඤ්ඤා
 නිරොධධම්මො සංකාරා නිරොධධම්මො විඤ්ඤාණං නිරොධධම්මො.
 එවං පස්සං රුධි, සුත්ථි, අරියසාවකො -පෙ- නාපරං ඉත්තනායාති
 පජානාතිති.

දුතිය මාරවග්ගො

තමුඤ්ඤා :

මාරො ච මාරධම්මො ච අනිච්චන පරෙ දුවෙ,
 දුකෙඛන ච දුවෙ වුත්තා අනතෙතන තපෙච ච
 බයවයසමුදයධම්මො නිරොධධම්මෙන ආදසාති.

2. 2. 10.

වයධම්ම සූත්‍රය

179. සැවැත්තුවර :

එකත්පසෙකැ හුන් ආයුෂ්මත් රාධි තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය සැල කළහ : වහන්ස, “වයධම්ම, වයධම්ම (වෑනසෙන සුලු) යි කියනු ලැබෙයි, ‘වහන්ස කීමෙක් වයධම්ම වේ ද’ යි ?

රාධිය, රූපය වයධම්ම යැ. වේදනාව වයධම්ම යැ. සංඤච වයධම්ම යැ. සංස්කාර වයධම්ම යැ විඤ්ඤාය වයධම්ම යි. රාධිය මෙසේ දක්නා ශ්‍රැතවත් ආයඨිශ්‍රාවක . . . මේ රහත් බව පිණිස අනෙකෙක් නැතැ යි දනගනී.

2. 2. 11.

සමුදයධම්ම සූත්‍රය

180. සැවැත්තුවර :

එකත්පස් ව හුන් රාධි තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය සැල කළහ : වහන්ස, ‘සමුදයධම්ම, සමුදයධම්ම (හටගන්නාසුලු)’ යි කියනු ලැබෙයි, වහන්ස, කීමෙක් සමුදය ධම්ම වේ ද යි ?

රාධිය, රූපය සමුදයධම්ම යැ. වේදනාව සමුදයධම්ම යැ. සංඤච, සමුදයධම්ම යැ. සංස්කාර සමුදයධම්ම යැ. විඤ්ඤාය සමුදයධම්ම යි. රාධිය මෙසේ දක්නා ශ්‍රැතවත් ආයඨිශ්‍රාවක . . . මේ රහත් බව පිණිස අනෙකෙක් නැතැ යි දනගනී.

2. 2. 12.

නිරොධධම්ම සූත්‍රය

181. සැවැත්තුවර :

එකත්පස් ව හුන් ආයුෂ්මත් රාධි තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය සැල කළහ : වහන්ස, ‘නිරොධධම්ම, නිරොධධම්ම (නිරුද්ධ වනසුලු)’ යි කියනු ලැබෙයි. වහන්ස, කීමෙක් නිරොධධම්ම වේ ද යි,

“රාධිය රූපය ‘නිරොධධම්ම යැ, වේදනාව නිරොධධම්ම යැ, සංඤච නිරොධධම්ම යැ. සංස්කාර නිරොධධම්ම යැ, විඤ්ඤාය නිරොධධම්ම යි. රාධිය, මෙසේ දක්නා ශ්‍රැතවත් ආයඨිශ්‍රාවක . . . මේ රහත් බව පිණිස අනෙකෙක් නැතැ” යි දනගනී.

දුතිය මාරවර්ග යි

එහි සූත්‍රනාමාවලිය :

මාර සූත්‍රය ද, මාරධම්ම සූත්‍රය ද, අනික් අනිච්ච සූත්‍ර දෙකෙක් ද, දුක්ඛ සූත්‍ර දෙකෙක් ද කියන ලද යැ. එසේ ම අනන්ත සූත්‍ර ද දෙකෙකි. ධ්‍යානධම්ම වයධම්ම සමුදයධම්ම සූත්‍රයෝ ද වෙති. නිරොධධම්ම සූත්‍රයෙන් (ඔහු) දෙළසෙක් වෙත්.

3. ආයාචනාවගො

2. 3. 1.

මාරසූතනං

182. සාවන්ධියං :

එකමන්තං නිසිනොං බො ආයසමා ග්ගො භගවන්තං එතදවොච : සාධු මෙ භනො, භගවා සංඛිනිතොති ධම්මං දෙසෙතු යමහං භගවතො ධම්මං සුත්තං එකො වුපකට්ඨො අපමනො ආතාපි පභිතතො, විහරෙය්‍යන්ති.

යො බො රාධි, මාරො තත්‍ර තෙ ඡන්දො පභාතබ්බො, රාගො¹ පභාතබ්බො, ඡන්දරාගො² පභාතබ්බො. කො ච රාධි, මාරො :

රූපං බො රාධි, මාරො තත්‍ර තෙ ඡන්දො පභාතබ්බො, රාගො¹ පභාතබ්බො, ඡන්දරාගො² පභාතබ්බො. වේදනා -පෙ- සංඝාතො -පෙ- සංඝාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං මාරො, තත්‍ර තෙ ඡන්දො පභාතබ්බො, රාගො¹ පභාතබ්බො, ඡන්දරාගො² පභාතබ්බො. යො බො රාධි, මාරො තත්‍ර තෙ ඡන්දො පභාතබ්බො, රාගො¹ පභාතබ්බො, ඡන්දරාගො² පභාතබ්බොති.

2. 3. 2.

මාරධම්මෙ සූතනං

183. සාවන්ධියං :

එකමන්තං නිසිනොං බො ආයසමා රාගො භගවන්තං එතදවොච : සාධු මෙ භනො, භගවා සංඛිනිතොති ධම්මං දෙසෙතු -පෙ- පභිතතො, විහරෙය්‍යන්ති.

යො බො රාධි, මාරධම්මො තත්‍ර තෙ ඡන්දො පභාතබ්බො, රාගො පභාතබ්බො, ඡන්දරාගො පභාතබ්බො. කො ච රාධි, මාරධම්මො : රූපං බො රාධි මාරධම්මො, තත්‍ර තෙ ඡන්දො පභාතබ්බො, රාගො පභාතබ්බො, ඡන්දරාගො පභාතබ්බො. වේදනා -පෙ- සංඝාතො -පෙ- සංඝාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං මාරධම්මො තත්‍ර තෙ ඡන්දො පභාතබ්බො, රාගො පභාතබ්බො, ඡන්දරාගො පභාතබ්බො. යො බො රාධි, මාරධම්මො, තත්‍ර තෙ ඡන්දො පභාතබ්බො, රාගො පභාතබ්බො, ඡන්දරාගො පභාතබ්බොති.

1. තත්‍ර තෙ රාගො සිමු.

2. තත්‍ර තෙ ඡන්දරාගො - සිමු.

3. ආයාචනා වර්ගය

2. 3. 1.

මාර සූත්‍රය

182. සැවැත්තුවර :

එකත්පස් ව හුන් ආයුෂ්මත් රාධ තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය සැල කළහ : වහන්ස, මම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙතින් යම් දහමක් අසා එකලා වැ ගණයා කෙරෙත් වෙන් වැ නොපමා වැ කෙලෙස් නවන වැර ඇති වැ නිවන් පිණිස මෙහෙයු සින් ඇති වැ වෙසෙම ද, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එබඳු දහමක් සැකෙවින් මට දෙශනා කරන සේක් නම් මැනැවැ”යි.

රාධය, යමෙක් මාර ද, එහි නොපගේ ඡන්දය (දුර්වල රාගය) දුරු කටයුතු යැ. රාගය (බලවත් රාගය) පහකටයුතු යැ. ඡන්දරාගය පහකටයුතු යි. රාධය මාර කවරේ ද යත් :

රාධ, රූපය මාර යැ. එහි ලා නොපගේ ඡන්දය පහ කටයුතු යැ, රාගය පහකටයුතු යැ, ඡන්දරාගය පහකටයුතු යි. වෙදනාව . . . සංඤ්ච . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤාය මාර යැ, එහි ලා නොපගේ ඡන්දය පහකටයුතු යැ. රාගය පහ කටයුතු යැ. ඡන්ද රාගය පහකටයුතු යි. රාධය යමෙක් මරු ද එහි ඡන්දය පහකටයුතුය, රාගය පහකට යුතු යැ, ඡන්දරාගය පහකටයුතු යි.

2. 3. 2.

මාරධම්ම සූත්‍රය

183. සැවැත්තුවර :

එකත්පසෙකැ හුන් ආයුෂ්මත් රාධ තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය සැල කළහ : වහන්ස, . . . නිවන් පිණිස යොමුකළ සින් ඇති වැ වෙසෙන්නොම් ද භාග්‍ය වතුන් වහන්සේ එ බඳු දහමක් මට සැකෙවින් දෙසනසේක් නම් මැනැවැ”යි.

රාධය, යමෙක් මරණධර්ම (මැරෙනසුලු) නම් එහි ලා නොපගේ ඡන්දය පහකටයුතු යැ, රාගය පහකටයුතු යැ, ඡන්දරාගය පහකටයුතු යි. රාධය, කවරෙක් මරණධර්ම වේ ද යත්: රාධය, රූපය මරණධර්ම යැ. එහි ලා නොපගේ ඡන්දය පහකටයුතු යැ. රාගය පහකටයුතුයැ, ඡන්දරාගය පහකට යුතු යි. වෙදනාව . . . සංඤ්ච . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤාය මරණධර්ම ය, එහි ලා නොපගේ ඡන්දය පහකටයුතු යැ, රාගය පහකටයුතු යැ, ඡන්දරාගය පහකටයුතු යි, රාධය, යමෙක් මරණධර්ම නම් එහි ලා නොපගේ ඡන්දය පහකටයුතු යැ, රාගය පහකටයුතු යැ. ඡන්දරාගය පහකටයුතු යි.

2. 3. 3.

අනිච්ච සුත්තං

184. සාවන්ධිසං :

එකමන්තං නිසින්නො ඛො ආයස්මො භ්වො භගවන්තං එතදවොච : සාධු මෙ භනෙත, භගවා සංඛිබ්බෙතනා ධම්මං දෙසෙතු -පෙ- පභිතතෙතා විහරෙය්‍යනති.

යං ඛො රාධ, අනිච්චං, තත්‍ර තෙ ඡන්‍දෙ පභාතබ්බො, රාගො පභාතබ්බො, ඡන්‍දරාගො පභාතබ්බො, කිංකරා රාධ, අනිච්චං? රූපං ඛො රාධ, අනිච්චං, තත්‍ර තෙ ඡන්‍දෙ පභාතබ්බො, රාගො පභාතබ්බො ඡන්‍දරාගො පභාතබ්බො වේදනා -පෙ- සංකරා -පෙ- සංඛාරා -පෙ- විකරාණං අනිච්චං, තත්‍ර තෙ ඡන්‍දෙ පභාතබ්බො, රාගො පභාතබ්බො, ඡන්‍දරාගො පභාතබ්බො. යං ඛො රාධ, අනිච්චං, තත්‍ර තෙ ඡන්‍දෙ පභාතබ්බො, රාගො පභාතබ්බො, ඡන්‍දරාගො පභාතබ්බොති.

2. 3. 4.

අනිච්චධම්ම සුත්තං

185. සාවන්ධිසං :

එකමන්තං නිසින්නො ඛො ආයස්මො භ්වො භගවන්තං එතදවොච : සාධු මෙ භනෙත, භගවා සංඛිබ්බෙතනා ධම්මං දෙසෙතු -පෙ- පභිතතෙතා විහරෙය්‍යනති.

යො ඛො රාධ, අනිච්චධම්මො, තත්‍ර තෙ ඡන්‍දෙ පභාතබ්බො, රාගො පභාතබ්බො, ඡන්‍දරාගො පභාතබ්බො.

කො ච රාධ, අනිච්චධම්මො : රූපං ඛො රාධ, අනිච්චධම්මො, තත්‍ර තෙ ඡන්‍දෙ පභාතබ්බො, රාගො පභාතබ්බො, ඡන්‍දරාගො පභාතබ්බො. වේදනා -පෙ- සංකරා -පෙ- සංඛාරා -පෙ- විකරාණං අනිච්චධම්මො, තත්‍ර තෙ ඡන්‍දෙ පභාතබ්බො, රාගො පභාතබ්බො, ඡන්‍දරාගො පභාතබ්බො. යො ඛො රාධ, අනිච්චධම්මො, තත්‍ර තෙ ඡන්‍දෙ පභාතබ්බො, රාගො පභාතබ්බො, ඡන්‍දරාගො පභාතබ්බොති.

2. 3. 5.

දුකඛ සුත්තං

186. සාවන්ධිසං :

එකමන්තං නිසින්නො ඛො ආයස්මො භ්වො භගවන්තං එතදවොච : සාධු මෙ භනෙත, භගවා සංඛිබ්බෙතනා ධම්මං දෙසෙතු -පෙ- පභිතතෙතා විහරෙය්‍යනති.

2. 3. 3.

අනිච්ච සූත්‍රය

184. සැවැත්තුටර :

එකත්පස් ව හුන් ආයුෂ්මත් රාධ තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය සැල කළහ : වහන්ස, . . . නිවන් පිණිස යොමු කළ සිත් ඇති වැ වෙසෙන්නෙමි ද භාග්‍ය වතුන් වහන්සේ එ බඳු දහමක් මට සැකෙවින් දෙශනා කරන සේක් නම් මැනැවැ''යි.

රාධය, යමෙක් අනිත්‍ය නම් එහි ලා තොපගේ ඡන්දය පහකළයුතු යැ, රාගය පහකළ යුතු යැ, ඡන්දරාගය පහකළයුතු යි. රාධය, කීමෙක් අනිත්‍ය ද යත් : රාධය, රූපය අනිත්‍ය යැ, එහි ලා තොපගේ ඡන්දය පහකළයුතු යැ, රාගය පහකළයුතු යැ, ඡන්දරාගය පහකළයුතු යි. වේදනාව . . . සංඥාව . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤාන අනිත්‍ය යැ. එහි ලා තොපගේ ඡන්දය පහකළයුතු යැ, රාගය පහකළයුතු යැ, ඡන්දරාගය පහකළ යුතු යි. රාධය යමෙක් අනිත්‍ය නම් එහි ලා තොපගේ ඡන්දය පහකළයුතු යැ, රාගය පහකළයුතු යැ, ඡන්දරාගය පහකළයුතු යි.

2. 3. 4.

අනිච්චධම්ම සූත්‍රය

185. සැවැත්තුටර :

එකත්පස් ව හුන් ආයුෂ්මත් රාධ තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය සැල කළහ : වහන්ස, . . . නිවන් පිණිස යොමු කළ සිත් ඇති වැ වෙසෙන්නෙමි ද, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එ බඳු දහමක් සැකෙවින් මට දෙශනා කරන සේක් නම් මැනැවැ''යි.

රාධය, යමෙක් අනිත්‍ය ස්වභාව ඇත්තේ නම් එහි ලා තොපගේ ඡන්දය පහකළයුතු ය, රාගය පහකළයුතු යැ. ඡන්දරාගය පහකළයුතු යි.

රාධ, කීමෙක් අනිත්‍ය ස්වභාව ඇත්තේ ද යත් : රාධය, රූපය අනිත්‍ය ස්වභාව ඇත්තේ යැ. එහි ලා තොපගේ ඡන්දය පහකළයුතු යැ. රාගය පහකළයුතු යැ, ඡන්ද රාගය පහකළයුතු යි. වේදනාව . . . සංඥාව . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤාන අනිත්‍ය ස්වභාව ඇත්තේ යැ. එහි ලා තොපගේ ඡන්දය පහකළයුතු යැ. රාගය පහකළ යුතු යැ. ඡන්දරාගය පහකළයුතු යි. රාධය, යමෙක් අනිත්‍ය ස්වභාව ඇත්තේ නම් එහි ලා තොපගේ ඡන්දය පහකළයුතු යැ. රාගය පහකළයුතු යැ, ඡන්දරාගය පහකළ යුතු යි.

2. 3. 5.

දුක්ඛ සූත්‍රය

186. සැවැත්තුටර :

එකත්පසෙක හුන් ආයුෂ්මත් රාධ තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය සැල කළහ : වහන්ස, . . . ''නිවන් පිණිස යොමු කළ සිත් ඇති වැ වෙසෙන්නෙමි ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එබඳු දහමක් සැකෙවින් මට දෙශනා කරන සේක් නම් මැනැවැ''යි.

යං බො රාධි, දුක්ඛං, තත්ත තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො, රාගො පභාතබ්බො, ඡන්දරාගො පභාතබ්බො. කිං ච රාධි, දුක්ඛං : රූපං බො රාධි, දුක්ඛං, තත්ත තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො, රාගො පභාතබ්බො, ඡන්දරාගො පභාතබ්බො. වේදනා -පෙ- සංකෘතො -පෙ- සංකාරා- පෙ- විසංකෘතො දුක්ඛං, තත්ත තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො, රාගො පභාතබ්බො, ඡන්දරාගො පභාතබ්බො. යං බො රාධි, දුක්ඛං, තත්ත තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො, රාගො පභාතබ්බො, ඡන්දරාගො පභාතබ්බො.

2. 3. 6.

දුක්ඛධම්ම සුත්තං

187. සාවන්දියං :

එකමන්තං නිසින්නො බො ආයස්මා භූමියො භගවන්තං එතදවොච : සාධු මෙ භනෙන්, භගවා සංවිඤ්ඤානා ධම්මං දෙසෙත්තු -පෙ- විහරෙය්‍යන්ති.

යො බො රාධි, දුක්ඛධම්මො, තත්ත තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො, රාගො පභාතබ්බො, ඡන්දරාගො පභාතබ්බො. කො ච රාධි, දුක්ඛධම්මො : රූපං බො රාධි, දුක්ඛධම්මො, තත්ත තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො, රාගො පභාතබ්බො, ඡන්දරාගො පභාතබ්බො. වේදනා -පෙ- සංකෘතො -පෙ- සංකාරා -පෙ- විසංකෘතො දුක්ඛධම්මො, තත්ත තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො, රාගො පභාතබ්බො, ඡන්දරාගො පභාතබ්බො. යො බො රාධි, දුක්ඛධම්මො, තත්ත තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො, රාගො පභාතබ්බො, ඡන්දරාගො පභාතබ්බො.

2. 3. 7.

අනත්ත සුත්තං

188. සාවන්දියං :

එකමන්තං නිසින්නො බො ආයස්මා භූමියො භගවන්තං එතදවොච : සාධු මෙ භනෙන්, භගවා සංවිඤ්ඤානා ධම්මං දෙසෙත්තු -පෙ- පභිතන්නො විහරෙය්‍යන්ති.

යො බො රාධි, අනත්තා, තත්ත තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො, රාගො පභාතබ්බො, ඡන්දරාගො පභාතබ්බො. කො ච රාධි අනත්තා : රූපං බො රාධි, අනත්තා, තත්ත තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො, රාගො පභාතබ්බො, ඡන්දරාගො පභාතබ්බො. වේදනා -පෙ- සංකෘතො -පෙ- සංකාරා -පෙ- විසංකෘතො අනත්තා, තත්ත තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො, රාගො පභාතබ්බො, ඡන්දරාගො පභාතබ්බො. යො බො රාධි, අනත්තා, තත්ත තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො, රාගො පභාතබ්බො, ඡන්දරාගො පභාතබ්බො.

රාධිය, යමෙක් දුක් නම් එහි ලා තොපගේ ඡන්දය පහකටයුතු යැ, රාගය පහකට යුතු යැ, ඡන්දරාගය පහකටයුතු යි. රාධිය, කීමෙක් දුක් ද යත් : රාධිය, රූපය දුක් යැ, එහි ලා තොපගේ ඡන්දය පහකටයුතු යැ, රාගය පහකටයුතු යැ, ඡන්දරාගය පහකට යුතු යි. වෙදනාව . . . සංඥාව . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤාය දුක් ය, එහි ලා තොපගේ ඡන්දය පහකටයුතු යැ. රාගය පහකටයුතු යැ, ඡන්දරාගය පහකටයුතු යි. රාධිය, යමෙක් දුක් නම් එහි ලා තොපගේ ඡන්දය පහකටයුතු යැ. රාගය පහකට යුතු යැ. ඡන්දරාගය පහකටයුතු යි.

2. 3. 6.

දුක්ඛධර්ම සූත්‍රය

187. සැවැත්තුවර :

එකත්පස් ව හුන් ආයුෂ්මත් රාධි තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය සැලකළහ : වහන්ස, . . . නිවන් කරා යොමු කළ සිතැති වැ වෙසෙන්නෙමි නම් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එබඳු දහමක් සැකෙවින් මට දෙශනා කරන සේක් නම් මැනවැ"යි

රාධිය, යමෙක් දුක්ඛ ස්වභාව ඇත්තේ නම් එහි ලා තොපගේ ඡන්දය පහකටයුතු යැ. රාගය පහ කටයුතු යැ, ඡන්දරාගය පහකටයුතු යි. රාධිය, කීමෙක් දුක්ඛස්වභාව ඇත්තේ ද යත් : රාධිය, රූපය දුක්ඛස්වභාව ඇත්තේ යැ. එහි ලා තොපගේ ඡන්දය පහකටයුතු යැ. රාගය පහකටයුතු යැ. ඡන්දරාගය පහකටයුතු යි. වෙදනාව . . . සංඥාව . . . සංස්කාරය . . . විඤ්ඤාය දුක්ඛස්වභාව ඇත්තේ යැ. එහි ලා තොපගේ ඡන්දය පහකටයුතු යැ, රාගය පහකටයුතු යැ, ඡන්දරාගය පහකටයුතු යි. රාධිය යමක් දුක්ඛස්වභාව ඇත්තේ නම් එහි ලා තොපගේ ඡන්දය පහකටයුතු යැ, රාගය පහකටයුතු යැ, ඡන්දරාගය පහකටයුතු යි.

2. 3. 7.

අනාත්ත සූත්‍රය

188. සැවැත්තුවර :

එකත්පස් ව හුන් ආයුෂ්මත් රාධි තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය සැලකළහ : වහන්ස, . . . "නිවන් කරා යොමු කළ සිත් ඇති වැ වෙසෙන්නෙමි නම් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එබඳු දහමක් සැකෙවින් මට දෙශනා කරන සේක් නම් යහපතැ යි.

රාධිය, යමෙක් අනාත්ත නම් එහි ලා තොපගේ ඡන්දය පහකටයුතු යැ. රාගය පහ කටයුතු යැ, ඡන්දරාගය පහකටයුතු යි. රාධිය, කීමෙක් අනාත්ත ද යත් : රාධිය, රූපය අනාත්ත යැ; එහි ලා තොපගේ ඡන්දය පහකටයුතු යැ, රාගය පහකට යුතු යැ, ඡන්දරාගය පහකටයුතු යි. වෙදනාව . . . සංඥාව . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤාය අනාත්ත යැ. එහි ලා තොපගේ ඡන්දය පහකටයුතු යැ, රාගය පහකටයුතු යැ, ඡන්දරාගය පහකටයුතු යි. රාධිය, යමෙක් අනාත්ත නම් එහි ලා තොපගේ ඡන්දය පහකට යුතු යැ, රාගය පහකටයුතු යැ, ඡන්දරාගය පහකටයුතු යි.

2. 3. 8.

අනන්තකම්ම සුත්තං.

189. සංවත්සිසං :

එකමන්තං නිසිනෙතො බො ආයස්මා රාගො භගවන්තං එතදවොච :
සංඥ මෙ භනෙත, භගවා සබ්බිනෙතන ධම්මං දෙසෙතු -පෙ- පභිනනෙතො
විහරෙය්‍යන්ති.

යො බො රාගි, අනන්තකම්මො, තත්‍ර තෙ ඡන්‍යෙ පභාතබ්බො,
රාගො පභාතබ්බො, ඡන්‍යරාගො පභාතබ්බො. කො ච රාගි, අනන්ත-
කම්මො : රූපං බො රාගි, අනන්තකම්මො, තත්‍ර තෙ ඡන්‍යෙ පභාතබ්බො,
රාගො පභාතබ්බො, ඡන්‍යරාගො පභාතබ්බො, වේදනා -පෙ- සංඤ්ඤා
-පෙ- සංඛාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං අනන්තකම්මො, තත්‍ර තෙ ඡන්‍යෙ
පභාතබ්බො, රාගො පභාතබ්බො, ඡන්‍යරාගො පභාතබ්බො. යො බො
රාගි, අනන්තකම්මො, තත්‍ර තෙ ඡන්‍යෙ පභාතබ්බො, රාගො පභාතබ්බො,
ඡන්‍යරාගො පභාතබ්බොති.

2. 3. 9.

බ්‍රහ්මකම්ම සුත්තං.

190. සංවත්සිසං :

එකමන්තං නිසිනෙතො බො ආයස්මා රාගො භගවන්තං එතදවොච :
සංඥ මෙ භනෙත, භගවා සබ්බිනෙතන ධම්මං දෙසෙතු -පෙ- පභිනනෙතො
විහරෙය්‍යන්ති.

යො බො රාගි, බ්‍රහ්මකම්මො, තත්‍ර තෙ ඡන්‍යෙ පභාතබ්බො, රාගො
පභාතබ්බො, ඡන්‍යරාගො පභාතබ්බො. කො ච රාගි, බ්‍රහ්මකම්මො :
රූපං බො රාගි, බ්‍රහ්මකම්මො. තත්‍ර තෙ ඡන්‍යෙ පභාතබ්බො, රාගො
පභාතබ්බො, ඡන්‍යරාගො පභාතබ්බො. වේදනා -පෙ- සංඤ්ඤා -පෙ-
සංඛාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං බ්‍රහ්මකම්මො, තත්‍ර තෙ ඡන්‍යෙ පභාතබ්බො,
රාගො පභාතබ්බො, ඡන්‍යරාගො පභාතබ්බො. යො බො රාගි,
බ්‍රහ්මකම්මො තත්‍ර තෙ ඡන්‍යෙ පභාතබ්බො, රාගො පභාතබ්බො, ඡන්‍යරාගො
පභාතබ්බොති.

2. 3. 10.

ව්‍යාධිකම්ම සුත්තං.

191. සංවත්සිසං :

එකමන්තං නිසිනෙතො බො ආයස්මා රාගො භගවන්තං එතදවොච :
සංඥ මෙ භනෙත, භගවා සබ්බිනෙතන ධම්මං දෙසෙතු -පෙ- පභිනනෙතො
විහරෙය්‍යන්ති.

2. 3. 8.

අනත්තධම්ම සූත්‍රය

189. සැවැත්තුචර :

එකත්පස් ව හුන් ආයුෂ්මත් රාධ තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය සැල කළහ : වහන්ස, “ . . . නිවන් පිණිස යොමු කළ සිත් ඇති වැ වෙසෙන්නෙමි නම් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එබඳු දහමක් සැකෙවින් මට දෙශනා කරන සේක් නම් මැනැවැ”යි.

රාධය, යමෙක් අනාත්ම ස්වභාව ඇත්තේ නම් එහි ලා තොපගේ ඡන්දය පහකටයුතු යැ, රාගය පහකටයුතු යැ, ඡන්දරාගය පහකටයුතු යි. රාධය, කිමෙක් අනාත්ම ස්වභාව ඇත්තේ ද යත් : රාධය, රූපය අනාත්ම ස්වභාව ඇත්තේ යැ. එහි ලා තොපගේ ඡන්දය පහකටයුතු යැ, රාගය පහකටයුතු යැ, ඡන්දරාගය පහකටයුතු යි. වෙදනාව . . . සංඥාව . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤාය අනාත්මස්වභාව ඇත්තේ යැ. එහි ලා තොපගේ ඡන්දය පහකටයුතු යැ, රාගය පහකටයුතු යැ, ඡන්දරාගය පහකටයුතු යි. රාධය, යමෙක් අනාත්ම ස්වභාව ඇත්තේ නම් එහි ලා තොපගේ ඡන්දය පහකටයුතු යැ. රාගය පහකටයුතු යැ, ඡන්දරාගය පහකටයුතු යි.

2. 3. 9.

බයධම්ම සූත්‍රය

190. සැවැත්තුචර :

එකත්පස් ව හුන් ආයුෂ්මත් රාධ තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය සැල කළහ : වහන්ස, “ . . . “නිවන් පිණිස යොමු කළ සිත් ඇති වැ වෙසෙන්නෙමි නම් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එ බඳු දහමක් සැකෙවින් මට දෙශනා කරනසේක්වා”යි.

රාධය, යමෙක් ක්ෂය වනසුලු නම් එහි ලා තොපගේ ඡන්දය පහකටයුතු යැ, රාගය පහකටයුතු යැ, ඡන්දරාගය පහකටයුතු යි. රාධය, කිමෙක් ක්ෂය වනසුලු ද යත් : රාධය, රූපය ක්ෂය වනසුලු යැ. එහි ලා තොපගේ ඡන්දය පහකටයුතු යැ, රාගය පහකටයුතු යැ, ඡන්දරාගය පහකටයුතු යි. වෙදනාව . . . සංඥාව . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤාය ක්ෂය වනසුලු යැ. එහි ලා තොපගේ ඡන්දය පහකටයුතු යැ, රාගය පහකටයුතු යැ, ඡන්දරාගය පහකටයුතු යි. රාධය, යමෙක් ක්ෂය වනසුලු නම් එහි ලා තොපගේ ඡන්දය පහකටයුතු යැ, රාගය පහකටයුතු යැ, ඡන්දරාගය පහකටයුතු යි.

2. 3. 10.

වයධම්ම සූත්‍රය

191. සැවැත්තුචර :

එකත්පස් වැ හුන් ආයුෂ්මත් රාධ තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය සැල කළහ : වහන්ස, “ . . . “නිවන් පිණිස යොමු කළ සිත් ඇති වැ වෙසෙන්නෙමි ද, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එ බඳු දහමක් සැකෙවින් මට දෙශනා කරන සේක් නම් මැනැවැ”යි.

යො බො රාධ, වසගිමො, තනු තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො, රාගො පභාතබ්බො, ඡන්දරාගො පභාතබ්බො.

කො ච රාධ, වසගිමො :

රූපං බො රාධ, වසගිමො, තනු තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො, රාගො පභාතබ්බො, ඡන්දරාගො පභාතබ්බො. වේදනා -පෙ- භක්ඛා -පෙ- භක්ඛාරා -පෙ- වික්ඛාණං වසගිමො. තනු තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො රාගො පභාතබ්බො, ඡන්දරාගො පභාතබ්බො. යො බො රාධ, වසගිමො, තනු තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො, රාගො පභාතබ්බො, ඡන්දරාගො පභාතබ්බොති.

2. 3. 11.

සමුදය ධම්ම සුත්තං.

192. සාවන්ධිසං :

එකමන්තං නිසින්නො බො ආයසමා රාධො භගවන්තං එතදවොච : සාධු මෙ භනෙත, භගවා සබ්බිත්තෙන ධම්මං දෙසෙතු -පෙ- පභිත්තො විහරෙය්‍යන්ති.

යො බො රාධ, සමුදයගිමො, තනු තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො, රාගො පභාතබ්බො, ඡන්දරාගො පභාතබ්බො.

කො ච රාධ, සමුදයගිමො : රූපං බො රාධ, සමුදයගිමො, තනු තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො, රාගො පභාතබ්බො, ඡන්දරාගො පභාතබ්බො. වේදනා -පෙ- භක්ඛා -පෙ- භක්ඛාරා -පෙ- වික්ඛාණං සමුදයගිමො, තනු තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො, රාගො පභාතබ්බො, ඡන්දරාගො පභාතබ්බො. යො බො රාධ, සමුදයගිමො, තනු තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො, රාගො පභාතබ්බො, ඡන්දරාගො පභාතබ්බොති.

2. 3. 12.

නිරොධ ධම්ම සුත්තං.

193. සාවන්ධිසං :

එකමන්තං නිසින්නො බො ආයසමා රාධො භගවන්තං එතදවොච : සාධු මෙ භනෙත, භගවා සබ්බිත්තෙන ධම්මං දෙසෙතු -පෙ- පභිත්තො විහරෙය්‍යන්ති.

රාධය, යමෙක් වැය වනසුලු නම් එහි ලා නොපගේ ඡන්දය පහකටයුතු යැ. රාගය පහකටයුතු යැ. ඡන්දරාගය පහකටයුතු යි.

රාධය, කීමෙක් වැය වනසුලු වේ ද යත් :

රාධය, රූපය වැය වනසුලු යැ, එහි ලා නොපගේ ඡන්දය පහකටයුතු යැ, රාගය පහකටයුතු යැ, ඡන්දරාගය පහකටයුතු යි. වේදනාව . . . සංඤ්ච . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤාය වැය වනසුලු යැ. එහි ලා නොපගේ ඡන්දය පහකටයුතු යැ රාගය පහකටයුතු යැ, ඡන්දරාගය පහකටයුතු යි. රාධය යමෙක් වැය වනසුලු නම් එහි ලා නොපගේ ඡන්දය පහකටයුතු යැ. රාගය පහකටයුතු යැ. ඡන්දරාගය පහකටයුතු යි.

2. 3. 11.

සමුදයධම්ම සූත්‍රය

192. සැවැත්තුවර :

එකත් පස් ව හුන් ආයුෂ්මත් රාධ තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය සැල කළහ : වහන්ස, . . . “නිවන් කරා යොමු කළ සිතැති වැ වෙසෙමි ද, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එබඳු දහමක් සැකෙවින් මට දෙශනා කරන සේක් නම් මැනැවැ”යි

රාධය, යමෙක් හටගන්නාසුලු නම් එහි ලා නොපගේ ඡන්දය පහකටයුතු යැ, රාගය පහකටයුතු යැ ඡන්දරාගය පහකටයුතු යි.

රාධය, කීමෙක් හටගන්නාසුලු වේ ද යත් : රාධය, රූපය හටගන්නාසුලු යැ. එහි ලා නොපගේ ඡන්දය පහකටයුතු යැ. රාගය පහකටයුතු යැ ඡන්දරාගය පහකටයුතු යි. වේදනාව . . . සංඤ්ච . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤාය හටගන්නාසුලු යැ, එහි ලා නොපගේ ඡන්දය පහකටයුතු යැ, රාගය පහකටයුතු යැ. ඡන්දරාගය පහකටයුතු යි. රාධය, යමෙක් හටගන්නාසුලු නම් එහි ලා නොපගේ ඡන්දය පහකටයුතු යැ, රාගය පහකටයුතු යැ, ඡන්දරාගය පහකටයුතු යි.

2. 3. 12.

නිරොධධම්ම සූත්‍රය

193. සැවැත්තුවර :

එකත්පස් ව හුන් ආයුෂ්මත් රාධ තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය සැල කළහ : වහන්ස, . . . “නිවන් කරා යොමුකළ සිත් ඇති වැ වෙසෙමි ද, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එ බඳු දහමක් සැකෙවින් මට දෙශනා කරන සේක්, නම් මැනැවැ”යි.

යො ඛො රාධි, නිරොධධම්මො, තත්ත තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො, රාගො පභාතබ්බො, ඡන්දරාගො පභාතබ්බො. කො ච රාධි, නිරොධධම්මො : රූපං ඛො රාධි, නිරොධධම්මො, තත්ත තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො, රාගො පභාතබ්බො, ඡන්දරාගො පභාතබ්බො. වේදනා -පෙ- සක්ඛා -පෙ- සක්ඛාරා -පෙ- වික්ඛාං නිරොධධම්මො, තත්ත තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො, රාගො පභාතබ්බො, ඡන්දරාගො පභාතබ්බො. යො ඛො රාධි, නිරොධධම්මො, තත්ත තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො රාගො පභාතබ්බො, ඡන්දරාගො පභාතබ්බොති.

ආයාචනවග්ගො තතියො.

තත්තඤ්ඤා :

මාරො ච මාරධම්මො ච අනිච්චත පරෙ දුච්චෙ,
දුකෙඛත ච දුච්චෙ ට්ඨතා අනතෙතත තථෙච ච,
ඛසමසසුද්දසධම්මො නිරොධධම්මෙත ආදසාති

රාධිය, යමෙක් නිරුද්ධ වනසුලු නම් එහි ලා තොපගේ ඡන්දය පහකටයුතු යැ, රාගය පහකටයුතු යැ, ඡන්දරාගය පහකටයුතු යි. රාධි, කීමෙක් නිරුද්ධ වනසුලු ද යත් : රාධිය, රූපය නිරුද්ධ වනසුලු ය. එහි ලා තොපගේ ඡන්දය පහකටයුතු යැ, රාගය පහකටයුතු යැ, ඡන්දරාගය පහකටයුතු යි. වෙදනාව . . . සංඥාව . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤා නිරුද්ධ වනසුලු යැ. එහි ලා තොපගේ ඡන්දය පහකටයුතු යැ, රාගය පහකටයුතු යැ, ඡන්දරාගය පහකටයුතු යි. රාධිය, යමෙක් නිරුද්ධ වනසුලු නම් එහි ලා තොපගේ ඡන්දය පහකටයුතු යැ, රාගය පහකටයුතු යැ, ඡන්දරාගය පහකටයුතු යි.

තෙවෙනි ආයාචනා වර්ග යි

එහි උද්දනය :

මාර-මාරධම්ම, අනිච්ච-අනිච්චධම්ම, දුක්ඛ-දුක්ඛධම්ම, අනත්ත-අනත්තධම්ම, ඛයධම්ම, වයධම්ම, සමුදය ධම්ම හා නිරොධධම්ම යි සූත්‍ර දෙළොසෙකි.

4. උපනිසින්නවගෙනා

2. 4. 1.

මාර සුත්තං

194. සාවජ්ඣයං :

අථ බො අයස්මා භවො යෙන භගවා තෙනුපසඛකමි. උපසඛකමිනා භගවන්තං අභිවාදෙතා එකමන්තං නිසීදි, එකමන්තං නිසින්නං බො ආයස්මන්තං රුධං භගවා එතදවොච : යො බො රුධ, මාරෙ තත්ත තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො, රුගො පභාතබ්බො, ඡන්දරුගො පභාතබ්බො.

කො ච රුධ, මාරෙ : රූපං බො රුධ, මාරෙ, තත්ත තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො, රුගො පභාතබ්බො, ඡන්දරුගො පභාතබ්බො. වෙදනා -පෙ- සක්ඛාදා -පෙ- සඛිකාර -පෙ- වික්ඛාදාණං මාරෙ, තත්ත තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො, රුගො පභාතබ්බො, ඡන්දරුගො පභාතබ්බො. යො බො රුධ, මාරෙ, තත්ත තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො, රුගො පභාතබ්බො, ඡන්දරුගො පභාතබ්බොති.

2. 4. 2.

මාරධම්මෙ සුත්තං

195. සාවජ්ඣයං :

එකමන්තං නිසින්නං බො ආයස්මන්තං රුධං භගවා එතදවොච : යො බො රුධ, මාරධම්මො, තත්ත තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො, රුගො පභාතබ්බො, ඡන්දරුගො පභාතබ්බො.

කො ච රුධ, මාරධම්මො : රූපං බො රුධ මාරධම්මො, තත්ත තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො, රුගො පභාතබ්බො, ඡන්දරුගො පභාතබ්බො. වෙදනා -පෙ- සක්ඛාදා -පෙ- සඛිකාර -පෙ- වික්ඛාදාණං මාරධම්මො, තත්ත තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො, රුගො පභාතබ්බො, ඡන්දරුගො පභාතබ්බො. යො බො රුධ, මාරධම්මො, තත්ත තෙ ඡන්දෙ පභාතබ්බො, රුගො පභාතබ්බො, ඡන්දරුගො පභාතබ්බොති.

2. 4. 3.

අනිච්ච සුත්තං

196. සාවජ්ඣයං :

එකමන්තං නිසින්නං බො ආයස්මන්තං රුධං භගවා එතදවොච : යො බො රුධ, අනිච්චං තත්ත -පෙ- ඡන්දරුගො පභාතබ්බො.

4. උපනිශික්ෂන වර්ගය

2. 4. 1.

මාර සූත්‍රය

194. සැවැත්තුවර :

එ කල්හි ආයුෂ්මත් රාධ තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළඹීයහ. එළඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැද එකත්පස් ව හුන්හ. එකත්පස් ව හුන් ආයුෂ්මත් රාධ තෙරුන්ට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදළ සේක : රාධය, “ යමෙක් මාර නම් එහි ලා තොපගේ ඡන්දය පහකට යුතුයැ. රාගය පහකට යුතුයැ, ඡන්දරාගය පහකට යුතුයි.

රාධය, කීමෙක් මරු ද යත් : රාධය, රූපය මාර යැ. එහි ලා තොපගේ ඡන්දය පහකටයුතු ය. රාගය පහකටයුතු ය. ඡන්දරාගය පහකටයුතු යි. වෙදනාව . . . සංඥාව . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤාය මාර යැ. එහිලා තොපගේ ඡන්දය පහකටයුතු යැ. රාගය පහකටයුතු යැ, ඡන්දරාගය පහකටයුතු යි. රාධය යමෙක් මාර නම් එහිලා තොපගේ ඡන්දය පහකටයුතු යැ, රාගය පහකටයුතු යැ, ඡන්දරාගය පහකටයුතු ය”යි.

2. 4. 2.

මාරධම්ම සූත්‍රය

195. සැවැත්තුවර :

එකත්පස් ව හුන් ආයුෂ්මත් රාධ තෙරුන්ට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදළ සේක : රාධය, යමෙක් මාරධම්ම (මරණ ස්වභාව) නම් එහි ලා තොපගේ ඡන්දය පහකට යුතු යැ, රාගය, පහකටයුතු යැ, ඡන්දරාගය පහකටයුතු යි.

රාධ කීමෙක් මරණ ස්වභාව ද යත් : රාධය, රූපය මැරෙන සුලු යැ. එහි ලා තොපගේ ඡන්දය පහකටයුතු යැ, රාගය පහකටයුතු යැ, ඡන්දරාගය පහකටයුතු යි. වෙදනාව . . . සංඥාව . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤාය මැරෙනසුලු ය. එහි ලා තොපගේ ඡන්දය පහකට යුතු යැ, රාගය පහකට යුතු යැ, ඡන්දරාගය පහකට යුතු යි. රාධය යමෙක් මැරෙනසුලු නම් එහි ලා තොපගේ ඡන්දය පහකටයුතු යැ, රාගය පහකටයුතු යැ, ඡන්දරාගය පහකටයුතු යි.

2. 4. 3.

අනිච්ච සූත්‍රය

196. සැවැත්තුවර :

එකත්පස් ව හුන් ආයුෂ්මත් රාධ තෙරුන්ට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදළ සේක : රාධය යමෙක් අනිත්‍ය නම් එහි . . . ඡන්දරාගය පහකට යුත්තේ යි.

2. 4. 4.

අනිච්චමම සූතනං

197. සංවජ්ඣයං :

යො ඛො ඥානි අනිච්චමමො, තත්ත -පෙ- ඡන්දරුගො පභානබ්බොති.

2. 4. 5.

දුක්ඛ සූතනං

198. සංවජ්ඣයං :

යො ඛො රාගි දුක්ඛං, තත්ත -පෙ- ඡන්දරුගො පභානබ්බොති.

2. 4. 6.

දුක්ඛධමම සූතනං

199. සංවජ්ඣයං :

යො ඛො රුධි, දුක්ඛධමමො, තත්ත -පෙ- ඡන්දරුගො පභානබ්බොති.

2. 4. 7.

අනන්ත සූතනං

200. සංවජ්ඣයං :

යො ඛො රුධි, අනන්තං, තත්ත -පෙ- ඡන්දරුගො පභානබ්බොති.

2. 4. 8.

අනන්තධමම සූතනං

201. සංවජ්ඣයං :

යො ඛො රුධි, අනන්තධමමො, තත්ත -පෙ- ඡන්දරුගො පභානබ්බොති.

2. 4. 9.

බ්‍යයධමම සූතනං

202. සංවජ්ඣයං :

යො ඛො රුධි, බ්‍යයධමමො, තත්ත -පෙ- ඡන්දරුගො පභානබ්බොති.

2. 4. .4.

අනිච්චධම්ම සූත්‍රය

197. සැවැත්තුවර :

රාධිය යමෙක් අනිත්‍යාධර්ම නම් එහි . . . ඡන්දරාගය ප්‍රභාණ කටයුත්තේ යි.

2. 4. 5.

දුක්ඛ සූත්‍රය

198. සැවැත්තුවර :

රාධිය යමෙක් දුක් නම් එහි . . . ඡන්දරාගය පහකට යුතු යි.

2. 4. 6.

දුක්ඛධම්ම සූත්‍රය

199. සැවැත්තුවර :

රාධිය යමෙක් දුක්ඛධර්ම නම් එහි . . . ඡන්දරාගය පහකට යුතු යි.

2. 4. 7.

අනත්ත සූත්‍රය

200. සැවැත්තුවර :

රාධිය යමෙක් අනාත්ම නම් එහි . . . ඡන්දරාගය පහකට යුතු යි.

2. 4. 8.

අනත්තධම්ම සූත්‍රය

201. සැවැත්තුවර :

රාධිය, යමෙක් අනාත්මධර්ම නම් එහි . . . ඡන්දරාගය පහකට යුතු යි.

2. 4. 9.

බියධම්ම සූත්‍රය

202. සැවැත්තුවර :

රාධිය, යමෙක් ක්පයධර්ම නම් එහි . . . ඡන්දරාගය පහකට යුතු යි.

2. 4. 10.

වයධම්ම සූතං

203. සාවජ්ඣයං :

යො බො රුධි, වයධම්මො, තනු -පෙ- ඡන්දරුගො පභාතබ්බොති.

2. 4. 11.

සමුදයධම්ම සූතං

204. සාවජ්ඣයං :

යො බො රුධි, සමුදයධම්මො, තනු -පෙ- ඡන්දරුගො පභාතබ්බොති.

2. 4. 12.

නිරොධධම්ම සූතං

205. සාවජ්ඣයං :

යො බො රුධි, නිරොධධම්මො, තනු තෙ ඡන්දො පභාතබ්බො.
රුගො පභාතබ්බො, ඡන්දරුගො පභාතබ්බො

කො ච රුධි, නිරොධධම්මො : රූපං බො රුධි නිරොධධම්මො,
තනු තෙ ඡන්දො පභාතබ්බො, රුගො පභාතබ්බො, ඡන්දරුගො
පභාතබ්බො. වේදනා -පෙ- සක්කස්ස -පෙ- සංඛාර -පෙ- වික්කස්සං
නිරොධධම්මො, තනු තෙ ඡන්දො පභාතබ්බො, රුගො පභාතබ්බො,
ඡන්දරුගො පභාතබ්බො. යො බො රුධි, නිරොධධම්මො, තනු තෙ
ඡන්දො පභාතබ්බො, රුගො පභාතබ්බො, ඡන්දරුගො පභාතබ්බොති.

උපහිසින්නවග්ගො චතුස්සො

තනුද්දනං :

මාරෙ ච මාරධම්මො ච අනිච්චතපරෙ දූවෙ,
දුක්ඛෙ ච දූවෙ චූතතා අනතෙතන තපෙච ච,
බ්‍රහ්මසමුදයධම්මො නිරොධධම්මෙන ආදසාති.

(එවං මාරසුත්තානි විජාරෙතබ්බානි, එවං නිරොධධම්මෙන
ඡන්දිංසවේයාකරණානි. විජාරෙතබ්බානි. එවං රුධිසංයුතෙන පිණ්ඩිතෙ
චතුහවුති වේයාකරණානි භොතති.)

රාධිසංයුතං නිමිතං.

2. 4. 10.

වයධම්ම සූත්‍රය

203. සැවැත්තුවර :

රාධය, යමෙක් වායධර්ම නම් එහි . . . ඡන්දරාගය පහකට යුතු යි.

2. 4. 11.

සමුදයධම්ම සූත්‍රය

204. සැවැත්තුවර :

රාධය, යමෙක් සමුදයධර්ම නම් එහි . . . ඡන්දරාගය පහකට යුතු යි.

2. 4. 12.

නිරොධධම්ම සූත්‍රය

205. සැවැත්තුවර :

රාධය, යමෙක් නිරුද්ධ වනසුලු නම් එහි ලා නොපගේ ඡන්දය පහකට යුතු යැ, රාගය පහකට යුතු යැ, ඡන්දරාගය පහකට යුතු යි.

රාධය කීමෙක් නිරුද්ධ වනසුලු ද යත් : රාධය, රූපය නිරුද්ධ වනසුලු යැ. එහි ලා නොපගේ ඡන්දය පහකට යුතු යැ, රාගය පහකට යුතු යැ, ඡන්දරාගය පහකට යුතු යි. වේදනාව . . . සංඥාව . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤාන නිරුද්ධ වනසුලු ය. එහි ලා නොපගේ ඡන්දය පහකට යුතු යැ, රාගය පහකට යුතු යැ, ඡන්දරාගය පහකට යුතු යි. රාධය යමක් නිරුද්ධ වනසුලු නම් එහි ලා නොපගේ ඡන්දය පහකට යුතු යැ රාගය පහකට යුතු යැ ඡන්දරාගය පහකට යුතු ය යි.

සිවුවැනි උපනිසන්ත වර්ග යි.

එහි සූත්‍ර නාමාවලිය :

මාර සූත්‍රය ද, මාරධම්ම සූත්‍රය ද, අනිච්ච, අනිච්චධම්ම ය යි අනෙක් සූත්‍ර දෙකෙක් ද, දුක්ඛ, දුක්ඛධම්ම ය යි සූත්‍ර දෙකෙක් ද වදරන ලදහ. එසේ ම අනත්ත, අනත්තධම්මය යි සූත්‍ර දෙකෙකි. ධයධම්ම, වයධම්ම, සමුදය ධම්ම සූත්‍රයෝ ද වෙත්. (මෙසේ) නිරොධධම්ම සූත්‍රයෙන් සූත්‍ර දෙළයක් වේ.

(මෙසේ මාර සූත්‍ර විස්තර කටයුතු යි. මෙසේ නිරොධධම්ම සූත්‍රයෙන් සතිස් සූත්‍ර කෙතෙක් විස්තර කටයුත්තාහ. මෙසේ රාධ යංයුත්තය පිළි කළ කල්හි සුඤ්ඤ සූත්‍ර කෙතෙක් වෙත්.)

රාධසංයුක්තය නිමි.

3. දිවයිනෙහි සංස්කෘතිය

1. සෞභාග්‍යවත්තාවය

3. 1. 1.

වෘත්ත සාහිත්‍යය

206. සංවිධානය :

කියමිං නු බො හික්කවෙ, සති කිං උපාදය කිං අභිනිවිසා ඵලං
දිවසී උපපජ්ජති : “න වාතා වායනති, න නජජා සඤ්ඤාති, න
ගබ්භිනිසො විජායනති, න චන්ද්‍රිමසුරියා උදෙනති වා අපෙනති වා
ඵසිකට්ඨාසිට්ඨිතාති ?

භගවම්මුලකා නො භනෙත, ධම්මා -පෙ- භගවතො සුත්වා හික්කු
ධාරෙස්සනතිති.

රූපෙ බො හික්කවෙ, සති රූපං උපාදය රූපං අභිනිවිසා
ඵලං දිවසී උපපජ්ජති : ‘න වාතා වායනති, න නජජා සඤ්ඤාති,
න ගබ්භිනිසො විජායනති, න චන්ද්‍රිමසුරියා උදෙනති වා අපෙනති
වා ඵසිකට්ඨාසිට්ඨිතා’ති. වෙදනාය සති -පෙ- සඤ්ඤාය සති
-පෙ- සම්මාදර්ශන සති -පෙ- විඤ්ඤාණෙ සති විඤ්ඤාණං උපාදය
විඤ්ඤාණං අභිනිවිසා ඵලං දිවසී උපපජ්ජති : “න වාතා වායනති, න
නජජා සඤ්ඤාති, න ගබ්භිනිසො විජායනති, න චන්ද්‍රිමසුරියා උදෙනති
වා අපෙනති වා ඵසිකට්ඨාසිට්ඨිතා”ති.

තං කිං මඤ්ඤාථ හික්කවෙ, රූපං නිවමං වා අනිවමං වාති ?

අනිවමං භනෙත,

යමපනානිවමං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති ?

දුක්ඛං භනෙත,

යමපනානිවමං දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං අපි නු තං අනුපාදය ඵලං
දිවසී උපපජ්ජෙස්ස : “න වාතා වායනති, න නජජා සඤ්ඤාති, න
ගබ්භිනිසො විජායනති, න චන්ද්‍රිමසුරියා උදෙනති වා අපෙනති වා
ඵසිකට්ඨාසිට්ඨිතා”ති ?

නො භෙතං භනෙත,

වෙදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සම්මාදර්ශන -පෙ- විඤ්ඤාණං නිවමං වා,
අනිවමං වාති.

අනිවමං භනෙත,

3. දිට්ඨිසංයුතතය

1. සොතාපතති ට්ඨිය

3. 1. 1.

වාත සූත්‍රය

206. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, කුමක් ඇති කල්හි කුමක් නිසා කුලකට පිවිස මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදීද : “ වාතයෝ නො හමති, නදිහු ගලා නො බසිති, ගැබිනියෝ ප්‍රසව නො කෙරෙති, සඳහිරුහු උද නො වෙති නො ද බැසයෙනි (මෙ හැම) ඉන්ද්‍රිකිල සෙයින් සිටියාහු” දැයි ?

වහන්ස, දහම්හු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මුල් කොට ඇත්තාහ . . . භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙතින් අසා භික්ෂුහු ධරන්තාහ යි.

මහණෙනි, රූපය ඇති කල්හි රූපය නිසා රූපයට පිවිස “ වාතයෝ නො හමති, නදිහු නො ගලාබසිති, ගැබිනිහු ප්‍රසව නො කෙරෙති, සඳහිරුහු නො ද උදවෙති නො ද බැසයෙනි, (මෙ හැම) ඉන්ද්‍රිකිල සෙයින් සිටියාහු යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදීයි. වෙදනාව ඇති කල්හි . . . සංඥාව ඇති කල්හි . . . සංස්කාර ඇති කල්හි . . . විඤනය ඇති කල්හි විඤනය නිසා විඤනයට පිවිස “ වාතයෝ නො හමති, නදිහු ගලා නොබසිති, ගැබිනිහු ප්‍රසව නො කෙරෙති, සඳ හිරුහු නො ද උදවෙති නො ද බැසයෙනි, (මෙ හැම) ඉන්ද්‍රිකිලයක් සෙයින් සිටියාහු ” යි මෙ බඳු දෘෂ්ටියක් උපදී.

මහණෙනි, ඒ කීමැ යි හඟිවූ ද : රූපය නිත්‍ය හෝ වෙයි ද, අනිත්‍ය හෝ වේ ද ?

වහන්ස, අනිත්‍ය යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් එය දුක් හෝ වේ ද සුව හෝ වේ ද ?

වහන්ස, දුක් යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් දුක් නම් පෙරළෙන සැහැවි නම් එය ඇසිරි නො කොට “ වාතයෝ නො හමති, නදිහු නො ගලාබසිති, ගැබිනිහු ප්‍රසව නො කෙරෙති, සඳහිරුහු නො ද උද වෙති, නො ද බැස යෙනි, (මෙ හැම) ඉන්ද්‍රිකිල සෙයින් සිටියාහු ” යි මෙ බඳු දෘෂ්ටියක් උපදී ද ?

වහන්ස, කෙල නො වේ ම යැ.

වෙදනාව . . . සංඥාව . . . සංස්කාර . . . විඤනය නිත්‍ය හෝ වේ යි ද, අනිත්‍ය හෝ වේ ද ?

වහන්ස, අනිත්‍ය යැ.

යං පනානිච්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති ?

දුක්ඛං භනෙත,

යං පනානිච්චං දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං අපි නු තං අනුපාදය ඵලං දිට්ඨි උපපජ්ජෙය්‍ය : “න වාතා වායනති, න නජ්ජො සඤ්ඤති, න ගඛතිනියො විජ්ජයනති, න චූෂිමසුරියා උදෙනති වා අපෙනති වා ඵසිකඛ්ඤාසිට්ඨිතා”ති ?

නො භෙතං භනෙත,

යමපිදං දිට්ඨං, සුතං, මුතං, විඤ්ඤාතං, පත්තං, පරියෙසිතං, අනුච්චරිතං මනසා, තමපි තිච්චං වා අතිච්චං වාති ?

අතිච්චං භනෙත,

යං පනානිච්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති ?

දුක්ඛං භනෙත,

යං පනානිච්චං දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං අපි නු තං අනුපාදය ඵලං දිට්ඨි උපපජ්ජෙය්‍ය : “න වාතා වායනති, න නජ්ජො සඤ්ඤති, න ගඛතිනියො විජ්ජයනති, න චූෂිමසුරියා උදෙනති වා අපෙනති වා ඵසිකඛ්ඤාසිට්ඨිතා”ති ?

නො භෙතං භනෙත,

යතො බො භික්ඛවෙ, අරියසාවකස්ස ඉමෙසු¹ ඡත්ත ධානෙසු කඛ්ඛා පභිනා භොති, දුක්ඛෙ’පිස්ස කඛ්ඛා පභිනා භොති, දුක්ඛසමුදයෙ’පිස්ස කඛ්ඛා පභිනා භොති, දුක්ඛනිරෝධෙ’පිස්ස කඛ්ඛා පභිනා භොති, දුක්ඛනිරෝධශාමීතියා පටිපද්දය’පිස්ස කඛ්ඛා පභිනා භොති අයං වුච්චති භික්ඛවෙ, අරියසාවකො සොනාපනො අවිනිපාතධම්මො නියතො සමෙබ්බිපරායනො”ති.

3. 1. 2.

ඵතංමම සුතතං

207. සාවජ්ජියං :

කිසම් නු බො භික්ඛවෙ, සති කිං උපාදය කිං අභිනිවිස්ස ඵලං දිට්ඨි උපපජ්ජෙය්‍ය : “ඵතං මම, ඵසො’හමසම්, ඵසො මෙ අත්තා”ති.

භගවමුලුකා නො භනෙත, ධම්මා -පෙ- භගවතො සුත්වා භික්ඛු ධාරෙස්සන්තිති.

රූපෙ බො භික්ඛවෙ, සති රූපං උපාදය රූපං අභිනිවිස්ස ඵලං දිට්ඨි උපපජ්ජෙය්‍ය : “ඵතං මම, ඵසො’හමසම්, ඵසො මෙ අත්තා”ති. වේදනාය සති -පෙ- සඤ්ඤාය සති -පෙ- සඛ්ඛාරෙසු සති -පෙ- විඤ්ඤාණෙ සති විඤ්ඤාණං උපාදය විඤ්ඤාණං අභිනිවිස්ස ඵලං දිට්ඨි උපපජ්ජෙය්‍ය : “ඵතං මම, ඵසො’හමසම්, ඵසො මෙ අත්තා”ති.

1. “ඉමෙසුච්ච” - මජ්ඣං.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් එය දුක් හෝ වේ ද සුව හෝ වේ දැ යි ?

වහන්ස, දුක් යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් දුක් නම් පෙරලෙන යැහැටි නම් එය නො ඇසුරු කොට “වාතයෝ නො හටති ගඬිගාවෝ නො ගලාබසිති, ගැබ්නියෝ ප්‍රසව නො කෙරෙති, සඳහිරුහු නො ද උදාවෙති, නො ද පහ ව යෙන්, ඉන්ද්‍රිකිලයන් මෙන් සිටියාහු ”යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී ද ?

වහන්ස, තෙල නො වේ මැ යි.

මේ යමෙකුත් දක්නා ලද්දේ, අසන ලද්දේ, සුශ්‍රිතා රසවිඳිනා පහස්නා ලද්දේ, දන්නා ලද්දේ, පැමිණෙන ලද්දේ, සොයන ලද්දේ, සිතින් හැසිරෙන ලද්දේ වේ නම් එයත් නිත්‍ය හෝ වේ ද, අනිත්‍ය හෝ වේ ද ?

වහන්ස, අනිත්‍ය යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් එය දුක් හෝ වේ ද, සුව හෝ වේ ද ?

වහන්ස, දුක් යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් දුක් නම් වෙනස් වනසුලු නම් එය නො ඇසුරු කොට වාතයෝ නො හමති, ගඬිගාවෝ නො ගලාබසිති, ගැබ්නියෝ ප්‍රසව නො කෙරෙති, සඳහිරුහු නො ද උදාවෙති, නො ද පහවයෙති ඉන්ද්‍රිකිලයන් මෙන් නො සැලී සිටියාහු යි මේ බඳු දෘෂ්ටියක් උපදී ද ?

වහන්ස, තෙල නො වේ මැ යි.

මහණෙනි, යම් කලෙක ආර්යශ්‍රාවකහට මේ (දීට්ඨ සුත්‍ර මුත විඤ්ඤාන පත්තපටියෙහිත අනුවච්චිත යන) සතැන්හි සැක ප්‍රතිණ වූයේ වේ නම් දුක්ඛයෙහි ද ඔහට සැකය ප්‍රතිණ වූයේ වෙයි. දුක්ඛසමුදයෙහි ද ඔහට සැකය ප්‍රතිණ වූයේ වෙයි, දුක්ඛනිරෝධයෙහි ද ඔහට සැකය ප්‍රතිණ වූයේ වෙයි, දුක්ඛනිරෝධාගාමිනී පටිපදයෙහි ද ඔහට සැකය ප්‍රතිණ වූයේ වෙයි මහණෙනි, මේ ආර්යශ්‍රාවක අපායෙහි නො වැටෙනසුලු නියත වූ සම්බෝධිය පිහිට කොට ඇති සොනාපනත ය යි කියනු ලැබේ යි.

3. 1. 2.

එකං මම සූත්‍රය

207. සැවැත්කුවර :

මහණෙනි, කුමක් ඇති කල්හි කුමක් ඇසුරු කොට කුමකට පිවිස “ මේ මාගේ ය, මේ මම වෙමි. මේ මාගේ ආත්ම ය ” යි මෙ බඳු දෘෂ්ටියක් උපදී ද ? යි.

වහන්ස, දහම්හු භාග්‍යවත්හු මුල් කොට ඇතියහ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙතින් අසා භික්ෂුහු ධරන්තාහ යි.

මහණෙනි, රූපය ඇති කල්හි රූපය ඇසුරු කොට රූපයට පිවිස “ තෙල මාගේ යැ. තෙලෙ මම වෙමි, තෙල මාගේ ආත්ම ” යි මෙ බඳු දෘෂ්ටියක් උපදියි, වෙදනාව ඇති කල්හි . . . සංඥාව ඇති කල්හි . . . සංස්කාර ඇති කල්හි . . . විඤ්ඤාන ඇති කල්හි විඤ්ඤාන ඇසුරු කොට විඤ්ඤානට පිවිස තෙල මාගේ යැ, තෙලෙ මම වෙමි, තෙල මාගේ ආත්ම ” යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී.

තං කිං මඤ්ඤථ භික්ඛවෙ, රූපං නිවං වා අනිවං වාහි ?

අනිවං භනෙන,

යං පනානිවං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාහි ?

දුක්ඛං භනෙන,

යං පනානිවං දුක්ඛං විපරිතාමධම්මං අපි නු තං අනුපාදය ඵලං
දිට්ඨි උපපජ්ජයා : “ඵතං මම, ඵසොභමස්මි, ඵසො මෙ අත්තා”ති ?

නො භෙතං භනෙන,

වෙදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- විඤ්ඤාණං නිවං වා
අනිවං වාහි ?

අනිවං භනෙන,

යං පනානිවං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාහි ?

දුක්ඛං භනෙන,

යං පනානිවං දුක්ඛං විපරිතාමධම්මං අපි නු තං අනුපාදය ඵලං
දිට්ඨි උපපජ්ජයා : “ඵතං මම, ඵසොභමස්මි, ඵසො මෙ අත්තා”ති ?

නො භෙතං භනෙන,

යමපිදං දිට්ඨං සුභං මුතං, විඤ්ඤාණං, පත්තං පරියෙසිතං අනු-
විචරිතං මන්තං, තමපි නිවං වා අනිවං වාහි ?

අනිවං භනෙන,

යං පනානිවං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාහි ?

දුක්ඛං භනෙන,

යං පනානිවං දුක්ඛං විපරිතාමධම්මං අපි නු තං අනුපාදය ඵලං
දිට්ඨි උපපජ්ජයා : “ඵතං මම, ඵසොභමස්මි, ඵසො මෙ අත්තා”ති ?

නො භෙතං භනෙන,

යතො ඛො භික්ඛවෙ, අරියසාවකස්ස ඉමෙසු ජසු ධානෙසු කඛො
පභිනා භොති. දුක්ඛෙ’පිස්ස කඛො පභිනා භොති, දුක්ඛසමුදයෙ’පිස්ස
කඛො පභිනා භොති, දුක්ඛනිරෝධෙ’පිස්ස කඛො පභිනා භොති,
දුක්ඛනිරෝධගාමිනියා පටිපදායෙ’පිස්ස කඛො පභිනා භොති. අයං
වුච්චති භික්ඛවෙ, අරියසාවකො සොනාපනො අවිනිපානධම්මො,
නියතො සමෙධොතිපරයනොති.

3. 1. 3.

සොඅත්තා සුත්තං

208. සාවජ්ජියං :

කිසම්මි. නු ඛො භික්ඛවෙ, සති කිං උපාදය කිං අභිනිවිස්ස ඵලං
දිට්ඨි උපපජ්ජති. “සො අත්තා සො ලොකො සො පෙච්ච භවිස්සාමි,
නිච්චො ධුච්චො ආස්සතො අවිපරිතාමධම්මො”ති.

මහණෙනි, ඒ කිමැයි හඟිවූ ද, රූපය නිත්‍ය හෝ වේ ද ? අනිත්‍ය හෝ වේ ද ? යි.

වහන්ස, අනිත්‍ය යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් එය දුක් හෝ වේ ද ? සුව හෝ වේ ද ? යි.

වහන්ස, දුක් යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් දුක් නම් උපරලෝකසුද්ධ නම් එය නො ඇසුරු කොට තෙල මාගේ යැ, තෙල මම වෙමි, තෙල මාගේ ආත්ම ” යි මෙ බද්ධ දෘෂ්ටියක් උපදී ද යි ?

වහන්ස, තෙල නො වේ මැ යි,

වෙදනාව . . . සංඤ්ච . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤාය නිත්‍ය හෝ වේ ද ? අනිත්‍ය හෝ වේ ද යි ?

වහන්ස, අනිත්‍ය යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් එය දුක් හෝ වේ ද ? සුව හෝ වේ ද යි ?

වහන්ස, දුක් යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් දුක් නම් උපරලෝක සැහැටි නම් එය නො ඇසුරු කොට “ තෙල මාගේ යැ, තෙල මම වෙමි, තෙල මාගේ ආත්ම ” යි මෙබදු දෘෂ්ටියක් උපදී ද යි ?

වහන්ස, තෙල නො වේ මැ යි.

මෙ යමකුත් දක්නා ලද්දේ අසන ලද්දේ සුඤ්ඤා රස විද්‍යා පහස්නා ලද්දේ දන්තා ලද්දේ පැමිණෙන ලද්දේ සොයන ලද්දේ සිතින් හැසිරෙන ලද්දේ වේ නම් එයත් නිත්‍ය හෝ වේ ද, අනිත්‍ය හෝ වේ ද යි ?

වහන්ස, අනිත්‍ය යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් එය දුක් හෝ වේ ද, සුව හෝ වේ ද යි ?

වහන්ස, දුක් යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් දුක් නම් වෙනස් වනසුද්ධ නම් එය නො ඇසුරු කොට තෙල මාගේ යැ, තෙල මම වෙමි, තෙල මාගේ ආත්ම යි මෙ බද්ධ දෘෂ්ටියක් උපදී ද යි ?

වහන්ස, තෙල නො වේ මැ යි.

මහණෙනි, යම් කලෙක මේ (දිට්ඨාදි) සත්‍යත්ව අර්ථසවුහුගේ සැකය ප්‍රතිණ වූයේ නම් දුකෙහි ද ඔහුගේ සැකය ප්‍රතිණ වූයේ වෙයි. දුක්ඛ සමුදයෙහි ද ඔහුගේ සැකය ප්‍රතිණ වූයේ වෙයි, දුක්ඛ නිරොධයෙහි ද ඔහුගේ සැකය ප්‍රතිණ වූයේ වෙයි, දුක්ඛනිරොධගාමිනිපටිපදයෙහි ද ඔහුගේ සැකය ප්‍රතිණ වූයේ වෙයි. මහණෙනි, මේ ආර්යශ්‍රාවක සොනාපනත යැ, අපායෙහි නො වැටෙනසුද්ධ යැ, ගතිනියත යැ, සම්බොධිය පිහිට කොට ඇත්තේ ය යි කියනු ලැබේ යි.

3. 1. 3.

සො අත්තා සුත්තය

208. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, කුමක් ඇති කල්හි කුමක් නිසා කුමකට පිවිස මෙබදු දෘෂ්ටියක් පහළ වේ ද : “ ඒ මම ආත්මයෙමි, ඒ මම ලෝක වෙමි, ඒ මම පරප්‍රොට වන්නෙමි, නිත්‍යයෙමි, ධ්‍රැවයෙමි, ශාශ්වතයෙමි, නො පෙරළෙන සැහැටියෙමි යි ?

භගවම්මුලකා නො භනෙන, ධම්මා -පෙ- භගවතො සුඛා භික්ඛු
ධාරෙස්සන්තිති.

රූපෙ බො භික්ඛුවෙ, සති රූපං උපාදාය රූපං අභිනිවිස්සා එවං
දිට්ඨි උපපජ්ජති : “සො අනතා සො ලොකො සො පෙච්ච භවිස්සාමි,
නිච්චො ධුවො සස්සතො අවිපරිනාමධම්මො”ති. වෙදනාය සති -පෙ-
සක්ඛාදාය සති -පෙ- සබ්බාරෙසු සති -පෙ- වික්ඛාදායෙ සති වික්ඛාදායං
උපාදාය වික්ඛාදායං අභිනිවිස්සා එවං දිට්ඨි උපපජ්ජති : සො
අනතා සො ලොකො සො පෙච්ච භවිස්සාමි, නිච්චො ධුවො සස්සතො
අවිපරිනාමධම්මො”ති.

තං කිං මක්ඛාදාය භික්ඛුවෙ, රූපං නිච්චං වා අනිච්චං වාති?

අනිච්චං භනෙන,

යං පනානිච්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති?

දුක්ඛං භනෙන,

යං පනානිච්චං දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං අපි නු තං අනුපාදාය
එවං දිට්ඨි උපපජ්ජෙය්‍ය : “සො අනතා සො ලොකො සො පෙච්ච
භවිස්සාමි, නිච්චො ධුවො සස්සතො අවිපරිනාමධම්මො”ති?

නො භෙනං භනෙන,

වෙදනා -පෙ- සක්ඛාදාය -පෙ- සබ්බාරං -පෙ- වික්ඛාදායෙ නිච්චං වා
අනිච්චං වා’ති?

අනිච්චං භනෙන,

යං පනානිච්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති?

දුක්ඛං භනෙන,

යං පනානිච්චං දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං අපි නු තං අනුපාදාය
එවං දිට්ඨි උපපජ්ජෙය්‍ය : “සො අනතා සො ලොකො සො පෙච්ච
භවිස්සාමි, නිච්චො ධුවො සස්සතො අවිපරිනාමධම්මො”ති?

නො භෙනං භනෙන,

යම්පිදං දිට්ඨං සුතං ඉතං වික්ඛාදායං පනතං පරියෙසිතං අනුච්චරිතං
මනසා, තම්පි නිච්චං වා අනිච්චං වාති?

අනිච්චං භනෙන,

යං පනානිච්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති?

දුක්ඛං භනෙන,

යං පනානිච්චං දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං අපි නු තං අනුපාදාය එවං
දිට්ඨි උපපජ්ජෙය්‍ය : “සො අනතා සො ලොකො සො පෙච්ච භවිස්සාමි,
නිච්චො ධුවො සස්සතො අවිපරිනාමධම්මො”ති

නො භෙනං භනෙන,

වහන්ස, දහම්හු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මුල් කොට ඇතියහ. . . . භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙනින් අසා හික්කුහු ධරන්තාහ යි.

මහණෙනි, රූපය ඇති කල්හි රූපය නිසා රූපයට පිවිස මෙබඳු දෘෂ්ටියක් පහළ වෙයි : “ ඒ මම ආත්මයෙමි, ඒ මම ලොක වෙමි, ඒ මම පරලොව වන්නෙමි, නිත්‍යයෙමි, ධ්‍රැවයෙමි, ශාශ්වතයෙමි, නො පෙරළෙන සැහැවි. ඇත්තෙමි”යි වෙදනාව ඇතිකල . . . සංඥාව ඇති කල්හි . . . සංස්කාර ඇති කල්හි . . . විඤ්ඤා ඇති කල්හි විඤ්ඤා නිසා විඤ්ඤායට පිවිස මෙබඳු දෘෂ්ටියක් පහළ වෙයි : ඒ මම ආත්මයෙමි, ඒ මම ලොක වෙමි, ඒ මම පරලොව වන්නෙමි, නිත්‍යයෙමි, ධ්‍රැවයෙමි, ශාශ්වතයෙමි, නො පෙරළෙන සැහැවි ඇතියෙමි”යි.

මහණෙනි, එ කුමැයි හඟිවු ද, රූපය නිත්‍ය හෝ වෙයි ද, අනිත්‍ය හෝ වේ ද ?

වහන්ස, අනිත්‍ය යැ.

යමෙක් වූ කලි අනිත්‍ය ද එ දුක් හෝ වෙයි ද, සුව හෝ වේ ද ?

වහන්ස, දුක් යැ.

යමෙක් වූ කලි අනිත්‍යද, දුක්ද, පෙරළෙන සැහැවිද, එ ඇසිරි කොට මෙබඳු දෘෂ්ටියක් පහළ වේ ද : එ මම ආත්මයෙමි, එ මම ලොකය වෙමි, එ මම පරලොව වන්නෙමි, නිත්‍යයෙමි, ධ්‍රැවයෙමි, ශාශ්වතයෙමි, නො පෙරළෙන සැහැවි ඇතියෙමි”යි ?

වහන්ස, තෙල නො වේ මැ යි.

වෙදනාව, . . . සංඥාව . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤා නිත්‍ය හෝ වේ ද, අනිත්‍ය හෝ වේ දැ යි ?

වහන්ස, අනිත්‍ය යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් එය දුක් හෝ වේ ද සුව හෝ වේ දැ යි ?

වහන්ස, දුක් යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් දුක් නම් වෙනස් වනසුලු නම් එය නො ඇසුරු කොට “ඒ මම ආත්ම වෙමි, ඒ මම ලොක වෙමි, ඒ මම පරලොව වන්නෙමි, නිත්‍යයෙමි, ධ්‍රැවයෙමි ශාශ්වතයෙමි, නොවෙනස් වනසුල්ලෙමි”යි මෙ බඳු දෘෂ්ටියක් උපදී දැ යි ?

වහන්ස, තෙල නො වේ මැ යි.

මේ යමෙකුත් දක්නා ලද්දේ අසන ලද්දේ සුඤ්ඤා රස විඤ්ඤා පහස්නා ලද්දේ දන්තා ලද්දේ පැමිණෙන ලද්දේ සොයන ලද්දේ සිතින් හැසිරෙන ලද්දේ වේ නම් එ ද නිත්‍ය හෝ වේ ද, අනිත්‍ය හෝ වේ දැ යි.

වහන්ස, අනිත්‍ය යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් එය දුක් හෝ වේ ද, සුව හෝ වේ දැ යි ?

වහන්ස, දුක් යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් දුක් නම් වෙනස් වනසුලු නම් එය නො ඇසුරු කොට “ඒ මම ආත්ම වෙමි, ඒ මම ලොක වෙමි, ඒ මම පරලොව වන්නෙමි නිත්‍යයෙමි, ධ්‍රැවයෙමි, ශාශ්වතයෙමි, නො වෙනස් වනසුල්ලෙමි” යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී දැ යි,

වහන්ස, තෙල නො වේ මැ යි.

යනො බො භික්ඛවෙ, අරියසාවකස්ස ඉමෙසු ඡත්‍ර ධානෙසු කඛ්ඛා පභිනා හොති -පෙ- දුක්ඛනිර්දේශිතාමිනියා පටිපදාය'පිස්සා කඛ්ඛා පභිනා හොති අයං වුච්චති භික්ඛවෙ, අරියසාවකො සොකාපනො අවිනිපාතධම්මො නිගනො සම්මොඛිපරායනොති.

3. 1. 4.

නොවමෙසියා සුත්තං

209. සාවජජියං :

කිසම් නු බො භික්ඛවෙ, සති කිං උපාදාය කිං අභිනිවිස්සා එවං දිට්ඨි උපපජ්ජති : නො වස්සං නො ව මෙ සියා න භවිස්සාමි න මෙ භවිස්සාති',ති.

භගවම්මුලකා නො භනෙත ධම්මා -පෙ-.

රූපෙ බො භික්ඛවෙ, සති රූපං උපාදාය රූපං අභිනිවිස්සා එවං දිට්ඨි උපපජ්ජති : නො වස්සං නො ව මෙ සියා න භවිස්සාමි න මෙ භවිස්සාති. වේදනාය සති -පෙ- සංඝාදාය සති -පෙ- සංඝාදායෙසු සති -පෙ- විඤ්ඤාණෙ සති විඤ්ඤාණං උපාදාය විඤ්ඤාණං අභිනිවිස්සා එවං දිට්ඨි උපපජ්ජති : නො වස්සං නො ව මෙ සියා න භවිස්සාමි න මෙ භවිස්සාති.

තං කිං මඤ්ඤාඨ භික්ඛවෙ, රූපං නිච්චං වා අනිච්චං වාති ?

අනිච්චං භනෙත,

යං පනානිච්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති

දුක්ඛං භනෙත,

යං පනානිච්චං දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං අපි නු තං අනුපාදාය එවං දිට්ඨි උපපජ්ජියා : නො වස්සං නො ව මෙ සියා න භවිස්සාමි, න මෙ භවිස්සාති ?

නො භෙතං භනෙත,

වේදනා -පෙ- සංඝාදාය -පෙ- සංඝාදායෙසු -පෙ- විඤ්ඤාණං -පෙ- යමපිදං දිට්ඨිං සුඛං ඉතං විඤ්ඤාණං පනතං පරිගෙසිතං අනුච්චරිතං මනසා, තමපි නිච්චං වා අනිච්චං වාති ?

අනිච්චං භනෙත,

යං පනානිච්චං තං දුක්ඛං වා සුඛං වාති ?

දුක්ඛං භනෙත,

යං පනානිච්චං දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං අපි නු තං අනුපාදාය එවං දිට්ඨි උපපජ්ජියා නො වස්සං නො ව මෙ සියා, න භවිස්සාමි න මෙ භවිස්සාති ?

මහණෙනි, යම් කලෙක මේ සතැන්හි අරිසවුහුගේ සැකය ප්‍රතිණ වූයේ වේ නම් . . . දුක නැවැත්මට යන පිළිවෙතෙහි ද ඔහුගේ සැකය ප්‍රතිණ වූයේ වේ. මහණෙනි, ටෙ අරිසවු තෙමේ සොනාපනත යැ, අපායෙහි නො වැටෙනසුලු යැ, නියත යැ, සම්බෝධිය පිහිට කොට ඇතැ යි කියනු ලැබේ යි.

3. 1. 4.

කො ව මෙ සියා සූත්‍රය

209. සැවැත්තුචර :

මහණෙනි, කුමක් ඇති කල්හි කුමක් ඇසුරු කොට කුමකට පිවිස ඉදින් (මම්) නො වන්නෙමි නම් මට (පස්කඳෙක්) නො ද වන්නේ යැ. (මතු ද මම්) නො වන්නෙමි නම් (මතු ද) මට (පස්කඳෙක්) නො වන්නේ ය''යි මෙ බදු දෘෂ්ටියක් උපදී ද යි ?

වහන්ස, අපගේ දහම්හු හඟවත්හු මුල් කොට ඇතියහ. . . .

මහණෙනි, රූපය ඇති කල්හි රූපය ඇසුරු කොට රූපයට පිවිස ඉදින් (මම්) නො වන්නෙමි නම් මට (පස්කඳෙක්) නො ද වන්නේ යැ. (මතු ද මම්) නො වන්නෙමි නම් (මතු ද) මට (පස්කඳෙක්) නො වන්නේ ය යි මෙබදු දෘෂ්ටියක් උපදීයි. වෙදනාව ඇති කල්හි . . . සංඥාව ඇති කල්හි . . . සංස්කාර ඇති කල්හි . . . විඤ්ඤාය ඇති කල්හි විඤ්ඤාය ඇසුරු කොට විඤ්ඤායට පිවිස ඉදින් (මම්) නො වන්නෙමි නම් මට (පස්කඳෙක්) නො ද වන්නේ ය. (මතු ද මම්) නො වන්නෙමි නම් (මතු ද) මට (පස්කඳෙක්) නො වන්නේ ය යි මෙ බදු දෘෂ්ටියක් උපදී.

මහණෙනි, ඒ කීමැ යි හඟිවූ ද ? රූපය නිත්‍ය හෝ වේ ද, අනිත්‍ය හෝ වේ ද යි ?

වහන්ස, අනිත්‍ය යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් එය දුක් හෝ වේ ද, සුව හෝ වේ ද යි ?

වහන්ස දුක් යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් දුක් නම් වෙනස් වනසුලු නම් එය නො ඇසුරු කොට ඉදින් (මම්) නො වන්නෙමි නම් මට (පස්කඳෙක්) නො ද වන්නේ යැ. (මතු ද මම්) නො වන්නෙමි නම් (මතු ද) මට (පස්කඳෙක්) නො ද වන්නේ ය යි මෙ බදු දෘෂ්ටියක් උපදී ද යි ?

වහන්ස, තෙල නො වේ මැ යි.

වෙදනාව . . . සංඥාව . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤාය . . . මේ යටෙකුන් දක්නා ලද්දේ අසන ලද්දේ සුමුනා රස විදුනා පහස්නා ලද්දේ දන්තා ලද්දේ පැමිණෙන ලද්දේ සොයන ලද්දේ සිතින් හැසිරෙන ලද්දේ වේ නම් එයත් නිත්‍ය හෝ වේ ද, අනිත්‍ය හෝ වේ ද යි ?

වහන්ස අනිත්‍ය යැ.

යමෙක් වූ කලී අනිත්‍ය නම් එ දුක් හෝ වේ ද, සුව හෝ වේ ද යි ?

වහන්ස, දුක් යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් දුක් නම් පෙරළෙන සැහැවි නම් එය ඇසිරී කොට : ඉදින් (මම්) නො වන්නෙමි නම් මට (පස්කඳෙක්) නො ද වන්නේ යැ, මතු නො වන්නෙමි නම් මතුද (පස්කඳෙක්) නො ද වන්නේ යි මෙබදු දෘෂ්ටියක් උපදී ද යි ?

නො හෙතෙම භනෙන,

යනො බො භික්ඛවෙ, අරියසාවකස්ස ඉමෙසු ඡස්ස ථානෙසු කඛිං පභිනා හොති දුක්ඛපිස්ස කඛිං පභිනා හොති. -පෙ- “දුක්ඛ-නිරෝධගාමිනියා පටිපදායපිස්ස කඛිං පභිනා හොති. අයං වුවවති භික්ඛවෙ, අරියසාවකො සොනාපනො අවිනිපාතධම්මො නියනො සම්බොධිපරායනොති.

3. 1. 5.

නතට්ඨිනාසුනං

210. සංවජ්ඣයා :

කියමිං හු බො භික්ඛවෙ, සති කිං උපාදාය කිං අභිනිවිස්ස ඵලං දිට්ඨි උපපජ්ජති : “නඤ්ඤි දින්නං, නඤ්ඤි සිට්ඨං, නඤ්ඤි සුතං, නඤ්ඤි සුකට්ඨකකට්ඨානං කම්මානං ඵලං විපාකො, නඤ්ඤි අයං ලොකො, නඤ්ඤි පරෙලොකො, නඤ්ඤි මාතා, නඤ්ඤි පිතා, නඤ්ඤි සත්තා ඔපපාතිකා, නඤ්ඤි ලොකෙ සමණබ්‍රාහ්මණා සම්මග්ගතා සම්මාපටිපත්තා යෙ ඉමිඤ්ච ලොකං පරිඤ්ච ලොකං සයං අභිඤ්ඤා සම්මිකත්වා පච්චෙදෙනති. වාතුමමහා-භූතිකො අයං පුරිසො, යදා කාලං කරුනති, පථවි පථවිකායං අනුපෙති, අනුපගච්ඡති, අපො අපොකායං අනුපෙති අනුපගච්ඡති, තෙජෝ තෙජෝකායං අනුපෙති අනුපගච්ඡති, වායො වායොකායං අනුපෙති අනුපගච්ඡති, අකාසං ඉන්ද්‍රියානි සංකමනති, අසන්ධිපඤ්ඤාමා පුරිසො මතං ආදාය ගච්ඡනති, යාමි ආලාභනා පදානි පඤ්ඤායනති, කාපොතකානි අට්ඨිති භවනති, භස්මනතා¹ ආහුතියො, දහතුපඤ්ඤාතනමිදං දනං නාම. තෙසං තුවඡං මුසා විපපලාපො, යෙ කෙවි අත්තිකවාදො විදනති බාලෙ ච පණ්ඩිතෙ ච කායස්ස හෙදා උච්ඡිජ්ජනති විනස්සනති, න භොනති පරමමරණා”ති.

භගවම්බුලකා නො භනෙත, ධම්මා -පෙ-.

රූපෙ බො භික්ඛවෙ, සති රූපං උපාදාය රූපං අභිනිවිස්ස ඵලං දිට්ඨි උපපජ්ජති : “නඤ්ඤි දින්නං, නඤ්ඤි සිට්ඨං -පෙ- කායස්ස හෙදා උච්ඡිජ්ජනති, විනස්සනති, න භොනති පරමමරණා”ති. වේදනාය සති -පෙ- භඤ්ඤාය සති -පෙ- සංකාරෙසු සති -පෙ- විඤ්ඤාණෙ සති විඤ්ඤාණං උපාදාය විඤ්ඤාණං අභිනිවිස්ස ඵලං දිට්ඨි උපපජ්ජති : “නඤ්ඤි දින්නං, නඤ්ඤි සිට්ඨං -පෙ- කායස්ස හෙදා උච්ඡිජ්ජනති, විනස්සනති, න භොනති පරමමරණා”ති.

තං කිං මඤ්ඤං භික්ඛවෙ, රූපං නිවං වා අනිවං වාති ?

අනිවං භනෙත, -පෙ-

යං පනානිවං දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං අපි හු තං අනුපාදාය ඵලං දිට්ඨි උපපජ්ජෙය්‍ය : “නඤ්ඤි දින්නං නඤ්ඤි සිට්ඨං -පෙ- කායස්ස හෙදා උච්ඡිජ්ජනති, විනස්සනති, න භොනති පරමමරණා”ති.

1. භස්මනතා ආහුතියො - මජ්ඣ. සං.

වහන්ස, තෙල නො වේ මැ යි.

මහණෙනි, ආර්යශ්‍රාවකතට මෙ සතැන්හි සැකය ප්‍රතිණ වූයේ වේ ද, ඔහුට දුකෙහි ද සැකය ප්‍රතිණ වූයේ වේයි . . . දුක්බතිරොධගාමිනීපටිපදයෙහිද ඔහුට සැකය ප්‍රතිණ වූයේ වේයි. මහණෙනි, මේ ආර්යශ්‍රාවක සොනාපතන යැ, අපායෙහි නො හෙතසුලු යැ, ගතිනියන යැ, සම්බෝධිය පරායණ කොට ඇත්තේ වේ ය යි කියනු ලැබේ යි.

3. 1. 5.

නත්ථි දිත්ත සූත්‍රය

210. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, කුමක් ඇති කල්හි කුමක් ඇසුරු කොට කුමකට පිවිස දෙන ලද්දෙහි ඵල විපාක නැත. මහායාගයෙහි ඵල විපාක නැත. ප්‍රභේණක සත්කාරයෙහි ඵලවිපාක නැත. කුශලාකුශලකර්මයන්ගේ ඵලයෙක් විපාකයෙක් නැත. මෙ ලොවෙක් නැත. පරලොවෙක් නැත. මවක් නැත. (මවට කළ උපකාරයෙන් ඵලවිපාක නැත) පියෙක් නැත. පියාට කළ උපකාරයෙන් ඵලවිපාක නැත) ඔපපාතික (මැරෙන උපදින) සත්ත්වයෝ නැත. යම් කෙනෙක් මෙලොවත් පරලොවත් තුඩු වැනැවින් දන පසක් කොට ප්‍රකාශ කෙරෙත් නම් මනාව පිළිපත් වැනැවින් ගිය (අනුලොමප්‍රතිපද ප්‍රතිපත්ත ඵ බදු) මහණ බවුණෝ ලොව නැත. මෙ පූර්ව තෙට්ටු වාතුර්මහාභූතයන්ගෙන් හටගත්තේ යැ. යම් කලෙක කල්ලිය කෙරේ නම් (ඵ කල්හි) පස්වි ධාතුව පස්විධාතුව කරා යෙයි, පැමිණේ යි. ආපොධාතුව ආපොධාතුව කරා යෙයි, පැමිණෙයි, තෙජොධාතුව තෙජො ධාතුව කරා යෙයි, පැමිණෙයි, වායොධාතුව වායොධාතුව කරා යෙයි, පැමිණේ. ඉදුරෝ අභසට පැනගනිත්. මේ ඇද පස් වැනි කොට ඇති පුරුපයෝ මළ සිරුර ගෙන යෙත්. (ගුණාගුණ) පදයෝ සොහොන දක්වා පෙනෙත් ඇට පරෙව් පැහැවත් වේ. හොමදනයෝ අළු කෙළවර කොට ඇත්තෝ ය. මේ දනය නම් අඤ්ඤාත් විසින් පනවන ලද්දකි. යම් කිසි කෙනෙක් ආස්තියවාදය බෙණෙත් නම් එය ඔවුන්ගේ හිස් බොරු ප්‍රලාපයකි. බාලයෝත් පණ්ඩිතයෝත් කාබුත් මරණින් සිඳෙන්, වැනසෙත්, මරණින් මතු නො වෙතැ යි මෙ බදු දෘෂ්ටියක් උපදී ද යි ?

වහන්ස, අපගේ දහම්හු හඟවත්හු මුල් කොට ඇතියහ. . . .

මහණෙනි, රූපය ඇති කල්හි රූපය ඇසුරු කොට රූපයට පිවිස ‘දෙන ලද්දෙහි විපාක නැත. මහායාගයෙහි විපාක නැත. . . . කය බිඳීමෙන් සිඳෙන්, වැනසෙත්, මරණින් මතු නො වෙති යි මෙ බදු දෘෂ්ටියක් උපදීයි. වේදනාව ඇති කල්හි . . . සංඥාව ඇති කල්හි . . . සංස්කාර ඇති කල්හි . . . විඤ්ඤා ඇති කල්හි විඤ්ඤා ඇසුරු කොට විඤ්ඤායට පිවිස දෙන ලද්දෙහි විපාක නැත. මහායාගයෙහි විපාක නැත . . . කායභෙදයෙන් සිඳෙන්, වැනසෙත්, මරණින් මතු නො වෙති ” යි මෙබදු දෘෂ්ටියක් උපදී.

මහණෙනි, ඒ කිවැ”යි හඟිවු ද ? රූපය නිත්‍ය හෝ වේ ද ? අනිත්‍ය හෝ වේ ද යි ?

වහන්ස, අනිත්‍ය ය

යමෙක් අනිත්‍ය නම් දුක් නම් වෙනස් වනසුලු නම් එය නො ඇසුරු කොට “දෙන ලද්දෙහි ඵල විපාක නැත. මහායාගයෙහි ඵල විපාක නැත. . . . කය බිඳීමෙන් සිඳෙන්, වැනසෙත්, මරණින් මතු නො වෙති” යි මෙ බදු දෘෂ්ටියක් උපදී ද යි ?

නො හෙතෙම හනෙත.

වෙදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සංකාර -පෙ- විඤ්ඤාණං නිව්චං වා
අනිව්චං වා ති ?

අනිව්චං හනෙත,

“යං පනානිව්චං දුක්ඛං වා නං සුඛං වාති ?

දුක්ඛං හනෙත,

යං පනානිව්චං දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං අපි නු නං අනුපාදාය
ඵලං දිට්ඨි උපපජ්ජෙය්‍ය “නත්ති දින්නං නත්ති සිට්ඨං -පෙ- කායසං-
හෙද උච්ඡ්ඡන්ති, විනස්සන්ති, න භොනති පරමමරණං”ති ?

නො හෙතෙම හනෙත,

යමපිදං දිට්ඨං, සුඛං, මුත්තං, විඤ්ඤාණං, පඤ්ඤා, පරිඤ්ඤා,
අනුචිතරිතං මනසා, තමපි නිව්චං වා අනිව්චං වාති ?

අනිව්චං හනෙත, -පෙ-

දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං අපි නු නං අනුපාදාය ඵලං දිට්ඨි
උපපජ්ජෙය්‍ය : “නත්ති දින්නං, නත්ති සිට්ඨං, නත්ති හුත්තං, නත්ති
සුඛවිදුක්ඛකවානං කම්මානං ඵලං විපාකො, නත්ති අයං ලොකො, නත්ති
පරෙ ලොකො, නත්ති මානා, නත්ති පිනා, නත්ති සත්තා ඔපපාතිකා,
නත්ති ලොකෙ සමණ්ණාහමණා සමමග්ගතා සම්මාපටිපත්තා යෙ
ඉමඤ්ච ලොකං පරඤ්ච ලොකං සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්තා
පච්චෙදෙන්ති, වාතුමමහාභුතීකො අයං පුරිසො. යද කාලං කරුණි
පථවි පථවිකායං අනුපෙති අනුපගච්ඡති, ආපො ආපොකායං
අනුපෙති අනුපගච්ඡති, තෙජෝ තෙජෝකායං අනුපෙති අනුපගච්ඡති,
වායො වායොකායං අනුපෙති අනුපගච්ඡති, ආකාශං ඉන්ද්‍රියානි
සංකමන්ති, ආසද්දිපඤ්චමා පුරිසා මතං ආදාය ගච්ඡන්ති, යාව
ආලාභනා පදානි පඤ්ඤායන්ති, කාපොතකානි අට්ඨිති භවන්ති,
හස්සන්තා ආහුතිසො, දාතුපඤ්ඤාතනමිදං දානං නාම. තෙසං තුච්ඡං
මුත්තං විලාපො, යෙ කෙවි අත්තිකවාදං වදන්ති, ඛාලෙ ච පණ්ණිනෙ ච
කායසං හෙද උච්ඡ්ඡන්ති, විනස්සන්ති, න භොනති පරමමරණංති ?

නො හෙතෙම හනෙත,

යතො ඛො භික්ඛවෙ, අරියසාවකස්ස ඉමෙසු ඡස්ස ථාතෙසු කඛබා
පභිනා භොති, දුක්ඛෙ පිස්ස කඛබා පභිනා භොති -පෙ- දුක්ඛ-
නිරෝධගාමිනියං පටිපදායපිස්ස කඛබා පභිනා භොති. අයං වුච්චති
භික්ඛවෙ, අරියසාවකො සොවාපන්නො අවිනිපාතධම්මො නියතො,
සමුඛොතිපරයතොති.

වහන්ස, තෙල නො වේ ම යැ.

වෙදනාව . . . සංඥාව . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤාන නිත්‍ය හෝ වේ ද ? අනිත්‍ය හෝ වේ දැ යි ?

වහන්ස, අනිත්‍ය යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් එය දුක් හෝ වේ ද ? සුව හෝ වේ දැ යි ?

වහන්ස, දුක් යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් දුක් නම් වෙනස් වනසුලු නම් එය නො ඇසුරු කොට ‘දෙන ලද්දෙහි විපාක නැත. මහායාගයෙහි විපාක නැත . . . කය බිඳීමෙන් සිඳෙන්, වැනසෙන්, මරණින් මතු නො වෙති’යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදි දැ යි ?

වහන්ස, තෙල නො වේ ම ය.

මේ යමෙකුත් දක්නා ලද්දේ අයන ලද්දේ සුඤ්ඤාන රස විඤ්ඤාන පහස්නා ලද්දේ දන්නා ලද්දේ පැමිණෙන ලද්දේ සොයන ලද්දේ සිතින් හැසිරෙන ලද්දේ වේ නම් එයත් නිත්‍ය හෝ වේ ද ? අනිත්‍ය හෝ වේ දැ යි.

වහන්ස, අනිත්‍ය ය. . . .

දුක් නම් වෙනස්වන සුලු නම් එය නො ඇසුරු කොට දෙන ලද්දෙහි එල විපාක නැත. මහායාගයෙහි එල විපාක නැත. ප්‍රභේදානන්තරයෙහි එල විපාක නැත. කුලලාකුලල කර්මයන්ගේ එලයෙක් විපාකයෙක් නැත. වෙලොවෙක් නැත. පරලෙ වෙක් නැත. මවක් නැත. පියෙක් නැත. ඔපපාතික සත්ත්වයෝ නැත. යම් කෙනෙක් මෙලොවත් පරලෙ වත් තුමු මැනැවින් දැන පසක් කොට පවසත් නම් මනාව පිළිපත් මැනැවින් ගිය එබඳු මහණ බමුණෝ ලෙ.ව න ත. මේ පූර්ව තෙමේ සතර මහාභූතයන්ගෙන් හටගන්නේ ය. යම් කලෙක කල්පය කෙළේ නම් (එ කල්හි) පඨවිධාතුව පඨවිධාතුව කරා යෙයි, පැමිණේ. ආපොධාතුව ආපොධාතුව කරා යෙයි. පැමිණේ. තෙජොධාතුව තෙජොධාතුව කරා යෙයි, පැමිණේ. වායොධාතුව වායොධාතුව කරා යෙයි, පැමිණේ. ඉඳුරෝ අහසට පැන ගනිත්. මිනි ඇඳ පස්වැනි කොට ඇති පුරුපයෝ මළසිරුර ගෙන යෙත්. (ගුණාගුණ) පදයෝ සොහොන දක්වා පෙනෙත්. ඇට පරෙවිපැහැ වත් වේ. හොටයෝ අළු කෙළවර කොට ඇත්තහ. මේ දැන නම් මෝඩයන් විසින් පනවන ලද්දෙක. යම් කිසි කෙනෙක් ආස්තීය වාදය බෙණෙත් නම් එය ඔවුන්ගේ හිස් නන්දෙඩවිල්ලෙකි. බාලයෝත් පණ්ඩිතයෝත් කය බිඳීමෙන් සිඳෙන් වැනසෙන්, මරණින් මතු නො වෙති’යි මෙ බඳු දිවෙක් උපදනේ දැ යි ?

වහන්ස, තෙල නො වේ ම ය.

මහණෙනි, යම් කලෙක මේ සතැන්හි අරිසවුහුගේ සැකය ප්‍රතිණ වූයේ නම් දුකෙහි ද ඔහුගේ සැකය ප්‍රතිණ වූයේ වෙයි . . . දුක නැවැත්මට පමුණුවන පිළිවනෙහි ද ඔහුගේ සැකය ප්‍රතිණ වූයේ වේ. මහණෙනි, අපායෙහි නො වැටෙනසුලු නියත වූ සම්බෝධිය පිහිට කොට ඇති මේ අරිසවු තෙමේ සොනාපන්න ය යි කියනු ලැබේ යි.

3. 1. 6.

කරතො සුතනං

211. සාවජ්ඣයං :

කිංකරිං නු බො භික්ඛවෙ, සති කිං උපාදය කිං අභිනිවිස්ස ඵවං දිට්ඨි උපපජ්ජති : “කරතො කාරයතො¹ ජ්ඣතො ඡේදපයතො² පචතො පාචයතො³ සොචතො⁴ සොවාපයතො කිලමතො⁵ කිලමා-පයතො ඵඤ්ඤතො ඵඤ්ඤපයතො⁶ පාණමතිපාතයතො⁷ අදින්නං ආදියතො සත්ථං ජ්ඣතො නිලොපං ගරතො ඵකාගාරිකං කාරෙතො පරිපජෙතිට්ඨතො. පරදුරං ගච්ඡතො මුසා භණතො කරතො න කරියති පාපං,⁸ බුරපරියනෙනන වෙ⁹පි වනෙකන යො ඉමිස්සා පථවියා පාණෙ ඵකමංසඛිලං ඵකමංසපුඤ්ජං කරෙය්‍ය, නත්ති තතො නිදනං පාපං. නත්ති පාපස්ස ආගමො, දකඛිණ්ණෙට්ඨි ගඟ්භාය තීරං¹⁰ ගච්ඡෙය්‍ය ගනනො සානෙනො ජ්ඣතො, ඡේදපෙනො, පචෙනො, පාවෙනො නත්ති තතො නිදනං පාපං නත්ති පාපස්ස ආගමො, උත්තරෙට්ඨි ගඟ්භාය තීරං¹¹ ගච්ඡෙය්‍ය දදෙනො දූපෙනො, යජෙනො යාජෙනො,¹² නත්ති තතො නිදනං පුඤ්ඤං නත්ති පුඤ්ඤස්ස ආගමො, දනෙන දමෙන සංයමෙන සම්බවජෙජ්ජන¹³ නත්ති පුඤ්ඤං නත්ති පුඤ්ඤස්ස ආගමො”ති.

භගවම්මුලකා නො භනො, ඛම්මා -පෙ-

“රූපං බො භික්ඛවෙ, සති රූපං උපාදය රූපං අභිනිවිස්ස ඵවං දිට්ඨි උපපජ්ජති, “කරතො කාරයතො -පෙ- දනෙන දමෙන සංයමෙන සම්බවජෙජ්ජන¹⁴ නත්ති පුඤ්ඤං නත්ති පුඤ්ඤස්ස ආගමො”ති. වේදනාය සති -පෙ- සඤ්ඤාය සති -පෙ- සංඛාරෙසු සති -පෙ- විඤ්ඤාණෙ සති විඤ්ඤාණං උපාදය විඤ්ඤාණං අභිනිවිස්ස ඵවං දිට්ඨි උපපජ්ජති : “කරතො කාරයතො -පෙ- සම්බවජෙජ්ජන නත්ති පුඤ්ඤං නත්ති පුඤ්ඤස්ස ආගමො”ති.

“තං කිං මඤ්ඤථ භික්ඛවෙ, රූපං නිච්චං වා අනිච්චං වාති ?

අනිච්චං භනො -පෙ-

අපි නු තං අනුපාදය ඵවං දිට්ඨි උපපජ්ජෙය්‍ය, “කරතො කාරයතො -පෙ- නත්ති පුඤ්ඤං නත්ති පුඤ්ඤස්ස ආගමො”ති.

1. කාරෙතො කාරයතො - මජ්ඣං.
2. චදතො චදපයතො තං සභිතං. PTS.
3. පචාපයතො - මජ්ඣං.
4. සොචයතො - සිමු.
5. කිලමයතො - සිමු.
6. බනිතො බනිපයතො - සිමු.
7. කරතො න කරිස්‍යාතිපාපං සිමු, 1-2.
කාරෙතො නකමියති පාපං මජ්ඣං.
8. ගඟ්භාතීරං - සි 1.
9. යජාපෙනො - මජ්ඣං, ස්‍යා.
10. සම්බවාවෙන - සිමු.

3. 1. 6.

කරතො සුත්‍රය

211. සැවැත්නුවර :

මහණෙනි, කුමක් ඇති කල්හි කුමක් නිසා කුමකට පිවිස මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදීද ? (එනම් :) තමා ම කරන්නහුට මෙරමා ලවා කරවන්නහුට අනුන්ගේ අත්පා ආදිය සිදිනහුට සිදුවන්නහුට දඩුමුගුරු ආදියෙන් පෙළන්නහුට පෙළවන්නහුට මෙරමා තවන්නහුට තවවන්නහුට අනුන් වෙහෙසන්නහුට මෙරමා ලවා වෙහෙස කරවන්නහුට අනුන් කම්පිත කරන්නහුට කම්පිත කරවන්නහුට පරපණ නස්නහුට නස්වන්නහුට නොදුන් දෑ ගන්නහුට ගත්වන්නහුට ගෙවල් බිඳින්නහුට බිඳුවන්නහුට මහාවිලාප (සියල්ල පැහැර ගැනීම) කරන්නහුට එක්සෙයක් වටා සිට බඩු පැහැර ගන්නහුට මහ රැක සිට යනෙකුටත් බඩු පැහැර ගන්නහුට පරමුත් කරා යන්නහුට මුසා බණන්හුට (පවක් කරම් යන හැඟීමෙන්) කරන්නහුට පවා පවක් නො කෙරේ. (පවෙක් නැත.) ඉදින් යමෙක් කර වැනි නිම්මලඳු ඇති නොහොත් කරමුවහත් වැනි කෙළවර ඇති සකෙකින් මේ පොළවෙහි ප්‍රාණින් එක්මස් රැසක් එක්මස් පිඩක් කරන්නේ නම් ඒ හෙතෙයෙන් වන පවෙක් නැත, පවෙහි ඊමෙක් නැති. ඉදින් නසමින් නස්වමින් සිඳිමින් සිදුවමින් පෙළමින් පෙළවමින් දකුණු ගංඉවුරට ද යන්නේ නම් ඒ හෙතෙයෙන් පවෙක් නැත. පවෙහි ඊමෙක් නැති. ඉදින් දෙමින් දෙවමින් යාග කරමින් කරවමින් උතුරුගංතෙරට ද යන්නේ නම් ඒ හෙතෙයෙන් පිනෙක් නැත, පිනෙහි ඊමෙක් නැති. දනයෙන් ඉන්ද්‍රිය දමනයෙන් ශීලසංයමයෙන් සත්‍යවචනයෙන් පිනෙක් නැත. පිනෙහි ඊමෙක් නැති"යි කියා යි.

වහන්ස, අපගේ දහම්හු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මුල් කොට ඇතියහ . . .

මහණෙනි, රූපය ඇති කල්හි රූපය ඇසුරු කොට රූපයට පිවිස කරන්නහුට කරවන්නහුට . . . දනයෙන් ඉන්ද්‍රිය දමනයෙන් ශීලසංයමයෙන් සත්‍යවචනයෙන් පිනෙක් නැත. පිනෙහි ඊමෙක් නැති"යි මෙ බඳු දිට්‍රයෙක් උපදියි, වෙදනාව ඇති කල්හි . . . සංඥාව ඇති කල්හි . . . සංස්කාර ඇති කල්හි . . . විඤ්ඤා ඇති කල්හි විඤ්ඤා ඇසුරු කොට විඤ්ඤාට පිවිස කරන්නහුට කරවන්නහුට . . . යත්‍ය වචනයෙන් පිනෙක් නැත පිනෙහි ඊමෙක් නැති"යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී.

මහණෙනි, ඒ කීමැ"යි හඬවූ ද, රූපය නිත්‍ය හෝ වේ ද, අනිත්‍ය හෝ වේ දැ යි ?

වහන්ස, අනිත්‍ය යැ. . . .

එය නොඇසුරු කොට "කරන්නහුට කරවන්නහුට . . . පිනෙක් නැත. පිනෙහි ඊමෙක් නැතැ"යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී දැ යි ?

නො හෙතො හනො,

වෙදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- විඤ්ඤාණං -පෙ-
යමපිදං දිට්ඨං සුභං මුඛං විඤ්ඤානං පතනං පරියෙසිතං අනුච්චරිතං
මනසා තමපි නිව්චං වා අනිව්චං වා''හි ?

අනිව්චං හනො -පෙ-

යං පනානිව්චං දුක්ඛං විපරිනාමබ්බිමං අපි නු තං අනුපාදාය
ඵලං දිට්ඨි උපපජ්ජයා : “කරතො කාරයතො ඡිඤ්ඤාතො
ඡේදපයතො පචතො පාචයතො සොචතො සොචයතො කිලමතො
කිලමාපයතො ඵඤ්ඤාතො ඵඤ්ඤාපයතො පාණමතිපාතයතො අදින්නා
ආදිසතො සන්ධි ඡිඤ්ඤාතො තිලොපං හරතො ඵකාගාරිකං කරොතො
පරිපජෙති තිට්ඨතො පරදරං ගච්ඡතො මුසා හණතො, කරතො
න කරියති පාපං, බුරපරියනොන වෙපි වනෙකන යො ඉමිස්සා පඨවියා
පාණෙ ඵකමංසලො ඵකමංසපුඤ්ජං තරෙයා නඡ්ඡි තතො නිදනං
පාපං නඡ්ඡි පාපස්ස ආගමො, දක්ඛිණඤ්ඤාපි ගඛිතාය තීරං
ගච්ඡෙය්‍ය හනනො සාතෙනො ඡිඤ්ඤාතො ඡේදපෙනො පචතො
පාචෙනො නඡ්ඡි තතො නිදනං පාපං, නඡ්ඡි පාපස්ස ආගමො.
උතතරඤ්ඤාපි ගඛිතාය තීරං ගච්ඡෙය්‍ය දදනො දාපෙනො
යජනො යාජෙනො, නඡ්ඡි තතො නිදනං පුඤ්ඤං නඡ්ඡි
පුඤ්ඤස්ස ආගමො, දනෙන දමෙන සංයමෙන සච්චවජ්ජෙන නඡ්ඡි
පුඤ්ඤං නඡ්ඡි පුඤ්ඤස්ස ආගමො''හි ?

නො හෙතො හනො,

යතො බො භික්ඛවෙ, අරියසාවකස්ස ඉමෙසු ඡස්ස ථානෙසු කඛ්ඛා
පභිනා හොති, දුක්ඛෙපිස්ස කඛ්ඛා පභිනා හොති, දුක්ඛසමුදයෙපිස්ස
කඛ්ඛා පභිනා හොති දුක්ඛනිරෝධෙපිස්ස කඛ්ඛා පභිනා හොති. දුක්ඛ-
නිරෝධගාමිතියං පටිපදායෙපිස්ස කඛ්ඛා පභිනා හොති. අයං වුච්චති
භික්ඛවෙ, අරියසාවකො සොනාපනො අවිනිපාතබ්බමො, නියතො
සමොඛිපරායනොති.

3. 1. 7.

හෙතු සුත්තං

212. සාවජ්ඣයං :

කිසම් නු බො භික්ඛවෙ, සති කිං උපාදාය කිං අභිනිවිස්ස ඵලං
දිට්ඨි උපපජ්ජති? “නඡ්ඡි හෙතු නඡ්ඡි පච්චයො සත්තානං සඛික්ඛිලෙසාය,
අහෙතු අපච්චයා සත්තා සඛික්ඛිලිස්සනති, නඡ්ඡි හෙතු නඡ්ඡි පච්චයො
සත්තානං විසුද්ධියා, අහෙතු අපච්චයා සත්තා විසුජ්ජනති, නඡ්ඡි
බලං නඡ්ඡි විරියං¹ නඡ්ඡි පුරිසථාමො නඡ්ඡි පුරිසපරකකමො, සබ්බෙ
සත්තා සබ්බෙ පාණා සබ්බෙ භූතා සබ්බෙ ජීවා අවසා අබලා
අවිරියා,² නියති සඛිතතිභාවපරිනතා ඡසෙවවාහිජාතිසු සුබදුක්ඛං
පටියංවෙදෙනා''හි ?

හගච්චෙලකා නො හනො, බ්බමා -පෙ-

1. විරියං - මජ්ඣං.

2. අවිරියා - මජ්ඣං.

වහන්ස, තෙල නො වේ මැ යි.

වෙදනාව . . . සංඥාව . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤාය . . . මේ යමෙකුත් දක්නා ලද්දේ අසන ලද්දේ සුඛිනා රස විදුනා පහස්නා ලද්දේ දන්තා ලද්දේ පැමිණෙන ලද්දේ සොයන ලද්දේ සිතීන් හැසිරෙන ලද්දේ වේ නම් හෙ ද නිත්‍ය හෝ වේ ද ? අනිත්‍ය හෝ වේ ද යි ?

වහන්ස, අනිත්‍ය යැ . . .

යමෙක් අනිත්‍ය නම් දුක් නම් වෙනස් වනසුලු නම් එය නොඇසුරු කොට කරන්නහුට කරවන්නහුට සිද්ධින්නහුට සිදුවන්නහුට පෙළන්නහුට පෙළවන්නහුට මෙරමා කරවන්නහුට කරවන්නහුට ක්ලාන්ත වන්නහුට ක්ලාන්ත කරවන්නහුට කම්පිත කරවන්නහුට කම්පිත කරවන්නහුට පරපණ නසන්නහුට නස්වන්නහුට නුදුන් දේ ගන්නහුට ගන්වන්නහුට ගෘහස්ත්ති සිද්ධින්නහුට ගම් පහරන්නහුට එක්ගෙයක් පහරන්නහුට මං පැහැරීමෙහි යෙදී සිටින්නහුට පරඤ්ඤා කරා යන්නහුට ව්‍රිසා බණන්තහුට (පවක් කරම් හැඟීමෙන්) කරන්නහුට පවෙක් නො කෙරෙයි. (පවෙක් නැත). ඉදින් යමෙක් කරවැනි නිම්වළලු ඇති නොහොත් කරවුවහත් වැනි කෙළවර ඇති සකෙකින් මේ පොළොවෙහි ප්‍රාණින් එක්මස් රැසක් එක්මස් පිඩක් කරන්නේ නම් ඒ හෙතුයෙන් පටෙක් නැත. පවෙහි ඊමෙක් නැති. ඉදින් නසමින් නස්වමින් සිදිවින් සිදුවමින් පෙළමින් පෙළවමින් දකුණු ගංතෙරට ද යන්නේ නම් එ හෙතුයෙන් පටෙක් නැත. පවෙහි ඊමෙක් නැති. ඉදින් දෙමින් දෙවමින් යාග කරමින් කරවමින් උතුරු ගං තෙරට ද යන්නේ නම් ඒ හෙතුයෙන් පිනෙක් නැත. පිනෙහි ඊමෙක් නැති. දනයෙන් ඉන්ද්‍රියදමනයෙන් ශීලසංයමයෙන් සත්‍යවචනයෙන් පිනෙක් නැත. පිනෙහි ඊමෙක් නැතැ"යි මෙ බදු දෘෂ්ටියක් උපදනේ ද ? යි.

වහන්ස, තෙල නො වේ මැ යි.

මහණෙනි, යම් කලෙක මේ සකැන්ති ආයාච්ඡාවකගේ සැකය ප්‍රතීණ වූයේ නම් දුකෙහි ද ඔහුගේ සැකය ප්‍රතීණ වූයේ වෙයි, දුක්භට්ඨාන්තෙහි ද ඔහුගේ සැකය ප්‍රතීණ වූයේ වෙයි, දුක්තැවැත්මෙහි ද ඔහුගේ සැකය ප්‍රතීණ වූයේ වෙයි, දුක්තැවැත්මට යන පිළිවෙතෙහි ද ඔහුගේ සැකය ප්‍රතීණ වූයේ වේ. මහණෙනි මේ ආයාච්ඡාවක සොනාපනත යැ, අපායෙහි නො වැටෙන සහැවි යැ, ගතිනියත යැ සම්බොධිය පිහිට කොට ඇතැයි කියනු ලැබේ යි.

3. 1. 7.

හෙතු සූත්‍රය

212. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, කුමක් ඇති කල්හි කුමක් ඇසුරු කොට කුමකට පිවිස “යත්ත්වයන්ගේ කෙලෙසීමට හෙතුවෙක් නැත. ප්‍රත්‍යයෙක් නැති. හෙතු රහිත ව ප්‍රත්‍යය රහිත ව යත්ත්වයෝ කෙලෙසෙත්. යත්ත්වයන්ගේ විශුද්ධියට හෙතුවෙක් නැත, ප්‍රත්‍යයෙක් නැති. හෙතු රහිත ව ප්‍රත්‍යය රහිත ව යත්ත්වයෝ විශුද්ධි වෙත්. (තමා සුවපත් කරනුවට) බලයෙක් නැත, වියාරියෙක් නැත, පුරුෂ ශක්තියෙක් නැත, පුරුෂ පරාක්‍රමයෙක් නැති. සියලු යත්ත්වයෝ සියලු ප්‍රාණිහු සියලු භූතයෝ සියලු ජීවයෝ වශයෙහි නො පවත්නාහු බල නැත්තාහු වියාරි රහිත වුවාහු නියත වශයෙන් සංක්‍රමණ වශයෙන් හා ස්වභාව වශයෙන් නන්වැදෑරුම් බවට පැමිණියාහු සවැදෑරුම් (කෘෂ්ණ නිලාදි) අභිජාතීන්හි ම සුවදුක් විඳිති"යි මෙ බදු දෘෂ්ටියක් උපදි ද යි ?

වහන්ස, අපගේ දහම්හු හඟවන්නු මුල් කොට ඇති යහ . . .

රූපෙ බො භික්ඛවෙ, සති රූපං උපාදය රූපං අභිනිවිස්ස ඵවං දිට්ඨි උපපජ්ජති : “නත්ථි හෙතු නත්ථි පච්චයො සත්තානං සංඛක්ඛ්‍යෙසාය -පෙ- ඡසෙවවාහිජාතිසු සුඛදුක්ඛං පටිසංවෙදෙනති”ති. වෙදනාය සති -පෙ- සංඝාය සති -පෙ- සංඛාරෙසු සති -පෙ- විඤ්ඤාණෙ සති විඤ්ඤාණං උපාදය විඤ්ඤාණං අභිනිවිස්ස ඵවං දිට්ඨි උපපජ්ජති : “නත්ථි හෙතු නත්ථි පච්චයො සත්තානං සංඛක්ඛ්‍යෙසාය -පෙ- ඡසෙවවාහි-ජාතිසු සුඛදුක්ඛං පටිසංවෙදෙනති”ති.

තං කිං මඤ්ඤාථ භික්ඛවෙ, රූපං නිව්චං වා අනිව්චං වාති?

අනිව්චං භනෙත, -පෙ-

යං පනානිව්චං දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං අපි නු තං අනුපාදය ඵවං දිට්ඨි උපපජ්ජෙය්‍ය : “නත්ථි හෙතු නත්ථි පච්චයො සත්තානං සංඛක්ඛ්‍යෙසාය -පෙ- ඡසෙවවාහිජාතිසු සුඛදුක්ඛං පටිසංවෙදෙනති”ති.

තො භෙනං භනෙත,

“වෙදනා -පෙ- සංඝාය -පෙ- සංඛාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං -පෙ- “යම්පිදං දිට්ඨං සුභං මුභං විඤ්ඤානං පත්තං පරියෙසිතං අනුච්චරිතං මනසා, තම්පි නිව්චං වා අනිව්චං වා”ති?

අනිව්චං භනෙත -පෙ-

යං පනානිව්චං දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං අපි නු තං අනුපාදය ඵවං දිට්ඨි උපපජ්ජෙය්‍ය? “නත්ථි හෙතු නත්ථි පච්චයො සත්තානං සංඛක්ඛ්‍යෙසාය, අහෙතු අපපච්චයා සත්තා සංඛක්ඛ්‍යෙසානි, නත්ථි හෙතු නත්ථි පච්චයො සත්තානං විසුද්ධියා, අහෙතු අපපච්චයා සත්තා විසුද්ධිනාති, නත්ථි බලං නත්ථි විරියං නත්ථි පුරිසථාමො නත්ථි පුරිස-පරක්කමො, සබ්බෙ සත්තා සබ්බෙ පාණා සබ්බෙ භූතා සබ්බෙ ජීවා අවසා අබලා අවිරියා, නියතිසංඛතභාවපරිනතා ඡසෙවවාහිජාතිසු සුඛදුක්ඛං පටිසංවෙදෙනති”ති?

තො භෙනං භනෙත.

යතො බො භික්ඛවෙ, අරියසාවකස්ස ඉමෙසු ඡස්ස ථානෙසු කඛ්‍යා පභිනා භොති, දුක්ඛෙ‘පිස්ස කඛ්‍යා පභිනා භොති -පෙ- දුක්ඛනිරෝධ-ශාමිතියා පටිපදාය‘පිස්ස කඛ්‍යා පභිනා භොති. අයං වූච්චති භික්ඛවෙ, අරියසාවකො සොනාපනො අමිනිපාතධම්මො නියතො සංඛොධානි-පරායනොති.

3. 1. 8.

මහාදිට්ඨි සුත්තං.

213. සාවජ්ජියං :

කිසම්මි නු බො භික්ඛවෙ, සති කිං උපාදය කිං අභිනිවිස්ස ඵවං දිට්ඨි උපපජ්ජති? සත්තම්මෙ කායා අකථා අකථිව්වා අනිමිතා, අනිමානා¹ වඤ්ඤා කුට්ඨා ඵසිකථාසිට්ඨිනා, තෙ හ ඉඤ්ඤානති හ විපරිනමනති හ අඤ්ඤාමඤ්ඤා බ්‍යාබාධෙනති, නාලං අඤ්ඤාමඤ්ඤාස්ස සුඛාය වා දුක්ඛාය වා, සුඛදුක්ඛාය වා :

1. “අනිමිතව්වා” - ස්‍යා. “අනිමිතබ්බා තිපිපාඨො” සං - අ :

මහණෙනි, රූපය ඇති කල්හි රූපය අසුරු කොට රූපයට පිවිස “සත්ත්වයන්ගේ කෙලෙසීමට හේතුවෙක් නැත. ප්‍රත්‍යයෙක් නැති . . . සවැදැරුම් අභිජාතීන්හි ම සුවදුක් විඳිති”යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදිමි. වෙදනාව ඇති කල්හි . . . සංඥාව ඇති කල්හි . . . සංස්කාර ඇති කල්හි . . . විඤ්ඤා ඇති කල්හි විඤ්ඤා අසුරු කොට විඤ්ඤායට පිවිස “සත්ත්වයන්ගේ කෙලෙසීමට හේතුවෙක් නැත, ප්‍රත්‍යයෙක් නැත. . . . සවැදැරුම් අභිජාතීන්හි ම සුවදුක් විඳිති”යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදි.

මහණෙනි, ඒ “කිමැ”යි හඟිවූ ද ? රූපය නිත්‍ය හෝ වේ ද අනිත්‍ය හෝ වේ ද ? යි

වහන්ස, අනිත්‍ය යැ . . .

යමෙක් අනිත්‍ය නම් දුක් නම් වෙනස් වනසුලු නම් එය නොඇසුරු කොට සත්ත්වයන්ගේ කෙලෙසීමට “හේතුවෙක් නැත, ප්‍රත්‍යයෙක් නැත. . . . භ්‍යාසිජාතීන්හි ම සුවදුක් විඳිති”යි මෙ බඳු දෘෂ්ටියක් උපදි ද යි ?”

වහන්ස, තෙල නො වේ මැ යි.

වෙදනාව . . . සංඥාව . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤා . . . මේ යමෙකුත් දක්නා ලද්දේ අසන ලද්දේ සුඛිනා රස විදුනා පහස්නා ලද්දේ දත්තා ලද්දේ පැමිණෙන ලද්දේ සොයන ලද්දේ සිතීන් හැසිරෙන ලද්දේ වේ නම් හෙ ද නිත්‍ය හෝ වේ ද, අනිත්‍ය හෝ වේ ද යි ?

වහන්ස, අනිත්‍ය යැ . . .

යමෙක් දුක් නම් වෙනස් වනසුලු නම් එය නො ඇසුරු කොට සත්ත්වයන්ගේ කෙලෙසීමට හේතුවෙක් නැත, ප්‍රත්‍යයෙක් නැති. හේතු රහිත ව, ප්‍රත්‍යය රහිත ව සත්ත්වයෝ කෙලෙසෙති. සත්ත්වයන්ගේ විගුද්ධියට හේතුවෙක් නැත, ප්‍රත්‍යයෙක් නැති, හේතුරහිත ව ප්‍රත්‍යය රහිත ව සත්ත්වයෝ විගුද්ධ වෙත්. බලයෙක් නැත, වියායෙක් නැත, පුරුෂශක්තියෙක් නැත, පුරුෂපරාක්‍රමයෙක් නැති. සියලු සත්ත්වයෝ සියලු ප්‍රාණිහු සියලු භූතයෝ සියලු ජීවයෝ වශයෙනි නො පවත්නාහු බලරහිත වූවාහු වියා නැත්තාහු නියත වශයෙන් සංක්‍රමණ වශයෙන් හා ස්වභාව වශයෙන් නත්වැදැරුම් බවට පැමිණියාහු පඬුභිජාතීන්හි ම සුවදුක් විඳිති”යි මෙ බඳු දෘෂ්ටියක් උපදි ද යි ?

වහන්ස, තෙල නො වේ මැ යි.

මහණෙනි, යම් කලෙක මේ සත්‍යත්ව අර්ථවත්තයේ සැකය ප්‍රතික්ෂේප වූයේ වේ නම් දුක්ඛ යෙහි ද ඔහුගේ සැකය ප්‍රතික්ෂේප වූයේ වෙයි . . . දුක්ඛනිරෝධගාමිනිපටිපදයෙහි ද ඔහුගේ සැකය ප්‍රතික්ෂේප වූයේ වේ. මහණෙනි, අපායෙහි නො වැටෙනසුලු නියත වූ සම්බොධිය පිහිටි කොට ඇති මේ අර්ථවත්තයෙහි සෞභාෂණික යි කියනු ලැබේ යි.

3. 1. 8.

මහාදිට්ඨි සූත්‍රය

213. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, කුමක් ඇති කල්හි කුමක් නිසා මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදි ද ? කිසිවකු විසින් නො කරන ලද, නො කළ විධාන ඇති, ඉදුබෙලෙකුද නො මැවුණු, අත් කිසි ලෙසෙකිනිදු නො මවන ලද, වඳ වූ (කිසිවක් නො උපදවන), පර්වතකුටයක් සේ ස්ථිර (පරිනාම රහිත) ඉන්ද්‍රකීලයක් සෙයින් නො සැලී සිටිනා, මේ සත්කාය (සමුහ) කෙනෙක් වෙති. ඔහු නො සැලෙති, නො පෙරළෙති, උනුනට බාධක නො වෙති, උනුනට සුව පිණිස හෝ දුක් පිණිස හෝ සුව දුක් දෙක ම පිණිස හෝ නො වෙත්.

කතමෙ සත්ත : පඨවිකායො ආපොකායො තෙජෝකායො වායොකායො සුඛෙ දුක්ඛෙ ජීවෙ. සත්තමෙ කායා අකථා අකථවිධා අනිමිතා අනිමිතා ව්‍යාධිකා කුට්ඨා ඵසිකට්ඨාසිට්ඨිතා, තෙ න ඉඤ්ජනති න විපරිනමනති න අඤ්ඤමඤ්ඤං බ්‍යාබාධෙනති¹ නාලං අඤ්ඤමඤ්ඤස්ස සුඛාය වා දුක්ඛාය වා සුඛදුක්ඛාය වා. යො'පි තිණ්ණෙන සන්තෙහ සිසං ජීනුති න කොචි කඤ්ච ජීවිතා වොරොපෙති, සත්තත්තං තෙව කායානමිත්තරෙන සත්ථං විවරමනුපවිසති.

වුද්දස බො පන ඉමානි යොනිපමුඛසත්තසහස්සානි සට්ඨි ව සත්තානි ඡ ව සත්තානි පඤ්ච ව කමමුතො, සත්තානි ව පඤ්ච ව කමමානි, තිණ්ණි ව කමමානි, කමෙව ව අසිසිකමෙව ව ආට්ඨිපට්ඨපද ආට්ඨානතරකපා ඡලුභිජාතියො අට්ඨ පුරිසභූමියො ඵකුනපඤ්ඤස ආජීවසතෙ ඵකුන-පඤ්ඤස පරිබ්බාජකසතෙ ඵකුනපඤ්ඤස නාගාවාසසතෙ² විසෙ ඉන්ද්‍රියසතෙ තිංසෙ නිරයසතෙ ඡතතිංස රජොධාතුයො සත්ත සඤ්ඤාගභා සත්ත අසඤ්ඤාගභා සත්තතිගණ්ඨිගභා සත්ත දිබ්බා සත්ත මානුසා සත්ත පිසාවා³ සත්ත සරා සත්ත පට්ඨවා⁴ සත්ත ව පට්ඨිගසත්තානි සත්ත පපාතා සත්ත ව පපාතසත්තානි සත්ත සුපිතා සත්ත ව සුපිතසත්තානි වුලාසිති මහාකප්පනො⁵ සත්තසහස්සානි යාති⁶ බාලෙ ව පණ්ණිතෙ ව සක්ඛාචිතා සංසරිතා දුක්ඛස්සත්තං කරියසන්ති.

තත්ථ නන්ති : “ඉමිනාහං සිලෙන වා චතෙන වා තපෙන වා බ්‍රහ්මචරියෙන වා අපරිපකකං වා කමමං පරිපාචෙස්සාමි පරිපකකං වා කමමං පුස්ස පුස්ස බ්‍යන්තිකරියාමි”ති හෙවං නන්ති දෙණ්ණිතෙ සුඛදුක්ඛෙ. පරියන්තකාටෙ ‘සංසාරෙ. නන්ති භාගනවසිසතෙ. නන්ති උකකාසාවකංසෙ. සෙය්‍යථාපි නාම සුත්තගුලෙ බිතෙන නිබ්බෙදිත-මානමෙව පලෙති, ඵවමෙව බාලෙ ව පණ්ණිතෙ ව නිබ්බෙදිතමානා සුඛදුක්ඛං පලෙන්නති.

භගවංමුලකා නො භනෙත්ථ, ඛමමා -පෙ-.

රූපෙ බො භික්ඛවෙ, සති රූපං උපාදය රූපං අභිනිවිස්ස ඵවං. දිට්ඨි උපපජ්ජති : “සත්තමෙ කායා අකථා අකථවිධා -පෙ- සුඛදුක්ඛං පලෙන්නති”ති. වෙදනාය සති -පෙ- සඤ්ඤාය සති -පෙ- සඛායරෙසු සති -පෙ- විඤ්ඤාණෙ සති විඤ්ඤාණං උපාදය විඤ්ඤාණං අභිනිවිස්ස ඵවං. දිට්ඨි උපපජ්ජති : “සත්තමෙ කායා අකථා අකථවිධා -පෙ- සුඛදුක්ඛං පලෙන්නති”ති.

තං කිං මඤ්ඤථ භික්ඛවෙ, රූපං නිවමං වා අනිවමං වාති ?

අනිවමං භනෙත්ථ, -පෙ-

1. “බ්‍යාබාධෙනති” - ස්‍යා.
2. “නාගවාසසතෙ” - මජ්ඣං. ස්‍යා.
3. පෙසාවා - සිමු, මජ්ඣං.
4. පට්ඨවා - මජ්ඣං, ස්‍යා.
පට්ඨවා - සිමු. සි 1. පට්ඨවා - දිශනිකාය
5. “මහාකප්පනො” - ස්‍යා, මජ්ඣං.
6. “යාති” උභයං - සි 1, 2.
7. “කතෙ” = ස්‍යා, මජ්ඣං.

කවර සතෙකු යත් : පඨවිකාය, ආපොකාය, තෙජොකාය, වායොකාය, සුඛ, දුක්ඛ හා සන්වන ජීව යන යන යි. මේ සත්තකායයෝ නො කරන ලදහ, නො කළ විධාන ඇතියහ. නො මැවුණහ නො මවන ලදහ, පර්වත කුටයක් සෙයින් සිටියහ, ඉන්ද්‍රකිලයක් සෙයින් තිරව සිටුනාහ. උහු තුමු නො සැලෙති, නොම පෙරළෙති, ඔවුනොවුන් නො පෙළෙති, උනුනට සුව පිණිස වේවයි දුක් පිණිස වේවයි සුව-දුක් පිණිස වේව යි නො ද පොහොසත් වෙත්. යමෙක් තියුණු සැතින් (යමකුගේ) ගිස සිඳුනේ නමුදු කිසිවෙක් කිසිවකු දිවියෙන් තොර නො කරයි. වැළිදු සත්තකාය අතරින් සැක විවරයට වැදගති.

මේ ප්‍රමුඛ යොනි තුද්ධ සිය දහසෙක් වෙයි, අන්‍යා වූද යොනි සදහසෙක්ද සසියෙක්ද වේ. කර්ම පන්සියයෙක්ද (අත්සැටියකින්) කර්මපසෙක්ද (කාය-වාග් නම් වූ) පූර්ණ කර්ම ද (මන:කර්ම නම් වූ) අර්ධකර්ම ද වේ. ප්‍රතිපත් දෙසැටෙකැ, අතුරුකප් දෙසැටෙකැ, (කණ්භාහිජාති ආදී) අභිජාති සයෙකැ, (මන්දභූමි ආදී) පුරුෂ භූමි අටෙකැ, ආජීවවෘත්ති එකුත්පනස් සියයෙකැ, පිරිවැජි පැවිදි එකුත්පනස් සියයෙකැ, නාමධූලු එකුත්පනස් සියයෙකැ, ඉන්ද්‍රියයෝ එක්සිය විස්සෙකැ, නිරය එක්සිය තියෙකැ, රජොධාතු සතිසෙකැ, සංඥිගර්භ සතෙකැ, අසංඥිගර්භ සතෙකැ, නිර්ග්‍රන්ථගර්භ සතෙකැ, දෙවගර්භ සතෙකැ, මනුෂ්‍යගර්භ සතෙකැ, පිසාවජාති සතෙකැ මහවිල් සතෙකැ, මහගැට සතෙකැ, කුඩාගැට සත්සියයෙකැ, ප්‍රපාත සතෙකැ, කුඩා ප්‍රපාත සත්සියයෙකැ, මහසිහින සතෙකැ, කුඩා සිහින සත්සියයෙකැ, බාලයෝ ද පණ්ඩිතයෝ ද (සසර) දුටු හැවිද දුක් කෙළවර කෙරෙත් නම් එබඳු කල්ප සුවාසු ලක්ෂයෙකි.

එහි “ මම මේ ශීලයෙන් හෝ චුතයෙන් හෝ තපසින් හෝ බ්‍රහ්මරින් හෝ නොමුහුකළ කර්මය මුහුකුරු වන්නෙමි යි කියා හෝ මුහුකළ කර්මය වීද වීද කෙළවර කරන්නෙමි යි කියා හෝ මෙසේ කළයුත්තෙක් නැති. ද්‍රෝණයෙන් මැන ප්‍රමාණ කරන ලද සෙයින් සුව දුක් (කියන ලද කාලය තුළ) කෙළවර කරන ලද වෙයි. සසර පිරිහීමෙක් වැඩීමෙක් නැත, නැගීමෙක් බැසීමෙක් නැති. යම් සේ දමා දු හු වටෙක් ලිහෙමින් දිග ඇති පමණක් ම යේ ද, එසෙයින් ම බාලයෝ ද පණ්ඩිතයෝ ද (කාල වශයෙන් යෙමින්) සුවදුක් විඳිනාහ” යි. (මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී ද ?)

වහන්ස, අපගේ දහම්හු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මුල් කොට ඇතියහ. . . .

මහණෙනි, රූපය ඇති කල්හි රූපය ඇසුරු කොට රූපයට පිවිස නොකළ නොකරන ලද නොකළ විධාන ඇති මේ සත්තකායයෝ වෙති . . . සුවදුක් විඳිනාහ” යි. මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදීයි. වෙදනාව ඇති කල්හි . . . සංඥාව ඇති කල්හි . . . සංස්කාර ඇති කල්හි . . . විඤ්ඤා ඇති කල්හි විඤ්ඤා ඇසුරු කොට විඤ්ඤායට පිවිස නොකළ, නොකළ විධාන ඇති මේ සත්තකායයෝ වෙයි . . . සුවදුක් විඳිනාහ” යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී.

මහණෙනි, ඒ කීමැයි හඟිවූ ද, රූපය නිත්‍ය ද හෝ අනිත්‍ය ද හෝ යි ?

වහන්ස, අනිත්‍ය යැ. . . .

යං පනානිච්චං දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං අපි නු තං අනුපාදාය ඵලං දිට්ඨි උපපජ්ජෙය්‍ය : “සත්තීමේ කායං අකථා අකථවිධා අනිමිතා අනිමානා වඤ්ඤා කුට්ටඨා ඵසිකට්ඨාසිට්ඨිනා, තෙ න ඉඤ්ජන්ති, න විපරිනමන්ති, න අඤ්ඤමඤ්ඤං බ්‍යාබාධෙන්නති, නාලං අඤ්ඤමඤ්ඤස්ස සුඛාය වා දුක්ඛාය වා සුඛදුක්ඛාය වා, කතමේ සත්ත : පඨවිකායො ආපොකායො තෙජෝකායො වායොකායො සුඛෙ දුක්ඛෙ ජීවේ. සත්තීමේ කායං අකථා අකථවිධා අනිමිතා අනිමානා වඤ්ඤා කුට්ටඨා ඵසිකට්ඨාසිට්ඨිනා, තෙ න ඉඤ්ජන්ති, න විපරිනමන්ති, න අඤ්ඤමඤ්ඤං බ්‍යාබාධෙන්නති, නාලං අඤ්ඤමඤ්ඤස්ස සුඛාය වා දුක්ඛාය වා සුඛදුක්ඛාය වා. යොපි තිණ්ණෙන සන්තොන සිසං ඡිද්දති, න කොපි කඤ්චි ජිවිතා වොරොපෙති, සත්තන්තංකෙව කායංන-මන්තරෙන සන්තං විවරමනුපවිසති.

වුද්දස බො පතිමානි යොනිපපම්බසතසහස්සානි සට්ඨි ව සත්තානි ඡ ව සත්තානි පඤ්ච ව කමමුතො සත්තානි පඤ්ච ව කමමානි නිඤ්චි ව කමමානි කමෙම ව අභිසිකමෙම ව, ආට්ඨිපට්ඨපද ආට්ඨාන්තරකප්පා ඡලභිජාතියො. අට්ඨපුරිසභූමියො, ඵකුනපඤ්ඤස ආජීවසතෙ, පරිබ්බාජකසතෙ, ඵකුනපඤ්ඤස නාගාවාසසතෙ, විසෙ ඉන්ද්‍රිය සතෙ, තිංසෙ නිරයසතෙ, ඡතනිංස රජොධාතුයො, සත්තසඤ්ඤිගබ්‍යා, සත්ත අසඤ්ඤිගබ්‍යා, සත්ත නිගණ්ඨිගබ්‍යා, සත්ත දිබ්බා, සත්ත මානුසා, සත්ත පිසාවා, සත්ත සරා, සත්ත පට්ඨා, සත්ත ව පට්ඨගිණානි, සත්ත පපානා, සත්ත ව පපානසත්තානි සත්ත සුපිනා, සත්ත ව සුපින-සත්තානි වුලාසිති මහාකප්පනො සතසහස්සානි. යානි බාලෙ ව පණ්ණිතෙ ව සනිච්ඡා දුක්ඛස්සන්තං කරිස්සන්ති. තත් නන්ති : “ඉමිනාහං සිලෙන වා වතෙන වා තපෙන වා බ්‍රහ්මචරියෙන වා අපරිපක්කං වා කමමං පරිපාචෙස්සාමි, පරිපක්කං වා කමමං ඵුස්ස ඵුස්ස බ්‍යන්තිකරිස්සාමි”ති. හෙවං නන්ති : දෙණමිතෙ සුඛදුක්ඛෙ පරිගන්තකමෙ සංසාරෙ නන්ති භාගනවසිසිනෙ නන්ති උක්කංසාවකංසෙ, සෙය්‍යථා‘පි නාම සුත්තගුලෙ ඛින්නෙ නිබ්බේසියමානමෙව පලෙති, ඵවමෙව බාලෙ ව පණ්ණිතෙ ව නිබ්බේසියමානා සුඛදුක්ඛං පලෙන්නති”ති.

නො හෙනං හන්තෙ,

වෙදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සබ්බාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං -පෙ- යමපිදං දිට්ඨං සුතං මුතං විඤ්ඤතං පත්තං පරියෙසිතං අනුච්චරිතං මහසා, තමපි නිච්චං වා අනිච්චං වාති?

අනිච්චං හන්තෙ -පෙ-.

දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං අපි නු තං අනුපාදාය ඵලං දිට්ඨි උපපජ්ජෙය්‍ය : “සත්තීමේ කායං අකථා අකථවිධා අනිමිතා අනිමානා වඤ්ඤා කුට්ටඨා ඵසිකට්ඨාසිට්ඨිනා, තෙ න ඉඤ්ජන්ති, න විපරිනමන්ති, න අඤ්ඤමඤ්ඤං බ්‍යාබාධෙන්නති, නාලං අඤ්ඤමඤ්ඤස්ස සුඛාය වා දුක්ඛාය වා සුඛදුක්ඛාය වා, කතමේ සත්ත : පඨවිකායො ආපොකායො තෙජෝකායො වායොකායො සුඛෙ දුක්ඛෙ ජීවේ. සත්තීමේ කායං අකථා අකථවිධා අනිමිතා අනිමානා වඤ්ඤා කුට්ටඨා ඵසිකට්ඨාසිට්ඨිනා, තෙ න ඉඤ්ජන්ති, න විපරිනමන්ති, න අඤ්ඤමඤ්ඤං බ්‍යාබාධෙන්නති, නාලං අඤ්ඤමඤ්ඤස්ස සුඛාය වා දුක්ඛාය වා සුඛදුක්ඛාය වා. යොපි තිණ්ණෙන සන්තොන සිසං ඡිද්දති, න කොපි කඤ්චි ජිවිතා වොරොපෙති, සත්තන්තංකෙව කායංන-මන්තරෙන සන්තං විවරමනුපවිසති.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් දුක් නම් පෙරළෙන සැහැටි නම් එය නො ඇසුරු කොට මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී ද ? “නොකරන ලද නොකළ විධාන ඇති නොමැවුණ නොමවන ලද වද වූ පර්වත කුටයක් මෙන් සිටි ඉන්ද්‍රකීලයන් සේ නොසැලී තිර වැ සිටි මේ සප්ත කාය කෙනෙක් වෙති. ඔහු නො සැලෙති, නො පෙරළෙති, ඔවුනොවුන් නො පෙළෙති. ඔවුනොවුනට සුච පිණිස හෝ දුක් පිණිස හෝ සුවදුක් පිණිස හෝ නො වැටෙත්. කවර සතෙකු යත් : පඨවිකාය යැ, ආපොකාය යැ, තෙජොකාය යැ, වායොකාය යැ සුඛ යැ, දුක්ඛ යැ, ජීවය”යි. මේ සත්තකායයෝ නො කරන ලදහ, නොකළ විධාන ඇතියහ, නොමැවුණහ, නොමවන ලදහ, වදයහ, පර්වතකුටයක් සෙයින් සිටියහ. ඉන්ද්‍රකීලයන් මෙන් නො සැලී සිටියහ. ඔහු නො සැලෙති, නො පෙරළෙති. ඔවුනොවුන් නො පෙළත්, ඔවුනොවුනට සුච පිණිස හෝ දුක් පිණිස හෝ සුවදුක් පිණිස හෝ නො වැටෙත්. යමෙක් තියුණු සැතෙකින් හිස සිඳුනේ නමුදු කිසිවෙක් කිසිවකු දිවියෙන් නො තොර කෙරෙයි, වැලි සත් කය අතරින් ම සැත විවරයට පිවිසේ.

බාලයෝත් පණ්ඩිතයෝත් යමක් කරා දිව සැරිසරා දුක් කෙළවර කරන්නාහු නම් (එබඳු) මේ උතුම් යොනි තුද්ධත්ව යදහස්සසියයෙක් ද කර්ම පන්සියයෙක් ද, කර්ම පසේක් ද කර්ම තුනෙක් ද, කර්මයෙක් ද, අර්ධකර්මයෙක් ද වෙයි. ප්‍රතිපද දෙසැටෙකැ. අතුරුකප් දෙසැටෙකැ, අභිජනි සයෙකැ, පුරුපභූමි අටෙකැ, ආජීවකවාන්ති එක්සියඑකුන් පනසෙකැ, පිරිවැටි පැවිදි එක්සිය එකුන්පනසෙකැ, නාමසුලු එක්සිය එකුන්පනසෙකැ, ඉන්ද්‍රිය එක්සියවිස්සෙකැ, නිරය එක්සිය තිසෙකැ, රජොධාතු සතිසෙකැ, සංඝේගර්භ සතෙකැ, අසංඝේගර්භ සතෙකැ, නිගණ්ඨගර්භ සතෙකැ, දෙවියෝ සත්දෙනෙකැ, මිනිස්සු සත්දෙනෙකැ, පියාවයෝ සත්දෙනෙකැ, මහවිල් සතෙකැ, මහගැට සතෙකැ, කුඩාගැට සත්සියයෙකැ, මහාප්‍රපාත සතෙකැ, කුඩාප්‍රපාත සත්සියයෙකැ, මහසිහින සතෙකැ කුඩාසිහින සත්සියයෙකැ මහාකල්ප සුවාසුලක්ෂයෙකි. මම මේ ශීලයෙන් හෝ චුතයෙන් හෝ තපසින් හෝ බඹසරින් හෝ නුමුහුකුරා ගිය කර්මයක් මුතුරු වන්නෙමි යි හෝ එහි නැත. මුහුකුරා ගිය කර්මයක් විඳිමින් ගෙවන්නෙමි යි හෝ උපයෝගී නැති. සුවදුක් ප්‍රොණයෙන් මිනින ලද මෙනි. සසර කරන ලද කෙළවර ඇත්තේ යැ. පිරිහීම් වැඩුම් නැත. උස්පහන් වීම නැති. (පර්වතයෙක හෝ රුක් මුදුනෙක හෝ සිට) හුඟලක් දමා ගැසූ කල්හි යම සේ (හුයේ පමණට) ලිහෙමින් යේ ද, එසෙයින් ම බාලයෝත් පණ්ඩිතයෝත් (කාල වශයෙන්) ලිහෙමින් සුවදුක් දෙකට යෙහි යි ?

වහන්ස, මෙය නො වේ මැ යැ.

චේදනාට . . . සංඤ්ච . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤාය . . . මම යටකුන් දක්නා ලද නම් අයන ලද නම් සුඤ්ඤා විදුනා පහස්නා ලද නම් දන්තා ලද නම් පැමිණෙන ලද නම් යොයන ලද නම් සිතින් හැසිරෙන ලද නම් හෙ ද නිත්‍ය හෝ වෙ ද, අනිත්‍ය හෝ වෙ ද ? යි

වහන්ස, අනිත්‍ය යැ . . .

යමෙක් දුක් නම් පෙරළෙන සැහැටි නම් එය නො ඇසුරු කොට මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී ද ? “නො කරන ලද, නො කළ විධාන ඇති නො මැවුණු නො වන ලද වද වූ පවුකුලක් මෙන් සිටි, ඉන්ද්‍රකීලයන් මෙන් නො සැලී සිටි මේ සත්කයෙකි. ඔහු නො සැලෙති, නො වෙනස් වෙති. ඔවුනොවුන් නො පෙළත්. ඔවුනොවුනට සුච පිණිස හෝ දුක් පිණිස හෝ සුවදුක් පිණිස හෝ නො වැටෙත්. කවර සතෙකු යත් : පඨවිකාය යැ, ආපොකාය යැ, තෙජොකාය යැ, වායොකාය යැ, සුඛ යැ, දුක්ඛ යැ, ජීව ය යි. මේ සත්තකායයෝ නො කරන ලදහ. නොකළ විධාන ඇතියහ. නො මැවුණහ, නො මවන ලදහ, වදයහ, පවුකුලක් සේ සිටියහ. ඉන්ද්‍රකීලයක් මෙන්

කුට්ටිං ඵසිකට්ඨාසිට්ඨිනා, තෙ න ඉඤ්ජනති, න විපරිනමනති, න අඤ්ඤමඤ්ඤං බ්‍යාබාධෙනති, නාලං අඤ්ඤමඤ්ඤස්ස සුඛං වා දුක්ඛං වා සුඛදුක්ඛං වා යො'පි තිණ්ණෙන සන්තොන සිසං ඡන්දති, න කොචි කඤ්චි ජිවිතා වොරොපෙති. සත්තන්තංචොව කායාන-මනනරෙන සත්ථං විවරමනුපවිසති.

වුද්දස බො පන ඉමානි යොනිපපමුඛසතසහස්සානි සට්ඨි ව සත්තානි ඡ ව සත්තානි, පඤ්ච ව කමමුනො සත්තානි පඤ්ච ව කමමානි, තිණ්ණි ව කමමානි කමමෙ ව අභිසිකමමෙ ව ආට්ඨිපටිපද ආට්ඨනතර-කප්පා ඡලභිජාතියො, අට්ඨපුරිසභූමියො, එකුනපඤ්ඤස අජ්වසනෙ එකුනපඤ්ඤස පරිබ්බාජකසතෙ, එකුනපඤ්ඤස නාගාචාසසතෙ, විසෙ ඉන්ද්‍රියසතෙ, තිංසෙ නිරයසතෙ, ඡතතිංස රජොධාතුයො, සත්ත සඤ්ඤිගබ්භා, සත්ත අසඤ්ඤිගබ්භා, සත්ත නිගණ්ඨිගබ්භා, සත්ත දිබ්බා, සත්ත මානුසා, සත්ත පිසාචා, සත්ත සරා, සත්ත පට්ඨා, සත්ත ව පට්ඨසත්තානි, සත්ත පපානා, සත්ත ව පපානසත්තානි, සත්ත සුපිනා, සත්ත ව සුපිනසත්තානි, වුලාසිති මහාකප්පනො සතසහස්සානි. යානි බාලෙ ව පණ්ණිතෙ ව සක්ඛිච්ඡා දුක්ඛස්සන්තං කරස්සනති.

තත්ථ නන්ති : “ඉමිනාහං සිලෙන වා චතෙන වා තපෙන වා බ්‍රහ්මචරියෙන වා අපරිපක්කං වා කමමං පරිපාචෙස්සාමි, පරිපක්කං වා කමමං පුස්ස පුස්ස බ්‍යන්තිකරිස්සාමි”ති හෙවං නන්ති. දොණ්ණිතෙ සුඛදුක්ඛෙ. පරියන්තකටෙ සංසාරෙ, තත්ථි භාග්‍යවසිත්තෙ නන්ති උක්කංසාවකංසෙ. සෙය්‍යථාපි නාම සුත්තගුලෙ ඛිතෙන නිබ්බේසි-මානමෙව පලෙති, එවමෙව බාලෙ ව පණ්ණිතෙ ව නිබ්බේසිමානා සුඛදුක්ඛං පලෙනති ?

නො හෙතං හන්තන,

යතො බො භික්ඛවෙ, අරියසාවකස්ස ඉමෙසු ඡසු ථානෙසු කඛ්ඛා පභිනා භොති, දුක්ඛෙ'පිස්ස කඛ්ඛා පභිනා භොති -පෙ- දුක්ඛනිරෝධ-ගාමිනියා පටිපදාගපිස්ස කඛ්ඛා පභිනා භොති. අයං වුව්වති භික්ඛවෙ, අරියසාවකො සොනාපන්නො අවිනිපාතධම්මො නියතො සබ්බොධි-පරායනොති.

3. 1. 9.

සස්සකලොක සුත්තං.

214. සාවජ්ඣයං :

කිසමිං නු බො භික්ඛවෙ, සති කිං උපාදාය කිං අභිනිවිස්ස එවං. දිට්ඨි උපපජ්ජති සස්සතො ලොකොති ?

හගචමමුලකා නො හන්තන, ධම්මා -පෙ-.

රූපෙ බො භික්ඛවෙ, සති රූපං උපාදාය රූපං අභිනිවිස්ස එවං. දිට්ඨි උපපජ්ජති, “සස්සතො ලොකො”ති වෙදනාය සති -පෙ- සඤ්ඤාය සති -පෙ- සබ්බාරෙසු සති -පෙ- විඤ්ඤාණෙ සති විඤ්ඤාණං උපාදාය විඤ්ඤාණං අභිනිවිස්ස එවං. දිට්ඨි උපපජ්ජති “සස්සතො ලොකො”ති.

නො සැලකිය හැක. ඔහු නො සැලකේ. නො වෙනස් වෙති. ඔවුනොවුන් නො පෙළති, ඔවුනොවුන්ට සුව පිණිස හෝ දුක් පිණිස හෝ සුවදුක් පිණිස හෝ නො වැටෙත්. යමෙක් කියුණු සැතෙකින් ගිය සිදුනේ නමුදු කිසිවෙක් කිසිවකු දිවියෙන් නො තොර කෙරෙයි. හුදෙක් සත්කාය අතරින් මැ සැත විවරයට පිවිසේ.

බාලයෝත්, පණ්ඩිතයෝත් යමෙක දිව සැරියරා දුක් කෙළෙවර කරන්නාහු නම් (එබඳු) මේ උතුම් යොනි තුදස් ලක්ෂ සදහස් සසියයෙක් වෙයි, කර්ම පන්සියයෙක් ද, කර්ම පසෙක් ද, කර්ම තුනෙක් ද කර්මයෙක් ද, අර්ධ කර්මයෙක් ද, වේ. ප්‍රතිපද දෙසැටෙකැ. අතුරුකප් දෙසැටෙකැ, අභිජාති සයෙකැ, පුරුෂභූමි අටෙකැ, ආජීවක වෘත්ති එක්සිය එකුත්පනසෙකැ, පිරිවැජි පැවිදි එක්සිය එකුත්පනසෙකැ, නාමමුද්‍ර එක්සිය එකුත්පනසෙකැ, ඉන්ද්‍රිය එක්සියවිස්සෙකැ, නිරය එක්සියනිසෙකැ, රජොධාතු සතිසෙකැ, සංඝදිගර්භ සතෙකැ, අසංඝදිගර්භ සතෙකැ, නිගණ්ඨගර්භ සතෙකැ, දෙවියෝ සත්දෙනෙකැ, මිනිස්සු සත්දෙනෙකැ, පිසාවයෝ සත්දෙනෙකැ, මහවිල් සතෙකැ, මහගැට සතෙකැ, කුඩාගැට සත්සියයෙකැ, මහාප්‍රපාත සතෙකැ, කුඩාප්‍රපාත සත්සියයෙකැ මහසිහින සතෙකැ, කුඩාසිහින සත්සියයෙකැ, මහාකල්ප සුවාසු ලක්ෂයෙකි.

“ මම මේ ශීලයෙන් හෝ චුතයෙන් හෝ තපසින් හෝ බබසරින් හෝ නුමුහුකුරා ගිය කර්මය මුහුකුර වන්නෙමි යි හෝ එහි නැතැ, මුහුකුරා ගිය කර්මය විඳිමින් ගෙවන්නෙමි” යි මෙසේත් නැති. සුවදුක් ද්‍රෝණයෙන් මනින ලද මෙනි. සසර කරන ලද කෙළවර ඇත්තේ ය. පිරිහීම් වැඩීම් නැත. උස්පහන් බැව් නැති. හුදුලක් (පර්වතයෙක හෝ රුක් මුදුනෙක හෝ සිට) දමා ගැසූ කල යම්සේ (හුයේ පමණට) ලිහෙමින් යේ ද, එසෙයින් ම බාලයෝත් පණ්ඩිතයෝත් (කාල වශයෙන්) ලිහෙමින් සුවදුකට යෙන් දැ” යි ?

වහන්ස, තෙල නො වේ මැ යි.

මහණෙනි, යමකලෙක මේ සතැන්හි අරිසවුහුගේ සැකය ප්‍රභිණ වූයේ වේ නම් දුකෙහි ද ඔහුගේ සැකය ප්‍රභිණ වූයේ වෙයි . . . දුක නැවැත්මට පමුණුවන පිළිවෙතෙහි ද ඔහුගේ සැකය ප්‍රභිණ වූයේ වේ. මහණෙනි, අපායෙහි නො වැටෙන නියත වූ සම්බෝධිය පිහිට කොට ඇති මේ අරිසවු තෙමේ සෞභාෂන්න යයි කියනු ලැබේ යි.

3. 1. 9.

සස්සත සූත්‍රය

214. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, කුමක් ඇති කල්හි කුමක් ඇසුරු කොට කුමකට පිවිස ලෝකය ශාශ්වත යයි මෙ බදු දෘෂ්ටියක් උපදී ද යි ?

වහන්ස, අපගේ දහම්හු හඟවත්හු මුල් කොට ඇතියහ . . .

මහණෙනි, රූපය ඇති කල්හි රූපය ඇසුරු කොට රූපයට පිවිස ලෝකය ශාශ්වත ය යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී. වෙදනාව ඇති කල්හි . . . සංඥාව ඇති කල්හි . . ., සංස්කාර ඇති කල්හි . . . විඤ්ඤාන ඇති කල්හි විඤ්ඤාන, ඇසුරු කොට විඤ්ඤානට පිවිස ලෝකය ශාශ්වත ය යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී.

තං කිං මඤ්ඤථ භික්ඛවෙ, රූපං නිව්චං වා අනිව්චං වාති?

අනිව්චං භනෙන -පෙ-.

දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං අපි නු තං අනුපාදාය ඵලං දිට්ඨි උපපජ්ජයා : සසානො ලොකො'ති?

නො හෙතං භනෙන,

වෙදනා පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සංඛාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං -පෙ- සම්පිදං දිට්ඨං සුඛං මුඛං විඤ්ඤානං පනතං පරිශෙසිතං අනුච්චරිතං මනසා, තච්චි නිව්චං වා අනිව්චං වා'ති?

අනිව්චං භනෙන -පෙ-.

යමපනානිව්චං දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං අපි නු තං අනුපාදාය ඵලං දිට්ඨි උපපජ්ජයා "සසානො ලොකො'ති?

නො හෙතං භනෙන,

යතො ඛො භික්ඛවෙ, අරියසාවකාසං ඉමෙසු ඡසු ධානෙසු¹ කඛා පභිනා භොති, දුක්ඛෙ'පිසං කඛා පභිනා භොති, දුක්ඛසමුදයෙ'පිසං කඛා පභිනා භොති. දුක්ඛනිරෝධෙ'පිසං කඛා පභිනා භොති. දුක්ඛනිරෝධගාමිනියා පටිපදායපිසං කඛා පභිනා භොති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ, අරියසාවකො සොනාපනො අච්ඡින්නධම්මො නියතො සම්මොඛිපරායනොති.

3. 1. 10.

අසසස්ස ලොකස්සතං

215. භාවනායං :

කියම් නු ඛො භික්ඛවෙ, සති කිං උපාදාය කිං අභිනිවිසං ඵලං දිට්ඨි උපපජ්ජති "අසසස්ස ලොකො'ති?

භගවම්මුලකා නො භනෙන, ධම්මා -පෙ-.

රූපෙ ඛො භික්ඛවෙ, සති රූපං උපාදාය රූපං අභිනිවිසං ඵලං දිට්ඨි උපපජ්ජති "අසසස්ස ලොකො'ති. වෙදනාය සති -පෙ- සඤ්ඤාය සති -පෙ- සංඛාරෙසු සති -පෙ- විඤ්ඤාණෙ සති විඤ්ඤාණං උපාදාය විඤ්ඤාණං අභිනිවිසං ඵලං දිට්ඨි උපපජ්ජති "අසසස්ස ලොකො'ති.

තං කිං මඤ්ඤථ භික්ඛවෙ, රූපං නිව්චං වා අනිව්චං වාති?

අනිව්චං භනෙන -පෙ-.

1. ඉමෙසු ව ධානෙසු - මජ්ඣං.

මහණෙනි, ඒ කීමැ යි හඟිවු ද, රූපය නිත්‍ය හෝ වේ ද, අනිත්‍ය හෝ වේ දැ යි ?

වහන්ස, අනිත්‍ය යැ, . . .

දුක්, නම් වෙනස් වනසුලු, නම් එය නො ඇසුරු කොට ලෝකය ශාස්වත ය යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී දැ යි ?

වහන්ස, තෙල නො වේ ම යැ.

වෙදනාව . . . සංඥාව . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤාය . . . මේ යමකුත් දක්නා ලද ද, අසන ලද ද, සුබ්‍රාහ්මණ-විද්‍යා-පහස්තා ලද ද, දන්තා ලද ද පැමිණෙන ලද ද, සොයන ලද ද, සිතින් හැසිරෙන ලද ද, හෙ ද නිත්‍ය හෝ වේ ද, අනිත්‍ය හෝ වේ දැ යි ?

වහන්ස, අනිත්‍ය යැ . . .

යමෙක් අනිත්‍ය නම් දුක් නම් වෙනස් වනසුලු නම් එය නො ඇසුරු කොට 'ලෝකය ශාස්වත ය' යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී දැ යි ?"

වහන්ස, තෙල නො වේ මැ යි.

මහණෙනි, යම් කලෙක මේ සතැන්හි අරිසවුහුගේ සැකය ප්‍රතිණ වූයේ නම් දුකෙහිත් ඔහුගේ සැකය ප්‍රතිණ වූයේ වෙයි, දුක් හටගැන්මෙහිත් ඔහුගේ සැකය ප්‍රතිණ වූයේ වේ. දුක නැවැත්මෙහිත් ඔහුගේ සැකය ප්‍රතිණ වූයේ වේ. දුක නැවැත්මට පමුණුවන පිළිවෙතෙහිත් ඔහුගේ සැකය ප්‍රතිණ වූයේ වේ. මහණෙනි, අපායෙහි නො වැටෙනසුලු නියත වූ සම්බෝධිය පිහිට කොට ඇති මේ අරිසවු තෙමේ සොහොනපත්තිය ය යි කියනු ලැබේ යි.

3. 1. 10.

අසස්සත සූත්‍රය

215. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, කුමක් ඇති කල්හි කුමක් ඇසුරු කොට කුමකට පිවිස ලෝකය අශාස්වත ය' යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී දැ යි ?

වහන්ස, අපගේ දහම්හු හඟවත්හු මුල් කොට ඇතියහ. . .

මහණෙනි, රූපය, ඇති කල්හි රූපය, ඇසුරු කොට රූපයට පිවිස ලෝකය අශාස්වත ය' යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදියි, වෙදනාව ඇති කල්හි . . . සංඥාව ඇති කල්හි . . . සංස්කාර ඇති කල්හි . . . විඤ්ඤාය ඇති කල්හි විඤ්ඤාය ඇසුරු කොට විඤ්ඤායට පිවිස 'ලෝකය අශාස්වත ය' යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී.

මහණෙනි, ඒ කීමැ යි හඟිවු ද, රූපය නිත්‍ය හෝ වේ ද, අනිත්‍ය හෝ වේ දැ යි ?

වහන්ස, අනිත්‍ය ය. . .

දුක්ඛං විපරිතාමධම්මං අපි නු තං අනුපාදාය එවං දිට්ඨි උපපජ්ජෙය්‍ය :
“අසස්සතො ලොකො”ති ?

තො හෙතං හතෙන,

වෙදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සංඛාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං -පෙ-
යමපිදං දිට්ඨං සුතං මුතං විඤ්ඤාතං පතනං පරියෙසිතං අනුච්චරිතං
මනසා, තමපි නිව්චං වා අනිව්චං වාති ?

අනිව්චං හතෙන, -පෙ-.

දුක්ඛං විපරිතාමධම්මං අපි නු තං අනුපාදාය එවං දිට්ඨි උපපජ්ජෙය්‍ය :
“අසස්සතො ලොකො”ති ?

තො හෙතං හතෙන,

යතො බො භික්ඛවෙ, අරියසාවකස්ස -පෙ- අයං වුච්චති භික්ඛවෙ
අරියසාවකො සොතාපනෙතා අවිනිපාතධම්මො, නියතො සමෙබ්බි-
පරායනොති.

3. 1. 11.

අනතවා සුතතං

216. සාවජ්ජියං :

කීසම් නු බො භික්ඛවෙ, සති කීං උපාදාය කීං අභිනිවිස්ස එවං
දිට්ඨි උපපජ්ජති “අනතවා ලොකො”ති.

හතවමුලකා තො හතෙන, ධම්මා -පෙ-.

රූපෙ බො භික්ඛවෙ, සති රූපං උපාදාය රූපං අභිනිවිස්ස එවං
දිට්ඨි උපපජ්ජති “අනතවා ලොකො”ති. වෙදනාය සති -පෙ- සඤ්ඤාය
සති -පෙ- සංඛාරෙසු සති -පෙ- විඤ්ඤාණෙ සති විඤ්ඤාණං උපාදාය
විඤ්ඤාණං අභිනිවිස්ස එවං දිට්ඨි උපපජ්ජති : අනතවා ලොකො’ති.

තං කීං මඤ්ඤථ භික්ඛවෙ, රූපං නිව්චං වා අනිව්චං වාති ?

අනිව්චං හතෙන, -පෙ-.

දුක්ඛං විපරිතාමධම්මං අපි නු තං අනුපාදාය එවං දිට්ඨි උපපජ්ජෙය්‍ය
“අනතවා ලොකො”ති ?

තො හෙතං හතෙන,

වෙදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සංඛාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං -පෙ- යමපිදං
දිට්ඨං සුතං මුතං විඤ්ඤාතං පතනං පරියෙසිතං අනුච්චරිතං මනසා,
තමපි නිව්චං වා අනිව්චං වාති -පෙ- දුක්ඛං විපරිතාමධම්මං අපි නු තං
අනුපාදාය එවං දිට්ඨි උපපජ්ජෙය්‍ය : “අනතවා ලොකො”ති ?

තො හෙතං හතෙන,

යතො බො භික්ඛවෙ, අරියසාවකස්ස -පෙ- අයං වුච්චති භික්ඛවෙ
අරියසාවකො සොතාපනෙතා අවිනිපාතධම්මො, නියතො සමෙබ්බි-
පරායනොති.

දුක් නම් වෙනස් වන සුලු නම් එය නො ඇසුරු කොට 'ලෝකය අශාස්ත වන' ය'යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදි දූ යි ?

වහන්ස, තෙල නො වේ ම යැ.

වෙදනාව . . . සංඥාව . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤා . . . මේ යමකුත් දක්නා ලද්දේ අසන ලද්දේ සුඛිනා විඤ්ඤා පහස්නා ලද්දේ දන්තා ලද්දේ පැමිණෙන ලද්දේ සිතින් හැසිරෙන ලද්දේ වේ නම් හෙ ද නිත්‍ය ද හෝ ? අනිත්‍ය ද හෝ යි ?

වහන්ස, අනිත්‍ය යැ . . .

දුක් නම් වෙනස් වන සුලු නම් එය නො ඇසුරු කොට 'ලෝකය අශාස්ත වන' ය'යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදි දූ යි ?

වහන්ස, මෙය නො වේ ම යැ.

මහණෙනි, යම් කලෙක අරිසවුහුගේ . . . මහණෙනි, අපායෙහි නොවැටෙන සුලු නියත වූ සම්බෝධිය පිහිට කොට ඇති මේ අරිසවු තෙමේ සොනාපන්න ය යි කියනු ලැබෙයි.

3. 1. 11.

අන්තචන් සූත්‍රය

216. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, කුමක් ඇති කල්හි කුමක් ඇසුරු කොට කුමකට පිවිස "ලෝකය අන්තචන් (කෙළවර සහිත) ය'යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදි දූ යි ?

වහන්ස, අපගේ දහම්හු හඟවන්නු මුල් කොට ඇතියහ . . .

මහණෙනි, රූපය ඇති කල්හි රූපය ඇසුරු කොට රූපයට පිවිස, 'ලෝකය අන්තචන්' ය'යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදි, වෙදනාව ඇති කල්හි . . . සංඥාව ඇති කල්හි . . . සංස්කාර ඇති කල්හි . . . විඤ්ඤා ඇති කල්හි විඤ්ඤා ඇසුරු කොට විඤ්ඤාට පිවිස 'ලෝකය අන්තචන්' ය'යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදි.

මහණෙනි, ඒ කීමැ යි හඟිවූ ද, 'රූපය නිත්‍ය හෝ වේ ද ? අනිත්‍ය හෝ වේ දූ යි' ?

වහන්ස, අනිත්‍ය යැ . . .

දුක් නම් වෙනස් වන සුලු නම් එය නො ඇසුරු කොට 'ලෝකය අන්තචන්' ය'යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදි දූ යි ?

වහන්ස, තෙල නො වේ ම යැ.

වෙදනාව . . . සංඥාව . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤා . . . මේ යමකුත් දක්නා ලද්දේ අසන ලද්දේ මුත් විසින් ගන්නා ලද්දේ දන්තා ලද්දේ පැමිණෙන ලද්දේ සොයන ලද්දේ සිතින් හැසිරෙන ලද්දේ වේ නම් හෙ ද නිත්‍ය හෝ වේ ද ? අනිත්‍ය හෝ වේ දූ යි ? . . . දුක් නම් වෙනස් වන සුලු නම් එය නො ඇසුරු කොට 'ලෝකය අන්තචන්' ය'යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදි දූ යි ?

වහන්ස, තෙල නො වේ මැ යි.

මහණෙනි, යම් කලෙක අරිසවුහුගේ . . . මහණෙනි, අපායෙහි නො වැටෙන සුලු නියත වූ සම්බෝධිය පිහිට කොට ඇති මේ අරිසවු තෙමේ 'සොනාපන්න' ය යි කියනු ලැබෙයි.

3. 1. 12.

අනන්තවා සුත්තං.

217. සංවත්ථයං :

කිසිමිං නු බො භික්ඛවෙ, සති කිං උපාදාය කිං අභිනිවිසං එවං දිට්ඨි උපපජ්ඣති “අනන්තවා ලොකො”ති ?

භගවම්බුලකා නො හනෙත, ධම්මා -පෙ-

රූපෙ බො භික්ඛවෙ, සති -පෙ- වෙදනාය සති -පෙ- සංකෘත සති -පෙ- සංකාරෙසු සති -පෙ- විඤ්ඤාණෙ සති විඤ්ඤාණං උපාදාය විඤ්ඤාණං අභිනිවිසං එවං දිට්ඨි උපපජ්ඣති : “අනන්තවා ලොකො”ති.

තං කිං මඤ්ඤථ භික්ඛවෙ, රූපං නිව්චං වා අනිව්චං වාති ?

අනිව්චං හනෙත -පෙ-

දුක්ඛං විපරිතාමධම්මං, අපි නු තං අනුපාදාය එවං දිට්ඨි උපපජ්ඣෙය්‍ය “අනන්තවා ලොකො” ති ?

නො හෙතං හනෙත,

[වෙදනා -පෙ- සංකෘත -පෙ- සංකාර -පෙ- විඤ්ඤාණං -පෙ- යමපිදං දිට්ඨං සුතං මුතං විඤ්ඤාණං පතතං පරියෙසිතං අනුච්චරිතං ඔනසා, තමපි නිව්චං වා අනිව්චං වාති? -පෙ- දුක්ඛං විපරිතාමධම්මං අපි නු තං අනුපාදාය එවං දිට්ඨි උපපජ්ඣෙය්‍ය “අනන්තවා ලොකො”ති ?

නො හෙතං හනෙත,

සතො බො භික්ඛවෙ, අරියසංවකස්ස -පෙ- නියතො සම්මොඛි-පරායනොති.

3. 1. 13.

තං ජීවං තං සරීරං සුත්තං.

218. සංවත්ථයං :

කිසිමිං නු බො භික්ඛවෙ, සති කිං උපාදාය කිං අභිනිවිසං එවං දිට්ඨි උපපජ්ඣති “තං ජීවං තං සරීරං”නති ?

භගවම්බුලකා නො හනෙත, ධම්මා -පෙ-.

රූපෙ බො භික්ඛවෙ, සති රූපං උපාදාය රූපං අභිනිවිසං එවං දිට්ඨි උපපජ්ඣති : “තං ජීවං තං සරීරං”නති. වෙදනාය සති -පෙ- සංකෘත සති -පෙ- සංකාරෙසු සති -පෙ- විඤ්ඤාණෙ සති විඤ්ඤාණං උපාදාය විඤ්ඤාණං අභිනිවිසං එවං දිට්ඨි උපපජ්ඣති : “තං ජීවං තං සරීරං”නති.

3. 1. 12.

අනන්තවත් සූත්‍රය

217. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, කුමක් ඇති කල්හි කුමක් ඇසුරු කොට කුමකට පිවිස 'ලොකය අනන්තවත්' (කෙළවර රහිත) ය'යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී දැ යි ?

වහන්ස, අපගේ දහම්හු හඟවන්නු මුල් කොට ඇතියහ . . .

මහණෙනි, රූපය ඇති කල්හි . . . වේදනාව ඇති කල්හි . . . සංඥාව ඇති කල්හි . . . සංස්කාර ඇති කල්හි . . . විඤ්ඤා ඇති කල්හි විඤ්ඤා ඇසුරු කොට විඤ්ඤායට පිවිස 'ලොකය අනන්තවත්' ය'යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී.

මහණෙනි, ඒ කිමැ යි හඟවු ද ? රූපය නිත්‍ය හෝ වේ ද ? 'අනිත්‍ය හෝ වේ ද ? ' 'යි

වහන්ස, අනිත්‍ය ය . . .

දුක් නම් වෙනස් වනසුලු නම් එය නො ඇසුරු කොට 'ලොකය අනන්තවත්' ය'යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී දැ යි ?

වහන්ස, තෙල නො වේ මැ යැ.

වේදනාව . . . සංඥාව . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤා . . . මේ යමෙකුත් දක්නා ලද්දේ අසන ලද්දේ මුත් විසින් ගන්නා ලද්දේ දන්නා ලද්දේ පැමිණෙන ලද්දේ සොයන ලද්දේ සිතින් හැසිරෙන ලද්දේ වේ නම් හෙ ද නිත්‍ය හෝ වේ ද ? අනිත්‍ය හෝ වේ ද ? යි . . . එය නො ඇසුරු කොට ලොකය අනන්තවත් ය'යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදනේ දැ යි ?

වහන්ස, මෙය නො වේ මැ යි.

මහණෙනි, යම් කලෙක අරියවුහුගේ . . . නියත වූයේ සම්බෝධය පිහිට කොට ඇත්තේ ය යි.

3. 1. 13.

තත් ජීව තත් ගරීර සූත්‍රය

218. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, කුමක් ඇති කල්හි කුමක් ඇසුරු කොට කුමකට පිවිස 'එමැ ජීව යැ, එමැ ගරීරය'යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී දැ යි ?

වහන්ස, අපගේ දහම්හු භාග්‍යවත්හු මුල් කොට ඇතියහ . . .

මහණෙනි, රූපය ඇති කල්හි රූපය ඇසුරු කොට රූපයට පිවිස 'එමැ ජීවය ය, එමැ ගරීරය'යි මෙ බඳු දෘෂ්ටියක් උපදී. වේදනාව ඇති කල්හි . . . සංඥාව ඇති කල්හි . . . සංස්කාර ඇති කල්හි . . . විඤ්ඤා ඇති කල්හි විඤ්ඤා ඇසුරු කොට විඤ්ඤායට පිවිස 'එමැ ජීව යැ, එමැ ගරීරය'යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී.

තං කිං මඤ්ඤථ භික්ඛවෙ, රූපං නිව්චං වා අනිව්චං වානි -පෙ-
අපි නු තං අනුපාදය ඵලං දිට්ඨි උපපජ්ජය්‍යා : “තං ජිවං තං
භරීර”නති?

නො භෙතං භනෙන.

වේදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සංඛාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං -පෙ-
යමපිදං දිට්ඨං සුතං මුතං විඤ්ඤානං පතනං පරිගෙසිතං අනුච්චරිතං
මනසා, තමපි නිව්චං වා අනිව්චං වානි? -පෙ- අපි නු තං අනුපාදය
ඵලං දිට්ඨි උපපජ්ජය්‍යා : “තං ජිවං තං භරීර”නති?

නො භෙතං භනෙන,

යතො ඛො භික්ඛවෙ, අරියසාවකාසං -පෙ- නියතො සම්මොඛි-
පඤ්ඤානි.

3. 1. 14.

අඤ්ඤං ජිවං අඤ්ඤං සරීර සුතං

219. සාවන්ධියං :

කිසම් නු ඛො භික්ඛවෙ, සති කිං උපාදය කිං අභිනිවිසං ඵලං
දිට්ඨි උපපජ්ජති : “අඤ්ඤං ජිවං අඤ්ඤං භරීර”නති?

භගවම්බුලතා නො භනෙන, ධම්මා -පෙ-

රූපෙ ඛො භික්ඛවෙ, සති -පෙ- වේදනාය සති -පෙ- සඤ්ඤාය
සති -පෙ- සංඛාරෙසු සති -පෙ- විඤ්ඤාණෙ සති විඤ්ඤාණං උපාදය
විඤ්ඤාණං අභිනිවිසං ඵලං දිට්ඨි උපපජ්ජති : “අඤ්ඤං ජිවං අඤ්ඤං
භරීර”නති.

තං කිං මඤ්ඤථ භික්ඛවෙ, රූපං නිව්චං වා අනිව්චං වානි?
-පෙ- අපි නු තං අනුපාදය ඵලං දිට්ඨි උපපජ්ජය්‍යා : “අඤ්ඤං ජිවං
අඤ්ඤං භරීර”නති?

නො භෙතං භනෙන,

වේදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සංඛාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං -පෙ-
යමපිදං දිට්ඨං සුතං මුතං විඤ්ඤානං පතනං පරිගෙසිතං අනුච්චරිතං
මනසා, තමපි නිව්චං වා අනිව්චං වානි. -පෙ- අපි නු තං අනුපාදය
ඵලං දිට්ඨි උපපජ්ජය්‍යා : “අඤ්ඤං ජිවං අඤ්ඤං භරීර”නති?

නො භෙතං භනෙන,

යතො ඛො භික්ඛවෙ, අරියසාවකාසං -පෙ- නියතො සම්මොඛි-
පඤ්ඤානි.

මහණෙනි, ඒ කීමැයි හඟිවූ ද ? රූපය නිත්‍ය හෝ වේ ද ? අනිත්‍ය හෝ වේ දැයි ? . . . එය නොඇසුරු කොට එමැ ජීව යැ, එමැ ශරීරය යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී දැයි ?

වහන්ස, තෙල නො වේ ම ය.

වෙදනාව . . . සංඥාව . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤාය . . . ඒ යමකුත් දක්නා ලද්දේ අසන ලද්දේ මුත් විසින් ගත්තා ලද්දේ දත්තා ලද්දේ පැමිණෙන ලද්දේ සොයන ලද්දේ සිතින් හැසිරෙන ලද්දේ වේ නම් එ ද නිත්‍ය හෝ වේ ද ? අනිත්‍ය හෝ වේ දැයි ? . . . එය, නොඇසුරු කොට 'එමැ ජීව යැ, එමැ ශරීරය යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී දැයි ?

වහන්ස, තෙල නො වේ මැ යි.

මහණෙනි, යම් කලෙක පටන් අරිසවුහුගේ . . . නියත වූයේ සම්බෝධය පිහිට කොට ඇත්තේ යි.

3. 1. 14.

අන්‍යත් ජීව අන්‍යත් ශරීර සූත්‍රය

219. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, කුමක් ඇති කල්හි කුමක් ඇසුරු කොට කුමකට පිවිස ජීවය අනෙකක, ශරීරය අනෙකකැයි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී දැයි ?

වහන්ස, අපගේ දහම්හු භාග්‍යවත්හු මුල් කොට ඇතියහ. . .

මහණෙනි, රූපය ඇති කල්හි . . . වෙදනාව ඇති කල්හි . . . සංඥාව ඇති කල්හි . . . සංස්කාරයන් ඇති කල්හි . . . විඤ්ඤාය ඇති කල්හි විඤ්ඤාය ඇසුරු කොට විඤ්ඤායට පිවිස ජීවය අනෙකක, ශරීරය අනෙකකැයි මෙ බඳු දෘෂ්ටියක් උපදී.

මහණෙනි, ඒ කීමැයි හඟිවූ ද ? රූපය නිත්‍ය හෝ වේ ද ? අනිත්‍ය හෝ වේ දැයි ? . . . එය නොඇසුරු කොට 'ජීවය අනෙකක, ශරීරය අනෙකකැයි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී දැයි ?

වහන්ස, තෙල නො වේ මැ යැ.

වෙදනාව . . . සංඥාව . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤාය . . . මේ යමෙකුත් දක්නා ලද්දේ අසන ලද්දේ මුත් විසින් ගත්තා ලද්දේ දත්තා ලද්දේ පැමිණෙන ලද්දේ සොයන ලද්දේ සිතින් හැසිරෙන ලද්දේ වේ නම් හෙ ද නිත්‍ය හෝ වේ ද ? අනිත්‍ය හෝ වේ දැයි ? . . . එය නො ඇසුරු කොට ජීවය අනෙකක, ශරීරය අනෙකකැයි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී දැයි ?

වහන්ස, මෙය නො වේ මැයි.

මහණෙනි, යම් කලෙක අරිසවුහුගේ . . . නියත වූයේ සම්බෝධය පිහිට කොට ඇත්තේ යි.

3. 1. 15.

හොති තථාගත සුත්තං

220. සාවන්ථියං :

කියම් නු බො භික්ඛවෙ, සති කිං උපාදය කිං අභිනිවිස්ස එවං දිට්ඨි උපපජ්ඣති : “හොති තථාගතො පරමමරණං”ති ?

භගවම්බුලකා නො භනෙන, ධම්මා. -පෙ-

රුපෙ බො භික්ඛවෙ, සති රූපං උපාදය රූපං අභිනිවිස්ස එවං දිට්ඨි උපපජ්ඣති : “හොති තථාගතො පරමමරණං”ති. වෙදනාය සති -පෙ- සක්ඛාය සති -පෙ- සඛ්ඛාරෙසු සති -පෙ- විඤ්ඤාණෙ සති විඤ්ඤාණං උපාදය විඤ්ඤාණං අභිනිවිස්ස එවං දිට්ඨි උපපජ්ඣති : “හොති තථාගතො පරමමරණං”ති.

තං කිං මඤ්ඤථ භික්ඛවෙ, රූපං නිව්චං වා අනිව්චං වාති ? -පෙ- දුක්ඛං විපරිතාමධම්මං, අපි නු තං අනුපාදය එවං දිට්ඨි උපපජ්ඣෙය්‍ය : “හොති තථාගතො පරමමරණං”ති ?

නො භෙතං භනෙන,

වෙදනා -පෙ- සක්ඛාය -පෙ- සඛ්ඛාරං -පෙ- විඤ්ඤාණං -පෙ- යප්පිදං දිට්ඨං සුතං මුතං විඤ්ඤාතං පතතං පරියෙසිතං අනුච්චරිතං මහසා, තප්පි නිව්චං වා අනිව්චං වාති -පෙ- දුක්ඛං විපරිතාමධම්මං අපි නු තං අනුපාදය එවං දිට්ඨි උපපජ්ඣෙය්‍ය : “හොති තථාගතො පරමමරණං”ති ?

නො භෙතං භනෙන,

යතො බො භික්ඛවෙ, අරියසාවකස්ස -පෙ- නියතො සම්මොඛි-පරායනොති.

3. 1. 16.

න හොති තථාගතසුත්තං

221. සාවන්ථියං :

කියම් නු බො භික්ඛවෙ, සති කිං උපාදය කිං අභිනිවිස්ස එවං දිට්ඨි උපපජ්ඣති : “න හොති තථාගතො පරමමරණං”ති ?

භගවම්බුලකා නො භනෙන, ධම්මා. -පෙ-

රුපෙ බො භික්ඛවෙ, සති රූපං උපාදය රූපං අභිනිවිස්ස එවං දිට්ඨි උපපජ්ඣති : “න හොති තථාගතො පරමමරණං”ති ? වෙදනාය සති -පෙ- සක්ඛාය සති -පෙ- සඛ්ඛාරෙසු සති -පෙ- විඤ්ඤාණෙ සති විඤ්ඤාණං උපාදය විඤ්ඤාණං අභිනිවිස්ස එවං දිට්ඨි උපපජ්ඣති : “න හොති තථාගතො පරමමරණං”ති.

3. 1. 15.

හොති තථාගත සූත්‍රය

220. සැවැත්නුවර :

ඔහුගේ, කුමක් ඇති කල්හි කුමක් ඇසුරු කොට කුමකට පිවිස සත්ත්වයා මරණින් මතු වේ ය'යි මෙ බඳු දෘෂ්ටියක් උපදී ද ?

වහන්ස, අපගේ දහම්හු හඟවත්හු මුල් කොට ඇතියහ. . . .

ඔහුගේ, රූපය ඇති කල්හි රූපය ඇසුරු කොට රූපයට පිවිස සත්ත්වයා මරණින් මතු වේ ය'යි මෙ බඳු දෘෂ්ටියක් උපදී යි, වෙදනාව ඇති කල්හි . . . සංඥාව ඇති කල්හි . . . සංස්කාර ඇති කල්හි . . . විඤ්ඤා ඇති කල්හි විඤ්ඤා ඇසුරු කොට විඤ්ඤායට පිවිස සත්ත්වයා මරණින් මතු වේ ය'යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී.

ඔහුගේ 'ඒ' කීමැයි හඬවූ ද ? රූපය නිත්‍ය හෝ වේ ද ? අනිත්‍ය හෝ වේ ද ? යි ? . . . දුක් නම් වෙනස් වනසුලු නම් එය නො ඇසුරු කොට සත්ත්වයා මරණින් මතු වේ ය'යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී ද ? යි ?

වහන්ස, තෙල නො වේ ම යැ,

වෙදනාව . . . සංඥාව . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤා . . . මේ යමෙකුත් දක්නා ලද්දේ අසන ලද්දේ මුත් විසින් ගන්නා ලද්දේ දන්නා ලද්දේ පැටිණෙන ලද්දේ සොයන ලද්දේ සිතින් හැසිරෙන ලද්දේ වේ නම් හෙ ද නිත්‍ය හෝ වේ ද ? අනිත්‍ය හෝ වේ ද ? යි . . . දුක් නම් වෙනස් වනසුලු නම් එය නො ඇසුරු කොට සත්ත්වයා මරණින් මතු වේ ය'යි මෙ බඳු දෘෂ්ටියක් උපදනේ ද ? යි

වහන්ස, තෙල නො වේ මැ යි.

ඔහුගේ, යම කෙලක අවිසමුද්‍රගේ . . . නියත වූයේ සම්මානිය පිහිට කොට ඇත්තේ ය යි.

3. 1. 16.

න හොති තථාගත සූත්‍රය

221. සැවැත්නුවර :

ඔහුගේ, කුමක් ඇති කල්හි කුමක් ඇසුරු කොට කුමකට පිවිස සත්ත්වයා මරණින් මතු නො වේ ය'යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී ද ? යි.

වහන්ස, අපගේ දහම්හු හඟවත්හු මුල් කොට ඇතියහ. . . .

ඔහුගේ, රූපය ඇති කල්හි රූපය ඇසුරු කොට රූපයට පිවිස 'සත්ත්වයා මරණින් මතු නො වේ ය'යි මෙ බඳු දෘෂ්ටියක් උපදී. වෙදනාව ඇති කල්හි . . . සංඥාව ඇති කල්හි . . . සංස්කාර ඇති කල්හි . . . විඤ්ඤා ඇති කල්හි විඤ්ඤා ඇසුරු කොට විඤ්ඤායට පිවිස සත්ත්වයා මරණින් මතු නො වේ ය'යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී.

තං කිං මඤ්ඤථ භික්ඛවෙ, රූපං නිව්චං වා අනිව්චං වා ති ?
-පෙ- දුක්ඛං විපරිනාමබ්බමං අපි නු තං අනුපාදාය එවං දිට්ඨි
උපපජ්ජෙය්‍ය : ‘න භොති තථාගතො පරමමරණ්‍හි’?

තො භෙතං භනෙන,

වේදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සංඛාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං -පෙ-
යමපිදං දිට්ඨං සුභං මුඛං විඤ්ඤානං පතනං පරියෙසිතං අනුච්චරිතං
මනසා, තමපි නිව්චං වා අනිව්චං වා ති -පෙ- දුක්ඛං විපරිනාමබ්බමං,
අපි නු තං අනුපාදාය එවං දිට්ඨි උපපජ්ජෙය්‍ය : “න භොති තථාගතො
පරමමරණ්‍හි”?

තො භෙතං භනෙන,

යතො බො භික්ඛවෙ, අරියසාවකස්ස -පෙ- නිශ්චයො සම්බොධි-
පරායනොති.

3. 1. 17.

භොති ච න ච භොති තථාගතසුඤ්ඤා

222. සාවන්ට්ඨියං :

කියම්මිං නු බො භික්ඛවෙ, සති කිං උපාදාය කිං අභිනිවිස්ස එවං
දිට්ඨි උපපජ්ජති : “භොති ච න ච භොති තථාගතො පරමමරණ්‍හි”?

භගවම්මුලකා තො භනෙන, බ්බමා -පෙ-.

රූපෙ බො භික්ඛවෙ, සති -පෙ- වේදනාය සති -පෙ- සඤ්ඤාය
සති -පෙ- සංඛාරෙසු සති -පෙ- විඤ්ඤාණෙ සති විඤ්ඤාණං උපාදාය
විඤ්ඤාණං අභිනිවිස්ස එවං දිට්ඨි උපපජ්ජති : “භොති ච න ච භොති
තථාගතො පරමමරණ්‍හි”?

තං කිං මඤ්ඤථ භික්ඛවෙ, රූපං නිව්චං වා අනිව්චං වා ති ?

අනිව්චං භනෙන -පෙ-.

දුක්ඛං විපරිනාමබ්බමං, අපි නු තං අනුපාදාය එවං දිට්ඨි
උපපජ්ජෙය්‍ය : භොති ච න ච භොති තථාගතො පරමමරණ්‍හි”?

තො භෙතං භනෙන,

වේදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සංඛාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං -පෙ-
යමපිදං දිට්ඨං සුභං මුඛං විඤ්ඤානං පතනං පරියෙසිතං අනුච්චරිතං
මනසා, තමපි නිව්චං වා අනිව්චං වා ති -පෙ- දුක්ඛං විපරිනාමබ්බමං,
අපි නු තං අනුපාදාය එවං දිට්ඨි උපපජ්ජෙය්‍ය : “භොති ච න ච භොති
තථාගතො පරමමරණ්‍හි”?

තො භෙතං භනෙන,

යතො බො භික්ඛවෙ, අරියසාවකස්ස -පෙ- නිශ්චයො සම්බොධි-
පරායනොති.

මහණෙනි, ඒ කීමැ 'යි හඟිවු ද ? රූපය නිත්‍ය හෝ වේ ද ? අනිත්‍ය හෝ වේ ද ? යි . . . දුක් නම් වෙනස් වන සුදු නම් එය නො ඇසුරු කොට සත්ත්වයා මරණින් මතු නො වේ ය'යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදනේ ද ? යි.

වහන්ස, මෙය නො වේ මැ යැ.

වෙදනාව . . . සංඤ්ච . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤාය . . . මේ යමෙකුත් දක්නා ලද්දේ අසන ලද්දේ මුත් විසින් ගන්නා ලද්දේ දන්නා ලද්දේ පැමිණෙන ලද්දේ සොයන ලද්දේ සිතින් හැසිරෙන ලද්දේ වේ නම් හෙ ද නිත්‍ය හෝ වේ ද ? අනිත්‍ය හෝ වේ ද ? යි . . . දුක් නම් වෙනස් වන සුදු නම් එය නො ඇසුරු කොට සත්ත්වයා මරණින් මතු නො වේ ය'යි මෙ බඳු දෘෂ්ටියක් උපදනේ ද ? යි.

වහන්ස, තෙල නො වේ මැ යි.

මහණෙනි, යම් කලෙක අරිසවුහුගේ . . . නියත වූයේ සම්බොධිය පිහිට කොට ඇත්තේ යැයි.

3. 1. 17.

හොති ව නව හොති කථාගත සූත්‍රය

222. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, කුමක් ඇති කල්හි කුමක් ඇසුරු කොට කුමකට පිවිස සත්ත්වයා මරණින් මතු වෙයි, නො ද වෙයි යන මෙ බඳු දෘෂ්ටියක් උපදී ද ? යි.

වහන්ස, අපගේ දහම්පු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මුල් කොට ඇතියහ. . . .

මහණෙනි, රූපය ඇති කල්හි . . . වෙදනාව ඇති කල්හි . . . සංඤ්ච ඇති කල්හි . . . සංස්කාර ඇති කල්හි . . . විඤ්ඤාය ඇති කල්හි විඤ්ඤාය ඇසුරු කොට විඤ්ඤායට පිවිස සත්ත්වයා මරණින් මතු වෙයි, නො ද වෙයි' යන මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී.

මහණෙනි, ඒ කීමැ 'යි හඟිවු ද ? රූපය නිත්‍ය හෝ වේ ද ? අනිත්‍ය හෝ වේ ද ? යි

වහන්ස, අනිත්‍ය ය. . . .

දුක් නම් වෙනස් වනසුදු නම් එය නො ඇසුරු කොට සත්ත්වයා මරණින් මතු වෙයි නො ද වෙයි ' යන මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී ද යි ?

වහන්ස, තෙල නො වේ මැ යැ.

වෙදනාව . . . සංඤ්ච . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤාය . . . මේ යමෙකුත් දක්නා ලද්දේ අසන ලද්දේ මුත් විසින් ගන්නා ලද්දේ දන්නා ලද්දේ පැමිණෙන ලද්දේ සොයන ලද්දේ සිතින් හැසිරෙන ලද්දේ වේ නම් හෙ ද නිත්‍ය හෝ වේ ද අනිත්‍ය හෝ වේ ද ? යි. . . . දුක් නම් වෙනස් වනසුදු නම් එය නො ඇසුරු කොට සත්ත්වයා මරණින් මතු වෙයි, නො ද වෙයි' යන මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී ද යි ?

වහන්ස, තෙල නො වේ මැ යි.

මහණෙනි, යම් කලෙක අරිසවුහුගේ . . . නියත වූයේ සම්බොධිය පිහිට කොට ඇත්තේ යි.

3. 1. 18.

නෙව හොති න නහොති තථාගතසුත්තං

223. සාවන්ඨිං :

කිංසම් නු බො භික්ඛවෙ, සති කිං උපදාය කිං අභිනිවිසාම ඵලං දිට්ඨි උපපජ්ජති : “නෙව හොති න නහොති තථාගතො පරමමරණං”ති?

භගවම්මුලුකා නො භනෙත, ධම්ම, -පෙ-.

රුපෙ බො භික්ඛවෙ, සති රුපං උපදාය රුපං අභිනිවිසාම ඵලං දිට්ඨි උපපජ්ජති : නෙව හොති න නහොති තථාගතො පරමමරණං”ති. වෙදනාය සති -පෙ- සංඝායාය සති -පෙ- සංඝායාය සති -පෙ- විඤ්ඤාණෙ සති විඤ්ඤාණං උපදාය විඤ්ඤාණං අභිනිවිසාම ඵලං දිට්ඨි උපපජ්ජති : “නෙව හොති න නහොති තථාගතො පරමමරණං”ති.

තං කිං මඤ්ඤාද භික්ඛවෙ, රුපං නිවං වා අනිවං වාති?

අනිවං භනෙත -පෙ-.

දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං, අපි නු තං අනුපදාය ඵලං දිට්ඨි උපපජ්ජියා : “නෙව හොති න නහොති තථාගතො පරමමරණං”ති.

නො භෙතං භනෙත,

වෙදනා -පෙ- සංඝායාය -පෙ- සංඝායාය -පෙ- විඤ්ඤාණං -පෙ- සම්මදං දිට්ඨිං සුතං මුතං විඤ්ඤාණං පතනං පරිසෙසිතං අනුච්චරිතං මනසා, තම්පි නිවං වා අනිවං වාති?

අනිවං භනෙත,

සම්පනානිවං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති?

දුක්ඛං භනෙත,

සම්පනානිවං දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං අපි නු තං අනුපදාය ඵලං දිට්ඨි උපපජ්ජියා : “නෙව හොති න නහොති තථාගතො පරමමරණං”ති?

නො භෙතං භනෙත,

සත්තො බො භික්ඛවෙ, අරියසංවත්තසංස්ථානං ඉමෙසු ඡත්ත ධාතෙසු කඛ්ඛා පභිනා හොති, දුක්ඛං පිස්ස කඛ්ඛා පභිනා හොති. දුක්ඛං සමුදයෙ පිස්ස කඛ්ඛා පභිනා හොති, දුක්ඛනිරෝධෙ පිස්ස කඛ්ඛා පභිනා හොති, දුක්ඛනිරෝධගාමිනියා පටිපදායෙ පිස්ස කඛ්ඛා පභිනා හොති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ, අරියසංවත්තො සොත්තාපත්තො අවිනිපාතධම්මො නියතො සම්බොධිපරායනොති.

සොත්තාපත්තිවග්ගො පඨමො

නමුඤ්ඤානං :

වාතං ඵතං මම සො අත්තා නො ව මම සිංසා නප්ථි කරුණො භෙත්ථ ව මහාදිවෙස්ස වාච්ඡමං. සංස්සානො ලොකො අපරෙ අසංස්සානො ව අත්තව, අත්තව වා වා වුත්තං තං ජීවං තං සරිතති අඤ්ඤාජ්චමඤ්ඤාසරිතං හොති තථාගතාදි ව

න හොති තථාගතාදි පරමමරණසුත්තෙන

නෙව හොති න න හොති තථාගතො පරමමරණංති.

3. 1. 18.

නෙව හොති න න හොති තථාගත සූත්‍රය

223. සැවැත්නුවර :

මහණෙනි, කුමක් ඇති කල්හි කුමක් ඇසුරු කොට කුමකට පිවිස “ සත්ත්වයා මරණින් මතු නො ම වෙයි නො ම නො වෙයි ” යන මෙ බදු දෘෂ්ටියක් උපදි ද යි ?

වහන්ස අපගේ දහම්හු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මුල් කොට ඇතියහ . . .

මහණෙනි, රූපය ඇති කල්හි රූපය ඇසුරු කොට රූපයට පිවිස “ සත්ත්වයා මරණින් මතු නො ම වෙයි, නො ම නො වෙයි ” යන මෙ බදු දෘෂ්ටියක් උපදියි.

වේදනාව ඇති කල්හි . . . සංඥාව ඇති කල්හි . . . සංස්කාර ඇති කල්හි . . . විඤ්ඤා ඇති කල්හි විඤ්ඤා ඇසුරු කොට විඤ්ඤායට පිවිස “ සත්ත්වයා මරණින් මතු නො ම වෙයි, නො ම නො වෙයි ” යන මෙ බදු දෘෂ්ටියක් උපදි.

මහණෙනි, ඒ කීවැ යි හඟිවු ද ? රූපය නිත්‍ය හෝ වේ ද ? අනිත්‍ය හෝ වේ ද යි.

වහන්ස, අනිත්‍ය ය. . . .

දුක් නම් උචනස් වන සුදු නම් එය නො ඇසුරු කොට “ සත්ත්වයා මරණින් මතු නො ම වෙයි, නො ම නො වෙයි ” යන මෙබදු දෘෂ්ටියක් උපදි ද යි ?

වහන්ස, මෙය නො වේ මැ යැ.

වේදනාව . . . සංඥාව . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤා . . . මේ යමෙකුත් දක්නා ලද්දේ අසන ලද්දේ මුත් විසින් ගන්නා ලද්දේ දන්නා ලද්දේ පැමිණෙන ලද්දේ සොයන ලද්දේ සිතින් හැසිරෙන ලද්දේ වේ නම් හෙ ද නිත්‍ය හෝ වේ ද, අනිත්‍ය හෝ වේ ද යි ?

වහන්ස, අනිත්‍ය යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් එය දුක් හෝ වේ ද, සුව හෝ වේ ද යි.

වහන්ස, දුක් යැ. යමෙක් අනිත්‍ය නම් දුක් නම් චෙතස් වන සුදු නම් එය නො ඇසුරු කොට සත්ත්වයා මරණින් මතු නො ම වෙයි නො ම නො වෙයි යන මෙ බදු දෘෂ්ටියක් උපදි ද යි ?

වහන්ස, කෙල නො වේ මැ යි.

මහණෙනි, යම් කලෙක මේ සත්‍යාන්ති අරිසවුහුගේ සැකය ප්‍රතීණ වූයේ වේ නම් දුකෙහිත් ඔහුගේ සැකය ප්‍රතීණ වූයේ වෙයි. දුක හටගැන්මෙහින් ඔහුගේ සැකය ප්‍රතීණ වූයේ වෙයි, දුක නැවැත්මෙහින් ඔහුගේ සැකය ප්‍රතීණ වූයේ වෙයි, දුක නැවැත්මට පමුණුවන පිළිවෙතෙහින් ඔහුගේ සැකය ප්‍රතීණ වූයේ වේ, මහණෙනි, අපායෙහි නො වැටෙනසුදු නිසන වූ සම්බෝධය පිහිට කොට ඇති මේ අරිසවු සොත්‍යාපන්න ය යි කියනු ලැබේ.

පළමුවැනි සොත්‍යාපන්න වර්ග යි:

එහි සූත්‍ර නාමාවලිය :

වාත, එතං මම, සො අත්තා, නො ව මෙ සියා, නත්ථිදින්න, කරනො, නත්ථිගෙතු යන සූත්‍රය, අටවැනි මහාදිට්ඨි සූත්‍රය, අනෙක් සස්සතලොක, අස්සසතලොක, අත්තවා ලොක, අනත්තවාලොක, තත්ථිව තත්සරිර, අත්තත් ථිව අත්තත් සරිර, හොති තථාගත, න හොති තථාගත, හොති ව නව හොති තථාගත, නෙව හොති න නහොති තථාගත සූත්‍රයෝ යයි සූත්‍ර අටළොස්කි.

2. ගමනවග්ගො

3. 2. 1.

වාත සුත්තං

224. සාවකපීඨං :

කීඨම් නු ඛො භික්ඛවෙ සත්ති කිං උපාදය කිං අභිනිවිස්ස ඵචං දිට්ඨි උපපජ්ජති : “න වාතා වායනති, න නජ්ජො සංඤනති, න ගබ්භිනිසො විජායනති, න චන්දිමසුරියා උදෙනති වා අපෙනති වා ඵසිකච්ඡාසිට්ඨිතා”ති ?

භගවම්මුලකා නො භනෙත ධම්මා -පෙ- භගවතො සුත්තා භික්ඛු ධාරෙස්සන්තිති.

තෙන හි භික්ඛවෙ සුණ්ඤ්ඤාථ -පෙ-. රූපෙ ඛො භික්ඛවෙ සත්ති රූපං උපාදය රූපං අභිනිවිස්ස ඵචං දිට්ඨි උපපජ්ජති : “න වාතා වායනති -පෙ- ඵසිකච්ඡාසිට්ඨිතා”ති. වෙදනාය සත්ති -පෙ- සංඤ්ඤාය සත්ති -පෙ- සංඛාරෙසු සත්ති -පෙ- විඤ්ඤාණෙ සත්ති විඤ්ඤාණං උපාදය විඤ්ඤාණං අභිනිවිස්ස ඵචං දිට්ඨි උපපජ්ජති. න වාතා වායනති -පෙ- ඵසිකච්ඡාසිට්ඨිතා”ති.

තං කිං මඤ්ඤාථ භික්ඛවෙ, රූපං නිවමං වා අනිවමං වාති ?

අනිවමං භනෙත.

යං පනානිවමං තං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති ?

දුක්ඛං භනෙත.

යං පනානිවමං දුක්ඛං විපරිනාමධම්මං, අපි නු තං අනුපාදය ඵචං දිට්ඨි උපපජ්ජෙය්‍ය : “න වාතා වායනති -පෙ- ඵසිකච්ඡාසිට්ඨිතා”ති ?

නො භෙනං භනෙත.

ඉති ඛො භික්ඛවෙ, දුක්ඛෙ සත්ති දුක්ඛං උපාදය දුක්ඛං අභිනිවිස්ස ඵචං දිට්ඨි උපපජ්ජති : “න වාතා වායනති -පෙ- ඵසිකච්ඡාසිට්ඨිතා”ති. වෙදනා -පෙ- සංඤ්ඤා -පෙ- සංඛාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං නිවමං වා අනිවමං වාති ?

අනිවමං භනෙත, -පෙ-.

විපරිනාමධම්මං අපි නු තං උපාදය ඵචං දිට්ඨි උපපජ්ජෙය්‍ය : න වාතා වායනති -පෙ- ඵසිකච්ඡාසිට්ඨිතා”ති ?

නො භෙනං භනෙත,

ඉති ඛො භික්ඛවෙ දුක්ඛෙ සත්ති දුක්ඛං උපාදය දුක්ඛං අභිනිවිස්ස ඵචං දිට්ඨි උපපජ්ජෙය්‍ය : “න වාතා වායනති, න නජ්ජො සංඤනති, න ගබ්භිනිසො විජායනති, න චන්දිමසුරියා උදෙනති වා අපෙනති වා ඵසිකච්ඡාසිට්ඨිතා”ති -පෙ-

2. ගමන වගිය

3. 2. 1.

වාත සූත්‍රය

224. සැවැත්නුවර :

මහණෙනි, කුමක් ඇති කල්හි කුමක් නිසා කුමකට පිටිය මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී ද ? “ වාතයෝ නො හමති, නදිහු ගලා නො බසිති, ගැබ්නිහු ප්‍රසව නො කෙරෙති, සඳු හිරුහු නො ද උදාවෙති, නො ද බැස යෙති, ඉන්ද්‍රකිල සෙයින් නො සැලී සිටියාහු” කියා යි.

වහන්ස, දහවනු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මුල්කොට ඇතියහ . . භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙතින් අසා භික්ෂූහු ධරන්තාහ යි.

එසේ වී නම් මහණෙනි අසවු . . . මහණෙනි, රූපය ඇති කල්හි රූපය නිසා රූපයට පැමිණ මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදියි. “ වාතයෝ නො හමති, . . . ඉන්ද්‍රකිල සෙයින් සිටියාහු” යි. වෙදනාව ඇති කල්හි . . . සංඥාව ඇති කල්හි . . . සංස්කාර ඇති කල්හි, . . . විඤ්ඤාන ඇති කල්හි විඤ්ඤාන නිසා විඤ්ඤානට පැමිණ මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදියි : “ වාතයෝ නො හමති, . . . ඉන්ද්‍රකිල සෙයින් සිටියාහු” යි.

මහණෙනි, ඒ කුමකැයි හඟිවු ද, රූපය නිත්‍ය හෝ අනිත්‍ය හෝ වේ දැ යි ?

වහන්ස, අනිත්‍ය යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් එය දුක් හෝ සුව හෝ වේ දැ යි ?

වහන්ස, දුක් යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් දුක් නම් පෙරළෙන සැහැටි නම් එය ඇසිරි කොට “වාතයෝ නො හමති . . . ඉන්ද්‍රකිල සෙයින් සිටියාහු” යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී දැ යි ?

වහන්ස, කෙල නො වේ මැ යි.

මෙසේ වනාහි මහණෙනි, දුක ඇති කල්හි දුක නිසා දුකට පිටිය “වාතයෝ නො හමති, . . . ඉන්ද්‍රකිල සෙයින් සිටියහ” යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදියි. වෙදනාව . . . සංඥාව . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤාන නිත්‍ය හෝ අනිත්‍ය හෝ වේ දැ යි ?

වහන්ස, අනිත්‍ය යැ . . .

පෙරළෙන සැහැටි නම් එය ඇසිරි කොට “වාතයෝ නො හමති . . . ඉන්ද්‍රකිල සෙයින් සිටියහ” යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී දැ යි ?

වහන්ස, කෙල නො වේ මැ යි.

මෙසේ වනාහි මහණෙනි, දුක ඇති කල්හි දුක නිසා දුකට පිටිය “වාතයෝ නො හමති, නදිහු ගලා නො බසිති, ගැබ්නිහු ප්‍රසව නො කෙරෙති, සඳු හිරුහු නො ද උදාවෙති නො ද බැස යෙති, ඉන්ද්‍රකිල සෙයින් සිටියාහු” යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී . . .

3. 2. 2.

එතං මමසුත්තං

225. සාවකප්‍රශ්නං :

කිසම්නනු බො භික්ඛවෙ, සති කිං උපාදය කිං අභිනිවිස්ස එවං දිට්ඨි උපපජ්ජති : “එතං මම, එසො හමසම්, එසො මෙ අත්තා”ති ?

භගවම්මුලකා නො භනෙත, ධම්මා, -පෙ- එසො මෙ අත්තාති.

(යථා පුරිමගමනසුත්තනං එවං වික්ඛාරෙතබ්බං.)

3. 2. 3.

සො අත්තාසුත්තං

226. සාවකප්‍රශ්නං :

-පෙ- “සො අත්තා, සො ලොකො, සො පෙච්ච භවිස්සාමි, නිවෙවා ධූවො සංඝනො අවිපරිනාමධම්මොති ? -පෙ-

භගවම්මුලකා නො භනෙත, ධම්මා, -පෙ- අවිපරිනාමධම්මොති.

3. 2. 4.

නොච මෙ සියාසුත්තං

227. සාවකප්‍රශ්නං :

-පෙ- “නො චස්සං, නො ච මෙ සියා, න භවිස්සාමි, න මෙ භවිස්සති”ති -පෙ- න මෙ භවිස්සතිති.

3. 2. 5.

නත්ථි දිත්තාසුත්තං

228. සාවකප්‍රශ්නං :

-පෙ- “නත්ථි දිත්තං නත්ථි සිට්ඨං -පෙ- කායස්ස හෙද උච්ඡ්ජ්ජනති, චිත්තස්සනති න භොනති පරමමරණා”ති -පෙ-

භගවම්මුලකා නො භනෙත, ධම්මා, -පෙ- භොනති පරමමරණාති.

3. 2. 6.

කරතොසුත්තං

229. සාවකප්‍රශ්නං :

-පෙ- “නත්ථි පුඤ්ඤං, නත්ථි පුඤ්ඤස්ස ආගමො”ති. -පෙ- භගවම්මුලකා නො භනෙත, ධම්මා -පෙ- නත්ථි පුඤ්ඤස්ස ආගමොති.

3. 2. 2.

එක මම සූත්‍රය

225. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, කුමක් ඇති කල්හි කුමක් ඇසුරු කොට කුමකට පිවිස “තෙල මාගේ යැ, තෙල මම වෙමි, තෙල මාගේ ආත්ම”යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදි දැ යි ?

වහන්ස, අපගේ දහම්හු හඟවන්නු මුල් කොට ඇතියහ . . . මේ මාගේ ආත්මය යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදි.

(පළමු සූත්‍ර දශය යම් සේ නම් එමෙන් විස්තර කටයුතු යි).

3. 2. 3.

සො අත්තා සූත්‍රය

226. සැවැත්තුවර :

. . . ‘ඒ මම ආත්මයෙමි, ඒ මම ලොකයෙමි, ඒ මම පරලොව වන්නෙමි, නිත්‍යයෙමි, ධ්‍රැවයෙමි, ශාස්ත්‍රයෙමි, නොවෙනස් වනසුල්ලෙමි’යි . . .

වහන්ස, අපගේ දහම්හු හඟවන්නු මුල් කොට ඇතියහ . . . වෙනස් වන සුල්ලෙමි’යි (මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදි.)

3. 2. 4.

නොව මෙ සියා සූත්‍රය

227. සැවැත්තුවර :

. . . “ඉදින් මම නො වන්නෙමි නම් පස්කඳ මට නො ද වන්නේ ය. (මතු) ද (මම) නො වන්නෙමි නම් (මතු) ද මට පස්කඳ නො වන්නේ ය යි . . . මතු මට පස් කඳ නොවන්නේ ය යි. (මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදි.)

3. 2. 5.

නත්ථි දින්න සූත්‍රය

228. සැවැත්තුවර :

. . . දෙන උද්දෙහි විපාක නැත, හෝ මහා යාගයෙහි විපාක නැත . . . කය බිඳිලෙන් සිඳෙනි, වැනසෙති, මරණින් මතු නො වෙති”යි . . .

වහන්ස, අපගේ දහම්හු හඟවන්නු මුල්කොට ඇතියහ . . . මරණින් මතු නො වෙති යි. (මෙබඳු දිවෙක් උපදි.)

3. 2. 6.

කරතො සූත්‍රය

229. සැවැත්තුවර :

. . . “පිනෙක් නැත. පිනෙහි ඊමෙක් නැතැ”යි . . . වහන්ස, අපගේ දහම්හු හඟවන්නු මුල් කොට ඇතියහ. . . පිනෙහි ඊමෙක් නැතැ යි (මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදි.)

3. 2. 7.

නතථි හෙතුසුත්තං

230. සාවජ්ඣයං :

-පෙ- “නතථි හෙතු නතථි පච්චයො සත්තානං සඛකිලෙසාය. අහෙතු අපපච්චයො සත්තො සඛකිලිස්සනති. -පෙ- ඡසෙව වාභිජාතිසු සුඛදුක්ඛං පරිසංවෙදෙනති”ති -පෙ- පරිසංවෙදෙනති.

3. 2. 8.

මහාදිට්ඨි සුත්තං

231. සාවජ්ඣයං :

-පෙ- “සතති’මෙ කායො අකථා අකථවිධා -පෙ- නිබ්බේදියමානා සුඛදුක්ඛං පලෙනති. භගවම්බුලකා -පෙ- සුඛදුක්ඛං පලෙනති.

3. 2. 9.

සසස්සතලොකසුත්තං

232. සාවජ්ඣයං :

-පෙ- “සස්සතො ලොකොති ? භගවම්බුලකා -පෙ- සස්සතො ලොකොති.

3. 2. 10.

අසසස්සතලොකසුත්තං

233. සාවජ්ඣයං :

-පෙ- “අසසස්සතො ලොකො”ති ? භගවම්බුලකා -පෙ- අසසස්සතො ලොකොති.

3. 2. 11.

අනතවාලොක සුත්තං

234. සාවජ්ඣයං :

-පෙ- “අනතවා ලොකො”ති ? භගවම්බුලකා -පෙ- අනතවා ලොකොති.

3. 2. 12.

අනන්තවාලොක සුත්තං

235. සාවජ්ඣයං :

-පෙ- “අනන්තවාලොකොති ? භගවම්බුලකා -පෙ- අනන්තවා ලොකොති.

3. 2. 7.

නත්ථි හෙතු සූත්‍රය

230. සැවැත්තුවර :

. . . සත්ත්වයන්ගේ කෙලෙසීමට හෙතුවෙක් නැත, ප්‍රත්‍යයෙක් නැත, හෙතු රහිත ව ප්‍රත්‍යය රහිත ව සත්ත්වයෝ කෙලෙසෙත්, . . . අභිජාති සයෙහි ම සුවදුක් විඳිති''යි . . . විඳිති යි (මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී.)

3. 2. 8.

මහාදිට්ඨි සූත්‍රය

231. සැවැත්තුවර :

. . . ''නොකරන ලද නොකළ විධාන ඇති මේ සත් කයෙකි . . . සුවදුක්, ගතවමින් විඳිති''යි. හඟවත්හු මුල් කොට ඇතියහ. . . . (මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී.)

3. 2. 9.

සස්සතලොක සූත්‍රය

232. සැවැත්තුවර :

. . . ''ලොකය ශාශ්වත ය''යි. හඟවත්හු මුල් කොට ඇතියහ. . . ලොකය ශාශ්වත යයි -(මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී.)

3. 2. 10.

අසස්සතලොක සූත්‍රය

233. සැවැත්තුවර :

. . . ''ලොකය අශාශ්වත ය''යි. හඟවත්හු මුල් කොට ඇතියහ . . . ලොකය අශාශ්වත යයි (මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී.)

3. 2. 11.

අත්තචත්තලොක සූත්‍රය

234. සැවැත්තුවර :

. . . ''ලොකය අත්තචත්ත ය''යි. හඟවත්හු මුල්කොට ඇතියහ. . . ලොකය අත්තචත්ත යයි. (මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී.)

3. 2. 12.

අනන්තචත්තලොක සූත්‍රය

235. සැවැත්තුවර :

. . . ''ලොකය අනන්තචත්ත ය''යි. හඟවත්හු මුල් කොට ඇතියහ . . . ලොකය අනන්තචත්ත යයි.

3. 2. 13.

තංජිවතං සරිර සුතතං

236. ආවජ්ජියං :

-පෙ- “තංජිවංතං සරිර”නති? භගවම්බුලකා -පෙ- තංජිවංතං සරිරනති.

3. 2. 14.

අඤ්ඤං ජිව අඤ්ඤං සරිර සුතතං

237. ආවජ්ජියං :

-පෙ- අඤ්ඤං ජිවං අඤ්ඤං සරිර”නති? භගවම්බුලකා -පෙ- අඤ්ඤං ජිවං අඤ්ඤං සරිරනති.

3. 2. 15.

භොති තථාගත සුතතං

238. ආවජ්ජියං :

-පෙ- “භොති තථාගතො පරම්මරණා”ති? භගවම්බුලකා -පෙ- භොති තථාගතො පරම්මරණාති.

3. 2. 16.

නභොති තථාගත සුතතං

239. ආවජ්ජියං :

-පෙ- “න භොති තථාගතො පරම්මරණා”ති? භගවම්බුලකා -පෙ- න භොති තථාගතො පරම්මරණාති.

3. 2. 17.

භොති ච නචභොති තථාගත සුතතං

240. ආවජ්ජියං :

-පෙ- “භොති ච න ච භොති තථාගතො පරම්මරණා”ති? භගවම්බුලකා -පෙ- භොති ච න ච භොති තථාගතො පරම්මරණාති.

3. 2. 18.

නෙව භොති න නභොති සුතතං

241. ආවජ්ජියං :

කිසම් ණු ඛො භික්ඛමෙ, සති කිං උපාදග කිං අභිනිවිසා ඵවං දිට්ඨි උපපජ්ජති : “නෙව භොති න න භොති තථාගතො පරම්මරණා”ති?

භගවම්බුලකා භො භනෙන, ධම්මො, -පෙ-

3. 2. 13.

තත් ජීව තත් ගරිර සූත්‍රය

236. සැවැත්නුවර :

. . . “එමැ ජීව යැ, එමැ ගරිරය”යි ? හඟවත්හු මුල් කොට ඇතියහ . . . එමැ ජීව යැ, එමැ ගරිර යයි.

3. 2. 14.

අන්‍යත් ජීව අන්‍යත් ගරිර සූත්‍රය

237. සැවැත්නුවර :

. . . “ජීවය අන්‍යකක, ගරිරය අන්‍යකකැ”යි ? හඟවත්හු මුල් කොට ඇතියහ . . . ජීවය අන්‍යකක, ගරිරය අන්‍යකකැයි.

3. 2. 15.

හොති තථාගත සූත්‍රය

238. සැවැත්නුවර :

. . . “සත්ත්වයා මරණින් මතු වේ ය”යි ? හඟවත්හු මුල් කොට ඇතියහ . . . සත්ත්වයා මරණින් මතු වේ.

3. 2. 16.

නහොති තථාගත සූත්‍රය

239. සැවැත්නුවර :

. . . “සත්ත්වයා මරණින් මතු නො වේ ය”යි ? හඟවත්හු මුල් කොට ඇතියහ . . . සත්ත්වයා මරණින් මතු නො වේ යි.

3. 2. 17.

හොති ව නව හොති තථාගත සූත්‍රය

240. සැවැත්නුවර :

. . . ‘සත්ත්වයා මරණින් මතු වෙයි, නො ද වේ ය’යි ? හඟවත්හු මුල් කොට ඇතියහ . . . සත්ත්වයා මරණින් මතු වෙයි, නො ද වේ.

3. 2. 18.

නෙව හොති න න හොති තථාගත සූත්‍රය

241. සැවැත්නුවර :

මහණෙනි, කුමක් ඇති කල්හි කුමක් ඇසුරු කොට කුමකට පිවිස “සත්ත්වයා මරණින් මතු නො ම වෙයි, නො ම නොවෙයි”යන මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී ද ? යි

වහන්ස, අපගේ දහම්හු හඟවත්හු මුල් කොට ඇතියහ . . .

රූපෙ බො භික්ඛවෙ, සති රූපං උපාදාය රූපං අභිනිවිස්ස ඵවං දිට්ඨි උපපජ්ජති : “නෙව භොති න න භොති තථාගතො පරමමරණා”ති. වේදනාය සති -පෙ- සංඝාදාය සති -පෙ- සංඛාරෙසු සති -පෙ- විඤ්ඤාණෙ සති විඤ්ඤාණං උපාදාය විඤ්ඤාණං අභිනිවිස්ස ඵවං දිට්ඨි උපපජ්ජති : “නෙව භොති න න භොති තථාගතො පරමමරණා”ති.

තං කිං මඤ්ඤාථ භික්ඛවෙ, -පෙ- නෙව භොති න න භොති තථාගතො පරමමරණාති.

3. 2. 19.

රූපි අත්තා සුත්තං

242. සාවන්ධිමං :

සිසමිං නු බො භික්ඛවෙ, සති කිං උපාදාය කිං අභිනිවිස්ස ඵවං දිට්ඨි උපපජ්ජති : “රූපි අත්තා භොති අරුගො පරමමරණා”ති ?

හගවමුලකා නො හතො, බම්බා, -පෙ-

රූපෙ බො භික්ඛවෙ, සති රූපං උපාදාය රූපං අභිනිවිස්ස ඵවං දිට්ඨි උපපජ්ජති : රූපි අත්තා භොති අරුගො පරමමරණා’ති. වේදනාය සති -පෙ- සංඝාදාය සති -පෙ- සංඛාරෙසු සති -පෙ- විඤ්ඤාණෙ සති විඤ්ඤාණං උපාදාය විඤ්ඤාණං අභිනිවිස්ස ඵවං දිට්ඨි උපපජ්ජති : “රූපි අත්තා භොති අරුගො පරමමරණා”ති

තං කිං මඤ්ඤාථ භික්ඛවෙ, “රූපං නිව්චං වා අනිව්චං වා”ති -පෙ-

දුක්ඛං විපරිනාමබම්බං අපි නු තං අනුපාදාය ඵවං දිට්ඨි උපපජ්ජය්‍ය : “රූපි අත්තා භොති අරුගො පරමමරණා”ති ?

නො හෙතං හතො.

“වේදනා -පෙ- “සංඝාදා -පෙ- “සංඛාරා -පෙ- “විඤ්ඤාණං නිව්චං වා අනිව්චං වා”ති -පෙ-

දුක්ඛං විපරිනාමබම්බං අපි නු තං අනුපාදාය ඵවං දිට්ඨි උපපජ්ජය්‍ය, “රූපි අත්තා භොති අරුගො පරමමරණා”ති ?

නො හෙතං හතො,

ඉති බො භික්ඛවෙ දුක්ඛෙ සති දුක්ඛං උපාදාය දුක්ඛං අභිනිවිස්ස ඵවං දිට්ඨි උපපජ්ජති ; “රූපි අත්තා භොති අරුගො පරමමරණා”ති.

3. 2. 20.

අරූපි අත්තා සුත්තං

243. සාවන්ධිමං :

සිසමිං නු බො භික්ඛවෙ, සති කිං උපාදාය කිං අභිනිවිස්ස ඵවං දිට්ඨි උපපජ්ජති ; “අරූපි අත්තා භොති අරුගො පරමමරණා”ති.

(හො යෙව පෙග්ගාලො විඤ්ඤාණෙබ්බො.)

මහණෙනි, රූපය ඇති කල්හි රූපය ඇසුරු කොට රූපයට පිවිස “සත්ත්වයා මරණින් මතු නො වෙයි, නොම නො වෙයි” යන මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී. වේදනාව ඇති කල්හි . . . සංඥාව ඇති කල්හි . . . සංස්කාරයන් ඇති කල්හි . . . විඤ්ඤා ඇති කල්හි විඤ්ඤා ඇසුරු කොට විඤ්ඤායට පිවිස “සත්ත්වයා මරණින් මතු නො වෙයි, නො වෙයි” යන මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී.

මහණෙනි, ඒ කිවු යි හඟිවු ද ? . . . සත්ත්වයා මරණින් මතු නොම වෙයි, නො ව නො වෙයි යයි.

3. 2. 19.

රූපී අත්තා සූත්‍රය

242. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, කුමක් ඇති කල්හි කුමක් ඇසුරු කොට කුමකට පිවිස “ආත්මය රූප ඇත්තේ මරණින් මතු නිරෝග වෙ ය”යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී ද ? යි.

වහන්ස, අපගේ දහම්හු හඟවත්හු මුල් කොට ඇති යහ . . .

මහණෙනි, රූපය ඇති කල්හි රූපය ඇසුරු කොට රූපයට පිවිස “ආත්මය රූප ඇත්තේ මරණින් මතු නිරෝග වෙ ය”යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී. වේදනාව ඇති කල්හි . . . සංඥාව ඇති කල්හි . . . සංස්කාරයන් ඇති කල්හි . . . විඤ්ඤා ඇති කල්හි විඤ්ඤා ඇසුරු කොට විඤ්ඤායට පිවිස “ආත්මය රූප ඇත්තේ මරණින් මතු නිරෝග වෙ ය”යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී.

මහණෙනි ඒ කීමැ යි හඟිවු ද, රූපය නිත්‍ය හෝ වේ ද, අනිත්‍ය හෝ වේ ද”යි ? . . .

දුක් නම් වෙනස් වන සුදු නම් එය නොඇසුරු කොට “ආත්මය රූප ඇත්තේ මරණින් මතු නිරෝග වෙ ය”යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදන්නේ ද ? යි.

වහන්ස, මෙය නො වේ මැ යැ.

“වේදනාව . . . “සංඥාව . . . “සංස්කාරයෝ . . . “විඤ්ඤා නිත්‍ය ද ? හෝ අනිත්‍ය ද ? හෝ යි . . .

දුක් නම් වෙනස් වන සුදු නම් එය නොඇසුරු කොට “ආත්මය රූප ඇත්තේ මරණින් මතු නිරෝග වෙ ය”යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදන්නේ ද ? යි.

වහන්ස, මෙය නො වේ ම ය.

මහණෙනි, මෙසේ දුක ඇති කල්හි දුක ඇසුරු කොට දුකට පිවිස ආත්මය රූප ඇත්තේ මරණින් මතු නිරෝග වෙ ය”යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී යයි.

3. 2. 20.

අරූපී අත්තා සූත්‍රය

243. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, කුමක් ඇති කල්හි කුමක් ඇසුරු කොට කුමකට පිවිස “ආත්මය රූප ඇත්තේ මරණින් මතු නිරෝග වෙ ය”යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී ද ? යි.

(ඒ පෙය්‍යාලය ම විස්තර කටයුතු යි)

3. 2. 21.

රුපිව අරුපිව අත්තා සුත්තං

244. සාවස්ථිතං :

-පෙ- “රුපි ව අරුපි ව අත්තා හොති අරොගො පරමමරණා”ති.

3. 2. 22.

නෙව රුපි නාරුපි අත්තා සුත්තං

245. සාවස්ථිතං :

-පෙ- “නෙවරුපි නාරුපි අත්තා හොති අරොගො පරමමරණා”ති

3. 2. 23.

එකන්තසුඛි අත්තා සුත්තං

246. සාවස්ථිතං :

-පෙ- “එකන්තසුඛි අත්තා හොති අරොගො පරමමරණා”ති.

3. 2. 24.

එකන්තදුක්ඛි අත්තා සුත්තං

247. සාවස්ථිතං :

-පෙ- “එකන්තදුක්ඛි අත්තා හොති අරොගො පරමමරණා”ති.

3. 2. 25.

සුඛදුක්ඛි අත්තා සුත්තං

248. සාවස්ථිතං :

-පෙ- “සුඛදුක්ඛි අත්තා හොති අරොගො පරමමරණා”ති.

3. 2. 26.

අදුක්ඛමසුඛි අත්තා සුත්තං

249. සාවස්ථිතං :

-පෙ- “අදුක්ඛමසුඛි අත්තා හොති අරොගො පරමමරණා”ති.

භගවම්බුලකා නො භතො, ධම්මා -පෙ-

3. 2. 21. .

රූපී ව අරූපී ව අත්තා සූත්‍රය

244. සැවැත්නුවර :

. . . ආත්මය රූප ඇත්තේත් රූප නැත්තේත් මරණින් මතු නිරෝග වේ ය"යි . . .

3. 2. 22.

නෙව රූපී නාරූපී අත්තා සූත්‍රය

245. සැවැත්නුවර :

. . . ආත්මය නො ම රූප ඇත්තේත් නො ම රූප නැත්තේත් මරණින් මතු නිරෝග වේ ය"යි.

3. 2. 23.

එකන්තසුඛී අත්තා සූත්‍රය

246. සැවැත්නුවර :

. . . "ආත්මය එකැතින් සුව ඇත්තේ මරණින් මතු නිරෝග වේ ය"යි.

3. 2. 24.

එකන්ත දුක්ඛී අත්තා සූත්‍රය

247. සැවැත්නුවර :

. . . ආත්මය එකැතින් දුක් ඇත්තේ මරණින් මතු නිරෝග වේ ය"යි

3. 2. 25.

සුඛ දුක්ඛී අත්තා සූත්‍රය

248. සැවැත්නුවර :

. . . ආත්මය සුවදුක් ඇත්තේ මරණින් මතු නිරෝග වේ ය"යි.

3. 2. 26.

අදුක්ඛමසුඛ අත්තා සූත්‍රය

249. සැවැත්නුවර :

. . . "ආත්මය නොදුක් නොසුව ඇත්තේ මරණින් මතු නිරෝග වේ දැ"යි.

වහන්ස, අපගේ දහම්හු හඟවන්නේ මුල් කොට ඇතියහ . . .

රූපෙ ඛො භික්ඛවෙ, සති රූපං උපාදය රූපං අභිනිවිස්සා එවං දිට්ඨි උපපජ්ජති : “අදුක්ඛමසුඛි අත්තා හොති අරොගො පරමමරණා”ති. වේදනාය සති -පෙ- සක්ඛාසුය සති -පෙ- සක්ඛාරෙසු සති -පෙ- වික්ඛාසුණෙ සති වික්ඛාසුණං උපාදය වික්ඛාසුණං අභිනිවිස්සා එවං දිට්ඨි උපපජ්ජති : “අදුක්ඛමසුඛි අත්තා හොති අරොගො පරමමරණා”ති.

නං කිං මිඤ්ඤාඨ භික්ඛවෙ, රූපං නිච්චං වා අනිච්චං වාති -පෙ- විපරිනාමබලං අපි නු නං අනුපාදය එවං දිට්ඨි උපපජ්ජයා : “අදුක්ඛමසුඛි අත්තා හොති අරොගො පරමමරණා”ති.

නො හෙතං භතෙන,

වේදනා -පෙ- සක්ඛාසු -පෙ- සක්ඛාරා -පෙ- වික්ඛාසුණං නිච්චං වා අනිච්චං වාති -පෙ- විපරිනාමබලං අපි නු නං අනුපාදය එවං දිට්ඨි උපපජ්ජයා : “අදුක්ඛමසුඛි අත්තා හොති අරොගො පරමමරණා”ති.

නො හෙතං භතෙන,

ඉති ඛො භික්ඛවෙ, දුක්ඛෙ සති දුක්ඛං උපාදය දුක්ඛං අභිනිවිස්සා එවං දිට්ඨි උපපජ්ජති : “අදුක්ඛමසුඛි අත්තා හොති අරොගො පරමමරණා”ති -පෙ-

ගමනවග්ගො දුතියො.

නමුද්දානං :

වාතං එතං මම සො අත්තා නො ච මෙ සීයා,
නත්ථි කරතො හෙතුච්ච මහාදිට්ඨෙන අට්ඨමං.

සසසතො අසසතො චෙව අත්තා නත්තා ච චුච්චති,
නං ජීවං අඤ්ඤං ජීවං ච තථාගතෙන චතතාරො.

රූපි අත්තා යථා හොති අරූපි ච තථා පරං,
රූපි වාරූපි ච අත්තා තෙව රූපි නාරූපි ච,

එකත්තසුඛි ච අත්තා එකත්ත දුක්ඛි තථා.
සුඛදුක්ඛි අත්තා ච අදුක්ඛමසුඛි පරං,
ඉමෙ ජලිඛිසසුත්තත්තා දුතියවාරෙ සුද්දෙසිතාති.

මහණෙනි, රූපය ඇති කල්හි රූපය ඇසුරු කොට රූපයට පිටිය “ආත්මය නොදුක් නොසුව ඇත්තේ මරණින් මතු නිරොග වේ ය”යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී. වේදනාව ඇති කල්හි . . . සංඥාව ඇති කල්හි . . . සංස්කාරයන් ඇති කල්හි . . . විඥනය ඇති කල්හි විඥනය ඇසුරු කොට විඥනයට පිටිය ආත්මය නොදුක් නොසුව ඇත්තේ මරණින් මතු නිරොග වේ ය”යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදී.

මහණෙනි, ඒ කීමැයි හඟිවූ ද ? රූපය නිත්‍ය හෝ වේ ද ? අනිත්‍ය හෝ වේ දැ ? යි. . . වෙනස් වනසුලු නම් එය නො ඇසුරු කොට “ආත්මය නොදුක් නොසුව ඇත්තේ මරණින් මතු නිරොග වේ ය”යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදනේ ද ? යි.

වහන්ස, මෙය නො වේ මැ යැ.

වේදනාව . . . සංඥාව . . . සංස්කාරයෝ . . . විඥනය නිත්‍ය හෝ වේ ද ? අනිත්‍ය හෝ වේ දැ ? යි. . . වෙනස් වනසුලු නම් එය නො ඇසුරු කොට “ආත්මය නොදුක් නොසුව ඇත්තේ මරණින් මතු නිරොග වේ ය”යි මෙ බඳු දෘෂ්ටියක් උපදනේ ද ? යි.

වහන්ස, මෙය නො වේ ම ය.

මහණෙනි, මෙසේ දුක ඇති කල්හි දුක ඇසුරු කොට දුකට පිටිය “ආත්මය නොදුක් නොසුව ඇත්තේ මරණින් මතු නිරොග වේ” යයි මෙ බඳු දෘෂ්ටියක් උපදී. . .

දෙවෙනි ගම්මන වර්ගය යි.

එහි සූත්‍රනාමාවලිය :

වාත, එතං මම, සො අත්තා ටො ව මෙ සියා, නන්ථි දින්න, කරතො, තන්ථි හෙනු සුත්‍රයෝ ය. අටවැනි මහාදිවයි සූත්‍රය ය,

සස්සතලොක, අසස්සතලොක, අත්තවත් පලාක, අනත්තවත් පලාක, තන්ථිව තන් ශරිර, අන්‍යත් ථිව අන්‍යත් ශරිර සුත්‍රයෝ ය. හොති තථාගත, නාහොති තථාගත, හොති ව නව හොති තථාගත, නෙව හොති න නහොති තථාගත, යන සූත්‍ර සතරය,

රූපි අත්තා සුත්‍රය, එසේම අරූපි අත්තා සුත්‍රය, රූපි ව අරූපි ව අත්තා, නෙව රූපි න අරූපි අත්තා යැ.,

එකන්තසුඛි අත්තා එකන්තදුක්ඛි අත්තා, සුඛදුක්ඛි අත්තා සුත්‍රයෝ ය. අනෙක් අදුක්ඛමසුඛිඅත්තා සුත්‍රය ද යි මේ සවිසි සුත්‍රයෝ දෙවෙනි වර මැනවින් දෙසන ලදහ යි.

3. තනියගමන වගෙහි

3. 3. 1—25.

වාත සුත්තං

250 - 274. සාවථිසං :

කිසමිං නු බො භික්ඛවෙ, සති කිං උපාදාය කිං අභිනිවිසාම ඵලං දිට්ඨි උපපජ්ජති : “න වාතා වායනති, න නජ්ජො සඤ්ඤානති, න භබ්බිතිසො විජායනති, න ව්‍යඤ්ඤිමසුරියා උදෙහති වා අපෙනති වා ඵසිකට්ඨාසිට්ඨිතා”ති.

භගවම්මුලකා නො භනෙත, ධම්මා -පෙ-.

රූපෙ බො භික්ඛවෙ, සති රූපං උපාදාය රූපං අභිනිවිසාම ඵලං දිට්ඨි උපපජ්ජති : “න වාතා වායනති -පෙ- ඵසිකට්ඨාසිට්ඨිතා”ති. වේදනාය සති -පෙ- සඤ්ඤාය සති -පෙ- සංඛාරෙසු සති -පෙ- විඤ්ඤාණෙ සති විඤ්ඤාණං උපාදාය විඤ්ඤාණං අභිනිවිසාම ඵලං දිට්ඨි උපපජ්ජති : “න වාතා වායනති -පෙ- ඵසිකට්ඨාසිට්ඨිතා”ති.

තං කිං මඤ්ඤං භික්ඛවෙ, රූපං නිව්චං වා අනිව්චං වානි -පෙ- විපරිනාමධම්මං. අපි නු තං අනුපාදාය ඵලං දිට්ඨි උපපජ්ජෙය්‍ය : “න වාතා වායනති -පෙ- ඵසිකට්ඨාසිට්ඨිතා”ති.

නො භෙතං භනෙත,

ඉති බො භික්ඛවෙ, සද්දනිව්චං තං දුක්ඛං, තස්මිං සති නදුපාදාය ඵලං දිට්ඨි උපපජ්ජති : “න වාතා වායනති -පෙ- ඵසිකට්ඨාසිට්ඨිතා”ති. (පඤ්ඤාපිසති සුත්තනනා ඵලං විජාරෙතබ්බං.)

3. 3. 26

අදුක්ඛමසුඛි අත්තාසුත්තං

275. සාවථිසං :

කිසමිං නු බො භික්ඛවෙ, සති කිං උපාදාය කිං අභිනිවිසාම ඵලං දිට්ඨි උපපජ්ජති : “අදුක්ඛමසුඛි අත්තා භොති අරොගො පරමමරණං”ති.

භගවම්මුලකා නො භනෙත ධම්මා -පෙ-.

රූපෙ බො භික්ඛවෙ, සති රූපං උපාදාය රූපං අභිනිවිසාම ඵලං දිට්ඨි උපපජ්ජති : “අදුක්ඛමසුඛි අත්තා භොති අරොගො පරමමරණං”ති. වේදනාය සති -පෙ- සඤ්ඤාය සති -පෙ- සංඛාරෙසු සති -පෙ- විඤ්ඤාණෙ සති විඤ්ඤාණං උපාදාය විඤ්ඤාණං අභිනිවිසාම ඵලං දිට්ඨි උපපජ්ජති : “අදුක්ඛමසුඛි අත්තා භොති අරොගො පරමමරණං”ති.

3. තනිය ගමන වර්ගය

3. 3. 1—25

වෘත සූත්‍රය

250-274. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, කුමක් ඇති කල්හි කුමක් ඇසුරු කොට කුමකට පිවිස වෘතයෝ නොහමති. ගංගාවෝ නොගලාබසිති. ගැබිනියෝ ප්‍රසව නොකෙරෙති, සඳහිරු නොද උදාවෙති, නොද පහ ව යෙති. ඉන්ද්‍රකීලයන් මෙන් සිටියාහු ය"යි දෘෂ්ටියෙන් උපදි දූ යි.

වහන්ස, අපගේ දහම්හු හඟවත්හු මුල් කොට ඇතියහ. . .

මහණෙනි, රූපය ඇති කල්හි රූපය ඇසුරු කොට රූපයට පිවිස "වෘතයෝ නොහමත්, . . . ඉන්ද්‍රකීලයන් මෙන් සිටියාහු ය"යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදි යි. වෙදනාව ඇති කල්හි . . . සංඥාව ඇති කල්හි . . . සංස්කාර ඇති කල්හි . . . විඤ්ඤා ඇති කල්හි විඤ්ඤා ඇසුරු කොට විඤ්ඤායට පිවිස "වෘතයෝ නොහමති. . . ඉන්ද්‍රකීලයන් මෙන් සිටියාහු ය"යි මෙබඳු දෘෂ්ටියෙන් උපදි.

මහණෙනි, 'ඒ කිවැ'යි හඟිවු ද ? 'රූපය නිත්‍ය හෝ වේ ද අනිත්‍ය හෝ වේ දූ යි . . . වෙනස් වනසුලු නව එය නො ඇසුරු කොට "වෘතයෝ නොහමත්" . . . ඉන්ද්‍රකීලයන් මෙන් සිටියාහු ය"යි මෙබඳු දෘෂ්ටියෙන් උපදි දූ යි.

වහන්ස, තෙල නො වේ මැ යි.

මහණෙනි, මෙසේ යමෙක් අනිත්‍ය ද එය දුක් යැ. එය ඇති කල්හි එය ඇසිරි කොට "වෘතයෝ නොහමති. . . ඉන්ද්‍රකීලයන් මෙන් සිටියාහු ය"යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදි"යි. (සූත්‍ර 25 මෙසේ විස්තර කටයුතු යි.)

3. 3. 26.

අද්‍රක්ඛමසුඛි අත්තා සූත්‍රය

275. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, කුමක් ඇති කල්හි කුමක් ඇසුරු කොට කුමකට පිවිස "ආත්මය නො දුක් නො සුව ඇත්තේ මරණින් මතු නිරෝග වේ ය"යි මෙ බඳු දෘෂ්ටියක් උපදි දූ යි.

වහන්ස, අපගේ දහම්හු හඟවත්හු මුල් කොට ඇතියහ . . .

මහණෙනි, රූපය ඇති කල්හි රූපය ඇසුරු කොට රූපයට පිවිස "ආත්මය නො දුක් නොසුව ඇත්තේ මරණින් මතු නිරෝග වේ ය"යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදියි. වෙදනාව ඇති කල්හි . . . සංඥාව ඇති කල්හි . . . සංස්කාර ඇති කල්හි . . . විඤ්ඤා ඇති කල්හි විඤ්ඤා ඇසුරු කොට විඤ්ඤායට පිවිස ආත්මය නොදුක් නොසුව ඇත්තේ මරණින් මතු නිරෝග වේ යයි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදි.

තං කීං මඤ්ඤථ භික්ඛවෙ, රූපං නිව්චං වා අනිව්චං වාහි -පෙ-
විපරිනාමධම්මං. අපි නු තං අනුපාදාය එවං දිට්ඨි උපපජ්ජෙය්‍ය :
“අදුක්ඛමසුඛි අත්තා හොති අරොගො පරමමරණං”ති.

නො හෙතං භනෙන,

වෙදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සංඛාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං නිව්චං වා
අනිව්චං වාහි -පෙ- විපරිනාමධම්මං. අපි නු තං අනුපාදාය එවං දිට්ඨි
උපපජ්ජෙය්‍ය : “අදුක්ඛමසුඛි අත්තා හොති අරොගො පරමමරණං”ති.

නො හෙතං භනෙන,

ඉති ඛො භික්ඛවෙ, සදනිව්චං තං දුක්ඛං, තස්මිං සති තදුපාදාය
තං අභිනිවිස්ස එවං දිට්ඨි උපපජ්ජෙය්‍ය : “අදුක්ඛමසුඛි අත්තා හොති
අරොගො පරමමරණං”ති.

තතියගමනවග්ගො තතියො.

තත්‍රැද්දනං :

වාතං එතං මම සො අත්තා නො ච මෙ සියා,
නාපි කරතො හෙතු ච මහාදිට්ඨෙන අධ්ඨමං.

සංස්සතො අසංස්සතො චෙව අත්තා නත්තා ච වුච්චති,
තං ජීවං අඤ්ඤං ජීවං ච තථාගතෙන චත්තාරො.

රූපි අත්තා සථා හොති අරූපි ච තථා පරං,
රූපි වාරූපි ච අත්තා නෙව රූපි නාරූපි ච.

එකන්තසුඛි ච අත්තා එකන්තදුක්ඛි තථා,
සුඛදුක්ඛි අත්තා ච අදුක්ඛමසුඛි පරං,
ඉමෙ ඡබ්බිස සුත්තන්තා තතියවාරෙ සුදෙසිතාති.

මහණෙනි, ඒ කීමැ යි හඟිවු ද ? රූපය නිත්‍ය හෝ වෙ ද ? අනිත්‍ය හෝ වෙ ද යි.
 . . . වෙනස් වනසුලු නම් එය නො ඇසුරු කොට “ආත්මය නොදුක් නොසුව ඇත්තේ
 මරණින් මතු නිරෝග වෙ ය”යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදි ද යි.

වහන්ස, කෙල නො වෙ මැ යැ.

වෙදනාව . . . සංඥාව . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤාන නිත්‍ය හෝ වෙ ද ?,
 අනිත්‍ය හෝ වෙ ද ? යි . . . වෙනස් වනසුලු නම් එය නො ඇසුරු කොට “ආත්මය
 නොදුක් නොසුව ඇත්තේ මරණින් මතු නිරෝග වෙ ය”යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදි ද යි.

වහන්ස, කෙල නො වෙ මැ යි.

මහණෙනි, මෙසේ යමෙක් අනිත්‍ය ද එය දුක් යැ. එය ඇති කල්හි එය අසුරු කොට
 එයට පිවිස “ආත්මය නොදුක් නොසුව ඇත්තේ මරණින් මතු නිරෝග වෙ ය”යි මෙබඳු
 දෘෂ්ටියක් උපදි යි.

තෙවෙනි තනිය ගමන වර්ගය යි.

එහි උද්දනය :

වාත, එතං මම, පසා අත්තා, නො ව මෙ සියා, නන්ථි දින්නං, කරතො, නන්ථි හෙතු
 සුත්‍රයෝ ය. අවචැනි මහාදිට්ඨි සුත්‍රය, සස්සන ලොක, අසස්සනලොක, අත්තවා ලොක,
 අනත්තවා ලොක, තත් ජිව තත් ශරීර, දන්‍යත් ජිව දන්‍යත් ශරීර සුත්‍රයෝ ය. භොති
 තථාගත, නභොති තථාගත, භොති ව න ව භොති තථාගත, නෙව භොති න න භොති
 තථාගත යන සුත්‍ර සතර ය, රූපි අත්තා සුත්‍රය, එසේම අනෙක් අරූපි අත්තා සුත්‍රය,
 රූපි ව අරූපි ව අත්තා, නෙව රූපි න අරූපි අත්තා, එකත්තසුඛි අත්තා, එකත්තදුක්ඛි
 අත්තා, සුඛදුක්ඛි අත්තා සුත්‍රයෝ ය, අනෙක් අදුක්ඛමසුඛි අත්තා සුත්‍රය ද යි මේ සවිසි
 සුත්‍රයෝ තෙවෙනි වර මැනැවින් දෙයන ලදහ යි.

විනයාවාය්‍ය

සුච්ඡා රත්මලේ සුමනායාර හිමි

ආරක්‍ෂා සේනාසභා

ලබ්‍රෙතෝරුව කන්ද

මරදන්කඩවල.

වතුන්ට ගමන වගෙහි

3. 4. 1—25

වාත සුත්තං

276-300. සාවන්තියං :

කිසිමිං නු බො හික්කවෙ, සති කිං උපාදාය කිං අභිනිවිසං එවං දිට්ඨි උපපජ්ජති; න වාතා වායනාහි න නායේජා සද්දනාහි න ගබ්හිනියො විජායනාහි න චන්දිමසුරියා උදෙනාහි වා අපෙනාහි වා එසිකාචායාසිට්ඨිතා”ති.

හගවමුලකා නො හනෙන, ධම්මා -පෙ-

රුපෙ බො හික්කවෙ, සති රූපං උපාදාය රූපං අභිනිවිසං එවං දිට්ඨි උපපජ්ජති: “න වාතා වායනාහි න නායේජා සද්දනාහි න ගබ්හිනියො විජායනාහි න චන්දිමසුරියා උදෙනාහි වා අපෙනාහි වා එසිකාචායාසිට්ඨිතා”. වෙදනාය සති -පෙ- සඤ්ඤාය සති -පෙ- සංඛාරෙසු සති -පෙ- විඤ්ඤාණෙ සති විඤ්ඤාණං උපාදාය විඤ්ඤාණං අභිනිවිසං එවං දිට්ඨි උපපජ්ජති; න වාතා වායනාහි -පෙ- එසිකාචායාසිට්ඨිතා”ති.

තං කිං මඤ්ඤාථ හික්කවෙ, රූපං නිච්චං වා අනිච්චං වාහි -පෙ- විපරිතාමධම්මං, කල්ලං නු තං සම්නුපසස්සිතුං “එතං මම එසො හමස්මි එසො මෙ අත්තා”ති.

නො හෙතං හනෙන.

වෙදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සංඛාරා -පෙ- “විඤ්ඤාණං නිච්චං වා අනිච්චං වාහි. -පෙ- විපරිතාමධම්මං, කල්ලං නු තං සම්නුපසස්සිතුං: “එතං මම එසො ‘හමස්මි එසො මෙ අත්තා’”ති

නො හෙතං හනෙන,

තස්මාතිහ හික්කවෙ, යං කිසුඤ්ඤි රූපං අතීතානාගතපච්චුප්පන්නං -පෙ- සම්මප්පඤ්ඤාය දඬාබ්බං, යා කාචි වෙදනා -පෙ- යා කාචි සඤ්ඤා -පෙ- යෙ කෙචි සංඛාරා -පෙ- යං කිසුඤ්ඤි විඤ්ඤාණං අතීතානාගතපච්චුප්පන්නං -පෙ- සම්මප්පඤ්ඤාය දඬාබ්බං.

එවං පසං හික්කවෙ -පෙ- නාපරං ඉත්තකායාහි පජානාතිති. (පඤ්චවිසතිසුත්තකායා විජායරතබ්බො)

වතුන්ට ගමන වර්ගය

3. 4. 1—25

වාත සූත්‍රය

276-300. සැවැත්නුවර :

මහණෙනි, කුමක් ඇති කල්හි කුමක් ඇසුරු කොට කුමකට පිවිස “වාතයෝ නොහමති, ගම්භාවෝ නොගලාබ්බති, ගැබ්නියෝ ප්‍රසව නොකෙරෙති, සඳහිරු නොඋදාවෙති, නොපහ ව යෙති, ඉන්ද්‍රකිලයන් මෙන් සිටියාහ”යි මෙ බදු දෘෂ්ටියක් උපදී ද යි.

වහන්ස, අපගේ දහම්හු හඟවන්නු මුල් කොට ඇතියහ. . . .

මහණෙනි, රූපය ඇති කල්හි රූපය ඇසුරු කොට රූපයට පිවිස “වාතයෝ නොහමති, ගම්භාවෝ නොගලාබ්බති, ගැබ්නියෝ ප්‍රසව නොකෙරෙති, සඳහිරුහු නොඋදාවෙති, නොපහව යෙති, ඉන්ද්‍රකිලයන් මෙන් සිටියාහ”යි මෙ බදු දෘෂ්ටියක් උපදීයි. වෙදනාව ඇති කල්හි . . . සංඥාව ඇති කල්හි . . . සංස්කාර ඇති කල්හි . . . විඤ්ඤාය ඇති කල්හි විඤ්ඤාය ඇසුරු කොට විඤ්ඤායට පිවිස “වාතයෝ නොහමන්, . . . ඉන්ද්‍රකිලයන් මෙන් සිටියාහ” යි.

මහණෙනි, ඒ කිවැ’යි හඟිවූ ද ? රූපය නිත්‍ය හෝ වේ ද ? අනිත්‍ය හෝ වේ ද ? යි . . . වෙනස් වන සුලු නව තෙල මාගේ යැ, තෙල මම වෙමි, තෙල මාගේ ආත්ම” යි දකින්නට සුදුසු ද ? යි.

වහන්ස, තෙල නො වේ මැ යැ.

වෙදනාව . . . සංඥාව . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤාය නිත්‍ය හෝ වේ ද ? අනිත්‍ය හෝ වේ ද ? වෙනස් වන සුලු නව “ තෙල මාගේ යැ, තෙල මම වෙමි, තෙල මාගේ ආත්ම ” යි දකින්නට සුදුසු ද යි.

වහන්ස, තෙල නො වේ මැ යි.

මහණෙනි, එහෙයින් මෙහි ලා අතීත වූ හෝ අනාගත වූ හෝ වර්තමාන වූ හෝ යම් කිසි රූපයක් වේ නම්, . . . මනා නුවණින් දක්ක යුතු යි. යම් කිසි වෙදනාවක් . . . යම් කිසි සංඥාවක් යම් කිසි සංස්කාර කෙනෙක් . . . අතීත වූ හෝ අනාගත වූ හෝ පවිත්‍රපන්න වූ හෝ යම් කිසි විඤ්ඤායක් වේ නම් . . . මනා නුවණින් දක්ක යුතු යි.

මහණෙනි, මෙසේ දක්නේ . . . මම බැව් පිණිස අනෙකක් නැතැ යි දනගනි යි. (සූත්‍ර පස්විස්ස විස්තර කටයුතු යි.)

3. 4. 26.

අද්දකම්පුඤ්ඤා අනතා සුතතං

301. සාමන්ථියං :

කිසම් භු ඛො භික්ඛවෙ, සති කිං උපාදාය කිං අභිනිවිසාම ඵලං දිට්ඨි උපපජ්ජති : “අද්දකම්පුඤ්ඤා අනතා භොති අරෙගො පරමමරණං”ති.

භගවම්බුලකා නො භනෙන, ධම්මා -පෙ-

රුපෙ ඛො භික්ඛවෙ, සති රූපං උපාදාය රූපං අභිනිවිසාම ඵලං දිට්ඨි උපපජ්ජති : “අද්දකම්පුඤ්ඤා අනතා භොති අරෙගො පරමමරණං”ති.

වේදනාය සති -පෙ- සංඝාදාය සති -පෙ- සංඛාරෙසු සති -පෙ- විඤ්ඤාණෙ සති විඤ්ඤාණං උපාදාය විඤ්ඤාණං අභිනිවිසාම ඵලං දිට්ඨි උපපජ්ජති : “අද්දකම්පුඤ්ඤා අනතා භොති අරෙගො පරමමරණං”ති.

තං කිං මඤ්ඤාථ භික්ඛවෙ, රූපං නිවචං වා අනිවචං වාති.

අනිවචං භනෙන, -පෙ- විපරිනාමධම්මං, කල්ලං භු තං සමනුපසයිතුං “ඵතං මම, ඵසොභමස්මි, ඵසො මෙ අනතා”ති.

නො භෙතං භනෙන,

වේදනා -පෙ- සංඝාදාය -පෙ- සංඛාරා -පෙ- විඤ්ඤාණං නිවචං වා අනිවචං වාති. -පෙ- විපරිනාමධම්මං, කල්ලං භු තං සමනුපසයිතුං “ඵතං මම, ඵසොභමස්මි, ඵසො මෙ අනතා”ති.

නො භෙතං භනෙන,

තස්මාතිහ භික්ඛවෙ, යං කිඤ්ඤි රූපං අනිත්තානාගතපච්චුප්පන්නං -පෙ- සම්මප්පඤ්ඤාය දට්ඨබ්බං, යා කාචි වේදනා -පෙ- යා කාචි සංඝාදාය -පෙ- යෙ කෙචි සංඛාරා -පෙ- යං කිඤ්ඤි විඤ්ඤාණං අනිත්තානාගතපච්චුප්පන්නං -පෙ- සම්මප්පඤ්ඤාය දට්ඨබ්බං.

ඵලං පසාමං භික්ඛවෙ, සුතවා අරියසාවකො රූපස්මිම්පි නිබ්බිද්දති, වේදනායපි නිබ්බිද්දති, සංඝාදායපි නිබ්බිද්දති, සංඛාරෙසුපි නිබ්බිද්දති, විඤ්ඤාණස්මිම්පි නිබ්බිද්දති, නිබ්බිද්දං විරජ්ජති, විරුහා විමුච්චති, විමුක්තස්මි විමුක්තමිති ඤ්ඤාණං භොති. ඛිණං ජාති, වුසිතං බ්‍රහ්මවරියං, කතං කරණියං, නාපරං ඉන්ද්‍රියායාති පජානාතිති.

චතුස්සංගමනවග්ගො චතුස්සංගමනවග්ගො

3. 4. 26.

අද්ධංගසුඛි අත්තා සුත්තය

301. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, කුමක් ඇති කල්හි කුමක් ඇසුරු කොට කුමකට පිවිස “ ආත්මය නොදුක් නො සුව ඇත්තේ චරණින් මතු නිරොග වේ ය” යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදි ද යි.

වහන්ස, අපගේ දහම්හු හඟවත්හු මුල් කොට ඇතියහ. . . .

මහණෙනි, රූපය ඇති කල්හි රූපය ඇසුරු කොට රූපයට පිවිස “ ආත්මය නො දුක් නො සුව ඇත්තේ චරණින් මතු නිරොග වේ ය” යි මෙබඳු දෘෂ්ටියක් උපදි. වෙදනාව ඇති කල්හි . . . සංඤ්ච ඇති කල්හි . . . සංස්කාරයන් ඇති කල්හි . . . විඤ්ඤා ඇති කල්හි විඤ්ඤා ඇසුරු කොට විඤ්ඤායට පිවිස “ ආත්මය නො දුක් නො සුව ඇත්තේ චරණින් මතු නිරොග වේ ය” යි මෙ බඳු දෘෂ්ටියක් උපදි.

මහණෙනි, ඒ කීමැ යි හඟවූ ද ? රූපය නිත්‍ය හෝ චේද ? අනිත්‍ය හෝ චේද යි.

වහන්ස, අනිත්‍ය ය. . . . වෙනස් වනසුලු නම් එය “ තෙල මාගේ ය, තෙල මම වෙමි, තෙල මාගේ ආත්ම ය ” යි දක්නට සුදුසු ද ? යි

වහන්ස තෙල නො වේ මැ යැ. වෙදනාව . . . සංඤ්ච . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤා නිත්‍ය හෝ චේද අනිත්‍ය හෝ චේද දැ යි. . . . වෙනස් වනසුලු නම් එය “ තෙල මාගේ යැ, තෙල මම වෙමි, තෙල මාගේ ආත්ම ” යි දක්නට සුදුසු ද යි.

වහන්ස, තෙල නො වේ මැ යි.

මහණෙනි, එහෙයින් මෙහිලා අතීත වූ හෝ අනාගත වූ හෝ පවිච්ඡේදන වූ හෝ යම් කිසි රූපයෙක් වේ නම් . . . මනා නුවණින් දක්ක යුතු යි. යම් කිසි වෙදනාවක් . . . යම් කිසි සංඤ්චක් . . . යම් කිසි සංස්කාර කෙනෙක් . . . අතීත වූ හෝ අනාගත වූ හෝ පවිච්ඡේදන වූ හෝ යම් කිසි විඤ්ඤායෙක් වේ නම් . . . මනා නුවණින් දක්ක යුතු යි.

මහණෙනි, මෙසේ දක්නා වූ ශ්‍රැතවත් ආර්යශ්‍රාවක තෙවේ රූපයෙහින් කලකිරෙයි. වෙදනාවෙහින් කලකිරෙයි. සංඤ්චෙහින් කලකිරෙයි. සංස්කාරයන්හින් කලකිරෙයි. විඤ්ඤායෙහින් කලකිරෙයි. කලකිරෙන්නේ නො ඇටෙයි. නො ඇල්වෙත් මිඳෙයි. මිදුණු කල්හි මිදුණේ යි දැනීම වෙයි. ජාතිය ක්පය වූවා, බබසර වැය නිවවන ලදී. කරණි කරන ලදී. වෙ බැව් පිණිස අනෙකෙක් නැතැ යි දැනගනී යි.

සිවුවැනි චතුස්සමන වර්ග යි.

නමුඤ්ඤානං :

විතා එතං මම සො අතතා නො ව මෙ සියා,
නත්ථි කරතො හෙතු ව මහාදිට්ඨෙන අවික්ඛං.
සසුතො අසසුතො වෙව අතතා භතතා ව වුච්චති,
තං ජීවං අඤ්ඤංජීවඤ්ඤා නට්ඨාගතෙන චක්ඛාරො,
රුපි අතතා යට්ඨා හොති අරුපි ච නට්ඨාපරො.
තෙව රුපි නාරුපිනා එකන්තසුඛි අතතා ච,
එකන්තසුඛි සුඛසුඛි අසුඛමසුඛි චා ති.

දිට්ඨිසංයුක්තං සමන්තං.

එහි සූත්‍ර නාමාවලිය :

වාත, එතං මම, සො අත්තා, නො ච මෙ සියා, නන්ථි අත්තා, කරතො, නන්ථි හෙතු සූත්‍රයෝ ය. අට වැනි වග්ගදිව්ඪි සූත්‍ර ය, සස්සනලොක, අසස්සනලොක, අත්තවත් ලොක, අනත්තවත් ලොක, තංජිවං නංසරිං, අනාන් ජිවං අනාන් ධරි, සූත්‍රයෝ ය, භොති තථාගත, න භොති තථාගත, උගාති ච නට භොති තථාගත, නෙව භොති නනභොති තථාගත සූත්‍ර සතර ය, රුපි අත්තා, අරුපි අත්තා එසංච අනෙක් රුපි අරුපි අත්තා, නෙව රුපි නාරුපි අත්තා, ඵකන්ත යුති අත්තා, ඵකන්ත දුක්ඛි අත්තා, සුඛදුක්ඛි අත්තා, අදුක්ඛමසුති අත්තා සූත්‍රයෝ ය යි සම්මි සූත්‍ර කෙනෙකි.

දිව්ඪි සංයුක්තය නිව්සේ යි.

4. ඔකක නව්‍යීකරණය

1. වකුචගො

4. 1. 1

වකුච සුතං

302. සාවන්තියා :

වකුචං භික්ඛවෙ, අනිච්චං විපරිනාමි¹ අඤ්ඤාථාභාවි, සොභං අනිච්චං විපරිනාමි අඤ්ඤාථාභාවි, ඝානං අනිච්චං විපරිනාමි අඤ්ඤාථාභාවි, ඡ්වහා අනිච්චං විපරිනාමි අඤ්ඤාථාභාවි, කායො අනිච්චො විපරිනාමි අඤ්ඤාථාභාවි, මනො අනිච්චො විපරිනාමි අඤ්ඤාථාභාවි.

යො භික්ඛවෙ, ඉමෙ ධම්ම ඵලං සද්දහති අභිමුච්චති, අයං වුච්චති සද්ධානුසාරි ඔකකනෙතා සම්මතනානිසං සප්පරිසභුමිං ඔකකනෙතා විනිවතෙතා පුට්ඨජනභුමිං, අභබ්බො තං කම්මං කාතුං යං කම්මං කතුං නිරයං වා තිරච්ඡානගොතිං වා පෙතතිවිසයං වා උපපජ්ජෙය්‍ය. අභබ්බො ව² තාව කාලං කාතුං යාව න සොනාපතතිඵලං සච්ඡිකරොති.

යස්ස බො භික්ඛවෙ, ඉමෙ ධම්ම ඵලං පඤ්ඤාය මනනසො නිජ්ඣානං බමනති, අයං වුච්චති ධම්මානුසාරි ඔකකනෙතා සම්මතනානිසං සප්පරිසභුමිං ඔකකනෙතා විනිවතෙතා පුට්ඨජනභුමිං. අභබ්බො තං කම්මං කාතුං යං කම්මං කතුං නිරයං වා තිරච්ඡානගොතිං වා පෙතතිවිසයං වා උපපජ්ජෙය්‍ය, අභබ්බො ව තාව කාලං කාතුං යාව න සොනාපතතිඵලං සච්ඡිකරොති.

යො භික්ඛවෙ, ඉමෙ ධම්ම ඵලං ජානාති³ ඵලං පස්සාති, අයං වුච්චති සොනාපනො අවිනිපාතධම්මො නියතො සම්බෝධිපරායනොති.

4. 1. 2

රූප සුතං

303. සාවන්තියා :

රූපා භික්ඛවෙ, අනිච්චා විපරිනාමිනො අඤ්ඤාථාභාවිනො, සද්දා අනිච්චා විපරිනාමිනො අඤ්ඤාථාභාවිනො, ගඤ්ඤා අනිච්චා විපරිනාමිනො අඤ්ඤාථාභාවිනො, රසා අනිච්චා විපරිනාමිනො අඤ්ඤාථාභාවිනො, ථොඨබ්බා අනිච්චා විපරිනාමිනො අඤ්ඤාථාභාවිනො, ධම්මා අනිච්චා විපරිනාමිනො අඤ්ඤාථාභාවිනො.

1. විපරිණමිං - සිමු සි 2, විපරිණමි. PTS.

2. අභබ්බො ව - මජ්ඣං.

3. පජානාති - මජ්ඣං.

4. ඔකකනති සංයුතතය

1. චක්ක චර්ගය

4. 1. 1

චක්ඛු සූත්‍රය

302. සැවැත්තුවර :

ඔහණෙනි, ඇස අනිත්‍ය යැ, පෙරළෙනසුලු යැ, අත්පරිදි වනසුලු යැ, කන අනිත්‍ය යැ, පෙරළෙනසුලු යැ, අත්පරිදි වනසුලු යැ, නැඟැය අනිත්‍ය යැ, පෙරළෙනසුලු යැ, අත්පරිදි වනසුලු යැ, දිව අනිත්‍ය යැ, පෙරළෙනසුලු යැ, අත්පරිදි වනසුලු යැ, කය අනිත්‍ය යැ, පෙරළෙනසුලු යැ, අත්පරිදි වනසුලු යැ, චෛතස අනිත්‍ය යැ, පෙරළෙනසුලු යැ, අත්පරිදි වනසුලු යැ.

ඔහණෙනි, යමෙක් මේ දහමුත් මෙසෙයින් හදහයි ද, විමොක්ඛය පිළිලබයි ද, මේ පුද්ගල ‘සද්ධානුසාරි’යි කියනු ලැබෙයි. (හෙ) ආර්යමාර්ගයට පිවිසියේ යැ. සත්පුරුෂ භූමියට බැස ගත්තේ යැ, පාඨග්ජන භූමිය ඉක්මැ වූයේ යැ. යම් කර්මයක් කොට නිරයට මේවයි, තිරිසන් යොනියට මේවයි ප්‍රෞත විෂයට මේවයි (උපත් විසින්) එළැඹේ නම් ඒ කර්ම කරන්නට අභව්‍ය (නො නිසි) යැ, යම් තාක් යොනාපත්තිඵලය සාක්ෂාත් නො කෙරේ ද ඒ තාක් කල්ලිය කරන්නට ද අභව්‍ය වේ මැ යි.

ඔහණෙනි, යමකුට මේ දහම්හු විද්‍යුත් නුවණින් පටහ විසින් ධ්‍යානක්ෂම වෙත් ද, මේ පුද්ගල ‘ධම්මානුසාරි’ යි කියනු ලැබෙයි. (හෙ) සම්මත්ත නියාම සම්බ්‍යාන ආර්ය මාර්ගයට පිවිසියේ යැ, සත්පුරුෂ භූමියට බැසගත්තේ යැ, පාඨග්ජන භූමිය ඉක්මැ වූයේ යැ. යම් කර්මයක් කොට නිරයට හෝ තිරිසන් යොනියට හෝ ප්‍රෞත විෂයට හෝ (උත්පත්ති විසින්) එළැඹේ නම් ඒ කර්ම කරන්නට ද අභව්‍ය යැ. යම්තාක් යොනාපත්තිඵලය සාක්ෂාත් නො කෙරේ ද, ඒතාක් කල්ලිය කරන්නට ද අභව්‍ය වේ මැ යි.

ඔහණෙනි, යමෙක් මේ ධර්ම මෙසේ විද්‍යුත් නුවණින් දනි නම් මෙසේ දකි නම් මේ පුද්ගල සොනාපන්න යයි කියනු ලැබෙයි, (හෙ) සතර අපායෙහි නොහෙනසුලු යැ, ගතිනියන යැ, සම්බොධිය පරායන කොට ඇත්තේ යි.

4. 1. 2

රූප සූත්‍රය

303. සැවැත්තුවර :

ඔහණෙනි, රූප අනිත්‍ය යැ, පෙරළෙනසුලු යැ, අත්පරිදි වනසුලු යැ. ගබ්ද අනිත්‍ය යැ, පෙරළෙනසුලු යැ, අත්පරිදි වනසුලු යැ. ගත්ඨ අනිත්‍ය යැ, පෙරළෙනසුලු යැ, අත්පරිදි වනසුලු යැ. රස අනිත්‍ය යැ, පෙරළෙනසුලු යැ, අත්පරිදි වනසුලු යැ. ස්ප්‍රෂ්ඨව්‍ය අනිත්‍ය යැ, පෙරළෙනසුලු යැ. අත්පරිදි වනසුලු යැ. ධර්ම අනිත්‍ය යැ, පෙරළෙනසුලු යැ අත්පරිදි වනසුලු යි.

යො භික්ඛවෙ, ඉමෙ ධම්මෙ එවං සද්දහති අභිමුච්චති, අයං වුච්චති සද්ධානුසාරී -පෙ- අයං වුච්චති ධම්මානුසාරී ඔක්කකෙනා සම්මතනතිසාමං, සපපුරිසභුමිං ඔක්කකෙනා, විතිවහෙතා පුච්ඡජනභුමිං. අභබ්බො තං කම්මං කාතුං යං කම්මං කත්වා තිරසං වා තිරච්ඡානගොතිං වා පෙතතිවිසයං වා උපපජ්ජය්‍ය, අභබ්බොච තාව කාලං කාතුං යාව න සොතාපතතිඵලං සවජ්ජරොති.

යො භික්ඛවෙ, ඉමෙ ධම්මෙ එවං ජානාති පසස්සති, අයං වුච්චති. සොතාපනො අවිනිපාතධම්මො නියතො සම්බොධිපරායනොති.

4. 1. 3.

විඤ්ඤාණ සුත්තං

304. සාවන්ධියං :

චක්ඛුචිඤ්ඤාණං භික්ඛවෙ, අනිච්චං විපරිනාමි අඤ්ඤථාභාවි සොතචිඤ්ඤාණං අනිච්චං විපරිනාමි අඤ්ඤථාභාවි. ඝානචිඤ්ඤාණං අනිච්චං විපරිනාමි අඤ්ඤථාභාවි. ජීව්හාචිඤ්ඤාණං අනිච්චං විපරිනාමි අඤ්ඤථාභාවි. කායචිඤ්ඤාණං අනිච්චං විපරිනාමි අඤ්ඤථාභාවි. මනෝචිඤ්ඤාණං අනිච්චං විපරිනාමි අඤ්ඤථාභාවි.

යො භික්ඛවෙ, ඉමෙ ධම්මෙ එවං සද්දහති අභිමුච්චති අයං වුච්චති සද්ධානුසාරී -පෙ- සම්බොධිපරායනොති.

4. 1. 4.

එසස්ස සුත්තං

305. සාවන්ධියං :

චක්ඛුසම්ඵසො භික්ඛවෙ, අනිච්චො විපරිනාමි අඤ්ඤථාභාවි. සොතසම්ඵසො -පෙ- ඝානසම්ඵසො -පෙ- ජීව්හාසම්ඵසො -පෙ- කායසම්ඵසො -පෙ- මනෝසම්ඵසො අනිච්චො විපරිනාමි අඤ්ඤථාභාවි. යො භික්ඛවෙ, ඉමෙ ධම්මෙ එවං සද්දහති -පෙ- සම්බොධිපරායනොති.

4. 1. 5.

වෙදනා සුත්තං

306. සාවන්ධියං :

චක්ඛුසම්ඵසස්ස චෙදනා භික්ඛවෙ, අනිච්චො විපරිනාමි අඤ්ඤථාභාවි. සොතසම්ඵසස්ස චෙදනා -පෙ- ඝානසම්ඵසස්ස චෙදනා -පෙ- ජීව්හාසම්ඵසස්ස චෙදනා -පෙ- කායසම්ඵසස්ස චෙදනා -පෙ- මනෝසම්ඵසස්ස චෙදනා අනිච්චො විපරිනාමි අඤ්ඤථාභාවි. යො භික්ඛවෙ, ඉමෙ ධම්මෙ -පෙ- සම්බොධිපරායනොති.

මහජනතාව, යම්කිසි මේ දහමක් මෙසේම හඳුනා දී, (හැඳින්වෙන්න) විමර්ශනය පිළිබඳ මේ පුද්ගල 'සඳ්ධානුසාරී' යි කියනු ලැබේ. . . . ආයුෂ් මාර්ගයට බැසගත් සත්පුරුෂ භූමියට පිවිසි පාර්ශ්වන භූමිය ඉක්මවා වූ මේ පුද්ගල 'ධම්මානුසාරී' යි කියනු ලැබේ. යම් කර්මයක් කොට තිරයට හෝ තිරයෙන් යොනියට හෝ ප්‍රත්‍යවිෂයට හෝ (උත්පත්ති විසින්) නො එළැඹේ ද ඒ කර්ම කරන්නට නො නිසි යැ. යම්කිසි සොනාපත්තිඵලය පසක් නො කෙරේ ද, ඒකක් කල්පය කරන්නට ද නො නිසි මැ යි.

මහජනතාව, යම්කිසි මේ දහම වෙසෙසින් දැනියද, දකිමිද, මේ පුහුල් සොනාපත්තිය යැ, අවාහි නොගෙන සුලු යැ, ගතිනියන යැ, සම්බොධිය පිහිට කොට ඇතැයි කියනු ලැබේ.

4. 1. 3.

විඤ්ඤාණ සූත්‍රය

304. සැවැත්තුවර :

මහජනතාව, චක්ඛුවිඤ්ඤාණය අනියැ. වෙනස් වනසුලු යැ 'අත්' පරිදි වනසුලු යැ. සොතවිඤ්ඤාණය අනිය යැ. වෙනස් වනසුලු යැ. අත්පරිදි වනසුලු යැ. ඝාත විඤ්ඤාණය අනිය යැ. වෙනස් වනසුලු යැ. අත්පරිදි වනසුලු යැ. ජිව්හාවිඤ්ඤාණය අනිය යැ. වෙනස් වනසුලු යැ. අත්පරිදි වනසුලු යැ. කායවිඤ්ඤාණය අනිය යැ. වෙනස් වනසුලු යැ. අත්පරිදි වනසුලු යැ. මනෝවිඤ්ඤාණය අනිය යැ. වෙනස් වනසුලු යැ. අත්පරිදි වනසුලු යි.

මහජනතාව, යම්කිසි මේ දහම මෙසේ හඳුනා නම් විමර්ශනය පිළිබඳ නම් 'සඳ්ධානුසාරී' මේ පුද්ගල . . . සම්බොධිය පිහිට කොට ඇත්තේ ය යි කියනු ලැබේ.

4. 1. 4.

ඵස්ස සූත්‍රය

305. සැවැත්තුවර :

මහජනතාව, චක්ඛුසම්ඵස්සය අනිය යැ. වෙනස් වනසුලු යැ. අත්පරිදි වනසුලු යැ. සොතසම්ඵස්සය . . . ඝාතසම්ඵස්සය . . . ජිව්හාසම්ඵස්සය . . . කායසම්ඵස්සය . . . මනෝසම්ඵස්සය අනිය යැ. වෙනස් වනසුලු යැ. අත්පරිදි වනසුලු යැ. මහජනතාව, යම්කිසි මේ දහම මෙසේ හඳුනා නම් . . . සම්බොධිය පිහිට කොට ඇත්තේ ය යි කියනු ලැබේ.

4. 1. 5.

වේදනා සූත්‍රය

306. සැවැත්තුවර :

මහජනතාව, චක්ඛුසම්ඵස්සයෙන් හටගත් වේදනාව අනිය යැ. වෙනස් වනසුලු යැ. අත්පරිදි වනසුලු යැ. සොතසම්ඵස්සයෙන් හටගත් වේදනාව . . . ඝාතසම්ඵස්සයෙන් හටගත් වේදනාව . . . ජිව්හාසම්ඵස්සයෙන් හටගත් වේදනාව . . . කායසම්ඵස්සයෙන් හටගත් වේදනාව . . . මනෝසම්ඵස්සයෙන් හටගත් වේදනාව අනිය යැ. වෙනස් වනසුලු යැ. අත්පරිදි වනසුලු යි. මහජනතාව, යම්කිසි මේ දහම . . . සම්බොධිය පිහිට කොට ඇත්තේ ය යි කියනු ලැබේ.

4. 1. 6.

සඤ්ඤා සුතතං

307. සාවන්ටියං :

රූපසඤ්ඤා භික්ඛවෙ, අනිච්චා විපරිනාමි අඤ්ඤාථාභාපි. සද්දසඤ්ඤා -පෙ- ගනිසඤ්ඤා -පෙ- රසසඤ්ඤා -පෙ- ඵොට්ඨබ්බසඤ්ඤා -පෙ- ධම්මසඤ්ඤා අනිච්චා විපරිනාමි අඤ්ඤාථාභාපි. යො භික්ඛවෙ, ඉමෙ ධම්මෙ -පෙ- සම්මොඛිපරායනොති.

4. 1. 7.

වෙනනා සුතතං

308. සාවන්ටියං :

රූපසංකේතනා භික්ඛවෙ, අනිච්චා විපරිනාමි අඤ්ඤාථාභාපි. සද්දසංකේතනා -පෙ- ගනිසංකේතනා -පෙ- රසසංකේතනා -පෙ- ඵොට්ඨබ්බසංකේතනා -පෙ- ධම්මසංකේතනා අනිච්චා විපරිනාමි අඤ්ඤාථාභාපි. යො භික්ඛවෙ, ඉමෙ ධම්මෙ -පෙ- සම්මොඛිපරායනොති.

4. 1. 8.

තණ්හා සුතතං

309. සාවන්ටියං :

රූපතණ්හා භික්ඛවෙ, අනිච්චා විපරිනාමි අඤ්ඤාථාභාපි. සද්දතණ්හා -පෙ- ගනිතණ්හා -පෙ- රසතණ්හා -පෙ- ඵොට්ඨබ්බතණ්හා -පෙ- ධම්මතණ්හා අනිච්චා විපරිනාමි අඤ්ඤාථාභාපි. යො භික්ඛවෙ, ඉමෙ ධම්මෙ -පෙ- සම්මොඛිපරායණොති.

4. 1. 9.

ධාතු සුතතං

310. සාවන්ටියං :

පථවිධාතු භික්ඛවෙ, අනිච්චා විපරිනාමි අඤ්ඤාථාභාපි. ආපොධාතු -පෙ- තෙජෝධාතු -පෙ- වායෝධාතු -පෙ- ආකාසධාතු -පෙ- විඤ්ඤාණධාතු අනිච්චා විපරිනාමි අඤ්ඤාථාභාපි. යො භික්ඛවෙ, ඉමෙ ධම්මෙ -පෙ- සම්මොඛිපරායනොති.

4. 1. 6.

සඤ්ඤ සූත්‍රය

307. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, රූපසඤ්ඤාව අනිස ය. චෙනස් වනසුලු ය. 'අන්තර්දි වනසුලු ය සද්දසඤ්ඤාව . . . ගන්ධසඤ්ඤාව. . . රසසඤ්ඤාව . . . ථොට්ඨඛිඛසඤ්ඤාව . . . ධම්මසඤ්ඤාව අනිස යැ. චෙනස් වනසුලුයැ. අන්තර්දි වනසුලු යැ. මහණෙනි යමෙක් මේ දහම් . . . සම්බොධිය පිහිට කොට ඇත්තේ ය යි කියනු ලැබේ යි.

4. 1. 7.

වෙනනා සූත්‍රය

308. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, රූපසඤ්ඤාවෙනනාව අනිස යැ. චෙනස් වනසුලු යැ. අන්තර්දි වනසුලු යැ සද්දසඤ්ඤාවෙනනාව . . . ගන්ධසඤ්ඤාවෙනනාව . . . රසසඤ්ඤාවෙනනාව . . . , ථොට්ඨඛිඛසඤ්ඤාවෙනනාව . . . ධම්මසඤ්ඤාවෙනනාව අනිස යැ. චෙනස් වනසුලු ය අන්තර්දි වනසුලුයි. මහණෙනි, යමෙක් මේ දහම් . . . සම්බොධිය පිහිට කොට ඇත්තේ වේ යයි.

4. 1. 8.

තණ්හා සූත්‍රය

309. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, රූපතණ්හාව අනිස යැ, චෙනස් වනසුලු යැ, අන්තර්දි වනසුලු යැ, සද්ද තණ්හාව . . . ගන්ධතණ්හාව . . . රසතණ්හාව . . . ථොට්ඨඛිඛතණ්හාව . . . ධම්මතණ්හාව අනිස යැ, චෙනස් වනසුලු යැ, අන්තර්දි වනසුලු ය. මහණෙනි, යමෙක් මේ දහම් . . . සම්බොධිය පිහිට කොට ඇත්තේ වේ ය යි.

4. 1. 9.

ධාතු සූත්‍රය

310. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, පඨවිධාතුව අනිස යැ, චෙනස් වනසුලු යැ, අන්තර්දි වනසුලු යැ, ආපො ධාතුව . . . තෙජො ධාතුව . . . වායොධාතුව . . . ආකාශධාතුව . . . විඤ්ඤාණධාතුව අනිස යැ, චෙනස් වනසුලුයැ. අන්තර්දි වනසුලු යි. මහණෙනි, යමෙක් මේ දහම් . . . සම්බොධිය පිහිට කොට ඇත්තේ වේ ය යි.

4. 1. 10.

බන්ධ සුත්තං.

311. සංවත්ථියං :

රූපං භික්ඛවෙ, අනිච්චං විපරිනාමී අඤ්ඤාථාභාවී.

වෙදනා අනිච්චා විපරිනාමී අඤ්ඤාථාභාවී. සඤ්ඤා අනිච්චා විපරිනාමී අඤ්ඤාථාභාවී. සංඛාරා අනිච්චා විපරිනාමී අඤ්ඤාථාභාවී. විඤ්ඤාණං අනිච්චං විපරිනාමී අඤ්ඤාථාභාවී.

යො භික්ඛවෙ, ඉමෙ ධම්මෙ ඵලං සද්දහති අබ්බුච්චති අයං වුච්චති සභ්බානුසාරී ඔක්කන්තො සම්මත්තනිකාමං, සප්පරිසභුමිං ඔක්කන්තො, විතීවතො පුට්ඨජනභුමිං, අභබ්බො තං කම්මං කාතුං යං කම්මං කත්වා තිරයං වා තිරල්ඡානගොතිං¹ වා පෙතතිවිසයං වා උපපජේය්‍ය, අභබ්බොච තාව කාලං කාතුං යාව න සොතාපතතිඵලං සච්ඡකරොති.

යස්ස බො භික්ඛවෙ, ඉමෙ ධම්මා ඵලං පඤ්ඤාය මත්තසො නිජ්ඣානං බ්බිනති, අයං වුච්චති ධම්මානුසාරී ඔක්කන්තො සම්මත්තනිකාමං, සප්පරිසභුමිං ඔක්කන්තො, විතීවතො පුට්ඨජනභුමිං, අභබ්බො තං කම්මං කාතුං යං කම්මං කත්වා තිරයං වා තිරල්ඡානගොතිං වා පෙතතිවිසයං වා උපපජේය්‍ය, අභබ්බොච තාව කාලං කාතුං යාව න සොතාපතතිඵලං සච්ඡකරොති.

යො භික්ඛවෙ, ඉමෙ ධම්මෙ ඵලං ජානාති, ඵලං පස්සති, අයං වුච්චති සොතාපතො අවිනිපාතධම්මො නියතො සම්බොධිපරායනොති.

චන්ත්‍රවග්ගො පඨමො.

නමුද්දනං :

වන්ත්‍ර රූපඤ්ච විඤ්ඤාණං ඵස්සො ච වෙදනාය ච,
සඤ්ඤා ච වේතනා තණ්හා ධාතුකිකේන තෙ දසාති.

ඔක්කන්තනිසංයුත්තං නිබ්බිතං.

1. තිරල්ඡානගොතිං - සි 1, 2.

4. 1. 10.

බන්ධ සූත්‍රය

311. සැවැත්නුවර :

මහණෙනි, රූපය අනිස යැ, වෙනස් වනසුලු යැ, අත්පරිදි වනසුලු ය.

වේදනාව අනිස යැ, වෙනස්වන සුලු යැ, අත්පරිදි වනසුලු යැ. සංඤ්ච අනිස යැ, වෙනස් වනසුලු යැ, අත්පරිදි වනසුලු යැ. සංස්කාර අනිස යැ, වෙනස් වනසුලු යැ, අත්පරිදි වනසුලු යැ, විඤ්ඤාන අනිස යැ, වෙනස් වනසුලු යැ, අත්පරිදි වනසුලු ය.

මහණෙනි, යටමක් මෙ දහම මෙසේ හඳුනා ද, (හැඳුනීමෙන්) විමොක්ඛය පිළිලබා ද, උප පුද්ගල සද්ධානුසාරි යැ, ආයුර්මාර්ගයට පිවිසියේ යැ, සත්පුරුෂභූමියට බටුයේ යැ, පාඨශ්‍රීත භූමිය ඉක්මවාලී යැ, යම් කර්මයක් කොට තීරයට වේවයි තිරිසන් යොනියට වේවයි ප්‍රත්‍යයයට වේවයි (උපත් විසින්) එළැඹේ නම් ඒ කර්ම කරන්නට අභවා යැ, යම්කාක් සොනාපන්නිඵලය පසක් නො ඔබෙර් ද ඒ තාක් කල්ලිය කරන්නට අභවා යි කියනු ලැබේ.

මහණෙනි, යමකුහට මෙ දහමු මෙසේ විවිසුන් නුවණින් පමණ විසින් ධ්‍යානාකාර මෙන් ද, මේ පුහුල් ධම්මානුසාරි යැ, අර්මයට පිවිසියේ යැ, සපුරිස් බිමට බටුයේ යැ, පුහුණු බිම ඉක්මවාලී යැ, යම් කර්මයක් කොට නිශ්චි වේවයි තිරිසන්යොනි වේවයි ජේට්ඨානි වේවයි (උපත්විසින්) එළැඹෙනුයේ නම්, ඒ කර්ම කරන්නට නො නිසි යැ, සොනාපන්නිඵලය පසක් කරන තාක් කල්ලිය කරන්නට ද නො නිසි මැ යි.

මහණෙනි, යමෙක් මේ දහමුත් මෙසේ දැනිය ද, මෙසේ දකිය ද, මේ පුද්ගල සොනාපන්න යැ, සතර අපායෙහි නො හෙතසුලු යැ, ගතිනියන යැ, සම්බොධිය පරායන කොට ඇත්තේ යයි කියනු ලැබේ.

පළමුවැනි වක්ඛු වර්ග යි.

එහි උද්දනය :

වක්ඛු, රූප, විඤ්ඤාණ, එස්ස, වෙදනා, සංඤ්ඤා, මහනා, තණ්හා, ධාතු, බන්ධ යි යුතු දශමයකි.

මක්කත්ති සංයුත්තය නිමියේ යි.

5. උපපාදාසංයුතතං

1. උපපාදාසංයුතතං

5. 1. 1.

චක්ඛු සුත්තං

312. සාවන්ධිසං :

යො භික්ඛවෙ, චක්ඛුස්ස උපපාදො ඝිති අභිනිබ්බන්ති පාතුභාවො, දුක්ඛස්සෙසො උපපාදො රුගානං ඝිති ජරාමරණස්ස පාතුභාවො. යො සොනස්ස -පෙ- යො ඝානස්ස -පෙ- යො ජිව්හාය -පෙ- යො කායස්ස -පෙ- යො මනස්ස උපපාදො ඝිති අභිනිබ්බන්ති පාතුභාවො, දුක්ඛස්සෙසො උපපාදො, රුගානං ඝිති, ජරාමරණස්ස පාතුභාවො.

යො ච භික්ඛවෙ, චක්ඛුස්ස නිරුධො වුපසමො අත්ථගමො, දුක්ඛස්සෙසො නිරුධො, රුගානං වුපසමො, ජරාමරණස්ස අත්ථගමො, යො සොනස්ස නිරුධො -පෙ- යො ඝානස්ස නිරුධො -පෙ- යො ජිව්හාය නිරුධො -පෙ- යො කායස්ස නිරුධො -පෙ- යො මනස්ස නිරුධො වුපසමො අත්ථගමො, දුක්ඛස්සෙසො නිරුධො, රුගානං වුපසමො ජරාමරණස්ස අත්ථගමොති.

5. 1. 2.

රූප සුත්තං

313. සාවන්ධිසං :

යො භික්ඛවෙ, රූපානං උපපාදො ඝිති අභිනිබ්බන්ති පාතුභාවො, දුක්ඛස්සෙසො උපපාදො, රුගානං ඝිති ජරාමරණස්ස පාතුභාවො. යො සද්දානං -පෙ- යො ගඤ්ඤානං -පෙ- යො රසානං -පෙ- යො ථොට්ඨබ්බානං -පෙ- යො ධම්මානං උපපාදො ඝිති අභිනිබ්බන්ති පාතුභාවො, දුක්ඛස්සෙසො උපපාදො, රුගානං ඝිති, ජරාමරණස්ස පාතුභාවො.

යො ච ඛො භික්ඛවෙ, රූපානං නිරුධො වුපසමො අත්ථගමො, දුක්ඛස්සෙසො නිරුධො, රුගානං වුපසමො, ජරාමරණස්ස අත්ථගමොති.

යො සද්දානං -පෙ- යො ගඤ්ඤානං -පෙ- යො රසානං -පෙ- යො ථොට්ඨබ්බානං -පෙ- යො ධම්මානං නිරුධො වුපසමො අත්ථගමො, දුක්ඛස්සෙසො නිරුධො, රුගානං වුපසමො, ජරාමරණස්ස අත්ථගමොති.

5. උපපාද සංයුතතය

1. උපපාද වර්ගය

5. 1. 1.

චක්‍ර සූත්‍රය

312. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, ඇස පිළිබඳ යම් ඉපැදීමක් පැවැත්මක් බිහිවීමක් පහළවීමක් වේ නම් මේ දුක්ඛී ඉපැදීම යැ. රොගයන්ගේ පැවැත්ම යැ. ජරාමරණයෙහි පහළවීම යි. කන පිළිබඳ යම් . . . නැහැය පිළිබඳ යම් . . . දිව පිළිබඳ යම් . . . කය පිළිබඳ යම් . . . සිත පිළිබඳ යම් ඉපැදීමක් පැවැත්මක් බිහි වීමක් පහළවීමක් වේ නම් මේ දුකෙහි ඉපැදීම යැ. රොගයන්ගේ පැවැත්ම යැ. ජරාමරණයෙහි පහළවීම යි.

මහණෙනි, ඇස පිළිබඳ යම් නිරෝධයෙක් ව්‍යුපශමයෙක් අස්තභිගමයෙක් වේ නම් මේ දුකෙහි නිරෝධ යැ, රොගයන්ගේ ව්‍යුපශම යැ, ජරාමරණයෙහි අස්තභිගමය යි. කන පිළිබඳ යම් නිරෝධයෙක් . . . නැහැය පිළිබඳ යම් යම් නිරෝධයෙක් . . . දිව පිළිබඳ යම් නිරෝධයෙක් . . . කය පිළිබඳ යම් නිරෝධයෙක් . . . සිත පිළිබඳ යම් නිරෝධයෙක් ව්‍යුපශමයෙක් අස්තභිගමයෙක් වේ නම් මේ දුකෙහි නිරෝධ යැ, රොගයන්ගේ ව්‍යුපශම යැ, ජරාමරණයෙහි අස්තභිගම යි.

5. 1. 2.

රූප සූත්‍රය

313. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, රූපයන්ගේ යම් ඉපැදීමක් පැවැත්මක් බිහිවීමක් පහළවීමක් වේ නම් මේ දුකෙහි ඉපැත්ම යැ, රොගයන්ගේ පැවැත්ම යැ, ජරාමරණයෙහි පහළවීම යි. ශබ්දයන්ගේ යම් . . . ගන්ධයන්ගේ යම් . . . රසයන්ගේ යම් . . . ස්ප්‍රෂ්ටව්‍යයන්ගේ යම් . . . ධර්මයන්ගේ යම් ඉපැත්මක් පැවැත්මක් බිහිවීමක් පහළවීමක් වේ නම් මේ දුකෙහි ඉපැත්ම යැ, රොගයන්ගේ පැවැත්ම යැ, ජරාමරණයෙහි පහළවීම යි.

මහණෙනි, රූපයන්ගේ යම් නිරෝධයෙක් ව්‍යුපශමයෙක් අස්තභිගමයෙක් වේ නම් මේ දුකෙහි නිරෝධ යැ, රොගයන්ගේ ව්‍යුපශම යැ. ජරාමරණයෙහි අස්තභිගම යි.

ශබ්දයන්ගේ යම් . . . ගන්ධයන්ගේ යම් . . . රසයන්ගේ යම් . . . ස්ප්‍රෂ්ටව්‍යයන්ගේ යම් . . . ධර්මයන්ගේ යම් නිරෝධයෙක් ව්‍යුපශමයෙක් අස්තභිගමයෙක් වේ නම් මේ දුකෙහි නිරෝධ යැ. රොගයන්ගේ ව්‍යුපශම යැ. ජරා මරණයෙහි අස්තභිගමය යි.

5. 1. 3.

විඤ්ඤාණ සුත්තං

314. සාවන්ධිමං :

යො භික්ඛවෙ, චක්ඛුච්ඤ්ඤාණස්ස උප්පාදෙ ධීති -පෙ- මනො-
විඤ්ඤාණස්ස උප්පාදෙ ධීති -පෙ- ජරමරණස්ස පාතුභාවො.

යො ච බො භික්ඛවෙ, චක්ඛුච්ඤ්ඤාණස්ස නිරෝධො -පෙ- යො
මනොවිඤ්ඤාණස්ස නිරෝධො -පෙ- ජරමරණස්ස අත්ථගමොති.

5. 1. 4.

ඵස්ස සුත්තං

315. සාවන්ධිමං :

යො භික්ඛවෙ, චක්ඛුසම්ඵස්සස්ස උප්පාදෙ ධීති -පෙ- යො
මනොසම්ඵස්සස්ස උප්පාදෙ ධීති -පෙ- ජරමරණස්ස පාතුභාවො.

යො ච බො භික්ඛවෙ, චක්ඛුසම්ඵස්සස්ස නිරෝධො වූපසමො -පෙ-
මනොසම්ඵස්සස්ස නිරෝධො වූපසමො ජරමරණස්ස අත්ථගමොති.

5. 1. 5.

වෙදනා සුත්තං

316. සාවන්ධිමං :

යො භික්ඛවෙ, චක්ඛුසම්ඵස්සජාය වෙදනාය උප්පාදෙ ධීති -පෙ-
යො මනොසම්ඵස්සජාය වෙදනාය උප්පාදෙ ධීති -පෙ- ජරමරණස්ස
පාතුභාවො.

යො ච බො භික්ඛවෙ, චක්ඛුසම්ඵස්සජාය වෙදනාය නිරෝධො
වූපසමො -පෙ- යො මනොසම්ඵස්සජාය වෙදනාය නිරෝධො
වූපසමො -පෙ- ජරමරණස්ස අත්ථගමොති.

5. 1. 6.

සඤ්ඤා සුත්තං

317. සාවන්ධිමං :

යො භික්ඛවෙ, රූපසඤ්ඤාය උප්පාදෙ ධීති -පෙ- යො ධම්ම-
සඤ්ඤාය උප්පාදෙ ධීති -පෙ- ජරමරණස්ස පාතුභාවො.

යො ච බො භික්ඛවෙ, රූපසඤ්ඤාය නිරෝධො වූපසමො -පෙ-
යො ධම්මසඤ්ඤාය නිරෝධො වූපසමො -පෙ- ජරමරණස්ස
අත්ථගමොති.

5. 1. 3.

විඤ්ඤාණ සූත්‍රය

314. සැවැත්නුවර :

මහණෙනි, වක්ඛු විඤ්ඤාණයෙහි යම් ඉපැන්මෙක් පැවැත්මෙක් . . . මනෝවිඤ්ඤාණයෙහි ඉපැන්මෙක් පැවැත්මෙක් . . . ජරාමරණයෙහි පහළවීම ය.

මහණෙනි, පක්ඛු විඤ්ඤාණයෙහි යම් නිරෝධයෙක් . . . මනෝවිඤ්ඤාණයෙහි යම් නිරෝධයෙක් . . . ජරාමරණයෙහි අස්තභිගම යි.

5. 1. 4.

ඵස්ස සූත්‍රය

315. සැවැත්නුවර :

මහණෙනි, පක්ඛු සම්ඵස්සයෙහි යම් ඉපැන්මෙක් පැවැත්මෙක් . . . මනෝ සම්ඵස්සයෙහි යම් ඉපැන්මෙක් පැවැත්මෙක් . . . ජරාමරණයෙහි පහළවීම යි.

මහණෙනි, පක්ඛු සම්ඵස්සයෙහි යම් නිරෝධයෙක් ව්‍යුපගමයෙක් . . . මනෝ සම්ඵස්සයෙහි නිරෝධයෙක් ව්‍යුපගමයෙක් . . . ජරාමරණයෙහි අස්තභිගම යි.

5. 1. 5.

වේදනා සූත්‍රය

316. සැවැත්නුවර :

මහණෙනි, වක්ඛු සම්ඵස්සයෙන් හටගත් වේදනායෙහි යම් ඉපැන්මෙක් පැවැත්මෙක් . . . මනෝ සම්ඵස්සයෙන් හටගත් වේදනායෙහි යම් ඉපැන්මෙක් පැවැත්මෙක් . . . ජරාමරණයෙහි පහළවීම යි.

මහණෙනි, වක්ඛු සම්ඵස්සයෙන් හටගත් වේදනායෙහි යම් නිරෝධයෙක් ව්‍යුපගමයෙක් . . . මනෝ සම්ඵස්සයෙන් හටගත් වේදනායෙහි යම් නිරෝධයෙක් ව්‍යුපගමයෙක් වේ නම් . . . ජරාමරණයෙහි අස්තභිගම යි.

5. 1. 6.

සඤ්ඤා සූත්‍රය

317. සැවැත්නුවර :

මහණෙනි, රූපසංඤයෙහි යම් ඉපැන්මෙක් පැවැත්මෙක් . . . ධර්මසංඤයෙහි යම් ඉපැන්මෙක් පැවැත්මෙක් . . . ජරාමරණයෙහි පහළවීම ය.

මහණෙනි, රූපසංඤයෙහි යම් නිරෝධයෙක් ව්‍යුපගමයෙක් . . . ධර්මසංඤයෙහි යම් නිරෝධයෙක් ව්‍යුපගමයෙක් . . . ජරාමරණයෙහි අස්තභිගම යි.

5. 1. 7.

වෙනනා සුත්තං

318. සාවන්ථියං :

යො භික්ඛවෙ, රූපසංඝෝධනාය උප්පාදෙ ධීතී -පෙ- යො ඛම්මසංඝෝධනාය උප්පාදෙ ධීතී -පෙ- ජරාමරණස්ස පාතුභාවො.

යො ච ඛො භික්ඛවෙ, රූපසංඝෝධනාය නිරෝධො වූපසමො -පෙ- යො ඛම්මසංඝෝධනාය නිරෝධො වූපසමො -පෙ- ජරාමරණස්ස අත්භවමොති.

5. 1. 8.

තණ්හා සුත්තං

319. සාවන්ථියං :

යො භික්ඛවෙ, රූපතණ්හාය උප්පාදෙ ධීතී -පෙ- යො ඛම්ම-
තණ්හාය උප්පාදෙ ධීතී -පෙ- ජරාමරණස්ස පාතුභාවො.

යො ච ඛො භික්ඛවෙ, රූපතණ්හාය නිරෝධො වූපසමො -පෙ-
යො ඛම්මතණ්හාය නිරෝධො වූපසමො -පෙ- ජරාමරණස්ස
අත්භවමොති.

5. 1. 9.

ධාතු සුත්තං

320. සාවන්ථියං :

යො භික්ඛවෙ, පථවිධාතුයා උප්පාදෙ ධීතී -පෙ- යො විඤ්ඤාණ-
ධාතුයා උප්පාදෙ ධීතී -පෙ- ජරාමරණස්ස පාතුභාවො.

යො ච ඛො භික්ඛවෙ, පථවිධාතුයා නිරෝධො වූපසමො -පෙ-
යො විඤ්ඤාණධාතුයා නිරෝධො වූපසමො -පෙ- ජරාමරණස්ස
අත්භවමොති.

5. 1. 10.

ඛන්ධසුත්තං

321. සාවන්ථියං :

යො භික්ඛවෙ, රූපස්ස උප්පාදෙ ධීතී අභිනිබ්බන්ති පාතුභාවො,
දුක්ඛස්සෙහො උප්පාදෙ, රොගානං ධීතී, ජරාමරණස්ස පාතුභාවො.
යො වේදනාය -පෙ- යො සංඤ්ඤාය -පෙ- යො සංඛාරානං -පෙ-
යො විඤ්ඤාණස්ස උප්පාදෙ ධීතී -පෙ- ජරාමරණස්ස පාතුභාවො.

5. 1. 7.

වෙනනා සූත්‍රය

318. සැවැත්නුවර :

මහණෙනි, රූපසංස්කෘතියෙහි යම් ඉපැත්තෙක් පැවැත්මක් . . . ධර්ම සංස්කෘතියෙහි යම් ඉපැත්තෙක් පැවැත්මක් . . . ජරාමරණයෙහි පහළවීම යි.

මහණෙනි, රූප සංස්කෘතියෙහි යම් නිරොධයෙක් ව්‍යුපගමයෙක් . . . ධර්ම සංස්කෘතියෙහි යම් නිරොධයෙක් ව්‍යුපගමයෙක් . . . ජරාමරණයෙහි අස්තඛිගම යි.

5. 1. 8.

තණ්හා සූත්‍රය

319. සැවැත්නුවර :

මහණෙනි, රූපතණ්හායෙහි යම් ඉපැත්තෙක් පැවැත්මක් . . . ධම්මතණ්හායෙහි යම් ඉපැත්තෙක් පැවැත්මක් . . . ජරාමරණයෙහි පහළවීම යි.

මහණෙනි, රූපතණ්හායෙහි යම් නිරොධයෙක් ව්‍යුපගමයෙක් . . . ධම්මතණ්හායෙහි යම් නිරොධයෙක් ව්‍යුපගමයෙක් . . . ජරාමරණයෙහි අස්තඛිගම යි.

5. 1. 9.

ධාතු සූත්‍රය

320. සැවැත්නුවර :

මහණෙනි, පඨවිධාතූයෙහි යම් ඉපැත්තෙක් පැවැත්මක් . . . විඤ්ඤාණධාතූයෙහි යම් ඉපැත්තෙක් පැවැත්මක් . . . ජරාමරණයෙහි පහළවීම යි.

මහණෙනි, පඨවිධාතූයෙහි යම් නිරොධයෙක් ව්‍යුපගමයෙක් . . . විඤ්ඤාණධාතූයෙහි යම් නිරොධයෙක් ව්‍යුපගමයෙක් . . . ජරාමරණයෙහි අස්තඛිගම යි.

5. 1. 10.

බන්ධ සූත්‍රය

321. සැවැත්නුවර :

මහණෙනි, රූපයෙහි යම් ඉපැත්තෙක්, පැවැත්මක්, බිහිවීමක්, පහළවීමක් වේ නම් මේ දුකෙහි ඉපැත්ම ය, රොගයන්ගේ පැවැත්ම ය, ජරාමරණයෙහි පහළවීම ය. වේදනායෙහි යම් . . . සංඤයෙහි යම් . . . සංස්කාරයන්ගේ යම් . . . විඤ්ඤාණයෙහි යම් ඉපැත්තෙක් පැවැත්මක් වේ නම් . . . ජරාමරණයෙහි පහළවීම යි.

යො ච බො ගික්ඛවෙ, රූපස්ස නිරොධො චූපසමො අත්ථගමො,
දුක්ඛස්සෙසො නිරොධො, රොගානං චූපසමො, ජරාමරණස්ස අත්ථගමො.
යො චෙදනාය -පෙ- යො සඤ්ඤාය -පෙ- යො සංඛාරානං -පෙ-
යො විඤ්ඤාණස්ස නිරොධො චූපසමො අත්ථගමො, දුක්ඛස්සෙසො
නිරොධො, රොගානං චූපසමො, ජරාමරණස්ස අත්ථගමොති.

උපසාදවග්ගො පඨමො.

නමුදදනං :

චක්ඛු රූපඤ්ඤා විඤ්ඤාණං එසෙසා ච චෙදනාය ච,
සඤ්ඤා ච චේතනා තණ්හා ධාතුකඛ්ඛේන තෙ දසාති

උපසාදසංඥානං සමතනං.

පහණෙහි, රූපයෙහි යථ නිරෝධයෙක් ව්‍යුපගමයෙක් අස්තඤ්ඤාමයෙක් මව් නම්
 එව් දුකෙහි නිරෝධ ය, රොගයන්ගේ ව්‍යුපගම ය, ජරාපිරණයෙහි අස්තඤ්ඤාම යි
 වෙදනායෙහි යම් . . . සංඥායෙහි යම් . . . සංස්කාරයන්ගේ යම් . . . විඤ්ඤායෙහි යම් . . .
 නිරෝධයෙක් ව්‍යුපගමයෙක් අස්තඤ්ඤාමයෙක් මව් නම් මව් දුකෙහි නිරෝධ ය,
 රොගයන්ගේ ව්‍යුපගම ය, ජරාපිරණයෙහි අස්තඤ්ඤාම යි.

සළුමුවැනි උප්පාද වර්ගය යි.

එහි සූත්‍ර නාමාවලිය :

වක්ඛු, රූප, ටිඤ්ඤාණ, පස්ස, පච්ඡායා, සඤ්ඤා, මච්ඡනා, භවතා යන ඒ සූත්‍රපඨා
 ධාතු බන්ධ සූත්‍ර දෙකින් දශයෙක් මව්නි.

උප්පාද සංයුත්තය නිර්මයේ යි.

6. කිලෙසසංයුතතං

1. කිලෙසවග්ගො

6. 1. 1.

වකචු සුතතං

322. ආවන්ටියං :

යො භික්ඛවෙ, වකචුසමිං ඡන්දරාගො, විතතස්සෝභො උපකකිලෙසො. යො සොනසමිං ඡන්දරාගො -පෙ- යො සානසමිං ඡන්දරාගො -පෙ- යො ජිව්හාස ඡන්දරාගො -පෙ- යො කායසමිං ඡන්දරාගො -පෙ- යො මනසමිං ඡන්දරාගො, විතතස්සෝභො උපකකිලෙසො.

යතො බො භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො ඉමෙසු ඡසු ධානෙසු වේතසො උපකකිලෙසො පඨිනො හොති, නෙකකම්මනීතතං වස්ස විතතං හොති. නෙකකම්මපරිභාවිතං විතතං කම්මනීයං බායති අභිඤ්ඤා සච්ඡිකරණීයෙසු ධරෙවසුති.

6. 1. 2.

රූප සුතතං

323. ආවන්ටියං :

යො භික්ඛවෙ, රූපෙසු ඡන්දරාගො, විතතස්සෝභො උපකකිලෙසො. යො සද්දෙසු ඡන්දරාගො -පෙ- යො ගකුඤ්ඤා ඡන්දරාගො -පෙ- යො රසෙසු ඡන්දරාගො -පෙ- යො ථොට්ඨබ්බෙසු ඡන්දරාගො -පෙ- යො ධරෙවසු ඡන්දරාගො, විතතස්සෝභො උපකකිලෙසො.

යතො බො භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො ඉමෙසු ඡසු ධානෙසු වේතසො උපකකිලෙසො පඨිනො හොති. නෙකකම්මනීතතං වස්ස විතතං හොති. නෙකකම්මපරිභාවිතං විතතං කම්මනීයං බායති අභිඤ්ඤා සච්ඡිකරණීයෙසු ධරෙවසුති.

6. 1. 3.

විඤ්ඤාණ සුතතං

324. ආවන්ටියං :

යො භික්ඛවෙ, වකචුචිඤ්ඤාණසමිං ඡන්දරාගො, විතතස්සෝභො උපකකිලෙසො, යො සොනචිඤ්ඤාණසමිං ඡන්දරාගො -පෙ- යො සානචිඤ්ඤාණසමිං ඡන්දරාගො -පෙ- යො ජිව්හාචිඤ්ඤාණසමිං ඡන්දරාගො -පෙ- යො කායචිඤ්ඤාණසමිං ඡන්දරාගො -පෙ- යො මනෝචිඤ්ඤාණසමිං ඡන්දරාගො, විතතස්සෝභො උපකකිලෙසො.

6. කිලෙස සංයුතතය

1. කිලෙස වර්ගය

6. 1. 1.

චක්‍ර සූත්‍රය

322. සැවැත්නුවර :

මහණෙනි, ඇයෙහි යම් ඡන්දරාගයෙක් (දුර්වල රාගය හා බලවත් රාගයෙක්) වේ නම් මෙය සිතෙහි කෙලෙසීමෙකි. කතෙහි යම් ඡන්ද රාගයෙක් වේ නම් . . . නැහැයෙහි යම් ඡන්ද රාගයෙක් වේ නම් . . . දිවෙහි යම් ඡන්ද රාගයෙක් වේ නම් . . . කයෙහි යම් ඡන්ද රාගයෙක් වේ නම් . . . සිතෙහි යම් ඡන්ද රාගයෙක් වේ නම් මේ සිතෙහි කෙලෙසීමෙකි.

මහණෙනි, යම් කලෙක මේ සත්‍යාත්මක මහණහුගේ සිතෙහි කෙලෙසීම ප්‍රතීණ වේ නම් ඔහුගේ සිත නවලොවුතුරු දහමට නැමුණේ ද වේ. නව ලොවුතුරු දහමින් වඩනා ලද ගමථවිදර්ශනා සිත පස්විකුම් නුවණින් දැන පසක් කළ යුතු දහමින් විෂයෙහි ක්‍රියාවට යුද්ධය යයි වැටහේ .

6. 1. 2.

රූප සූත්‍රය

323. සැවැත්නුවර :

මහණෙනි, රූපයෙහි යම් ඡන්දරාගයෙක් වේ නම් තෙල සිත්හි කෙලෙසීමෙකි. ශබ්දයෙහි යම් ඡන්ද රාගයෙක් වේ නම් . . . ගන්ධයෙහි යම් ඡන්ද රාගයෙක් වේ නම් . . . රසයෙහි යම් ඡන්දරාගයෙක් වේ නම් . . . ස්ප්‍රෂ්ටව්‍යායෙහි යම් ඡන්දරාගයෙක් වේ නම් . . . ධර්මයෙහි යම් ඡන්දරාගයෙක් වේ නම් තෙල සිතෙහි කෙලෙසීමෙකි.

මහණෙනි, යම් කලෙක මේ සත්‍යාත්මක මහණහුගේ සිතෙහි කෙලෙසීම ප්‍රතීණ වේ නම් ඔහුගේ සිත නව ලොවුතුරු දහමට නැමුණේ ද වේ. නව ලොවුතුරු දහමින් වඩනා ලද සිත පස්විකුම් නුවණින් දැන පසක් කළයුතු දහමින් විෂයෙහි ක්‍රියාවට යුද්ධය යයි හැඟේ.

6. 1. 3.

විඤ්ඤාණ සූත්‍රය

324. සැවැත්නුවර :

මහණෙනි, චක්‍රවිඤ්ඤාණයෙහි යම් ඡන්ද රාගයෙක් වේ නම් තෙල සිතෙහි කෙලෙසීමෙකි. සොතවිඤ්ඤාණයෙහි යම් ඡන්දරාගයෙක් වේ නම් . . . සාතවිඤ්ඤාණයෙහි යම් ඡන්ද රාගයෙක් වේ නම් . . . ජිව්හාවිඤ්ඤාණයෙහි යම් ඡන්දරාගයෙක් වේ නම් . . . කායවිඤ්ඤාණයෙහි යම් ඡන්දරාගයෙක් වේ නම් . . . මනෝවිඤ්ඤාණයෙහි යම් ඡන්දරාගයෙක් වේ නම් තෙල සිතෙහි කෙලෙසීමෙකි.

යතො බො භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො ඉමෙසු ඡත්‍ර ථානෙසු වෙනසො උපකක්ඛිලෙසො පතීනො හොති, නොක්ඛමමනික්ඛං වස්ස විතතං හොති. නොක්ඛමමපරිභාචිතං විතතං කමමනිතං බායති අභිඤ්ඤා සච්ඡිකරණීයෙසු ධම්මෙසුති.

6. 1. 7.

ඵසස සුතං

325. සංවජ්ජයං :

යො භික්ඛවෙ, ඵක්ඛුසම්මස්සයම්ම ඡන්දරාගො, විතතස්සො'සො උපකක්ඛිලෙසො, යො සොතසම්මස්සයම්ම ඡන්දරාගො -පෙ- යො ඝානසම්මස්සයම්ම ඡන්දරාගො -පෙ- යො ඡ්වහාසම්මස්සයම්ම ඡන්දරාගො -පෙ- යො කායසම්මස්සයම්ම ඡන්දරාගො -පෙ- යො මනොසම්මස්සයම්ම ඡන්දරාගො විතතස්සො'සො උපකක්ඛිලෙසො. යතො බො භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො -පෙ- කමමනිතං බායති අභිඤ්ඤා සච්ඡිකරණීයෙසු ධම්මෙසුති.

6. 1. 5.

ඵචදනා සුතං

326. සංවජ්ජයං :

යො භික්ඛවෙ චික්ඛුසම්මස්සජාය වෙදනාය ඡන්දරාගො, විතතස්සො'සො උපකක්ඛිලෙසො. යො සොතසම්මස්සජාය වෙදනාය ඡන්දරාගො -පෙ- යො ඝානසම්මස්සජාය වෙදනාය ඡන්දරාගො -පෙ- යො ඡ්වහාසම්මස්සජාය වෙදනාය ඡන්දරාගො -පෙ- යො කායසම්මස්සජාය වෙදනාය ඡන්දරාගො -පෙ- යො මනොසම්මස්සජාය වෙදනාය ඡන්දරාගො, විතතස්සො'සො උපකක්ඛිලෙසො.

යතො බො භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො -පෙ- කමමනිතං බායති අභිඤ්ඤා සච්ඡිකරණීයෙසු ධම්මෙසුති

6. 1. 6.

සඤ්ඤා සුතං

327. සංවජ්ජයං :

යො භික්ඛවෙ, රූපසඤ්ඤාය ඡන්දරාගො, විතතස්සො'සො උපකක්ඛිලෙසො. යො සග්ගසඤ්ඤාය ඡන්දරාගො -පෙ- යො ගතිසඤ්ඤාය ඡන්දරාගො -පෙ- යො රසසඤ්ඤාය ඡන්දරාගො -පෙ- යො ඵොට්ඨබ්බසඤ්ඤාය ඡන්දරාගො -පෙ- යො ධම්මසඤ්ඤාය ඡන්දරාගො විතතස්සො'සො උපකක්ඛිලෙසො.

යතො බො භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො -පෙ- කමමනිතං බායති අභිඤ්ඤා සච්ඡිකරණීයෙසු ධම්මෙසුති.

මහණෙනි, යම් කලෙක මේ සත්‍යයන් මහණහුගේ සිතෙහි කෙලෙසීම ප්‍රතිඵල වේ නම් ඔහුගේ සිත නවලොවුතුරු දහටට නැඹුණේ ද වේ. නවලොවුතුරු දහමින් වඩනා ලද සිත පස්විකුම් නුවණින් දැන පසක් කළයුතු දහමින් කරණී ය යි වැටහේ.

6. 1. 4.

එස්ස සූත්‍රය

325. සැවැත්නුවර :

මහණෙනි, වක්ඛුසම්ඵස්සයෙහි යම් ඡන්දරාගයෙක් වේ නම් තෙල සිතෙහි කෙලෙසීමෙකි. සොතසම්ඵස්සයෙහි යම් ඡන්දරාගයෙක් වේ නම් . . . සාතසම්ඵස්සයෙහි යම් ඡන්දරාගයෙක් වේ නම් . . . ජිව්හාසම්ඵස්සයෙහි යම් ඡන්දරාගයෙක් වේ නම් . . . කායසම්ඵස්සයෙහි යම් ඡන්දරාගයෙක් වේ නම් . . . මනොසම්ඵස්සයෙහි යම් ඡන්දරාගයෙක් වේ නම් තෙල සිතෙහි කෙලෙසීමෙකි.

මහණෙනි, යම් කලෙක මහණහුගේ . . . පස්විකුම් නුවණින් දැන පසක් කළයුතු දහමින් කර්මාර්භයයි හැඟේ.

6. 1. 5.

වෙදනා සූත්‍රය

326. සැවැත්නුවර :

මහණෙනි, වක්ඛුසම්ඵස්සඡවෙදනායෙහි යම් ඡන්දරාගයෙක් වේ නම් තෙල සිතෙහි කෙලෙසීමෙකි. සොතසම්ඵස්සඡවෙදනායෙහි යම් ඡන්දරාගයෙක් වේ නම් . . . සාතසම්ඵස්සඡවෙදනායෙහි යම් ඡන්දරාගයෙක් වේ නම් . . . ජිව්හාසම්ඵස්සඡවෙදනායෙහි යම් ඡන්දරාගයෙක් වේ නම් . . . කායසම්ඵස්සඡවෙදනායෙහි යම් ඡන්දරාගයෙක් වේ නම් . . . මනොසම්ඵස්සඡවෙදනායෙහි යම් ඡන්දරාගයෙක් වේ නම් තෙල සිතෙහි කෙලෙසීමෙකි.

මහණෙනි, යම් කලෙක මහණහුගේ . . . පස්විකුම් නුවණින් දැන පසක් කළයුතු දහමින් කර්මණ්‍යය යි හැඟේ.

6. 1. 6.

සඤ්ඤා සූත්‍රය

327. සැවැත්නුවර :

මහණෙනි, රූපසඤ්ඤායෙහි යම් ඡන්දරාගයෙක් වේ නම් තෙල සිතෙහි කෙලෙසීමෙකි, සඤ්ඤායෙහි යම් ඡන්දරාගයෙක් වේ නම් . . . ගන්ධසඤ්ඤායෙහි යම් ඡන්දරාගයෙක් වේ නම් . . . රසසඤ්ඤායෙහි යම් ඡන්දරාගයෙක් වේ නම් . . . මහාචාර්ය සඤ්ඤායෙහි යම් ඡන්දරාගයෙක් වේ නම් . . . ධර්මසඤ්ඤායෙහි යම් ඡන්දරාගයෙක් වේ නම් තෙල සිතෙහි කෙලෙසීමෙකි.

මහණෙනි, යම් කලෙක මහණහුගේ . . . පස්විකුම් නුවණින් දැන පසක් කළයුතු දහමින් ක්‍රියාවට සුදුසු ය යි හැඟේ.

6. 1. 7.

වෙනනා සුත්තං

328. සාවන්ථියං :

යො භික්ඛවෙ, රූපසංඝෙවනනාය ඡන්දරාගො, විත්තස්සෝභො උපකක්ඛිලෙසො. යො සද්දසංඝෙවනනාය ඡන්දරාගො -පෙ- යො ගන්ධසංඝෙවනනාය ඡන්දරාගො -පෙ- යො රසසංඝෙවනනාය ඡන්දරාගො -පෙ- යො ථොට්ඨබ්බසංඝෙවනනාය ඡන්දරාගො -පෙ- යො ධම්මසංඝෙවනනාය ඡන්දරාගො, විත්තස්සෝභො උපකක්ඛිලෙසො.

යතො බො භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො -පෙ- කම්මනිඨං බායති අභිඤ්ඤා සච්ඡිකරණීයෙසු ධම්මෙසුති.

6. 1. 8.

තණ්හා සුත්තං

329. සාවන්ථියං :

යො භික්ඛවෙ, රූපතණ්හාය ඡන්දරාගො, විත්තස්සෝභො උපකක්ඛිලෙසො. යො සද්දතණ්හාය ඡන්දරාගො -පෙ- යො ගන්ධතණ්හාය ඡන්දරාගො -පෙ- යො රසතණ්හාය ඡන්දරාගො -පෙ- යො ථොට්ඨබ්බතණ්හාය ඡන්දරාගො -පෙ- යො ධම්මතණ්හාය ඡන්දරාගො, විත්තස්සෝභො උපකක්ඛිලෙසො.

යතො බො භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො -පෙ- අභිඤ්ඤා සච්ඡිකරණීයෙසු ධම්මෙසුති.

6. 1. 9.

ධාතු සුත්තං

330. සාවන්ථියං :

යො භික්ඛවෙ, පඨවිධාතූයා ඡන්දරාගො, විත්තස්සෝභො උපකක්ඛිලෙසො. යො ආපොධාතූයා ඡන්දරාගො -පෙ- යො තෙජෝධාතූයා ඡන්දරාගො -පෙ- යො වායොධාතූයා ඡන්දරාගො -පෙ- යො ආකාශධාතූයා ඡන්දරාගො -පෙ- යො විඤ්ඤාණධාතූයා ඡන්දරාගො, විත්තස්සෝභො උපකක්ඛිලෙසො.

යතො බො භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො ඉමෙසු ජසු ධාතෙසු වෙනසො උපකක්ඛිලෙසො පටිනො භොති, තෙකම්මනිත්තං චස්ස විත්තං භොති තෙකම්මපට්ඨාවිතං විත්තං කම්මනිඨං බායති අභිඤ්ඤා සච්ඡිකරණීයෙසු ධම්මෙසුති.

6. 1. 7.

වෙකතා සූත්‍රය

328. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, රූපසංස්ථාපනයෙහි යම් ඡන්දරාගයෙක් වේ නම් තෙල සිතෙහි කෙලෙසීමෙකි. සද්දසංස්ථාපනයෙහි යම් ඡන්දරාගයෙක් වේ නම් . . . ගන්ධ සංස්ථාපනයෙහි යම් ඡන්දරාගයෙක් වේ නම් . . . රසසංස්ථාපනයෙහි යම් ඡන්ද රාගයෙක් වේ නම් . . . ඵොට්ඨබ්බසංස්ථාපනයෙහි යම් ඡන්දරාගයෙක් වේ නම් . . . ධම්මසංස්ථාපනයෙහි යම් ඡන්දරාගයෙක් වේ නම් තෙල සිතෙහි කෙලෙසීමෙකි.

මහණෙනි, යම් කලෙක මහණහුගේ . . . පස්විකුම් නුවණින් දැන පසක් කළයුතු දහමිහි ක්‍රියාවට සුදුසු ය යි හැඟේ යි.

6. 1. 8.

තණ්හා සූත්‍රය

329. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, රූපතණ්හායෙහි යම් ඡන්දරාගයෙක් වේ නම් සිතෙහි කෙලෙසීමෙකි. සද්දතණ්හායෙහි යම් ඡන්දරාගයෙක් වේ නම් . . . ගන්ධතණ්හායෙහි යම් ඡන්දරාගයෙක් වේ නම් . . . රසතණ්හායෙහි යම් ඡන්දරාගයෙක් වේ නම් . . . ඵොට්ඨබ්බතණ්හායෙහි යම් ඡන්දරාගයෙක් වේ නම් , . . ධම්මතණ්හායෙහි යම් ඡන්දරාගයෙක් වේ නම් තෙල සිතෙහි කෙලෙසීමෙකි.

මහණෙනි, යම් කලෙක මහණහුගේ . . . පස්විකුම් නුවණින් දැන පසක් කළයුතු දහමිහි ක්‍රියාවට සුදුසු ය යි හැඟේ.

6. 1. 9.

ධාතු සූත්‍රය

330. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි පද්ධිධාතූයෙහි යම් ඡන්දරාගයෙක් වේ නම් තෙල සිතෙහි කෙලෙසීමෙකි. ආපොධාතූයෙහි යම් ඡන්දරාගයෙක් වේ නම් . . . තෙජොධාතූයෙහි යම් ඡන්ද රාගයෙක් වේ නම් . . . වායොධාතූයෙහි යම් ඡන්දරාගයෙක් වේ නම් . . . ආකාශ ධාතූයෙහි යම් ඡන්දරාගයෙක් වේ නම් . . . විඤ්ඤාණධාතූයෙහි යම් ඡන්දරාගයෙක් වේ නම් තෙල සිතෙහි කෙලෙසීමෙකි.

මහණෙනි, යම් කලෙක මේ සත්‍යන්හි මහණහුගේ සිතෙහි කෙලෙසීම ප්‍රතිඵල වේ නම් ඔහුගේ සිත ද නවලොවුතුරු දහමට නැමුණේ වේ. නවලොවුතුරුදහමින් වඩනා ලද සිත පස්විකුම් නුවණින් දැන පසක් කළයුතු දහමිහි කර්මක්ෂම යයි වැටහේ.

6. 1. 10.

බනධ සුතනං

331. ආවන්ට්ඨිසං :

යො භික්ඛවෙ, රූපස්මිං ඡන්දරාගො, විතතස්සො'යො උපකක්ඛිලෙසො.
 යො වේදනාය ඡන්දරාගො -පෙ- යො සක්ඛායාය ඡන්දරාගො -පෙ-
 යො භවිතායෙසු ඡන්දරාගො -පෙ- යො වික්ඛායාය ඡන්දරාගො,
 විතතස්සො'යො උපකක්ඛිලෙසො.

යනො බො භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො ඉමෙසු පඤ්ඤා ධානෙසු වෙනස්සා
 උපකක්ඛිලෙසො පභිනො ගොති, තෙනකම්මනිකාං චස්ස විතතං ගොති
 තෙනකම්මපට්ඨාසිතං විතතං කම්මනියං බායති අනිඤ්ඤා සම්මතරණියෙසු
 ධම්මෙසුති.

කිලෙසවග්ගො පඨමො.

නමුද්දනං :

චික්ඛු රූපඤ්ඤා වික්ඛායාය සම්මස්සො වේදනාය ච,
 සක්ඛායා සක්ඛෙවනනා තණහා ධාතුකකිකෙවහ තෙ දසාති.

කිලෙස සංයුතනං නිවර්තනං.

6. 1. 10.

බන්ධ සූත්‍රය

331. සැවැත්නුවර :

මහණෙනි රූපයෙහි යම් දෘඩරාගයෙක් වේ නම් තෙල සිතෙහි කෙලෙසීමෙකි. චෙදනායෙහි යම් දෘඩරාගයෙක් වේ නම් . . . සංඤ්ඤායෙහි යම් දෘඩරාගයෙක් වේ නම් . . . සංස්කාරයෙහි යම් දෘඩරාගයෙක් වේ නම් . . . විඤ්ඤායෙහි යම් දෘඩරාගයෙක් වේ නම් තෙල සිතෙහි කෙලෙසීමෙකි.

මහණෙනි, යම් කලෙක වේ පස්තන්හි මහණහුගේ සිතෙහි කෙලෙසීම ප්‍රතීණ වේ නම් ඔහුගේ සිත ද නවලොවුතුරුදහරට නැවුණේ වේ. නවලොවුතුරු දහමින් වඩනා ලද සිත පස්විකුම තුවණින් දූත පසක් කළයුතු දහමින් කර්මක්ෂම ය යි වැටහේ.

පළමුවැනි කිලෙස වර්ගයි.

එහි සූත්‍ර නාම වලිය :

චක්ඛු, රූප, විඤ්ඤාණ, චෙදනා, සංඤ්ඤා, සංස්කාරනා, තණ්හා යන ඒ සූත්‍ර ධාතු බන්ධ සූත්‍ර මෙකින් දශයෙක් වේ.

කිලෙස සංයුත්තය නිමියේ යි.

7. සාරිපුත්ත සංයුතතං.

1. සාරිපුත්තවග්ගො

7. 1. 1.

විවෙකජ සුත්තං.

332. සාවන්දියං :

එකං සමයං ආයස්මා සාරිපුත්තො සාවන්දියං විහරති ජේතවනෙ අනාඨපිණ්ඩිකස්ස ආරාමෙ. අථ බො ආයස්මා සාරිපුත්තො පුබ්බන්තසමයං නිවාසෙත්වා පත්තවිවරමාදාය සාවන්දියං¹ පිණ්ඩිය පාවිසී. සාවන්දියං පිණ්ඩිය වරිත්වා පච්ඡාභ්ගතතං පිණ්ඩිපාතපටිකකතොත්තං යෙන අකුචන්තං තෙනුපසඬකමි දිවා විහාරාය. අකුචන්තං අජේඛාග-
හෙත්වා අඤ්ඤාතරස්මි රුක්ඛමුලෙ දිවා විහාරං නිසීදි. අථ බො ආයස්මා සාරිපුත්තො සායන්තසමයං පටිසල්ලානා වුට්ඨිතො යෙන ජේතවනං අනාඨපිණ්ඩිකස්ස ආරාමො තෙනුපසඬකමි.

අද්දසා බො ආයස්මා ආනිකො ආයස්මන්තං සාරිපුත්තං දුරතොච ආගච්ඡන්තං. දිස්වාන ආයස්මන්තං සාරිපුත්තං එතදවොච : විපසභ්ගතාති බො තෙ ආටුසො සාරිපුත්ත, ඉඤ්ඤාති පරිසුද්ධො මුඛවණ්ණො, පරියොදායො, කතමෙනායස්මා සාරිපුත්තො අජ්ඣ විහාරෙන විහාසීති.

ඉධා'හං ආටුසො, විවිච්චව කාමෙහි විවිච්ච අකුසලෙහි ධම්මෙහි සම්බකකං සම්මාරං විවෙකජං. පිතිසුඛං පථමං කුතං උපසම්පජ්ඣ විහරාමි. තස්ස මය්හං ආටුසො න එවං භොති : “අහං පථමං කුතං සමාපජ්ජාමිති වා අහං පථමං කුතං සමාපන්නොති වා අහං පථමං කුතං වුට්ඨිතොති වා”ති.

තථා හි පනායස්මතො සාරිපුත්තස්ස දිසරන්තං අභිඤ්ඤා රමමිඤ්ඤා ර-
මානානුසයා සුසමුහන්තා. තස්මා ආයස්මතො සාරිපුත්තස්ස න එවං භොති : “අහං පථමං කුතං සමාපජ්ජාමිති වා අහං පථමං කුතං සමාපන්නොති වා අහං පථමජ්ඣානා වුට්ඨිතොති වා”ති.

1. සාවන්දියං - සි. 2.

2. පථමජ්ඣානං - සිමු.

7. සාරිපුත්තසංයුත්තය

1. සාරිපුත්ත වර්ගය

7. 1. 1.

විවෙකජ සූත්‍රය

332. සැවැත්නුවර :

එක් කලෙක ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවෝ සැවැත් නුවර සමීපයෙහි වූ ජෙනවිත නට අනේපිඩු සිටුහුගේ අරමිහි වැඩවෙසෙති. එකල්හි ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවෝ පෙරවරු හැදූපෙරව පාසිවුරු ගෙන සැවතට පිඩු පිණිස පිටිසිසහ. සැවතෙහි පිඩු පිණිස හැසිර පසුබත පිණ්ඩපානයෙන් වැළකුණාහු දිවාචිත්තරණය පිණිස අත්ඛවනය වෙත එළඹියහ. අත්ඛවනයට වැදගෙන එක්තරා රුක්ඵලක දිවාචිත්තරණය පිණිස වැඩහුන්හ. ඉක්බිති ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවෝ සවස් කල විවෙකජයන් නැගී සිටියාහු ජෙනවිත නට වූ අනේපිඩු සිටුහුගේ අරම වෙත එළඹියහ.

ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරණුවෝ එන ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවන් දුර දී ම දුටහ. දැක ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරුන්ට මෙය කීහ : “සැවැත්ති, ශාරිපුත්‍රයෙහි, මුඛ වහන්සේගේ ඉදුරෝ වෙසෙසින් පහන්හ. මුඛවර්ණය පිරිසිදු යැ, පැහැපත් යැ. ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවෝ අද කිනම චිත්තරණයෙකින් යුතු වැ මුසුහු දැ”යි.

සැවැත්ති, අමිහි මම කාමයන්ගෙන් වෙන් වැ අකුශලධර්මයන්ගෙන් වෙන් වැ විතර්ක සහිත වූ විචාර සහිත වූ විවෙකජයෙන් හටගත් ප්‍රීතිය හා සුඛය ඇති ප්‍රථම ධ්‍යානයට එළැඹි අවසෙමි. සැවැත්ති, ඒ මට “මම ප්‍රථම ධ්‍යානයට සමවදිමි යි හෝ මම ප්‍රථම ධ්‍යානයට සමවන්නිමි යි හෝ මම ප්‍රථම ධ්‍යානයෙන් නැගී සිටියෙමි” යි හෝ මෙබඳු සිතෙක් නො වේ’.

එ එසේ මැ යි. ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවන් විසින් දීර්ඝ රාත්‍රියෙහි අභිච්ඡාර මම්චිකාර මානානුසයයෝ මොනොවට නසන ලදහ. එහෙයින් ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවන්ට “මම ප්‍රථම ධ්‍යානයට සමවදිමි යි හෝ මම ප්‍රථම ධ්‍යානයට සමවන්නිමි යි හෝ මම ප්‍රථම ධ්‍යානයෙන් නැගී සිටියෙමි” යි හෝ මෙ බඳු සිතෙක් නො වේ.

7. 1. 2.

අවිතකක සුත්තං

333. සාවන්ථියං :

අද්දසා ඛො ආයස්මා ආනඤ්ඤා ආයස්මනනං සාපිපුත්තං දුරතොව ආගච්ඡන්තං දිස්වාන ආයස්මනනං සාරිපුත්තං එතදවොච : විප්පසන්නාති ඛො තෙ ආට්ඨසො සාරිපුත්ත, ඉන්ද්‍රියානි, පරිසුඤ්ඤා මුඛවණ්ණේ, පරියොදානො, කතමෙනායස්මා සාරිපුත්තො අජ්ජ විහාරෙන විහාසිති.

ඉධා'හං ආට්ඨසො, විතකකවිචාරානං වූපසමා අජ්ඣන්තං සමපසාදනං චේතසො එකොදිභාවං අවිතකකං අවිචාරං සමාහිජ්ජං පිතියුඛං දුතියං කුංචං¹ උපසමපජ්ජ විහරාමි.

තස්ස මය්හං ආට්ඨසො, න එවං භොති, “අහං දුතියං කුංචං සමාපජ්ජාමිති වා අහං දුතියං කුංචං සමාපන්නොති වා අහං දුතියජ්ඣානා වුට්ඨිතොති වා”ති.

තථා හි පනායස්මතො සාරිපුත්තස්ස දිඝරන්තං අභිඛාරමමිඛාර-මානානුසයං සුසමුහතා, තස්මා ආයස්මතො සාරිපුත්තස්ස න එවං භොති ; “අහං දුතියං කුංචං සමාපජ්ජාමිති වා, අහං දුතියං කුංචං සමාපන්නොති වා අහං දුතියජ්ඣානා වුට්ඨිතොති වා”ති.

7. 1. 3.

පිති සුත්තං

334. සාවන්ථියං :

අද්දසා ඛො ආයස්මා ආනඤ්ඤා -පෙ- විප්පසන්නාති ඛො තෙ ආට්ඨසො සාරිපුත්ත, ඉන්ද්‍රියානි, පරිසුඤ්ඤා මුඛවණ්ණේ, පරියොදානො, කතමෙනායස්මා සාරිපුත්තො අජ්ජ විහාරෙන විහාසිති.

ඉධාහං ආට්ඨසො, පිතියා ච විරාගා උපෙක්ඛකො ච විහරාමි,² සතො ච සමපජානො සුඛං ච කායෙහ පටිසංවේදෙමි, යං තං අරියා ආවිකකනති උපෙක්ඛකො සතිමා සුඛවිහාරීති තං තතියං කුංචං උපසමපජ්ජ විහරාමි -පෙ- වුට්ඨිතොති වා”ති.

7. 1. 4.

උපෙක්ඛා සුත්තං

335. සාවන්ථියං :

අද්දසා ඛො ආයස්මා ආනඤ්ඤා -පෙ- විප්පසන්නාති ඛො තෙ ආට්ඨසො සාපිපුත්ත, ඉන්ද්‍රියානි, පරිසුඤ්ඤා මුඛවණ්ණේ, පරියොදානො, කතමෙනායස්මා සාරිපුත්තො අජ්ජ විහාරෙන විහාසිති.

1. දුතියජ්ඣානං - සිමු

2. කතමෙනපනායස්මා - සි. 2.

3. විහාසිං - මජ්ඣං.

7. 1. 2.

අවිනක්ක පුත්‍රය

333. සැමැත්තුවර :

ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරණුවෝ එන ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවන් දුර දී දුටහ. දැක ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවන්ට මෙය කීහ : “ආවැන්නි, ශාථ්‍යුයෙනි, මුඛවහන්සේ ගේ ඉඳුරෝ වෙසෙසිනි පහන්න. මුඛවර්ණය පිරිසිදු යැ, පැහැපත් යැ. ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවෝ අද කිනම් විහරණයෙකින් යුතු වැ වුයුහු ද”යි.

ඇවැත්නි, මෙහි මම විතර්කවිචාරයන්ගේ ව්‍යුහගතයෙන් ඇතුළත පැහැදිම ඇති සිතේ එකඟබව ඇති විතර්ක රහිත විචාර රහිත සමාධියෙන් හටගත් ප්‍රීතිය හා සුඛය ඇති ද්විතීය ධ්‍යානයට එළැඹ වෙමෙසිමි.

ඇවැත්නි. ඒ මට “මම ද්විතියධ්‍යානයට සමවදිමි”යි හෝ “මම ද්විතියධ්‍යානයට සමවන්මි”යි හෝ “මම ද්විතියධ්‍යානයෙන් නැගී සිටියෙමි වෙමි”යි හෝ මෙබඳු සිතෙක් නො වෙයි.

එ පළේ මැයි, ආයුජ්ජන් ශාරිපුත්ත තෙරණුවන් විසින් දිව්‍ය රාත්‍රියෙහි අභිඝ්ඤා චම්භිකාරානානුසයයෙන් මැනැවින් නසන ලදහ. එතෙයින් ආයුජ්ජන් ශාරිපුත්ත තෙරණු වන්ට : “මම ද්විතීයධ්‍යානයට යැව්දිමි”යි හෝ “මම ද්විතීයධ්‍යානයට සමවන්මි”යි හෝ “මම ද්විතීයධ්‍යානයෙන් නැගී සිටියෙමි වෙමි”යි හෝ මෙබඳු සිතෙන් නො වෙ.

7. 1. 3.

ဒီကိ ဆူရှယ်

334. සැවැත්නුවර :

ආයුෂ්මිත් ආතන්ද් තෙරණුවෝ දුටහ. . . ඇවැත්නි, ශාරිපුත්‍රයෙනි, මුඛවහන්සේගේ ඉඳුරෝ වෙටසෙයින් පහත්හ. මුඛවර්ණය පිරිසිදු යැ, පැහැපත් යැ. ආයුෂ්මිත් සැරියුත් තෙරණුවෝ අද කිනම් විහරණයකින් යුතු වූ චුසුහු ද සි.

ඇවැත්නි, මෙහි මම ප්‍රීතියෙහි ද මනා ඇල්මෙන් උපක්ෂා ඇත්තෙමි ද වෙසෙමි. සිහි ඇත්තෙමි ද මනා නුවණ ඇත්තෙමි ද කසිත් සුවත් විඳිමි. ආයුධයෝ “උපක්ෂා ඇත්තේ යැ, සිහි ඇත්තේ යැ, සුවචිතරණ ඇත්තේ” යයි ඒ යමකට කියත් නම් ඒ තෘතීය ධ්‍යානයට එළැඹ වෙසෙමි . . . නැහි සිටියෙමි වෙමි”යි හෝ යි.

7. 1. 4.

උපෙක්ඛා පුත්‍රය

335. සැවැත්නුවර :

ආයුෂ්මත් ආතන්ද තෙරණුවෝ දුටහ. . . . ඇවැත්නි, ශාරිපුත්‍රයෙනි, මුඛවහන්සේගේ ඉඳුරෝ වෙසෙසින් පහන්හ. මුඛවර්ණය පිරිසිදු ය, පැහැපත් ය. ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවෝ අද කිතම් විහරණයෙකින් යුතු වූ මුසුහු දෑ"යි.

ඉධාහං ආවුසො සුඛස්ස ව පභානා දුක්ඛස්ස ව පභානා පුබ්බව සොමනස්සදොමනස්සානං අත්ථමා අදුක්ඛමසුඛං උපෙක්ඛාසනීපාරිසුද්ධිං චතුත්ථං කුඛානං උපසම්පජ්ජ විහරාමි -පෙ- වුට්ඨිතොති වාති.

7. 1. 5.

ආකාසානඤ්චායතන සුත්තං

336. සාවන්ට්ඨයං :

අද්දසා ඛො ආයස්මා ආනාදො -පෙ- ආයස්මන්තං සාවිපුත්තං එතදවොච : විපසන්තාති -පෙ- ඉධාහං ආවුසො සබ්බසො රූපසඤ්ඤානං සමතික්ඛමා පටිසසඤ්ඤානං අත්ථමා නානත්ත-සඤ්ඤානං අමනසිකාරා “අනන්තො ආකාසොති ආකාසානඤ්චායතනං උපසම්පජ්ජ විහරාමි -පෙ- වුට්ඨිතොති වා”ති.

7. 1. 6.

විඤ්ඤාණඤ්චායතන සුත්තං

337. සාවන්ට්ඨයං :

අද්දසා ඛො ආයස්මා ආනාදො -පෙ- ආයස්මන්තං සාවිපුත්තං එතදවොච : විපසන්තාති -පෙ- ඉධාහං ආවුසො සබ්බසො ආකාසානඤ්චායතනං සමතික්ඛමා “අනන්තං විඤ්ඤාණං”නාති විඤ්ඤාණඤ්චායතනං උපසම්පජ්ජ විහරාමි -පෙ- වුට්ඨිතොති වා”ති.

7. 1. 7.

ආකිඤ්චඤ්ඤායතන සුත්තං

338. සාවන්ට්ඨයං :

අථ ඛො ආයස්මා සාවිපුත්තො -පෙ- ඉධාහං ආවුසො සබ්බසො විඤ්ඤාණඤ්චායතනං සමතික්ඛමා “නත්ඨි කිඤ්චී”ති ආකිඤ්චඤ්ඤායතනං උපසම්පජ්ජ විහරාමි -පෙ- වුට්ඨිතොති වා”ති.

7. 1. 8.

නෙවසඤ්ඤා නාසඤ්ඤායතන සුත්තං

339. සාවන්ට්ඨයං :

අථ ඛො ආයස්මා සාවිපුත්තො -පෙ-.

ඉධාහං ආවුසො සබ්බසො ආකිඤ්චඤ්ඤායතනං සමතික්ඛමා නෙවසඤ්ඤා නාසඤ්ඤායතනං උපසම්පජ්ජ විහරාමි -පෙ- වුට්ඨිතොති වා”ති.

ඇවැත්නි, මෙහි මම පුබ්බයාගේ ද ප්‍රභාණයෙන් දුක්ඛයාගේ ද ප්‍රභාණයෙන් කැල ම යොමනස් දෙවනසුන්ගේ අස්තභිගමයෙන් මැදහත් බැවින් හා සිහියෙන් හටගත් පිරිසිදු බැව් ඇති නො දුක් නොසුව වූ චතුර්ථධ්‍යානයට එළැඹ වෙසෙමි . . . නැහි සිටියෙමි යි හෝ යි.

7. 1. 5.

ආකාසානඤ්චායතන සූත්‍රය

336. සැවැත්නුවර :

ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරණුවෝ දුටහ. . . ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවන්ට මෙය කිහ : . . . “වෙසෙසින් පහන්හ . . . ඇවැත්නි, මෙහි මම රූපසංඤ්චන් සර්වප්‍රකාරයෙන් ඉක්මවීමෙන් ප්‍රතිසංඤ්චන්ගේ අස්තභිගමයෙන් නානාත්ම සංඤ්චන්ගේ නො මමනෙහි කිරීමෙන් ආකාශය අනන්ත ය”යි ආකාසානඤ්චායතනයට එළැඹ වෙසෙමි . . . නැහි සිටියෙමි යි හෝ යි.

7. 1. 6.

විඤ්ඤාණඤ්චායතන සූත්‍රය

337. සැවැත්නුවර :

ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරණුවෝ දුටහ. . . ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවන්ට මෙය කිහ : . . . “වෙසෙසින් පහන්හ . . . ඇවැත්නි, මෙහි මම සර්වප්‍රකාරයෙන් ආකාසානඤ්චායතනය ඉක්මවා “විඤ්ඤාණය අනන්ත ය”යි විඤ්ඤාණඤ්චායතනයට එළැඹ වෙසෙමි . . . නැහි සිටියෙමි යි හෝ ”යි.

7. 1. 7.

ආකිඤ්චඤ්ඤායතන සූත්‍රය

338. සැවැත්නුවර :

ඉක්බිති ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවෝ . . . ඇවැත්නි, මෙහි මම සර්වප්‍රකාරයෙන් විඤ්ඤාණඤ්චායතනය ඉක්මවා “කිසිවක් නැතැ”යි ආකිඤ්චඤ්ඤායතනයට එළැඹ වෙසෙමි . . . නැහි සිටියෙමි යි හෝ යි.

7. 1. 8.

නෙවසඤ්ඤා නාසඤ්ඤායතන සූත්‍රය

339. සැවැත්නුවර :

ඉක්බිති ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවෝ . . .

ඇවැත්නි, මෙහි මම සර්වප්‍රකාරයෙන් ආකිඤ්චඤ්ඤායතනය ඉක්මවා නෙවසඤ්ඤා නාසඤ්ඤායතනයට එළැඹ වෙසෙමි . . . නැහි සිටියෙමි යි හෝ යි.

7. 1. 9.

නිරොධ සමාපතති සුතතං.

340.

එකං සමයං ආයස්මා සාරිපුතෙනා සාවජ්ජියං විහරති ජේතවනෙ අනාඨපිණ්ණිකස්ස ආරාමෙ. අථ ඛො ආයස්මා සාරිපුතෙනා පුබ්බන්ත-සමයං නිවාසෙත්වා පත්තව්වරමාදාය සාවජ්ජියං පිණ්ඩාය පාවිසී. සාවජ්ජියං පිණ්ඩාය චරිත්වා පච්ඡාභතතං පිණ්ඩපාතපටික්කතෙනා යෙන අභිමුනං තෙනුපසඛකමී දිවා විහාරාය. අභිමුනං අපේඛාගහෙත්වා අඤ්ඤාතරස්මිං රුක්ඛමූලෙ දිවා විහාරං කිසිදි. අථ ඛො ආයස්මා සාරිපුතෙනා සායන්තසමයං පටිසල්ලානා වුට්ඨිතො යෙන ජේතවනං අනාඨපිණ්ණිකස්ස ආරාමෙ තෙනුපසඛකමී.

අද්දසා ඛො ආයස්මා ආනායො ආයස්මන්තං සාරිපුතං දුරතොව ආගච්ඡන්තං දිස්වාන ආයස්මන්තං සාරිපුතං එතදවොච : “විපසන්නාති ඛො තෙ ආවුසො සාරිපුත, ඉන්ද්‍රියානි පරිසුඤ්ඤාමුඛවණ්ණං පරිසොදාතො කතමෙනායස්මා සාරිපුතො අජ්ඣ විහාරෙන විහාසිති.

ඉධා'හං ආවුසො සබ්බසො නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනං සමනිකකම්ම සඤ්ඤාවේදසිතනිරොධං උපසම්පජ්ඣ විහරමි. තස්ස මඤ්ඤං ආවුසො න එවං හොති : “අහං සඤ්ඤාවේදසිතනිරොධං සමාපජ්ජාමි”ති වා අහං සඤ්ඤාවේදසිතනිරොධං සමාපන්නො”ති වා “අහං සඤ්ඤාවේදසිතනිරොධා වුට්ඨිතොති වා”ති.

තථා පනායස්මතො සාරිපුතස්ස දිශරතතං අභිඛ්ඤා රමමිඤ්ඤා රමානානුසයං පුසම්මුභවා. තස්මා ආයස්මතො සාරිපුතස්ස න එවං හොති : “අහං සඤ්ඤාවේදසිතනිරොධං සමාපජ්ජාමිති වා අහං සඤ්ඤාවේදසිතනිරොධං සමාපන්නාති වා අහං සඤ්ඤාවේදසිතනිරොධා වුට්ඨිතොති වා”ති.

7. 1. 10.

සුචිමුඛි සුතතං.

341.

එකං සමයං ආයස්මා සාරිපුතෙනා ගජගහෙ විහරති චෙඨවනෙ කාලඤ්ඤානිවාසෙ. අථ ඛො ආයස්මා සාරිපුතෙනා පුබ්බන්තසමයං නිවාසෙත්වා පත්තව්වරමාදාය රජගහං පිණ්ඩාය පාවිසී. රජගහෙ සපදානං පිණ්ඩාය චරිත්වා තං පිණ්ඩපාතං අඤ්ඤාතරං කුඛ්ඛමූලං නිසාය භුඤ්ජති. අථ ඛො සුචිමුඛි පරිබ්බාජිකා යෙනායස්මා සාරිපුතෙනා තෙනුපසඛකමී. උපසඛකමිත්වා ආයස්මන්තං සාරිපුතං එතදවොච : කිං නු ඛො සමණ, අධොමුඛො භුඤ්ජසීති.

1 කුඛ්ඛං, සි 1, 2 කුට්ඨමූලං - මජ්ඣං.

7. 1. 9.

නිරොධ සමාපත්ති සූත්‍රය

340.

එක්කලෙක ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවෝ සැවැත්නුවර සමීපයෙහි ජෙනවන නම් වූ අනේපිඬු සිටුහුගේ අරමිහි වැඩවෙසෙති. එකල්හි ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවෝ පෙරවරු හැඳපෙරව පාසිවුරු ගෙන සැවනට පිඬු පිණිස පිවිසියහ. සැවනෙහි පිඬු පිණිස හැසිර පසුබත පිණ්ඩපානයෙන් වැළැකුණාහු දිවාපිහරණය පිණිස අත්ධවනය වෙත එළඹියහ. අත්ධවනයට වැදුණන එක්තරා රුක්ඵලෙක දිවාපිහරණයට හුන්හ. ඉක්බිති ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවෝ සවස්කල විවෙකයෙන් නැගී සිටියාහු ජෙනවන නම් අනේපිඬු සිටුහුගේ අරම වෙත එළඹියහ.

ආයුෂ්මත් ආනන්ද උතරණුවෝ එන ආයුෂ්මත් සැරියුත් උතරණුවන් දුර දීප දුටහ. දැක ආයුෂ්මත් සැරියුත් උතරණුවන්ට පටය කිහි : ඇවැත්නි, ශාරීපුත්‍රයෙනි, මුඛවන්තේ ගේ ඉඳුරෝ වෙසෙයිත් පහන්හ. පුඤ්ඤාභය පිරිසිදුය, පැහැයත් ය. ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවෝ අද කිනම් විහරණයෙකින් යුතු වැ වුසුහු දැයි.

ඇවැත්නි, මෙහි මම මහපසැඳැහිනාසැඳැහිනාය සර්වප්‍රකාරයෙන් ඉක්මවා සැඳැහිනෙදිගිනනිපායයට එළඹ වෙසෙමි. ඇවැත්නි, ඒ මම “මම සැඳැහිනෙදිගින නිරොධයට සමවදිමි යි හෝ, මම සැඳැහිනෙදිගිනනිරොධයට සමවන්මි යි හෝ මම සැඳැහිනෙදිගිනනිරොධයෙන් නැගී සිටියෙමි යි හෝ මම බදු සිතෙක් නො වෙමි”.

‘එය එසේ වැඩි. ආයුෂ්මත් සැරියුත් උතරණුවන් විසින් දීර්ඝ රාත්‍රියෙහි අභිඤ්ඤාපරිච්ඡාදාරානායකයෙක් මොනවට නායන ලදහ. එහෙයින් ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවන්ට “මම සැඳැහිනෙදිගිනනිපායයට සමවදිමි යි හෝ, මම සැඳැහිනෙදිගින නිරොධයට සමවන්මි යි හෝ, මම සැඳැහිනෙදිගින නිරොධයෙන් නැගී සිටියෙමි යි හෝ මම බදු සිතෙක් නො වෙමි”.

7. 1. 10.

සුවිමුඛී සූත්‍රය

341.

එක්කලෙක ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවෝ රජගහ නුවර සමීපයෙහි කලන්දක නිවාප නම් වූ වෙළඳනාරාමයෙහි වැඩවෙසෙති. එකල්හි ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවෝ පෙරවරු හැඳ පෙරව පාසිවුරු ගෙන රජගහනුවරට පිඬු පිණිස පිවිසියහ. රජගහනුවර ගෙපිළිවෙළින් පිඬු පිණිස හැසිර ඒ පිණ්ඩපානය එක්තරා බිත්තිමුලක් ඇසුරු කොට වළඳිති. එකල්හි සුවිමුඛී නම් පරිව්‍රාසිකාව ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවන් වෙත එළඹියහ. එළඹ ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවන්ට මෙය කිවු ය : “ඔහණ, කිමෙක් ද ? යටිමුව ව වළඳහි දැ” යි.

නවවෘත්තං හගිති, අධ්‍යොක්ෂො භුක්තාමිති. තෙන හි සමණ, උභ්‍යොක්ෂො භුක්තාමිති.

න වෘත්තං හගිති, උභ්‍යොක්ෂො භුක්තාමිති.

තෙන හි සමණ, දිසාක්ෂො භුක්තාමිති.

න වෘත්තං හගිති, දිසාක්ෂො භුක්තාමිති.

තෙන හි සමණ, විදිසාක්ෂො භුක්තාමිති.

න වෘත්තං හගිති, විදිසාක්ෂො භුක්තාමිති.

යිං හු සමණ, අධ්‍යොක්ෂො භුක්තාමිති ඉති පුට්ඨො, සමානො න වෘත්තං හගිති, අධ්‍යොක්ෂො භුක්තාමිති වදෙයි. තෙන හි සමණ, උභ්‍යොක්ෂො භුක්තාමිති ඉති පුට්ඨො, සමානො න වෘත්තං හගිති, උභ්‍යොක්ෂො භුක්තාමිති වදෙයි. තෙන හි සමණ, දිසාක්ෂො භුක්තාමිති ඉති පුට්ඨො, සමානො න වෘත්තං හගිති, දිසාක්ෂො භුක්තාමිති වදෙයි. තෙන හි සමණ, විදිසාක්ෂො භුක්තාමිති ඉති පුට්ඨො, සමානො න වෘත්තං හගිති, විදිසාක්ෂො භුක්තාමිති වදෙයි. කථාකුට්ඨො සමණ, භුක්තාමිති.

යෙ හි කෙවි හගිති, සමණඛ්‍යාගමණා වජ්ජවිජ්ජාතිරවජ්ජනවිජ්ජාය ටිවජ්ජවෙත ජිවිකං කප්පෙනා, ඉමෙ වුට්ඨනාහි හගිති, සමණඛ්‍යාගමණා “අධ්‍යොක්ෂො භුක්තාමිති”ති.

යෙ හි කෙවි හගිති, සමණඛ්‍යාගමණා නකඛනනවිජ්ජාතිරවජ්ජනවිජ්ජාය ටිවජ්ජවෙත ජිවිකං කප්පෙනා, ඉමෙ වුට්ඨනාහි හගිති, සමණඛ්‍යාගමණා “උභ්‍යොක්ෂො භුක්තාමිති”ති.

යෙ හි කෙවි හගිති, සමණඛ්‍යාගමණා දුතෙය්‍යපතිනගමනානුසොගා ටිවජ්ජවෙත ජිවිකං කප්පෙනා, ඉමෙ වුට්ඨනාහි හගිති, සමණඛ්‍යාගමණා “දිසාක්ෂො භුක්තාමිති”ති.

යෙ හි කෙවි හගිති, සමණඛ්‍යාගමණා අභිගමිජ්ජාතිරවජ්ජනවිජ්ජාය ටිවජ්ජවෙත ජිවිකං කප්පෙනා, ඉමෙ වුට්ඨනාහි හගිති, සමණඛ්‍යාගමණා “විදිසාක්ෂො භුක්තාමිති”ති.

සො වෘත්තං හගිති, න වජ්ජවිජ්ජාතිරවජ්ජනවිජ්ජාය ටිවජ්ජවෙත ජිවිකං කප්පෙමි. න නකඛනනවිජ්ජාතිරවජ්ජනවිජ්ජාය ටිවජ්ජවෙත ජිවිකං කප්පෙමි, න දුතෙය්‍යපතිනගමනානුසොගා ටිවජ්ජවෙත ජිවිකං කප්පෙමි, න අභිගමිජ්ජාතිරවජ්ජනවිජ්ජාය ටිවජ්ජවෙත ජිවිකං කප්පෙමි. ධම්මෙන භික්ඛං පරිසෙසාමි, ධම්මෙන භික්ඛං පරිසෙසිත්වා භුක්තාමිති.

අථ ඛො සුචිලුඛි පටිබ්බාජිකා රුජගහෙ රපියාය රපියං
 සිඛසාවකොන සිඛසාවකං උපසඛකමිත්වා ඵවමාරොවෙසි : “ ඛමමිකං
 සමණා සක්කාපුත්තියා අභාරං අභාරෙන්නි, අනවජ්ජං සමණා
 සක්කාපුත්තියා අභාරං අභාරෙන්නි, දෙථ සමණොනං සක්කාපුත්තියානං
 පිණ්ඩ” නති.

සාපිපුත්තවග්ගො පඨමො.

නමුද්දනං :

විවෙකජං අවිනක්කං ටිතිවිරුග්ගපෙකබාහි
 අකාසානඤ්ච විඤ්ඤාණං අකිඤ්චඤ්ඤාන නිණ්ඤ්ඤාන ව
 නෙවසඤ්ඤාන ව නිරොධො සුචිලුඛි දස සුත්තානි.

සාපිපුත්තසංයුතනං නිවසිතං.

ඉක්බිති සුවිළිති පරිව්‍රාජිකාව රජගහ නුවර විදියෙන් විදියට සිවුමංසලින් සිවුමංසලට එළඹ මෙසේ පැවසුවා ය. “ ශ්‍රමණශාක්‍යපුත්‍රියයෝ දැනමී සේ ආහාර වළඳන්. ශ්‍රමණ ශාක්‍යපුත්‍රියයෝ නිවැරදි සේ ආහාර වළඳන්. ශ්‍රමණශාක්‍යපුත්‍රියයන්ට පිඩු දෙව ”යි.

පළමුවැනි සාරිපුත්ත වර්ග යි.

එහි සූත්‍රනාමාවලිය :

විට්ඨකජ, අවිත්තක, පීතී, උප්පක්ඛා සූත්‍ර සමග ආකාශානඤ්ඤායනන, ටිඤ්ඤාණඤ්ඤායනන ආකිඤ්ඤායනන සූත්‍ර තුන ද, මහාභිඤ්ඤානායඤ්ඤායනන, නිමරාධසපාපත්ති සුවිළිති සූත්‍ර ද යි දශ සූත්‍ර කෙනෙකි.

සාරිපුත්තසංයුත්තය නිමිසේ යි.

8. නාගසංයුතනං

1. නාගවග්ගො

8. 1. 1.

සුද්ධික සුත්තං

342. සාමන්තියං :

චතස්සො ඉමා භික්ඛවෙ, නාගයොනියො. කතමා චතස්සො? අණ්ඩජා නාගා ජලාබුජා නාගා සංසෙදජා නාගා ඔපපාතිකා නාගා, ඉමා ඛො භික්ඛවෙ, චතස්සො නාගයොනියොති.

8. 1. 2.

පමිතතර සුත්තං

343. සාමන්තියං :

චතස්සො ඉමා භික්ඛවෙ, නාගයොනියො. කතමා චතස්සො? අණ්ඩජා නාගා ජලාබුජා නාගා සංසෙදජා නාගා ඔපපාතිකා නාගා. තත්ථ භික්ඛවෙ, අණ්ඩජේති නාගෙති ජලාබුජා ච සංසෙදජා ච ඔපපාතිකා ච නාගා පණීතතරා.

තත්ථ භික්ඛවෙ, අණ්ඩජේති ච ජලාබුජේති ච නාගෙති සංසෙදජා ච ඔපපාතිකා ච නාගා පණීතතරා.

තත්ථ භික්ඛවෙ, අණ්ඩජේති ච ජලාබුජේති ච සංසෙදජේති ච නාගෙති ඔපපාතිකා නාගා පණීතතරා, ඉමා ඛො භික්ඛවෙ, චතස්සො නාගයොනියොති.

8. 1. 3.

උපොසථ සුත්තං

344. සාමන්තියං :

අථ ඛො අඤ්ඤාතරො භික්ඛු සෙන භගවා තෙනුපසඛකමි, උපසඛකමිත්වා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසිත්තො ඛො සො භික්ඛු භගවන්තං එතදවොච : කො භු ඛො භන්තො, භෙනු, කො පච්චයො, සෙනමිධෙකවෙච අණ්ඩජා නාගා උපොසථං උපවසන්ති, වොස්සඨකායා ච භවන්ති.

8. නාග සංයුතිය

1. නාග වර්ගය

8. 1. 1.

සුද්ධික සූත්‍රය

342. සැවැත්නුවර :

මහජෙනනි, මේ නාගයානි සතරෙකි. කවර සතරෙක් ද යත් : අශ්වජ (බිජ්චටන් උපන්) නාගයෝ ය, ජලාඤ්ජ (ගර්භාගමයන් උපන්) නාගයෝ ය, සංසෙදජ (තෙතමංගනි උපන්) නාගයෝ ය, ඔපපාතික (උපපාදා ව එකවර ම උපන්) නාගයෝ ය යි. . . මහජෙනනි, මේ නාගයානි සතර යි.

8. 1. 2.

පණ්ණාසක සූත්‍රය

343. සැවැත්නුවර :

මහජෙනනි, මේ නාගයානි සතරෙකි, කවර සතරෙක් ද යත් : අශ්වජ නාගයෝ ය, ජලාඤ්ජ නාගයෝ ය, සංසෙදජ නාගයෝ ය, ඔපපාතික නාගයෝ යි.

මහජෙනනි, එහි අශ්වජ නාගයන්ට වඩා ජලාඤ්ජ නාගයන් සංසෙදජ නාගයන් ඔපපාතික නාගයන් ඉතා ප්‍රණීතයහ.

මහජෙනනි, එහි අශ්වජ නාගයන්ටත් ජලාඤ්ජ නාගයන්ටත් වඩා සංසෙදජ නාගයන් ඔපපාතික නාගයන් ඉතා ප්‍රණීතයහ.

මහජෙනනි, එහි අශ්වජ නාගයන්ටත් ජලාඤ්ජ නාගයන්ටත් සංසෙදජ නාගයන්ටත් වඩා ඔපපාතික නාගයන් ඉතා ප්‍රණීතයහ. මහජෙනනි, මොහු සිවු නාගයන්හි යි.

8. 1. 3.

උපොසථ සූත්‍රය

344. සැවැත්නුවර :

එ කල්හි එක්තරා මහජෙනෙක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළැඹියේ යැ. එළැඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැද එකත්පසෙක හුන්නේ යැ. එකත්පසෙක හුන් ඒ මහජෙන භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැල කෙළේ යැ : “වහන්ස මෙහි, ඇතැම් අශ්වජ, නාගයෝ යම් භෙයෙකින් පෙහෙවස් වෙසෙත් නම් බැහැර ලූ කය ඇත්තෝක් වෙත් නම් එයට හෙතු කිමෙක් ද ? ප්‍රත්‍යය කිමෙක් දැ යි ?

ඉඛ භික්ඛු එකච්චානං අණ්ඨජානං නාගානං එවං හොති : “මයං බො පුබ්බෙ කායෙන ආයකාරිනො අහුච්ඡා වාචාය ආයකාරිනො මනසා ආයකාරිනො, හෙ මයං කායෙන ආයකාරිනො වාචාය ආයකාරිනො මනසා ආයකාරිනො කායස්ස හෙද පරමමරණං අණ්ඨජානං නාගානං සහබ්බතං උපපන්නා.

සචර්ජ මයං කායෙන සුචරිතං චරෙය්‍යාම වාචාය සුචරිතං චරෙය්‍යාම මනසා සුචරිතං චරෙය්‍යාම. එවං මයං කායස්ස හෙද පරමමරණං සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජෙය්‍යාම, භන්ද මයං එතර්භි කායෙන සුචරිතං චරාම වාචාය සුචරිතං චරාම මනසා සුචරිතං චරාමා”ති.

අයං බො භික්ඛු හෙතු අයං පච්චයො යෙනමිධෙකචෙව අණ්ඨජා නාගා උපොසථං උපවසනති වොස්සඨිකායා ච භවන්තිති.

8. 1. 4.

දුතිය උපොසථ සුත්තං

345. සාවඤ්ඪියං :

එකමන්තං නිසිනො බො සො භික්ඛු භගවන්තං එතදවොච : කො ඤු බො භනොත, හෙතු කො පච්චයො, යෙනමිධෙකචෙව ජලාබුජා නාගා උපොසථං උපවසනති වොස්සඨිකායා ච භවන්තිති -පෙ-.

අයං බො භික්ඛු හෙතු අයං පච්චයො යෙනමිධෙකචෙව ජලාබුජා නාගා උපොසථං උපවසනති වොස්සඨිකායා ච භවන්තිති.

8. 1. 5.

තතිය උපොසථ සුත්තං

346. සාවන්ඪියං :

එකමන්තං නිසිනො බො සො භික්ඛු භගවන්තං එතදවොච :

කො ඤු බො භනොත, හෙතු කො පච්චයො, යෙනමිධෙකචෙව සංසෙදජා නාගා උපොසථං උපවසනති වොස්සඨිකායා ච භවන්තිති -පෙ-.

අයං බො භික්ඛු හෙතු අයං පච්චයො යෙනමිධෙකචෙව සංසෙදජා නාගා උපොසථං උපවසනති වොස්සඨිකායා ච භවන්තිති.

8. 1. 6.

චතුත්ථඋපොසථ සුත්තං

347. සාවන්ඪියං :

එකමන්තං නිසිනො බො සො භික්ඛු භගවන්තං එතදවොච : කො ඤු බො භනොත, හෙතු කො පච්චයො, යෙනමිධෙකචෙව ඔපපාතිකා නාගා උපොසථං උපවසනති වොස්සඨිකායා ච භවන්තිති.

මහණ, මෙහි ඇතැම් අණ්ඩජ නාගයන්ට මේ බදු අදහසක් වෙයි : පෙර අපි කයින් දෙකක් (කුසල් අකුසල්) කරන්නමෝ වූමහ, වචනයෙන් දෙකක් කරන්නමෝ වූමහ, සිතින් දෙකක් කරන්නමෝ වූමහ. ඒ අපි කයින් දෙකක් කරන්නමෝ වදනින් දෙකක් කරන්නමෝ සිතින් දෙකක් කරන්නමෝ කාබුන් මරණින් මතු අණ්ඩජ නාගයන්ගේ සහභාවයට පැමිණියමහ. ඉදින් අද අපි කයින් සුසිරින් කරන්නමෝ වදනින් සුසිරින් කරන්නමෝ සිතින් සුසිරින් කරන්නමෝ නම් මෙසේ අපි කාබුන් මරණින් මතු මනා ගති ඇති සගලොචට පැමිණෙන්නෙමු. එහෙයින් අපි දැන් කයින් සුසිරින් කරමහ වදනින් සුසිරින් කරමහ සිතින් සුසිරින් කරමහ"යි.

මහණ, මෙහි ඇතැම් අණ්ඩජ නාගයෝ යම් හෙයෙකින් පෙහෙවස් වෙසෙත් නම් බැහැර ලු කය ඇත්තෝත් වෙත් නම් එයට මේ හෙතු යි, මේ ප්‍රත්‍යය යි.

8. 1. 4.

දුතිය උපොසථ සූත්‍රය

345. සැවැත්තුවර :

එකත්පසෙක හුන් ඒ මහණ තෙවේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැල කෙළේ ය : වහන්ස, මෙහි ඇතැම් ජලාබුජ නාගයෝ යම් හෙයෙකින් පෙහෙවස් වෙසෙත් නම් බැහැර ලු කය ඇත්තෝත් වෙත් නම් එයට හෙතු කීමෙක් ද, ප්‍රත්‍යය කීමෙක් ද යි . . .

මහණ, මෙහි ඇතැම් ජලාබුජ නාගයෝ යම් හෙයෙකින් පෙහෙවස් වෙසෙත් නම් බැහැර ලු කය ඇත්තෝත් වෙත් නම් එයට මේ හෙතුව යි, මේ ප්‍රත්‍යය යි.

8. 1. 5.

තූතිය උපොසථ සූත්‍රය

346. සැවැත්තුවර :

එකත්පස් ව හුන් ඒ මහණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැල කෙළේ ය : "වහන්ස, මෙහි ඇතැම් සංසෙදජ නාගයෝ යම් හෙයෙකින් පෙහෙවස් වෙසෙත් නම් බැහැර ලු කය ඇත්තෝත් වෙත් නම් එයට හෙතු කීමෙක් ද, ප්‍රත්‍යය කීමෙක් ද" යි . . .

මහණ, මෙහි ඇතැම් සංසෙදජ නාගයෝ යම් හෙයෙකින් පෙහෙවස් වෙසෙත් නම් බැහැර ලු කය ඇත්තෝත් වෙත් නම් එයට මේ හෙතු යි, මේ ප්‍රත්‍යය යි.

8. 1. 6.

චතුත්ථ උපොසථ සූත්‍රය

347. සැවැත්තුවර :

එකත්පස් ව හුන් ඒ මහණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැල කෙළේ ය : "වහන්ස, මෙහි ඇතැම් ඔප්පාතික නාගයෝ යම් හෙයෙකින් පෙහෙවස් වෙසෙත් නම් බැහැර ලු කය ඇත්තෝත් වෙත් නම් එයට හෙතු කීමෙක් ද, ප්‍රත්‍යය කීමෙක් ද" යි.

ඉධ භික්ඛු එකච්චානං ඔපපාතිකානං නාගානං එවං හොති :
 “මයං ඛො පුබ්බෙ කායෙහ ආයකාරිනො අසුමහ, වාචාය ආයකාරිනො
 මනසා ආයකාරිනො. තෙ මයං කායෙහ ආයකාරිනො වාචාය
 ආයකාරිනො මනසා ආයකාරිනො කායස්ස හෙද පරමමරණං ඔපපාති-
 කානං නාගානං සහබ්‍යතං උපපන්නා. සවජ්ජ මයං කායෙහ සුවරිතං
 චරෙය්‍යාම වාචාය සුවරිතං චරෙය්‍යාම මනසා සුවරිතං චරෙය්‍යාම.
 එවං මයං කායස්ස හෙද පරමමරණං සුගතිං සත්තං ලොකං
 උපපජ්ජෙය්‍යාම. හද්ද මයං එතර්හි කායෙහ සුවරිතං චරාම වාචාය
 සුවරිතං චරාම මනසා සුවරිතං චරාමා”ති.

අයං ඛො භික්ඛු හෙතු අයං පච්චයො යෙනමිධෙකච්චෙව ඔපපාතිකා-
 නාගා උපොසථං උපවසන්ති වොස්සධ්මිකායා ච භවන්තිති.

8. 1. 7.

සුත සුතං

348. සාවන්ථියං :

එකමන්තං නිසින්නො ඛො සො භික්ඛු භගවන්තං එතදවොච :
 කො භු ඛො භනෙත, හෙතු කො පච්චයො, යෙනමිධෙකච්චො
 කායස්ස හෙද පරමමරණං අණ්ඩජානං නාගානං සහබ්‍යතං උපපජ්ජතිති.

ඉධ භික්ඛු, එකච්චො කායෙහ ආයකාරී හොති, වාචාය ආයකාරී
 මනසා ආයකාරී, තස්ස සුතං හොති : “අණ්ඩජා නාගා දීඝායුකා
 වණ්ණවන්නො සුබ්බසුලා”ති. තස්ස එවං හොති : “අහො වතාහං
 කායස්ස හෙද පරමමරණං අණ්ඩජානං නාගානං සහබ්‍යතං
 උපපජ්ජෙය්‍යා”ති. සො කායස්ස හෙද පරමමරණං අණ්ඩජානං
 නාගානං සහබ්‍යතං උපපජ්ජති.

අයං ඛො භික්ඛු, හෙතු අයං පච්චයො යෙනමිධෙකච්චො
 කායස්ස හෙද පරමමරණං අණ්ඩජානං නාගානං සහබ්‍යතං උපපජ්ජතිති.

8. 1. 8.

දුතිය සුත සුතං

349. සාවන්ථියං :

එකමන්තං නිසින්නො ඛො සො භික්ඛු භගවන්තං එතදවොච :
 කො භු ඛො භනෙත, හෙතු කො පච්චයො, යෙනමිධෙකච්චො,
 කායස්ස හෙද පරමමරණං ජලාබ්‍රජානං නාගානං සහබ්‍යතං උපපජ්ජතිති.
 ඉධ භික්ඛු, එකච්චො කායෙහ ආයකාරී හොති -පෙ-.

අයං ඛො භික්ඛු, හෙතු අයං පච්චයො යෙනමිධෙකච්චො,
 කායස්ස හෙද පරමමරණං ජලාබ්‍රජානං නාගානං සහබ්‍යතං උපපජ්ජතිති.

මහණ, මෙහි ඇතැම් ඔපපාතික නාගයන්ට මෙබඳු සිතෙක් වෙයි : “පෙර අපි කයින් (කුසල් අකුසල් විසින්) දෙකක් කරන්නමෝ වූමහ. වදනින් දෙකක් කරන්නමෝ වූමහ, සිතින් දෙකක් කරන්නමෝ වූමහ. ඒ අපි කයින් දෙකක් කරන්නමෝ වදනින් දෙකක් කරන්නමෝ සිතින් දෙකක් කරන්නමෝ කාබුන් මරණින් මතු ඔපපාතික නාගයන්ගේ සහභාවයට පැමිණියමහ. ඉදින් අපි අද කයින් සුසිරින් කරන්නමෝ වදනින් සුසිරින් කරන්නමෝ සිතින් සුසිරින් කරන්නමෝ නම් මෙසේ අපි කාබුන් මරණින් මතු මනාගති ඇති සගලොවට පැමිණෙන්නෙමු. එයින් අපි දැන් කයින් සුසිරින් කරමහ වදනින් සුසිරින් කරමහ සිතින් සුසිරින් කරමහ”යි.

මහණ, මෙහි ඇතැම් ඔපපාතික නාගයෝ යම් හෙයෙකින් පෙහෙවස් වෙසෙත් නම් බැහැර ලූ කය ඇත්තෝත් වෙන් නම් එයට මේ හෙතු යි, මේ ප්‍රත්‍යය යි.

8. 1. 7

සුත සූත්‍රය

348. සැවැත්තුවර :

එකත්පස් ව හුන් ඒ මහණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැලකෙළේ යැ : “වහන්ස, මෙහි ඇතැමෙක් යම් හෙයෙකින් කාබුන් මරණින් මතු අණ්ඩප නාගයන්ගේ සහභාවයට පැමිණේ නම් එයට හෙතු කීමෙක් ද, ප්‍රත්‍යය කීමෙක් ද”යි.

මහණ, මෙහි ඇතැමෙක් කයින් දෙකක් කරන සුලු වදනින් දෙකක් කරනසුලු සිතින් දෙකක් කරන සුලු වෙයි. “අණ්ඩප නාගයෝ දීර්ඝායුෂ්කයහ, වර්ණවත්හ, පුබ්බහුලහ යි ඔහු විසින් අසන ලද්දේ වෙයි. ඔහුට මෙබඳු සිතෙක් වෙයි : “මම කාබුන් මරණින් මතු අණ්ඩප නාගයන්ගේ සහභාවයට පැමිණෙන්නෙමි නම් ඉතා මැනවැ” යි කාබුන් මරණින් මතු අණ්ඩප නාගයන්ගේ සහභාවයට පැමිණේ.

මහණ, මෙහි ඇතැමෙක් යම් හෙයෙකින් කාබුන් මරණින් මතු අණ්ඩප නාගයන්ගේ සහභාවයට පැමිණේ නම් එයට මේ හෙතු යි මේ ප්‍රත්‍යය යි.

8. 1. 8

දුතිය සුත සූත්‍රය

349. සැවැත්තුවර :

එකත්පස් ව හුන් ඒ මහණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැල කෙළේ යැ : “වහන්ස, යම් හෙයෙකින් මෙහි ඇතැමෙක් කාබුන් මරණින් මතු ජලාබුජ නාගයන්ගේ සහභාවයට පැමිණේ නම් එයට හෙතු කීමෙක් ද, ප්‍රත්‍යය කීමෙක් ද” යි.

මහණ, මෙහි ඇතැමෙක් කයින් දෙකක් කරනසුලු වෙයි . . .

මහණ යම් හෙයෙකින් මෙහි ඇතැමෙක් කාබුන් මරණින් මතු ජලාබුජ නාගයන්ගේ සහභාවයට පැමිණේ නම් එයට මේ හෙතු යි. මේ ප්‍රත්‍යය යි.

8. 1. 9.

තතිස සුත සුතතං

350. සාවන්ථියං :

එකමන්තං නිසින්නො ඛො සො භික්ඛු භගවන්තං එතදවොච : කො ඤු ඛො භන්නො, හෙතු, කො පච්චයො, යෙනමිධෙකච්චො කායස්ස හෙද පරමමරණං සංසෙදජානං නාගානං සහබ්බන්තං උපපජ්ජතිති.

ඉධ භික්ඛු, එකච්චො කායෙන ආයකාරී හොති -පෙ- අයං ඛො භික්ඛු, හෙතු අයං පච්චයො යෙනමිධෙකච්චො කායස්ස හෙද පරමමරණං සංසෙදජානං නාගානං සහබ්බන්තං උපපජ්ජතිති.

8. 1. 10.

චතුත්ථ සුත සුතතං

351. සාවන්ථියං :

එකමන්තං නිසින්නො ඛො සො භික්ඛු, භගවන්තං එතදවොච : කො ඤු ඛො භන්නො, හෙතු, කො පච්චයො, යෙනමිධෙකච්චො කායස්ස හෙද පරමමරණං ඔපපාතිකානං නාගානං සහබ්බන්තං උපපජ්ජති”ති.

ඉධ භික්ඛු, එකච්චො කායෙන ආයකාරී. තස්ස සුතං හොති : “ඔපපාතිකා නාගා දිඝායුකා වණ්ණවන්නො සුබ්බසුලා”ති. තස්ස එවං හොති : “අහො වතාහං කායස්ස හෙද පරමමරණං ඔපපාතිකානං නාගානං සහබ්බන්තං උපපජ්ජෙය්”නති. සො කායස්ස හෙද පරමමරණං ඔපපාතිකානං නාගානං සහබ්බන්තං උපපජ්ජති.

අයං ඛො භික්ඛු, හෙතු අයං පච්චයො යෙනමිධෙකච්චො කායස්ස හෙද පරමමරණං ඔපපාතිකානං නාගානං සහබ්බන්තං උපපජ්ජතිති.

8. 1. 11.

අනන්දයක අණ්ඩප්ප් සුතතං

352. සාවන්ථියං :

එකමන්තං නිසින්නො ඛො සො භික්ඛු භගවන්තං එතදවොච : කො ඤු ඛො භන්නො, හෙතු, කො පච්චයො යෙනමිධෙකච්චො කායස්ස හෙද පරමමරණං අණ්ඩජානං නාගානං සහබ්බන්තං උපපජ්ජතිති.

ඉධ භික්ඛු, එකච්චො කායෙන ආයකාරී හොති වාචාය ආයකාරී මනසා ආයකාරී. තස්ස සුතං හොති : “අණ්ඩජා නාගා දිඝායුකා වණ්ණවන්නො සුබ්බසුලා”ති. තස්ස එවං හොති : “අහො වතාහං කායස්ස හෙද පරමමරණං අණ්ඩජානං නාගානං සහබ්බන්තං උපපජ්ජෙය්”නති. සො අන්තං දෙති -සෙ- උපපජ්ජතිති.

8. 1. 9.

තනිය සුත සූත්‍රය

350. සැවැත්නුවර :

එකත්පස් ව හුන් මේ මහණ තෙමේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැල කෙළේ යැ : “වහන්ස, යම් භෙයෙකින් මෙහි ඇතැමෙක් කාබුන් මරණින් මතු සංසෙද්‍ය නාගයන්ගේ සහභාවයට පැමිණේ නම් එයට හෙතු කීමෙක් ද, ප්‍රත්‍යය කීමෙක් ද”යි.

මහණ, මෙහි ඇතැමෙක් කයින් දෙකක් කරනසුලු වෙයි . . . “මහණ, යම් භෙයෙකින් මෙහි ඇතැමෙක් කාබුන් මරණින් මතු සංසෙද්‍ය නාගයන්ගේ සහභාවයට පැමිණේ නම් එයට මේ හෙතු යි මේ ප්‍රත්‍යය යි.

8. 1. 10.

වතුන්ට සුත සූත්‍රය

351. සැවැත්නුවර :

එකත්පස් ව හුන් ඒ මහණ තෙමේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැල කෙළේ යැ : “වහන්ස, යම් භෙයෙකින් මෙහි ඇතැමෙක් කාබුන් මරණින් මතු ඔපපාතික නාගයන්ගේ සහභාවයට පැමිණේ නම් එයට හෙතු කීමෙක් ද, ප්‍රත්‍යය කීමෙක් ද”යි.

“මහණ, මෙහි ඇතැමෙක් කයින් දෙකක් කරනසුලු වදනින් දෙකක් කරන සුලු සිතින් දෙකක් කරනසුලු වෙයි. ඔපපාතික නාගයෝ දීර්ඝායුෂ්කයහ, වර්ණවත්හ, සුබ්බහුලහ”යි ඔහු විසින් අසන ලද්දේ වෙයි. ඔහුට මෙ බදු සිතෙක් වෙයි : “මම කාබුන් මරණින් මතු ඔපපාතික නාගයන්ගේ සහභාවයට පැමිණෙන්නෙමි නම් ඉතා මැනවැ”යි. . . . හෙ කාබුන් මරණින් මතු ඔපපාතික නාගයන්ගේ සහභාවයට පැමිණේ.

මහණ, යම් භෙයෙකින් මෙහි ඇතැමෙක් කාබුන් මරණින් මතු ඔපපාතික නාගයන්ගේ සහභාවයට පැමිණේ නම් එයට මේ හෙතු යි, මේ ප්‍රත්‍යය යි.

8. 1. 11.

අන්තර්ගත අණ්ඩප් සූත්‍රය

352. සැවැත්නුවර :

එකත්පස් ව හුන් ඒ මහණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැල කෙළේ යැ : වහන්ස, යම් භෙයෙකින් මෙහි ඇතැමෙක් කාබුන් මරණින් මතු අණ්ඩප් නාගයන්ගේ සහභාවයට පැමිණේ නම් එයට කීමෙක් හෙතු ද, කීමෙක් ප්‍රත්‍යය ද ”යි.

මහණ, මෙහි ඇතැමෙක් කයින් දෙකක් කරනසුලු වදනින් දෙකක් කරනසුලු සිතින් දෙකක් කරනසුලු වෙයි. ඔහු විසින් අණ්ඩප් නාගයෝ දීර්ඝායුෂ්කයහ, වර්ණවත්හ, සුබ්බහුලහ”යි අසන ලද්දේ වෙයි. (එහෙයින්) ඔහුට මෙ බදු සිතෙක් වෙයි : “මම කාබුන් මරණින් මතු අණ්ඩප් නාගයන්ගේ සහභාවයට පැමිණෙන්නෙමි නම් ඉතා මැනවැ යි. හෙතෙමේ අහර දෙයි. . . . : පැමිණේ.”

8. 11. 12.

පානදයක අණ්ඩප්පුතනං

353. පානං දෙති -පෙ- උපපජ්ජති.

8. 1. 13.

වතථදයක අණ්ඩප්පුතනං

354. වතං දෙති -පෙ- උපපජ්ජති.

8. 1. 14.

යානදයක අණ්ඩප්පුතනං

355. යානං දෙති -පෙ- උපපජ්ජති.

8. 1. 15.

මාලාදයක අණ්ඩප්පුතනං

356. මාලං දෙති -පෙ- උපපජ්ජති.

8. 1. 16.

ගන්ධදයක අණ්ඩප්පුතනං

357. ගන්ධං දෙති -පෙ- උපපජ්ජති.

8. 1. 17.

විලෙපනදයක අණ්ඩප්පුතනං

358. විලෙපනං දෙති -පෙ- උපපජ්ජති.

8. 1. 18.

සෙය්‍යදයක අණ්ඩප්පුතනං

359. සෙය්‍යං දෙති -පෙ- උපපජ්ජති.

8. 1. 19.

ආවසරදයක අණ්ඩප්පුතනං

360. ආවසරං දෙති -පෙ- උපපජ්ජති.

8. 1. 12.

පානදයක අණ්ඩප සූත්‍රය

353. . . . බොන දැ දෙයි . . . පැමිණේ.

8. 1. 13.

වත්ථදයක අණ්ඩප සූත්‍රය

354. . . වත් දෙයි. . . . පැමිණේ.

8. 1. 14.

යානදයක අණ්ඩප සූත්‍රය

355. . . . වහන් දෙයි. . . . පැමිණේ.

8. 1. 15.

මාලාදයක අණ්ඩප සූත්‍රය

356. . . . මල් දෙයි. . . . පැමිණේ.

8. 1. 16.

ගන්ධදයක අණ්ඩප සූත්‍රය

357. . . . ගඳ දෙයි. . . . පැමිණේ.

8. 1. 17.

විලෙපන දයක අණ්ඩප සූත්‍රය

358. . . විලවුන් දෙයි. . . . පැමිණේ.

8. 1. 18.

සෙය්‍යදයක අණ්ඩප සූත්‍රය

359. . . . සෙනසුන් දෙයි. . . . පැමිණේ.

8. 1. 19.

ආවසර්ථදයක අණ්ඩප සූත්‍රය

360. වෙසෙන තැන් දෙයි. . . . පැමිණේ.

8. 1. 20.

පදිපෙය්‍යදයක අණ්ඩජ සූත්තං

361. පදිපෙය්‍යං දෙති සො කායස්ස හෙද අණ්ඩජානං නාගානං සහබ්‍යතං උපපජ්ජති.

අයං බො භික්ඛු, හෙතු අයං පච්චයො යෙනමිධෙකච්චෙ කායස්ස හෙද පරමරණං අණ්ඩජානං නාගානං සහබ්‍යතං උපපජ්ජති.

8. 1. 21.

අනන්දයකාදි ජලාබුජ සංසෙදජ සූත්තානි

362 - 381. ආවක්ඛිපයං :

එකමන්තං නිසිනොතො බො සො භික්ඛු භගවන්තං එතදවොච : කො භු බො භනොත, හෙතු කො පච්චයො යෙනමිධෙකච්චෙ කායස්ස හෙද පරමරණං ජලාබුජානං නාගානං සහබ්‍යතං උපපජ්ජති.

“ඉධ භික්ඛු, එකච්චො -පෙ- සංසෙදජානං නාගානං -පෙ- සහබ්‍යතං උපපජ්ජති.

8. 1. 41.

අනන්දයක ඔපපාතික සූත්තං

382. -පෙ- ඔපපාතිකානං නාගානං සහබ්‍යතං උපපජ්ජති. ඉධ භික්ඛු, එකච්චො කායෙහ අඛයකාරී හොති වාචාය අඛයකාරී මනස අඛයකාරී, තස්ස සුතං හොති : “ඔපපාතිකා නාගා දිශායුකා විණ්ණවනොතා සුබ්බහුලා”ති. තස්ස එවං හොති : “අහො වතාහං කායස්ස හෙද පරමරණං ඔපපාතිකානං නාගානං සහබ්‍යතං උපපජ්ජෙය්‍ය”ති. සො අත්තං දෙති -පෙ- උපපජ්ජති.

8. 1. 42.

පානදයක ඔපපාතික සූත්තං

383. පානං දෙති -පෙ- උපපජ්ජති.

8. 1. 43.

වත්ථදයක ඔපපාතික සූත්තං

384. වත්ථං දෙති -පෙ- උපපජ්ජති.

8. 1. 44.

යානදයක ඔපපාතික සූත්තං

385. යානං දෙති -පෙ- උපපජ්ජති.

8. 1. 20.

පදිපෙය්‍යදයක අණ්ඩප් සූත්‍රය

361. . . . පහන් උපකරණ දෙයි. හෙ කාබුන් මරණින් මතු අණ්ඩප් නාගයන්ගේ සහභාවයට පැමිණේ.

මහණ, යම් හෙයෙකින් මෙහි ඇතැමෙක් කාබුන් මරණින් මතු අණ්ඩප් නාගයන්ගේ සහභාවයට පැමිණේ නම් එයට මේ හෙතු යි, මේ ප්‍රත්‍යය යි.

8. 1. 21—40

අන්තර්ගතාදි ජලාබුජ සංසෙදප් සූත්‍ර

362-381. සැවැත්තුවර:

එකත්පස් ව හුන් ඒ මහණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය සැල කෙළේ ය : වහන්ස, යම් හෙයෙකින් මෙහි ඇතැමෙක් කාබුන් මරණින් මතු ජලාබුජ නාගයන්ගේ සහභාවයට පැමිණේ නම් එයට කීමෙක් හෙතු ද, කීමෙක් ප්‍රත්‍යය ද යි.

මහණ, මෙහි ඇතැමෙක් . . . සංසෙදප් නාගයන්ගේ සහභාවයට පැමිණේ.

8 1. 41.

අන්තර්ගත ඔපපාතික සූත්‍රය

382. . . . ඔපපාතික නාගයන්ගේ සහභාවයට පැමිණේ නම් . . . මහණ, මෙහි ඇතැමෙක් කයින් දෙකක් කරනසුලු, වදනින් දෙකක් කරනසුලු, සිතින් දෙකක් කරනසුලු වෙයි. ඔහු විසින් ඔපපාතික නාගයෝ දීර්ඝායුෂ්කයහ, වර්ණවත්හ, පුබ්බහුලහ'යි අසන ලද්දේන් වෙයි. (එහෙයින්) ඔහුට මෙ බඳු සිතෙක් වෙයි : මම කාබුන් මරණින් මතු ඔපපාතික නාගයන්ගේ සහභාවයට පැමිණෙන්නෙමි නම් ඉතා මැනැවැ" යි. හෙ අහර දෙයි. . . . පැමිණේ.

8. 1. 42

පානදයක ඔපපාතික සූත්‍රය

383. . . . බොන දැ දෙයි. . . . පැමිණේ.

8. 1. 43.

වත්ථදයක ඔපපාතික සූත්‍රය

384. . . . වස්ත්‍ර දෙයි. . . . පැමිණේ.

8. 1. 44.

යානදයක ඔපපාතික සූත්‍රය

385. . . . වහන් දෙයි. . . . පැමිණේ.

8. 1. 45.

මාලාදායක ඔපපාතික සූතනං

386. මාලං දෙති -පෙ- උපපජ්ජතිති.

8. 1. 46.

ගන්ධදායක ඔපපාතික සූතනං

387. ගන්ධං දෙති -පෙ- උපපජ්ජතිති.

8. 1. 47.

විලෙපන දායක ඔපපාතික සූතනං

388. විලෙපනං දෙති -පෙ- උපපජ්ජතිති.

8. 1. 48.

සෙය්‍යදායක ඔපපාතික සූතනං

389. සෙය්‍යං දෙති -පෙ- උපපජ්ජතිති.

8. 1. 49.

ආවසරදායක ඔපපාතික සූතනං

390. ආවසරං දෙති -පෙ- උපපජ්ජතිති.

8. 1. 50.

පදිපෙය්‍යදායක ඔපපාතික සූතනං

391. පදිපෙය්‍යං දෙති. සො කායස්ස හෙද පරමරණං ඔපපාතිකානං
භාගානං සහබ්‍රහ්මං උපපජ්ජති.අයං ඛො භික්ඛු, හෙතු අයං පච්චයො යෙනමිධෙකච්චො,
කායස්ස හෙද පරමරණං ඔපපාතිකානං භාගානං සහබ්‍රහ්මං
උපපජ්ජතිති(ඉමිනා පෙය්‍යාලෙහ සහ දස සුත්තන්තා විජාරා. චතුසු
චත්තාසුරං වෙය්‍යාකරණං කාතබ්බං, සුඛිකසුත්තන්තා දස, සබ්බෙ
පඤ්ඤාසං සුත්තන්තා හොන්ති.)

නාගවග්ගො පඨමො.

8. 1. 45.

මාලාදායක ඔපපාතික සූත්‍රය

386. . . . මල් දෙයි. . . . පැමිණේ.

8. 1. 46.

ගන්ධදායක ඔපපාතික සූත්‍රය

387. . . . ගඳ දෙයි. . . . පැමිණේ.

8. 1. 47.

විලෙපනදායක ඔපපාතික සූත්‍රය

388. . . . විලවුන් දෙයි. . . . පැමිණේ.

8. 1. 48.

සෙය්‍යාදායක ඔපපාතික සූත්‍රය

389. . . . සෙනසුන් දෙයි. . . . පැමිණේ.

8. 1. 49.

ආවසථදායක ඔපපාතික සූත්‍රය

390. . . . වෙසෙන තැන් දෙයි. . . . පැමිණේ.

8. 1. 50.

පදිපෙය්‍යාදායක ඔපපාතික සූත්‍රය

391. . . . පහන් උපකරණ දෙයි . . . කාබුන් මරණින් මතු ඔපපාතික නාගයන්ගේ සහභාවයට පැමිණේ.

මහණ, යම් හෙයෙකින් මෙහි ඇතැමෙක් කාබුන් මරණින් මතු ඔපපාතික නාගයන්ගේ සහභාවයට පැමිණේ නම් එයට මේ හෙතු යි මේ ප්‍රත්‍යය යි.

(මේ පෙය්‍යාලය සමඟ විස්තර වශයෙන් දශසූත්‍ර කෙනෙකි. සිවු යොනීන්හි සූත්‍ර සතලිසක් විස්තර කටයුතු යි. සුද්ධික සූත්‍ර දශයෙකි. මුළුල්ල සූත්‍ර පනසෙක් වේ.)

පළමුවැනි නාග වර්ග යි.

නමුඤ්ඤානං :

සුද්ධිකං පඤ්ඤාතරං චතුරේ ච උපොසථා
තස්ස සුතෙන චතතායේ චතුරේ සුවරිතෙන ච
දානුපකාරං චතතායේ නාගෙ පඤ්ඤාසුතතානිති.

නාගසංයුතං සමතං.

එහි සුත්තමාවලිය :

සුද්ධික සුත්‍රය, පඤ්ඤානුමුඛ සුත්‍රය, උපොසථ සුත්‍ර සතර ය, සුවර්තයෙන් යුත් සුත සුත්‍ර සතර ය යන සුත්‍ර දශක ය, දුතොපකාර සුත්‍ර දශක සතර ය, හෙවත් අන්ත, පාන, චන්ද, යාන, මාලා, ගන්ධ, විලෙපන, සෙය්‍යා, ආවස්ථ, පදිපෙය්‍යදයක, අණ්ඩපසුත්‍ර දශක ය.

අන්ත, පාන, චන්ද, යාන, මාලා, ගන්ධ, විලෙපන, සෙය්‍යා, ආවස්ථ, පදිපෙය්‍යදයක ජලාබුජ සුත්‍ර දශක ය,

අන්ත, පාන, චන්ද, යාන, මාලා, ගන්ධ, විලෙපන, සෙය්‍යා, ආවස්ථ, පදිපෙය්‍යදයක සංසෙදජ සුත්‍ර දශක ය,

අන්ත, පාන, චන්ද, යාන, මාලා, ගන්ධ, විලෙපන, සෙය්‍යා, ආවස්ථ, පදිපෙය්‍යදයක ඔපපාතික සුත්‍ර දශක යයි නාග වර්ගයෙහි සුත්‍ර පනසෙකි.

නාග සංයුත්තය නිමිසේ යි.

9. සුපණ්ණ සංයුතනං

1. සුපණ්ණවග්ගො

9. 1. 1.

සුද්ධික සුතනං

392. සාවඤ්ඤියං :

චතස්සො ඉමා භික්ඛවෙ, සුපණ්ණයොනියො, කතමා චතස්සො : අණ්ඨජා සුපණ්ණා ජලාබුජා සුපණ්ණා සංඝෙදජා සුපණ්ණා ඔපපාතිකා සුපණ්ණා. ඉමා ඛො භික්ඛවෙ, චතස්සො සුපණ්ණයොනියොති.

9. 1. 2.

හරන්ති සුතනං

393. සාවඤ්ඤියං :

චතස්සො ඉමා භික්ඛවෙ, සුපණ්ණයොනියො. කතමා චතස්සො : අණ්ඨජා සුපණ්ණා ජලාබුජා සුපණ්ණා සංඝෙදජා සුපණ්ණා ඔපපාතිකා සුපණ්ණා.

තත්ථ භික්ඛවෙ, අණ්ඨජා සුපණ්ණා අණ්ඨජෙ නාගෙ හරන්ති. න ජලාබුජෙ න සංඝෙදජෙ න ඔපපාතිකෙ.

තත්ථ භික්ඛවෙ, ජලාබුජා සුපණ්ණා අණ්ඨජෙ ච ජලාබුජෙ ච නාගෙ හරන්ති. න සංඝෙදජෙ, න ඔපපාතිකෙ.

තත්ථ භික්ඛවෙ, සංඝෙදජා සුපණ්ණා අණ්ඨජෙ ච ජලාබුජෙ ච සංඝෙදජෙ ච නාගෙ හරන්ති. න ඔපපාතිකෙ.

තත්ථ භික්ඛවෙ, ඔපපාතිකා සුපණ්ණා අණ්ඨජෙ ච ජලාබුජෙ ච සංඝෙදජෙ ච ඔපපාතිකෙ ච නාගෙ හරන්ති. ඉමා ඛො භික්ඛවෙ, චතස්සො සුපණ්ණයොනියොති.

9. 1. 3.

දවසකාරී සුතනං

394. සාවඤ්ඤියං :

අථ ඛො අඤ්ඤාතරො භික්ඛු යෙන භගවා තෙනුපසඛකම්, උපසඛකම්චා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසීනොති ඛො ඝො භික්ඛු භගවන්තං එතදවොච, කො ඤු ඛො භනොති, හෙඤු කො පටිච්ඡයො යෙනමිධෙකවෙචා කායස්සහෙද පරමමරණා අණ්ඨජානං සුපණ්ණානං සඛබ්බතං උපපජ්ජති.

9. සුපණ්ණ සංයුතතය

1. සුපණ්ණ ටථිය

9. 1. 1.

සුද්ධික සූත්‍රය

392. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, මේ ගුරුඵ යොනි සතරෙකි. කවර සතරෙකැ යත් : අණ්ඩප ගුරුලෝ යැ, ජලාබුජ ගුරුලෝ යැ, සංසෙදප ගුරුලෝ යැ, ඔපපාතික ගුරුලෝ ය යි. මහණෙනි, මොහු සිවු ගුරුඵ යොනිහු යි.

9. 1. 2.

හරන්ති සූත්‍රය

393. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, මේ ගුරුඵ යොනි සතරෙකි. කවර සතරෙකැ යත් : අණ්ඩප ගුරුලෝ යැ, ජලාබුජ ගුරුලෝ යැ, සංසෙදප ගුරුලෝ යැ, ඔපපාතික ගුරුලෝ ය යි.

මහණෙනි, ඔවුනතුරෙහි අණ්ඩප ගුරුලෝ අණ්ඩප නාගයන් හැරගනිත්. ජලාබුජ නාගයන් නො හැරගනිති. සංසෙදප නාගයන් නො හැර ගනිති. ඔපපාතික නාගයන් නො හැර ගනිත්.

මහණෙනි, ඔවුනතුරෙහි ජලාබුජ ගුරුලෝ අණ්ඩප නාගයන් ද, ජලාබුජ නාගයන් ද හැරගනිත්. සංසෙදප නාගයන් නො හැරගනිති ඔපපාතික නාගයන් නො හැර ගනිත්.

මහණෙනි, ඔවුනතුරෙහි සංසෙදප ගුරුලෝ අණ්ඩප නාගයන් ද, ජලාබුජ නාගයන් ද, සංසෙදප නාගයන් ද හැරගනිති. ඔපපාතික නාගයන් නො හැරගනිත්.

මහණෙනි, ඔවුනතුරෙහි ඔපපාතික ගුරුලෝ අණ්ඩප නාගයන් ද, ජලාබුජ නාගයන් ද, සංසෙදප නාගයන් ද ඔපපාතික නාගයන් ද හැරගනිත්, මහණෙනි, මොහු සිවු ගුරුඵ යොනිහු යි.

9. 1. 3.

ද්වයකාරි සූත්‍රය

394. සැවැත්තුවර :

එ කල්හි එක්තරා මහණෙක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළැඹියේ යැ. එළැඹූ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැද එකත්පස් වැ හුන්නේ යැ. එකත්පස් වැ හුන් ඒ මහණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැල කෙළේ යැ. වහන්ස, යම් හෙයෙකින් මෙහි එකෙක් කෘතූන් මරණින් මතු අණ්ඩප ගුරුඵන්ගේ සහභාවයට පැමිණේ නම් එ කවර හෙයින්, කවර ප්‍රත්‍යයෙනැ යත් :

ඉධ භික්ඛු, එකච්චො කායෙන ආයකාරී භොති, වාචාය ආයකාරී මනසා ආයකාරී. තස්ස සුතං භොති : “අණ්ඨජා සුපණ්ණො දිඝායුකා චණ්ණචනොතො සුබ්බසුලා”ති. තස්ස එවං භොති : “අභො වතාහං කායස්ස හෙද පරමමරණො අණ්ඨජානං සුපණ්ණානං සහබ්බානං උපපජ්ජෙය්”නති. සො කායස්ස හෙද පරමමරණො අණ්ඨජානං සුපණ්ණානං සහබ්බානං උපපජ්ජති.

අයං ඛො භික්ඛු, හෙතු අයං පච්චයො යෙනමිධෙකච්චො කායස්ස හෙද පරමමරණො අණ්ඨජානං සුපණ්ණානං සහබ්බානං උපපජ්ජති.

9. 1. 4—6.

දුතිය, තතිය, චතුතථ ආයකාරී සුත්තානි

395 - 397, සාවජ්ජියං :

එකමන්තං නිසිනොතො ඛො සො භික්ඛු හගවන්තං එතදවොච : කො ඤු ඛො හතොන, හෙතු කො පච්චයො යෙනමිධෙකච්චො කායස්ස හෙද පරමමරණො ජලාබුජානං සුපණ්ණානං සහබ්බානං උපපජ්ජති -පෙ- සංගෙදජානං සුපණ්ණානං -පෙ- ඔපපාතිකානං සුපණ්ණානං සහබ්බානං උපපජ්ජති.

ඉධ භික්ඛු, එකච්චො කායෙන ආයකාරී භොති වාචාය ආයකාරී මනසා ආයකාරී. තස්ස සුතං භොති “ඔපපාතිකා සුපණ්ණො දිඝායුකා චණ්ණචනොතො සුබ්බසුලා”ති. තස්ස එවං භොති : “අභො වතාහං කායස්ස හෙද පරමමරණො ඔපපාතිකානං සුපණ්ණානං සහබ්බානං උපපජ්ජෙය්”නති. සො කායස්ස හෙද පරමමරණො ඔපපාතිකානං සුපණ්ණානං සහබ්බානං උපපජ්ජති. අයං ඛො භික්ඛු, හෙතු අයං පච්චයො යෙනමිධෙකච්චො කායස්ස හෙද පරමමරණො ඔපපාතිකානං සුපණ්ණානං සහබ්බානං උපපජ්ජති.

9. 1. 7.

අනන්දයක අණ්ඨජ සුත්තං

398, සාවජ්ජියං :

එකමන්තං නිසිනොතො ඛො සො භික්ඛු හගවන්තං එතදවොච : කො ඤු ඛො හතොන, හෙතු කො පච්චයො, යෙනමිධෙකච්චො කායස්ස හෙද පරමමරණො අණ්ඨජානං සුපණ්ණානං සහබ්බානං උපපජ්ජති.

ඉධ භික්ඛු එකච්චො කායෙන ආයකාරී භොති වාචාය ආයකාරී මනසා ආයකාරී, තස්ස සුතං භොති : “අණ්ඨජා සුපණ්ණො දිඝායුකා චණ්ණචනොතො සුබ්බසුලා”ති. තස්ස එවං භොති : “අභො වතාහං කායස්ස හෙද පරමමරණො අණ්ඨජානං සුපණ්ණානං සහබ්බානං උපපජ්ජෙය්”නති. සො අන්තං දෙති -පෙ- උපපජ්ජති.

මහණ, මෙලොව ඵකෙක් කයින් දෙකක් කරනසුලු වදනින් දෙකක් කරනසුලු, සිතින් දෙකක් කරනසුලු වෙයි. ඔහු විසින් “අණ්ඩප ගුරුළෝ දිර්ඝායුෂ්කයහ, වර්ණවත්හ, සුවඛහුලහ” යි අසන ලද්දේන් වෙයි, (එහෙයින්) ඔහුට මෙ බඳු සිතෙක් වේ : “මම කාබුන් මරණින් මතු අණ්ඩප ගුරුළුන්ගේ සහභාවයට පැමිණෙන්නෙමි නම් ඉතා මැනැවැ” යි. හෙ කාබුන් මරණින් මතු අණ්ඩප ගුරුළුන්ගේ සහභාවයට පැමිණේ.

මහණ, යම් හෙයෙකින් මෙහි ඵකෙක් කාබුන් මරණින් මතු අණ්ඩප ගුරුළුන්ගේ සහභාවයට පැමිණේ නම් එයට මේ හෙතු යැ, මේ ප්‍රත්‍යය යි වදනු සේකි.

9. 1. 4—6.

දුතිය, තතිය, චතුත්ථ ද්වයකාරී සූත්‍ර

395-397. සැවැත්තුවර :

එකත්පස් වැ හුන් ඒ මහණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැල කෙළේ යැ, වහන්ස, යම් හෙයෙකින් මෙලොව ඵකෙක් කාබුන් මරණින් මතු ජලාබුජ සුපර්ණයන්ගේ සහභාවයට පැමිණේ නම්. . . . සංසෙදජ සුපර්ණයන්ගේ. . . . ඔපපාතික සුපර්ණයන්ගේ සහභාවයට පැමිණේ නම් එයට හෙතු කවර, ප්‍රත්‍යය කවර යත් :

මහණ, මෙලොව ඵකෙක් කයින් දෙකක් කරනසුලු, වදනින් දෙකක් කරනසුලු, සිතින් දෙකක් කරනසුලු වෙයි. ඔහු විසින් “ඔපපාතික සුපර්ණයෝ දිර්ඝායුෂ්කයහ, වර්ණවත්හ, සුවඛහුලහ ” යි අසන ලද්දේන් වෙයි, (එහෙයින්) ඔහුට මෙ බඳු සිතෙක් වේ, “මම කාබුන් මරණින් මතු ඔපපාතික සුපර්ණයන්ගේ සහභාවයට පැමිණෙන්නෙමි නම් ඉතා මැනැවැ ” යි. හෙ කාබුන් මරණින් මතු ඔපපාතික සුපර්ණයන්ගේ සහභාවයට පැමිණේ.

මහණ, යම් හෙයෙකින් මෙහි ඵකෙක් කාබුන් මරණින් මතු ඔපපාතික සුපර්ණයන්ගේ සහභාවයට පැමිණේ නම් එයට මේ හෙතු යැ මේ ප්‍රත්‍යය යි වදනු සේකි.

9. 1. 7.

අත්තදයක අණ්ඩප සූත්‍රය

398. සැවැත්තුවර :

එකත්පස් ව හුන් ඒ මහණ, භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැල කෙළේ යැ ; වහන්ස, යම් හෙයෙකින් මෙහි ඵකෙක් කාබුන් මරණින් මතු අණ්ඩප සුපර්ණයන්ගේ සහභාවයට පැමිණේ නම් එයට හෙතු කවර, ප්‍රත්‍යය කවර යත් :

මහණ, මෙහි ඵකෙක් කයින් දෙකක් කරනසුලු, වදනින් දෙකක් කරනසුලු, සිතින් දෙකක් කරන සුලු වෙයි. ඔහු විසින් “අණ්ඩප සුපර්ණයෝ දිර්ඝායුෂ්කයහ, වර්ණවත්හ, සුවඛහුලහ ” යි අසන ලද්දේන් වෙයි, (එහෙයින්) ඔහුට මෙ බඳු සිතෙක් වෙයි ; “මම කාබුන් මරණින් මතු අණ්ඩප සුපර්ණයන්ගේ සහභාවයට පැමිණෙන්නෙමි නම් ඉතා මැනැවැ” යි. හෙ අහර දෙයි . . .

9. 1. 8.

පානදයක අණ්ඩප සූතතං

399. -පෙ- පානං දෙති -පෙ- උපපජ්ජතිති.

9. 1. 9.

වතථදයක අණ්ඩප සූතතං

400. -පෙ- වතං දෙති -පෙ- උපපජ්ජතිති.

9. 1. 10.

යානදයක අණ්ඩප සූතතං

401. -පෙ- යානං දෙති -පෙ- උපපජ්ජතිති.

9. 1. 11.

මාලාදයක අණ්ඩප සූතතං

402. -පෙ- මාලං දෙති -පෙ- උපපජ්ජතිති.

9. 1. 12.

ගනධදයක අණ්ඩප සූතතං

403. -පෙ- ගනං දෙති -පෙ- උපපජ්ජතිති.

9. 1. 13.

විලෙපනදයක අණ්ඩප සූතතං

404. -පෙ- විලෙපනං දෙති -පෙ- උපපජ්ජතිති.

9. 1. 14.

සෙයාදයක අණ්ඩප සූතතං

405. -පෙ- සෙයං දෙති -පෙ- උපපජ්ජතිති.

9. 1. 15.

ආවසථදයක අණ්ඩප සූතතං

406. -පෙ- ආවසථං දෙති -පෙ- උපපජ්ජතිති.

9. 1. 8.

පානදයක අණ්ඩප සූත්‍රය

399. . . . බොන දැ දෙයි . . . පැමිණේ.

9. 1. 9.

වත්ථදයක අණ්ඩප සූත්‍රය

400. . . . වස්ත්‍ර දෙයි . . . පැමිණේ.

9. 1. 10.

යානදයක අණ්ඩප සූත්‍රය

401. . . . වහන් දෙයි . . . පැමිණේ.

9. 1. 11.

මාලාදයක අණ්ඩප සූත්‍රය

402. . . . මල් දෙයි. . . . පැමිණේ.

9. 1. 12.

ගන්ධදයක අණ්ඩප සූත්‍රය

403. . . . ගඳ දෙයි . . . පැමිණේ.

9. 1. 13.

විලෙපනදයක අණ්ඩප සූත්‍රය

404. . . . විලෙවුන් දෙයි . . . පැමිණේ.

9. 1. 14.

සෙය්‍යාදයක අණ්ඩප සූත්‍රය

405. . . . සෙය්‍යසුන් දෙයි . . . පැමිණේ.

9. 1. 15.

ආවසථදයක අණ්ඩප සූත්‍රය

406. . . . වෙසෙන තැන් දෙයි . . . පැමිණේ.

9. 1. 16.

පදිපෙය්‍යදයක අණධිජ සුත්තං

407. -පෙ- පදිපෙය්‍යං දෙති. සො කායස්ස හෙද පරමමරණා අණ්ඨජානං සුපණ්ණානං සහබ්‍යතං උපපජ්ජති.

අයං ඛො භික්ඛු, හෙතු අයං පච්චයො යෙනමිධෙකච්චො කායස්ස හෙද පරමමරණා අණ්ඨජානං සුපණ්ණානං සහබ්‍යතං උපපජ්ජතිති.

9. 1. 17—36.

අනන්දයකාදිජලාබුජ සංසෙදජ සුත්තානි

408 - 427. සාවජජීයං :

එකමන්තං නිසින්නො ඛො සො භික්ඛු භගවන්තං එතදවොච : කො ණු ඛො භන්තො, හෙතු කො පච්චයො යෙනමිධෙකච්චො කායස්ස හෙද පරමමරණා ජලාබුජානං සුපණ්ණානං සහබ්‍යතං උපපජ්ජතිති -පෙ- සංසෙදජානං සුපණ්ණානං -පෙ- උපපජ්ජති.

9. 1. 37.

අනන්දයක ඔපපාතික සුත්තං

428. -පෙ- ඔපපාතිකානං සුපණ්ණානං සහබ්‍යතං උපපජ්ජති”ති.

ඉධ භික්ඛු එකච්චො කායෙන ආයකාරී භොති වාචාය ආයකාරී මනසා ආයකාරී, නස්ස සුතං භොති : “ඔපපාතිකා සුපණ්ණා දීඝායුකා විණ්ණවන්තො සුබ්බහුලා”ති. නස්ස එවං භොති : “අහො වතාහං කායස්ස හෙද පරමමරණා ඔපපාතිකානං සුපණ්ණානං සහබ්‍යතං උපපජ්ජෙය්‍ය”නති. සො අන්තං දෙති -පෙ- උපපජ්ජතිති.

9. 1. 38.

පානදයක ඔපපාතික සුත්තං

429. -පෙ- පානං දෙති -පෙ- උපපජ්ජතිති.

9. 1. 39.

වතථදයක ඔපපාතික සුත්තං

430. -පෙ- වතං දෙති -පෙ- උපපජ්ජතිති.

9. 1. 40.

යානදයක ඔපපාතික සුත්තං

431. -පෙ- යානං දෙති -පෙ- උපපජ්ජතිති.

9. 1. 16.

පදිපෙයාදයක අණ්ඩප සූත්‍රය

407. . . . පහන් උපකරණ දෙයි. හෙ කාබුන් මරණින් මතු අණ්ඩප සුපර්ණයන්ගේ සහභාවයට පැමිණේ.

මහණ, යම් හෙයෙකින් මෙහි එකෙක් කාබුන් මරණින් මතු අණ්ඩප සුපර්ණයන්ගේ සහභාවයට පැමිණේ නම් එයට මේ හෙතු යි, මේ ප්‍රත්‍යය යි.

9. 1. 17—36.

අන්තර්ගතයකාදි ජලාබුජ සංසෙදප සූත්‍ර

408—427. සැවැත්තුවර :

එකත්පස් ව හුන් ඒ මහණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය සැල කෙළේ යැ. වහන්ස, යම් හෙයකින් මෙහි එකෙක් කාබුන් මරණින් මතු ජලාබුජ සුපර්ණයන්ගේ සහභාවයට පැමිණේ නම් එයට කීමෙන් හෙතු ද කීමක් ප්‍රත්‍යය ද යි. . . . සංසෙදප සුපර්ණයන්ගේ . . . පැමිණේ.

9. 1. 37.

අන්තර්ගතයක ඔපපාතික සූත්‍රය

428. . . . ඔපපාතික සුපර්ණයන්ගේ සහභාවයට පැමිණේ නම් . . .

මහණ මෙහි එකෙක් කසින් දෙකක් කරනසුලු, වදනින් දෙකක් කරනසුලු, සිතින් දෙකක් කරන සුලු වෙයි. ඔහු විසින් “ ඔපපාතික සුපර්ණයෝ දීර්ඝායුෂ්කයහ, වර්ණ චත්භ, සුවිබුලහ ” යි අසන ලද්දේත් වෙයි, (එහෙයින්) ඔහුට මෙ බඳු සිතෙක් වෙයි : “ මම කාබුන් මරණින් මතු ඔපපාතික සුපර්ණයන්ගේ සහභාවයට පැමිණෙන්නෙමි නම් ඉතා මැනවැ ” යි. හෙ අහර දෙයි . . .

9. 1. 38.

පානදයක ඔපපාතික සූත්‍රය

429. . . . බොන දැ දෙයි . . .

9. 1. 39.

චන්ද්‍රයක ඔපපාතික සූත්‍රය

430. . . . වස්ත්‍ර දෙයි . . .

9. 1. 40.

යානදයක ඔපපාතික සූත්‍රය

431. . . . වහන් දෙයි . . .

9. 1. 41.

මාලාදයක ඔපපාතික සුතනං

432. -පෙ- මාලං දෙති -පෙ- උපපජ්ජති.

9. 1. 42.

ගනධදයක ඔපපාතික සුතනං

433. ගනං දෙති -පෙ- උපපජ්ජති.

9. 1. 43.

විලෙපනදයක ඔපපාතික සුතනං

434. -පෙ- විලෙපනං දෙති -පෙ- උපපජ්ජති.

9. 1. 44.

සෙය්‍යදයක ඔපපාතික සුතනං

435. සෙය්‍යං දෙති -පෙ- උපපජ්ජති.

9. 1. 45.

ආවසථදයක ඔපපාතික සුතනං

436. -පෙ- ආවසථං දෙති -පෙ- උපපජ්ජති.

9. 1. 46.

පදිපෙය්‍යදයක ඔපපාතික සුතනං

437. පදිපෙය්‍යං දෙති, සො කායස්ස හෙද පරමමරණං ඔපපාතිකානං සුපණ්ණානං සහබ්‍යතං උපපජ්ජති.

අයං බ්‍රෑ භික්ඛු හෙතු අයං පච්චයො යෙනම්ධෙක්චෙව, කායස්ස හෙද පරමමරණං ඔපපාතිකානං සුපණ්ණානං සහබ්‍යතං උපපජ්ජති”ති.

(එවං පිණ්ඩකෙන ඡවතතාලිසං සුතතනනා හොනති.)

සුපණ්ණවග්ගො පඨමො.

තත්‍රාද්දනං :

සුභිකං හරන්ති චෙව ආයකාරි චතුරො ච,
දානුපකාරා චතතාරි සුපණ්ණ ඡ චතතාලිසාති.

සුපණ්ණසංයුතනං සමතනං.

9. 1. 41

මාලාදායක ඔපපාතික සූත්‍රය

432. . . . මල් දෙයි . . .

9. 1. 42

ගන්ධදායක ඔපපාතික සූත්‍රය

433. . . . ගඳ දෙයි . . .

9. 1. 43

විලෙපනදායක ඔපපාතික සූත්‍රය

434. . . . විලෙවුන් දෙයි . . .

9. 1. 44

සෙය්‍යාදායක ඔපපාතික සූත්‍රය

435. . . . සෙනසුන් දෙයි . . .

9. 1. 45

ආවසථදායක ඔපපාතික සූත්‍රය

436. . . . වෙසෙන තැන් දෙයි . . .

9. 1. 46

පදිපෙය්‍යාදායක ඔපපාතික සූත්‍රය

437. . . . පහන් උපකරණ දෙයි, හෙ කාබුන් මරණින් මතු ඔපපාතික සුපර්ණයන්ගේ සහභාවයට පැමිණේ.

මහණ, යම් හෙයෙකින් මෙහි එකෙක් කාබුන් මරණින් මතු ඔපපාතික සුපර්ණයන්ගේ සහභාවයට පැමිණේ නම් එයට මේ හෙතු යි, මේ ප්‍රත්‍යය යි, (මෙසේ පිඩු කිරීමෙන් සසාළිස් සූත්‍ර කෙතෙක් වෙත්.)

පළමුවැනි සුපර්ණවර්ග යි.

එහි සූත්‍රනාම මාලාව :

සුද්ධික සූත්‍රය ද, හරන්ති සූත්‍රය ද, ද්වයකාරී සූත්‍ර සතර ද දනුපකාර සූත්‍ර දසක සතර දැයි සුපණ්ණ වර්ගයෙහි සූත්‍ර සසාළිසෙකි.

සුපණ්ණ සංයුත්තය නිමිසේ යි.

10. ගැබ්බකාය සංයුතතං

1. ගැබ්බවග්ගො

10. 1. 1.

සුද්ධික සුත්තං

438. සංවජ්ජයං :

ගැබ්බකායිකො වො භික්ඛවෙ, දෙවෙ දෙසිස්සාමි, තං සුණංථ.

තතමෙ ච භික්ඛවෙ, ගැබ්බකායිකා දෙවා? සනති භික්ඛවෙ, මූලගඤ්ඤි අභිව්ජ්ඣා දෙවා, සනති භික්ඛවෙ, සාරගඤ්ඤි අභිව්ජ්ඣා දෙවා, සනති භික්ඛවෙ, ඵෙග්ගුගඤ්ඤි අභිව්ජ්ඣා දෙවා, සනති භික්ඛවෙ නවගඤ්ඤි අභිව්ජ්ඣා දෙවා, සනති භික්ඛවෙ, පපටිකාගඤ්ඤි¹ අභිව්ජ්ඣා දෙවා, සනති භික්ඛවෙ, පතකගඤ්ඤි අභිව්ජ්ඣා දෙවා, සනති භික්ඛවෙ, පුප්ඵගඤ්ඤි අභිව්ජ්ඣා දෙවා, සනති භික්ඛවෙ, ඵලගඤ්ඤි අභිව්ජ්ඣා දෙවා, සනති භික්ඛවෙ, රසගඤ්ඤි අභිව්ජ්ඣා දෙවා, සනති භික්ඛවෙ, ගැබ්බකායිකා අභිව්ජ්ඣා දෙවා. ඉමෙ වුව්චනාති භික්ඛවෙ, ගැබ්බකායිකා දෙවාති.

10. 1. 2.

සුවරිත සුත්තං

439. සංවජ්ජයං :

එකමිත්තං නිසිනො ඛො සො භික්ඛු භගවත්තං එතදවොච : කො ඤු ඛො භනොත, හෙතු, කො පච්චයො, යෙනමිධෙකචෙට්ඨා කායස්ස හෙද පරමමරණං ගැබ්බකායිකානං දෙවානං සහඛ්‍යතං උපපජ්ජතිති.

ඉධ භික්ඛු, එකචෙට්ඨා කායෙන සුවරිතං වරති, වාචාය සුවරිතං වරති, මනසා සුවරිතං වරති, තස්ස සුතං හොති : “ගැබ්බකායිකා දෙවා දිඝායුකා වණ්ණවනොතා සුබ්බහුලා”ති. තස්ස ඵලං හොති : “අහො වතාහං කායස්සහෙද පරමමරණං ගැබ්බකායිකානං දෙවානං සහඛ්‍යතං උපපජ්ජෙය්‍ය”නති. සො කායස්ස හෙද පරමමරණං ගැබ්බකායිකානං දෙවානං සහඛ්‍යතං උපපජ්ජති.

අයං ඛො භික්ඛු, හෙතු අයං පච්චයො යෙන මිධෙකචෙට්ඨා කායස්සහෙද පරමමරණං ගැබ්බකායිකානං දෙවානං සහඛ්‍යතං උපපජ්ජතිති.

1. පපටිකාගඤ්ඤි - මජ්ඣිම නිකාය, PTS.

10. ගන්ධබ්බකාය සංයුතතය

ගන්ධබ්බ වර්ගය

10. 1. 1

සුද්ධික සූත්‍රය

438. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, තොපට ගන්ධබ්බකායික (ගඳට අරක් ගත්) දෙවියන් දෙශනා කරන්නෙමි. එය අසවු,

මහණෙනි, ගන්ධබ්බකායික දෙවියෝ කවරහු ද යත් : මහණෙනි මුල්ගඳෙහි අරක්ගත් දෙවියෝ ඇතියහ, හරගඳෙහි අරක්ගත් දෙවියෝ ඇතියහ, එලගඳෙහි අරග්ගත් දෙවියෝ ඇතියහ, සිව්ගඳෙහි අරග්ගත් දෙවියෝ ඇතියහ, පොතුගඳෙහි අරග්ගත් දෙවියෝ ඇතියහ, පත්ගඳෙහි අරග්ගත් දෙවියෝ ඇතියහ, මල්ගඳෙහි අරග්ගත් දෙවියෝ ඇතියහ, පලගඳෙහි අරග්ගත් දෙවියෝ ඇතියහ, රසගඳෙහි අරග්ගත් දෙවියෝ ඇතියහ, ගඳ ගඳෙහි අරග්ගත් දෙවියෝ ඇතියහ. මහණෙනි, මොහු ගන්ධබ්බකායික දෙවියෝ ය යි කියනු ලැබෙත්.

10. 1. 2

සුවරිත සූත්‍රය

439. සැවැත්තුවර :

එකත්පස් ව හුන් ඒ මහණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැල කෙළේ යැ : වහන්ස, යම් හෙයකින් මෙහි එකෙක් කාබුන් මරණින් මතු ගන්ධබ්බකායික දෙවියන්ගේ සහභාවයට පැමිණේ නම් එයට කීමෙක් හෙතු ද, කීමෙක් ප්‍රත්‍යය ද යි.

මහණ, මෙහි එකෙක් කයින් සුසිරින් කෙරෙයි, වදනින් සුසිරින් කෙරෙයි, මනසින් සුසිරින් කෙරෙයි. ඔහු විසින් “ ගන්ධබ්බකායික දෙවියෝ දිර්ඝායුෂ්කයහ, වර්ණවත්හ, සුබබ්‍රහ්මණ ” යි අසන ලද්දේත් වෙයි. (එහෙයින්) ඔහුට මෙ බදු සිතෙක් වෙයි ; “ මම කාබුන් මරණින් මතු ගන්ධබ්බකායික දෙවියන්ගේ සහභාවයට පැමිණෙන්නෙමි නම් ඉතා මැනවැ ” යි, හෙ කාබුන් මරණින් මතු ගන්ධබ්බකායික දෙවියන්ගේ සහභාවයට පැමිණේ.

මහණ, යම් හෙයකින් මෙහි එකෙක් කාබුන් මරණින් මතු ගන්ධබ්බකායික දෙවියන්ගේ සහභාවයට පැමිණේ නම් එයට මේ හෙතු යි, මේ ප්‍රත්‍යය යි.

10. 1. 3.

මූලගන්ධ සුත්තං.

440. සංවත්සිමං :

එකමන්තං නිසිනොතො ඛො සො භික්ඛු භගවන්තං එතදවොච : කො ඤු ඛො භනොත, හෙතු, කො පච්චයො, යෙනමිධෙකචෙට්ඨා කායස්ස හෙද පරමරණං මූලගන්ඤො අභිවත්ථානං දෙව්භංගං සහඛ්භංගං උපපජ්ජතිති.

ඉධ භික්ඛු, එකචෙට්ඨා කායෙන සුවරිතං වරති, වාචාය සුවරිතං වරති, මනසා සුවරිතං වරති, තස්ස සුතං භොති : “මූලගන්ඤො අභිවත්ථා දෙව්භංගං දිඤ්ඤාසා වණ්ණවන්තො සුඛබ්බුලා”ති. තස්ස එවං භොති : “අහො වතාහං කායස්ස හෙද පරමරණං මූලගන්ඤො අභිවත්ථානං දෙව්භංගං සහඛ්භංගං උපපජ්ජෙය්‍ය”න්ති. සො දුතා භොති මූලගන්ඤානං. සො කායස්ස හෙද පරමරණං මූලගන්ඤො අභිවත්ථානං දෙව්භංගං සහඛ්භංගං උපපජ්ජති.

අයං ඛො භික්ඛු, හෙතු අයං පච්චයො යෙනමිධෙකචෙට්ඨා කායස්ස හෙද පරමරණං මූලගන්ඤො අභිවත්ථානං දෙව්භංගං සහඛ්භංගං උපපජ්ජතිති.

10. 1. 4—12

සාරගන්ධාදි සුත්තානි

441 - 449. සංවත්සිමං :

එකමන්තං නිසිනොතො ඛො සො භික්ඛු භගවන්තං එතදවොච : කො ඤු ඛො භනොත හෙතු, කො පච්චයො, යෙනමිධෙකචෙට්ඨා කායස්ස හෙද පරමරණං සාරගන්ඤො අභිවත්ථානං දෙව්භංගං සහඛ්භංගං උපපජ්ජතිති.

ඉධ භික්ඛු එකචෙට්ඨා කායෙන සුවරිතං වරති, වාචාය සුවරිතං වරති, මනසා සුවරිතං වරති, තස්ස සුතං භොති : “සාරගන්ඤො අභිවත්ථා දෙව්භංගං දිඤ්ඤාසා වණ්ණවන්තො සුඛබ්බුලා”ති. තස්ස එවං භොති : “අහො වතාහං කායස්ස හෙද පරමරණං සාරගන්ඤො අභිවත්ථානං දෙව්භංගං සහඛ්භංගං උපපජ්ජෙය්‍ය”න්ති. සො දුතා භොති සාරගන්ඤානං -පෙ- සො දුතා භොති ඵෙගුගන්ඤානං -පෙ- සො දුතා භොති තචගන්ඤානං -පෙ- සො දුතා භොති පපට්ඨගන්ඤානං -පෙ- සො දුතා භොති පත්තගන්ඤානං -පෙ- සො දුතා භොති පුප්ඵගන්ඤානං -පෙ- සො දුතා භොති ඵලගන්ඤානං -පෙ- සො දුතා භොති රසගන්ඤානං -පෙ- සො දුතා භොති ගන්ඤානං. සො කායස්ස හෙද පරමරණං ගන්ඤානො අභිවත්ථානං දෙව්භංගං සහඛ්භංගං උපපජ්ජති.

අයං ඛො භික්ඛු, හෙතු, අයං පච්චයො යෙනමිධෙකචෙට්ඨා, කායස්ස හෙද පරමරණං ගන්ඤානො අභිවත්ථානං දෙව්භංගං සහඛ්භංගං උපපජ්ජතිති.

10. 1. 3 මූලගන්ධ සූත්‍රය

440. සැවැත්තුවර :

එකත්පස් ව හුන් ඒ මහණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැල කෙළේ යැ : වහන්ස, යම් හෙයකින් මෙහි එකෙක් කාඛුන් මරණින් මතු මූල්ගදෙහි අරග්ගත් දෙවියන්ගේ සහභාවයට පැමිණේ නම් එයට කිමෙක් හෙතු ද, කිමෙක් ප්‍රත්‍යය දැයි.

මහණ, මෙහි එකෙක් කයින් සුසිරිත් කෙරෙයි, වදනින් සුසිරිත් කෙරෙයි, මනසින් සුසිරිත් කෙරෙයි, “ මූල්ගදෙහි අරග්ගත් දෙවියෝ ” දීර්ඝායුෂ්කයහ, වර්ණවත්හ, සුබබ්‍රහ්ම “ යි ඔහු විසින් අසන ලද්දේත් වෙයි, (එහෙයින්) ඔහුට මෙ බදු සිතෙක් වේ; “ මම කාඛුන් මරණින් මතු මූල්ගදෙහි අරග්ගත් දෙවියන්ගේ සහභාවයට පැමිණෙන්නෙමි නම් ඉතා මැනවැ ” යි. හෙ මූල්ගද (පරිත්‍යාග වශයෙන්) දෙන්නේ වේ. හෙ කාඛුන් මරණින් මතු මූල්ගදෙහි අරග්ගත් දෙවියන්ගේ සහභාවයට පැමිණේ.

මහණ, යම් හෙයකින් මෙහි එකෙක් කාඛුන් මරණින් මතු මූල්ගදෙහි අරග්ගත් දෙවියන්ගේ සහභාවයට පැමිණේ නම් එයට මෙ හෙතු යි, මෙ ප්‍රත්‍යය යි.

10. 1. 4-12 සාරගන්ධාදි සූත්‍ර

441-449. සැවැත්තුවර :

එකත්පස් ව හුන් ඒ මහණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැල කෙළේ යැ : වහන්ස, යම් හෙයකින් මෙහි එකෙක් කාඛුන් මරණින් මතු හරගදෙහි අරක්ගත් දෙවියන්ගේ සහභාවයට පැමිණේ නම් එයට කිමෙක් හෙතු ද, කිමෙක් ප්‍රත්‍යය දැයි.

මහණ, මෙහි එකෙක් කයින් සුසිරිත් කෙරෙයි, වදනින් සුසිරිත් කෙරෙයි, සිතින් සුසිරිත් කෙරෙයි. “ හරගදෙහි අරක්ගත් දෙවියෝ දීර්ඝායුෂ්කයහ, වර්ණවත්හ, සුබබ්‍රහ්ම “ යි ඔහු විසින් අසන ලද්දේත් වෙයි. (එහෙයින්) ඔහුට “ මම කාඛුන් මරණින් මතු හරගදෙහි අරක්ගත් දෙවියන්ගේ සහභාවයට පැමිණෙන්නෙමි නම් ඉතා මැනවැ ” යි මෙ බදු සිතෙක් වෙයි. හෙ හරගද දෙන්නේ වේ. . . . හෙ එලගද දෙන්නේ වේ . . . හෙ සිව්ගද දෙන්නේ වේ. . . . හෙ පොතුගද දෙන්නේ වේ. . . . හෙ පත්ගද දෙන්නේ වේ. . . . හෙ මල් දෙන්නේ වේ. . . . හෙ පලගද දෙන්නේ වේ. . . . හෙ රසගද දෙන්නේ වේ . . . හෙ ගඳගද දෙන්නේ වේ. හෙ කාඛුන් මරණින් මතු ගඳගදෙහි අරක්ගත් දෙවියන්ගේ සහභාවයට පැමිණෙයි.

මහණ, යම් හෙයකින් මෙහි එකෙක් කාඛුන් මරණින් මතු ගඳගදෙහි අරක්ගත් දෙවියන්ගේ සහභාවයට පැමිණේ නම් එයට මෙ හෙතු යි මෙ ප්‍රත්‍යය යි.

10. 1. 13—22

අනන්දනාදි මූලගතධ සුත්තානි

450 - 459. සාවන්ටියං :

එකමන්තං නිසිනොතො බො සො භික්ඛු භගවන්තං එතදවොච : කො ඤු බො භනොත හෙතු, කො පච්චයො, යෙනමිධෙකවෙචා කායස්ස හෙද පරමමරණො මූලගතො අභිව්ඤ්ඤානං දෙවානං සභව්‍යානං උපපජ්ජතිති.

ඉධ භික්ඛු එකවෙචා කායෙන සුවරිතං වරති. වාචාය සුවරිතං වරති. මනසා සුවරිතං වරති. තස්ස සුතං භොති : “මූලගතො අභිව්ඤ්ඤානං දෙවා දිස්සාසුකා විණ්ණවන්තො සුබබ්බුලාති’.

තස්ස එවං භොති : “අහො ව්‍යාභං කායස්ස හෙද පරමමරණො මූලගතො අභිව්ඤ්ඤානං දෙවානං සභව්‍යානං උපපජ්ජෙය්‍ය”න්ති. සො අන්තං දෙති. -පෙ- සො පානං දෙති. -පෙ- සො ව්‍යංගං දෙති. -පෙ- සො යානං දෙති. -පෙ- සො මාලං දෙති. -පෙ- සො ගතං දෙති. -පෙ- සො විලෙපනං දෙති. -පෙ-, සො සෙය්‍යං දෙති. -පෙ- සො අවිසංසං දෙති. -පෙ- සො පදිපෙය්‍යං දෙති. සො කායස්ස හෙද පරමමරණො මූලගතො අභිව්ඤ්ඤානං දෙවානං සභව්‍යානං උපපජ්ජති.

අයං බො භික්ඛු හෙතු, අයං පච්චයො යෙනමිධෙකවෙචා කායස්ස හෙද පරමමරණො මූලගතො අභිව්ඤ්ඤානං දෙවානං සභව්‍යානං උපපජ්ජතිති.

10. 1. 23—112.

අනන්දනාදි සාරගතධාදි සුත්තානි

460 - 549. සාවන්ටියං :

එකමන්තං නිසිනොතො බො සො භික්ඛු භගවන්තං එතදවොච : කො ඤු බො භනොත, හෙතු, කො පච්චයො, යෙනමිධෙකවෙචා කායස්ස හෙද පරමමරණො සාරගතො අභිව්ඤ්ඤානං දෙවානං සභව්‍යානං උපපජ්ජති. -පෙ- ඵෙගගුගතො අභිව්ඤ්ඤානං දෙවානං -පෙ- නවගතො අභිව්ඤ්ඤානං දෙවානං -පෙ- පපටිකාගතො අභිව්ඤ්ඤානං දෙවානං -පෙ- පත්තගතො අභිව්ඤ්ඤානං දෙවානං -පෙ- පුප්ඵගතො අභිව්ඤ්ඤානං දෙවානං -පෙ- ඵලගතො අභිව්ඤ්ඤානං දෙවානං -පෙ- රසගතො අභිව්ඤ්ඤානං දෙවානං -පෙ- ගකුගතො අභිව්ඤ්ඤානං දෙවානං සභව්‍යානං උපපජ්ජතිති.

ඉධ භික්ඛු, එකවෙචා කායෙන සුවරිතං වරති වාචාය සුවරිතං වරති මනසා සුවරිතං වරති, තස්ස සුතං භොති : “ගකුගතො අභිව්ඤ්ඤානං දෙවා දිස්සාසුකා විණ්ණවන්තො සුබබ්බුලාති”ති. තස්ස එවං භොති. “අහො ව්‍යාභං කායස්ස හෙද පරමමරණො ගකුගතො

10. 1. 13-22

අන්තද්‍යාදි මූලගන්ධ සූත්‍ර

450-459. සැවැත්තුටර :

එකන්පස් වැ හුන් ඒ මහණ, භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැල කෙළේ යැ : “වහන්ස, යම් හෙයකින් මෙහි එකෙක් කාබුන් මරණින් මතු මුල්ගදෙහි අරක්ගත් දෙවියන්ගේ සහභාවයට පැමිණේ නම් එයට කීමෙක් හෙතු ද, කීමෙක් ප්‍රත්‍යය ද ” යි.

මහණ, මෙහි එකෙක් කයින් සුසිරිත් කෙරෙයි, වදනින් සුසිරිත් කෙරෙයි, මනසින් සුසිරිත් කෙරෙයි. මුල්ගදෙහි අරක්ගත් දෙවියෝ දීර්ඝායුෂ්කයහ, වර්ණවත්හ, සුඛ බහුලහ යි ඔහු විසින් අසන ලද්දේත් වෙ'යි.

ඔහුට “මම කාබුන් මරණින් මතු මුල්ගදෙහි අරක්ගත් දෙවියන්ගේ සහභාවයට පැමිණෙන්නෙමි නම් ඉතා මැනවැ”යි මෙබඳු සිතෙක් වෙයි. හෙ අහර දෙයි . . . හෙ බොන දැ දෙයි. . . . හෙ වස්ත්‍ර දෙයි. . . . හෙ වහන් (යාන) දෙයි. . . . හෙ මල් දෙයි. . . . හෙ ගඳ දෙයි. . . . හෙ විලවුන් දෙයි. . . . හෙ සෙතසුන් දෙයි. . . . හෙ වෙසෙන තැන් දෙයි. . . . හෙ පහන් උපකරණ දෙයි. හෙ කාබුන් මරණින් මතු මුල්ගදෙහි අරක්ගත් දෙවියන්ගේ සහභාවයට පැමිණෙයි.

මහණ, යම් හෙයකින් මෙහි එකෙක් කාබුන් මරණින් මතු මුල්ගදෙහි අරක්ගත් දෙවියන්ගේ සහභාවයට පැමිණේ නම් එයට මේ හෙතුව යි, මේ ප්‍රත්‍යය යි.

10. 1. 23-112

අන්තද්‍යාදි මූලගන්ධ සූත්‍ර

460-549. සැවැත්තුටර :

එකන්පස් ව හුන් මහණ, භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැල කෙළේ යැ : “වහන්ස, යම් හෙයකින් මෙහි එකෙක් කාබුන් මරණින් මතු හරගදෙහි අරක්ගත් දෙවියන්ගේ සහභාවයට පැමිණේ නම් . . . එල ගදෙහි අරක්ගත් දෙවියන්ගේ . . . සිව් ගදෙහි අරක්ගත් දෙවියන්ගේ . . . පොතු ගදෙහි අරක්ගත් දෙවියන්ගේ . . . පත් ගදෙහි අරක්ගත් දෙවියන්ගේ . . . මල් ගදෙහි අරක්ගත් දෙවියන්ගේ . . . පල ගදෙහි අරක්ගත් දෙවියන්ගේ . . . රස ගදෙහි අරක් ගත් දෙවියන්ගේ . . . ගඳ ගදෙහි අරක්ගත් දෙවියන්ගේ සහභාවයට පැමිණේ නම් එයට කීමෙක් හෙතු ද කීමෙක් ප්‍රත්‍යය ද යි.

මහණ, මෙහි එකෙක් කයින් සුසිරිත් කෙරෙයි, වදනින් සුසිරිත් කෙරෙයි, මනසින් සුසිරිත් කෙරෙයි, ඔහු විසින් “ගඳ අරක්ගත් දෙවියෝ දීර්ඝායුෂ්කයහ, වර්ණවත්හ, සුඛබහුලහ යි අසන ලද්දේත් වෙයි.

අභිව්‍යානං දෙව්‍යානං සහව්‍යානං උපපජ්ජය්‍ය”නති. සො අනතං දෙති -පෙ- සො පානං දෙති -පෙ- සො ව්‍යානං දෙති -පෙ- සො යානං දෙති -පෙ- සො මාලං දෙති -පෙ- සො ගනිං දෙති -පෙ- සො විලෙපනං දෙති -පෙ- සො සෙය්‍යං දෙති -පෙ- සො ආවස්ථං දෙති -පෙ- සො පදිපෙය්‍යං දෙති සො කායස්ස හෙද පරමරණං ගතිගතෙ අභිව්‍යානං දෙව්‍යානං සහව්‍යානං උපපජ්ජති.

අයං ඛො භික්ඛු, හෙතු, අයං පච්චයො, යෙනමිධෙකච්චො කායස්ස හෙද පරමරණං ගතිගතෙ අභිව්‍යානං දෙව්‍යානං සහව්‍යානං උපපජ්ජති.

(එවං පිණ්ඩකෙන එකසකඤ්ච බාරස ව සුත්තනතා භවන්ති.)

ගතිබ්‍රහ්මකවග්ගො පඨමො.

නමුද්දන්තං :

සුඤ්ඤාදි සුචරිතං දාතා හි අපරෙ දස,
දානුපකාරි දසධා ගතිබ්‍රහ්මකතං ආදායාති.

ගතිබ්‍රහ්මකායසංයුක්තං සමන්තං.

(එහෙයින්) ඔහුට “මම කාමුත් මරණින් මතු ගඳ ගඳෙහි අරක්ගත් දෙවියන්ගේ සහභාවයට පැමිණෙන්නෙමි නම් ඉතා මැනව්”යි මෙබඳු සිතෙක් වෙයි. හෙ අහර දෙයි. . . . හෙ බොන දෑ දෙයි. . . . හෙ වස්ත්‍ර දෙයි. . . . හෙ වහන් (වාහන) දෙයි. . . . හෙ මල් දෙයි . . . හෙ ගඳ දෙයි . . . හෙ විලවුන් දෙයි . . . හෙ සෙනසුන් දෙයි. . . . හෙ වාසස්ථාන දෙයි. . . . හෙ පහන් උපකරණ දෙයි. හෙ කාමුත් මරණින් මතු ගඳගඳෙහි අරක්ගත් දෙවියන්ගේ සහභාවයට පැමිණෙයි.

මහණ, යම් හෙයෙකින් මෙහි එකෙක් කාමුත් මරණින් මතු ගඳගඳෙහි අරක්ගත් දෙවියන්ගේ සහභාවයට පැමිණේ නම් එයට මේ හෙතු යි, මේ ප්‍රත්‍යය යි.

(මෙසේ පිඬුවශයෙන් එක්සිය දෙළසෙක් සූත්‍ර වෙයි.)

පළමුවැනි ගන්ධබ්බ වර්ගයි.

එහි සූත්‍ර නාමාවලිය :

සුද්ධික සූත්‍රය ද, සුවර්ත සූත්‍රය ද, අනෙක් අන්තදයකාදි සූත්‍ර දශය ද, දනුපකාර සූත්‍ර දශක දශය ද යි ගන්ධබ්බ වර්ගයෙහි සූත්‍ර එක්සිය දෙළසෙකි.

ගන්ධබ්බකාය සංයුත්තය නිමිසේ ය.

11. වලාහකසංයුතතං

1. වලාහකවග්ගො

11. 1. 1.

සුද්ධික සුතකං

550. සාවන්ධියං :

වලාහකකාසිකෙ වෙ: හිකඛවෙ, දෙවෙ දෙසිසාමී. නං සුණංථ.

කතමෙ ටි හිකඛවෙ, වලාහකකාසිකා දෙව: : සනභි හිකඛවෙ, සීතවලාහකා දෙව: . සනභි හිකඛවෙ, උණහවලාහකා දෙව: . සනභි හිකඛවෙ, අබ්භවලාහකා දෙව: . සනභි හිකඛවෙ, වාතවලාහකා දෙව: . සනභි හිකඛවෙ, වසාභවලාහකා දෙව: . ඉමෙ වුච්චනභි හිකඛවෙ, වලාහකකාසිකා දෙව: .

11. 1. 2.

සුවරික සුතකං

551. සාවන්ධියං :

අථ ඛො අඤ්ඤානරො හිකඛු යෙන භගවා තෙනුපසංඝිකම් -පෙ- එකමනතං නිසිද්ධො ඛො සො හිකඛු භගවනතං එතදවොච : කො නු ඛො භනොත, හෙනු කො පච්චයො යෙනමිධෙකචෙවා කායසං හෙද පරමමරණං වලාහකකාසිකානං දෙව:නං සභව්‍යතං උපපජ්ජති.

ඉධ හිකඛු, එකචෙවා කායෙන සුවරිතං වරති, වාචාය සුවරිතං වරති, මනසා සුවරිතං වරති, නසං සුභං හොති : වලාහකකාසිකා දෙව: දිශාසුකා වණ්ණවතො: සුබබ්‍රහ්මා”ති. නසං එවං හොති : “අහො වතාහං කායසං හෙද පරමමරණං වලාහකකාසිකානං දෙව:නං සභව්‍යතං උපපජ්ජෙය්‍ය”නති. සො කායසං හෙද පරමමරණං වලාහකකාසිකානං දෙව:නං සභව්‍යතං උපපජ්ජති.

අයං ඛො හිකඛු, හෙනු අයං පච්චයො යෙනමිධෙකචෙවා කායසං හෙද පරමමරණං වලාහකකාසිකානං දෙව:නං සභව්‍යතං උපපජ්ජති.

11. වලාහක සංයුතතය

1. වලාහක වර්ගය

11. 1. 1

සුද්ධික සූත්‍රය

550. සැවැත්තු වර :

මහණෙනි, තොපට වලාහක කායික (වලාහක නම් දෙවනිකායෙහි උපන්) දෙවියන් දෙශනා කරන්නෙමි. එය අසවු.

මහණෙනි, වලාහක කායික දෙවියෝ කවරහ යත් : මහණෙනි, ශීතවලාහක දෙවියෝ ඇතියහ, මහණෙනි, උණු වලාහක දෙවියෝ ඇතියහ, මහණෙනි, අඛණ්ඩවලාහක දෙවියෝ ඇතියහ, මහණෙනි, වාතවලාහක දෙවියෝ ඇතියහ, මහණෙනි, වස්සවලාහක දෙවියෝ ඇතියහ. මහණෙනි, මොහු වලාහකකායික දෙවියෝ යි කියනු ලැබෙති යි.

11. 1. 2

සුවරිත සූත්‍රය

551. සැවැත්තු වර :

එ කල්හි එක්තරා මහණෙක්, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළඹියේ ය. .. එකත් පස් ව හුන් ඒ මහණ, භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැල කෙළේ යැ : “ වහන්ස, යම් හෙයකින් මෙලො වැ එකෙක් කාබුන් මරණින් මතු වලාහකකායික දෙවියන්ගේ සහභාවයට පැමිණේ නම් එයට කීමෙක් හෙතු ද, කීමෙක් ප්‍රත්‍යය ද යි.

මහණ, මෙලොවැ එකෙක් කයින් සුසිරින් කෙරෙයි, වදනින් සුසිරින් කෙරෙයි, මනසින් සුසිරින් කෙරෙයි. වලාහක කායික දෙවියෝ දීර්ඝායුෂ්කයහ, වර්ණවත්හ, සුඛභුලහ යි ඔහු විසින් අසන ලද්දේත් වෙයි. (එහෙයින්) ඔහුට මම් කාබුන් මරණින් මතු වලාහක කායික දෙවියන්ගේ සහභාවයට පැමිණෙමි නම් යෙහෙකැ ” යි මෙ බදු සිතෙක් වෙයි. හෙ කාබුන් මරණින් මතු වලාහකකායික දෙවියන්ගේ සහභාවයට පැමිණේ.

මහණ, යම් හෙයකින් මෙලොවැ එකෙක් කාබුන් මරණින් මතු වලාහකකායික දෙවියන්ගේ සහභාවයට පැමිණේ නම් එයට මේ හෙතු යි, මේ ප්‍රත්‍යය යි.

11. 1. 3—12

අනන්‍යකාදි සීතවලාහක සූත්තානි

552 - 561. සාවන්තියං :

එකමන්තං නිසිනො බො සො භික්ඛු භගවන්තං එතදවොච : කො ඤු බො භනොත, හෙතු කො පච්චයො, යෙනමිධෙකචෙව කායස්ස හෙදු පරමමරණං සීතවලාහකානං¹ දෙව්‍යානං සභව්‍යානං උපපජ්ජතිති.

ඉධ භික්ඛු එකචෙව කායෙන සුවරිතං වරති, වාචාය සුවරිතං වරති, මනසා සුවරිතං වරති, තස්ස සුතං භොති සීතවලාහකා දෙව්‍යාදිසංග්‍රහා වණ්ණවන්තො සුබ්බසුත්‍රා²ති. තස්ස එවං භොති : “අහො වතාහං කායස්ස හෙදු පරමමරණං සීතවලාහකානං දෙව්‍යානං සභව්‍යානං උපපජ්ජෙය්‍ය”නති. සො අන්තං දෙති -පෙ- සො පානං දෙති -පෙ- සො විජ්ඨං දෙති -පෙ- සො යානං දෙති -පෙ- සො මාලං දෙති -පෙ- සො ගඤ්ඤං දෙති -පෙ- සො විලෙපනං දෙති -පෙ- සො සෙය්‍යං දෙති -පෙ- සො ආවසථං දෙති -පෙ- සො පදිපෙය්‍යං දෙති. සො කායස්ස හෙදු පරමමරණං සීතවලාහකානං දෙව්‍යානං සභව්‍යානං උපපජ්ජති.

අයං බො භික්ඛු, හෙතු අයං පච්චයො යෙනමිධෙකචෙව කායස්ස හෙදු පරමමරණං සීතවලාහකානං දෙව්‍යානං සභව්‍යානං උපපජ්ජතිති.

11. 1. 13—52

අනන්‍යකාදි උණ්ණවලාහකාදි සූත්තානි

562 - 601. සාවන්තියං :

එකමන්තං නිසිනො බො සො භික්ඛු භගවන්තං එතදවොච : “කො ඤු බො භනොත, හෙතු කො පච්චයො, යෙනමිධෙකචෙව කායස්ස හෙදු පරමමරණං උණ්ණවලාහකානං දෙව්‍යානං -පෙ- අබ්භ-වලාහකානං දෙව්‍යානං -පෙ- වාතවලාහකානං දෙව්‍යානං -පෙ- වස්සවලාහකානං දෙව්‍යානං -පෙ- සභව්‍යානං උපපජ්ජතිති.

ඉධ භික්ඛු, එකචෙව කායෙන සුවරිතං වරති. වාචාය සුවරිතං වරති. මනසා සුවරිතං වරති, තස්ස සුතං භොති, වස්සවලාහකා දෙව්‍යාදිසංග්‍රහා වණ්ණවන්තො සුබ්බසුත්‍රාති. තස්ස එවං භොති : “අහො වතාහං කායස්ස හෙදු පරමමරණං වස්සවලාහකානං දෙව්‍යානං සභව්‍යානං උපපජ්ජෙය්‍ය”නති. සො අන්තං දෙති -පෙ- සො පානං දෙති -පෙ- සො විජ්ඨං දෙති -පෙ- සො යානං දෙති -පෙ- සො මාලං දෙති -පෙ- සො ගඤ්ඤං දෙති -පෙ- සො විලෙපනං දෙති -පෙ- සො සෙය්‍යං දෙති -පෙ- සො ආවසථං දෙති -පෙ- සො පදිපෙය්‍යං දෙති, සො කායස්ස හෙදු පරමමරණං වස්සවලාහකානං දෙව්‍යානං සභව්‍යානං උපපජ්ජති.

1. සීතවලාහකානං - සිඬු.

11. 1. 3-12

අන්තර්ගතයකාදි සිතවලාහක සූත්‍ර

552-561. සැවැත්තුටර :

එකත්පසෙක හුන් ඒ මහණ, භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැල කෙළේ යැ : වහන්ස : යම් හෙයකින් මෙලොවැ එකෙක් කාබුන් මරණින් මතු ශීතවලාහක දෙවියන්ගේ සහභාවයට පැමිණේ නම් එයට හෙතු කීමෙක් ද, ප්‍රත්‍යය කීමෙක් ද යි.

මහණ, මෙලොවැ එකෙක් කයින් සුසිරින් කෙරෙයි, වචසින් සුසිරින් කෙරෙයි, මනසින් සුසිරින් කෙරෙයි. “ ශීතවලාහක දෙවියෝ දීර්ඝායුෂ්කයහ, වර්ණවත්හ, සුඛබ්‍රහ්මණ යි. ඔහු විසින් අසන ලද්දේත් වෙයි. (එහෙයින්) ඔහුට මම් කාබුන් මරණින් මතු ශීතවලාහක දෙවියන්ගේ සහභාවයට පැමිණෙමි නම් මැනැවැ” යි මෙ බද්ධ සිතෙක් වෙයි. හෙ අහර දෙයි. . . . හෙ බොන දෑ දෙයි. . . . හෙ වස්ත්‍ර දෙයි. . . . හෙ වහන් දෙයි. . . . හෙ මල් දෙයි. . . . හෙ ගඳ දෙයි. . . . හෙ චිලවුන් දෙයි. . . . හෙ සෙනසුන් දෙයි. . . . හෙ වෙසෙනතැන් දෙයි. . . . හෙ පහන් උපකරණ දෙයි. හෙ කාබුන් මරණින් මතු ශීතවලාහක දෙවියන්ගේ සහභාවයට පැමිණේ.

මහණ, යම් හෙයකින් මෙලොවැ එකෙක් කාබුන් මරණින් මතු ශීතවලාහක දෙවියන්ගේ සහභාවයට පැමිණේ නම් එයට මේ හෙතු යි. මේ ප්‍රත්‍යය යි.

11. 1. 13-52

අන්තර්ගතයකාදි උණ්භවලාහකාදි සූත්‍ර

562-601. සැවැත්තුටර :

එකත්පස් ව හුන් ඒ මහණ, භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැල කෙළේ යැ : වහන්ස, යම් හෙයකින් මෙහි එකෙක් කාබුන් මරණින් මතු උණ්භවලාහක දෙවියන්ගේ . . . අභිභවලාහක දෙවියන්ගේ . . . වාතවලාහක දෙවියන්ගේ . . . වස්සවලාහක දෙවියන්ගේ . . . සහභාවයට පැමිණේ නම් එයට හෙතු කීමෙක් ද, ප්‍රත්‍යය කීමෙක් ද යි.

මහණ, මෙලොවැ එකෙක් කයින් සුසිරින් කෙරෙයි, වචසින් සුසිරින් කෙරෙයි, මනසින් සුසිරින් කෙරෙයි. ඔහු විසින් “ වස්සවලාහක දෙවියෝ දීර්ඝායුෂ්කයහ, වර්ණවත්හ, සුඛ බ්‍රහ්මණ” යි අසන ලද්දේත් වෙයි. ඔහුට : “මම් කාබුන් මරණින් මතු වස්සවලාහක දෙවියන්ගේ සහභාවයට පැමිණෙමි නම් යෙහෙකැ” යි මෙ බද්ධ සිතෙක් වෙයි. හෙ අහර දෙයි. . . . හෙ බොන දෑ දෙයි. . . . හෙ වස්ත්‍ර දෙයි. . . . හෙ වහන් දෙයි. . . . හෙ මල් දෙයි. . . . හෙ ගඳ දෙයි. . . . හෙ චිලවුන් දෙයි. . . . හෙ සෙනසුන් දෙයි. . . . හෙ වෙසෙනතැන් දෙයි. . . . හෙ පහන් උපකරණ දෙයි. හෙ කාබුන් මරණින් මතු වස්සවලාහක දෙවියන්ගේ සහභාවයට පැමිණේ.

අයං බො භික්ඛු, හෙතු අයං පච්චයො යෙනම්බෙකච්චො කායස්ස හෙද පරම්පරණා වස්සවලාභකානං දෙවානං සභව්‍යතං උපපජ්ජතිති.

11. 1. 53.

සීතවලාභක සුත්තං.

602. සාවන්ධියං :

එකමන්තං නිසින්නො බො සො භික්ඛු භගවන්තං එතදවොච : කො ඤු බො භන්තෙ, හෙතු කො පච්චයො යෙනෙකද සීතං භොතිති.

සනති භික්ඛු, සීතවලාභකා නාම දෙවා. තෙසං යද එවං භොති : ‘යනුනු මයං සකාය රතියා රමෙය්‍යාමාති’. තෙසං තං චෙතො-පණ්ඩිමනිය සීතං භොති. අයං බො භික්ඛු, හෙතු අයං පච්චයො යෙනෙකද සීතං භොතිති.

11. 1. 54.

උණවලාභක සුත්තං.

603. සාවන්ධියං :

එකමන්තං නිසින්නො බො සො භික්ඛු භගවන්තං එතදවොච : කො ඤු බො භන්තෙ, හෙතු කො පච්චයො : යෙනෙකද උණං භොතිති.

සනති භික්ඛු, උණවලාභකා නාම දෙවා. තෙසං එවං භොති : ‘යනුනු මයං සකාය රතියා රමෙය්‍යාමාති.’ තෙසං තං චෙතො-පණ්ඩිමනිය උණං භොති. අයං බො භික්ඛු, හෙතු අයං පච්චයො යෙනෙකද උණං භොතිති.

11. 1. 55.

අබ්භවලාභක සුත්තං.

604. සාවන්ධියං :

එකමන්තං නිසින්නො බො සො භික්ඛු භගවන්තං එතදවොච : කො ඤු බො භන්තෙ, හෙතු කො පච්චයො යෙනෙකද අබ්භං භොතිති.

සනති භික්ඛු, අබ්භවලාභකා නාම දෙවා. තෙසං යද එවං භොති : ‘යනුනු මයං සකාය රතියා රමෙය්‍යාමාති.’ තෙසං තං චෙතො-පණ්ඩිමනිය අබ්භං භොති. අයං බො භික්ඛු, හෙතු අයං පච්චයො යෙනෙකද අබ්භං භොති’ති.

මහණ, යම් හෙයෙකින් මෙලොවැ එකෙක් කාබුන් මරණින් මතු වස්සවලාහක දෙවියන්ගේ සහභාවයට පැමිණේ නම් එයට මේ හෙතු යි, මේ ප්‍රත්‍යය යි.

11. 1. 53

සීතවලාහක සූත්‍රය

602. සැවැත්තුවර :

එකත්පස් ව හුන් ඒ මහණ තෙමේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැල කෙළේ යැ : වහන්ස, යම් හෙයෙකින් (සිහිල් කාලයෙහි හෝ ග්‍රීෂ්ම කාලයෙහි වූ) එක් කලෙක සිහිලෙක් වේ නම් එයට කීමෙක් හෙතු ද කීමෙක් ප්‍රත්‍යය ද යි.

මහණ, සීතවලාහක නම් දෙවියෝ ඇතියහ. ඔවුන්ට යම් කලෙක “අපි සිහිල් කම්පුවෙන් කෙළනමෝ නම් මැනව්”යි මෙබඳු සිතෙක් වේ ද, ඔවුන්ගේ ඒ සිත පිහිටුවීම අනුව සිහිල වෙයි. මහණ, යම් හෙයෙකින් එක් කලෙක සිහිලෙක් වේ නම් එයට මේ හෙතු යි, මේ ප්‍රත්‍යය යි.

11. 1. 54

උණ්භවලාහක සූත්‍රය

603. සැවැත්තුවර :

එකත්පස් ව හුන් ඒ මහණ තෙමේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැල කෙළේ යැ : වහන්ස, “යම් හෙයෙකින් එක් කලෙක (නියමකල්හි වන උණුසුමට වෙනස්) උණුසුමෙක් වේ නම් එයට කීමෙක් හෙතු ද කීමෙක් ප්‍රත්‍යය ද” යි.

මහණ, උණ්භවලාහක නම් දෙවි කෙනෙක් ඇතියහ. ඔවුන්ට යම් කලෙක “අපි සිය කම්පුවෙන් කෙළනමෝ නම් මැනවැ යි මෙබඳු සිතෙක් වේ ද, ඔවුන්ගේ ඒ සිත පිහිටුවීම අනුව උණුසුම වේ. මහණ, යම් හෙයෙකින් එක් කලෙක උණුසුම වේ නම් එයට මේ හෙතු යි, මේ ප්‍රත්‍යය ය” යි.

11. 1. 55

අඛ්භවලාහක සූත්‍රය

604. සැවැත්තුවර :

එකත්පස් ව හුන් ඒ මහණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැල කෙළේ යැ : වහන්ස, “යම් හෙයෙකින් එක් කලෙක (අතියම් වසයෙන්) වලාකුළු වේ නම් එයට කීමෙක් හෙතු ද කීමෙක් ප්‍රත්‍යය ද” යි.

මහණ, අඛ්භවලාහක නම් දෙවි කෙනෙක් ඇතියහ. ඔවුන්ට යම් කලෙක අපි සිය කම් පුවෙන් කෙළනමෝ නම් මැනවැ”යි මෙබඳු සිතෙක් වේ ද, ඔවුන්ගේ ඒ සිත පිහිටුවීම අනුව වලාකුළු වෙයි. මහණ, යම් හෙයෙකින් (අතියම් වසයෙන්) වලාකුළු වේ නම් එයට මේ හෙතු යි, මේ ප්‍රත්‍යය ය” යි.

11. 1. 56.

වාතවලාහක සූත්තං.

605. සාවන්ථියං :

එකමන්තං නිසිනො ඛො සො භික්ඛු භගවන්තං එතදවොච :
 “කො ඤු ඛො භන්තෙ, හෙතු කො පච්චයො යෙනෙකද වාතො
 හොති”ති.

සන්ති භික්ඛු, වාතවලාහකා නාම දෙවා. තෙසං යද ඵලං හොති :
 ‘යනුත මයං සකාය රතියා රමෙයාමා’ති. තෙසං තං චෙතො-
 පණ්ඨිමනාය වාතො හොති. අයං ඛො භික්ඛු, හෙතු අයං පච්චයො
 යෙනෙකද වාතො හොතිති.

11. 1. 57.

වසසවලාහක සූත්තං.

606. සාවන්ථියං :

එකමන්තං නිසිනො ඛො සො භික්ඛු භගවන්තං එතදවොච :
 කො ඤු ඛො භන්තෙ, හෙතු කො පච්චයො යෙනෙකද දෙවො
 වසසතිති.

සන්ති භික්ඛු, වසසවලාහකා නාම දෙවා. තෙසං යද ඵලං හොති,
 ‘යනුත මයං සකාය රතියා රමෙයාමාති.’ තෙසං තං චෙතො-
 පණ්ඨිමනාය දෙවො වසසති. අයං ඛො භික්ඛු, හෙතු අයං පච්චයො,
 යෙනෙකද දෙවො වසසතිති.

වලාහකවග්ගො පඨමො.

(විජ්ජාසරණ සත්තපඤ්ඤාස සුත්තන්තා භවන්ති.)

නිසංසද්දනං :

සුද්ධිකං සුවරිතඤ්ඤා දුතෙහි දස පඤ්ඤාකං,
 සීතං උණ්හඤ්ඤා අබ්භඤ්ඤා වාත වසසවලාහකාති.

වලාහකසංයුත්තං සමන්තං.

11. 1. 56

වාතවලාහක සූත්‍රය

605. සැවැත්තුවර :

එකත්පස් ව හුන් ඒ මහණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැල කෙළේ යැ : වහන්ස, “යම් භෙයෙකින් එක්කලෙක (විකෘති වශයෙන්) දැඩි සුළඟ වේ නම් එයට කීමෙක් හෙතු ද, කීමෙක් ප්‍රත්‍යය දැ”යි.

මහණ, වාතවලාහක නම් දෙව් කෙනෙක් ඇතියහ. ඔවුන්ට යම් කලෙක “අපි සිය කම්සුවෙන් කෙළනමෝ නම් මැනවැ”යි මෙබඳු සිතෙක් වෙයි. ඔවුන්ගේ ඒ සිත පිහිටුවීම අනුව දැඩි සුළං වේ. මහණ යම් භෙයෙකින් එක්කලෙක දැඩි සුළඟ වේ නම් එයට මේ හෙතු යි, මේ ප්‍රත්‍යය යි.

11. 1. 57

වස්සවලාහක සූත්‍රය

606. සැවැත්තුවර :

එකත්පස් ව හුන් ඒ මහණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැල කෙළේ යැ : වහන්ස, “යම් භෙයෙකින් එක්කලෙක (නොකල්හි වන) වැසි වසී නම් එයට හෙතු කීමෙක් ද ප්‍රත්‍යය කීමෙක්”දැයි.

මහණ, වස්සවලාහක නම් දෙව් කෙනෙක් ඇතියක. ඔවුන්ට යම් කලෙක “අපි සිය කම්සුවෙන් කෙළනමෝ නම් මැනවැ”යි මෙබඳු සිතෙක් වෙයි. ඔවුන්ගේ ඒ සිත පිහිටුවීම අනුව නොකල් වැසි වසී. මහණ, යම් භෙයෙකින් එක්කලෙක නොකල් වැසි වසී නම් එයට මේ හෙතු යි, මේ ප්‍රත්‍යය යි.

පළමුවැනි වලාහක වර්ග යි.

(විතර විසින් සූත්‍රාන්තයෝ සත්පතසෙක් වෙති.)

එහි සූත්‍රනාමාවලිය :

සුද්ධික සූත්‍රය ද, සුවරිත සූත්‍රය ද, අන්තදයකාදි දසක පස ද, සිතවලාහක, උණ්භ වලාහක, අඛ්භවලාහක, වාතවලාහක, වස්සවලාහක සූත්‍රයෝ දැයි’ සූත්‍ර සත්පතසෙකි.

වලාහක සංයුක්තය නිමිසේ යි.

12. වච්ඡගොත්තසංයුතතං

වච්ඡගොත්තවග්ගො

12. 1. 1.

රූප අඤ්ඤාණ සුත්තං

607. සාවන්ථියං :

අථ බො වච්ඡගොත්තො පරිබ්බාජකො සෙන භගවා තෙනුපසඛකම්. උපසඛකම්ඤා භගවතා සද්ධිං සම්මොදි. සම්මොදනීයං කථං සාරණීයං විතසාරෙඤා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසින්නො බො වච්ඡගොත්තො පරිබ්බාජකො භගවන්තං එතදවොච :

කො ඤු බො හො ගොතම, හෙතු කො පච්චයො යානිමානි අනෙකවිභිතානි දිට්ඨිගතානි ලොකෙ උපපජ්ජන්ති. සස්සතො ලොකොති වා, අසස්සතො ලොකොති වා, අන්තවා ලොකොති වා, අන්තවා ලොකොති වා, තං ජීවං තං සරිරන්ති වා, අඤ්ඤං ජීවං අඤ්ඤං සරිරන්ති වා, හොති තථාගතො පරමමරණාති වා, න හොති තථාගතො පරමමරණාති වා, හොති ච න ච හොති තථාගතො පරමමරණාති වා නෙව හොති න න හොති තථාගතො පරමමරණාති වාති.

රූපෙ බො වච්ඡ, අඤ්ඤාණං රූපසමුදයෙ අඤ්ඤාණං රූපනිරෝධෙ අඤ්ඤාණං රූපනිරෝධගාමිනියා පටිපදාය අඤ්ඤාණං එවිමානි අනෙකවිභිතානි දිට්ඨිගතානි ලොකෙ උපපජ්ජන්ති. ‘සස්සතො ලොකොති වා, අසස්සතො ලොකොති වා -පෙ- නෙව හොති න න හොති තථාගතො පරමමරණාති වාති. අයං බො වච්ඡ, හෙතු අයං පච්චයො යානිමානි අනෙකවිභිතානි දිට්ඨිගතානි ලොකෙ උපපජ්ජන්ති. ‘සස්සතො ලොකොති වා අසස්සතො ලොකොති වා -පෙ- නෙව හොති න න හොති තථාගතො පරමමරණාති වා’ති

12. 1. 2.

චෙදනා අඤ්ඤාණ සුත්තං

608. සාවන්ථියං :

එකමන්තං නිසින්නො බො වච්ඡගොත්තො පරිබ්බාජකො භගවන්තං එතදවොච : කො ඤු බො හො ගොතම හෙතු කො පච්චයො යානිමානි අනෙකවිභිතානි දිට්ඨිගතානි ලොකෙ උපපජ්ජන්ති, සස්සතො ලොකොති වා, අසස්සතො ලොකොති වා -පෙ- නෙව හොති න න හොති තථාගතො පරමමරණාති වාති.

1. එවමානි - සිමු.

12. වච්ඡගොත්ත සංයුත්තය

වච්ඡගොත්ත වග්ගිය

12. 1. 1.

රූප අඤ්ඤාණ සූත්‍රය

607. සැවැත්නුවර :

එකල්හි වච්ඡගොත්ත පරිව්‍රාජක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළැඹියේ යැ. එළැඹූ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සමඟ සතුටු වියැ. සතුටු විය යුතු සිහි කටයුතු කථාව කොට නිමවා එකත් පස් ව හුන්නේ යැ. එකත්පස් වූ හුන් වච්ඡගොත්ත පිරිවැජි තෙමේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැල කෙළේ යැ :

භවත් ගෞතමයන් වහන්ස, “ලොකය ශාශ්වත ය යි හෝ ලොකය අශාශ්වත ය යි හෝ, ලොකය අන්තවත් ය යි හෝ, ලොකය අනන්තවත් යයි හෝ, ජීවයත් එය යැ ශරීරයත් එය ය යි හෝ, ජීවය අනෙකෙකැ ශරීරය අනෙකෙකැයි හෝ, සත්ත්වයා මරණින් මතු වේ ය යි හෝ, සත්ත්වයා මරණින් මතු නො වේ ය යි හෝ, සත්ත්වයා මරණින් මතු වෙයි නො ද වේ ය යි හෝ, සත්ත්වයා මරණින් මතු නො ම වෙයි නො ම නො වේ ය යි හෝ නන් වැදෑරුම් වූ යම් මේ මිසදිටු කෙනෙක් ලොව උපදිත් නම් (එයට) හෙතු කවැද ප්‍රත්‍යය කවැද”යි.

වච්ඡය, රූපයෙහි නො දැනීමෙන්, රූපසමුදයයෙහි නො දැනීමෙන් රූපනිරෝධයෙහි නොදැනීමෙන්, රූපනිරෝධශාමිනීපටිපදාවෙහි නො දැනීමෙන් “ලොකය ශාශ්වත ය යි හෝ, ලොකය අශාශ්වත ය යි හෝ . . . සත්ත්වයා මරණින් මතු නො ම වෙයි නො ම නො වේ ය යි හෝ “නන් වැදෑරුම් වූ මේ මිසදිටුහු මෙසේ ලොව උපදිත්. වච්ඡ, ලොකය ශාශ්වත ය යි හෝ ලොකය අශාශ්වත ය යි හෝ . . . සත්ත්වයා මරණින් මතු නො ම වෙයි නො ම නො වේ ය යි හෝ නන් වැදෑරුම් වූ යම් මේ මිසදිටුහු ලොව උපදිත් නම් එයට මේ හෙතු යි, මේ ප්‍රත්‍යය යි.

12. 1. 2

වේදනා අඤ්ඤාණ සූත්‍රය

607. සැවැත්නුවර :

එකත්පස් ව හුන් වච්ඡගොත්ත පිරිවැජිතෙමේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැල කෙළේ යැ : “භවත් ගෞතමයන් වහන්ස “ලොකය ශාශ්වත ය යි හෝ ලොකය අශාශ්වත ය යි හෝ . . . සත්ත්වයා මරණින් මතු නො ම වෙයි නො ම නො වේ ය යි හෝ නන් වැදෑරුම් වූ යම් මේ මිසදිටුහු ලොව උපදිත් නම් එයට කීමෙක් හෙතු ද කීමෙක් ප්‍රත්‍යය ද”යි.

වේදනාය ඛො වච්ඡ, අඤ්ඤාණං වේදනාසමුදයෙ අඤ්ඤාණං වේදනා-
නිරෝධෙ අඤ්ඤාණං වේදනානිරෝධගාමිනියං පටිපදාය අඤ්ඤාණං
ඵව්මානි අනෙකවිභිතානි දිට්ඨිගතානි ලොකෙ උපපජ්ජන්ති :
සස්සතො ලොකොති වා, අසස්සතො ලොකොති වා -පෙ- නෙව
භොති න න භොති තථාගතො පරමමරණාති වාති

අයං ඛො වච්ඡ, භෙදා, අයං පට්ඨයො යානිමානි අනෙකවිභිතානි
දිට්ඨිගතානි ලොකෙ උපපජ්ජන්ති : සස්සතො ලොකොති වා
අසස්සතො ලොකොති වා -පෙ- නෙව භොති න න භොති තථාගතො
පරමමරණාති වාති.

12. 1. 3.

සඤ්ඤා අඤ්ඤාණ සුත්තං

609. සාවන්ථියං :

ඵකමන්තං නිසින්නො ඛො චච්ඡගොනෙනා පරිබ්බජ්ජකො
භගවන්තං ඵතදවොච : කො ඤු ඛො භො ගොතම, භෙදා කො
පට්ඨයො යානිමානි අනෙකවිභිතානි දිට්ඨිගතානි ලොකෙ උපපජ්ජන්ති :
සස්සතො ලොකොති වා, අසස්සතො ලොකොති වා -පෙ- නෙව
භොති න න භොති තථාගතො පරමමරණාති වාති.

සඤ්ඤාය ඛො වච්ඡ, අඤ්ඤාණං සඤ්ඤාසමුදයෙ අඤ්ඤාණං
සඤ්ඤානිරෝධෙ අඤ්ඤාණං සඤ්ඤානිරෝධගාමිනියං පටිපදාය අඤ්ඤාණං
ඵව්මානි අනෙකවිභිතානි දිට්ඨිගතානි ලොකෙ උපපජ්ජන්ති :
සස්සතො ලොකොති වා -පෙ- නෙව භොති න න භොති තථාගතො
පරමමරණාති වාති. අයං ඛො වච්ඡ, භෙදා, අයං පට්ඨයො යානිමානි
අනෙකවිභිතානි දිට්ඨිගතානි ලොකෙ උපපජ්ජන්ති : සස්සතො
ලොකොති වා, අසස්සතො ලොකොති වා -පෙ- නෙව භොති න න
භොති තථාගතො පරමමරණාති වාති.

12. 1. 4.

සඛ්ඛාර අඤ්ඤාණ සුත්තං

610. සාවන්ථියං :

ඵකමන්තං නිසින්නො ඛො චච්ඡගොනෙනා පරිබ්බජ්ජකො
භගවන්තං ඵතදවොච : කො ඤු ඛො භො ගොතම භෙදා කො
පට්ඨයො යානිමානි අනෙකවිභිතානි දිට්ඨිගතානි ලොකෙ
උපපජ්ජන්ති : සස්සතො ලොකොති වා අසස්සතො ලොකොති වා
-පෙ- නෙව භොති න න භොති තථාගතො පරමමරණාති වාති.

සඛ්ඛාරෙසු ඛො වච්ඡ, අඤ්ඤාණං සඛ්ඛාරසමුදයෙ අඤ්ඤාණං
සඛ්ඛාරනිරෝධෙ අඤ්ඤාණං සඛ්ඛාරනිරෝධගාමිනියං පටිපදාය අඤ්ඤාණං
ඵව්මානි අනෙකවිභිතානි දිට්ඨිගතානි ලොකෙ උපපජ්ජන්ති :
“සස්සතො ලොකොති වා, අසස්සතො ලොකොති වා -පෙ- නෙව

වච්ඡය, වෙදනාව නො දැනීමෙන් වෙදනාසමුදය නො දැනීමෙන් වෙදනානිරෝධය නො දැනීමෙන් වෙදනානිරෝධගාමිනිපටිපදාව නො දැනීමෙන් ලෝකය ශාශ්වත ය යි හෝ ලෝකය අශාශ්වත ය යි හෝ . . . සත්ත්වයා මරණින් මතු නො ම වෙයි නො ම නො වේ යි හෝ නන් වැදෑරුම් වූ ටෙසේ මේ මිසදිටුහු ලොව උපදිත්. වච්ඡය, “ලෝකය ශාශ්වත ය යි හෝ ලෝකය අශාශ්වත ය යි හෝ . . . සත්ත්වයා මරණින් මතු නො ම වෙයි නො ම නො වෙයි හෝ නන් වැදෑරුම් වූ යම් මේ මිසදිටුහු ලොව උපදිත් නම් එයට මේ හෙතු යැ, මේ ප්‍රත්‍යය යි.

12. 1. 3

සඤ්ඤ අඤ්ඤාණ සූත්‍රය

609. සැවැත්තුවර :

එකත්පස් වැ හුන් වච්ඡගොත්ත පිරිවැජි භාගාවතුන් වහන්සේට තෙල සැල කෙළේ යැ : හවත් ගෞතමයන් වහන්ස “ලෝකය ශාශ්වත ය” යි හෝ “ලෝකය අශාශ්වත ය” යි . . . සත්ත්වයා මරණින් මතු නො ම වෙයි නො ම නො වේ ය යි හෝ නන් වැදෑරුම් වූ යම් මේ මිසදිටුහු ලොව උපදිත් නම් එයට කීමෙක් හෙතු ද කීමෙක් ප්‍රත්‍යය ද” යි.

වච්ඡය, සඤ්ඤාවෙහි නො දැනීමෙන්, සඤ්ඤාසමුදයෙහි නො දැනීමෙන් සඤ්ඤා නිරෝධයෙහි නො දැනීමෙන්, සඤ්ඤානිරෝධගාමිනිපටිපදාවෙහි නො දැනීමෙන් ලෝකය ශාශ්වත ය යි හෝ ලෝකය අශාශ්වත ය යි හෝ . . . සත්ත්වයා මරණින් මතු නො ම වෙයි නො ම නො වේ ය යි හෝ නන් වැදෑරුම් මේ මිසදිටුහු ටෙසේ ලොව උපදිත්.

වච්ඡ, ලෝකය ශාශ්වත ය යි හෝ ලෝකය අශාශ්වත ය යි හෝ . . . සත්ත්වයා මරණින් මතු නො ම වෙයි නො ම නො වේ ය යි හෝ නන් වැදෑරුම් යම් මේ මිසදිටුහු ලොව උපදිත් නම් එයට මේ හෙතු යැ මේ ප්‍රත්‍යය යි.

12. 1. 4

සංඛාර අඤ්ඤාණ සූත්‍රය

610. සැවැත්තුවර :

එකත්පස් ව හුන් වච්ඡගොත්ත පිරිවැජි තෙමේ භාගාවතුන් වහන්සේට තෙල සැල කෙළේ ය. හවත් ගෞතමයන් වහන්ස, “ලෝකය ශාශ්වත ය යි හෝ ලෝකය අශාශ්වත ය යි හෝ . . . සත්ත්වයා මරණින් මතු නො ම වෙයි නො ම නො වේ ය යි හෝ නන් වැදෑරුම් යම් මේ මිසදිටුහු ලොව උපදිත් නම් එයට කීමෙක් හෙතු ද කීමෙක් ප්‍රත්‍යය ද” යි.

වච්ඡය, සංඛාරයන්හි නො දැනීමෙන්, සංඛාරසමුදයෙහි නො දැනීමෙන් සංඛාර නිරෝධයෙහි නො දැනීමෙන්, සංඛාරනිරෝධගාමිනිපටිපදාවෙහි නො දැනීමෙන් ලෝකය ශාශ්වත ය යි හෝ ලෝකය අශාශ්වත ය යි හෝ . . . සත්ත්වයා මරණින් මතු නො ම

හොති න න හොති තථාගතො පරමමරණාති වාති. අයං බො චච්ඡ, හෙතු අයං පච්චයො යාතිමාති අනෙකවිභිතාති දිට්ඨිගතාති ලොකෙ උපපජ්ජනති : සස්සතො ලොකොති වා, අසස්සතො ලොකොති වා -පෙ- නෙව හොති න න හොති තථාගතො පරමමරණාති වාති.

12. 1. 5.

විඤ්ඤාණ අඤ්ඤාණ සුත්තං.

611. සාවන්ථියං :

එකමන්තං නිසින්නො බො චච්ඡගොග්ගො පරිබ්බාජකො භගවන්තං එතදවොච : කො ඤු බො හො ගොතම, හෙතු කො පච්චයො යාතිමාති අනෙකවිභිතාති දිට්ඨිගතාති ලොකෙ උපපජ්ජනති : සස්සතො ලොකොති වා, අසස්සතො ලොකොති වා -පෙ- නෙව හොති න න හොති තථාගතො පරමමරණාති වාති.

විඤ්ඤාණෙ බො චච්ඡ, අඤ්ඤාණා විඤ්ඤාණහමුදයෙ අඤ්ඤාණා විඤ්ඤාණනිරුධෙ අඤ්ඤාණා විඤ්ඤාණනිරුධගාමිනියා පටිපදාය අඤ්ඤාණා එවිමාති අනෙකවිභිතාති දිට්ඨිගතාති ලොකෙ උපපජ්ජනති : සස්සතො ලොකොති වා, අසස්සතො ලොකොති වා -පෙ- නෙව හොති න න හොති තථාගතො පරමමරණාති වාති. අයං බො චච්ඡ, හෙතු අයං පච්චයො යාතිමාති අනෙකවිභිතාති දිට්ඨිගතාති ලොකෙ උපපජ්ජනති : සස්සතො ලොකොති වා, අසස්සතො ලොකොති වා, -පෙ- නෙව හොති න න හොති තථාගතො පරමමරණාති වාති.

12. 1. 6.

රූප අදස්සන සුත්තං.

612. සාවන්ථියං :

එකමන්තං නිසින්නො බො චච්ඡගොග්ගො පරිබ්බාජකො භගවන්තං එතදවොච : කො ඤු බො හො ගොතම, හෙතු කො පච්චයො යාතිමාති අනෙකවිභිතාති දිට්ඨිගතාති ලොකෙ උපපජ්ජනති : සස්සතො ලොකොති වා, අසස්සතො ලොකොති වා -පෙ- නෙව හොති න න හොති තථාගතො පරමමරණාති වාති.

රූපෙ බො චච්ඡ, අදස්සනා -පෙ- නෙව හොති න න හොති තථාගතො පරමමරණාති වා”ති -පෙ-

12. 1. 7.

වෙදනා අදස්සන සුත්තං.

613. සාවන්ථියං :

-පෙ- වෙදනාය බො චච්ඡ, අදස්සනා -පෙ- නෙව හොති න න හොති තථාගතො පරමමරණාති වාති.

වෙයි නො ම නො වේ ය යි හෝ නන්වැදෑරුම් මේ මිසදිවුහු මෙසේ ලොව උපදිත්, වච්ඡ, ලොකය ශාශ්වත ය යි හෝ ලොකය අශාශ්වත ය යි හෝ . . . සත්ත්වයා මරණින් මතු නො ම වෙයි නො ම නො වේ ය යි හෝ නන් වැදෑරුම් යම් මේ මිසදිවුහු ලොව උපදිත් නම් එයට මේ හෙතු ය, මේ ප්‍රත්‍යය යි.

12. 1. 5

විඤ්ඤාණ අඤ්ඤාණ සූත්‍රය

611. සැවැත්තුවර :

එකත්පස් ව හුන් වච්ඡගොත්ත පිරිවැපි තෙමේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය සැල කෙළේ ය :

භගවත් ගෞතමයන් වහන්ස, ලොකය ශාශ්වත ය යි හෝ ලොකය අශාශ්වත ය යි හෝ නන් වැදෑරුම් යම් මේ මිසදිවුහු ලොව උපදිත් නම් එයට කීමෙක් හෙතු ද කීමෙක් ප්‍රත්‍යය ද ” යි.

වච්ඡය, විඤ්ඤාණයෙහි නො දැක්මෙන් විඤ්ඤාණ සමුදයෙහි නො දැක්මෙන්, විඤ්ඤාණනිරෝධයෙහි නො දැක්මෙන්, විඤ්ඤාණනිරෝධශාමීනී පටිපදාවෙහි නො දැක්මෙන් ලොකය ශාශ්වත ය යි හෝ ලොකය අශාශ්වත ය යි හෝ . . . සත්ත්වයා මරණින් මතු නො ම වෙයි, නො ම නො වේ ය යි හෝ නන්වැදෑරුම් මේ මිසදිවුහු මෙසේ ලොව උපදිත්. වච්ඡ, ලොකය ශාශ්වත ය යි හෝ ලොකය අශාශ්වත ය යි හෝ සත්ත්වයා මරණින් මතු නො ම වෙයි, නො ම නො වේ ය යි හෝ නන් වැදෑරුම් යම් මේ මිසදිවුහු ලොව උපදිත් නම් එයට මේ හෙතු යැ, මේ ප්‍රත්‍යය යි.

12. 1. 6

රූප අදස්සන සූත්‍රය

612. සැවැත්තුවර :

එකත්පස් ව හුන් වච්ඡගොත්ත පිරිවැපි තෙමේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැල කෙළේ යැ : භවත් ගෞතමයන් වහන්ස, ලොකය ශාශ්වත ය යි හෝ ලොකය අශාශ්වත ය යි හෝ . . . සත්ත්වයා මරණින් මතු නො ම වෙයි, නොමැ නොවේ ය යි හෝ නන්වැදෑරුම් යම් මේ මිසදිවුහු ලොව උපදිත් නම් එයට හෙතු කවරේ ද, ප්‍රත්‍යය කවරේ ද යි.

වච්ඡය, රූපයෙහි නො දැක්මෙන් . . . සත්ත්වයා මරණින් මතු නො ම වෙයි, නො ම නො වේ යි හෝ . . .

12. 1. 7

වෙදනා අදස්සන සූත්‍රය

613. සැවැත්තුවර :

. . . වච්ඡය, වෙදනාවෙහි නො දැක්මෙන් . . . සත්ත්වයා මරණින් මතු නො ම වෙයි, නො ම නො වේ යි හෝ . . . යි.

12. 1. 8.

සක්‍රාන්ති අද්‍යක්ෂානුසාරි

614. සංක්‍රාන්තිය :

සක්‍රාන්තිය බො වචන, අද්‍යක්ෂානුසාරි -පෙ- නෙවි හොති න න හොති න්‍යායෙනා පරමර්ෂානි වාති -පෙ-.

12. 1. 9.

සක්‍රාන්ති අද්‍යක්ෂානුසාරි

615. සංක්‍රාන්තිය :

සක්‍රාන්තිය බො වචන, අද්‍යක්ෂානුසාරි -පෙ- නෙවි හොති න න හොති න්‍යායෙනා පරමර්ෂානි වාති -පෙ-.

12. 1. 10.

වික්‍රාන්ති අද්‍යක්ෂානුසාරි

616. සංක්‍රාන්තිය :

වික්‍රාන්තිය බො වචන, අද්‍යක්ෂානුසාරි වික්‍රාන්තිය අද්‍යක්ෂානුසාරි රොධෙ අද්‍යක්ෂානුසාරි රොධග්‍රහණයා පරිපදානුසාරි -පෙ- නෙවි හොති (යථා පුරිමග්‍රහණයා පරිපදානුසාරි ග්‍රහණයා වික්‍රාන්තියෙනා.)

12. 1. 11

රූප අනුක්‍රමය සූත්‍රය

617. සංක්‍රාන්තිය :

ඵකමනා නිසිනොති බො වචනෙනා පරිපදානුසාරි හග්‍රහණයා ඵකමනා : කො නු බො හො ග්‍රහණයා පරිපදානුසාරි යානිමානි අනෙකවිධිනානි දිවිසිග්‍රහණයා ලොකෙ උපපන්නානි : “ග්‍රහණයා ලොකොති වා, අනෙකවිධිනා ලොකොති වා -පෙ- නෙවි හොති න න හොති න්‍යායෙනා පරමර්ෂානි වා”ති.

රූපෙ බො වචන, අනුක්‍රමය : -පෙ-.

12. 1. 12

වේදනා අනුක්‍රමය සූත්‍රය

618. සංක්‍රාන්තිය :

වේදනා බො වචන, අනුක්‍රමය : -පෙ- නෙවි හොති න න හොති න්‍යායෙනා පරමර්ෂානි වාති.

12. 1. 8

සඤ්ඤ අදස්සන සූත්‍රය

614. සැවැත්නුවර :

. . . වච්ඡය, සඤ්ඤාවෙහි නො දැක්මෙන් . . . සත්ත්වයා මරණින් මතු නො ම වෙයි, නො ම නො වෙ යි හෝ . . .

12. 1. 9

සංඛාර අදස්සන සූත්‍රය

615. සැවැත්නුවර :

. . . වච්ඡය, සංඛාරයන්හි නො දැක්මෙන් . . . සත්ත්වයා මරණින් මතු නො ම වේ, නො ම නො වෙ යි හෝ . . .

12. 1. 10

විඤ්ඤාණ අදස්සන සූත්‍රය

616. සැවැත්නුවර :

. . . වච්ඡය, විඤ්ඤාණයෙහි නො දැක්මෙන්, විඤ්ඤාණසමුදයෙහි නො දැක්මෙන් විඤ්ඤාණනිරොධයෙහි නො දැක්මෙන්, විඤ්ඤාණනිරොධගාමිනීපටිපදාවෙහි නො දැක්මෙන් . . . සත්ත්වයා මරණින් මතු නො ම වේ, නො ම නො වෙ යි හෝ . . .

(පළමු ගමන මෙන් පස්කඳ ම පස් ගමනින් විතර කටයුතු යි)

12. 1. 11.

රූප අනභිසමය සූත්‍රය

617. සැවැත්නුවර :

එකත්පස් ව හුන් වච්ඡගොත්ත පිරිවැටිනෙමේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය සැල කෙළේ යැ ; භවත් ගෞතමයන් වහන්ස, “ ලොකය ශාශ්වත ය යි හෝ ලොකය අශාශ්වත ය යි හෝ . . . සත්ත්වයා මරණින් මතු නො ම වෙයි නො ම නො වෙ ය යි හෝ නන්වැදැරුම් යම් මේ මිසදිටුහු ලොව උපදිත් නම් එයට හෙතු කීමෙක් ද, ප්‍රත්‍යය කීමෙක් ද යි.

වච්ඡ, රූපයෙහි අනවබොධයෙන් . . . සත්ත්වයා මරණින් මතු නො ම වේ නො ම නො වෙ යි හෝ . . .

12. 1. 12.

වේදනා අනභිසමය සූත්‍රය

618. සැවැත්නුවර :

. . . වච්ඡය, වේදනාවෙහි අනවබොධයෙන් . . . සත්ත්වයා මරණින් මතු නො ම වේ නො ම නො වෙ යි හෝ . . .

12. 1. 13

සක්කු අනභිසමය සුතං

619. සාවන්ධියං :

සක්කුස බො වච්ඡ, අනභිසමයා -පෙ- නෙව හොති න න හොති තථාගතො පරමරණාති වාති.

12. 1. 14

සංඛාර අනභිසමය සුතං

620. සාවන්ධියං :

සංඛාරෙසු බො වච්ඡ, අනභිසමයා -පෙ- නෙව හොති න න හොති තථාගතො පරමරණාති වාති.

12. 1. 15

වික්කුණ අනභිසමය සුතං

621. සාවන්ධියං :

වික්කුණෙ බො වච්ඡ, අනභිසමයා -පෙ- නෙව හොති න න හොති තථාගතො පරමරණාති වාති.

12. 1. 16

රූප අනනුබොධ සුතං

622. සාවන්ධියං :

රූපෙ බො වච්ඡ, අනනුබොධා -පෙ- නෙව හොති න න හොති තථාගතො පරමරණාති වාති.

12 .1. 17

වේදනා අනනුබොධ සුතං

623. සාවන්ධියං :

වේදනාස බො වච්ඡ, අනනුබොධා -පෙ- නෙව හොති න න හොති තථාගතො පරමරණාති වාති.

12. 1. 18

සක්කු අනනුබොධ සුතං

624. සාවන්ධියං :

සක්කුස බො වච්ඡ, අනනුබොධා -පෙ- නෙව හොති න න හොති තථාගතො පරමරණාති වාති.

12. 1. 13.

සඤ්ඤ අනභිසමය සූත්‍රය

619 සැවැත්නුවර :

... වච්ඡය, සඤ්ඤවෙහි අනවබොධයෙන් ... සත්ත්වයා මරණින් මතු නො ම වේ නො ම නො වේ යි හෝ ...

12. 1. 14.

සංඛාර අනභිසමය සූත්‍රය

620. සැවැත්නුවර :

... වච්ඡය, සංඛාරයන්හි අනවබොධයෙන් ... සත්ත්වයා මරණින් මතු නො වේ නො ම නො වේ යි හෝ ...

12. 1. 15.

විඤ්ඤාණ අනභිසමය සූත්‍රය

621. සැවැත්නුවර :

... වච්ඡය, විඤ්ඤාණයෙහි අනවබොධයෙන් ... සත්ත්වයා මරණින් මතු නො ම වේ නො ම නො වේ යි හෝ ...

12. 1. 16.

රූප අනනුබොධ සූත්‍රය

622. සැවැත්නුවර :

... වච්ඡය, රූපයෙහි අනනුබොධයෙන් ... සත්ත්වයා මරණින් මතු නො ම වේ නො ම නො වේ යි හෝ ...

12. 1. 17.

වේදනා අනනුබොධ සූත්‍රය

623. සැවැත්නුවර :

... වච්ඡය, වේදනාවෙහි අනනුබොධයෙන් ... සත්ත්වයා මරණින් මතු නො ම වේ නො ම නො වේ යි හෝ ...

12. 1. 18.

සඤ්ඤ අනනුබොධ සූත්‍රය

624. සැවැත්නුවර :

... වච්ඡය, සඤ්ඤවෙහි අනනුබොධයෙන් ... සත්ත්වයා මරණින් මතු නො ම වේ නො ම නො වේ යි හෝ ...

12. 1. 19

සඞ්ඛාර අනනුබොධ සුත්තං

625. සාවන්ධිසං :

සඞ්ඛාරෙසු බො චච්ඡ, අනනුබොධා -පෙ- නෙව භොති න න භොති තථාගතො පරමමරණාති වාති.

12. 1. 20

විඤ්ඤාණ අනනුබොධ සුත්තං

626. සාවන්ධිසං :

විඤ්ඤාණෙ බො චච්ඡ, අනනුබොධා -පෙ-.

12. 1. 21

රූප අපපට්ඨෙධ සුත්තං

627. සාවන්ධිසං :

රූපෙ බො චච්ඡ, අපපට්ඨෙධා -පෙ-.

12. 1. 22

වේදනා අපපට්ඨෙධ සුත්තං

628. සාවන්ධිසං :

වේදනාය බො චච්ඡ, අපපට්ඨෙධා -පෙ-.

12. 1. 23

සංඤ්ඤා අපපට්ඨෙධ සුත්තං

629. සාවන්ධිසං :

සංඤ්ඤාය බො චච්ඡ, අපපට්ඨෙධා -පෙ-.

12. 1. 24

සඞ්ඛාර අපපට්ඨෙධ සුත්තං

630. සාවන්ධිසං :

සඞ්ඛාරෙසු බො චච්ඡ, අපපට්ඨෙධා -පෙ-.

12. 1. 25

විඤ්ඤාණ අපපට්ඨෙධ සුත්තං

631. සාවන්ධිසං :

විඤ්ඤාණෙ බො චච්ඡ, අපපට්ඨෙධා -පෙ-.

12. 1. 19.

සංඛාර අනනුබොධ සූත්‍රය

625. සැවැත්තුවර :

. . . වච්ඡය, සංඛාරයන්හි අනනුබොධයෙන් . . . සත්ත්වයා මරණින් මතු නො ම වේ නො ම නො වේ යි හෝ . . .

12. 1. 20.

විඤ්ඤාණ අනනුබොධ සූත්‍රය

626. සැවැත්තුවර :

. . . වච්ඡය, විඤ්ඤාණයෙහි අනනුබොධයෙන් . . .

12. 1. 21.

රූප අප්පට්ඨෙධ සූත්‍රය

627. සැවැත්තුවර :

. . . වච්ඡය, රූපයෙහි අප්‍රතිවේධයෙන් . . .

12. 1. 22.

වේදනා අප්පට්ඨෙධ සූත්‍රය

628. සැවැත්තුවර :

. . . වච්ඡය, වේදනාවෙහි අප්‍රතිවේධයෙන් . . .

12. 1. 23.

සංස්ඤා අප්පට්ඨෙධ සූත්‍රය

629. සැවැත්තුවර :

. . . වච්ඡය, සංස්ඤාවෙහි අප්‍රතිවේධයෙන් . . .

12. 1. 24.

සංඛාර අප්පට්ඨෙධ සූත්‍රය

630. සැවැත්තුවර :

. . . වච්ඡය සංස්කාරයන්හි අප්‍රතිවේධයෙන් . . .

12. 1. 25.

විඤ්ඤාණ අප්පට්ඨෙධ සූත්‍රය

631. සැවැත්තුවර :

. . . වච්ඡය, විඤ්ඤාණයෙහි අප්‍රතිවේධයෙන් . . .

12. 1. 26-29

රූපාදි අසලකකිණ සුත්තානි

632 - 635. සාවන්ථිසං :

රූපෙ ඛො චච්ඡ, අසලකකිණා -පෙ-.

12. 1. 30

විඤ්ඤාණ අසලකකිණ සුත්තං

636. සාවන්ථිසං :

-පෙ- විඤ්ඤාණෙ ඛො චච්ඡ, අසලකකිණා -පෙ-.

12. 1. 31-34

රූපාදි අනුපලකකිණ සුත්තානි

637 - 640. සාවන්ථිසං :

-පෙ- රූපෙ ඛො චච්ඡ, අනුපලකකිණා -පෙ-.

12. 1. 35

විඤ්ඤාණ අනුපලකකිණ සුත්තං

641. සාවන්ථිසං :

-පෙ- විඤ්ඤාණෙ ඛො චච්ඡ, අනුපලකකිණා -පෙ-.

12. 1. 36-40

රූපාදි අපච්චුපලකකිණ සුත්තානි

642 - 646. සාවන්ථිසං :

-පෙ- රූපෙ ඛො චච්ඡ, අපච්චුපලකකිණා -පෙ-.

12. 1. 41-45

රූපාදි අසමපෙකකිණ සුත්තානි

647 - 651. සාවන්ථිසං :

-පෙ- රූපෙ ඛො චච්ඡ, අසමපෙකකිණා -පෙ-.

12. 1. 46-50

රූපාදි අපච්චුපෙකකිණ සුත්තානි

652 - 656. සාවන්ථිසං :

-පෙ- රූපෙ ඛො චච්ඡ, අපච්චුපෙකකිණා -පෙ-.

12. 1. 26—29.

රූපාදි අසල්ලක්ඛණ සූත්‍ර

632-635. සැවැත්තුවර :

... වච්ඡය, රූපයෙහි නො සැලකීමෙන් ...

12. 1. 30.

විඤ්ඤාණ අසල්ලක්ඛණ සූත්‍රය

636. සැවැත්තුවර :

... වච්ඡය, විඤ්ඤාණයෙහි නො සැලකීමෙන් ...

12. 1. 31—34.

රූපාදි අනුපලක්ඛණ සූත්‍ර

637-640 සැවැත්තුවර :

... වච්ඡය, රූපයෙහි පුනපුනා සලකා නො බැලීමෙන් ...

12. 1. 35.

විඤ්ඤාණ අනුපලක්ඛණ සූත්‍රය

641. සැවැත්තුවර :

... වච්ඡය, විඤ්ඤාණයෙහි පුනපුනා සලකා නො බැලීමෙන් ...

12. 1. 36—40.

රූපාදි අපච්චුපලක්ඛණ සූත්‍ර

642-646. සැවැත්තුවර :

... වච්ඡය, රූපයෙහි පුනපුනා ලකුණු නො බැලීමෙන් ...

12. 1. 41—45.

රූපාදි අසමපෙක්ඛණ සූත්‍ර

647-651. සැවැත්තුවර :

... වච්ඡය, රූපයෙහි පුනපුනා මැනවින් නො බැලීමෙන් ...

12. 1. 46—50.

රූපාදි අපච්චුපෙක්ඛණ සූත්‍ර

652-656. සැවැත්තුවර :

... වච්ඡය, රූපයෙහි පුන පුනා නො බැලීමෙන් ...

12. 1. 51

රූප අපච්ඡිකාකම්ම සූතකං

657. සාවකස්ස :

-පෙ- රූපෙ ඛො චච්ඡ, අපච්ඡිකාකම්මො, රූපසමුදයෙ අපච්ඡිකාකම්මො, රූපනිරෝධෙ අපච්ඡිකාකම්මො, රූපනිරෝධගාමිනියා පටිපදාය අපච්ඡිකාකම්මො යානිමානි -පෙ-.

12. 1. 52

වේදනා අපච්ඡිකාකම්ම සූතකං

658. සාවකස්ස :

එකමන්තං නිසිකන්තො ඛො චච්ඡග්ගොතොතො පරිබ්බාජකො භගවන්තං එතදවොච : “කො ඤා ඛො භො ගොතම, හෙතු කො පච්චයො යානිමානි අනෙකවිභිතානි දිට්ඨිගතානි ලොකෙ උපපජ්ජානති : ‘සස්සතො ලොකොති වා, අසස්සතො ලොකොති වා -පෙ- නෙව භොති න න භොති තථාගතො පරමමරණාති වාති.

වේදනාය ඛො චච්ඡ, අපච්ඡිකාකම්මො -පෙ-.

12. 1. 53

සංකෘත අපච්ඡිකාකම්ම සූතකං

659. සාවකස්ස :

-පෙ- සංකෘතය ඛො චච්ඡ, අපච්ඡිකාකම්මො -පෙ-.

12. 1. 54

සංඛාර අපච්ඡිකාකම්ම සූතකං

660. සාවකස්ස :

-පෙ- සංඛාරෙරසු ඛො චච්ඡ, අපච්ඡිකාකම්මො -පෙ-.

12. 1. 55

විඤ්ඤාණ අපච්ඡිකාකම්ම සූතකං

661. සාවකස්ස :

-පෙ- විඤ්ඤාණෙ ඛො චච්ඡ, අපච්ඡිකාකම්මො, විඤ්ඤාණසමුදයෙ අපච්ඡිකාකම්මො, විඤ්ඤාණනිරෝධෙ අපච්ඡිකාකම්මො, විඤ්ඤාණ-නිරෝධගාමිනියා පටිපදාය අපච්ඡිකාකම්මො එවිමානි අනෙකවිභිතානි දිට්ඨිගතානි ලොකෙ උපපජ්ජානති : සස්සතො ලොකොති වා, අසස්සතො ලොකොති වා, -පෙ- නෙව භොති න න භොති තථාගතො පරමමරණාති වාති.

12. 1. 51.

රූප අපච්චක්ඛකම්ම සූත්‍රය

657. සැවැත්නුවර :

. . . වච්ඡය, රූපයෙහි නො පසක් කිරීමෙන්, රූපසමුදයයෙහි නො පසක් කිරීමෙන්, රූපනිරෝධයෙහි නො පසක් කිරීමෙන්, රූපනිරෝධශාමිනීපටිපදාවෙහි නො පසක් කිරීමෙන් යම් මේ . . .

12. 1. 52.

වේදනා අපච්චක්ඛකම්ම සූත්‍රය

658. සැවැත්නුවර :

එකත්පස් ව හුන් වච්ඡගොත්ත පිරිවැජ් තෙමේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැල කෙළේ යැ : භවත් ගෞතමයන් වහන්ස, “ලොකය ශාස්වත ය යි භෝ ලොකය අශාස්වත ය යි භෝ . . . සත්ත්වයා මරණින් මතු නො ම වෙයි නො ම නො වේ ය යි භෝ තත්වැදෑරුම් යම් මේ මිසදිටුහු ලොව උපදිත් නම් එයට කීමෙක් හෙතු ද කීමෙක් ප්‍රත්‍යය ද”යි.

වච්ඡය, වේදනාවෙහි නො පසක් කිරීමෙන් . . .

12. 1. 53.

සංඤ්ඤා අපච්චක්ඛකම්ම සූත්‍රය

659. සැවැත්නුවර :

. . . වච්ඡය, සංඤාවෙහි නො පසක් කිරීමෙන් . . .

12. 1. 54.

සංඛාර අපච්චක්ඛකම්ම සූත්‍රය

660. සැවැත්නුවර :

. . . වච්ඡය, සංස්කාරයන්හි නො පසක් කිරීමෙන් . . .

12. 1 55.

විඤ්ඤාණ අපච්චක්ඛකම්ම සූත්‍රය

661. සැවැත්නුවර :

වච්ඡය, විඤනයෙහි නො පසක් කිරීමෙන්, විඤ්ඤාසමුදයෙහි නො පසක් කිරීමෙන්, විඤ්ඤානිරෝධයෙහි නො පසක් කිරීමෙන්, විඤ්ඤානිරෝධශාමිනීප්‍රතිපදාවෙහි නො පසක් කිරීමෙන් ලොකය ශාස්වත ය යි භෝ ලොකය අශාස්වත ය යි භෝ . . . සත්ත්වයා මරණින් මතු නො ම වෙයි නො ම නො වේ ය යි භෝ තත්වැදෑරුම් මේ මිසදිටුහු මෙසේ ලොව උපදිත්.

අයං ඛො චච්ඡ, හෙතු, අයං පච්චයො යානිමානි අනෙකවිතිතානි දිට්ඨිගතානි ලොකො උපපජ්ජන්ති : සස්සතො ලොකොති වා, අසස්සතො ලොකොති වා, අනතවා ලොකොති වා, අනතතවා ලොකොති වා, තං ජිවං තං සරීරන්ති වා, අඤ්ඤං ජිවං අඤ්ඤං සරීරන්ති වා භොති තථාගතො පරමමරණාති වා, න භොති තථාගතො පරමමරණාති වා භොති ච න ච භොති තථාගතො පරමමරණාති වා, නෙව භොති න න භොති තථාගතො පරමමරණාති වාති.

චච්ඡගොනනවග්ගො පඨමො.

(එකපිණ්ඩකෙන පඤ්චපඤ්ඤායං සුභගන්තා භවන්ති.)

නිසංසුද්දන්තං :

අඤ්ඤාණං අදස්සනා චෙව අනභිසම්මා අනුනුබ්බොධා අප්පට්ඨෙධා අසල්ලකඛණං අනුපල්ලකඛණං අපච්චුපල්ලකඛණං අසම්පෙකකතා අපච්චුපෙකකතා අපච්චකකම්මාති.

චච්ඡගොනනසංස්කෘතනං සම්මතං.

වච්ඡය, ලොකය ආශ්වාත ය යි හෝ ලොකය අශ්වාත ය යි හෝ ලොකය අන්තවත් ය යි හෝ ලොකය අන්තවත් ය යි හෝ ජීවයත් එය ය ඉරියත් එය ය යි හෝ ජීවය අනෙකෙක ඉරිය අනෙකෙකැ යි හෝ සත්ත්වයා මරණින් මතු වෙයි යි හෝ සත්ත්වයා මරණින් මතු නොවේ ය යි හෝ සත්ත්වයා මරණින් මතු වෙයි නොද වෙයි යි හෝ සත්ත්වයා මරණින් මතු නො ව වෙයි නො ම නො වේ ය යි හෝ නන් වැදෑරුම් යම් මේ මිසදිටුහු ලොව උපදිත් නම් එයට මේ හෙතු යි, මේ ප්‍රත්‍යය යි.

පළමුවැනි වච්ඡගොත්ත වර්ග යි.

(එකට පිටු කිරීමෙන් පස්පනස් සූත්‍ර කෙනෙක් වෙත්.)

එහි උද්දනය :

අඤ්ඤාණයෙන් ද, අදස්සනයෙන් ද, අනභිසමයෙන් ද, අනනුබොධයෙන් ද, අප්පච්චේදයෙන් ද, අසල්ලක්ඛණයෙන් ද, අනුපලක්ඛණයෙන් ද, අපච්චුපලක්ඛණයෙන් ද, අසමපෙක්ඛණයෙන් ද, අපච්චුපෙක්ඛණයෙන්ද, අපච්චක්ඛකම්මයෙන් ද යි එක් එක් පඤ්චකය බැගින් පඤ්චක එකොළොසෙකි. සූත්‍ර මුළුල්ල පස්පනසෙකි.

වච්ඡගොත්ත සංයුත්තය නිමිසේ යි.

13. ක්‍රියානසංයුතතං

ක්‍රියානවග්ගො

13. 1. 1

සමාපතතිකුසල සුතතං

662. සාවන්ධියං :

-පෙ- චන්ද්‍රායුධෙ භික්ඛවෙ, ක්‍රියාසි තතමෙ චන්ද්‍රායුධෙ :

ඉධ භික්ඛවෙ, එකච්චො ක්‍රියාසි සමාධියම්. සමාධිකුසලො හොති න සමාධියම්. සමාපතතිකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො ක්‍රියාසි සමාධියම්. සමාපතතිකුසලො හොති න සමාධියම්. සමාධිකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො ක්‍රියාසි නෙව සමාධියම්. සමාධිකුසලො හොති න සමාධියම්. සමාපතතිකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො ක්‍රියාසි සමාධියම්. සමාධිකුසලො ච හොති සමාධියම්. සමාපතතිකුසලො ච.

නත්‍ර භික්ඛවෙ, යොයං ක්‍රියාසි සමාධියම්. සමාධිකුසලො ච සමාධියම්. සමාපතතිකුසලො ච, අයං ඉමෙසං චතුත්තං ක්‍රියාසිනං අග්ගො ච සෙට්ඨො ච මොකෙකො ච උත්තමො ච පච්චෙ ච.

සෙය්‍යපාපි භික්ඛවෙ, ගවො ඛිරං, ඛිරථො දබ්බං, දබ්බථො නොනිතං, නොනිතථො සප්පි, සප්පිථො සප්පිමඤ්ඤො නත්‍ර අග්ගමකොයති, එවමෙව බො භික්ඛවෙ, යොයං ක්‍රියාසි සමාධියම්. සමාධිකුසලො ච සමාධියම්. සමාපතතිකුසලො ච, අයං ඉමෙසං චතුත්තං ක්‍රියාසිනං අග්ගො ච සෙට්ඨො ච මොකෙකො ච උත්තමො ච පච්චෙ චාති.

13. 1. 1

ධීති කුසල සුතතං

663. සාවන්ධියං :

චන්ද්‍රායුධෙ භික්ඛවෙ, ක්‍රියාසි තතමෙ චන්ද්‍රායුධෙ :

ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො ක්‍රියාසි සමාධියම්. සමාධිකුසලො හොති. න සමාධියම්. ධීතිකුසලො, ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො ක්‍රියාසි සමාධියම්. ධීතිකුසලො හොති. න සමාධියම්. සමාධිකුසලො, ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො ක්‍රියාසි නෙව සමාධියම්. සමාධිකුසලො හොති. න සමාධියම්. ධීතිකුසලො, ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො ක්‍රියාසි සමාධියම්. සමාධිකුසලො ච හොති. සමාධියම්. ධීතිකුසලො ච.

13. කඩාන සංයුතතය

කඩාන වර්ගය

13. 1. 1.

සමාපත්ති කුසල සූත්‍රය

662. සැවැත්නුවර :

මහණෙනි, මේ ධ්‍යානලාභී පුද්ගලයෝ සතර දෙනෙකි. කවර සතර දෙනෙකු යත් :

මහණෙනි, මෙලොවැ කිසියම් ධ්‍යායි පුද්ගලයෙක් (ධ්‍යානාභිග්‍ර ව්‍යවස්ථාන විසින්) සමාධිකුසල වෙයි, සමාධියෙහි (ධ්‍යානයට සමවැදිම් විසින්) සමාපත්තිකුසල නො වේ.

මහණෙනි, මෙලොවැ කිසියම් ධ්‍යායි පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි සමාපත්තිකුසල වෙයි, සමාධියෙහි සමාධි කුසල නො වේ.

මහණෙනි, මෙලොවැ කිසියම් ධ්‍යායි පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි නො ද සමාධිකුසල වෙයි, සමාධියෙහි නො ද සමාපත්තිකුසල වේ.

මහණෙනි, මෙලොවැ කිසියම් ධ්‍යායි පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි සමාධිකුසල ද වෙයි, සමාධියෙහි සමාපත්තිකුසල ද වේ.

මහණෙනි, ඔවුන් කෙරෙහි යම් මේ ධ්‍යායි පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි සමාධිකුසලත් වේ ද, සමාධියෙහි සමාපත්ති කුසලත් වේ ද, මේ පුද්ගල මේ සිවුවැදෑරුම් ධ්‍යායි පුද්ගලයන් අතුරෙන් අග්‍ර ද වෙයි, ශ්‍රේෂ්ඨ ද වෙයි, ප්‍රමුඛ ද වෙයි, උත්තම ද වෙයි, ප්‍රචර ද වේ.

මහණෙනි, යම්සේ දෙනට වඩා කිරි, කිරට වඩා දිනි, දිනියට වඩා වෙබරු, වෙබරුවට වඩා ගිතෙල්, ගිතෙලට වඩා ගිතෙල් මණ්ඩප එහි ලා අග්‍රයයි කියනු ලැබේද, මහණෙනි එසෙයින් ම යම් මේ ධ්‍යායි පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි සමාධිකුසලත් වේ ද, සමාධියෙහි සමාපත්තිකුසලත් වේ ද, මේ පුද්ගල මේ සිවුවැදෑරුම් ධ්‍යායි පුද්ගලයන් අතුරෙන් අග්‍ර ද වෙයි. ශ්‍රේෂ්ඨ ද වෙයි, ප්‍රමුඛ ද වෙයි, උත්තම ද වෙයි, ප්‍රචර ද වේ යි.

13. 1. 2.

ධීති කුසල සූත්‍රය

663. සැවැත්නුවර :

මහණෙනි, මේ ධ්‍යායිහු සතර දෙනෙකි. කවර සතර දෙනෙකු යත් :

මහණෙනි, මෙලොවැ එක් ධ්‍යායි පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි සමාධිකුසල වෙයි, සමාධියෙහි ධීතිකුසල (සමාධිය කලක් පවත්වා ගැන්මට දක්ෂ) නො වෙයි. මහණෙනි, මෙලොවැ එක් ධ්‍යායි පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි ධීතිකුසල වෙයි, සමාධියෙහි සමාධිකුසල නො වෙයි. මහණෙනි, මෙලොවැ එක් ධ්‍යායි පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි සමාධිකුසල නො ම වෙයි. සමාධියෙහි ධීතිකුසල නො ද වෙයි. මහණෙනි, මෙලොවැ එක් ධ්‍යායි පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි සමාධිකුසල ද වෙයි, සමාධියෙහි ධීති කුසල ද වේ.

නුත්‍ර භික්ඛවෙ, යවායං ක්‍රියාසී සමාධිස්මිං සමාධිකුසලො ච භොති,
සමාධිස්මිං සිත්තිකුසලො ච, අයං ඉමෙසං චතුක්කං ක්‍රියාසීනං අග්ගො ච,
සෙවෙය්‍යා ච මොක්ඛො ච උත්තමො ච පචරෙ ච.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ ගවා ඛිරං ඛිරමනා දබ්‍රි, දබ්‍රිමනා නොනිනං,
නොනිනමනා සප්පි, සප්පිමනා සප්පිමඤ්ඤා නුත්‍ර අග්ගමකතායති.
ඵචමෙව ඛො භික්ඛවෙ, යවායං ක්‍රියාසී සමාධිස්මිං සමාධිකුසලො ච
-පෙ පචරෙ වාති.

13. 1. 3

වුට්ඨාන කුසල සුත්තං

664. සාවන්තියං :

චන්තාරෙමෙ භික්ඛවෙ, ක්‍රියාසී. කතමෙ චන්තාරෙ :

ඉධ භික්ඛවෙ, ඵකචෙවා ක්‍රියාසී සමාධිස්මිං සමාධිකුසලො භොති
න සමාධිස්මිං වුට්ඨානකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, ඵකචෙවා ක්‍රියාසී සමාධිස්මිං වුට්ඨානකුසලො
භොති න සමාධිස්මිං සමාධිකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, ඵකචෙවා ක්‍රියාසී නෙව සමාධිස්මිං සමාධි-
කුසලො භොති න සමාධිස්මිං වුට්ඨානකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, ඵකචෙවා ක්‍රියාසී සමාධිස්මිං සමාධිකුසලො ච
භොති සමාධිස්මිං වුට්ඨානකුසලො ච.

නුත්‍ර භික්ඛවෙ, යවායං ක්‍රියාසී සමාධිස්මිං සමාධිකුසලො ච භොති
සමාධිස්මිං වුට්ඨානකුසලො ච. අයං ඉමෙසං චතුක්කං ක්‍රියාසීනං
අග්ගො ච සෙවෙය්‍යා ච මොක්ඛො ච උත්තමො ච පචරෙ ච.
සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, ගවා ඛිරං -පෙ- පචරෙ වාති.

13. 1. 4

කල්ලිත කුසල සුත්තං

665. සාවන්තියං :

චන්තාරෙමෙ භික්ඛවෙ, ක්‍රියාසී. කතමෙ චන්තාරෙ :

ඉධ භික්ඛවෙ, ඵකචෙවා ක්‍රියාසී සමාධිස්මිං සමාධිකුසලො භොති,
න සමාධිස්මිං කල්ලිතකුසලො.¹

ඉධ පන භික්ඛවෙ. ඵකචෙවා ක්‍රියාසී සමාධිස්මිං කල්ලිතකුසලො
භොති, න සමාධිස්මිං සමාධිකුසලො.

1. කල්ලකුසලො ; PTS සි 2. කල්ලන - සි 1.

මහණෙනි එහි යම් මේ ධ්‍යායි පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි සමාධිකුසලත් වේ ද, සමාධියෙහි ධීනිකුසලත් වේ ද, මේ පුද්ගල මේ සිවුවැදෑරුම් ධ්‍යායින් අතර අග්‍ර ද වෙයි, ශ්‍රේෂ්ඨ ද වෙයි, ප්‍රමුඛ ද වෙයි. උත්තම ද වෙයි, ප්‍රචර ද වේ.

මහණෙනි යම්සේ දෙනට වඩා කිරි ද, කිරට වඩා දිහි, දිහියට වඩා වෙඛරු, වෙඛරුවට වඩා ගිනෙල්, ගිනෙලට වඩා ගිනෙල්මණ්ඩය එහි ලා අග්‍ර වෙයි. මහණෙනි එසෙයින් ම යම් ඒ ධ්‍යායි පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි සමාධිකුසල වේ ද . . . ප්‍රචර ද වේ යි.

13. 1. 3.

චූටියාන කුසල සූත්‍රය

664. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, මේ ධ්‍යායිහු සතර දෙනෙකි. කචර සතර දෙනෙකු යත් :

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යායි පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි සමාධිය පිළිබඳ (ධ්‍යානාභිග වෙන් කිරීමෙහි) දක්ෂ වෙයි, සමාධියෙහි සමාධියෙන් නැගී සිටීමෙහි දක්ෂ නො වේ.

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යායි පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි සමාධියෙන් නැගී සිටීමෙහි දක්ෂ වෙයි, සමාධියෙහි සමාධිය පිළිබඳ (ධ්‍යානාභිග වෙන් කිරීමෙහි) දක්ෂ නො වේ.

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යායි පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි සමාධි පිළිබඳවත් (ධ්‍යානාභිග වෙන් කිරීමෙහිත්) නො ම දක්ෂ වෙයි, සමාධියෙහි සමාධියෙන් නැගී සිටීමෙහිත් නො ම දක්ෂ වේ.

මහණෙනි මෙහි ඇතැම් ධ්‍යායි පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි (ධ්‍යානාභිග වෙන් කිරීමෙහි) දක්ෂ වූයේත් සමාධියෙහි සමාධියෙන් නැගී සිටීමෙහි දක්ෂ වූයේත් වේ.

මහණෙනි, එහි යම් මේ ධ්‍යායි පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි සමාධි පිළිබඳ ව (ධ්‍යානාභිග වෙන් කිරීමෙහි) දක්ෂ වූයේත්, සමාධියෙහි සමාධියෙන් නැගී සිටීමෙහි දක්ෂ වූයේත් වේ නම් මේ තෙවේ මේ සිවු ධ්‍යාන කරන පුද්ගලයන්ගෙන් අග්‍ර ද ශ්‍රේෂ්ඨ ද ප්‍රමුඛ ද උතුම් ද උසස් ද වේ. මහණෙනි, යම්සේ දෙනට වඩා කිරි . . . උසස් ද වේ යි.

13. 1. 4.

කල්ලිත කුසල සූත්‍රය

665. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි මේ ධ්‍යායිහු සිවුදෙනෙකි. කචර සිවුදෙනෙක් ද යත් :

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යායි පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි සමාධි පිළිබඳ (ධ්‍යානාභිග වෙන් කිරීමෙහි) දක්ෂ වෙයි, සමාධියෙහි ලා සමාධියට යොග්‍ය කරන්නට දක්ෂ නො වේ.

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යායි පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි සමාධියට යොග්‍ය කරන්නට දක්ෂ වෙයි, සමාධියෙහි සමාධිය පිළිබඳ (ධ්‍යානාභිග වෙන් කිරීමෙහි) දක්ෂ නො වේ.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චා ක්කාසී නෙව සමාධිස්මිං සමාධිකුසලො හොති, න සමාධිස්මිං කල්ලිතකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චා ක්කාසී සමාධිස්මිං සමාධිකුසලො ච හොති, සමාධිස්මිං කල්ලිතකුසලො ච.

නත්‍ර භික්ඛවෙ; යවායං ක්කාසී සමාධිස්මිං සමාධිකුසලො ච හොති, සමාධිස්මිං කල්ලිතකුසලො ච අයං ඉමෙසං චතුන්නා ක්කාසීනං අග්ගො ච සෙට්ඨො ච මොකෙකා ච උත්තමො ච පචරො ච. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, ගවා බීරං, බීරමහා දඬි, දඬිස්මා නොනිනං, නොනිතමහා සප්පි, සප්පිමහා සප්පිමණ්ණො නත්‍ර අග්ගමකකියති -පෙ- පචරෙ වාති.

13. 1. 5

ආරම්මණ කුසල සුත්තං

666. සාවජ්ඣයං :

චත්තාරොමෙ භික්ඛවෙ, ක්කාසී කතමෙ චත්තාරො :

ඉධ භික්ඛවෙ, එකච්චා ක්කාසී සමාධිස්මිං සමාධිකුසලො හොති, න සමාධිස්මිං ආරම්මණකුසලො, ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චා ක්කාසී සමාධිස්මිං ආරම්මණකුසලො හොති, න සමාධිස්මිං සමාධිකුසලො, ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චා ක්කාසී නෙව සමාධිස්මිං සමාධිකුසලො හොති න සමාධිස්මිං ආරම්මණකුසලො. ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චා ක්කාසී සමාධිස්මිං සමාධිකුසලො ච හොති, සමාධිස්මිං ආරම්මණකුසලො ච.

නත්‍ර භික්ඛවෙ, යවායං ක්කාසී සමාධිස්මිං සමාධිකුසලො ච සමාධිස්මිං ආරම්මණකුසලො ච, අයං ඉමෙසං චතුන්නා ක්කාසීනං අග්ගො ච සෙට්ඨො ච මොකෙකා ච උත්තමො ච පචරො ච.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, ගවා බීරං, බීරමහා දඬි, දඬිමහා -පෙ- පචරෙ වාති.

13. 1. 6

ගොචර කුසල සුත්තං

667. සාවජ්ඣයං :

චත්තාරොමෙ භික්ඛවෙ, ක්කාසී කතමෙ චත්තාරො :

ඉධ භික්ඛවෙ, එකච්චා ක්කාසී සමාධිස්මිං සමාධිකුසලො හොති, න සමාධිස්මිං ගොචරකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චා ක්කාසී සමාධිස්මිං ගොචරකුසලො හොති, න සමාධිස්මිං සමාධිකුසලො.

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යායී පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි සමාධි පිළිබඳ ව (ධ්‍යානාභිග චෙන් කිරීමෙහි)ත් නො ම දක්ෂ වෙයි, සමාධියෙහි සමාධියට යොග්‍ය කිරීමෙහිත් නො ම දක්ෂ වේ.

මහණෙනි මෙහි ඇතැම් ධ්‍යායී පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි සමාධිය පිළිබඳ ව (ධ්‍යානාභිග චෙන් කිරීමෙහි) දක්ෂ වූයේත්, සමාධියෙහි සමාධියට යොග්‍ය කිරීමෙහි දක්ෂ වූයේත් වේ.

මහණෙනි, එහි යම් මේ ධ්‍යායී පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි සමාධි පිළිබඳ ව (ධ්‍යානාභිග චෙන් කිරීමෙහි) දක්ෂ වූයේත්, සමාධියෙහි සමාධියට යොග්‍ය කිරීමෙහි දක්ෂ වූයේත් වේ නම් මේ තෙමේ මේ සතර ධ්‍යායී පුද්ගලයන් ගෙන් අග්‍ර ද ශ්‍රේෂ්ඨ ද ප්‍රධාන ද උතුම් ද උසස් ද වේ.

මහණෙනි, යම්සේ දෙනට වඩා කිරි, කිරට වඩා දී, දියට වඩා වෙඩරු, වෙඩරුවට වඩා ගිනෙල්, ගිනෙලට වඩා ගිනෙල්මඩත් එහි ලා අග්‍ර ය යි කියනු ලැබේ ද, . . . උසස් ද වේ යි.

13. 1. 5.

ආරම්භක කුසල සූත්‍රය

666. සැවැත්නුවර :

මහණෙනි, මේ ධ්‍යායීහු සිවුදෙනෙකි. කවර සිවු දෙනෙක් ද යත් :

මහණෙනි මෙහි ඇතැම් ධ්‍යායී පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි සමාධි පිළිබඳ (ධ්‍යානාභිග චෙන් කිරීමෙහි) දක්ෂ වෙයි, සමාධියෙහි කියුණු අරමුණු කෙරෙහි දක්ෂ නො වේ.

මහණෙනි මෙහි ඇතැම් ධ්‍යායී පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි කියුණු අරමුණු කෙරෙහි දක්ෂ වෙයි, සමාධියෙහි සමාධි පිළිබඳ (ධ්‍යානාභිග චෙන් කිරීමෙහි) දක්ෂ නො වේ.

මහණෙනි මෙහි ඇතැම් ධ්‍යායී පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි සමාධි පිළිබඳවත් (ධ්‍යානාභිග චෙන් කිරීමෙහිත්) නො ම දක්ෂ වෙයි. සමාධියෙහි කියුණු අරමුණු කෙරෙහිත් නො ම දක්ෂ වේ.

මහණෙනි මෙහි ඇතැම් ධ්‍යායී පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි සමාධි පිළිබඳ ව (ධ්‍යානාභිග චෙන් කිරීමෙහි) දක්ෂ වූයේත්, සමාධියෙහි කියුණු අරමුණු කෙරෙහි දක්ෂ වූයේත් වේ.

මහණෙනි, එහි යම් මේ ධ්‍යායී පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි සමාධි පිළිබඳ ව (ධ්‍යානාභිග චෙන් කිරීමෙහි) දක්ෂ වූයේත් සමාධියෙහි කියුණු අරමුණු කෙරෙහි දක්ෂ වූයේත් වේ නම් මේ තෙමේ මේ සිවු වැදෑරුම් ධ්‍යායී පුද්ගලයන් අතුරෙන් අග්‍ර ද ශ්‍රේෂ්ඨ ද ප්‍රධාන ද උතුම් ද උසස් ද වේ.

මහණෙනි, යම්සේ දෙනට වඩා කිරි, කිරට වඩා දී, දියට වඩා . . . උසස් ද වේ යි.

13. 1. 6.

ගොවර කුසල සූත්‍රය

667. සැවැත්නුවර :

මහණෙනි, මේ ධ්‍යායීහු සිවුදෙනෙකි. කවර සිවුදෙනෙක් ද යත් :

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යායී පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි සමාධි පිළිබඳ (ධ්‍යානාංග චෙන් කිරීමෙහි සමත්) දක්ෂ වෙයි, සමාධියෙහි ගොවර දක්ෂ නො වේ, (කමටහන් අරමුණෙහි හා පිණ්ඩපාන ගොවරයෙහි දක්ෂ නො වේ.)

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යායී පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි ගොවර පිළිබඳ (කමටහන් ගොවරයෙහි හා පිණ්ඩපාන ගොවරයෙහි) දක්ෂ වෙයි, සමාධියෙහි සමාධි පිළිබඳ (ධ්‍යානාංග චෙන් කිරීමෙහි) දක්ෂ නො වේ.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො ක්කාසී නෙව සමාධිස්මිං සමාධිකුසලො හොති, න සමාධිස්මිං ගොචරකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො ක්කාසී සමාධිස්මිං සමාධිකුසලො ව හොති, සමාධිස්මිං ගොචරකුසලො ව.

නත්ථ භික්ඛවෙ, යථායං ක්කාසී සමාධිස්මිං සමාධිකුසලො ව සමාධිස්මිං ගොචරකුසලො ව, අයං ඉමෙසං චතුන්නං ක්කාසීනං අග්ගො ච සෙවෙස්ථො ච මොකෙඛො ච උත්තමො ච පචරො ව. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, ගම්‍යං බීරං -පෙ- පචරො වාති.

13. 1. 7

අභිනීභාර කුසල සුත්තං

668. සංවච්ඡයං :

චත්තාරොමෙ භික්ඛවෙ, ක්කාසී කතමෙ චත්තාරො :

ඉධ භික්ඛවෙ, එකච්චො ක්කාසී සමාධිස්මිං සමාධිකුසලො හොති, න සමාධිස්මිං අභිනීභාරකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො ක්කාසී සමාධිස්මිං අභිනීභාරකුසලො හොති, න සමාධිස්මිං සමාධිකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො ක්කාසී නෙව සමාධිස්මිං සමාධිකුසලො හොති, න සමාධිස්මිං අභිනීභාරකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො ක්කාසී සමාධිස්මිං සමාධිකුසලො ව හොති. සමාධිස්මිං අභිනීභාරකුසලො ව.

නත්ථ භික්ඛවෙ, යථායං ක්කාසී සමාධිස්මිං සමාධිකුසලො ව සමාධිස්මිං අභිනීභාරකුසලො ව, අයං ඉමෙසං චතුන්නං ක්කාසීනං අග්ගො ච සෙවෙස්ථො ච මොකෙඛො ච උත්තමො ච පචරො ව. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, ගම්‍යං බීරං -පෙ- පචරො වාති.

13. 1. 8

සක්කච්චකාරී සුත්තං

669. සංවච්ඡයං :

චත්තාරොමෙ භික්ඛවෙ, ක්කාසී කතමෙ චත්තාරො :

ඉධ භික්ඛවෙ, එකච්චො ක්කාසී සමාධිස්මිං සමාධිකුසලො හොති, න සමාධිස්මිං සක්කච්චකාරී.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො ක්කාසී සමාධිස්මිං සක්කච්චකාරී හොති, න සමාධිස්මිං සමාධිකුසලො.

මහණෙනි මෙහි ඇතැම් ධ්‍යායී පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි සමාධි පිළිබඳවත් (ධ්‍යානාදිගත වෙන් කිරීමෙහිත්) නො ම දක්ෂ වෙයි, සමාධියෙහි ගොවරයෙහිත් නො ම දක්ෂ වේ.

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යාන කරන සුල්ලෙක් සමාධියෙහි සමාධි දක්ෂ වූයේත් සමාධියෙහි ගොවරයෙහි දක්ෂ වූයේත් වේ.

මහණෙනි, එහි යම් ඒ ධ්‍යාන කරනසුලු පුද්ගල සමාධියෙහි සමාධි දක්ෂ වූයේත් සමාධියෙහි ගොදුරෙහි දක්ෂ වූයේත් වේ නම් මේ තෙමේ මේ සිවුධ්‍යායීන් අතුරෙන් අග්‍ර ද ශ්‍රේෂ්ඨ ද ප්‍රධාන ද උතුම් ද උසස් ද වේ. මහණෙනි, යම්සේ දෙනට වඩා කිරි . . . උසස් ද වේ යි.

13. 1. 7.

අභිනිහාර කුසල සූත්‍රය

668. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, මේ ධ්‍යායීහු සිවුදෙනෙක්, කවර සිවුදෙනෙක් ද යත් :

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යායී පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි සමාධි කුසල වෙයි. සමාධි යෙහි අභිනිහාරයෙහි (කමටහන් එළවා ගැනීමෙහි දක්ෂ) නො වේ.

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යායී පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි අභිනිහාරකුසල වෙයි. සමාධියෙහි සමාධිකුසල නො වේ.

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යායී පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි නො ම සමාධිකුසලත් සමාධියෙහි නො ම අභිනිහාරකුසලත් වේ.

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යාන කරනසුල්ලෙක් සමාධියෙහි සමාධිකුසලත් සමාධියෙහි අභිනිහාරකුසලත් වේ.

මහණෙනි, එහි යම් ඒ ධ්‍යායී පුද්ගල සමාධියෙහි සමාධි කුසලත් සමාධියෙහි අභිනිහාරකුසලත් වේ නම් මේ තෙමේ මේ සිවුවැදෑරුම් ධ්‍යායී පුද්ගලයන් ගෙන් අග්‍ර ද ශ්‍රේෂ්ඨ ද ප්‍රමුඛ ද උතුම් ද උසස් ද වේ. මහණෙනි යම්සේ දෙනට වඩා කිරි . . . උසස් ද වේ යි,

13. 1. 8.

සක්කවචකාරී සූත්‍රය

669. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, මේ ධ්‍යායීහු සිවුදෙනෙක් වෙත්. කවර සිවුදෙනෙක් ද යත් :

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යායී පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි සමාධිකුසල වෙයි. සමාධියෙහි සකස් කොට කරනසුලු නො වේ.

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යායී පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි සකස් කොට කරනසුලු වෙයි, සමාධියෙහි සමාධිකුසල නො වේ.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො ක්කාසී නෙවි සමාධිස්මිං සමාධිකුසල්ලො හොති, න සමාධිස්මිං සංකප්පවකාරී.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො ක්කාසී සමාධිස්මිං සමාධිකුසල්ලො ච හොති, සමාධිස්මිං සංකප්පවකාරී ච.

නත්‍ර භික්ඛවෙ, යවායං ක්කාසී සමාධිස්මිං සමාධිකුසල්ලො ච සමාධිස්මිං සංකප්පවකාරී ච, අයං ඉමෙසං චතුක්කං ක්කාසීනං අග්ගො ච සෙට්ඨො ච මොක්ඛො ච උත්තමො ච පචරො ච. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, ගවා ඛිරං - පෙ- පචරො වාති.

13. 1. 9

සාතච්චකාරී සුත්තං

670. සාවන්ඨියං :

චත්තාරොමෙ භික්ඛවෙ, ක්කාසී කතමෙ චත්තාරො :

ඉධ භික්ඛවෙ, එකච්චො ක්කාසී සමාධිස්මිං සමාධිකුසල්ලො හොති න සමාධිස්මිං සාතච්චකාරී.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො ක්කාසී සමාධිස්මිං සාතච්චකාරී හොති න සමාධිස්මිං සමාධිකුසල්ලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො ක්කාසී නෙවි සමාධිස්මිං සමාධිකුසල්ලො හොති න සමාධිස්මිං සාතච්චකාරී.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො ක්කාසී සමාධිස්මිං සමාධිකුසල්ලො ච හොති සමාධිස්මිං සාතච්චකාරී ච.

නත්‍ර භික්ඛවෙ, යවායං ක්කාසී සමාධිස්මිං සමාධිකුසල්ලො ච සමාධිස්මිං සාතච්චකාරී ච අයං ඉමෙසං චතුක්කං ක්කාසීනං අග්ගො ච සෙට්ඨො ච මොක්ඛො ච උත්තමො ච පචරො ච.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, ගවා ඛිරං - පෙ- පචරො වාති.

13. 1. 10

සප්පායකාරී සුත්තං

671. සාවන්ඨියං :

චත්තාරොමෙ භික්ඛවෙ, ක්කාසී කතමෙ චත්තාරො :

ඉධ භික්ඛවෙ, එකච්චො ක්කාසී සමාධිස්මිං සමාධිකුසල්ලො හොති න සමාධිස්මිං සප්පායකාරී.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො ක්කාසී සමාධිස්මිං සප්පායකාරී හොති න සමාධිස්මිං සමාධිකුසල්ලො.

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යායි පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි නො මැ සමාධිකුසලත් සමාධියෙහි නො මැ සකස් කොට කරනසුලුත් වේ.

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යායි පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි සමාධිකුසලත් සමාධියෙහි සකස් කොට කරනසුලුත් වේ.

මහණෙනි, එහි ලා යම් මේ ධ්‍යායි පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි සමාධිකුසලත් සමාධියෙහි සකස් කොට කරනසුලුත් වේ නම් මේ තෙමේ මේ සිට වැදැරුම් ධ්‍යායි පුද්ගලයන් අතුරෙන් අග්‍ර ද ශ්‍රේෂ්ඨ ප්‍රමුඛ ද උතුම් ද උසස් ද වේ. මහණෙනි, යම්සේ දෙනට වඩා කිරි . . . උසස් ද වේ යි.

13. 1. 9.

සාතච්චකාරි සූත්‍රය

670. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, මේ ධ්‍යායිහු සිටුදෙනෙකි, කවර සිටුදෙනෙක් ද යත් :

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යාන කරනසුලු පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි සමාධිකුසල වෙයි, සමාධියෙහි සාතච්චකාරි (නිතර කරනසුලු) නො වේ.

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යායි පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි සාතච්චකාරි වෙයි. සමාධියෙහි සමාධිකුසල නො වේ.

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යායි පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි නො මැ සමාධිකුසලත් සමාධියෙහි නො මැ සාතච්චකාරීන් වෙයි.

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යායි පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි සමාධිකුසලත් සමාධියෙහි සාතච්චකාරීන් වෙයි.

මහණෙනි, එහි යම් මේ ධ්‍යායි පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි සමාධිකුසලත් සමාධියෙහි සාතච්චකාරීන් වේ නම් මේ තෙමේ මේ සිට වැදැරුම් ධ්‍යායි පුද්ගලයන් අතුරෙන් අග්‍ර ද ශ්‍රේෂ්ඨ ද මුඛ්‍ය ද උතුම් ද උසස් ද වේ.

මහණෙනි, යම්සේ දෙනට වඩා කිරි . . . උසස් ද වේ යි

13. 1. 10.

සප්පායකාරි සූත්‍රය

671. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, මේ ධ්‍යායිහු සිටුදෙනෙකි. කවර සිටුදෙනෙක් ද යත් :

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යායි පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි සමාධිකුසල වෙයි, සමාධියෙහි සප්පායකාරි (උපකාරකධර්මයන් වඩනසුලු) නො වේ.

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යායි පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි සප්පායකාරි වෙයි. සමාධියෙහි සමාධිකුසල නො වේ.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකවෙවා ක්කාසී නෙව සමාධිසමිං සමාධිකුසලො හොති න සමාධිසමිං සප්පායකාරී.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකවෙවා ක්කාසී සමාධිසමිං සමාධිකුසලො ච හොති සමාධිසමිං සප්පායකාරී ච.

නත්ථ භික්ඛවෙ, යවායං ක්කාසී සමාධිසමිං සමාධිකුසලො ච හොති සමාධිසමිං සප්පායකාරී ච, අයං ඉමෙසං චතුත්තං ක්කාසීනං අග්ගො ච සෙට්ඨා ච මොකෙකා ච උත්තමො ච පචරො ච.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, ගවා ඛිරං -පෙ- එවමෙව බො භික්ඛවෙ, යවායං ක්කාසී සමාධිසමිං සමාධිකුසලො ච හොති සමාධිසමිං සප්පායකාරී ච අයං ඉමෙසං චතුත්තං ක්කාසීනං අග්ගො ච සෙට්ඨා ච මොකෙකා ච උත්තමො ච පචරො චාති.

13. 1. 11

සමාපත්තිසිත්තිකුසල සුත්තං.

672. සාවන්ථිසං :

චත්තාරොමෙ භික්ඛවෙ, ක්කාසී කතමෙ චත්තාරො :

ඉධ භික්ඛවෙ, එකවෙවා ක්කාසී සමාධිසමිං සමාපත්තිකුසලො හොති න සමාධිසමිං සිත්තිකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකවෙවා ක්කාසී සමාධිසමිං සිත්තිකුසලො හොති න සමාධිසමිං සමාපත්තිකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකවෙවා ක්කාසී නෙව සමාධිසමිං සමාපත්තිකුසලො හොති න සමාධිසමිං සිත්තිකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකවෙවා ක්කාසී සමාධිසමිං සමාපත්තිකුසලො ච හොති සමාධිසමිං සිත්තිකුසලො ච.

නත්ථ භික්ඛවෙ, යවායං ක්කාසී සමාධිසමිං සමාපත්තිකුසලො ච හොති සමාධිසමිං සිත්තිකුසලො ච, අයං ඉමෙසං චතුත්තං ක්කාසීනං අග්ගො ච සෙට්ඨා ච මොකෙකා ච උත්තමො ච පචරො ච. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, ගවා ඛිරං ඛිරමහා දග්ගි -පෙ- පචරො චාති.

13. 1. 12

සමාපත්තිවුට්ඨානකුසල සුත්තං.

673. සාවන්ථිසං :

චත්තාරොමෙ භික්ඛවෙ, ක්කාසී කතමෙ චත්තාරො :

ඉධ භික්ඛවෙ, එකවෙවා ක්කාසී සමාධිසමිං සමාපත්තිකුසලො හොති න සමාධිසමිං වුට්ඨානකුසලො.

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යායි පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි නො මැ සමාධිකුසලත් සමාධියෙහි නො මැ සප්පායකාරීන් වේ.

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යායි පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි සමාධිකුසලත් සමාධියෙහි සප්පායකාරීන් වෙයි.

මහණෙනි, එහි යම් මෙ ධ්‍යායි පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි සමාධිකුසලත් සමාධියෙහි සප්පායකාරීන් වේ නම් මේ තෙමේ මේ සිවු වැදෑරුම් ධ්‍යායි පුද්ගලයන් අතුරෙන් අග්‍ර ද ශ්‍රේෂ්ඨ ද ප්‍රධාන ද උතුම් ද උසස් ද වේ.

මහණෙනි, යම්සේ දෙනට වඩා කිරි . . . මහණෙනි, එසෙයින් ම යම් මේ ධ්‍යායි පුද්ගල සමාධියෙහි සමාධිකුසලත් සමාධියෙහි සප්පායකාරීන් වේ නම් මේ තෙමේ මේ සිවු ධ්‍යායි පුද්ගලයන්ගෙන් අග්‍ර ද ශ්‍රේෂ්ඨ ද ප්‍රධාන ද උතුම් ද උසස් ද වේ යි.

13. 1. 11.

සමාපත්ති ධීති කුසල සූත්‍රය

672. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, මේ ධ්‍යායිහු සිවුදෙනෙකි. කවර සිවුදෙනෙක් ද යත් :

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යායි පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි සමවතට සමවැදීමෙහි දක්ෂ වෙයි, සමාධියෙහි සමවත කලක් තබා ගැන්මෙහි දක්ෂ නො වේ.

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යායි පුද් ගලයෙක් සමාධියෙහි ධීතිකුසල වෙයි. සමාධියෙහි සමාපත්ති කුසල නො වේ.

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යායි පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි නො මැ සමාපත්තිකුසලත් සමාධියෙහි නො මැ ධීතිකුසලත් වේ.

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යායි පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි සමාපත්තිකුසලත් සමාධියෙහි ධීතිකුසලත් වේ.

මහණෙනි, එහි යම් මෙ ධ්‍යායි පුද්ගල සමාධියෙහි සමාපත්තිකුසලත් සමාධියෙහි ධීතිකුසලත් වේ නම් මේ තෙමේ මේ සිවුවැදෑරුම් ධ්‍යායි පුද්ගලයන් ගෙන් අග්‍ර ද ශ්‍රේෂ්ඨ ද මුඛ්‍ය ද උතුම් ද උසස් ද වේ. මහණෙනි යම්සේ දෙනට වඩා කිරිත් කිරට වඩා දීත් . . . උසස් ද වේ යි.

13. 1. 12.

සමාපත්ති වුට්ඨාන කුසල සූත්‍රය

673. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, මේ ධ්‍යායිහු සිවුදෙනෙකි. කවර සිවුදෙනෙක් ද යත් :

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යායි පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි සමවතට සමවැදීමෙහි දක්ෂ වෙයි. සමාධියෙහි සමවතින් වහා නැගී සිටීමෙහි දක්ෂ නො වේ.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චා ක්‍රියා සමාධිස්සිම් චුට්ඨානකුසලො
හොති න සමාධිස්සිම් සමාපත්තිකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චා ක්‍රියා නෙව සමාධිස්සිම් සමාපත්ති-
කුසලො හොති න සමාධිස්සිම් චුට්ඨානකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චා ක්‍රියා සමාධිස්සිම් සමාපත්තිකුසලො ච
හොති සමාධිස්සිම් චුට්ඨානකුසලො ච.

හත්‍ර භික්ඛවෙ යවායං ක්‍රියා සමාධිස්සිම් සමාපත්තිකුසලො ච හොති
සමාධිස්සිම් චුට්ඨානකුසලො ච අයං ඉමෙසං චතුත්තං ක්‍රියානං
අක්කො ච -පෙ- පචරො වාති.

13. 1. 13

සමාපත්තිකල්පිතකුසල සුත්තං

674. සාවන්දිසං :

වත්තාරොමෙ භික්ඛවෙ, ක්‍රියා, කතමෙ චත්තාරො :

ඉධ භික්ඛවෙ, එකච්චා ක්‍රියා සමාධිස්සිම් සමාපත්තිකුසලො
හොති න සමාධිස්සිම් කල්පිතකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චා ක්‍රියා සමාධිස්සිම් කල්පිතකුසලො
හොති න සමාධිස්සිම් සමාපත්තිකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චා ක්‍රියා නෙව සමාධිස්සිම් සමාපත්ති-
කුසලො හොති න සමාධිස්සිම් කල්පිතකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චා ක්‍රියා සමාධිස්සිම් සමාපත්තිකුසලො ච
හොති සමාධිස්සිම් කල්පිතකුසලො ච.

හත්‍ර භික්ඛවෙ යවායං ක්‍රියා සමාධිස්සිම් සමාපත්තිකුසලො ච
හොති සමාධිස්සිම් කල්පිතකුසලො ච අයං ඉමෙසං චතුත්තං ක්‍රියානං
-පෙ- පචරො වාති.

13. 1. 14

සමාපත්ති ආරම්භ කුසල සුත්තං

675. සාවන්දිසං :

වත්තාරොමෙ භික්ඛවෙ, ක්‍රියා, කතමෙ චත්තාරො :

ඉධ භික්ඛවෙ, එකච්චා ක්‍රියා සමාධිස්සිම් සමාපත්තිකුසලො
හොති න සමාධිස්සිම් ආරම්භකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චා ක්‍රියා සමාධිස්සිම් ආරම්භකුසලො
හොති න සමාධිස්සිම් සමාපත්තිකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චා ක්‍රියා නෙව සමාධිස්සිම් සමාපත්ති-
කුසලො හොති. න සමාධිස්සිම් ආරම්භකුසලො.

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යායී පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි වුවිදානකුසල වෙයි, සමාධියෙහි සමාපත්තිකුසල නො වේ.

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යායී පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි නො මැ සමාපත්තිකුසලත් සමාධියෙහි නො මැ වුවිදාන කුසලත් වේ.

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යායී පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි සමාපත්තිකුසලත් සමාධියෙහි වුවිදානකුසලත් වේ.

මහණෙනි, එහි ලා යම් මේ ධ්‍යායී පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි සමාපත්තිකුසලත් (සමච්ඡාද සමච්ඡාදමෙහි දක්ෂත්) සමාධියෙහි වුවිදානකුසලත් (ධ්‍යානයෙන් නැති සිටීමේ දක්ෂත්) වේ නම් මේ තෙමේ මේ සිවු ධ්‍යාන කරනපුද්ගලයන්ගෙන් අග්‍ර ද . . . උසස් ද වේ යි.

13. 1. 13.

සමාපත්ති කල්ලිත කුසල සූත්‍රය

674. සැවැත්නුවර :

මහණෙනි, මේ ධ්‍යායීහු සිවුදෙනෙකි. කවර සිවුදෙනෙක් ද යත් :

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යායී පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි සමාපත්ති කුසල වෙයි, සමාධියෙහි සමච්ඡාද යොග්‍ය කිරීමෙහි දක්ෂ නො වේ.

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යායී පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි කල්ලිතකුසල (සමච්ඡාද යොග්‍ය කිරීමෙහි දක්ෂ) වෙයි. සමාධියෙහි සමාපත්තිකුසල නො වේ.

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යායී පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි නො මැ සමාපත්තිකුසලත් සමාධියෙහි නො මැ කල්ලිත කුසලත් වේ.

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යායී පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි සමාපත්තිකුසලත් සමාධියෙහි කල්ලිතකුසලත් වෙයි.

මහණෙනි, එහි ලා යම් මේ ධ්‍යායී පුද්ගල සමාධියෙහි සමාපත්තිකුසලත් සමාධියෙහි කල්ලිතකුසලත් වෙයි නම් මේ තෙමේ මේ සිවු වැදෑරුම් ධ්‍යායී පුද්ගලයන් ගෙන් . . . උතුම් ද වේ යයි.

13. 1. 14.

සමාපත්ති ආරම්භක කුසල සූත්‍රය

675. සැවැත්නුවර :

මහණෙනි, මේ ධ්‍යායීහු සිවුදෙනෙකි. කවර සිවුදෙනෙක් ද යත් :

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යායී පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි සමාපත්තිකුසල වෙයි. සමාධියෙහි සමච්ඡාද පිළිබඳ ආරම්භකකුසල (කිපුණු අරමුණු කෙරෙහි දක්ෂ) නො වේ.

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යායී පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි 'ආරම්භකකුසල වෙයි. සමාධියෙහි සමාපත්තිකුසල නො වේ.

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යායී පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි නො මැ සමාපත්තිකුසලත් සමාධියෙහි නො මැ ආරම්භකකුසලත් වේ.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො ක්කාසී සමාධිස්මිං සමාපත්තිකුසලො ච භොති. සමාධිස්මිං ආරම්භකුසලො ච.

තත්ථ භික්ඛවෙ, යමායං ක්කාසී සමාධිස්මිං සමාපත්තිකුසලො ච භොති සමාධිස්මිං ආරම්භකුසලො ච, අයං ඉමෙසං චතුත්තං ක්කාසීනං -පෙ- පවරො වාති.

13. 1. 15

සමාපතති ගොචර කුසල සුත්තං

676. සාවන්ධියං :

චන්දනාරෙමෙ භික්ඛවෙ, ක්කාසී. කතමෙ චන්දනාරෙ :

ඉධ භික්ඛවෙ, එකච්චො ක්කාසී සමාධිස්මිං සමාපත්තිකුසලො භොති. න සමාධිස්මිං ගොචරකුසලො -පෙ- පවරො වාති.

(චතුකොට්ඨකං විස්ථාරෙණබ්බං)

13. 1. 16

සමාපතති අභිනිහාර කුසල සුත්තං

677. සාවන්ධියං :

-පෙ- සමාධිස්මිං සමාපත්තිකුසලො භොති. න සමාධිස්මිං අභිනිහාරකුසලො -පෙ-

13. 1. 17

සමාපතති සකකච්චකාරී සුත්තං

678. සාවන්ධියං :

-පෙ- සමාධිස්මිං සමාපත්තිකුසලො භොති. න සමාධිස්මිං සකකච්චකාරී -පෙ-

13. 1. 18

සමාපතති සාතච්චකාරී සුත්තං

679. සාවන්ධියං :

-පෙ- සමාධිස්මිං සමාපත්තිකුසලො භොති. න සමාධිස්මිං සාතච්චකාරී -පෙ-

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යායි පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි සමාපත්තිකුසලත් සමාධියෙහි ආරම්භකුසලත් වේ.

මහණෙනි, එහි ලා යම් මේ ධ්‍යායි පුද්ගල සමාධියෙහි සමාපත්තිකුසලත් සමාධියෙහි ආරම්භකුසලත් වේ නම් මේ තෙමේ මේ සිවු වැදෑරුම් ධ්‍යායි පුද්ගලයන්ගෙන් . . . උතුම් ද වේ යි.

13. 1. 15.

සමාපත්ති ගොචර කුසල සූත්‍රය

676. සැවැත්තුවර ;

මහණෙනි, මේ ධ්‍යායිහු සිවු දෙනෙකි. කචර සිවුදෙනෙක් ද යත් :

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යායි පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි සමාපත්තිකුසල වෙයි, සමාධියෙහි ගොචර කුසල (සමචත පිළිබඳ කමචහන් ගොචරයෙහි හා පිණ්ඩපාත ගොචරයෙහි දක්ෂ) නො වේ. . . උතුම් ද වේ යි.

(චතුකොට්ඨකය විස්තර කටයුතු යි)

13. 1. 16.

සමාපත්ති අභිනිහාර කුසල සූත්‍රය

677. සැවැත්තුවර ;

. . . සමාධියෙහි සමාපත්තිකුසල වෙයි. සමාධියෙහි අභිනිහාරකුසල (සමචත පිළිබඳ අරමුණු එළවා ගැන්මෙහි දක්ෂ) නො වේ. . .

13. 1. 17.

සමාපත්ති සක්කච්චකාරී සූත්‍රය

678. සැවැත්තුවර :

. . . සමාධියෙහි සමාපත්තිකුසල වෙයි. සමාධියෙහි සමචත සකසා කරනපුදු නො වේ. . .

13. 1. 18.

සමාපත්ති සාතච්චකාරී සූත්‍රය

679. සැවැත්තුවර :

. . . සමාධියෙහි සමාපත්තිකුසල වෙයි. සමාධියෙහි සමචත නිතර කරනපුදු නො වේ. . .

13. 1. 19

සමාපත්ති සප්පායකාරී සුත්තං.

680. සාවන්ථිසං :

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො ක්කාසී සමාධිසමිං සමාපත්තිකුසලො හොති න සමාධිසමිං සප්පායකාරී.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො ක්කාසී සමාධිසමිං සප්පායකාරී හොති න සමාධිසමිං සමාපත්තිකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො ක්කාසී නෙව සමාධිසමිං සමාපත්තිකුසලො හොති න සමාධිසමිං සප්පායකාරී.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො ක්කාසී සමාධිසමිං සමාපත්තිකුසලො ච හොති සමාධිසමිං සප්පායකාරී ච.

තත්ථ භික්ඛවෙ, ඥායං ක්කාසී සමාධිසමිං සමාපත්තිකුසලො ච හොති සමාධිසමිං සප්පායකාරී ච. අයං ඉමෙසං චතුත්තං ක්කාසීනං -පෙ- පචරෙ වාති.

13. 1. 20

ධීතිවුට්ඨාන සුත්තං.

681 සාවන්ථිසං :

චත්තාරෙතෙ භික්ඛවෙ, ක්කාසී කතමෙ චත්තාරෙ :

ඉධ භික්ඛවෙ, එකච්චො ක්කාසී සමාධිසමිං ධීතිකුසලො හොති න සමාධිසමිං වුට්ඨානකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො ක්කාසී සමාධිසමිං වුට්ඨානකුසලො හොති න සමාධිසමිං ධීතිකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො ක්කාසී නෙව සමාධිසමිං ධීතිකුසලො හොති න සමාධිසමිං වුට්ඨානකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො ක්කාසී සමාධිසමිං ධීතිකුසලො ච හොති සමාධිසමිං වුට්ඨානකුසලො ච.

තත්ථ භික්ඛවෙ, ඥායං ක්කාසී සමාධිසමිං ධීතිකුසලො ච හොති සමාධිසමිං වුට්ඨානකුසලො ච අයං ඉමෙසං චතුත්තං ක්කාසීනං -පෙ- පචරෙ වාති.

13. 1. 21

ධීති කල්ලිත සුත්තං.

682. සාවන්ථිසං :

චත්තාරෙතෙ භික්ඛවෙ, ක්කාසීනො කතමෙ චත්තාරෙ :

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො ක්කාසී සමාධිසමිං ධීතිකුසලො හොති න සමාධිසමිං කල්ලිතකුසලො.- පෙ- පචරෙ වාති.

13. 1. 19.

සමාපත්ති සප්පායකාරී සූත්‍රය

680. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යායි පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි සමාපත්තිකුසල වෙයි සමාධියෙහි සමච්ඡාදන පිළිබඳ උපකාරකධර්ම වඩනසුලු නො වේ.

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යායි පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි සප්පායකාරී වෙයි. සමාධියෙහි සමාපත්තිකුසල නො වේ.

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යායි පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි නො මැ සමාපත්ති කුසලත් සමාධියෙහි නො මැ සප්පායකාරීත් වේ.

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යායි පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි සමාපත්තිකුසලත් සමාධියෙහි සප්පායකාරීත් වේ.

මහණෙනි, එහි ලා යම් මේ ධ්‍යායි පුද්ගල සමාධියෙහි සමාපත්තිකුසලත් සමාධියෙහි සප්පායකාරීත් වේ නම් මේ තෙමේ මේ සිවු ධ්‍යාන කරනසුල්ලන්ගෙන් . . . උතුම් ද වේ යි.

13. 1. 20.

ධීතිවුට්ඨාන සූත්‍රය

681. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, මේ ධ්‍යායිහු සිවුදෙනෙකි. කවර සිවුදෙනෙක් ද යත් :

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යායි පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි ධීතිකුසල (සමාධිය කලක් තබා ගැනීමෙහි දක්ෂ) වෙයි. සමාධියෙහි වුට්ඨානකුසල (සමාධියෙන් වහා නැගී සිටීමෙහි දක්ෂ) නො වේ.

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යායි පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි වුට්ඨානකුසල වේ, සමාධියෙහි ධීතිකුසල නො වේ.

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යායි පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි නො මැ ධීතිකුසලත් සමාධියෙහි නො මැ වුට්ඨානකුසලත් වේ.

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යායි පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි ධීතිකුසලත් සමාධියෙහි වුට්ඨානකුසලත් වේ.

මහණෙනි, එහි ලා මේ යම් ධ්‍යායි පුද්ගල සමාධියෙහි ධීතිකුසලත් සමාධියෙහි වුට්ඨානකුසලත් වේ නම් මේ තෙමේ මේ සිවු වැදෑරුම් ධ්‍යායි පුද්ගලයන්ගෙන් . . . උතුම් ද වේ යි.

13. 1. 21.

ධීති කල්ලිත සූත්‍රය

682. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, මේ ධ්‍යායිහු සිවුදෙනෙකි : කවර සිවුදෙනෙක් ද යත් :

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යායි පුද්ගලයෙක් සමාධියෙහි ධීතිකුසල වේ. සමාධියෙහි කල්ලිතකුසල නො වේ. . . උතුම් ද වේ යි.

13. 1. 22

ධීති ආරම්මණ සුතං.

683. සාවජ්ඣයං :

-පෙ- සමාධිසම්. ධීතිකුසලො හොති හ සමාධිසම්. ආරම්මණ-
කුසලො -පෙ-.

13. 1. 23

ධීති ගොචර සුතං.

684. සාවජ්ඣයං :

-පෙ- සමාධිසම්. ධීතිකුසලො හොති හ සමාධිසම්. ගොචරකුසලො
-පෙ-.

13. 1. 24

ධීති අභිනිහාර සුතං.

685. සාවජ්ඣයං :

-පෙ- සමාධිසම්. ධීතිකුසලො හොති හ සමාධිසම්. අභිනිහාර-
කුසලො -පෙ-.

13. 1. 25

ධීති සක්කවචකාරී සුතං.

686. සාවජ්ඣයං :

-පෙ- සමාධිසම්. ධීතිකුසලො හොති හ සමාධිසම්. සක්කවචකාරී
-පෙ-.

13. 1. 26

ධීති සාතවචකාරී සුතං.

687. සාවජ්ඣයං :

-පෙ- සමාධිසම්. ධීතිකුසලො හොති හ සමාධිසම්. සාතවචකාරී
-පෙ-.

13. 1. 27

ධීති සප්පායකාරී සුතං.

688. සාවජ්ඣයං :

ඉධ භික්ඛලෙ, එකච්චො ක්කාසි සමාධිසම්. ධීතිකුසලො හොති හ
සමාධිසම්. සප්පායකාරී.

13. 1. 22.

ධීති ආරම්භෙ සූත්‍රය

683. සැවැත්නුවර :

. . . සමාධියෙහි ධීතිකුසල වෙ. සමාධියෙහි ආරම්භකුසල නො වෙ . . .

13. 1. 23.

ධීති ගොවර සූත්‍රය

684. සැවැත්නුවර :

. . . සමාධියෙහි ධීතිකුසල වෙ. සමාධියෙහි ගොවරකුසල නො වෙ . . .

13. 1. 24.

ධීති අභිනිහාර සූත්‍රය

685. සැවැත්නුවර :

. . . සමාධියෙහි ධීතිකුසල වෙ. සමාධියෙහි අභිනිහාරකුසල නො වෙ . .

13. 1. 25.

ධීති සක්කච්චකාරී සූත්‍රය

686. සැවැත්නුවර :

. . . සමාධියෙහි ධීතිකුසල වෙ. සමාධියෙහි සක්කච්චකාරී නො වෙ . . .

13. 1. 26.

ධීති සාතච්චකාරී සූත්‍රය

687. සැවැත්නුවර :

. . . සමාධියෙහි ධීතිකුසල වෙ. සමාධියෙහි සාතච්චකාරී නො වෙ . . .

13. 1. 27.

ධීති සප්පායකාරී සූත්‍රය

688. සැවැත්නුවර :

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධර්මාන කරනසුල්ලෙක් සමාධියෙහි ධීතිකුසල වෙ. සමාධියෙහි සප්පායකාරී නො වෙ.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො ක්කාසී සමාධිස්මිං සප්පායකාරී භොති න සමාධිස්මිං සීතිකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො ක්කාසී නෙව සමාධිස්මිං සීතිකුසලො භොති න සමාධිස්මිං සප්පායකාරී.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො ක්කාසී සමාධිස්මිං සීතිකුසලො ච භොති සමාධිස්මිං සප්පායකාරී ච.

නත්ථ භික්ඛවෙ, යවායං ක්කාසී සමාධිස්මිං සීතිකුසලො ච භොති සමාධිස්මිං සප්පායකාරී ච අයං ඉමෙසං චතුක්ඛං ක්කාසීනං අග්ගො ච -පෙ- පචරො වාති.

13. 1. 28

වුට්ඨාන කල්පිත සුත්තං

689. සාවන්ඨියං ;

චත්තාරොමෙ භික්ඛවෙ, ක්කාසී කතමෙ චත්තාරො :

ඉධ භික්ඛවෙ, එකච්චො ක්කාසී සමාධිස්මිං වුට්ඨානකුසලො භොති න සමාධිස්මිං කල්පිතකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො ක්කාසී සමාධිස්මිං කල්පිතකුසලො භොති න සමාධිස්මිං වුට්ඨානකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො ක්කාසී නෙව සමාධිස්මිං වුට්ඨාන-කුසලො භොති න සමාධිස්මිං කල්පිතකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො ක්කාසී සමාධිස්මිං වුට්ඨානකුසලො ච භොති සමාධිස්මිං කල්පිතකුසලො ච.

නත්ථ භික්ඛවෙ, යවායං ක්කාසී සමාධිස්මිං වුට්ඨානකුසලො ච භොති සමාධිස්මිං කල්පිතකුසලො ච අයං ඉමෙසං චතුක්ඛං ක්කාසීනං -පෙ- පචරො වාති.

13. 1. 29

වුට්ඨාන ආරමමණ සුත්තං

690. සාවන්ඨියං ;

චත්තාරොමෙ භික්ඛවෙ, ක්කාසී කතමෙ චත්තාරො :

ඉධ භික්ඛවෙ, එකච්චො ක්කාසී සමාධිස්මිං වුට්ඨානකුසලො භොති න සමාධිස්මිං ආරමමණකුසලො -පෙ- පචරො වාති.

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යාන කරන පුද්ගලයන් සමාධියෙහි සප්පායකාරී වේ. සමාධියෙහි ධීනිකුසල නො වේ.

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යාන කරන පුද්ගලයන් සමාධියෙහි නො ම ධීනිකුසලත් සමාධියෙහි නො මැ සප්පායකාරීත් වෙයි.

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යාන කරන පුද්ගලයන් සමාධියෙහි ධීනිකුසලත් සමාධියෙහි සප්පායකාරීත් වෙයි.

මහණෙනි, එහි ලා යම් මේ ධ්‍යාන කරන පුද්ගලයන් සමාධියෙහි ධීනිකුසලත් සමාධියෙහි සප්පායකාරීත් වේ නම් මේ තෙමේ මේ සිවු ධ්‍යාන කරන පුද්ගලයන්ගෙන් අග්‍ර ද . . . උසස් ද වේ යි.

13. 1. 28.

වුට්ඨාන කල්ලිත සූත්‍රය

689. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, මේ ධ්‍යායිත්‍ර සිවුදෙනෙකි. කවර සිවුදෙනෙක් ද යත් :

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යාන කරන පුද්ගලයන් සමාධියෙහි වුට්ඨානකුසල වේ, සමාධියෙහි කල්ලිතකුසල නො වේ.

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යාන කරන පුද්ගලයන් සමාධියෙහි කල්ලිතකුසල වේ, සමාධියෙහි වුට්ඨානකුසල නො වේ.

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යාන කරන පුද්ගලයන් සමාධියෙහි නො මැ වුට්ඨානකුසලත් සමාධියෙහි නො මැ කල්ලිතකුසලත් වේ.

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යාන කරන පුද්ගලයන් සමාධියෙහි වුට්ඨානකුසලත් සමාධියෙහි කල්ලිතකුසලත් වේ.

මහණෙනි, එහි ලා යම් මේ ධ්‍යාන කරන පුද්ගලයන් සමාධියෙහි වුට්ඨානකුසලත් සමාධියෙහි කල්ලිතකුසලත් වේ නම් මේ තෙමේ මේ සිවු ධ්‍යාන කරන පුද්ගලයන්ගෙන් . . . උසස් ද වේ යි.

13. 1. 29.

වුට්ඨාන ආරම්මණ සූත්‍රය

690. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, මේ ධ්‍යායිත්‍ර සිවු දෙනෙකි. කවර සිවුදෙනෙක් ද යත් :

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යාන කරන පුද්ගලයන් සමාධියෙහි වුට්ඨානකුසල වේ, සමාධියෙහි ආරම්මණකුසල නො වේ . . . උසස් ද වේ.

13. 1. 30

වුට්ඨාන ගොවර සුතං

691. සාවන්ධියං :

-පෙ- සමාධියම් වුට්ඨානකුසලො හොති න සමාධියම් ගොවර-
කුසලො -පෙ-.

13. 1. 31

වුට්ඨාන අභිනිහාර සුතං

692. සාවන්ධියං :

-පෙ- සමාධියම් වුට්ඨානකුසලො හොති න සමාධියම් අභිනිහාර-
කුසලො -පෙ-.

13. 1. 32

වුට්ඨාන සක්කව්වකාරී සුතං

693. සාවන්ධියං :

-පෙ- සමාධියම් වුට්ඨානකුසලො හොති න සමාධියම්
සක්කව්වකාරී -පෙ-.

13. 1. 33

වුට්ඨාන සාතව්වකාරී සුතං

694. සාවන්ධියං :

-පෙ- සමාධියම් වුට්ඨානකුසලො හොති න සමාධියම්
සාතව්වකාරී -පෙ-.

13. 1. 34

වුට්ඨාන සප්පායකාරී සුතං

695. සාවන්ධියං :

-පෙ- ඉධ භික්ඛවෙ, එකවෙවා ක්කාසී සමාධියම් වුට්ඨානකුසලො
හොති න සමාධියම් සප්පායකාරී.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකවෙවා ක්කාසී සමාධියම් සප්පායකාරී හොති
න සමාධියම් වුට්ඨානකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකවෙවා ක්කාසී නෙව සමාධියම් වුට්ඨාන-
කුසලො හොති න සමාධියම් සප්පායකාරී.

13. 1. 30.

වූට්ඨාන ගොවර සූත්‍රය

691. සැවැත්තුවර :

. . . සමාධියෙහි වූට්ඨානකුසල වේ. සමාධියෙහි ගොවරකුසල නො වේ. . .

13. 1. 31.

වූට්ඨාන අභිනිහාර සූත්‍රය

692. සැවැත්තුවර :

. . . සමාධියෙහි වූට්ඨානකුසල වේ. සමාධියෙහි අභිනිහාරකුසල නො වේ. . .

13. 1. 32.

වූට්ඨාන සක්කච්චකාරී සූත්‍රය

693. සැවැත්තුවර :

. . . සමාධියෙහි වූට්ඨානකුසල වේ. සමාධියෙහි සක්කච්චකාරී නො වේ. . .

13. 1. 33.

වූට්ඨාන සාතච්චකාරී සූත්‍රය

694. සැවැත්තුවර :

. . . සමාධියෙහි වූට්ඨානකුසල වේ. සමාධියෙහි සාතච්චකාරී නො වේ. . .

13. 1. 34.

වූට්ඨාන සප්පායකාරී සූත්‍රය

695. සැවැත්තුවර :

. . . මහජෙනනි, මෙහි ඇතැමු ධර්මානුකූල කර්මසුල්පෙකක් සමාධියෙහි වූට්ඨානකුසල වේ, සමාධියෙහි සප්පායකාරී නො වේ.

මහජෙනනි, මෙහි ඇතැමු ධර්මානුකූල කර්මසුල්පෙකක් සමාධියෙහි සප්පායකාරී වේ, සමාධියෙහි වූට්ඨානකුසල නො වේ.

මහජෙනනි, මෙහි ඇතැමු ධර්මානුකූල කර්මසුල්පෙකක් සමාධියෙහි නො වූ වූට්ඨානකුසලක් සමාධියෙහි නො වූ සප්පායකාරීන් වේ.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො ක්කාසී සමාධිස්සීම්. චුට්ඨානකුසලො ච භොති සමාධිස්සීම්. සප්පායකාරී ච.

නුත්‍ර භික්ඛවෙ, යවායං ක්කාසී සමාධිස්සීම්. චුට්ඨානකුසලො ච භොති සමාධිස්සීම්. සප්පායකාරී ච. අයං ඉමෙසං චතුත්තං ක්කාසීනං -පෙ- පචරො වාතී.

13. 1. 35

කල්ලික ආරම්මණ සුත්තං

696. සාවන්ද්‍රියං :

චත්තාරොමෙ භික්ඛවෙ, ක්කාසී කතමෙ චත්තාරො :

ඉධ භික්ඛවෙ, එකච්චො ක්කාසී සමාධිස්සීම්. කල්ලිකකුසලො භොති න සමාධිස්සීම්. ආරම්මණකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො ක්කාසී සමාධිස්සීම්. ආරම්මණකුසලො භොති න සමාධිස්සීම්. කල්ලිකකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො ක්කාසී නෙව සමාධිස්සීම්. කල්ලිකකුසලො භොති න සමාධිස්සීම්. ආරම්මණකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො ක්කාසී සමාධිස්සීම්. කල්ලිකකුසලො ච භොති සමාධිස්සීම්. ආරම්මණකුසලො ච.

නුත්‍ර භික්ඛවෙ, යවායං ක්කාසී සමාධිස්සීම්. කල්ලිකකුසලො ච භොති සමාධිස්සීම්. ආරම්මණකුසලො ච. අයං ඉමෙසං චතුත්තං ක්කාසීනං -පෙ- පචරො වාතී.

13. 1. 36

කල්ලික ගොවර සුත්තං

697. සාවන්ද්‍රියං :

චත්තාරොමෙ භික්ඛවෙ, ක්කාසී කතමෙ චත්තාරො :

ඉධ භික්ඛවෙ, එකච්චො ක්කාසී සමාධිස්සීම්. කල්ලිකකුසලො භොති න සමාධිස්සීම්. ගොවරකුසලො -පෙ- පචරො වාතී.

13. 1. 37

කල්ලික අභිනිහාර සුත්තං

698. සාවන්ද්‍රියං :

-පෙ- සමාධිස්සීම්. කල්ලිකකුසලො භොති න සමාධිස්සීම්. අභිනිහාරකුසලො -පෙ-.

13. 1. 38

කල්ලික සක්කච්චකාරී සුත්තං

699. සාවන්ද්‍රියං :

-පෙ- සමාධිස්සීම්. කල්ලිකකුසලො භොති න සමාධිස්සීම්. සක්කච්චකාරී -පෙ-.

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යාන කරනපුරුලෙක් සමාධියෙහි වුවදානකුසලත් සමාධියෙහි සප්පායකාරීත් වේ.

මහණෙනි, එහි ලා යම් මෙ ධ්‍යාන කරනපුරුලෙක් සමාධියෙහි වුවදානකුසලත් සමාධියෙහි සප්පායකාරීත් වේ නම් මෙ තෙමේ මෙ සිවුධ්‍යාන කරන්නවුන්ගෙන් . . . උසස් ද වේ යි.

13. 1. 35.

කල්ලිත ආරම්මණ සූත්‍රය

696. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, මෙ ධ්‍යායීහු සිවුදෙනෙකි. කවර සිවුදෙනෙක් ද යත් :

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යාන කරනපුරුලෙක් සමාධියෙහි කල්ලිතකුසල වේ, සමාධියෙහි ආරම්මණකුසල නො වේ.

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යාන කරනපුරුලෙක් සමාධියෙහි ආරම්මණකුසල වේ, සමාධියෙහි කල්ලිතකුසල නො වේ.

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යාන කරනපුරුලෙක් සමාධියෙහි නො ම කල්ලිතකුසලත් සමාධියෙහි නො ම ආරම්මණකුසලත් වේ.

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යාන කරනපුරුලෙක් සමාධියෙහි කල්ලිතකුසලත් සමාධියෙහි ආරම්මණකුසලත් වේ.

මහණෙනි, එහි ලා යම් මෙ ධ්‍යාන කරනපුරුලෙක් සමාධියෙහි කල්ලිත කුසලත් සමාධියෙහි ආරම්මණකුසලත් වේ නම් මෙ තෙමේ මෙ සිවුධ්‍යාන කරනපුරුලන්ගෙන් . . . උසස් ද වේ යි.

13. 1. 36.

කල්ලිත ගොවර සූත්‍රය

697. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, මෙ ධ්‍යායීහු සිවුදෙනෙකි. කවර සිවුදෙනෙක් ද යත් :

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යාන කරනපුරුලෙක් සමාධියෙහි කල්ලිතකුසල වේ, සමාධියෙහි ගොවරකුසල නො වේ. , . . . උසස් ද වේ යි.

13. 1. 37.

කල්ලිත අභිනිහාර සූත්‍රය

698. සැවැත්තුවර :

. . . සමාධියෙහි කල්ලිතකුසල මෙ. සමාධියෙහි අභිනිහාරකුසල නො වේ . . .

13. 1. 38.

කල්ලිත යක්කච්චකාරි සූත්‍රය

699. සැවැත්තුවර :

. . . සමාධියෙහි කල්ලිතකුසල මෙ, සමාධියෙහි යක්කච්චකාරි නො වේ . . .

13. 1. 39

කලිත සාතවකාරී සුතං

700. සාවන්ද්‍රියං :

-පෙ- සමාධිසම් කලිතකුසලො හොති න සමාධිසම් සාතවකාරී -පෙ-.

13. 1. 40

කලිත සප්පායකාරී සුතං

701. සාවන්ද්‍රියං :

-පෙ- සමාධිසම් කලිතකුසලො හොති න සමාධිසම් සප්පායකාරී -පෙ-.

13. 1. 41

ආරම්මණ ගොවර සුතං

702. සාවන්ද්‍රියං :

චත්තාරොමෙ භික්ඛවෙ, ක්කාසී කතමෙ චත්තාරො :

ඉධ භික්ඛවෙ, එකච්චො ක්කාසී සමාධිසම් ආරම්මණකුසලො හොති න සමාධිසම් ගොවරකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො ක්කාසී සමාධිසම් ගොවරකුසලො හොති සමාධිසම් ආරම්මණකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො ක්කාසී නෙව සමාධිසම් ආරම්මණ-කුසලො න සමාධිසම් ගොවරකුසලො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො ක්කාසී සමාධිසම් ආරම්මණකුසලො ච හොති සමාධිසම් ගොවරකුසලො ච.

තත්‍ර භික්ඛවෙ, ඥායං ක්කාසී -පෙ- පචරො වාති

13. 1. 42

ආරම්මණ අභිනිහාර සුතං

703. සාවන්ද්‍රියං :

චත්තාරොමෙ භික්ඛවෙ, ක්කාසී කතමෙ චත්තාරො -පෙ- සමාධිසම් ආරම්මණකුසලො හොති න සමාධිසම් අභිනිහාරකුසලො -පෙ- පචරො වාති.

13. 1. 39.

කල්ලිත සාතථිවකාරී සූත්‍රය

700. සැවැත්තුවර :

. . . සමාධියෙහි කල්ලිතකුසල වේ, සමාධියෙහි සාතථිවකාරී නො වේ . . .

13. 1. 40.

කල්ලිත සප්පායකාරී සූත්‍රය

701. සැවැත්තුවර :

. . . සමාධියෙහි කල්ලිතකුසල වේ, සමාධියෙහි සප්පායකාරී නො වේ . . .

13. 1. 41.

ආරම්මණ ගොවර සූත්‍රය

702. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, මේ ධ්‍යායිත්‍ර සිටුවදෙනෙකි. කවර සිටුව දෙනෙක් ද යත් :

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යාන කරනසුල්ලෙක් සමාධියෙහි ආරම්මණකුසල වේ, සමාධියෙහි ගොවරකුසල නො වේ.

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යාන කරනසුල්ලෙක් සමාධියෙහි ගොවරකුසල වේ, සමාධියෙහි ආරම්මණකුසල නො වේ.

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යාන කරනසුල්ලෙක් සමාධියෙහි නො ව ආරම්මණකුසලත් සමාධියෙහි නො ම ගොවරකුසලත් වේ.

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යාන කරනසුල්ලෙක් සමාධියෙහි ආරම්මණකුසලත් සමාධියෙහි ගොවරකුසලත් වේ.

මහණෙනි, එහි ලා යම් මේ ධ්‍යාන කරනසුල්ලෙක් . . . උසස් ද වේ යි.

13. 1. 42.

ආරම්මණ අභිනිහාර සූත්‍රය

703. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, මේ ධ්‍යායිත්‍ර සිටුවදෙනෙකි. කවර සිටුවදෙනෙක් ද යත් : . . . සමාධියෙහි ආරම්මණ කුසල වේ, සමාධියෙහි අභිනිහාරකුසල නො වේ. . . . උසස් ද වේ යි.

13. 1. 43

ආරම්භ සකච්ඡකාරී සුතනං

704. සාවන්ධියං :

-පෙ- සමාධිසම්මිං ආරම්භකුසලො හොති න සමාධිසම්මිං සකච්ඡකාරී -පෙ-.

13. 1. 44

ආරම්භ සාතච්ඡකාරී සුතනං

705. සාවන්ධියං :

-පෙ- සමාධිසම්මිං ආරම්භකුසලො හොති න සමාධිසම්මිං සාතච්ඡකාරී -පෙ-.

13. 1. 45

ආරම්භ සප්පායකාරී සුතනං

706. සාවන්ධියං :

-පෙ- සමාධිසම්මිං ආරම්භකුසලො හොති න සමාධිසම්මිං සප්පායකාරී -පෙ-.

13. 1. 46

ගොචර අභිනිහාර සුතනං

707. සාවන්ධියං :

-පෙ- සමාධිසම්මිං ගොචරකුසලො හොති, න සමාධිසම්මිං අභිනිහාරකුසලො. -පෙ- සමාධිසම්මිං අභිනිහාරකුසලො හොති, න සමාධිසම්මිං ගොචරකුසලො. -පෙ- නෙව සමාධිසම්මිං ගොචරකුසලො හොති, න සමාධිසම්මිං අභිනිහාරකුසලො. -පෙ- සමාධිසම්මිං ගොචරකුසලො ච හොති, සමාධිසම්මිං අභිනිහාරකුසලො ච -පෙ- පච්ඤෙ වාහි.

13. 1. 47

ගොචර සකච්ඡකාරී සුතනං

708. සාවන්ධියං :

-පෙ- සමාධිසම්මිං ගොචරකුසලො හොති, න සමාධිසම්මිං සකච්ඡකාරී -පෙ-.

13. 1. 43.

ආරම්භ සක්කච්චකාරී සූත්‍රය

704. සැවැත්තුවර :

. . . සමාධියෙහි ආරම්භකුසල වේ, සමාධියෙහි සක්කච්චකාරී නො වේ . . .

13. 1. 44.

ආරම්භ සාතච්චකාරී සූත්‍රය

705. සැවැත්තුවර :

. . . සමාධියෙහි ආරම්භකුසල වේ, සමාධියෙහි සාතච්චකාරී නො වේ . . .

13. 1. 45.

ආරම්භ සප්පායකාරී සූත්‍රය

706. සැවැත්තුවර :

. . . සමාධියෙහි ආරම්භකුසල වේ, සමාධියෙහි සප්පායකාරී නො වේ . . .

13. 1. 46.

ගොවර අභිනිහාර සූත්‍රය

707. සැවැත්තුවර :

. . . සමාධියෙහි ගොවරකුසල වේ, සමාධියෙහි අභිනිහාරකුසල නො වේ. . . .
සමාධියෙහි අභිනිහාර කුසල වේ, සමාධියෙහි ගොවරකුසල නො වේ. . . . සමාධියෙහි
නො මැ ගොවරකුසලත් සමාධියෙහි නො මැ අභිනිහාර කුසලත් වේ. . . . සමාධියෙහි
ගොවර කුසලත් සමාධියෙහි අභිනිහාර කුසලත් වේ . . . උසස් ද වේ යි.

13. 1. 47.

ගොවර සක්කච්චකාරී සූත්‍රය

708. සැවැත්තුවර :

. . . සමාධියෙහි ගොවරකුසල වේ, සමාධියෙහි සක්කච්චකාරී නො වේ. . . .

13. 1. 48

ගොවර සාතච්චකාරී සූතං

709. සාවන්ථියං :

-පෙ- සමාඛිසමිං ගොවරකුසලො හොති, න සමාඛිසමිං
සාතච්චකාරී -පෙ-

13. 1. 49

ගොවර සප්පායකාරී සූතං

710. සාවන්ථියං :

-පෙ- සමාඛිසමිං ගොවරකුසලො හොති, සමාඛිසමිං සප්පායකාරී
-පෙ-

13. 1. -0

අභිනිහාර සක්කච්චකාරී සූතං

711. සාවන්ථියං :

-පෙ- සමාඛිසමිං අභිනිහාරකුසලො හොති, න සමාඛිසමිං
සක්කච්චකාරී -පෙ-

13. 1. -1

අභිනිහාර සාතච්චකාරී සූතං

712. සාවන්ථියං :

චන්තාරෙමෙ භික්ඛවෙ, කුසි කතමෙ චන්තාරෙ : ඉධ භික්ඛවෙ,
එකච්චො කුසි සමාඛිසමිං අභිනිහාරකුසලො හොති, න සමාඛිසමිං
සාතච්චකාරී. -පෙ- පච්චරෙ වාති.

13. 1. 52

අභිනිහාරසප්පායකාරී සූතං

713. සාවන්ථියං :

-පෙ- ඉධ භික්ඛවෙ, එකච්චො කුසි සමාඛිසමිං අභිනිහාරකුසලො
හොති, න සමාඛිසමිං සප්පායකාරී -පෙ-

13. 1. 48.

ගොවර සාතච්චකාරී සූත්‍රය

709. සැවැත්තුවර :

. . . සමාධියෙහි ගොවරකුසල වෙ, සමාධියෙහි සාතච්චකාරී නො වෙ. . . .

13. 1. 49.

ගොවර සප්පායකාරී සූත්‍රය

710. සැවැත්තුවර :

. . . සමාධියෙහි ගොවරකුසල වෙ, සමාධියෙහි සප්පායකාරී නො වෙ. . . .

13. 1. 50.

අභිනිහාර සක්කච්චකාරී සූත්‍රය

711. සැවැත්තුවර :

. . . සමාධියෙහි අභිනිහාරකුසල වෙ, සමාධියෙහි සක්කච්චකාරී නො වෙ. . . .

13. 1. 51.

අභිනිහාර සාතච්චකාරී සූත්‍රය

712. සැවැත්තුවර :

චහණෙනි, මේ ධ්‍යායීහු සිවු දෙනෙකි. කවර සිවු දෙනෙක් ද යත් : චහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යාන කරනසුල්ලෙක් සමාධියෙහි අභිනිහාරකුසල වෙ, සමාධියෙහි සාතච්චකාරී නො වෙ. . . උසස් ද වෙ යි.

13. 1. 52.

අභිනිහාර සප්පායකාරී සූත්‍රය

713. සැවැත්තුවර :

. . . චහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යාන කරනසුල්ලෙක් සමාධියෙහි අභිනිහාරකුසල වෙ, සමාධියෙහි සප්පායකාරී නො වෙ . . .

13. 1. 53

සකකච්චසාතච්චකාරී සූතං

714. සාවන්ටියං :

-පෙ- ඉධ භික්ඛවෙ, එකච්චො ක්කාසී සමාධිස්මිං සකකච්චකාරී භොති, න සමාධිස්මිං සාතච්චකාරී. ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො ක්කාසී සමාධිස්මිං සාතච්චකාරී. -පෙ- නෙව සමාධිස්මිං සකකච්චකාරී භොති, න සමාධිස්මිං සාතච්චකාරී. -පෙ- සමාධිස්මිං සකකච්චකාරී ච භොති, සමාධිස්මිං සාතච්චකාරී ච.

නත්‍ර භික්ඛවෙ, යවායං -පෙ- උත්තමො ච, පචරෙ චාති.

13. 1. 54

සකකච්චසප්පායකාරී සූතං

715. සාවන්ටියං :

-පෙ- සමාධිස්මිං සකකච්චකාරී භොති, න සමාධිස්මිං සප්පායකාරී -පෙ-

13. 1. 55

සාතච්චසප්පායකාරී සූතං

716. සාවන්ටියං :

චත්තාරෙමෙ භික්ඛවෙ, ක්කාසී. කතමෙ චත්තාරෙ :

ඉධ භික්ඛවෙ, එකච්චො ක්කාසී සමාධිස්මිං සාතච්චකාරී භොති, න සමාධිස්මිං සප්පායකාරී. ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො ක්කාසී සමාධිස්මිං සප්පායකාරී භොති, න සමාධිස්මිං සාතච්චකාරී. ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො ක්කාසී නෙව සමාධිස්මිං සාතච්චකාරී භොති, න සප්පායකාරී. ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො ක්කාසී සමාධිස්මිං සාතච්චකාරී ච භොති, සමාධිස්මිං සප්පායකාරී ච.

නත්‍ර භික්ඛවෙ, යවායං ක්කාසී සමාධිස්මිං සාතච්චකාරී ච භොති, සමාධිස්මිං සප්පායකාරී ච, අයං ඉමෙසං චතුත්තං ක්කාසීනං අග්ගො ච සෙට්ඨො ච මොකෙකො ච උත්තමො ච පචරෙ ච. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, ගවා, බීරං, බීරමහා දඬි, දඬිමහා නොනිනං, නොනිනමහා සප්පි, සප්පිමහා සප්පිමකෙකො නත්‍ර අග්ගමකකායති, එවමෙව බො භික්ඛවෙ, යවායං ක්කාසී සමාධිස්මිං සාතච්චකාරී ච භොති, සමාධිස්මිං සප්පායකාරී ච, අයං ඉමෙසං චතුත්තං ක්කාසීනං අග්ගො ච සෙට්ඨො ච මොකෙකො ච උත්තමො ච පචරෙ චාති.

13. 1. 53.

සක්කව්ව සාතව්වකාරී සූත්‍රය

714. සැවැත්තුවර :

. . . මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යාන කරනසුල්ලෙක් සමාධියෙහි සක්කව්වකාරී වේ, සමාධියෙහි සාතව්වකාරී නො වේ. මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යාන කරනසුල්ලෙක් සමාධියෙහි සාතව්වකාරී වේ, සමාධියෙහි සක්කව්වකාරී නො වේ. . . . සමාධියෙහි නො මැ සක්කව්වකාරීත් සමාධියෙහි නො මැ සාතව්වකාරීත් වේ. . . . සමාධියෙහි සක්කව්වකාරීත් සමාධියෙහි සාතව්වකාරීත් වේ.

මහණෙනි, මෙහි යම් මේ . . . උතුම් ද උසස් ද වේ යි.

13. 1. 54.

සක්කව්ව සප්පායකාරී සූත්‍රය

715. සැවැත්තුවර :

. . . සමාධියෙහි සක්කව්වකාරී වේ, සමාධියෙහි සප්පායකාරී නො වේ . . .

13. 1. 55.

සාතව්ව සප්පායකාරී සූත්‍රය

716. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, මේ ධ්‍යායිත්‍ර සිවු දෙනෙකි. කවර සිවු දෙනෙක් ද යත් :

මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යාන කරනසුල්ලෙක් සමාධියෙහි සාතව්වකාරී වේ, සමාධියෙහි සප්පායකාරී නො වේ, මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යාන කරනසුල්ලෙක් සමාධියෙහි සප්පායකාරී වේ, සමාධියෙහි සාතව්වකාරී නො වේ. මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යාන කරනසුල්ලෙක් සමාධියෙහි නො ම සාතව්වකාරීත් සමාධියෙහි නො ම සප්පායකාරීත් වේ. මහණෙනි, මෙහි ඇතැම් ධ්‍යාන කරනසුල්ලෙක් සමාධියෙහි සාතව්වකාරීත් සමාධියෙහි සප්පායකාරීත් වේ.

මහණෙනි, එහි ලා යම් මේ ධ්‍යාන කරනසුල්ලෙක් සමාධියෙහි සාතව්වකාරීත් සමාධියෙහි සප්පායකාරීත් වේ නම්, මේ තෙමේ මේ සිවු ධ්‍යාන කරනසුල්ලන්ගෙන් අග්‍ර ද, ශ්‍රේෂ්ඨ ද, ප්‍රධාන ද, උතුම් ද, උසස් ද වේ. මහණෙනි, යම්සේ දෙනට වඩා කිරිත්, කිරිට වඩා දීත්, දියට වඩා වෙඩරුත්, වෙඩරුවට වඩා, ගිනෙලුත්, ගිනෙලට වඩා ගිනෙල්මඩත් එහි ලා අග්‍ර ය යි කියනු ලැබේ ද, මහණෙනි, එයෙයින් ම යම් මේ ධ්‍යාන කරනසුල්ලෙක් සමාධියෙහි සාතව්වකාරීත් සමාධියෙහි සප්පායකාරීත් වේ නම්, මේ තෙමේ මේ සිවු ධ්‍යාන කරනසුල්ලන්ගෙන් අග්‍ර ද, ශ්‍රේෂ්ඨ ද, ප්‍රබල ද, උතුම් ද, උසස් ද වේ යි.

ඉදමවොච භගවා. අත්තමනා තෙ භික්ඛු භගවතො භාසිතං අභිනන්දුනති.

(එවං තාන් පෙය්‍යාලමුඛාන් පඤ්චපඤ්ඤසං වේය්‍යාකරණාන් විස්ථාරෙතබ්බාති.)

කුණ්ඩලවග්ගො පඨමො.

නමුඤ්ඤානං :

සමාධි සමාපතති සිති ච - වුට්ඨානං කලලිතාරම්මණෙන ච,
ගොචර අභිනිභාර සකකච්ච - සාත්චච අපොඨි සප්පායා ති.

කුණ්ඩලසංයුතනං සමතනං.

නමුඤ්ඤානං :

නකුලපිතා අනිච්චඤ්ඤා භාරං න තුම්භාකෙන ච
අත්තදිපෙන පඤ්ඤාසො පඨමොති පට්ඨවති.

උපයො'රහං බ්‍රහ්මණියො ථෙරං පුප්පෙන පඤ්ඤමං
මජ්ඣෙකං පණ්ණාසකො එතො සම්බුද්ධෙන පකාසිතො.

අත්තං ධම්මකපිකාච්ඡා කුකුළං දිට්ඨි පඤ්ඤමං
නතියො පණ්ණාසකො වුත්තො නිපාතොති පට්ඨවති.

ගකු දිට්ඨි ච ඔක්කනති උප්පාදො කිලෙසෙන ච
සාරිපුත්තො ච නාගො ච සුපණ්ණ ගකුබ්බකාසිකා
වලාහො චච්ඡගොත්තො ච කුණ්ඩලෙන භවති අට්ඨාරසාති.

භාගාවතුන් පටන්ගත් පෙය වදන සේක. යනු සිත් ඇති ඒ ගිණිපුටු භාගාවතුන් වහන්සේගේ දෙශනාව පිළිගත්ත යි.

(පෙයේ පෙයොලලුක ඇති ඒ පස්පනස් සූත්‍රයෝ විස්තර කටයුත්තා හ.)

පළමුවැනි ධ්‍යාන වර්ග යි.

එහි සූත්‍ර නාමාවලිය :

පටාධි සූත්‍ර දශයක, සමාපත්ති සූත්‍ර නවයක, ධීති සූත්‍ර අප්පක, වුවිධාන සූත්‍ර යමක, කල්ලිත සූත්‍ර යමක, ආරම්භණ සූත්‍ර පසෙක ගොවර සූත්‍ර සතරෙක. අභිනිහාර සූත්‍ර තුමක, සක්කවච සූත්‍ර දෙකක, සප්පාය සූත්‍ර එකකැ යි සූත්‍ර පස් පනසෙකි.

කොත සංයුක්තය නිමියේ ය.

බන්ධක වර්ග නිමියේ යි.

එහි වර්ග නාමාවලිය :

නකුලපිතු, අනිච්ච, භාර, නතුම්භාක, අත්තදීප යන වර්ග පයින් පයම පණ්ණාසක ය යි කියනු ලැබේ.

උපය, අරහත්ත ඛජ්ජනිය, පෙර, පුජ්ච යන වර්ග පයින් මේ මජ්ඣිම පණ්ණාසකය බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් දෙශනා කරන ලද්දේ ය.

අත්ත, ධම්මකපික, අවජ්ජා, කුක්කුළ, දිට්ඨි යන වර්ග පයින් තනිය පණ්ණාසකය වදන ලද්දේ ය. නිපාත ය යි ද කියනු ලැබේ.

පයම රාධ, දුඤ්ඤ රාධ, වර්ග දෙක ය, ආයාචන, උපනිසිත්ත, පයමගමන, දුතියගමන, තතියගමන යන දිට්ඨි වර්ගය සය ය, ඔක්කන්තික, උප්පාද කිලෙය, සාරිපුත්ත, නාග, සුපණ්ණ, ගන්ධබ්බ, වලාහක, වච්ඡගොත්ත, කොත යන වර්ග දශ ය යි, වර්ග අවලොසෙකි. වර්ග මුළුල්ල තෙතිසෙකි.

සංයුක්තනිකායෙ - ඛනිකවග්ගෙ

ගාථාදිපාද සූචි

	පිටුවකින
අනෙජං තෙ අනුපපත්තා	144
අවිතීවත්තා සක්කායං	148
අසෙඛඤ්ණං උපපත්තං	144
ආයු උසමා ච විඤ්ඤ්ණං	246
උද්ධං තිරිසං අපාවිතං	144
එතාදිසො'යං සත්තානො	246
එවං ඛනෙ අවෙකෙඛයා	246
මකං පභාස අනිකෙතසාරී	14, 20
දසහබ්බහි සමපත්තා	144
තමො තෙ පුරිසාජ්ඤ්ඤ	94
නික්ඛිපිත්තා ගරුං භාරං	46
පජ්ඣෙ සබ්බසංයොගං	246
පඤ්චකඛනෙ පරිඤ්ඤාය	144
ථෙණපිඤ්ඤාපමං රූපං	244
භාරා හවෙ පඤ්චකඛනා	46
යථා යථා නං නිජ්ඣායති	246
යදා බුද්ධො අභිඤ්ඤාය	148
යෙපි දිශායුක්තා දෙව්	148
යො ඉමං කායං ගාරයනං	246
විධායු න විකම්පනාති	144
සක්කායං ච නිරෝධං ච	148
සත්තරත්තසමපත්තා	144
සුඛිනො වත අරහතො	144

සඳහන් වූ මානව හිමිකම්

	පිටුබිංකා		පිටුබිංකා
අ		ව	
අවකාශගතිය	14	වැඩිමසුරියා	378
අසුදැනිනියා පරිබාජකා	200	ජනනා	226
අනුරාධා	200		
අසුප්පායං	214	ජ	
අවනතිසු	214	ජෙනවන	22, 180, 188
අසාජි	214		
		නි	
ආ		නියොයා	182
ආනන්ද	42, 66, 68, 162, 180		
	228, 336	න	
ආපො කායො	398	නකුලපිතා	2, 4
ඉ		ද	
ඉසිතිලිපසං	210	දසකො	218
ඉසිපතනෙ මිගදායෙ	114, 226	දෙවදහ	
	304, 308		
		නි	
උ		නිශ්‍රොමාරුමෙ	156, 158
උක්කලාවන	124		
		ප	
ඵ		පව්ජාභූම	8, 10
ඵලගලගුමෙ	10	පාරිලෙයාකං	162
		පුණ්ණො මනනාතිපුතො	180
ක		පුබ්බාරුමෙ	118, 170
කම්මායනගොතනං	230	පුරණො කසසපො	118
කපිලවත්ථු	156		
කපෙසා	298	බ	
කලාදකනිවාපෙ	206	බදරිකාරුමෙ	218
කසපකාරුමෙ	214	බාරුණසියං	114, 226, 304
කුරුරහරෙ	14, 20	බෙලුවලවසිකා	156
කුසාවතී රජධානි	248	හද්දසාලමුලෙ	162
කුට්ඨාරසාලා	20, 118	හෙතකලා වන	2
කොසමිතියං	160, 218, 228		
බෙමකො	218	ම	
		මහාකම්මානො	14, 20
ග		මහාකොට්ඨිකො	294, 296, 304
ගගෙහසු	2		306, 308
ගම්මානදි	242	මහාලි ලිච්චි	118
ගිජකිකුටො පබ්බතො	210	මාරෙ පාපිමො	214
ගොසිතාරුමෙ	108, 218, 228		

	පිටුව
ආ	
ආමතො	188, 190
ඈ	
රුජගහෙ	86, 206, 214
රුධො	138, 340, 342, 344, 352
	368, 372
රුහුලො	232, 234
ආ	
චක්කලි	206
චෙසාලියං	118, 200
චෙච්චහෙ කලඤ්ඤානිචාපෙ	86,
	206, 214

	පිටුව
ආ	
සකෙකසු	8, 156
සහමපති	156, 158
සාරිපුතො	4, 10, 118, 294,
	296, 304, 306
සාවනියං	22, 170, 180, 188
සුමෙරු පබ්බතරුජා	256
සුරුධො	140
සුංසුමාරගිරි	2
සොඤ්ඤා ගහපතිපුතො	86
භා	
භාලිද්දිකානි ගහපති	14, 20

විසේෂපදනුකතමනේකා

අ		පිටුවකිනා	පිටුවකිනා	
අකවා	අකවවිධා	398, 400	අපුරෙකකිරානො	18
අකුකකුකජානං		244	අභිනොතඬෙකා	2
අකුපා		50	අභිනන්දමානො	130
අග්ගබ්ජං		94	අභිනිහාරකුසලො	544
අඝමුලං		56	අභිසල්ලදො	50
අඝං		56	අභිසාපො	158
අභිගුලිපදානි		266	අභිසිතෙනා	4
අච්චනතනිට්ඨා		20	අලංපිණ්ණියා	268
අච්චසරා		342	අමබ්ලං	150
අණ්ඩභුතො		2, 4	අරහතා	296
අනසිතායෙ		100	අරහතෙනා	144
අනකදීපා		76	අරහා	344
අනතසරණා		76	අරිතෙනා	18
අනතානුදිට්ඨි		332	අවාපුරණං	226
අත්ථගමො		24, 28	අවිගතරාගස්ස	12
අත්ථවසිකා		158	අවිජ්ජාගතො	176, 284, 502
අත්ථිකවාද		390	අවිසානො	14
අත්ථිසම්මතං		2, 4	අවිනිපාතධම්මො	380
අභිගතො		2, 4	අවිපරිනාමධම්මො	382, 384
අභිසංඝිතානි		258	අසංකෘතීභවො	398
අනතතධම්මො		366, 372	අසස්සනො ලොකො	422
අනතතනිසං		136	අසභිතං	18, 20
අනතතා		116	අස්සාදො	50, 52
අනමතග්ගො		256, 258	අභිංකාරමමිංකාරමාහානුසය	140
අනිකෙතසාරි		16		
අනිච්චදස්සාවි		2	අංජිවසතෙ	398
අනිච්චධම්මො		354, 362	අංතාපි	62, 64
අනිච්චං		144	අංතුරකායො	2, 4, 6
අනිමිතෙනා සමාධි		158	අංදිතනං	120
අනුධම්මො		70, 72, 74	අංදිනවො	50, 52, 54
අනුජයො		94	අංපොකායං	100, 388, 400
අනුච්චරිතං		380, 390	අරකකිකුසලො	542
අනෙජං		144	අරකකිසම්පන්නො	194
අනොකසාරි		16	අරොග්ගං	2
අතතා		272	අසංදිප්ඤ්චමා	388
අපරිමිතෙනා		54	අලාභනා	388
අපලොකිතො		10	අභුතියො	388

පිටිවැට්ටු

පිටිවැට්ටු

ඉන්ද්‍රියසහන	398
උ	
උකකාසාවකංස	398
උතතමපුරිසො	200
උතතාසවා	28
උච්ඡින්නමුල	16, 48, 280
උච්ඡිද්දිට්ඨි	168
උදකමුඛමුලං	242
උපසුපාදනා	16, 20, 280, 350
උපයො	94
උපාදනකකකා	102, 278, 280, 346
උපාදනිකා	292
උපාදා පරිතසානා	28, 32
උපාදියමානො	126
උසසිනෙති	154
උභ	
උභසගකා	226
උ	
උකනනදකං	118
උචං රූපො	18
උසිකාච්ඡාසිට්ඨිනා	378, 398, 400
ඔ	
ඔකසාරි	16
ඔකො	16
ඔදනං	150
ඔපපාතිකා	388
ඔරමාසියානි	98
ක	
කඛබ්බි	170
කට්ඨකං	150
කථංකතනා	18, 20
කරතො කාරයතො	392
කලලිතකුසලො	538
කසාකො	268
කාපොතකානි	388
කාලානුසාරි	268
කිමකතාසි	10

කිංවාදි	10
කුකකුටපොතකා	262
කුකකුලං	314
කුඨාරිං	244
කුඛිරාජානො	268
කුසං	236
කුට්ටිකා	398, 400
කෙවලසා	22
කෙවලිනො	106, 108, 112
කෙවලි	108
ක	
කතනිස පණ්ණිනා	10
කකිඛිථං	94
කොමසුමුමානි	250
ක	
ගදුලබ්භො	256, 258
ගොනකප්පානානි	248
ගොපානසියො	268
ගොමගපිණ්ණං	248
ච	
චකකචනා	268
චතුපරිචතනං	102, 104
චතුප්පානා	268
චාතුලචගාභුතිකො	388
චිත්තසංකිලෙසා	258
චේතනාකායා	106, 112
චේතොවිමුත්ති	50
ච	
ඡන්දමුලකා	170
ඡන්දරාගො	48
ඡලාතිජාතියො	398, 402
ඡණ්ණො	2, 4
කාසි	585
ත	
තණ්ණාසබ්බියවිමුත්තො	20, 22
තථාගතො	192, 412
තදබ්බන්තිබ්බුතො	78
තාරකරූපානං	268

පිට්ඨකයා

පිට්ඨකයා

තිණකට්ඨකාඛාපලාසං	60
තිත්තකං	150
තිබ්බවතසණ්ඛං	188
තිරව්ණනගතා	146
තිවිබුපපරිකම්	108, 112
ථාමසා	190
ථාලිපාසෝ	252

ද

දකාසයා	146
දන්තුපඤ්ඤානතං	388
දිට්ඨධම්මනිබ්බානපපකෝ	286
දිට්ඨං	386
දිට්ඨිගතං	190
දුක්ඛධම්මෝ	354, 364
ද්විතීයානුරක්කපෙපා	398
ද්වයං නිසසිතෝ	230

ධ

ධම්මකපිතෝ	284, 286
ධම්මදීපා	76
ධම්මවාදි	238
ධම්මසරණා	76
ධම්මානුධම්මපටිපකෝ	286
ධූවෝ	382, 384
ධූමාසිත්තනං	214

න

නබ්බිකායං	252
නභ්ථිදිත්තං	388
නඤ්ඤිකායෝ	90, 92
නඤ්ඤපසෙවතං	102
නවවාදෙන	202
නාගාචාරාසසනෙ	398
නානාචේරජ්ජ	10
නිකේතනාරි	16
නිවේවා	382
නිබ්බිදා	340
නිබ්බිදාබහුලං	70

නිරුත්තිපථ	122
නිරුධ්වෝ	24, 26, 42, 46
නීලං	150
නොනිතං	538

ප

පච්ඡාභූමිගමිකා	8
පඤ්චබ්බිකා	84
පඤ්චවග්ගියා	114, 118
පඤ්චපාදනකකිකේ	84, 258
පඤ්ඤා විමුක්තො	114
පටිකත්තානි	248
පථවිකායෝ	398
පනතවිට්ඨි	244
පබ්බතෙය්‍යා	236
පහඞ්ගං	58
පරමපත්තිපකෝ	200
පරිඤ්ඤා	48, 276, 344
පරිඤ්ඤානාචි	344
පරිඤ්ඤායා	48
පරිත්තසානා	28, 230
පරිසුච්චිකාසි	6, 8
පරිසෙසිතං	380
පරිසුද්ධෝ ඉබ්බසේණා	4
පරියෝනාදෝ	2
පලගණකිසා	266
පලලලං	188
පවාලෝ	156
පට්ඨා	398
පංසාගාරකානි	342
පාරදසී	288
පිණ්ඩාලාං	158
පුත්තජනෝ	142
පුත්තබ්බවෝ	50
පුබ්බනිවාසං	148
පුරෙකකිරානෝ	18
පොනොගමිකා	272, 276
ඵලසීජං	04
ථේණපිණ්ඩං	242

බ	පිටුව
බබ්බර්	236, 268
බාලවාදෙන	202
බාලයං	2, 4
බිලාසයා	146
බිජ්ජාතානි	94
බිජ්බිජ්	94
බ්‍රහ්මවරියවංසො	248, 254
බ්‍රහ්මඤ්ඤානං	90
භගවංමුලකා	324, 378
භාරභාරො	46
භාරාද්‍යං	46
භාරො	46
භාවනානුයෝගං	258

භ	පිටුව
මහනකුසලො	186
මඤ්ඤානං සමඤ්ඤානං	208, 216
මඤ්ඤාමංගො	128
මංගනජාතියො	180
මධුරකජාතො	182
මනොභාවනියානං	2, 4
මරිචි	242
මහාබ්‍රහ්මං	250
මහාභූතා	104
මහාසමුද්දො	256
මායාකාරො	244
මාරධම්මො	360
මාරො	340
මිත්‍රාදිපි	330
මිත්‍රාපටිපන්නො	18
මුඛනිමිතං	180
මුඛසංඝාතං	158
මුතං	380
මුඛාවසින්නො	248
මුලබිජ්	94
මුලසන්නානකානි	268
මොක්කො	538

මො	පිටුව
මොතිපපමුඛසන්නානසංඝාතං	398

ර	පිටුව
රජනියසංකෘතං	136
රුහකබ්බො	90, 92
රිත්තකං	242
රූපවනං	6
රූපසමුද්දො	104
රූප්පයං	102

ලො	පිටුව
ලොකධම්මො	240
ලොභිතකං	150
ලොභිතවනං	268

ව	පිටුව
වච්ඡයා	156
වනාසයා	146
වසංකං	268
වාදපමොක්කං	18
වාද්‍යවාදො	10
වාසිජටං	266
විකිලනිකං	342
විගහරුහො	18
විවිධයො	162
විජ්ජාගතො	284
විඤ්ඤාණකායා	106, 112
විඤ්ඤානං	380
විධිපෙති	154
විපරිණාමධම්මො	382
විපාලාපො	388
විහව්	100
විමුච්චමංගො	98
විමුතති	342
විරුහො	340
විසින්නො	154
විසුඤ්ඤායා	120
විමංසකා	10, 12
වුත්තවාදිනො	10
වුසිතං බ්‍රහ්මවරියං	144
වුපකම්මො	62
වෙච්ඡිකිච්ඡි	170
වෙය්‍යාකරණසම්මං	118
වොයොගං	18

පිටියබ්‍යා

පිටියබ්‍යා

ස

සකකව්වකාරී	544
සකකායදිව්‍ය	330
සකකායනොනා	272
සකකායං	274
සබ්බතං	98
සඤ්ඤාභිනිවේසවිනිබ්‍යා	334
සඤ්ඤාජනිතං	292
සත්තවර්තාන කුසලො	108
සත්තාචාරං	144
සත්ඵලජානො	18
සන්ධිවිනිකාය	222
සන්ධිපෙති	164
සපපිමණො	538
සමාධිකුසලො	538
සමමග්ගතා	338
සමාභිනො	22
සමුදයො	22, 26
සමමාදස්සනං	340
සමමාපට්ඨනා	388
සමමාසමුද්‍රො	114
සරදසමයෙ	242, 268, 270

සසානදිව්‍ය	168
සසාතිසමං	246, 252
සසානො ලොකො	422
සහධිමේකො	10
සහනඤ්ඤි	18
සභිතං	18, 20
සංඛතං	150
සා	256, 258
සාතව්වකාරී	544
සාමඤ්ඤාභං	90
සාරජ්ජමානරූපා	158
සාරගා	118
සීහො මිහරුජා	146
සුඛානුපතිතං	118
සුතනං	380
සුපට්ඨනා	106
සුපිනසතාති	398
සුසසුතා	10
සෙවෙස්	538
සොනාපනො	278, 294, 380
සොබ්‍යං	188

ශෝධාත්මක දර්ශනය

පිටු	පෙළ	අශුඬ	ශුඬ
2	10	ආතුරෙහ'යං	ආතුරෙහ'යං
6	9	විමරිණමති	විමරිණමති
7	21	උපායසයෝ	උපායසයෝ
8	7	සමනුපසානි	සමනුපසානි
14	6	අනුපායසො	අනුපායසො
14	14	සඋපායසො	සඋපායසො
15	30	විද්දවකපා	විද්දවකපා
17	32, 40	සප්ප්වව්‍යාලමිඛන	සප්ප්වව්‍යාලමිඛන
21	24	මුදුණානු	මුදුණානු
32	5	පරිසානි	පරිසානි
32	22	උපපජ්ජති	උපපජ්ජති
40	25	පජානාති	පජානාති
50	5	කො	කො
„	30	නිසාරණකො	නිසාරණකො
51	31	විකොවිමුක්ති	විකොවිමුක්ති
58	16	අභිනදනා	අභිනදනා
65	6	භාග්‍යවතුන්සේ	භාග්‍යවතුන් විහන්සේ
„	38	රක්ත	රක්ත යැ
67	24	යෙසි	කො යෙසි
68	21	පුච්ඡෙය්‍යං	පුච්ඡෙය්‍යං
„	36	අඤ්ඤානන්	අඤ්ඤානන්
69	31	විවාරනලද	විවාරනලද මම
70	4	අජානං	අජානං
71	36	ව්‍යස	ව්‍යස
72	6	පරිමුච්චති	පරිමුච්චති
78	10	දෙමනසුපායසා	දෙමනසුපායසා
82	6	සමපසාදාය	සමපසාදාය
84	34	රුප්පාදනකකො	රුප්පාදනකකො
86	5	පඤ්චපාදනකකො	පඤ්චපාදනකකො
„	20	සෙය්‍යො	සෙය්‍යො
„	21	සමනුපසානි	සමනුපසානි
90	22	මුඛමණ	මුඛමණ
91	20, 21	කො ද	ද
94	34	අපජ්ජෙය්‍යනති	අපජ්ජෙය්‍යනති
102	2	අසාචානං	අසාචානං
„	9	රුපාරම්මණං	රුපාරම්මණං
„	33	වේදනුපාදනකකො	වේදනුපාදනකකො

පිට	පෙළ	අශුඳා	ශුඳා
104	25	රූපං නිරේඛං.	රූපනිරේඛං.
„	32	මනෝසම්පජ්,	මනෝසම්පක්ඝජ්,
108	27	පජ්ඣානං	පජ්ඣානං
110	11	නිබ්බදා	නිබ්බදා
„	12	චලං	චලං
114	5	සම්මාසම්බුද්ධා	සම්මාසම්බුද්ධා
116	29	විඤ්ඤාං	විඤ්ඤාණං
122	16	විපරිණානා	විපරිණානා
„	23	කසා	කසා
130	33	සම්භං	සම්භං
151	14	කෙරෙසි	කෙරෙසි
154	18	ඉත්තනායාති	ඉත්තනායාති
„	29	උපාදයති	උපාදියති
„	41	නාහිජ්ඣාම	නාහිජ්ඣාම
155	31	නිවාපියා ද	නො නිවාපියා ද
160	10	සම්නුපසයිතුං	සම්නුපසයිතුං
„	29	පජ්ඣානං	පජ්ඣානං
164	2	අනන්තෙ	අනන්තෙ
„	23	සම්මතෙතජ්ඣ	සම්මතෙතජ්ඣ
165	15	අනන්තරච්ඡ	අනන්තරච්ඡ
„	29	නාමණායෙත්	නාමණායෙත්
168	24	පච්චිසම්පනො	පච්චිසම්පනො
169	36	දකිස්	දකිස්
172	20	යං කිඤ්චි	යං කිඤ්චි
173	27	සංස්කාරස්සන්ධි	සංස්කාරස්සන්ධි
„	30	ස්පර්ශඥස්සන්ධිය ප්‍රඥප්තිය	සංඥස්සන්ධි ප්‍රඥප්තියං
173	32	විඤ්ඤාසකකියං	විඤ්ඤාසකකියං
182	26	තෙනුපසිකම්මසු	තෙනුපසිකම්මසු
185	15	පුගුල්	පුගුල්භව
186	5	සම්නුපසයිතුං	සම්නුපසයිතුං
198	4	පඤ්චපාදානකකියා	පඤ්චපාදානකකියා
199	25	චධතක	චධතක
201	27	සන්තර	සන්තර
202	28	අඤ්ඤාතිච්ඡියා	අඤ්ඤාතිච්ඡියා
205	34	වේදනායෙති	වේදනායෙති
„	„	වේදනායෙන්	වේදනායෙන්
„	„	සංඥායෙන්	සංඥායෙන්
209	2	ආයුෂ්මත්	ආයුෂ්මත්
213	38	ඵල	ඵල
216	6	නිසංස	නිසංස
230	35	විවිකිච්ඡති	විවිකිච්ඡති

පිට	පෙළ	අශ්‍රද්ධ	ශ්‍රද්ධ
„	36	එකතුවන:	එකතුවන:
231	7	බැඳෙයි	බැඳෙයි
232	27	හඟවනන:	හඟවනන:
235	13	සවිඤ්ඤාණක	සවිඤ්ඤාණක
239	16	නො: නො: කෙරෙයි	නො: කෙරෙයි
242	4	කුච්ඡන:	කුච්ඡන:
„	10	උපපිකකති	උපපිකකති
244	14	සොනිසො:	සොනිසො:
261	23	හිහිටු	හිහිටු
262	17, 18	මෙ පේළි දෙක මාරුවිය යුතුය.	
263	11	විස කරන	විස නොකරන
277	9	අර්ථමගිමග	අර්ථමගිමග
283	3	මෙ	මෙත්
285	23	විඤ්ඤාණමුදය	විඤ්ඤාණසමුදය
290	2	අනතන:	අනතන:
294	7	සාරණිය:	සාරණිය:
296	31	සොනපනතිඵල:	සොනපනතිඵල:
318	17	අනතන:	අනතන:
327	4	විඤානය	විඤානය
336	13	හයනන	හනන
378	23	එසිකවසාසිට්ඨින:	එසිකවසාසිට්ඨින:
384	26	හනන	හනන
392	3	ච්ඡදනො:	ච්ඡදනො:
395	38	සවිඤ්ඤාම	සවිඤ්ඤාම
397	11	අබ්භිජානිත්ති	අබ්භිජානිත්ති
„	30	පිහිටි කොට	පිහිටි කොට
401	17	එකුත් පකසෙක	එකුත් පකසෙක
401	36	නො: වන ලද	නො: මවන ලද
407	27	දෘෂ්ටිවිසක්	දෘෂ්ටිවිසක්
417	37	අසංසාදලොක	අසංසාදලොක
435	9	අසුරු	අසුරු
522	38	අසංසාදනො:	අසංසාදනො:
568	12	13.1.0	13.1.50
„	17	13.1.1	13.1.51

බුද්ධ ජයන්ති ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථමාලා

ආරම්භය :

ශ්‍රී සම්බුද්ධ චර්ෂ 2500 අනුස්මරණය කිරීමේ බුද්ධජයන්ති මහෝත්සවය සංවිධාන කොට පැවැත්වීම සඳහා ශ්‍රී ලංකා රජය විසින් 1954දී පත් කරන ලද ලංකා බෞද්ධ මණ්ඩලය මගිනි.

සංස්කරණය :

ලංකා බෞද්ධ මණ්ඩලය මගින් ආරම්භ කරන ලදුව දැනට සංස්කෘතික අමාත්‍යාංශයේ ත්‍රිපිටක සම්පාදක මණ්ඩලයෙනි.

සැලැස්ම :

හැම ග්‍රන්ථයක ම වම් පස පිටුවේ පාළි පෙළ ද, දකුණු පස පිටුවේ සිංහල පරිවර්තනය ද යොදා ඇත. හැම ග්‍රන්ථයක් ම අඟල් $11 \times 7\frac{1}{2}$ ප්‍රමාණයේ පිටුවලින් සමන්විත වේ.

ප්‍රකාශනය :

සංස්කෘතික කටයුතු අමාත්‍යාංශය

විකිණීම :

සංස්කෘතික කටයුතු අමාත්‍යාංශය

තැපෑලෙන් මුදල් එවා ලබාගැනීමට :

ලේකම්,

සංස්කෘතික කටයුතු අමාත්‍යාංශය,

212, බෞද්ධාලෝක මාවත, කොළඹ 7.

පැමිණ මිලට ගැනීමට :

ජයන්ති පොත්හල,

135, ධර්මපාල මාවත, කොළඹ 7.

(විහාරමහාදේවී උද්‍යානය ඉදිරිපිට සි)

බුද්ධ ජයන්ති ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථමාලා

අංකය	ග්‍රන්ථ නාමය	මුද්‍රණය	පිටු	කඩදාසි බැර මම රු.
1.	පාරාජිකපාළි	1959	696	*
2.	i. පාවිත්තියපාළි 1	1981	604	105.00
	ii. පාවිත්තියපාළි 2	1981	640	85.00
3.	මහාවග්ගපාළි 1	1957	608	*
4.	„ 2	1957	458	*
5.	i. චූළඌවග්ගපාළි 1	1976	442	30.00
	ii. „ 2	1983	628	90.00
6.	i. පරිවාරපාළි 1	1978	391	37.50
	ii. පරිවාරපාළි 2	1979	342	57.50
7.	දිසනිකාය 1	1962	700	*
8.	„ 2	1976	600	45.00
9.	„ 3	1977	616	45.00
10.	මජ්ඣිමනිකාය 1	1964	846	*
11.	„ 2	1973	800	55.00
12.	„ 3	1974	642	50.00
13.	සංයුත්තනිකාය 1	1960	540	*
14.	„ 2	1962	512	*
15.	„ 3	1984	—	—
16.	„ 4	1981	760	100.00
17.	i. „ 5	1982	508	90.00
	ii. „ 6	1982	420	80.00
18.	අඛණ්ණකරනිකාය 1	1960	672	*
19.	„ 2	1962	580	*
20.	„ 3	1968	506	*
21.	„ 4	1970	544	*
22.	„ 5	1977	589	45.00
23.	„ 6	1977	701	55.00
24.	බුද්දකපාඨ ධම්මපද උදන ඉතිවුත්තක	1960	628	*
25.	සුත්තනිපාත	1977	400	30.00
26.	විමානවත්ථු	1982	480	75.00
27.	පෙතවත්ථු			

අංකය	ග්‍රන්ථ නාමය	මුද්‍රණය	පිටු	කඩදාසි බැම්ම
				රු.
28.	ථෙරගාථා	1972	362	*
29.	ථෙරිගාථා	1972	150	*
30.	ජාතකපාළි 1	1983	644	100.00
31.	„ 2	1984	532	90.00
32.	„ 3	†	—	—
33.	මහානිද්දෙසපාළි	1961	788	14.00
34.	චූල්ලනිද්දෙසපාළි	1976	676	45.00
35.	i. පටිසම්භිද්දමග්ගපාළි	1971	562	*
	ii. „	1972	274	18.00
36.	අපද්‍යනපාළි 1	1961	700	17.50
37.	i. „ 2	1977	443	50.00
	ii. „ 3	1983	292	60.00
38.	බුද්ධචංසපාළි } චරියාපිටකපාළි }	1977	400	30.00
39.	නෙත්තිප්පකරණ	1982	340	40.00
40.	පෙටකොපදෙස	†	—	—
41.	ධම්මසංගණිප්පකරණ	1973	579	50.00
42.	විභංගප්පකරණ 1	1975	408	50.00
43.	„ 2	1975	342	50.00
44.	කථාවත්ථුප්පකරණ 1	1967	622	*
45.	„ 2	1968	588	*
46.	„ 3	1969	554	18.00
47.	ධාතුකථාප්පකරණ } පුග්ගලපඤ්ඤාත්ති }	1976	452	30.00
48.	යමකප්පකරණ 1	†	—	—
49.	„ 2	†	—	—
50.	පටිඨානප්පකරණ 1	†	—	—
51.	„ 2	†	—	—
52.	„ 3	†	—	—

* විකිණි අවසානයයි. නැවත මුද්‍රණය කරන තුරු ලබා ගත නොහැකිය.

† මුද්‍රණයෙහි

‡ අමුදින.